

ACCADEMIA DI MEDICINA
DI
TORINO

DN. PAULI HERMANNI

Medicinæ Doctoris & Professoris
Lugduno Batavi

CYNOSURA MATERIÆ MEDICÆ,

ANTE SEDECIM ANNOS IN LUCEM
EMISSA, BREVIBUSQUE ANNOTATIS
EXORNATA

à

DN. JOH. SIGISMUNDO HENNINGERO,

Med. Doct. & Prof. Publ. Ord. in Universitate
Argentoratensi,

NUNC

DIFFUSIUS EXPLANATA,
ET COMPOSITORUM MEDICAMENTORUM
RECENSIONE AUCTA,
CURANTE

JOHANNE BOECLERO

Philos. & Medic. Doct. Botan. atque Chym. apud
Argentinenses Prof. Publ. Ord. Capit. Thom. Canon.

ARGENTORATI,
Sumptibus JOHANNIS BECKII.

M. DCC. XXVI.

VIRO
PERILLUSTRI,
GENEROSISSIMO ATQUE EXCEL-
LENTISSIMO,
DOMINO,
DN. FRANCISCO JOSEPHO
DE
KLINGLIN,
GALLIARUM REGI A
CONSILIIS, SUPREMI, QUOD
COLMARIÆ EST, DICASTE-
RII REGII CONSILIARIO,
ET
EQUITI HONORARIO,
CIVITATIS REGIÆ
ARGENTINENSIS
PRÆTORI REGIO,
UT TOTIUS MAGISTRATUS AR-
GENTORATENSIS, ITA ET ILLUSTRIS COLLE-
GII QUINDECIMVIRALIS
PRÆSIDI GRAVISSIMO,

UT ET

RELIQUIS

LAUDATISSIMI MODO COLLEGII

DOMINIS ASSESSORIBUS,

VIRIS GENEROSISSIMIS MAXIMEQUE STRENUIS, MAGNIFICIS PRUDENTISSIMIS, CONSULTISSIMIS ATQUE AMPLISSIMIS

MECÆNATIBUS GRATIOSISSIMIS

OPUSCULUM HOCCE
SACRUM ESTO.

VIRI, PERILLUSTRIS,

Generosissimi maximeque strenui, Magnifici, Prudentissimi, Consultissimi atque Amplissimi, Domini Gratiosissimi.

QUod VOBIS hoc, quicquid est exigui operis, consecrare sustineam, non è longinquo allegandæ mihi veniunt rationes. Materia, quam continet liber, suppeditat arma, quibus morborum corpora mortalium infestans Lerna arceri atque debellari queat. Horum notitia destituti Medici cæcutiunt; his non ritè & dextrè fabrefactis in vanum abeunt & labores consulentium, & miseri ægrotantes de spe sua concepta depelluntur. Sicut autem summa PATRIÆ PATRUM authoritate cautum est, ne in Apollineorum Virorum ordinem indigna reciperentur membra, ita prudentissimis COLLEGII præsertim VESTRI consiliis & indefessa opera in tam optatum res Pharmaceutica perducta fuit statum, ut & Argentoratum suis superbire officinis, & incolæ æque ac advenæ salutaria nullo non tempore miseriarum haurire queant levamina. Cum autem ad mandata VESTRA facilius in actum deducenda, Medicorum hac de

de re percipere mentem VOBIS placuerit, ad me quoque, cui ante plures annos Botanicæ reliquæque Materiæ Medicæ Doctoris publici munus concreditum fuit, immerentem licet, benignissimus sese extendit favor VESTER, ut haud indignum judicaveritis, qui sua manifestaret animi sensa. Obedivi, ut par erat, GRATIOSISSIMORUM PROCERUM jussibus, & in re charitatem proximi, imprimis ægrorum, suis ærumnis jam satis deplorandorum, concernente, juramenti, quo Regi, quo Magistratui, quo concivibus obstringor haud oblitus, absque ullo personarum (absit jactantia dicto) respectu libere, quicquid mysterii hic latebat, adaperui, nullatenus ringentes & nescio quo pruritu in vera revelantem debacchantes curans. Felix satis, quod VOBIS, MECÆNATES, ardor & labores mei qualescunque non displicuerint. Id quod summa, qua me prosequuti estis, munificentia VESTRA abundantissime contestata est. Tanto itaque beneficio mactatus ingratæ mentis scelus utique committerem, imo ingratissimis annumerandus forem, nisi beneficæ Liberalitatis VESTRÆ monumentum ponerem, gratitudinisque meæ testimonium ederem. Devotas itaque, quas possum, VOBIS, PERILLUSTRIS DN. PRÆTOR REGIE, GENEROSISSIMI MAXIMEQUE STRENUI,

atque

atque MAGNIFICI VIRI, rependens grates, submiſſo animi cultu à VOBIS efflagito, levidenſe hocce grati animi ſymbolum ne aſpernemini. Suſcipite quæſo tenuem qualiscunque ingenii mei fœtum ſerena fronte, & haſce pagellas ſummæ benevolentiæ radiis colluſtrare haud gravamini. Ego ea ſemper veneratione atque obedientia incedam, ut collatis in me beneficiis non omnimodo indignus compaream, & ad ultimum uſque halitum admirabor magnas virtutes VESTRAS, in quarum laudes, PATRONI MAXIMI & hac eundum fuiſſet occaſione: verum cum & mea in dicendo tenuitas obſtet, & VOBIS bene potius mereri, quam illuſtrium factorum VESTRORUM encomia audire, innatum ſit; ideoque laudibus in vota converſis DOMINUM DOMINANTIUM ardentiſſimis ſuſpiriis adoro; VOS OMNES & SINGULOS, MECÆNATES OPTIMI, terque quaterque, & ex omni parte beatos, ad ſeros uſque conſervet annos. Conſervet quoque ILLUSTRE VESTRUM COLLEGIUM, dum ARGENTINA florebit, & curas, quas pro ſalute publica impenditis, conſiliaque VESTRA ſaluberrima, fauſtiſſimo ſemper coronet ſucceſſu. Tu imprimis, PERILLUSTRIS PRÆSES, virtutum magni, heu quondam, PARENTIS TUI ex aſſe hæres, qui meritis TUIS MAXIMI REGIS TIBI conciliaſti favorem,

qui

qui humanitate, affabilitate, justitia atque benignitate, omnium allicis animos, prosperitate Tua in Nestoreos usque annos fruere, indiesque nova gloriæ incrementa capesse, quo Argentina Te florente, Te auspice, Te dirigente exoptatissima omni tempore experiatur fata. Deus vota rata habeat. Vos autem, Perillustris, Generosissimi atque Magnifici Viri eum, quem summo Vestro hactenus patrocinio complexi estis, in posterum quoque eodem fovere haud dedignamini, qui tum demum felicitati meæ complementum accessisse arbitrabor, si & hocce obsequii & reverentiæ specimine litatum Vobis fuisse intellexero.

MAXIMORUM NOMINUM VESTRORUM, PERILLUSTRIS DN. PRÆTOR REGIE, VIRIQUE GENEROSISSIMI, MAXIME STRENUI, MAGNIFICI atque PRUDENTISSIMI,

Cultor devotissimus atque perpetuus

Johannes Bœclerus.

PRÆFATIO DN. HENNINGERI b. m.

AD LECTOREM.

QUam vastus sit Materiæ Medicæ ambitus, & quanta cum difficultate notitia ejus acquiratur, quivis in hac re vel leviter versatus perspicit, & querelæ eorum hujus cognitionem sibi comparare allaborantium satis testantur. Tam late enim patet ac ipsa natura patet, & qua tota fere Physicæ pars specialis continetur.

Uti vero in vasto Oceano navigantibus contingit, ut navigationis viam ductu & indicio cynosuræ dirigant, quo iter feliciter perficiant, ita si præsens hoc opus sub titulo Cynosuræ Materiæ Medi-

cæ emiſero, non peccabo, quam facile enim viam monſtret, in hoc longo alias & anfractuoſo Materiæ Medicæ itinere, plures jam inſigni cum emolumento experti fuere.

Optavi propterea ſerio, jam à pluribus annis, ut hoc laudatiſſimum & cedris dignum opus, à quodam aliquando luci publicæ committeretur, cum Studioſa Juventus maximam inde utilitatem ſit perceptura. Sed cum hactenus nil tale videre contigerit, nam opuſculum ſub nomine Lapis Lydius Materiæ Medicæ emiſſum, non niſi deſcriptum obtinere potui, imo potius conſpexerim plures hinc inde in libris emiſſis Beati Autoris opera pro ſua uti, interim tamen apud plurimos magnificis elogiis hoc opus exornari, non inconſultum fore duxi, ut hunc laborem in me ſuſciperem.

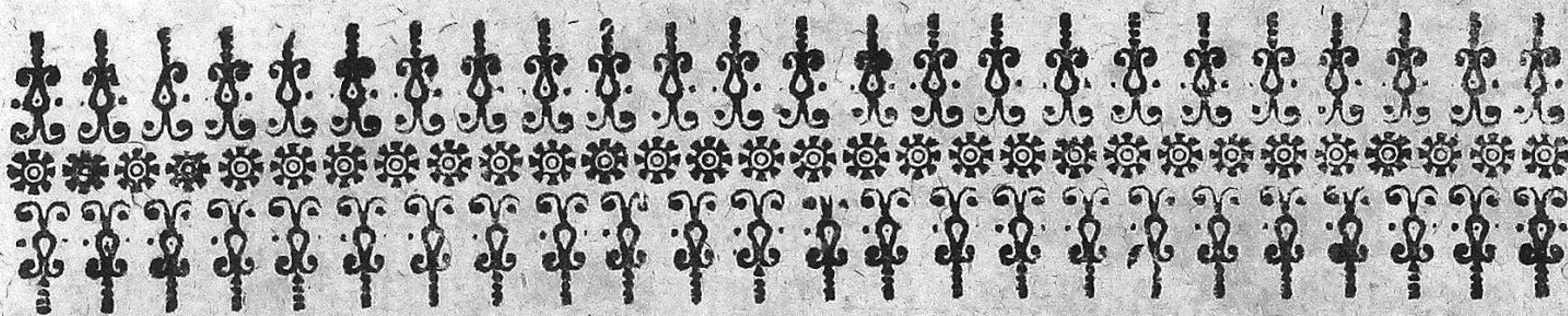
Cum enim in Collegiis & Prælectionibus de Materia Medica à me habitis, Auditoribus meis hunc Authorem de meliore nota commendaſſem, atque ex hac cauſa ſæpius deſcriberetur, inſuper in poſterum, DEO vitam concedente juxta Authoris ductum Materiam Medicam tradere conſtitutum atque propoſitum ſit, ut & mihi hac ratione in-

instar Cynosuræ inserviret & describendi onere Auditores meos sublevarem, atque præterea Bibliopola promte operam suam promiserit, denique hoc institutum ab Experientissimis quibusdam hujus Civitatis Medicis non inutile æstimatum fuerit, eo promptius hoc ipsum in me suscepi.

Confirmarunt ulterius me in hoc proposito nonnulli ex Cl. Dn. Auditoribus, qui egregios ut in hoc studio profectus publice ostenderent, in Solenni Auditorio per pensa hoc opus pertractandum & defendendum non sine sui laude & fructu in se susceperunt.

Certo igitur Tibi persuasum habeas, me nec lucri captandi, nec gloriæ aucupandæ gratia hoc suscepisse, sed solum commodum & utilitatem Studiosæ Juventutis, unicum mihi fuisse scopum præfixum. Id quod si hoc ipso obtinuero est de quo mihi summopere gratulabor. Vale.

PRÆ-

PRÆFATIO BOECLERI.

PRodit iterum in lucem Cynoſura Materiæ Medicæ Hermanniana, ſeu brevis ac ſuccincta Methodus notitiam ſimplicium Medicamentorum comparandi, deſumpta ab interiore partium, prouti Titulus præcedentis editionis tradit, conſtitutione, ubi ſimplicia, juxta partes ſuas conſtitutivas in certas claſſes diſtribuuntur, poſt denominationem ſuccincta deſcriptio traditur, vires atque virtutes enarrantur, & modus dextre uſurpandi monſtratur. Reiteratæ autem impreſſionis cauſa priorum exemplarium defectus extitit, ut hoc ſuis meritis utique æſtimandus Bibliopola, cujus ſumptibus nunc rurſus, Artis Apollineæ cultoribus tantopere hactenus adamatus & æſtimatus, tractatus typis mandatur, conteſtatus fuit; qui illud inſuper a me efflagitavit, ut commentatione quoque quadam Authoris illuſtrarem pronunciata. Annuendo honeſto petito, non potui non declarare, opus ſuc-

cinctum

cinctum in usum publicum non melius posse expoliri, quam si prolixior simplicium traderetur historia atque expositio, remediorumque ex simplicibus in officinis Pharmaceuticis prostantium maximeque usualium conjungeretur enumeratio. Facile hinc ex ipso proposito, ni fallor, patere æquo judici poterit, me manum calamo minime admovisse eum in finem, ut novi authoris gloriam aucuparer. Nam cum plures hominum ætates non sufficiant ad intimius investigandas res naturales, in usum Medicum cedentes, utique aliorum autopsia, experientia, atque doctrina in iis tradendis acquiescendum est. Quare nemo quoque vitio vertere poterit, meos qualescunque in illustrando authore labores, dum ex fide maxime dignis Authoribus, Medicis æque ac Naturalis Historiæ, ut & Peregrinationum Scriptoribus ea, præsertim quoad exotica, excerpta atque collecta, quæ veritati quam maxime conformia comparuerunt, insuperque, quæ author vel studio vel forsan ob temporis angustiam, tum nominis, tum originis, tum virtutis, tum etiam remediorum & inde præparatorum ratione, omisit, suppleta fuerunt. Conspicientur hinc varia Græco, Latino, Gallico atque Germanico idiomate expressa nomina. Cernentur etiam rebus, imprimis plantis sui assignati characteres. In quibus describendis il-

 lustris

lustris Botanici Gallici magni scilicet TOURNEFORTII, *quem olim docentem audire contigit, quemque etiam post fata in aureis suis scriptis vel ipsa invidia admirari cogitur, adhaesi doctrinae. Quamvis enim & ipsum hominem, per consequens & in re Botanica quandoque hallucinatum fuisse negari non possit, in eo tamen quam maxime excelluit, quod ipso Rajanae Methodi propugnatore acerrimo* DILLENIO *teste, circa specialia & inferiora plantarum genera, notasque characteristicas valde accurata sit & curiosa* METHODUS TOURNEFORTIANA. *Additae insuper sunt ex eodem denominationes specierum hujus vel illius plantae, quae maxime in usum trahuntur, locorumque, ubi proveniunt colligique possunt, mentio injecta, tempore florendi non omnimodo insuper habito. Quae porro ex singulis tum plantis, tum animalibus, tum mineralibus usurpentur partes, recensitae fuerunt. In enarrandis virtutibus paulo prolixior videri possem & quandoque nimium tribuens. Ast cum ad complendam materiam Medicam virium notitia quam maxime necessaria sit, vix non omnia fuerunt allegenda attributa: & licet, haec vel illa facultas, suspecta & in quibusdam subjectis fallax deprehendatur, non tamen exinde sequitur, hoc remedium in subjecto cholerico*

lerico ſperatum non habuit ſucceſſum, ſed potius noxium extitit, ergo in temperamento phlegmatico aut ſanguineo prodeſſe quoque non poteſt. Quam ob rem virtutes quoque quadantenus dubias allegare non dubitavi, refutatis & rejectis opinionibus ſuperſtitioſis & ridiculis. Adjectus etiam legitimus, quantum per experientiam tum propriam tum alienam conſtitit, ſimplicibus utendi modus. Tandem præparatorum & compoſitorum ex ſimplicibus Medicaminum, nominibus Latinis, Germanicis, atque Gallicis inſignitorum, factus fuit ſermo. Plurimorum elaboratio in nuper edita PHARMACOPOEA ARGENTORATENSI evolvi poterit, interim ex eadem virtutes atque doſes propriis verbis hic repetere conſultum judicatum fuit, ne imprimis, ubi elaborationis Methodo ſuperſedere poſſumus, laborem duplicare cogeremur. Nemo etiam inique, ut ſpero, interpretabitur, quod authorum, vix non ſemper allegatorum, verbis ipſiſſimis uſus fuerim. In notis Henningerianis, quas cancellis incluſas deprehendes, nihil immutavi. Adinvenies etiam hinc inde intermixta tum curioſa, tum etiam non omnibus nota remedia, quæ forſan & jucunda & utilia eſſe poterunt. Cæterum B. L. Tibi perſuadeas me eum ſemper præfixum habuiſſe ſcopum,

ut

ut conatus mei æque in ægrotorum, ac in artis filiorum commodum cederent. Humani autem à me nihil esse alienum bene gnarus, me, si lapsus fuero erraveroque, amice præsertim monitus, quantum in viribus erit, corrigere allaborabo. Quod si autem labores mei non plane displicuerint, & ab iis quoque in posterum aliqualis redundare possit utilitas, suo tempore supplementum omissorum ab authore simplicium & compositorum, in lucem, eadem, qua nunc usus fui, methodo incessurus, emittam. Deus largiatur divinam suam gratiam.

PROOE-

PROOEMIUM.

Ateria Medica dicitur nobis omne id, quod corpus nostrum alterare & immutare potest, seu alimentosum seu medicamentosum, ex qua Medici selectiora eligunt.

Quatuor inprimis adminicula hic consideranda veniunt. Primum suppeditabit ipsa simplicium Etymologia, ex qua sæpe latens vis erui potest, v. c. in consolida, tussilagine, hepatica, pulmonaria. Alterum petemus ex frequentissima simplicium inspectione & usu. Tertium desumemus ab exploratione saporis & odoris; sic odor fragrans calorem & vim aperiendi notat, consistit enim hic in particulis subtilissimis, quæ celeriorem Sanguinis motum, & per consequens calorem producere aptæ sunt natæ. Hic odor fragrans, si suavis fuerit, denotat vim cardiacam, sin vero fragrantiam odoris

gravitas ſimul comitetur vis Uterina ſignificabitur, conſtant enim ſimilia particulis quidem ſpirituoſis, minus tamen volatilibus ſed fixioribus. Quoad ſaporem, quæcunque habent acrem, calida ſunt, & aperientia; quæ amarum, calida quidem ſunt, fixiori tamen ſale conſtabunt; quæ dulcem, ſunt temperata ſed viſcedine donata; quæ acidum & auſterum refrigerant & adſtringunt. (Novem ſpecies ſaporum recenſentur; Acerbum, auſterum, acidum, dulce, unctuoſum ſeu pingue, ſalſum, amarum, acre, inſipidum. Qua de re conferri meretur Davidis Abercrombii Nova Medicinæ tum Practicæ tum ſpeculativæ clavis, ſive ars explorandi Medicas plantarum ac corporum quorumcunque facultates ex ſolo ſapore, Londini 1685. edit.) Quartum denique à cujusque plantæ nota eſſentiali & charactere deſumitur, unde etiam omnes plantæ, quæ eandem habent notam eſſentialem, ejusdem ſunt facultatis: ſic omnes herbæ bacciferæ ſunt diureticæ, ſic omnes herbæ umbellatæ ſunt ſale volatili oleoſo præditæ.

Cognoſcuntur itaque virtutes plantarum omnium maxime Ratione, Experientia, & Analogiſmo.

Mate-

Materia medica alias definitur per seriem medicamentorum e triplici regno, minerali, vegetabili atque animali petitorum, quæ debito modo adhibita vitam atque sanitatem vel conservare, vel morbis labefactatam refocillare atque restaurare possunt.

Discrepant itaque medicamenta ab alimentis. Hæc namque in similem corpori nostro substantiam converti apta nata, illa vero tali mutationi inepta sunt corpusque nostrum alterant & quidem in melius, quo ipso medicamina distinguuntur a venenis, quæ in pejus mutant, corrumpunt atque destruunt. Accidit autem quandoque ut alimenta æque ac medicamenta in venena degenerent, hæc vero salubrem nanciscantur effectum præsertim si consuetudo accedat, cujus rei plura possent allegari exempla. Sufficiat nunc Metallifossor iste septuagenarius Tyrolensis, qui, observante b. m. Parente meo, singulis diebus frustulum arsenici devoravit, hoc remedio se vitam prolongare sibi aliisque persuadens. Ex his facile patet dari alimenta medicamentosa & vice versa medicamenta alimentosa, quæ quatenus corpus alunt & augent alimenta, quatenus vero insigni aliqua qualitate afficiunt, medicamenta vocantur. Nec desunt alimenta venenosa & venena alimentosa, rarissime imo nunquam in

 usum

usum trahenda, sicuti quoque cautissime mercari debemus cum medicamentis venenosis, & venenis medicamentosis, id quod vel unius arsenici, quo scelesti quidam Empyrici in viscera humana grassantes interne in febribus aliisque morbis, externe vero in ulceribus, cancro, &c. nefario ausu usi fuere, exemplo edocemur.

Quod ad primum adminiculorum ab authore recensitorum attinet, optandum fuisset, ut omnibus remediis adeo convenientia fuissent imposita nomina, ut virtutes illorum manifeste ex etymologia paterent: ast quot magnificis superbiunt titulis, quæ insignita tamen per nomen vi vel plane destituuntur, vel non nisi in exiguo gradu eandem possident. Cujus rei causa non parum quoque in neglecto, quod secundo loco annotatur, adminiculo quærenda, dum observato vel unico remedii cujusdam, forsan per accidens tantummodo agentis, effectu, statim ei nescio quæ virtus specifica assignatur, cum tamen illam demum exosculari debeamus experientiam, qua sæpissime & constanter posito eodem subjecto, iisdemque circumstantiis, eodem quoque modo medicamentum vires suas exseruisse constat. Cui experientiæ deinde merito jungenda venit ratio, ut omnia rite dijudicentur.

Tertium adminiculum si consideretur, odori atque

sapori

sapori merito juxta WEDELII *amoenit: Mat. Med.*
connectitur Color, quippe qui in particularum potis-
simum sulphurearum, a quibus colores quoad ma-
gnam partem ex mente Chymicorum dependent, plus
minus latentium majorem minoremve praesentiam &
exinde dependentem agendi facultatem nos deducit.

Circa odorem id paucis notandum, quod non tan-
tummodo per se, sed & a posteriori innotescat, quando
corpora vel accenduntur, vel teruntur vel dissolvun-
tur, cum partes odorem constituentes haud raro ab
aliis ita sint irretitae, ut extricationem summopere
postulent.

De sapore non solum dictus ABERCROMB
consulatur, sed & curiosi adeant celeberrimum WIL-
LISIUM, *atque* WEDELIUM in amoen. Mat.
Med. *aliosque plures tum Medicos tum etiam Phy-*
sicos.

Quartum adminiculum a charactere plantarum
desumptum adeo non firmo stat talo, ut saepissime ex-
ceptionem patiatur maximam: sic Grossularia est bac-
cifera sed tamen adeo non diuretica, ut potius in dia-
bete sive nimio urinae fluxu commendetur. Sic Ligu-
stri baccae magis adstringunt quam ut laticem urina-
rium pellant.

Hisce quatuor detegendi remediorum virtutes

fontibus merito jungitur ista methodus, qua ex varia cum aliis corporibus combinatione natura alcalina, acida atque salsa patefit, quæ Medico vel eam solummodo ob causam, ne in præscribendis formulis offendat, summopere necessaria videtur. Erudite hac de re magnus iste Botanicus Gallus TOURNEFORTIUS, in præfatione Historiæ plantarum circa Lutetiam Parisiorum *nascentium disseruit.*

Et certe quid gratius conspici poterit? quam syrupi Violarum color cæruleus in momento in rubicundum rubinumque æmulantem ab affuso aut commixto acido conversus; succus Ricinoidis seu Heliotropii tricocci itidem cæruleus mox rubescens; charta etiam cærulea rubedine infecta, quamprimum corpus naturæ acidæ affricatur. Quibus ex experimentis de prædominante in corporibus acido judicium ferri potest. Quid porro jucundius exhibebitur? quam ejusdem cærulei syrupi, ut & vini rubri in virorem a commixto corpore alcalino immutati spectaculum; unde de urinosa constitutione judicare est, quæ porro ulterius confirmatur, dum cum acidis effervescunt mixta. Quid tandem nigredine in infusione Gallarum ab injecto Vitriolico corpore producta curiosum oculum magis recreabit? ut plura alia silentio nunc prætercam.

Quod attinet ad analogismum quem rationi & expe-

experientiæ jungit author, quamvis minime negari possit, quod signaturis rerum quæ interius latentem virtutem extrinsecus quasi signatam exhibent, nimium a multis & vix non ad superstitionem usque fuerit attributum, interim tamen ex comparatione plantarum cum partibus corporis humani, vel cum morbo aut etiam ex alia analogia occasionem suppeditari ad eruendam virtutem Medicam WEDELIUS *aliique satis demonstrarunt. Valet autem & hic quam maxime, ne quid nimis.*

Tandem nec analysis Chymico-Physica spernenda, quippe quæ ad interiora Naturæ adyta deducit, & causas virium quibus medicamina gaudent ob oculos ponit.

Illud hac occasione silentio præterire nequeo, quod celeberrimus Academiæ Regiæ scientiarum socius Dn. GEOFROY *omnes plantas ferreis patriculis, a quibus vis vel aperitiva vel adstringens dependeat, scatere asserat, id quod altiorem adhuc investigationem mereri videtur.*

PARS PRIMA.

REGNUM VEGETABILE EXHIBENS.

CAPUT PRIMUM.

DE RADICIBUS.

RADICES SALE VOLATILI OLEOSO CONSTANTES.

Acori vulgaris.
    Indici.
Zedoariæ.
Galangæ majoris.
    minoris.
Zinziberis.

Conveniunt in cruditate acida, Colica, obstructionibus mensium, scorbuto, hydrope, vertigine, singultu, cordis palpitatione.

ACORI RADIX.

Acori veri [SEU CALAMI AROMATICI OFFICINARUM] C.B.P. radix est, oblonga, paululum compressa, in superficie quasi geniculata, foris ex flavo rubescens, intus alba, fungosa, saporis acris suaviter amari-

amaricantis & aromatici, odoris fragrantis. [Refertur ad herbas aquaticas graminifolias non culmiferas flore ſtamineo, foliis iridis modo ſitis, hoc eſt acie folii cauli obverſa, aromaticis, odoratis, ſpica ſimplici eleganti juli ſpecie, ſeminibus in julum ſeu nucamentum coactis.]

Ob ⊖ volatile [acre] oleoſum [aromaticum] penetrantiſſimum ſuccurrit acidæ cruditati Ventriculi, in torminibus abdominis inde ortis, obſtructione Menſium ê vitio Ventriculi, in ſcorbuto & hydrope pro confortante.

Primo vere effoſſa radix diutius fert ætatem ac aliàs.

Acorus in ſubſtantia rarius exhibetur, conditus vero frequentius, ſi vero datur crudus, datur à gr. v. ad xv. conditus vero à ℈j. ad ʒj.

Ubi deſtillatur radix hæc cum ∇, ſi deguſtaveris aquam ingratiſſima eſt, ſi oleum, nauſeoſum, ſemper ingratiſſimum, contra fixum radicis in fundo remanens optime ſapit. Infuſum acori fit in ⌒u Juniperino qui optimus, vel in Spiritu vini, ad pint. j. additur acori ℥j. Admiſcetur quoque morſulis.

Stimulatur acorus granis paradiſi. Temperatur partim dulcibus, partim minus acribus. Convenit in torminibus colicis ortis à cruditatibus acidis, item in ructibus moleſtis e. c. ℞. acor. condit. ℈j. Caſtor. gr. ix. l. x. Laud. opiat. gr. ij. flaved. Cort. aurant. cond. ʒj. add. Syr. Cortic. aurant. q. ſ.

Etiam in morbis ſoporoſis acorus externe exhibetur. e. c. ℞. rad. pyretr. ſaxifrag. acori ana ℥j. ſummitat. origan. Mj. ſem. cardamom. min. ℥ß coq. in ſ. q. ∇æ, colatur. cap. ℥viij add. ⊖ gemm. ʒij f. Clyſter. Si non ſat acris, poteſt ſtimulari pulpa colocynth. ʒj. linteolo involuta.

In Epithematibus contra Paralyſin ſive reſolutionem nervorum: ℞. acor. ℥j rad. pyretr. ℥iß helen. Zedoar. Zinzib.

 ana

ana ℥ß. summit. hyperic. fol. majoran. spicæ. ã. p. ij affund. spir. Vin. vel. -∽- C. C. succinat. vel -∽- Terbinth. ad emin. 3. vel 4. digitor. fiat infusum Paralyticum externum. Hoc enim spirituum influxu cessante vellicantur nervi, ut rursus spiritus influant.

ACO-

ACORUS, Kalmus/ Ackerwurtz/ Julus, uti notat RAJUS, rarissime geminus, flosculis dum se explicat pallidis muscosis inodoris quadrifoliis plenus: is paulatim deinde incrementum sumit; donec humani fere digiti longitudinem crassitudinemque acquirat, frequentibus tuberculis virentibus tam eleganti serie dispositis ut recentem Pinastri conum æmulari videatur.

Gaudet locis humidis, & juxta fluenta longe felicius provenit.

Radices siccatæ ut bene monet idem RAJUS gratiorem spirant odorem, nam (ut recte PLINIUS) recentium virus majus.

Non solum in cruditate acida sed & in omnibus affectibus ventriculi a causa, ut loquuntur, frigida, pituita viscida, flatibus &c. oriundis prodest. Hinc non inepte SIMON PAULI pronunciat, quod omnibus Electuariis Stomachicis & intemperiem ventriculi frigidam corrigentibus addi deberet, dummodo palato arrideret.

Remedium uterinum constituit, in passione hysterica, dolore colico a passione hysterica oriundo, obstructione mensium ab humorum cruditate dependente conveniens.

Acorus quoniam in anorexia & dyspepsia conducit vocatur Germanicé Zehrwurtzel. Vim habet quoque acorus alexipharmacam curandi & præservandi a morbis contagiosis. CLUSIO teste incolæ in extrema Lithuania a Tartaris edocti radicem acori plerumque circumferunt & aquam non prius bibunt, quam in ea acori radix fuit macerata, suadet hinc SIMON PAULI viris castra sequentibus, qui sæpe corruptissimas aquas bibere coguntur, ut Tartaros imitentur. Quum etiam ex hac causa nautis jamdudum innotuerit, ut sibi ea vel nauseam arceant, vel præcaveant ne aquæ putridæ imo jam verminantes exitio sint, appellari consuevit Radix Nautica.

FALLO-

FALLOPIUS multos lotii ſuppreſſione laborantes acori decocto ex vino tenui ſanitati ſe reſtituiſſe gloriatur. Cerebrum confortat & vertigini medetur fere tanquam ſecretum, ut docet de MAYERNE. Virtus aphrodiſiaca quoque fuit adſcripta, quare a quibusdam Radix Venerea fuit nominata. Maſticata halitum oris emendat. In morbis ſoporoſis non externe tantum ſed & interne conducit. In vino cocta radix hæc teſtibus tumentibus imponitur. Succum expreſſum oculis inſtillatum oculorum caligini mederi aſſerit Dioſcorides.

PROSTANT.

Acorus conditus eingelegter Calmus/ *Calamus aromaticus condit.*

Confectio Calami aromatici, überzuckerter Calmus/ *confection de Calamus Aromaticus, ou Calamus aromaticus confit.*

Electuarium diacorum Calmus- oder Ackermans-Latwerg/ *Electuaire diacorus.* Nervorum ægritudinibus confert, acuit ſenſus & memoriam, ſedat dolores capitis, peculiare eſt remedium frigidarum, uti loquuntur ægritudinum, maxime catarrhalium, ſenibus admodum conveniens. Hydropicos quoque juvat. Electuarium hoc ex aromatibus quam maxime conſtans datur ad drachmas duas ad unciam unam uſque & ultra.

Sunt qui extractum inde parant & ad ſcrupulum ad drachmam ſemis & ultra commendant, alii oleum deſtillatum tanquam carminativum, anodynum, uterinum atque nervinum uſurpant. Alii eſſentiam extrahunt. Qui autem Sali per incinerationem ex acoro parato peculiares tribuunt vires, non adeo exacte ſapiunt.

ACORUS INDICUS.

[Acorus Aſiaticus radice tenuiore. Herm. Catal. de quo ibi ita: acorus hic omnibus partibus convenit cum Europæo, excepta ſola radice, quæ tenuior eſt, & compactior, ſuperficie crebrius geniculata, odore & ſapore gratiori. Sponte ſua luxuriat in Malabara & inſula Zeylan, Incolis Vazabu & Vazumbo audit.

Cum priore viribus convenit. vid. Garz. ab Horto aromat. hist. lib. 1. cap. 32.]

(CALAMUS AROMATICUS.

De quo ex prælectionibus MStis Hermanni Samuel Dale Pharmacolog. p. m. 337. ita loquitur: Calamus Aromaticus veterum est plantæ Ægyptiacæ (Alpin. Exotic. Cassabel Darrira dictæ; quæ tetrapetala est, siliculis oblongis, acuminatis, in basi cauliculatis, seminibus nigris minutissimis refertis) cauliculi tenues, geniculati, foris pallide flavescentes, intus candidi, includentes medullam fungosam, levem, similem telis aranearum in se collapsis, saporis acris, suaviter amaricantis, odoris aromatici & fragrantissimi. Itaque non est radix sed arundo aut cauliculi odorati.

Describit hanc plantam Prosper. Alpin. de plant. Exotic. l. 2. c. 7. p. m. 195. & de usu Medico agit idem Alpin. de Medicina Ægyptiorum libro quinto. Aliàs de calamo odorato Diosc. l. 1. c. 17. ingreditur compositionem theriacæ, sed hodie nostris officinis est incognitus, & loco ejus recipitur acorus verus.)

De hac & præcedente planta, cùm rara in nostris terris sit avis, adeoque non multum imo plane non in usum veniat, multos miscere sermones opus non est.

ZEDOARIA.

Est Zedoariæ Chinensis radix, tuberosa, brevis, compressa, foris cinerea, intus candida, quando cortex exterior est detractus, paucis fibris intertexta, saporis amaricantis aromatici, odoris fragrantis ad camphoram aliquantum accedens. Folia ad curçumæ folia accedunt, suntque palmæ magni-

magnitudine, fert florem in peculiari ſpica ut galanga, quos flores ſequuntur loculamenta terna.

Conſtat ⊖e volatili oleoſo acriore penetrantiore & ſpirituoſiore acoro, propterea ſe altius extendit, ut ſimul ſudorem moveat, phlegma contumax Pulmonum potenter diſcutiat, & colicæ convulſivæ hyſtericæ medeatur. Nauſeam tollit vel odor ſolus, vel ſi ſub Lingua teneatur, vel ſi externe Ventriculo applicetur vel ſola vel cum fermento. In vindicando ſanguine â malignitate tanquam panacæa habetur, aliis loco ſtimuli additur, eſt alexipharmacum egregium. In aſthmate etiam convenit, in nauſea poſt crapulam.

Sal volatile â curioſis deſtillatur, aqua ingrata quidem, ſed maxime ſudorifera, unde pro ▽ alexipharmaca uſurpo. [Conſ. Hermann. Hort. Lug. Bat. ſub titul. Zinziber latifolium ſylveſtre. Zerumbet Garz. ab Hort. l. 1. c. 47. ubi hanc plantam prolixe deſcribit, & inter alia hæc de deſtillatione habet: Sale volatili oleoſo aromatico abundare hujus aromatis radicem, probat inter alia ejus deſtillatio. Tranſmittit enim per alembicum ▽ fragrantem, cum ſufficiente oleo, cui, ſi recens fuerit deſtillata, innatat ſal volatilis paucus forma nivis aut Camphoræ.]

Doſ. gr. vij ad ℈ß in ſubſtantia, condita vero ℈j. in infuſo ad ʒij, edulcoratur vel ſaccharo vel melle.

Zedoariæ optimus ſtimulus eſt camphora, quod quaſi à priori illis notum, qui recentem effoſſam examinarunt, qui dicunt, quod omnino ſpiret camphoram.

Specificatur in colica cum Caſtoreo, ut & in affectibus Uterinis.

℞. Zedoariæ ʒj Camph. ℈j ſacch. cand. ʒj vel ij. M. f. pulv. pro novem doſibus, ſingulis diebus una, contra omnes malignitates.

℞. Zedoar. ℈ß. ſacchar. ʒß. M. f. pulv. ſumendus ex aceto contra nauſeam.

℞. Zedoar. ʒß. ꝏ serpill. gt. j. Laud. opiat. gr. j. Conserv. rosar. ⊖lat. ʒj Syr. acetos. Citri q. s. M. f. bolus in quavis nausea & vomitu.

ZEDUAR, ZADURA, Ζαδύρα, Zittwer / Zittwer-Wurtz / Zedoar / ZEDOAIRE.

De hac radice non adeo omnes authores inter se conveniunt, quidam Zedoariam longam inter & rotundam distinguunt, alii adhuc addunt tuberosam. Plurimi in eo consentiunt, quod longa & rotunda ex una eademque proveniant planta: Longa inferior radicis pars est, superiore locum occupante rotunda & magis tumente, quæ deinde in frusta scissa ad nos adfertur. Meretur hac de re conferri Samuel *Gotthilff* MANITIUS *in libello de ætatibus Zedoariæ.* Radix hæc hoc habet vitii quod cariei imprimis sit obnoxia, affertur ex India Orientali præsertim China, Bengala &c.

Virtus hujus radicis stomachica insignis est atque carminativa, vermibus insuper quam maxime adversatur, præsertim si cum ☿rio dulci maritetur.

Sunt qui ad contagium arcendum Zedoariam sub lingua detinent, alii vestibus apponunt ad profligandas tineas.

OFFICINÆ NOBIS DE ZEDOARIA EXHIBENT.

Aquam Zedoariæ, Zittwer-Wasser / *Eau de Zedoaire*, & quidem vel cum aqua, vel ut plurimum cum vino destillatam, quæ usibus allegatis inservit.

Extractum Zedoariæ, Zittwer-Extract / *Extraict de Zedoaire*, cum Spiritu Vini paratum, cujus *dosis ad* ℈j. ʒß *& ultra.*

Oleum Zedoariæ, per destillationem paratum, Zittwer-Oel / *Huile de Zedoaire*, quod ad aliquot guttas assumptum ad supra notatos scopos deprædicatur: Sunt qui radices hasce saccharo condiunt & Zingiberi condito præferunt. Ingreditur Zedoaria Acetum Bezoardicum & varias alias compositiones.

GALANGA MAJOR ET MINOR.

Galanga duplex est, major & minor. Major est planta Indica Banchabe dicta, radix tuberosa, pollicem [& amplius, imo

imo duos interdum] craſſa, nodoſa, inæqualis, in ſuperficie circularibus geniculis donata, [cortex] flaveſcens, [aut fuſcus] intus palleſcens, ſaporis acris aromatici, [aliquantum ingrati] odoris, [quodammodo] fragrantis.

Minor eſt plantæ indicæ Lagondi dictæ radix tuberoſa, nodoſa, majora ſimilis, ſed tenuior, digiti craſſitiem adæquans, odoris fragrantioris & jucundioris quam in galanga majore.

Galanga minor quæ efficacior eſt majori, relinquit poſt acredinem, intenſiorem ſtypticitatem, unde temperatior eſt, & in vertigine à vitio Ventriculi, in torminibus abdominis & doloribus poſt partum ſpecifica eſt, cæterum nervis & ſpiritibus commendatiſſima eſt, in ſingultu quoque & cordis palpitatione. [Ad claſſem iridum â nonnullis utraque planta refertur, quod ex foliorum ſimilitudine & zonis in radice circulariter cinctis probant.]

Minor nonnihil viſcidi habet in receſſu ſeu adſtringentiæ nonnihil, cerebro gratior eſt quam acorus, ad ſeptimum vel duodecimum annum poteſt conſervari. Fruſtula ſeu gemmæ radicis ſolent decerpi à Chinenſibus, iterumque plantari, etiam ſeminibus multiplicantur. In india orientali galangam conditam habent. Cum bucella panis & butyri capiunt pulverem galangæ mulieres indicæ in doloribus poſt partum.

Datur à ℈ß ad ℈j in ſubſtantia. in infuſo velut acorus. juvatur zedoaria, helenio.

Specificatur in vertigine Doronico, cumino. Stimulatur Caſtoreo, ſale ſuccini, laudano opiato in doloribus poſt partum.

Pro juvene ſcotomia jejuno Ventriculo ſurripiente & exinde in vertiginem incidente.

℞. Ga-

℞. Galang. Zedor. ana ℈j castorei gr. vij ☍ chamom. dest. gt. ij f. pulv. exhibendus ad ℈ß singulis mane.

℞. Galang. q. v. M. cum ▽ plantag. fac epithema, impone regioni cordis, ad cordis palpitationem tollendam.

℞. Galang. ʒj sem. aneth. ʒß f. infusum ex vino ad singultum, cochleatim exhibendum.

℞. Galang. ℈j. croc. orient. gr. v. exhibe in vino vel ▽ cinamom. in doloribus post partum.

℞. Rad. doronic. sem. cumini. galang. min. ana gr. xv. add. pro stimulo gt. j. ☍ d. cinam. dari potest in vertigine. vel.

℞. Galang. ʒß. doron. ʒj zinzib. chin. cond. ʒij sem. cumin. ℈j ☍ d. cumin gt. iiij conserv. flor. anthos ℥ß. syr. flor. tunic. q. s. f. Elect.

ZINZI-

Galgant/ du GALANGA.

Sicuti de Zedoaria ita & de Galanga nondum inter authores convenit, quibusdam utramque speciem ad Iridum genus ob radicis præsertim convenientiam referentibus, aliis vero majorem iridibus accensendam esse censentibus, minorem frutici folia myrtum æmulantia gerenti annumerandam pronunciantibus. Major in Java & Malabar, minor vero in Chinarum præsertim regione provenire fertur.

In minori Galanga, quam majori præferunt, jubent imprimis respicere ad colorem qui foris ruffus & subfuscus, intus vero ex flavo ruffescens esse debet. In eligenda Galanga præsertim minori respici debet, præter dicta, ad gravitatem densitatem atque colorem.

Cum galanga adeo roboret ventriculum, ejusque affectibus medeatur, Paracelso alter sive externus fuit appellatus ventriculus. Nautis ad nauseam & vomitum reprimendum conducit, nec destituitur virtute emmenagoga & instar aliorum aromatum virtute quoque

quoque aphrodisiaca. In ore detenta & masticata non solum ejus anhelitum emendat, sed & salivam fortiter movet, adeoque tanquam apophlegmatizans in morbis serosis catarrhalibusque usui venire potest, sicuti quoque in remediis errhinis atque sternutatoriis galanga uti licet. Sacculis porro cordialibus stomachicisque immiscere galangam nefas minime erit.

Parabantur olim ex Galanga species diagalangæ, quæ ad dictos similesque affectus multum celebrabantur, sed hodie exoluerunt. De Galangæ in indiis conditæ speciebus non licet quoque facere plura verba, quia iisdem quoque destituimur. Indi tanquam condimentum in variis ferculis ut & in acetariis adhibent.

ZINZIBER.

Est radix tuberosa, nodosa, ramosa, brevis, & paululum compressa, pallida, fibris crebrioribus dotata, saporis aromatici acerrimi fervidi, instar piperis, odoris [aliquantum] fragrantis.

Variæ sunt species Zinziberis, quæ tantum differunt ratione fibrarum, quo vero plures fibræ, eo ignobilius, quo pauciores eo præstantius, sed hæc ultima species rarius in officinis prostat, radix enim multas habet fibras & est lignosior. [Planta similis est iridi, unde à nonnullis appellatur Iris latifolia tuberosa, Zinziber dicta, flore albo.]

Cum Zedoaria convenit, excepto camphorato odore, hinc tanta vis alexipharmaca ipsi non inest. Gratius quidem est, sed acrius & calidius & magis desiccativum.. Corrigit purgantium vehementiam præcipue agarici. Melancholicis & Cholericis largior usus Zinziberis non conducit, quia humores nimis exsiccat, & ad motum ineptiores reddit.

Corrigitur acidis blandis, quia habet Naturam alcalinam, nempe rob ribium, berber. succo limon.

In morborum declinatione mire appetitum restaurat.

Recens effossa vim habet laxandi alvum, præcipue ejus

C succus

succus expressus, sed sicut in semine coriandri recens malignitas tractu temporis evanescit.

Zinziber in substantia datur à gr. v. ad xv. conditum vero ad ℈j. vel ʒß [& ultra] de cætero usurpatur ut Zedoaria.

Feliciter quoque datur decoctum Zinziberis conditi ex aqua, in tussi ex materia viscosa in Pulmonibus hærente.

℞. Zinz. cond. ʒß. conserv. absynth. ℥iiij —∽— ⊖li vel 🜍is per campan. q. s. ad gratum acorem M. f. conditum, sumendum in languido appetitu in declinatione Morbi.

℞. Agaric. ℈j. troch. alhand. gr. v. Zinz. gr. x. f. pulv. purgans pro j dosi. [Agaricus non facile in forma pulveris ob levitatem exhibetur, melius in infuso vel vino medicato.]

℞. Gran. Till. gr. iij Zinzib. gr. vij. M. f. pulv. pro una dosi. Robustis exhibetur specifice contra hydropem. Indi pilulas parant cum mucagine tragacanthi.

RADI-

Ζίγγιβερ, Ζιγγίβερις, Γιγγίβερις, ZINGIBER, GINGIBER, Imber/ Ingkwer/ Ingber/ GINGEMBRE.

Zingiber C. B. Pin. ad Irides à MORISONO refertur sub sequente nomine. Iris latifolia tuberosa Zingiber dicta flore albo Moris. Ab aliis vero Arundo humilis clavata vocatur.

In india Orientali, China, Malabar, Ceylon aliisque locis provenit, & delatum in Indiam Occidentalem, novam Hispaniam, Mexicanum regnum, Insulam Cubam, Insulas Philippinas Brasiliam & præsertim Insulas Antillinas, feliciter ibidem quoque hodie succrescit, & exinde ad nos devehitur, sunt tamen qui Orientalem præferunt.

Radix, quæ solum in usum venit, colligitur foliis plantæ arescentibus, & postmodum ad solis ardorem aut in fornacibus exsiccatur. A quibusdam luto, creta aut rubrica obducitur, ut eo melius à corruptione

ptione præservetur, hinc prostabat Zingiber album & rubrum ita dictum, non quod sint duæ distinctæ species, sed tantum coloris externi ab aspersa creta vel rubrica provenientis ratione. Eligi autem debet Zingiber recens, siccum quidem sed non extreme aridum, carie vermibusque minime corrosum.

Duplex ab authoribus recensetur *Zingiber Mas & fœmina* sed ad nos unica tantum defertur species.

Recens effossum non adeo acris esse dicitur, adeo ut cum aliis herbis minutim concisum ex oleo sale & aceto acetarii loco usurpent Indi.

Tanquam condimentum aromaticum multis admiscetur ferculis, sed multi non delectantur Zingibere.

Ventriculi affectibus, imprimis à frigida, uti loquuntur, causa pituitosisque crassisque humoribus, & laxitate fibrarum atque flatibus adversatur. Sunt qui in affectibus uteri variis commendant. Hinc Colicæ hystericæque passionis sedandarum ergo fumus Zingiberis fistula instar Tabaci ter vel quater de die hauriendus à Boyleo commendatur. Ob vim resolventem in affectibus serosis cachecticis catarrhalibus &c. prodest. In oculorum etiam morbis præsertim suffusione profliganda & acie visus roboranda multum commendatur externe si usurpetur. Zingiber masticatum salivam copiose ciet, Scorbuticis quoque insigni est auxilio & variis medetur symptomatibus, unde nautis commendabile.

IN OFFICINIS EX ZINGIBERE PROSTAT.

Zingiber conditum eingelegter Imber/ *condit de Gingembre*. Conditur autem vel in India ipsa vel apud nos more consueto, ad usus prædictos, ut & ad Venerem stimulandam sterilitatemque arcendam: ad præcavendum quoque contagium assumitur. Præterea occurrit *Zingiber coctum*, gebachener Imber/ *Gingembre cuit*, cujus descriptionem videre est in Pharmac. Argent. clas 4. p. 36. quod cùm aromatibus & Saccharo in morsulos redactum stomacho præsertim firmando dicatum est. Oleum destillatum, extractum, essentia & imprimis Sal Zingiberis vix amplius parantur.

Hoc tandem notandum quod plurimas hoc aroma ingrediatur compositiones Theriacam Mithridatium, Diascordium & plures, alias Formulæ purgantes ex agarico granis Tilli & Zingibere hic allegatæ nostris in regionibus non videntur adeo appropriatæ.

RADICES SALE VOLATILI DULCEDINE JUNCTA CONSTANTES.

Imperatoriæ.
Angelicæ.
Mei.
Leviſtici.
Nizin vel Niſi.

Locum habent in ophthalmia, colica, paſſione hyſterica, cardialgia, lypothymia, confortanda memoria, lochiisque promovendis.

IMPERATORIA SEU OSTRUTIUM.

Eſt imperatoriæ majoris C. B. P. radix oblonga, pollicem craſſa, ſcirrhoſa [rugoſa] & geniculata, foris fuſca, intus alba [fibris lateralibus exornata] ſpirituoſior penetrantior & amarior ſuperioribus, unde & ſalibus fixis conſtat. [Refertur ad plantas umbellatas ſeminibus nudis binis ſequentibus ſingulos flores.]

Radix de cætero coincidit cum angelica, ſtimulus eſt cæteris radicibus aromaticis. [Sapor acris aromaticus calefaciens & vellicans linguam, odor fragrans.]

In Colica hyſterica convulſiva, tympanitide, tanta ſæpe agit cum violentia, ut freno opus habeat, nempe Leviſtico, Meo, alterave dulci & viſcoſa radice, in febribus intermittentibus præcipue tertiana & quartana ſpecificum eſt, ut & in morbis ſoporoſis.

Datur

Datur â gr. xv. ad ℈j. in substantia. à ℥j ad ʒij in infuso.

Modus conjungendi, stimulandi, specificandi videatur ex formulis.

℞. Imperat. ℈ß. angelic. ℈j. Mei gr. vij. M. f. pulv. in colica passione, addi potest ꝏ d. mac. gt. j. vel ij. Laud. op. gr. ij. possunt & addi Castorei gr. v.

℞. Imperat. angelic. ana ʒiij Zinzib. Zedoar. ana ℥j bacc. laur. exc. ʒij l. iij flor. chamom. ℥j f. infus.

℞. Imperat. gentian. Chin. Chin. ana ℈ß ⊖ prunell. absynth. Cent. min. ana gr. j. M. f. pulv. pro una dosi contra quartanam & omnes febres intermittentes.

Ita potissimum dicta a viribus, vocatur etiam ASTRANTIA atque MAGISTRANTIA quod quasi magistra sit reliquorum alexipharmacorum Meisterwurtz / Keyserswurtz / Magistrantz / Ostritz. IMPERATOIRE, OTRUCHE.

Est plantæ genus flore rosaceo & umbellato, pluribus scilicet petalis constante nunc cordiformibus nunc integris calyci insidentibus; calix florum abit in duo semina plana, fere ovata leviter striata & marginata involucrum plerumque deponentia, candida & plena.

Intelligitur hic Imperatoria major C. B. Pin. 156. Imperatoria Joh. Bauh. 3. part. 2. 137. Astrantia Dod. Pempt. 320.

In locis montosis sponte provenit. In Gallia pluribus in montibus præsertim Aureis Averniæ reperitur, frequentissima est in montibus Annaniensibus supra Tridentum. Occurrit in Alpibus Stiriacis atque Carinthiacis aliisque locis. Colitur in plurimis hortis, præfertur tamen à multis ea quæ crescit in montibus. Floret Junio. Radix quæ potissimum in usu colligenda Vere.

Vires ejus deprædicantur alexipharmacæ insignes, in febribus & morbis malignis; sed respiciendum utique & hic ad clima, victus rationem morbi naturam & constitutionem ægri.

In cruditatibus ventriculi acidis & pituitosis locum utique habere potest, ut & in affectibus pectoris, asthmate similibusque à pituitosa tenacique materia ortis. Nec destituitur virtute cephalica in affecti-

affectibus præsertim phlegmaticis: Medetur spasmo aliisque nervosi generis morbis. Renes à crassis humoribus liberat, urinam ciet, negotiumque mensium promovet. A quibusdam tum interne adhibita, tum externe recens dissecta & pollicibus tam manuum quam pedum alligata in epilepsia præsertim infantum commendatur, uti videre est in Eph. NAT. CUR. Dec. I. ao 4. & 5. obs. 42. Res autem sufficienti experientia nondum comprobata. Decoctum radicis imperatoriæ præsertim cum vino austero paratum doloribus dentium medetur. Masticata radix anhelitum emendat & remedium apophlegmatizans sat præstans præbet. In vulgus notum & apud mulierculas decantatissimum pro arcendis catarrhis oculos, aures, pectusque infestantibus, profliganda itidem ophthalmia, amuletum dum radicem recentem in taleolos frustave dissecant, atque filo mediante de collo in regione dorsi suspendunt, & quando frusta exsiccata sunt, renovant appensionem. Hoc certum est quod quo calidioris naturæ sit subjectum eo citius radicis exsiccentur frustula. Amuletum quoque hoc collo circumdatum in angina aliisque faucium inflammationibus non absque successu usurpari docet HOFFMANNUS IN SCHROEDERUM, qui insuper vaporem imperatoriæ masticatione & anhelitu oculis inspiratum ophthalmiam mitigare, & frustulum hujus radicis circa aures impositum catarrhis ex quibus visus debilitas & aurium tinnitus oritur, mederi asserit.

Imperatoriam recentem cum cepis aut allio contusam cum sale commixtam & cataplasmatis instar vertici raso impositam, inflando insimul naribus pulverem radicis siccatæ, in morbis soporosis apoplexia v. gr. aliisque laudat ZUINGERUS. Tandem silentio quoque non prætereundum quod pro arcendo contagio in ore detineatur imperatoria.

Sunt qui contendunt serpigines tolli etiam inveteratas, si ex pulvere astrantiæ & tantillo adipe suillo concinnetur linimentum ut eo inungantur, quem in finem utiliter quoque remiscetur aceto asserente SIMONE PAULI, IN QUADRIPART. BOT.

In officinis nostratibus neque aqua, neque oleum, quod ex imperatore elici potest, neque aliud præparatum prostat.

ANGELICA.

Eſt Angelicæ ſativæ C. B. P. radix oblonga, aliquantum reſinoſa, ex capite craſſiori in fibras ſæpe pollicares, vel tenuiores diviſa, foris ex flavo rubeſcens, medulla interior alba, ſaporis acris ſuaviter amaricantis, cum quadam blanda dulcedine, odoris fragrantis aromatici & ſpecifici. Conſtat ⊖e volatili ∘∘∘ſo, adjuncta dulcedine quadam, quibus incluſæ particulæ anodynæ. [Jungitur plantis Gymnodiſpermis umbellatis.] Symbolizat cum Zedoaria & imperatoria, aſt temperatior eſt, & ob ſui blanditiem ad dulce vergentem, opus ſuum cum quadam vi anodyna abſolvit; eandem ob cauſam ſingulare quid efficit in vitiis Pulmonum, [unde & Germ. Bruſtwurtz dicitur] & omnibus Uteri affectibus, ut & in Colica hyſterica, cordis & ſpirituum vitiis.

Zedoariæ, Zinziberi, Imperatoriæ ſi jungitur, gratiam peculiarem conciliat eaſque temperat.

Jungitur ſuperioribus radicibus frequenter, ſtimulatur Camphora.

Datur ut ſuperiores radices in ſubſtantia, frequentius tamen in infuſo, non raro etiam in extracto feliciter datur.

Poteſt dari in Colica â vitio Ventriculi ab acido acri humore orta ſeq. m.

℞. Extr. angelic. ʒß. ▽ flor. chamom. ℥ij [vel ▽ Carm. Schrœd.] Syr. ê Cortic. aurant. ʒij l. ℥ß. ſi Dolores urgeant, non ſufficit, ſed ſtimulo opus habet Laud. op. gr. j. l. ij. Si Colica hyſterica ſimul, add. Tinctur. Caſtor. ʒj. Idem etiam in Colica convulſiva convenit, additur Clyſteribus contra Colicam vel ſimplicem vel compoſitam.

INFUSUM ANGELICÆ.

℞. Angelic. Zedoar. galang. ana ʒij Caſtor. ʒj Camph. gr. xv.

gr. xv. add. liq. Corn. Cerv. ſuccinat. ad eminent. 3. vel 4. digitorum. f. Eſſent. vel Tinctur. doſ. gt. XX. XXX. ad 50. ſi magis anodyn. expetas add. Laud. Op. ℈j.

Oleum Angelicæ egregie inſervit loco balſami Uterini, aqua deſtillata non adeo eſt ingrata, nec oleum.

MEUM.

Angelick / Engelwurtz / ita dicta vel à ſuaviſſimo radicis odore vel à mira & angelica quaſi contra venena & morbos venenatos atque peſtilentiales facultate. Ob modo dictas virtutes vocatur quoque Radix Spiritus Sancti, heiligen Geiſt Wurtz. Appellatur quoque germanice ob vim becchicam Bruſt-Wurtz / Lufft-Wurtz. A quibusdam Coſtus niger ab aliis Smyrnium nominatur. Gallis ANGELIC & ANGELIQUE audit.

Angelica ſativa à Tourneſortio ad Imperatoriam refertur. Eſt itaque Imperatoria ſativa Tourn. J. R. H. cl. 7. S. 4. gen. 1. Angelica ſativa C. B. Pin. 155. & J. B. 3. p. 2. 140. Angelica major Dod. pempt. 318. Dantur quidem & aliæ ſpecies Angelicæ ſylveſtris, montana & aquatica, quæ licet non ſpernendæ ſint tamen non æque in uſum ac ſativa trahuntur. Interim ad uſus Medicinales ſativa æque ac montana ex Bohemia affertur. Floret Junio, radix colligenda antequam ſtolones producat, & quidem ex mente HOFFMANNI IN SCHROED. Sole in Geminis & Luna in cancro exiſtente. Bene autem ſiccari debet, quoniam alias facile corrumpitur. Ingreditur officinam radix Angelicæ, rarius ſemen, quod odoris fragrantis & ſaporis acris deprehenditur.

De Angelicæ virtutibus audiri meretur H. GRUBE DE MED. SIMPL. COGNOSC. S. 7. Art. 2. ita differens. In Angelica ſe manifeſtè prodit ſub lingua guſtantis triplex ſapor, acris, dulcis, amarus, ex quo ſapore triplici, quid in angelica ſit tota agere ſive temperie ſeu ſubſtantia, innoteſcere quodammodo poteſt; hoc eſt vis quæ huic ineſt radici & cordialis ſic dicta & alexipharmaca ex modo recenſito ſapore triplici ſat commode ac facili negotio poteſt explicari. Angelica enim qua acris craſſum ſanguinem attenuat, incidit, eumque reddit mobiliorem, vique adeo diaphoretica ad ambitum corporis prolicit, quicquid datur in ſanguine vitioſi vel maligni; ſuppetias tamen

tamen ferunt eandemque actionem insigniter nobilitant, quæ huic itidem insunt amarities pariter & dulcedo, hæc quidem acrimoniam temperando, & convenientem sanguini consistentiam, si deest, largiendo, illa vero cum partibus suis tenuibus, tum terrestribus virtutem diaphoreticam juvando, adeoque partes ad expellendum seu per sudorem seu per urinam irritando, illis vero crassum humorem incidendo & ad excernendum aptiorem reddendo. Hoc est quod Galenus appellat, agere tota substantia, non aliis enim agit angelica qualitatibus nisi tenuitate substantiæ. Sed eadem quo actio evadat nobilior à dulcedine perficitur ac amaritie.

Ad pestis contagia vix alia dicitur præstantior tum in curatione tum in præservatione. Assumitur pulvis ad drachmam usque in convenienti vehiculo vel etiam butyro inspergitur. Masticatur in ore & subinde deglutitur, vino infunditur vel aceto maceratur, quin & trita vestibus inspergitur aut iisdem insuitur ne facile contagio inquinentur. Medici & Sacerdotes cum infectis conversantes ad præcavendum contagium eam sub lingua gestant, sæpissime trochiscos ingreditur ad modo dictum scopum paratos sublinguales. Vis contra animalium rabidorum morsum nondum exasse comprobata est. Ad morbos à veneficiis & fascino ortos laudatur quidem à quibusdam imprimis à TABERNÆ MONTANO, qui prolixe hac de re disserit medicamentaque ad hunc finem facientia, quæ angelica ingreditur, tradit, tum interna tum etiam externa, imprimis emplastrum ad incantationes & tumores à veneficiis ortos, quod emplastrum de Angelica nominat. Consentit FUCHSIUS qui hanc radicem tanquam Amuletum infantibus contra fascinationem appendere jubet. Sed sicuti ejusmodi morbi eruditis haud pauca dubia pariunt, ita & remediorum contra eosdem commendatorum decantata virtus sufficienti experientia destituitur & multum in imaginatione consistit. Magis certa angelicæ in respiratione difficili, tussi & asthmate à pituitosis, viscidis lentisque humoribus imprimis ortis, facultas existit, ubi notandum monitum CASPARI HOFFMANNI DE MEDIC. OFFIC. l. 2. c. 15. quod in affectibus pectoris conducat radix quæ adhuc humidiuscula est, quæ enim nimis sicca est & acris officit expectorationi crassorum & lentorum humorum; contra in discutiendis flatibus validior est, modo alvus non sit strictior. Ab eodem Hoffmanno in discutiendis thrombis sanguineis, vulneribus inter-

nis & tumoribus obſcuris laudatur. Menſes præterea movet, fœtum pellit & in doloribus poſt partum conducit, præſertim eo in caſu, ex conſilio Camerarii, ubi mulieres à ſuaveolentibus non læduntur. Sunt qui angelicam ad ſcorbutum commendant. Ad vermes ſerpentes aliaque animalia ex corpore expellenda deprædicat ſupra citatus TABERNÆMONTANUS, qui ſe pulvere ex partibus æqualibus radicis angelicæ & raphani ruſticani parato, quem per 4. dies doſi unius cochlearis in vino diſſolutum exhibuit, ſe talem effectum præſtitiſſe aſſerit. Fœtorem oris corrigit, & ipſum quoque allium reprimit, Odontalgiæ medetur, & ebrietatem ſi particula fabæ magnitudine comedatur arcere fertur. Externe ulceribus ſordidis inſpergitur & balnea uterina ingreditur.

OFFICINÆ EX ANGELICA NOBIS EXHIBENT HÆCCE PRÆPARATA.

AQUAM *Angelicæ* deſtillatam ex integra planta Angelick-Waſſer EAU D'ANGELIQUE 2. *Oleum Angelicæ* deſtillatum Angelick-Oehl / *Huile d'Angelique*, quod ex tota planta vel etiam ex ſolo ſemine vel radice, quæ carioſa etiam oleum ſuppeditat, obtinetur & in affectibus mulierum, colica, cardialgia, inflatione ventriculi aliiſque abdominis paſſionibus interne & externe uſurpatur. Balſama ſtomachica cordialia æque ac hyſterica frequentiſſime ingreditur. Ex eodem facili quoque negotio cum ſaccharo parantur Elæoſacchara & rotulæ ſublinguales.

Extracti Angelicæ, quod cum ſpiritu vini paratur doſis eſt ad ℈ß ad ʒß.

Sunt qui conſervam Angelicæ conficiunt, radices condiunt aut ſaccharo incruſtant: alii vinum aut mulſam ea inficiunt, qui omnes melius incedunt, quam ii qui radicem aceto præparant, aut ſal Angelicæ per incinerationem paratum peculiariter atque ſpecifice laudant.

BALSAMUM ANGELICÆ SENERTI R. Extract. Angel. ℥j Mann. ſel: ʒij. Miſ. ſuper igne lento, adde 🝆 Angelic. deſt. ʒjß Miſc. pro balſamo.

TROCHISCI SUBLINGUALES IN CONTAGIO.

R. Rad. Angel. pulv. ℥ß Zedoar. ʒij Cort. Citr. ʒjß macis ʒß ſacchar. optim. ℥vj. 🝆 deſt. rut. gtt. viij. Angel. Junip. aa. gtt. v. cum Gumm. Tragacanth. in 🜄 angel. ſolut. formentur Trochiſci.

MEUM.

MEUM,

Est Meum foliis anethi C. B. P. radix oblonga, digiti crassitie, foris ferruginosa, intus pallida, & aliquantum resinosa, saporis & odoris ad angelicam & levisticum accedentis. Ob vim anodynam superior est, quam angelica, sed ob acredinem remissior quam angelica, hinc ab angelica non nisi remissiori gradu differt. Ob sui nimiam fragrantiam nonnullis molesta est & odiosa, pectoris angustias & gravedinem capitis augens, hinc in dosi consideratiore exhibenda. In pectoris Pituita acriori temperanda & evacuanda admodum conducibilis est. [Itidem annumeratur plantis umbellatis seminibus nudis binis sequentibus singulos flores.]

Datur ut angelica, ast in dosi parciori, juncta cum imperatoria.

Detenta sub Lingua, arcet in multis paroxysmum hystericum, nempe.

℞. Mei ℈j. imperat. ℈ß. f. l. a. pasta cum ▽ appropriata. Clysteribus in Urinæ suppressione cum congeneribus feliciter jungitur. v. c.

℞. Mei. Levistic. Angelic. ana ℥ß. Chærefol. Mj. coque in ▽. Colatur. ℥viij. add. ☍ chamomill. vel amygd. dulc. ℥j. ⊖ ℨj f. Clyster.

LEVIS-

Μῆον, μεῖον, à tenuitate foliorum, MEU, MEUM ATHAMANTICUM, quod ab Athamante Rege inventum sit, aut quod in Athamante crescat. Vocatur quoque RADIX URSINA, ANETHUM URSINUM, FOENICULUM URSINUM, FOENICULUM PORCINUM Wilder Sau-Fenchel / Beeren-Fenchel / Mutter-Wurtz / Hertz-Wurtz / imprimis autem Beer-Wurtz / Bär-Wurtz / Gebeer-Wurtz / appellatur, vel quod capillata sit, aut quia matricis dolor, à mulieribus detenta in ore hac radice, sedari credatur, Aliis dicitur Tordylium Seseli Creticum,

 Daucus

Daucus Creticus ſed non admodum bene. Eſt planta flore roſaceo & umbellato plurimis ſcilicet petalis conſtante in orbem poſitis & calyci inſidentibus. Is autem abit in fructum ex duobus ſeminibus compoſitum oblongis hinc gibbis & ſtriatis inde vero planis. Adde folia tenuiſſime laciniata coſtæ innaſcentia.

Meum foliis anethi C. B. Pin. 148. Meum vulgare ſive radix urſina I. B. 3 part. 2. 11. Meum Dod. Pempt. 30. Fœniculum Alpinum, perenne capillaceo folio odore Medicato Tourn. I. R. H. cl. 8. ſ. 2. gen. 2.

Creſcit in multis Italiæ Hiſpaniæ Galliæ & Germaniæ locis montanis & quidem campeſtribus & apricis, in montibus Languedociæ, Provinciæ, Delphinatus, Averniæ, Burgundiæ, in alpibus itidem & montibus Pyrenæis. Copioſe reperitur in Sylva Hercynia. Floret Junio & Julio. Radix, quæ ſola in uſu eſt, ſub finem Julii aut Auguſto colligi debet.

Radix Meu tanquam reſolvens & roborans & attenuans in affectibus ſeroſis præſertim à cauſa uti loquuntur frigida ortis conducit, flatus inſigniter pellit unde & in ſuffocatione Hyſterica & doloribus poſt partum conducit: Menſes lochia & urinam movet. Specifice laudatur à quibuſdam in fluore albo, præſertim aqua exinde deſtillata, ſi quotidie mane & veſperi aliquot hauriantur cochlearia, quam vim etiam tribuunt oleo deſtillato, cui & lac adaugendi virtutem adſcribunt ordinario autem neque oleum neque aqua in officinis reperiuntur. Externe partes roborat tumoreſque reſolvit & diſcutit, ingreditur ſacculos cataplaſmata & balnea. Ob vim, quæ ei tribuitur, alexipharmacam plures in compoſitiones recipitur, Theriacam, auream Alexandrinam &c.

LEVISTICUM.

Eſt Liguſtici vulgaris C. B. P. radix oblonga, pollicari craſſitie, in fibras craſſiores diviſa, foris fuſca, intus pallida, ſaporis acris aromatici ſubdulcis, odoris jucundi & fragrantis, nonnullis gravis & moleſti. [Semina oblonga, compreſſa, ſtriata, ſaporis acris aromatici ſubdulcis, odoris fragrantis. Eſt ſimiliter planta umbellata ſeminibus nudis binis flores ſequentibus.]

Differt

Differt à Meo acredine remiſſiore, dulcedine vero viſcoſiore & pertinaciore. Cæterum ſpecifice in ictero laudatur, dum vel ſua dulcedine acriorem Bilem mitigat, aut Bilem in inteſtinis cunctantem incidit & promovet, ob eandem rationem diureticum audit & antihyſtericum.

Cunctantibus à partu lochiis medetur, & olim à muliere quadam Anglicana pro ſecreto habitum.

Exhibetur velut Meum & angelica ℞. Leviſtic. ʒß exhibe ex ſucc. Leviſtici recenter expreſſi cochl. j. ad retenta lochia, tali modo exhibuit fœmina illa Anglicana. Raius in hiſt. plant.

℞. Leviſtic. ℥ß Mei. Zedoar. Zinzib. ana ʒij Cinam. ʒiß vel ij. herb. abſynth. Meliſſ. ana Mj. Cort. aurant. Citr. ana ℥ß affund. vin. ſ. q. fiat infuſum anticterieum, præprimis quando à Bile viſcidiore ortum habet.

NINZIN

Λιβυϛικὸν, λιγυϛικὸν LIBYSTICUM, LIGUSTICUM, LASERPITIUM GERMANICUM Liebſtöckel / Badkraut / quod in balneis multum uſurpetur. LEVECHE, ACHE DE MONTAGNE: à Tournefortio ad Angelicam refertur: eſt itaque planta flore roſaceo umbellato plurimis ſcilicet petalis conſtante in orbem poſitis & calyci inſidentibus. Is autem abit in fructum ex duobus ſeminibus compoſitum oblongis craſſiuſculis apii ſemine majoribus hinc gibbis & ſtriatis inde vero planis. addantur folia alata in partes ſat amplas diviſa. Angelica montana perennis paludapii folio Tourn. J. R. H. cl. 7. S. 2. g. 4. Liguſticum vulgare an Libanotis fertilis Theophraſti C.B. Pin. 157. Liguſticum vulgare foliis apii J.B. 3. p. 2. 121. Leviſticum vulgare Dod. pempt. 311. Laſerpitium Ang.

Colitur in hortis, floret Junio & Julio, ſemen Auguſto matureſcit. In uſum veniunt folia radix & ſemen. Radix Majo, folia æſtate & ſemina Auguſto colliguntur. Incidit, aperit, Stomachica eſt planta, vulneraria, alexipharmaca, & uterina. Obſtructionibus

bus hepatis atque Lienis medetur, in astmate tussi aliisque affectibus catarrhalibus conducit. Flatus dissipat colicamque curat. Cum Lochiis medeatur non mirum quod & menses pellat. Ad morsus venenatorum animalium à Macro commendatur, sed ista virtus nondum extra controversiam posita. Plebs per caulem trahit potum in asthmate tussi &c. sicque asthma, tussim & anginam arceri & præcaveri putat. Externe in insessionibus & balneis utiliter adhibetur ad ciendam urinam calculos & menses, nec non excalefacienda membra. Ad tumores, luxationes sugillationes & relaxationes conducit. FELIX WÜRTZ radicem sole cancrum ingrediente lectam tanquam amuletum ad ariduras partium commendat. Usurpatur porro hæc planta in variis cataplasmatibus Emplastris & unguentis. In erysipelate nihil probatur suffitu ex radice Levistici & folio Sabinæ melius.

Semen, quod vermibus imprimis adversari asseritur, nigro urinam colore inficere fertur, quod alii de radice quoque pronunciant.

Tussi pecorum mederi herbam recentem pabulo commixtam refert SCHWENCKFELT.

IN PHARMACOPOLIIS PROSTAT *aqua* destillata ex herba cum radice & floribus Liebstöckel-Wasser *Eau de Leveche*, quæ supra allegatis virtutibus gaudet insuperque insigniter cosmetica censetur. Qui oleum & extractum desiderant haud difficili negotio ea obtinere poterunt, sal per incinerationem velle parare supervacaneus labor est.

NINZIN.

Est plantæ Japonensis & Chinensis dictæ Gin-Sen, vel Gensing, radix oblonga, digiti minimi crassitie, ut plurimum bifida, aliquando multifida, circa finem filamentosa, intus & extus flavescens, quæ species inter cæteras in M. N. C. contentas optima, saporis subdulcis, subacris, subamaricantis & aromatici gratissimi, odoris suavis.

[De hac radice Gensingh. vid. Andr. Cleyerus M. N. C. Dec. II. Ann. 4. obs. 2. p. 3. ad 6. it. Christian. Menzelius M. N. C. Dec. II. Ann. 5. obs. 39. p. 73. ad 79. ubi etiam figuras ex herbariis Sinicis & aliis authoribus producit. D. Mich.

Bernh. Valentini in Muſ. Muſeor. l. 2. ſ. 2. c. 9. p. 163. allegat Noſtri D. Hermanni Colleg. Mat. Med. ubi putat eſſe ſpeciem Siſari Montani, quia ex ſemine ex Japonia accepto ſimilis planta excrevit, licet viribus radicem Ninſeng non æquaverit, id quod tamen diverſitati telluris adſcribit. Interim hoc certum, figuram in M. N. C. à Menzelio exhibitam à Siſaro montano non adeo abludere.]

Plukenetius Phythograph. Londini Fol. 1691 edita optimam habet figuram. Bontius vero valde erroneam.

Sua ſponte naſcitur in Japan & China, provenit etiam in regno Siam, naſcitur in declivioribus non in montanis, ut quidam volunt. Autumnò [& hyeme] collecta planta longe eſt præſtantior, quam ſi vere colligas. Diu poteſt conſervari, cariſſima etiam eſt in India Orientali ℔j. 50. Imperial. Utuntur veluti Thée in India.

Temperatiſſima eſt & gratiſſima, inter angelicam, meum & leviſticum, & propter hujus temperiem convenientiſſimam, habet analogiam cum ſangine humano, proinde polychreſta habetur, in ſpecie tamen commendatur in colica, Lypothymia, convulſione, confortanda memoria. In vertigine laudatur, quia motum inordinatum ſpirituum reſtituit, & ratione ſuavitatis compeſcit, unde horis matutinis maſticatur.

Datur ex infuſo ▽æ ferventis, ut & in pulvere à ℈j. ad ℈ij.

℞. Rad. Ninzin. ʒj infund. ▽ fervent. ℥v. infuſnm cape ad colicam Nephriticam, Ventriculi debilitatem & roborandam Naturam.

℞. Rad. Ninzin. ʒj angel. ʒß ſantal. Citr. ℈j f. infuſ. ▽ ferventiſſ.

℞. Rad. Ninzin. ℈ij vel ʒß flaved. Cort. aurant. Citr. ana gr. vij. Laud. op. gr. j. Caſtor. gr. v. M. f. pulv. add. conſerv. chamom. f. bolus, in colica paſſione egregius.

℞. Rad.

℞. Rad. Ninzin. ʒß conf. alkerm ʒß ambr. gryſ. ♎ aurant. ſolut. gr. v. M. f. Elect. polychreſtum in capitis affectibus. Hoc utebatur Generalis Indiæ ſingulis mane.

RADI-

Quum radix hæcce ob maximum pretium rara pro uſu ſit in hiſce terris avis, non opus erit pluribus de ea diſſerere & quæ vel in EPHEM. N. C. vel in BREYNII diſſertatione de hac planta, vel in DECKERI Exerc. pract. annotantur, recenſere. Interim non nauſeam movebit, ſi pauca de iis, quæ ENGELBERTUS KEMPFFERUS IN AMOENITATIBUS EXOTICIS FASCIC. 5. claſſ. 3. de illa habet, delibemus.

Ob polychreſtam radicem omnium Orientis, ſi Theam excipimus, celebratiſſima planta eſt, Siu Siin vulgo Niſii, Nindſin & Dſin, Dſom, Sinice Som, Tartarice Soaſaii, Siſarum montanum Coræenſe radice non tuberoſa in Katajæ (provinciæ Siamſai) Coreæque montibus nata. Hujus plantæ umbelliferæ floſculis albis præditæ & recens natæ radicula eſt unica ſimplex paſtinacæ ſimilis triuncialis, auricularis digiti craſſitie fibris paucis capillata, carnoſa, albida ambientibus rimulis ſubtiliſſimis intercepta inferne nonnunquam in duo crura diviſa, ex quo charactere ei nomen natum eſt Nindſin i. e homini ſimilis, ac fiducia credulis, quod radicale manducantis humidum (ita loquuntur) augere ac vitam prolongare valeat; unde hæc bifurca radix magni conſtat & in uſum Medicum præ cæteris eligitur. Odorem præbet paſtinacæ luteæ, ſaporem, ſiſari noſtratis, minori tamen & gratiori cum dulcedine, quam ipſam exigua quædam ac fere imaginaria amaritudo temperat. Facultates harum radicum à Japonibus & Sinenſibus recitantur variæ, ex quibus palmariæ ſunt quod roborent, pinguefaciant, renibus conducant adeoque & pulmonibus ex eorundem viſcerum quod docent conſenſu. (Hiſce virtutibus vis aphrodiſiaca ex Deckero addi poteſt.) In pulverem redactis paucis medicamentis, nullis omnino cordialibus non admiſcentur. Collectio radicis fit ineunte bruma, qua appetente in Siamſai aditus omnes excubiæ occupant, quæ fures à collectione arceant. Ad uſum ut fiant idoneæ, præparatione opus habent, quæ hæc eſt. Recens effoſſæ triduum macerantur in

aqua

aqua dulci vel melius in aqua cocta oryzæ secundaria frigida, macerata in aheno operculato suspenduntur in vapore super igne; Tum exsiccatæ ab ima parte usque ad medium duram rufam resinosam ac quasi translucidam acquirunt faciem quæ ipsa bonitatis nota est. Fibras majores eodem modo præparant. Dosis est Maas unum sive drachma nna cum dimidia vel pro re nata major. Venditur optimæ radicis unum Catti (i. e. quinque quadrantes libræ Belgicæ) Teilis sive Joachimicis plus minus centum.

Hancce radicem qua Oriens superbit, hodie etiam in America reperiri recentiores ostendunt.

RADICES CONSTANTES SALE VOLATILI OLEOSO AROMATICO, MIXTIS PARTICULIS TERREIS ET SALINIS FIXIS.

Radix Valerianæ.
Serpentariæ Virginianæ.
Costi albi.
Cyperi longi & rotundi.
Spicæ nardi & Celticæ.
Vincetoxici.
Helenii.
Ireos Florentinæ.
Curcumæ.
Petasitidis.
Carlinæ.

Conveniunt in Hysterica passione, Epilepsia, Ophthalmia, Apoplexia, Lethargo, Scorbuto, febribus intermittentibus, tussi, Urinæ suppressione, Mensibus, fœtu mortuo

lochiisque pellendis, nec non strumis tollendis. dos. ʒß. in infuso vel decocto à ʒij ad ℥ß.

VALERIANA.

Est radix Valerianæ hortensis, phu folio Olusatri Diosc. C. B. P. oblonga, rugosa, superficie geniculata, digitum crassa, foris ex cinericio fusca, intus pal ida, numerosisʃfibris dotata, saporis acris, aromatici, odoris fragrantis & gravis, ad Nardum accedens. [Usurpatur etiam in officinis Valeriana sylvestris major. C. B. P. n. IV. it. Valeriana palustris minor. C. B. P. n. VIII.] [Refertur ad gymnomonospermas, seminibus pappo cristatis, floribus monopetalis in muscariis umbellam mentientibus dispositis, foliis conjugatis.]

Radix hæc effodienda, quando folia incipiunt prodire: feles maxime delectantur hac radice.

Acredine superioribus radicibus est remissior, sed amarior, odoreque gravior, & nonnihil adversa, hinc tanquam antepileptica & Uterina celebratur, in imbecillitate visus singulare quid obtinet.

Datur in substantia à ℈j ad ʒß in infuso a ʒj ad ʒij. ob salia fixa commodius in decocto exhibetur, ob sui adversitatem in nonnullis movet Vomitum & sedes. In Epilepsia datur cum ▽ flor. tiliæ, in Uteri vitiis cum ▽ Matricariæ: cum succo limonum data ante paroxysmum, sæpe tollit febres intermittentes.

℞. Rad. Valerian. ℥ij. sem fœnicul. ℥iß Camph. gr. x. M. f. infus. in debilitate visus, & nebulis ante oculos, ex vino exhiberi potest tam interne, quam externe applicatum.

℞. Rad. Valerian. Serpent. Virginian. ana ℥j Camphor. ʒj Spir. vin. ♀sat. q. s. f. Ess. s. Tinctur. Bezoardica, contra Epilepsiam

pilepsiam ex obstructione Uteri, addita Castorei ʒiß fit Tinctura Uterina.

℞. Rad. Valerian. ʒß ⊖ Volat. C. C. gr. xv. Camph. g. ij. M. f. pulv. exhibetur ex ▽ Cerasor. nigr. contra Epilepsiam. [Duobus potissimum in casibus radix Valerianæ laudatur, 1. in visus debilitate, qua de re legi merentur ea quæ habet Tabernæmont. in suo herbario. 2. in Epilepsia. vid. præter plures alios Panarol. Pentec. 1. obs. 33. qui Epilepticorum optimum remedium nominat. Et Dan. Crüger C. N. C. Dec. II. ann. 7. obs. 78. p. 140.

SER-

A Valerio quodam seu potius à Latina voce valeo, quod viribus eximiis valere existimetur vocatur *Nardus agrestis* & *Theriacaria quoque dicitur* Baldrian *Valeriane*, est planta flore monopetalo infundibuli formi multifido & calyci insidente, qui abit in semen ut plurimum oblongum fere planum, pappis instructum. Ex superioribus patet tres potissimum Valerianæ species esse usuales.

Valeriana hortensis Phu folio Olusatri Dioscoridis C. B. Pin. 164. Valeriana major odorata radice J. B. 3. p. 2. 209. Valeriana hortensis Dod. Pempt. 349. Vocatur alias Phu magnum, Phu verum, Phu Ponticum, Großer Baldrian / Groß-Garten Baldrian / *Grande Valeriane.*

Valeriana Sylvestris major C. B. Pin. 164. Valeriana Sylvestris magna aquatica J. B. 3. p. 2. 210. Valeriana Sylvestris Dod. Pempt. 349. Appellatur etiam Phu Germanicum. Phu Officinarum, Baldrian / grosser Wilder Baldrian / Gemeiner Baldrian / Katzen-Kraut / Katzen-Wurtzel / Augen-Wurtzel / Valeriane.

Valeriana palustris minor C. B. Pin. 164. Valeriana minor pratensis vel aquatica J. B. 3. p. 2. 211. Valeriana minima Dod. Pempt. 350. Kleiner Baldrian / Kleiner Wilder Baldrian / *Petite Valeriane.*

Prima Species reperitur in altis sylvosis montibus sed raro, in sylvis rarissime occurrit, colitur ut plurimum in hortis, reliquæ duæ specis in pratis aliisque locis humidis conspiciendas se præbent. Florent Majo, Junio & Julio. Præfertur Valeriana hortensis, in-

 terim

terim & sylvestris major & sylvestris minor cum successu usurpari possunt. In usum autem præcipue venit radix, quandoque herba. Calefacit, attenuat, aperit, diaphoretica, diuretica atque alexipharmaca est, in obstructionibus viscerum quoque commendatur, vim præterea obtinet vulnerariam in ulceribus internis & externis. In scabie præsertim retropulsa & in Lepra laudatur. In asthmatis paroxysmis ferocibus ut & in passionibus Hystericis mirum exinde vidit effectum TOURNEFORTIUS IN MAT. MED. l. 3. de plant. usual. ubi jubet ut unciæ uni radicis Valerianæ affundatur libra aquæ ferventis, quæ post extractionem factam successive hauriri debet.

Ridiculum est putare feles deperire hanc radicem quod acumen visus roborandi facultate polleat. Hoc non negatur, quod feles, circa suspensum ex filo valerianæ frustum ita ut non plane illud attingere queant, miris saltibus jucundum præbeant spectalum, sed hoc provenit ab effluviis odoriferis; qua de causa etiam Marovero tam avide inhiant. Contra epilepsiam ubi dosis ejus ad ʒß ad ʒiß si exhibere vis, opus est, ut ejus continuetur per tempus usus præmissis & interpolatis purgantibus. An ejus vis Ophtalmica tanta sit ut particula radicis in ore detenta acutius videre faciat penes experientiam relinquitur, sicuti etiam nondum comprobatum est Valerianæ vulgaris radicem vel collo suspensam vel in media vola compressam insigniter corroborare congredientem cum muliere. Adhibetur alias pro amuleto & contra incantationes, contra quas quoque interne usurpatur.

Fabula est araneas majores subducta radice Valarianæ lapides emittere conf. SIM PAULI IN QUADRIPART. BOT. sub Valeriana.

IN NOSTRATIBUS OFFICINIS NON PROSTAT nisi *aqua Valerianæ* Baldrian-Wasser/ *eau de Valeriane.* destillata ex integra planta, quæ imprimis virtute ophtalmica superbit. Alias ingreditur Theriacam pluresque alias compositiones.

SERPENTARIA VIRGINIANA.

Est aristolochiæ violæ fruticosæ foliis, cujus radix serpentaria dicitur [it. Aristolochia, Pistolochia, seu Serpentaria

taria Virginiana caule nodoſo] radix tenuis, fibroſa, vince-toxico vulgari candidior, plures fibræ ex uno capite prodeuntes, ſaporis acris incidentis & amaricantis, odoris & ſaporis vincetoxico & valeriana fragrantioris & gratioris. [Figuras exhibet Plukenet. Phytogr. Tab. 15. 78. 148. conf. etiam Hermannus noſter Paradiſ. Batav. p. 260.]

Subtilior & gratior valeriana & penetrantior eſt, hinc in febribus intermittentibus & quartana hodie celebratur, jungitur Chinæ Chinæ, gentianæ, aliiſve, ſtimulatur ⊖e absynth. ammoniac. additis etiam ſi opus ſit purgantibus.

Sociatur quoque tanquam ſingulare medicamentum contra Apoplexiam & Lethargum, ut & ſcorbutum, ſi adſint febres intermittentes.

℞. Rad. Serpent. Virg. ℈j Cort. Chin. Chin. ʒß Macer. in vino abſynth. ad eminent. iij. digitorum, capiatur totum ante paroxiſmum, præmiſſis tamen vel purgantibus, vel Vomitoriis.

℞ Rad. Serpent. Virg. Gentian. ana ℈j ⊖ abſynth. ngr. xv. ad febrem tertianam, ſi Vomitus conjunctus exhiberi poteſt cum ſucco limonum vel cum gr. j. Laud. op. vel pil. de cynogloſſa, de nocte vero cum Nuce Moſchata toſta. ſeu ex conſerv. abſ.

℞. Rad. Serpent. Virginian. Gentian. ⊖ abſynth. ana ℈ß jalap. ℈ß troch. alhand. gr. v. Diagryd. gr. iij. cape ex vin. abſynth.

℞, Serpent. Virgin. ʒj. Cort. Ch. Chin. ʒij fol. ſenn. ℥j. affund. vin. pint. ß vel. Cereviſ q. ſ. quando ægri capiunt de ſenna ʒß non purgat, ideoque ad ℥j vel ℥iß. radix enim ſerp. virg. aufert vim purgantem ſennæ. [Alexipharmaca eſt, morſum canis rabidi ſanat, ab Hydrophobia defendit. Certiſſimo & præſentaneo remedio eſt adverſus lethiferos morſus Boicininga dicti. Unde & forte ſerpentaria dicta.]

VIPERINA VIRGINIANA COLUBRINA, CONTRAYERVA VIRGINIANA, Virginische Schlangen-Wurtzel / oder Schlangen-Mord VIPERINE VIRGINIENNE

Radicis hujus quamvis rarius usurpetur vires in ipsis quoque febribus continuis & malignis, variolis & morbillis celebrantur. Adeo dicto serpenti adversa esse fertur ut ejus rictui oblata ipsum in fugam statim conjiciat, si non plane enecet. Dosis ejus est in substantia ad gr. x. ad ℈j. in infuso vero ad ℈ij. ʒj.

Ingrediens est decantati hodie lapidis de Goa quem Christoph. Ludov. GOEKELIUS in dissertatione inaug. de radice hac sequentibus describit verbis ℞. Rad. Contray. ʒij. serpent. Virgin. ℈jv. margar. orient. pp. ocul. ♋. pp. corall. rubr. pp. succin. alb pp. Corn. Cerv. sin. △ lap. bezoar. orient. ana ʒij. Chel. ♋. ad pondus omnium. Cum sufficienti quantitate gelatinæ viperarum vel unicornu marini impastatus pulvis & aliquot auri foliis immixtis massam præbet globulis inde parari consuetis ex brunno subviridescentibus & micul aureis conspicuis ʒvij. vel unciam unam ordinarie pendentibus & hodie communiter lapidum Bezoar de Goa nomine venientibus. Datur ad gr. xij & ultra in morbis prædictis similibusque.

COSTUS.

Est radix oblonga, crassitie pollicari, dura lignosa, cortice crasso, pallido, medulla densa, buxei coloris, saporis acris, amari aromatici, odoris fragrantis accedentis ad iridem florentinam.

Tres ejus dantur species, arabicus, niger & buxeus, inter quas tantum vulgaris albus officinalis est, violaceo odore inficiens urinam. [Nonnulli Canellam albam, pro vero Costo arabico habent, quem propterea Costum corticosum, vel ventricosum nominant. Sed speciem Costi non esse Paul. Hermann. in Colleg. MSt. ostendit, allegante ita Mich. Bernh. Valentin. Mus. Museor. l. 1. s. 2. c. 17. p. 175.]

Dulcis

Dulcis ſpeciebus cæteris uſitatior, Salia ſua utraque fovet in blanda quadam glutinoſitate, à quà temperatur, & proinde inter expectorantia refertur, ſuumque opus tam per diaphoreſin, quam per diureſin abſolvit.

Ob odorem cerebro haud moleſtus Cephalicis ac Uterinis incidentibus adnumeratur. Externe vero 🝆 Coſtinum Paralyſi medetur.

Datur in pulvere à ℈j ad ʒß in infuſ. ad ʒij. pro ℥viij vini, In difficili expectoratione cum tuſſi & dolore capitis.

℞. Rad. Coſt. helen. ir. florent. ana ʒij imperat. ʒj paſſul. min ℥j. f. infuſ. ex vino, vel bland. decoct. ex ▽ Mulſa.

℞. Raſ. lign. ſaſſafr. ℥j Cort tamariſc. ℥ij rad. ir. florent. coſt. helen. ana ʒvj bacc. junip. ℥j f. decoctum ad aquas hydropicas per diureſin evacuandas.

CYPE-

Κόςος Coſt = Wurtzel.

Triplex præſertim in officinis proſtat Costus Arabicus sive verus dulcis atque amarus, de quibus admodum inter ſe diſſentiunt Authores, quibusdam tanquam ſpecies inter ſe diſtinctas, & quemlibet coſtum ex peculiari planta prognatum eſſe cenſentibus, aliis tantummodo coſtum pro ratione regionum, in quibus provenit, differre opinantibus. His autem haud pauci refragantur, non niſi unicam coſti ſpeciem reperiri eamquē ſolummodo ratione ætatis diſcrepare aſſerentes. Hoc certum eſt quod ſicuti de aliis exoticis ita de coſto nihil adhuc indubitanter diſſeri poſſit. Stomachicum quoque atque carminativum remedium eſt, ut & alexipharmacum, unde Theriacam ingreditur. In viſcerum quoque obſtructionibus, & febribus in uſum trahitur. Ex coſto varia proſtabant præparata, oleum videlicet coſtinum deſtillatum, & electuarium Caryocoſtinum, quæ tamen in uſum amplius non veniunt. Viget ſolum adhuc Extractum Marocostinum, Extrait Marocostin,

ex

ex quo facile parare licet Pilulas multum decantatas ab authore ſuo Minderero, ad plures humani corporis morbos tum curandos tum præſervandos. Agunt evacuando & alterando. Doſis eſt ad ℈j ad drachmam.

CYPERUS LONGUS ET ROTUNDUS

Cyperus longus, eſt Cyperi odorati radice longa, ſive Cyperi officinarum C. B. P. radix oblonga, tenuis, nodoſa & geniculata, contorta, fractu contumax, foris ſubnigra, intus albicans, ſaporis ſuavis ſubacris & aromatici paululum exſiccantis, odoris fragrantis, ad nardum accedentis..

Cyperus rotundus, eſt Cyperi rotundi orientalis majoris C. B. P. radix rotunda, olivæ magnitudine & figura, foris rufa, ſcabra, intus alba, pluribus ex uno capite tenuibus quaſi filis dependentibus, ſaporis & odoris ejuſdem cum Cypero longo.

In Germania etiam reperitur Cyperus rotundus [Cyperus rotundus vulgaris C. B. P. n. iij.] ſed nullarum eſt virium. Cyperus longus præſtantior eſt rotundo, congruit cum galanga, ſed non tam acris eſt & plus habet adſtringentiæ, hinc Ventriculum à relaxatis fibris debilitatum mire confortat, & eandem ob cauſam ingreditur gargariſmata ad mobiles dentes firmandos.

[Eſt planta gramini folia, flores ſtaminei diſpoſiti in juba, caule triangulo]

Datur in ſubſtantia ad ʒß in decocto & infuſo velut aliæ radices.

℞. Rad. Cyper. galang. cubeb. ſummit. abſynth. ana ʒß. ſantal. r. ℈ß ☍ cinanom, gt. iiij. irroretur ♒u ⊕li, extrahitur ad debilem Ventriculum cum Vomitu à relaxatis fibris.

℞. Rad. Cyper ir. florent. ana ʒij Nuc. cupreſſ. ℥ß gland. quern

quern ℨj flor. balaust. Mj malicor. ℥iij alum ℨj coq. ex ▽ ferrariorum q. s. add. syr. myrtin. q. s. f. gargarisma ad firmandos mobiles dentes in causa scorbutica, & uvulam relaxatam confirmandam.

SPICA

Κύπειρος, κύπερος, quod radices quædam vasculum pusillum repræsentent, Cyper-Wurtzel/ wilder Galgant/ wohlriechende Bintzen/ SOUCHET. Cyperus constat flore apetalo, plurimis scilicet staminibus constante in capitulum squammosum collecto; in squammarum autem alis oritur pistillum quod deinde abit in semen plerumque triangulare. Respiciantur quoque caules triangulares. Cyperus odoratus radice longa sive Cyperus officinarum C. B. Pin. 13. Cyperus longus odoratior habitior Lob. Icon. 75. Cyperus panicula sparsa speciosa I. B. 2. 501. κύπειρος μακρός lange Cyper-Wurtzel/ langer wilder Galgant Souchet long.

Cyperus rotundus Orientalis major C. B. Pin. 13. Cyperus Syriaca & Cretica rotundave Ioh. Bauh. 2. 502. Cyperus rotundus Hodveg. Ægyptiorum Alp. de pl. Æg. c. 37. κύπειρος ςρόγγυλος, runde Cyper Wurtzel/ Souchet rond.

Sicut prima species in Gallia, præsertim Provincia, Italia & Germania etiam, quamvis paulo rarius in locis palustribus reperitur, ita altera ex India Orientali, imprimis Ægypto accersitur.

Ab Authore præfertur Cyperus longus, alii è contra rotundum meliorem esse autumant. Optime faciunt ii, qui radices sive longas sive rotundas eligunt densas plenas graves odoratas minimeque cariosas.

Calefaciunt siccant roborantque, menses & urinam pellunt, in hydrope commendantur. Vim obtinent carminativam, in difficili respiratione tussi atque orthopnœa conducunt. Apud Ægyptios juxta Alpinum maximos ad Medicinam usus habent radices Cyperi rotundæ: præcipue ad ulcera oris & pudendorum sananda familiarissimum tum pulvis tum combustarum cinis est remedium. Masticatæ emendant oris halitum.

Ingrediuntur varias compositiones cordiales, stomachicas, alexipharmacas.

Dosis in substantia ad drachmam semis, in insuso ad drachmas duas.

SPICA NARDI.

Est vel Indica vel Celtica. Spica Nardi Celtica est species Valerianæ, vid. Clus. [rarior. plantar. histor. l. 4. c. 39. p. 57.]

Spica Nardi Indica seu potius Gangetica; [Nardus Indica, quæ Spica Nardi & Spica Indica officinis C.B.P.] est radix oblonga, digiti crassitie & longitudine, comosa, quasi ex marcidis foliorum nervis vel nervosis filamentis convolutis congesta, colore ex fusco rubescente, saporis amari, acris aromatici, odoris Spica Celtica gratioris ad Cyperum accedentis.

Spica Celtica sunt Nardi Celticæ vel rectius Valerianæ Celticæ [Nardi spuriæ Narbonensis C. B. P] radices fibrosæ, capillares, nigricantes, cum foliis parvis ex viridi flavescentibus, saporis acris amaricantis, odoris fragrantis graviusculi.

Nobilior est Spica Indica ac Celtica, virtute superans Cyperum & Valerianam, ob odorem penetrantiorem & graviorem & ⊖ia penetrantiora. Utero & capiti est dicata.

Exaltatur ejus vis Castoreo & Camphora, asarum specifice corrigitur Spica Nardi.

Datur in infuso & decocto velut aliæ radices.

℞. Spic. utriusque ana ʒiß. asari ʒij in robustis ʒiij vel iiij coquatur in vino vel Cerevisia leviter, ad Menses, fœtum mortuum & lochia pellenda.

℞. Spicæ utriusque Valerian. ana ʒj Camphor. gr. v. Castor. gr. viij. f. pulv. antihystericus cum vino enulato, cum ▽ chærefol. matricariæ in obstructionibus Mensenterii; ubi est Cachexia cum tabescentia Corporis una cum Curcumæ ʒj præscribitur.

Indi habent ℴℴ Nardinum egregium Nervinum.

VIN-

Νάρδος κελτική SPICA ROMANA, NARDUS CELTICA, NARDUS GALLICA, NARDUM CELTICUM, NARDUS ALPINA Celtischer Nardus/ langer spick/ Magdalenen Kraut/ Magdalenen Blumen NARD CELIIQUE. Refertur à Tournefortio inter Valerianæ Species.

Valeriana Celtica Tourn. I. R H. cl. 2. s. 3. g 4. Nardus Celtica Dioscoridis C. B. Pin. 165. Nardus Celtica I. B. 3. part. 2. 205. Nardus Alpina Clus. Hist lvij Non itaque est Nardus spuria Narbonensis C. B. P. In alpibus Germaniam ab Italia separantibus, montibus Genuensibus, Tyrolensibus itidem Carinthiacis & Stiriacis provenit. Floret Augusto; in usum suppeditat præsertim radicem cum foliis. Radix juxta Schrœderum colligenda Julio & Augusto recens, jucundi odoris radiculis numerosis cohærens non fragilis & plena. Sicca omnino non potest bene repurgari præ friabilitate.

SPICA NARDI INDICA Indianische Spicanarden/ NARDUS INDICA VULGARIS, SPICA INDICA. Spica vocatur quod spicæ similitudinem habeat. SPICA NARD. Ex India Orientali advehitur. Utraque Nardus præter virtutes allegatas calefacit, attenuat, aperit, unde stomachica, nephritica & alexipharmaca est, quapropter in Ventriculi morbis, renum affectibus, urinaque pellenda ut & mensibus ciendis proficua est, nec destituitur virtute anthelmintica. Exterius quoque adhiberi potest in fomentis balneis atque lixiviis. Rarius autem in usum trahitur nisi quod & Spica Celtica & Indica quæ ultima, non nisi exclusa, uti monet Charas, parte media, & excusso pulvere, partibusque excrementitiis omnino emotis, adhiberi debet, in Theriacam recipiatur.

IN OFFICINIS PROSTAT

Ex Spica Nardi per infusionem paratum OLEUM NARDINUM Narden-Oehl *Huile de Nard*, quod calefacit, digerit, resolvit humores crassos, membris tremulis paralyticisque succurrit, & in passione hysterica quoque conducit.

VINCETOXICUM.

Sunt Asclepiadis flore albo C. B. P. radices albicantes, tenues, fibrosæ, plures ex uno capite prodeuntes, saporis

acris, amaricantis, nonnihil nauſeoſi, odoris graviuſculi. Una tantum ſpecies eſt officinalis. [Refertur ad plantas ſiliquoſas unicapſulares polyſpermas, ſiliquis poſt ſingulos flores monopetalos quinquevariam diviſos, ſingulis univalvibus ſuperiore parte hiantibus, unico alveolo ſemina plura pappoſa lanugine criſtata & multiplici ſerie imbricatim invicem incumbentia continente, inſtructis.]

Valerianæ & Nardo accedit, aſt viribus longe eſt remiſſius, fovet quoque aliquid nauſeoſi, hinc Vomitum levem nonnullis movet, præcipue ſi ſit recentius.

In incidendo Pulmonum muco, in tollendis ſtrumis cæteriſque tumoribus per Urinam educendis virtutem habet. [Vincetoxicum ſcrophularum eſſe remedium appropriatum, dum maxima vi penetrandi præditum, ſuaque ſubtilitate lympham incraſſatam attenuat, ut per glandulas commode transſcolari denuo poſſit, prolixe probat Joachim. Georg. Elſner. C. N. C. Dec. I. ann. I. obſ. 57. p. m. 153. hanc ob cauſam etiam in hydrope curanda laudatur, videri meretur Georg. Tob. Dürr. C. N. C. Dec. II. ann. 7. obſ. 58 p. 105. & Caſp. Hoffmann. ap Laurent. Scholz. conſil. 337. p. m 951.]

Datur in ſubſtantia ad ʒj. decocto & infuſo ab ℥ß ad ℥j.

℞. Vincetoxic. ℥j ▽ Mulſ. ℥iij vel iiij coquatur ad formam ſyrupi, poteſt exhiberi infanti in tuſſi ſtomachali, ubi evacuatio per vomitum locum habet.

℞. Vincetoxic. ſerpent. virgin. Valerian. ana ℥j raſ. lign. ſaſſafras. bacc. Junip. ana ℥ß. Macera in vino, poſt leniter coquatur. ad ſtrumas & Urinas promovendas.

Contra coſtarum dolorem Poterius [Cent. I. cap. 83.] ſequenti modo uſus fuit vincetoxico.

℞. Rad. vincetoxic. ℥iß. folior myrti Mj. ſem. hyperic. rhabarb. elect. ana ʒiß f. decoct. in ſ. q. ▽æ communis, in cujus colaturæ ℥vj. diſſolv. ſyr. capill. ♀is ℥iß.

HELE-

Ita dictum quod toxica seu venena vincere soleat. Ἀσκλήπιας, ASCLEPIAS vocatur ab Æsculapio. Herbariis audit HIRUNDINARIA, quod ex mente I B. acutæ & apertæ ejus siliquæ cum candida lanugine volanti hirundini ferme similes sint. Schwalben-Wurtz / DOMPTE VENIN.

Juxta Tournefortium ex floris monopetali cum pani formi & multifici calyce surgit pistillum postica floris parti cui respondet capitulum quinque fidum quod abit in fructum ex duabus vaginis plerumque constantem membranaceis à basi ad apicem dehiscentibus multo semine fœtis Pappis instructo ac placentæ squammatim affixo. Istud bene notandum quod Asclepias lacte careat. Species, quæ in usum venit, est

Asclepias albo flore C. B. Pin. 303. Asclepias sive Vincetoxicum multis floribus albicantibus I. B. 2, 138. Vincetoxicum Dod. Pempt. 407.

Crescit in sylvis, locis itidem altis arenosisque montibus, floret Junio Julio & Augusto. In usu præsertim radix rarius semen, & folia.

Vincetoxici virtutes alexipharmacæ in peste, febribus malignis, venenis morsibus animalium rabidorum adeo celebrantur, ut etiam ejus decoctum à quibusdam præferatur decocto *Scorzonoræ*.

In affectibus Chronicis præsertim à colluvie serosa ortis, deprædicatur. Mensium promovet negotium & palpitatione cordis atque Lipothymia laborantibus auxilio est. TRAGUS decoctum radicis hujus in vino hydropicis maximopere commendat.
Semina ad calculum laudantur: externe in ulceribus sordidis & malignis purificandis, in ulceribus mammarum & ictibus animalium venenatorum curandis, discutiendis tumoribus & infarctubus aliisque stasibus ut & roborandis partibus tota planta juvamen præstare asseritur. In officinis nullum exinde occurrit præparatum.

HELENIUM.

Est Helenium vulgare C. B. P. radix oblonga, crassa, foris fusca, intus pallida, pinguis, saporis acris amaricantis, aromatici, odoris fragrantis.

[Annumeratur plantis floribus compositis discoideis, pap-

pappescentibus non lactescentibus]

Helenii ⊖ia pinguendi & resinæ inclusa sunt, hinc in Colica, Paralysi, paresi, scabie, tussi, tremore membrorum, præcipue à Mercurialibus orto, conducit, relinquit ob pinguedinem lubricantam vim anodynam & apertam alvum.

Ob analogiam quam habet cum Bile, supplet ejus defectum, & vitia emendat

Datur commode cum ▽ propria destillata, quæ teste Febure [Chim. part. 2 sect, 1. pag. m. 290.] ⊖e volatili copioso est imprægnata & liquorem s. ⊖ C. C. æmulatur: seu vino enulato.

N. sat fragrans ▽ ex helenio destillatur, si non ▽ in superflua quantitate addatur.

In Chlorosi specificum medicamentum audit, condita radix vel per se, vel in tabulis vel in morsulis, vel in decocto pro expectorante. In scorbuto stimulatur Cortice Winterano. In Colica ab acido præsertim & flatibus orta flavedine corticum aurantiorum. Externe tam ejus decoctum, quam unguentum laudatur in scabie. Vis plurima concentrata in ejus resina videtur, quæ & in Uteri ruptura ex partu difficili specifica audit.

℞. Rad. helen. flaved. Cort. aurant & Citri ana ℥j coq. in vino, decocto add. Cort. Winteran. ʒiß, datur in scorbuto, cum dolore colico & Paralysi.

℞. Helen. condit. Zinz. Chin. cond. ana ℥iiij. passul. Corinth. ℥ij f. decoctum ex ▽, in tussi chronica commendatur.

℞. Rad. helen. bardan. fœnicul. ana ℥iiij f. ex ▽ decoct. contra tremores artuum ex mercurialium medicamentorum sumtione.

℞. Gumm. helen. ℥ij thereb. ℥iij ⚯ hyperic. ℥iiß. Myrrh. sang. Dracon. ana ʒj M. f. Bals. quo inungantur pudendorum rupturæ post partum.

IRIS

Ἑλένιον ita vocatum vel quod ex Helenæ à Paride abreptæ lachrymis natum, vel quod Helena contra serpentes remedium prima ostenderit, vel ab insula Helena, uti apud I. Bauhinum videre est, appellatur: alias, PANAX CHIRONIUM ENULA ET INULA, Officinis, ENULA CAMPANA, audit, Alant-Wurtzel/ Alant / AUNEE, ENULE CAMPANE.

A TOURNEFORTIO inter species asteris recensetur, est enim planta flore radiato embryonibus in semina papposa abeuntibus, & thalamo affixis insidente & calyce squammoso comprehenso. Vocatur

Aster omnium maximus, Helenium dictus Tourn. I. R. H. Clas. xiv. s. 1. gen. 1. Helenium vulgare C. B. Pin. 276. Helenium sive Enula campana I. B. 3. 108. Helenium. Dod. Pempt. 344. Loca uliginosa amat, floret Julio præsertim. In usum venit radix quæ vere & autumno effoditur & in taleolos secta siccatur.

Præterquam quod Helenium attenuet, aperiat, abstergat, discutiat & calefaciat, vires insuper diaphoreticas & alexipharmacas possideat, speciatim in multis ventriculi & pectoris affectibus prodest, & tussientibus asthmaticis valde proficuum existit, quo in casu vel ejus pulvis cum saccharo canto miscetur, vel in infusis atque decoctis adhibetur.

Aurifabri vasorum Argenteorum deaurationibus vacantes hacce radice tremorem & curant & præcavent. Non dicam multa de virtute, qua juxta Rondeletium gaudet, exhilarandi, illud tantum monendum, quod adversus contagium adhibeatur & etiam cruda masticetur. PLATERUS helenium tanti fecit ut Aroma Germanorum appellarit. In raucedine vel simplici vel etiam cum aliquali tussi conjuncta decoctum helenii cum vino addito melle calidissime potum conducit.

OFFICINÆ PHARMACEUTICÆ ASSERVANT AQUAM ex radice destillatam Alant-Wurtzel-Wasser / *Eau d'Aunee*,

RADICES ENULÆ CONDITAS, eingelegte Alant-Wurtzel / CONDIT DE RACINE D'AUNEE,

Essentiam Enulæ Alant-Wurtzel Essentz *Essence de Racine d'Aunée*, quæ ad guttas viginti triginta & ultra adhibetur, &

Extractum Enulæ Alant-Wurtzel Extract / *Extrait d'Aunée.*

Multum quoque in usum trahitur *Vinum Enulatum* Alant-Wein / *Vin d'Aunée* per infusionem in vino cum uvis vel etiam musto

musto paratum, quod præter supra dictas vires sic dictis frigidis humidisque pectoris vitiis medetur, unde Salernitani canunt.

Enula campana reddit præcordia sana,

Tandem quoque notandum quod sequens Unguentum enulatum multum laudetur in scabie. ℞. Radicis Enulæ campanæ ℔ ß. Argenti vivi, Terebinth. claræ, Olei absinthii coct. ana ℥iij Axungiæ suillæ ℔ij Msc. pro lubitu Mercurius poterit omitti.

IRIS FLORENTINA.

Est Iridis albæ Florentinæ C. B. P. radix oblonga, tuberosa, digitum crassa, paululum compressa, saporis amaricantis, acris, subpinguis, odoris fragrantis violacei.

[Annumeratur plantis enneapetalis tricapsularibus, foliis ensiformibus cauli obversis, radice tuberosa]

Iris Florentina Enula mitior est & jucundior, sed pinguior, gustu tamen in recessu nonnihil fastidiosa, præcipue si recens sit, hinc alvum puerorum magis lubricat, & certis in conditionibus Vomitum movet. In tussi quoque convenientior & moderatior est, movens simul Urinam, eamque violaceo odore inficiens, passiones torminosas & pavorosas infantum compescere & ad somnum disponere dicitur, si cum Croco exhibeatur.

Ob substantiam levem, farinaceam & porosam absorbet, abstergit, hinc ossibus denudatis & capillis humentibus inspergitur.

℞. Ireos florent. ℈j. Croc. or. gr. v. sem. fœn. ℈ß M. f. pulv. pro 2. dos. exhibetur cum ▽ Mulsa vel cæteris paribus etiam cum oxymell.

Exhiberi potest infantibus in torminibus abdominis cum alvo adstricta & noctes simul inquietas habentibus.

℞. Rad. ir. flor. gr. xv. oxymell. ℥iij datur infanti pro leni purgante.

℞. Rad.

℞ Rad. ir. flor. ʒß exhibe ex syr. violar. ℥ß sacch. alb. ʒj. ▽ Borragin. ℥iij. dari posset in raucedine.

℞. Rad. ir. florent. aristoloch. rotund. ana, in ossibus denudatis, si caries simul adsit. ℞. Rad. ir. florent. ʒj. Euphorb. ℈j [addi poss. ☍ d. caryoph. gt. iiij.]

Florentinische Veil-oder Violen-Wurtz / IRIS DE FLORENCE. Confunditur quandoque cum Iride Illyrica, sed rectius ab aliis distinguitur.

Novem petala non obtinet sed gaudet flore Liliaceo monopetalo in sex partes secto, cujus pistillum tribus insuper petalis est instructum, uti ex TOURNEFORTIO infra de iride nostrate demonstrabitur. Est itaque

Iris alba florentina C. B. Pin. 31. Iris flore albo I. B. 2. 719. Majo florere dicitur. Sola radix in usu

In asthmate & tartaro pulmonum & obstructionibus viscerum prodest. Pulveribus cypriis & cephalicis immiscetur ut & pulveribus dentifriciis atque sternutatoriis. Masticata halitum oris emendat, ad condituras cadaverum adhibetur, vestibusque inspergitur ad tineas arcendas. Sunt qui ad delendas cutis maculas commendant. Ob fragrantiam aromatariis & unguentariis multum in usum venit.

IN OFFICINIS PROSTANT

Sic dictæ *species* seu pulvis *diaireos* Veiel-Wurtzel Species *poudre de l'Iris de Florence composée*: ex iride, speciebus diatragancathi frigidi & saccharo paratæ. Adhibetur hoc remedium ad tenaces in pulmonibus humores incidendos, & ad facilitandam expectorationem, difficilemque respirationem tacere fertur. Exhibetur ad ℈i ad ℈ij. cum tempore autem rancorem contrahit: cum saccharo facile in *tabulas diaireos* Ireos-Täffelein / *tablettes diaireos* redigitur, quæ & ex simplici pulvere Ireos parari possunt.

CURCUMA.

Vocatur & Crocus terrestris. (Indicus) Est radix oblonga, parva tuberosa, nodosa, intus & extus crocei coloris

 saporis

ſaporis ſubacris, ſubamaricantis, pinguis, odoris ad Zinziber accedentis, aſt debilioris. [Quibuſdam dicitur radix Zinziberis facie intus flava.]

[In horto Acad Lugd. Batav. radicem ita deſcribit: conſtat radice tuberoſa, tereti, in tranſverſum acta, Zinziberis facie, craſſitie digiti, ex multis propaginibus, cum circularibus in ſuperficie Zonis geniculatim conflata, aliquot craſſiuſculas fibras ex geniculis demittente, ponderoſa, foris pallida & modice ſcabra, intus crocea, ac temporis decurſu in puniceum inclinante, ſolidam quaſi ex condenſato croceo ſucco preſſius compacta, guſtus acris amaricantis aromatici pinguis, odoris fragrantis.]

Duæ ſunt ſpecies, prima radix longa, altera radix tuberoſa (& rotunda) illa maxime in uſum venit.

Figura, quæ extat in Bontio, nihil valet, eſt enim Cannæ Indicæ, in iis etiam locis naſcentis, ubi Curcuma provenit, quæ forſan cauſa erroris fuit. (in Hort. Lugd. Batav. ita noſter: folia curcumæ, foliis cannæ indicæ junioris adeo ſimilia, ut à rudioribus non facile ab invicem diſcerni queant. Hoc errore ductum video Bontium, qui Hiſt. Nat. & Med. l. 7. c. 30. loco curcumæ delineavit cannam indicam in India frequentem, hortis noſtris ſatis familiarem.]

(Sub eodem genere ſummo merentur reponi, & ſimili omnino fructificatione gaudent, Bangala Indorum, cardamomum majus & minus, Coſtus Arabicus, utraque Galanga, Zedoaria, Zerumbeth Garciæ, Zinziber: Hermann. ibid. Notæ ſunt radix tuberoſa, folia lata oblonga, alternatim poſita flores tetrapetali difformes, vaſcula ſeminalia tricapſularia.)

Matureſcit foditurque radix poſtquam flores exaruerunt.

Curcuma pinguior eſt, quam iris florentina, aſt virtute

tute aromatica gratior & penetrantior. [Donatur ſale oleoſo volatili, partibus blandis viſcoſis immerſo, id. ib.] Hinc tanquam polychreſta ab Indis inter ciborum aromata eſt recenſita ſeu recepta.

In ictero & vitiis Bilis ſcilicet defectu & inertia ejus, felicius datur quam helenium.

Ex noſtris obſervationibus in facilitando partu ſingularis eſt.

Datur ut iris florentina & helenium, frequentius in ſubſtantia, quam infuſo. Extra ſub forma unguenti applicata medetur nervorum doloribus. Sternutatoriis quoque admiſcetur.

℞. Curcum ʒß. Croc. or. gr. v. ⊖ volat. C. C. gr. vij M. f. pulv. exhiberi poteſt in ictero, orto à Bile viſcoſiore & minus acri. vel

℞. Curcum ʒß ⊖ abſynth. ℈j M. f. pulv. contra icterum, exhibendus in ▽ Chelidonii majoris.

℞. Curcum. ʒj. Croc. or. ℈ß. Laud. op. gr. j. M. f. pulv. ad part. facilitandum, cui addi poterunt Caſtorei gr. v. & radix Coſti nigri ad ʒß.

PETA-

Arabibus CURCUM, TERRA MERITA, quoniam terræ induratæ ſimilis magnas poſſidet virtutes, Gilb-Wurtz / Gelbſucht-Wurtz / ab effectu, Gallis *Curcume* dicitur

Ad Cannacori ſpecies à Tournefortio refertur & vocatur Cannacorus radice crocea ſive Curcuma Officinarum Tourn. I. R. H. cl. 9. S. 2. Gen. 8. Crocus Indicus Arabibus Curcum Officinis noſtris radix Curcumæ dicta Bont. 116. Curcuma ſive Terra merita Officinarum radice crocea I. B. 2. p. 2. 746. Florem inquit TOURNEFORTIUS ex quatuor petalis conſtare affirmat HERMANNUS, at flos ille ex Indiis allatus & ſiccus monopetalos & multifariam ſciſſus

ſciſſus mihi viſus eſt. Ex India Orientali, in qua frequentiſſime occurrit, ad nos advehitur.

Præter vires allegatas pollet quoque virtute attenuandi, detergendi, urinam calculum & menſes pellendi, conducit in Hydrope & cachexia. Calculos quoque veſicæ felleæ evacuare fertur. Quum tingat inſtar croci non tantummodo ab Indis ad tingenda fercula adhibetur, ſed & Tinctoribus atque æris fuſilis opificibus inſervit. Curioſum eſt quando Mercurium per Viride æris coagulatum aureo colore mediante hac radice inficiunt.

Olim in Officinis proſtabant ſpecies diacurcumæ, quæ tamen rectius appellari debebant ſpecies diacrocu, cum nihil de Curcuma ingrederetur, aſt hodie exoluerunt. Datur in ſubſtantia ad drachmam ſemis, in infuſo ad ʒj & ultra.

PETASITES

Eſt Petaſitidis vulgaris & majoris C. B. P. radix oblonga, digitum craſſa, ramoſa, reſinoſa, foris fuſca, intus albicans, ſaporis acris aromatici, amaricantis, odoris fragrantis.

(Refertur ad gymnoſpermas, floribus compoſitis, pappeſcentes & lacteſcentes.)

Salia ſua penetrantia & ſpirituoſa in reſina fovet, quare aſthmaticis & hyſtericis convenit.

In Morbis malignis & peſte excellens eſt alexipharmacum, (unde & Peſtilentz-Wurtzel appellatur) & propterea Theriacalia, Tincturas Bezoardicas ut & aquas & aceta prophylactica ingreditur.

Stimulatur Zedoaria, Imperatoria, maxime vero Camphora, vis conſiſtit in reſina, vel cortice reſinoſo, qui ad ʒj ex vino vel aceto exhibetur, datur etiam in extracto per Spir. Vin. facto.

℞. Petaſit. angel. Zedoar. Valerian. ana ʒj affund. Spir. Vin. Camphorat. vel acet. deſt. ad eminent. ij. vel iij. digitorum, f. Eſſent. vel tinct. alexipharmaca, cochleatim, ſingulis

lis diebus capienda, contra pestem.

℞. Petasit. helen. ana ℥ij liquirit. ℥j ficuum n. viij f. cum aqua & vino decoct. pectorale, ubi metus malignitatis simul subest.

Πελασίης ab amplitudine folii πέλασον sive galerum referente, Germanice Pestilentz-Wurtz à virtute vocatur, appellatur etiam Regen-Krafft / Neun-Krafft-Wurtzel / Schweiß-Wurtzel. HERBE AUX TEIGNEUX, PETASITE. Ad herbas flore flosculoso & semine pappis instructo pertinet.

Petasites major & vulgaris C. B. Pin. 197. Petasites vulgaris rubens rotundiori folio I. B. 3. 566 Petasites Dod. Pempt. 597. In Alpibus Pannonia item Austria & Stiria locis humidis reperitur, floret veris initio, & quidem flores prius nascuntur quam folia.

In usum subministrat radicem.

Vires quoque possidet diaphoreticas, unde in decocto adhibetur in variolis & morbillis. Menses præterea & urinam movet, vermibusque adversatur. Externe ad bubones & ulcera maligna vel contusa radix viridis, vel unguenta & emplastra exinde parata commendantur. Verrucis quoqe venereis medetur inspersus hujus radicis pulvis.

A quibusdam Costo substituitur.

CARLINA.

In Sylvis Misniæ & Hercyniæ provenit. Est Carlina acaulos magno flore C. B. P. radix oblonga, digiti crassitie, ut plurimum in superficie cariosa & foraminulenta, colore foris rufo, intus albido, saporis acris, odoris gravis & fragrantis.

(Refertur ad herbas papposas non lactescentes, flores perfecti compositi discoidei).

Raro præscribitur à Medicis, forsan ob ignorantiam ejus usus.

Carlina Meo, Levistico & Pyrethro quodammodo respondet,

ſpondet, ſed ingratior eſt & penetrantior. Ob nimiam fragrantiam multis moleſtum Capitis dolorem vertiginem & nauſeam infert. Helmontius etiam vult ſomnum impedire. [De ea agit Helm. in tumul. peſtis ſub finem: cujus verba hæc ſunt: quicquid in peſte agendum eſt, id feſtinanter curandum eſt. Ideoque ne tenax intus hoſpitium Peſtis ſibi ſumat, procurandum, ut imago non dudum intus fluctuet peſtilens, ſed tota ſupellex foras per ſudorem proliciatur & excidat. Carlina enim Imperatori (Carolo Magno, unde & Carolina ſeu Carlina dicta) ab Angelo oſtenſa dicitur pro peſte exercitus, forte ideo dicitur Carduus angelicus, quod primus ortus imaginis peſtilentis circa ſtomachum ſopores, nauſeas febrem vomitum & cephalalgias ſuſcitet. Ixia (ita vocatur ſuccus Carlinæ vel viſcum radici illius herbæ adhærens,) vero ſomnum arceat, multoque magis ſopores contra naturam. Ideoque extractum Carlinæ recentis non fore infœcundum recenti peſti ſperant.

Interim Hyſtericis quibus odor non infenſus eſt mire conducit, ut & in peſte præſervanda. Potentiſſime movet ſudorem, eoque nomine Herpetem cutaneoſque affectus ex fundamento curat, per ipſum enim ſudorem expellit acidum illud corroſivum herpetis.

Jungitur Pyrethro in infuſis & decoctis ad Paralyſin, præcipue Linguæ.

Decoctum etiam commendatur ad dolores Hypochrondiacos. Vomitum quoque quibuſdam moviſſe teſtis eſt Hoffmann. in Clave, (inquit: Carlinæ decoctum quibuſdam etiam Vomitum movet in brodio carnis factum, ut non raro obſervavi in praxi.) In decocto datur doſi parciori, in infuſo largiori.

℞. Carlin. ℥j angelic. ℥ij Caſtor. ʒß. Camphor. ℈ß. M. f. pulv.

pulv. pro vj. dosibus ad passionem hystericam.

℞. Carlin pulveris. ʒß ad ʒj singulis diebus contra herpetem, seu cape ejus decoctum. vel

℞. Carlin. ʒij. Cort. lign. sassafr. ʒiij. f. pulv. ad vj. doses.

In Cachexia icteritia. ℞. Carlin. ʒj ⊖ vol. C. C. gr. ix. f. pulv. exhibendus in ▽ destil. Chelid. Maj. (De radicis Carlinæ vi defatigante conferri meretur Eman. König. C. N. C. Dec. II. ann. I. obs. 196. p. m. 401.)

χαμαιλέων, eo quod folia pro diverso radiorum illapsu varium quoque exhibeant colorem, dicitur; an autem sit χαμαιλέων λευκὸς an μέλας, CHAMÆLEON albus vel niger inter authores non omnimodo convenit. Vocatur quoque CARDOPATIUM Ebers-Wurtz/ apri Radix. CARLINE, CHAMELEON BLANC, CHARDONERETTE.

Pertinet ad herbas flore radiato, cujus discus expetalis planis componitur, gaudentes. Usualis autem est.

Carlina acaulos, magno flore albo C. B. Pin. 380. Carlina acaulos I. B. 3. 64. Carlina altera Dod. Pempt. 2. 727. In locis montosis asperis & incultis provenit, floret Julio & Augusto. Radix colligenda est tempore verno. Carlina vi quoque diuretica gaudet menses & urinam movet, vermes necat, obstructiones hepatis & lienis reserat, unde in ictero & hydrope celebratur. Laudatur quoque in dysenteria epidemica intestinorumque torminibus

Quoad usum externum, verba sunt ETTMÜLLERI, subtilioris & sublimioris Philosophiæ scrutatores Magica mediante hac radice præstare tentant dum Carlinæ, imprimis nigræ, vim quasi magneticam tribuunt, quod nempe si debito tempore, (inter bina scilicet Mariæ festa inter 15. Augusti & 8. Septembris) collecta, posteaquam effosa magneti imposita fuit, gestetur ab aliquo cum altero conversante, ille alterius robur ac vires acquirat, socius defatigetur in itinere suscepto, item quando in collo geritur ab altero conjuge, invita una parte, faciat ut hæc valde debilitetur, inque hoc fere omnes authores conveniunt, imo nonnulli dicunt illam radicem ejusmodi vires quoque obtinere in brutis, adeo ut in equili, si appendatur

datur equo vel in os immittatur, derivet in se omnes reliquorum vires, ut valdopere fortis & generosus evadat, reliquis delassatis: Sunt qui cum hac radice transplantationis modo volunt derivare vires & robur ex equo in hominem; quin & vim genitalem alterius roborari alterius minui posse. Quidam etiam dicunt, quod eadem radix secum gestata aliquem Veneri indulgentem non defatigari in actu Venereo exercendo sinat, sed alacriorem potius exinde reddat. Usurpatur quoque pro arcenda sterilitate.

RADICES CONSTANTES SALE AROMATICO BLANDO SEU MITIORI, CONSTANTES VIRTUTE DIURETICA APERIENTE, ET BLANDE SUDORIFERA.

Fœniculum.
Apium palustre.
Petroselinum.

Hæ radices rarissime sudorem movent, ut plurimum Urinas.

FOENICULUM.

Est fœniculi vulgaris Germanici C. B. P. radix oblonga, recta, digitum crassa, pallida, saporis subdulcis, seu cortices hujus radicis, subacris, aromatici & tenuis, odoris fragrantis.

(Pertinet ad umbellatas seminibus nudis binis sequentibus singulos flores, ut & sequens apium palustre, & petroselinum.)

Fœniculum ob salia dulci viscositate temperata, Urinam movet & nonnunquam sudores, specificum est contra Variolas & Morbillos. Confert quoque ad promovendam Chylificationem, & lactis generationem, nempe incidendo,

&

& per Urinam educendo acida viſcida, à quibus generatio lactis impeditur. N. Cave ne ad lactis generationem medicamenta adhibeas nimis Urinam pellentia, tum enim materiam lacti dicatam ad renes & per Urinam protrudunt.

Tollit quoque tremores membrorum à Mercurio ortos, velut helenium & bardana.

In uſum trahendus potius cortex radicis quam interior ſubſtantia, datur potius in decocto quam in ſubſtantia.

In Variolis & Morbillis juvatur ſcordio, ſtimulatur ⊖e C. C. in diureſi vero ligno & baccis juniperi.

℞. Rad. fœnicul. ℥iiij. ſem. fœnic. ℥j. f. decoct. ad lactis generationem in mammis. vel

℞. Rad fœnicul. ℥ij vel ſaxifrag. ℥ß. flor. ſambuc. Mj ſummitat. aniſ. vel fœnicul. p. j.

℞. Rad fœniculi vel potius Cort. ℥ii. ſcord Mß vel j lent. excort. ℥ß caric ping. n. v. M. f. decoct. ex quo exhib. ⊖ C. C. ℈ß. contra Variolas & Morbillos, poteſt addi Caſtor. ad gr. vij. quod in Morbillis ſingulariſſimum.

℞. Cort. fœnicul. ℥iß vel ij. bacc. junip. ℥iij lign. junip. raſp. ℔j macera, & coque leni △e, cui adde ſyr. radic. 5. aperient. ad gratiam, ♌us ⊖is dulc. quantum videtur.

APIUM

Μάραθρον Græcis dicitur παρὰ τὸ μαραίνεσθαι à marceſcendo, quod ubi inaruit ad plurima condimenta aptiſſimum ſit. Fœniculum vocatur, quod ſatum magno cum fœnore ſemen reddat, vel quod quaſi fœnum in hyemes arefactum & marcidum reponatur, Fenchel / Germanice, Gallis FENOUIL audit.

Fœniculum eſt planta flore roſaceo umbellato, plurimis ſcilicet petalis in orbem poſitis conſtante & calyci inſidentibus, qui abit in fructum ex duobus ſeminibus compoſitum oblongis craſſiuſculis, hinc gibbis & ſtriatis, inde vero planis. Addantur folia in lacinias capillaceas diviſa coſtæ innaſcentia.

Ex variis Fœniculi ſpeciebus in uſum in noſtris regionibus præſertim

veniunt Fœniculum vulgare Germanicum C. B. Pin. 147. fœniculum Dod. Pempt. 297. &

Fœniculum vulgare minus acriori & nigriori ſemine I. B. 3. part. 2. 2. Fœniculum vulgare italicum ſemine oblongo guſtu acuto C. B. Pin. 142. Fœniculum ſive Marathrum vulgatius Adv. 347.

Creſcit locis aridis, vere erumpunt folia floret Julio & Auguſto. Semen Autumno perficit.

In uſum venit tota planta, Radix, caulis, herba cum floribus & ſemen de quo infra ſuo loco

Radix eſt una ex QUINQUE RADICIBUS APERIENTIBUS MAJORIBUS quæ ſunt Radix APII, ASPARAGI, FOENICULI, PETROSELINI, RUSCI. Commendatur hinc in obſtructionibus viſcerum, cachexia, Ictero Hydrope &c.

Caules fœniculi replentur Saccharo Cando trito, & poſtmodum orificiis cera clauſis ſuſpenduntur in cella, ſic extillat aqua ophthalmica haud ſpernenda vel per ſe vel cum aqua roſarum aut euphraſiæ guttatim oculis inſtillanda.

Folia quoque quæ iiſdem ac radix gaudent virtutibus, oleum ſuppeditant, ex quo egregium deinde paratur ad roborandum viſum & varios oculorum affectus remedium. Fit ſequentem in modum.

℞. Folia fœniculi recentia cum caulibus tenerioribus q. ſ. antequam ſemen compareat, incide minutiſſime, immitte in doliolum cum aliquot manipulis ſalis cōmunis & fermento panis, affunde aquam calidam & fermenteſcere permitte, qua vigente fermentatione deſtilla per veſicam aut M B. ſic cum aqua aſcendet oleum ſumme volatile & æthereum. Hujus jam olei ℞. guttas viginti circiter, tere cum ſaccharo cando, & poſtmodum in aqua Roſarum albarum diſſolve; ſic habebis aquam ophtalmicam inſignem in nubecula, incipiente catarrhacta, ſimilibuſque affectibus ut & in viſu debili confortando, à qua tamen debemus abſtinere in inflammationibus & aliis oculorum affectibus à ſanguine acri provenientibus. Sunt qui ex planta incinerata parant Sal quod tamen præ reliquis ſalibus plantarum fixis peculiare nil obtinet.

APIUM PALUSTRE.

[Eſt apii paluſtris & apii Officinarum C. B. P. radix pollicem

cem craſſa, albicans, à craſſiori capite in numeroſas fibras divaricata, ſaporis ſubacris, odoris fragrantis.]

Apium fovet aliquod volatile fumoſum, capiti adverſum, veluti Sium aquaticum quod Epilepſiæ obnoxiis aliquando nocet, diureſin potentius excitat quam fœniculum, & propterea pellendo materiam lactis ad renes, ejus redundantiam minuit & coagulum reſolvit.

Datur in decocto cum congeneribus, & applicatur quoque externe ſub forma Cataplaſmatis.

Semper debet eſſe recens, aliàs nihil valet.

℞. Rad. apij ℥ij petroſel. ℥j ſem. apii petroſel ana ℥j fol. apij Mij ſem. cumin. ℥iß coque in vino & aceto in formam cataplaſmatis, quod applica mammis ad lactis redundantiam, add. ſperma ceti, ſi lac ſit coagulatum.

PETRO-

Apium dicitur ab apice, quia olim apices id eſt capita victorum in certaminibus eo coronabantur, alii ab apibus dictum volunt, eo quod apes apio & petroſelino delectentur. Σέλινον à Lunæ dominio vocatur, ELEOSELINUM ab ἕλος palus & σέλινον apium. PALUDAPIUM, HYDROSELINUM, APIUM RUSTICUM Epf/Eppich/Gemeiner Eppich/Waſſer Peterlein/Brauner Peterlein/Merck/ Waſſer Merck/Jungfrau Merck ACHE

Pertinet ad plantas umbelliferas cujus calyx abit in duo ſemina exigua & ſtriata, cujuſque folia in alas ſunt diviſa ſeu coſtæ ramoſæ innaſcentia: eſt autem

Apium paluſtre & apium officinarum C.B. Pin. 154. Apium vulgare ingratius I.B. 3. part. 2. 100. Eleoſelinum Dod. Pempt. 695.

Humentibus locis apium provenit. Floret Julio.

In uſu ex hac planta ſunt ſemen de quo ſuo loco, & radix, petroſelini radici non admodum abſimilis, quæ refertur inter 5. radices aperientes majores, attenuat, abſtergit, reſolvit, convenit in morbis chronicis & obſtructionibus. Menſes movet & calculum pellit, Ictero medetur & vim habet ulcera oris & gingivarum aliarumque partium cum hordei decocto addito melle roſato egregie detergendi

Quidam ex hac planta destillant aquam quam contra hydropem singulariter laudant.

PETROSELINUM.

[Est Apii hortensis seu Petroselini vulgo C. B. P. radix oblonga, recta, crassa albida, fibris lateralibus donata, saporis subacris & aromatici, odoris fragrantis.]

Recentissimum debet esse. Multi Epileptici non ferunt ejus odorem. [Hinc etiam Tabernæmontanus mulieribus gravidis, puerperis & lactantibus Petroselini usum prohibet, ne infantes Epilepsia, vel motibus convulsivis corripiantur. vid. l. 1. sect. 3. c. 25. p. m. 266.]

Petroselini radix validior est Apio, de cætero cum hoc convenit.

Datur ut apium.

℞. Rad. Petrosel. ℥iij sem. petrosel. ʒß. fol. petrosel. Mj. rad. utric. min. ℥i f. ex ▽ decoct. diureticum, quod si nimis & cum dolore pellat urinam, add. rad. symph. & althææ ana ℥ij vel iij.

RADI-

Πετροσέλινον dictum quod in locis præruptis petrosis & Montanis petroselinum Macedonicum crescat. Nostrum enim in hortis provenit: σελινον dicitur à Luna, sunt enim qui morbum epilepticum seu lunaticum producere putant, sed hoc non perpetuæ veritatis est, & contra experientiam pugnat. Pluries enim, ubi Sebizius in tract. de alimentis loquitur, apud nos & herba & radix petroselini cum brodiis atque carnibus sine ulla noxa manducatur. Ideoque effectum istum, si qui est, Paludapio rectius adscribere possumus. Vocatur alias APIUM HORTENSE, APIUM VERUM, APIUM DOMESTICUM, Petersilgen/ Peterlein / Garten-Eppich. PERSIL. Genus Petroselini vide sub Apio: in usu Sunt

Apium hortense seu Petroselinum vulgo C. B. Pin. 153. Apium hortense multis quod vulgo petroselinum, palato gratum planum

I. B.

I. B. 3. part. 2. 97. Apium hortense Dod. Pempt. 694. &

Apium vel Petroselinum crispum C. B. Pin. 153. Apium hortense multis quod vulgo Petroselinum palato gratum crispum I. B. 3. part 2. 97. Apium crispum, Apium multifolium, Tab. Icon. 90. Colitur in hortis floret Junio & Julio.

In usum suppeditat radicem, folia, & semen quo de inferius.

Radice, quæ est ex numero radicum aperientium majorum, æque ac herba ceu condimento in culinis utimur; variis autem ferculorum generibus, juribus & brodiis carnium, piscibus, pulticulis pisorum oryzæ hordei &c. admiscentur tum radices tum imprimis folia. Hinc Salernitani canunt

Salvia, Sal, Vinum, Piper, Allia, Petroselinum
Ex his fit Salsa, nec erit commixtio falsa.

Præter virtutes internas cum apio communes externe quoque dysuriæ medetur. Euporiston quarumdam muliercularum est, quando ablactare infantes volunt, folia petroselini vel in butyro frixa vel cum aceto mammis, postmodum fortiter constringendis, ad lac supprimendum applicare.

IN OFFICINIS PROSTAT *aqua Petroselini* Petersilgen-Wasser / *Eau de Persil*, ex integra planta destillata, ut & Sal per incinerationem paratum Petersilgen-Saltz / *Sel de Persil*.

RADICES SALE VOLATILI AROMATICO SPIRITUOSO ET PENETRANTE ET PAUCO ACIDO VOLATILI CONSTANTES.

Et proinde tam sudoriferæ, quam diureticæ, acidum rancidum scorbuticum corrigentes.

Armoracia seu raphanus rusticanus.
Arum.
Scylla.
Pyrethrum Italicum & Germanicum.

ARMORACIA SEU RAPHANUS RUSTICANUS.

[Eſt raphani ruſticani C. B. P. radix oblonga, pollicis craſſitudine ac etiam craſſior, colore albo, guſtu acerrimo, ſinapi haud abſimili, odoris nullius.

Pertinet ad plantas ſiliquoſas bicapſulares cum ſepto intermedio, flore tetrapetalo.)

Armoracia ratione ſui ſalis penetrantis & ſpirituoſi, juncto pauco acido volatili, ⊖ia ſylveſtria quævis, acido viſcido putridove muco immerſa tam per diureſin quam per diaphoreſin educit, & proinde in ſcorbuto ab acido rancido oriundo, it. in Paralyſi & morbis ſoporoſis ſpecifica eſt: & in appetitu tam proſtrato quam aucto ſingulariſſima eſt.

In ſoporoſis affectibus plantis pedum ſub Cataplaſmatis forma applicatur. Additur quoque diureticis loco ſtimuli. Juvatur in ſcorbuto cochlearia, trifolio fibrino, naſturtio, cortice Winterano.

Stimulatur aro, ſem. ſinapi, erucæ, aliiſque acribus.

Temperatur ſero lactis, Cichoreo ſucco aurantior. Citri, paſſulis &c.

Nunquam datur in decocto, aliàs ſalia volatilia evaneſcunt. Datur ejus raſura in Electuariis & in infuſo, cum ſero lactis vel vino. Vel datur ejus ſuccus. ad ʒj.

℞. Rad. armorac. raſp. Mß. fol. cochlear. Mj. Cort. Winter. ʒij Vin. alb. q. ſ. vel ℔ij. f. infuſum, poteſt exhiberi in caſu ſcorbutico cum dolore artuum à frigore orto: doſ. ℥v. l. vj bis de die.

Raphanus ruſticanus ſi menſæ apponitur, tum corrigitur raſura amygdalarum dulcium, & ſaccharum ſuperinſpergitur.

℞. Rad. armorac. trifol. fibr. Naſturt. rec. ana Mj. Cort. Winteran. ʒiij f. infuſum ex Vino vel ſero lactis.

℞. Ras. rad armorac p. ij. flaved. Cort. Citr. ℥ij. succ. cochlear. ℥ß syr. aurant. q. s. f. Elect.

RADI-

Græce ῥαφανὶς ἄγρια dicitur. vocatur RAPHANUS RUSTICUS, RAPHANUS MAJOR, RAPHANIS seu RADICULA MAGNA, RAPHANUS MARINUS Meer-Rettich / *Grand raifort, raifort sauvage.*

A TOURNEFORTIO ad cochleariam refertur & vocatur

Cochlearia folio cubitali Tourn. I. R. H. cl. 5. s. 2. g. 4. Raphanus rusticanus C. B. Pin. 96. Raphanus Sylvestris sive armoracia multis I. B. 2. 851. Raphanus Rusticanus crassa radice Lapathi folio Lob. Icon. 320.

Calculosis prodest, menses pellit, vermes & educit & necat in vino infusus vel ejus succus, conducit hydropicis ἄνω & κάτω evacuando. Jejuno ventriculo sumptus adversus venena laudatur; crudus ejus succus cum Spiritu vini à nonnullis pro singulari antipestifero extollitur. Succus cum aceto & melle vomitum ciet. Conducit in Lienteria & fluxu cæliaco. Sæpissime decoquitur cum carnibus, Gallinis atque piscibus, utque saporem obtineat mitiorem panis siligineus cui ovi vitellum permixtum tritus ein Eyer-Wecken / Gatteau, additur: externé in febribus inungitur succus spinæ, vel pulsibus aut plantis pedum radix cum sale applicatur.

Nocet cholericis calidiorisque constitutionis hominibus, oculis quoque obest.

RADICES SALE VOLATILI ACERRIMO ABSQUE OLEO GAUDENTES.

ARUM.

Est Ari vulgaris C. B. P. radix rotunda, tota alba, nucis avellanæ magnitudine. Aron ab sal acre valde subtile volatile, cruditates acidas, austeras & terrestres viscidasve, & ex his natos Morbos potenter dissolvit, & per diuresin educit. Hinc stomachicum & thoracicum excellentissimum est, junctum

ctum acidis volatilibus seu spirituosis fit antiscorbuticum & sanguinem congrumatum feliciter dissolvit.

Quando acetum affundimus, radix effervescit, ad alcalicum igitur magis accedit, quam cæteræ plantæ.

Ejus extractum [seu potius radix cum Spir. Vin. camphorato subacta] extra membris applicatur Paralyticis.

Datur ob nimiam sui acredinem nunquam recens sed siccatum, donec ejus acredo sit temperata. Præparatur etiam aceto, quod tamen nimis partes acres invertit. Omnium optima præparatio est cum vino, quod ratione blandæ aciditatis non adeo castrat particulas salinas.

Additur tanquam stimulus medicamentis terreis, acida absorbentibus. Datur præparata à ʒß ad ʒj.

℞. Rad. ari præpar. ʒß f. pulv. sumendus ex vino rhenano in anorexia.

℞. Rad. ari præpar. C. C. p. p. ana ℈j M. f. pulv. ad tollenda tormina ventris ab acido orta, addi potest Laud. op. gr. j.

℞. Rad. ari ʒß acet. destil. ℥j datur in casu ab alto ad sanguinem coagulatum, addi potest sperma Ceti & oculi 69. Pulveres ad casum ingreditur loco stimuli.

℞. Rad. ari p. p. ʒj ireos flor ʒß. flor. 🜍. benz. antihect. Pot. à ℈ß. Mf. pulv. contra vitia pulmonum dos. ℈j.

℞. Rad. ari p. p. ʒß ▽ destil. ari cochl. j. exhibe ad excitandos ægros in Morbis soporosis.

Diuretica fit maxime, si ipsis conjungitur.

SCILLA

Ἄρον, dicitur & JARUS, PES VITULI, BARBA ARONIS, SACERDOTIS VIRILE, SERPENTARIA MINOR, DRACONTIA MINOR, ALIMUM, LUPHA, Aron / Aron-Wurtz / Pfaffenpint / Teuscher Imber / ab acrimonia saporis, Fieber-Wurtzel / Zehr-Wurtzel / Freß-Wurtzel / Magen-Wurtzel / ob vim stomachicam, Germanice appellatur. Gallis audit PIED DE VEAU, VIT DE CHIEN.

Per-

Pertinet ad Plantas flore monopetalo auris Asininæ vel Leporinæ forma.

In usum promiscue veniunt sequentes species

Arum vulgare non maculatum C. B. Pin. 195. Arum Tabern Icon. 746. &

Arum maculatum maculis candidis C. B. Pin. 195. Arum I. B. 2. 783. Dod. Pempt. 328. &

Arum maculatum maculis nigris C. B. Pin. 195. Crescit locis pinguibus & campestribus, folia erumpunt Martio, flores Majo & Junio. Radix quæ unice officinalis est colligi debet Martio, Aprili & Majo.

Recens radix adeo acris est & caustica, ut masticata fauces magis quam piper adurat, sitimque vix delebilem excitet. Eundem fere effectum præstant folia, semen autem nulla plane acrimonia pollere fertur.

Exsiccata radice hac nulla magis reperitur alba & farinacea, ita ut farinam æmuletur non tam colore quam affectionibus aliis.

Communis olim authorum sententia fuit, arum sal habere volatile acerrimum & penetrantissimum, & juxta authorem nostrum ad alcalicum accedens, ast juxta cel. WEDELIUM, qui peculiarem de hac radice exaravit dissertationem, ex ℔j. radicis medica arte Chymica prodiere spiritus aciduli cum sale tartari effervescentis instar spiritus tartari minimum ℥vj. Olei partim limpidi partim fundum petentis spissi nigri empyreumatici ʒij ℈ß. capitis mortui seu carbonum ℥iij ß. ʒß. è quibus salis alcalici ʒ ß præter spissi butyrosi olei reliquias in vase recipiente inhærentes cui & retortæ partim reliquæ adhæsere pondere non assequendæ particulæ partim filtro & in auras evanuere nec tam accurate mensurari vel obtineri potuere. Audiamus etiam SOCIETATEM REGIAM PARISIENSEM cui Arum continere videtur sal simile spiritui armoniacali artificiali, resultanti ex combinatione spiritus salis armoniaci & nitri ad punctum saturationis; ceu & succus igne exhalatus spiritum urinosum exhibet, si sali tartari admisceatur & analysi chymica liquorem acidissimum & sal volatile concretum copiosum stillat una cum oleo phlegmate & terra copiosis, ex quorum alias unione succus ejus viscosus resultat. Videmus hinc quam contrarii inter se sint authores, Saniores facile litem diriment

Arum, verba sunt laudatissimi superius allegati WEDELII, emollit, lubricat, aperit, incidit, attenuat, resolvit, abstergit, penetrat, sum-

mum remedium est ad viscedinem crassitiem & quietem humorum pituitæ bilis tartarique ipsius tollendam, corrigendam, subigendam, remedium obstructionum summum & tantum non earumdem velut panacea. Cum hepaticum atque spleneicum sit medicamentum, succurrit cachexiæ, ictero, Hydropi, febribus quotidianis, tertianis & imprimis quartanis. Conducit in Malo Hypochondriaco Chlorosi & pallidis virginum coloribus mensium & hæmorrhoidum suppressione. Mulieribus insuper hystericis epilepticis peculiariter convenire dicitur. Vi becchica in asthmate orthopnœa tussi infarctuque pulmonum prodest. In raucedine & interceptione vocis à catarrhis præprimis oriunda multum præstat: in casu magno ab Helmontio magnum vocatur remedium. In calculo valde laudatur renes mundificando & confortando. Virtus præterea alexipharmaca Aro adscribitur ut & cordialis atque aphrodisiaca. Nec desunt qui hujus radicis usum in herniis curandis singulariter laudant. Virtute sua stimulante alvum quoque segnem corrigit relaxat atque expurgat leniter, quam vim Ursum nosse authores scribunt: cum enim ipsi ex ipsorum mente tota dormiatur hyems simulac speluncis prodit aro vescitur, cujus acrimonia intestinum illi aperitur. Sunt qui pro usu alimentario quoque commendant arum, dum vel panes eodem condiunt, vel etiam folia ari acetariis permiscent, ast nemo facile ejusmodi consultores imitabitur. MATTHIOLUS parasitos hac radice à mensis arcere jubet, cum tanto fauces afficiat ardore, ut amplius vorare nequeant. Extinguitur autem producta hoc modo oris gulæque molestissima sensatio lacte multo, aut etiam recenti butyro successive deglutito.

Externe commendatur ad ulcera varii generis, maligna etiam phagædenica & carcinomatosa, imo ad ipsum cancrum. Ad bubones pestilentiales & carbunculos quoque laudatur à TRAGO, imprimis ejus folia. Cum oleo tumentibus applicatur hæmorrhoidibus. Strumas quoque discutit. Cum fimo bubulo ad dolores podagricos a DIOSCORIDE deprædicatur. Celebratur quoque ejus usus cosmeticus, cutem enim abstergit unde & saponibus additur. Pulvis hinc ari cum saliva subactus ad serpigines & herpetes facere asseritur. Aqua ari destillata ad faciem erugandam illustrandamque multis effertur laudibus. Sunt etiam qui ad pessos & suppositoria paranda hanc radicem adhibent.

IR PHARMACOPOLIIS PROSTAT *Radix ari* cum vino per macerationem *præparata*. Hanc præparationem alii cum aceto instituunt. WEDELIUS pro obtundenda acrimonia tanquam genuinum corrigens Spiritum vini suadet, hujus enim, uti loquitur, accessione, vim corrosivorum Spirituum acidorum & urinosorum fortiorum conticescere, vel Spiritus Nitri dulcis, & salis dulcis exemplo notum, sed quid opus ejusmodi præparatione: qui ari vires non retusas expetit, is radices à sordibus, fibris & pellicula exteriore liberatas rite exsiccet & asservet. Et certe radix pulverisata merito quoque præferenda sic dictæ feculæ ari seu pulveri farinaceo ex radice cum aqua contusa collecto, & nativo suo succo orbato, licet & hanc feculam non omni plane virtute orbatam esse constet.

Basin porro constituit arum decantati *Pulveris Stomachici Birckmanni*, qui in cruditatibus ventriculi anorexia & dyspepsia conducit & in affectibus quoque pectoris incidendi gratia convenit. Datur vel per se ad drachmam usque vel communiter instar trageæ post pastum assumi potest. Ingreditur etiam hæc radix pulveres cachecticos Quercetani aliorumque ut & varia unguenta Citrinum Agrippæ &c. Spiritum Ari acidulum ob vires antiscorbuticas diaphoreticas, diureticas, stomachicas valde deprædicat WEDELIUS.

℞. Pulv Rad. Ari ℥ß foliorum menthæ ʒiij. ahsynth. ʒj. Mellis, Succi cydoniorum ana q. s. f. electuarium pro laxandis cachecticis admodum proficuum.

℞ Rad. Ari, Sacchar. Cand. ana qu. pl. Syrup. violar. q. S. fiat linctus conducens in raucedine.

℞ Arsenici cum Spirit. Vin. infusione vel combustione correcti ℥j. radicis dracunculi majoris seu revera Ari ℥ij. fuliginis Camini splendentis ʒiij. Msc. f pulvis subtilissimus in vase bene clauso servandus. Arcanum hic pulvis benedictus alias vocatus, fuit remedium ad cancros etiam exulceratos curandos. Caute mihi videtur mercandum esse ut cum omnibus arsenicalibus ita & cum hoc pulvere benedicto.

SCILLA

[Est Scillæ vulgaris radice rubra C. B. P. radix bulbosa magna, pugnum crassa, cœpacea ex pluribus tunicis seu lamellis compacta, inferius multis crassis fibris prædita, saporis acris amari, odoris nullius.

Refertur ad plantas tricapſulares hexapetalas, floribus in ſpicis longa ſerie diſpoſitis]

Scilla præter acredinem cum aro communem poſſidet amaritiem ingratam, & nonnihil nauſeoſam, hinc præter virtutes aro communes movet Vomitum & alvum. Velut arum in pituitoſis affectibus opportune exhibetur.

Cruda eſt valde acris, exurens fauces, hinc ſiccatur in Sole & clibano, præparatur ut arum, in ſubſtantia nunquam datur.

Datur in infuſo cum melle, ▽ Mulſa, item ex aceto. Hinc proſtat acetum, mel. & oxymell. ſcillitic. loch de ſcilla, in quibus omnibus exhibetur. [vid. Geſnerus in epiſtolis ſuis hinc inde.]

Pro vomtu citando, acuitur ♁iatis, aſaro, temperatur ☍ amygd. dulc. [in aſthmate acetum ſcyllitic. optime jungitur cum ſyrupo violarum.]

℞. Oxym. ſcill. ℥j Vin. ſcill. ℥ij M. f. vomitorium blandum, addi poteſt ☍ amygd. dulc. ℥ß.

℞. Oxym. ſcill. ℥j M. f. vomit. cui corectorii loco additur ▽ Cinamom. ℥ß

RADI-

Σκίλλα velà σκέλλω arefacio quoniam locis aridis provenit vel à σκύλλω moleſtus ſum, ob acrimoniam. SCYLLA, SQUILLA, Mäuſ-Zwiebel / Meer-Zwiebel / SCILLE OIGNON MARIN : à TOURNEFORTIO inter Ornithogali recenſetur ſpecies

Ornithogalum maritimum ſeu Scilla radice rubra Tourn. I. R. H. claſſ. 9. ſ. 4. g. 9. Scilla vulgaris radice rubra C. B. Pin. 73. Scilla rufa magna vulgaris I. B. 2. 615. Pancratium Dod. pempt. 691. Scille rouge &

Ornihogalum maritimum ſeu Scilla radice alba Tourn. l. c. Scilla radice alba C. B. Pin. 73. Scilla Dod. Pempt. 690. Scillæ magnæ albæ I. B. 2. 618. differt hæc à priori foliis minoribus & radice minore ſed albicante.

Scillæ

Scillæ reperiuntur in Hispania Lusitania Insulis Balearibus Sicilia, Apuleia & maxime ad loca maritima. In usum autem utraque scilla suam suppeditat radicem mense Julio colligendam succi plenam. Multi autem præferunt scillam album sed rarior est. Sunt qui dicunt meliorem esse illam radicem, quæ alteri connexa eruitur. Solam enim & singularem perhibent esse venenatam sicuti quoque cultrum ferreum si eo dissecetur veneno inficidicunt hinc suadent ut dividatur ligno vel ebore. Scillæ præparationem, qua massæ panis involuta in clibano coquitur, haud immerito rejicit Zwelfferus. *Acetum squilliticum* Meer-Zwiebel-Eßig / *Vinaigre de Scille* astmaticis & in obstructione bronchiorum conducit. Dosis est ad unciam semis ad uncias duas. Purgantium quoque vim refrænat. Veteres acetum Scilliticum vix non pro panacea habuerunt. *Oxymel Scylliticum* Sauer-Honig mit Meer-Zwiebel / *Oxymel, de Scille composé* datur ad drachmam, unciam unam & ultra. Scylla ingreditur Theriacam.

RADICES SALE ACRI FIXO ABSQUE OLEO CONSTANTES.

PYRETHRUM.

Pyrethri duæ sunt species, Italicum & Gallicum. Est Pyrethri flore bellidis C. B. P. radix tenuis, oblonga, foris fusca, intus pallida, [saporis acris fervidi, odoris nullius.]

Utrumque pyrethrum ob acredinem suam Linguæ pertinacissime inhærentem & fontes salivales aperientem, Salivam copiose educit, hinc in odontalgia ab obstructione & Catarrhis orta specificum. Ob eandem penetrantem acredinem nervos vellicantem, eorumque obstructiones aperientem, in Morbis soporosis & aphonia efficacissimum est.

Datur ejus substantia ad ʒß additur quoque decoctis, infusis clysteribus: jungitur saxifrag. aro, scillæ. Carlin. Colocynth. ciclam. &c.

℞. Rad. pyrethr. ʒß succ. absynth q. s. f turunda intrudenda

da cavo dentis, contra dolores ortos vel à Catarrhis, vel vermibus. vel

℞. Pyrethr. ʒj ☍ origan. gt. v. Camph. gr. x. mucilag. tragacanth. q. ſ. f. turunda cavo dentis intrudenda.

℞. Rad. Pyrethr. utriuſque ſaxifrag. rec ana ℥j coq. in ▽ ſeu vino, affunde ▽æ deſtill. ari & ſcillæ q. ſ. vel infunde ari & ſcillæ, ana ʒj f. apozema, detinendum in ore, in loquela amiſſa.

℞. Rad. Pyrethr. utriuſque ℥j ſummit. orig. Mj. pulp. colocynth. in pet. lig. ʒj. coq. in ▽ add. colatur. Hier. picr. ℥ß Tinct. Caſtor ʒij ⊖ vol. ſuccin. ʒj vel ⊖ gemm. ʒij f. Clyſter acris ad excitandos Apoplecticos.

RADI-

Πύρεθρον ita dictum à fervido ſapore & ignea vi urente. Herba ſalivaris, Dentaria Bertram / Zahn-Wurtz / Speichel-Wurtz / Geiffer-Wurtz / Pyrethre ou racine Salivaire

Ex agro Tunetano per Italiam ad nos advehebatur unde Italicum appellatur.

Unica tantummodo in uſu eſt ſpecies nempe dicta. Interne vix uſurpatur niſi quod pro venere ſtimulanda à quibuſdam celebratur.

Laudatur in Gargariſmate in batracho ſeu tumore collecto ſub lingua infantum. Ettmüllerus refert, quod, ſi pulvis radicis pyrethri cum pinguedine coturnicis permiſceatur, & hoc inungatur membrum virile, quando quis vult coire cum fœmina, hinc fiat ut membrum appareat ſolito majus, & mulier denuo videatur eſſe virgo. fides ſit penes authorem

℞. Ligni Sanct. ℥ß. Rad. pyrethr. ſemin. Staphiſagriæ ana ʒij. incid. pro decocto odontalgico.

RADICES SALE ACRI ABSQUE OLEO TAM FIXO QUAM VOLATILI CONSTANTES.

Pimpinella Saxifraga.

Eſt Pimpinellæ ſaxifragæ majoris umbella candida C. B. P. radix

radix candicans tenuis, emittens ex capite craſſiori nonnullas fibras, ſaporis acris, odoris nullius. Sponte proveniens, habet majorem acrimoniam præ illa, quæ in hortis colitur.

Saxifraga pyrethro cui propemodum accedit remiſſior eſt, aſt ob acredinem quodammodo piperatam ſalubre ciborum aroma.

Præterquam quod in Morbis ſoporoſis cum pyrethro convenit, diureticum inſigne eſt, & juncta Uterinis anodyna, dolores poſt partum tollit, eorumque materiam peccantem educit per Urinam.

Contra tremores artuum a ☿ialibus ortos laudatur una cum Fœniculo. Datur in decoct. infuſ. & Clyſter. in ſubſtantia ad ʒj

Schenkius obſervat quod mammis applicata copioſe lac generarit, ſed non multum fidei adhibetur huic obſervationi. Hujus ▽ deſtillata conveniens vehiculum medicamentorum diureticorum.

Radix ſaxifragiæ exhibetur cum extracto Caſtorei in ſanguine congrumato & viſcido ex lochiis retentis.

In Hydrope & difficultate Urinæ ſequens convenit remedium: ℞. Rad. 5. aperient. ʒiij ſaxifrag. ℥ij cort. fraxin. rec. ℥j. bacc. junip. ℥ß. f. decoct. ex vino.

Radix

Pimpinellæ vel Bimpinellæ nomen ſortita eſt à foliorum binis ordinibus pinnatim ſive plumatim digeſtis. Vocatur etiam Bipennula, Pampinula, Pampinella. Petrifindula porro atque Saxifraga audit, quoniam petras findere fertur, potius autem exinde nomen habet, quoniam calculum frangere creditur. Appellatur denique Tragoselinum à Τράγος Hircus & σέλινον Selinum, quaſi diceres Selinum hircinum, apium hircinum, non tam à viroſo hircumque olente odore, quam quod hirci ea delectentur, aut quod hac planta nutriti hirci ſanguis & carnes eximium ſint calculoſis

calculosis ictericis & hydropicis præsidium, Grosse Pimpernell / Stein-Peterlein / Bocks-Peterlein / Pfeffer-Wurtz / ob acredinem. BOUCAGE. PERSIL DE BOUC.

Pertinet ad plantas umbelliferas floribus gaudentes rosaceis petala inæqualia & cordiformia habentibus seminaque exigua & striata relinquentibus. Plures ejus sunt species, in usu tamen potissimum est

Tragoselinum majus umbella candida Tourn. I. R. H. Class. 7, s. 1 g. 10. Pimpinella saxifraga major umbella candida C. B. Pin. 159. Saxifragia Hircina major I. B. 3. part. 2. 109. Tragoselinum majus, Pimpinella major. Tabern. Icon. 88.

Gaudet locis arenosis apricis & incultis sed pinguibus, floret Julio & Augusto. In usum ex hac planta veniunt potissimum radix quandoque folia & semen de quo infra

Pimpinella hæc alba attenuat, aperit, abstergit, sudorifera & alexipharmaca insignis ut & sanguinem depurans atque vulneraria. In affectibus Chronicis & acutis, morbis catarrhalibus & serosis, febribus itidem quibusvis nec non in ulceribus internis & externis prodest. In dysenteria decoctum ejus laudatur. Virtute Lithontriptica, si quæ est, gaudere fertur, obstructiones tollit mensesque ciet. Externe resolvit atque discutit, abstergit quoque maculas cutis, in mundificandis vulneribus conducit, sunt etiam qui laudant ad extrahendos è corpore globulos aliasque res extraneas. Decoctis vulnerariis merito immiscetur. TABERNÆMONTANUS refert Pimpinellam hanc equis datam vel cum avena vel etiam in infuso cancrum equorum certo sanare.

Dubitat quadantenus author de virtute lac provocandi. Notandum autem merito, quod SEBIZIUS IN TRAGUM asserit, Pimpinellam Saxifragam majorem, alteram sive Tragoselinum minus ea facultate esse præditum, ut si solum ejus herba ex nutricum collo suspenpendatur, aut inter mammas dependeat eis spatio sex horarum tanto impetu ad mammas propellatur lac, ut opus sit herbam removere.

Folia annotante HOFFMANNO IN SCHROEDERUM incisa & in vino infusa epota vini acidum corrigunt.

Ad hujus radicem, verba sunt CASPARI BAUHINI, in quibusdam locis grana reperiuntur, quorum medulla in colorem rubeum mutatur, cujus ad tincturam carmesini usus est, monentibus Lacuna & Anguillara, & coccus radicum quibusdam dicitur. Sunt qui hæc grana

grana Coccionellam sylvestrem aut in granis appellant.

Destillant quidam ex radice & integra herba florente Junio ac Julio mense collecta aquam, alii radices condiunt iisque deinde in electuariis stomachicis & alexipharmacis utuntur.

IN NOSTRATIBUS OFFICINIS PROSTAT *Essentia Pimpinellæ*, Pimpernell-Essentz / *Essence de Pimpernelle*, ex radice cum Spiritu Vini rectificato parata, quam ob virtutem diaphoreticam & alexipharmacam in febribus continuis benignis & malignis cæteris paribus ut & in scabie commendant. Dosis guttæ viginti, triginta &c.

Radix Graminis.

Non graminis cujusvis, sed graminis canini arvensis seu graminis Dioscoridis C. B. P. Germ. Queck-Graß. [Radix tenuis admodum, longa, geniculata, alba; saporis subdulcis, cum aliquali in recessu acrimonia, odoris nullius.]

Temperatior videtur saxifragia, ideo non tantum lene est diureticum, sed in atrophia & affectione hypochondriaca deobstruens est, laudatur quoque tanquam anthelminticum.

Ingreditur infusa & decocta, nunquam vero exhibetur in substantia. Aqua destillata appropriatum menstruum est & vehiculum diureticorum, deobstruens anthelminticum, stimulatur saxifragia. In vermibus jungitur filici, osmundæ, semini santonici aliisve.

℞. Rad. Gramin. ℥ij. utric. min. c. tot. Mj. f. decoct. in atrophia & macie, ubi materia peccans educenda per Urinam.

℞. ☿ dulc. gr. v. si sit puer 6. vel 7. annorum ▽ gramin dest. cochl. ij. contra vermes puerorum.

℞. ☿ viv. ℥j affund. ▽ dest. gramin. pone in digestione per 24. horas, decanta ▽ & exhibe contra vermes, singulis diebus.

℞. Thereb. Venet ℥ß. vitell. ov. q. s. Cum ▽ gramin. ℥vj

f. Emuls.

f. Emulſ. diuretica in iſchuria renum, addi poteſt Tinct. Caſtor ʒß. Mell. ℥j. Ad ℥ß Thereb. addi poteſt ſucci limonum ℥ß.

RADI-

GRAMEN à gradiendo quia radices multum per terram gradiuntur. GRAMEN abſolute ſic dictum, ut SCHROEDERUS ait, Officinis graminis ſpeciem denotat, quam Diſcorides ἄγρωσιν καλ᾽ἐξοχὴν vocat, eſtque GRAMEN CANINUM ſeu ARVENSE, GRAMEN CANARIUM MEDICATUM, Gras / Rech- oder Queck-Gras / Hunds-Graß / Wurm-Gras / Tzwecken / CHIENDENT

Pertinet ad plantas flore apetalo, cujus piſtillum abit in ſemen ſubrotundum vel oblongum parum admodum farinaceum calyce obvolutum, gaudentes. Species Graminis quæ hic intelligitur eſt

Gramen loliaceum radice repente ſive Gramen Officinarum Tourn. I. R. H. claſs. 15. ſ. 3. g. 8. Gramen Caninum arvenſe ſive Gramen Dioſcoridis C. B. Pin. 1. Gramen repens Officinarum forte triticeæ ſpicæ aliquatenus ſimile I. B. 2. 457. Gramen Dod. Pempt. 558.

Floret Julio & Auguſto, in arvis & ſatis, ubi uti & in hortis multum incommodi parit.

In uſu potiſſimum eſt radix colligenda Majo vel Septembri, quæ refertur inter RADICES QUINQUE APERIENTES MINORES, quæ ſunt Radix GRAMINIS, RUBIÆ, ERYNGII, CAPPARIS, ONONIDIS.

Commendatur quoque hæc radix in calculo.

Eaſdem vires quoque foliis tribuunt & adhibent in obſtructionibus viſcerum, ſuccum ex planta integra hæmoptyſin curare ferunt. Secundum allegatum SCHROEDERUM extrinſecus herba adhibitur in dolore capitis leniendo (ſeligunt gramen ſeptem nodorum) in oculorum inflammationibus ac defluxionibus (has ſedare dicitur gramen trium nodorum decreſcente Luna evulſum ac collo circumligatum) in auribus purulentis in odontalgia in tumoribus podagricis diſcutiendis. In Gallia omnia fere decocta pro potu ingreditur.

AQUA GRAMINIS ex radice menſe Majo collecta deſtillatur, Quecken-Gras-Waſſer / *Eau de Chiendent*.

℞. Rad. graminis, Cichorii, petroſel. aſparag. urticæ minoris cum

cum herba omn. recent. ana q. ſ. pro decocto vernali Hoffmanniano pro Hypochondriacis & atrophia laborantibus ex venarum lactearum obſtructione.

RADICES SALE BLANDO BALSAMICO CONSTANTES.

Salſaparilla.
China.

Sunt Smilacis aſperæ Peruanæ ſive Salſæparillæ C. B. P. radices tenues, calami craſſitie, longæ, ſarmentoſæ, plicatæ & rugoſæ, ex flavo pallidæ, intus candidæ, ſaporis & odoris nullius evidentis niſi farinacei.

Chinæ duæ ſunt ſpecies 1. Chinenſis 2. Africana ſeu Pſeudochina. Eſt Smilacis aſperæ Chinenſis Lampatam dictæ radix craſſa, tuberoſa, lignoſa, aliquantum reſinoſa, pallide rubeſcens, intus candida, ſaporis terreſtris, leviter adſtringentis.

Salſæparillæ & Chinæ effectus probat ſal blandum, quod in farinacea ſalſæparillæ ſubſtantia, & in ſubſtantia chinæ nonnihil reſinoſa latet, & in utriuſque radicis decocto manifeſte ſe prodit. Hoc cum tenuiſſimarum partium, & ſanguini noſtro naturali valde analogum ſit, ſalia ſeu ſpiritus non tantum exaltat, ſed & acida quævis pertinaciſſima etiam, remotiſſimis partibus inhærentia, à quibus Lues ♀ea, arthritis, ſcorbutus, atrophia, phthiſis aliique Morbi oriuntur, infringit, & cum blanda vi anodyna per diaphoreſin expellit.

Radix Chinæ penetrantior & ſpirituoſior quam Salſæ parillæ, utraque prius maceranda, in decoctis, lento △e factis vaſe probe clauſo, exhibetur, ſpecificatur foliis chamæpitis, & in variis morbis exhibetur.

 ℞ Rad.

℞. Rad. Chin. salsæparil. ana ℥iiij. Chamædr. Chamæp. ana Mj. si dolores intensiores add. flor. chamom. p. iij. rad. liquir. ʒij. vel iij datur in arthritide & podagra.

℞, Rad. Chin. ℥j. coq. in ▽æ ℔ij ad medietatem f. apozema, add. fol. chamæp. pugillos aliquot, exhiberi potest in morbis chronicis contumacissimis.

℞. Rad. Chin. ℥j. ras. C. C. turion. s. conor. abietis. ℥iß. coq. in ▽ s. q. f. decoct. in scorbuto cum Paralysi.

℞. Rad. Chin. salsæparill. ana ℥ij. Cort. lign. Guajac. ℥iß vel ij lign. sassafras ℥j add. ☿ viv. ℥ij crud. in petia ligat. ana ℔ß. coq. invicem. f. apozema in Morbis ♀eis, singulis diebus bis vel ter sumendum.

RADI-

SARSAPARILLA, ZARZAPARILLA, ex duobus verbis est compositum vocabulum, Zarza vel Sarsa dumus & parra vitis atque parilla vitilla, quasi planta media inter vitim & dumum, Sarsaparill / SARSAPAREILLE, SALSEPAREILLE, SARCEPAREILLE.

Smilax aspera Peruana sive Salsaparilla C. B. Pin 296. Smilaci affinis Salsaparilla I. B. 2. 117. Sarcaparilla officinarum. Smilax viticulis asperis Virginiana folio hederaceo leni Zarça nobilissima Pluken: Juapecanga vulgo çarçaparilla Pison 258. Mecapatli Paratla Hern. 288.

Radix tantum in usu. Ex pluribus Americæ locis præserim ex Peru. Mexico, Brasilia &c. affertur. Eligenda radix nigrior, recens non cariosa, fractu contumax, quæque assulatim frangitur & ponderosa est, quæ autem cariosa est & dum frangitur pulverulenta existit inutilis existimatur.

In scabie, malo ischiadico, aliisque affectibus catarrhalibus & rheumaticis, hydrope, pectoris affectibus, febribus &c. prodest, ut & in scrophulis. Uncia una vel duæ decoquuntur in libris tribus vel quatuor aquæ ad dimidiæ quantitatis consumptionem.

IN OFFICINIS PROSTAT

Extractum Sarsaparillæ Sarsaparillen *extract Extrait de Sarsapareille* cum vino paratum

China

CHINA.

Ita dicta à regione ex qua defertur ad nos, Chinna, Cina, Pockenwurtz / Esquine

China radix C. B. 296. Cina Cinna Cæsalp. 423. China radix I. B 2. 120. China Orientalis seu Smilax aspera Chinensis Lampatam dicta Herm. Reperitur quoque in America, Nova Hispania, Peru &c. præfertur tamen Orientalis quæ ex China advehitur. Sub Carolo quinto primum frequentius in usum duci cepit.

Temperari debet China ne nimium exsiccet & inflammet viscera.

RADICES CONSTANTES SALE VOLATILI BLANDO CUM TEMPERATA TENUI VISCOSITATE.

Orchis seu Satyrium.

Orchis est vel rotunda seu testiculorum forma, vel palmata manusve referens. Utraque ejusdem virtutis. Sunt radices rotundæ, succulentæ albidæ compressæ paululum, viscosæ, subdulces, odoris seminalis.

Utriusque orchidis vim aphrodisiacam seu ♀em stimulantem docet Experientia & Ratio, à substantia subdulci & viscida subministrari semini generando materiam, ab ejus sale blando volatili, sperma seu Urinam redolente excitari orgasmum in semine, & titillationem in partibus genitalibus.

[Refertur ad plantas tricapsulares flore monopetalo rictu & labio vario constante.]

Datur in substantia vel cruda ad ʒj. it. condita, vel in essentiam redacta cum -ꝛ-u formicarum, addita essentia ambræ. Juvatur Eryngio, nuce juglande condita, exterior cortex nucis juglandis optimus est, constat enim ⊖e aromatico, cujus interior pulpa plane expers est; priapo cervi. Stimulatur formicis alatis, ▽ Magnanimitatis, it. semine

mine ſinapi, erucæ, ſpeciebus diambr. ⁓u roſar. ambrato.

℞. Rad. ſatyr. cond. ℥j Elect. diaſatyr. Nuc. jugl. cond. flaved. cort. aurant. cond. ana ℥ß Eryng. cond. conſerv. roſar. r. ana ℥j ſem. eruc. ʒij ambr. gryſ. gr. v. fol. ☉ri. n. iiij ſyr. gran. cherm. & Cinam. ana q. ſ. f. Elect. ad ♀em languidam excitandam.

℞. Coagul. leporis ℥j ſatyr. cond. ℥ij ☍ majoran. gt. XII. amb. gryſ. ʒj ſyr. cherm. q. ſ. f. Elect. cap. ad ʒj. c. Eſſ. ſatyr. præcipue ad conceptionem promovendam, commode autem capiuntur illa medicamenta mox poſt fluxum menſium & quidem ante introitum lecti.

In Italia recipiunt radicem recentem ſatyrii, exprimunt ſuccum, & miſcent cum vitello ovorum capiunt que ſingulis horis matutinis.

[De Mumia Satyrii aphrodiſiaca conferri meretur Henr ab Heer obſ. 9. p. m. 133. ſatyrium inter analeptica medicamenta à nonnullis refertur.]

RADI-

Duo nomina Orchidis & Satyrii hodie confunduntur, à Veteribus vero quibuſdam diſtinguebantur, ita ut ſpecies quæ radicem bulbuloſam eamque geminam obtinerent orchides, quæ vero tantum unicam Satyria appellarentur. ὄρχις aut ὄρχης quoniam radix teſticulum alicujus animalis repræſentat, aut Veneris deſiderium excitat. Σατύριον a Satyris libidinoſis vocatur, κυνόσορχις. CYNOSORCHIS TESTICULUS CANINUS. SERAPIAS, quod flores inſecta fœcunda & laſciva referant à Serapi Alexandrinorum Deo qui impudente laſcivia colebatur. Morio quoque audit. Vocatur etiam à quibuſdam PALMA CHRISTI, Knaben-Kraut / Stendel-Kraut / Stendel-Wurtz / Creutz-Blumen / *Satyrion*, *teſticule de Chien*

Orchis eſt plantæ genus flore polypetalo anomalo, ſex petalis diſſimilibus conſtante, quorum quinque ſuperiora ita diſponuntur ut galeam

galeam quodammodo æmulentur] inferiori multiformi variasque figuras repræsentante. Calyx autem abit in fructum seu utriculum, tribus fenestris pervium, quibus totidem adhærent valvæ seminibus fœtæ minutissimis ad instar scobis

Diversissimæ sunt hujus plantæ species, quæ in pratis, collibus, sylvis, montibus umbrosis, apricis, siccis humidis &c. nascuntur, diversoque tempore Vere, Æstate, Autumno florent. Communissime in usum trahuntur, quæ radice gaudent bulbosa & quidem imprimis sequentes species.

Orchis morio mas foliis maculatis C. B. Pin. 81. Orchis major tota purpurea maculoso folio I. B. 2. 763 Testiculus Morionis mas. Dod. Pempt. 236.

Orchis morio fœmina C. B. Pin. 82. Testiculus Morionis fœmina Dod. Pempt. 236. Cynosorchis morio fœmina Lob.

Reliquæ etiam in usum trahi possunt, quamvis non inferioris virtutis sint reliqui testiculi præsertim qui odoris sunt boni & grati, etiam testiculus hircinus quem ad opus generationis aptum magis esse vel solus odor prodit. Assumendi autem sunt notante I. BAUH. non ambo bulbi, sed durior plenior & succi plus habens, flaccidior ac rugosior minus idoneus est. Est autem plenior non semper qui major, sed non raro minor, si videlicet bulbi colligantur priusquam stirps defloruerit, aut cum primum caulis erumpit. Non enim succulentior alterum magnitudine superat priusquam semen maturari cœperit. Nam alternis annis unus bulbus intumescit alter vero recsidet ac perit, ac cum durior ac succo plenior crescere incipit, alter flaccescit rugasque contrahit, donec maturato semine una cum foliis & cauliculis subinde totus subsideat, ac pereat, eo qui interea crevit vegeto ac succi pleno & vicissim.

Præter virtutem aphrodisiacam, etiam vi confortante memoriamque roborante gaudet, uterum ad conceptionem disponit, nec in dysenteria plane spernenda. In febribus ab aliis, podagra, epilepsia & ulceribus mundificandis, laudatur. Quamvis autem in his præsertim ultimis affectibus non tantam laudem mereatur, attamen inter remedia dubia cum neotericorum quodam non plane referenda. Suo relinquo loco & ulteriori experientiæ, an, sicuti radices bulbosæ seu succulentæ Venerem stimulant, rugosæ atque flaccidæ Venerem imminuant In substantia & quidem in pulvere dantur ad ʒj. Sunt qui ex Satyrio præsertim maculoso aquam destillatam fa-

ciei nitorem conservare, maculas atque lentigines delere asserunt.

Radices Satyrii conditæ Eingelegte Stendel oder Knaben-Wurtz/ *condit de racine de Satyrium* &

Electuarium. Diasatyrii aut *Diasatyrionis* Ständel-Wurtz-Lattwerg oder Hochzeiter Lattwerg/ *Electuaire Diasatyrium*, quod analepticum venditatur medicamentum, consumptos & emaciatos reficiens, semen augens & Venerem languidam concitans, contra renum & vesicæ imbecillitatem valet, remorantem Urinam promovet, datur dosi magnitudine nucis moschatæ ad unciam dimidiam. Maximam suam vim habet ab aromatibus. Sunt qui ex Satyrio quoque essentiam parare jubent. Multum hæc planta esset facienda, si verum esset, quod quidam scribunt, quod si palmæ Christi radix in thoro ponatur, ubi conjuges discordes sunt, egregie & fascino quasi eorum animi componantur.

RADICES SALE BLANDO FIXO, TENUI VISCOSITATI INCLUSO CONSTANTES.

Scorzonera.
Eryngium.
Bardana.
Cichorium.

SCORZONERA.

[Scorzonera tum latifolia, tum angustifolia C. B. P. est radix oblonga, digiti crassitie, foris pallida, intus alba, saporis subdulcis ac grati, odoris nullius.]

Alia scorzonera ad nos transfertur ex Hispania, cui nostra viribus plane non convenit, caret enim virtute aromatica.

Quæ in nostris officinis prostat, gaudet sale blando tenui viscositati involuto, quo acria quævis & acida mulcet & temperat, unde in phthisi, macie, ictero, febribus malignis, variolis & morbillis laborantibus tam medicamentum, quam alimentum est.

Datur in substantia cocta cum brodio carnis pro alimento, condita vero pro medicamento. Jungitur egregie C. C. salsæparillæ cichorio. Decoctis acrioribus additur tanquam temperans.

℞. Scorzon. Sisar. pastinac. maj. ana coq. in brodio, exhibetur hecticis & tabe consumtis, temperat enim sanguinem acriorem.

℞. Scorzon. ℥ij Cichor. ℥j pomum integr. Citri simul decoque pro potu ordinario in febribus.

℞. Rad. scorzon ℥iiij f. decoct. c. ▽ quo capiat castor. gr. v. l. Essent. Castor. aut Tinctur. Myrrh. gr. xv. contra variolas & Morbillos.

℞. Scorzon. ℥ß hord mund. ℥j coq. in s. q. ▽ fontan. add. Syr. rosar. vel violar. q. s. ut & -ᴧ- 🜍is per camp. q. s. ad gratiam f. julapium refrigerans in Morbis quibusvis calidis.

ERYN-

ESCORZONERA à voce Catalaunica Escorzo Vipera cujus morsui & assumpta & externe applicita mederi creditur, unde etiam VIPERARIA, SERPENTARIA, SCORZONERA Scorzoneren/ Schlangen-Mord/ SORZONAIRE.

Pertinet ad plantas flore semiflosculoso & semine pappis instructo calyce oblongo squamoso comprehensis. In usum præsertim venit

Scorzonera latifolia sinuata C. B. Pin. 275. Tragopogon Hispanicus sive Escorzonera aut Scorzonera I. B. 2. 1060. Scorzonera

nera major Hispanica I. Clus. Hist. CXXXVII. Colitur in hortis & agris, floret Majo & Junio.

Ob vim alexipharmacam in morbis pestilentialibus, venenis, morsibus viperarum & serpentum commendatur. Vim quoque antepilepticam, contra vertiginem & cephalalgiam habere creditur. In uteri quoque morbis conducere asseritur, ast vires non semper respondent.

IN OFFICINIS PROSTAT

AQUA destillata ex radice, Scorzoneren-Wasser / *Eau de Scorzonere*, in affectibus prædictis multum in vulgus commendata. Prostant etiam

Radices Scorzoneræ conditæ eingelegte Scorzoneren / *Racine de Scorzonere condite.*

ERYNGIUM.

[Est Eryngii vulgaris C. B. P. radix longa, pollicem crassa, foris nigricans, intus alba, in medio nervo solidiore flavescente repleta, saporis subacris dulcis, odoris nullius. Refertur ad plantas seminibus solidis & floribus pluribus in capitulum digestis.]

Eryngii vis potior in cortice consistit, ob levem amaritiem potentior est scorzonerâ, unde incidendo & fluxile reddendo serum, id per Urinam elicit, cæterum scorzoneræ viribus respondet.

Non facile potest in pulverem teri, nisi siccetur, sed tum abit omnis vis, hinc radix in decocto & condita datur. Veneris quoque incentivum blandum est, & ad gonorrhæam simplicem commendatur à Welschio [syllog. observ. Marcell. Cumani obs. 44. p. m. 64.]

℞. Rad. Eryng. ℥ij bacc. junip. ℥j f. decoct. ex quo ℞. ⊖ genist. gr. xv. contra difficultatem Urinæ cum ardore.

℞. Rad. Eryng. Scorzon. ana ℥ij Cichor. bardan. ana ℥j Sarsa-

salsæparill. ℥ß sem. fœnicul. ℥j f. decoct. antiphthisicum, addi potest colaturæ -⌒-⊖✱ci vel ⊖ volat. ℴℴſ. Sylvii secundum judicium Medici M. c. Syr. d. Symph. Fern. v. c. ad ℔j decocti ℥j. syrupi.

BAR-

Ἠρύγγιον, ἐρύγγιον, ERINGIUM, LYRINGIUM, ERINGUS, IRINGUS, ACUS VENERIS, CAPITULUM MARTIS, CENTUM CAPITA, CARDUUS LEPUSCULUS, CARDUUS VOLUTANS ACULEATUS, ASTER INGUINALIS, Manns-Treu/ à virtute aphrodisiaca, Raben-Distel/ Bracken-distel/ Stech-Wurtzel/ CHARDON A CENT TETES, PANICAULT, CHARDON ROLAND

Herbis floribus umbellatis in capitulum conglobatis gaudentibus accensetur.

Species usualis est

Eryngium vulgare C. B. Pin. 386. I. B. 3. 85. Eyngium campestre Dod. Pempt. 730. gaudet locis herbosis & arenosis, floret Julio. Refertur inter 5. radices aperientes minores.

Radix in usu: colligenda Sole existente in cancro.

Vires quoque alexipharmacæ adscribuntur & ob aperientem virtutem in nephritide, hepatis, Lienis, & mensium obstructionibus celebratur.

Sunt qui radices saccharo condiunt pro scopo aphrodisiaco.

Græci quidam Philosophi, ut I. BAUHINUS docet, Eryngium quasi ἐρύγην id est ructum dictum autumant, quod capræ, quæ morsu surculum Eryngii præciderint, vel deglutierint, cunctum gregem pone sequentem quasi stupore attonitum sistant, donec Eryngium ructu rejecerint.

Sunt qui aquam destillatam eryngii vel per se vel cum aqua nucum haustam in febribus, purificando sanguine, ictero & tumore œdematoso commendant: contusa radix & cataplasmatis instar umbilico imposita abortum dicitur præcavere.

BARDANA.

Eſt Lappæ majoris, Arcii Dioſc. C. B. P. radix oblonga, craſſa, foris nigricans intus alba, saporis ſubdulcis, acris & amaricantis, odoris fere nullius, pertinet ad plantas capitatas pappeſcentes, floribus fiſtuloſis.]

Quod potentior ſit Eryngio judicatur ex eo, quia majorem habet amaritiem, præſtat ſi radix recens uſurpatur. Cortex radicis acrimonia majori gaudet, quam interior ſubſtantia radicis.

Primo anno enata digiti craſſitie eſt effodienda, altero enim anno caulescit radix, ſuntque vires in floribus & caule.

Bardanæ radix Eryngio potentior, hinc non tantum Urinam movet, eamque ſæpe turbidam reddit, ſed etiam ſudorem movet, & ſanguinem congrumatum reſolvit, propterea in Pleuritide, phthiſi, atrophia, arthritide pro ſpecifica habetur.

Datur in ſubſtantia ejus raſpatura recentior à ℥j ad ij, in pulvere vix habet uſum. Datur & in decoctis. D. Herm. ſæpe ægrotis ab alto delapſis præſcribit. ▽ deſtillata vel potius decoctum eſt vehiculum conveniens in qua raſura radicis bardanæ contra pleuritidem exhibenda eſt.

℞. Rad. bardan. ℥ij. herb. Chamædr. Chamæp. ana Mj. coq. in lacte, exhibe contra arthritidem.

℞. Raſ. bardan. ℥ij cape ex decocto proprio bardanæ in pleuritide.

℞. Raſ. bardan. ℈j. dent. apr. mand. luc. piſc. ana ℈ß. fl. 🜍is gr. v. ♁ diaph. gr. x vel xv. M. f. pulv. ſumendus ex decoct. bardanæ bis vel ter de die in Pleuritide.

CI-

Ἄρκτιον, Bardana ὰ βάρθος via cum ubivis reperiatur Ἄρκειον, προσωπὶς aut προσώπιον, PERSONATA quoniam per morem veterum in ludis

ludis ne agnoſcerentur ejus foliis faciem occultabant. LAPPA major à λαβεῖν capere quoniam veſtimentis adhæreſcit, Groſſe-Kletten / Buzen-Kletten / Roß-Kletten / GLOUTTERON, GLETTERON, HERBE AUX TEIGNEUX

Eſt plantæ genus flore floſculoſo ſemine pappis inſtructo brevibus, calyce ſquamoſo hamato ac veſtibus hærente comprehenſis. Lappa major, arctium Dioſcoridis C. B. Pin. 198. Perſonata ſive Lappa major, aut Bardana I. B. 3. 570. Perſonata Lappa major, Bardana Lob. Icon. 588. creſcit paſſim ad vias publicas & urbium pomœria, floret Junio & Julio.

Folia ſemen & imprimis radix in uſu quam etiam tempore verno comedere quidam ſolent.

FORESTUS arthritico deſperato decumbenti ſummo cum fructu exhibuit decoctum Bardanæ unde album inſtar lactis minxit & evaſit

Laudatur in calculo, pulmonum affectibus aſthmaticis, ulcera renum repurgat ut & glandulas meſaraicas. Commendatur quoque tanquam alexipharmaca adverſus peſtem morboſque malignos, unde Medici Auguſtani aquam ſuam Bardanæ compoſitam maxime commendant, imprimis autem ejus vis ſanguinem mundificandi & per conſequens Luem etiam Veneream curandi maximopere celebratur & quidem ratione hujus ultimi ſcopi tantopere decoctum radicis Bardanæ æſtimat SIMON PAULI, ut ipſi lignorum decocto præferat, præſertim in emaciatis & raræ texturæ ægris: Quartanarios quoque decoctum ex vino albo juvat.

Radices comeſtæ & decoctum earumdem externe applicitum faciunt bonum Longolium referente HOFFMANNO ex EPIPHANII FERDINANDI obſervatione

Externe uſurpatur hæc radix in lotionibus & balneis ad ſcabiem, trita cũ ſale morſibus canis rabidi adhibetur: applicatur quoque plantis pedũ hydropicorũ ſed non multum præſtat; ſtrumas quoque ac tumores reſolvit. Sunt qui dicunt radicem in lixivio aut aqua coctam capillos flavo colore tingere. MIZALDUS ſupra caput poſitam Bardanam prolapſum uteri curare aſſerit, ſed fides ſit penes authorem. Ovibus tuſſientibus & equis fere cæcutientibus à mulomedicis ſuadetur. Folia vulneribus inveteratis & articulis luxatis imponuntur. Folia quoque reſolvunt egregie & illorum vim in tumoribus genuum multum laudat Chomel

Chomel. Frixa porro dolores podagricos mitigant, & in unguentum cum butyro æque ac radix redacta ambustis medentur. Curiosum est quod hæc planta igni injecta instar Nitri strepitet

CICHORIUM.

Est Cichorii sylvestris seu officinarum C. B. P. radix oblonga, circulosa, dum recens lacte turgida, saporis subacris subadstringentis, amaricantis. Radix Cichorii sativi minus medicamentosa.

[Jungitur plantis seminibus solidis seu non pappescentibus & lactescentibus floribus planipetalis.]

Constat ⊖e diuretico admodum blando, & ferme tanquam polychrestum tum medicamenti tum alimenti loco variis in morbis laudatur, præcipue ubi resolvendum, temperandum, adstergendum est. Hinc in inflammatione faucium, ictero, obstructionibus vasorum lacteorum, in sanguine acri & acido temperando, in nimia siti, ingrato sapore oris, feliciter adhibetur, additur quoque medicamentis purgantibus justo acrioribus aliisve, ut & antiscorbuticis & antimelancholicis.

Datur in substantia vel saccharo condita, vel decocta in aqua vel brodiis carnium, junctis appropriatis, datur & succus cum ▽ destillata. Taraxaco tanquam genuino analogo jungitur.

℞. Rad. Cichor. Mj. passul. min. ℥ß vel j. coq. in ▽ Colatur. infund. ferment. panis petiis except. q. s. repone donec fermentet, fit potus egregius pro siti fallenda.

℞. Rad. Cichor. ℥ij. tarax. chelid. maj. fragar. ana Mj. coq. in vino vel ▽ in ℔j. Colatur. infund. fol. senn. ʒvij f. apozema alterans & temperans universaliter sanguinem.

RA-

κιχώριον, σέρις, CICHOREUM, CICHOREA, INTYBUM ERRATICUM INTYBUM AGRESTE, INTYBUM RUSTICUM, SOLSEQUIA, SOLSEQUIUM, SPONSA SOLIS, AMICA SOLIS, HERBA SOLIS, ROSTRUM PORCINUM Wegwarth / quasi viarum custos: Wegweiß / quod secus vias locaque inculta crescat. CHICOREE. Pertinet ad plantas flore semiflosculoso semine angulato quasi cuneiformi umbilicato & nullis pappis instructo gaudentes

Cichorium non modo in hortis colitur sed & secus vias ac locis incultis exit, mense Julio & Augusto cum floribus reperitur, usuales quam maxime species sunt

Cichorium sylvestre sive officinarum C. B. Pin. 125. Cichorium sylvestre Picris Dod. Pempt. 635. Cichorium sylvestre I. B. 2. 1007. Chicorée sauvage

Cichorium sylvestre flore albo C.B.Pin. 126.

Quamvis etiam usurpari possint sed cultu mitiores.

Cichorium sativum C. B. Pin 125. I. B. 1007. &

Cichoreum sativum flore albo C. B. Pin. 125.

Flores folia & radix in usum tum cibarium tum medicum cedunt & quidem radices teneræ succulentæ & molles tempore verno & autumnali adhibentur in acetariis ut & folia. Cum pro præstantissimo hepatico à quibusdam æstimetur, in cachexia hydrope biliosisque morbis comendatur. Laudatur quoque ut stomachicū atque febrifugum. Hæmorrhagiis mederi censetur radix, præsertim festo nativitatis Mariæ eruta, imo sub lingua solumodo detenta ad hæmoptysin facere fertur. Cichoreum equis cachexia laborantibus cum avena exhibitum prodesse asserit HOFFMAN: IN SCROED. Ridiculum est quod quidam dicunt Cichorii flore albo præditi radicem vel per se vel cum usnea cranii humani assumptam corpus ita obfirmare ut ab omni ictu liberum sit. Flores cumulo formicarum sepeliti cæruleum colorem in rubrum absque miraculo mutant. Radix adhibetur in jusculis refrigerantibus ut & in Decocto sic dicto avenaceo.

IN OFFICINIS PROSTANT

Aqua Cichorii ex floribus & foliis Wegweiß / oder Wegwarth-Wasser / *Eau de Chicorée*, multum laudata in febribus.

Conserva Cichorei florum Wegweiß-Blumen-Zucker *Conserve de fleurs de Chicorée.*

Radices

Radices Cichorei conditæ eingelegte Wegweiß / oder Wegwart-Wurtzel / *Condit de Racine de Chicorée.*

Syrupus de Cichorio simplex Wegwart-Syrup / *Syrop de Chicorée simple.* modo dicta remedia ad refrigerandum & humectandum ut & ad bilis acrimoniam temperandam commendantur.

Syrupus de Cichorio cum Rhabarbaro laxierender Wegwart Syrup mit Rhabarbara / *Syrop de Chicorée avec de la Rhubarbe*, qui laxat bilemque evacuare creditur, ipsis etiam infantibus exhiberi potest ad humores vitiosos educendos, in ipsis etiam torminibus infantum & exinde ortis convulsionibus epilepticis ad scorias biliosas acres eliminandas. Dosis à drachmis duabus ad uncias duas. Multi cum Hartmanno, Schrœdero &c. ex floribus cæruleis parant aquam quandam ophtalmicam, dum eos vitro immittunt angusti orificii, obturant optime & massæ panis circum volutum committunt clibano, ut pinsatur cum pane, hinc exprimunt ac destillant in M. B. Hanc aquam vel palpebris solummodo mane & vesperi illitam vix non in omnibus oculorum morbis imprimis in visu confortando & conservando laudant.

RADICES SALE BLANDO DIURETICO CONSTANTES.

Asparagus.
Ruscus.
Ononis.
Rubia tinctorum.

ASPARAGUS.

[Sunt Asparagi sativæ C. B. P. Radices spongiosæ, longæ rotundæ ex uno capite in plures fibras sese diffundentes, saporis subdulcis subacris, odoris nullius. Est planta baccifera foliis capillaceis tenuissimis, alternis. Floribus

bus ſubrotundis parvis, propendentibus, radice fuſiformi.]

Blandum ſuum ſal diureticum in blanda mucagine fovet & contra icterum, alioſque Morbos chronicos cum appropriatis exhibetur.

Vis conſiſtit in cortice radicis recentis, ut & julis ſeu novellis germinibus quæ ratione ſpiritus vegetantis, quo turgent, ♀em ſtimulare creduntur.

Ob ſui mucaginem in quam reſolvuntur germina nocent iis in quibus temperamentum eſt acidiuſculum, ſunt & viſcoſiores.

℞ Rad. aſparagi. ℥i gramin. ℥ij. bacc. junip. ʒiiij f. decoct. diureticum ex vino & aqua.

Ex decocto aſparagi datur etiam ☿ vivus vel dulcis contra lumbricos, infantibus & adultioribus, ſed decoctum ex ∇ graminis præſtat in hoc caſu.

RUS-

Ἀσπάραγος, ἀσφάραγος, quia ex aſperis virgulis naſcitur & ſapore aſperitatem gutturis lenit, vel quod vox, ut monet SEBIZIUS, generica aſparagus, qua veteres tenella & ſucculenta cujuſque ſtirpis germina expreſſere, facta fuerit ſpecialis, & ad turiones ſparagi juxta officinas καὶ ἐξοχὴν applicita. Quibusdam MYACANTHA i. e. murina ſpuria quia tam tenuium & ſpiſſarum ſpinarum eſt ut μῦας mures arceat, aliis HERBA CORALLI à baccis rubentibus audit germanice Spargen/ Sparglen/ Gallis ASPERGES appellatur

Eſt plantæ genus flore roſaceo ſenis petalis prædito, piſtillo in fructum mollem ſeu baccam globoſam ſeminibus duris fœtam, abeunte ut & foliis tenuibus conſtans.

In uſum cedit

Aſparagus ſativa C.B. Pin. 489. Aſparagus hortenſis & pratenſis J. B. 3.725. Aſparagus hortenſis Dod. Pempt. 703.

Colitur in hortis & agris humido pingui beneque ſubacto

ſolo. Turiones vere prodeunt, Junio & Julio floret, Septembri baccæ matureſcunt.

Turiones aſparagi præſertim qui ſunt craſſi corpulenti ſuccique pleni magnæ gulæ delectamento, cum juſculis butyro ſale & pipere aliove coctos, aut cum aceto, oleo & ſale & pipere conditos comedi nemo eſt qui ignorat.

Aſparagi non diu debent coqui alias fiunt pulpa, unde ad deſcribendum celerem alicujus rei ſucceſſum utuntur ſequenti proverbio, citius quam aſparagi coquitur.

SERENUS ratione aſſumendi hoc ſuadet
Aut caput aſparago cum vino ſume vetuſto
Seu mavis appone, modus conducit uterque

QUERCETANUS refert quod in viris augeant Venerem, in fœminis extinguant. Excitant appetitum, ut loquitur Sebizius, ciborum, leniunt alvum hepar & renes oppilatos aperiunt urinam cient Veneriſque injiciunt aculeos; hoc tamen habent vitii quod urinam admodum fœtidam & turbidam reddant id quod noſſe Medici intereſt. HELMONTIUS exinde aſparagos ad productionem calculorum facere autumat, refutatus propterea ab HOFFMANNO in SHROEDERUM. Nollem tamen & ego præſertim in diſpoſitione calculoſa horum turionum uſum multum ſuadere.

Radix, quæ alias in uſum Medicum venit, inter 5. radices aperientes majores refertur, ictericis & calculoſis quoque commendatur, adeo autem inſignem vim obtinere vix videtur.
In odontalgia & gingivarum laxitate quoque commendatur. Referente SIM. PAULI, qui ſucco aſparagi recente ſeſe inungunt tuti creduntur à puncturis apum.

IN OFFICINIS OCCURRIT

Aqua Aſparagi, ex integra planta cum baccis menſe Septembri collecta, deſtillata Spargen-Waſſer / *Eau d'Aſperges*, ſed vix amplius in uſu

RUSCUS.

[Eſt Ruſci C. B. P. radix craſſa, obliqua, implexa, fibras crebras longas albas demittens, ſimiles fibris aſparagi, an-

annumeratur plantis bacciferis.]

Ruscus viscositate qua asparagus turget, caret, & propterea tutum & blandum est diureticum, imo potentius quam asparagus, ut in specie antihydropicum audiat. Datur in decoctis.

℞. Rad. rusc. ℥iiij coq. in ▽ communi, decocto adhuc calenti infunde fol. senn. ℥j. f. apozema. Est medicamentum Riverii contra arthritidem.

℞. Rad. rusc. ℥iiij ir. florent ʒij f. decoct. ex ▽, si radix ir. flor. non sufficit, possunt addi fol. sennæ, exhiberi potest in hydrope, ubi parcius mittitur Urina.

ONO-

MYRTACANTHA, Ὀξυμυρσίνη i. e. MYRTUS ACUTA, quia folia myrti acuta & spinosa sunt, μυακάνθα quia arcendis muribus aptissima, SCOPA REGIA, CHAMÆMYRTUS, MYRTUS SYLVESTRIS, BUXUS PUNGENS Rußcken/Brußcken/Mäuß-Dorn/Myrten-Dorn/ HOUX FRELON, PETIT HOUX, FRAGON, BOUIS PIQUANT, HOUSSON. Est plantæ genus flore monopetalo campaniformi & globoso, pistillo in fructum mollem globosum uno vel altero semine plerumque duro fœtum abeunte, gaudens.

In usu est

Ruscus Myrtifolius aculeatus Tourn. I. R. H. Clas. 1. S. 2. g. 3. Ruscus J. B. 1. 579. Ruscum Dod. Pempt. 744.

Crescit copiose in Italia, apud nos in hortis colitur. Locis gaudet asperis. Primo vere turiones promit, autumno semen.

Radix quæ est albicans ab initio saporis dulcis mox amari inter 5. aperientes majores recensetur, & hinc non tantum in hydrope sed & ictero atque mensium suppressione commendatur. In strumis & scrophulis discutiendis hæc radix ad ʒj singulis mane vel sola vel cum radice Scrophulariæ aut filipendulæ assumpta deprædicatur.

Cum saccharo ex baccis Rusci parant quidam conservam quam juxta RIVERIUM in urinæ ardore & gonorrhœa virulenta admodum deprædicant. Datur ad ʒij. ℥ß pro dosi.

ONONIS.

[Sunt Anonidis spinosæ flore purpureo C. B. P. radices albidæ, fractu contumaces, lignosæ, saporis & odoris nullius. Pertinet ad leguminosas papilionaceas, siliquis unicapsularibus, singulis sequentibus singulos flores tetrapetaloides.]

Ononis sal suum diureticum ligneæ quasique terreæ substantiæ inclusum habet, hinc præter virtutem diureticam habet quoque vim absorbentem & absumentem sarcocelen & ramices carnosas.

Datur cortex, in quo vis major quam in interiori substantia, ex decoctis & infusis. Stimulatur sale proprio vel genistæ.

Rad. ononid. ℥iiij herb. ononid. Mij f. infus. ex vin. Malvat. destilletur, destillatum novis radicibus & foliis affunditur, & ponitur in digestione, & cochleatim cum ⊖e proprio vel genistæ à gr. vij. ad xv. contra calculum exhibetur.

℞. Cort. rad. ononid. ʒj exhibe ex decocto proprio per integrum mensem ad curandam sarcocelen.

RUBIA.

Ὀνωνίς, quod asinis opituletur. Ὄνωνος, Ἄνωνις, quod nullam utilitatem præbeat. ANONIS, RESTA BOVIS, REMORA ARATRI, quod inter arandum radices illius longissimæ & fibrosæ boves aratrumque remorentur; Heckel-Kraut/ Hau-Hechel/ Heu-Hechel/ Ochsen-Brech/ Pflug-Stertz/ ARRET BOEUF, BUGRANE, BUGRANDE. Vocatur etiam ACUTELLA, URINALIS, URINARIA HERBA, quod urinam strenue moveat, unde equites Stall-Kraut vocant, eo quod decoctum ejus equis mejere nequientibus bibendum offeratur.

Est planta flore papilionaceo ex cujus calyce surgit pistillum quod abit in siliquam turgescentem. Semina ut plurimum reniformia

formia & folia terna singulis pediculis insident, quandoque tamen in eadem planta nascuntur etiam folia singularia.

In usu est potissimum illa species quæ maxime communis.

Anonis spinosa flore purpureo C. B. Pin. 389. Anonis sive resta Bovis vulgaris purpurea I. B. 2. 395. Anonis Dod. Pempt. 743. Nascitur in campestribus, dumetis, arvis secus vias, floret Julio & Augusto.

Radix hæc 5. radicibus aperientibus majoribus annumerata caute, ut bene TOURNEFORTIUS monet, in eo casu ubi calculus jam formatus in renibus existit, usurpari debet ne majores excitentur cruciatus.

Sunt qui asserunt Turiones Ononidis instar asparagi coctos urinam ciere renesque & hepar reserare. Sunt qui decoctum hujus radicis in hæmorrhoidibus cæcis leniendis, putredine oris ac dolore dentium scorbutico commendant.

IN OFFICINIS PROSTAT

Aqua ex integra planta cum radicibus eruta Hauhechel-Wasser / *Eau d'Arretbœuf*, ut & *Sal.* Hauhechel-Saltz / *Sel d'arretbœuf*, quod præ reliquis salibus fixis nihil peculiare obtinet.]

RUBIA.

[Est rubia tinctorum sativa C. B. P. radix oblonga, tenuis, succulenta, extus & intus rubicunda, saporis ex dulci amaricantis & adstringentis, odoris nullius.

Refertur ad stellatas, seminibus post singulos flores nudis binis, foliis ad singula caulium genicula pluribus, radiatim decussatis.]

Si inculta nascitur parum rubedinis habet & ad usum tinctorum minus apta, sed ad usum Medicum optima. Rubia partium tenuiorum quam ononis, & proinde virtutis potentioris, viscerum simul obstructionem reserat, & sanguinem congrumatum potenter dissolvit, quam ob causam

ſam vulneraria cenſetur. Datur ad ʒj in pulv. in | dec. ad ℥ ij.

℞. Rad. rub. ocul. ♋. ana ʒj. ſperm. Cet ℈j. ⊖ vol. ſuccin. ℈ß. M. f. pulv. pro ij vel iij doſibus contra caſum ab alto, ubi metus ſanguinis congrumati, ſimul gr. j. vel alterum moſchi detineatur in ore.

℞. Rad. rub. ℥iiij Cin. ſtip. fabar. Mß. coq. in ▽ f. apozem. diureticum, in difficultate Urinæ ſeu iſchuria à ſanguine congrumato.

RADI-

Ἐρυθρόδανον, Ἐρυθρὸν RUBRUM quaſi ἐρυθρὴ ῥίζα rubra radix, RUBIA TINCTORUM quoniam iis ad tingendum inſervit, Röthe/ Färber Wurtz/ Färber-Röthe GARANCE

Planta eſt flore monopetalo campaniformi patente & multifido, calyce abeunte in fructum ex gemellis baccis conſtantem ſemine fœtis ut plurimum umbilicato, ut & foliis verticillatis gaudens Rubia tinctorum ſativa C. B. Pin. 333. Rubia ſativa I. B. 3. 714. Rubia Dod Pempt. 352.

Solo pingui fœcundoque gaudet, æſtate floret ſemenque producit.

Radix quæ una eſt ex 5. aperientibus minoribus, colligenda Majo & Junio ex Rubia ſativa, ubi deinde reſiccata in uſus Medicorum & Tinctorum venit.

Conducit in ictero hydrope & menſibus retentis. A TOURNEFORTIO multum commendatur in affectibus hyſtericis præſertim cum dimidia parte ſuccini & croci ♂ mixta. Laudatur a quodam ad herniam tum externe tum interne uſurpata

RADICES AMARÆ SALE FIXO CONSTANTES.

Conveniunt virtute cum ⊖ibus volatilibus °°°ſis, verum

rum rigidiora ſunt & potentiora, ut in morbis chronicis
pertinaciſſimis, & auſtera acida putrida validius infringunt,
ac per diureſin & diaphoreſin expellunt.

GENTIANA.

[Eſt gentiana major lutea C. B. P. Radix longa, craſſa,
foris fuſca, intus ex flavo rufeſcens, ſaporis intenſe amari,
odoris nullius. Pertinet ad plantas bicapſulares flore mo-
nopetalo uniformi.]

Gentiana ob amaritiem intenſiorem & ⊖ fixum rigidius
& potentius in ſpecie confert in febribus intermittentibus,
& ab his orta ventriculi debilitate, expellit quoque lumbri-
cos, quibus amara adverſa ſunt, & ratione virtutis alcali-
næ, contrariatur acidis putridisve in quibus vermes nidu-
lantur.

Sub ſpecie turundæ fiſtulis intruditur, quia laxior ra-
dicis ſubſtantia à ſuſceptis ex fiſtula humoribus intumeſcens
eam ſenſim dilatat, & quia ⊖ acre callum ulceris fiſtuloſi exe-
dit ſeu abſumit: eandem ob cauſam pulvis ejus fonticulis
ubi fluere deſinunt inſpergitur, vel ſub forma globuli in-
ditur.

In theriacam recipitur: ex ſolo melle & hac radice fac
theriacam: in hydrophobia laudatur ſpecifice; ob nimiam
ſui diaphoreticam & diureticam exſiccantem vim obeſis &
pinguioribus convenientior eſt quam emaciatis.

℞. Rad gentian. ʒß ⊖ abſynth. gr. xv. in robuſt. ad ℈j
commodiſſime in pilulas redigitur cum extract. inſpiſſato
abſynthii q. ſ. f. pil ☉ fol. involvend. Conveniunt in om-
nibus febribus intermittentibus ſeu tertianis ſeu quartanis.

℞. Rad. gentian. ſerpent. virg. Cort. Chin. Chin. ana
℈ß. ⊖ prunell. ℈ß. vel gr. xv. M. f. pulv. vel prædicto mo-
do

do poteſt redigi in pilulas.

Cum ſaccharo ℥ni poteſt exhiberi in ▽ graminis contra vermes.

℞. Rad. gentian. ʒiij. ſerpent. virgin. ℥ß. Cort. Ch. Chin. ʒiij flor. cent. min. p. j. pip. long. ʒß. M. f. vin. medicatum, cui in alvi adſtrictione adde rad. Jalapp. (folior. ſennæ) ℥ß. helleb. n. ʒiij. paſſul. exacin. ℥j f. infuſum vel vinum medicatum.

RADI-

Γεντιάνη ab inventore Gentio Illyriorum rege appellata, Entzian/ Bitter-Wurtz / GENTIANE.

Eſt plantæ genus flore monopetalo campaniformi vel patente vel tubulato & multifido cujus piſtillum in fructum membranaceum ovato acuminatum bivalvem unicapſularem ſeminibus fœtum plerumque planis orbiculatis & marginatis abit.

Ex variis gentianæ ſpeciebus uſualis præcipue eſt

Gentiana major lutea C. B. Pin. 187. Gentiana vulgaris major Ellebori albi folio I. B. 3. 520. Gentiana Dod. Pempt. 342.

Gentiana hæc major in montium pratis ac paſcuis variis in locis obſervatur florens Junio ſemen maturans Auguſto. Radix Auguſto & Septembri colligitur eſtque maxime uſualis.

Ob virtutem alexipharmacam ruſticorũ eſt Theriaca & propterea contra peſtem morboſque peſtilentiales maximopere cõmendatur Ob vim aperitivã cõmendatur in obſtructionibus viſcerũ hepatis atque lienis Ictero, hydrope, urinæ menſiũ obſtructione, Chloroſi paſſione hyſterica. Doſis interne eſt ad ʒß ad ʒjin ſubſtantia, bolo aliove modo ut occultetur amariſſimus ſapor. Externe egregie vulneraria eſſe dicitur, in vulneribus mundificandis cumque Theriaca in morſu canis rabidi aliiſq; vulneribus venenatis imponitur. Non tantum Theriacam ſed plures alias ingreditur compoſitiones Mithridatium, Diaſcordium, acetum Theriacale &c.

Ab Agricola commendatur ad longævitatem vitæ, ſi quotidie portiuncula aſſumatur. Cortici Chinæ Chinæ nonſolum addi ſed & ſubſtituti

cui potest docentibus illud ipsis rusticis

In OFFICINIS ASSERVATUR

Aqua Gentianæ destillata Entzian-Wasser/ *Eau de Gentiane*. Sed si dicendum quod res est non tantarum videtur esse virium & potius præferendus succus expressus ad ℥j. ℈iv. &c. assumendus: vel saltem eligi debet *Extractum Gentianæ*, Entzian-Wurtzel-Extract / *Extrait de Gentiane* cum spititu vini paratum quod ad febres intermittentes quasvis, morbos insuper omnes ab acido oriundos, hydropem præterea suffocationem asthma &c. deprædicatur. Dosis ejus per se est ad grana xv. ℈j &c. vel miscetur etiam cum aliis.

RADICES SALE FIXO CUM PAUCO SALE VOLATILI CONSTANTES INCLUSO RESINÆ.

Peucedanum.
Fraxinella seu Dictamnus albus.
Aristolochia.
Filix utraque.
Osmunda.

Huic ⊖i conjuncta est resina, quæ ad strobilos pini & abietis accedit. Unde quoque judicatur participare de blanda quadam volatili aciditate, qua strobili pini gaudere videntur, idcirco convenit in Uteri obstructione, in sedandis doloribus, incidendo pulmonum muco.

PEUCEDANUM.

[Est Peucedani Germanici C. B. P. radix crassa, lon-

ga, ſuperius coma prædita, extus nigreſcens, intus albeſcens, ſaporis pinguis acriuſculi, odoris ſulphurei.]

Datur ut ſuperiores radices.

℞. Rad. Peuced ſtrobil pin. & abiet. ana ℥ij herb. chamæp. M^β. f. decoct. ex ▽ vel vino, ad quoſcunque dolores, & obſtructiones Uteri tollendas: remedium fuit Plateri.

FRA-

Πευκέδανον, πευκέδανος quod folio ſit pinus, vel à piceo fœtore dictum, FOENICULUM PORCINUM Sau-Fenchel/ Haar-ſtrang/ à coma quæ ſupra radicem cernitur, QUEVE DE POURCEAU, FENOUIL DE PORC. Refertur ad plantas roſaceas umbelliferas. Calyx abit in duo ſemina plana fere, ovata leviter ſtriata & marginata.

Peucedanum Germanicum C. B. Pin 149. Peucedanum minus Germanicum I. B. 3. p. 2. 36. Peucedanum fœniculum porcinum Lob. Icon. 781.

Non tantum in montoſis locis atque umbroſis ſed & in pratis humidis aridiſque etiam in ipſa Alſatia provenit, floret Julio & Auguſto. In uſu eſt radix colligenda potiſſimum autumno, quo tempore quandoque radici ſuccus concretus adhæret. Rectius autem verno tempore quoniam magis ſucco plena legitur. Effoſſu quidem difficilis eſt, & juxta TRAGUM dum effoditur graviſſimum ſpirat odorem, ita quidem ut niſi monitus quis illam aggrediatur lædatur odore: qua de cauſa veteres priuſquam illam colligerent caput & nares roſaceo perfundebant ne capitis dolore premerentur & vertiginem ſentirent. Aſt memini aliquoties erutam fuiſſe radicem nullo ſubſequente incommodo.

Multæ huic radici adſcribuntur vires tum internæ tum externæ. Ob virtutem autem attenuantem aperientemque ad obſtructiones viſcerum & morbos inde dependentes imprimis in affectibus pectoris à materia craſſa tenaci viſcidaque ortis, tuſſi aſthmate ut & nervinis affectibus celebratur, quo in caſu gelatina ex radice præparata aut conſerva radicis maxime extollitur, cui & virtus antihyſterica tribuitur & antihypochondriaca. Sunt qui in ore detentam radicem ſuffo-

focationem uteri tollere aſſerunt. Extrinſecus quoque maximopere commendatur in ulceribus ſordidis etiam inveteratis curandis. Sic quoque lixivium radicis capillos promovere dicitur, ne dicam de aliis viribus, quas affingunt, ſed tamen ſufficienti experientia nondum comprobatis, dum vix in uſum trahitur hæc radix æque ac tota planta. Doſis interim radicis exſiccatæ eſt ad drachmam ſemis &c. In infuſo & decocto majori in quantitate adhibetur. Multi autem ſuccum ſuperius dictum præferunt.

FRAXINELLA.

[Eſt dictamni albi vulgo ſive fraxinellæ C. B. P. radix, ſeu potius radicis cortex craſſiuſculus, albicans, cannæ in modum convolutus, ſaporis amari.]

Fraxinella plus habet ⊖is volatilis quam Peucedanum, quod arguit bituminoſus & aromaticus odor, propterea etiam cortex, in quo vis concentrata eſt ad partum facilitandum, excludenda lochia, maxime laudatur, ob intenſam ſui amaritiem contra lumbricos exhibetur. Datur ut cæteræ radices.

℞. Rad. fraxinell. ʒiij. N. M. ℈ß. M. f. pulv. exhibetur ex vino vel ▽ puleg. ad facilitandum partum, loco ſtimuli add. Caſtor. gr. v borrac. gr. v.

℞. Rad. fraxinell. ʒiij ariſtoloch. ℥j. caſtor. ʒj. f. infuſum ad paſſionem hyſtericam tollendam, it. ad remoras menſium & fœtum expellendum.

ARI-

FRAXINUS PUMILA, ob foliorum ſimilitudinem, Aeſch-Wurtz / Aeſcher-Wurtz / DICTAMNUS ALBUS propter radicem albam, DICTAMNUS GERMANICUS, DICTAMNUS VULGARIS Weiſer Diptam / Gemeiner Diptam / FRAXINELLE

Eſt plantæ genus flore polypetalo anomalo vaginis inſequentibus

bus in capitellum collectis capsulam aduncam complectentibus, quæ vi elastica bifariam dissilit, cornuum arietis in modum se inflectit, seminibusque ut plurimum turbinatis scatet.

Fraxinella Clusii Hist. 99. Dictamnus albus vulgo sive Fraxinella C. B. Pin 222. Fraxinella Officinis dictamnus I. B. 3. 494.

In usum quoque trahi potest altera species sed rarior est.

Fraxinella niveo flore Clus. Hist. 100. Crescit Fraxinella odore se commendans gravi in Gallia, Italia atque Germania & quidem in montibus & collibus, solo gaudet lutoso & saxoso. Colitur etiam in hortis, floret Junio.

Usurpatur pro scopo Medico sola radix, virtutibus præter allegatas gaudens siccante, aperiente, alexipharmaca. Cordialis atque Cephalica est maxime in affectibus serosis. Imprimis contra Epilepsiam laudatur. Sunt qui gravidis circa medium tempus suadent pulverem radicis fraxinellæ cum polenta ac nuce moschata ad partum facilitandum & secundinarum faciliorem solutionem, sed quid si abortus sequeretur. Quidam aquam ex floribus destillatam ad faciem clarificandam deprædicant.

ARISTOLOCHIA.

Aristolochia rotunda cæteris aristolochiis præstantior, sal fixum paucumque volatile in substantia pinguiori fovet, propterea in tussi, asthmate, facilitando partu, mensibus pellendis, scabie, incidit, aperit & anodyna est. Recipitur quoque inter vulneraria, & in clysteres ad Morbos soporosos, it. in cardialgia cum ovo sorbili data specifica audit.

Aristolochia longa ⊖ia sua in substantia laxa & nonnihil spongiosa gerit, unde simul imbibit, absorbet & abstergit, hinc veluti gentiana fistulis dilatandis intruditur sub specie turundæ.

Aristolochia tenuis remissiorem habet amaritiem, ast si sit recens intensiorem acredinem volatilem & penetrantem, quo nomine cæteris aristolochiis additur tanquam stimulans.

Ari-

Aristolochia cava ⊖ fovet in substantia farinacea ferme in mucilaginem fatiscente, & à multis præfertur aristolochiæ rotundæ, præcipue quoad vim anodynam & mulcentem, si nempe sit recens.

Aristolochia fabacea remissior est & debilior quam cava, ob sui substantiam farinaceam majorem habet vim exsiccantem & absorbentem quam cæteræ Aristolochiæ, unde illam solent eligere Chirurgi in denudatis ossibus.

℞. Aristol. ir. flor. ana ʒj. f. pulv. tenuissimus ossibus denudatis inspergendus, ubi vero jam nigrescunt ossa, add. Euphorb. ℈j. in principio gangrænæ frequenter usurpatur.

℞. Arist. rot. ʒj. cape ex vino enulato contra scabiem cum asthmate & doloribus.

℞ Arist. rot. ℈ij Myrrh. gr. xv. borrac. ℈ß. Castor. gr. vij. Croc orient. gr. v. f. pulv. in partu difficili: sumi potest ex vino.

℞. Rad. arist. rot ʒj. sumatur ex ovo sorbili calido contra cardialgiam, quod mire deprædicatur.

℞. Arist. cav. ir. flor. helen ana ℈j. f. pulv. capiendus ex oxym. scyll. ▽ puleg. contra asthma scorbuticum cum doloribus.

℞ Rad. arist. cav. gentian. ana ℈j ☿ dulc rit. par. gr. xv. f. pulv. pro ij vel iij dos. sumi potest ex ▽ graminis contra lumbricos.

FILIX.

ARISTOLOCHIA quasi ἀρίστη ταῖς λόχοις ἢ ταῖς λοχεύσαις quoniam ad lochia optima & parturientibus & puerperis opem ferat Osterlucey/ Hohl-Wurtz/ ARISTOLOCHE

Quinque ab Authore hic recensentur species quarum tres priores propriè ad Aristolochiam, reliquæ vero duæ ad fumariam pertinent.

Est autem Aristolochia plantæ genus flore monopetalo anomalo tubulato& lingulato plerumque adunco, cujus calyx abit in fructum membranaceum ut plurimum globosum ovatum vel cylindraceum, in loculamenta sex divisum, seminibus fœtum compressis sibi invicem incumbentibus.

Tres species Aristolochiæ hic recensitæ suut

Aristolochia rotunda flore ex purpura nigro C. B. Pin. 307. Aristolochia I. B. 3. 559. Dod. Pempt. 324. Runde Osterlucey/ Aristoloche ronde.

Aristolochia longa vera C. B Pin. 307. Aristolochia longa I. B. 3. 560 Dod. Pempt. 324. Lange Osterlucey / Aristoloche longue.

Aristolochia Clematitis recta C. B Pin. 307. Aristolochia Clematitis vulgaris I. B. 3. 560. Aristolochia Clematitis Bætica Clus. Hist. LXXI. Aristolochia altera radice tenui Cæsalp.

Hujus tamen Aristolochiæ tenuis loco ab aliis recipitur radice quoque tenui prædita

Aristolochia pistolochia dicta C. B. Pin. 307. Aristolochia polyrrhizos I. B. 3. 561. Pistolochia Dod. Pempt. 325.

Aristolochia authoris cava est

Fumaria bulbosa radice cava major, flore rubro dilutiore C. B. Pin. 143. Fumaria bulbosa radice cava flore purpurascente I. B. 3. 204. Radix cava Dod. Pempt. 327. Aristolochia vulgaris rotunda Trag. falsche Hohl-Wurtz/ Runde-Hohl-Wurtz/ Hertz-Wurtz/ Donner-Flug / *Racine creuse*: hujus rursus diversæ sunt species flore potissimum differentes sed promiscue usuales.

Aristolochia tandem fabacea est Fumaria bulbosa radice non cava minor C. B Pin. 143. Radix cava minor Dod. Pempt. 327 Kleine-Hohl-Wurtz/ Kleine Hahnen-Sporn / Aristolochia Bulbosa radice solida calcari & folio cristato I. B. 3. 205. Aristolochia rotunda vulgaris solida Trag.

Aristolochia rotunda annotante JOHANNE BAUHINO crescit pingui solo in pratis & humidioribus agrorum marginibus Hispaniæ, Narbonensis Galliæ, Languedociæ, Provinciæ, Italiæ, floret calidioribus in regionibus ineunte vere. In Germania vero ubi in hortis colitur Majo & Junio flores promit. Longa quoque campestribus locis inter segetes & in quibusdam vinetis, reperitur in Gallia Narbonensi

bonensi & etiam in Hispania, apud nos in hortis alitur. Clematitis observatur quoque in hortis in quibus suo reptatu valde molesta. Reperitur etiam in plerisque Galliæ, Hispaniæ, Ungariæ Germaniæque locis. Aristolochia pistolochia in regionibus quoque calidioribus provenit, floret cum reliquis.

Fumariæ bulbosæ species occurrunt in dumetis locis frigidis & opacis, ut & in vinetis: primo florent vere, imo, haud raro, citius.

Ex his plantis in usum præsertim cedunt radices & sæpius etiam folia.

Aristolochia rotunda, quæ etiam fœmina audit, definiente Dale, est radix crassa rotunda, rugosa & tuberosa, foris fusca intus lutea saporis tristi amarore gustum afficientis.

Aristolochia longa, quæ mascula quoque appellatur juxta eundem, est radix oblonga rotunda, crassa, rugosa, foris fusca intus sublutea saporis itidem amari & acris odoris non ingrati.

Aristolochiæ Clematititi tenuis est radix multisque fibris capillata odore non ingrato sapore amaro.

Aristolochia autem polyrrhizos ex radicis, ut loquitur BAUHINUS, argumento nomen invenit, quæ ex plurimis junceæ tenuitatis, buxei coloris radiculis in unum tandem caput coeuntibus est composita. Fumaria bulbosa alia est radice bulbosa cava, lata, sessili, fibris aliquot donata colore intus forisque buxea, sapore amaro interdum non maior nuce juglande, alias pugno maximo major, quasi ex compluribus bulbis compacta, continuis tamen. Alia vero est radice bulbosa non cava rotunda, avellanæ magnitudine interdum minore, interdum majore, membranula quæ facile trahenti cedit investita, foris buxea subalba intus, amara cui fibræ capillares aliquot adnatæ,

Quod virtutes radicum Aristolochiæ concernit licet non cum APULEIO, hyperbolice tanti Aristolochiam astimante, ut dicat Medicos sine ea nihil feliciter curare posse, sentiam, attamen haud parvi pendenda. Ob vim alexipharmacam Theriacæ est ingrediens ubi disputant quænam proprie recipienda sit, aliis rotundam, longam aliis, quibusdam Clematititem nonnullis pistolochiam recipientibus. Sicuti autem minime peccant qui vel longam vel rotundam seligunt, ita quoque ii non redarguendi, qui Clematititi pistolochiam cum Charas præferunt. Cephalica quoque habetur atque hepatica unde in ictero conducit. In serosis quoque affectibus, cachecticis, hydropicis & œde-

œdematosis utilis existit. Ventriculo dicitur esse admodum amica. In asthmate Scorbutico ad mucilaginem tartaream resolvendam maximopere extollitur. Vis uterina ad partum lochiaque promovenda adeo celebratur ut tam efficaces asserantur longa & polyrrhizos præsertim, ut radices utriusque pari momento partim intro dato partim in pessario admoto elicuerint fœtum jam sesquidiem frustra erumpere conatum, fœtusque involucra lacerata enixam puerperam tridui cruciatibus pene enectam: eoque multus omnium usus apud Monspelienses, verba sunt adversariorum PENÆ & LOBLEII. Vis ejus vulneraria summopere quoque celebratur, dum non tantum ad vulnera recentia sed etiam ulcera sordida & antiqua putrescentiaque adhibetur, humores, ichorosos absorbet & imbibit, sordes extergit, vermes necat spiculaque extrahit. Imprimis in tibiarum ulceribus etiam cacoœtheis pulverem Aristolochiæ in aqua, veronicæ decoctū, petia exceptum & applicitum, vel etiam solum decoctum adhibitum multum profuisse testatur S. PAULI in Q. B. Hinc etiam veterinarii tam radice quam herba frequentissime in ulceribus & vulneribus equorum utuntur. Et quis ignorat commune plebejorum vulnerarium esse imponere folia Aristolochiæ vel per se vel in vino &c. decocta. Ejus usus quoque est externus in scabie tam in decoctis quam linimentis. Sicuti quoque ejus pulvis in scabie humida, serpigine, herpete inspergitur. Non solummodo autem externe hanc vim exserit sed & interne conducit, tumores & abscessus internos rumpendo & aperiendo juxta SENNERTUM & FERNELIUM, sanguinis grumos dissolvendo, & exulcerationes præsertim pulmonum curando, teste HOFFMANNO in SCROEDERUM, laudatur quoque in procidentia uteri. Sunt qui dicunt eo in casu ubi magis attenuandum rotundam, ubi vero magis abstergendum longam esse recipiendam, ast hæcce differentia non nimis religiose est attendenda.

Fumaria bulbosa viribus cum Aristolochia fere convenit.

OLEUM ANTEPILEPTICUM HOFFMANNI

℞. Rad. Aristol. long. rec. & optim. mund. ℥j. Castor. Euphorb. ana ʒj. ol. oliv. ℥iij vel ℥jv. circiter: radix Aristolochiæ incisa prius coquatur & demum reliqua addenda sunt ingredientia, invicem mixta tecta operculo coquenda & demum per linteum colanda. Oleum hoc in insultu Epileptico & singulis lunæ quadraturis mane ac vesperi spinæ dorsi à nucha incipiendo usque ad coxendicem inunctum miras præstare dicitur in ipso paroxysmo & extra paroxysmum.

FILIX.

[Filix mas ſeu non ramoſa dentata C. B. P. & fœmina ſeu ramoſa major pinnulis obtuſis non dentatis C. B. P. eſt radix craſſa, ramoſa, fibroſa, foris nigricans intus pallida, multis appendicibus involuta & implexa, ſaporis primum ſubdulcis inde amariuſculi-ſubadſtringentis, odoris nullius.

Jungitur plantis epiphylloſpermis, floribus muſcoſis & ſeminibus pulverulentis averſa foliorum parte adnatis, exiguis veſiculis per maturitatem in binas partes diſſilientibus incluſis, foliis diviſis.]

Filix utraque ⊖ ſuum fixum particulis terreis & viſcidis incluſum habet, laudatur tanquam aperiens in affectu hypochondriaco aliiſque morbis chronicis; In pellendo calculo & nephritide ut & in vermibus expellendis ſingularis habetur. Decoctum ejus ſuper vermes effuſum eos necat; quia oleoſum eſt & vermibus aërem non concedit. Expreſſa mucago membris ambuſtis mire medetur.

Contra lumbricos datur in ſubſtantia, ſtimulatur ☿dulci ſem. cinæ ſeu ſanton. it. in morbis chronicis datur in decocto.

Vis plurima conſiſtit in julis ſeu novellis germinibus.

℞. Rad. filic. oſmund polypod. ana ℥ij herb. capill. ♀ Mj. paſſul. corinth ℥ß. ⊖ ♀ri ℥ß. coq. ex ▽ communi, decocto calenti add. Epithym Mj. caryoph. arom. ʒß. f. apozema contra morbos chronicos, add. ſyr. capill. ♀is. q. ſ.

℞. Rad. Filic. fœmin. ʒj ☿ dulc. gr. x. f. pulv. cap. ex ▽ gramin. pro ij. doſ. excipe melle & fac bolum.

OSMUN-

Πτέρις & πτέρον Græcis dicta ab alis avium, quarum ſpeciem ejus folia in ramulis diſpoſita referunt, Farn/ Faren/ Farn-Kraut/ Wald-

Wald-Fahrn/ Stein-Fahren/ FOUGERE

Est ex herbis quæ floribus carent & quarum fructus foliis innascuntur, cujusque folia ex aliis foliis componuntur costæ utrinque adhærescentibus in pinnulas seu foliola ad nervum ferme plerumque sectis. Accedit propria quædam facies. Cum duplex filix in usum potissimum veniat, altera mas πτέρις simpliciter dicta, fœmina altera θηλυπτερὶς & νυμφαία πτέρις dicta, merito hic notatur quod curiose de utriusque semine annotavit magnus TOURNEFORTIUS in I. R. H. Filicis scilicet maris vulgaris fructus foliis innascuntur bino plerumque ordine pinnulis affixi clavi ope, altera parte retusi: detracta vel corrugata membrana quadam convexa, quæ ferri equini formam habet, sese oculis objicit numerosa congeries vesicularum ferme ovatarum annulo elastica vi donato munitarum, cujus contractione rumpuntur illæ seminaque fundunt minutissima. Filicis fœminæ vero & aliarum specierum fructus seu vesiculæ ovatæ occurrunt in sinubus quibusdam, namque autumno pinnularum margo plerumque producitur incurvatur & complicatur

Filix ubique sylvis & neglectis incultisque: innascitur agris, testante Horatio dicente: Neglectis urenda Filix nascitur agris. Marcescit sub Hyemem, nova vere erumpunt folia tota æstate in vigore futura

Species usuales sunt sequentes

Filix ramosa major pinnulis obtusis non dentatis C. B. Pin. 357. Filix major & prior Trago sive ramosa repens I. B. 3. 735. filix fœmina Dod. Pempt 462. Fougere femelle ou fougere commune &

Filix non ramosa dentata C. B. Pin 358. Filix vulgo mas dicta sive non ramosa I. B. 3. 735. Filix mas Dod. Pemp. 462. Fougere mâle.

Utriusque radix in usu, & iisdem viribus gaudent, quamvis quidam marem alii fœminam præferant. Colligi autem debet tempore autumnali: Radix hæc imprimis latis tineis enecandis inservit, ubi vel ad ʒj pro dosi adhibetur cum aqua mulsa, vel decoquitur, & decoctum exhibetur. Addi pro ratione circumstantiarum possunt purgantia Scammoneum, Helleborus niger aliave. Vis ejus splenetica à quibusdam quoque celebratur. Calculosis atque podagricis commendatur ejus decoctum. Subjectis frigidis filix censetur esse inimica, gravidis abortum procurare, & mulieribus sterilitatem

litatem inducere fertur. Externe folia ejus recentia in pileo vel capite gestata caput dolore afficere asserunt; alias ejus farina ulceribus humidis inspergitur. Tempore annonæ panis quandoque ex hujus radicis farina paratur, sed gustus admodum ingrati. Sunt qui pro laxanda alvo commendant decoctum ℥j radicis filicis in duabus libris aquæ. Folia cimices abigere dicuntur. Quod si equus conciderit, nesciasque qua ægritudine laboret, tunc particulam hujus radicis linguæ ejus subjice eoque facto equus confestim utrimque dejiciet recrementa rursusque consurget, testante Trago. Ex filice incinerata parari vitra notissimum æque est ac illud quod agris inspergatur cinis filicis pro fœcundatione. Superstitiosum plane est, quod quidam nebulones de filicis semine deblaterant, quod scilicet una solstitiali nocte imprimis Divi I. BAPT. festum præcedente floreat eademque hora cum defloruit maturum in terram semen cadat, ideo nisi quispiam tunc adfuerit nec videri florem nec colligi semen posse. Hoc certum est semen adesse, ast vana sunt & nugæ quæ de hoc semine dem so genannten Fahr-samen/ proponuntur. Curiosum est illud, quod in radice majore transversim & oblique dissecta mensibus præsertim Julio & Augusto collecta aquila biceps nigricans compareat, cui experientiæ (frustra contradicit Welschius se nunquam nisi sequentes numeros arithmeticos CI vel IↃ reperisse asserens. Utrumque autem verum esse potest, numeri comparent in radicibus tenerioribus & horizontaliter discissis, Aquila autem in majoribus & oblique separatis conspicitur.

OSMUNDA.

Filix ramosa non dentata florida C. B. P. Filici analoga est, ast temperatior & blandior, fovens in mucagine nonnihil ⊖is volatilis, quare specifice commendatur in rachitide.

Mucago ejus ad curandam herniam in pueris extra applicata approbatissimum remedium: Vis omnis consistit in julis & in radicis medulla.

℞. Jul. Osmund. coq. c. lacte, cape singulis diebus contra rachitidem.

℞. Osmund. medull. ℥iij. Cort. Winter. ʒiij. herb. capill. ♀ Mj. coq. ex ▽et vin. f. decoct. contra rachitidem.

RADICES PURGANTES.

Constantes particulari textura & figura, poris membranarum tum ventriculi & intestinorum, tum particularum sanguinem constituentium è directo contraria, vehentes simul auram subtilem sanguini inpermiscibilem & hostilem.

SALE

Filix florida, filix palustris Wasser-Farn / Osmonde fougere aquatique. Est plantæ genus floribus carens cujus fructus in uvam quodammodo colliguntur. Fructus autem sunt capsulæ sphæricæ, quæ fibrarum contractione rumpuntur seminaque fundunt minutissima.

Osmunda vulgaris & palustris Tourn. I. R. H. cl. 16. S. 2. g. 1. Osmunda regalis sive filix florida Park. Theat. 1038. Filix floribus insignis I. B. 3. 736. Filix ramosa non dentata florida C. B. Pin. 357. Filix palustris Dod. Pempt. 463.

Nascitur locis riguis ac palustribus ut ait I. Bauhinus non raro in fossis aquas habentibus, in humidis quoque sylvis. Hyeme folia marcescunt radice restibili.

Fructum quidam pro flore habuerunt, ex radice longa nigricanteque præsertim in usum trahitur pars radicis media subcandida.

Præter vires filici communes laudatur imprimis tanquam vulneraria & cæsis, ruptis & ex alto delapsis summopere commendatur. Sanguinem enim coagulatum dissolvere & foras expellere dicitur.

SALE VOLATILI GAUDENTES

Aſarum.
Cyclamen.
Hermodactyli.
Rhabarbarum.
Rhaponticum.

ASARUM.

[Eſt Aſari C. B. P. radix tenuis, fibroſa, ex fuſco ruſeſcens, ſaporis acris nauſeoſi, cum aliquali adſtrictione, odoris ad Nardum accedentis, unde & Nardus ſylveſtris appellatur.]

Aſarum gaudet ⊖e purgante acri, fixo potius quam volatili, & ſtyptica terra, quod confirmat odor, ſapor, modus exhibendi & præparandi, in receſſu habet quandam vim adſtrictoriam.

Datur in ſubſtantia à ʒß. ad ʒj. & ℈iiij. movet vomitum & ſedes. Vomitus autem volatilitatis, ſedes fixitatis argumentum ſunt. Datur in infuſo & decocto à ℥ij. ad ℥iij. in extracto à ℈j. ad gr. xxv. in infuſo rarius vomitum, ſedes vero frequentius movet, fortiori igne coctum vel toſtum vim purgativam amittit, ac diureticum & uterinum fit.

Melancholicis ex aſaro peſſima accidunt ſymptomata, ſeroſis & bilioſis plurimum contuliſſe experientia probat: hinc in hydrope, hydrocephalo, ictero, febribus intermittentibus conducit. Riverius & Timæus extollunt in doloribus iſchiaticis, coxæ, alii vero in aſthmate tanquam ſpecificum remedium. Ob odoris nardini graveolentiam virtutis

tutis uterinæ indicem, Menſes, fœtum, lochia pellit & promovet. Pro ſcopo purgante datur ʒj. pro Utero movendo in minori quantitate gr. vij. ad ℈ß.

Toti huic radici non eſt confidendum, in quibuſdam officinis planta extat inſipida, plures non purgavit radix etiam in ſylveſtribus proveniens, contra in quibuſdam adeo vehementer, ut ultra ℈j. non liceat aſſumere.

Conjungitur, ſtimulatur, corrigitur variis medicamentis appropriatis, uterinis & thoracicis additur pro ſtimulo.

℞. Rad. galang. ℈ß. aſari ʒß. ⊖ 🜿ri gr. v. l. vj. M. f. pulv. capiendus ex oxymell. ℥j.

℞. Rad. aſari ʒij. gentian. ℥ß. centaur. min. pug. j. coq. leniter cum Cereviſ. ex hoc decocto cape ⊖ abſynth. ℈j. contra febres intermittentes, præprimis contra quartanam.

℞. Rad. aſari ʒj. calam. arom. ℥ß. curcum. ʒj. caryoph. ℈ß. f. infuſum cum vino antiicteric um & hydropicum.

℞. Caſtor. ℈ß. borrac. Ven. gr. xv. rad. aſari. gr. v. M. f. pulv. excipiendus conſerva florum ſtœchad. vel quocunque ſyrupo ſpecifico, f. bolus in Obſtructionibus Menſium.

CY-

Ἄσαρον ἀ σαίρω orno & particula privativa α derivatur, eo quod olim in coronas non aſſumebatur. Vocatur alias ASARA BACCARA, BACCARIS, NARDUS SYLVESTRIS & NARDUS RUSTICA ob odorem, VULGAGO juxta Macri Æmilii verſum

Eſt aſaron Græcis Vulgago dicta Latinis, Haſel-Wurtz/ CABARET OREILLE D'HOMME, OREILLETTE, RONDELLE, GIRARD ROUSSIN, NARD SAUVAGE.

Eſt planta flore ſtamineo ex calyce tripartito ſurgente, cujus calycis

cis posterior pars abit in fructum utplurimum angulatum in sex loculamenta divisum seminibusque fœtum oblongis.

Asarum C. B. Pin 197. Dod. Pempt 358. I. B. 3. 548.

Amat montium opaca atque umbrosa loca & plerumque sub corylis in Germania, Gallia &c. invenitur. Herba perpetuo viret, Aprili & Majo interdum tamen & autumno flores & nova etiam folia promit.

In usu sunt ex Asaro radix & folia hederæ provectioris ætatis similia, rotunda, pinguia & læto virore splendentia. Colligitur asarum nunc vere nunc sub finem Augusti initiumque Septembris.

Juxta ACADEMIAM REGIAM SCIENTIARUM analysi Chymica Spiritus Urinosi volatilis haud parum prodit, plurimum olei & nonnihil liquoris impraegnati copioso acido & terreo.

In quartana veluti panacæa habetur si scilicet ante paroxysmum ad ʒß ad ʒj exhibeatur. Dosis foliorum n. 6. 7. 8. 9. in infuso & decocto. In viscidis crassis lentisque humoribus pulmoni inhærentibus conducit. Interdum folia infunduntur & liquor per expressionem separatus pro purgante per inferiora & superiora usurpatur. Folia contusa pulsibus imposita febrem curare dicuntur. Eadem ut & radices in lixivio decoquuntur ad confortandum cerebrum & memoriam, ad nigredinem capillis conciliandam & alopeciam curandam commendantur. Sunt qui dicunt lepores & alias feras sese esu Asari curare.

OFFICINÆ ASSERVANT

Aquam asari destillatam Hasel-Wurtz-Wasser / *Eau de Cabaret ou d'Oreillette*, sed non magni est momenti aut usus: olim etiam reperiebatur Electuarium diasarum FERNELII ad ʒj ad ℥ß dari solitum. Sed hodie exoluit.

CYCLAMEN.

Est cyclaminis orbiculato folio inferne purpurascente C. B. P. radix tuberosa, crassa, orbiculata, carnosa, foris nigra, intus albicans, saporis acris pungitivi exurentis, ingrati, odoris nullius. Constat particulis ⊖nis volatilibus, quæ

quæ avolant cum ſeneſcit, cum terreſtribus, quibus includuntur catharcticis.

Planta eſt tricapſularis, pentapetala, (petalis ad ungues junctis) ſeminibus anguloſis in capſulis rotundis.

Radix recens eſt valde acris, ubi vero exſiccata, nulla acredo percipitur. Purgat cum inflammatione Ventriculi, faucium & ani, ubi nulla purgantia in hydrope effectum dedere uſurpatur.

Particulis purgantibus vehementioribus gaudet quam aſarum, & proinde robuſtioribus datur pro purgando ſero & bile. Ob ſui penetrantiam ſuccus abdomini hydropicorum applicatus aquas educit, unde unguentum de arthanita ingreditur, quod se[illegible]ntibus ſtimulatur 1. ℴℴ colocynth. per infuſionem facto.

℞. Unguent. d. arthanit. ℥j. ℴℴ colocynth. q. v. inunge totam abdominis regionem. 2. ℴℴ ex granis Tilli, quæ ſuppetunt ℴℴ acerrimum pauciſſimis notum, penes Medicos Indos ſecretiſſimum. Additur quoque Clyſteribus ad excitandos ſoporoſos. Quidam ad ſuppoſitoria recipiunt cum aloë, ad promovendum fluxum hæmorrhoidum.

Licet cum violentia ſumma expurget humores, tamen tardioris eſt operationis, propter particulas terreſtres ut propterea raro in uſum trahatur. Stimulatur aſaro, diagrydio, ♀ro. Plebeii robuſti capiunt ejus ſubſtantiam ad ʒj. pro decocto ℥ß. Sed tutior modus exhibendi eſt extracto facto cum ♒ vini vel aceto à ℈j. ad gr. xxv. xxx.

℞. Extr. cyclam. ℈j ⊖ ♀ri gr. vij. vel ℈ß. diagryd. gr. v. oxymell q. ſ. f. bolus. in hydrope, ubi alvus purganda.

℞. Extr. Cycl. ʒß. oxym. ℥ij. corigitur ▽ cinam. ℥ß. f. hauſtus in hydrope.

HER-

κυκλάμινος, κυκλάμινον, CYCLAMINUS ob radicem & folia orbiculata, κισσάνθεμον, κισσόφυλλον TUBER TERRÆ, RAPUM TERRÆ, UMBILICUS TERRÆ, TERRÆ MALUM, RAPUM PORCINUM, PANIS PORCINUS, porci enim hanc radicem comedunt, PANIS FAUNI, ARTHANITA Zicklamen / Schwein-Brod / Sau-Brod / Erdscheiben / Erdrüben. PAIN DE POURCEAU.

Est plantæ genus flore monopetalo rotato globoso in quinque partes sursum revolutas secto, cujus pistillum abit in fructum fere globosum membranaceum bifariam dehiscentem seminibus fœtum utplurimum oblongis & angulatis placentæ affixis.

Variæ etiam hujus plantæ sunt species, in usu autem est præsertim sequens. Cyclamen orbiculato folio inferne purpurascente C. B. Pin. 308. Cyclaminus folio rotundiore vulgatior I. B. 3. 551. Cyclaminus orbicularis rotundifolius Dod. pempt. 337.

In montibus Rheticis, in Pannonia & Austria multum reperitur. Apud nos colitur in hortis, floret Junio & Julio Augusto & Septembri

In usu est radix colligenda Autumno. Vix aliter usurpatur quam in *unguento de Arthanita* quod vocatur Germanice Cyclamen-Salb / *onguent de pain de pourceau.* Unguentum hoc egregium quoque est resolvens ad infarctus & tumores schirrhosos viscerum.

HERMODACTYLI.

Est Colchici radice siccata alba, C. B. P. radix rotunda, ruberosa, cordis figura fere conspicua, avellanæ magnitudine, compressa, albida, saporis dum recens acerrimi, dum annosa subdulcis farinacei paulum viscosi vel lenti, odoris nullius.

Radix non nisi siccata apud nos habetur.

Hermodactylus recens ⊖em volatilem purgantem in farinacea mollecula substantia fovens, pituitam & serum per vomitum & alvum purgat, siccatus vero vel tostus, & proinde ⊖ibus volatilibus orbatus, propter annositatem sæpe omni virtute catharctica orbatus est.

In Ægypto ob blandam viscidam farinaceam substantiam cedit, præsertim feminis emaciatis in nutrimentum, veluti ari radix & colocasia [conf. Prosp. Alpin. de plant. exotic. l. 2. c. 18.]

In oriente datur recens cum Zinzibere, sumunt hermodact. ʒß. Zinziber. ℈ß. Zinziber additur propter excrementitiam ejus viscositatem tormina caussantem. Omnes Medici Indorum solo Zinzibere purgantia sua corrigunt.

Siccatus qualis in officinis prostat, non nisi cum cæteris purgantibus fortioribus præscribitur, contra arthritidem & podagram.

Hermodactylus commendatur in gutta serena tanquam specificum, seq. modo.

℞. Hermod. ʒß. exhibe ex ▽ fœnicul. ad gutt. serenam, quæ fit à nervo optico obstructo vel compresso à materia viscida.

℞. Hermod. ℈j. turbith. gialap. ana gr. viij. Diagr. gr. iij. Zinz. ℈ß. M. f. pulv. ad podagram, ubi alvus est adstrictissima.

RHA-

Ἑρμοδάκτυλος quasi Mercurii digitus Hermodattlen HERMODACTE. Est species colchici, scilicet Colchicum radice siccata alba C. B. Pin: 67. Colchicum minus malignum sive Hermodactylus officinarum I. B. 2. 658. Hermodactylus legitimus Dod. Pempt. 461.

Hæc Radix quæ a nonnullis inprimis Pometo male pro fructu habetur, a quibusdam rejicitur, quoniam colchici venenati radice adulterari potest, alii tanquam remedium drasticum & robustis corporibus tantum conveniens habent, ast celeberrimus WEDELIUS recte Hermodactylos inter leniora & mitiora purgantia recenset, cum non sint acres nec mordaces sed pulverem farinaceum largientes.

Notæ bonitatis Hermodactyli sequenti disticho comprehenduntur.

Laus

Laus tibi de jure datur Hermodactyle clare,
Ac solidus si sis, albi cui signa coloris.

Nigredo atque rubedo ut & caries maxime in his radicibus vituperatur. In Lue Venerea multum à quibusdam commendatur. In affectibus serosis laudatur. An titulum animæ articulorum nervosarumque partium mereatur, multi dubitare volunt. Frequentius in infusis & decoctis quam in substantia datur. In infusis autem adhibetur ad ℥ij. ℥ß &c. Olim prostabant in Officinis *Pilulæ de Hermodactylis*, sed exoluerunt æque ac *electuarium caryocostinum* cujus ingrediens quoque constituunt Hermodactyli.

RHABARBARUM.

Est lapathi maximi Sinensis radix prægrandis, oblonga, tuberosa, circularibus zonis rugosa, tuberibusque inæqualis, communiter ponderosa, foris fusca intus crocea, nonnihil fungosa, saporis amaricantis & lenta viscedine subadstringentis, nauseosi odoris pontici debilis.

Constat ⊖e purgante volatili, pauca resina, & terrâ, hinc ob ⊖ volatile pinguedine quasi temperatum blande purgat bilem & pituitam, & specificum est in ictero, & affectionibus à bile oriundis.

Vim purgantem in volatilitate consistere exinde patet. 1. quia extractum cum ▽ factum purgat. 2. quod siccatum ætate omnem vim purgantem amittit & acredinem. 3. quod aqua ejus destillata est nauseosa, acris & purgativa, quod jam Borrichius in act. Hafn. observavit. 4. ejus odore solo quidam ad sedes moventur 5. per coctionem amittit purgantem virtutem.

Subducit quoque copiose Urinam, eamque bene coloratam & pinguem reddit. Ob resinam blandam anodynum est & balsamicum in vulneribus, suas operationes cum vi anodyna absolvit, ob terram austeram relinquit in recessu vim adstringentem.

Tota sui substantia singulare antidysentericum infringens, purgans & mitigans acidum, relinquens in recessu vim anodynam & adstrictoriam.

Conveniens est Medicina Melancholicis, quod acidam ventriculi cruditatem tollit, nam quando acidum affunditur rhabarbaro effervescit, ut & delapsis ab alto, quod sanguinem congrumatum dissolvit.

[Rhabarbari elogium & de singulari ejus virtute contra hydropem vid. ap. Scholz. Epist. med. xv. p. m. 18.]

Conducit in gonorrhæa, urinæ ardorem temperando, malignitatem expellendo, fluxumque sistendo. Tostum & volatilitate orbatum pulchre absorbet & adstringit, hinc in gonorrhæa, hæmorrhagiis, aliisve fluxibus sistendis feliciter adhibetur.

Vertiginosis aliquando nocet, [conf. Joh. Mauric. Hoff. C. N. C. Dec. III. an. 2. obs. 208. de vertigine à rhabarbaro] quia ejus fumus & ponticus odor cerebrum petit & turbat.

Crudum datur ad ʒj. ʒiß. in infuso ad ℥ß. Ob debilem purgandi vim jungitur & stimulatur variis. Corrigitur ejus acredo & amarities refrigerantibus aqueis, v. c. ▽ Cichor. Endiv. Plantag. sero lactis, succo violarum, rosarum. Tostum seu fortiori △e coctum & rursus siccatum datur ad ʒj.

℞. Rhabarb. ʒj. ⊖ ♀r. gr. x. vel. xii. M. f. pulv. in ictero ex vino calido sumendus.

℞. Rhabarb. ʒj. Elect. è succ. rosar. ʒiij. ⊖ absynth. Crem. ♀ri ana ℈ß. syr. d. cich. c. rhab. q. s. M. f. bolus in omnibus affectibus biliosis exhibendus.

℞. Rhab. ʒß. ⊖ absynth. ℈ß N. M. ℈ß. caryoph. g. ij. l. iij. M f pulv. exhib. ex ▽ Cinam. pro purgante in febribus cum diarrhæa.

Rhad.

Rhab. ʒij. fl. roſ. rubr. p. ij. infund. in ſeri lactis ſ. q. pone in digeſt. per aliquot horas ℞. Colatur ℥iij. add. ſyr. roſ. ſol. ℥ß. M. f. pot. laxans in dyſenteria benigna.

℞. Rhab. ʒß. Laud. op. g. j. additur propter tormina, Conſerv. roſ. r. ʒj. ſyr. roſar. q. ſ. f. bolus in Dyſenteria conveniens.

℞ Rhab. ʒß. extr. tormentill. inſpiſſ. gr. xv. terr. ſigill. l. C. C. præp. l. unicorn. foſſil. ℈ß. theriac. ℈j. ſyr. roſ. q. ſ. f. bolus in Dyſenteria maligna.

℞. Rhab. toſt ʒj. ⁂ Nuciſt. expr. ʒß Corall. r. præpar. ℈j. Laud. op. gr. j. M. f. pulv. excipiendus ſi placet conſerv. roſar. r. ſ. nymph f. bolus in quocunque fluxu ſiſtendo.

℞. Rhab. toſt. ʒj. N. M. toſt. ſacch. ♄ni ana ℈j. oſſ. ſep. præp. ℈ß. reſin. thereb. q. ſ. f. pil. in gonorrhæa ſimplici & pollutione nocturna ex debilitate, add terr. aluminoſ. dulc. ℈j. ad malignitatem expellendam adde ☿ virid. quantum vi- detur, nempe pro qualibet doſi gr. iij. ad v. in principio, in progreſſu vero ſingulis diebus gr. j. ſub finem gonorr- hææ, ſi fluxus non vult ſiſti add. borrac calcinat. ℈j. & cum balſ. peruv. f. pil.

℞. Rhab. reſid. ex tinct. ʒß. N. M. toſt. ℈ß. Laud. op. gr. j. cons. roſ. ⊖lat. ʒj. M. f. bol. adſtringens.

℞. Rhab. ʒß. thereb. ʒj. ſach. ♄ ℈ß. ☿ virid. gr. j. vel ubi major malignitas adeſt gr. iij. cum vitello ovi & ▽ appro- priata hauſtus fiat contra gonorrhæam.

RHA-

RHA quaſi optima radix, RHEUM, nomen Rhabarbari videtur obtinuiſſe non tam quod in Barbaria aut circa flumen Rha quod ho- die Volga audit, quam quod à Sinenſibus in Indiam inde per Bar- baricum Sinum aliaſque regiones ad nos adferri ſolebat. Sic quia per Alexandriam Venetias apportabatur, RHABARBARUM ALEX- AN-

ANDRINUM quoque vocabatur. Rhabarbara / RHUBARBE.

De planta quæ hanc admodum u ualem radicem fert, multum disputatum fuit communia nomina sunt. Rhabarbarum Officinarum C.B. Pin. 116. & I. B 2. 98. Rhabarbarum genuinum Officinarum Parck. Rhabarbarum lanuginosum sive Lapathum Chinense longifolium Munt. de herb. Brit. 169.

Ultimus citatus Autor se hanc plantam in Belgio excoluisse florentemque obtinuisse asserit, possidentem flores pallido colore cæruleo non ingrato donatos forma & magnitudine Leucoii arborescentis floribus non valde dissimiles quinq; plerumq; quamvis interdum quatuor quoque foliolis subrotundis constantes, odore admodum ingratos, cum foliis manus unius longitudinem aut paulo plus continentibus, inferiore parte angustis in medio latioribus & in anteriore parte latissimis ac in mucronem plane rotundum desinentibus, molli lanugine in margine obductis, planis, colore viridi superiori parte inferiori vero pallidiori præditis, sursum tendentibus, anteriori tamen parte Struthio Cameli plumarum instar parum deorsum se incurvantibus, crassis, gustu amaris & tactu mollibus cum tempore marcescentibus flavescentibusque & in terram decidentibus

Radix est longæva crassa ferme rotunda parum ultra semipedem longa fibris quibusdam brevibus ac crassiusculis undique enatis onusta, colore obscuro externe fusco vel quasi è rubedine nigrescente, interne vero grato luteo, rubris nonnihil striis venuste permixto (quæ tamen radice postea marcescente & exsiccata emortuæ conspiciuntur) belle donata, Natura liquore plena, interneque succum ex parte viscosum è rubedine flavescentem possidente oreve commansa admodum amara nec non gustu ingrata.

Coincidit cum hac descriptione id quod BOIMUS in FLORA SINICA scribit, & KIRCHERUS IN CHINA ILLUSTRATA de hac planta disserit, qui Jesuita porro ait, illam etiamsi in universa Sina nascatur, in Provinciis tamen Su Civem Xensi atque Socieu Civitate ad muros Sinarum proxima uberius provenire, addit insuper quod si quis frusta, in quæ dissecatur radix, statim humida ad siccandum appenderet, experientia docuerit unctuosum illum humorem mox evaporare, radicemque levissimam remanere adeoque omnem virtutem deperdere. Ideo periti recentis Rhabarbari frusta primo in oblongis [illegible] ...unt mensis & qualibet die tribus aut quatuor vicibus

ea

ea revolvunt, ut per industriam succus incorporetur frustis & constipatus maneat, tum vero quatuor dierum spatio concreto humore transactis per frusta illa funiculis appensa vento exponunt, loco tamen umbroso, ne radiis solaribus contingantur. Effodiendo Rheubarbaro hybernum tempus est optimum antequam viridia folia incipiant pullulare, quod scilicet eo tempore circa mensis Maji initium succus & virtus unita & collecta sit. Quod si vero radix effodiatur æstate aut illo tempore quo folia viridia producit, uti nec dum hoc tempore maturuit flavoque illo succo & rubris venis caret, ita ad perfectionem Rheubarbari hyeme effosi miminè pertingit. Ex septem libris recentis Rhabarbari sicci, vix una vel altera libra obtinetur.

In China itaque præsertim Rhabarbarum provenire constat, unde in Indiam, Persiam, Ormuz, Barbariam, Turciam & hinc in Europam defertur.

Eligendum, juxta TILINGII RHABARBAROLOGIAM, Rhabarbarum quod rarum existit, & minorem stypticitatem habet, quod in mandendo glutinosum est cum levi tamen adstrictione, & croceæ tincturæ, cum varietate coloris dilute ex carneo colore rubens: commendatur etiam quod est grave cum raritate sua & in quo etiam in confractis frustis invenitur disgregatio ex ruffo & glauco. Frustis majoribus cum difficilius siccentur & sæpius intus putrescant non fidendum, quandoque enim superficies exterior elegans, interior vero putrida existit atque cariosa. Adeoque sæpius frusta mediocria sunt meliora. Hinc etiam est, quod majori pretio veniat Rhabarbarum, si permissum est frusta majora diffringere. Illud quod itinere terrestri advehitur præfertur illi tanquam citius corruptibili quod navibus adfertur. Hoc jam, RHABARBARUM ORIENTALE, Levantisch Guth/ quam maxime in usum debet trahi, interim prostat etiam RHABARBARUM MOSCOVITICUM Moscowitisch Guth/ sed cortice crasso lignoso colore obscuro, ponderosum, humidum & corrumpi proclive, adeoque, ut bene TILINGIUS ait, deterioris notæ est. Interim tamen a Lucripetis Orientali sæpissime, si non semper substituitur, attamen commiscetur, aut saltem ad medicamina exinde paranda usurpatur.

Quod virtutes attinet prolixissime & vix non ad hyperbolen usque illas describit jam citatus author, illud vix non in omnibus morbis

bis prodesse recensens. Purgat in genere omnes humores, & utilissime ubicunque laxandum est adhibetur.

Hepati dicatum est remedium ejusque anima vita pater & Theriaca audit. Sequentes de eo circumferuntur versiculi:

Est Rhabarbaricum radix pretiosior auro,
Quæ purgat Choleram phlegmata crassa quoque,
Hanc jecoris vitam rerum dixere periti,
Quod juvat ictericos, quod juvat Hydropicos.

Non solummodo autem purgat sed & alterat atque roborat. Alterat autem in minori dosi datum. Sunt qui ad roborandum ventriculum & arcendos morbos quos bilis & imprimis ira excitare potest continuo Rhabarbarum mandunt, & commune admodum est post iram contractam assumere aliquid Rhabarbari. Adhibetur etiam in diarrhœis tum laxandi tum adstringendi scopo. Tonicum est nobilissimum & in multis morbis utile. Stranguria laborantibus ad hæmorrhoides pronis ut & gravidis &c. noxium esse quidam asserunt. Cum amaricet anthelminticum quoque egregium constituit. Quod de colore, quem Urinæ conciliat, ab authore monetur bene notandum Practico Tyroni, ne hallucinetur deinde in Urinæ examine.

Ultra ʒj ob levitatem vix ascendimus: inter stimulantia quæ Rhabaro adduntur eminent tartarea & imprimis Tartarus solubilis.

OFFICINÆ NOSTRATES SEQUENTIA ASSERVANT PRÆPARATA

Rhabarbarum tostum geröste Rhabarbara / *Rhubarbe torrefiée*; eum autem in finem torrefactio instituitur ut virtus adaugeatur adstringens. Quidam tamen hanc tostionem magni non faciunt.

Extractum Rhabarbari simplex Rhabarbara-Extract / *Extrait de Rhubarbe*, cujus dosis ad gr. xv. pro scopo laxandi, sed lente & tarde operatur. Hinc præferunt.

Extractum Rhabarbari compositum, *Extrait de Rhubarbe composé* cujus dosis ℈ß. ℈j & ultra

Syrupus de Chichorio cum Rhabarbaro laxierender Wegwart-Syrup mit Rhabarbara / *Syrop de Chicorée laxatif avec Rhubarbe*. Laxat & bilem evacuare creditur, ipsis etiam infantibus exhiberi potest ad humores vitiosos educendos, in ipsis etiam torminibus infantum & exinde ortis convulsionibus epilepticis ad scorias biliosas acres educendas. Dosis à ʒij. ad ℥ij.

Tinctura

Tinctura sive anima Rhabarbari Rhabarbara-Tinctur/*Teinture de Rhubarbe.* Laxat, sanguinem mundificat & obstructiones mesenterii aliorumque viscerum reserat, conducit in Cachexia Hydrope Ictero, &c. Dosis est ad ℈j. ʒj. cochlear dimidium ad integrum & ultra.

Elyxir proprietatis Rhabarbarinum Laxierendes-Magen-Elixyr/*Elyxir de proprieté avec Rhubarbe.* Ab elixyrio dulci discrepat quod ratione menstrui mitius sit & in majori dosi assumi queat, perque inferiora purget obRhabarbarum: datur ad drachmas duas usque ad unciam semis in vehiculo.

Cæterum plures alias compositiones Rhabarbarum quoque ingreditur.

Circa formulas ab authore præscriptas nota quod bolus primus nimis magnus sit.

℞. Rhabarb. el. ʒß. ♀r. Solub. ℈j. Msc. f. pulv. laxans è quolibet vehiculo sumendus

RHAPONTICUM.

Est Rhaponticum folio Lapathi majoris glabro, Rha & Rheum Dioscoridis C. B. P. Est Lapathi Thracici maximi radix crassa, oblonga ramosa, bracchiata, foris fusca, intus crocea laxa & rara, transversim secta spiras ostendens, saporis adstringentis cum levi quadam acredine & lentore, odoris pontici debilis.

Rhabarbarum & Rhaponticum consimiles flores & semina habent, & facie plantarum nihil differunt, sed tantum ratione radicis, idcirco præsumitur unam esse plantam, diversitas radicis oriri potest a solo.

Constat particulis ⊖inis purgantibus sed debilibus valde in Thracico, potentioribus in Chinensi, inclusis mucilaginosis balsamicis & terrestribus

Rhabarbaro mitius in purgando, potentius vero in adstringendo: laudatur præterea ob blandum ⊖ incidens in orthopnœa.

Datur in substantia ad ʒj in decocto & infuso ad ℥j.

℞. Rhapont. Ocul. ♋ ana ℈j sperm. Cet. gr. vij ⊖ vol. C. C. ℈j M. f. pulv. ad sanguinem congrumatum resolvendum, ubi multo præstantius quam rhabarbarum propter levem dulcedinem.

℞. Rhapont. ℥iß. helen. ir. florent. ana ℥j imperat. ℥ß glycyrrh. ʒiij fol. hyssop. marrub. ana Mj. sem. fœnic. anis. ana ʒij f. decoct. ex ▽ colatur. add. oxym. scyllitic. q. s. ut & ~ asthmat. q. s. f. apozema in gravi & difficili respiratione.

PUR-

Rhapontick / RHAPONTIQUE quoniam ad Pontum nascitur.

Intelligitur Rhaponticum verum non Rhaponticum vulgare seu Radix centaurii majoris folio Helenii incano, quæ falso huic nostro substituitur.

Ratione originis quoad partem consentit cum authore COMELINUS, qui etiam asserit Rhaponticum verum & Rhabarbarum esse unam eandemque plantam, partem crassam esse Rhabarbarum, inferiorem vero minusque crassam esse Rhaponticum asserens. Dissentit TOURNEFORTIUS & peculiarem plantam esse asserit, quam etiam in hortis jam colimus & quæ a PROSPERO ALPINO describitur.

Est autem planta flore monopetalo campaniformi & multifido, ex cujus fundo pistillum surgit, quod deinde crassescit semine fœtum triangulari capsulæ triangulari pariter per maturitatem ita affixo, ut ab ipsa divelli nequeat.

Rhabarbarum forte Dioscoridis & Antiquorum Tourn. J. R. H. cl. 1. S. 4 g. 1. Rhaponticum Prosper. Alpin. Exot. 187. in Thraciæ monte Rhodope & pluribus aliis Scythiæ locis reperiri asserit Alpinus.

Dignoscitur a Rhabarbaro tum facie, tum imprimis quod lentorem glutinosum in ore relinquat majorem quam Rhabarbarum.

Laudatur

Laudatur in affectibus chronicis ubi vi absterſiva acidum vitioſum corrigit & ſimul vi adſtrictoria viſcerum tonum conſervat. Rarius autem in uſum trahitur. Ingreditur Theriacam.

PURGANTIA SALE FIXO RESINÆ INCLUSO CONSTANTIA

Gialappa.
Mechoacanna.
Turbith.

GIALAPPA.

Eſt convolvuli Mexicani Jalappa dicti radix oblonga, craſſa, mechoacanna nigricrantior [unde & Mechocanna nigra dicitur] & circuloſior, ſapore acuto incidente, muſcoſo, [nauſeoſo] odore nullo, ſciſſa in taleolas ad nos adfertur.

Planta eſt monopetala ſeminibus anguloſis in capitulis ſubrotundis, ut & Mechocanna.

Gialappa quamvis univerſaliter quoſvis humores purgat tuto & citra ullam violentiam, ut & pueris exhiberi poſſit, tamen ſerum & aquas ſpecifice expurgat. Ejus vis purgans conſiſtit in reſina, cui ⊖ia inſeparabili nexu ſociata, eaque quaſi temperata. hinc reſina & extractum frequenter exhibetur.

Subſtantia datur à ℈j ad ʒß. reſina â gr. vij. ad ℈ß. extractum à gr. xv. ad ℈j.

Tinctura Galappæ proſtat in officinis Batavis, ſed quia quantitatem ∿ vini affuſam neſcimus non tuto præſcribitur.

Gialappa in ſubſtantia multo præſtantior eſt in hydrope quam

quam resina, & extractum [Borellus Cent. 2. obs. 23. appellat arcanum in hydrope] alias extractum mitius ipsa resina, quia ⊖ia jam in eo sunt dissoluta.

Semper cum aliis jungitur purgantibus, [per se sola tuto potest exhiberi] salibus, morbo appropriatis, corrigentibus, adjuvantibus & stimulantibus, ut ⊖e ♀ri.

℞. Galap. gr. xv, Crem. ♀ri gr. x. diagryd. gr. v. ∴ fœnic. gt. ij M. f. pulv. purgans catholicus.

℞ Galap. gr. xv. diagryd. gr. v. ⦶tr. depur. gr. vij ∴ cinam. gt. j. M. f. p. in alvi adstrictione.

℞. Galap. gr. xv. ☿ dulc. ℈ß diagryd. vel troch. alhand. gr. iij. ∴ junip. gt. ij. M. f. p. purgans in hydrope.

℞. Galap. ℥j diagryd. ʒß. Caryoph. arom. Zinz. ana ℈ß. gumm. amoniac. q. s. in aceto vel ▽ Cinam. sol. f. pil. uterinæ ad ℈j propinandæ.

℞. Resin. galap. gr. vij. diagryd gr. iij ☿ dulc. gr. x. ♀r ⦶lat. gr. vij. M. f. pulv. vel cum conserv. ros. pallid f. bolus.

℞. Extr. Galap. ℈j troch. alhand. gr. iij. ∴ cinam gt. j. M. f. pil. deaurentur, ad usum Cephalicum, vel cum conserva florum tunicæ f. bolus.

ME-

GIALAPPA vocatur quoque JALAPPA, JALAPPIUM, BRYONIA INDICA OCCIDENTALIS, SOLANUM MEXIOCANUM a foliorum cum foliis Solani similitudine, FLOS MEXIOCANUS a loco natali, MIRABILIS PERUVIANA propter admirabilem florum in eadem stirpe varietatem. JASMINUM INDICUM ET MEXICANUM Jalappa / Schweitzer-Hossen a floris convolutione. JALAP. BELLE DE NUIT.

Est plantæ genus flore monopetalo infundibuliformi plerumque leviter inciso, qui gemino calyce donatur, altero a quo involvi, altero vero cui insidere solet, is autem deinde abit in fructum subrotundum semine fœtum ejusdem formæ. Usualis vocatur

Jalappa

Jalapa officinarum fructu rugoso Tourn. J. R. H. cl. 2. S. 3. g. 1. Bryonia Mechoacanna nigricans C. B. Prod. 135. Convolvulus Americanus Jalapium dictus Raji Hist. 724. Floret ut reliquæ species Julio & Augusto. In usu est sola radix quam præstat ex America petere, cum, si apud nos colatur, multum de virtute purgante amittat.

Optima jalappa est exterius nigricans, interius ob copiosam resinam striis orbicularibus ceparum fere in morem hinc inde discurrentem magis rufescens, & si igni admoveatur flammam concipiens: dum teritur in mortario atomis suis nares ferit & sternutationem ciet, quod ut præcaveatur, aliquid aquæ aspergi potest. ROLFINCIUS illam tanti facit, ut pronunciet, quod, sicuti juxta PARACELSUM, quartam Pharmacopolii partem absolvat, Vitriolum, jalappæ tres reliquæ partes attribuendæ veniant.

Solam dari posse experientia constat & quidem dosis ejus est ad ℈j. ʒß & quandoque ad ℈ij. Infantibus exhibetur ad gr. ij. iij. v. pro numero annorum.

Inter salina, quæ adduntur, eminent tartarea, cremor & crystalli Tartari, & imprimis Tartarus solubilis seu Sal vegetabile, quod etiam in vehiculo frigido dissolvitur, secus ac Crystalli Tartari. Cum fructu quoque junguntur Nitrosa, Nitrum fixum, Nitrum antimoniatum &c. sed hæc minori adduntur dosi, cum Tartarea vel in æquali vel in dimidiata addantur quantitate.

Hoc notari merito debet quod infantes majorem Jalappæ dosin respective ferant, quam adulti, quodque infantes post assumptam Gialappam placide requiescant, quasi anodynum sumsissent, uti se hoc observasse WEDELIUS perhibet. Olea quoque destillata & Elæosacchara, modo caute procedamus, addi possunt.

VARIA EX GIALAPPA IN OFFICINIS PROSTANT NOSTRATIBUS REMEDIA PRÆPARATA, IN PHARMACOPOEA QUOQUE NOSTRATE DESCRIPTA.

Adest *Tinctura Gialappæ* Jalappen-Tinctur *Teinture de Jalap*, conducens in affectibus a colluvie serosa ortis, Hydrope, Leucophlegmatia, œdemate, affectibusque soporosis; dosis ad ʒj. ad ʒiß. pro ratione circumstantiarum. Drachma Spiritus Vini continet resinæ Gialappæ gr. viiß.

Deinde communissimum est sic dictum *Magisterium Gialappæ* & *Resina Gialappæ* Jalappen-Hartz/ *Resine ou Magistere de Jalap*. Quam

in rei veritate unum idemque sunt. Utrumque remedium paratur cum Spiritu Vini alcoholisato extractionem instituendo. Quando jam spiritus vel evaporetur vel exinde destillando abstrahatur *Resina* remanebit; quando autem solutioni tinctæ aqua instillatur, *Magisterium* ad fundum præcipitabitur. Egregium hæc resina est purgans, & adhibetur vel per se in pilulis, præsertim in subjectis phlegmaticis humidiorisque constitutionis; vel etiam dissolvitur in spirituosis liquoribus, vel emulsiones exinde parantur, vel etiam aliis medicamentorum formulis immiscetur. Dosis Resinæ est a gr. iv. ad xij. usque ad grana xviij. ulterius vix est ascendendum. Aliis purgantibus loco stimuli ad aliquot grana additur.

℞. Resin. Gialap. gr. xj. cum Spiritu Vini f pil. pondere grani unius. Hæ pilulæ pro dosi assumi possunt: notandum autem, id quod in omnibus resinosis etiam observandum, ne statim post assumptionem harum pilularum vehiculum aqueum hauriatur, alias facile Ventriculi parietibus adhærescunt, torminaque immania & hypercatharsin excitare possunt.

℞. Resin. Gialap. gr. viij. &c. Olei dest. cinam. gtt. j. tere optime in ♒ Ceras. nigr. rect. ℥j. aut altera addendo sub finem pro edulcoratione Syrup. cort. Citr. ℥ß. Msc. pro dosi.

℞. ♒ Ceras. nigr. ℥iß. Resin. Gialap. ℈ß & Syrup. ceras. nigr. ℥ß. Msc. sgtur Purgier-Rataffia.

℞. ♒ Anis. ℥iß. Resin. Gialap. gr. xij. Julep. viol. ℥ß. Msc. pro dosi.

Pro eodem scopo in dicta Pharmacopœa prostat *Elixyr Citri purgans* purgierendes Citronen-Elixyr / *Elixir de Citron-Purgatif*, quod gratum humidioris & robustioris constitutionis hominibus, qui alias remediorum formulas aversantur, existit remedium, & ad ℥j. & paulo ultra pro ratione circumstantiarum exhiberi potest. Drachmæ Spiritus respondent grana x. resinæ Gialappæ.

Mentio hac occasione quoque facienda apud nos usualis essentiæ, quæ vocatur *Essentia Aromatica laxativa*, Gewürtzte Laxier-Essentz / *Essence Aromatique laxatife*; purgat egregie, datur ad guttas decem, viginti, ad drachmam ad ℈ij. Unciæ essentiæ respondent scrupuli duo hellebori nigri & gialappæ & scrupulus unus scammonei.

E resina gialappæ parantur quoque egregiæ *emulsiones*, eo præsertim in casu ubi Spiritu Vini uti non licet. Solvitur autem in vehiculo

culo aqueo vel terendo cum amygdalis, nucleis pineis aut seminibus melonum excorticatis, vel solvendo in vitello ovi, alias enim resinæ menstruis aqueis jungi nequeunt.

℞. Resin. Jalap. cum nucleis pineis optime tritæ ℈ß. ▽ flor. acac. aut alterius ʒij. vel ℥ß f. l. a. emulsio, edulcoranda sacchari quantitate sufficiente.

℞. Resin. Gialap. cum vitell. ov. solut. gr. xij. Aquæ cinam. bugloss. ℥ß. Msc. f. emuls. addendo saccharum ad gratiam.

Imprimis autem apud nos celebre est *Diacydonium lucidum Gialappinum* purgierende Quitten-Lattwerg/ *Cotignac laxatif avec Jalap.* Nihil enim aliud est quam Diacydonium purgans, dum gelatinæ cydoniorum resina gialappæ in Spiritu Vini soluta, quo electuarium eo elegantius evadat, vel cum nucleis pineis trita, quo deinde potionibus aquosis jungi queat, immiscetur. Inservit communissime pro scopo purgandi vel per se vel aliis purgantibus mixtum. Per se datur ad ʒß. ʒij. ʒiij. ℥ß. rarius & non nisi in robustissimis ad ʒvi.

℞. Diacyd. lucid. Gialap. ʒiß. detur frustum elegans pro infante duorum annorum circiter.

℞. Diacyd. lucid. Gialap. ʒiij. aqu. Ceras. nigr. vel e fruct. rub. id. q. s. pro syrupo vel potiuncula.

Enarrandum porro est *Electuarium pectorale laxativum*, Kotter-Lattwerg/ *Electuaire ou opiate pectorale laxatif.* Infantibus præsertim exhiberi solet ad mucum & pituitam expurgandam, imprimis in tussi aliisque pectoris affectibus, ubi infantes continuo humores expectorandos deglutiunt. Dosis a drachma semis ad drachmam unam cum dimidia, drachma una electuarii continet grana quatuor cum duabus undecimis partibus grani Magisterii Gialappini.

Tandem apud nos quoque prostat pulvis vegetabilis laxans, qui vocatur *Specificum Gialappinum*, laxierendes Saurbrunnen-Pulver/ *Poudre composée de Jalap.* Purgat satis commode. Dosis a scrupulo semis ad drachmam semis. Potest usus tempore addi oleum anisi, Citri, Cinamomi aut aliud simile.

Olim prostabat quoque Extractum Gialappæ, inspissando solutionem cum Spiritu Vini factam ad mellaginem, sed cum tutius dosin magisterii moderari possimus, exoluit. Tandem notandum quod Resina cum Spiritu Vini ex vino destillato imprimis Gallicano parata non æque nauseosa evadat, ac illa, quæ cum Spiritu Vini ex fecibus vini prolecto fit.

Jala-

Jalapam in infusis & decoctis aquosis imo in nodulis cum vino etiam paratis velle præscribere ignorantiam arguit.

MECHOACANNA

Est Bryonia seu Mechoacanna alba C B. P. Est convolvuli Mexicani radix crassa, substantiæ laxioris quam Galappæ, [alba unde & Rhabarbarum album dicitur- carnosa, circulosa, saporis farinacei, odoris nullius] Effoditur in regione Mechuacan, ubi in taleolas scissa ad nos transfertur.

Mechoacanna Galappæ analoga est, sed quia resinam habet pauciorem ideo remissior est jalappa.

[Insigniter Mechoacannam dilaudat Gabelchov. C. 1. Cur. 13 p. 27. sqq]

Arthriticis in specie conducit. Placentæ seu trochisci ipsa radice præstant, radix enim admodum fallax est, quia una pars ejus cum vehementia, altera vero nihil quicquam purgat. Ratio est, quia plurima pars resinæ, in qua est vis purgandi, ad partem vulneratam in effossione tendit. Infantibus etiam commodissime dari potest, quia est insipida & inodora; contra lactis grumescentiam datur.

Datur in substantia à ʒß ad ʒj. extract. à gr. xv. ad ℈ij. resina datur ut Jalappæ.

℞. Mechoac ʒß diagryd. gr. v. ⊖♀ri gr. iij ℴℴ caryoph. gt. j. M. f. pulv. in Melancholia exhibendus.

℞. Mechoac. ʒß. amygd. dulc. ℥ß sacch. in ▽ ros. solut. q. s. f. l. a. panis Martius. in arthritide.

℞. Mechoac ℈j. ocul ♋. ʒß. ⊖ ♀ri gr. iij. M. f. pulv. contra grumescentiam lactis infantum, puerperis etiam exhibendus, addi possunt sperm. ceti gr. vij. vel. ix.

TUR-

MECHOACANNA ita dicta à loco natali; vocatur quoque MECHOACANNA ALBA ad distinctionem Mechoacannæ nigræ, quæ est gialappa, Weise Jalappa / weise Rhabarbara / du MECHOACANNE.

Pertinet ad convolvulorum species. Convolvulus Americanus Mechoacan dictus Raij Hist. 723. Jeticucu seu radix Mechoacan Margr. 4. ed. 1648. Bryonia Mechoacanna alba C. B. Pin. 297. Mechoacan. I. B. 2. 149.

Radix semper eligenda recens & insigniter albicans, improbatur cariosa & nigra: in infuso ad ℥ij ʒß. præscribitur, sed raro.

Resina minime in usu, ut & extractum.

℞. Mechoacan alb: pulver. Trag: alb. ana part. æqu. Msc. f. pulvis insignis & experientia sæpissime comprobatus, si cuspidatim, aliquoties de die, infantibus cum pulte exhibeatur, ad tormina, inflationes abdominis atque obstructiones alvi reserandas.

TURBITH.

Est etiam species convolvuli indici, foliis altheæ similibus. Radix oblonga, crassa, resinosa, foris ferruginea, intus albida, saporis subacris, nauseabundi resinosi. Tota planta lacte turget, concrescente in resinam, quia substantiam habet valde porosam, resina non æqualiter distribuitur, ita ut nihil resinæ in quadam parte sæpe subsit, ideoque non purgat.

Suspectum est, quod sæpius tormina excitet, quæ deducunt à resina pertinaciore, ego vero à particulis irregularibus, in ima enim parte resinositas tanta non est.

Turbith potentius in serum viscidamve lympham agit quam Jalappa, & propterea in podagra & arthritide, ubi potentioribus purgantibus opus est, conducit. Vis consistit in resina ejusque cortice, in quo resina latet.

Cave ne temere exhibeas gravidis quia Uterum valde commovet.

Datur in substantia à ℈j. ad ℈ij resina & extractum, quod

omnium optimum, velut in Jalappa infusum à ʒij ad ℥ß.

℞. Turbith. vegetab. resinos. ℈j troch alhand. seu diagr. gr. iij. ⊖♀ri gr. v. ∞ caryoph. gt. j. f. pulv. pro educenda pituita.

℞. Extr. turbith. ℈j. diagr. gr. iij. caryoph. arom. gr. v. ⊖♀r. gr. v. bals. Peruv. q. s. f. bolus.

℞. Rad. turbith. ʒß. glycyrrh. ℈ß. ⊖ vol. succin. ℈ß. helleb. alb. gr. v. f. pulv. sternutatorius ad excitandos Apoplecticos. In officinis prostant species diaturbith. dos. à ℈ß ad ʒß.

℞. Rec. spec. diaturb. ʒß Crem. ♀ri. ℈ij f. pulv. in hydrope.

RA-

Turbit, Turpethum, Torbedon.

Convolvulus Indicus alatus maximus foliis Ibisco nonnihil similibus, angulosis. Turbith officinis Hermanni H. L. Bat. Turpethum repens foliis Althææ vel Indicum C. B. Pin: 149. Turbit. Tirastawalu Zeylanensibus.

Turbith frequens AUTHOR offendit locis opacis humidis ad fossarum margines, retro hortorum sæpes, aliisque sylvestribus à mare longe dissitis in Zeylan & in Malabara. Colliguntur in usum Medicum non caules, ut perhibet Garzias, sed radices crassiores turgentes lacte & resina copiosiore. Quæ ad nos transmittuntur, fodiuntur in Guzarata ubi proventus luxuriosus: conferatur AUTHOR IN H. L. B. p. 177. seqq. Radix eligenda recens, fractu contumax, resinosa, improbatur levis cariosa & cujus extremæ tantum partes resina muniuntur. Contorqueri solet Turpethum ut resinosius compareat.

Prostabant olim species diaturbith cum Rhabarbaro, quas in expellendis præcipue vermibus à gr. xij ad ℈j præscribebant, hodie vix amplius in usu sunt.

Occurrit adhuc hodie *Electuarium diaphœnicon* Purgierende Dattlen-Lattwerg / *Electuaire Diaphœnic*; rectius appellaretur *Electuarium Diaturbith*. Convenit ad pituitam & humores serosos evacuan-

cuandos, in hydrope, Lethargo, apoplexia morbisque soporosis menses quoque ciet, dosis ad ʒß, ad ℥j. Drachma continet grana vj Turbith, Diagrydii autem gr. ij. cum 4ta. parte grani. In Gallia adhuc ejus usus viget internus, alias in clysteribus ad ℥j. ℥iß adhibetur.

RADICES SALE FIXO ACRI CONSTANTES ET VEHEMENTISSIME PURGANTES.

Cucumis asininus.
Esula major & minor.
Helleborus niger.
albus.
Bryonia.

CUCUMIS ASININUS.

Est cucumis Sylvestris asininus dictus C. B. P. radix crassa, oblonga, alba, saporis acris nauseosi, odoris dum recens virosi. Planta est pomifera flore monopetalo marginibus tanquam partitis, fructu ovali, hispido hirsuto.

Serum & aquam per Vomitum sedes & Urinas copiosissime, sed tarde & cum violentia excernit, hinc rarius exhibetur hydropicis pro scopo purgandi per inferiora, sed tutius datur extractum cum ♒ vini ♀isato vel acet. dest. factum à ℈ß. ad gr. xv & ℈j. additur ☿ dulc. stimulatur troch. alhand. simul corrigitur ☍ d. caryoph.

℞. Extract. cucum. asinin. gr. xv. quod perperam elaterium vocatur, extr. troch. alhand. gr. iij ☍ d. caryoph. gt j. Extr. absynth. q. s. f. pil. contra hydropem.

 ℞. Rad.

℞. Rad. 5. aperient. ana ʒj rad. cucum asinin. ʒiij M. f. decoct. cui add. syr. 5. rad. aper. pro scopo diuretico. possunt etiam ⊖ia addi.

[De elaterii virtute & effectibus in hydrope conf. Martin. Lister. Exercitat. de hydrope p. 17. & hinc inde.]

ESULA.

CUCUMER SYLVESTRIS, SIVE AGRESTIS σίκυς ἄγελος, Wilde-Cucumern / Spring-Gurcken / Spring-Kürbiß / Wilde-Hunds-Kürbiß / Esels-Kürbis / Esels-Cucumern / CONCOMBRE SAUVAGE.

Cucumis Sylvestris asininus dictus C. B. Pin. 314. Cucumis sylvestris sive asininus I. B. 2. 248. Cucumis sylvestris Dod. Pempt. 663.

Circa mœnia, areas & stabulorum fimeta in Italia & Narbonensi Provincialique Gallia sponte oritur. In Germania autem (verba sunt I. B.) non nisi satus provenit, semel autem satus pluribus inde annis facile renascitur, non tamen è radice revirescens, sed ex seminibus sparsis proveniens. Julio & Augusto floret. Autumno fructus maturatur pueris, ut cum LOBELIO loquar, notissimus, qui fructum turgentem vix dum tactum digitis ludibundi in faciem invicem elidunt semina, succoque peramaro & viroso os oculosque perfundunt Ex hac planta referente TOURNEFORTIO multum phlegmatis Urinosi parum acidi, magna quantitas olei, multum salis volatilis concreti cum cineribus & sale fixo per analysin Chymicam extrahitur.

Radix commendatur ad tumores veteres discutiendos, podagram & malum ischiaticum mitigandum, vitiligines impetiginesque ut & cicatrices nigras & maculas in facie depurgandas. Sed rarius usurpatur.

Radix cucumeris asinini datur ad gr. xv. ʒß. folia exsiccata ad gr. jv. ad gr. vj. Ingreditur unguentum de arthanita & alia.

ESULA.

Major & minor. Major est Tithymalus palustris fruticosus C. B. P. radix oblonga, pollicem crassa, foris fusca, intus pallida, lacte acri exedente & nauseoso turgida, si recens: est

planta

planta tricapſularis tricoccos, conceptaculis poſt ſingulos flores ſingulis.

Minor eſt Tithymalus foliis pini, forte Dioſcoridis Pityuſa C. B. P. radix oblonga, Eſula majori tenuior, foris fuſca, intus ex flavo albeſcens, lacte acri turgida.

Eſula minor virtute fortior majori, utraque ſupra & infra educit humores hydropicorum tanta cum vehementia & moleſtia, ut robuſtioribus tantum exhibenda ſit, in cachexia, febribus, hydrope, ſcabie. Jungitur alterantibus pro ſtimulo. Additur etiam Clyſteribus acribus ad excitandos Apoplecticos.

Vis omnis conſiſtit in cortice, qui à ℈ß ad ℈j in ſubſtantia datur. Feliciori cum ſucceſſu exhibetur extractum cum -ᴧ- vini vel aliis menſtruis ſubacidis factum. Extractum ex radice datur tantum ad gr. xv. & ℈j. Si in ſubſtantia datur corrigitur oleo aniſi. v. c. ℞. Cortic. eſul. min. ℈j. Elæoſach. aniſ. Citr. ana ℈ß. troch. alhand gr. v. f. pulv. antihydropicu ex vino abſynthite

℞. Extr. eſul. ℈ß. extr lign. al. gr. vij. troch alhand. gr. v. ꝏ caryoph. gt. j. conſerv. flor. perſic. ℈j. l. q. ſ. f. bolus in hydrope.

Quidam Medicus exhibuit infuſum in hydrope feliciter, quod tamen potentiſſimum & cum judicio dandum.

℞. Rad. Eſul min. ℥ß. Helleb nigr. ʒij. Colocynth. in pet. ligat. ʒj. Caryoph. ℈j affunde vini ſ. q.

℞. Eſul helleb n. ana ʒvj helen. ℥j. gentian. ℥ß. rhabarb. ʒvj. fol. ſen. ℥j ⊖ ♀ri. ʒiij. include nodulo, affunde vinum generoſum q. ſ. f. alterans & ſimul purgans, in Cachexia, febribus, hydrope, ſcorbuto.

HEL-

Τιθύμαλος, TITHYMALUS, quoniam ejus ſpecies lacte turgent vocatur propterea à quibuſdam LACTARIA, Wolffs-Milch / TITIMEL, A-

LE. Est plantæ genus flore monopetalo campaniformi globoso multifido & duobus foliolis cincto, quæ calycis vice fungi videntur; pistillum autem deinde abit in fructum trigonum in terna loculamenta divisum ac seminibus fœtum oblongis. Plures Tithymalorum species sunt, sed duas tantum usuales facit author, quæ hæ sunt

Tithymalus palustris fruticosus C. B. Pin. 292. Tithymalus magnus multicaulis sive Esula major I. B. 3. 671. Esula major. Dod. Pempt. 374. &

Tithymalus Cyparissias C. B. Pin. 291. & I. B. 3. 663. Tithymalus Cupressinus sive Humipinus Lob. Ic. 356. Esula Officinarum Cæsalpini 374. Et hæc ultima in usum præcipue trahi solet, Linariæ admodum similis, ut antequam floreat non distinguatur nisi succo lacteo. Nam

Esula lactescit sine lacte linaria crescit.

Hinc inde in agris, pratis, locis sterilibus incultis, aridis, montibus, sylvis &c. provenit sat copiose, floret Majo & Junio &c.

Folia, quæ tamen rarissime usurpantur primo gustum amygdalinum postea ardoris & acrimoniæ sensum imprimunt.

Analysi Chymica multum acidi & sulphuris, mediocrem terræ & salis fixi quantitatem, parum vero alcali exhibet. A Sulphure in phlegmate contento alborem succi prodire notum est. Hic succus acris admodum est & arrodens, ut impudentium Mendicorum fraudi inserviat, qui cutim sibi hoc succo exulcerant scabritiei specie, ut loquitur Schrœderus. Vocatur alias Rhabarbarum rusticorum. Vim ejus drasticam corrigere nituntur Bdtellio, Tragacantha, mucilagine psyllii &c. Quidam cum spiritu sulphuris, aut Saccharo Saturni, à quibus sal acre tenuius & pungens obtunditur, correctionem instituunt. Succus esulæ, qui interne plane non debet adhiberi, externè verrucis inunctus prodest. Dicitur etiam quod Lac esulæ cum sale armoniaco in globulos redactum & denti cavo inditum eundem absque dolore cadere faciat.

IN OFFICINIS NIHIL AMPLIUS APUD NOS PROSTAT

Quam *radices esulæ præparatæ* präparirte Wolffs-Milch-Wurtzel/ *racines de Tithymale preparées*, macerando cortices per triduum in aceto acerrimo. Usurpantur in morbis à colluvie sero-

sa

sa oriundis, in infuso aut decocto ad aliquot drachmas. Extractum exoluit.

HELLEBORUS NIGER.

Est Helleborus niger flore roseo C. B. P. n. IV. Sunt radices tenues fibrosæ nigricantes ex uno capite prodeuntes, saporis acris pungitivi, amari nauseosi. Est planta multisiliquosa, pentapetala.

Viscidos & Melancholicos seu acidos adustos & coagulatos humores validissime tam ἄνω quam κάτω expurgat, ut in morbis capitis, soporosis, maniacis, Chronicis, Catarrhosis, Hypochondriacis præ cæteris eligatur.

Fibras plurimi rejiciunt, reservantque tantum cuspidem superiorem, sed in hac tanta non est vis quam in fibris.

Raro pro basi præscribitur, sed potius tanquam stimulans pro cæteris purgantibus. In substantia datur a ℈j. ad ʒß in robustioribus. In Infuso à ʒj ad ʒij ex vino cydoniato, oxymelle, tanquam correctorio: tutissimum est extractum, vel cum ♒ vini vel aceto factum, quod est nonnihil resinosum.

Aquam destillatam purgativa acredine esse imbutam experimentis Zwelfferi. [Pharm. Reg. p. 35.] Olai Borrichij & aliorum constat.

℞ Helleb. nigr. sacch. cand. ana ℈j. M. f. pulv. exhibe in cochleari oxymell. pro robusto, vel add. ⊖ ♀ri gr. v. ꝏ de caryoph. gt. ij. M f. pulv. pro maniaco.

℞ Extr. hell. n. gr. xv. ☿ dulc. gr. vij. diagr. gr. iij. Camph. gr. v. Ess. Castor. q. s. f. pil. purgantes, valde conveniunt in chlorosi.

HEL-

Ἑλλέβορος sive ἐλλέβορον, vel ἐλλέβορος ἀπὸ τοῦ ἑλεῖν τῇ βορᾷ quod interimat esu si pabuli loco sumatur. Vocatur etiam MELAMPODIUM, VERATRUM, quod vertat mentem, schwartze Nießwurtz/ ELLEBORE NOIR.

Est planta flore rosaceo, ex cujus meditullio surgit pistillum plurimis corniculis inter stamina & petala jacentibus cinctum circa basin, quod abit in fructum in quo velut in capitulum colliguntur vaginæ membranaceæ, in cornu plerumque desinentes, secundum longitudinem dehiscentes, seminibus fœtæ plerumque subrotundis vel ovatis.

Species maxime usualis est.

Helleborus niger angustioribus foliis Tourn. J. R. H. cl. 6. S. 1. g. 11 Helleborus niger flore roseo C. B. Pin. 186 Elleborus niger legitimus Clus. Hist. 274. Elleborus niger flore albo interdum etiam valde rubente J. B. 3. 635. Christwurtz/ Huic tamen etiam substitui potest.

Helleborus hortensis flore viridi C. B. Pin. 185. Helleborus niger vulgaris flore viridi vel herbaceo radice diuturna J. B. 3. 636. Veratrum nigrum ij. Dod. Pempt. 385. prioris speciei flos initio albidus deinde purpurascens postremo virens. J. BAUHINUS flores pro anni diversa constitutione albos aut rubentes valde esse observavit. Florent circa festum nativitatis Christi ad Aprilem usque.

Multum olim in Insulis Antycyris reperiebatur, cumque helleborus stupiditati & insaniæ medeatur, varia orta proverbia, *Helleboro opus habet, navigare Anticyras, ô tribus anticyris caput insanabile dignum.* In Austria, Styria, Alpibus & Pirenæis invenitur; utplurimum autem colitur in hortis apud nos.

Radix tantummodo in usum venit & quidem haud raro ex Styria advehitur, ubi viget Helleborus niger amplioribus foliis Tourn. J. R H. cl. 6. S. 1. g. 11. Veratrum nigrum stiriacum Tabern. Icon. 723. Colligitur juxta quosdam Martio, juxta alios æstate, septembri aut octobri. Hoc autem in collectione maximopere suadent observandum esse, ne confundantur cum radicibus Aconiti non adeo dissimilibus. Radix dum recens est in plicas flectitur & exsiccatur.

Purgat insigniter & præsertim ex mente veterum est melanagogum. PARACELSUS qui eum Dauram & Thesaurum vitæ vocat, Helleborum nigrum tantis extollit laudibus, ut non dubitet Heroem vocare contra morbos Herculeos, Apoplexiam, Maniam, Melancho-

liam

liam, Epilepſiam, Podagram, Lepram & Hydropem. In morbis arthriticis, cachecticis, obſtructionibus viſcerum nondum inveteratis, imo & menſium obſtructione pertinaci &c. quoque laudatur. Suis relinquitur authoribus quod de ejus vi melancholiam dæmoniacam curandi deprædicatur. In infuſis præſertim in nodulis haud raro ad ℥ß & paulo ultra aſcendimus. Veteres hanc radicem decoxere cum Lente & juſculis, PARACELSUS autem aliique cum carnibus decoxerunt, decoctumque pro purgante exhibuerunt. Sunt qui easdem virtutes foliis quoque tribuunt, ex quibus rurſus in umbra verſus Orientem ſiccatis cum ſaccharo pulverem ad vitam prorogandam ex mandato PARACELSI parant, qui quotidie ad ʒß. aſſumendus eſt. Externe radix in ſetaceis & fonticulis adhibetur. Sic in cephalæa, ophthalmia & ſuffuſione fruſtulum auris lobulo perforato immittunt, in peſtilentialibus bubonibus & antrhacibus, cuti vicinæ perforatæ infigunt. Veterinarii jumentis aſthmaticis ac torminoſis, præſertim ab exhalationibus peſtiferis, cuti carnique foramen infligunt, perque id ad ſeroſitates noxias extrahendas fruſtum radicis hellebori nigri transmittunt.

Nonnulli in menſibus retentis peſſarium exinde factum ſuadent; Sicuti autem in uſu interno cautos eſſe oportet, ita & non temere quoad uſum etiam externum procedere debemus, præſertim cum teſtante DN. DU HAMEL de affectionibus corporum radix hellebori fonticulo admota alvum ſubducat & vomitum quandoque moveat. Hydropicorum quoque abdomini ad aquas diſcutiendas imponitur. Folia etiam in vino rubro cocta ad dolorem iſchiadicum reſolvendum commendantur. Cingulum ex foliis nudo corpori circumdatum ad hæmorrhoides & menſes nimios deprædicatur. Cæterum uſus Hellebori in pulveribus ſternutatoriis notiſſimus eſt.

Multum occupati fuere olim in correctione etiam hujus hellebori nigri, eamque vel per aromata vel per coctionem in clibano aut ſub cineribus infigendo radiculas pomo cydoniorum, vel per macerationem in vino vel ſimplici vel cydoniorum aliove, vel per acida, acetum, phlegma Vitrioli vel per alia etiam tentarunt. Hodie cum in ſubſtantia vix amplius adhibeatur, non multum huic correctioni operam dant. Succus hellebori nigri tinnitum aurium tollere dicitur mane & ſero inſtillatus.

PROSTANT IN OFFICINIS.

Radices Hellebori nigri præparatæ, präparierte schwartze Nieß-Wurtzel/ *Racines d'Ellebore noir præparées*, maceratas per triduum in vino Cydoniorum prius fibras pomo hinc cydoniorum pasta panis obvolvendo infixas coquendo & postmodum exiccando.

Habemus porro *Oxymel Helleboratum*, Saurhonig mit Nießwurtz/ *Oxymel d'Hellebore composé*, quod miris laudibus a GESNERO extollitur pro scopo abstergendi, aperiendi, humores omnes omniaque recrementa e corpore protrudendi, omnesque meatus reserandi. Vix autem tantas meretur laudes. Dosis est ad drachmas duas ad drachmas sex.

Celebris præterea est *Tinctura Martis helleborata Wedelii*, Stahl-Tinctur mit Nießwurtz/ *Teinture de Mars avec l'Ellebore*, quæ in morbis contumacibus, chronicis, affectu Hypochondriaco, ictero, arthritide, scorbuto, melancholia, mania celebratur, datur ad guttas viginti triginta quadraginta & ultra. Imprimis autem multum æstimatur *Extractum Hellebori nigri Mastichinum*, Schwartz-Nießwurtz-Extract mit Mastix/ *Extrait d'Ellebore avec du Mastic*, quod fit extrahendo cum aqua sale tartari acuenda, addendo sub finem aliquid mastichis: in supra dictis affectibus multum celebratur. Datur per se ad grana quinque ad quindecim, sæpius etiam cum aliis miscetur. Ingreditur *pilulas Hypochondriacas beati parentis mei*, Pillen wider die Miltzsucht/ *Pilules Antihypochondriaques*, quæ ad grana 15. 20. triginta & ultra in obstructionibus alvinis & hypochondriorum, in affectione hypochondriaca aliisque pluribus morbis non absque effectu usurpantur.

De vi purgante aquæ destillatæ ex helleboro alii dubitant, quicquid sit, non trahitur in usum.

Analysi Chymica eadem fere ex nigro ac ex albo educuntur principia.

HELLEBORUS ALBUS.

Est Helleborus albus flore subviridi C. B. P. radix oblonga, pollice aliquando crassior, foris fusca, intus alba, numerosis albicantibus fibris stipata, saporis acris, paululum amari-

amaricantis, subadstringentis, ingrati & nauseosi.

Helleborus albus nigro multo vehementior est, & aliquando convulsiones parit, proinde ejus substantia non nisi robustissimis, maniacis, furiosis, Melancholicis, quartanariis concedenda est.

Corrigitur vel per acida, vel per vinum Malvaticum, in quo vel coquitur vel maceratur, iterumque siccatur, & sic interne exhibetur, semper tamen genium suum retinet.

Externe ob sui acredinem pulveribus sternutatoriis ad excitandos Apoplecticos, & sanandos Catarrhosos admiscetur.

Substantia robustissimo datur à ℈ß ad gr. xv. in infuso ad ʒj. melius tamen in extracto.

℞. Helleb. alb. ℈ß. ⊖♀ri gr. vij. ☿ dulc. ℈ß. L. O. gr. j. f. pulv. in mania exhibendus cum syr. de fumar.

℞. Galang. ʒij. affund. vin. helleborat. ℥iiij. f. Essentia cochleatim danda in mania.

℞. Extract. helleb. alb. gr. xv. ⊖♀ri gr. v. conserv. fumar. ʒj. M. f. bol. pro ij. dosibus, robustissimo vero pro una dosi exhiberi potest.

℞. Helleb. alb. infundatur in vino Malvatico, eximatur radix & novum vinum superaffundatur, hoc secundum vinum helleboratum confert in specie maniacis ad cochl. j. vel ij. in quo etiam varia medicamenta aliis morbis appropriata exhiberi possunt, v. c. Essent. castor. vel castoreum ipsum in Uteri vitiis, seu Essent. absynth. in quartana.

℞. Helleb. alb. fol. majoran. summitat. origan. ana ℈j M. f. pulv. sternutatorius ad excitandos Apoplecticos, in graviori casu add. gr. j. vel ij. Cantharid.

BRY-

ἐλλέβορος λευκός, VERATRUM Weiß-Nieß-Wurtz / Schampanier-Wurtz / ELLEBORE BLANC.

Est plantæ genus flore rosaceo, cujus pistillum abit in fructum, in quo velut in capitulum colliguntur tres plerumque vaginæ membranaceæ seminibus fœtæ oblongis, grani tritici æmulis marginatis & quasi ala foliacea cinctis. Differt ab Helleboro quod corniculis careat & semen habeat marginatum. Discrimen inter album & nigrum dependet à colore radicis: species usualis audit

Veratrum flore subviridi Tourn. I. R. H. cl. 6. s. 6. 12. Helleborus albus flore subviridi C. B. Pin. 186. Helleborus albus flore ex viridi albescente I. B. 3. 634. Helleborum album sive Veratrum Lob. Icon. 311.

Gaudet montanis & asperis locis & non solum in regionibus calidioribus, verum & in Germaniæ, Helvetiæ, Silesiæ &c. montibus, ut & Pannoniæ & Austriæ siccioribut pratis viret ex Clusii & Bauhini observationibus. Floret æstate, messibus aut sub autumnum legendæ sunt radices. Vetustissimus mos erat helleborum dare cum Raphano idque tripliciter, vel nimirum raphanum radicibus transfixum, ibique per 24. horas relictum dabant, vel raphanum radicibus transfixum in Oxymel infundebant, & Oxymel solum exhibebant, vel raphanum abjiciebant de mane, & radices infundebant in dicto Oxymelite. Alii malo cydonio immisere radices & pasta farinacea obductum in fornace pistoria coxere, & abjectis postea radicibus pomum edendum præbuerunt. Corrigitur melius per acida quam per aromata aut acria, sed neque his neque aliis correctionibus & præparationibus opus est, cum non amplius in usum veniat, & dosis, uti recte LANGIUS judicat, secura sit, si plane non detur. Spiritus vini, in quo helleborus albus infusus fuit, ad gravem auditum magnæ dicitur efficaciæ, si in aurem affectam guttatim instilletur.

Ejus antidotum pulvis florum Nymphææ albæ esse dicitur. ETTMÜLLERUS autem & alii hunc in finem præferunt Castoreum.

Ingreditur Oxymel Helleboratum æque ac niger.

Helleborus hic fonticulo immissus nonsolummodo majorem seri quantitatem extrahit sed & violenter purgat.

Analysi Chymica extrahitur spiritus admodum acris solutionem Mercurii sublimati coagulans, quem insequitur liquor acidus corrodens, Sal volatile concretum & oleũ, remanente magna terræ quantitate.

BRYONIA.

Est bryonia aspera seu alba baccis rubris C. B. P. radix prægrandis, longa, crassa carnosa, albida, quasi fungosa, intus circulis donata, saporis acris mordacis amaricantis, nauseabundi, odoris virosi dum recens est, mitior fit dum senescit. Decocta ejus acria sunt satis, extractum est optimum.

Est planta baccifera scandens, flores monopetali quinquefariam divisi.

Recens & vegetativo suo succo adhuc turgida validior est quam siccata, hæc serum & aquas magis per inferiora, illa vero ἄνω & κάτω potenter exterminat. Speciale quid obtinet in sanguinis grumis dissolvendis, item in asthmate & hydrope pectoris, in hydrope Uteri, ut & ob insignem sui amaritiem in vermibus.

Sicca infusis diureticis additur pro stimulo, succus radicis à ʒij. ad ℥ß. exhibetur cum oxymell. contra asthma.

℞. Rasur. bryon. rec. ℥ij. Camph. ʒij. f. massa, excipiatur petiis in podagra.

℞. Succ. bryon. ʒij. oo thereb. spic. q. s. f. liniment. pro partibus convulsis.

In Clysteribus contra hydropem. ℞. Rad. bryon. ℥j. irid. flor. ℥ß. cort. ebul. sambuc. ana ℥ß. bacc. junip. sem. cumin. fœnic. ana ʒij. coq. ex ▽ & Urin. colatur. add. hier. picr. ℥ß. vitell ov. n. j.

Externe radix recens ingreditur Emplastra seu Cataplasmata contra tumores pedum œdematosos & podagricos. ℞. Bryon. rec. ℥ij. flor. cham. melil. sambuc. ana Mj. f. catapl. ex ▽ & Urina.

℞. Bryon. sicc. rad. ari ana ʒiß flor. △is ʒj. f. pulv. pro asthmaticis à ʒß. ad ℈ij. sumendus ex syr. violar.

℞. Rad. bryon. ℥ß. coq. cum oxymell. contra asthma.

℞. Rad. bryon ℥ß. absynth. Mj. flor. viol. p. j. coq. in vino & aqua, applicetur totum parti dolenti in hemicrania.

RA-

Βρυωνία a vocabulo βρύω germino pullulo, quod abunde propullulet, vel a βριάω quod est extollo, ex alto, eo quod in propinquos frutices scandens se extollat; Ἄμπελος λευκή, *Vitis alba a radice*, vitis quod foliis & viticulis vitem æmuletur. COLUBRINA vocatur quod sub hujus umbra densiori stabulare ament colubri, aqua ardens dicitur à vi caustica baccarum, MELOTHRON PSILOTRUM quasi nudatorium & depilatorium, quod ex acinis illius coria depilari ac præparari possint. Zaunruben/ Zaunreben/ Hundsreben/ Stichwurtz/ Stickwurtz/ Scheißwurtz/ Schmerwurtz/ Teuffels-Kirschen/ Hunds-Kürbsen. COULEUVRÉE, VIGNE BLANCHE, BRYONE.

Est plantæ genus floribus monopetalis campaniformibus patentibus & multifidis a calice ita comprehensis ut sejungi nequeant. Embryones, quibus flores fœcundi insident, abeunt in baccam globosam vel ovatam seminibus fœtam subrotundis. Adde claviculos quibus Bryonia tanquam manibus adminicula apprehendit.

Bryonia aspera sive alba baccis rubris C. B. Pin. 297. Vitis alba sive Bryonia J. B. 2. 143. Bryonia alba Dod. pempt. 400. Crescit in dumetis, flores æstate, autumno fructum producit, qui primo viridis postea maturescens rufescit.

Radix colligenda tempore verno, incidit, attenuat, menses & urinam movet, Splenetica est, hepatica atque uterina; fœtum, ejicit. A quibusdam adversus venena animaliaque venenata commendatur. Vis anthelmintica concedi potest, an autem tantum valeat contra Epilepsiam, ut quidam volunt experientia sufficienti nondum constat. Nonnulli in arthritide, podagra & malo ischiadico tum externe tum interne laudant Bryoniam, ita ut propterea quoque appellitetur Gicht-Wurtz/. Affricatur recens evulsa e terra locis arthritide affectis soloque rursus concreditur, ut more sibi naturaliter insito crescere pergat. Reperiuntur qui illam contra maleficia & fascinationes prodesse credunt. Externe ad scrofulas & tumores duros discutiendos

dos, res heterogéneas ex vulneribus extrahendas commen latur ulceribus tibiarum etiam phagædenicis confert. Hoc certum quod in contusionibus maxime conducat, sive recens imposita sive exsiccata, sed in Spiritu Vini rursus macerata: sugillationem & livedinem non solum tollit sed & præcavet. In hydrope quoque renum regioni vel per se vel cum stercore vaccino aliove applicatur. Plantis pedum œdematosorum recens quoque subditur. Pessarium exinde formatum menses & fœtum ciet; sunt qui ad maculas faciei atque rugas delendas, ut & nitorem conciliandum, radicem sub cineribus coctam contusamque applicant vel ejus decocto cum decocto ficuum utuntur. Applicatur quoque in taleolas dissecta & tosta lateri dolenti, quem in finem & sequens paratur oleum.

℞. Bryon. recent. remoto cortice in frusta dissect. lib. j. olei olivarum etiam libr. j. coque tam diu ad ignem lentum donec radix exsiccata fuerit, postea exime ex oleo frusta & aliquoties in eodem ferrum ignitum extingue, observando, ut quam primum oleum flammam conceperit illa mediante operculo suffocetur. Serva in vase clauso, oleum antipleuriticum usu externo haud spernendum existit.

℞. Rad. Bryoniæ quæ sit magna & bene nutrita ℔ ß. in taleolas sectam frige in sartagine quousque contabescant, cola: adde terebinthinæ ℔ß. ceræ ℥v. fiat unguentum in strumis vel dissolvendis vel ad suppurationem deducendis a Zacuto Lusitano maxime laudatum. In officinis nostratibus neque extractum neque aqua Bryoniæ prostat, exulat quoque fecula olim decantata maxime. Ex hac radice virunculos efformant, quos in arena exsiccatos postea pro Mandragoris venditant. Nondum extra omnis controversiæ aleam positum est, quod Clauderus in E. N. C. dec. 2. ao. 5. obs. 185. de Bryonia asserit. Tum demum ex baccis novam progerminare plantam, postquam ab avibus prius devoratæ & cum excremento rursus semina excreta fuerint.

Asparagis primum germinantibus veteres vesci solebant. Si radix tempore verno terræ adhuc immersa excavetur & proprio operculo tegatur, dicunt colligi succum omni mane, qui intus ad aliquot cochlearia assumptus hydropicos curat, extus vero podagricis conducit

RA-

RADICES SALE PURGANTE BLANDO CONSTANTES ET VULGO LAXANTES.

EBULUS.

Eſt Sambuci humilis C. B. P. radix oblonga tenuis digitalis craſſitudinis non lignoſa albida, ſaporis amaricantis, ſubacris & nauſeoſi.

Eſt planta baccifera trypirena.

Serum & ▽. tam per ſedes quam per Urinas blande evacuat, præcipue cortex unde antihydropicus audit. Subſtantia lignea interior adſtringit potius, & propterea in fluore albo & nimio Menſium fluxu ex vino capitur.

Externe valet contra tumores pedum œdematoſos ℞. piper ʒj. Cort. Ebul. ℥j. helen. bacc. junip. ana ℥ß flor. chamom. melilot. ana Mj. coq. in ▽ & Urin. pint. i. f. Catapl.

Interne ℞. Cort. Ebul. ℥ij bacc. junip. ℥j flor. ſambuc p. j. infund. vin. ſ. q. ad ▽as per Urinam & alvum educendas.

PO-

Χαμαιάκτη, Chamæacte, ἀκτή ἄγρια, ἑλιοσάκτη SAMBUCUS HUMILIS, SAMBUCUS PUMILA, SAMBUCUS HERBACEA, AGRESTIS, Attich / nidriger Hollunder / Acker-Hollunder SUREAU BAS, HYEBLE, YEBLE

Sambucus humilis ſive Ebulus folio laciniato C. B. Pin. 456. Ebulus ſive Sambucus herbaca I. B. 1. 546. Ebulus Dod. Pempt. 381.

Paſſim udis incultis & paluſtribus locis ſæpiſſime ad arvorum margines florentem Junio & Julio baccas Auguſto & Septembri maturantem videas inquit I. BAUHINUS. Præter radicem ex Ebulo in uſum quoque cedunt folia, flores, cortex, baccæ & in his contentum ſemen.

Radici virtus quoque adſcribitur alexipharmaca, laudatur contra dolo-

dolores arthriticos, ſpaſmum atque paralyſin, & collo appenſa in ulceribus ſordidis ac vermiculationibus infantum deprædicatur. Folia mire laudantur externe impoſita ad dolores podagricos & tumores in hernia diſcutiendos, in ſcroti tumore & inflammatione cataplaſma ex foliis ebuli & agrimonia in vino rubro coctis multum commendat PAULI. Eadem folia Ebuli inſtar cataplaſmatis manibus & pedibus ſcabioſis ſuperimpoſita elegantiſſimum remedium eſſe dicuntur in infantibus, præſertim ſi ſimul conqueruntur de æſtu manuum ſeu pedum.

Cortex diſcutit, emollit, conducit in tumoribus ſeroſis pituitoſis arthriticis podagricis &c. Cortex medianus viridis eryſipelati imponitur.

Doſis corticis præſertim à radice detracti ſolet eſſe in infuſis & decoctis ad ʒiij ad ℥ß &c. Notandum autem quod infuſum magis violentum ſit quam decoctum.

Flores Sambuci hujus diſcutiente & diaphoretica vi pollent, concordant cum floribus ſambuci & horum inſtar quoque vino ſaporem moſchatellinum conciliant. Baccæ nigricantes ſuppeditant tum ſuccum ſuum rutilantem tum ſemina. Semina hæc, præterquam quod vi hydragoga gaudeant, diureſin quoque cient. In hydrope vel comeduntur vel infunduntur in vino & vinum hauritur. Exprimitur quoque exinde oleum, quod umbilico inunctum alvum laxat & dolores arthriticos demulcet, interne vero ad ʒj. ad ʒiß. aſſumptum per ſuperiora & inferiora purgat & imprimis in philtris laudatur.

Succus baccarum, quamvis pro ſcopo purgandi ad ℥j. ℥ij. commendetur, rarius tamen in uſum trahi ſolet æque ac ſuccus corticis, qui vim inſuper habet emeticam. Inſervit potius ad decantatam iſtam pulpam, quæ vocatur *Rob Ebuli* Attich-Mues / *Rob d'Yeble*. Nihil autem aliud eſt quam ſuccus inſpiſſatus, cui melioris aſſervationis gratia in Officinis aliquid ſacchari admiſcetur. Diaphoreticum eſt & alexipharmacum atque Diureticum pro ſero hydropicorum imminuendo notiſſimum, per alvum & urinam ſuam operationem exſerens. Adeo apud vulgum commendatur, ut quoties ad hydropicum Medicus vocatur, aut illud jam jam in uſum ductum fuerit, aut an adhiberi tuto poſſit, interrogetur. Scabioſis quoque non inutile exiſtit. Datur ad ʒj. ℥ß. & ultra. In Officinis præter modo dictum rob nihil ex ebulo proſtat.

Sunt qui ſucco ebuli aut etiam decocto radicis ad capillos denigrandos & criſpandos utuntur.

POLYPODIUM.

Eſt Polypodii vulgaris C. B. P. radix oblonga, minimi digiti craſſitie, foris rufeſcens intus herbacea, ex viridi palleſcens, multis nodis & tophis quaſi acetabulis geniculata, ſaporis ſubacris dulcis, quodammodo adſtringentis & nauſeoſi.

Planta eſt Epiphylloſpermos.

Optimum eſt quernum, præter virtutes cum filicibus & oſmunda communes poſſidet vim blandam laxantem, ideo Melancholicis, Hypochondriacis ſcorbuticis, tuſſientibus ſpeciatim conducit, præcipue ubi eorum alvus eſt adſtricta, externe ad oris & faucium vitia ſcorbutica.

In decoctis & infuſis frequentius datur circiter ad ℥j.

℞. Rad. Polypod. ℥j. Enul. camp. ʒiiij. coq. in hydromell. & vin. ana ℔ij f. apozema, quod à Poterio in aſthmate commendatur, præcipue ubi alvus eſt adſtrictior, addi poſſunt fol. Nicot. ʒij.

℞. Rad. Polypod. ℥ij. paſſul. min. ℥ß. ⊖♀ri ʒj. coq. in ▽ Colatur: adhuc calenti add. Mannæ ℥vj. ſem. Coriandr. fœnic. cinamom. ana ʒij. f. apozema purgans antihypochondriacum.

℞. Rad. Polypod. ℥ij. Malv. hort. flor. roſar. ana Mj. herb. prunell. ſalv. ana Mß. coq. in ▽ ℔iiij. add. aceti circiter ℔ß. & mell. roſat. q. ſ. f. gargariſma contra omnis generis inflammationes faucium, addi poteſt Alum. ʒj. prunellæ. ʒij.

RA-

Πολυπόδιον ἀ πολὺ multum & ποῦς pes, multipes, ob radicis formam. FILICULA DULCIS, RADIX DULCIS A GUSTU, Engel, Süß/ Süß-

Süß-Farn / Baum-Farn / Kropff-Wurtz/ Corallen-Wurtz Eich-Fahrn / POLIPODE

Est plantæ genus nequaquam ramosum, cujus folia ad nervum pene in partes angustas & oblongas secari solent. Fructus foliis innascuntur: capsulæ scilicet membranaceæ sphæricæ in acervulos congestæ, annulo carentes, quæ fibrarum contractione rumpuntur & semina fundunt minutissima. His notis addenda facies propria.

Polypodium vulgare C. B. Pin. 359. Polypodium I. B. 3. 746. Polypodium majus Dod. Pempt: 464.

In opacis sylvis & montibus ad petras muscidas, imprimis ad radices caudicesque vetustos arborum Fagi, Coryli, Quercus nascitur.

Ab antiquis remediis melanagogis accensitum fuit. In affectibus cachecticis & Ictericis & Schirrhosis ut & in glandularum mesaraicarum obstructione, mensium vitiis & renum, hepatis & lienis morbis commendatur. Decoctum polypodii ad arthritidem & scabiem deprædicatur. Vix autem per se usurpatur, sed utplurimum in infusis, nodulis & decoctis cum aliis adhibetur. Externe dicitur Polypum narium curare pulvis hujus radicis, quæ etiam luxatis prodest, adversusque rimas inter digitos manuum & pedum occurrentes in usum trahitur.

Continet multum acidi & olei, parum Spiritus Urinosi, nullum sal volatile concretum, mediocrem autem quantitatem terræ.

RADICES PARTICULIS DULCIBUS SEU BLANDE VISCOSIS CUM DULCEDINE CONSTANTES.

Dulcia concipiuntur corpuscula rotunda, mollecula, ad latera levissimis flexilibus & obtusis fibris instructa, linguæ meatibus cæterisque poris citra ullam renitentiam se insinuantia. Suntque vel alimentosa, dum in chylum facile mutantur & poris partium assimilantur, vel medicamentosa, & ob sui texturam villosam acria quævis, rigida & aspera obtundunt, temperant, emolliunt & flexilia reddunt, sanguinis

nis nimium motum ſiſtunt, eumque nonnihil incraſſant, hinc in faucium aſperitate, ſiti nimia, defluxionibus acrioribus & ſanguinis æſtu convenientiſſima ſunt.

CLYCYRRHIZA.

Eſt Glycyrrhiza ſiliquoſa vel Germanica C. B. P. radix oblonga, ſarmentoſa, digiti craſſitie, coloris flavi, ſaporis ſubacris mellei dulciſſimi, tenuis odoris mellei; debilis amaRities latet in cortice, hanc excipit levis acredo, unde colliguntur ⊖ia blanda.

Planta eſt ſiliquoſa papilionacea unicapſularis.

Copioſe colitur in agris Bambergenſibus, jam vero omnium optima ex inſulis Canarienſibus transfertur, quæ pugni craſſitiem adæquat.

Ob ſui dulcedinem acredine leni temperatam mulcet & incidit, ut proinde in faucium aſperitate, tuſſi ſicca, in Pleuritide, dyſuria & ſtranguria, ut & in phthiſi in ſpecie laudetur; & ubi ſaccharata ob acetoſitatem non conveniunt, glycyrrhiza præſcribitur: temperat quoque diaphoretica & diuretica, quæ ob ſui acredinem ſuſpecta habentur, infantum quoque alvum emollire & ſolvere creditur.

Datur in quavis formula. in ſubſtantia ad ʒj in infuſo & decocto. ad ℥j.

℞. Rad glycyrrh. ℥iiij. Cinam. ℥ij. coq. ex ▽ Hordei add. ferment. piſtor. petiis exceptum, repone donec fermentet, f. potus ad ſitim tollendam, addi quoque poſſunt paſſulæ minores.

℞. Rad. glycyrrh. Doronic. ana ℥ß. tuſſilag. ℥ij. ir. flor. ℥ß. herb. ſalv. fol. tuſſilag. ana Mj. jujub. n. vj. vel vij ſebeſten. n. v. caric. ping. n. vj. ſem. cubeb. ℥ß. f. c. ▽ & vino decoctum pectorale.

℞. Gly-

℞. Glycyrrh. alth. ana ʒß. f. pulvis in ▽ chærefol. tussilag. & papav. exhibendus in Pleuritide.

DO-

Γλυκυῤῥίζα, dulcis radix, γλυκύφυλον, γλυκεῖα, Ἄδιψος adipsos à ſedanda ſiti, unde & hydropicis ſuadetur, LIQUIRITIA, Süß-Holtz/ Süß-Wurtzel. REGLISSE.

Notæ characteriſticæ ab authore appoſitæ addenda ſunt folia bina conjugata coſtæ adhærentia, cui ſummæ folium impar innaſcitur.

Glycyrrhiza ſiliquoſa vel Germanica C. B. Pin: 352. Glycyrrhiza radice repente vulgaris Germanica I. B. 2. 328. Glycyrrhiza vulgaris Dod. Pempt. 341.

Sicuti in Germania, ita quoque in Gallia, Hiſpania, Italia &c. luxuriat. Bambergæ in agris colitur, tertio & quarto anno effoditur, modo, ut JOHANNES BAUHINUS notat, ſequenti: ſulcus longus per totum agrum ducitur duos fere pedes latus, profundus tres aut quatuor dodrantes, ſic majores radices eximunt, relinqunt minores. Colligi autem debet Pleiadibus occiduis. Si in hortis ſeritur, his quæ ſemel comprehenderit, ut recte loquitur FUCHSIUS: tam pertinaci fertilitate cohæret, ut vix unquam poſſit radicitus extirpari, tam reſtibili fœcunditate regerminat. Glycyrrhiza Germanica præfertur Hiſpanicæ. Radix hæcce annotante TOURNEFORTIO fere tota reſolvitur in phlegma acidulum, oleum atque terram, unde ejus dulcedo facile deducitur. Ob ſaporem ſuavem, virtutem demulcentem & ſitim ſedantem, omnia fere decocta pro potu ingreditur. Sitim ſedat ore tantummodo detenta. Notandum autem utique exteriorem corticem paulum amaricantem removendum eſſe, & non nimis diu decoquendam eſſe hanc radicem, ne potus vel nimis glutinoſus fiat vel amarorem contrahat. Præſtat hinc illam ſub finem fere coctionis adjicere. Decoctis porro pectoralibus, vulnerariis atque ſudoriferis ſæpe ſæpius admiſcetur. In quibuſvis affectibus renum eorumque ulceribus & calculo prodeſt. In ſumma in omnibus pulmonum, renum, veſicæ & Urinæ vitiis optime exhibetur. In Lue venerea quoque conducit ut & gonorrhæa virulenta.

Pulvis liquiritiæ uſurpatur inſtar infuſi Thee. Pilulæ quoque, partim ne coaleſcant, partim ſaporis gratia pul-

pulvere hoc consperguntur. Looch pectorale sumi solet cum baculo liquiritiæ & quidem reclinato capite, quo in ore liquescat. Baculus quoque liquiritiæ epilepsia & convulsionibus laborantium ori intruditur, ne linguam dentibus lædant. Infantibus dentientibus baculus etiam liquiritiæ masticandus offertur. Externe radix hæc pulverisata vel per se vel cum farina secalina aut triticea vel furfuribus mixta erysypelati inspergitur, quo modo etiam conducit in podagra, aphthis & ulceribus oculorum. Veterinarii pulverem liquiritiæ cum æquali quantitate sulphuris miscent & quotidie ad ℥iv. equis, quos Bauch-stössig vocant, exhibent Glycyrrhizam in aqua decoctam post accedentem fermentationem inebriare asserit RAJUS.

EX LIQUIRITIA IN OFFICINIS PROSTANT

Liquiritia in baculis, vulgo sed male *cocta* dicta & quidem *Liquiritia cocta alba*, Weissgebachen-Süß-Holtz/ *Reglisse cuite blanche*, atque *Liquiritia cocta citrina* Gelbgebachen-Süß-Holtz/ *Reglisse cuite Citrine.* Lambuntur in tussi & raucedine à materia acri proveniente, alba autem magis incrassat. (Ex eadem massa vel paulo etiam simpliciori formantur *Trochisci becchici albi*, Weisse Husten-Täffelein/ *Trochisques pectorales blancs & trochisci becchici Citrini*, gelbe husten-Täffelein/ *Trochisques pectorales jaunes*, qui etiam eodem modo & ad eundem finem usurpantur.) Prostat etiam *unguentum de Liquiritia*, Süß-Holtz-Sälbel/ *Onguent de Reglisse*, quod inflammationes leviores, pustulas à sero salso productas, intertriginem & similes affectus sanat, ulceribus dolorificis à salsi seri acrimonia profectis confert, oculis medetur, humores acres mitigando, pustulasque à sanguine bilioso acriore oriundas desiccat. Conducit quoque fissuris papillarum in mammis lactantium.

Extrahitur ex hac radice succus, de quo infra.

DORONICUM.

Sunt Doronici radice scorpii C. B. P. radiculæ oblongæ, rotundæ, tuberosæ, nodosæ, digiti minoris crassitie, ex viridi pallescentes, plures ex uno capite tenuibus quasi filis dependentes, saporis subacris, subdulcis ad glycyrrhizam accedentis,

cedentis, odoris nullius: minorem habet dulcedinem quam glycyrrhiza, sed saporem magis aromaticum. Hodie nobis eo nomine non venit, quo veteribus, venenatam enim qualitatem non habet.

Planta est discoidea, radiata pappescens.

Habet in dulcedine si recens sit aliquid aromatici, quod cuminum redolet, seu semina nigellæ, & propterea ob hoc blandum aromaticum junctum dulcedini discutit vertiginosos vapores, & involvit sæpe existentes in confuso & inordinato motu.

Datur in substantia à ʒß. ad ʒj. in decocto vero more congenerum, sed rarius datur in decoctis & infusis. Jungitur visco querno. Stimulatur galanga, cubebis, cumino, ⊖e volat. succin. Castoreo.

℞. Rad. Doronic. ℈j. galang. ℈ß. ⊖ Volat. succin. gr. v. castor. gr. vij. f. pulv. cum conserv. fl. anthos & syr. fl. tunic. q. s. f. bolus. In vertiginosis addi potest Laud. op.

In sanguine congrumato ℞. Doronic. ʒj ex ▽ Chærefol. add. ⊖ Volat. C. C. Oc. ♋. sperm. Cet.

RA-

DORONICUM Gämß-Wurtz / quod credatur rupicapras alta petentes hac radice vesci, Schwindel-Wurtz / quoniam vertigini medetur. *Doronic.*

Est planta flore radiato cujus discus ex flosculis, corona ex semiflosculis componitur, embryonibus qui postmodum in semina pappis instructa thalamoque affixa abeunt, insidentibus & calyce pelviformi & multifido comprehensis.

Doronicum radice Scorpii C. B. Pin. 184. Doronicum latifolium Clus: Hist: xvj. aliis magis placet

Doronicum radice dulci C. B. Pin. 184. Doronicum folio subrotundo serrato I. B. 3. 17. Doronicum iij. Austriacum ij. Clus. Hist. xvij. In montibus Helvetiæ, Languedociæ, Provinciæ, Austriæ

ſtriæ, Styriæ, Tyrolis &c. occurrit, floret Julio, in hortis vero Majo.

Huic radici, qua Damæ & venatores ipſas inſequentes ad præcavendam vertiginem uti aſſeritur, plures adhuc virtutes alexipharmacæ, cordiales, præſertim in palpitatione cordis, cephalicæ &c. adſcribuntur, ab aliis vero vix non tanquam maxime venenata rejicitur, præſertim cum animalibus quibuſdam lupis, canibus, exiſtat exitioſa &c. unde non doronicum ſed dæmoniacum appellat MARANTHA. Quod ſi porro quis diſſenſum authorum, aliis pro, aliis contra, ſtantibus, conſideret, dubius quiſquam maxime hæret, præſertim dum GESNERUM & ipſum & alios eo innoxie imo cum fructu uſos fuiſſe nonnulli perhibent, nonnulli vero ejus uſu è medio ſublatum fuiſſe clamitent. Adeo v enenatam eſſe præſertim exſiccatam & debito modo atque quantitate adhibitam vix videtur, cum funambuli aliique ad evitandam vertiginem illam innoxie aſſumant. Interim magis hodie pro uſu externo in nodulis ad vertiginem quam pro uſu interno adhibetur. Nolo multa verba facere de uſu ſuperſtitioſo radicis hujus certo tempore effoſſæ & corpus immune à vulneribus quibuſvis præſtantis, ſicuti quoque de Ægagropilis, quas ex fibris hujus plantæ in Rupicaprarum ventriculis generari autumant, ſermonem nunc facere non vacat.

RADICES AQUOSIS CRASSIS SEU MUCILAGINOSIS CONSTANTES

Mucilaginoſa concipiuntur corpuſcula oblonga mollia, minus mobilia ac aquea, multis obtuſis ad latera fibrulis inſtructa, quibus fluida quævis & acria quævis comprehendunt, ſtringunt, incraſſant & obtundunt, hinc virtute dulcibus accedunt, temperata ſunt, potentius acria obtundunt, fluida incraſſant, ſanguinis nimium motum ſiſtunt, rigida emolliunt &c.

ALTHÆA.

Eſt Althæa Dioſcoridis & Plinii C. B. P. radix oblonga, digiti

digiti crassitie, in ramos divaricata, foris pallide cinerea, intus pallida, ex siccitate rugosa, saporis mucilaginosi & lenti, odoris nullius evidentis.

Planta est Pentapetala [monopetala, foliis divisis] semilunaribus in rotunditate caseolum exprimente seminibus dispositis.

Agit in omnia ⊖ia, tam salsa quam acida, partim ea ▽eis fundendo, partim ⊖ina spicula involvendo.

Præter virtutes dulcibus cæterisque mucilaginosis communes, singulari proprietate tanquam anodyna confert affectibus Urinariis, stranguriæ, dysuriæ, prohibet calculosum acidum, & promovet generati calculi excretionem. Externe emollit, maturat & dolorem sopit, quam ob causam ingreditur Cataplasmata, Emplastra, Clysteres &c.

Datur in substantia ad ʒj. in decocto & infuso ab ℥ß. ad ℥j.

℞. Rad. alth. ℈j. sacch. cand. ʒß. M. f. pulv. in dysuria add. nuc. mosch. ℈ß.

℞. Rad. alth. ℥ij. fol. malv. Mij. passul. min. ʒvj. coq. in s. q. ▽ f. apozema, emolliens, laxans si velis habere add. fol. senn. ʒvj. Crem. ♀ri ʒiß. & colaturæ permisce syr. d. spin. cervin. f. apoz. emolliens & laxans.

In fluxionibus acribus salsis. ℞. Rad. alth. lil. alb. ana ℥j. tussilag. ℥ij. herb. scabios. heder. terrestr. ana Mj. fl. pap. rhœad. p. j. sem. lin. fœn. græc. ana ʒij. fœnicul. ʒiij. fic. ping. n. x. dactyl. n. x. f. mitissim. decoctum ex ▽ vel vino.

In acido dysenterico expugnando ℞. Rad. alth. ʒß. rhab. tost. ʒß. ☍ nuc mosch. expr. gr. iij. Laud. op. gr. j. f. pulv.

In Nephritide & in calculo, qui oritur à particulis alcalinis cum acidis. ℞. Rad. aperient ℥ß. alth. ℥j. glycyrrh. ʒij. flor. Melil. sambuc. ana Mj. fol. alth Mj. f. decoct. ex sero lactis. Colatur. ℔vj. add. syr. dialth. ℥vj. ⏜ ⊖ dulc. ad grat.

Vidi calculum excretum à puero sex annorum, benefi-

cio cataplasmatis scroto impositi ex althæa, lacte & ∞ lini expresso. Ingreditur etiam omnis generis Clysteres.

LI.

Ἀλθαία ἀπὸ τοῦ ἀλθαίνειν mederi, ἰβίσκος IBISCUS, MALVAVISCUS, BISMALVA quod duplo majores vires quam Malva possideat, Althee. Ibisch/ Eibisch/ GUIMAUVE.

Est planta floribus & fructibus Malvæ omnino æmulis, foliis lanuginosis & canescentibus.

Althæa Dioscoridis & Plinii C. B. P. 315. Althæa sive Bismalva, I. B. 2. 954. Althæa, Ibiscus Dod. Pempt. 655.

Nascitur, uti I. BAUHINUS innuit, locis quidem uliginosis, pinguibus, humentibus & palustribus in pratis & fossis. In pluribus autem locis colitur in hortis. Floret Julio & Augusto. Radix colligenda vere vel autumno. Analysi quidem Chymica sal volatile concretum & fixum lixiviale extrahitur, videtur tamen agere succo glutinoso, qui constat phlegmate multo, multa terra, acido atque sulphure, & salia ita sunt irretita, ut non nisi igne manifestentur. Tournefortio authore. Decoctum althææ radicis laudatur quoque in Ileo, asperitate faucium, affectibus pectoris ut & in sedandis hæmorrhoidibus. Mucilago ex radice extracta cum saccharo mixta fissuras labiorum & papillarum curat, dolores cutis teneræ ab æstu solis mitigat & in doloribus post vesicatoria exortis conducit, item in ambustis. In dentitione infantum difficili infantibus masticanda datur. Adhibetur quoque ad purificandos dentes dum ea fricantur, ut autem occultetur, tingitur colore rubro, purificatam radicem coquendo cum Santalo rubro aut alumine vel cum vino rubro. Sunt quidam Empirici Germani, qui illam radicem rubram Gallicam vocant.

EX HAC RADICE SEQUENTIA IN OFFICINIS NOSTRATIBUS REPERIUNTUR PRÆPARATA.

Syrupus Althææ simplex, Althee-Syrup/ *Syrop de Guimauve*, qui ob vim demulcentem in affectibus colicis, nephriticis atque pectoris præsertim, ubi simul acrimonia humorum peccat, utilis existit.

Syrupus Dialthææ vel Althææ Fernelii, Althee-Syrup/ *Syrop de Guimauve ou d'Althea de Fernel*. Urinæ ardorem demulcet, viscidum &

& obſtruentem renum ſaburram expurgat & in doloribus à calculo prodeſt. Sumitur cochleatim ad unum aut alterum cochlear vel etiam aliis commiſcetur: conducit quoque in tuſſi, aſthmate, pleuritide, catarrhis ſalſis acribus & tenuibus.

Unguentum Althææ, Dialthæa ſive de Althæa ſimplex, Althee-Sälblein / *Onguent d'Althæa ou de Guimauve.* Uſu celeberrimum ad emolliendum, caleſaciendum & humectandum, pectoris dolorem à frigore contractum abolet, laterumque doloribus feliciſſime adhibetur, viſcerum durities laxat & ſtomachi inflammationes diſcutit, valet ad nervorum duritiem ac reſolutionem eoſque præciſos glutinat, vulnera claudit, imprimis veſicæ benefacit, lenit, incidit & digerit.

Ex hoc unguento cum oleo Laurino fit *unguentum mixtum* vernacula Althee-Coröl dictum, in vulgus magnopere commendatum.

Quidam ex mucilagine hujus radicis cum ſaccharo parant tabellas vel rotulas præſertim ad morbos pectoris convenientes: alii addunt alia.

Tandem notandum, quod ex althæa radix, è malva vero folia in uſum trahi ſoleant communiter.

℞. Rad. althææ ℥ß. gumm. Ceras. ʒj. Sacch. alb. vel viol. ʒiij. Mſc. f. pulvis. in everrendis urinæ viis & ſabulis impediendoque arenularum concremento mane & noctu capiantur tres cuſpides cultri per ſe vel ex quolibet vehiculo præſervationis gratia. Tempore autem paroxyſmi ter, quater, imo pluries in die, pro doloris urgentia aſſumatur. Lentilio hic pulvis euporiſtus fuit familiaris.

LILIUM ALBUM.

Eſt Lilium Album flore erecto & vulgare C. B. P. radix bulboſa, ſquamoſa, intus alba, extus parum fuſca, ſaporis mucilaginoſi & lenti, odoris nullius.

Planta eſt caule multis foliis cincto, floribus ipſis erectis.

Lentorem habet blandiorem quam althæa, in clavis pedum, & induratis puerperarum pudendis, ſingulare eſt.

Anodynum est, ut & ☍ ejusque flores. Additur quoque Clysteribus anticolicis.

℞ Rad. lil. alb. ℥j. fol. Malv. Mj. flor. verbasc. sambuc. ana Mß. coq. in ▽ add. Colat. Elect. lenitiv. ℥ß. ⊖ gemm. ʒj. M. f. Clyster in fœcibus durissimis.

SYM-

Κρίνον, λείριον, LILIUM CANDIDUM, ROSA JUNONIS SIVE JUNONIA, quia ex lacte ejus dum Hercules sugeret in terram delapso natum fingitur; LILIUM SALOMONIS, Flos Regius & Regina, Weise Lilien / Weise Gilgen / oder Lilgen / LIS BLANC.

Est plantæ genus flore veluti campaniformi ex petalis sex composito nunc magis nunc minus repandis. Pistillum abit in fructum oblongum ut plurimum trigonum, in tria loculamenta divisum seminibusque fœtum quasi marginatis, gemina serie sibi incumbentibus. Addenda autem merito, notante Tournefortio, Radix bulbosa ex pluribus squamis carnosis axi affixis constans.

Lilium album vulgare I. B. 2, 658. Lilium album flore erecto & vulgare C. B. Pin. 76. Lilium candidum Dod. Pempt. 197.

Hoc jam Lilium, quotiescunque in compositionibus Lilii simpliciter mentio fit, intelligendum est.

Colitur in hortis solo pingui stercorato & umbroso, floret Junio.

In usum Medicum ex hac planta potissimum trahuntur radix, flores, & apices staminum lutei, qui antheræ vocantur. Radix interne rarius usurpatur, quamvis à quibusdam ad sanguinem congrumatum ejiciendum, urinam, menses & partum promovendum commendetur. Externe vero, præter usum ab authore notatum, ad dolores nephriticos, inflammationem penis & vesicæ, impetigines, scabiem, ichorem, phthiriasin adhibetur. Ingreditur quoque cataplasmata emollientia atque suppurantia ad tumores imprimis vero ad bubones. Laudatur quoque ad ambusta, hæmorrhoides cæcas demulcendas & ad capillos generandos.

GODERUS Elisabethæ Reginæ Chirurgus referente GERARDO & ex eodem RAJO multos hydrope laborantes sanavit radicis succo cum farina hordeacea mixto, pane scilicet ex istiusmodi massa confecto

secto ægro per mensem aut sex hebdomadas continuas exhibito, quo solo & non alio pane per totum id tempus vesceretur.

Flores admodum fragrantes sunt temperatissimi, ingrediuntur cataplasmata, emplastra, unguenta, clysmata emollientia, maturantia, suppurantia. Ob odorem fortem nimis, præsertim recentes, non solum sternutationem cient, sed & dolorem capitis haud raro causantur. Antheræ sive apices & crocus liliorum alborum, Das gelbe von weissen Lilien / commendatur ad pellendum fœtum & accelerandum partum, item ad fœtum mortuum & secundinas expellendas atque menses ciendos, si in aqua verbenæ vel artemisiæ vel aqua cinamomi vel vino propinentur, vel jusculis incoquantur. Quamvis, ut præsertim LUDOVICI author est, hæcce virtus nondum omnimodo extra controversiā posita sit, licet antheræ juxta Cratonem & Joëlem tantæ sint potentiæ in expellendis mensibus, ut citra abortus periculum gravidis adhiberi non possint. Folia etiam Lilii albi contusa & imposita cancro corrodenti mirifice prodesse dicuntur. Curiosum utique est, quod caules lilii albi abscissi, in loco, ubi sol atque pluvia aditum non obtinent, suspensi è nodis proferant radiculas, quas deinde in bulbos excrescere contendunt.

IN OFFICINIS EX LILIO ALBO PROSTANT.

Aqua liliorum alborum ex floribus, Weiß-Lilien-Wasser / *Eau de Lis blancs*, quæ præterquam quod ad supra dictos affectus comendetur, in affectibus pectoris, tussi, raucedine, asthmate, confortando capite & catarrhis sic dictis frigidis laudatur. Magis autem & frequentius externe usurpatur tanquam insigniter Cosmetica, ad nitorem faciei præsertim conciliandum vel sola vel cum aliis mixta. Virtutem ejus adaugeri putant, si oleum tartari per deliquium admisceatur parumque camphoræ adjiciatur.

HOFFMANNUS in Schrœderum flores vim Hystericam, obtinere pronunciat, dum ex his in vino aliquot diebus infusis & postmodum destillatis aqua elici potest ad suffocationem Hypochondriacam seu hystericam præstantissima, non omnibus nota, cujus dosis est ad cochlear. j. ij. vel iij. ad præservationem & curationem.

Imprimis autem celebre est *Oleum liliorum alborum* per infusionem paratum, Weiß-Lilien-Oehl / *Huile de Lys blancs*, quod anodynum est, emolliens, laxans & inflammationes maturans atque suppurans. Convenit in affectibus renum & vesicæ ortis ex acrimonia urinæ,

urinæ. In Iſchuria regioni pubis inungitur, & in unguentis anodynis adhibetur. Obſtetrices manus hoc oleo inungunt, inunctaſque in ſinum muliebrem immittunt ut emolliatur & lubricetur. Adhibetur etiam in clyſteribus pro emollienda alvo & laxando utero. Genitalia quoque circa pubem per aliquot dies ante partum oleo hoc illinire quædam mulierculæ ſolent. Ad dolores poſt partum uſurpatur. In ambuſtionibus prodeſt, commendatur quoque in præciſis nervis & convulſionibus, in ulceribus manantibus, favis & furfuribus, ut & vulneribus recentibus conſolidandis.

Baſin hoc oleum conſtituit uſitatiſſimi *unguenti* quod *Anodynum* à virtute appellatur, Schmertz-ſtillende Salb/ *Onguent anodyn.*

SYMPHITUM.

Eſt ſymphitum ſeu conſolida major C. B. P. radix oblonga, ſurculoſa, pollicem craſſa, nigra, intus alba, ſaporis ſubdulcis mucilaginoſi & viſcidi, odoris nullius.

Planta eſt aſperifolia flore monopetalo cylindraceo, quinque laciniis diſſecto, ſeminibus quaternis.

Craſſiore mucagine pollet quam althæa, cum qua convenit, in ſpecie Vulnerarium eſt, antidyſentericum, & antihæmoptoicum & in exulceratione renum & veſicæ ex cantharidibus orta.

Datur ut althæa, ſed ob craſſiorem mucaginem in minore doſi.

In Clyſteres ſi recipitur, præſtat, ut ſindoni involvatur, ne craſſior mucago decocto permiſceatur, & inteſtinis juſto diutius adhæreat ac aceſcendo tormina producat; corrigitur & alteratur mucago Camphora.

℞. Rad. ſymph. ℥ß. urtic. cum toto Mij. affund. iij. pint. ▽æ. coq. ad conſumtionem ij. pint. bis vel ter ſolo hoc decoct. D. Hermannus curavit hæmoptoën. Laud. opiatum quodvis extemplo levat ægrum ſi recidivam patiatur.

℞. Con-

℞. Consolid. maj. bol. armen. tragac. Mastich. ana ℈j conserv. rosar. r. antiq. syr. Corallor. q. s. f. Electuarium in hæmoptysi.

Extra radix applicata confert in hæmorrhagiis, fracturis, luxationibus, herniis, in sanguine coagulato singulare quid præstare dicitur.

℞. Rad. torment. symph. ana ʒj. veron. alchymill. plantag. ana Mj. summit. Hyperic. Mß. coq. in ▽. ℞. Colatur ℔j. add. syr. d. symph. Fern. ℥j. cape provulnerario interno, & in quovis haustu bals. 🜍is gr. vij vel x.

In phthisi ℞. rad. Chin. ℥ij. passul. min. ʒiß. Consol. maj. ℥ß. coq. in s. q. ▽æ.

Singulare hoc est contra herniam. ℞. Sem. nasturt. hort. ℥ß. gumm. carann. Mucag. ex symphit. extract. ana: contra quamvis herniam recentem exlaxato peritonæo.

In fracturis ossium intus exhibeo. ℞. Osteocoll. ʒß. cum rasur. consol. maj. ℈j. cito certe consolidantur. Externe unguentum ex ipsa mucagine addita osteocolla mire prodest.

Contra fluxum alvi dysentericum. ℞. Consolid. maj. ℥j torm. bistort ana ℥ß. herb. pyrol. alchymill. sanicul. ana Mj. coque in ▽ chalybeata f. decoct. add. Bals. 🜍 hyperic. addito ☍ rosar. f. Clyster.

RA-

Σύμφυλον ἀπὸ τοῦ συμφύειν à facultate conglutinandi, quod hæc herba quasi renasci faciat carnem, vel quod frusta carnis discissa, si cum iis coquatur, conglutinet. CONSOLIDA porro MAJOR vocatur & SOLIDAGO atque CONSOLIDAGO à vulneribus consolidandis. ALUM. ALUS.

ALUS, Wall-Wurtz/ Schwartz-Wurtz/ Schmeer-Wurtz/ Bein-Welle/ GRANDE CONSOUDE, OREILLE D'ASNE.

Est plantæ genus flore monopetalo infundibuliformi oblongo & quasi campaniformi, ex calyce secto surgit pistillum quatuor veluti stipatum embryonibus, qui abeunt in totidem semina capitis viperini æmula, in calyce ampliato maturescentia. Sequentes species promiscue usurpari possunt.

Symphytum Consolida major flore purpureo quæ mas C. B. Pin. 259. Symphytum magnum I. B. 3. 593. Dod. Pempt. 134. Symphytum consolida major flore purpureo cæruleo. C. B. Pin. 259. &

Symphytum consolida major flore albo vel pallide luteo, quæ fœmina C. B. Pin. 259.

Crescit passim in pratis & hortis, loco gaudet humido. Floret Majo, Junio &c. Tota planta odoris expers est & perpauco sapore prædita. Folia & flores rarius, radix autem frequentissime in usum trahitur, quam jubent colligere mense Martio & Aprili tempore plenilunii Alii collectionem suadent Autumno. Serum salsum corrigit atque incrassat tenue. Adhibetur in decoctis vulnerariis. In Gonorrhœa & fluxu albo laudatur. Externum usum quod concernit, vix est emplastrum consolidans quod expers sit symphiti. Balnea quoque & insessus adstringentes ingreditur, quibus etiam utuntur meretriculæ ad sophisticationem virginitatis. Exemplum vide apud SENNERTUM. In contusionibus & suffusionibus multum prodest. Decoctum symphyti si post Venæsectionem brachium sanguine congrumato tingitur à LEFEBURE laudatur. Doloribus quoque podagricis & ischiadicis mitigandis inservit.

IN NOSTRATIBUS OFFICINIS

non prostat ex Symphyto nisi *Syrupus de Symphyto Fernelii*, Wall-Wurtz-Syrup/ *Syrop de Grande consoude.* Vires obtinet adstringentes & roborantes, conducit in fluxibus alvinis & ad hæmorrhagias, imprimis hæmoptysin laudatur. Pulmones roborat & convenit in phthisi.

RADIX CONSTANS MUCAGINE TENUIORE PAUCIS FIXIS SALINIS.

TUSSILAGO

Est Tussilago vulgaris C. B. P. radix tenuis, longa, candida, saporis subacris, cum levi lentore, odoris nullius. Planta eadem quæ Petasitis.

In blando suo lentore nonnihil ⊖. fovet, unde tam incidendo, quam obtundendo acria, specifice prodest in phthisi, tussi, tabe & pleuritide.

Datur in decocto ad ℥ij ex vino, lacte, cerevisia. Lindanus magno cum successu decoctum solum exhibuit.

℞. Rad. tussilag. ℥ij flor. papav. err. Mj. bellid. min Mj. f. decoct. add. Mand. luc. pisc. ʒß. ⊖ volatil. C. C. ℈ß. M.

℞. Rad tussilag. ℥iiij alth. ʒß. helen. ʒiij. sarsæpar. ʒv. herb. scabios. hed. terrestr. veronic. pulmonar. capill. ♀is ana Mß. sem. anis. fœnic. ana ʒij. coq. in ▽ vel vino vase probe clauso, colatur. add. syr. violar. vel scabios. q. s. f. apozem.

RA-

Βήχιον BECCHIUM à sedanda tussi, FARFARA, FARFARELLA, UNGULA CABALLINA, UNGULA ASININA, LACTUCA USTULARIA, FILIUS ANTE PATREM, quoniam februario & Martio foliis nondum egressis repente floret. APHYLLANTES quoque dicitur. Roß-Hub/Roß-Hüff/Huff-Lattich/Brand-Lattich/TUSSILAGE, PAS D'ASNE.

Est planta flore radiato, cujus discus ex flosculis corona ex semiflosculis componitur embryonibus insidentibus & calyce multifido comprehensis. Embryones postea abeunt in semina pappis instructa thalamoque affixa. Discrepat itaque à petasite.

Tussilago vulgaris C. B. Pin. 197. Tussilago I. B. 3. 563. Becchium sive farfara Dod. Pempt. 596.

Secus fontes & rivulorum fluviorumque ripas, Scrobium ac fossarum margines aliisque humentibus & aquosis locis sponte nascitur. In hortos recepta multum incommodi parit. Februario & Martio flores fugacissimos profert, qui cito una cum pediculis marcent, inde folia progignuntur tota æstate in vigore futura.

In usum ex hac planta veniunt radix folia & flores.

Planta est Thoracica, asthmati, orthopnœæ vomicisque pectoris medetur. Adhibentur folia & flores in decoctis instar herbæ Thée. A quibusdam fumus foliorum siccatorum instar Nicotianæ per fistulam hauritur ad prædictos pectoris morbos. Extrinsecus folia prosunt ulceribus & inflammationibus, item in fissuris & ulcusculis papillarum.

EX TUSSILAGINE OFFICINÆ ASSERVANT

Aquam destillatam Farfaræ ex foliis, Huff-Lattich oder Roßhub-Wasser / *Eau de fleurs de Tussilage ou de Pas d'asne*, tum interne tum externe refrigerare dicitur. Ad ulcuscula urentia in partibus pudendis mulierum ut & hæmorrhoides applicatur tepide.

Conserva Farfaræ, Roß-Hub oder Huff-Lattich-Zucker / *Conserve de Tussilage.*

Lohoch de Farfara, Roßhub-Lattwerg / *Looh de Tussilage* ou *de Pas d'asne*, in tussi, raucedine aliisque pectoris affectibus conducit.

Syrupus de Farfara, Roßhub-Syrup / *Syrop de Tussilage*, commendatur & hic in morbis pectoris, tussi, pleuritide, catarrhis salsis & acribus. Usurpatur vel per se cochleatim vel in decoctis & infusis Theiformibus pectoralibus.

RADICES PARTICULIS TERREIS CONSTANTES

Terrea concipiuntur corpuscula irregularia, porosa, gravia, fixa, ad motum inepta, quandoque secum vehentia quippiam subtilis vel acido austeri, vel alcalico aromatici.

Cognoscuntur quasi à priori gustu adstringente qui producitur dum ex poris & meatibus Linguæ absorbetur & exhau-

hauritur fluidum & ſerum, unde pori concidunt, exiccantur. Vehunt in ſe ut plurimum ſubtile acido-auſterum, à quo ſeri fluiditas ſtringitur, quaſique figitur.

Hinc eorum effectus eſt ſanguinem cæteroſque humores fluidiores & tenuiores incraſſare & figere, ut & fibras partium coarctare, conſtringere & roborare. Propterea conveniunt in nimio ſanguinis motu & æſtu, in omnibus fluxibus, Vulneribus, internis viſceribus roborandis. Sunt & nonnulla terrea ſimul alexipharmaca ſeu bezoardica, dum nimiam ſanguinis reſolutionem, quam venena maligna minantur, ſua adſtringentia impediunt. Potentius & felicius operantur, ſi ipſis quippiam acidi jungitur.

ALCANNA.

Eſt anchuſæ Monſpeliacæ radix oblonga, craſſa, foris rubicunda, intus alba, rubro colore inficiens, lignoſa, saporis dum recens paulum adſtringentis & inſipidi, odoris nullius. Secundo ſationis anno menſe Martio dum ſpiritibus ſuis vegetabilibus gaudet colligenda.

Ex radice Indi cum calce viva extrahunt tincturam, cum qua dentes & ungues rubro colore tingunt, etiam crines equorum.

RI-

Ἄγχουσα ab ἄγχειν à virtute ſtrangulatoria, vel uti Schwenckfeldt vult παρὰ τὸ ἀγχουσίζεσθαι à fricando ſeu fuco illinendo, quod tamen Rajo non probatur. BUGLOSSA RUBRA, ALCANNA OFFICINARUM, Alcibiadion: Rothe Ochſen-Zung/ Alckannen-Wurtz/ Türckiſche-Röthe/ ORCANETTE. Pertinet ad ſpecies Bugloſſi.

Bugloſſum radice rubra ſive Anchuſa vulgatior floribus cæruleis Tourn. I. R. H. cl. 2. ſ. 4. g. 2. Anchuſa puniceis floribus C. B. Pin. 255. Anchuſa Monſpeliana I. B. 548.

584. Anchuſa parva Lob. Jcon. 578. Reperitur in Galliæ Provincia, Languedocia &c. affertur quoque ex Oriente. Radix quidem pro uſu Medico commendatur, ſed licet vi adſtringente gaudeat, vix aliter uſurpatur, quam ad colorem rubrum pannis, lignis, ceræ aliiſque rebus conciliandum, niſi quod ad ſophiſticationem virginitatis quoque in uſum cedat.

Teſtante CLUSIO in Hiſpania eadem utuntur ad fucandam faciem, qui mos jam GALENI temporibus uſualis fuit, nec hodienum adhuc ceſſat. SIMON PAULI fucum facile detegi poſſe aſſerit, ſi mandentes caryophyllum vel etiam crocum halitum faciei afflent. Solet utplurimum hodie uſurpari ad medicamenta colore rubro grato tingenda. Hinc miſcetur Butyro rubro, ſeu unguento potabili rubro, decoctis pro potu ordinario & aliis.

BISTORTA.

Eſt Biſtortæ majoris radice minus intorta C. B. P. radix oblonga, pollicem craſſa, quaſi tuberoſa & geniculata ſeu nodoſa, nonnunquam retorta, foris ex ſpadiceo nigricans, intus ex flavo rufeſcens, saporis auſteriuſculi adſtringentis, odoris nullius.

Planta eſt pentapetala ſpicata, ſeminibus triangulis ſplendentibus.

Validius adſtringit quam alcanna, hinc potens eſt in fluxibus ſedandis & nimia ſanguinis reſolutione cauſata à malignitate, laudatur quoque in præcavendo abortu.

Datur in qualibet forma, in ſubſtantia ad ʒj. decoct. ad ℥j. ad ij. ſudores etiam movet, cujus ratio à priori dari non poteſt.

℞. Biſtort. ʒß. conſ. roſ. r. ʒj. ſucc. Citr. q. ſ. f. bolus adſtringens.

℞. Biſtort. ʒj. exhibe ex ▽ Plantag. cochl. j. ad præcavendum abortum.

℞. Biſtort. tormentill. ana ℈j. borrac. calcinat. ℈ß. conſ. roſ.

rof. r. q. f. in adftringenda alvo. [it. in fluxibus feminalibus.

TOR-

BISTORTA ita a radice in fe bis vel ter contorta dicitur. SERPENTARIA atque COLUBRINA quoque audit vel a vi alexipharmaca ferpentibus præfertim refiftente, vel quod folia è terra primum erumpentia linguam ferpentis vel viperæ repræfentent. Schlangen-Wurtz/ Natter-Wurtz/ BISTORTE.

Eft planta flore apetalo, plurimis ftaminibus conftante ex calyce multifido furgentibus. Piftillum abit in femen plerumque triangulare, in capfula, quæ floris calyx fuit, reconditum. Adde flores in fpicam difponi & radices carnofas effe quafi tuberofas, in fe contortas & capillitio ftipatas.

Sequentes fpecies promifcue ufurpantur.

Biftorta major radice minus intorta C. B. Pin. 192. Biftorta major rugofioribus foliis J. B. 3. 538. Biftorta Dod. Pempt. 333. &

Biftorta major radice magis intorta C. B. Pin. 192. Biftorta media folio minus rugofo J. B. 3. 538. Serpentaria mas feu Biftorta Fuchfii.

Locis humentibus, in opacis fylvis, pratis & pafcuis quibufdam humidis, in montibus reperitur, flores fpicatos Majo & Junio erigens. In hortos translata facile quoque crefcit. In ufu radix veluti contorti, ut Schwenckfeldt dicit, introque reflexi pollicis digiti manus faciem præ fe ferens.

Vis fudorifera & alexipharmaca ex virtute adftrictoria particulifque terreftribus non adeo difficulter derivari poteft. Mulierculæ lumbis applicant ad præcavendum abortum. Vulneraria quoque infignis eft atque in fanguine quoque congrumato diffolvendo à quibufdam celebratur. Externe conducit ad hæmorrhagias fiftendas dentiumque vacillationem, pluribus quoque remediis topicis immifceri poteft. Radici Biftortæ quandoque a nafcitur fungus, quem in vulneribus & hæmorrhagiis deprædicant.

 TOR-

TORMENTILLA.

Eſt tormentilla ſylveſtris C. B. P. radix tuberoſa, dura, nodoſa, pollicem craſſa, in obliquum acta, coloris ex fuſco rubeſcentis, ſaporis auſteriuſculi. Subtilior & paulo temperatior eſt quam biſtorta. In Variolis & Morbillis cum alvi fluxu habetur ſpecifica. Dicitur à nonnullis contra Apoplexiam remedium præſentaneum.

Datur in qualibet forma, in ſubſtantia ad ʒj. melius in decocto quam infuſo à ʒij. ad ℥j. Extracto c. Spiritu Vini vel ▽ propria facto ℈j.

℞. Extr. torment. ʒß. caſtor. gr. v. ⊖ vol. ſuccin gr. vij. f. pil. in Variolis & morbillis.

℞. Torment alcann. biſtort. ana ℈j. M. f. pulv. add. conſ. roſ. r. ʒj. f. bolus.

℞. Nuc. Moſch. toſt. ℈j. ſacch. ♄ni gr. vij. Laud. op. gr. ij. extract. torment. ℈j. c. ſyr. roſ. r. q. ſ. f. pil. vel cum conſerva roſar. r. f. bolus in Dyſenteria.

CON-

TORMENTILLA quia juxta PENA & LOBELIUM tormentum cruciatumve dentium ſæviſſimum placat atque venenatarum quarumdam rerum compeſcit furorem cruciantem, Ἑπτάφυλλον HEPTAPHYLLUM. Tormentill / Roth-Wurtz/ Heyl-Wurtz Rothruhr-Wurtz/ Rothheyl-Wurtz / Birck-Wurtz / Nabel-Wurtz/ TORMENTILLE.

Eſt planta flore roſaceo quatuor petalis conſtante in orbem poſitis. Piſtillum ex calyce monophyllo multifido & pelviformi ſurgens abit in fructum fere globoſum in quo multa ſemina calyce ipſo involuta colliguntur. Adde folia pluſquam terna ſummo pediculo inſidentia.

Tormentilla Sylveſtris C. B. Pin. 326. Tormentilla J. B. 2. 598. ſeu l. 17. c. 74. Tormentilla Dod. Pempt. 118.

Paſſim

Passim provenit in herbosis & arenosis locis, floret Majo & sequentibus mensibus. In usum hæc planta suppeditat præsertim radicem.

Ex adstringentibus & vulnerariis quam maxime celebratur, ita ut in omnibus fluxibus alvi aliarumque partium, vel cum sanguine junctis vel absque sanguine contingentibus, suadeatur. Symbolizat quam maxime cum Bistorta, nisi quod Bistorta magis adstringat; Tormentilla autem magis quasi aromatica sit. Unde non spernendum HOFFMANNI consilium in CLAVE ad SCHROEDERUM: quod semper; ubi minore adstrictione opus est, Tormentillam Bistortæ præferamus, præsertim cum sit magis tenuiorum partium. Decoctum hujus radicis abortum præcavere dicitur. Cum acidum absorbeat, stomachicum quoque constituit remedium. Mire hinc decoctum Tormentillæ, odorem quasi roseum spirans, in appetitu prostrato, ad roborandum tonum ventriculi deprædicatur. Sicuti autem porro ob vim vulnerariam in decocta recipitur, ita quoque eundem ob scopum externe quoque in vulneribus & hæmorrhagiis usurpatur. Ingreditur quoque gargarismata, ad dolores etiam immanes ut & vacillationem dentium. De hac radice ut & de aliis adstringentibus, præsertim paulo fortioribus, merito notandum Medicis cautè esse mercandum. Sunt, qui non absque ratione radicem recentem præferunt siccatæ. Nonnulli pulverem Tormentillæ cum tartaro emetico miscent æmulaturi hoc modo Ipecacuanha. Verum partim ob copiam hujus radicis exoticæ tali permutatione non opus est, partim etiam effectus speratus præter vomitum vix expectari poterit.

IN OFFICINIS PROSTAT

Aqua Tormentillæ, Tormentill oder Ruhr-Wurtzel-Wasser / *Eau de Tormentille*, quæ tamen ut aliæ quoque adstringentes aquæ non multum valere videtur. Præferendum semper decoctum.

Extractum Tormentillæ, Tormentill Extract / *Extrait de Tormentille* quod ad aliquot grana usque ad ℈j. exhibetur.

CONTRAYERVA.

Est Clematis passionalis Peruviana folio bifido, seu Coane-

Coanenepilli: Radix oblonga, tenuis, nodoſa, fibroſa, foris rubra, intus pallida, ſaporis nonnihil adſtringentis, cum ſuavi ſed debili acrimonia, odoris aromatici ſed exigui. Inter alexipharmaca reponitur. Commendatur magis quam cæteræ radices in morbis malignis.

Datur ut Tormentilla in ſubſtantia, infuſo, extracto.

℞. Contrayerv. ʒß. camph. gr. iij. ſyr. d. cichor. q. ſ. in Variolis & Morbillis.

℞. Contrayerv. ʒß. Corall. r. ʒj. f. pulv. adſtringens excip. conſerv. roſ. r.

℞. Contrayerv. ℥iiij. ſantal. r. ℥ß. ∽ theriacal. ℥iiij. ∽ ⊖l. dulc. ℥ij. ∽ vin. Camph. ℥iij. f. Tinctura Bezoardica. addi quoque poſſunt radices angelicæ, valerianæ, petaſitis.

CA-

CONTRAYERVA ex Latino contra & Hiſpanico vocabulo Yerva, quaſi diceres contra venenum, RADIX YERVA, BEZOARDICA, ALEXIPHARMACA. Drackena appellata fuit à Cluſio in honorem F. Dracke qui ei illam dono dederat. DRACKENA Cluſio. Peruvianiſche Gifft-Wurtzel. Quænam præciſe planta ſit, nondum plane conſtat. Multi Authori noſtro aſſentiuntur, alii diſſentiunt. Expectabimus deciſionem litis. Interim ſequentibus ſolet exprimi nominibus.

Contrayerva Hiſpanorum ſive Drakena radix Cluſ. Exot. 83. Drakena radix I. B. 2. 740. Coanepilli ſive Contrayerva Hern. 301.

Radix in uſu tantum quæ eligenda denſa & non carioſa. Commendatur à quibuſdam contra omnia venena excepto Mercurio ſublimato. Laudatur in peſte ad præſervationem tum in ſubſtantia tum in aqua vel vino infuſa, ſi quotidie in prandio hauſtus ſumatur. Spleneticis inſuper & Melancholicis auxilio eſt. Digeſtionem adjuvat flatuſque diſcutit. A quibuſdam ipſi lapidi Bezoar præfertur. Hoc certum eſt, quod non plane, uti quidam inepte faciunt, ſit rejicienda, cum præſertim etiam in compoſitionibus ſuo non deſit

officio

officio. Ut solummodo nunc mentionem injiciam pulveris ab hac radice & regulo Antimonii Medicinalis virtutem suam quoad maximam partem obtinentis. Intelligitur autem à me usu suo & effectu celebratissimus *Pulvis Bezoardicus RollWagii*, Rollwagens Gifft-Pulver / *Poudre Bezoardique de RollWagen*, qui in diversi generis febribus continuis & ardentibus, variolis, morbillis aliisque exanthematibus conducit, ut & in Dysenteria. Datur infantibus & adultis cuspidatim ad duos vel tres cultri cuspides, sive ad scrupulum unum, ad drachmam semis, bis vel ter de die. Prostat etiam paratus ex hac radice gratus ad modum *Syrupus Contrayervæ* Gifftwurtzel Syrup / *Syrop de Contrayerva.* Præter vim alexipharmacam quam eidem adscribunt pro scopo sitim sedandi, æstum refrænandi & corroborandi, in variolis, morbillis, febribus continuis & malignis, in mixturis & Julapiis usurpari potest.

CARYOPHYLLATA.

Est Caryophyllata vulgaris C. B. P. radices tenues, fibrosæ, ex uno capite crassiore prodeuntes, saporis subacris, grate amaricantis, odoris modo aromatici caryophyllati, modo nullius, pro diversis quibus colligitur locis, odoratior, quæ in locis crescit excelsis, quam quæ in hortis colitur.

Planta est pentapetala, seminibus in capitulum congestis, nudis crinitis.

Recens & in calidioribus locis nata blandumque aroma caryophyllatum spirans, possidet in substantia terrea aliquid Salis volatilis, ob quod contra Catarrhos & capitis obstructiones commendatur. Sicca vero & ⊖e volatili carens, blande adstringendo fibras relaxatas, præcipue Ventriculi, confortat. In specie commendatur à nonnullis in ictero à Bile acri & viscosa. Stimulatur serpillo, majorana.

℞. Caryophyllat. ℥j. majoran. serpill. ana p. ij. affund. ♒ Ceras. nigr. f. infusum pro Catarrhis.

℞. Rad. Caryophyllat. ʒß. Caryoph. arom. ℈ß. cons. ros. q. s. f. bolus.

CARYOPHYLLATA ita dicta ab odore radicis, BENEDICTA, SANAMUNDA, ab efficacia contra multos morbos. Benedicten-Krauth/ Benedicten-Wurtz/ Näglein-Wurtz / Cariofillat/ BENOITE.

Est planta flore rosaceo, plurimis scilicet petalis in orbem positis constante, è divisuris calycis monophylli & pelviformis prodeuntibus. Pistillum abit in fructum fere globosum, in quo plurima semina colliguntur caudata.

Caryophyllata vulgaris C. B. Pin. 321. Caryophyllata vulgaris flore parvo luteo I. B. 2. 398. Vulgaris Caryophyllata Lob. Jcon. 693.

Provenit locis opacis magis ac umbrosis juxta vias, in dumetis, sepibus & Sylvis: floret Majo &c. Colitur quam maxime etiam in hortis.

Radix, quæ exterius nigricat, interius rufescit, quamque Martio colligendam esse asserunt, in usum Medicum venit.

Laudatur in apoplexia, epilepsia, cerebrum roborat, flatus præterea discutit, in dysenteria & fluxu cœliaco prodest. Reserat obstructiones viscerum. Prodest Hæmoptyicis & ab alto delapsis, aliisque pectoris affectibus, expectorationem promovet &c. Putredini & venenis resistit: ad menses ciendos deprædicatur decoctum, ab aliis vero in fluore albo conducere dicitur. Potionibus vulnerariis immiscetur. Externo & interno usu ad enterocelen deprædicatur. Ejus decoctum sanat vulnera, & etiam nævos maternos.

Tempore vernali vix non omnibus Vinis medicatis immiscetur, præsertim cum gratum conciliet saporem.

Appensa instar amuleti hæmorrhagias sistit & ad ophthalmiam atque Epiphoram laudatur. Sunt qui pulverem inspersum in cancro commendant, ut & ejus decoctum.

Dosis radicis per se est ad ʒß. ʒi.

PIMPINELLA.

Est Pimpinellæ sanguisorbæ minoris hirsutæ C. B. P. radix calami crassitie, ex fusco subrufa, saporis sabamari, adstringentis, tenuis, non ingrati odoris. Culta in hortis fit

fit delicatior longe. Gaudet foliis pinnatis, flore stamineo, seminibus ut plurimum quadrangulis.

Respondet caryophyllatæ. Hujus radicis usu hydrophobia fuit curata.

℞. Rad. pimpinell. ℥ß. C. C. præpar. ℈j. M. f. pulv. addita conserv. rosar. r. f. bolus. addi quoque potest L. O. gr. j. item ☍ Nucist. expr. vel magma post destillationem residuum. Exhiberi potest in quolibet fluxu.

PEN-

PIMPINELLA a foliorum binis ordinibus pennatim sive plumatim dispositis. PIPENNULA PAMPINELLA, SORBASTRELLA. Non solum sanguisorbæ sed & saxifragæ hoc nomen tribuitur. Alias non solum floribus distinguuntur, sed & discrepant quoad partem juxta versiculum.

Pimpinella pilos, saxifraga non habet ullos.

SORBARIA dicitur à sorbendo, quoniam sanguinem ex vulneribus sorbet. SANGUISORBA, SANGUINARIA, Bimpernell / Pimpernell / klein Sperber-Krauth / klein Blut-Krauth / klein Kölblins-Krauth / Klein Herr-Gottsbärtlein PIMPERNELLE.

Est plantæ genus flore monopetalo rotato ad centrum usque plerumque quadripartito staminibus plurimis stipato vel pistillo fimbriato. Calyx abit in fructum utplurimum quadrangularem & utrinque acutum, modo unicapsularem modo bicapsularem, seminibus fœtum sæpe sæpius oblongis. In usum præsertim venit

Pimpinella sanguisorba minor hirsuta. C. B. Pin. 160. Sanguisorba minor I. B. 3. part. 2. 113. Pimpinella sanguisorba Dod. Pempt. 105. quamvis etiam usurpari possit

Pimpinella Sanguisorba major C. B. Pin. 160. Sanguisorba major flore spadiceo I. B. 3. p. 2. 120. Pimpinella sive sanguisorba major Matth. 1033.

Pimpinella minor invenitur in limitibus agrorum aridioribus ac asperioribus incultis, item agris & campis, maxime vero iis, qui aprici existunt, soli scilicet expositi. Exit præterea petrosis mon-

 tosis

tosis asperis locis. Major amat pinguia & lutosa loca. Utraque colitur etiam in hortis. Floret Junio & Julio.

Utraque viribus convenit, & in usum suppeditat Radicem & herbam cum floribus, de qua infra. Radix virtute adstringente gaudet, unde in fluxibus sanguineis sicuti tota planta conducit. Commendatur ad dysenteriam mensiumque purgationem immoderatiorem. Potatur decoctum ejus aut infusum. Pulvis radicis cum conserva rosarum commendatur in phthisi & exulceratione pulmonum.

PALMERIO citante I. BAUH. de morsu Canis rabidi Henrici 2. Galliarum regis venator bona fide asseveravit, Pimpinellam ad præcavendam Hydrophobiam tantam vim obtinere, ut quicunque eam aliquot diluculis vel in acetariis, vel alio quovis modo comederit, nihil inde incommodi sentire possit.

Ad vermes equorum deprædicatur à TABERNÆMONTANO radix Sanguisorbæ majoris cum pabulo data, infundendo simul in potu herbam.

PENTAPHYLLI RADIX.

Est quinquefolii majoris repentis flore luteo C. B. P. radix oblonga, calami crassitie, foris rubicunda intus incarnata, transversim secta crucem vel stellam referens. Saporis primum adstringentis, postmodum incidentis. Odoris nullius.

Planta eadem est quæ tormentilla, constat terreis particulis, volatilibus paucis. Substituitur cortex hujus radicis aliquando cum effectu cortici Chinæ Chinæ, si sumatur ad ℨj.

Substantia hujus interior est lignosa, & tota styptica. Cortex vero ob sui acredinem & ⊖is præsentiam in febribus intermittentibus & quartanis laudatur. Movet sudorem & Urinam, datur ad ℨij. Ingreditur gargarismata ad detergenda ulcera, & curandas aphthas.

In decoctis datur pro mictu cruento h. m.

℞. Rad.

℞. Rad. pentaphyll. ℥ij. herb. agrimon. summit. hyperic. ana Mj. coq. in Cerev. s. q.

℞. Rad. pentaphyll. ʒß. ⊖ prunell. ℈j. M.

℞. Rad. pentaph. Cort. Ch. Ch. rad. gentian. ana ℈j. ⊖ prunell. gr. x. M. f. pulv. contra febres add. sacch. ♄n. gr. vij. L. O. gr. j.

NYM-

Πενταφυλλον, QUINQUEFOLIUM, quasi planta quinque foliorum, Fünffinger-Kraut/Fünff-blatt/QUINTEFEUILLE. Est planta flore rosaceo plurimis petalis in orbem positis constante, ex cujus calyce monophyllo & multifido surgit pistillum, quod deinde abit in fructum fere globosum, in quo multa semina in capitulum quoddam colliguntur, ipso calyce involutum. Adde folia plura quam terna summo pediculo insidentia.

Quinquefolium majus repens luteum C. B. Pin. 325. Pentaphyllum sive quinquefolium vulgare repens C. B. 2. 397. Quinquefolium majus Dod. Pempt. 116. Passim provenit locis præsertim arenosis campestribus, floret Majo & Junio. In usu radix vere colligenda ut & herba cum floribus.

Radix laudatur quoque in catarrhis & morbis inde dependentibus, adeo ut à TABERNÆMONTANO ipsi radici Chinæ æquiparetur. Decoctum radicis commendatur ad Icterum, obstructiones hepatis atque lienis, Phthisicis quoque atque podagricis prodesse dicitur. Imprimis laudatur in fluxibus alvinis, hæmorrhoidibus nimiis, mensibus nimiis, hæmoptysi. Ad libras duas aquæ sumitur ℥j. radicis. Quæ de radice dicta, valent etiam quoad maximam partem de herba. Laudatur etiam ad convulsiones & epilepsiam, Notante SCHROEDERO aliisque in febre quotidiana unum folium, in febribus tertianis folia trina, in quartana quaterna exhibent. Externe hæc planta prodest in inflammatione oculorum & laxitate dentium, præsertim scorbutica. Radix masticata dolorem dentium sedare, & manu detenta hæmorrhagiam sistere dicitur. In herniis quoque curandis laudatur. Succus in ictero potus quam maxime

maxime commendatur, in vulneribus porro, ulceribus antiquis, fistulis, imo ipso cancro à quibusdam usurpatur. Ob vim alexipharmacam immiscetur Theriacæ.

Quidam cum BORELLO folia saltem radicitus collecta arteriis bracchii dextri cum sale imponunt pro antifebrili externo topico.

NYMPHÆA.

Est Nymphææ luteæ vel albæ majoris C. B. P. radix crassa, foris ex fusco flavescens, intus pallida, fungosa, levis, saporis adstringentis austeri, odoris nullius.

Planta est pentapetala, capitulo oblongo striato verrucam exprimente, multicapsularis, in quibus semina splendentia, triticeo grano minora.

Habet in substantia levi, porosa & laxa, nonnihil ⊖is volatilis alcalini, nam solutiones cum acidis factas præcipitat, unde & acidorum actiones, phlogoses causantes, temperat & sistit, mitigatque spiritus 🜍eo acidos, & propterea in nimiis vigiliis tanquam specifica extollitur. Ob easdem causas peculiare quid obtinet in sistendo fluxu seminali, pollutione nocturna, ♀ea, inflammationibus renum & vesicæ, ut & in febrium æstu.

Datur decoctum, 🜄, succus, syrupus & ipsa substantia ad ℈j. decoctum ad ℥ij.

℞. Rad. nymph. ℥iiij. flor. nymph. Mj. anagall. flor. phœniceo Mij. coq. ex vino austero vel 🜄 fontan. f. apozema contra maniam.

℞. Camph. gr. v. rad. nymph. gr. xv. sacch. ♄ni gr. vij. L. O. gr. ij. excip. conserv. flor. nymph. & syr. menth. q. s. f. bolus in mania & quovis delirio.

℞. Cort. sassafras ℥ij. rad. Nymph. ℥iij. flor. Nymph. p. ij. coq. ex vino contra fluorem album mulierum.

RADI-

νυμφαία, quod aquosis locis gaudeat, vel quod ex Nym-
pha Zelotypia erga Herculem demortua orta esse fingatur, unde
& HERACLEON, HERACLEA, NENUPHAR, NENUFAR;
PAPAVER AQUATICUM, a fructu Nilufar. Seeblumen/ Wasser-
Gilgen / Haarstrang/ Haarwurtz/ Seepuppen/ Seeroßen / Weyer-
Roßen. NENUFAR.

Est plantæ genus flore rosaceo plurimis scilicet petalis in or-
bem positis constante ex cujus calyce surgit pistillum, quod dein-
de abit in fructum fere globosum vel conicum multicapsularem
seminibus fœtum utplurimum oblongis. Flore fructuque carens
dignoscitur foliis amplis subrotundis aquis innatantibus. Duæ
præsertim species in usum veniunt

Nymphæa alba major C. B. Pin. 193. Nymphæa alba J.
B. 3. 762. Dod. Pempt. 585. Weiße Seeblumen / Wasser Lil-
gen / Weisse Seeroßen / Weiße Seekannen / Weiße Mumme-
len / Weiße Nixenblumen/ Wasser-Mänchen / Nenufar blanc &

Nymphæa lutea major C. B. Pin. 193. Nymphæa lutea J.
B. 3. 763. Dod. Pempt. 585.

Nascitur utraque in paludibus, stagnantibus aquis, amplio-
ribus fossis & pigro lapsu dilabentibus rivulis, ac subinde flumi-
nibus, floret Majo & Junio.

In usum veniunt Radix, folia, flores & semen. Flores
desumuntur ex Nymphæa alba, de quibus ut & de foliis atque se-
mine inferius agitur. Radix ex utraque depromitur. Com-
mendatur in vino rubro austeriore decocta tanquam certum reme-
dium ad nimium mensium fluxum ex mente TRAGI aliorumque,
id quod etiam de semine dicitur. Radix hæc porro laudatur ad al-
vi fluxus compescendos. Quidam radicem sole cancrum ingre-
diente effossam ad vertiginem arcendam collo appendunt. Alii ra-
dicem decoquunt, decoctum vel per se adhibent, vel cum buty-
ro in unguentum redigunt, eoque utuntur ad pilos pulchros & pro-
lixos reddendos. Observarunt autem exinde contractam Cephalæ-
am contumacissimam.

RADI-

RADICES TERREIS ET SIMUL MUCAGINOSIS VOLATILIBUS PARTICULIS CONSTANTES.

POEONIÆ RADIX.

Eſt pœoniæ maris folio nigricante ſplendido C. B. P. radix craſſa, tuberoſa, foris fuſca, intus pallida, saporis dum recens ſubacris, ſubdulcis, cum levi quadam amaritie, odoris nullius.

Planta eſt multiſiliqua polypetala, ſeminibus lucidis nigris oblongo rotundis.

Hujus vis antepileptica à Medicis decantata, conſiſtit forſan in modica adſtringentia, juncta blando volatili lentori, à quibus contra acidum Epilepticum cerebrum corroboratur, ſpirituumque impetuoſus & violentus motus ſedatur. Eandem ob cauſam laudatur etiam in motibus convulſivis, vertigine, tremore, pavore puerorum nocturno, tanquam prodromis Epilepſiæ.

Datur in qualibet forma, additur quoque Clyſteribus antepilepticis. In ſubſtantia à ʒß. ad ʒj. Decoctum ab ℥j. ad ℥ij.

℞. Rad. pœon ſem. pœon. ana ʒij. viſc. quern. ʒj. ⊖ volatil. C. C. vel. ⊖ Urinæ vol. Cinnab. ♁ij. ana ℈j. in robuſtioribus ʒß. M. f. pulv. pro vj. doſibus: cape ex ▽ flor. tunic. ℥iij.

℞. Rad. pœon. ℥j. angel. acor. ℥ß. ſummit. origan. ſtœch. rutæ ana Mj. coq. in ▽.

℞. Colatur. ℥x. add. ⊖ vol. C. C. ʒij. f. Clyſter. contra vertiginem & Epilepſiam.

℞. Rad. pœon. ℈ß. Cinnab. ♁ij. gr. iiij. M. f. pulv. contra pavores nocturnos infantum.

CYNO-

PÆONIA à Pæone Medico, qui ea curasse perhibetur Plutonem ab Hercule vulneratum. Παιονία, PAEONIA a pæanibus, id est laudibus; Pionia. Vocatur etiam γλυκυσίδη, Dulcisidia, Θεοδόνιον, quasi divinum donum. SELINUM, SELENOGOGONUM, quasi Lunæ GENITURA. ROSA BENEDICTA, SANCTA, LUNARIS, REGIA. HERBA CASTA, CASTA RADIX &c. Päonien/ Poeonien-Roßen/ Pfingst-Roßen/ à tempore florendi, Gicht-Roßen/ à virtute. PIVOINE.

Est planta flore rosaceo plurimis petalis in orbem positis constante, ex cujus calyce polyphyllo surgit pistillum quod abit in fructum, in quo plurima cornicula velut in capitulum colliguntur deorsum inflexa, lanugine plerumque pubescentia, per longitudinem dehiscentia & seminibus foeta fere globosis. Ex pluribus Pœoniæ speciebus in usum Medicum præsertim veniunt sequentes duæ.

Pæonia folio nigricante splendido quæ mas C. B. Pin. 323. Pæonia mas procerior J. B. 3. 492. Pæonia mas Dod. Pempt. 194. Pivoine masle, Pöonien-Männlein. &

Pæonia communis vel fœmina C. B. Pin. 323. Pæonia fœmina vulgatior I. B. 3. 492. Pæonia fœmina altera Dod. Pempt. 195. Ex his rursus mas præstantior censetur, coluntur in hortis, florent majo.

Vires porro nervinæ ac Cephalicæ, pectorales, Uterinæ, in mensium præsertim obstructione & doloribus post partum, ut & antinephriticæ & antarthriticæ adscribuntur huic radici. Externe quoque tanquam amuletum inservit, de Collo enim suspensa ab epilepsia liberare dicitur. Volunt autem ut debito tempore sit collecta. Alii illam eruunt sole existente in Leone die ac hora solaribus, Luna decrescente. Alii sole in ariete existente, dum Luna ei vel jungitur vel opponitur, effodiunt. Alii rursus Luna crescente effossionem suadent. Quidam jubent ut noctu, quidam vero ut tempore meridiano extrahatur. Nonnulli aurea vel argentea instrumenta adhibenda esse volunt. Sunt qui eo superstitionis progrediuntur, ut hanc radicem gestatam phantasmata & dæmones depellere, Lemuribus adversari, tempestates atque grandines arcere &c. persuadere conentur. Sed quis tam ridiculis & absurdis virtutibus fidem adhibere poterit. Is certe minime, cui ipsa tantopere

topere decantata virtus antepileptica nondum extra omnem dubitationis aleam posita est. Dandum interim aliquid plebi.

Olim ex succo expresso radicis per subsidentiam colligebatur pulvis, quem feculam pœoniæ appellabant. Hodie tamen exolevit.

Basin hæc radix constituit deprædicati tantoperè *Pulveris Epileptici Marchionis.* Margräffisch-Pulver / *poudre contre l'Epilepsie du Marquis.* Remedium est in vulgus sat notum & mulierculis usitatissimum in motibus convulsivis & epilepticis tum curandis tum præservandis, infantibus exhiberi solitum ad ℈jß. ℈j. vel cuspidatim etiam infantibus recens natis ut plurimum porrigitur.

CYNOGLOSSA.

Est cynoglossi majoris vulgaris C. B. P. radix oblonga, crassitie digitali, foris ex atro rubens, intus albida, saporis fatui muscosi, aliquando subdulcis, odoris graviusculi, aliquid fœtidi canis redolentis, narcotici, si crescit in locis uliginosis, in siccioribus inodora fere, admota naribus somnum conciliat.

Planta est asperifolia pentapetaloides, seminibus lappaceis compressis. Est solani species. Mulcet acres Catarrhos, & in dolore capitis, fluxu albo, in gonorrhœa ut & in asthmate commendatur.

Externe scrophulas & strumas colli curat, & si recens ac canino odore adhuc fœta, abigit pediculos. Imponuntur nempe infantibus folia cynoglossæ Capiti ad abigendos pediculos.

Suspecta à nonnullis virulentia, idcirco corrigitur cinamomo, croco, Castoreo. Vis narcotica exaltatur ópio, aliisque narcoticis.

Pilulæ de cynoglossa dantur à gr. vij. ad ix. per se. vel ℞. Pil. de cynogloss. gr. ij. 🜄 papav. rhœad. ℥j. syr. pap.

pap. rhœad. ℥ij. f. haustus ad tollendum capitis dolorem, ubi opium est suspectum.

MAN-

Κυνόγλωσσος, Κυνόγλωσσον, CYNOGLOSSA, LINGUA CANIS, LINGUA CANINA, HERBA CANINA. Hunds-Zungen/ *Langue de Chien*. Ita dicitur vel à foliorum forma, Linguam caninam æmulante, vel à fœtore, cum compressa canem redoleat.

Est planta flore monopetalo infundibuliformi & multifido, cujus pistillum ex calyce surgens abit in fructum, ex quatuor capsulis constantem, ut plurimum asperis & semine fere plano fœtis, placentæ pyramidatæ & quadrilateræ affixis.

Nihil itaque cum Solano commune habet, nisi virtutem narcoticam.

Cynoglossum majus vulgare C. B. Pin. 257. Cynoglossum vulgare. I. B. 3. 598. Cynoglossum Dod. Pempt. 54.

Crescit passim locis aridis, per hyemem folia illæsa durant, appetente Junio caulem emittit, in parietinis & juxta sepes floret Junio & Julio.

Flores, folia & radix, quamvis ad varias fluxiones sistendas & humorum acrimoniam, alvi fluxus, hæmoptysin &c. commendentur, vix tamen hodie interius usurpantur, nisi quod exinde parentur ab authore allegatæ *Pilulæ de Cynoglossa*, Pillen von Hunds-Zungen-Krauth/ *Pilules de Cynoglosse*. Vim habent anodynam, dolores mitigant & sistunt catharrhales defluxiones in thoracem, quæ gravant pectus. Commendatur in tussi atque Phthisi, ut & in diarrhæis atque dysenteriis. Scrupulus continet de Cynoglosso semine Hyoscyami atque opio de quolibet circiter grana tria. Olim frequentioris erant usus, postea fere exoleverant, nunc rursus à quibusdam in usum revocantur. Curiosum est, quod de his pilulis scribit HYERONIMUS JORDANUS. Verba hæc sunt: JOHANNES Medicus Coloniensis puellæ obsessæ clam somnum conciliaturus, pilulas de Cynoglossa exhibuit, quarum una devorata obsessa alterum oculum digito clausit, & vide, inquit ægra, dæmon, quam egregie dormiam.

 MAN-

MANDRAGORA.

Eſt Mandragora fructu rotundo C. B. P. radix craſſa, oblonga, bifida, foris cinerea ferruginea, intus pallida, odore ingrato, viroſo, caput feriente & narcotico. Cortices cinereo ferruginei ſcabri, intus albidi.

Planta eſt baccifera, floribus monopetalis in quinque ſegmenta diviſis, ſeminibus compreſſis rugoſis.

Mandragoræ radix duplici notatur virtute. 1. purgante tam per ſuperiora quam per inferiora, cum violentia & virium etiam proſtratione & aliquando convulſionibus ſubſequentibus, unde per ſe non datur, niſi doſi minima ad ℈ß. ℈j. Extractum ejus cum Spiritu Vini ex corticibus factum datur pro anodyno. 2. Narcotica ſtupefactiva, quæ in mucagine volatili conſiſtere videtur, à qua ſpiritus æque ac ab opio involvuntur. Inde forſan eſt, quod in Epilepſia & motibus convulſivis quibuſdam commendata ſit.

℞. Cort. Mandrag. Gentian. ana ℈j. Cort. Chin. Chin. ⊖ abſynth. ℈ß. f. pulv. propinandus ex vino. vel

℞. Rad. gentian. ſerpent. Chin. Chin. ana ℈j. Mandragor. ℈ß. ⊖ abſynth. gr. v. f. pulv. pro j. doſi, quo agyrta curavit febres tertianas & quartanas.

℞. Cort. Mandragor. ʒij. ſabin. Mj. aſar. ʒj. coq. ex Cereviſia pro expellendo fœtu mortuo.

Empyricis laudatur in quartanis pro Emetico. Uterum valde movet & abortum cauſatur, unde gravidis non danda. Veteres utebantur cortice infuſo cum vino pro narcotico & ſtupefactivo, præcipue ubi membra erant amputanda. Datur tantum robuſtioribus cum circumſpectione.

℞. Extract. opij. Rad. pœon. cort. Mandrag. ana ʒij. viſc. quern. ℥j. ſem. pap. alb. & nigr. ana ʒiij. C. C. coral. r. ana ℥ß. M. f. p. cujus doſis ℈j. contra Epilepſiam ſeu convulſiones

vulſiones, ſeu impetus ſpirituum animalium. Exhibendus ex ~u Ceraſorum nigrorum. Externe in doloribus dentium à putredine commendari poteſt ſequens.

℞. Cort. Mandragor. ℥ß. opij. ℈j. pil. peſt. Ruffi ℈j. ☍ d. caryoph. gt. v. f. turund. in momento ſiſtit dolores.

[Joh. Jacob. Manget. in Biblioth. Pharm. Medica ſeqq. profert de Mandragora ex Herman. Mat. Med. MSta. Mandragora eſt planta pentapetala, baccifera, ſeminibus compreſſis rugoſis, quæ nota cum omnium ſolanorum ſit, Mandragora ad ſolanorum ſpecies referri debet. Incipit florere primo vere, quo tempore radix utplurimum efficaciſſima colligitur. Ex odore viroſo colligitur ejus vis narcotica, incidens & attenuans, ſed omnis hæc vis eſt in cortice, & medulla inferior rejicitur, unde etiam in officinis nonnullis cortices tantum in umbra exſiccati proſtant. Specificum uterinum eſt, ſed caute adhiberi debet, ſin in nimia exhibeatur quantitate dira inde ſequuntur ſymptomata ut ſpaſmi &c. in pulvere doſis eſſe poteſt ʒj. (forte ℈j.) in infuſo ʒij. Circumforanei utuntur contra febres intermittentes ſed minus tuto. Extractum ejus valet contra tertianam & quartanam. Præparata præterea nulla.]

CAPUT

Μανδραγόρας, quod ut I. BAUHINUS loquitur, ſolis fervidioris impatiens ad mandras pecorum, antra aliaſque ſpeluncas umbroſas proveniat. Quidam vult ac ſi Mandragora idem ſit ac Manntragen. Κιρκαία vel Κίρκαιον, CIRCÆA vel Circæos à Circe Solis filia Venefica & procurandi amoris artifice; Mandragoras enim, ad amatoria conducere creditur. ἀνδρωπόμορφος, à radice truncum corporis humani quadantenus referente, Alraun/ Alrunn/ Altraunk/ Schlaff-äpffel/ *Mandragore.*

In charactere Mandragoræ deſignando vel author ſibi non conſtat, vel quod probabilius eſt, Manget male excerpſit, revera enim

enim est planta flore monopetalo campaniformi & multifido, cujus pistillum abit in fructum fere globosum in quo veluti nidulantur semina ut plurimum reniformia. Adde folia obscure virentia subrotunda fœtida, radicesque longas & crassas quas antropomorphas appellitant.

Mandragora fructu rotundo C. B. Pin. 169. Madragora mas I. B. 3. 617. Mandragoras Dod. Pempt. 457. &

Mandragora flore subcæruleo purpurascente. C. B. Pin. 169. Mandragora fœmina I. B. 3. 618. Clus. Hist. LXXXVII. Utraque species usurpari potest, præfertur tamen mas. In regionibus calidioribus, Italia, Hispania imo quibusdam in provinciis Galliæ provenit. Apud nos colitur in hortis, floret vere, quo tempore etiam radicem colligere jubent. Cortex, qui potissimum usurpatur, maximam partem ex Italia affertur. Cum, ut recte judicat LUDOVICI, agyrtis relinquenda sit, non opus est, ut ratione usus interni multa fiant verba. Externe in lotionibus pedum, in cephalalgia & oculorum inflammationibus à quibusdam laudatur, adhibetur quoque pro scopo emolliendi & resolvendi tumores duros & scirrhosos. Rarissime autem usurpatur. Quidam decoctum Mandragoræ ebur, si senis horis decoquatur, ebullire dicunt cum DIOSCORIDE: falluntur autem quam maximè, ut testatur SANCTORIUS Method. vitandorum errorum. An fructus Mandragoræ qui vel olfactu somnum conciliant, sint Dudaim, aliorum est inquirere. Quidam ex Mandragora oleum per coctionem parant, quod soporiferum & anodynum, inflammationes sistit, fissuras papillarum & dolores partus mitigat. Caute mercandum.

Illud non plane silentio involvendum sed vel verbo tangendum, quod impostores scelesti quidam celebratos illos Virunculos Magicos, die Alraunen/ Galgenmänlein / quos quidam ex urina innocenter suspensorum sub patibulis nasci, & non nisi summo cum periculo obtineri posse male credulis persuadere conantur, ex hac aliisve radicibus conficiant. Scivit istud artificium ab ejusmodi nebulone sibi detectum suo jam tempore MATTHIOLUS. Verba ita sonant. Radices illæ, quæ humanam formam referunt, quas impostores & nebulones quidam venales circumferunt, factitiæ sunt ex arundinum, Mandragoræ Bryoniæ aliarumque plantarum radicibus, sculpunt enim in his adhuc virentibus tam virorum quam

quam mulierum formas, infixis hordei & milii granis in locis ubi pilos exoriri volunt, deinde facta scrobe, tamdiu tenui sabulo obruunt, quousque grana illa radices emittant, quod fit viginti dierum spatio. Demum eas eruunt & adnatas è granis radices acutissimo cultello scindunt aptantque ut capillos, barbam & cæteros corporis pilos referant. De virtutibus his virunculis falso & superstitiose adscriptis facile hinc judicare est.

CAPUT SECUNDUM.

DE CORTICIBUS.

CORTICES CONSTANTES SALE VOLATILI OLEOSO.

Cortex Aurantiorum.
Citri.
Cinamomi.
Cassiæ Ligneæ.
Caryophyllatæ.
Winteranus.
Guajaci.

CORTEX AURANTIORUM.

HOrum exterior flavedo ⊖e volatili oleoso fœta, in flatibus & torminibus abdominis pæcipue colicis, in passione hysterica, stranguria, dysuria, præsidium specificum est. Interior autem fungosa substantia ob sui adstringentiam in dysenteria & nimio fluxu mensium prodest.

Datur

Datur flavedo in substantia ad ʒß. it. °° tam destillatum quam ex flavedine expressum ad gt. ij. vel iij. in ▽ appropriata destillata, addito simul syrupo saporis gratia.

Amstelodami prostat °° ex flaved. Cort. aurant. rec. expressum, quod ex Hispania transfertur, & venditur sub nomine quintæ essentiæ aurantiorum, magis laudatur ac °° destillatum. Viget quoque essentia, extractum, infusum.

℞. Flaved Cort. aur. ʒij. Mand. luc. pisc. Ocul. ♋. præpar. ana gr. xv. succin. præpar. ʒß. Zedoar. ℈ß. °° expr. cort. aur. gt. v. vel vj. M. f. pulv. anticolicus, cujus ʒß. adjungi possunt L. O. gr. ij. ut & in colica convulsiva Castor. gr. vij. exhibe ex ▽ appropriata, sive Tinct. cum Spiritu Vini ex corticibus facta.

℞. Elæosacch. °° Cort. aur. ʒß. Zedoar. gr. v. Nuc. Mosch. gr. vj. vel vij. M. f. pulv. capiendus ex vino seu Cerev. seu ▽ chæref. contra stranguriam & dysuriam.

℞. Cort. aurant. inter. fungos. flavedine rejecta, coq. forti △e cum ▽ f. q. sume decoctum contra nimium alvi & mensium fluxum.

COR-

MALUS AURANTIA, ARANTIA, AUREA, NERANTIA, Pomerantzen-Baum ORANGER. Est arbor flore rosaceo, plurimis scilicet petalis in orbem positis constante, ex cujus calyce surgit pistillum foliolis in stamina desinentibus stipatum, quod deinde abit in fructum fere globosum, cortice carnoso obductum, in varia loculamenta divisum succi & vesicularum plena seminibusque fœta callosis. Adde folia ad exortum cordiformia.

Plures equidem species existunt, sequentes autem quam maxime usuales. Aurantium acri medulla vulgare Ferrar. Hesper. 337. Malus Aurantia major C. B. Pin. 436. Arantia Malus I. B. I. 97. Aurantium dulci Medulla vulgare Ferr. Hesper. 377. Aurantium Olyssiponense Ferr. Hesper. 427. Provenit sponte

te in Gallo Provincia pluribusque Italiæ locis. Colitur tum ornatus tum utilitatis gratia in hortis. Perpetuo viret, & Majo Junio &c. floret.

In usum ex hac arbore trahuntur flores atque fructus, qui vocantur MALA sive POMA AURANTIA, ARANTIA, NERANTIA, ANERANTIA, AUREA, à corticis colore, CHRYSOMELA, Pomerantzen/ quasi poma aurantia corrupte pronunciares. Discrepant non solum ratione magnitudinis & figuræ, sed & imprimis colore & sapore. Dantur magna, parva, mediocria. Quædam aurea, quædam viridia, quædam subrubentia sunt. Sapor discrepat tum ratione corticis nunc amari, nunc dulcis & edulis, tum ratione pulpæ, quæ nunc est acida, nunc dulcis, nunc media, quam vinosam appellant. Dulcia ut plurimum vocantur POMA LUSITANICA, POMA SINENSIA, POMA CHINENSIA, Pomesinen/ ORANGES DE PORTUGAL. Dulcia præsertim laudantur in scorbuto, acida autem & vinosa in febribus continuis & ardentibus, imo ipsa laudantur peste, ad sitim sedandam, humorum æstum refrænandum & putredinem arcendam. Quandoque promiscue usurpantur. Solo eorum usu quosdam à Scorbuto liberatos fuisse, authores testantur.

Apponuntur, uti SEBIZIUS loquitur, Aurantia mala, imprimis vinosa, in orbiculos concisa & Saccharo conspersa mensis. Adduntur & ferculis aliis ad gratum saporem conciliandum. Dulcia vel per se comeduntur, vel etiam cum Saccharo. Nimio usu autem utique nocent, non enim solummodo nimis refrigerant, sed & diarrhœa atque dysenteriæ insequi possunt. Optime faciunt, qui corticem simul cum medulla comedunt, justa enim sic emergit temperies.

Oleo volatili constare cortices vel exinde apparet, quod per candelam accensam transpulsum flammam concipiat, & vino exceptum eidem fragrantem communicet odorem & saporem gratum. Gallis dicitur faire de Zestes. In ventriculi debilitate, nausea, ructibus, cruditate acida, appetitu prostrato, prosunt. In doloribus post partum, in ictero, in febribus intermittentibus, lumbricis &c. commendantur. Poma integra quoque dissecta & in vino albo decocta in febre quartana profuisse dicuntur. SEPTALIUS ad mensium nimium fluxum cortices trium aurantiorum acidorum ali-

quanto adhuc viridium in aqua vel simplici vel chalybeata coquit, & colaturam ad ℥viij. aliquoties exhibet, addendo quandoque in casu necessitatis manipulum herbæ pilosellæ.

Quidam juxta ALEX. PEDEM. excavant pomum aurantium acidum, indunt Theriacam, crocum, acetum, permiscent cum succo & sub cineribus assant, inde parant unguentum, quod temporibus illitum blandum somnum conciliat, umbilico applicitum vermes necat, & cardiacam infantum mitigat. Alii pulpam & semen leniter contundunt & addito tantillo theriacæ, aloes & olei absinthii, sub cineribus torrent, succumque exinde expressum regioni umbilicali verminantium puerorum inungunt.

Semen Aurantiorum vi alexipharmaca, diaphoretica & anthelmintica gaudet, usurpatur in variolis, morbillis &c.

IN OFFICINIS PROSTANT

Aqua ex floribus vel cum aqua, vel cum vino quæ durabilior est, destillata, *aqua florum aurantiorum* dicta, quæ singulari nomine appellatur *Aqua Namphæ* vel *Naphæ* **Pomerantzen-Blüthwasser.** *Eau de fleurs d'Orange*, quæ fragrantissima & suavissima vim alexipharmacam, diaphoreticam, cordialem, stomachicam & in certis casibus etiam antihystericam possidere fertur. Utplurimum tamen solummodo externe adhibetur, in epithematibus, odoramentis, suffumigiis &c. ob fragantiam variis quoque obsoniis permiscetur.

Conserva florum aurantiorum, **Pomerantzenblüth-Zucker/** *conserve de fleurs d'Orange;* quæ cordialis atque stomachica habetur. Hodie etiam præparatur sicca.

Cortices Aurantiorum conditi, **eingelegte oder überzuckerte Pomerantzen-Schalen.** *Ecorce d'Orange condit*, parantur hoc modo. Exterior flavedo radicula abraditur & cortex à pulpa candicante liberatur, ita præparatus aquæ tepidæ imponitur coquiturque, dum ab amarore sit liberatus. Affusio aquæ autem aliquoties reiteratur. Hoc facto saccharum lento igne liquatur, injiciuntur cortices, tamdiu ebulliunt, usque dum similes sint conservæ; durante coctione cochleare ligneo sæpius vertuntur, post extrahuntur & in loco apto ad siccandum reponuntur. Usurpantur ad stomachum roborandum anhelitumque oris corrigendum. Qui acidulas bibunt, iis in frequentiori sunt usu.

Eſſentia corticum aurantiorum ex corticibus ſiccis, Pommerantzen-Schaalen-Eſſentz auß dürren Schaalen/ *Eſſence d'Ecorce ſeche d'Orange*, & quæ jucundior eſt, *Eſſentia corticum aurantiorum ex corticibus recentibus*, Pomerantzen-Schaalen-Eſſentz auß friſchen Schaalen. *Eſſence d'Ecorce recente d'Orange.* Utraque ſtomachica, carminativa, cordialis atque Cephalica exiſtit, doſis ad guttas viginti, triginta &c.

Eſſentia corticum aurantiorum ſicca ſeu *Eſſentia aurantiorum ſaccharina.* Pommerantzen-Zucker/ *Eſſence d'Orange en poudre.* Fit optime, affricando ſaccharum cortici pomorum, donec optime fuerit impraegnatum. Uſurpari poteſt vel per ſe, vel tragæis immiſcetur. Si drachma ſemis vel una vini Vitro injiciatur, gratiſſima fragrantia vino conciliatur.

Oleum corticum aurantiorum expreſſum ex corticibus recentibus, außgepreßt Pomerantzen-Schalen-öhl. *Huile d'Ecorce d'Orange tirée par expreſſion*: à quibuſdam ſub nomine quintæ eſſentiæ venditatur: præfertur quoniam nullum empyreuma contraxit. Uſurpatur tanquam ſtomachicum, carminativum & cordiale vel per ſe ad aliquot guttas, in vehiculo, vel in Elæoſaccharum redigitur.

Oleum corticum Aurantiorum deſtillatum, deſtillirtes Pomerantzen-öhl. *Huille d'Ecorce d'Orange.* Iiſdem ac antecedens virtutibus gaudet & eadem doſi ac modo adhibetur, ſed non æque gratum.

Proſtat tandem *Syrupus corticum Aurantiorum*, Pomerantzen-Schaalen-Syrup/ *Syrop d'Ecorce d'Orange.* Paratur autem vel ex corticibus ſiccis, vel ex corticibus recentibus, qui longe gratior exiſtit. Stomachicus, carminativus & cordialis eſt, gratiaque ſua in mixturis blanditur palato.

CORTICES CITRI.

Horum flavedo fragrantior & ſpirituoſior eſt, quam corticum aurantiorum, & propterea in ſyncope, lypothymia & capitis debilitate ad confortandam memoriam ſingulari cum ſucceſſu adhibetur. Videtur etiam aliquid volatilis acidi in ſe habere, & propterea antiſcorbutici audiunt. Dantur ut cortices aurantiorum.

℞. Essent. s. ♌us Citri ʒij. ▽ rub. id. ʒiij. acet. theriacal. ʒij. syr. rub. id. ʒß. M. f. potus in virium languore & syncope, add. conf. alk. ʒß.

℞. Cort. Citr. ʒß sem. Citr. Card. Bened. ana ʒij. ▽ Papav. q. s. f. Emuls. in febribus malignis.

℞. Flaved. Cort. citr. ʒij Cort. Winteran. ʒß. infund. in vin. Malvatic. f. infusum contra scorbutum.

CINA-

Μηλέα μηδική, MALUS MEDICA, quoniam in Media olim Asiæ regione multum reperiebatur. MALUS CITRI, quoniam folia Cedri colorem referunt, Citronen-Baum / CITRONIER.

Est arbor flore rosaceo plurimis scilicet petalis in orbem positis constante, ex cujus calyce surgit pistillum, quod deinde abit in fructum plerumque oblongum, crassa carne donatum, in varia loculamenta divisum, succi & vesicularum plena seminibusque callosis fœta. Adde folia simplicia.

Citreum vulgare Tourn. I. R. H. cl. 21. §. 6. g. 2. Malum Citreum vulgare Ferr. Hesp. 61. Malus Medica C. B. Pin. 435.

In regionibus calidioribus, in quibusdam Galliæ Provinciis ad mare mediterraneum, in Italia Hispaniaque sponte proveniunt, apud nos coluntur in hortis. Perpetuo virent; florent Majo, Junio &c.

Suppeditat hæc arbor pro usu Mala, quæ, ut SEBIZII verbis utar, CITRONES in officinis vocantur, forsan à citrino corticis colore. μῆλα μηδικά, MALA MEDICA, MALA HESPERICA, CHRYSOMELA: Citronen/ CITRONS.

Diversa quoque horum malorum dantur genera. Oblonga sunt ut plurimum rugosa ac aurum colore imitantia. Odorem Cortices obtinent, juxta H. GRUBE, fragrantem tenaciorem ac mirifica suavitate nares olfacientium recreantem. Saporem quod concernit, de eo sequentia idem author pronunciat. Acrem in corticibus reperiri saporem, in succo acidum, in semine vero amarum, fugere non potest explorantes, cum gustantium linguæ manifesta corticum acrimonia, adstrictione succi ac amarore seminum insigniore afficiantur.

Mensis

Mensis apponuntur non tantum in taleolas concisa & saccharo consperfa, sed & ferculis variis bellariisque, ut condimentum, adjiciuntur, præsertim cortices. Succus quoque variis jusculis carnibusque instillatur.

Mala Citrea, si tota in usum veniunt, censentur alexipharmaca atque cordialia. Immunes præstare dicuntur homines à venenis animalium & in calculo conducunt, anhelitum oris emendant. Cortices sale volatili oleoso impraegnati egregieque aromatici æque ac aurantiorum cortices existunt. Virtute gaudent carminativa, antihypochondriaca, antiscorbutica, stomachica, cardiaca, antifebrili & alexipharmaca. Flores fragrantissimi eodem modo usurpari possunt ac flores Aurantiorum.

Succus imprimis est alexipharmacus inventus in Febribus continuis, ardentibus, causo, imo malignis & ipsa conveniens peste, bilem refrænat, sitimque sedat. Cordialis porro existit & vi pollet anthelmintica. Laudatur insigniter in scorbuto & arthritide Scorbutica. Commendatur etiam pulpa seu caro in pica gravidarum & cruditate nidorosa, verminatione infantum &c.

Seminibus inest virtus diaphoretica, diuretica & vermifuga. Inter semina expellentia recensentur; ingrediuntur emulsiones in variolis, morbillis similibusque morbis. Adhibentur imprimis *semina excorticata*, geschelte Citronen-Kernen / *Semence de Citron sans ecorce.* Externe à quibusdam membra arthritica & scorbutica pomis discissis fricantur. Laudantur quoque ad epithemata cordialia, si in taleolas dissecta poma, cum vino vel alia quadam materia spirituosa pulsibus & cordi applicantur. In ptisanis frequentissime usurpantur ut & in aliis decoctis, infusis & nodulis, vel integra, vel in frusta discissa.

MULTA EX CITRO IN OFFICINIS ASSERVANTUR.

Succus Citri Roher-Citronen-Safft / *suc de Citron.* Si cum saccharo parum fermentetur, fit Vinum Citri.

Aqua Citri è corticibus, Citronen-Schaalen-Wasser. *Eau d'Ecorce de Citron.*

Cortices Citri conditi, eingelegte Citronen-Schaalen. *Ecorces de Citrons condites*, asservantur vel cum brodio, vel exsiccantur, & deinde *Citronata* a quibusdam vocantur. *Caro Citri condita*, eingelegt Citronen-Marck. *Condit de Chair de Citrons.*

 Conser-

Conserva Citri è pulpa, remotis scilicet corticibus ac semine succoque expresso, Citronen-Marck-Zucker. *Conserve de Pulpe de Citron.* Adhibentur modo dicta remedia pro usu cordiali atque stomachico.

Aqua Cornu Cervi Citrata, Hirschhorn-Wasser mit Citronen / *Eau de Corne de Cerf Citrée*, quæ analeptica, æstum sedat & alexipharmaca habetur; exhibetur cochleatim aliisque mixturis immiscetur.

Electuarium Diacitri seu *de Citro Solutivum*, Citronen-Lattwerg / *Electuaire de Citron.* Cholagogum dicitur, pituitam quoque educit, datur ad drachmas duas ad drachmas sex &c. Drachma continet Dacrydii granum unum cum dimidio, Turpethi grana duo cum dimidio.

Elixir Citri purgans, Purgierendes Citronen-Elixyr / *Elixir de Citron purgatif.* Gratum hoc remedium humidioris & robustioris constitutionis hominibus, qui alias remediorum formulas aversantur, ad drachmam unam usque & paulo ultra pro ratione circumstantiarum exhiberi potest. Drachmæ spiritus vini respondent decem grana Resinæ Gialappæ.

Extractum Diacitri, Purgierender Citronen-Extract / *Extrait de Citron purgatif*, ad humores biliosos & serosos expurgandos laudatur. Dosis ad ℈ß. ℈ij. ʒj.

Morsuli Citri ex succo, Citronen-Morsellen / *Tablettes de jus de Citrons.* Cordiales sunt atque stomachici, dantur ad unciam semis & ultra.

Tabulæ ex Succo Citri, Citronen-Täffelein / refrigerant sitimque sedant.

Oleum Citri destillatum, Citronen-Schaalen-öhl. *Huile d'Ecorce de Citron.* Quod stomachicum est atque carminativum, guttatim assumitur, vel in *Elæosaccharum* mutatur. Quod ultimum tamen gratius fit, affricando saccharum corticibus recentibus, flavedinemque abradendo, quo mediante deinde elegantissimum *Vinum Citratum* parari potest, quod alias per infusionem Corticis, in minuta frusta concisi, in Vino fieri consuevit. Ex modo dicto quoque oleo parari potest *Balsamum Citri.*

Syrupus Acetositatis Citri, Citronen-Safft-Syrup. *Syrop de jus de Citron*; gratus admodum est, refrigerat, sitim sedat, bilem refrænat, putredinem arcet & vermibus resistit.

Syrupus corticum Citri, Citronen-Schaalen-Syrup / *Syrop d'Ecorce*

d'Ecorce de Citron, paratur vel è corticibus ſiccis vel recentibus, unde gratior evadit. Vires obtinet cordiales ſtomachicasque, venenis putredinique reſiſtit & graveolentiam anhelitus emendat. Tandem quoque mentio illius potulenti, quod è Citro paratur communiter, & *Limonada*, Limmonade / *Limonade* dicitur, facienda. Nempe vel in aqua ſimplici, vel in aqua & vino infunduntur Cortices recentes, & poſtmodum ſuccus, quem quidam prius filtrant, inſtillatur ſufficiensque ſacchari quantitas immiſcetur.

℞. Malor. Citrior. cum corticibus in taleol. rotund. ac tenues inciſ. No. j. ij. iij. Sacchar. Albiſſ. ℥iv. Aqu. Font. Libr. vj. coquantur ad tertias. Uſurpari poteſt pro potu in febribus, paratur quoque abſque corticibus.

CINAMOMUM.

Eſt Caſſiæ Zeilanicæ C. B. P. cortex tenuis, ab exteriore pellicula purgatus, ex flavo rubeſcens ſeu ferrugineus, in cannullas contortus, ſaporis acris ſuaviter pungentis, ſubdulcis & aromatici, odoris frangratiſſimi.

Arbor eſt baccifera calyculata nucleo quercino.

Ex radice arboris Cinamomi in inſula Zeilan paratur camphora. [Conf. act. Hafnienſia. Vol. 3. obſ. 23. p. 37. ubi Paul Hermannus noſter allegatur, & Camphoram triplicem ex cortice radicis cinamomi inſulam Ceylon suppeditaſſe. 1. crudam. 2. arte per calcem. 3. per ſe ſublimatam: duplexque oleum, alterum è cortice radicis, alterum è foliis cinamomi elicitum.

Sale ſuo volatili ſpirituoſiſſimo ‑‑bus animalibus valde homogeneo, junctum habet ſubdulcem blandumque lentorem, hinc præter cardiacam & analepticam virtutem, in tuſſi & pulmonum muco laudatur, tam ob vim incidendi, quam ob lenientem & mitigantem. In Menſium ſuppreſſione & lochiorum fluxu, in corrigenda purgantium violentia cæteris omnibus præfertur.

Vis

Vis cinamomi concentratior eſt in pellicula interiori corticis, cui ſubjacet lignum. Nimia hujus acredo ubi inconveniens videtur, optime temperatur hordeaceis.

Datur in qualibet forma ut cortices aurantiorum. In ſubſtantia à ʒß. ad ʒj. it. in infuſo, rarius in decocto, niſi pro aſthmaticis.

℞. Cinam. ʒij. Zinz. ʒj. flaved. Cort. Citr. Aurant. Nuc. Moſch. ana ℈j. M. f. pulv. & cum vino infuſum confortans.

℞. Cinam. ʒß. borrac. ℈j. M. f. pulv. dandus ex ▽ puleg. ad Menſes & lochia pellenda.

℞. Cinam. ʒß. Myrrh. gr. viij. borrac. ℈ß. 🝆 cinamom. gt. j. M. f. pulv.

℞. Cinam. ℥ij. oxym. ſcyll. ℥j. M. f. hauſtus in aſthmate & tuſſi.

℞. Gumm. ammoniac. ʒß. ſolv. in ▽ Cinam. ℥iij. add. ſyr. puleg. ʒiij. f. hauſtus in aſthmate extra paroxyſmum.

℞. Cer. alb. q. v. diſſolv. in 🝆 been ſ q. fiat corpus pro balſamo, huic inſtilla 🝆 cinam: pro balſamo conficiendo, ſi velis balſamum hunc tingere nativo colore, adde magiſterii iſtius ſ. q.

℞. Sacch. cand. ℥j. 🝆 d. cinamom. gt. v. vel vj. ambr. gryſ. gr. v. Moſch. gr. j. M. f. pulv. analepticus ad ℈j. exhibendus. ex ▽ Cinam. Meliſſ. rub. id.

℞. 🝆 exp. bacc. laur. ℥ß. deſt. ſuccin. gt. xv. 🝆 cinam. gt. vij. M. f. liniment antiparalyticum.

℞. ⊙ Cinam. ex deſtill. reſid. ʒj. fungoſ. ſubſtant. Cort. aur. ʒß. M. f. p. contra Dyſenteriam vel diarrhœam. add. Nuc. Moſch. ℈ß. L. O. gr. j.

CASSIA

κιννάμομον, Κινάμωμον, CINNAMOMUM, Cinamomum quaſi amomum ex China, CINAMUM, CANELLA, quoniam canu-

canulam ſive tubulum & fiſtulam repræſentat', Zimmet / Zimmet-Rinde / Zimmet-Röhrlein / Kaneel. CANELLE.

Merentur hic inſeri, quæ AUTHOR IN HORT. LUGD. BAT. p. 129. ſeqt. diſſerit. Verba hæc ſunt. Caſſia Cinamomea. Cinamomum ſive Canella Zeylanica C. B. Pin. 408. Canella ſive Cinamomum vulgare I. B. 1. 440. Canella quæ Cuurdo Piſon. Mantiſſ. arom. 165. Kurandu Zeylanenſibus.

Cortices duos tranſmittit Oriens in Medicorum officinas, facie quidem & genere conſimiles, ſed nomine diſcretos, videlicet Caſſiam Cinamomeam, vulgo Cinamomum ſeu Canella dictam & Caſſiam ligneam. Prior luxuriat in Inſula Zeylon, poſterior in Malabara, Sumatra, Java & FRANCISCO HERNANDE HIST. MEXIC. l. 2. 35. teſte in Inſulis Philippinis. Caſſia vero Malabarica in HORT. MALAB. TOM. 1. 107. nomine Caruæ accuratiſſime deſcribitur, & a Cinamomea ſeu Zeylanica tantum acrimonia, ſuavitate & virtutis præſtantia, neutiquam facie modove creſcendi diſcriminatur. Cæterum Caſſia Cinamomea aliquoties à me ex Zeylan in Belgium tranſmiſſa viguit in horto Bentingiano, Beverningiano & noſtro, ad ſecundum tertiumve annum, quo incidente bruma rigidiori interiit. Hactenus author. Mentem in his verbis mutaſſe videtur, antea quippe habebat pro Lauro Zeylanica baccis calyculatis ex qua Cinamomum.

In Inſula Zeylan frequens admodum eſt & provenit abſque cultura, & ad focum inſtruendum ædificiaque conſtruenda promiſcue cum aliis arboribus uſurpatur. Folia fert Lauroceraſo vel potius Citro fere, excepta latitudine, ſimilia, fragrantiſſimà, cum floribus albeſcentibus fragrantiſſimis & fructibus inſtar glandis quercinæ, è quibus novæ reſultant arbores. Cortice tegitur duplici, quorum exterior coloris eſt cinerei, (verba ſunt LANGII,) nec adeo manifeſta fragrantia præditus, alter ſubtus poſitus albicans magis odore ſimiliter caret, quamdiu arbori inhæret; poſtquam vero remotus fuerit & in cannulas formatus, aliquot demum menſium ſpatio emenſo prædictam ſpirare incipit ſpecificam fragrantiam. vid. PIS. MANT. AROM. p. 167. Abraditur itaque exterior cortex, ſubtuſque latitans cultro falcato circumcirca diſcinditur, facilique opere ſic à Ligno albo & inodoro plane, removetur. Remotus ad ſolares radios ſiccatur, à cujus calore contorquetur & in cannulas

istas fingitur, sub qua deinde forma venditur. Arbor hæc suo cortice spoliata, postmodum marcescit & emoritur, nihilominus è fructibus deciduis nascitur brevi annorum spatio nova arbor. Quod ultimum etiam magis credibile est, quam id, quod alii asserunt, nempe, post tres quatuorve annos nova cortice arborem rursus indui. Sunt, qui non totas arbores decorticari, sed ramos tantum, præsertim majores, autumant.

Eligendum Cinnamomum ponderosum subrubrum, odoris fragrantissimi, saporis subadstringentis & acris, unde & præscribitur in formulis. ℞. Cinamomi morsu electi, id est acris & acuti.

Magni, uti SEBIZIUS loquitur, usus Cinnamomum est in re escaria, plurima enim fercula & bellaria eo condiri suavioraque reddi solent. In Medicina quoque magni & multi est usus. Vi carminativa gaudet & in nausea, ructu, vomitu aliisque affectibus stomachi & intestinorum conducit. Usurpatur in partu difficili, ubi tamen notandum, quod Idiosyncrasia muliercularum bene sit respicienda, cum non omnes Cinnamomum ferant. Virtute quoque pollet cephalica atque aphrodisiaca, memoriam confortat & visum acuit. Venenis insuper resistere dicitur. Masticatum halitum oris emendat.

IN OFFICINIS PLURA EX HOC CORTICE PROSTANT PARATA MEDICAMINA.

Aqua Cinamomi cum Vino, Zimmet-Wasser mit Wein destillirt / *Eau de Canelle avec du Vin.* Hæc ex aquis Cinnamomi maxime spirituosa in morbis à causa sic dicta frigida ortis, confert, calefacit & roborat viscera, pituitam & flatus incidit atque discutit, nauseam sistit, digestionem promovet & colicæ medetur. Refocillat egregie, in affectibus soporosis conducit, sicuti quoque menses & partum promovet, inque variis uteri affectibus locum habet, modo respiciatur ad idiosyncrasiam. Dosis cochlear unum aut alterum.

Aqua Cinnamomi buglossata, Zimmet-Wasser mit Ochsen-Zungen-Kraut/ *Eau de Canelle buglossée.* Cordialis, stomachica atque carminativa est, datur ad unum aut alterum cochleare.

Aqua Cinnamomi Cydoniata, Zimmet-Wasser mit Quitten / *Eau de Canelle Cydoniée.* Cordialis æque ac prior, imprimis autem commen-

commendatur in affectibus Ventriculi & intestinorum, ubi roborandum & adstrictione opus est; in anorexia, apepsia, nausea, vomitu, diarrhœa, dysenteria, Cholera similibusque affectibus laudatur. Datur vel per se ad unum aut alterum cochlear, vel aliis, ut cæteræ, aqua Cinamomi intermiscetur mixturis.

Oleum Cinnamomi destillatum, **Zimmet-öhl**/ *Huile de Canelle*, quod minori pretio á Batavis emitur quam apud nos præparatur. Suspicantur quidam, inquit RAJUS, Cinnamomum ad nos ex Indiis delatum olei sui maxima parte ibidem spoliari antequam navibus in Europam deportandum imponatur, quippe quod hic destillatum paucissimum oleum præbeat. Stomachicum, Cephalicum atque cardiacum & carminativum, internè ad aliquot guttas, & externe existit. Additur quoque purgantibus tum pro gratia concilianda, tum pro impediendis flatibus & torminibus. Habemus ex hoc oleo.

Balsamum Cinnamomi, **Zimmet-Balsam**/ *Beaume de Canelle*, usu externo se commendans.

Elæosaccharum Cinnamomi, **Zimmet-öhl-Zucker**/ *Eleosaccharum de Canelle*, quod datur vel per se cuspidatim, vel aliis remediis commiscetur. Pertinent quoque huc *pulvis ad palpitationem cordis ruber*, **rothes Hertz-Pulver**/ *poudre rouge pour la palpitation du cœur*, qui pro confortante cordialique remedio usurpatur, datur ad ℈j. ʒß. vel sumitur cuspidatim; item *Pulvis ad partum Augustanorum*, **Pulver zur Geburth**/ *poudre pour les accouchemens*. In partu accelerando, facilitando & secundinis pellendis conducit, dosis ad ℈j. ad ʒß. Porro *pulvis ad dystokiam*, qui ad eundem scopum & eodem modo usurpatur.

Species diacinamomi, **Zimmet-Specerey**/ *Poudre composée de Canelle & d'autres Aromates*. Stomacho præsertim sunt dicatæ in cruditatibus acidis & pituitosis, dantur ad ℈j. ad ℈ij. Tandem occurit quoque.

Syrupus Cinnamomi, **Zimmet-Syrup**, *Syrop de Canelle*. Delicatus sed & pretiosus hic Syrupus viribus pollet cordialibus atque stomachicis, in ventriculo præsertim languido ac frigido emendando coctioneque promovenda, sicuti quoque oris halitum emendat. Cinnamomum ingreditur Theriacam. Cinnamomum quoque aptissimum ingrediens suavis istius tantopere decantati potulenti

quod appellatur à manica Hipocratis Vinum Hipocraticum, Hippocras / *Vin d'Hippocras*, quod paratur ex ſpeciebus pro Vino Hippocratico, Hipocras-Species, *poudre pour le Vin d'Hippocras*. Stomachicum eſt remedium.

CASSIA LIGNEA.

Eſt Caſſiæ ligneæ Malabaricæ ſeu Sumatrenſis bacciferæ cortex, cinamomi in modum convolutus, cinamomo craſſior, odore & ſapore debilior, cum majore aliquantum lentore. Differt à cinamomo non niſi loco natali, utrumque ex arboribus prægrandibus inſtar quercus noſtratis, dum ſex annorum eſt, deraditur: cortices hi, dum recentes ſunt, albicant, beneficio caloris rufeſcunt, & in cannas ſua ſponte convolvuntur.

[De differentia Caſſiæ ligneæ & cinamomi conf. Andr. Cleyer. C. N. C. Dec. II. an. IV. obſ. 6. p. 8. it. d. arbore cinamomi, & caſſiæ ligneæ Theodor. Carol. C. N. C. Dec. II. ann. 8. obſ. 59. p. 149.

Utraque arbor fructus fert olivæ inſtar, baccas nempe totas ſebaceas, quarum oleo expreſſo utuntur Indi loco ſebi in candelis, nullius eſt odoris. Hi fructus ſunt magnitudine baccarum lauri, membranæ pulpoſæ incluſi, ſapore juniperino prædit. Flores habent odorem liliorum convallium.

Ratione virtutis aromaticæ debilior eſt, aſt ratione viſcoſitatis efficacior quam cinamomum, hinc convenit in aſperitate faucium, tuſſi, inflammatione uvulæ.

Datur ut cinamomum, aſt in doſi majori, in thoracis affectibus præſtantior Cinamomo.

℞. Caſſ. lign. ℥ij. paſſul. min. ℥ß. M. f. infuſum ex vino, ſeu leve decoctum ex ▽, contra aſperitatem faucium & tuſſim.

Si

Si recens est, fundit 🝆 sat copiosum, quo adulteratur 🝆 Cinamomi.

CASSIA

XYLOCASSIA, CASSIA AROMATICA, CANELLA IGNOBILIOR, CASSIA SYRINX, Caßien-Holtz/ Caßien-rinden/ Holtz-Caßien/ Mutter-Zimmet/ CASSE LIGNEUSE

Cassia Lignea officinarum Hern. 35. Cinamomum sive Canella Malabarica & Javanensis C. B. 409. Cassia lignea fusca aromatici & glutinosi saporis I. B. I. 451. Arbor Canellifera Malabarica cortice ignobiliore, cujus folium Malabathrum offic. Breyn. 2. prod. Carua Hort. Mal. tom. I. 107.

Cassia lignea à cinamomo differt, non tam loci natalis ratione, sed quod, ut CHARAS cum aliis annotavit, Cassia lignea masticata viscciditatem in ore relinquat, in hoc dissolvatur sensim & liquescat, nullo superstite ligni vestigio, id quod Cinnamomo non accidit, cujus reliquiæ perpetuo supersunt. Atque ex his constat, hallucinatos illos fuisse, qui censuere cortices Cinnamomi & Cassiæ Ligneæ sibi incumbentes, ab una eademque arbore detrahi.

Cum non adeo cara sit, haud raro Cinnamomum ea adulteratur. Viribus interim cum eodem correspondet, sed in minori gradu.

Cassia lignea ingreditur Theriacam & alia antidota.

CASSIA CARYOPHYLLATA.

Est Myrti arboreæ Americanæ Caninge cortex cinamomo tenuior, ex rufo ferrugineus, à pelliculis suis exterioribus derasus, & in modum tubuli convolutus, sapore acri aromatico, odore ad caryophyllos accedente.

Arbor est baccifera, baccis rotundis umbilicatis acinos geminos includentibus, sapore & odore caryophyllorum.

Virtute caryophyllos æmulatur, quibus & hodie substituitur, habet autem in recessu multum viscositatis, à qua

Θia ejus volatilia multum temperantur. Additur tanquam roborans & confortans diureticis & hydragogis contra hydropem, ut & medicamentis Uterinis ad accelerandum partum.

Datur in ſubſtantia a ℈j. ad ʒß.

℞. Caſſ. caryophyllat ʒß. Caſtor. ℈j. Camphor. ℈ß. f. infuſum hyſtericum in partu laborioſo, admotum naribus, vel cochleatim datum.

℞. Caſſ. Caryophyllat. ʒß. Saſſafr. ℥j. radic vincet. Valerian. ana ʒvj. bacc. Junip. ʒv. ſem. fœnic. ʒiij. rhabarb. ʒiij. infund. in vin. rhenan. f. infuſ. diureticum, hydragogum.

COR-

CORTEX CARYOPHYLLATUS, CANELLA CARYOPHYLLATA, Nägelein-Rind/ Nägelein-Zimmet/ CASSE GEROFLEE, CANELLE GEROFLEE, ECORCE DE GEROFLE, CAPELET, BOIS DE CRABE.

Caſſia Caryophyllata ſeu Cinamomum Americanum offic.

Hæc arbor nondum omnimode deſcripta. Fructus hujus arboris vocantur Nuces Madagaſcaricæ. Invenitur enim hæc arbor in Inſula Madagaſcar, Cuba, Braſilia & aliis Indiæ Occidentialis locis.

Frequenter in uſum non trahitur, niſi quod pro condimento caryophyllis, tanquam majori pretio conſtantibus, ſubſtituatur, quam ob cauſam etiam à mercatoribus ad fraudem pronis pulveri caryophyllorum immiſcetur.

CORTEX WINTERANUS.

Ita appellatur ab Admirali claſſico, qui ipſum in freto Magellanico invenit. Non eſt Coſtus, ſed arboris Magellanicæ bacciferæ cortex craſſus, cannulatus, foris integumento cinereo fungoſo inæquali, fiſſo & multis rimis hiante, intus

intus ſolidus, denſus, ad piperis & cochleariæ ſaporem accedens, odoris fragrantis.

[Eſt Laurifolia Magellanica cortice acri C. B. P. Magellanica aromatica arbor Cluſ. Extot. Nonnullis appellatur peryclimenum odoratum.]

Habet ⊖ volatile ☍ ſum cum levi amaritie & acido volatili, in Anglia ſub nomine corticis antiſcorbutici præſcribitur. Naſcitur ferme in locis inacceſſibilibus, unde mirum tantam ejus eſſe hodie copiam.

Salibus volatilibus penetrantiſſimis & ſpirituoſiſſimis gaudet, potenter incidit & attenuat, quidpiam acidi volatilis videtur admixtum, & propterea in ſcorbuto ſpecificum eſt. Conducit inprimis in ructibus & Vomitibus acidis, it. in Paralyſi, quod confirmat Willis ex experientia. [Pathol. c. 9. commendat Cereviſiam medicatam ex ſalv. beton. ſtœch. lign. ſaſſafr. & Cort. Winterano.]

Datur in ſubſtantia à ʒß. ad ʒj. in infuſo ad ℥ij.

℞. Cort Winteran. ʒß. ari præpar. ℈ß. Oc. ♋ ℈j. M. f. p. pro ij. doſibus add. L. O. gr. I. contra Vomitiones acidas.

℞. Cort. Winteran. ʒij rad armorac. ʒiß. fol. cochl. Mj. caſſ. Caryoph. ʒiij. Cort. Citr. ʒij. f. infuſum in ▽ cochleariæ. Seu, ſi vinum non noceat, affunde vinum Malvaticum.

℞. Cort. Winteran. ʒj. ſem. Citr. ʒiij. Cort. aur. ʒj. ſeri lactis pint iß. f infuſum in ſcorbuto.

In amiſſa loquela. ℞. Pyrethr. utr. ſaxifrag. ana ℥ij. Cort. Winteran ℥ß. ſumm. origan. p. ij. f. decoctum ex ▽ & vino adde colaturæ Eſſent. Caſtor. ℥ß.

Suppeditat oleum copioſum, quod ut ☍ cinamomi partim ſupernatat, partim fundum petit.

COR-

CORTEX WINTERANUS quibuſdam audit CANELLA ALBA, CINAMOMUM MAGELLANICUM, COSTUS ALBUS. Magellaniſcher Zimmet. ECORCE WINTERANE OÙ CANELLE BLANCHE.

Laurifolia Magellanica cortice acri C. B. Pin. 461. Cortex Winteranus acris ſive Canella alba I. B. 1. 460. An Ligni Aromatici Monardis cortex, Raj. Hiſt. 1. 801. à DALE habetur pro Periclymeno odorato.

Virtute quoque pollet adſtringente, conducit in obſtructionibus hepatis & Lienis, prodeſt Cachecticis & Hydropicis. In febribus etiam quam maxime commendatur.

CORTEX GUAJACI.

Sunt Guajaci officinarum C. B. P. cortices, tenues, duriuſculi, lignoſi ex pluribus lamellis congeſti, ex cinereo rufeſcentes & nigricantes & maculati, intus pallidi, nitidi & quaſi lævigati, ſaporis acris amaricantis, odoris fere nullius.

Arbor eſt hexapetala nucifera, fructu cordis ſigura, binis vel trinis nucleis membranæ corticoſæ involutis. Sponte ſua naſcitur in India Occidentali.

Cortices Guajaci nobiliores habent virtutes quam lignum, & conſtant tam ⊖ibus volatilibus quam fixis utroque Balſamo & reſinæ permixto. Horum ratione ſudoriferi ſunt & diuretici, ac in Morbis Chronicis, Catarrhis, odontalgia, ſcorbuto, ſcabie maligna, lue ♀ea mire laudantur. Dantur in decocto, in quod Balſamicam aromaticam vim deponunt.

Oleum deſtillatum & rectificatum, ac cum proprio ſpiritu cohobatum, ſingularis Medicina eſt in affectibus hyſtericis, colicis, febribus malignis, & lue ♀ea, & dicitur Q. E. Guajaci.

Reſina

Resina vel ex corticibus extracta, vel sua sponte emanans [quæ est adrida, friabilis, subnigricans, pellucida, saporis acris, odoris grati præsertim igni impositum] medetur lui ♀eæ & gonorrhœæ, ubi specificum censetur.

℞. Cort. Guajac. ℥ß. Lign. Guajac. ℥iiij. passul. min. ℥j. lign. al. ʒj. coq. in ▽ Mens. iiij. sub fin. add. ras. lign. sassafr. ℥ß. sem. anis. ʒiß. Cinam. ʒij. M. f. apoz. in omnibus Morbis Chronicis.

N. quod contra luem ♀eam huic decocto possit addi ☿ viv. & ♁ij. crudi ana ℔ß. petiis except.

℞. Resin. Guajac. ℈j. ☿ virid. gr. v. sacch. ♄n. ℈ß. succin. præpar. gr. xv. Thereb. s. Bals. Peruv. q. s. M. f. pil contra gonorrhœam pro j. dosi.

COR-

Frantzosen-Holtz-Rind / ECORCE DE GAJAC OU DE BOIS SAINT.

Cum ligno magis sit medicamentosus, mos invaluit, ut in præscribendis lignorum decoctis partes duæ vel tres ligni & pars una corticis sumatur, quo hujus additione stimuletur lignum.

Resina Guajaci, quam alii *Gummi* vocant, Guajac-Hartz/ *gomme ou resine de Gayac*, in substantia ad ʒß. ad ℈ij. datur. Infunditur quoque in vino. Laudatur ab Ettmullero in scabie.

CORTEX PERUVIANUS SPURIUS
CHINÆ CHINÆ FALSÆ.

Sunt arboris cujusdam Peruvianæ Kinkina dictæ, cortices Kinkina vera tenuiores, foris cinerei canescentes, intus ferruginei, saporis amaricantis & simul subpinguis, odoris debilis. Potentior est & nobilior ratione virium quam china vera, habet ☍ gratiosissimum.

 Sale

Sale tam fixo quam volatili cum levi quadam resinositate scatet, & præter cæteras facultates quam cum aromaticis communes habet, possidet virtutem antiscorbuticam, & antihystericam.

℞. Chin. Chin. falsæ & veræ, ⊖ absynth. s. ⊖ prunell. ana ℈j. M. f. pulv. divid. in 2. dos.

℞. Chin. Chin. fals. ʒij. Cort. Winter. ʒj. Caryoph. arom. ℈j. rad. ari ʒij. M. f. cum vino infusum stomachicum & antiscorbuticum.

℞. Chin. Chin. fals. cinam. ac. ana ℈j. Croc. or gr. vij. borrac. ℈ß. M. f. pulv. antihystericus pro ij. dos.

℞. Elæosacch. Chin. Chin. fals. exhibe contra passionem hystericam.

COR-

CHINA CHINÆ FÆMELLA, KASKARILLA, CHACARILLA, CHAQUARILLA, SCASCARILLA, SCHACARILLA, SCHACHRINILLA. Schagrille Arbor hunc ferens corticem nondum plene innotuit. Quidam hunc corticem esse corticem Winteranum putant. Odor corticis in se quidem debilis, sed si accendatur, admodum fragrans; unde à fumibibulis Nicotianæ intermiscetur, delicatioribus autem subjectis capitis dolorem infert.

Virtutem diaphoreticam, resolventem, tonicam & motus sedativam obtinet; laudatur in alvi fluxibus, ipsa quoque dysenteria & motibus spasmodicis mitigandis. Imprimis celebratur etiam in febribus tam intermittentibus quam continuis, in quibus ultimis tamen caute procedendum. Ab APINO in febribus epidemicis specifica ipsi attribuitur vis.

IN OFFICINIS PROSTANT EX HOC CORTICE

Essentia Chacarillæ, Essentz von Schacarillen/ *Essence de Chacarille*, ad febres utilis ad guttas 20. 30. & ultra, aliquoties de die sumpta. &

Extractum

Extractum Chacarillæ, cum aqua & vino factum, Schacarillen-Extract/ *Extrait de Chacarille*. Commendatur in Febribus intermittentibus, continuis & Catarrhalibus, variolis atque morbillis ut & in alvi fluxibus. Dosis grana 5. modo plura, modo pauciora, in formam pilularum acta, aut in potiuncula soluta, vel qualibet sexta hora, vel saltem mane & vesperi.

CORTEX SALE FIXO AMARISSIMO CONSTANS.

CHINÆ CHINÆ.

Sunt arboris cujusdam Peruvianæ Gannanaperide dictæ cortices ex crassitie mediocri, foris scabri, paululum canescentes, sæpe musco obducti, intus læves colore ferrugineo seu cinamomeo.

N. Kinkina cum China vera nullam habet convenientiam, sed quod male pronunciatur, à nobis China Chinæ audit.

Arbor est procera, crassa, tiliæ instar baccifera.

[De utroque hoc cortice conf. Dale Pharmacol. part. 1. p. m. 372. ubi inquit: sunt qui duas corticis species esse affirmant, videlicet veram, & spuriam seu falsam, utramque autem ex India occidentali adferri, prima seu vera ita describitur; cortex crassitie mediocri, foras scaber, paululum canescens, aliquando musco obductus, intus lævis, coloris ferruginei, saporis acris intense amari.

Altera seu falsa tenera esse dicitur, foras coloris cinerei & canescentis, intus ex fusco aut obscuro ferruginei, saporis acris amaricantis subpinguis, odoris fragrantis. Quæ descriptiones cum Autoris nostri conveniunt.]

Ob ⊖ia fixa rigidissima & amarissima substantiæ terreæ

& adſtringenti incluſa inſignem obtinet antifebrilem vim, & in ſpecie contra quartanam intermittentem. Quidam volunt hunc corticem eſſe etiam Uterinum, cum aliis præſcriptum.

Datur tam in ſubſtantia ad ʒß. quam in infuſo ad ʒij. Præmiſſis purgantibus convenit, vel his tempeſtive interpoſitis, plurimis enim relinquit alvum adſtrictam, unde ſemper purgantia adjunguntur.

Jungitur Gentianæ, centaur. min. abſynth. ſerp. virgin. Stimulatur ⊖e Card. B. Abſ. Cent. min. ⊖ prunell. adduntur quoque huic cortici terrea, ſcil. Corall. præpar. ſuccin. &c.

℞. Cort. Ch. Chin. ʒj. rad. ſerp. virg. ℈j. ⊖ prunell. gr. xv. M. f. p. antifeb. capiendus ex ▽ taraxac. bihorio ante paroxyſm. vel ex Tinctura bellidis.

℞. Ch. Chin. ℥ß. gentian. ʒiß. flor. cent min. p. i. pip. long. ⊖ ♀ri ana ʒij. M. f. pulv. cujus ʒj. exhibeatur ex ▽ Cichor. vel taraxac. vel acetoſ. bihorio ante paroxyſmum.

℞. Cort. Chin. Chin. ʒij. Gentian. ſerp. virg. ana ʒj. helleb. n. ʒiß. affund. vin generoſ. ad pint. iß. f. infuſum, de quo ſingulis diebus bis vel. ter ſumendum.

℞. Lap. bez. ℈j. vel Bezoard. min. ℈j. Chin. Chin. ʒß. lap. prunell. gr. xv. °o° d. caryoph. gt. i. f. p. antifebrilis.

COR-

CHINA CHINÆ ita dicitur, non quod ex China afferatur, ſed ab uxore Comitis del Cinchon proregis regni Peruviani, quæ febri tertiana decumbens ejus uſu conualuit, unde etiam pulvis Comitiſſæ vocatur. KINKINA, KINA KINÆ, CINA CINA, QUINQUINA. A loco Natali CORTEX PERUVIANUS appellatur; male autem à quibuſdam dicitur CORTEX SINENSIS, & PULVIS INDICUS, cum id AMMANNO teſte tantum factum ſit,

ut

ut patria celaretur. CORTEX ANTIFEBRILIS etiam audit, item PULVIS PATRUM, PULVIS JESUITICUS, PULVIS CARDINALIS DE LUGO, à quibus videlicet primum receptus & experimentis comprobatus fuit. FEBRIFUGUM PERUVIANUM, PALO DE CALENTARAS sive LIGNUM FEBRIFUGUM, CORTEX ANTIQUARTIUS. Germanice nominatur Quinqina/ Kinckina/ QUINQUINA OU KINKINA, LE FEBRIFUGE ANGLOIS.

Et hujus corticis arbor, quæ in regno Peru, præsertim in provincia Quito ejusque cognomine urbe Metropoli multum provenit, nondum plenarie descripta. Folia Pruno fere similia, flores autem à floribus aurantiorum non multum discrepantes ferre dicitur.

Circa saporem hujus corticis notandum, quod non tantum sit amaricans, sed & adstringens, odorem juxta MORTONUM debet spirare suavem aromaticum & nonnihil mucidum sed absque molestia.

Hoc remedium revera antifebrile specificum, licet jam anno seculi superioris circiter 40. detectum sit, ad quod tempus usque ex odio Indorum erga Hispanos de industria celatum fuit: aut 50. Patr. Jesuitis præsertim innotuerit: attamen postmodum nescio quo fato, de quo videri poterit VALENTINI IN POLYCHREST. EXOT. diss. 4 §. 3. Et RICHARDUS MORTON, Medicus Anglus Exerc. 1. c 7. de morbis universalibus, per tempus suppressum fuit, donec eodem ex aliis annotante, in Gallia præcipue & Anglia decantaretur, postquam Delphinus Galliarum variis ante, sed in vanum adhibitis remediis à TALBOTIO Anglo cortice hoc à quartana liberatus fuit. Unde factum, ut Rex Christianissimus LUDOVICUS XIV jure meritoque Magnus dictus, a dicto TALBOTIO medicamentum hoc in secretis habitum, magno pretio redimeret & in subditorum solatium scripto publico propalaret. Consulatur hac de re etiam NICOLAUS DE BLEGNY in Zodiaco. TALPOTIUS itaque Anglus hujus remedii restaurator quasi extitit.

Dixi, remedium esse in febribus intermittentibus specificum, addo nunc & tutum & necessarium. Reclamant equidem quidam, qui occœcati præjudicio contendunt ipsa solida (sunt verba propria cujusdam scriptoris) & attenta experientia comprobari, quam ini-

que hic cortex febribus curandis subveniat, ita ut communiter pessimi effectus exinde redundent. Allegata autem experientia suspecta plane imo falsa & nulla comparet. Experientiam Experientiæ oppono. Sancte namque testari & ad testimonium publicum provocare possum, me ante septem, & quod excurrit annos, dum in Nosocomio Regio absente Medico ordinario, ejus vices per sex menses jussu superiorum peragerem, non unum aut alterum, non centum, sed aliquot mille milites, ut jam non loquar de aliis curæ meæ commissis, diversis febrium intermittentium generibus afflictos, divino hoc febrifugo curasse, vix occurrente uno aut altero male, & quidem ex culpa ægri, cedentis remedii exemplo. Addo, quod plures hydrope, febres ab empyricis & famulis Chirurgorum male curatas, insequente jam laborantes, ubi tamen aliquid febrilis adhuc suberat, hoc cortice à febre liberasse & additis simul aliis remediis convenientibus servasse. Nescio itaque qua fronte, qua audacia, tantum Naturæ donum proscribatur, nec comprehendo, quo jure huic medicamini, è regno vegetabili deprompto, hinc in corpore adhuc superabili, aliud æque adstringens è regno minerali desumtum minusque domabile præferatur.

Hoc non nego, quod quandoque sinister aut nullus observatus fuerit effectus: ast, ut non dicam de aliis causis, illud sæpe exinde provenit, quod corticem hunc genuinum atque verum & bonum non semper obtineamus; quandoque enim effœtus, putridus atque adulterinus & ex arboribus in locis paludosis crescentibus aut etiam demortuis detractus est; unde Medici deinde nullum ab exhibito remedio experti sunt effectum, qui tamen alias purgato bene corpore & præmissis præmittendis vix unquam fallit. Accedit, quod nonnulli legitimam exhibendi methodum operandique modum vel ignoraverint, vel non bene consideraverint. Ingens autem intercedit diquisitio inter Medicos, an hic cortex ante vel post paroxysmum sit exhibendus & an in substantia, an vero in alia forma sit propinandus. Diu satis pondere ℥ij. semel tantum & quidem ante paroxysmum fuit usurpatus, non perpendendo dosin pro una vice nimiam, neque tamen ad perfectam curationem sufficientem esse. Optima certissimaque methodus sæpissime reiteratis experimentis comprobata est, ut videlicet præparato bene corpore per vomitoria, (quæ haud raro ipso die paroxysmi ante ejus accessum

summo

ſummo cum ſucceſſu adhibentur) purgantia aliaque & ſi opus fuerit, ipſam etiam Venæſectionem, poſt paroxyſmum finitum exhibeatur, ad ℥j. uſque & ultra, ſed quod bene notandum, diviſim, atque uſus ejus poſt profligatam febrim per aliquot adhuc dies, imo ſeptimanas continuetur. Quamprimum itaque paroxyſmus ad apyrexiam pervenit, exhibeatur ʒß. pulveris corticis Chinæ, vel in juſculo, vel in vino, vel alio vehiculo, continueturque hæc doſis ſingulis 4 imo ſi opus fuerit 2. aut 3. horis, donec febris profligata fuerit, qua ceſſante poſtea per 2. 3. pluresve dies ʒß. bis ſolummodo in die, poſtea per aliquot dies unica tantum doſis & tandem ſemel aut bis in ſeptimana uſurpetur.

Exhibetur autem ut plurimum infuſa in vino rubro, præſertim Burgundo hoc modo, ut quando doſis una eſt propinata, altera ſtatim infundatur. Quia tamen non omnibus ſubjectis vinum conducit, ideoque alio quoque vehiculo, aqua ſimplici vel deſtillata aut juſculo, uti licebit. Quod ſi à pulvere abhorreat æger, vel in bolum, vel in electuarium, aut etiam in Tabulas redigi poterit. Quod ſi etiam hic modus diſpliceat, infundi poteſt vel in Vino, imprimis rubro, vel etiam in aqua v. gr. Cichorei &c. ubi ad libras ij. ℥j. ad ℥ij. aſſumi poteſt.

Inter ea quæ adduntur, recenſeri quoque merentur arum, Cinamomum, ſal armoniacum.

Modum operandi Corticis quod attinet, multi rationem in ſale volatili amaricante, alii vero in ſale fixo ibidem latitante quæſrunt. Haud inepte ii ſentire videntur, qui ſtatuunt, corticem Peruvianum in ſubſtantia, quoad totam ſuam agere ſubſtantiam, id eſt, neque particulas ejus terreſtres ſeparatas, neque ſal fixum ſeparatum, aut ipſius eſſentiam atque extractum qualitatem illam ſpecificam febres curandi adeo poſſidere, quin potius credamus Corticem ipſum in ſubſtantia ejuſque poros ita eſſe conſtitutos, ut ſpecialem atque aliis febrifugis vix competentem obtineant facultatem, fermentum illud morbificum (aut quomodocunque cauſam febris appellare velis) in ſe recipiendi, frangendi curandique. Quæ vis ejus partibus ab invicem ſeparatis minime in tanta excellentia competere poteſt. Nec timendum eſt ab exhibitione, uti bene monent ſaniores, hujus corticis: cum rite exhibitus nullam noxam poſt ſe relinquat, præmiſſis præſertim, uti decet, univerſalibus;

neque

neque credendum, quasi stomachum debilitet, sanguinem turbet, Hydropem, asthma &c. producat, cum hi ipsi morbi tum demum subsequantur, quando omissis præmittendis & non debito tempore exhibetur.

Varios quandoque effectus in corpore edit, cum nunc purget, nunc obstruat, ubi in primo casu, nisi nimia accedat alvi solutio, res relinquenda, quippe cortex conjunctus cum materia febrili, intestina ad excretionem stimulet, & optimo quidem cum successu eliminatur hoc ipso materia morbifica. In altero casu, si diutius duret obstructio, potest exhiberi laxans clysma, aut jusculum carnium, cui beta est incocta, ita tamen ut observemus, ad recidivam impediendam post exhibita hæc remedia corticis usum esse continuandum.

In ipsis etiam ad alvi obstructionem inclinantibus subjectis non inconsultum erit purgantia ipsa, Gialappam, specificum Gialappinum, pulverem Cornachini &c. cum hoc febrifugo jungere. Memini, me hac ratione sæpius una fidelia duos dealbasse, uti loquntur, parietes, præscribendo hunc corticem, præsertim in nodulis. Accidit quandoque, ut febris, præsertim quartana adeo contumax sit, ut & huic resistat remedio, adeoque verum reddat, quod in proverbio dicitur, Hydrops quartana Medicorum scandala plana; quo in casu, id quod expertus loquor, felicissimo cum successu cortici jungere poteris unum aut alterum granum Laudani opiati vel Theriacæ cœlestis, hac tamen cum cautela, ut per diem nonnisi unum aut duo grana dentur. Contingit porro, ut alii quandoque conjuncti sint morbi, ubi tamen & ipsum hunc corticem adhibere licet, modo febris intermittat. Cavendum ab ejus usu summopere est in febribus continuis, præsertim ardentibus, experientia funestos semper effectus ostendente, ille tamen excipitur casus, ubi remissio fere ad apyrexiam pervenit.

Febres intermittentes febris lenta atque hectica subsequitur interdum, quam de novo per ipsum hoc remedium præmissis præmittendis curandam esse MORTONUS aliique volunt.

In aliis quoque affectibus, ubi acidum peccat & in quibus certum paroxysmorum tempus observatur, usui venire potest, qua de re consulatur modo allegatus MORTON atque SYDENHAMIUS, quorum hic in uteri & ventriculi affectibus, ille vero in calore

lore hectico & gradu aliquo tabis ab hæmorrhagia ortæ, hoc medicamen commendat. Sunt quoque, qui in affectibus arthriticis, podagra atque Chiragra, præsertim non inveteratis, laudant. Ad exemplum HELVETII quidam in febribus tum intermittentibus, tum etiam continuis clysmata ex cortice Peruviano maximopere deprædicant.

Tandem notandum, quod, post profligatam per hoc remedium febrim, medicamentum purgans non sit assumendum ob metum recidivæ. De Diæta sub usu hujus remedii instituenda, cum illa notissima sit, nolo nunc verba facere.

OFFICINÆ NOSTRÆ SEQUENTIA ASSERVANT PRÆPARATA.

Electuarium antifebrile pretiosum, kostbahre Fieber-Lattwerg/ *Electuaire* ou *opiate febrifuge*. Exhibetur post paroxysmum singulis tribus vel quatuor horis, dosi Nucis Moschatæ, aut Castaneæ, aut ad aliquot cultri cuspides, aut ad drachmam, aut paulo ultra. Assumitur vel per se, vel involutum in pane azymo; Drachma circiter scrupulum corticis continet.

Electuarium antifebrile pro pauperibus, gemeine Fieber-Lattwerg/ *Electuaire ou opiate febrifuge pour les pauvres.* Exhibetur ut præcedens.

Essentia Chinæ Chinæ, Kinkina-Essentz/ *Essence de Quinquina*, adhibetur ad guttas viginti, triginta & ultra, aliquoties de die. Optime se habet usus ejus post profligatas febres, ad recidivam impediendam.

Extractum Chinæ Chinæ, Quinquina-Extract/ *Extrait de Quinquina*; ad grana quinque, decem, vinginti & ultra, in febribus intermittentibus, tum curative, tum præservative datur.

Ex hoc cortice cum aliis febrifugis & aromatibus paratur quoque *Elixyr antifebrile* seu *essentia antifebrilis Wedelii*, D. Wedels Fieber-Elixyr/ *Elixyr febrifuge de Wedel*, in febribus intermittentibus, ad obstructiones tollendas, humores viscidos incidendos & ad febrim profligandam datur bis vel ter de die ad guttas triginta, quadraginta & ultra, in corporibus phlegmaticis & obesis. Commode etiam usurpatur ad recidivam præcavendam.

℞. Cort. Chin. ℥iß. infund. in Vin. Burgund. ℔ij. stent per

24. hor. postea colaturæ sing. 3. aut 4. horis pro ratione circumstantiarum propinetur haustus mediocris.

℞. Cort. Chin. Chin. ℥j. infundatur in Aqu. Cichor. ℔j. stent in digestione per plures horas, postea colaturæ adde Syrup. Cortic. aurant. ℥iß. Syrup. Cinam. ℥ß. d ad vitr. usurp. ut præcedens.

CORTICES CONSTANTES SALE FIXO DIURETICO.

CORTEX FRAXINI.

Sunt Fraxini excelsioris C. B. P. cortices ex crassitie mediocres, ex cinereo viridantes, saporis acris amari, cum adstrictione.

Lignum ejus ipso Johannis Baptistæ die cæsum à multis habetur vulnerarium, [it. ad hæmorrhagias] Parantur & ex hoc ligno cyathi contra omnis generis venena.

[De ligno hoc vulnerario seu sympathetico dicto prolixe agit, ejusque vires recenset Hohberg Kunst-Buch num. 37. p. 30 annex. Georgic. Curios. Tom. 2. sed multa hyperbolica & superstitiosa enarrantur.]

Ob ⊖ acre diureticum & diaphoreticum convenit in morbis Chronicis, passione hypochondriaca, scorbuto, nephritide, hydrope, ascite, Catarrhis, Lue ♀ea & aliis.

Datur decoctum ad ℥iij ad ℥iiij. quod aliquando ex vini & aquæ anatica portione paratur. Viget quoque ⊖ per incinerationem factum, dos. à ℈j ad ʒß. in Variolis & Morbillis.

℞. Cort Fraxin tamarisc ana ℥j. rad. helen. armorac. polypod. ana ℥ß. helleb. n. ʒij. summit. absynth. Cent. min. fol. agrim. ana Mj. bacc. Junip. ℥iß. affund. vin. Rhenan. s. Malvat. pone indigest. f. infus. antihydropicum & antiscorbuticum.

℞ Cort.

℞. Cort. fraxin. ℥iiij. coq. in vin. ℔iiij. f. apoz. ex quo cape ⊖ fraxin. gr. vij. l. ℈ß. contra hydropem & Urinæ suppressionem.

COR-

FRAXINUS vel à frago, flecto, vel à fragosis locis. Græcis Μελία, Μελίη dicitur, Aschbaum/ Eschbaum/ Eschen/ Steineschen/ Wundholtz. FRENE.

Est arbor flore apetalo, cujus stamina gemino plerumque apice donantur, è quibus sæpe surgit pistillum, quod deinde abit in fructum linguiformen planum membranaceum, semine fœtum ejusdem pene formæ.

Species usualis est

Fraxinus excelsior C. B. Pin. 416. Fraxinus vulgatior I. B. I. 174. Fraxinus Dod. Pempt. 833. de hac notissimus versiculus;

Fraxinus in Sylvis pulcherrima, Pinus in hortis.

Crescit in sylvis opacis, montibus & clivosis; floret Aprili & Majo, semen autumno maturescit. In usum suppeditat folia, corticem, lignum atque semen.

Folia sicca vulneribus medentur, in suffumigiis ad surditatem, imprimis vero ad ictus serpentum & viperarum laudatur.

De fraxino PLINIUS illud curiosum refert, quod serpentibus adeo sit inimica, ut umbra eos abigat. Longe autem curiosius esset, si verum, quod PARÆUS notat; Expertus refero, inquiens, si fronde fraxini gyro claudatur ignis & serpens, in ignem potius quam in fraxinum fugere serpentem. Alii autem multum contradicunt. Lignum, das Wundholtz / cædunt vel ante Solis ortum, vel tempore meridiano, vel intra horam undecimam & duodecimam nocturnam; & quidem abscissio fieri debet una vice mediante securi nova, quæ nondum in usum tracta. Borellus baculum, cum Sol in arietem ingreditur, conficiendum esse jubet, cujus sola admotione hæmorrhagias sisti vult. Absint solummodo omnia superstitiosa. Pocula ex ligno spleneticis & hepaticis LANG.us suadet, suntque qui hoc modo Lienem absumi credunt. Lignum hoc

 quidam

quidam Quajaco substituunt: Corticem vero haud pauci tanquam insigne febrifugum in febribus intermittentibus quibusvis Cortici Chinæ Chinæ vel admiscent, vel substituunt. Melancholicis quoque, Hypochondriacis & calculosis prodesse fertur. Virtus porro alexipharmaca & antipestilentialis adscribitur.

Cineres fraxini scabiem atque impetigines curant, commendantur quoque ad calculum internè in infuso. Juxta ZWELFFERUM præbet singulare cauterium atque nobile.

Semen fraxini, quod & *Ornithoglossa, lingua avis, lanque d'Oiseau* vocatur ob figuram, usurpatur excorticatum, imprimis in calculo urinæque vitiis, hepatis & Lienis, hydrope atque pleuritide. Adscribitur quoque eidem vis aphrodisiaca. Non autem ubivis speratus sequitur eventus.

OFFICINÆ nihil ex fraxino alunt, præter *Sal fraxini*, Aeschbaum-Saltz/ *Sel de bois de Frene*, quod multum quidem deprædicatur, sed præ aliis Salibus plantarum fixis, per incinerationem paratis, peculiare nil obtinet.

℞. Cort. Fraxin. rad. gentian. ana ℥ß. Sal. absinth. ʒj. Msc. f. pulvis Febrifugus euporistus LENTILII, cujus dosis 3. cultri cuspides singulis 4. aut 6. horis.

Cortex interior fraxini, juxta CÆSALPINUM, aquam in qua maduerit, cœruleam reddit.

CORTEX TAMARISCI.

Est Tamarix fruticosa folio crassiore seu Germanica C. B. P. Conspirat cum corticibus fraxini & cum his simul solet præscribi, utrique cortici assignatur specifica vis contra vitia Lienis. Unde ex ligno tamariscino conficiuntur pocula, ex quibus Lienosi omnia medicamenta & potulenta capiunt. Externe cataplasma ex corticibus Lienosis applicatur, admodum conducit, præcipue si addatur cortex capparis.

Μυρίκη, MYRICA, MYRICE, TAMARIX, Tamarißcen/ Tamarißcenbaum - Portz/ Birthenbentz/ TAMARISC.

Est fructus flore rosaceo, plurimis scilicet petalis in orbem positis constante, ex cujus calyce surgit pistillum, quod deinde abit in capsulam salicis fructus æmulam oblongam, nempe membranaceam, in duas partes dehiscentem seminibusque fœtam pappo instructis. Tamariscus Germanica Lob. Jcon. 218. Tamarix fruticosa folio crassiore sive Germanica C. B. Pin. 485. Tamarix Germanica sive minor fruticosa I. B. I. 351. Frutex hic Sabinæ similis juxta Rhenum & Danubium provenit. Invenitur quoque in Gallia, præsertim Narbonensi; floret Majo & Junio, ac deinde tota æstate, ut loquitur I. BAUHINUS, flores & semen proferre non desinit.

In usu ex hac planta lignum, radix & cortex, præprimis radici detractus. Cortex laudatur quoque in ictero, fluore albo mulierum, Melancholia, scabie, Lepra & lue Venerea. Radix infusa in Urina icterici & postmodum combusta, morbum sanare dicitur. Lixivium cinerum Ligni in Phthiriasi & tinea commendatur.

IN OFFICINIS PROSTAT

Extractum Tamarisci, Tamarißken - Extract / *Extrait de Tamaris* &.

Sal Tamarisci, Tamarißken - Saltz / *Sel de Tamaris*, quod ratione virtutum cum aliis salibus fixis coincidit.

CORTEX CAPPARIS.

Est Capparis spinosa fructu minore, folio rotundo C. B. P. Sunt radicum cortices tubulosi, rugosi, crassi cinerei, saporis acris austeri.

Cum tamarisci & fraxini corticibus convenit, nisi quod austeritatis ratione in recessu plus adstringat, datur in substantia ad ʒj. in ▽ Mulsa, oxymell. ad viscerum obstructionem ex sanguine acido adusto. Decoctum datur ad ℥iiij.

℞. Cort. Cappar. ℥iiij. flor. cappar. muria cond. coq. in

∇ Mulsa, vel oxymell. seu vino f. apoz. ad induratum lienem.

℞. Cort. cappar. fraxin. tamarisc. ana ℥j. herb. cuscut. epith. plantag. capill. ♀is ana Mj. f. decoctum ex ∇ ad quemvis morbum ex obstructione mesenterii dependentem.

Prostat & 🝆 coct. ex capparibus. ℞. 🝆 coct. cappar. dissolv. gum. ammoniac. ad emolliendos tumores viscerum.

GOR-

κάππαρις, Kappern/ CAPRIER.

Est planta flore rosaceo quatuor plerumque petalis in orbem positis constante, è cujus calyce surgit pistillum embryone instructum, qui deinde abit in fructum ut plurimum pyriformem vel siliquosum, carnosum, in quo veluti nidulantur semina non raro subrotunda & quasi reniformia.

Capparis spinosa fructu minore folio rotundo C. B. Pin. 480. Capparis spinosa I. B. 2 63. Capparis retuso folio Lob. Jcon. 635. Frutex hic in Italia, Hispania Galliaque provenit; floret æstate, viret usque ad Vergiliarum occasum, sabulosis familiarissimus.

Flores & cortex radicis in usum trahuntur; flores Capres/ CAPRES, antequam expanduntur, muria condiuntur, & non tam, ut cum SEBIZIO loquar, alimentum sunt, quam ciborum obsonium & condimentum. Collapsam ciborum appetentiam instaurant, humido Ventriculo conducunt, salivationem reprimunt, pituitam detergunt hepatis & lienis obstructiones recludunt, lienosis conferunt. Tempore pestis quoque commendantur.

Eduntur vel cum aceto & oleo, vel decoquuntur in variis jusculis, adduntur diversis ferculis.

EX CORTICE SEQUENTIA IN OFFICINIS ASSERVANTUR REMEDIA.

Oleum Capparum, Cappres-öhl / *Huile de Capres*, quod usu externo in obstructionibus Lienis potissimum commendatur, &

Trochisci de Capparibus, Cappres-Zeltlein / *Trochisques de Capres*. Obstructionibus hepatis atque Lienis aliorumque viscerum sunt

sunt dicati, vim obtinent carminativam, diureticam & emmenagogam. Dosis est ad. ℈j. ad ʒj.

CORTICES PARTICULIS TERREIS CONSTANTES.

CORTICES CASTANEARUM.

Sunt Castaneæ sativæ & sylvestris C. B. P. cortices rubicundi, castaneam fructum seu nucleum immediate cingentes. Est arbor nucifera, pluribus in communi integumento echinaceo inclusis.

In specie conducit in sistendo nimio mensium fluxu & metuendo abortu, ut & in gonorrhœa & fluxu albo. Ingreditur quoque gargarismata refrigerantia & adstringentia.

Ex pulvere horum corticum cum pinguedine quadam vel oleo appropriato, paratur unguentum, quod in nimio mensium fluxu pudendis illinitur.

℞. Cort. Castan. ʒij. auric. jud. ʒj. hord. excort. ʒß. flor. malv. arbor p. j. coq. ex ▽. plantag. add. colatur. syr. violar. q. s. f. garg. in inflammatione faucium.

COR-

CASTANEA, Kastanien-Baum / CHATEIGNER.

Est arbor flore amentaceo, plurimis nempe staminibus è calyce quinquefolio surgentibus constante, tenui capillamento seu axi affixis. Fructus autem seu echini in eadem arbore separati nascuntur, subrotundi quadrifariam plerumque dehiscentes, Castaneis fœti nucleum continentibus.

Castanea sativa C. B. Pin. 418. Castanea I. B. 1. 121. Castaneæ majores Lugd. 31. Maronnier. &

Castanea sylvestris quæ peculiariter Castanea C. B. Pin. 419. Castanea Dod. Pempt. 814. Prior species multum in agro Lugdunensi

dunensi & in Delphinatu, altera vero passim in sylvis, etiam in Alsatia superiore & inferiore circa Weissemburgum proveniunt. Gaudent montibus & acclivibus. Primo vere germinant, postea mox florent, sed fructum maturum non nisi sub finem Septembris exhibent.

In usum ex hac arbore veniunt fructus, quæ vocantur Κάςανα vel Καςάνεα, à Castano Magnesiæ oppido, unde primum advectæ, Kästen/ Kesten/ CHATAIGNES. Vocantur quoque JOVIS GLANDES, NUCES SARDIANÆ &c.

Castaneæ aliæ sunt sativæ, eæque vel majores, quæ MARONES, Marons/ MARONS appellantur, vel minores; aliæ autem sunt sylvestres, quæ peculiariter Castaneæ nominantur, & Plinio coctivæ & populares audiunt. Illæ divitum mensas exornant, hæ vero vilioris pretii communiter usurpantur. Partium sunt crassiorum atque tenuiorum, hinc etiam commestæ, crassum præbent succum. Interim iis, qui se valide exercent, utilem præbent cibum: flatus excitant, ventrem obstruunt, ventriculum gravant, dolorem capitis producunt & incubum generant, præsertim si mustum desuperbitatur. Virtus aphrodisiaca quoque ipsis adscribitur.

Nostri homines, I. B. inquit, tostas eas non modo gratius, sed & in deliciis habent, præsertim amplissimas illas Maronnes dictas, quas cum cæteris promiscue diurnis ac nocturnis commessationibus apponunt. Quidam cum pipere & sale comestas innocentiores & illicia Veneris & Bacchi esse putant. Torrentur duobus modis, vel in perforata patella ad ignis flammas, vel sub prunis & cineribus candentibus. Prius tamen quam igni, aut cineribus credantur, cultello obiter vulnerari debent, ut plagæ hiatu flatus igne citatus evadat, alioqui ubi flagrantes incaluerint, concepto intus spiritu, magno cum crepitu prosiliunt. Elixantur quoque in aqua. Multa porro fercula castaneis infarciuntur, anseres, porcelli, anates, ventriculi quorumdam animalium, Brassica &c. Ad porcos quoque saginandos inserviunt. In annonæ caritate inserviunt etiam ad panificium.

Hac occasione paucis quoque mentionem injicere liceat sic dictæ CASTANEÆ EQUINÆ, quæ Constantinopoli Viennam primum & postea in reliquas regiones est delata. Est autem arbor flore rosaceo plurimis scilicet petalis in orbem positis constante,

ex

ex cujus calyce ſurgit piſtillum, quod deinde abit in fructum multifariam dehiſcentem & ſeminibus fœtum Caſtanearum æmulis

Hippocaſtanum vulgare Tourn. I. R. H. cl. 21. S. 1. g. 5. Caſtanea folio multifido C. B. Pin. 419. Caſtanea equina folio multifido I. B. 1. 128. Caſtanea Equina Dod. Pempt. 814. *Maronnier d'Inde.* Fructus hujus arboris CASTANEÆ EQUINÆ, Roß-Kästen / *Chataignes de Cheval* vocantur, quoniam anheloſis & tuſſientibus equis proſunt. In pulverem inſuper redacti hi fructus ſternutationem cient, & ſic Hemicraniam mitigant naribus attracti.

CORTICES GRANATORUM SEU MALICORIUM.

Sunt fructuum mali Punici C. B. P. Cortices coriacei duri, rugoſi, foris ex ſpadiceo luteo punicei, intus vero lutei, ſaporis amaricantis adſtringentis auſteri. Eſt arbor pomifera, fructu rotundo, in ſummitate umbilicato, floribus fructui inſidentibus pentapetalis.

Acido-auſterum ⊖licum, particulis terreis admixtum, potenter exaltat horum corticum virtutem adſtrictoriam, propterea conducit in fluxu albo, hæmorrhagiis & profluvio ſeminis. Convenit quoque in Vomitu nimio tam ſimplici, quam cruento, ut & gravidis pica laborantibus.

Ingreditur quoque gargariſmata & clyſteres adſtringentes. Externe ad ſuffuſiones Oculorum & leucomata, ut & ad pudenda exulcerata laudatur. Præcavent quoque ne Oculi à Variolis & morbillis lædantur.

℞. Cort. granat. ʒj. N. M. toſt. ℈j. Laud. op. gr. j. M. f. pulv. contra omnem fluxum alvi, exceptus conſerv. roſar. ⊖lat. f. bolus.

℞. Cort. granator. ʒß. ſuccin. præpar. oſteocoll. ana ℈j. f. pulv.

f. pulv. exhibe ex ſucco granator. tam ad fluorem album, quam ad nimium menſium fluxum.

℞. Cortic. granator ʒß. exhibe ex ſucco granator. ſeu cydonior. contra picam. ſ. add. miv. cydonior. qt. v. addi poſſunt Zedoariæ grana aliquot.

COR-

MALUS PUNICA, quoniam circa Carthaginem copioſe proveniebat, MALUS GRANATA, vel a granis in fructibus contentis, vel à Granata Hiſpaniæ regione, Granaten-Baum/ GRENADIER.

Eſt arbor flore roſaceo, plurimis ſcilicet petalis in orbem poſitis conſtante, cujus calyx campaniformis, multifidus abit in fructum fere globoſum coronatum, in plura loculamenta diviſum, acinis ſucci plenis fœta placentæ affixis, membranis tenuiſſimis diſtinctis, & ſemine turgentibus ut plurimum oblongo. Species ſequentes in uſum trahuntur.

Punica quæ malum Granatum fert Cæſalp. 141. Malus punica ſativa C. B Pin. 438 Malus Punica I. B. 1. 76. Malus Granata ſive Punica Tabern. Icon. 1033.

Punica ſylveſtris Cord. Hiſt. 184. Malus punica ſylveſtris C. B. Pin. 438.

Punica fructu dulci Tourn. I. R. H. cl. 21. S 8. g. 6. Malus Punica ſativa fructu dulci C. B. Pin. 438.

Punica fructu medii quaſi ſaporis Tourn. I. R. H. cl. 21. S. 8. g. 6. Malus Punica ſativa fructu medii quaſi ſaporis C. B. Pin. 438.

&

Punica flore pleno majore Tourn. I. R. H. Malus Punica flore pleno H. R. Par. Balauſtia Hiſpanica I. B. 1. 82. Balauſtium Tabern. Jcon. 1033. Baluſtia flore pleno majore C. B. Bin. 438.

In Italia, Gallia, Hiſpania aliiſque regionibus calidioribus, inprimis ſylveſtres Mali Punicæ & flore pleno luxuriant, ut ſæpe etiam in ſepibus reperiantur. Apud nos coluntur in hortis caloris amantes; florent æſtate, & calidioribus temporibus etiam fructus maturos perficiunt. Ex hac arbore in uſum veniunt flores & fructus; de floribus vide inferius.

Fructus

Fructus vocantur MALA PUNICA à Pœnis, vel à puniceo colore. MALA VEL POMA GRANATA, Granat-äpffel/ GRENADES, GRANATES. Triplicia autem sunt ratione saporis, DULCIA, quæ continent succum multo phlegmate acidulo & pauxillo sulphure constantem; ACIDA plus acidi habent & magis sunt frigida, dum dulcia magis sunt temperata, VINOSA, sive acido dulcia, mediæ inter dulcia & acida naturæ. Vinosa & dulcia vires habent cardiacas cephalicas & stomachicas, commendantur ad sanguinis orgasmum, ad hæmorrhagias ut & ad sitim sedandam. Conducunt in febribus morbisque biliosis. Acida poma stomachum etiam roborant, sed magis adstringunt. Licet autem in febribus poma granatorum comedi possint, ita tamen agendum, ne nimis parci, nec nimis liberales simus, ob vim dictam adstringentem, quam vim quidam temperare volunt saccharo. Nuclei magis adstringunt, quam succus.

Decoctum Malicorii cum solutione ⊖li atramentum constituit.

IN OFFICINIS PROSTAT

Succus Granatorum, roher Granaten-Safft / *Suc de Grenates*, qui præter virtutes allegatas, ad hæmorrhoidum fluxum & in pica gravidarum laudatur.

Vinum Granatorum, Granaten-Wein / *Vin de Grenades*, ex succo videlicet cum Saccharo fermentato.

Syrupus Granatorum, Granaten-Syrop / *Syrop de Grenades*, qui cordialis, refrigerat, sitim sedat, bilem refrænat, fluxus alvi & hæmorrhagias compescit, abortum præcavet. Potionibus & Julapiis ægros reficientibus additur.

CORTICES QUERCUS.

Sunt cortices crassi, foris ex cinereo fusci, intus pallide rubentes, saporis adstringentis.

Substantia terrea crassiore constant quam cortices granatorum, cui tamen non nihil ⊖is alcalini videtur admixtum, decoctum cui aliquid ⊖li adjicitur nigrescit. Conveniunt

niunt in fluxu alvi, ut & hæmorrhoidum, tenesmo, item in soda, & acida effervescentia temperanda. Horum decoctum ex ▽ chalybeata factum datur pro Vulnerario, de cætero conveniunt cum corticibus granatorum.

℞. Cortic. querc. ℥iiij. calic. gland. ℥j. coq. ex ▽ chalybeata, add. syr. Cortic granat. q. s. f. apozem. contra ardorem Ventriculi.

Paulo subtilioris Naturæ sunt calices glandium, quam cortices quercus, cum quibus in omnibus conveniunt. Et cum his simul & semel præscribuntur.

CAPUT

Δρῦς, ROBUR, Eichbaum/ CHESNE, vocatur etiam ARBOR PLACIDA, JOVIS ARBOR, quoniam ei dicata erat.

Est arbor flore amentaceo, plurimis scilicet apicibus constante, tenui capillamento denso agmine affixis. Embryones autem in eadem arbore à floribus separati nascuntur, abeuntque deinde in glandem cupula munitam, nucleo fœtam in duas partes fissili. Addenda sunt folia sinuosa.

Querus latifolia mas, quæ brevi pediculo est C, B. Pin. 419. Quercus vulgaris brevibus pediculis I. B. 1. 70. Platyphyllos mas Lugd. 2.

Ex hac arbore, quæ in sylvis, collibus & montosis provenit, & Julos Aprili & Majo promit, in usum trahuntur Lignum, cortex, folia, glandes earumque cupulæ, gallæ, viscus & fungus, ut taceam jam nucamenta, quæ etiam à quibusdam usurpantur pro scopo adstrictorio. Curiosum est, quod Hoffmann. in clave ad Schrœderum annotat, quod equi scutellati, die weißlechte Aepffel-Grauepferd/ nigricent, inque iis pili veteres nigri fiant, aut nigriores pili veterum albidorum loco renascantur, si verno tempore unum & alterum pugillum, aut manipulum gemmarum, (addunt alii nucamentorum) quercus arboris recentium in modium avenæ conjeceris & equi aliquandiu his pascantur, ob Sal Vitriolicum, quod in illis delitescit.

Lignum

Lignum destillatione exhibet plurimum acidi & olei cum multa terra, Sal inibi latens ad Naturam Vitriolicam accedere videtur, unde ex hac arbore quidam Vitriolum elicere conantur.

Lignum à quibusdam multum æstimatur, imo æquiparatur ipsi ligno Quajaco, unde etiam Quajacum Germanorum vocatur. Infusum quoque hujus ligni, ut & lixivium cinerum commendant ad hydropem & pedes œdematosos. Quidam hoc lignum celebrant ad epilepsiam. Cineres porro ad icterum laudantur. Asserculum quernum calefactum abdominique impositum, colicos dolores sedare dicunt. Asser porro quernus bene calefactus & mastiche, vel medulla cervina, aut hircina illitus, cui, quam calide ferri possit, insideat æger per horæ quadrantem, contra ani procidentiam & firmandum intestinum rectum HARTMANNI est experimentum. Fuligo Ligni querni secretum habetur in peste. Juxta HOFFMANNUM in Schrœderum, morbi per incantationem ope ligni querni inducti à betula curantur. Aqua, quæ in cavitatibus quercuum annosarum reperitur, ad scabiem fœdam & verrucas commendatur.

Succus ex quercu terebrata contra mictum cruentum deprædicatur ab ACTIS ANGLICANIS. Quantum usum in re Oeconomica, imprimis in ædificiis construendis, præbeat Lignum Quercinum, satis in vulgus notum est.

Lignum, cortex, folia, glandes, cupulæ æque ac Gallæ ad atramenti confectionem usurpari possunt.

Ligno adnascitur muscus, qui pariter adstringit æque ac fungus, qui est substantia coloris ex fusco cinerei, solida satis & lignosa, truncis annosis quercuum adhærescens, saporis adstringentis. Huic fungo virtus quoque antepileptica à quibusdam tribuitur.

CAPUT TERTIUM
DE LIGNIS
LIGNA CONSTANTIA SALIBUS OLEOSIS AROMATICIS.

LIGNUM SASSAFRAS.

EST arboris Virginianæ folio ficulneo Pavame dictæ. Radix deberet proſtare, nam melior eſt, & ſic deſcribitur, ſub cortice tenui, foris cinereo, intus ſanguineo, includens materiam ex albo ruſeſcentem, lignoſam, aliquantulum ponderoſam, ſaporis ſubacris, ſubdulcis, tenuis aromatici, odoris fragrantis & fœniculati.

Transfertur ex Virginia & Florida. Dicitur ſaſſafras quaſi ſaxifraga, ob virtutem lithontripticam. Duplex ejus ſpecies, altera folio ficulneo, floribus pentapetalis, habentibus odorem aniſi, quos flores ſequuntur baccæ, & hæc uſualis eſt. Altera non, cum fructibus corni, exceptis foliis valde convenit.

Hujus Θia volatilia temperata ſunt fœniculacea dulcedine, ut tam per diureſin, quam diaphoreſin diminuat etiam in remotiſſimis locis viſcoſa, craſſa & vitioſa. Hinc tanquam Catholicum in morbis Chronicis uſurpatur. In ſpecie corrigit crudam acidamve lympham, [Brunnero in conſiliis audit verum alexipharmacum Catarrhorum] medetur tuſſi, tabi, phthiſi, lui ♀eæ & in ruptis abſceſſibusinternis ſingulare eſt mundificans, ſpecificum eſt in fluore albo.

℞. Rad. helen. ℥ß. lign. ſaſſafr. ℥ij. f. decoct. ex vino, quotidie exhib. ad ℥ij. add. ʒij. Cort. Winteran. ſi ſcorbutus adſit.

In

In hoc exhibe ʒß. ſuccin. præpar. in fluore albô. Hoc modo Hermannus puellam curavit.

Datur infuſum, decoctum, eſſentia & oleum deſtillatum.

℞. Raſ. lign. ſaſſafr. ℥ij. flor. pap. rhœad. p. ij. coq. leniter, add. colatur. ſyr. papav. q. ſ. f. apozema contra Catarrhos.

℞. Cort. ſaſſafr. ʒiß. Spir. Vinoſ. ſerpilli ℔ij. f. infuſum, quod præſervat à Catharrhis eoſque curat.

℞. Saſſafr. lign. ſanct. rad ſcorzon. liquirit. ana ℥ij. caric. ping. n. ix. f. decoctum mundificans ſanguinem à rupto abſceſſu, vel à pleuritide, vel alia cauſa orto.

LIGNUM

LIGNUM FOENICULATUM ab odore, Saſſafraß/ Fenchel-Holtz. SASSAFRAS.

Saſſafras arbor Monardi Cluſ. Exot. 320. Lugd. 1786. Arbor ex florida ficulneo folio C. B. 431. Saſſafras Hern. 61. Saſſafras ſive Lignum Pavanum I. B. I. 483. Naſcitur in maritimis lociſque temperatis.

Ad frigidos ventriculi affectus & flatus, vomitus &c. à Monarde commendatur. Laudatur ad febres diuturnas, fœdos virginum colores, hydropem &c. Podagricis atque arthriticis conducit. Siccioris autem conſtitutionis hominibus hoc in caſu non prodeſt. Valet etiam in Pareſi, dentiumque dolores mitigat. In ſterilitate quoque & utero ſqualido mundificando prodeſſe dicitur. Scabiem profligat, aliaſque ſanguinis impuritates corrigit. Sunt, qui coctionem ejus ſuadent, alii vero infuſionem, & haud abs ratione præferunt, quoniam partes volatiles avolant in decoctione.

In ſubſtantia datur ad ʒj. &c. in infuſo ad unciam unam ad alteram.

IN OFFICINIS PROSTAT

Extractum Ligni Saſſafras cum Spiritu Vini paratum, Fenchel-holtz-Extract/ *Extrait de Saſſafras.* &

Oleum

Oleum Ligni Sassafras destillatum, Saßafras oder Fenchelholtz-öhl/*Huile de Sassafras*, quod stomachicum est & uterinum, valet etiam in Catharrhis in Lue Venerea prodest, asthmaticis atque nephriticis conducit mensesque provocat.

℞. Pulv. Ligni Sassafras ʒj. Pulv. Viperarum. ☿r dulc. ana. ℈j. Elect. Cathol. f. bolus in Gonorrhœa utilis.

LIGNUM GUAJACUM ET SANCTUM.

Guajacum est arboris Indiæ Occidentalis Guajacan dictæ, lignum solidum, densum, resinosum, buxei coloris, medulla intus nigricante durissima & densissima, ponderosa & resinosa, [saporis acris, amaricantis & aromatici, odoris fragrantis.]

Sanctum est arboris Indiæ Occidentalis Hoaxacan dictæ, lignum solidum, densum, Guajaco albidius, medulla intus solida durissima &c.

Differt à Guajaco specie, non genere, utraque enim est ejusdem figuræ & faciei, utraque prægrandis est & nucifera, destillat ex utraque etiam resina. [Resina arida est friabilis, pellucida, nigricans, saporis acris, odoris grati.]

Utraque hæc ligna quoad vires corticibus respondent, & cum his simul præscribuntur in decocto, essentia &c. prostant & eorum oleum & spiritus.

℞. Lign. sanct. cort. mal. granat. ana ℥j. thur. mastich. ana ʒij. flor. balaust. rosar. r. ana Mj. bulliant. in ▽ s. q. ad medietatem, f. apozema contra fluorem album, add. tantillum vini austeri. Pro abluendis pudendis & injiciendo.

Decoctum in Lue ♀ea vid. supra in capite de radice chinæ.

Oleum destillatum externe applicatum singulare est in nephritide

nephritide. Commendatur etiam 🝆 destillatum exterius cum 🝆 bacc. laur. spic. lavend. in arthritide.

LI-

Quajacum, vocatur quoque Quajacan, Lignum Gallicum, Lignum Sanctum, Frantzosen-Holtz/ Blatter-Holtz/ Bocken-Holtz/ Heilig-Holtz/ Gayac, bois saint.

Lignum Quajacum & lignum sanctum à multis pro uno eodemque habentur, ab authore vero Terentio in notis ad Hernandez, aliisque distinguuntur, promiscue interim usurpari possunt.

Quajacum sive lignum Sanctum Parck. Guajacum foliis Lentisci C. B. Pin. 448. Guajacan Clus. Exot. 312. Guajacan Hern. 63.

In Hispaniola, Jamaica aliisque Americæ locis ac insulis crescit.

Conducit in morbis fere omnibus ex causa acida, pituitosa, frigida, natis. Sanguinem purificat, putredinique resistit & serum corrigit. Usurpatur in arthritide, podagra, rheumatismo atque dolore ischiadico, in asthmate, tussi, imo ipsa Phthisi à quibusdam laudatur. Sunt qui peculiariter in vertigine & Epilepsia deprædicant; ad odontalgiam decoquitur & in ore detinetur. Cum antidotum verum & specificum Luis Venereæ habeatur, exinde paratur decoctum cum aqua, quod, ex mente Nicolai Monardis Medici Hispani, ad plures septimanas cum tenui victu usurpatum luem radicitus extirpat. Sæpissime miscetur cum radice Chinæ, ligno Sassafras &c. unde emergit sic dictum *decoctum lignorum*, der Holtz-Tranck/ *Tisane sudorifique*, quod eodem modo usurpatur. Vocatur hinc cura die Holtz-Cur.

In Officinis præparata Prostant

Spiritus Ligni Quajaci, Frantzosen-Holtz-Spiritus/ *Esprit de bois de Gayac*, in quo acidum prædominatur, sudorem atque urinam ciet. Dosis est ad guttas 25. 40. 60. & ultra.

Oleum ligni Quajaci, Frantzosen-Holtz Oel/ *Huile de Gajac*, quod vel absque rectificatione asservatur, vel rectificatur supra arenam, cineres aut ossa calcinata, per os vix assumitur ob ingratum & fœtidum saporem. Commodissime ad usus externos ac felicissime ad ulcerum omne genus usurpatur, nominatim venereorum, ad vul-

nerum mundificationem, fungosarum carnium consumptionem, ut & ossium exsquammationem atque cariem adhibetur. Ad dentes quoque dolentes optimo cum successu applicatur, particulis enim oleosis aëri exitus præcluditur, particulis vero salinis acribus serum stagnans corrigitur, fluxileque redditur. Tophis venereis illinitur, ad passionem quoque hystericam, vermes necandos & fœtum mortuum atque secundinas pellendas commendatur.

Referendæ huc sunt *species pro decocto Lignorum*, Species zum Holtz-Tranck/ *Poudre pour la tisanne sudorifique*, in affectibus catarrhalibus, scabie, morbis venereis &c. diversa dosi pro intentione & scopo curantis in aqua decoquuntur.

Essentia Lignorum, Holtz-Essentz/ *Essence de Bois*. In massa sanguinea depuranda & sudore movendo laudatur, hinc in morbis venereis, scabie, affectibus catharrhalibus egregie conducit. Datur ad ℈j. ʒj. & ultra.

Essentia lignorum concentrata, concentrirte Holtz-Essentz/ *Essence de Bois concentrée*. Longe acrior, sed & penetrantior, absque tamen augmento motus & sanguinis evadit, & in prædictis morbis majori quoque cum successu ad guttas 30. 40. 60. & ultra porrigitur. Quod si hanc essentiam concentratam cum Tinctura antimonii concentrata jungas, habebis Medicamentum nobilissimum & efficacissimum.

LIGNUM ALOES.

Sub nomine Calambac transmittitur ex Tartariæ intimis oris & in regnum Sinæ transfertur. vid. du Vall. Reiß-Beschreibung part. 1. p. 507. Sunt arboris Chinensis Calambac interioris medullæ fragmenta lignosa, magnitudine varia, solida, densa, spadicea, striis aliquando nigricantibus & resinosis conspicua. Saporis subacris, amari, aromatici & pinguis, odoris dum accenditur vel incalescit fragrantis. Præstat si annosum, grave, resinosum, æquale est. Si odoris fragrantia adest à principio accensionis ad omnimodam consumtionem usque. Ex integra sæpe arbore, quæ quercu

cu magnitudine non inferior est, vix ℔ß. ligni laudabilioris eruitur, unde tam charum. Chinenses maxime ejus odoratu delectantur, & quo gratior amicus, eo meliorem portionem ipsi offerunt.

Lignum aloës grave, totum resinosum & prunis injectum, suavissimum spirat odorem, nullo vel pauco relicto carbone.

Salia volatilia resinæ sociata adeo analoga sunt spiritibus nostris, ut inter analeptica & confortantia catholica habeatur, inprimis Cephalica, stomachica, cardiaca & Uterina. Hinc in Lypothymia, Syncope, singularem habet energiam, & tanquam specificum confortans jungitur appropriatis stomachicis & Uterinis. Ad fluorem album compescendum, & abortum præcavendum: sistit quoque Vomitum & singultum: curat incontinentiam Urinæ à spirituum defectu ortam: laudatur in Epilepsia, & necandis vermibus. Datur in substantia ℈j. in decocto ʒj. sed decocta reddit nimis amaricantia. Extractum, Paradießholtz-Extract/ Extrait de bois d'Aloes, & essentia facta cum ~u vini, vel formicar. vel rorismar. vel Ceras. nigror. habetur optima.

Unà cum ambra hoc ligno aloes ad memoriam confortandam Professor quidam Leidensis usus est cum successu.

℞. Extr. lign. aloës ℈j margar. præpar. ℈j. ambr. grys. in ☍ cinam. solut. gr. vij. sacch. cand. ℥j. M. f. pulv. cui add. ☍ cardamom. gt. vij. ad ℈j. ex ▽ Cephalica usurpandus, in memoria confortanda, in virium lapsu, syncope cardiaca.

℞. Lign. aloës ℈ß. theriac. ℈j. ☍ Mac. gt. ij. Laud. op. gr. j. M. f. bolus ad compescendum & sistendum vomitum.

℞. Lign. aloës gr. vij. Corall. rubr. succin. præpar. Mastich. ana ℈ß. f. pulv. adstringens & confortans uterum, in fluore albo, adde ad singulas doses ambræ gr. j. valet quoque in incontinentia Urinæ.

XYLO ALOES, ξυλοαλοή, vel ab odore, vel ab amaritie dictum, LIGNUM CALAMBA, LIGNUM CALAMBAC, à quibusdam etiam AGALLOCHUM, ἀγάλλοχον ab ἀγάλλομαι ornor, vocatum, Aloes-Holtz / Paradieß-Holtz / quoniam quidam credebat in Paradiso solummodo nasci, & exinde cum fluviis effluentibus advehi. BOIS D'ALOES, BOIS DE CALAMBOUC, BOIS DE TAMBAC.

Sicuti in aliis exoticis, ita quoque in hoc Ligno adhuc hallucinamur. Quidam unum idemque faciunt Lignum Aloes & Agallochum: Author autem cum aliis distinguit. Quidam hoc lignum in Malacca, Cambaya, Sumatra, Ceylon &c. nasci contendunt, alii in China provenire putant.

Conferatur Kircherus in China illustrata de Ligno Aquilino & Calamba.

Cum tam diversi adhuc sint authores, expectabimus decisionem.

Virtutibus nihil addimus, quam quod hoc lignum in Vino infusum cito inebriet. Obviam ire & ebrietatem arcere atque profligare possumus aceto aliisque acidis.

AGALLOCHUM.

Sunt arboris Calambac affinis, fragmenta lignosa, solida, ex fusco rufescentia, striis interdum albicantibus notata, bituminosa, ligno aloës laxiora & crassiora, saporis amaricantis pinguis, odoris debilioris, earundem cum ligno aloës virtutum, sed gradu longe debiliori.

[De Agallochi generibus & arbore excœcante conf. Georg. Everhard. Rumphius C. N. C. Dec. II. ann. 3. obs. 22. p. 74.]

SANTALUM CITRINUM ET ALBUM.

Citrinum est arboris Timorensis bacciferæ Sercanda dictæ

ctæ cor seu medulla, densa, solida, colore citrino ab integumentis suis cortice & ligno separato, saporis aromatici amari, odoris fragrantis & grati.

Album est ejusdem arboris, [à multis affirmatur ex una eademque arbore produci, scribit tamen Garcias ab Horto arom. hist. l. 1. c. 17. p. m. 88. tantam esse inter utriusque santali arbores affinitatem, ut pallidum à candido discerni non possit, nisi forte ab ipsis incolis, qui eas cæsas mercatoribus vendunt] lignum solidum & ponderosum pallidum, non prostat amplius apud nos [apud eund. Garc. l. c. p. 90. in notis: dubitandum an legitimum santalum pallidum habeamus, quandoquidem ejus pretium majus sit apud Indos quam Lusitanos. Fieri igitur poterit ut aliquod aliud odoratum lignum nobis pro legitimo santalo obtrudatur. Certe candidum nostrum plane inodorum] Indi scrinia ex eo conficiunt, est enim solidius.

Indi unguento santalino sese tingunt præcipue puellæ, santalum citrinum contusum inque subtilissimum pulverem redactum, in oleo recenti insolant, leniterque inspissant, non debet nimis incalescere, alias rancescit, & ex curcumæ radice colorem addunt, gratissimi hoc est odoris [Ad æstus corporis tollendos & odoris conciliandi causa. Est enim regio admodum calida, & incolæ plurimum odoribus delectantur Gracias l. c.]

Citrinum potentius est & odoratius albo, ⊖ia sua volatilia tenuia & blanda multis terreis & paucæ resinæ habet inclusa, hinc præter vim incidentem & Urinam moventem, obtinet quoque virtutem adstringentem & roborantem. Et propterea tam inter deobstruentia & antihydropica refertur, quam etiam inter adstringentia, quæ conveniunt in nimio sudore, præcipue febrium sudatoriarum, compescendo. Hujus æquivalens est lignum rhodium, stimulatur corticibus Citri.

 Datur

Datur ejus decoctum, rarissime substantia, valet quoque essentia cum 🜄u vini, melius cum 🜄u Cortic. Citri facta.

℞. Rad. helen ℥j. Cichor. ℥ij. polypod. ℥ß. santal. citr. ʒvj. herb. capill. ling. cerv. ana Mj. bacc. Junip. ℥j. coq. ex ▽ & vino. f. apoz contra obstructiones viscerum.

℞. Lign. santal. ℥ij. Cort. Citr. intern. ℥j. lign. aloës ʒß. M. f. decoct. ad nimios sudores nocturnos & febres sudatorias.

LI-

SANDALUM, SANTALUS, SANDALUS, **Sandel-Holtz**/ SANDAL, SANTAL.

TRIPLEX SANDALUM; CITRINUM, **Gelber wohlriechender Sandel**/ SANTAL CITRIN OU JAUNE, SANTALUM ALBUM, **weisser Santel**/ SANTAL BLANC. &

SANTALUM RUBRUM, de quo infra.

Juxta DALE Santalum album & Citrinum ex una eademque arbore producitur, cujus pars corticalis Santalum album dicitur, medullaris Citrinum, ut à multis affirmatur.

Inter remedia cardiaca atque Hepatica recensentur. In Lypothymia, palpitatione cordis, obstructione hepatis commendantur, commendantur quoque in arthritide & affectibus cutis.

Externe in catarrhis, Cephalalgia, vomitu, intemperie, uti loquuntur, hepatis calida usurpantur. Ingrediuntur cucuphas, nodulos odoratos & Epithemata, præsertim Hepatica. Non adeo multum à Medicis præscribuntur. Interim ex iis prostant

Species diatrion Santalorum, **dreyerley Sandel-Pulver**/ *Poudre de Santaux*. Medicamentum constituunt hepaticum, ictericum, cardiacum atque stomachicum. Dosis a ℈ß, ad ℈ij.

Unguentum Santalinum, **Sandel-Salb**/ *Onguent de Bois de Sandal*. Hepati & Lieni dicatum, virtute adstrictoria etiam quadantenus gaudet.

LI-

LIGNUM RHODIUM.

Est Aspalathi albicantis torulo citreo C. B. P. seu Cytisi potius, Cytisi incani siliquis falcatis C. B. P. ab inventore Bartholomæo Marantha, Cytisus Maranthæ dicti radix lignosa, ex flavo pallida, densa, solida, venulis pinguibus subinde interdistincta, saporis amari, odoris fragrantis gravis & rosei.

Fructus est siliquosus, papilionaceus, nascitur in insulis Canariensibus.

In radicibus sunt conspicui nodi pingues, in quibus maxima vis, ⊖ia sunt temperatiora quam in santalo, in pellenda Urina paulo potentius est santalo. In oleo ejus destillato blanda vis cardiaca est, nonnihil anodyna. Externe convenit cum rosis in mitigando dolore capitis.

Lignum datur in infuso. ꝏ destillatum Roßenholtz-Oehl/ huile de Bois de Roses [odoramentis sacrum] additur pulveribus dentifriciis & sternutatoriis & Balsamis cardiacis.

℞. Pumic. calcin. ʒj. ofs. sæpiæ ʒij. Corall. alb. ʒß. ꝏ ligni rhod. gt. iij. ⊖✳ci ℈j. ○ ust. ℈ß. pro pulvere dentifricio; vel conserv. cochl. q. s. pro antiscorbutico.

℞. Lign. rhod. santal. Citr. ana ʒj. bacc. Junip. ℥ij. liquirit. ʒiij. f. infusum vel leve decoctum ex ▽ gramin. ad promovendas Urinas.

℞. Lign. rhod. ℈iiij. ▽ rosar. ℥j. beton. ℥ij. + rosac. ℥ß. f. Epithem. ad mitigandos dolores capitis præcipue febriles, addi potest sacch. ♄ni ʒß. it. santal. rubr.

LIGNA

Lignum Rhodium ab Insula Rhodo, Lignum Rosaceum ab odore, Lignum Cyprium, quoniam ex Cypro etiam obtinetur, Rhodoxylon, Roßen-Holtz/ Rhodißer-Holtz/ Bois de Rhode, Bois de Rose, Bois de Chypre, Nec

Nec circa hoc Lignum authores hodienum conveniunt. Authori nostro refragatur HOFFMANNUS, quoniam Cytisus non fundit resinam ut Rhodium, nec alium præter herbaceum obtinet odorem.

LIGNA CONSTANTIA SALE BLANDO DIURETICO.

LIGNUM NEPHRITICUM.

Lignum peregrinum aquam cœruleam reddens C. B. P. Est arboris Mexicanæ Coarthi vel Coalti dictæ, lignum ex flavo pallidum, durum, cœruleo tingens colore, includens sub cortice nigricante medullam fuscam, solidam, duram, gravem, saporis subacris, amari, aromatici, vim incidentem in lingua relinquens.

Nascitur in regno Mexicano pyri vel pruni magnitudine, foliis rutæ alatim dispositis, floribus papilionaceis, quos sequuntur siliquæ retiformes includentes semen. Arbor refertur ad Cytisi genera, unde & vocatur Cytisus Mexicanus.

Robert Boyle tract. d. coloribus. [Part. 3. exp. x. p. m. 78. ad. 82. it. pag. 124.] multa cum ipso fecit experimenta.

▽ hujus ligni 10. vel 12. ♂ post infusionem colorem diversissimum demum acquirit, imo uni unciæ ter vel quater nova potest affundi ▽ & tingitur. Color vero debet ad radios solares spectari, ubi erit elegantissimus. Infusum ex vino Urinam & alvum movet, ex ▽ vero sola Urinam.

Agyrtæ adscribunt ei vim alexipharmacam, tincturam enim ejus præbent gallinæ, cui prius dederant arsenicum, & servantur.

Ob sal blandum alcalicum, quod ligni tinctura cœrulea à quovis acido destructibilis probat, sed restituitur affuso ☍ ♁ri per deliquium, diureticis, antinephriticis, & antihydropicis annumeratur.

Datur decoctum, infusum seu tinctura cum vehiculo conveniente, scil. liquore betulæ, ▽ graminis &c.

℞. Ras. lign. Nephrit. ℥j. affund. ▽ gramin. vel al. destillat. ℔ß. f. infusum ad nephritidem.

℞. Rasur. lign. nephrit. ℥iiij. liquor. betulæ ℔iiß. Elæosacchar. citr. q. s. ad gratiam, contra dolorem nephriticum.

℞. Ras. lign. nephr. cort. fraxin. ana ℥j. santal. Citr. ℥ß. infund. ▽ gramin. prius impraegnatæ ⊖e genist f infus. diureticum contra hydropem & obstructiones viscerum.

[Nic. Monardes l. simpl ex India allator. ad renum vitia, Urinæ difficultates ac arenulas pellendas usurpari in nova Hispania ait: quod confirmat Boile l. c. h. v. infusione ipsius in limpida facta contra renum calculos uti solent: & sane insignis quidam Medicus mihi familiariter notus, qui explorando isti morbo enixius incubuit, mihi asseverat, se infusionem ejusmodi comperisse unum ex efficacissimis remediis, quæ unquam adversus morbum istum terribilem propinavit.]

LIGNA

Lignum Nephriticum, quibusdam Santalum Cæruleum, Grieß-Holtz / Bois Nephretique,

Nec & hæc arbor, sive frutex omnibus modis ab authoribus describitur.

Lignum peregrinum aquam cæruleam reddens. C. B. Pin. 426. Lignum nephriticum cæruleo & flavo tingens. I. B. 1.492. Coatli seu aqueus serpens Hern. 119.

Lignum hoc aquam, cui infunditur, flavo, & si diutius relinquatur, croceo colore tingit, si aqua scilicet colorata phiala vitrea excepta inter lucem & oculum collocata per radios refractos spectetur. At vero, si oculi situs sit inter phialam & lucem, & aqua per radios reflexos spectetur, cærulea apparet tinctura. Pauca grana magnam aquæ copiam tingunt.

Lignum hoc assulatim, ut MONARDES ait, & minutim concisum in optima & limpidissima aqua fontana maceratur, atque in ea relinquitur, donec aqua à bibentibus fuerit absumpta. Hac aqua assidue utuntur, ea vinum diluunt, & mirabiles experiuntur effectus sine ulla humorum commotione, neque opus est alia victus ratione quam temperata. Aquæ sapor non magis immutatur ligni injectione, quam si pura esset, & nihil in ea maceratum. Deobstruit jecur & Lienem.

Infusum ex vino datur solummodo ad ℥j. ℥ij.

LIGNA AMARISSIMA ET SALIBUS FIXIS CONSTANTIA.

LIGNUM COLUBRINUM.

Quod prostat in officinis potius est radix quam truncus. Est arboris Timorensis radix lignosa, bracchium crassa, sub cortice ex fusco ferrugineo subinde maculis cinereis notato, includens materiam solidam, densam ponderosam, saporis amarissimi, odoris nullius.

Ob insignem sui amaritiem, symbolizat cum gentiana, Centaurio minore, aliisque amaris.

Fructus hujus arboris sunt nuces Vomicæ majores, aliæ enim Timorenses, aliæ Zeilonenses minores, sunt venenum, pulpæ luridæ ingratissimæ sunt inclusæ.

Arbor est pomiferis affinis, fructu rotundo in cortice tenui duriusculo includente mucaginem, cui nuclei compressi, orbiculati involuti sunt 3. vel 4. sibi invicem incumbentes.

bentes. Hujus ligni usus non est, nisi annosioris, recens enim primo anno maniam, tormina, hinc Vomitum & tandem convulsiones excitat. Laudatur quidem in febribus intermittentibus, quartanis, nec non vermibus necandis, sed deleteria gaudet facultate.

Datur in infuso ex vino absynth. s. ex ▽ Card. Bened. impraegnata ⊖e Card. Ben. corrigitur amarities pipere longo.

℞. Lign. Colubrin. ℥ß. infunde in vin. abs. per noct. f. haustus contra quartanam.

℞. Lign. colubrin. ℥ß. summ. absynth p. j. piper. long. ʒj. ▽æ Cent. min. impraegnatæ ⊖e absynth. ℔j. f. infus. contra febres.

℞. Lign. colubrin. sem. çinæ ana ʒß. summ. absynth p. j. ⊖ abs. ℈j. f infus. ex ▽ gramin. cum qua ▽ singul. dos. cap. ☿ dulc. contra vermes.

[Hic non abs re judicium Casp. Hofmanni de Med. offic. l. 2. c. 162. p. m. 402. subjungendum videtur, ubi de Nuce Vomica agit: In hac rerum incertitudine, cum certo utentis periculo, quid faciendum est ei, qui facultates rimatur? quam incerta sunt ista, tam certum est, quod jam dicam: Utrumque est venenum, si enim semel bene cessit, non ob id tutum est experimentum. Ut in Politicis qui semel malus semper præsumitur talis, ita in Medicina non utar incertis, cum certa præ manu habeo. & ibid. lib. 2. c. 4. p. m. 89. ubi de Doronico disquirit an venenatam qualitatem habeat, concludit tandem, qua de re dubitas, ne feceris.]

LIGNA

LIGNUM SERPENTARIUM, Schlangen-Holtz / *Bois couleuvré*, à cortice maculato.

Laudatur quoque adversus venenatos morsus *serpentum aliorumque animalium*. Cum tutiora prostent, raro, imo vix unquam a Medicis præscribitur. De Nuce Vomica infra.

Hujus Ligni usum animalculum Quil, aut Quirpele Lusitanico idiomate appellatum, serpentibus infensum & continuo cum iis pugnans, adinvenisse dicitur|, dum esu hujus ligni se præservat & curat.

LIGNA TERREIS CONSTANTIA.

SANTALUM RUBRUM.

Est arboris siliquosæ Indiæ orientalis cor seu medulla, ab integumentis exterioribus cortice & ligno separata, solida, densa, ponderosa, coloris ex fusco rubicundi, saporis & odoris nullius evidentis.

Arbor est siliquosa, floribus papilionaceis affinis.

Ob vim terream & adstrictoriam, commendatur ad nimium sudorem compescendum & sanguinis æstum. Forestus laudat in phthisi tanquam corrigens & temperans salsam lympham. Externe recipitur ad Epithemata pro capitis dolore & ardore, ubi sudor in capite simul erumpit,

Datur frequentius decoctum, rarius in substantia.

℞. Crem. ♀ri ʒß. ♀r. ⊕lat. ℈j. santal. rubr. gr. vj. -Ω-u ⊕li irroretur f. pulvis, ad roborandas Ventriculi fibras, dicitur bibitorius.

[Coincidit cum pulvere Hepatico rubro Dresd. quem describit Frid. Hoffmann. Th. Pharm. p. m. 98.]

℞. Decoct. santal. rubr. ℔ij. succ Citr. rec. ʒß. syr. ros. rubr. ℥ij. ▽ papav. ℔ß. Cinam. ʒj. f. Julapium refrigerans in febrium æstu, maxime in ephemera.

℞. Santal. rubr. ʒß. Citr. ℥ij sassafr. ʒiß. coq. ex ▽ hordei, f. apoz. addi possunt passul. min. ℥ij. ad temperandam acriorem lympham in phthisi.

℞. Santal.

℞. Santal. rubr. ℨj. flor. rosar. r. Mj. + rosac. q. s. M. f. Epith. ad capitis dolores febriles, add. in nimio æstu sacch. ♄ni. ℨj. & ubi febris maligna, camphor. ℈j.

VIS-

Santalum Rubrum, Rother-Sandel / Rothes Sandel-Holtz / Santal Rouge.

Inferius censetur reliquis Santali speciebus; adhibetur utplurimum ad tingenda medicamenta varia. Sicuti etiam Tinctoribus quam maxime inservit, quem in finem in pulverem est redigendum. Sed hic opus, hic labor. Optime in nostro Argentorato id præstatur, ubi in peculiari molendino in pulverem redigitur accedente quodam artificio. Sed arcanum revelare nefas esset.

Prostat In Officinis

Emplastrum incognitum sive *Santalinum*, Ungenandt oder Sandel-Pflaster / *Emplatre Santalin* ou *inconnu*. Hepar roborare, ejus obstructiones reserare, infarctosque humores peccantes resolvere, & sanguinem mundificare quidem dicitur: an autem tantos effectus edat, experientia dubium reddit.

VISCUS QUERNUS.

Sunt arbusculorum quercubus innatorum ramuli lignosi, digiti crassitie, sub cortice tenui herbaceo aut flavescente includentes materiam lignosam pallide rubentem, odoris & saporis nullius.

Viscus hic est planta parasitica, nullum succum ex terra haurit, sed ex aliis corporibus. Viscus corylinus est optimus.

Ratione terrearum particularum acida absorbentium, & nimium sanguinis motum sistentium convenit in hæmorrhoidum, alvi & mensium fluxu, ut & inflammationibus internis.

interniſ. Forſan ob eandem rationem commendatur in Epilepſia & Convulſionibus. Hujus vis ab autoribus contra incantationes decantata prorſus imaginaria videtur.

N quoque poſt uſum viſci contra Epilepſiam utendum eſſe convenientibus purgantibus, ne acida in ſua quaſi minera à viſco nimis fixata, febrem excitent.

℞. Viſc. Quern. ungul. alc. ana ℥ß. Cran. human. ℈j. ⊖ volat. C. C. gr. xv. M. f. p. add. Caſtor. ℈ß. balſ. Copaiv. q. ſ. f. pil. contra Epilepſiam, & ſuperbibe cochl. j. ▽æ Epilepticæ, vel flor. til. vel lil. convall.

℞. Viſc. quern. ℨj. cape ex ovo ſorbili contra nimium menſium fluxum.

℞. Viſc. quern. ℨj borrac. calc. ℈ß. f. pulv. exhibendus cum vino ſaſſafr. in fluore albo.

℞. Viſc. quern. ℨj. ſucc. expr. bugl. q. ſ. f. bol. in Dyſenteria ex mente Williſii.

LIGNA

Ἰξὸς, dicitur etiam VISCUM, LIGNUM SANCTÆ CRUCIS Miſtel/ Miſpel/ Eichen-Miſtel/ GUI DE CHENE.

Eſt planta flore monopetalo, pelviformi, plerumque quadripartito, verrucis conſperſo, tanquam apicibus pulverem effundentibus. Embryones autem à floribus ſeparati naſcuntur; tener ſcilicet fructus quatuor foliolis ſtipari ſolet, abitque deinde in baccam ſubrotundam glutinis plenam, ſemineque fœtam compreſſo & cordiformi.

Viſcum baccis albis C. B. Pin. 423. Viſcum Dod. Pempt 826.

De generatione hujus viſci mire circumferuntur ſententiæ, non tantum vulgi, ſed & eruditorum. Quidam cum THEOPHRASTO & PLINIO eam fovent opinionem, ac ſi naſceretur tantummodo ex ſemine baccarum per alvos turdorum palumbarumque & cæterarum id genus avium, poſtquam acinorum pulpam concoxere, reddito; unde & cum PLAUTO dicunt de turdo, quod ipſi ſibi avis mortem creet & Turdus exitium ſibi cacet, ob glutem quod ex eo fit,

fit, quo postea aves capiuntur. Huic sententiæ autem uterque B. uhinus & Scaliger se opponunt acriter, qui viscum ex arboribus quasi cornua ex ossibus animalium educi persuadere volunt. Acu rem tetigisse videtur Rud. Jac. Camerarius in Eph. Nat. Cur. demonstrans, baccas visci deferri posse ad ramos arborum tam delapsu raptuque ventorum, quam ab avibus non solum devoratas & redditas per alvum, sed rostro delatas, nec sphærica sua figura à ramulis rotundis tam facile decidere, quam ruptas vel sponte vel ab avi bus, suo glutine adhærere.

Non autem quercui tantummodo, sed & aliis arboribus, abieti Tiliæ, pyro, pomo, Corylo &c. adhæret. Pro scopo epileptico, ipsi visco querno Corylinum vel Tiliaceum quidam præferunt.

Vix compositio epileptica invenitur, quæ non pro ingrediente agnoscat viscum. Externe quoque contra epilepsiam & convulsiones amuleti loco appendunt. Commendatur porro ad vermes ejiciendos, quartanam, arthritidem, vertiginem, apoplexiam, & nescio quos morbos. Sed sæpius hæ assignatæ virtutes usurpantem eludunt.

Paratur è visco ex baccis, quæ interne nunquam dantur, ob vim purgantem nimis violentam & inflammationes excitantem ex mente veterum, præsertim in aqua decoctis, Viscus aucuparius, seu gluten atque extractum viscosum, der Vogel-Leim/ quod nonnulli ad emplastra adhibent: alias ad capiendas aves solet usurpari.

LIGNA SALE PURGANTE TAM FIXO QUAM VOLATILI CONSTANTIA.

PANAVA SEU LIGNUM MOLUCCENSE.

Panava [seu Pavana, utrumque legitur apud scriptores] est Ricini arboris indicæ lignum spongiosum, leve, rarum, pallidum, tenui cortice cinereo obductum, saporis acris mordacis & caustici, odoris nauseosi.

Arbor est tricoccos, floribus muscosis, prunorum magnitudine.

Recens & adhuc vegetum adeo potens eſt, ut ſerum & aquas tam per Vomitum quam per alvum expellat, relinquens ob intenſam ſui acredinem in ano inflammationem. Siccum vero alvum blandius ſubducit, & ſi in parciori doſi exhibeatur ſudorem elicit, in hydrope, leucophlegmatia & pluribus Morbis chronicis ſpecificum eſt.

Pro ſcopo purgandi datur recens in ſubſtantia ℈j. ad ʒß. annoſum vero datur ad ʒj. In infuſo & decocto ad ℥ß. Jungitur variis purgantibus, ſtimulatur optime granis Tilli, corrigitur Zinzibere. Temperatur vero mellitis, ſaccharatis vel paſſulis. Pro ſudoribus movendis datur à ℈ß. ad ℈j. In inſuſo vero & decocto ad ʒij. ʒiij. Additur egregie decoctis ſudoriferis pro ſtimulo.

℞. Panav. rec. ℈j. gr. till. gr. j Zin. gr. vij. ſacch. cand. ʒß. M. f. p. loco ſacchari cape mellis vel conſerv. roſ. q. ſ. f. bolus contra hydropem.

℞. Raſ. lign. guajac. ℥iiij. ſaſſafr. ℥j. lign. Panav. ʒß. paſſul. min. ℥ij. coq. in ſ. q. ▽ f. decoctum in obſtructione chronica.

In paſſione hyſterica ſumunt Indi radic. Curcumæ ʒj. terunt ſuper lapide add. Panavæ ʒß. f. pulv. pro iij. doſibus ex infuſo Thee vel lavendulæ.

Grana Tilli ſunt fructus hujus arboris à Garcia ab Horto ſunt deſcripta, ſed non ſcivit hanc arborem ferre grana Tilli. vid. infra.

CAPUT

Pavana ſive Lignum Moluccense ab Inſulis Moluccis, in quibus reperitur, Bois de Molucques.

Ricinus Indicus arboreſcens, grana Tiglia dictus offic. an Lignum Moluccenſe Lugd. 1864. Pavana Incolis Acoſtæ Cluſ. Exot. 277. Pinus Indica Nucleo purgante C. B Pin. 492.

Seritur ibi coliturque in hortis: tanti æſtimatur ab incolis, ut peregrinos ne quidem ad ejus conſpectum admittant. Dicitur

eſſe

esse arbor domestica Mali Cotonei magnitudine, cujus folia Malvæ vulgaris foliis sunt similia, fructus vero avellanis, sed minor, molliore cortice & nigricante.

Laudatur quoque hoc lignum ad quævis venena, tum interne, tum externe. Inspergitur quoque morsibus animalium venenatorum.

Si Hypercatharsis superveniat, suadetur decoctum hordei, bibendum, aut avicula comedenda.

CAPUT QUARTUM.

DE FUNGIS.

OMnes fungi seu spongiæ venenatæ censentur, quoniam in earum substantiam densam & quasi coriaceam lympha stomachalis digestrix agere nequit. *Hoc authoris de fungis assertum patitur exceptionem maximam, ob plures fungorum esculentorum et quidem citra noxam assumptorum species. Hoc certum, quod nimia in quantitate assumpti, ut reliqui cibi noceant. Interim plures sunt venenati.*

BOLETUS CERVI.

Est substantia fungosa, sub terra nascens, tuberosa, rotunda, inæqualis, in magnitudinem Nucis Moschatæ excrescens, includens inter corticem coriaceum callosum crassiusculum, ex cinereo nigricantem, in superficie granulatum, medullam raram, fungosam, ex nigro fuliginosam, subinde purpurascentem, & per maturitatem tandem abeuntem in pulverem, saporis & odoris dum recens gravis muriatici spermatici, dum sicci nullius evidentis.

Recentissimus nondum siccus cujus substantia interna adhuc mollis & mucaginosa est, scatet ⊖e volatili, ob odorem spermaticum specificum est aphrodisiacum augens genituram & orgasmum in ea excitans. Datur substantia interior cortice rejecto ʒj. Ex vin. Malv. ▽. Magnanimitatis s. ⌒u formicar in infuso ad ℥j.

℞. Bolet. cerv. rec. ʒj. succolad. q. v. dissolve in lacte calido ad languorem ♀eum.

℞. Bolet. cervin. ʒj. Elect. diasatyr. ʒij. ambr. grys. gr. vij. syr. gran. cherm. q. s. f. Elect. aphrodisiacum.

Pulvis in boleto contentus Balsamo Apoplectico nigrum suum conciliat colorem.

FUN.

BOLETUS CERVINUS, CERVI BOLETUS, FUNGUS CERVINUS, TUBERA CERVINA, Hirschbrunst/ Hirschschwamm.

Tubera Cervina C B Pin. 376. Tuberum genus quibusdam Cervi Boletus. 3 835.

Sub terra nasci plures cum Matthiolo autumant, ast DILLENIUS, in Catalogo plantarum circa Gissam nascentium, ea tubera supra terram gigni observavit. Vidimus, inquit, ea plerumque ad sylvarum vias locis apricis ab Augusti initio ad Octobrem usque, qui hac in re assentitur SCHWENCKFELD, asserenti in altissimis montibus sub musco terra quasi cortice incluso, nasci.

Sunt, qui ex spermate Cervi profuso oriri putant, idque probare imprimis conantur, quoniam in iis quandoque reperiantur locis, ubi cervi libidinem exercent, & quod boleti tales quandoque mentulam virilem æmulentur, ast teste CORDO aliisque, in talibus locis inveniuntur, ad quæ ne Damæ, multo minus Cervi pervenire possunt. Forsan Boletus Cervinus dicitur, quoniam eidem, dum recens est, gravem odorem spiranti, Cervi inhiant. Vis aphrodisiaca præsertim Boleti recentis nulla alia est, quam reliquorum fungorum esculentorum.

Commen-

Commendatur hic fungus porro tanquam remedium diaphoreticum, & alexipharmacum in morbis etiam pestilentialibus. Partum accelerare, lac quoque provocare & augere fertur. Externe ad Hæmorrhagias compescendas laudatur, præsertim fuligo. Abutuntur hoc fungo ad philra. Magnam possent demereri gratiam Medici, si verum esset, quod ex DORSTHENIO scribit J. BAUHINUS. Si mulier accipiat Cervi boletum ad magnitudinem unius pisi, & dimidiam partem manducet & alia parte umbilicum oblinat, statim absque dolore parituram, si vero imprudenter gravidæ utantur, magnum illis malum inde oriri posse.

FUNGUS TERREIS SUBAUSTERIS CONSTANS.

AURICULA JUDÆ SEU FUNGUS SAMBUCI.

Est substantia fungosa, nascens ex imo trunco sambuci veteris, spongiosa, levis, coriacea, membranacea, auriculæ instar, subtus incana & cinerea, supra nigricans, saporis terrei & aquei insipidi, odoris nullius.

Ingreditur gargarismata & epithemata tanquam potens adstringens & refrigerans, contra inflammationes faucium, anginam, Aphthas, ut & Erysipelas.

℞. Auric. Jud. q. v. infunde ▽æ dest. sambuc. f. infusum ad inflammationes oculorum.

℞. Auricul. jud. ʒij. hord. mund. glycyrrh. ana ℥ß. flor. malv. arbor. p. ij. coq. ex aqua plantag. ℞. Colatur. ℔j. add. lap. prunell. ʒj. syr. violar. ℥j. f. gargarism. ad inflammationes faucium.

AURIS JUDÆ. Ita dicitur, quod plexu multiplici plicisque Auriculam hominis quasi referat. Auricula Judæ autem, quia sunt, qui credunt Judam in hac arbore se suspendisse. Holderschwämlein/ Hollunderschwämlein/ OREILLE DE JUDAS.

Cum truncis Sambucorum annosarum adnascatur, à TOURNEFORTIO ad Agaricum refertur. Est itaque Agaricus auriculæ forma Tourn. I. R. H. cl. 17. S. 1. g. 5. Fungus membranaceus auriculam referens sive Sambucinus C. B. Pin. 372. l. Genus perniciosorum fungorum Clus. Hist. CCLXXVI. Fungus auriculæ Judæ coloris ex cineraceo nigricantis perniciosus in Sambuci caudice nascens I. B. 3. 840.

In aqua mollescit & spongiæ instar tumet. Ex vino decocti contra anasarcam à quibusdam suadetur, quamvis ejus usus internus minime tutus. Locis à podagra dolentibus quoque maceratus prius imponitur.

FUNGUS PURGANS.

AGARICUS.

Therebinthina est succus collectus Laricum & abietum juniorum. Agaricus nascitur in laricibus, & si crescit in his arboribus, tunc therebinthinam non amplius reddunt. Nascitur ex trunco laricis, rarius in ramis invenitur. Est excrescentia fungosa ex rotundo angulosa, inæqualis, pugni magnitudine, quandoque major, candidissima, levissima, friabilis, paucis fibris intertexta, ex cortice calloso cinereo subrufo, cui inclusa exempta. Saporis primum subdulcis, mox amari acris & nauseosi, cum levi quadam adstrictione.

Resinosus adhuc melior est albissimo & levissimo, ⊖ purgans magis volatile quam fixum resinæ, per ♎ vini extrahendæ sociatum in levi farinacea sua terra fovet. Immersus in acido effervescit, & in terram Cretaceam abit, ustulatus ⊖e purgante orbatur, & in inertem terram mutatur.

Bilem

Bilem & ſerum viſcoſius per alvum, interdum & Vomitum educit, & in ſpecie tuſſi & aſthmate laborantibus conducit.

Ejus vis purgans tardior ſtimulatur diagrydio, additur etiam ☿ dulc. Ob levem ſui ſubſtantiam ubique supernatantem & è Ventriculo facile ad fauces regurgitantem & nauſeam cauſantem, ſub forma pulveris vel hauſtus non exhibetur, ſed potius ſub forma trochiſcorum, vel pilulari. Ejus uſus in ſubſtantia ſuſpectus, tutior in infuſo vel decocto ʒj.

Datur trochiſcatus ad ʒß. in Extr. ℈j. ut & reſina ad gr. xv. Corrigitur vis tormentoſa Zinzibere ꝏ caryoph. & macis. Specificatur variis Morbo appropriatis.

℞. Agar. troch. ℈j. diagr. gr. v. al ſuccotr. ℈ß. ꝏ cinam. gt. j. Elix. propr. q. ſ. f pil purgantes.

℞. Agaric. troch. ʒß. Reſin. Jal. gr. v. ☿ dulc. gr. x. aloës ſuccotr. gr. xv. ꝏ d. ſuccin. gt. ij. majoran. gt. j. Extr. Caſtor. q. ſ. f. pil. Catarrhales.

℞. Reſin. agric. ℈ß. ☿ dulc. gr. vij. diagryd. gr. iij. M. f. pil. purgantes.

FUN-

ΑΓΑΡΙΚΟ´Ν dicitur ita ab Agaria ſeu Agria regione Sarmatarum, unde olim advehebatur. FUNGUS LARICIS, Agaric / Lerchenſchwamm / dicendum autem eſſet Larchenſchwamm / AGARIC.

Agaricus ſive fungus Laricis C. B. Pin. 375. Agaricus Dod. Pempt. 486.

In Alpibus, montibus Tyrolenſibus, aliiſque Laricum eſt proventus.

Duplex eſt, mas & fœmina; mas ut C Bauhinus ait, rotundus eſt & undique ſui ſimilis, fœmina præfertur, quæ quidem rectas intus habet pectinum modo venas & quaſi diviſuras. Mas nigrior eſt & gravior, fœmina albicantior & levior.

Notæ bonitatis sequentibus continentur versiculis.

Res frangi præsto pretiosus Agaricus esto,
Candidus & splendens, libramine leveque pendens.
vel
Qui fractu facilis, levis est & candidus, iste
Imprimis Medicis pretiosus Agaricus esto.

In substantia ob summam levitatem vix datur, licet etiam Trochiscatus sit. In infusis vero, decoctis & nodulis sæpius præscribitur Agaricus mundatus & Trochiscatus ad ʒij. ℥ß. & ultra, pro intentione Medici. Solet quoque in Clysteribus adhiberi, sed linteo debet includi, tum ob levitatem, tum quæ ratio videtur esse præcipua, ut exprimi hoc modo possit, & virtus purgans tanto magis decocto communicari.

IN OFFICINIS PROSTANT

AGARICUS ALBUS MUNDATUS, Außerleßener gereinigter Lerchenschwamm / *Agaric choisi & mondé.*

Agaricus Trochiscatus sive *Trochisci de Agarico*, Lerchenschwamm-Küchlein / *Agaric en Trochisques* ou *Trochisques d'Agaric*, in infusis ad ʒij. ℥ß. præscribitur, æque ac Agaricus mundatus.

Extractum Agarici, Lerchenschwamm Extract / *Extrait d'Agaric*, à quo non multum differt resina ab authore allegata. Pro scopo purgante, & vermes necante adhibetur; datur ad ℈ij usque, debiliter autem admodum agit.

Pilulæ de Agarico, Pillen von Lerchenschwamm / *Pilules d'Agaric.* In morbis serosis caput aliasque partes afficientibus ad ℈j. ad ʒj. usque dantur.

Electuarium hieræ cum Agarico, de quo sub Aloe.

FUNGUS ORBICULARIS SEU BOVISTA.

Est substantia fungosa, innascens superficiei terræ, levis, aliquando pugnum magnitudine excedens, sub tenui

coriaceo ex cinereo livido investimento includens medullam levem, raram, spongiosam, fuliginosam, lividam, quæ compressa pulverem profundit subtilissimum: odoris & saporis nullius evidentis nisi terrestris & paululum adstringentis.

Principia activa sunt particulæ terrestres. Interne ob metum veneni non exhibetur. Externe adstringit, incrassat, absorbet humida, unde in hæmorrhagiis, intertrigine, pustulis &c usurpatur.

℞. Terr. ⊕l. dulc. phlegm. ⊕li. bovist. ana q. s. f. massa in venis apertis, extemplo sistens fluxum sanguinis.

CAPUT

FUNGUS CHIRURGORUM, quoniam ipsis admodum familiaris, CREPITUS LUPI, LYCOPERDON à λύκος Lupos & πέρδω, quia Sonum edit crepitui ventris respondentem cumque fœtore conjunctum, Fungus ἴσχαιμος seu sanguinem sistens, Bofist/ (forte à crepitu boum ut Zornius censet) Pofist/ Bubenfist/ Weiberfist/ Wolffsfurtz/ *Vesse de Loup.*

Cum hic fungus durus primum & carnosus postea rumpatur, & pulverem tenuissimum effundat, ad Lycoperdon refertur. Est itaque

Lycoperdon vulgare Tourn. I. R. H. cl. 17. S. 1. g. 6. Fungus rotundus orbicularis C. B. Pin. 374. Fungus orbicularis Dod. descript. Pempt. 484. Fungus pulverulentus dictus crepitus Lupi I. B. 3. 832. In pascuis & pratis nascitur ut & Sylvis. Pernionibus conducit & hæmorrhoidibus nimiis, pulvis oculis noxius &c.

CAPUT

CAPUT QUINTUM.

DE FRUCTIBUS ET SEMINIBUS

SALE VOLATILI OLEOSO AROMATICO CONSTANTIA.

CARYOPHYLLI AROMATICI.

ANTHOPHYLLI.

SUnt arboris caryophylloferæ Tſinka dictæ fructus immaturi oblongi, inſtar clavi, anguloſi, depreſſi, rugoſi, ex rubigineo nigricantes, quatuor ſtellatim decuſſatis apiculis notati, cum medio capitello convexo & cavo, futuri floris rudimento.

Sunt fructus immaturi, Anthophylli vero maturi, caryophyllis craſſiores & tumidiores, includentes ſub cortice duriuſculo ſemina oblonga, fuſca, ſaporis & odoris ejuſdem cum Caryophyllis. Solent in arbore relinqui, ut ex illis deciduis nova arbuſcula iterum enaſcatur.

Fructus ſunt primo viridis coloris, poſt rubeſcunt, ſiccantur, & ad nos deferuntur.

Caryophylli præſtantiores Anthophyllis, gaudent ſale volatili admodum penetrante, ſubtili & oleoſo, ſpiritibus noſtris adeo analogo, ut vel hos torpentes, vel craſſis viſcidiſve humoribus involutos exſuſcitent, vel plane proſtratos

ſtratos regenerent. Unde in Morbis ſoporoſis, Apoplexia, Paralyſi, Catarrhis præ cæteris palmam merentur: eandem ob cauſam in primarum viarum muco incidendo, à quo vomitus aliaque mala oriuntur, nulli facile cedunt. Purgantibus tanquam corrigens junguntur, & ſingulare quid obtinent in frigore febrium intermittentium.

Dantur in ſubſtantia ad gr. vij. in infuſ. ad ʒß. ℴℴ deſt. ad gt. j. ingreditur linimenta & unguenta ad Paralyſin, & Balſamum Apoplecticum.

℞. Caryoph. ℈ß. Cinam. ℈j. Nuc. Moſch. gr. xv. M. f. p. pro. ij. doſibus.

℞. ℴℴ Caryoph. origan. ana gt. iij. vel iiij. camphor. gr. v. excip. goſſyp. & intrudatur cavo dentis ſ. excipiatur opio & f. turunda cavo dentis intrudenda.

Caryophyllis in Electuarium vel cum melle vel ſyrupo redactis, ſtrictiſſime obſervata diæta Luem Veneream curavit D. Hermannus, ſudorem valdopere movet.

AMO-

Hos fructus ferens arbor eſt flore roſaceo, plurimis ſcilicet petalis in orbem poſitis conſtante, calyci inſidentibus. Is autem deinde abit in fructum ovatum, umbilicatum, unicapſularem, ſemine fœtum oblongo. Adde folia Lauro fere ſimilia.

Caryophyllus aromaticus fructu oblongo C. B. Pin. 410. Caryophylli Camer. Epitom. 349. Caryophylli Indici J. B. I. 425. Caryophyllus Aromaticus Indiæ Orientalis fructu clavato monopyreno Pluck. Phyt. T. 155. Tshinka Piſ. Mant. Arom. 177. Calafur Indorum, Carunfel Arabum. Caryophylli Aromatici Lugd. 1759.

Arbores Caryophylliferæ præcipue in inſulis Moluccis inveniebantur. Merentur hic allegari verba PISONIS quæ ita habent. Ex inſulis, quæ Moluccæ dicuntur, ſub unius Reguli imperio ſunt Ternate Mackian & Mutier, Quarta quæ Baciam alium ſibi Regulum habet. Hæ quatuor olim abundare Caryophyllis ſolebant,

 nunc

nunc penitus iis destitutæ culpa non novercantis naturæ, sed largissimæ & benignissimæ matri invidentis fortunæ. Reguli enim à Batavis nostris aliquot millenis Imperialibus excæcati, ex pacto omnes ibi Caryophylliferas arbores eradicarunt. Nostri vero, ut uni lucro satis student, sua interesse putant, ne tam nobile Aroma vilescat copia & fertilitate divina. Ita avaritia lege, modo, ratione carens, audet ipsi Naturæ auctori omnisque boni largitori tantum non suam exprobrare benignitatem & liberalitatem. Moluccensium interea cæteræ Tidor & Marigeron, quas sui juris Hispanus fecit more suo, Caryophylla satis abundanter ferunt. Quemadmodum & Amboina, quæ nostratium commerciis patet eorumdem arboribus & arte consita est & Naturæ beneficio, frequentibus locis dotata. Hactenus PISO Medicus Amstelodamensis. Hodie tamen in insula Ternata adhuc coli POMET, TOURNEFORT, aliique contendunt.

Describitur autem arbor Caryophyllifera varie. Imprimis dicitur esse ramosa in Lauri forma & foliis, sed angustioribus & copiosis, surculos varios de se spargens, quorum extremitatibus insident caryophyllorum initia, è quorum extremitate globosa flos erumpit. Prædicta nempe sphærula nil aliud, nisi rudimentum floris est, ex quatuor foliis constans, quæ complicata firmissime hærent, quando immaturi hi fructus demetuntur. Alias si diutius inhæreant suis surculis, solent se expandere in quatuor foliola summe fragrantia, coloris cærulei, lineolis albis notata, stamina autem in meditullio contenta purpurei omnino sunt coloris. Calyx floris ex rotundo oblongus, semipollicem longus, in superna parte quadrifariam dissecatur.

Fructus jam immaturi vocantur CARYOPHYLLI AROMATICI, CARYOPHYLLA, CLAVI AROMATICI à figura, Näglein/ Nägelein/ Gewürtz-Nägelein/ GEROFLE, GIROFLE, CLOU DE GEROFLE. Collectio caryophyllorum fit à 15. Septembris ad Februarium usque, decerpuntur manu, aut utplurimum arundinibus decutiuntur, mundato prius sub arbore solo. Caryophylli recentes ruffi sunt & leviter nigricantes, postea per aliquot dies fumo exponuntur, tandem in sole extreme siccantur & in eam, qua apparent, verba sunt LANGII, reducuntur nigredinem. Qui in arbore remanent, maturando intumescunt & sub cortice duro fructum fusci coloris comprehendunt.

Vocantur ANTOPHYLLI, MATER FRUCTUUM, Mutter-Nägelein/ MERES DE GEROFLE, OU CLOUS MATRICES. A vulgaribus Caryophyllis non nisi perfectionis atque maturationis tantum gradu differunt. Ex antophyllis sponte decidentibus germinant surculi, qui octo vel novem annorum spatio excrescunt in arbores satis proceras, quæ fructum feliciter ferunt.

Præcipuus usus caryophyllorum est culinaris ad condimenta & embammata. Nec eorum tantum pulvis multis ferculis & intinctibus admiscetur, sed & Gallinæ, Capones, Galli Indici, Bubulæ linguæ, Vaccarum ubera, aliaque ejusmodi Caryophyllis transfixa assantur, quin & iis fructus transfigi ad condituras, ut mala, pyra cotonea à mulierculis consueverunt. Usurpantur item ad obfactoriola. Vi quoque cardiaca & aphrodisiaca gaudere dicuntur, oris halitum emendant et ad oculorum aciem contribuunt, nauseam tollunt coctionemque promovent, flatus discutiunt, uteri vitiis etiam obviam eunt, Antophylli præsertim. In dolore capitis pulvis aspergitur. Sive suffimento, sive esu contra aerem pestilentem facere dicuntur. Tam calidæ & siccæ sunt naturæ, ut referentibus historicis, in camera clausa asservati, apposito vase aqua aliove liquore pleno, omnem humorem biduo imbibant & exhauriant.

OFFICINÆ NOBIS EXHIBENT

Oleum Caryophyllorum destillatum, Nägelein Oel/ *huile de Gerofles*, quod præter supra allegatas virtutes denti cavo inditum odontalgiam sedat. Contra rigores febrium ante paroxysmum aliquot guttæ hujus olei assumuntur. Illinitur quoque regioni sterni. Ad gangrænam & cariem quoque commendatur. Quod si destillatio fiat per descensum, oleum primo clarum & postmodum rubicundum prodit. De cætero notandum, quod dissolvendo Phosphorum solidum in hoc oleo, fiat Phosphorus liquidus. Adhibetur alias ad *Balsamum Caryophyllorum*, Nägelein Balsam/ *Baume de Gerofle.*

AMOMUM.

Sunt arboris Americanæ Caninga dictæ, baccæ rotundæ ex fusco-nigricantes, piperis magnitudine, in summo

umbilicatæ, includentes ſub tenui pellicula & ſubſtantia fungoſa, binos acinos nigros parvos, tenui membrana veſtitos, ſaporis & odoris ad caryophyllos accedentis.

Sunt fructus caſſiæ caryophyllatæ.

Caryophyllis aromaticis accedunt & reſpondent, ſed virtutibus ſunt debiliores, in ſpecie conferunt in vertigine.

℞. Cort. Winteran. ʒj caryoph. arom. ʒij. amom ʒiij. ſaſſafr. ʒj. bacc. Junip. ʒij. ſumm. abſynth. Mj. f. infuſ. antihydropicum.

℞. Amom. ℥ß. galang. ʒj. rad. doronic ʒiß. M. f. p. vel addita conſerva florum tunicæ f. bolus contra vertiginem, vel infundatur vino & fiat infuſum.

MA-

Si de AMOMO in genere ſermo eſt, multa adhuc de eo inter authores diſceptatio eſt. Illud, cujus author meminit, eſt annotante RAJO

Amomum quorumdam odore Caryophylli I. B. 194. Amomum aliud quorumdam & Caryophyllon Plinii Cluſio ſuſpicatum Park. Caryophyllus aromaticus fructu rotundo, Caryophyllon Plinii C. B. Pin. 411. Piper odoratum Jamaicenſe noſtratibus Raj. Hiſt. l. 26. 1. p. 1507. Alpice dicitur Anglis, quaſi omnium aromatum inſtar, & in culinis apud eos ad cibos condiendos in frequenti eſt uſu. De Nuce Moſchata, Cinamomo & Caryophyllis participat. Vocantur à quibuſdam baccæ pantaromaticæ.

Author fructum Caſſiæ Caryophyllatæ eſſe aſſerit, repugnat TOURNEFORTIUS, aſſerens eſſe fructum arboris, quæ LIGNUM INDUM, Campeſch-Holtz / *Bois de Campeche* ſuppeditat.

Præter hoc celebratur Amomum verum quod à RAJO dicitur eſſe

Amomum verum Gerar. emac. Parck. Amomum racemoſum, quod verum credimus Amomum C. B. Pin. 413. Amomum no-

novum Cardamomi vulgaris facie ſive Indicus racemus I. B. I. 197.

Deſcribitur autem ab eodem RAJO ex MARONEA, quod ſit parvus racemus abſque pediculis ex uno ſarmento enatus, ſibi ipſi arcte cohærens & convolutus in uvæ modum, conſtans decem aut duodecim ad ſummum acinis ſeu folliculis fibroſis ſe mutuo comprimentibus tanquam de communi loco certantibus, adeo ut ſibi invicem parvas cavitates imprimant. Racemo ineſt odor validus, ſed ἰνώδης ingenitus, non aſcititius, qui vulgarem lavendulam quodammodo redolet, ſuavior tamen exemptis a folliculo ſeminibus major odoris acrimonia ineſt, minor autem odoris gratia; eadem ratione & racemus & nuda ſemina acri ſapore ſunt prædita, ſed in racemo hebetatur acrimonia, in nudis ſeminibus vehementior percipitur; quæ vulgarem caphuram quodammoda ſapit. Hoc cum MARONEA pro vero Amomo veterum quidam habent, & in Theriacam recipiendum eſſe cum CHARAS ſuadent. Nihilominus RAJUS pro Cardamomi ſpecie hoc Amomum venditat. Taceo aliorum ſententiam, qui Amomum vel Roſam Hierichunticam, vel Cubebas, vel Cinamomum, vel Piper racemoſum, vel Piper Æthiopicum, vel pedem Columbinum, vel aliud quid exiſtimant.

MACIS.

Eſt Nucis Moſchatæ cuticula membranacea, craſſiuſcula, ramoſa, quaſique reticulata, ex aureo flaveſcens, incumbens putamini corticoſo, cui medulla Nucis moſchatæ incluſa eſt.

Macis ⊖ aromaticum oleo ſociatum paulo temperatius eſt quam caryophyllorum, ſuas operationes quoque blanda vi anodyna abſolvit.

In colica, Vomitu & pellendis Menſibus ſpecifice commendatur. Datur in Subſtantia ad gr. x. in infuſ. ad. ʒij. In India pro pellendis menſibus adhibent macin ex infuſo

▽æ ferventis vel cum floribus lavendulæ. Vis anodyna intenditur Nuce Moschata, ꝏ que ejus expresso.

℞. Macis. ℥iß. infund. vin. ad tormina abdominis, add. Nuc. Mosch. ℥ß. contra colicam.

℞. Mac. flaved. Cort. aurant. ana ℈ß. Ocul. 69. ℈j. f. pulv. ad colicam add. Laud. op. gr. j.

℞. Theriac. ℥ß. ꝏ d. mac. gt. ij. ſ. macis ℈ß. L. O. g. j. succ. cydon. q. ſ. f. bolus ad Vomitum ſiſtendum.

℞. ꝏ mac. expr. ℥ß. Zibeth. gr. viij. f. linimentum in colica a debilitate ventriculi, regioni umbilicali applicandum, addi poteſt ꝏ deſt. macis.

NUX

MACER, Mußcat-Blüth / MACIS OU FLEUR DE MUSCADE. Vocatur quoque CORTEX AROMATICUS & NUCIS MOSCHATÆ OPERIMENTUM.

Male dicitur flos, melius, uti Author ipſe innuit, cortex vel involucrum, convenit cum reti nigro, quod putamen noſtrarum nucum circumdat, initio eleganter rubet, ſed aëri expoſitum elegantiam illam amittit, & flaveſcentem colorem contrahit.

Saporis eſt acris aromatici ſuaviter amaricantis, odoris fragrantis. Vires quoque obtinet nervinas atque cephalicas.

Externe adhibetur in nodulis, cucuphis & ſacculis cordialibus. Multi illam plus penetrare autumant, quam ipſam Nuce Moſchatam.

IN OFFICINIS PROSTAT

Eſſentia Macis, Mußcatblüth-Eſſentz / *Eſſence de Macis*. Vires obtinet ſtomachicas, carminativas & anticolicas, conducit in cruditatibus acidis & viſcidis, anorexiæ & dyſpepſiæ medetur. Datur ad guttas 20. 40. & ultra.

Oleum deſtillatum Macis, Mußcath-Blüthöhl / *Huile de Macis*; quod ſtomachicum eſt, & in vomitu multum valet. Datur ad guttas tres, quatuor &c. Externe miſcetur variis linimentis & Balſamis.

NUX

NUX MOSCHATA.

Eſt arboris Nuciferæ aromaticæ Pala dictæ, nucleus rotundus aut oblongus, ſolidus exterius quodammodo rugoſus & cinereus, intus pallide flaveſcens, venis albicantibus hinc inde interpolatis, ſaporis acriuſculi aromatici, ſimulque pinguis, odoris fragrantis ſatiſque grati.

In Moluccis creſcunt non ſua ſponte ſed cultura, arbores magnitudine accedunt ad mala vel pruna, flores habent pentapetalos cum nullis ſtaminibus.

Maci reſpondet, ſed temperatior eſt, & ob terreas adſtringentes partes & 🝆 craſſum habet vim potentiorem anodynam, ad indolem opii quodammodo accedentem, hinc anodyna eſt & hypnotica, ſiſtens nimium ſpirituum & ſanguinis motum, & in vomitu, colica, diſpnoea, ſtranguria, elegans ſpecificum eſt. In cardialgia, Paralyſi, & ab hac læſa deglutitione ſingularem fert opem.

Stomacho applicata externe eum mire roborat. Datur ut macis, ſed cave ne à nimia doſi ob olei copiam Ventriculi fermentum obtundatur, neve torpor & ſtupor ſpiritibus inducatur. Toſta & ⊖ibus aromaticis orbata, tota terrea, adſtrictoria, anodyna & hypnotica eſt. Et in quolibet fluxu compeſcendo auxilium fert.

Oleum ſuppeditat triplex. 1. 🝆 deſtillatum tenue & ſubtile 2 expreſſum, craſſum & ſebaceum, in quo vis aromatica adhuc integra hæret. 3. coctum, itidem craſſum & ſebaceum, aſt virtute aromatica plurima ex parte orbatum. Hoc colligitur ex reſiduo deſtillationis Nucis Moſchatæ, cujus ſuperficiei inſtar ſebi ſupernatat.

℞. Nuc. Moſch. toſt, gr. xv. Corall. r. præpar. C. C. uſt. ana ℈j. Laud. op. gr. ij. M. f. pulv. vel cum conſerv. roſ. ⊖lat. f. bolus ad quemvis fluxum alvi. ℞. Vi-

℞. Vitell. ovor. q. v. Nuc. Mosch. ℈j + rosac. par. coque simul ad duritiem, ad quosvis alvi fluxus.

℞. ⁂ Nuc. expr. gr. x. L. O. gr. ij. cons. ros. ⊕lat ʒß. f. bolus in alvi fluxu, adde si velis, Corall. præpar. s. C. C. præpar. ut & sacch. ♄ni gr. vij.

℞. ⁂ N. M. ex destillat. resid. ℈j. Corall. r. præpar. C. C. præpar. ana gr. xv. L. O. gr. ij. Cons. ros. ⊕l. & syr. nonnihil. vel q. s. f. bolus præstantissimus in omnibus fluxibus.

℞. ⁂ Nucist. expr. & multiplici affusione ♒us vini odore aromatico orbati ʒj. ⁂ succin. gt. v. caryoph. gt. iij. ⁂ express. ex flaved. cort. aurant. gt. viij. cinam. gt. ij. M. f. Balsamus apoplecticus vel analepticus in quovis casu ex torpore spirituum.

℞. ⁂ Nucist. expr. ʒj. ⁂ succin. gt. x. spicæ gt. xv. camph. gr. vij. f. linim. antiparalyticum. Hujus grana iij. vel iiij. possunt exhiberi ad convulsiones.

℞. ⁂ Nuc. Mosch. expr. ʒij. rad. ir. flor. ʒiß. Croc. or. ℈ß. L. O. gr. xv. styrac. benz ana ʒj. Balf. Peruv. q. s. M. f. pomum hypnoticum, naribus admovendum, ad conciliandum somnum.

CUBE-

NUX MOSCATA ab odore, Μοσχοκάρυον, κάρυον ἀρωματικόν, NUX AROMATICA, NUX MYRISTICA, NUX UNGUENTARIA, MUSCATA, NUCISTA, Mußcatnuß / Mußcaten / Muscade, Noix Muscade.

Arbor sub sequentibus nominibus describitur. Nux Moschata fructu rotundo C. B. Pin. 407. Nux Aromatica vulgo Muschata I. B. I. 265. Pala & Pongopala. Pis. Mant. Arom. 173. Nux Myristica Matth. Lugd. append. 4. &

Nux Moschata fructu oblongo C. B. Pin. 407. Nux Moschata mas oblongior. Lob. hanc sylvestrem esse dicunt, illam vero coli asserunt.

In

In Insula quoque Bandam hæ arbores nuciferæ quam maxime proveniunt juxta OLEARIUM, bis, juxta alios ter fructus maturos in anno ferunt.

Discrepant Nuces Moschatæ magnitudine & figura. Est enim major & minor, est rotunda & oblonga. Rotunda, qua communiter, ut SEBIZIUS loquitur, in culinis & officinis utimur, à CLUSIO aliisque vocatur fœmina, oblonga vero mas, eo quod mares facere credebatur, ast longe inferior est priori. Leguntur Nuces maturæ, lectæ remotis putaminibus aqua marina consperguntur & siccantur ad solem, siccatis adimitur macis, & postea nuclei lavantur calce, ut eo melius à corruptione serventur. His nucibus certæ quædam aves inhiant, quas propterea Nucivoras vocant.

Quod si totum fructum consideremus, in fructibus hisce primo sese offert pulpa carnea, eodem fere modo, ac in malo persica, ubi mediante cortice lignoso tenui & duriusculo nucleus est inclusus, qui vocatur Nux Moschata. Post pulpam se offerunt filamenta flava, quæ ambiunt immediate corticem illum lapideum, & vocantur macis, male autem flos, quoniam videlicet reti nigro convenit, quod putamen nostrarum nucum circumdat.

Nux Moschata remedium habetur stomachicum, carminativum, cephalicum & uterinum. Utero enim insigniter conferre dicitur, & aliqualiter prodesse pro arcenda sterilitate. In doloribus post partum flatulentis & in torminibus alvi apud gravidas commendatur. Adhibetur quoque in roborando fœtu & præcavendo abortu, hinc etiam mulierculæ sumunt Nucem Moschatam sub cineribus assatam & in 6. partes divisam, ad roborandum fœtum.

In hæmorrhagiis pulvis Nucis Moschatæ cum alumine laudatur. Porro celebratur in dysenteria, Lienteria, diarrhœa &c. ubi miscetur vel cum vitello ovi, vel cum Rhabarbaro tosto. Commune admodum est, in fluxibus alvinis inspergere Nucem Moschatam ferculis, vel ovo sorbili, vel frixo & ad duritiem cocto, vel etiam pani tosto & in vino Burgundo macerato. In fœtore oris commendatissima quoque est, si jejuno stomacho assumatur. Variis admiscetur ferculis.

Externe inservit quoque pro roborando fœtu, ubi vel vino Malvatico, vel Spiritu Vini frustum panis humefit, cui deinde inspergitur pulvis Nucis Moschatæ. Idem remedium abdo-

 mini

mini impositum pro arcenda diarrhœa, & compescendo alvi fluxu nimio & vomitu adhibetur. In suffitu conducit ad passionem & Lipothymiam Hystericam, quo in casu accensa Nux naribus admovetur, & fumus ore capitur. Idem suffitus è Nuce Moschata per infundibulum ad partes genitales admissus, prodest in flatibus uteri & inflammatione post partum, ab aëre frigido contracta. Ad suffocationem hystericam arcendam & præcavendam, appendunt etiam Nucem Moschatam, præsertim sic dictam, Mutter-Mußcaten/ sub quibus quidam intelligunt nuces dictas oblongas, alii vero nuces ex duplici constantes nucleo.

IN OFFICINIS PROSTANT

Nux Moschata in Indiis condita cum Saccharo & aromatibus, *Nux Indica condita*, eingelegte Mußcatnuß/ oder eingelegte Indianische Nußen. *Noix d'Inde*, ou *Noix Moschade condite*, ou *confite*. Stomachica, cordialis & aphrodisiaca est.

Oleum Nucis Moschatæ seu Nucistæ expressum, außgepreſt Mußcatnuß-öhl/ *Huile de Noix Muscades tirée par expression*; in massis seu laterculis quadratis consistentia duriore coloreque pallidiore ex Hollandia advehitur. Interne pro fluxu alvi compescendo adhibetur, præprimis infantibus cum pulte; externe pro roborando ventriculo & intestinis inungitur. Oleum Nucis Moschatæ odore & colore vel per coctionem, vel per spiritum vini privatum constituit sæpissime sic dictum corpus pro Balsamo.

Oleum Nucistæ destillatum, destillirt Mußcaten-öhl/ *Huile de Muscade distillé*; datur interne ad aliquot guttas, externe in unguentis & linimentis stomachicis & carminativis adhibetur. Ex hoc destillato oleo cum corpore pro Balsamo parari potest *Balsamum Nucistæ*.

CUBEBÆ.

Sunt fruticis convolvulacei Javanensis Curane dicti, rotunda piperi similia, paulo majora, fusca, rugosa scabra, cum appenso tenui pediculo caudæ instar, includentia sub cortice tenui nucleum parvum rotundum, foris nigricantem, intus albicantem, saporis aromatici potenter acris, odoris suavis.

Adeo

Adeo penetránte acri & aromatico ⊖e pollent, ut in ore volutatæ faucium & linguæ poros aperire & quasi dissolvere videantur. Hinc quoque in Catarrhis, glandularum obstructionibus, raucedine, Paralysi, Apoplexia maximam habent virtutem, conferunt quoque ad confortandam memoriam, & stimulandam ♀em, in siccitate oris à spirituum animalium denegato influxu, singulare quid promittunt.

Dantur in substantia à gr. v. ad viij. in infuso ad ℨij. ℴℴ dest. ad gt. ij. ad memoriam confortandam.

℞. Cubeb. ℨij. sacch. penid. ℥j. infund. ▽ puleg. q. s. f. infus. s. coque saccharum ad consistentiam & fac rotulas contra raucedinem.

℞. Cubeb. gr. vij. caric. ping. ℨj. cape singulis diebus ad præcavendam Apoplexiam.

℞. Cubeb. ℈ß. Castor. gr. v. sacch. par. M. f. pulv. aut fac trochiscos seu rotulas ad nimiam siccitatem oris, ortam à ⏜uum animalium denegato influxu.

CAR-

Cubeben/Cubeblen/ CUBEBES, POIVRE à QUEUE.

Undenam hi fructus proveniant, præcise nondum extra litem positum est, RAJO aliisque contra Authoris nostri mentem putantibus ex arbore provenire. His interim nominibus solent insigniri,

Cubebæ vulgares, nec Arabum Cubebæ, nec Galeni Carpesium Matth. C. B. Pin. 412. Cubebæ I. B. 2. 109.

Cubebæ quandoque vacuæ reperiuntur. Ad vertiginem specialiter commendantur, unde & lingua Germanica, Schwindel-Körner/ appellantur, ab iis, qui alta scandunt, deglutiuntur. Ventriculum roborant, concoctionemque promovent, halitum oris emendant. Si in ore detineantur coitus tempore, illum jucundiorem fore sibi quidam persuadent. Ad Apophlegmatismos & sternutatoria quoque adhibentur.

PROSTANT IN PHARMACOPOLIIS

Confectio Cubebarum, seu *Cubebæ ſaccharo incruſtatæ*, überzuckerte Cubeben / *Cubebes confits* &

Species diacubebarum, Cubeben-Speceren / *poudre de Cubebes composée*, quæ pro remedio aperitivo, hepatico & antihydropico celebrantur: doſis ℈j. ʒß. & ultra.

CARDAMOMUM.

Cardamomum majus non eſt in uſu, nam non fert ætatem ut minus. Minus ſunt plantæ indicæ capſulæ membranaceæ triquetræ, palleſcentes, tribus per longitudinem diſtinctæ cellulis, quibus includuntur acini anguloſi ex fuſco nigricantes, involuti tenui & albicante pellicula, ſaporis acris aromatici, ejuſdemque odoris.

Majus ſunt plantæ indicæ Benzal dictæ, capſulæ membraneæ triquetræ, cardamomo minori triplo longiores, tribus per longitudinem diſtinctæ cellulis, ſaporis & odoris minori fragrantioris.

Minus majori præſtantius. Vi aromatica gaudet remiſſiore & minus deſiccativa, quam Cubebæ, attenuat ſatis & penetrat, ut in vertigine, confortanda memoria cubebas ſuperet.

Datur in ſubſtantia ℈ß. in infuſo ut cubebæ, ſtimulatur camphora.

℞. Cardamom. ʒß. Coriandr. ʒij. ſinap. ℥ß. M. f. p. pro Apoplexiæ præſervatione.

℞. Ambr. gryſ. gr. xv. ſolv. in ☍ cinam. cubeb. cardamom. ſ. q. ſacch. albiſſ. ℥iiij. Moſch. or. gr. iij. M. f. p. ad confortandam memoriam.

PIPER

Cardamömlein / CARDAMOME.

Cardamomum majus ab authore hic allegatum minime confundendum cum granis Paradysi, quæ Cardamomo huic quandoque in officinis substitui solent, de quibus infra. Factum hinc est, ut distinxerint alii in Cardamomum maximum, majus & minus.

CARDAMOMUM MINUS Bontii 126. Matth. advers. Lob. 2. 204. Tab. Jcon. 915. Cardamomum simpliciter in officinis dictum C. B. Pin. 414. Cardamomum cum siliquis sive thecis longis & brevibus I. B. 2. 205. Klein Kardamömlein / gemeine Cardamomen / CARDAMOME ORDINAIRE.

Bontius se primum hanc plantam descripsisse gloriatur, & à subsequente discrepare asserit.

CARDAMOMUM MAJUS Bontii 127. Cardamomum majus officinarum C. B. Pin. 413. Groß Cardamömlein. Hujus quoque capsulæ involvunt semen angulosum fuscum, sed rarum est, & quotiescunque Cardamomum simpliciter exposcitur, minus est intelligendum. Cardamomum utrumque in India Orientali ejusque variis locis, Java, Ceylon, Malabar &c. provenit.

Remedium constituunt cordiale, stomachicum, carminativum atque cephalicum & uterinum, concoctionem adjuvant, anhelitum oris corrigunt, urinam, & menses cient, in obstructionibus viscerum conducunt. Virum fortem faciunt & audacem fœminam. Venerem enim languidam excitant.

Cardamomum minus in Theriacam & Mithridatium recipitur. In cibis quoque condiendis inservit.

PIPER ALBUM ET NIGRUM.

Piper album & nigrum non differunt ratione plantæ, sed ratione fructus. Datur etiam factitium. [Quod ita describit Sam. Dale Pharmacol. p. m. 446. Javanenses & Amstelodamenses immittunt piper nigrum in 🜄 ut decorticetur, & tum involvunt in Creta, ut fiat piper album factitium.]

Nigrum sunt fruticis sarmentosi piperiferi grana rotunda, pisi magnitudine, globosa, nigricantia, rugosa, in-

 cludentia

cludentia ſub cortice intus albicante nucleum nullum vel exiguum ſaltem. Saporis acris & fervidi aromatici, odoris fragrantis.

Album ſunt ejuſdem grana, cortice cinereo tecta, pellicula minus rugoſa.

Album ſi naturale ſit, non factitium, gratius eſt & laudabilius nigro, utrumque gaudet ⊖e aromatico acerrimo pungente, fixo potius quam volatili, cum pauco oleo ſubtili, acredine piperata fere privato, quod mirandum.

Ob ſalis penetrantiam, viſcida & acida potenter penetrantis ſtomachicum eſt & anticolicum, leniens ſimul horripilationes febrium intermittentium, ipſarumque febrium paroxyſmos, præcipue ſi fomes earum ſit in Ventriculo.

Externe reſolvit nervos obſtructos, uvulam elongatam & à Pituita obſeſſam curat. Integrum ſeu groſſo modo contuſum felicius datur, quam minutius tritum, hoc enim membranas Ventriculi & inteſtinorum aliquando inflammat, illud vero aromaticam ſuam virtutem tranſmittit in ſanguinem. [vid. hac de re Caſp. Hofmann. de Medic. officinal. l. 2. cap. 175. p. m. 424.]

Decocta piperum, quia ⊖e fixo gaudent, acerrima fiunt.

In ſubſtantia dantur gr. iij. in infuſo datur ad ℈ß. nimia acredo temperatur oleoſis, præcipue baccis lauri, ſaccharo & fœniculo.

℞. Piper gr. iij. integra cape ad cruditates Ventriculi ex paſſione colica, vel contund. & add. conſerv. menthæ.

℞. Piper integr. gr. iij. cap. ex cochl. j. ♁-us vini in febribus ante paroxyſmum.

℞. Piper gr. iij. bacc. laur. ℈ß. L. O. gr. j. M. f. p. ad febres.

℞. Piper

℞. Piper. gr. vij. ○ gr. v. f. pulv. uvulæ applicandus.

℞. ∴ Piper dest. gt v. Extr. gentian. absynth. ana ℈j. ad febres intermittentes præcipue quartanam, ut & illarum horripilationem.

℞. ∴ laurin. expr. ʒij. ∴ piper. dest. ℈j. ∴ nardin. ʒj. f. linimentum dorso applicandum, contra horrores febriles.

N. quod fructus piperis Hispanici recentioris fumum suppetant, qui attractus tussim excitat vehementem, adeo ut omnes qui adsunt in conclavi tussire cogantur. Ope hujus tussis potest rejici, si quid incidit in asperam arteriam.

PIPER

Πέπερι, Pfeffer/ POIVRE.

Datur triplex, Nigrum, Album & Longum, de quo postea.

PIPER NIGRUM, vocatur μελανοπέπερι, Schwartzer Pfeffer/ POIVRE NOIR, ALBUM vero λευκοπέπερι, Weisser Pfeffer/ POIVRE BLANC.

Piper rotundum nigrum C. B. Pin. 411. Piper nigrum I. B. 1. 181. Et Raji Hist. 1341.

Piper rotundum album C. B. Pin. 412. Piper album I. B. 2. 184. Raj. Histor. 1342.

In eo fere conveniunt, quod planta utrumque Piper ferens sit sarmentosa, sed discrepant quam maxime authores, an non ex eadem planta & album & nigrum proveniat, præsertim cum PISONE aliisque testantibus Piper album nihil aliud sit, quam nigrum ante insolationem decorticatum. Decorticatio autem illa fit bene maturo Pipere, ex marina macerato. Maceratione enim cortex exterior niger dehiscit tumescendo, atque ita facillimo negotio granum, quod intra illum includitur, album eximitur & ad modum piperis nigri exsiccatur. Quem laborem laboris impatiens natio nisi fugeret, non tanta esset Piperis albi, si cum nigro compares, inopia. Accedit, quod quandoque Piperis albi grana reperiantur, a quibus cortex niger rugosus non omnimodo fuit ablatus. Addunt, Piper album majus esse nigro, quoniam ab aqua, in qua maceratur intumuit, comparet etiam absque rugis, quoniam cortex, qui contrahi poterat, abest

abest. Insuper colorem eundem habet ac Piper nigrum decorticatum, & tandem saporis est mitioris, ob partem salis in aqua amissam. Alii tamen, licet non aliud, quam inter vitem uvas albas & vitem uvas rubras ferentem discrimen, inter plantas Piper album & Piper nigrum dantes, faciant, attamen album separatim à nigro crescere contendunt. Forsan hinc provenit, quod duplex conspiciamus Piper album, alterum sibi relictum, quod in peculiari specie crescit, alterum, creta vel etiam calce viva cineribusque involutum, **gekalchter Weißer-Pfeffer** appellatum, quod ex nigro factitium existit. Expectabimus Litis decisionem cum accurata descriptione floris plantæ piperiferæ.

Juxta CLUSIUM in planta hac ad ramorum internodia nascuntur uvæ teretes & oblongæ multis granis orbicularibus, nunc majoribus modo minoribus ipsi scapo sine petiolo adhærentibus constantes.

Piper nigrum in plerisque Indiæ Orientalis regionibus, præsertim in Malabar, Java, Sumatra, Bandam &c. provenit. Candidi autem plantas rariores esse dicunt, nec nisi certis Malavar & Malacæ locis nascuntur. Quod si POMET fides adhibenda, magna quoque copia Piper album in Insula St. Laurentii aut Madagascar occurrit.

Piper præsertim nigrum colligitur ante plenam maturitatem, ubi in colorem prasinum adhuc inclinant grana, aut, ut alii volunt, cum plene jam maturuerint, id quod Septembri, Octobri &c. fit, & in segetibus palmeis expansa Soli exponunt, cujus calore intra triduum nigrescunt & corrugantur.

Piper album ob suavitatem præfertur nigro. Piper juxta Deodatum omnia aromata salubritate superat Ex aromatibus Piper condimentum est communissimum, Culinisque magis quam usui Medico inserviens. Quod autem ad hunc attinet, de eo Schola Salernitana ita canit.

Quod Piper est nigrum, non est dissolvere pigrum
Phlegmata purgabit, concoctricemque juvabit;
Leucopiper stomacho prodest tussique dolorique
Utile, præveniet motum, febrisque rigorem,

Virtus aphrodisiaca quoque ipsi adscribitur. Novem Piperis grana

grana per plures dies deglutita, à quartana liberare dicuntur. In febribus non semper cum successu, sed quandoque cum noxa assumitur. In humoribus pituitosis catarrhalibus dissolvendis conducit, unde in tussi & aliis pectoris affectibus prodest. Visum quoque acuere fertur. Putatur & conceptum impedire, præsertim si post coitum usurpetur. Quando de Pipere dicitur, quod refrigeret, illud per accidens fieri intelligendum est. Uvulæ relaxatæ afflatur, vel subditur pulvis Piperis. Extrinsecus apophlegmatismis, gargarismis, sternutatoriis immiscetur. In angina quoque celebratur, sed caute usurpandum. Odontalgiam sedat. In paralysi in linimentis adhibetur. Cholerici & tenerioris constitutionis homines, ut ab aliis aromatibus, ita & à piperatis quam maxime sibi caveant.

OFFICINÆ NOSTRÆ EX PIPERE ASSERVANT

Species diatrion Pipereon, Dreypfeffer Pulver / *Poudre de trois Poivre*; stomacho, in cruditate præsertim acida, flatibus discutiendis & concoctione juvanda, conducunt. Dosis est ad ℈ß. ad ʒj. imprimis post partum. Quidam exinde cum saccharo parant rotulas bibonibus convenientes.

Oleum de Piperibus coctum, Pfeffer-öhl / *Huile de Poivre*. Cerebri & nervorum frigidas noxas propellit, calefacit, abstergit, discutit, aperit, ad paralysin, spasmum, tremorem, epilepsiam, uteri, coli & vesicæ vitia, item ad ventriculum frigidum prodest.

Oleum destillatum Piperinum, destillirt Pfeffer-öhl / *Huile de Poivre distillé*; commendatur, præter virtutes ab authore descriptas, ad atrophiam membrorum.

℞. Olei de piperibus cocti, olei Capparum ana v. gr. ʒij. Msc. pro linimento ad dolores lumborum rheumaticos, præsertim frigidos, applicando frigide. Piper ingreditur Theriacam, Mithridatium &c.

PIPER HISPANICUM, CAPSICUM vel à græca voce κάπτω, mordeo, propter vim deurentem fructus, vel à voce Capsa, quoniam idem fructus capsulam refert: PIPER INDICUM, PIPER CALECUTICUM, PIPER BRASILIANUM, Spanischer-Pfeffer / Indianischer-Pfeffer / Calecutischer-Pfeffer / POIVRE D'INDE, POIVRE DE GUINEE, POIVRE DE BRESIL, PIMENT.

Est planta flore monopetalo, rotato & multifido, cujus pistillum

stillum ex calyce surgens abit in fructum mollem, membranaceum, in duo loculamenta divisum, seminibus fœtum compressis, utplurimum reniformibus.

Ex pluribus speciebus fructus ratione præsertim differentibus, inprimis species vulgatissima in usu est, quæ vocatur

Capsicum siliquis longis propendentibus Tourn. I. R. H. cl. 2. S. 7. g. 5. Piper Indicum vulgatissimum C. B Pin. 102. Capsicum Actuarii sive Caninum Zinziber, Avicennæ Calecuticum Piper sive Piper Indicum longioribus siliquis Lob. Icon. 316.

Olim ex locis, unde nomina habebat, advehebatur, nunc ubivis in hortis colitur; floret Augusto.

Tanta acrimonia præditum est, ut linguam fortissime feriat, & vapor ex siliquis, dum aperiuntur, exhalans nares percellat fortiter, sternutationemque excitet, manus quoque dum tractantur, acriter afficiunt siliquæ, Imo si siliquæ particula prunis injiciatur, fumus naribus exceptus immania & continua sternutamenta ciet, quæ non cessant, donec fumus dissletur & evanescat. Sunt qui pulvere harum siliquarum cum farina coctarum instar panis utuntur condimenti loco instar piperis.

Has siliquas quoque rubicundas condiunt vel saccharo, vel aceto & sale. Aceto quoque ad majorem acrimoniam conciliandam immerguntur.

PIPER LONGUM.

Piper longum sunt sarmentosi fruticis fructus oblongi, teretes, cinericei, [instar nucamentorum seu Julorum Coryli,] ex numerosis vermiculato plexu dispositis granis minutis compacti, saporis pipere nigro acrioris [& amaricantis.]

Piper hoc rotundo quidem ingratius, sed virtute potentius, & proinde ad excitandos soporosos, emendandas Ventriculi cruditates usus elegantioris est, quam piper rotundum

℞. Piper. Castor. rad. pyrethr. ari, fol. origan. ana q. v.

v. f. infus. ex vino vel -∿-u vini adde si vis Nuc. Moschat. [In essentia stomachica Thomsoni, in cruditate acida & viscida commendatissima piper basin constituit.]

℞. Piper. castor. helleb. alb. ana ℈j. ℅ rut. major. salv. ana gt. ij. M. f. pulv. sternutatorius ad excitandos soporosos.

GRA-

Μακροπέπερι, MACROPIPER, Langer-Pfeffer / PIMPILIM, POIVRE LONG.

Piper longum Orientale C. B. Pin. 412. Piper longum I. B 2. 185. Raji Histor. 1343.

Plantam, quæ hoc Piper fert, reliquis piperiferis non multum absimilem, nisi quod minus alte ascendat, ac juxta quosdam, quod adeo se non circumvolvat & fructum peculiarem obtineat, esse dicunt. Ex nonnullorum sententia Piper longum racemus est vel scapus Piperis vulgaris, dum adhuc virescit, collectus, & antequam grana incrementum adepta sint, sed recte à CHARRAS refutantur, testantibus id insuper peregrinationum scriptoribus. Piper longum in India Orientali, Bengala & Java præsertim crescit. Nascitur tamen etiam in America, testante MONARDE aliisque.

Ingreditur Theriacam, Mithridatium, Diascordium &c.

GRANA PARADISI.

Sunt species Cardamomi, arilli angulosi, nitidi, fusci, fragmentis lapillorum granatorum similes: utuntur Indi loco piperis [saporis acris & fervidi medii inter cardamomum & piper.]

Virtute cum pipere coincidunt, ejusque defectum supplent, tam condimenti quam medicamenti loco. Usurpatur ut piper, idcirco huic admiscetur, & iis adulteratur. Præbent ℅ acerrimum.

℞. ⚬⚬ laurin. ℥j. ⚬⚬ gran. parad. gt. viij. in Ventriculi debilitate.

Capiuntur ad Epithemata contra Paralysin.

Infusum ex vino in Ventriculi debilitate ejusdem est facultatis cum infuso acori.

SEMEN

CARDAMOMUM MAXIMUM, MALAGUETTE, MELEGUETTA, ab urbe Melega unde olim advehebatur, Pariß-Körner/ Paradiß-Körner/ MANIGUETTE, ou GRAINE DE PARADIS, ob jucunditatem odoris.

Cardamomi genus maximum grana Paradisi Officinarum C. B. Pin. 413. Melegetta seu Cardamomum Piperatum Cord. Malaguetta Cardamomum 1. Camer. Epit. 11. Cardamomum Arabum majus Tabern. 1. c. 915.

Ex Orientalibus quoque locis ad nos advehitur. In officinis substituitur Cardamomo majori. Virtutibus convenit cum reliquis Cardamomi speciebus.

SEMEN AMMIOS.

Sunt Ammios majoris C. B. P. semina parva, petroselino minora, ex cinereo spadicea, saporis amari, acris, odoris fragrantis.

Minoris semine apii, odore origani J. B. sunt semina parva, striata, petroselino minora, ex rufo spadicea, saporis acris aromatici, quasi ex pipere & cumino compositi, odoris fragrantis ad origanum accedentis.

Minus majori præstantius & præter virtutes aromaticis affines vim habet specificam anticolicam, ex plurimorum sententia vim ad promovendam fœminarum fœcunditatem. [vid. hac de re Matthiol. lib. 3. in Diosc. c. 61. p. m. 557.] ob salis aromatici & -ɲ-uosi penetrantiam, quod se ad Uterum

rum extendit, etiam fluori albo conducit, unde quoque ingreditur Clysteres Uterinos.

Majus datur ad ʒß. minus ad ℈j.

℞. Sem. ammios ʒß. fol. horm. p. j. lign. ſaſſafr. ʒj. affund. ▽ cinam. & fac infuſum, quod cape cum toto. In fluore albo.

℞. Sem. ammi. ℥ß. ſacch. cand. par. f. pulv. ad ij. vel iij. doſ. exhibeatur infantibus contra tormina.

℞. Ariſtol. rot. ʒß. rad. Zed. ʒj. Cent. m. roriſmar. ana Mj. chamom. artemiſ. ana Mß. coq. in ▽ f. Clyſter Uterinus.

Indi exhibent à ʒj. ad ʒij. contra ſterilitatem mulierum, ſæpe cum fructu, ubi ſcilicet adeſt obſtructio vaſorum.

℞. Cinam. ℥j. caryoph. ʒij. Nuc. Moſch. piper. galang. ana ℥ß. ſem. ammios ʒiij. affund. ▽. regin. Hung. datur infuſum cochleatim contra ſterilitatem.

SEMEN

Ἄμμι, ἄμι, ἄμμιον, AMEOS, AMIOS, AMMEOS, à ſemine arenam quaſi referente, Ammey/ AMMI.

Ammi majus eſt plantæ genus, flore roſaceo & umbellato, plurimis ſcilicet petalis conſtante cordiformibus, inæqualibus, in orbem poſitis & calyci inſidentibus. Is autem abit in fructum ex duobus ſeminibus compoſitum exiguis, hinc gibbis & ſtriatis, inde vero planis. Addenda ſunt folia oblonga & anguſta coſtæ per conjugationes innaſcentia, ultimo impari claudente.

Ammi majus C. B. Pin. 159. Ammi vulgare majus latioribus foliis ſemine minus odorato I. B. 3. p. 2. 27. Ammi vulgare Dod. Pempt. 301.

Ammi minus ad fœniculum refertur a TOURNEFORTIO & dicitur

Fœniculum annuum Origani odore Tourn. I. R. H. cl. 7. S. 2. g. 1. Ammi parvum foliis fœniculi C. B. Pin. 159. Ammi ſemine tenuiſ-

tenuissimo & odoratissimo I. B. 3. 2. 25. Ammi perpusillum Lob. Ic. 725.

Ammi in usum Medicum suppeditat semen. Præstantius est AMMI VERUM seu CRETICUM, quod etiam CUMINUM ÆTHIOPICUM, ALEXANDRINUM, ÆGYPTIACUM, SYRIACUM, REGIUM appellatur, & ex Candia, Ægypto aliisque locis ad nos adfertur. Huic autem substituitur semen Ammeos vulgaris, quod colitur in hortis, Junio, Julioque florens.

Est ex quatuor SEMINIBUS CALIDIS MINORIBUS, quæ sunt AMMEOS, AMOMI, APII, DAUCI. Incidit & aperit, menses reserat, Urinam ciet, in stranguria conducit. SIMON PAULI adversus fluorem album, præmisso uterino clystere, pulverem ex veronica, semine Ammeos, Cardamomo minore, Cinamomo & saccharo, cum aliquot guttis olei Cinamomi compositum multis sterilibus novis nuptis se commendasse asserit, quæ ingravidatæ & à fluore albo fuere liberatæ. A quibusdam hoc semen pro antidoto Cantharidum habetur. Ut Alexipharmacum in Theriacam recipitur.

SEMEN ANISI.

Sunt Anisi herbariis dicti C. B. P. semina oblonga, rotunda, in obtusum acumen desinentia, parva, striata, colore ex ruso spadiceo.

Duplex est semine majore & minore, sed solent confundi.

Semina constant 🜔e volatili 🜍so dulcibus inclusis, sive salibus aromaticis dulcedine temperatis gaudent, unde in raucedine asperitate faucium, tussi, colico dolore, & promovenda Urina conducunt, sistunt singultum & simul laxant alvum tardiorem puerorum & duriorem; impediunt quoque lactis coagulationem, corrigendo acidum & amandando illud ad Urinam. Datur a ʒß. ad ℈ij.

℞. Sem anis. ʒiß. coq. in 🜄 s. vino ad passionem colicam.

℞. Sem.

℞. Sem. aniſ. ⊖ geniſt. ana ℈j. f. pulv. diureticus.

℞. Rhabarb. ʒj. ſem. aniſ. ℈j. f. pulv. ad alvum laxandam.

℞. Flor. benz. ʒj. ⊖ volatil. C. C. ⁰⁰⁰ d. aniſ. gt. ij. ſacchar. q. ſ. in tuſſi.

℞. Sem. aniſ. ℈j. ⁰⁰⁰ d. aniſ. gt. ij. rad. alth. ʒj. ſacch. q. ſ. f. pulv. ad raucedinem aſperitatem & tuſſim.

Oleum aniſi deſtillatum blandum anodynum eſt & alvum ſimul laxat, in colica & fluxu albo ſpecifice laudatur. Externe ſuffuſionibus, coryzæ, cardialgiæ, inflationibus abdominis & hypochondriorum atque ſingultibus medetur.

SEMEN

Ἄνισον, ὅτι ἀνίησι τὰς ἐμπνευματώσεις, quod remittat ſeu laxet flatulentas tenſiones, ἄνησον, γλυκάνισον, Plinio ANICETUM, quaſi ἀνίκητον, quod appetitionem cibi præſtet, Aniß / Eniß / ANISE.

Pertinet juxta TOURNEFORTIUM ad Apii ſpecies & ſunt ſequentes.

Apium Aniſum dictum ſemine ſuaveolente majori Tourn. I. R. H. cl. 7. S. 1. g. 2. Aniſum Herbariis ſemine majori C. B. Pin. 159. Aniſum veteribus I. B. 3. p. 2. 92. Aniſum vulgare Cluſ. Hiſt. ccij.

&

Apium Aniſum dictum ſemine ſuaveolente minori Tourn. I. R. H. cl. 7. S. 1. g. 2. Aniſum herbariis ſemine minori C. B. Pin. 159.

Hodie colitur in hortis, campis & agris, floret Julio circiter, ſemen autumno matureſcit: quod ſolum in uſum cedit, odore præſtans, ſapore dulci, grato leniterque mordaci.

Juxta SALERNITANOS *enim, Copia dulcoris aniſi ſit melioris.*

Quo recentius eo melius, cum tempore enim eroditur virtusque evaneſcit.

Inter SEMINA quatuor CALIDA MAJORA refertur, quæ ſunt ANISI, FOENICULI, CARVI, CUMINI.

Vim

Vim possidet Anisum discutiendi, attenuandi, resolvendi, incidendi, aperiendi, abstergendi. Ut aromaticum insigne est carminativum, atque uterinum. Omnibus visceribus, imprimis stomacho est amicum. HEURNIUS, HOFFMANNUS in SCHROED. aliique anisum in substantia aut in decocto facilius discutere flatus, quam oleum destillatum, asserunt. In affectibus infantum pluribus prodest, cum lactis vitia emendet, digestionem promoveat, flatus discutiat, acoremque corrigat. In herniis porro commendatur. Virtus aphrodisiaca quoque aniso tribuitur & alexipharmacum censetur. Commendatur in asthmate tam humorali quam flatulento, ut & in aliis pectoris affectibus. In variis præterea capitis affectibus, epilepsia præsertim infantum, vertigine, confortanda memoria, dolore capitis sedando &c. laudatur. Ophthalmicum præterea dicitur esse insigne, tum externe tum interne usurpatum, unde ab HEER vapor oculis exceptus ad visus claritatem multum conducere asseritur. Hinc SALERNITANI.

Emendat visum stomachum confortat Anisum.

In auditus difficultate, tinnitu aurium, Anisum quoque confert. Masticatum halitum oris emendat, fœtoremque tollit. Decocti vapor naribus exceptus olfactum amissum restituere dicitur.

Cum cibis à quibusdam tanquam condimentum coquitur, & sæpius Tragæis immiscetur. In potu quoque usus ejus est frequens, hinc decocto anisi utuntur vel per se, vel cum hordeo, vel aliis, semine fœniculi &c. pro re nata, pro potu ordinario ipsis etiam infantibus exhibendo. In Theriacam recipitur.

EX ANISO MULTA IN OFFICINIS PROSTANT.

Confectio Anisi simplex, überzuckerter Aniß / *Confection d'Anis* ou *Anis sucré*; optime in Gallia obducitur, vocaturque *Anis couvert*, *Anis à la Reine*, ou *petit Verdun*; inter bellaria æque ac medicamenta locum habet.

Confectio Anisi laxativa, Laxir-Aniß / *Confection d'Anis laxative.* Qui acidulas bibunt, hac confectione frequenter utuntur, ut flatus dissipent & acidulæ per alvum operentur facilius; assumitur ad drachmam unam & alteram, ad unciam semis.

Aqua Anisi vel ex herba & semine, vel ex solo semine, uti fit plerumque,

plerumque, destillata, Aniß-Waßer / *Eau d'Anis*, prodit eodem labore, quando destillamus

Oleum Anisi, Aniß-öhl / *Huile d'Anis*, quod oleum æthereum, aromaticum, adeo subtile est, ut vel duabus tantummodo guttis vix non amphoram aquæ odore & sapore anisi inficias. Attenuat, discutit, resolvit, in affectibus ventriculi & intestinorum, à causa ut loquuntur, frigida ortis, in pectoris morbis à pituita crassa viscida natis, item in flatibus discutiendis conducit: admiscetur purgantibus, imprimis specifico Gialappino. Dosis ad guttas duas, octo &c. vel in vehiculo, vel cum Saccharo. Renibus atque pubi pro urina pellenda inungitur. Tandem etiam nominandus est decantatus

Spiritus Anisi, Aniß-Geist / Aniß-Brandtenwein / *Esprit ou Eau d'Anis*, qui stomachicus est & carminativus, vulgo etiam notissimus, datur ad unum aut alterum cochlear. Saccharo edulcoratus gratior evadit.

℞. Pulv. semin. anis. ℥ß. Ocul. 69. pp. ʒj. Croc. Orient. ℈ß. Sacch. albiss. ad pond. omnium. de hoc infantibus in primo cochleari cum pulte exhibeatur.

℞. Semin. Anis. ℥iv. Spiritus Vini Gallici mens. ij. post institutam digestionem destilla & edulcora sacchari ℥viij. Habebis liquorem anisatum egregium, *Eau d'Anis* dictum.

SEMEN ANISI CHINENSIS.

Anisum peregrinum C. B. P. anisum Philippinarum insularum. Anisum stellatum, fœniculum Sinense. Semen Badianum. Zingi etiam vocatur.

In Moscoviam transfertur ex Tartaria Semina sunt absque omni odore & sapore. In involucris consistit omnis vis anisata, in semine nihil.

Oleum hoc nunquam concrescit, ut nostrum 🝆 anisi.

Convenit virtute cum aniso vulgari, sed ob dulcedinem gratiorem & fere penetrantiorem vim aromaticam, quæ in seminum involucro consistit habetur præstantius.

Creditur vulgo confortans & roborans catholicum, Magnates volvunt ſub lingua ad conciliandam gratiam ori, ad arcendam nauſeam & faſtidium, ut & tollendum aëris fœtidioris incommodum. Chinenſes infundunt cum radice Ninzin, ſeu maſticant in ore & ſuperbibunt potum Thee, horum exemplo noſtrates utuntur hoc ſemine cum potu Caffee.

SEMEN

FOENICULUM SINENSE, ANISUM SIBERIÆ, FOENICULUM MOSCOWITICUM, Indianiſcher-Aniß/ Stern-Aniß/ Moßcowitiſcher Fenchel. *Anis de la Chine* ou de *Sibery*.

Ex qua arbore deſumatur, nondum conſtat. Appellatur à Plucken. Alm.

Evonymo affinis Philippinarum inſularum, Aniſum ſpirans, nuculas in capſulis ſtelliformiter congeſtis proferens.

Fructus hic ſtellæ figuram repræſentat, conſtatque ex ſeptem nuculis particularibus radiorum in morem in centro coëuntibus triangularibus, longis, leviter compreſſis, ea parte, qua committuntur impreſſis, extima & convexa peripheria ſemicirculum fere deſcribentibus, cortice gemino tectis, exteriore duro & ſpadiceo, nigricante rugoſo, interiori propemodum oſſeo, interna ſubſtantia cupri diffracti inſtar lucente, bivalvi atque in ſiccis & inveteratis nonnihil hiante. Nucleus in ſingulis nucibus latitat ſingularis, lævis, ſplendens, colore ſeminis Lini aut pomorum ſed dilutiore paulo. Odor & ſapor Aniſi plane eſt, relinquit etiam aliquid acrimoniæ in lingua.

SEMEN FOENICULI.

Sunt fœniculi vulgaris Germanici C. B. P. 147. ſemina fœniculo dulci ſimilia, ſed longiora, odore & ſapore debiliori. Dulcis ſeu Italici ſunt ſemina ex cinereo ſpadicea, oblonga, ſtriata, vulgari fœniculo rotundiora, ſaporis dulcis, acris & ſuavis, odoris fragrantis.

Fœniculum

Fœniculum dulce, quod optimum, convenit cum semine anisi & propria radice, qua tamen potentius est, in Variolis & Morbillis, stranguria, calculo, augendo lacte in frequentiori usu est. Externe medetur oculorum aciei.

Siccum præfertur viridi quod ob excrementitiam humiditatem torminosum est, datur ut semen anisi.

℞. Sem. fœnic. ℈j. anis. ℈ß. oo dest. fœnic. gt. j. Sacchar. par. f. pulv. contra tormina.

℞. Rad. helen. ℥ij. sem. fœnicul. ℥ß. passul. min. ℥iß. M. f. decoct. in asthmate & tussi. vid. plura d. radice fœnic. p. 33.

℞. Olei fœnicul -^- ⊖✳ci M. invicem., inungantur hypochondria contra inflationes. Infantibus obesis & robustis hæc mixtura valde convenit, contra qui non sunt sat robusti ferre non possunt ob -^-um ⊖✳ci.

℞. ▽ fœnic. Cent. min. ana ℥ij. syr. C. B. ℥j. ⊖ C. C. gr. v. Tinct. Castor. ʒß. ut & si libuerit. Tinct. Myrrh. ℈ß. f. mixtura contra Variolas & Morbillos.

℞. ▽ fœnicul. ℥iiij. ⊖ ♀ri. gr. vij. ad ℈ß. fol. senn. ʒvj. f. infus. in loco calido, si lubet add. sacch. cand. par. si fortius expetatur add. rhabarb. ʒij.

℞. ▽ fœnicul. Euphras. ana q. v. add. fol. senn. vitr. ♁ij. vel croc. metallor. pone in loco calido utere ad Inflammationem, aliaque vitia Oculorum.

SEMINA

Fenchelsaamen / Fenouil. Hac de planta supra jam dictum.

Fœniculum dulce majore & albo semine I. B. 3. 2. 4. Fœniculum dulce C. B. Pin. 147. Fœniculum sive Marathrum vulgatius dulce Lobel. Jc. 775. Süßer-Fenchel / Römischer-Fenchel / Florentinischer-Fenchel / Fenouil Doux, Fenouil de

FLORENCE. Rarius autem hujus semen apud nos in usum trahitur.

Semen est ex quatuor seminibus calidis majoribus. Semen hoc stomachicum atque carminativum est, unde SALERNITANI canunt.

Semen Fœniculi pellit spiracul Culi:

&

Bis duo dat Marathrum, febres fugat atque venenum,
Et purgat stomachum, lumen quoque reddit acutum.
Et porro quoniam visum acuit
Fœniculum, verbena, Rosa, Chelidonica, Ruta,
Ex his confice aquam, quæ Lumina reddat acuta.

Halitus à masticato semine oculis inflatus mire eos confortare dicitur. Laudatur quoque ad memoriam roborandam, vertiginem, raucedinem, tussim, dyspnœam corrigendam.

Multorum ferculorum condimentum est, & ut semen anisi, in decoctis pro potu adhibetur. Quidam hoc semen saccharo incrustant ac bellariis annumerant.

IN OFFICINIS PROSTANT

Aqua destillata, Fenchel-Waßer/ *Eau de Fenouil*, quæ vel ex tota planta, vel communiter ex semine elicitur; quandoque exinde etiam destillatur

Oleum Fœniculi, Fenchel-öhl / *Huile de Fenouil*, quod aperit, attenuat, discutit, flatus pellit, colicæ medetur, diuresin & diaphoresin promovet, lac auget, nec virtute opthalmica destituitur: fit exinde *Elæosaccharum*. Ingreditur linimenta & olea stomachica atque carminativa.

Celebris præprimis est tum pro usu Medico, tum pro gulæ blanditiis

Spiritus Fœniculi, Fenchel-Brandenwein / *Esprit de Fenouil*, paratus cum Spiritu Vini, qui stomachicus atque carminativus ad unum ad alterum cochleare datur. Cum saccharo edulcoratus gustui magis blanditur, & *Fenouillet* κατ' ἐξοχὴν dicitur.

℞. Sem Fœniculi ℥iv, Spiritus Vini Gallici mens. ij. digere & post-

postmodum destilla atque edulcora ℥viij. Sacchari. Habebis liquorem Stomachicum atque carminativum.

SEMINA LEVISTICI.

Sunt Ligustici vulgaris C. B. P. semina oblonga, depressa, membranacea, striata, saporis subdulcis, aromatici nauseosi.

Conf. radix Levistici cum qua semina conveniunt.

℞. Sem. Levistic. ʒß. Castor. gr. x. Croc. or. gr. vij. L. O. gr. j. M. f. pulv. pro ij. dos. contra dolores & tormina colica.

Liebstöckel-Samen / *Semence de Leveche*, in ore masticatum passionem hystericam sedare fertur, ad vermes quoque celebratur.

SEMINA SALE VOLATILI AROMATICO CUM BLANDA VISCOSITATE CONSTANTIA.

SEMEN ANETHI.

Sunt anethi hortensis C. B. P. semina foliacea & membranacea, orbicularia, compressa, in parte exterioretribus striis vel sulcis notata ex atro virentia.

In ⊖e volatili temperato quasique incluso, fovet quippiam anodyni & narcotici, & propterea in colica, singultu, cardialgia & ileo specifice commendatur. Semina recentia contusa & temporibus applicata puerorum, placidum somnum accersunt.

℞. Sem. aneth. ℈ß. Castor. gr. iij. L. O gr. j. M. f. pulv. ad singultum.

℞. Summit. aneth. Mj. coq. ex ▽ vel Cerevis. sit potus ordinarius in singultu.

℞. Summit. aneth. q. v. coq. ex ▽ papav. seu adde capita papaveris albi pro potu, ad somnum conciliandum.

℞. Olei d. aneth. gt. v. 🝆 amygd. dulc. rec. expr. ℥ß. f. haustus ad singultum.

℞. Olei d. aneth. gt. iij. C. C. præpar. ℈j. L. O. gr. j. Cort. aurant. condit. cum proprio syrupo q. s. f. conditum contra tormina.

℞. Olei Papav. expr. ℥ß. 🝆 aneth. gt. xv. ung. popul. ʒij. M. f. liniment. add. L. O. ℈ß. ad somnum conciliandum.

SEMINA

Ἄνηθον ab ἄνω θεῖν, quod cito crescat, Dyllen / Dyllkraut / Dill / Till / Garten-Dill / *Anet*.

Est plantæ genus flore rosaceo & umbellato, plurimis scilicet petalis constante in orbem positis & calyci insidentibus. Is autem abit in fructum compositum ex duobus seminibus ovatis, planis striatis & marginatis. Adde folia fœniculacea.

Anethum hortense C. B. Pin. 147. Anethum I. B. 3. p. 2. 6. & Dod. Pempt. 298.

Colitur in hortis, mensibus æstivis floret. In usu sunt folia cum floribus seu summitates & semen.

E præcipuis carminativis censetur, tussi medetur, lac auget. In passionibus hystericis commendatur, Urinam atque calculum pellit mensesque ciet, & flatus uterinos dissipat. Venerem supprimere atque visui obesse dicitur. Ingreditur balnea pediluviaque. In agrypnia atque cephalalgia.

Cinis anethi laudatur ad ulcera sordida, & serpentia præsertim Venerea. Tanquam condimentum pluribus quoque ferculis admiscetur.

PROSTANT

Aqua Anethi ex integra planta, Dillkraut-Waßer / *Eau d'Anet*, do-

dolori capitis in febribus, flatibus diſcutiendis & ſingultui ſiſtendo eſt dicata, ſed raro uſurpatur.

Oleum Anethi coctum, Dillen-öhl/ *Huile d'Anet*, vires carminativas, diſcutientes, reſolventes, anodynas & paregoricas huic oleo tribuunt, temporibus & abdomini inungitur.

Oleum Anethi deſtillatum, deſtillirt Dillen-öhl/ *Huile d'Anet diſtillé.* Convenit in Colica ſedanda & flatibus diſcutiendis, cardialgia, ſingultu &c. ad aliquot guttas aſſumptum, vel in *Elæoſaccharum* redactum. Externe commendatur in cephalalgia & pro ſomno conciliando, quo tamen in caſu recens debet eſſe, non rancidum.

SEMINA CUMINI ET CARVI.

Sunt Cumini ſemine longiore C. B. P. ſemina ſtriata, oblonga, ex cinereo ſpadicea, fœniculi ſeminibus longiora & craſſiora. Sapore acri aromatico, ingrato. Carvi ſunt Cumini pratenſis ſeu Carvi officinarum C. B. P. ſemina ſtriata, parva, oblonga, tenuia, paululum incurva ſeu falcata, fuſca. Saporis acris aromatici, odoris fragrantis. Hoc tetrum illud redolens cumini non habet.

Sale aromatico oleoſo temperato admodum anodyno & carminante gaudent, & in tympanitide, flatulentia ventriculi, colica flatulenta tam interne quam externe laudantur.

Semen Carvi gratius eſt, quam Cumini. Hinc ſemen carvi felicius interne, cumini vero externe præſcribitur.

℞. Sem. carv. ſaccharo incruſt. q. v. datur ad flatulentiam ventriculi, add. Oleum proprium deſtillatum pro ſtimulo.

℞. Emplaſtr. d. cumin. malax. in ſ. q. Olei cumin. & carvi. in Doloribus iſchiaticis, in inflationibus ventriculi & abdominis.

℞. Semin.

℞. Semin cumin. & carv. q. v. contunde, sacculo involve, & applica abdomini contra tormina.

℞. Olei carv. dest. gt iiij. —○— Menth. ʒiij. vel iiij. L. O. gr. i. f. mixtura in cardialgia.

BAC-

Κύμινον, CYMINUM, CUMINUM SATIVUM, CUMIMUM HORTENSE aut ROMANUM, Kymmel / Kymmich / Garten oder Römisch-Kümmel / Langer-Kümmel / Pfeffer-Kümmel / CUMIN.

Ad fœniculum à TOURNEFORTIO refertur.

Fœniculum Orientale, Cuminum dictum Tourn. I. R. H. cl. 7. S. 2. g. 1. Cuminum semine longiore C. B. Pin. 146. Cuminum sive Cyminum sativum I. B. 3. 2. 22. Cuminum Dioscoridis Lob. Ic. 742. In regionibus calidioribus provenit, & ex Italia atque Insula Malta, ubi copiose seritur, advehitur Semen, quod ex hac planta in usu est.

CARVI, κάρος, κάρον, κάριον, CARUM, à Caria Regione, in qua laudatissimum provenit, CUMINUM PRATENSE, Feld/Matten / Wiesen / Weg / Speiß-Kümmel/CARVI.

Est plantæ genus flore rosaceo & umbellato, plurimis scilicet petalis constante cordiformibus, inæqualibus, in orbem positis & calyci insidentibus. Is autem abit in fructum ex duobus seminibus compositum exiguis, longiusculis, hinc gibbis & striatis, inde vero planis. Addenda sunt folia tenuiter laciniata costæ per conjugationes innascentia.

Carvi Cæsalp. 291. Cuminum pratense, Carvi Officinarum C. B. Pin. 158. Caros I. B. 3. p. 1. 69. Carum Dod. Pempt. 299.

In pinguibus ac lætis campis herbosis & pratis, quæ subinde rigantur frequens nascitur; à Majo mense usque ad Augustum & flores & semen proferens.

Ex utraque planta semina in usum veniunt, & ad quatuor calida majora referuntur. Ex mente ETTMULLERI, omnia, quæ de aniso dicuntur, ad cuminum quoque applicari possunt. Hoc tamen excepto, quod anisum lac promoveat, hoc vero intercipiat.

Applica-

Applicatur ſcilicet externe cum linteis ad lac arcendum. Menſes promovet & tormina parturientium notha ſiſtit juſculis incoctum. Sacculos quoque ingreditur ad tormina ſedanda, Prodeſt in ſugillatis & tumoribus frigidis diſcutiendis.

Semen Carvi ventriculum roborat, ructus compeſcit, graveolentiam oris corrigit, acidum temperat, in melancholia, vertigine, convulſivis inteſtinorum malis, herniis, cardialgia, torminibus ſtomachi à potu nimio ortis, uſu tam interno quam externo ſe commendat. In juſculis ſæpiſſime adhibetur, ad dolores parturientium nothos, quos mitigat, veros autem adauget, dolores quoque poſt partum mitigat. In menſium quoque negotio locum habet. Virtute diuretica gaudet, de cætero cum cumino coincidit. Cum aceto ad lac imminuendum applicatur.

Pani adjectum apprime conducit, caſeis appoſitum jucundo illos commendat odore. In aliis quoque ferculis uſurpatur. Semen hoc ut JOH. BAUHINUS loquitur, craſſiuſcule tritum, ſacculo exceptum, calenteque vino conſperſum, exterius impoſitum, non tantum aurium doloribus, ex defluxu frigido ortis confert, verum etiam dentium cruciatus lenit.

EX HIS SEMINIBUS OFFICINÆ ALUNT

Oleum Cumini, Kümmel-öhl / *Huile de Cumin*, prodeſt ad tormina & inflationes abdominis, præſertim infantum, adhibetur ad affectus Ventriculi in Balſamis & oleis ſtomachicis. Odorem ſuum Urinæ fortiter communicat.

Emplaſtrum de Cumino, Kümmel-Pflaster / *Emplatre de Cumin*. Roborat, reſolvit, flatus diſcutit, conducit ad fracturas & luxationes.

Oleum Carvi, Matten-Kümmel öhl / *Huile de Carvi*. Conducit in ſtomachi & inteſtinorum affectibus, colicæ medetur, flatus pellit tum externe, tum interne. Externe miſcetur oleis & linimentis. Interne ad aliquot guttas datur in vehiculo appropriato, aut cum Saccharo. Urinam quoque promovet, eamque ſuavis odoris reddit. Clyſteribus quoque immiſcetur carminativis.

BACCÆ JUNIPERI.

Sunt Juniperi vulgaris fruticoſæ C. B. P. baccæ rotun-

dæ per maturitatem nigricantes, includentes ſub tenui pellicula pulpam, acinos tres oblongos triangulos, ſaporis ſubacris ſubdulcis & reſinoſi, odoris fragrantis. Vis conſiſtit in pulpa interiore.

Harum ⊖ aromaticum oleoſum & quodammodo Therebinthinatum, cæteris excellit in promovenda Urina, ſudore, Ventriculi flatulentia, in menſium obſtructione, præcavendo calculo, & ad reſolvendas Catarrhoſas obſtructiones. Hydropicis ſingulariter conveniunt ob virtutem ſtomachicam & diureticam. Externe laudantur in ſuffitu ad Catarrhos & membra Paralytica. Dantur in ſubſtantia ad ʒj.

℞. Bacc. Junip. ℈j. 🝆 d. junip. gt. iiij. rad. rub. tinct. gr. xv. f. p. capiendus ex convenienti liquore ex ▽ gramin. vel ▽ al. deſt. propria, pro diureſi excitanda.

℞. Rad. Angelic. Leviſtic. ana ℥ß. roriſmar. Matricar. ſabin. ana Mj. bacc. Junip. ℥iß. Cinam. ʒiij. Croc. or. gr. xv. vel ℈j. ⊖ 🜿ri ℈j. affund. Vin. q. ſ. ad menſium obſtructionem chronicam, adde ſi menſes inſtant Rhabarb. ʒij. hell. n. ʒj. f. infuſum.

℞. Roob. Junip. ℥iiij. rhabarb. ʒiij. Cinam. ʒj. f. Elect. diureticum, hydropicis convenientiſſimum, add. roob. ſambuci.

℞. Spiritus Junip. ℥iiij. balſ. Peruv. ʒj. f. lavamentum ad dolores partium à Catharrhis ortos.

Olei deſtillati guttulæ aliquot pulveribus antifebrilibus adduntur.

℞. Olei Junip. gt. iij. Ocul. ♋. ℈j. ⊖ prunell. gr. xv. ſacch. ♄n. ℈ß. L. O. gr. ij. f. p. contra febres intermitttentes.

℞. Vin. Junip. ℥iiij. Tinct. Nephritic. ℥j. -ᴖ-. Carmi. Sylvii ℥ß. f. mixtura diuretica.

Vinum

Vinum Juniperinum paratur si musto baccæ ejus contusæ injiciantur & fermentent simul.

BAC.

Ἀκρευθὴς, ἄκρευθος, quod ejus odorem reptilia fugiant. JUNIPERUS, quod juniores semper baccas pariat, Weckholder/ Wachholder/ quasi Machalter/ Weckholder/ quasi Wegholder/ quoniam ad vias crescit. Genevrier. GENEVRE.

Est plantæ genus flore amentaceo pluribus nempe foliolis apicibus donatis constante, fructus autem seu baccæ officulis turgent angulatis semine fœtis oblongo. His notis addenda sunt folia simplicia & plana.

Sequentes duæ species potissimum in usu.

Juniperus vulgaris fruticosa C. B. Pin. 488. Juniperus vulgaris baccis parvis purpureis J. B. I. 293. Juniperus Dod. Pempt. 852. Weckholder-Staud/ Wachholder-Staud/ Krammet-Staud/ GENEVRE ORDINAIRE.

Juniperus vulgaris arbor C. B. Pin. 488. Juniperus vulgaris celsior & arborescens Clus. Hist. 38. Weckholder-oder Wachholder-Baum/ Krammet-Baum/ GRAND GENEVRE.

Sunt qui dicunt. Juniperum dividi in marem & fœminam, fructus ferentem & sterilem: florem habens Mas pulvisculum apicibus inclusum fundit, qui ex mente RAJI, fœminarum baccis aspersus, spermatis masculini modo fœcundantis inservit.

Perpetuo viret Juniperus & quasvis fere aëris injurias spernit; floret Aprili & Majo. Juniperus frutex in omnibus fere occurrit Regionibus, Arbor paulo rarior est: frutex, si bene colatur, etiam in arborem excrescit. Ex utroque in usum trahuntur Lignum, Gummi & fungus. Ex frutice autem potissimum usurpantur baccæ ἀκρευθίδες, Wacholder / Weckholder-Beeren/ Krammet-Beeren/ GRAINS OU BAYES DE GENEVRE. Cum Botanographis de his baccis notat SEBIZIUS, juniperum uno eodemque tempore triplicis generis baccas gerere, hornas, quæ virides plane immaturæ, anniculas, quæ semimaturæ, & bimulas, quæ nigræ & ad maturitatis perfectionem progressæ. Colliguntur baccæ istæ tempore autumni.

Lignum juniperi est compactum, albescens, & subinde rutilans, saporis nullius, nec manifesti odoris, nisi fricetur durius, aut accendatur. De umbra Juniperi quidam dicunt, quod sit noxia. Hoc lignum falso venenatum creditur, ut ANGELUS SALA docte in HYDROLOGIA disserit, scribens. Vana est persuasio, lignum juniperinum esse venenum & hominibus necem inferre, per somnium scripsere & pro insanis habentur, qui hoc in Germania dicunt. Vires dicitur obtinere cephalicas, unde in Cucuphis adhibetur. Sunt, qui asserunt, hoc lignum succedaneum esse posse, imo præferendum Ligno Sassafras, & Quajaco, ob vim diaphoreticam & aperientem in Lue venerea. In Cineres redactum & in Vino infusum contra calculum & hydropem facit. Lixivium, si eo caput lavetur, visum acuit, & pediculos arcet. Alias ejus flamma pro aëre purificando, imprimis si Martio cædatur, adhibetur, cum bene oleat, præsertim tempore contagioso; quem in finem etiam sarmenta seu folia cum Ligno & baccis, aut etiam baccæ ipsæ tantummodo usurpantur. Suffitus quoque hic serpentibus adversus esse fertur. Ne dicam quid de incantationibus. Parantur exinde quoque vina & cerevisiæ medicamentosæ. Tornantur exinde pocula ad catarrhos & articulorum dolores. An turiones seu teneræ juniperi summitates purgent æque ac turiones sambuci ulteriori experientiæ relinquitur. Fungus Juniperi qui Majo præsertim mense musci instar adnascitur, inservit aquis ophthalmicis sed raro est in usu. Dicunt hunc fungum mollem, instar pultis flavescentem vitro inditum in liquorem solvi ophthalmicum non solum, sed & membris paralyticis convenientem & omnem contracturam curantem. De Gummi vide infra sub Sandaracha.

Baccæ juniperi, quas quidam Aroma Germanorum appellant, revera polychrestæ sunt, &, præter virtutes allegatas, alexipharmacæ, nervinæ, cephalicæ atque ophthalmicæ existunt; in affectibus Hystericis, mensium obstructione prosunt, prosunt & in scabie aliisque affectibus cutaneis. Lympham vitiosam corrigunt. Arillos baccarum in Lue Venerea commendant. In peste morbisque contagiosis jejuno ventriculo deglutiuntur, æque ac ad calculum frangendum præcavendumque, præsertim si usus continuetur. Sunt tamen qui dicunt: Baccas has, si interne nimis sumantur, frequentius nocere & mictionem cruentam interdum ciere. Externe suffitus baccarum

rum, quo pauperes præsertim utuntur, destituti aliis suffumigiis, in catarrhis etiam prodest. Hodiernis temporibus haud infrequenter hæ baccæ vel leviter attritæ vel tostæ instar Caffe aut Thée infunduntur vel decoquuntur, & ad supra dictos scopos adhibentur. In usum diæteticum quoque cedunt tanquam egregium condimentum, cibis non ingratum conciliant saporem. Imprimis carnibus ferinis sæpissime admiscentur.

OFFICINÆ PLURA EX JUNIPERO ASSERVANT PRÆPARATA. PROSTANT VIDELICET SEQUENTIA.

Aqua Juniperi ex baccis, sine prævia fermentatione destillata, Wachholder-Beer-Wasser/ *Eau de bayes de Genevre.*

Oleum baccarum Juniperi, Wachholder-Beeren-Oel/ *Huile de bayes de Genevre.* Colicis & nephriticis utile est, urinam pellit & partes urinarias abstergit. Ventriculum roborat, flatus discutit, obstructiones viscerum, imprimis hepatis reserat, in ictero, hydrope prodest, ad menses, secundinas & fœtum pellendum inservit. Lumbricos necat, veneno etiam pestilentiali resistit, in febre quartana scorbuto, contracturis, pectoris affectibus, & nescio quibus aliis, deprædicatur. Datur ad aliquot guttas. Externe ingreditur unguenta nervina & antiparalytica & vulneraria. Ad tumores & concretiones duras resolvendos, ad ulcera manantia, fistulosa imo cancrosa, ad perniones ariduram, contracturam paralysin, ulcera cacoëthea imprimis Venerea, dolores arthriticos varios, deprædicatur.

Oleum Ligni Juniperini, Wachholderholtz-Oel/ *Huile de bois de Genevre.* Hoc usui potissimum externo est destinatum, in affectibus nervinis, ulceribus dysepuloticis, pernionibus, scabie aliisque ante dictis affectibus, imprimis in morbis à causa frigida, ut loquuntur, ortis.

Spiritus Juniperi per fermentationem ex baccis paratus, Wachholder-Spiritus *Esprit de Genevre.* Remedium est stomachicum, aperiens & diureticum, à calculo quoque præservare dicitur; in affectibus capitis partiumque nervosarum conducit. Datur cochleatim. Externe in affectibus colicis, ventriculo frigido affectibusque renum prodest, in articulorum & partium nervosarum doloribus, læsionibus & contusionibus laudatur. Quod si ex baccis citra fermentationem, per Spiritus Vini ab iisdem abstractionem paretur, uti hoc fieri

fieri consuevit, longe gratior evadit, appellatur *Spiritus Vini Juniperinus*, Wachholder-Brandtenwein/ *Eau de Vie de Genevre.*

Roob Juniperi, Wachholder-Muß/ *Rob de bayes de Genevre.* Sudorem movet, alexipharmacum est & Rusticorum Theriaca; commendatur etiam in stomachi morbis & flatibus pellendis, ut & in urina & calculo eliminando. Hydropicis quoque ut & in cachexia serosa datur ad ʒij. ℥ß. &c.

Elixyr Juniperinum sive *Malvaticum Juniperinum*, Wachholder-Elixyr/ *Elixyr de Genevre avec Malvoise.* Tuto ad aliquot drachmas, ad unciam dimidiam, sive ad cochleare unum ad aliquot dari potest pro scopo diuretico Lithontripticoque atque in hydrope, ubi multum conducit.

Sal Juniperi, Wachholder-Saltz/ *Sel de Genevre*, sive jam ex ligno, sarmentis, vel baccis incineratis paretur, unum enim idemque est; nec ab aliis salibus vegetabilium per incinerationem paratis, ratione virtutum, quicquam discrepat.

Tandem mentio quoque facienda tantopere decantati *Vini Juniperini*, Wachholder-Wein/ *Vin de Genevre*, quod paratur imprimis infundendo in vino bono baccas, quoad partem leniter contusas, quoad partem autem integras, vel solas, vel cum uvis generosis, addendo etiam pro lubitu passulas majores, corticesque Citri. Sunt qui baccas cum musto fermentare sinunt. Vinum hoc diureticum est, calculum exturbat, conducit in hydrope, mensium suppressione, stomachicum quoque est & pectorale. Eodem modo parari potest *Cerevisia Juniperina*.

BACCÆ LAURI.

Sunt Lauri vulgaris C. B. P. baccæ oblongæ, rotundæ, nigricantes, sub pellicula tenui includentes nucleum geminum nigricantem, saporis acris amaricantis aromatici oleosi, odoris non ingrati.

Blandum suum oleosum aromaticum ⊖ fovent in °°° crasso admodum, anodyno & hypnotico, virtute diuretica & Uterina conspirant cum baccis Juniperi, his tamen virtute carminativa & anodyna longe superiores sunt.

Hinc

Hinc ſpecifice prædicantur in Colica, Paralyſi, doloribus & Uteri vitiis, in febribus malignis ſingulare & blandum ſudoriferum conſtituunt, præcipue ſi camphora addatur. Externe applicatæ conveniunt in inflatione ventriculi, paralyſi, convulſione, ileo, iſchuria, doloribus poſt partum, colicis doloribus, item in enecandis pediculis, nam odorem non ferunt, in ſananda ſcabie & maculis faciei.

Cave ne nimia quantitate exhibeantur, quia ob ſui oleoſitatem facile Vomitum cauſant.

℞. Raſ. lign. ſaſſafr. ℥ij. roriſmar. Mj. bacc. laur. ℥j coq. in ▽ & vino ad Paralyſin.

℞. Bez. min. gr. xv. ⊖ volatil. C. C. gr. v. vel vij bacc. laur. ℈ß. f. p. quietem concilians in doloribus.

℞. Flor. chamom. Mij. bacc. laur. ʒij. f. decoct. vaſe clauſo leni △e, adde colaturæ ℴℴ expr. bacc. laur ʒj. f. Clyſter in colica optimus.

℞. Bacc. laur. cort. aurant ana q. v. infunde vin. q. ſ. exprime fortiter, expreſſum exhibe in colica paſſione.

℞. Flor. 🜍is, ♁ diaphoret. bacc. laur. ana ʒß. M. f. p. diaphoreticus de die uſurpandus in febribus malignis, addi poſſunt Camphoræ gr. vij.

℞. Bacc. laur. ℈j. borrac. gr. vj. cinam. ac. gr. xv. ℴℴ Mac. gt. ij. M. f. p. in menſium remora cum dolore.

℞. Flor. Cham. Mvj. fol. Malv. Mij. flor. ſambuc. Mj. bacc. laur. ℥j. coq. c. ▽ cui inſideat iliacus.

℞. Olei bacc. laur. expr. ℈ß. (ſi pluſcula doſis exhibetur Vomitus ſequitur ob oleoſitatem, non tamen moleſtus vel noxius) ℴℴ ſpicæ. thereb ana gt. v. ℴℴ ſuccin. gt. j. camph. g. j. ℴℴ N. M. expr. gr. v M. f. Balſamum pro ji. vel iij. doſibus, ex Cereviſia calida exhibent, idem balſamum applica partibus convulſis, præcipue infantum externe.

℞. Olei

℞. Olei laurin. expr. ℥ß. Castor. ʒj. oo dest. chamom. ℈ß. f. liniment. ad dolorem iliacum, colicum aliosve.

℞. Olei expr. bacc. laur ℥j. ung. Mart. ℥ij. & f. ung. quo inungatur regio pubis infantum & subito fluet Urina suppressa.

℞. Olei expr. bacc. laur. ℥ij. flor. 🜄is. ʒij. sacch. ♄ni. ʒj. Camph. ℈ij. f. liniment ad scabiem: addi possunt ☿ dulc. ʒij.

Elect. ex bacc. laur. ad ʒj. datur cum camph. gr. v. & ⊖is vol. succin. gr. xv. pro ij. vicibus, constituit bolum sudoriferum, anodynum & carminativum.

℞. Olei d. bacc. laur. gt. iij. L. O. g. j. cran. human. ʒß. M. f. p. anodynus in colica ab acido.

CAR-

LAURUS à laude, quasi laudea, seu Laurea, forsan dicta, quoniam coronæ ex Lauro laude dignis & victoribus olim imponebantur. Dicitur quoque Δάφνη, DAPHNE, à Daphne Penei Thesaliæ amnis filia, in arborem hanc, ut insequentis Apollinis æstus effugeret, mutata, ut fabulantur. Hinc etiam postea Apollini adamatam & sacratam esse voluerunt, quapropter poetæ coronis ex Lauro cinguntur. Loorbeer-Baum/ LAURIER.

Est arbor flore monopetalo, pelviformi, multifido, è cujus fundo surgit pistillum, quod deinde abit in fructum plerumque ovatum, seu baccam, cujus cortici subest testa unicapsularis semine fœta ejusdem pene formæ.

In usu præsertim est

Laurus vulgaris C. B. Pin. 460. Laurus I. B. 1. 409. Laurus mas & fœmina Tabern. Icon. 950. Laurier franc.

Arbor est perpetui viroris. In Italia & Hispania sponte provenit. Colitur etiam ornatus & utilitatis gratia in plurimis hortis. Florere dicitur in Regionibus calidioribus Martio & Aprili, fructus autumno maturescunt, nisique decerpantur, tota hyeme in arbore hærent. In usum cedunt arboris hujus folia, de quibus infra,

&

& Baccæ. Menses atque fœtum pellunt, hinc sex vel septem baccæ in partu difficili devorantur. Sunt, ait ETTMÜLLERUS, qui δοκιμασίαν instituunt pro cognoscenda fœmina si habeat tumidum abdomen, an gravida sit vel non; propinant enim haustum vini infusum per diem & noctem super quatuor vel quinque baccas, & dicunt, quod si vomat, sit signum, quod sit gravida, quod si vero non vomat, illam non esse gravidam perhibent. In peste quoque laudantur vel solæ, vel cum granis juniperi. Renes abstergunt & urinam cient.

OFFICINÆ ASSERVANT

Oleum Laurinum expressum, **Loorboonen-öhl** / *Huile de bayes de Laurier*. Rarefacit, aperit & emollit, convenit in affectibus uteri frigidis, in flatibus, spasmo flatulento gravidarum, in colica, paralysi, roborat nervos, resolvit tumores, in scabie sæpissime usurpatur, & quidem in hoc ultimo morbo est remedium triviale, si scilicet purgato aliquoties corpore & præmissis diapnoicis sanguinemque mundificantibus, sulphur aut flores sulphuris admisceantur & externe corpori scabioso illinatur, cujus tamen tutior usus, si sal tartari admisceatur. Prodest quoque contra pediculos & furfures capitis, nec non maculas cutis.

Oleum baccarum Lauri destillatum, **destillirtes Wachholder-öhl** / *Huile de bayes de Laurier*: Discutit, flatus pellit, contra colicam & passionem hystericam prodest, spasmo flatulento medetur, in paralysi, in doloribus post partum pubi & pectini muliebri illitum, conducit quoque ad mensium suppressionem, dolores aurium sistit & maculas cutis delet: Dosis guttæ tres, quatuor &c.

Electuarium de baccis Lauri, **Loorbeeren-Lattwerg** / *Electuaire de bayes de Laurier*. Carminativum est, discutit, colicæ flatulentæ, urinæ difficultati & passioni Hystericæ medetur, laudatur quoque ad menses ciendos. Dosis est ad drachmam unam usque; sed vix amplius interne datur, potius autem Enematibus carminativis & laxantibus ad ℥j, & ultra admiscetur.

Emplastrum de baccis Lauri, **Loorbonen-Pflaster** / **Loorbeer-Pflaster** / *Emplatre de bayes de Laurier*. Ventriculi, intestinorum, jecoris, renum, vesicæ, uteri & partium aliarum dolorem à flatibus aut à frigida, uti loquntur, intemperie ortum, sanat.

CARPOBALSAMUM.

Sunt Balſami Ægyptiaci Proſp. Alpini fructus oblongo rotundi, rugoſi, piſo minores, ſpadiceo fuſci in parvum aculeum deſinentes, includentes aliquando dum matureſcunt exiguam medullam balſamicam oleoſam albicantem, odoris grati, aliquando nullam medullam includunt, ſed putamen tenerum eſt incaſſum.

[Conf. Proſp. Alpin. dialog. de Balſamo cap. 6. p. m. 75.]

Naſcitur nullibi ſua ſponte, colitur in hortis magnatum, habet folia inſtar liguſtri. Conveniunt cum Balſamo Ægyptiaco, vel Opobalſamo, quod vid. ſuo loco. Vis conſiſtit in reſina liquida ſeu ſucco balſamico fructuum cavitati incluſo.

℞. Spec. diambr. ʒß. lign. aloës, carpobalſami ana ʒij. affund. ≈ roſar. ardent. q. ſ. f. eſſentia, ejus gt. xx. ex ſyr. chermes pro cardiaco exhiberi poſſunt.

Commendatur in India ad gonorrhœam ſiſtendam. ℞. Carpobalſ. ℈j. oſſ. ſep. rhab. toſt. ana ℈j. M.

℞. Carpobalſ. ℥j. affund. °° Hyperic ſuccin. Junip. vel Therebinth f. balſamum Vulnerarium internum & externum.

SEMI-

BALSAMUM, βάλσαμον, ſunt qui hoc vocabulum Hebraicum eſſe volunt. Bal enim ſeu Baal Dominum ſignificat, Samen pinguedinem, oleum, unguentum, quaſi unguentorum Princeps ſeu Dominus. BALSAM Arabibus, Balſam-Baum.

ALPINI deſcriptio Arboris Balſamiferæ hæc eſt. Balſami planta ab antiquis Arabiæ Medicis Beloſſan vocata eſt arbuſculum, quod creſcit ad altitudinem Liguſtri vel Cytiſi, folia pauciſſima gerens rutæ

rutæ proxima, non tamen iis candidiora, ſed potius colore viridi ſubalbido perpetuoque virentia. Ejus lignum gummoſum leneque apparet, colore exterius ſubrubro, cujus ramuli eodem colore conſpicui ſunt, longi, recti, graciles, paucis foliis inordinatim referti, foliaque ſimul terna, aut quina, aut ſeptena alæ adnata, aliquo pacto etiam Lentiſci foliorum æmula. Sunt ramuli odorati gummoſi, digitiſque contrectati eis tenaciter adhærentes, flores fert parvos albos, Acaciæ proximos, ternos ſingulis alis appenſos, quaſi in umbellæ forma, ſumme odoratos, à quibus ſemina promanant flava, folliculis nigris ſubrubeſcentibus contenta, valde odorata intuſque humorem flavum melli perſimilem habentia, ſapore ſubamaro parumque acri linguam ferientia, Opobalſamumque redolentia, Terebinthi fructuum figuræ & magnitudinis æmula, extreme aculeata & medium craſſum obtinentia. Cum celeberrimus hic vir ipſam Ægyptum inviſiverit plantamque ipſam non ſolum conſpexerit, ſed & ipſe aluerit, inſuperque hæc deſcriptio cum aliorum Bellonii, Lobelii, Dapperi, relationibus concordet, aut ſaltem non multum diſcrepet, illam apponere è re eſſe judicavi.

De loco Natali quoque inter ſe authores certarunt, aliis in ſola Iudæa illam proveniſſe, adeoque nunc periiſſe aſſerentibus, aliis vero cum ſupra memorato Alpino atque Bellonio Arabiam felicem Balſami locum patrium ſemper fuiſſe, ac nunquam Ægyptum ac Judæam Balſami terram patriam aſſerentibus, cum, Josepho teſtante, Saba Regina primum ex Arabia Balſami plantam in Judæam dono Salomoni Regi tulerit, ex qua poſtea aliæ propagatæ fuerunt. De Balſamo Ægypti eadem dicenda ſunt, cum eam plantam ibi in viridario prope locum el Mattharia vocato ſumma diligentia perpetuo cuſtoditam vixiſſe, omnium Ægyptiorum relatione liquido conſtet: quod omnes antiqui ac juniores ſcriptores fatentur, minimeque in alio Ægypti loco inculto unquam vivere inventam fuiſſe, nonque ſemel ibi periiſſe atque ex Arabia, rurſum aſportatam, inſertam ac renovatam fuiſſe, omnes Cayrini affirmant. Imprimis autem prope urbem Meccha & Medina in monte arenoſo provenit, ubi quidem multum ligni & fructuum ſuppeditat, parum autem Balſami. Quod cum vidiſſent Arabes, in loca fertiliora pinguioraque tranſplantarunt, ubi majorem copiam obtinent

tinent. Ex hac arbore in usum Medicum veniunt Lignum, fructus & Lachryma. Lignum vocatur XYLOBALSAMUM, Balsam-Holtz/ BOIS DE B UME, & quod ex dictis locis trasmittitur exiguis tantum constat ramusculis fragilibus rectis, nodis inæqualibus obsitis, cortice exteriore facile rubescente, interiori virescente, cui subjacet lignum subcandicans & medullosum, quod fractum odorem gratum emittit ad Opobalsami odorem accedentem. Plures ingreditur compositiones, imprimis Trochiscos Hedychroi in Theriaca. Substituitur autem Lignum Aloes aut Santalum Citrinum, aut juxta quosdam Lignum Lentiscinum. CARPOBALSAMUM sive fructus Balsami vix etiam usurpatur, nisi quod in Theriacam recipiatur, ejus loco assumuntur Cubebæ.

SEMINA DAUCI.

Sunt vel Cretici vel vulgaris. Cretici sunt Dauci foliis fœniculi tenuissimis C. B. P. semina oblonga, incana, superiori in parte acutiora, villis restricta, saporis acris aromatici grati, odoris debilis.
Vulgaris sunt pastinacæ tenuifoliæ sylv. Diosc. seu Dauci officinarum C. B. P. semina compressa, cinerea, Dauco Cretico breviora, latiora, circa marginem utrinque villo obsita, saporis dauco cretico debilioris, odoris fragrantis.

Utriusque Dauci semina ob ⊖ blandum ∘∘sum carminativum conveniunt in calculo, nephritide, mensium suppressione, doloribus post partum ut & in stranguria.

℞. Sem. Dauci ʒij. infunde in vino albo & exhibe hystericæ.

℞. Bacc. Junip. laur. sem. Dauc. ana ʒij. coq. in Cerevisia, ad nephritidem.

℞. Fol. ribes. nigr. Mj. sem. dauc. ʒß. coq. ex vino rubro contra stranguriam.

[Singulariter contra calculum commendat semen dauci

ci Helmont. de Lithiasi c. 1. §. 19. p. m. 14. it. cap. 7. §. 14. p. m. 39. it. cap. 8. §. 23. p. 48.]

SEMEN

Δάυκ⊙ κρητικὸς, DAUCUS CANDIANUS, Candischer oder Cretischer-Vogelnest/ Möhren-Kümmel/ à TOURNEFORTIO ad Myrrhidem refertur,

Est enim plantæ genus flore rosaceo & umbellato, plurimis scilicet petalis constante inæqualibus in orbem positis & calyci insidentibus, is autem abit in fructum ex duobus seminibus compositum rostri avium æmulis, striatis, hinc gibbis, inde vero planis. Est itaque

Myrrhis annua semine striato villoso incana Moris Umb. 67. Daucus foliis fœniculi tenuissimis C. B. Pin. 150. Daucus Creticus semine hirsuto I. B. 3. 2. 56. Daucus Creticus Tabern. Icon. 75.

In Insula Creta sive Candia sponte nascitur, colitur etiam in hortis. Solum semen est in usu.

DAUCUS VULGARIS, DAUCUS GERMANICUS, PASTINACA SYLVESTRIS.

Δάυκ⊙ ἄγρι⊙, σαφύλιν⊙ ἄγρι⊙, Wilde Pastinach/ Wilde Pasteney/ Wild-Vogelnest/ Wilde-Möhren. PANAIS, CAROTTE SAUVAGE, CHYROUIS.

Est planta flore rosaceo & umbellato, plurimis scilicet petalis constante cordiformibus, inæqualibus, in orbem positis & calyci insidentibus. Is autem abit in fructum subrotundum, ex duobus seminibus compositum, villis ciliorum æmulis instructum & cinctum.

Daucus vulgaris Clus. Hist. CXCVIII. Pastinaca tenuifolia, Sylvestris Dioscoridis vel Daucus Officinarum C. B. Pin. 151. Pastinaca sylvestris sive Staphylinus græcorum I. B. 3 part. 2. 62.

In pascuis & agris Junio floret. In umbellæ medio flosculus purpura rubet, qui ad epilepsiam commendatur. Sunt qui radicibus vescuntur. Alias solum semen in usum cedit & inter quatuor calida minora recensetur. Conducunt etiam hæc semina ad passionem

Hystericam. Semen Dauci Cretici tanquam alexipharmacum in Theriacam, Mithridatium aliasque compositiones recipitur.

SEMEN SESELIOS ET SILERIS.

Sunt Ligustici, quod Seseli officinarum C. B. P. semina oblonga, striata, ex viridi spadicea, notata per marginem fimbria exigua foliosa, saporis acris amaricantis aromatici, quasi ex corticibus aurantiorum & cumino mixti.

Vulgaris sunt seselios pratensis C. B. P. semina oblonga striata, fœniculo proxima.

Utraque cum Dauci semine conspirant, sed virtutis sunt remissioris, interim in discutiendis flatibus & mensibus commendantur.

℞. Sem. sesel. dauci. siler. ana ℨiij. flav. Cort. aurant. Citr. ana ℥j. infund vino seu ▽ gramin. ⊖e genistæ impraegnatæ f. infusum diureticum.

SEMEN

σέσελι, SILER MONTANUM, LIGUSTICUM, quia in Liguria reperiebatur, Seßel / Silermontan / Sermontan / Roß-Kümm SESELI, SEMONTAINE.

Est planta flore rosaceo & umbellato, pluribus scilicet petalis constante in orbem positis, & calyci insidentibus. Is autem abit in fructum compositum ex duobus seminibus oblongis, hinc gibbis & sulcatis cum liris veluti foliaceis, inde vero planis.

Ligusticum quod Seseli Officinarum C. B. Pin. 162. Seseli sive Siler montanum vulgare I. B. 3. p. 2. 168. Siler montanum Dod. Pempt. 310. In Liguria, montibus Austriacis &c. sponte provenit, litur etiam in hortis Junio florens.

Seseli pratense, juxta TOURCONEFORTIUM pertinet ad Angelicam, & vocatur

Angelica pratensis apii folio Tourn. I. R. H. cl. 7. S. 2. g. 7. Seseli pratense Silaus forte Plinio C. B. Pin. 162. Silaum quibusdam flore luteolo I. B. 3. p. 2. 170. Siler alterum pratense Dod. Pempt.

Pempt. 310. Wilder-Roß-Fenchel. In pratis & nonnullis humidis locis provenit florens Junio. Utraque planta semen suppeditat, ultimæ tamen semen vix usurpatur. In usum potius trahitur.

SESELI MASSILIENSE seu MASSILIOTICUM, Maßilischer-Seßel / quod ad fœniculum pertinet & dicitur

Fœniculum tortuosum I. B. 3. part. 2. 16. Seseli Massiliense fœniculi folio quod Dioscoridis censetur C. B. Pin. 161. Seseli Massiliense folio fœniculi crassiore Lob. Icon 785.

In Gallia Narbonensi & Provincia circa Massiliam, ut & in provinciis vicinis juxta vias nascitur, & in locis incultis, tum planitiebus, tum montibus; floret circa æstatis finem. Colligitur semen circa festum omnium sanctorum, succi plenum, colore ex viridi pallescens. Depressum est quodammodo hoc semen angulosum & oblongum, admodum acre & aromaticum, non multum recedens à figura fœniculi sylvestris, uti CHARAS loquitur. Semen hoc calefacit, aperit & attenuat, in affectibus pectoris, asthmate, tussi, defluxionibus catarrhalibus convenit. Carminativum quoque est atque in calculo & nephritide laudatur, menses fœtumque pellit. Remedium quoque est cephalicum & Alexipharmacum, Cicutæ antidotum. Ingreditur Theriacam &c.

SEMEN PETROSELINI.

Sunt apii hortensis Petroselini vulgo C. B. P. Semina parva, oblonga, striata, atrovirentia, saporis acris. Symbolizant cum radice propria, sed sunt præstantiora.

℞. Sem. petrosel. ℥ß. cape ex decocto propriæ radicis vel affunde ▽ gramin. ⊖e genist. impraegn. & pone in digest.

Petersilien-Samen / Alexipharmacum censetur, ebrietatem remorari & arcere fertur.

SEMEN APII.

Sunt Apii palustris & Apii officinarum C. B. P. semina parva striata ex fusco spadicea.

Con-

Convenit cum ſemine petroſelini & propria radice, qua tamen potentius eſt, præcipue in educendo calculo & Urina, commendatur una cum radice in Uteri affectibus.

℞. Sem. apii ℨß. ⊖ vol. C. C gr. v. cape ex ▽ chelid. maj. vel chærefol. contra calculum vel icterum.

Refertur inter ſemina quatuor carminativa minora.

SEMEN RUTÆ.

Sunt rutæ hortenſis latifoliæ C. B. P. ſemina parva, recurva, ſemilunata, coloris modo glauci, modo nigricantis, ſaporis ingrati, odoris gravis. In capſulis ſeminalibus omnis vis, ex illis enim plus olei extrahitur quam ex integris ſeminibus & caulibus rutæ.

De rutæ inſigni virtute quæ in ſeminali capſula concentrata v. cap. de herb. rutæ. Semen commendatur inprimis ad lumbricos, gonorrhœam & extinguendum ſemen ob nimiam ſui ſiccitatem.

℞. Sem rut. lin. tanacet. ana ℈j. f. p. ad lumbricos add. ☿ dulc. ℈ß.

Semen hoc drachmæ pondere aſſumptum medetur ſingultui a flatibus orto.

SEMEN TANACETI.

Sunt Tanaceti vulgaris lutei C. B. P. cum ſemine rutæ & ſantonici conſpirant, ſunt vero quoad amaritiem remiſſiora, quoad acredinem aromaticam vero intenſiora, flatus egregie diſcutiunt. Cum ſantonico ex ▽ graminis dantur

tur verminantibus pueris & cum ▽ artemisiæ contra Uteri obstructiones.

℞. Sem. tanacet. santon. ana ℈j. ☿ dulc. ℈ß. f. p. contra lumbricos, vel cum conserv. fl. persic. ad ʒj. f. bolus.

℞. Sem. tanacet. ʒß. castor. gr. xv. f. p. exhibendus ex syr. artemis. ʒiij. ▽ artemis. ℥iij. contra Uteri obstructiones.

SALE AROMATICO BLANDO CONFORTANTE CONSTANTIA.

GRANA KERMES.

Sunt ilicis aculeatæ cocciglandiferæ C. B. P. Grana excrementitia rotunda, pisi magnitudine, rubicunda, ejusdem foliis adnata, dum recentia plena vermiculis & succo sanguineo, fatiscente in annosis in substantiam raram fungosam concolorem, saporis subacris subamaricantis, odoris non ingrati. Arbor fert glandes in calicibus, floret ut quercus nostrates, sunt igitur hæc grana ut gallæ quercuum excrementa, in trunco & ramis ejus majoribus excrescentia. Adsperguntur aceto, hinc intereunt vermiculi, solent vero illico hæc grana una cum vermibus in syrupum coqui & ad nos deferri ex agro Monspeliensi.

Sale aromatico blando Spiritus augente & confortante constant, unde decantatissima sunt in syncope, lypothymia, palpitatione cordis, Melancholia, præcavendo abortu, confortanda memoria, in singultu. Horum vis consistit in interiore pulpa seu in vermiculis inclusis.

℞. Gran. Kerm. ʒß. cap. ex ▽ borag. c. syr. borrag. ad præcavendum abortum.

℞. Ambr. grys. ℈j. gran. Kerm. ʒij. affund. ☍ Meliss. q.

s. ad dissolvendam ambram, sacch. cand. q. s. f. p. dos. à ℈j. ad ʒß, ad præcavendum abortum ab Uteri debilitate.

℞. Gran. Kerm. ʒß flaved. Cort. Citr. ʒß. ∽us Cortic. Citr. q. s. f. infus. vel Essent. dos. cochl. ß. pro dosi.

℞. Essent gran. Kerm. cum ∽u Meliss. fact. ℥iiij. extr. lign. aloës. ʒß. syr. flor tunic. vel cinam. ʒv. M. f. mixtura ad confortandam memoriam.

℞. Conf. alkerm. ʒß. L. O g. j. cons. flor. borrag. ʒj. M. f. bolus confortans & hypnoticus.

℞. Gran. Kerm. ℈j. Corall. r. præpar. ʒß. conf. alk. sin. mosch. ʒß. cape ex ovo sorbili ad præcavendum arbortum.

VAI-

Ilex Coccifera, Scharlachbaum/ Kermesbaum/ Ferbkörnerbaum/ Dur Chene à Aiguillons.

Est arbor flore amentaceo, plurimis nempe staminibus constante, surgentibus è calyce infundibuliformi tenuique capillamento affixo. Glandes autem nascuntur in eadem arbore à floribus separatæ, cupula munitæ, & nucleo fœtæ in duas partes fissili. Addantur folia denticulata quidem, sed longe minus sinuosa quam folia quercus.

Ilex aculeata cocciglandifera C B. Pin. 425. Coccus infectoria, Lob. Icon. 153. Ilex coccigera I. B. 1 106.

In regionibus calidioribus provenit. In Gallia Narbonensi Languedocia, Provin ia, Hispania, Portugallia, ubertim reperitur. In hac jam arbuscula reperiuntur Grana Kermes, Chermes, Grana Tinctoria, Grana Infectoria, Cocci Baphicæ, Quisquilia, Coccum Infectorium, Kermeßbeeren/ Kermesinbeeren/ Scharlachbeeren/ Scharlachgrän/ Kermes, Graine d'Ecarlatte.

Videntur nihil aliud esse, verba sunt Ettmülleri, quam ovula vermiculorum circa ilicis folia præsertim deposita, quæ succo ex planta isto loco exesa exsudante involuta, hinc membrana vegetabili cincta granum Chermes constituunt. In ovo hoc succesive exclu-

excluduntur vermiculi, nutriuntur succo contento tandemque in muscas transformantur, id quod etiam exinde confirmatur, quod, dum siccatur Kermes, tanta vermiculorum culicumque fere imperceptibilium copia erumpat, ut tota interna substantia in talia jnsecta conversa esse videatur, remanente sola pellicula. Quem in finem asperguntur aceto. Maturescunt Majo & Junio, & tunc ex iis exprimitur *Succus Kermes*. Magna autem quantitas exsiccatur pro usu præsertim Tinctorio. Colorem videlicet conciliat Chermesinum, atque Scarlatinum. Quare etiam pulpam granorum absque pellicula exsiccant, quam Galli *Pastel d'Ecarlatte* appellant. Cum virtute quoque adstrictoria gaudeant, in stomachi debilitate, diarrhœa, dysenteria, Hæmoptysi aliisque fluxibus commendantur.

ASSERVATUR IN OFFICINIS

Succus Granorum Chermes, Roher Scharlachbeer-Safft / *Suc de Chermes*. Inservit potissimum ut exinde paretur

Syrupus Chermes, Scharlachbeer-Syrup / *Syrop de Kermes*. Vires cordiales & alexipharmacas obtinet, abortum quoque præcavet, in hæmorrhagiis conducit. Datur ad unciam unam semis usque.

Confectio Alkermes, Alkermes, *Confection d'Alkermes*, quæ prostat *completa & incompleta*, mit und ohne Biesam und Ambra / *complete & incomplete*. Virtutes adscribuntur cordiales & omnium viscerum confortativæ atque lætificantes & aphrodisiacæ. Dosis ad ℈j. ʒj &c. Quidam illam suspectam habent ob lapidem Lazuli, qui tamen metus videtur esse supervacaneus, quamvis à Lapide Lazuli non magnæ possint expectari virtutes. Quidam vero tanti æstimant, ut scribere ausi fuerint, illam mortuos rursus loqui facere; ast ne quid nimis. Externe cordi & pulsibus applicatur, imprimis in variolis & morbillis, præsertim cum frusto panni Scarlatini.

Trochisci de confectione Alkermes, Alkermes-Täffelein / *Trochisques ou Tablettes d'Alkermes*. Cordiales sunt atque Cephalici, anhelitus quoque suavitatem conciliant.

VAINIGLIA.

Planta eſt convolvulacea ſcandens. Fructus ſunt inſtar vaginæ, habent ſubdulcem, ſubacrem aromaticam ſubſtantiam, in qua grana minutiſſima, odoris dum recentes gratiſſimi. Vid. Franc Hernandez.

Salem blandum aromaticum & confortantem in ſua mucaginoſa ſubſtantia fovet, virtute granis Kermes reſpondet, ſed potentius eſt & ſimul menſes & Urinam pellit, confortat memoriam & ſpiritus auget.

Datur ejus ſubſtantia, ingreditur chocolatam tanquam roborans.

℞. Vainigl. ʒj. infund. ▽ gramin. ferventiſſ. f. infuſ. ad ciendas Urinas.

℞. Vainigl. ʒß. conf. alkerm. ℈j. ambr. gryſ. gr. iij. in oo cardam. ſolut. add. ſyr. cinam. q. ſ. ad confortandam memoriam, addi poteſt conſerva florum tunicæ.

SEMEN

Hunc fructum ferens planta folia plantaginis ſed pinguiora & longiora obtinens, flores vero nigros, à RAJO ita denominatur.

Volubilis ſiliquoſa Mexicana foliis plantagineis Raj. Hiſt. pl. 1330. Aracus Aromaticus Tlilxochitl ſeu flos niger Mexicanus dictus Hernand. 38. Vaynillas Hiſpanis à vaginarum ſimilitudine Piſo mant. Arom. 200.

Siliquæ hujus plantæ ſemipedem fere longæ, dimidium circiter digitum craſſæ, utrinque acuminatæ, coloris obſcuri, vocantur VANILIÆ, VANILLÆ, BAINILLÆ, Vanillen/ Banillen/ VANILLE.

SEMEN CORIANDRI.

Sunt Coriandri majoris C. B. P. ſemina rotunda, ſtriata,

ta, ex cinereo fusca, includentia sub cortice tenui medullam subfscuam duriusculam, in medio quasi dissepimentis distincta, saporis subdulcis subacris, odoris aromatici.

Ratione ⊖is blandi aromatici, & nonnihil oleosi temperati, laudatur tanquam carminativum & stomachicum singulare, tollit quoque cruditates acidas Ventriculi, & inde enatos ructus, flatus, unde in præcavenda vertigine & apoplexia ex vitio ventriculi orta laudatur. Externe in flatulentis herniis laudatur.

Vulgo commendatur coriandrum, quod maceratum in aceto, sed præstat leviter exsiccatum, non maceratum. [Dum recens est habet odorem gravem, virosum, caput tentantem, qui tamen per exsiccationem & progressu temporis evanescit.]

℞. Sem. coriandr. anis. fœnicul. ana ℥ß. Cinam. ac. ℥j. Mac. ʒij. flav. Cort. Citr. ʒij. pan. biscoct. ℥iiij. sacchar. q. v. f. p. apoplecticus, post pastum capiendus, addi potest aliquid ambræ & moschi.

℞. Sem. Coriandr. ℥ß. sem. cumin. anis. ana ʒij. ○ crud. ʒß. Vin. & aq. ℔j. coq. & applica decoct. hern. flatulentæ, addi potest sem. nasturt. q. s.

SEMEN

Κορίαννον, κόριον, à cimicibus, quos κόρεις appellant, folia namque & caules cimices redolere videntur, **Coriander/ Coliander** / CORIANDRE.

Est planta flore rosaceo & umbellato, plurimis scilicet petalis inæqualibus & cordiformibus constante, quandoque æqualibus, in orbem positis & calyci insidentibus. Is autem abit in fructum ex duobus seminibus compositum, nunc semisphæricis, nunc sphæricis.

Coriandrum majus C. B. Pin. 158. Coriandrum Lob. Iconu 705. & I. B. 3. p. 2. 89.

Colitur

Colitur in hortis & agris, floret Majo & Junio, Julio semen maturescit, quod in usu præcipue est.

Falsum est, Coriandrum esse venenatum. Oris fœtorem emendat & in vomitu multum valet. Antaphrodisiacum quoque esse dicitur. Torrefactum contra diarrhœam atque dysenteriam laudatur. Commendatur quoque in peste. Sumitur à pastu, ut vapores, sicuti vulgus ait, ad caput ascendentes reprimantur. Menses movere dicitur. Singulare remedium esse ad quartanam EPHEM. N. C. asserunt.

Coriandri semina & pro bellariis offeruntur saccharo obducta, & sine saccharo aliis nonnunquam ferculis tanquam condimentum adduntur.

PROSTAT *Aqua Coriandri*, Coriander-Waßer/ *Eau de Coriandre*, sed rarissimi est usus.

SEMEN NIGELLÆ.

Sunt nigellæ flore simplici minore candido C. B. P. semina angulosa, nigra, saporis subacris.

Ob blandum ⊖ aromaticum valde debile ೦೦ crasso inclusum, commendatur in Catarrhis & coryza tum interne, tum externe, si naribus admoveatur, seu oleo ejus expresso nares inungantur.

Forestus commendat semen ad menses provocandos, præscribitur tam crudum, quam tostum, ut & ೦೦ expressum.

℞. Sem. nigell. ℥ij. ೦೦ majoran. gt. iij. vel iiij. f. p. naribus admovendus in coryza.

℞. Sem. nigell. ℥ij. fol. majoran. p. iij. ೦೦ majoran. gt. ij. succin. anis. ana gt. j. f. nodulus contra coryzam, addi potest aliquid ambræ & moschi ut & styrac. calamit.

SEMINA

NIGELLA, quasi NIGRELLA, à Semine nigro. Μελάνθιον, MELANTHIUM,

LANTHIUM, CUMINUM NIGRUM, Schwartzer-Coriander/ Römischer-Kümmich/ Nardenkrauth/ Schabab. NIELLE.

Est planta flore rosaceo, plurimis scilicet petalis in orbem positis constante, & corolla donato, inter petala & stamina collocata, quam efformant corpora quædam corniformia. Ex floris meditullio surgit pistillum, quod deinde abit in fructum membranaceum, subrotundum vel oblongum, superne multicornem, multicapsularem, seminibusque fœtum.

Ex pluribus Nigellæ speciebus in usum præprimis venit

Nigella flore minore simplici candido C. B. Pin. 145. Melanthium calyce & flore minore semine nigro & luteo I. B. 3. 208. Melanthium Dod Pempt. 303. Colitur in hortis & agris, floret Julio & Augusto. Semen solummodo in usum venit, quod recens præsertim odorem aliqualiter aromaticum spirat.

Incidit, aperit, attenuat, Urinam & menses ciet. In affectibus pulmonum à pituita crassa viscida præsertim ortis conducit. In lumbricis necandis laudatur. Lac auget, in febribus quartanis & quotidianis specificum esse fertur. Imprimis autem adversus morsus animalium rabidorum & inde ortam Hydrophobiam per aliquot dies ad ʒv. assumptum deprædicatur. Externe vel in suffitu, vel in sacculis, vel etiam in cucuphis adhibetur. Radix nigellæ masticata hæmorrhagiam narium sistere dicitur.

SEMINA SALIBUS ACRIBUS FIXIS CONSTANTIA.

SEMEN SOPHIÆ CHIRURGORUM.

Sunt Nasturtii Sylvestris tenuissime divisi C. B. P. semina minuta subrubentia, saporis acris fervidi ad nasturtium accedentis.

Ratione ⊖is acris & fixi acidum dysentericum infringunt, Urinam & calculum pellunt, externe ulcera sordida mundant, eorumque acidum corrosivum infringunt.

℞. Sem.

℞. Sem. soph. ℨj. conserv. ros. r. ℨiß. L. O. gr. j. ☍ N. M. expr. gr. xv. f. bolus in Dysenteria.

℞. Sem. soph. ℨß. cap. ex ▽ Petrosel. vel gram. vel chæref. ad pellendum calculum & Urinam.

℞. Sem. soph. perfoliat. ana ℈j. M. f. p. exhibendus ex decocto symphyti in herniis à nimia humiditate ortis.

SEMEN

SISYMBRIUM ABSINTHII FOLIO, ABSINTHIUM SERYPHIUM, ACCIPITRINA TENUIFOLIA, Wellsamen/ Wurmsamen/ Habichskrauth.

Est Sisymbrii species, planta videlicet flore cruciformi, quatuor petalis constante, ex cujus calyce surgit pistillum, quod deinde abit in fructum, seu siliquam septo intermedio, cui valvæ utrinque adhærescunt, in duo loculamenta divisam, seminibusque fœtam utplurimum subrotundis. Addenda facies propria totius plantæ.

Sisymbrium annuum Absinthii minoris folio Tourn. I. R. H. cl. 5. S. 4 g. 8. Nasturtium Sylvestre tenuissime divisum C. B. Pin. 105. Seriphium Germanicum sive Sophia quibusdam I. B. 2. 886. Sophia Chirurgorum Lob. Ic. 738.

In locis incultis, ruderatis, lapidosis ac arenosis exit, à Junio in autumnum florens, & simul semen perficiens.

Non semen tantummodo, sed & herba atque flores quandoque in usum trahuntur. Traumatica est planta, adstringens atque anthelmintica.

SEMEN THLASPI.

Sunt Thlaspi arvensis Vaccariæ incano folio C. B. P. semina parva, oblonga, rufa, saporis acris & fervidi, respondent seminibus sophiæ sed potentiora & acriora sunt. Propterea in rumpendis abscessibus internis, in pellenda Urina & mensibus usurpantur. Cavendum vero ne facile

gravidis

gravidis exhibeantur quia Uterum nimis commovent & abortum causantur. Externe ulceribus inspersa, ea mundificant & abstergunt.

℞. Sem. Thlasp. ʒß. vel ℈ij. Theriac. q. s. f. bolus ad rumpendos abcessus.

℞. Sem. Thlasp. ʒß. cap. ex ▽ Puleg. vel Cinam. vel artemis. ad pellendos menses & Urinam.

SEMEN

Θλάσπι à θλάω premo, quod fructum habeat planum & quasi compressum, NASTURTIUM TECTORUM, SINAPI RUSTICUM, Bauren-Senff/ Bauren-Kreß. MOUTARDE OU SENEVE SAUVAGE.

Est planta flore cruciformi, quatuor scilicet petalis constante, ex cujus calyce surgit pistillum, quod abit in fructum subrotundum, planum, ora plerumque foliacea & suprema fissum: in duo loculamenta divisum septo intermedio, respectu valvarum, ad perpendiculum oblique posito, seminibus foetum utplurimum planis. Addenda folia indivisa.

Thlaspi vulgatius I. B. 2. 921. Thlaspi arvense Vaccariæ incano folio majus C. B. Pin. 106. Thlaspi alterum Dod. Pempt. 712. Nascitur in locis incultis, saxosis, apricis parietibus ac tectis, floret Majo, maturescit Junio.

Præter virtutes allegatas vim quoque ptarmicam obtinet.

SEMEN NASTURTII.

Sunt Nasturtii hortensis C. B. P. semina parva, oblonga, sublutea, aliquantum compressa, in cacumen pallidum desinentia, saporis acris amaricantis.

Horum ⊖ acre penetrantius subtilius & spirituosius quam in semine Thlaspi, respondent cochleariæ virtute, qua tamen paulo debiliora sunt. Singulari quadam proprietate conveniunt in herniis tam interne, quam externe.

 ℞. Sem.

℞. Sem. Nasturt. ℥j. cape ex vino rubro adstringente singulis diebus. ℞. Sem nasturt. album. ovi q. s. f. massa applicanda parti herniosæ. Vel ℞. Sem. Nasturt. gumm. Carann. sagapen. M. c. album. ovi applica parti.

Variolas provocat, urinam ciet, lumbricos necat, venerem stimulat. Externe in apophlegmatismis, errhinis, phœnigmis usu venit. Furfures ac fœdam scabiem capitis aliarumque partium sanat tritum, aut frixum cum axungia porcina illitum.

SEMEN SAXIFRAGIÆ.

Sunt pimpinellæ saxifragæ majoris C. B. P. conveniunt cum radice, quo recentiora eo præstantiora sunt.

Semen hoc TRAGUS putat esse Semen Petroselini Macedonici Dioscoridis, unde quidam illud huic substituunt, raro tamen in usum cedit.

SEMINA SALE VOLATILI ACRI CUM OLEO CRASSO CONSTANTIA.

SEMEN SINAPI.

Sunt sinapi rapi folio C. B. P. semina rufa, rotunda, parva, saporis acris fervidi.

Ratione sui salis acris, acida, fixa, terrea crassa ♀ea mucaginosa incidunt, attenuant, exterminant, hinc cibis crassis, fumo induratis, sub specie embammatis tanquam appropriatum condimentum adduntur. In malo Hypochondriaco, inflationibus ventriculi, obstructionibus lienis aliisque morbis ab acido pendentibus tam interne quam externe

terne conveniunt. Huc ſpectant cachexia, ſcorbutus, affectus ſoporoſi. Venerem quoque ſtimulant, diureſin promovent. Externe ſub forma ſinapiſmi applicantur cuti, ad rubefaciendum, ad excitandas puſtulas.

Oleum expreſſum externe applicatur in Paralyſi & affectibus frigidis.

℞. Sem. ſinap. maſticetur leviter & volvatur ſub lingua, ad præcavendum ſcorbutum.

℞. Sem. ſinap. ʒvj. cardamom. ʒj. caric. ping. n. vj. vel vij. 🜄 Cochlear. q. ſ. f. Elect. contra Apoplexiam.

℞. Sem. ſinap. ʒij. ſucci paſtinac. ʒij. ooo ovor. formicar. ʒj. f. ung. quo glans inungitur ad tollendam impotentiam. Interne ℞. Elect. diaſatyr. ʒij. ſem. ſinap. ʒß. f. bolus.

℞. Sem. ſinap. p. j. bacc. junip. p. ij. infund. 🜄 vin. camphorat. vel 🜄 C. C. ſuccinat. q. ſ. applica membro paralytico.

SE-

Σίνηπι, quod olfactum oculos lædat, νήπι, Senff / Moutarde.

Eſt planta flore cruciformi, quatuor petalis conſtante, ex cujus calyce ſurgit piſtillum, quod deinde abit in fructum ſeu ſiliquam ſepto intermedio, (cui valvæ utrinque adhæreſcunt,) in duo loculamenta diviſam, ſeminibus fœtam utplurimum ſubrotundis, & in cornu quoddam fungoſum ſimili ſemine prægnans plerumque deſinentem. Jungatur ſapor acris & fervidus Sinapi proprius.

Sequentes ſpecies in uſu.

Sinapi Rapi folio C. B. Pin 99. Sinapi ſiliqua latiuſcula glabra ſemine ruſo, ſive vulgare I. B. 2. 855. Sinapi ſativum prius Dod. Pempt. 706.
&

Sinapi album ſiliqua hirſuta ſemine albo & ruſo I. B. 2. 856. Sinapi Apii folio C. B. Pin. 99. & Sinapi hortenſe ſemine albo ejuſdem. Sinapi ſativum alterum Dod. Pempt. 707.

Qq 2 Colitur

Colitur in agris, floret Majo & Junio, Julio & Augusto semen maturescit, quod frequentius est in re cibaria, quam in Medicatione.

Vulgaris illa compositio, verba sunt Sebizii, fit ex farina seminis sinapi, Vino & aceto. Hodie etiam paratur cum musto cocto seu sapa. Excitat appetitum, calefacit stomachum & concoctionem juvat.

SEMEN NAPI.

Sunt Napi sativæ C. B. P. semina parva, rotunda, subrufa, saporis acris amaricantis.

Remissiore sunt acredine, quam semen sinapi, interne in Variolis & Morbillis pellendis commendantur, de cætero cum sinapi conveniunt.

℞. Sem. nap aquileg. Card. B. ana ʒß. ▽ fœnic. s. chærefol. q. s. f Emuls. ad Variolas & Morbillos, stimuli loco add. ⊖ volatil. C. C. gr. vij. ad ℈ß.

℞. Sem. nap. sinap eruc. raphan. ana q. v. affund. ♒ vin. Camph f. epithema antiparalyticum. ℴℴ expressum convenit cum ℴℴ sinapi.

Hoc ℴℴ in Paralysi post dolores colicos & ischiaticos feliciter sæpe usus est Hermannus. ℞. ℴℴ Napi, eruc. sinap. oleris atri. raphan. ana ℥ß. camph. ʒiij. f. liniment.

SE-

BUNIAS à tumente figura, radix namque ejus in amplitudinem excrescit & in rotundum extuberat. Steckrüben / Stickrüben / Stickelrüben / NAVET.

Est planta flore cruciformi, quatuor scilicet petalis constante, ex cujus calyce surgit pistillum, quod abit in fructum seu siliquam, septo intermedio, cui valvæ utrinque adhærescunt, in duo loculamenta divisam, seminibus fœtam utplurimum subrotundis, & in cornu

cornu quoddam fungosum consimili semine prægnans plerumque desinentem. Radix est carnosa tuberosaque, cui addatur facies plantæ propria.

Napus sativa radice alba C. B. Pin. 95. Napus I. B. 2. 842. & Dod. Pempt. 674. Seritur in agris, floret à vere in æstatem.

Radices ad cibos assumuntur. Semen abstergit, attenuat, viscerum obstructiones reserat. Alexipharmacum quoque est.

SEMEN OLERIS ATRI.

Sunt brassicæ fimbriatæ C. B. P. semina rotunda, glabra, nigricantia, saporis acris aromatici, odoris grati sed debilis.

Convenit cum seminibus napi.

BRASSICA FIMBRIATA, Kraußer-Köhl / CHOU CRESPE.

Est planta flore cruciformi, quatuor petalis constante, ex cujus calyce surgit pistillum, quod deinde abit in fructum seu siliquam teretem, longam, cylindraceam, septo intermedio, cui valvæ imbricatæ utrinque adhærescunt, in duo loculamenta divisam, seminibusque fœtam subrotundis.

Brassica Fimbriata C. B Pin. 112. Brassica Crispa laciniosa I. B. 2. 832. Brassica Tophosa Tabern. Icon. 401.

SEMEN RAPHANI.

Sunt Raphani majoris orbicularis vel rotundi C. B. P. semina rotunda, rutila, parva, saporis acris.

Serum crassum incidunt, & ad Urinam deponunt, adeoque cum Napo conveniunt.

℞. Sem. raphan. ʒj. ▽ chærefol. q. s. f. Emuls. diuretica, quæ simul incidit mucum primarum viarum.

℞. Sem. raphan. cape ex proprio ſucco radicis, addito tantillo ⊖is communis, pro diuretico & calculo pellendo.

℞. Sem. raphan. ℥ij. coq. ex ▽ f. apozema diureticum.

SE-

Ῥάφανος, παρὰ ῥαδίως φαίνεσθαι, ſatus namque mature admodum pullulat. RADIX, RADICULA vocatur, quod cæteris radicibus uſu ſit frequentior, & palato gratior, vel quod cæteras radices veſcas magnitudine ſuperet, aut ſaltem paucis admodum magnitudine cedat. Rettich / RAIFORT.

Eſt planta flore cruciformi, quatuor ſcilicet petalis conſtante, ex cujus calyce ſurgit piſtillum, quod deinde abit in fructum ſeu ſiliquam corniformen, craſſam, ſpongioſam, duobus ſeminum ſubrotundorum ordinibus fœtam, mediaſtino tenui diſcretis. Colitur in hortis & agris. Sicuti diverſis temporibus ſeritur, ita & diverſis floret. Sequentes ſpecies potiſſimum ſunt uſuales.

Raphanus major orbicularis vel rotundus C. B. Pin. 96. Raphanus ſive radicula ſativa Dod. Pempt. 676.

Raphanus niger C. B. Pin, 96. & Lob. Icon. 202. &

Raphanus minor oblongus C. B. Pin 96. Raphanus I. B. 2. 846. Radicula ſativa minor Dod. Pempt. 676.

Radix editur, ut SEBIZIUS loquitur, crudus cum ſale aut ſecatur in orbiculos & ſale, aceto, oleo & quandoque etiam pipere conditur. Alimentum præbet pauciſſimum, idque vitioſum, ægre concoquitur, flatus creat, ructus parit olidos, caput replet & gravitatem eidem inducit, menſes & Urinam evocat, arenulas renum exturbat, aperiendo, incidendo, attenuando, lienoſis prodeſt.

Succus radicis, item cortex vomitum quandoque movet. Succus etiam hic aſthmaticis utilis ut & decoctum, laudatur etiam contra inveteratam tuſſim. Virtus quoque alexipharmaca adſcribitur. Externe apponitur plantis pedum & cervici in capitis doloribus & febribus.

IN OFFICINIS PROSTAT

Aqua raphani, Rettich-Waßer / *Eau de Raifort*.

SE-

SEMINA SALE FIXO AMARO CONSTANTIA.

SEMEN FUMARIÆ.

Sunt ſemina rotunda, parva, ex nigro viridantia, ſaporis amari ingrati. Ob ⊖ fixum cum paucis volatilibus laudantur in depurando ſanguine ubi acido viſcoſa, ſcorbutica, icterica & ſcabioſa diſpoſitione laborat, potentior tamen eſt herba integra, quam vide.

℞. Sem. fumar. ℨß. exhibe ex ▽ chelid maj. contra acidas Cachexias.

℞. Sem. fumar. Naſturt. ſoph. ana ℈j. f. p. diaphoretic. contra ſcabiem & malum hypochondriacum.

℞. Sem. fumar. ℨß. croc. or. gr. vij. Camphor. gr. iij. cape ex conſerv. borrag. ſ. fumar. ſ. hyperic. contra malum hypochondriacum.

Rarius in uſum trahitur. A quibuſdam ad alvi fluxus diuturnos celebratur.

SEMEN CINÆ.

Semen Cinæ vel Zinæ, Santonici, Zedoariæ, ſanctum, it. ſem. lumbricorum.

Sunt Abſynthii ſantonici Alexandrini C. B. P. ſemina parva, oblonga, quaſi ex ſquamoſis funiculis compacta, flaveſcentia, ſaporis acris amari, odoris graviuſculi.

Vermibus unice ſunt dicata, tum quod vermes horum amaritiem ferre neſciant, tum quod horum ⊖ia fixa putridum acidumve vermium nidum deſtruant.

℞. Sem.

℞. Sem. Cinæ ʒij. Mannæ ℥ij. ſolv. in ▽ gramin. cape contra vermes add. ☿ dulc. gr. vij. pro qualibet doſi, addito ſaccharo f. rotulæ ſ morſuli.

℞. Sem. cin. tanacet. ana ℈j. ☿ dulc. gr. vij. M. f. p. contra vermes, exhibendus ex decocto radicis filicis, polypod.

℞. Summit abſynth. ſem. tanacet. Cinæ. ana q. v. f. c. ♏u vini extractum, cujus inſpiſſati cape ℈j. add. ☿ dulc. gr. vij fac. pilulas ☉o foliat. involvendas contra lumbricos & vermes.

SE-

SEMEN CONTRA VERMES, SEMEN CONTRA, SEMENZINA, SEMENTINA, Wurm-Saamen/ Zittwer-Saamen. POUDRE à VERS, SEMENCE CONTRE LES VERS, SEMENCINE, BARBOTINE, XANTOLINE.

De planta hoc ſemen generante nondum certo conſtat.

Semen, quod ex Perſia atque Ægypto adfertur, virtute quoque gaudet ſtomachica & emmenagoga.

Datur ad ſcrupulum unum ad drachmam.

PROSTAT

Confectio ſeminis Cinæ ſeu *Santonici*; überzuckerter Wurm-Saamen/ *Confection de Semence contra*, quæ admodum uſualis.

SEMEN CARDUI BENEDICTI.

Sunt Cnici Sylveſtris hirſutioris ſive Cardui Benedicti C. B P. ſemina oblonga craſſiuſcula, ſtriata, ex fuſco ſublutea, ſaporis inſigniter amari.

Salia fixa includunt in mucagine tenui, hinc blandos movent ſudores & Urinas, relinquuntque in receſſu vim anodynam, & propterea in pleuritide, peripnevmonia, variolis & morbillis commendantur.

℞. Sem.

℞. Sem. Card. B. Card. Mar. bardan. pap. alb. ana ʒij. ▽ flor. pap. rhœad. q. s. f. Emuls. cum qua cape mandib. luc. pisc. l. dent. apri. l. ♁ diaph. ℈j. contra pleuritidem.

℞. Sem. Card. B. ℥ij. ▽ Cent. min. q. s. f. Emuls. add. ⊖ prunell. ℈j. exhibe contra febres intermittentes hora ante paroxysmum. add. tinct. Castor. s. Myrrh. s. ⊖ volat. C. C. exhibe contra Variolas & Morbillos.

Semen Carduibenedicti obstructiones viscerum, imprimis jecoris reserare fertur. Alias raro in usum trahitur.

SEMEN CARDUI MARIÆ.

Sunt Cardui albis maculis notati vulgaris C. B. P. cum Cardui Benedicti seminibus omnino conveniunt, verum ad fluorem album commendantur specifice.

℞. Sem. Card. Mar. ʒij. exhibe ex vino sassafr. s. ex ▽ fœnicul. contra fluorem album.

SE-

CARDUUS MARIANUS, CARDUUS LEUCOGRAPHUS, CARDUUS LACTEUS, CARDUUS LACTARIUS, CARDUUS LACTEIS MACULIS NOTATUS, SPINA ALBA HORTENSIS, SILYBUM, Marien-Distel/ Margen-Distel/ Frauen-Distel / Vehe-Distel / Silberne-Distel. CHARDON DE NOTRE DAME, CHARDON ARGENTIN, ARTICHAUT SAUVAGE.

Est planta flore flosculoso, plurimis scilicet flosculis constante multifidis, embryoni insidentibus & calyce squamato aculeatoque comprehensis. Embryo abit in semen pappis instructum.

Carduus albis maculis notatus vulgaris C. B. Pin. 381. Carduus Marianus sive lacteis maculis notatus I. B. 3. 52. Carduus Leucographus Dod. Pempt. 722.

In hortis provenit, non raro & secus vias locis incultis: floret á Junio in Augustum usque, altero à quo enatus est anno: interea & semen maturitatem assequitur, quo maturo perit, & ex semine deciduo repullulascit.

Ex hac planta semen præprimis, hinc herba & raro radix in usum trahitur. Pleuritidi dicata est planta ob signaturam. Herba quoque in fluore albo, ictero & hydrope aliisque hepatis affectibus commendatur. Succus herbæ ad ulcera cancrosa laudatur. Radix ad Hæmoptysin & ad dolores dentium prodest. Dosis seminis est ad ʒj.

PROSTAT

Aqua Cardui Mariæ ex planta tenella, Marien oder Frauen-Distel-Waßer / *Eau de Chardon Marie*, coincidit cum aqua Cardui Benedicti, & in pectoris affectibus, præsertim pleuriticis, multum deprædicatur.

SEMEN BARDANÆ

Sunt Lappæ majoris, Arcii Dioscoridis C. B. P. semina oblonga, striata, fusca, crassiuscula, saporis subamari, subacris, odoris nullius, habent partes mucilaginosas includentes salem alcalinum. Radici respondent in omnibus.

℞. Sem. bardan. ʒij. violar. ʒj. Xanthii ʒß. f. Emulſ. ex ▽ gramin. ad calculum.

℞. Sem. bardan. ʒij. Card. B. ʒj. f. Emulſ. ex ▽ chærefol. cum qua exhibe ⌒ ⊖ ✱ci. ℈j. contra hecticam & phthisin.

℞. Semin. bardan. violar. ana ʒij. f. ex aqu. gramin. petros. Emulsio diuretica.

SE-

Semen hoc insigne venditatur esse diureticum, ita ut radici etiam à quibusdam præferatur. Exhibetur vel in substantia, vel in infuso in vino albo. Dosis ad ʒß, ʒj. & ultra.

SE-

SEMEN URTICÆ.

Sunt urticæ vulgaris urentis maximæ C. B. P. ſemina parva, compreſſa, lubrica, ſpadicea, lævia, ſaporis ſubacris & tenuis.

Romanæ ſunt urticæ urentis pilulas ferentis 1. Dioſc. ſemine lini C. B. P. ſemina pene orbicularia, compreſſa, lubrica, lævia, ex ſpadiceo nigricantia, ſaporis ſubacris, pinguis, cum quadam tenuitate.

Majoris, minoris & Romanæ gaudent ⊖e diuretico °°°ſa quaſi mucagine temperato, unde non tantum in affectibus renum & veſicæ, ſed etiam in phthiſi, tuſſi, dum materiam peccantem ad Urinaria vaſa deducunt, proſunt. Laudantur ſpecifice in qualibet interna hæmorrhagia, nempe hæmoptyſi, vomitu ſanguinis, mictu cruento, fluxu hæmorrhoidum.

℞. Sem. urtic. teſt. ovor. N. M. toſt. f. p. ad dyſuriam, omiſſa N. M. pellit quoque Urinam, capiendus ex ſucco urticæ.

℞. Sem. urtic. ʒij. Carthami. ʒj. ▽ Hyſſop. q. ſ. f Emulſ. contra tuſſim, addi quoque poteſt tantillum ſyrupi papav. l. violar.

℞. Sem. urtic. ʒj. cape ex ſucco proprio ſeu decocto ad quamvis hæmorrhagiam.

℞. Veron. Mij. heder. terr. Mj. rad. helen. ℥ß. ir. florent. ʒiij. coq. in ▽ addito hydromell. ℞. Hujus decoct. q. v. fac cum ſemine Carthami & urticæ Emulſ. contra tuſſim.

SE-

Urtica ab urendo, quod prurituum & puſtulas excitet. κνίδη παρὰ κνίζειν à pruriendo, ἀκαλύφη, Neßel / Brenneßel / Ortie.

Est planta flore apetalo, plurimis scilicet staminibus calyci insidentibus constante & sterili: Embryones enim iis speciebus urticæ innasci solent, quæ flore carent, abeuntque deinde vel in capsulam bivalvem semine fœtam, in globulos quandoque congestam, vel abeunt in volsellam qua comprehenditur semen. Species sequentes usuales sunt.

Urtica urens maxima C. B. Pin. 232. Urtica vulgaris major I. B. 3. 445. Urtica urens altera Dod. Pempt. 151. Große Brenneßel/ große gemeine Neßel/ Brandneßel/ Donnerneßel/ GRANDE ORTIE.

Urtica urens minor C. B. Pin. 232. Urtica minor annua I. B. 3. 446. Urtica urens minima Dod. Pempt. 152. Kleine Brenneßel/ Heiterneßel/ Haberneßel/ PETITE ORTIE.

Urtica urens pilulas ferens I. Dioscoridis semine Lini C. B. Pin. 232. Urtica Romana sive mas cum globulis I. B. 3. 445. Urtica urens prior Dod. Pempt. 151. Römische Neßel/ Welsche Neßel/ Spanischer Majoran. ORTIE ROMAINE.

Duæ priores passim, locis præsertim arenosis, ad sepes & margines hortorum ac muros, item in sylvis, quandoque in hortis odioso reptatu crescunt, vigent æstate, semen Julio & Augusto maturescit. Ultima in hortis colitur.

Hanc plantam manus contrectantium acriter percellere & quasi adurere, res in vulgus notissima est, unde autem talis vis prodeat, non consentiunt. Quidam ad sal causticum provocant in urtica latitans, alii hanc herbam non urere, sed aculeis suis pungere volunt. In universa enim herba, imprimis in foliis, microscopii ope observantur acuformes imo & triscupides adeoque horridissimæ spinæ, quibus tota urticæ superficies abunde obsita est, unde aculeis suis evidenter pungit, & ex dolorifica hac compunctione postmodum suboritur læsæ cutis ardor. Malunt tamen alii ad succum quendam corrosivum propterea confugere, quoniam HOCKIUS in micrographia, in urticæ folio observavit, Spiculis acutissimis illud esse coopertum, cujus basis, quæ ex Sacculo aut vesica flexibilis substantiæ constat, & figuram fere cucumeris sylvestris refert, liquorem acrem & venenosum habeat inclusum, cuspidem autem ex substantia constare durissima & validissima, inque medio foramen habere aliquod, ex quo liquor ille venenosus in partem læsam se insinuet, & dolorem ibi

ibi excitet. Id quod facillime observare licet per accuratum aliquod microscopium, siquidem extremitas illorum spiculorum contra basin prematur digito. Tunc enim per illos aculeos pellucidos manifesto ascendere & descendere apparebit liquor. His autem non obstantibus melius videntur facere ii, qui urticæ urendi vim cum BAUHINO aliisque, imprimis LANGIO, in Differt. de morbillis, spiculis acutissimis in planta ista occurrentibus asserunt. His namque flaccescentibus aut tritura fractis & conquassatis, pungendi vis adimitur, sicque tuto ad compescendas narium hæmorrhagias adhibentur. Succus præterea ille, linguam si judicem admittamus, ab imputata acredinis culpa immunis omnino deprehenditur, lenemque potius aliqualem adstringendi, non corrodendi facultatem obtinet. In spiculis autem dictis, inquit idem LANGIUS, licet microscopiorum ope cavitas revera occurrat, succum tamen in eis, qui quidem in basi eorum vesicæ in modum ampliata stagnat, reperire non potui, uti neque foramen illud extremitati innatum microscopia mea, licet alioquin non contemnenda, detegere valuerunt, à melioribus forte manifestandum.

In usum Medicum veniunt urticæ maximæ radix, semen & folia, Minoris herba & Romanæ semen.

Radix urticæ ad ℥j. vel ℥ij. ad calculi præservationem atque ad icterum laudatur. Cum vino cocta ad tusses, dyspnœas & uvulæ affectus commendatur, in scabie quoque conducit, decoctumque ejus odontalgiam sedat. Radix in hæmorrhagiis naribus immittitur, aut in manu detinetur. Radices urticæ majoris, si copiosius coquuntur, annotante HOFFMANNO in SCHROEDERUM, rei immissæ luteum colorem conciliant, quas & vulgus in ovis colore imbuendis adhibet, veluti eadem purpureo tingit colore per radices salicis rotundifoliæ. Turiones urticæ in brodio carnium cum sale, butyro ac pipere coquuntur & comeduntur.

Folia ventrem molliunt, flatus discutiunt, calculum & arenulas expellunt, quem in finem etiam infusum turionum Thei forme celebratur, reserant obstructiones lienis & hepatis, conducunt in suppressione mensium, in arthritide vaga & contractione nervorum, tum externe, tum interne. Foliis recentibus percutiuntur membra paralytica & aridura laborantia. Paralyticis certe urticationem cum CELSO multi suadent Medici.

Frigida quoque genitalia à lascivis per ejusmodi urticationem excitantur, testantibus id EPHEM. NAT. CUR. BARTHOLINO de USU FLAGRORUM &c.

Dolores ab urticis excitati mitigantur foliis Sambuci tritis & appositis, alii loca affecta terra fricant, alii inungunt oleum. Succus Urticæ interne & externe in fluxibus, hæmorrhagiis, ut & in fluore albo prodest naribuque attrahitur: folia quoque contusa fronti, collo, aut plantis pedum applicantur, naribus quoque induntur. Decoctum urticæ ad tineam, ulcera serpentia & sphacelum commendatur. In ulceribus ani & pudendorum quoque celebratur urtica. In semine vim aphrodisiacam, antihystericam, & alexipharmacam latitare tradunt, unde in variolis & morbillis prodesse & Hyoscyamo, cicutæ, fungis venenatis atque morsibus animalium rabidorum resistere fertur. Semen porro in infuso quoque Theeformi usurpatur. Nimio usu urtica Hecticam inducit & lente interficit juxta SCHYRONIUM.

IN OFFICINIS PROSTAT

Aqua urticæ, Neßel-Waßer / *Eau d'Ortie*, quæ pectoralis est, antipleuritica & diuretica, & *Conserva Urticæ*, Neßel-Zucker / *conserve d'Ortie*.

SEMINA CONSTANTIA SALE BLANDO DIURETICO.

SEMEN ALKEKENGI SEU HALICACABI.

Sunt Solani vesicarii C. B. P. baccæ rotundæ, cerasi magnitudine, inclusæ folliculo folioso, per maturitatem rubente, continentes sub pellicula tenui pulpam flavescentem, in qua semina compressa, orbicularia, rugosa, saporis subacris, subamari, odoris nullius evidentis. [Fructus hi dulcacidi solo contactu digitorum levissimo amarescunt. conf. G. H. Welsch. obs. Med. Phys. Hecatost. 1. O. 9. p. 10.]

Fructuum

Fructuum horum virtus contra icterum, sanguinem congrumatum, arthritidem, stranguriam, Urinæque remoram consistit in ⊖e diuretico, qui materiam morbificam per vasa Urinaria excludit Fumus seminum ore exceptus mire prolicit vermiculos ex cavo dentis. Datur eorum substantia, trochisci, ▽ destillata cum corticibus Citri laudatur ab Ettmullero. [Cum cort. Citri præbet ▽am Nephriticam ab Hœfero in Hercule Medico l. 3. p. m. 167. descriptam & laudatam.]

℞ Sem. alkek. ʒj exhib. in ♌u vel vino Junip.

℞. Sem. alk. ʒß. cape ex ▽ chel. maj. contra icterum.

℞. Ocul. ♋. sem. alkek. ana ℈j. sperm. Cet. ℈ß. ⊖ vol. C. C. gr. v. f. p. cap. ex ▽ chæref. ad dissolvendum sanguinem congrumatum.

℞. Fruct. alk. q. v. Infund. ♌u Junip. facto per ferment. f. essentia diuretica, quæ si exhibeatur cum Tinct. Castorei valet, si Urina suppressa à causa quadam Paralytica.

[De virtute diuretica baccarum alkekengi seq. historiam habet Arnold de Villanova in libro de vinis his verbis: Fuit tempore meo Cardinalis quidam, qui jam per quatriduum Urinæ abnegationem passus est, & ut dicitur, desperatus, nullis aliis proficientibus Medicinis, qui de consilio parvi Medici per potum vini alkekengi liberatus est, & soluta est Urina in quantitate, ut impleretur quasi concha una. Ex eo solo experimento Medicus ille cum parva scientia & pauper, factus est magnus & dives & multis quidem Deus dat gratiam & affert utilitates & contra, & totum est, quia judicia Dei abyssus multa.]

SE-

Ἁλικάκαβον, φύσαλις, HALICACABUM, SOLANUM VESICARIUM, VESICARIA, CERASA JUDÆORUM, Juden-

den-Kirschen / Juden-Hüttlein / Schlutten / Blasen-Kirschen / Boberellen / COQUERET, BAGUENAUDES.

Est planta flore monopetalo rotato & multifido, ex cujus calyce campaniformi surgit pistillum, quod abit in fructum mollem Cerasiformem, seminibus fœtum utplurimum planis & involutum folliculo quodam membranaceo, qui aliud nihil est, quam calyx longe ampliatus.

Alkekengi Officinarum Tourn. I. R.H. cl. 2. S. 7. g. 3. Solanum vesicarium C. B. Pin. 166. Solanum Halicacabum vulgare I. B. 3. 609. Solanum vesicarium Dod. Pempt. 454.

Locis umbrosis aliquantulum humentibus provenit, Majo, Junio & Julio floret, autumno fructus maturescit.

Baccæ in usu tantum, refrigerant, aperiunt, calculum imminuunt, virtute quoque anodyna gaudent.

IN OFFICINIS ASSERVATUR

Aqua Alkekengi, destillata ex baccis, Judenkirschen-Waßer / *Eau de Coqueret* ou *Alkekenge*, quam Ludovici languentem nominat.

SEMEN GENISTÆ.

Sunt genistæ angulosæ & scopariæ C. B. P. semina reniforma, compressa, fusca, saporis ex dulci amaricantis nauseosi & ingrati, dum annosa farinacei.

In substantia farinacea latet ⊖ diureticum, quod per incinerationem copiosum elicitur, unde in movenda Urina usurpatur.

Semina recentia quippiam sapiunt nauseosi, unde quoque horum infusum ex ▽ fervente factum blandos Vomitus movet, ob quos in arthritide prædicantur. Cæterum quoque alvum nonnunquam movent, si cum hydromel. dantur.

⊖ genist. gr. vij. sem. genist. ℥ß. f. p. diureticus, exhiben-

exhibendus ex ▽ chærefol. vel si alvus sit adstricta, ex emulsione Carthami.

℞. Sem. genist. ℈j. cap. c. hydrom. ad movendam alvum & Urinam, in specie si adsit hydrops, icterus & tumor lienis.

℞. Sem. genist. cont. ℥ß. vel ℈vj. infund. ▽ fervent. q. s. cape infusum tepidum ad provocandum Vomitum.

Aliàs flores genistæ nondum expansi eadem ratione ut cappares condiuntur, & a Nephriticis condimenti loco cum fructu usurpantur.]

SE-

GENISTA à Genu dicta, vel quod geniculata sit, vel quod instar genu flecti queat, vel quod genubus dolentibus medelam afferat, SPARTIUM SCOPARIUM, CAPPARIS GERMANICA, Genst / Genster / Ginst / Pfrimmenkrauth / Pfrimmen / Rehkrauth / GENET commun.

A TOURNEFORTIO Genista de qua hic sermo, à Genista & Cytiso distinguitur, quod foliis partim sit singularibus, partim ternis, florem habet papilionaceum, cujus pistillum abit in siliquam planam, in duas partes dehiscentem, seminibus fœtam quasi reniformibus.

Cytiso Genista Scoparia vulgaris flore luteo, Tourn. I. R. H. cl. 22. S. 2. g. 3. Genista angulosa & scoparia C. B. Pin. 395. Genista angulosa trifolia I. B. 1. 388. Genista Dod. Pempt. 761.

Genista vulgaris est notitiæ, incultis agris campisque, in sylvis & juxta sylvas locis arenosis, nec non quibusdam montanis arbustis gignitur. Floret vere & æstate.

In usum ex hac planta trahuntur imprimis flores lutei & semen. Flores, si in decocto propinentur, per inferiora purgant. Si in substantia, vomitum cient. Vires obtinent spleneticas, hepaticas atque diureticas & nephriticas; in ictero, hydrope, quartana, arthritide atque scorbuto laudantur. Scrophulas quoque curant tum

 externe

externe, tum interne. Succus ex virgis genistæ in aqua maceratis expressus in angina & coxendicum dolore prodest.

Lixivium cinerum Genistæ in hydrope quam maxime commendatur, pediculos quoque & Lendes necat. Succus genistæ ulcera gingivarum sanare dicitur. Oleum florum obstructionibus Lienis mederi creditur Arthriticis quoque affectibus medetur. Genista viridi fugantur erucæ, si arbores ea involvantur. Apes multum floribus hisce delectantur. Semina commendantur ad erysipelas ut & ad hæmorrhagias sistendas. Sunt, qui cum ROSENKREUZERO in cineribus genistæ verum stannum fuisse repertum asserunt. ETTMÜLLERUS autem vanum hoc esse & vel casu stannum simul commistum, vel totam historiam commentum esse pronunciat. Semen Scrophulis quoque medetur.

IN OFFICINIS PROSTANT

Conserva florum Genistæ, Pfrimmen-Zucker / *Conserve de Genet.* Lienosis, Hydropicis, cachecticis, nephriticis, ictericis, arthriticis utilis, per vomitum, alvum & urinam educit.

Sal Genistæ, Pfrimmen-Saltz / *Sel de Genet*, tanquam secretum à quibusdam in hydrope commendatur, sed præ aliis salibus fixis vegetabilium peculiare nil obtinet.

SEMEN MILII SOLIS.

Sunt Lithospermi erecti majoris C. B. P. semina rotunda, glabra, lævia, splendentia, cinerea, durissima, saporis farinacei, odoris nullius.

Substantia horum in omnibus fere cum oculis ♋ convenit, hinc in urina & calculo expellendo exhibentur. Freitag. [in auror. Medic.] suo experimento laudat in movendo partu, it in gonorrhoea sistenda.

℞. Sem. mil. sol. ʒj ⊖ genist. ℈j. f. p. diureticus, vel adde lap. prunell. ʒß. Datur cum Rhabarbaro & moscho in sanguine congrumato.

℞. Sem. mil. Solis ʒij. exhibe cum lacte ad promovendum partum.

℞. Sem.

℞. Sem. mil. sol. ℥iß. pulv. ling. cervin. s. phillitidis. ℥ß. succin. præpar ℈ij. M. f. p. exhib. ʒj. singulis diebus contra gonorrhœam.

Λιθόσπερμον, LITHOSPERMUM à seminis duritie, Meerhirse/ Steinsaamen/ Steinhirß/ Perlhirse/ Perlen-Krauth/ GREMIL, HERBE AUX PERLES.

Est planta flore monopetalo infundibuliformi multifido, ex cujus calyce ad basin usque secto surgit pistillum quatuor veluti embryonibus stipatum, qui abeunt in totidem semina subrotunda, dura, expolita, nitida, in calyce longe ampliato maturescentia.

Lithospermum majus erectum C. B. Pin. 258. Lithospermum sive Milium Solis I. B. 3. 590. Lithospermum minus Dod. Pempt. 83.

Crescit in hortis & inter fruges incultum, floret Majo &c.

Semen cujus dosis est ad ʒj. &c. in febre quotidiana ante paroxysmum assumptum laudatur. Ex herba ut & semine semicupia parantur in affectibus renum & vesicæ utilia. Folia Lithospermi analysi chymica nullum sal volatile concretum, sed spiritum urinosum fortem, multum olei atque terræ suppeditant. Semina quoque tota quanta alcalina Sal volatile concretum cum multo oleo atque terra exhibent.

SEMEN RUSCI.

Sunt Rusci C. B. P. baccæ rotundæ, asparagi baccis majores, rubentes, includentes sub pellicula tenui modo unum, modo binos acinos durissimos, fulvos, saporis subdulcis.

Conveniunt cum radice, quam vide.

Ad excrescentiam in ductu Urinario tollendam.

℞. Rad. rusc. ℥ß. sem. rusc. ℥ij. f. decoctum.

SE-

Semen Rusci vix in usum trahitur, nisi in sic dicta Benedicta laxativa.

SEMEN ASPARAGI.

Sunt Aſparagi ſativæ C. B. P. baccæ rotundæ, rubræ, piſi magnitudine, includentes tres acinos nigros corneæ duritiei, ſaporis ſubacris, & ſubdulcis, odoris nullius. Convenit cum radice.

℞. Sem. aſpar. ruſc. alkek. mil. ſol. ana ℈j. ⊖ geniſt. ℈ß. l. lap. prunell. gr. xv. f. p. diureticus, exhib. ex ▽ chærefolii.

Rariſſime in uſum trahitur ſemen aſparagi.

SEMEN COFFEE.

Eſt Euonymo ſimilis Ægyptiaca, fructu baccis lauri ſimili C. B. P. ſponte naſcuntur arbores in Perſia, Arabia felici, ad magnitudinem tiliæ. Sunt igitur hujus nuclei pallidi, faba paulo minores, altera parte convexi, altera plani, inſigni ſulco notati, bini, ſibi invicem cohærentes, tecti folliculo membranaceo tenui, ex fuſco nigricante.

Coffee crudum more leguminum in farinacea ſubſtantia fovet ⊖ fixum diureticum, quod in uſtulato paululum extricatur, ut à ſuperfuſa ▽ fervente reſorberi vel imbibi poſſit, hinc ſolum uſtulatum Coffee uſurpatur in infuſo ▽æ ferventiſſimæ.

Sale quidem conſtat diuretico, ſed admodum blando & nonnihil volatili & temperato, unde viſcida diſſolvit, & ad Urinam diſponit, ſuppreſſos torpidoſque ſpiritus ſuſcitat, & alacres ad obeunda munera reddit. Conducere videtur potius obeſis & craſſis, pituitoſis, vel phlegmaticis, quam bilioſis & macilentis, & quorum ſpiritus inquieti & nimis agiles.

In

In Persia ustulantur cortices seu tegumenta granorum. Singulis diebus grana Coffee cremant pro usu, procrastinare non sinunt, optimum est infusum, quod ex recenter ustulatis granis est confectum. Cortices raro ad nos transferuntur, aliàs eorum infusum multo præstantius.

SE-

CAFFE', CAVE', Caffe/ Kaffe-Bohnen/ du CAFFE', ou COFFE'.

Arbor qui fructum hunc fert, juxta ALPINUM, Evonymo similis est, foliis crassioribus, durioribus, viridioribus perpetuoque virentibus, juxta Dn. FOUR autem, qui TRACTATUM DE COFFE' in lucem dedit, Cerasos nostrates minores proxime refert tum ramis & foliis, tum magnitudine. Flores ejus floribus jasmini non absimiles esse quidam cum TOURNEFORTIO tradunt. Sequentibus hæc arbor ab authoribus insignitur appellationibus.

Caffé vel Coffée Offic. Evonymo similis Ægyptiaca fructu baccis Lauri simile C. B. Pin. 428. Bon vel Ban arbor I. B. 1. 422. Coffée frutex ex cujus fructu fit potus Raji. Hist. 1691. Buna ex qua in Alexandria potio fit Clus. in Garz. Bon vel Ban ex cujus semine Ægyptii potum Coava conficiunt Alp. de plant. Ægypt. cap. 16.

Ex his nucleis tostis, ut loquitur RAJUS, in pulverem redactis & aqua decoctis tum Arabes, tum Ægyptii quin & Turcæ (addantur etiam Persæ, aliique Orientales populi) omnes per vastum illud imperium potionem parant, Coava seu Coffée dictum colore nigrum, non tamen, ut vult RAUWOLFFIUS, atramenti instar nigerrimum, quem pitissando sorbillant ex testis & porcellanis, quam possunt calidissimum, sive, ut VESLINGIUS inquit, otii sui oblectamentum, sive bonæ valetudinis firmamentum quærant. Vendíturque hic potus in publicis tabernis, quarum aliquot mille eodem teste in una urbe Cayro habentur. Hujus decocti, quod COFFEE', CAFFE', CAFE', CAHUE, CAVET, COPHE', COVE, COAVA ELLAVE appellatur; usus non permansit apud populos Orientales, sed

 supe-

ſuperiore ſeculo in Europam tranſiit, ubi ſimilis luxuries per omnes ſe expandit regiones, ita, ut non ſolummodo maxima thermopoliorum, in quibus potus cafe divenditur, reperiatur copia, ſed & in omnibus fere familiis ſæpiſſime uſurpetur.

Modum torrendi grana & exinde parandi decoctum quod concernit, ille adeo in vulgus notus eſt, ut ei recenſendo merito ſuperſedere poſſimus. Fuere, qui pulverem cafe toſti adulterarunt pane toſto modice aduſto, aut phaſeolis fabiſque &c. torrefactis. Hic potus non pleno hauſtu, aut continua ſerie bibitur, ſed ſorbillatur, ſeu minutatim paulatimque ſorbetur. Edulcoratur ſaccharo vel etiam abſque eo aſſumitur. Haud pauci Lac addunt, qua ratione potus café medicamentoſus evadit quoque alimentoſus. Hodie præſertim in Belgio, Anglia, Germania, in congregationibus & congreſſibus amicorum thermopoſia Cafe & Thé multum viget. Sunt, qui ſorbitioni matutinæ cibum aliquem præmittendum eſſe ſuadent, fundantes ſe in pronuntiato Turcarum ſanitati ſuæ conſulentium, hincque dicentium, ſi nulla eſca ſuppetat, quæ ſorbitioni præmittatur aut conjungatur, globum veſtiarium ex toga degluciendum aut à potu abſtinendum eſſe. Et certe multos à potu café jejuno ſtomacho ſumpto, & uſu ejus continuato, male ſe habuiſſe emaciatoſque fuiſſe conſtat.

Novi ipſe quendam, qui ab uno aut altero minore quoque potus cafe, tempore matutino hauſte vertigine ſtomachica imo ſcotomia corripitur, quæ non ceſſat niſi aſſumpto cibo. Interim ad conſuetudinem quoque reſpiciendum, & ſi lac cafetatum ſeu virtutibus cafe impraegnatum hauriatur, talia accidentia non æque metuenda ſunt. Spernendus tamen minime Gallorum, qui in aulis Principum magnatumque quoque receptus eſt, à paſtu unum tantummodo aut alterum decocti Caffe poculum pro digeſtione adjuvanda, ſorbillandi mos.

Caffe per analyſin Chymicam ex libra una phlegmatis atque ſpiritus volatilis ℥jv. circiter; Olei ℥j. & ultra relicto capite mortuo ℥jv. &c. præter propter exhibet, reliqua parte avolante.

Medicamentis polychreſtis quidam annumerant potum Café, ſingulariterque ad ſanitatem conferre, pluresque quam herba Thée poſſidere virtutes aſſerunt. Commendatur in Cephalalgia, vertigine, defluxionibus catarrhalibus. Narcoſin pellit ſomnumque arcet,

arcet, & ebrietatem solvit, nisi vino plane sint sepulti. Pectori porro conducit, præsertim Lac cafetatum. Concoctionem Ventriculi promovet, dolores ejusdem mitigat & in colica pituitosa laudatur. Usurpatur quoque ad viscerum obstructiones, Scorbutum, suppressionem mensium & varia uteri vitia. Arthriticis quoque succurrit & Nephriticis. Plura qui legere & nosse cupit, adeat præter plures alios, celeberrimi Doctoris & Professoris Argentinensis MARCI MAPPI dissertationem de POTU CAFFE'. Caffé desiderium Veneris extinguere multi probare volunt testimonio Reginæ cujusdam Persarum. Notandum tandem, quod Caffé tostum saccharo quoque incrustetur & mensis secundis inter bellaria inferatur, quodque mediante spiritu Vini elegans & gratissimus parari soleat liquor stomachalis, quem *Eau de Caffé* nominant.

℞. Caffée tost ℥iij. Spirit. Vin. Gallici mens. ij. digestione facta fiat destillatio, edulcor. Sacch. quant. s.

SEMINA SALE PURGANTE ACERRIMO CONSTANTIA.

SEMEN MEZEREI SEU LAUREOLÆ.

Sunt Laureolæ folio deciduo seu flore purpureo C.B.P. baccæ rotundæ pipere majores, rubentes, per maturitatem nigricantes, includentes sub tenui pellicula nucleum rotundum saporis fervidi & nauseosi. Vocatur piper Germanicum.

Tam potenter purgante & caustico ⊖e constant, ut earum usus non nisi robustissimis concedatur, licet plebeji tribus integris granis deglutitis ad hydropem utantur. Extractum cum ♒u vini seu aceto factum, mitius est & ad ℈ß cum caryophillis aromaticis tanquam correctorio hydropicis propinari potest. Interim nonnulli hoc Mezereo eorumque extracto stimulant & quasi restituunt purgantia effœta.

♃. Gran.

℞. Gran. mezer. gr. iij. integra, cape ex ▽ rosar. pallid.

℞. Conf. Hamech. ʒß. gran. mezer. gr. iij. f. bolus.

℞. Mezer. q. v. infund. vin. cydonior. exime grana & exsicca & exhibe pro dosi gr. iij. integra vel in pulverem redacta.

℞. Mezer. q. v. macera in lixivio, fac turundam & insere auriculæ perforatæ ad oculorum inflammationem tollendam, exemplo Riverii. [Conf. G. H. Welsch. Mictomim. Cent. 2. obs. 63.]

SE-

LAUREOLA quasi Laurus humilis, CHAMÆDAPHNE, χαμελαία, CHAMELÆA, quasi humilis olea, THYMELÆA, COCCOGNIDIUM, Seidelbast/ Zeidelbast/ Wolffsbast/ Kellerhalß/ Scheißloorbeeren/ Pfefferstaud/ LAUREOLE.

Est frutex flore monopetalo quodammodo infundibuliformi, quadripartito, è cujus fundo surgit pistillum, quod deinde abit in fructum ovatum nunc succi plenum, nunc siccum, semine fœtum oblongo.

Thymelæa Lauri folio deciduo sive Laureola femina Tourn: I. R. H. cl. 20. S. 1. g. 2. Thimelæa folio deciduo flore purpureo, officinis Laureola fœmina C. B. Pin. 462. Laureola folio deciduo sive Mesereon Germanicum J. B. 1. 566. Chamelæa Germanica Dod. Pempt. 364. In Montibus & collibus sylvosis, sylvisque opacis fruticat, primo vere floret antequam folia prodat, baccæ autumno maturescunt.

Flores quidam tutiores esse putant granis. Cortice quoque & radice adversus quartanam, hydropem & venena nonnulli utuntur, vel per se, vel cum saccharo. Ejus virulentiam lacte vel aceto corrigere tentant nonnulli, ob vim drasticam autem merito rejicitur.

SE-

SEMEN STAPHISAGRIÆ.

Sunt Staphiſagriæ C. B. P. ſemina rugoſa, ſcabra, nigra, angulоſa, triquetra, ſaporis fervidi.

Semina ſunt plantæ quæ refertur ad angioſpermas multiſiliquas ſiliculis corniculatis oblongis, floribus cucullatis quæ vel purgantes vel venena ſunt, ut aconita, napelli, helleborus. Eſt enim ſtaphiſagria ſpecies aconiti.

Sale purgant potius volatili quam fixo, verum ἄνω καὶ κάτω purgante conſtant, ſed cum ob violentam & moleſtam acredinem fauces exurant & metum ſuffocationis & ſtrangulationis inferant, uſus internus ideo rariſſimus, interim maſticata & ſub lingua volutata ſalivam adeo copioſe proliciunt, ut inter apophlegmatizantia referantur. Propterea Sylvius [Meth. Med. l. 2 c. 13. §. 59. & 60. p. m. 115.] pro ptyaliſmo excitando ad L ♀, commendat, ſed præterquam, quod ob prædictam moleſtiam eorum uſum ægri ferre recuſent, inſufficientia & plane incongrua videntur ad Luem ♀eam. Licet enim ptyaliſmum inducant, non talem tamen, quæ ita ſerum fundit, veluti ☿ialia faciunt. Salivatio enim tamdiu adeſt, quamdiu ſapor acris in lingua. Pediculis ſingulariter exitioſa ſunt, & ob id unguentum pediculorum ingrediuntur.

Vis purgans juvatur oxymelle. Saporis moleſtia corrigitur cubebis & nuce moſchata.

℞. Staphiſagr. ℈j. oxymel. ʒj. M. pro ſurſum & deorſum purgante.

℞. Sem. ſtaphiſagr. ſinap. ana ʒj. rad. pyrethr. ʒiß. Cubeb. ʒj. piper. alb. ℈j. N. M. ʒj. f. p. apophlegmatizans contra Catarrhos.

℞. Staphiſagr. q. v. coq. cum ▽. tene decoctum in ore ad ptyaliſmum excitandum.

℞. Mucag. helen. ℥ij. staphisagr. ʒß. ꝏ laur. q. s. f. ung. add. 🜂is ʒj. & si videtur ☿ii vivi ʒß. ad enecandum pediculos.

Σταφὶς ἄγρια, ἀςαφὶς ἄγρια, ob foliorum cum viti sylvestri similitudinem, UVA TAMINEA, φθειρόκτονον, φθείριον, PHTHIROCTONUM, *Herba pedicularis* ab effectu, φθειρόκοκκον, GRANUM PEDICULARIUM, PITUITARIA, Läußkraut/ Läußmörder/ Bißmüntz/ Speichelkraut/ Staphisander/ STAPHISAIGRE, HERBE AUX POUX.

A TOURNEFORTIO ad Delphinium refertur, est enim planta flore polypetalo anomalo, ex plurimis nempe petalis dissimilibus constante, quorum superius in caudam tenuatur, excipitque aliud petalum bifidum & pariter caudatum. Pistillum medium occupans abit in fructum, in quo velut in capitulum colliguntur vaginæ, secundum longitudinem dehiscentes, seminibus fœtæ angulatis.

Delphinium Platani folio staphisagria dictum Tourn. I. R. H. cl. 11. s. 2. g. 3. Staphisagria Matth. 1231. & I. B. 3. 641. Staphisagria C. B. Pin. 324.

In Italia, Hispania, Languedocia &c. reperitur, colitur etiam in hortis.

Semen, quod Läuß-Saamen oder Läuß-Körner/ Läußemörder/ Steffans Körner/ Mäuß- oder Ratten-Pfeffer/ PIPER MURIUM aut GLIRIUM, Mäußwurtz-Saamen/ appellatur, est in usu. Ad pediculos arcendos & abigendos pulvis ejus capiti & vestibus inspergitur. Cum aceto contusum dentium dolores sedat; semen ut & herba Staphidisagriæ muribus & gliribus non adeo amica; ad scabiem quoque adhibetur & ad ulcera antiqua, ut & ad carnem luxuriantem absumendam.

SEMEN PSYLLII.

Sunt Psyllii majoris erecti C. B. P. semina parva oblonga, puliciformia, lubrica, lucida, ex fusco punicea, saporis pri-

primum mucilaginoſi, poſtmodum acris & nauſeoſi.

In horum mucagine, acria quævis temperante, occultatur ⊖ blandum, bilem expurgans.

Sal purgans volatile probant ſemina cocta & uſtulata, quæ amiſſa virtute purgante adſtringunt. Bilis expurgationem evincit uſus, nam acres bilioſos humores manifeſte evacuant, eoſque ob mulcentem mucaginem obtundunt & temperant. Cæterum ob eandem mucaginem proſunt in raucedine, angina, ardore & ſiccitate faucium & tuſſi. Exterius conveniunt ad ambuſta.

Rarius uſurpantur ob ſui mucaginem, quæ ob tenacem adhæſionem Ventriculo & Inteſtinis nonnunquam torminoſa eſt. Datur ſubſtantia à ʒj. ad ʒij. Datur & Emulſ. Elect. & ſyr. Vis purgans juvatur manna, hydrommel. ſtimulatur diagrydio. Vis temperans & refrigerans intenditur æquepollentibus nempe ſemine cydoniorum. Mucago ſeminum toſtorum additur clyſteribus ad dyſenteriam & acredinem temperandam.

℞. Sem. Pſyllii ʒiß. f. Emulſ. c. hydromel. ad alvum laxandam.

℞. Sem. Pſyllii ʒij. violar. ʒij. ▽ violar. ℥ij. contunde & exprime, expreſſo add. Mann. ℥j. exhibe cochleatim infantibus per vices ad laxandam alvum, ſi robuſtis exhibendum add. gr. j. vel ij. diagrydii.

℞. Sem. Pſyll. cydon. lini ana j. bulliant leviter in ▽ roſar. add. integrum ovum, °°° roſar. q. ſ. ſacch. ♄n. ad fuſcum colorem inducendum ☿ viv. ʒß. quo Hermannus cum ſucceſſu uſus eſt in hæmorrhoidibus.

℞. Sem. pſyll. cydon gum. tragac. ana ʒj. f. mucilago c. ▽ roſar. in inflammatione hæmorrhoidum.

℞. Sem, pſyll. ℥ß. ſem. cydon. papav. ana ʒj. ▽ roſar. calid.

calid. ℥ij. f. mucago add. ſacchar. penid. ʒj. ad raucedinem, ardorem faucium & tuſſim.

℞. Sem. pſyll. ʒß. ▽ Nymph. plantag. ana ℥ij. ſyr. violar. q. ſ. f. mixtura refrigerans vel temperans ſi adſit aridura linguæ.

℞. Mucag. pſyll. cydon. ſacch. ♄. ℴℴ lini q. v. f. linimentum contra ambuſta.

PUR-

Ψύλλιον à ψύλλα, pulex, quod pulices fugare, vel potius quod ſemen ejus pulici ſimile exiſtimetur. PULICARIS HERBA, Pſyllien-Kraut / Flöh Kraut / Flöhſaamen-Kraut / HERBE AUX PUCES.

Eſt planta à Plantagine, ut & Coronopo diverſa in eo, quod in caules aſſurgat foliatos & ramoſos, dum Plantaginis & Coronopi flores & fructus ſimplici pediculo inſident.

Pſyllium majus erectum C. B. Pin. 191. & I. B. 3. 513. Pſyllium Dod. Pempt. 115. HERBE AUX PUCES ANNUELLE.

&

Pſyllium majus ſupinum C. B. Pin. 191. & I. B. 3. 513. Pſyllium Plinianum forte, radice perenni ſupinum Lob. Icon. 437. HERBE AUX PUCES VIVACE.

In Italia præprimis atque Gallia ſponte provenit. Colitur in hortis Julio & Auguſto florens.

Semen, autumno colligendum, ſolummodo pro uſu Medico inſervit. Herba pulices abigere & umbilico cocta impoſita alvum laxare fertur.

Proſtabat olim *Electuarium diapſyllii*, ſed non amplius in uſu.

PUR-

PURGANTIA CONSTANTIA SALE ACRI PURGANTE TAM VOLATILI QUAM FIXO.

COLOCYNTHIS SEU ALHANDAL.

Sunt Colocynthidis fructu rotundo minoris C. B. P. fructus rotundi, pugni magnitudine, ex flavo virides, includentes sub cortice tenui coriaceo medullam candidam, fungosam, levem & semina parva compressa, oblonga, cucumeracea, quasi sordida, albicantia, saporis acris amari & nauseosi.

Inter purgantia vegetabilia validissima est, humores quoscunque viscido pituitosos & tenaces, qui cæterorum purgantium vim omnem eludunt, ex ultimis quasi articulis provocat, & per superiora, frequentius tamen per inferiora educit, hinc tanquam catholicum in morbis pertinacissimis, Ischiatico dolore, Lue ♀ea commendatur. Vermibus quoque tam interne quam externe contrariatur.

Ingreditur clysteres pro stimulo in specie contra morbos soporosos, sed cave ne pulpam injicias sed sindoni includas Additur quoque pro stimulo fotibus vaporosis ad menses & fœtum mortuum expellendum, jungitur & suppositoriis.

Vis consistit in substantia fungosa & resinosa. Semina ex usu proscribuntur.

In substantia pulpa per os raro datur, quia ob nimiam levitatem Ventriculo adhæret, & tormina & hypercatharsin causat, sed prius cum tragacanth bdell vel gummi Arabico formatur in trochiscos, qui à gr. vj. ad ℈ß. ad summum exhiberi solent.

Externe applicata alvum solvit. Ita ☍ colocynthidis coctum externe applicatur.

Datur resin. ad gr. x. Extract. ad gr. xij.

Virulentia corrigitur ⊖e ♀ri, aceto, vel Urina in qua pulpa maceratur. [De hac re ita Laz. River. Prax. Med. l. 1. c. 15. p. m. 191. Colocynthis ad cerebrum expurgandum efficacissima est, sed summo amarore infensa est, vehemensque illius est operatio. Corrigitur utrumque infusione in Urina, sic enim amaritudinem deponit, & fere insipidum remedium evadit, tum vehementia illius infringitur ut ad ʒj. tuto exhiberi valeat, fitque excellens ad omnes capitis morbos à causa frigida oriundos remedium.] Ast optima correctio fit -ꭥ-u vini, cujus quoque beneficio resina & extractum fit, quæ optima & tutissima colocynthidis præparata sunt.

Vis tormentosa emendatur Mace, Nuce Moschata, cinam, &c. specificatur variis morbo appropriatis.

℞. Troch. alhand. ℈j. infund. vin. coq. par. f. cholagog.

℞. Pulp. Coloc. s. potius troch. alhand. gr. x. Mac. gr. v. cons. ros. pallid f. fl. persic. ʒj. M. f. bolus.

℞. Fol. salv. flor. chamom. summ. origan. ana Mj. rad. pyrethr. ℥j. pulp. Coloc. in pet. ligat. ʒj. coq. in s. q. ▽ ℞. Colatur. ℥x. add. El. hier. picr. ℥j. Mell anthos. ʒvj Extr. Castor. ʒj. ⊖ gemm. ʒj. f. Clyster contra morbos soporosos.

℞. Oleum Colocynth. M. c. ung. d. arthanita q. s. ad formam linimenti, hoc inunge totum abdomen in alvi adstrictione.

℞. Helleb. n. ʒß. calam. ar. ℈ij. pulp. colocynth. ℈j. bacc. laur. ʒj. sem. cumin. ℈ij. -ꭥ-us vini ℥iiij. f. infusum, quod guttatim instilla auri ad surditatem tollendam.

℞. Extr.

℞ Extr. coloc. ℈ß. extr. hell. n. gr. iij. ☍ d. caryoph. gt. j. Maſtich. gr. vij. M. f. pil. purgantes.

℞. Pil. aloëph. gr. xv. Extr. coloc. gr. iij. ☍ Mac. gt. j. M. f. pil. cephalicæ, convenientes in Catarrhis.

℞. Pil. Maſtichin. gr. xv. Extr. Coloc. gr. iij. ⊖ ſuccin. volat. gr. v. f. pil. cephalicæ anticatarrhales.

℞. MP. fœtid. gr. xv. Extr. Coloc. gr. iij. Caſtor. gr. v. pil. Uterinæ.

Reſina colligitur ex pulpa Colocynth. cum ♒u vini, poſtea præcipitatur cum ▽ communi.

℞. Reſin. Coloc. gr. v. Diagr. gr. iij. ⊖ ♀ri. gr. iij. ☍ cinam. gt. j. conſerv. roſ. pallid. ʒß. M. f. bolus.

Olei deſtill. coloc. per ☍am ſi abdomen eo inungatur juvat in fœcibus duriſſimis vel etiam ☍ ejus coctum.

NUX

Κολοκύνθις, κολοκύνθη, CUCURBITA AMARA, FEL TERRÆ, ob ſummam amaritiem, MORS PLANTARUM, quod vicinas plantas veneni inſtar interficere videatur. MORS IN OLLA, HANDEL, HANDAL, Coloquinthen/ COLOQUINTE.

A cæteris Cucurbitaceis folio in profundas lacinias diſſecto & fructu amaro non eduli diſcrepat. Colocynthis fructu rotundo major C. B. Pin. 313. Colocynthis I. B. 2. 232. & Dod. Pempt. 665.

& imprimis

Colocynthis fructu rotundo minor C. B. Pin. 313. Colocynthis fungoſa & lævis Cordi Hiſt. 118.

In Orientalibus & calidioribus locis imprimis provenit & exinde ad nos per Ægyptum advehuntur fructus, quos POMA ſeu CAPITA DIABOLICA, Teuffels-Köpff/ Teuffels-Aepffel/ SOLENANDER appellitat. Et certe adeo draſticum & viroſum eſt purgans, ut non immeritò à SEPTALIO aliiſque vocetur mors ipſa. Qui poma hæc manibus diutius tractant, aut in mortario terunt, hypercatharſin inde contrahere ſolent, quod etiam fit ſola inunctione

ctione ventris. Ad menses pellendos mulierculis quibusdam & agyrtis in usu est Colocynthis, in ipsa prætertim substantia exhibita, sed haud raro sinistro cum eventu. Vidi nuper hypercatharsin enormen exinde excitatam. Suspectis mulierculis minime debet exhiberi aut vendi.

Dosis in substantia securissima est, si plane non exhibeatur. Corrigitur optime, juxta Dn. TAURY, Spiritu Salis Armoniaci. Corrigitur quoque trituratione, quo intestinis non tam facile adhæreat, adstringentium itidem, glutinantium & aromatum additione.

Author semina ab usu removet, quæ tamen ab aliis mitiora habentur, & à quibusdam in ictero commendantur, præsertim si statim desuper aqua mulsa hauriatur. Sunt, qui ad febres periodicas profligandas semina pari numero pro amuleto de collo suspendunt.

Extractum Colocyuthidos, Coloquinthen Extract / *Extrait de Coloquinte*, præstat hoc aliis purgantibus loco stimuli jungere.

Trochisci Alhandali, Coloquinten-Zeltlein / *Trochisques Alhandal:* præstat & hos tantum stimuli loco ad granum unum, ad grana duo & paulo ultra, aliis purgantibus addere.

Oleum Colocynthidos per coctionem paratum, Coloquinten-Oehl/ *Huile de Coloquinte*. Vermes atque pediculos necat, ad casum capillorum & nigredinem capillis conciliandam adhibetur, tinnitum aurium sedat.

NUX VOMICA.

Nux Vomica in officinis C B. P. sunt arboris Malabaricæ fructuum nuclei orbiculati, plani, compressi, cornea duritie, colore argenteo, foris parum lanuginosi, saporis amari. Arbor est nucifera, floribus monopetalis oblongis in quinque segmenta divisis, racematim dispositis, fructibus rotundis aurantiæ forma & magnitudine. Hi fructus includunt sub putamine tenui duriusculo, fragili, pulpam mucilaginosam involventem nucleos.

[Conf. supr. de ligno colubrino. Arbor hæc sub nomi-

nomine Caniram describitur in Hort. Malabar. T. I. p. 67.]

Sale purgante emetico adeo hostili constant, ut citra convulsionis metum vix interne adhiberi queant. Veteres eas alexipharmacas pronunciarunt, & ad Electuarium de ovo dictum receperunt, ast consultius videtur eas ex hoc Electuario & ex alexipharmacorum numero proscribi. v. Zwelff. An. Ph. Aug p 259. Ast in tam parva quantitate ingreditur, ut vim suam minus exercere possit. Electuarii ℥j. vix ultra gr. j. ingreditur. [Nonnulli etiam exbibuerunt in febribus tertianis seu quartanis, sed in dubiis recte mitiorem & tutiorem sequimur viam conf. Wedel. Amœn. Mat. Med. l. 2. s. 2. c. 4. p. 337.]

D. Hermannus exhibuit integram nucem Vomicam aliquando cani, qui exinde mortuus est spumescensque sanguis in Pulmonibus fuit repertus, itaque dissolvit sanguinem. Canibus aliquot grana data omnino exitiosa sunt, dum spiritus in turbas concitant, spasmos, convulsiones & tetanos excitant, sanguinis nexum solvunt, & tandem spiritus extinguunt.

Pari modo infestæ sunt corvis & cornicibus; interim quibusdam avibus Indicis noxiæ non sunt, nam ex horum ventriculis sæpe integræ nuces eximuntur, & reperiuntur inter alvinas fæces ex iisdem rejectas. Indi cum aceto tritas imponunt capitis doloribus: quidam ex his infusum parant ad quartanam v. c.

℞. Rasur. Nuc. Vomic. ℥j. infund. vin. absynth. exhibe infusum contra quartanam, sumitur hora ante paroxysmum.

SALE

Krähen-Aeuglein / Kranichs-Augen / NOIX VOMIQUE.

Nux VOMICA dicitur, quod vomitum ciere credatur à quibusdam.

Neque radix est, uti quidam voluerunt, neque fungus, sed fructus; verum, an arboris an herbæ, incertum, ut RAJUS dicit. Plurimi tamen hodie cum authore nostro ex arbore provenire asserunt, circa quam tamen adhuc controversiæ occurrunt.

Supra ab authore dictum quod arbor Ligni colubrini, quæ describitur HORT. MAL. T.7. Tab. 2. & sq. Nuces vomicas majores ferat, à quibus discrepent hæ minores ex arbore Caniram provenientes. Author flores dicit esse monopetalos racematim dispositos, in horto vero Malabarico describuntur polypetali & umbellati. Nihil itaque adhuc certi. In pulverem hæ nuces redigi nequeunt, nisi radula deteratur.

Virtute quoque anthelmintica & narcotica gaudere fertur, & à quibusdam in decocta vulneraria recipitur Vomica. BARTOLETUS asserit, hanc nucem homini lætam conciliare stupiditatem, ut hilaris, liberalisque evadat & omnia revelet, & ad quælibet præstanda promptum se exhibeat, sed forsan hæc melius ad stramonei semen referenda. Optime censent illi, qui nucem vomicam ablegandam, nec ad compositionis ullius usum admittendam esse volunt.

SALE PURGANTE TAM FIXO QUAM VOLATILI OLEO CRASSO INCLUSO CONSTANTIA.

GRANA TILLI.

Pinus indica nucleo purgante C. B. P. sunt ricini arborescentis semina, seu fructus oblongi, ovales, cataputia media paulo majores, una parte gibbi, altera paulo planiores, quatuor levioribus cingulis notati, includentes sub pellicula corticosa cinerea, nucleum albicantem, pinguem oleosum, saporis exurentis.

[Vid. supr. Pavana s. lign. Moluccense]

Adeo

Adeo potenter humores ſeroſos, viſcidos & tenaces incidunt, & per ſuperiora & inferiora educunt, ut hoc nomine ipſam Colocynthidem ſuperent, adeoque in morbis chronicis contumacibus, in ſpecie in hydrope, tanquam catholicum propinantur, pro ſtimulo potius quam pro baſi.

Vis concentrata eſt in foliolis iſtis ſeminalibus, quæ in media granorum ſubſtantia latent, ut & in oleo craſſo quod prelo ex granis elicitur.

Ob excedentem ſui acredinem, fauces, palatum & nonnunquam anum inflammat. Datur in forma pilularum, & corrigitur coctione, vel cum aceto vel in Urina puerorum. Corrigitur Zinzibere, ſucco glycyrrhizæ aliiſve vel aromatibus, vel dulcibus viſcoſis. Alii ſaccharum ♄ni & opium pro correctorio addunt. Cortices blandius purgant, ac ipſa ſubſtantia interior.

Datur integra ſubſtantia nucleorum, rejecto cortice exteriore, licet purgativa virtute haud careat, à gr. iij. ad v. unumquodque granum, ſedem molitur unam, ſi ▽ calida vel juſculum ſuperbibatur, ita tamen ut iij. grana, communiter v. faciant receſſus. Alvus vero in momento ſiſtitur, ſi ſuperbibitur hauſtus largior ▽æ frigidæ vel ſi pedes madefiant ▽, vel ſi manus laventur ▽ frigida & naribus admoveatur.

Dantur duo folia ſeminalia fructus medietati incluſa, vulgo germen dicta vel Cyma, quantitate ad j. vel ad ſummum gr. ij.

Datur 🝆 gran. til. expreſſum gr. j. robuſtiſſimo cum oleo ex ricino vulgari expreſſo. Datur & extractum beneficio ſpiritus vini factum à gr. iij. ad v.

℞. Gran. till. gr. iij. zz. gr. vij. M. f. pil iij. vel iiij.

℞. Fol. ſeminal. gr. till. gr. ij. Zz. gr. v. ſucc. glycyrrh.

cyrrh. in ▽ rosar. sol. q. s. f. pil. j. ad purgandum serum.

℞. Extr. Cathol. gr. xv. gran. till. gr. j. vel. ij. syr. rosf. q. s. f. pil

℞. Extr. gum. gutt. gr. iij. resin. Jalap. gr. vij. gr. till. gr. ij. Zinz. gr. v. M. f. pil. antihydropicæ.

℞. Fol. seminal. gran. till. gr. j. fol. senn. ʒß. Zinz. gr. v. sacchar. q. s. scil. ʒß. vel j. f. pulv. l. sacchar. s. q. solv. in ▽ rosar. & ad consist. coq. f. rotulæ purgantes.

℞. Olei expr. gran. til. gt. j. exhibe c. ☍ expr. semin. ricin. vulg. ad cochl. ß. vel. ☍ amygd. dulc. rec. express. cochl. j. exhibe pro purgante. [Describit hoc Petr. Borellus sub titulo facilis purgationis C. 3. obs. 29. p. m. 221. si olei nuclei pinei indici expressi guttæ duæ potui infundantur, vel jusculo, & sic procurabit purgationem facilem. Addit: alii eo umbilicum fricant, & sic etiam incaute ægrum purgant.]

Olei hujus expressi usus frequentior est externus. I. In alvi retentione, si eo umbilicus inungatur. Scil. ℞. ung. d. arthanit. ʒj. ☍ Coloc. ʒiß. ☍ gran. till. expr. gt. xij. f. liniment. quo inungatur abdomen. II. In inflammatis hæmorrhoidibus cæcis & carunculis exedendis. ℞. ☍ expr. gran. till. gt. v. add. sach. ♄ni par. f. linim. quo inungantur hæmorhoides cæcæ inflammatæ, & ani carunculæ, 3. vel 4. de die repetatur. III. In excitandis sedibus, dum ejus odor naribus excipitur. Hinc ex eo conficitur pomum regium catharcticum sequenti modo. ℞. ☍ expr. gran. till. q. s. huic immitte pomum aurantium seu Citreum & relinque per mensem integrum, post exime & asperge pulvere santali Citrini, admove naribus ad alvum movendam, vel frica hoc pomo fortiter manus & admove naribus, quotiescunque pomum naribus admovetur, ejusque odor fortiter attrahitur, toties movebitur alvus.

Purgir-

Purgier-Nüßlein / *Pignons d'Inde* ou *graines de Tilli*.
Cum tutiora prostent, in nostris regionibus vix adhibentur.

RICINUS MEDIUS.

Sunt Ricini vulgaris C. B. P. seu Cataputiæ mediæ fructus oblongi, ovales, faba minores, includentes sub pellicula corticosa, livida & maculosa, nucleum bipartitum album, pinguem, saporis subdulcis, acris, nauseosi.

Vim purgantem inclusam habet oleo temperatiore, ita ut ☍ expressum ex hoc ricino ad integrum cochleare exhiberi possit, pro laxanda alvo, in specie serum & aquam evacuat.

Dantur grana in Emulsione, ad ʒß. vel j. ex ▽ fumar. vel Cichor. it. in substantia dantur à gr. x. ad xv. vel xx.

Oleum, vulgo infernale dictum à cohl. ß. ad integrum exhibetur pro purgante, externe vero applicatum partibus paralyticis medetur.

℞. Ricin. gr. x. f. Emulf. ex ▽ Cichor. q. f. add. pro stimul. gr. ij. scammon.

℞. Olei ricin. expr. cochl. ß. ad alvum laxandam. vel ℞. ☍ ricin. expr. inunge regioni umbilicali pro alvo laxanda.

℞. Olei ricin. med. expr. ℥ij. ☍ Nuc. Mosch. expr. ʒß. M. f. linim. contra pedes paralysi affectos, quem affectum Indi & Bontius Beriberi vocant. [De affectu hoc præter Bontium agit quoque Tulp. libr. 4. c. 5. p. m. 300. & Ol. Borrich. act. Hafn. Vol. 4. obs. 43. p. m. 144.]

RICI-

Κίκι ἢ κρότων, à similitudine Crotonis, vel Ricini animalis, quod

quod semen ejus refert. GRANUM REGIUM, CERVA aut CATAPUTIA MAJOR, PALMA CHRISTI, MANUS CHRISTI, MIRABILIS ARBOR, ob proceritatem, foliorum amplitudinem, florum suavitatem, seminum picturam & exsilitionem, radicis parvitatem. Wunder-Baum / Creutz-Baum / Zeecken-Baum / Türckischer-Hanff / Römischer-Hanff / RICIN, CHASSE TAUPE.

Est planta flore apetalo, plurimis scilicet staminibus ex calyce surgentibus constante, sed sterili. Embryones enim à floribus sejunguntur in eadem planta, & deinde abeunt in fructum trigonum, ex tribus capsulis compositum, axi affixis, semineque fœtis duriore cortice obducto.

Ricinus vulgaris C. B. Pin. 432. I. B. 3. 642. Ricinus Dod. Pempt. 367.

In Ægypto sponte nasci tradit J. BAUHINUS, colitur in hortis, ubi in quibusdam regionibus per duos aut plures annos perdurat, in aliis vero singulis annis perit. Pro diversitate etiam provinciarum magis minusve ascendit, & in tantam excrescit altitudinem, ut non nisi scalis admotis conscendi possit.

In usu sunt sola semina, quæ dicuntur Treib-Körner / Zecken-Körner / Purgier-Körner / Wunder-Körner. Oleum expressum usurpatur quoque ad Lampades, laudatur ad tumores resolvendos, obstructiones lienis reserandas, tinnitum & susurrum aurium profligandum, varias cutis maculas delendas, tineam atque scabiem sanandam pediculosque necandos. Sunt, qui Ricinum adversus impotentiam & ligationem veneficam deprædicant. SIMON PAULI in pelliculis nucleum tegentibus etiam latilitare vim purgandi asserit. Folia virtute vulneraria gaudere dicuntur, & ad erysipelas laudantur. Lac nunc provocare mammis imposita, nunc retrahere dorso applicata feruntur. Talpis admodum adversus esse creditur Ricinus, unde in hortis plantatur. Hoc & similibus remediis drasticis Medicus vix unquam utitur.

RICINUS AMERICANUS.

Sunt Ricini Americani majoris semine nigro C. B P. seu Cataputiæ majoris fructus oblongi, ovales, fabæ magnitudine,

dine, una parte convexi, altera depressi, includentes sub pellicula corticosa tenui duriuscula nucleum candidum bipartitum, saporis cum præcedente.

Validior est ricino medio & propterea in minori dosi præscribendus, cæteroquin utilissima Medicina purgans hydropicis.

Vis hujus consistit vel in nucleo, vel oleo, potissimum foliis seminalibus. Substantia datur à gr. v. ad vij. vel ix. datur in emulsione, datur & ⁰₀₀ ejus expressum.

℞. Ricin. americ. gr. vij. ▽ Cichor. q. s. f. Emuls.

Oleum express. etiam exhibetur ad quartanam vel per se, vel cum oleo expresso ricini medii.

[De ricino Americano conf. prolixe Sim. Pauli Quadr. Botan. Class. Quart. p. m. 549. & seqq.

Hic à TOURNEFORTIO à Ricino separatur, & ad Ricinoidis species refertur, est namque

Planta flore rosaceo ex plurimis petalis in orbem positis constante, calyci multifolio insidentibus, sed sterili. Embryo enim in aliis plantæ partibus nascitur calyce obvolutus, abitque deinde in fructum, in tres capsulas fissilem, semine fœtas oblongo.

Ricinoides Americana Gossypii folio Tourn. I. R. H. ap. Ricinus Americanus major semine nigro C. B. Pin. 432. Ricinus major Americanus Curcas dictus & Faba purgatrix Indiæ Occiduæ I. B. 3. 643. *Pignon d'Inde.*

In multis Americæ locis, præsertim in Insula Barbados nascitur. Convenit cum Ricino & faciei & virtutum ratione.

CATAPUTIA MINOR.

Secundum quosdam species est Ricini, sed revera est species Tithymali. Sunt Lathyridis majoris C. B. P. grana oblonga, rotunda, ovalia, piso majora, includentia sub pellicula corticosa nucleum album pinguem. Sur-

Surſum & deorſum ſerum potentiſſime evacuat, hinc velut eſula hydropicis robuſtioribus conducit. Folia ſeminalia etiam habent vim purgantem concentratam. Externe ꝏ expreſſum abdomini applicatum etiam alvum ſolvit. Datur in ſubſtantia à gr. v. ad vij. & x.

℞. Sem. Catap. min. gr. vij. Zinz. gr. v. contunde. fiant. pil. in hydrope exhibendæ. Non opus eſt, ut aliquid addatur ad formandas pilulas, nam ipſa ſubſtantia ſeminum contuſa ſat viſcoſa eſt.

℞. Catap. min. gr. vij. exhibe ex ovo ſorbili vel oxymell.

℞. Ung. d. arthanit. ℥ij. ꝏ Catap. expr. ʒj. ꝏ diacolocynth. ʒij. M. f. ung ad ſolvendam alvum.

SE-

CATAPUTIA à catapotiis ſive pilulis, vel κατὰ πίνειν, deglutire, quoniam hæc grana inſtar pilularum deglutiuntur, λαθυρὶς, Spring-Krauth / Spring-Körner / quia ſemen maturum diſſilit, Treib-Krauth / Scheiß-Krauth / Treib-Körner / quoniam alvum fortiter movet. ESPURGE.

Eſt ſpecies Tithymali

Tithymalus latifolius Cataputia dictus H. L. Bat. Lathyris major C. B. Pin. 293. Lathyris ſive Cataputia minor I. B. 3. app. 864. Lathyris Matth. 1259.

In hortis ſemel ſata quotannis & cum incommodo ſe propagat, floret Julio, ſemina fert Auguſto, quæ honeſti viri remedium non videntur, cum facile ad excitandas internas inflammationes quadrent. Extrinſecus veſicatorium exhibet Cataputia & pſilothrum, præcipue ſuccus ejus lacteus, quo impudentes Mendici cutim defœdare ſolent. Cataputiæ folia & fructus in ſtagnum aut lacum projectos, ſi piſces comederint, ventrem ſurſum vertent, quaſi mortui ſint, ita ut manu eos capere poſſis, qui, ſi eos in aliam aquam frigidam conjeceris, reviviſcent, HOLLERIO teſte. Grana hæc menſes quoque & urinam movent, adque philtra laudantur. Sunt, qui

qui ſibi perſuadent, ſemina deorſum trahendo avulſa per inferiora purgare, ſurſum vero decerpta per ſuperna evacuare.

SEMEN CNICI SEU CARTHAMI.

Optima transferuntur ex agris Argentoratenſibus. Sunt Cnici ſativi ſeu Carthami officinarum C. B. P. ſemina oblonga, anguloſa, lævia, alba, includentia ſub cortice duriuſculo pulpam albicantem, ſaporis dulcis, poſtea acris & nauſeoſi.

Planta eſt capitata pappeſcens, floribus tinctores utuntur; multæ aviculæ veſcuntur his ſeminibus abſque purgatione, hinc quia vis languida ſatis, raro uſurpantur. Ob lentorem ſubdulcem cui vis purgans incluſa eſt conveniens eſt catharcticum, ſeriducum, tuſſientibus aliiſve vitiis Pulmonum laborantibus.

Datur in ſubſtantia, melius in Emulſione ad ʒij. in qua commode reſinæ purgantes ſolent exhiberi. Extractum datur ad ʒj. Elect. diacarthami datur ad ʒvj.

℞. Sem. Cartham. ʒij. ▽ fœnicul. q. ſ. f. Emulſ. contra tuſſim & alvi adſtrictionem.

℞. Sem. Carthami ʒij. Citr. ʒj. aq. fumar. ℥iiij. Cinam. ʒß. f. Emulſ. add. Mann. ℥ij.

℞. Extr. diacartham. ʒß. diagr. gr. iij. extr. troch. alhand. gr. j. ⁂ d. fœnic. gt. ij. f. bolus purgans.

BALA-

Κνῆκος, κνίκος παρὰ τȣ̃ κνίζειν, CNICUS SATIVUS, quod pungere notat & mordere, CARTHAMUS, ἀπὸ τȣ̃ καθαίρειν à purgare, quamvis ROLFINCIUS velit eſſe vocabulum Arabicum, & alii à voce Mauritanica Karten derivent, CROCUS SYLVESTRIS,

Wilder-Saffran / Flor / Safflor / Cartham / CARTAME, SAFRAN BATARD.

Est planta flore flosculoso plurimis scilicet flosculis constante, embryoni insidentibus, & calyce squammoso & foliato comprehensis. Embryo autem deinde abit in semen pappis nequaquam instructum.

Carthamus officinarum flore croceo Tourn. I. R. H. cl. 12. S. 3. g. 1. Carthamus sive Cnicus I. B. 3. 79. Cnicus sativus sive Carthamum Officinarum C. B. Pin. 378. Cnicus vulgaris Clus. Hist. CLII.

Apud nos in Alsatia copiose colitur, neque exiguum lucrum exinde trahunt tam mercatores, quam rustici; floret Julio & Augusto, semenque interea perficitur.

Flores inserviunt potissimum ad tingendos pannos & plumas; quidam his floribus crocum verum adulterare solent, pauperesque loco ejusdem cibos iis condiunt, alvum laxare & mensium negotium promovere, icteroque mederi dicuntur.

Semen laudatur quoque in anasarca, colica, quartana, aliisque morbis chronicis. In decoctis, infusis ac emulsionibus ad ʒiij. ad ʒvj. exhibetur.

OFFICINÆ EXHIBENT

Extractum Cnicopharmacum seu *Diacarthami*, **Safflor-Extract** / *Extrait de Cartame*, ou *Safran Batard*; Laudatur hoc non adeo concinnum extractum in Cachecticis & hydropicis, sique solum usurpetur, ad ʒß. ad ʒij. datur, si vero cum aliis, ad ℈j. ad ℈ij. præscribitur.

Electuarium Diacarthami, **Safflorsaamen-Lattwerg** / *Electuaire de Cartame* ou de *Safran Sauvage*. Commendatur ad bilem & pituitam educendam & ad omnes affectus exinde oriundos. Dosis ad ʒiij. ad ℥ß.

Oleum, species & Syrupus de Carthamo non amplius apud nos in usu.

BALANUS MIREPSICA SEU NUX BEEN.

[Sunt glandis unguentariæ C. B. P. fructus avellanæ magnitudine,

gnitudine, triquetri, continentes ſub putamine corticoſo cinereo & pellicula candida fungoſa nucleum pinguem & oleoſum veluti amygdalæ, ſaporis ſubacris amari & oleoſi, odoris nullius.]

Ob vim purgantem, quæ in 🝆 acri & amaro conſiſtit, referri quidem debet ad purgantia, ſed ob vim purgantem tardam ut plurimum ex eorum cenſu proſcribitur.

Hodie uſurpari ſolet 🝆 expreſſum pro menſtruo ad extrahendos florum odoratorum odores, nam neque facile rancorem contrahit, neque alio peregrino odore florum odores inficit.

℞. Vas vitreum in imo ſtrictius, in ſummo latius, in hoc mediante crate ex ſetis equinis facta, & circulo ligneo formata, ſtratificentur flores & goſſypium tenuiſſime carptum oleo balanino imbutum per quatuor horas, exprime ex goſſipio oleum, & novis floribus prædicto modo reaffunde, donec oleum ſufficienter ſit impraegnatum florum odore. [Conf. ulterius Joh. Zwelffer. animadv. in Pharm. Auguſtan. p. 331.]

℞. Ceræ albæ q. v. 🝆 balan. q. ſ. f. ungt. pro baſi omnium balſamorum, cui inſtilla olea deſtillata pro arbitrio. Cera alba in officinis plerumque adipe eſt adulterata, ideoque rancorem contrahit. Si vero non adulteratam habemus, non ranceſcit, & præfertur 🝆 Nuc. Moſch. expreſſo pro balſamo conficiendo, nimis enim fragrans hoc exiſtit.

MYRO-

Βαλανὸς μυρεψική, NUX & GLANS UNGUENTARIA, BALANUS, ſeu GLANS ÆGYPTIA, GRANUM BEN, BEN PARVUM, Egyptiſche-Nüßlein/ Salb-Nüßlein.

Arbor hunc fructum ferens à BELLONIO, Betulam tum magnitudine, tum ramis ſimilibus, tum trunco albo referre dicitur.

Alii folia myrtiformia esse, aut ad Heliotropium seu polygonum accedere asserunt.

Glans unguentaria C. B. Pin. 401. Nux Ben, sive Glans unguentaria Park. Balanus Myrepsica Cord. Balanus Myrepsica, Pharagon incolis ad montem Sinai Bellon. Nux unguentaria arbor I. B. 1. 317. Prope montem Sinai, in Arabia, Syria, Æthiopia nascitur.

Fructus maturescit in siliqua eleganti. Sunt, qui duas species faciunt, majorem, de qua hic sermo, & minorem quæ perniciosa habetur.

Oleum Balaninum, quod etiam oleum Ben appellatur, emollit juxta SCHROEDERUM, discutit, neuriticum est, scabritiem, lentigines aliaque cutis vitia delet, tinnitui aurium subvenit. Spiritui vini supernatat, nec cum eo miscetur; unde ad experimentum, quo situs quatuor elementorum demonstrari solet, adhibetur.

MYROBALANORUM QUINQUE SPECIES.

Belliricæ. Sunt Myrobalani rotundæ belliricæ C. B. P. arboris pruniferæ indicæ folio laurino subcinericeo fructus rotundi, sæpe angulosi, magnitudine majoris gallæ, in pedunculum crassum desinentes, ex rubigineo flavescentes, includentes ossiculum durum sub putamine carnoso duriusculo saporis adstringentis, post subdulcis. Arabibus Belleregi dicitur.

Chebulæ. Sunt Myrobolani maxime oblongi angulosi pituitam purgantes C. B. P. arboris folia persicæ similia, fructus oblongi, omnium maximi, rugosi, coloris obscuri fusci. Includentes sub putamine carnoso ossiculum oblongum, crassum & cavernosum. Arbor Quebuli dicitur.

Emblicæ. Sunt Myrobalani Emblicæ C. B. P. arboris palmæ magnitudine foliis minutim incisis, fructus rotundi, sexan-

ſexangulares, belliricis minores, ex cinereo nigricantes, includentes oſſiculum leve, pallidum, avellanæ minoris magnitudine hexagonum, tribus cellulis inſignitum, in quo nucleus pomaceus ſpadiceus triangularis. Arbor Embelli dicitur.

Citrinæ. Sunt Myrobalani teretes citrini bilem purgantes C. B. P. Arboris ſorbi foliis, fructus oblongi, rotundi quinque angulis rugoſi, chebulis minores, coloris citrini, includentes ſub putamine carnoſo oſſiculum anguloſum. Arabibus Azafar dicitur.

Indæ. Sunt Myrobalani nigræ octangulares C. B. P. arboris folio ſalicis, fructus oblongi reliquis graciliores & tenuiores, ſuperficie octangulari, ſolidi & duri intus & extus, piceæ nigredinis inſtar bituminis judaici. Arabibus Aſuar dicitur.

Conſtant ⊖e purgante blando, cum terrea ſubſtantia adſtringente. Purgativa vis conſiſtit in ſubſtantia pulpoſa, quæ ſimul aliquid reſinæ habet, adſtrictiva vero in ſubſtantia duriore corticoſa, hinc in dyſenteria aliisve alvi fluxibus, ubi ſimul purgatione & adſtrictione opus eſt, conducunt.

Infuſum laxat alvum abſque adſtrictione, in ſubſtantia & decocto purgat & ſimul adſtringit, toſtorum pulvis potentius adſtringit, & nihil vel parum purgat, præ cæteris in uſum vocantur Chebulæ.

Dantur in infuſo ad ℥ij. in decoct. ad ℥iß. in ſubſtantia ad ʒj. & ultra.

℞. Chebul. ʒß. Rhabarb. ʒiß. f. p. pro ij. doſ. in Lienteria & Dyſenteria.

℞ Chebul. ℥ij. paſſul. min. ℥j. Rhabarb. ʒiß. infund. ſer. lactis, add. ſyr. d. Cich. c. Rhab.

℞. Myrobal. toſt. Rhab. toſt. NM. toſt. ana ℈j. L. O. gr. j. f. pulv. adſtringens in quolibet fluxu alvi.

Μυροβάλανοι, Myrobalanen / MIROBOLANS. Diversas Myrobalanorum species ex una eademque arbore provenire quidam putabant, ast falso, uti GARZIAS ostendit, nam quinque sunt diversa arborum genera, & quod magis, mireris in regionibus 60. aut 100. leucis inter se distantibus nascuntur.

Arbor ad prunum refertur, diciturque Prunus fructu rotundo, nigro purpureo, majori dulci, C. B. Pin. 444. Prunus Myrobalanus dicta I. B. 1. 189. MYROBOLAN.

Quinque Myrobalanorum species una cum virtutibus, sequentibus exprimuntur versiculis.

Myrobalanorum species sunt quinque bonorum,
Citrinus, Chebulus, Belliricus, Emblicus, Indus.
Primo trahit choleram Citrinus, Phlegma secundo
Chebulus, è contra Belliricus Emblicus æque
Illud, & in nigram choleram niger imperat Indus.

In multis Indiæ reperiuntur regionibus, Goa, Malabar, Bengala, Cambaya, Java &c. Cum hodie vix amplius in usum trahantur, non opus esse videtur de harum nucum correctione verba facere. A MARSILIO FICINO ad vires visceraque roboranda & homines à senectutis squalore præservandos laudantur: à quibusdam saccharo condiuntur, sed sub hac forma apud nos non reperiuntur.

In plures olim recipiebantur compositiones, quarum tamen vix non omnes hodie exolevere.

VIGET TAMEN ADHUC IN OFFICINIS

Confectio Hamech, Confection Hamech, Medicamentum hoc nauseabundum est, tormina excitat & fortiter purgat, adhibetur præcipuè in morbis Venereis. *Dosis à* ʒj. *ad* ʒvj. *ad* ℥j. *&c.*

FRUCTUS CASSIÆ.

Est Cassiæ fistulæ Alexandrinæ C. B. P. siliqua oblonga, rotunda, cylindracea, nigricans, includens sub putamine duriusculo corticoso in certis & ordine dispositis loculamentis semina

ſemina depreſſa, nitida, fulva & pulpam nigricantem melleam. Ægyptiaca eſt optima, corticem habet è nigro rufeſcentem. Pulpa ⊖ purgans blandum in ſubſtantia viſcoſa nonnihil dulceſcente occultat, purgat bilem & ſerum, cietque ſimul Urinam, unde gonorrhœa, ſtranguria & calculo vexatis, ſi alvi adſtrictione laborant, conducit. Quibusdam tanquam ſingulare antipleuriticum laudatur.

Sectis à calculo hujus uſus eſt interdictus. Cæterum ob viſcoſitatem torminoſa eſt & tardæ operationis, propterea correctorio & ſtimulo eget. Hanc ob rationem hypochondriacis non conceditur.

Interſtitia lignoſa poſſidere vim purgantem experientia Simiarum conſtat, quæ hæc devorantes fortiter purgantur.

Fallopius & Fabricius vim contra ſtranguriam improbant facto experimento in pluribus.

Datur pulpa recenter ex fructibus extracta ab ℥j. ad ij.

℞. Pulp. Caſſ. ℥j. ſacch. cand. ℥ß. ſucc. liquir. ʒiß. cape ad vitia renum & expellendum ſabulum & præcavendam generationem calculi.

℞. Pulp. Caſſ. ℥j. detur in Pleuritide.

TA-

Κασία, κάσσια σιριγγώδης. CASSIA NIGRA, CASSIA SOLUTIVA, CASSIA PURGATRIX, SILIQUA PURGATRIX, CASSIA CATHARTICA, Fiſtulcaßien/ Caßienfiſteln/ purgierende Caßien/ CASSE.

Eſt arbor flore ex quinque ut plurimum petalis in orbem poſitis conſtante, cujus piſtillum abit deinde in ſiliquam cylindraceam, oblongam, in varia loculamenta diviſam à diſſepimentis transverſa poſitis, medulla utplurimum nigricante obductis, ſeminibusque fœtam duris.

Caſſia

Cassia fistula Alexandrina C. B. Pin. 403. Cassia purgatrix I. B. 1. 416. Cassia nigra Dod. Pempt. 787. CASSE DE LEVANT.

Arbor hæc perelegans crescit in Ægypto, India ejusque variis locis. Insulæ quoque Americanæ Cassiam & quidem in copia proferunt. Siliquæ hujus arboris primum virentes sunt, deinde è fulvo nigricantes, sesquipedem & ultra quandoque longæ, diametri linearum 9. aut 10. nonnihil utrinque compressæ, fascia concolori per longum producta, quam percurrit exiguus nervus paulo elatior, sulcis insuper semicircularibus veluti undulatim, annulatim & transversim cingitur. Pulpa equidem melleum obtinet saporem, sed nonnihil tamen acrem & nauseosum. Siliqua debet eligi recens, plena, gravis & sonum mediocrem edens: quæ mucum contraxit vel pulpam acescentem continet, rejicienda. In cellis vinariis, latebris aut cavernis asservari, vel etiam arena operiri solet, & aqua conspergi, ut plenior & recentior videatur. De siliquis referunt, quod maturæ in arboribus ipsis adhuc pendentes, à vento agitatæ, & invicem concussæ maximum edant strepitum.

Optima est Cassia, quæ ex Oriente affertur, interim tamen Americana multum quoque, præsertim in Gallia, in usum trahitur.

Datur enim Cassia fistula Brasiliana C.B.P. 403. Cassia siliqua Braliana purgatrix compressa Lob. Pharm. Lond. 41. Cassia fistula Brasiliana flore incarnato Breyn. Cent. 1. 58. CASSE DU BRESIL.

Hujus fructum longe crassiorem, sed breviorem, nonnihil compressum, durissimum, ut malleo frangi debeat, pulpam autem amaram priorique fortiorem existere & ad ℥j. assumptam plus purgare, quam vulgaris uncias duas, se expertum esse in Lusitania tradit TOURNEFORTIUS.

Quodsi sola & non diluta usurpetur, vel in bolis, vel cum oleo amygdalarum dulcium exhiberi potest. In gonorrhœa virulenta conducit, imprimis si Mercurius præcipitatus viridis & terebinthina addantur. Hæmorrhoidum ardorem mitigat, sitim sedat, fibras ventriculi & intestinorum exsiccatas laxat. Vim Emeticorum obtundit, eaque per inferiora evacuare cogit. Alvo pigra laborantes commode sugunt fistulas cassiæ. Conducit in febribus ardentibus & inflammationibus, tum internis, tum externis,

nis. Habet tamen hoc vitii, quod flatulenta & justo humidior sit, hinc adjectis aromatibus, seminibus sale Volatili pollentibus, sale tartari &c. corrigitur. Non prodest in colica flatulenta, neque in languore ventriculi. Notant authores, Cassiam insignem habere stimulum in recessu, unde sæpius ardor Urinæ cum copioso ejus profluvio subsecutus est, adeoque caute procedendum esse suadent, neque facile in mictu cruento, diabete & similibus Urinæ vitiis ea utendum esse dicunt. Non conducit hystericis.

IN OFFICINIS PROSTANT

Pulpa Cassiæ, quæ *flos* quoque atque *Medulla Cassiæ*, *Cassia extracta*, *Cassia cribrata*, *Cassiæ atramentum* dicitur. Caßienmarck. *Pulpe de Casse*. Dosis est ad ʒij. ad ℥jß. & ultra.

Pulpa Cassiæ pro clysteribus, *Cassia pro clysteribus*, Clystier-Caßien/ *Pulpe de Casse pour les lavemens*, immiscetur clysteribus ad ℥j. ad ℥ij.

Electuarium Diacassiæ cum Manna, Lattwerg von Caßien und Manna/ *Electuaire de Casse avec la Manne*. Medicamentum est leniens & laxans, conducens iis, qui alvo sunt duriore. Dosis ad ℥j. ad ℥ij.

Plures præterea alias compositiones ingreditur Cassia. Quod si pulpa Cassiæ, quæ facile acescit, in quantitate aquæ sufficiente diluatur, & in doliolo per aliquot menses reponatur, sal essentiale Cremori Tartari simile præcipitabitur, quod si vero destilletur, in phlegma acidum & oleum mutabitur. Referente porro TOURNEFORTIO, ex duabus libris Cassiæ extrahitur libra dimidia pond. civilis phlegmatis acidi, phlegmatis insipidi unciæ tres. Quod si ulterius liquor iste destilletur, dicit prodire uncias sex spiritus Urinosi volatilis, olei drachmas sex, unciam circiter salis fixi, remanente capite mortuo.

TAMARINDI.

Sunt siliquæ Arabicæ Tamarindus dictæ C. B. P. fructuum pulpa ex fusco nigricans, saporis subacidi, raris per longitudinem lignosis filamentis pertexta, distincta in membranacea

loculamenta, in quibus incluſa latent oſſicula dura quadrata, ex fuſco rubicunda & ſplendentia.

Horum pulpa in ſubſtantia acido-vinoſa poſſidet vim laxantem blandam ad morem ♀ri, propterea appropriatiſſima eſt & tutiſſima, in æſtu reprimendo, præcipue febrili, ubi opus eſt ſimul laxante, ejus temperato acido bilis mulcetur & ſanguinis nimia effervescentia ſedatur, ſtomachus quoque roboratur, ejusque fermentum reſtituitur. In nidoroſa cruditate cum rhabarbaro valde commendatur. In nimio hæmorrhoidum fluxu à ſanguine acriore & bilioſo laudatur à Mercato pro laxante: ♀us etiam ex horum pulpa paratur.

Datur ſubſtantia ab ℥j. ad ij. vel cruda, vel ſoluta cum ▽ appropriata. Decoctum ad ℥iij. Pulpa ad ℥iß.

℞. Pulp. tamarind ℥j. Rhabarb. ʒj. f. bolus in cruditate nidoroſa.

℞. Pulp. tamarind. ℥ß. Crem. ♀ri. ℈ij. ſyr. d. Rhabarb. ʒv. ▽ Cichor. q. ſ. pro diluenda pulpa M. f. potio purgans.

℞. Pulp. tamarind. ℥ij. coq. in ſ. q. ▽æ. ℞. Colat ℔j. add. Tinct. roſar. violar. ana ʒj. ſyr. rib. ſ. berber. ℥j. f. julapium ad Linguæ ariditatem.

℞. Pulp. tamarind. ℥ij. paſſul. min. ℥j. coq. cum ſero lactis. f. decoctum ad ſitim fallendam.

℞. Decoct hord. Corn. Cerv. ana ℔j. pulp. tamarind. ℥iiij. f. potus in febribus malignis uſitatiſſimus. Add. tincturam bezoardicam quamcunque vel ⌒um theriacalem camphoratum, vel aquam theriacalem camphoratam.

SE-

TAMARINDUS arbor, Tamarindenbaum / Sonnenbaum / quoniam

niam folia sole Occidente sese contrahere, Oriente autem aperire solent, *Tamarin.*

Est arbor flore rosaceo, plurimis petalis in orbem dispositis constante, ex cujus calyce multifido surgit pistillum, quod deinde abit in siliquam compressam, aliam condentem, semine fœtam plano utplurimum angulato, intervallum autem, quod inter duas siliquas occurrit, pulpa turget plerumque nigra & acida.

Tamarindus Raji Hist. 1748. Tamarindi I. B. I. 422. Siliqua Arabica, quæ Tamarindus C. B. Pin. 403. Tamarindus Derelside appellata P. Alp.

Crescit hæc arbor in Arabia felici, inque India Orientali & Occidentali, à RAJO semel in anno mense Novembri florere dicitur.

Fructus hujus arboris TAMARINDI, Tamarinden/ dicti, appellantur quoque DACTYLI INDI, ACETOSI, ACIDI, PALMULÆ ACIDÆ, PALMULÆ NIGRÆ, Saurdattlen/ schwartze Dattlen/ quamvis nullam cum dactylis habeant convenientiam. Afferuntur ad nos non integri, sed contusi, ut compactiores aërem externum non tam facile admittant.

In febribus biliosis, inflammationibus, ictero, renum affectibus & aliis morbis ab acrioribus humoribus oriundis, non solum laxandi, sed & alterandi gratia usurpantur tamarindi vinoso sapore se commendantes. Sitim sedant, appetitum excitant, nauseam & vomitum arcent, vermes necant, prosunt in scorbuto, in fluxu sanguinis narium & uteri conducunt, putredini resistunt & in gonorrhœa virulenta prosunt, in affectibus renum quoque laudantur. Quum Tamarindi ad nos impuri devehantur, ut liberentur à filamentis & seminibus, per cribrum trajiciuntur.

HINC IN OFFICINIS ASSERVATUR

Pulpa Tamarindorum, durchgetriebene Tamarinden/ *Pulpe de Tamarindes*, eodem modo extrahitur ac pulpa Cassiæ, & ab ea differt, quod magis sit acidula, & non tam laxitatem, quam constrictionem post se relinquat. Scopo laxandi ad unciam semis ad ℥jß. datur.

℞. Pulp. Tamar. rec. expr. Pulp. Cass. rec. expr. Diacyd. lucid. Gialap. ana ℥vj. Msc. d. ad ollam, dosis quantum 2. vel 3. cultri cuspi-

ſpidibus comprehendi poteſt, vel ſingulis, vel alternis diebus, pro obſtructionibus alvinis reſerandis. Addi poterit tartarus ſolubilis & ſyrup. flor. perſicorum aliusve.

Tamarindorum pulpa validiora purgantia, quæ fauces & ventriculum inflammare ſolent, corrigit, & radicem eſulæ ſemenque Ricini probe emendat.

Ex Tamarindis, monente rurſus TOURNEFORTIO, ſal eſſentiale Cremori Tartari ſimile extrahitur. Elicitur quoque exinde ſpiritus ad acetum accedens. Majori itaque acidi copia gaudet quam Caſſia, quæ copioſiore ſulphure pollet.

SEMEN ATRIPLICIS.

Sunt atriplicis hortenſis albæ, ſeu pallide virentis C. B. P. folliculi membranoſi orbiculati ex binis folliculis conflati, includentes ſemen unicum compreſſum orbiculatum ſpadiceum, ſaporis dum recens nidoroſi.

Sale nidoroſo emolliente & laxante pollent ſed debili, adeo ut vix in uſu ſint. Interim Matthiolus [l. 2. c. 112. p. m. 364.] ex Serapione vim purgantem emeticam ſatis validam his attribuit, quæ vis tamen intelligenda eſt de recentioribus. Quibusdam commendantur in ictero, dum obtundunt & evacuant bilem.

℞. Sem. atriplic. ʒij. propina cum ▽ calida, ad laxandam alvum.

℞. Sem. atripl. cannab. ana ℥j. coq. in lacte, datur in ictero.

SE-

Ἀτράφαξις παρὰ τὸ ἀθρόως αὐξεῖν, quod cito prodeat & creſcat, χρυσολάχανον, OLUS AUREUM, Molten/ Milten/ Melten/ Garten-Melten/ ARROCHE, FOLETTES, BONNES DAMES.

Eſt planta flore apetalo, plurimis ſcilicet ſtaminibus conſtante, ex calyce pentaphyllo ſurgentibus. Piſtillum autem deinde abit in ſemen orbiculatum, planum, ipſo calyce ſeu capſula obvolutum.

Atriplex

Atriplex hortensis alba sive pallide virens C. B. Pin. 119. Atriplex alba hortensis I. B. 2. 790. Atriplex sativa alba Lob. Ic. 253.

&

Atriplex hortensis rubra C. B. Pin. 119. Atriplex rubra hortensis I. B. 2. 97. Atriplex sativa altera folio & flore purpureo livens Lob. Ic. 253.

Satæ hæ species humore satiari amant, florent Junio & Julio.

Inter olera quæ ἄποια, fatua, inertia, & insipida appellantur, recensentur, & à multis olim, & a quibusdam hodie adhuc in cibis, præsertim vere, usurpantur.

Atriplex quoque agrestis sive sylvestris annonæ caritate urgente in usum trahitur. Leve autem, ut pronunciat SEBIZIUS, nutrimentum vescentibus præbent, stomachoque ob humiditatem nocent, nisi aromatibus, sale aut aceto condiantur. Jubent quoque, ut non nisi aqua sæpius mutata coquantur, cum alias varias noxas cachexiam, hydropem &c. causentur. Recipiuntur sæpius in juscula refrigerantia & humectantia ut & decocta emollientia. Cataplasmatibus quoque immiscentur. Calidis & macris naturis conducunt.

SEMEN SAMBUCI.

Sunt Sambuci fructu in umbella nigro C. B. P. acini exigui oblongi, plani, saporis subacris & nauseosi. Grana seu semina habent vim blandam laxantem & Urinas moventem simulque in recessu adstringentem. Vis purgans consistit in oleo, quod ex his exprimitur. Baccarum pulpa diaphoresin potius, quam Catharsin excitat.

℞. Sem. sambuc. coq. cum jusculo gallinaceo, add. rad. petrosel. q. v. f. apoz contra hydropem.

℞. Pulp. gran. actes, farin. secalin. f. pasta, exhibe cum decocto C. C. contra pleuritidem. Quercetanus laudat quoque in dysenteria.

℞. Olei expr. gran. actes ℥j. propina ex Cerevisia butyracea ad movendum Vomitum hydropico, quod ut arcanum

num laudat Hoffmannus in Clave, dicitque ☍ illud exprimi ex arillis baccarum post succi transcolationem in filtro relictis. Laudatur & sequens hoc:

℞. Olei expr. gran. act. q. v. inunge ventriculi regioni pro laxanda alvo in hydrope.

SEMI-

Ἀκτὴ, Ἀκτῆς, ACTE, quia littora & loca humida amat, SAMBUCUS à Sambyce, instrumento quodam Musico, ab inventore suo nomen habente. Holunder / Holder / Holder-Baum / Holder-Staud / Flieder. SUREAU.

Est planta flore monopetalo rotato multifido, cujus meditullium à mucrone calycis tanquam à clavo perfoditur, calyx autem deinde abit in baccam succi plenam & seminibus fœtam oblongis. Sambucus flore fructuque carens foliis conjugatis & fœtidis dignosci solet.

Sambucus fructu in umbella nigro C. B. Pin. 456. Sambucus vulgaris I. B. 1. 544. Sambucus Dod. Pempt. 845.

Arbor admodum vulgaris, sine ullo negotio, humectis præsertim & tenebrosis locis, juxta sepes, muros aliisque incultis nascitur. Mature germinat, Majo floret, Autumno maturitate nigrescunt acini.

Virtutibus adeo excellit, ut non solummodo juxta quosdam rusticorum constituere possit pharmacopolium, sed & pronunciante THOM. BARTHOLINO de MED. DAN. plus in ea arbore Medicinæ lateat & tutior omni tempore sit salubritas, quam in pomposis antidotis, patre Theriaca & matre Mithridatio. Omnes Sambuci partes in usum trahere licet, radicem, corticem, librum, medullam, turiones, flores, folia, baccas & spongiam. Succus RADICIS atque FOLIORUM purgat, & in hydrope conducit, id quod etiam præstant, dum in vino decoquuntur. CORTEX SAMBUCI & imprimis medianus, Mittlere Holder-Rind / ECORCE MEDIANE OU MOYENNE de SUREAU, viridescens, externum gryseum insequens, est remedium hydragogum insigne; obstructiones hepatis reserat, & negotium mensium promovet. Commendatur hinc in hydrope,

hydrope, ita ut ℥ß. vel ℥j. vel plus corticis recentis in vino infundatur & postmodum vel per se, vel cum aliis exhibeatur.

Succus corticis præterea expressus ad ℥j. vel ℥iß. hydropicos insiguiter evacuat. Idem cortex Medianus imponitur erisypelati, & pedibus podagra affectis. Tomenta nempe corticis locis morbidis circumligantur, & iisdem exsiccatis renovantur. Specificus quoque dicitur hic cortex contra ambusta, si recenter coquatur in oleo veteri, vel oleo lini, addendo succum expressum corticis ad impraegnationem olei, postea coctio continuetur & exprimatur. Cum cremore quoque lactis ad eundem conducit scopum. Succus hic præterea verrucas delet.

MEDULLA SAMBUCI, Holder-Marck/ MOELLE DE SUREAU, conveniens est in dilatandis vulneribus ulceribusque, ut & apertis servandis fontanellis. Laudatur quoque ad urinam & calculum pellendum, ut & in hydrope.

TURIONES, sive GEMMULÆ aut CYMÆ, die Holder-Sprößlein/ Holder-Keimen/ Holder oder Flieder-Spargen/ BOURGEONS DE SUREAU, vere prodeuntes adhibentur ad evacuationes per superiora & inferiora instituendas. Vel ita per se comeduntur, ubi tamen ingratiorem saporem habent, vel bulliti cum aceto & oleo instar acetarii usurpantur. Vulgus credit, turiones Sambuci sursum decerptos vomitum excitare, deorsum vero ablatos per inferiora operari. Curiosius est, si verum, quod refertur in ACTIS ERUD. 1682. p. 150. Ubi TILKOWSKY verba hæc leguntur. Detrahebatur medius ex Sambuco cortex, & hydrope correpto cingulotenus supponebatur. Si detrahebatur deorsum cortex, descendebat, si deradebatur cortex sursum, ascendebat hydrops. De floribus vide infra. BACCÆ, Holder Beeren/ BAYES DE SUREAU, sunt alexipharmacæ & sudoriferæ, atque diureticæ, hinc in febribus, passionibus hystericis, scorbuto aliisque morbis pluribus adhibentur. Obesitatem quoque conciliare dicuntur, crudæ autem vix usurpantur, cum Ventriculo molestiam creent. Oleum ex arillis baccarum Sambuci laudatur præsertim ad philtra. De spongia Sambuci supra actum.

Ex hactenus recensitis Sambuci partibus

IN OFFICINIS PROSTANT

Tragæa granorum actes, ex succo baccarum, Anhaltend Magen-Pulver/

Pulver / *Poudre stomachale adstringente.* Specificum dysentericum censetur. Dosis ad ʒj. ad ℥ß. Commendatur quoque adversus venena varia.

Spiritus Sambuci ex baccis per fermentationem, **Holderbeeren-Spiritus** / *Esprit de bayes de Sureau par fermentation.* Vires obtinet discutientes & diaphoreticas, interne & externe usurpatus, datur ad guttas viginti, triginta & ultra.

Rob Sambuci, **Holder-Muß** / *Rob de Bayes de Sureau.* Adeo præstans est, ut vulgus etiam Theriacæ adæquet; vocatur etiam à quibusdam Theriaca Germanorum. Insigne est diaphoreticum, totam massam sanguineam purificat, unde in omnibus morbis, ubi expulsione opus, usurpatur. Hydropicis conducit, & virtutem quoque habet antifebrilem. Sumitur ad dimidium, ad cochlear unum & ultra, vel per se, vel cum vino aut aqua quadam appropriata. Sunt, qui ex rob cum Spiritu Vini parant essentiam, interne sudoriferam, externe vero tumores discutientem, & suffocationibus uterinis succurrentem.

Unguentum Sambucinum è cortice mediano, **Holder-Sälbel** / *Onguent d'Ecorce de Sureau.* Medetur ambustis & dolores imprimis à vesicatoriis excitatos mire sedat, præsertim si commisceatur cum Balsamo Sulphuris Rulandi.

Nota tandem, quod, ut plures volunt, Sambucus super salice nascens tum interne exhibitus, tum externe tanquam amuletum, si appenditur, laudetur in epilepsia, monent autem superstitiosi ne manibus tangatur.

Folia Sambuci analysi Chymica multum phlegmatis acidi & urinosi, mediocrem quantitatem salis volatilis, magnam autem quantitatem terræ & olei suppeditant, flores iisdem fere gaudent principiis, excepta quantitate sulphuris narcotici, à quo odor Sambuci fœtidus ad opium accedens provenire videtur.

SEMINA

SEMINA BLANDA VISCOSITATE CONSTANTIA.

SEMINA GOSSYPII SEU BOMBACIS.

Sunt Goſſypii fruteſcentis ſemine albo C. B. P. ſemina oblonga, rotunda, aliquantum compreſſa, magnitudine ciceris, quæ viſcida lanugine candida includuntur, pericarpiis corticoſis in tres quaſi carinas dehiſcunt, ſaporis ſubdulcis, odoris nullius.

Planta in qua naſcitur goſſypium, eſt flore malvæ vel altheæ.

Duæ ſunt ſpecies, annua & perennis, annua adfertur ex India Occidentali, facile etiam hujus ſemina germinant in noſtris terris. Perennis ex oriente. Tertia etiam datur ſpecies, quæ lanuginem ſericam profert, quæ ex plantis perennibus præſtantior.

Ratione ſubdulcis & blandi viſcoſi Pulmonibus dicata ſunt & acria quævis temperant, conveniunt in phthiſi, tuſſi & raucedine.

℞. Sem. bombac. Card. Ben. Mar. ana q. v. c. ▽ puleg. q. ſ. f. Emulſ. in tuſſi vel ▽ fl. papav. contra Pleuritidem.

SEMEN

ξύλον, Γοσσίπιον, BOMBAX, BOMBACIUM, COTONEIFERA, VITIS LANIGERA, Baum-Wollſtauden oder Baum/Cotton.

Eſt plantæ genus flore monopetalo campaniformi, patente & multifido, ex cujus fundo emergit tubus pyramidatus, ſtaminibus plerumque onuſtus. Ex calyce vero ſurgit piſtillum, infimæ floris patri tuboque ad inſtar clavi infixum, quod abit in fructum ſubrotundum

tundum

tundum, in quaterna aut plura loculamenta divisum, apice dehiscentem seminibusque fœtum obductis molli illa lanugine, in fila ductili, quæ Xylon seu Gossypium appellatur.

Prima, ab authore nominata, Bombacis species est.

Xylon sive Gossypium herbaceum I. B. I. 343. Gossypium frutescens semine albo 430. Bombax officinarum. Hæc species in Insula Creta seu Candia, Lemno & in Syria reperitur. Multum quoque hodie colitur in Cypro, Melita & Sicilia, occurrit quoque in India tum Orientali, præsertim China, tum Occidentali; seritur quotannis.

Altera species arborescit, & dicitur Xylon arboreum I. B. I. 346. Gossypium arboreum caule lævi C. B. Pin. 430. Gossypium arboreum Gotne M. Segiar Prosp. Alpin. Ægypt. 29. Flore est atro purpureo; datur tamen etiam species flore flavo.

Ex harum plantarum fructibus obtinetur jam lanugo ista, quæ GOSSYPIUM, COTTONEUM, COTTON, COTTO, COTTUM, LANA XYLINA, Baum-Woll/ COTTON, appellatur. Quantis usibus œconomicis inserviat, quantum redituum imperantibus & mercatoribus exinde proveniat, nostrum non est memorare, sicut quoque nobis non incumbit examinare, quodnam Gossypii genus altero præstet.

Gossypium ustum sanguinis profluvium sistit, & accensum Hystericas solatur; quidam eodem utuntur ad turundas. Alias in cucuphis usurpatur. Sæpissime vero & frequentissime Medicamenta Otica cum eodem applicantur; formantur & exinde poma sic dicta ambræ sive odorifera.

Semina renibus quoque atque Hepati dicantur, & ob vim demulcentem in dysenteria prodesse feruntur; ast cum non adeo stomacho benefaciant, ideo rarissimi sunt usus. Oleum è seminibus expressum cutis maculas fere quasvis delet.

Tertiam denique quod attinet ab authore citatam speciem, videtur illa esse eadem, quæ suppeditat istam lanuginem, quam HOUATTE, HOUETTE, Watt oder Seiden-Watt/ appellitant, de qua quidem quædam circumferuntur icones, sed nullæ certæ descriptiones.

SEMEN HORDEI.

Viſcoſitate adeo blanda & temperata conſtat, ut tam pro medicamento, quam alimento habeatur, tanquam anodynum & mulcens acria quævis, & ex his natos affectus, hinc in febribus ardentibus, in nimia ſanguinis efferveſcentia, in compeſcenda ſiti, aliiſque uſurpatur. Externe quoque emollit, maturat, & anodynum eſt.

Datur hordei emulſio, cremor, ſemina etiam mundata vel uſtulata, vel ad crepaturam cocta, datur etiam decoctum.

℞. Sem. hord. ad crep. coct. ℥ij. ▽ Card. B. q. ſ. f. emulſ. temperans & refrigerans in febribus.

℞. Dectoct hord. ℔j. ▽ Cinam. ℥j. ſyr. roſar. & violar. ana ℥ß. lap. prunell. ʒj. f. Julap. temperans & refrigerans in febribus ad ſitim fallendam.

℞. Decoct. hord. ℔ij. ſyr. limon. ℥ij. -✓- ⊕l. q. ſ. f. Jul. refrigerans.

℞. Hord ℥ij. liquir. ℥ß. paſſul min. ℥j. M. f. decoct.

℞. Raſ. C. C. hord. ana ℥ij. coq. ex ▽ ſ. q. add. ſyr. Card. Ben. f. decoctum temperans in Variolis & Morbillis, in quo & ſpecifica poſſunt exhiberi.

℞. Hord. mund. ℥ij. rad. chin. ℥ß. coq. in ▽ f. apoz. in febribus ardentibus.

℞. Decoct. hord. ▽ ſperm. ranar. ana ℥ij. ſem melon. cucum. ana ʒj. amygd. d. n. vij. f. Emulſ. ad fluxum hæmorrhoidum nimium à ſanguine acriori, in alvo adſtricta poteſt addi Mannæ. ℥ß.

℞. Hord. ⊖ commun. ana Mj. inde ſacculo & applica abdomini ad tormina & inflationes: de uſu farinæ hordei v. cap. de lino & fœnu-græco.

HORDEUM, vel ab oriendi celeritate, vel ab horrore ob mordacem & pungentem aristam, vel quasi FORDEUM φέρβω nutrio, dictum, Græcis κριθὴ, Germanis Gersten/ Gallis ORGE audit.

Est planta flore apetalo, per fasciculos in spicam disposito. Singuli nempe flores plurimis staminibus constant ex calyce surgentibus. Pistillum autem abit in semen oblongum, farinaceum, utrinque acutum, ventre tumido, glumæ, quæ calyx floris fuit, arcte adhærescens. Singuli fasciculi axi dentatæ affixi spicam constituunt.

Hordeum polystichum hybernum C. B. Pin. 22. Hordeum polystichum I. B. 2. 429. Hordeum polystichon Hybernum majus Tabern. Ic. 274. Κριθὴ πολυσιχὴ, Winter-Gersten/ Große-Gersten/ GROSSE ORGE. &

Hordeum polystichum vernum C. B. Pin. 22. Hordeum hexastychum pulchrum I. B. 2. 329. Hordeum polystichum æstivum Tab. Ic. 275. &

Hordeum distichon quod spica binos ordines habeat Plinio C. B. Pin. 23. Hordeum distichum I. B. 2. 429. Hordeum distichum æstivum trimestre minus Tabern. Ic. 274. Sommer-Gersten/ Futter-Gersten/ Kleine-Gersten/ PETIT ORGE.

Hoc ultimum frigoris impatientissimum Martio, Aprili & Majo demum seritur. Alterum vero hybernum ante hyemem in terram conjicitur. Maturescit autem atque demetitur ante triticum & secale; Distichum postea demum colligitur; Usurpantur grana. Hordeum in cortice suo possidet vim abstergentem, temperantem vero & mitigantem in pulpa, quæ summe est leniens, nutriens, humectans.

Antiquissimum in cibis hordeum est, & in culinis etiam nostris temporibus frequentissimum. Usurpatur autem HORDEUM EXCORTICATUM, aut DECORTICATUM, Gerölte-Gersten/ ORGE MONDE', quod duplex est, MAJUS & totum fere nucleum continens excepto cortice, große gerölte Gersten/ atque minus, HORDEUM PERLATUM, HORDEUM ORBICULATUM, Klein gerölte Gerst/ Ulmer-Gerst/ Perlen-Gerst dictum, quod quidem palato abblanditur, sed tantum cremoris ac prius non suppeditat. Non opus hic est multa dicere de ptisana, pollenta, Maza &c. ex hordeo

deo olim parari ſolitis, de quibus videri poteſt celeberrimus MELCHIOR SEBIZIUS de alimentorum facultatibus. Sufficit exinde ſequentia hic allegaſſe.

Noſtræ mulierculæ ptiſanæ genus faciunt guſtu haud ingratum. Sumunt hordeum decorticatum, à ſordibus repurgatum & aqua ablutum, idque in aqua tam diu coquunt, donec mucilaginem in aquam deponat, quam poſtea auferunt & cum brodiò carnium caponum aut Gallinarum denuo ad pulticulæ conſiſtentiam percoquunt, adduntque in fine decoctionis tantum ſalis aut ſacchari, quantum palato arridet. Addi poſſunt vitella ovi, amygdalæ dulces &c. ut hecticis, Phthiſicis atque dyſentericis magis proſint.

Pulmenta etiam hordeacea, noſtris menſis ſunt uſitatiſſima. Conficiuntur apud nos ex hordeo decorticato modo ſequenti. Primum hordeum à quiſquiliis & ſordibus repurgant. Deinde calida aqua abluunt. Tum alia in aqua horis aliquot, dum diſſiliat & mucilaginem reddat, coquunt. Quarto hac ratione coctum una cum mucilagine in vas foraminulentum conjiciunt, & aquam frigidam affundunt, ut omnis tranſcoletur mucus. Tandem hordeum denuo in carnium brodio ad juſtam conſiſtentiam craſſiorem tenuioremve pro voluntatis arbitrio elixant, ſaleque & petroſelino, aliquando & aceto condiunt. Ejuſmodi pulmenta, præſertim abſque aceto, & ægris ſaluberrima ſunt raroque nocent, larga licet manu exhibita.

Hordeum non decorticatum uſurpatur præſertim ad decocta pro potu, ubi notandum, quod coctio ſolummodo ad crepaturam hordei debeat inſtitui, ne potus nimis mucilaginoſus & ingratus evadat. Decoctum hordei eſt vel ſimplex, vel compoſitum cum glycyrrhiza & paſſulis aliiſque pro intentione Medici. Cum hoc decocto hordei ſimplici fiunt emulſiones, quæ edulcoratæ & glacie refrigeratæ æſtivis menſibus in regionibus calidioribus frequentiſſimi uſus ſunt, Gallis vocantur ORGEAT. Decoctum hordei inſervit etiam pro gargariſmate in ulceribus oris abſtergendis, præſertim ſi mel roſatum addatur.

Ex farina hordei parari quidem poſſunt panes, ſed non adeo præſtans præbent alimentum. Pabulum ſunt tenuioris fortunæ hominum & vigente caritate annonæ. Commendatur interim ejuſmodi

modi panes catarrhosis, Hydropicis, Podagricis, & mensium nimis fluentium affectione laborantibus.

Viget hodie mos, cum hordeo tum non excorticato, tum decorticato, ustulato, decocta instar potus Caffé parandi & matutino præsertim tempore hauriendi.

De MALTO quod ex hordeo paratur, audiendus adhuc supra allegatus author. Maltum, inquit, AETIUS βύνην vocare videtur. Germani Maltz appellant. Conficitur ex hordei granis ad Beræ seu Cerevisiæ decoctionem, & quidem præstantissimum Martio & Aprili mensibus. In quibusdam locis ex tritico fieri solet. Frumentum per biduum triduumve in aqua maceratur, ut eluatur, humectetur & intumescat. Deinde in pavimentum siccumve tabulatum transponitur, ut imbibitum humorem aliquatenus exuat, & germinet. Tum lento igne in officina maltaria quadantenus torresit, aut mensibus æstivis vigente æstu loco eminentiore atque perflato tenuiter per tabulatum sparsum exsiccatur, sæpiusque per diem vertitur. Tandem in molendinum deducitur, & in crassiorem farinam, quam MALTUM COMMOLITUM nuncupant, confringitur. Ex hoc malto cum lupulo paratur atque excoquitur istud potulenti genus quod CEREVISIA, CERVISIA, BERA, BIERA, ζῦθος, VINUM HORDEACEUM, Bier / de la BIERRE, vocatur, de qua consulatur aliquoties jam citatus SEBIZIUS. Notandum hic solummodo, quod potus hic alimento Medicamentosus, de quo SALERNITANI canunt

Crassos humores nutrit cerevisia, vires
Præstat & augmenta carnem generatque cruorem,

non debeat eligi vel nimis recens, vel nimis vetustus, imprimis qui acescere incipit. Mediæ æstatis Cerevisia quæ deferbuit, & à fecibus liberata, mensibus hybernis Martio præsertim parata, cæteris paribus optima. SALERNITANI ita loquuntur.

Non acidum sapiat cerevisia, sit bene clara,
Ex granis sit cocta bonis, satis ac veterata,
De qua potetur, stomachus non inde gravetur.

Farina hordei externe cataplasmatibus immiscetur, pro scopo resolvendi, emolliendi & maturandi. Tan-

Tandem quoque vel verbo mentio facienda ſacchari hordeati, *Sucre d'Orge*, de quo infra ſub Saccharo.

SEMEN CANNABIS.

Sunt grana ſubrotunda parva, quæ ſub tenui cortice ex cinereo ſpadiceo glabro includunt medullam albidam, ſaporis ſubdulcis.

Hujus mucago nonnihil olei conjunctum habens, acrem volatilemque bilem à qua icterus oritur, mire temperat & compeſcit, obtinet quoque vim ſtupefactivam, quæ ex recentis plantæ odore gravi, idem exſiccatione manifeſte percipiuntur, orgaſmum genituræ maxime compeſcit, & propterea tanquam antaphrodiſiacum & ſpecificum contra gonorrhœam laudatur.

Turcæ præparant ſuum Maslach ſeu Banque hoc modo. Recipiunt folia cannabis minoris recentiſſima, in pulverem terunt in olla, in qua butyrum fuit aſſervatum, torrent, madefaciunt, hocque aliquoties repetunt, & utuntur ſingulis diebus, quando ſibi ſtuporem inducere volunt.

In India orientali alia eſt planta ex qua fit Banque, Althæa goſſypii folio ſapore acetoſæ, terunt etiam in pulverem, miſcent cum butyro & oryza [deſcripta eſt hæc planta ab Hermanno noſtro Hort. Lugdun. Batav. p. 25. conf. etiam Garz. ab Horto l. 2. c. 25. p. 242. it. de Maslach Turcarum Wedel. opiolog. l. 2. ſ. 4. p. 1. p. 168.]

Datur in Emulſione, decocto. it. oo expreſſum.

℞. Sem. cannab. ℥ij. coque in lacte bubulo ad crepaturam uſque, cape hujus decocti ℥v. bis vel ter in die, contra icterum ex acri & volatiliore bile.

℞. Sem. cannab. ℥ij. ſem. lactuc. portulac. ana ʒij f. Emulſ.

ex

ex ▽ portulac. & Nymph. ſ. q ad extinguendam ♀em, adde ſi præſtantiorem expetas ⦶ præpar. ℈ß. ſacch. ♄n. gr. vij. ſem. agn. caſt. ℈j.

℞. Sem. cannab. ʒvj. 4. frig. maj. ana ʒj. f. Emulſ. cum ▽ Menth. add. ſuccin. præpar. oſſ. ſepiæ ana ʒj. ſyr. nymph. q. ſ. ad gonorrhœam.

Oleum expreſſum inungitur regioni renum contra gonorrhœam.

FRU-

κάνναβις, Καννάβιον, quoniam ad fonticulos, ſcaturigines, lubens & ſponte ſata luxuriet, CANAPUS. ἀστέριον, σχοινόστροφον, à texendis ex ea funibus. Hanff / CHANVRE.

Eſt planta flore apetalo, plurimis ſcilicet ſtaminibus calyce inſidentibus conſtante, & ſterili. Embryones enim iis ſpeciebus Cannabis innaſci ſolent, quæ flore carent, abeuntque deinde in capſulam ſemine fœtam ſubrotundo.

Cannabis ſativa C. B. Pin. 320. Cannabis mas I. B. 3. 477. Cannabis fœcunda Dod. Pempt. 535. Zahmer-Hanff / ſo Saamen trägt. CHANVRE MALE OU FECOND. &

Cannabis erratica C. B. Pin. 320. Cannabis fœmina I. B. 3. 447. Cannabis ſterilis Dod. Pempt. 535. Wilder-Hanff / Femmel / Fimmel / Fimmel-Hanff / CHANVRE, CHANVRE FEMELLE.

Utraque ſpecies ex uno eodemque ſemine producitur. Vere in agris ſeritur & colitur, fœmella prior matureſcens meliorque ac præſtantior ad pannos conficiendos, Julio matura vellitur, Mas Auguſto vel etiam Septembri ſemen largitur.

De uſu Cannabis œconomico, dum caules præparati ad fila, funes, linteamina &c. paranda inſerviunt, cum is in vulgus ſit notiſſimus, non opus ut multa verba fiant, id ſolummodo notandum eſſe cenſeo, quod aquæ, in quibus cannabis caules ut & Linum macerantur, evadant inſaluberrimæ, & non tantum piſcibus lethales, ſed & hominibus exitioſæ. In uſum Medicum venit

venit ſemen, ſed raro. Olim ſemine Cannabis frixo cum tragematibus aliis utebantur. Noſtrum ſeculum, ut SEBIZIUS loquitur, has delicias non curat, & ſemina Cannabis aviculis quibuſdam projicit, inter alias etiam Gallinis, quæ exinde oviferaciores redduntur. Ventriculum gravat caputque tentat. Sunt tamen, qui in tuſſi illud commendant. Doſis ſeminis Cannabis eſt in ſubſtantia ad ℈j. ad ʒj. Externe emulſiones Cannabinæ laudantur quoque ad Cephalalgiam. Menſes atque urinam in vino ſumptum pellit. In laxitate uvulæ ſemen Cannabis in poſca parum coctum & colatum pro gargariſmate maximopere à SACHSIO in Ampelographia laudatur. Curioſum quod dicunt de herba, equos nempe à muſcarum tabanorum & aſilorum injuriis immunes reddi, ſi ea dorſum aliæque partes externæ fricentur.

IN OFFICINIS PROSTAT

Oleum Cannabis, außgepreſt Hanffſaamen-Oehl / *Hüile de Chenevis*; emollit & reſolvit, ad ambuſta ut & ad dolores Iſchiaticos conducit.

FRUCTUS ET SEMINA SUBDULCIBUS PARTICULIS ET OLEOSIS TEMPERATIS CONSTANTIA.

AMYGDALÆ DULCES.

Hi nuclei terræ commiſſi facile progerminant, & citiſſime in arbores excreſcunt, aliquando vero ex dulcibus fiunt arbores fructus amaros ferentes, & vice verſa ex amaris, in meliorem terram tranſplantatis.

Ob vim alimentoſam conveniunt in phthiſi, hectica, tabe, atrophia: ob vim medicamentoſam conveniunt in omnibus affectibus acrioribus, mulcendo & obtundendo, tormina quoque tollunt.

Duplex parari poteſt ☍, unum ex amygdalis parum cre-

matis præloque commiſſis, quod optimum, ſi plane non cremarentur adhuc melius eſſet. Alterum fit evaporando emulſiones factas, tum 🝆 remanet, quod nullius momenti.

Ob oleum quo gaudent, fœces alvinas induratas emolliunt & alvum ſolvunt, Urinæ acredinem temperant, temperant quoque acidum, à quo ſæpe inflammationes internæ, pleuritis nempe & nephritis oriuntur.

Datur eorum ſubſtantia, emulſio & 🝆 expreſſum: oleum interne datur, quando recens eſt expreſſum, nam inveteratum rancidum eſt & nauſeoſum.

℞. Amygd. d. excort. ʒij. aq. rub. id. q. ſ. aq. roſar. par. f. Emulſ. nutriens & confortans, conveniens imprimis in phthiſi & tabe, add. Magiſt. perlar. ℈j. it. aq. Cinam tantill.

℞. Amygd. dulc. ℥ß. ſem. pap. alb. ʒij. ▽ Nymph. q. ſ. f. Emulſ. add. Ebor. ʒß. ſyr. d. Nymph. ℥ß. datur pro refrigerante & ſomnum inducente.

℞. Decoct. hord. aq. ſperm. ranar. ana ℥iij. ſem. pap. alb. ʒij. gland. immatur. num. ij. amygd. d. n. v. f. Emulſ. add. Miv. Cydon. ʒvj. Magiſt. Corall. ℈j. Unicorn. foſſil. gr. xv. L. O. gr. j. exhibe contra fluxum hæmorrhoidum.

℞. Olei amygd. dulc. ℥iiß. add. Mann. ℥iß. cape ex juſculo gallinæ contra colicam, docente ita Sennerto.

℞. Olei amygd. dulc. ℥ij. Ocul. ♋ ʒß. ſyr. dialth. par. cape ad dyſenteriam.

℞. Olei amygd. ℥iß. Vin. Malv. ℥ß. ſyr. papav. ℥ß. M. f. hauſtus in colica paſſione, alii addunt ſaponem Venetum.

℞. Olei amygd. ℥vj. 🝆 laur. expr. ℥ij. f. Clyſter in colica flatulenta. [De uſu olei amygdal. dulc. in forma clyſteris injecti conſ. Sim. Paulli Quadr. Bot. Claſſ. 2. p. m. 18.]

AMYGDALUS, ἀμυγδάλη, ἀμύγδαλος, Mandel-Baum / AMANDIER.

Est arbor flore rosaceo, plurimis scilicet petalis in orbem positis constante, ex cujus calyce surgit pistillum, quod abit in fructum oblongum, osseum, callo pulvinato obductum, nucleo fœtum oblongo.

Amygdalus sativa fructu majori C.B. Pin. 441. Amygdalus dulcis I.B. 1. 174. Amygdalus Tabern Ic. 996.

Arbor hæc regiones amat calidiores. In Italia notante J. BAUHINO familiaris est. In Gallo provincia Delphinatuque consitæ sunt planities patentissimæ, in tractu Rhenano non paucis locis, præsertim in agro Spirensi inveniuntur Amygdali. In Alsatia quoque haud infeliciter cultæ proveniunt. Floret vere, æstate & versus Autumnum maturescunt fructus, qui vocantur ἀμύγδαλαι, AMYGDALÆ, ita dictæ, quod sub virenti cortice illarum putamen πολλαῖς ἀμοχαῖς i. e. e multo scarificatu sit veluti discissum & fissum, AMYGDALÆ DULCES, Germanice Mandeln / Süße Mandlen / AMANDES, AMANDES DOUCES. Sunt autem fructus figuræ ovalis, depressæ, sub cuticula flavescente granum album tegentes, saporis dulcis, odore carentes. Includuntur hi fructus capsulæ ligneæ & fere lapideæ cortice viridi tectæ. Probantur Amygdalæ flavissimæ, integræ, non confractæ nec erosæ, duræ & siccæ, quantum illis datum est, & ob id fragiles intusque albissimæ. Aliæ sunt majores, minores aliæ. Laudantur inter alias Landavienses. Præferuntur tamen Germanicis è Provincia Gallorum & Languedocia advectæ.

Eæ, quæ reliquas saporis suavitate superant, AMBROSINÆ dicuntur. Dum Amygdalæ pro variis suadentur usibus, notandum, quod vetustiores sint rejiciendæ ob rancorem. Præterea pelliculæ rugiosiores factæ quandoque asperitatem & vocis raucedinem excitare putantur. Ob eandem rancoris suscepti aut facile suscipiendi causam in febribus à quibusdam rejiciuntur, cum facile noxam inferre queant. In affectibus etiam soporosis lethargicisque non adeo tutus ipsarum observatur usus. Cum involvendo & incrassando inserviant, in Catarrhis tenuibus, alvi fluxibus, diarrhœa atque dysenteria prodesse possunt. Quod ad usum Oeconomicum attinet, palato, ut cum SEBIZIO loquar, sapiunt, prælertim aqua ferventi maceratæ & delibratæ, post in aquam gelidam conjectæ

jectæ indeque rursus extractæ, & vel ita comestæ, vel polline sacchari conspersæ. Cum rasura Casei Parmensis egregie sapiunt. Ingenia porro culinarum, ut idem author ait, amygdalas ad varios escarum usus adhibent; Similiter & ars pistorum dulciariorum. Elicitur exinde emulsio, quam LAC AMYGDALINUM, Mandel-Milch / EMULSION ou LAIT D'AMANDES appellitant, cum aqua simplici, decocto hordei alioque liquido ad rem faciente. Adhibentur autem hunc in finem excorticatæ, cortex quippe colorem insigniter turbaret. Ex amygdalis porro hisce conficiuntur pulticulæ, placentæ, & cumprimis panes isti delicatissimi tum majores, tum minores, quos Marcios & Marcipanes appellitant, emaciatis, tabidis, hecticis, dysentericis & pleuriticis conducibiles. Hactenus SEBIZIANA verba utplurimum. Cum gelatina cornu Cervi adhuc liquida, si amygdalæ dulces excorticatæ emulgeantur, paratur certe remedium alimentoso medicamentosum ad modo dictos affectus similesque & proficuum & elegans, quod vel per se cochleatim, vel quodam cum vehiculo sæpius assumi potest. Saccharo porro incrustantur & tanquam bellaria egregia usurpantur.

IN OFFICINIS ASSERVATUR

Oleum Amygdalarum dulcium, vel *cum*, vel *sine igne expressum*, **Süßmandel-Oehl / mit und ohne Feuer außgepreßt** / *Huile d'Amandes douces tirée sans feu* ou *avec du feu*. Prius usui interno, alterum externo dicatum est. Commendatur præter virtutes allegatas ad dolores pleuriticos nephriticosque, conducit in raucedine, tussi, aliisque pectoris affectibus, alvum laxat, partum facilitat, ad dolores post partum prodest & infantibus recens natis quoque propinatur. In pleuritide loco olei lini ad aliquot uncias hauritur, ubi expectorationem promovet. Puerperæ statim post partum vel cum jusculo, vel cum Syrupo violarum illud hauriunt, vel cum Syrupo de manna, vel cum Saccharo penidio ad educendum meconium infantibus propinatur. Datur ad ℥ß. ℥ij. ℥iij. &c. Inungitur in dolore nephritico, emollit, laxat, anodynum est. Clysteribus immiscetur in fæcibus induratis, ad tumores tonsillarum illinitur, perniones cum Spiritu Vini camphorato sanat. Ad asperitatem cutis tollendam & molliorem reddendam laudatur.

Magma post expressionem olei residuum, die Mandel-Kleyen / *Pâte d'Amandes*, inservit ad detergendas manus & lævorem cuti conciliandum. Sunt, qui miscent cum mica panis albissimi, & aliquid vini aut succi limonum vel citri addunt.

℞. ⁰⁰ Amygd. dul. rec. sin. △ express. ℥vj. Syrup. violar. ℥j. Spermat. Cet. rec. ʒj. Msc. f. potiuncula infantibus & adultis, in asperitate faucium & tussi atque asthmate, præsertim in variolis & morbillis, conveniens.

AMYGDALÆ AMARÆ.

Ob sui amarorem ad caliditatem inclinant, & minus temperatæ sunt ac dulces, harum ⁰⁰ expressum, in quo potior vis consistit, diuresin movet, calculum & nephritidem curat, est quoque antipleuriticum. Convenit externe in tinnitu aurium & surditate à sordibus auri impactis.

An amygdalæ amaræ comestæ ante potum ob sui oleositatem ebrietatem præcavent? experientia consulatur.

Dantur per se, harum Emulsio, ⁰⁰ expressum ut & elixir.

℞. Olei amygd. amar. ℥ij. detur contra dolorem nephriticum, calculum & pleuritidem.

℞. Olei amygd. amar. q. v. adde sacch. q. s. ad consistentiam mellis, f. Electuar. applica ulceri vel vulneri faucium, œsophagi, quin & aurium.

℞. Amygd. amar. ℥ij. ♒ vin. rectific. ℔j. cinam. ℥ß. digere, destilla ex cineribus: cape ℥ß. vel. ʒij. ad flatulentiam & pleuritidem.

Amygdalæ amaræ lethales sunt vulpibus, gallinis, sciuris &c. vid. C. N. C. Dec. 1. ann. 8. obs. 99. p. 183. & sqq. it. Dec. 2. ann. 8. obs. 154. p. 335.]

Hos fructus ferens arbor dicitur

Amygdalus amara C. B. Pin. 441. & I. B. 1. 174. Fructu autem ab amygdalis dulcibus non nisi sapore discrepant, vocantur Bittere-Mandlen / AMANDES AMERES. Non omnium gustui blandiuntur. Colliquant, resolvunt & in chronicis serosisque affectibus conducunt. Parantur etiam ex his amygdalis frontalia seu Emulsiones capiti externè applicandæ in doloribus capitis.

Oleum Amygdalarum amararum, Bitter Mandel-Oehl / *Huile d'Amandes ameres.* Præter virtutes allegatas conducit ad vermes necandos. In urinæ difficultate pubi inungitur. Menses quoque pellit. Sunt, qui illud usurpant ad nervorum dolores mitigandos & pudendorum fissuras sanandas cum melle illitum, frigidis uteri vitiis prodest, ad faciei nigredinem & ad maculas à Sole contractas commendatur. Insigne quoque dicitur esse vulnerarium; Manantia capitis ulcera, præsertim cum vino & furfure, detergit.

Ex arboribus Amygdaliferis quandoque extillat Gummi, quod vi incrassante gaudet, & non tam in calculo, quam in hæmoptysi & mictu cruento laudatur.

PISTACIA.

Sunt Pistaciæ peregrinæ fructu racemoso seu Therebinthi Indicæ Theophrasti C. B. P. fructus oblongi, angulosi, avellanæ magnitudine, altera parte elatiores, altera depressiores, costa notati, sub putamine tenui includitur nucleus ex albo virescens, saporis oleosi subdulcis.

Est vel major vel minor, ex Persia raro transfertur & multo sapidior est quam major, in nostris crescens etiam terris.

Nuclei, qui soli in usu sunt, conveniunt cum amygdalis dulcibus, sed potentius augent genituram, vis omnis consistit in oleo recenter expresso, dantur ut amygdalæ.

℞. Olei pistac. express. ℥iß. vel ij. vitell. ovor. n. j. ambr. grys. ℈ß. sacch. cand. ʒij. redige ad ignem cinerum in formam Electuarii, propina seni ad augendam ♀em. ℞. Pi-

℞. Pistac. rec. amygd. dulc. nucl. pini f. Emulſ. ex lacte contra phthisin, tabem & marasmum, add. sem. Eruc. ℈ß. mac. gr. v. Cubeb. gr. vij. f. Elect. aphrodisiacum.

NU-

PISTACEA, πιςάκια, TEREBINTHUS INDICA, Pistacien-Baum/ Syrisch oder Welsch Pimpernuß-Baum/ PISTACHIER.

Ad Terebinthum à TOURNEFORTIO refertur. Terebinthus Indica Theophrasti, Pistacia Dioscoridis Adverſ. 413. Pistacia I. B. I. 275. Pistacia peregrina fructu racemoso sive Terebinthus Indica Theophrasti C. B. Pin. 401. In Persia, Syria, Arabia, Ægypto, Africa, multum proveniunt. Coluntur quoque in Italia, Hispania & quibusdam Galliæ locis. Fructus ex hac arbore potissimum in usum trahuntur & vocantur πιςάκια, βιςάκια, ψιττάκια, φιςάκια, BISTACIA, PISTACIA, Pistacien/ Pistacien-Nüßlein / Syrisch oder Welsche, Pimper-Nüßlein/ PISTACHES. Cum saporis non ingrati sint præsertim recentes, nutrimentumque corpori non exiguum præbeant, hinc à coquis quorumdam ferculorum præparationi immiscentur, saccharo etiam quandoque incrustantur & inter bellaria referuntur. Quoniam autem non adeo recentes apud nos habentur, ideoque hic fructus pro usu culinario frequens non est. Commendantur tabidis & hecticis, auxiliantur nephriticis. Ventriculo hepatique & pectori succurrunt. Compositiones confortativas ingrediuntur, imprimis morsulos.

NUCLEI PINI.

Sunt Pini sativæ C. B. P. nuclei oblongi, candidi, pingues, inclusi mediante rutila tunica ossiculis crassis & duris, in turbinato & squamato cono dispositis, saporis subdulcis.

Virtute pistaceis accedunt, sed specifice commendantur in temperanda lympha acriore, stillante in pectus, ut & in mulcendo acido stranguriæ & dysuriæ. Vis omnis consistit in oleo.

℞. Pistac.

℞. Pistac. amygd. d. pinearum ana ℥ß. sem. eruc. urtic. ana ℈j. spec. diambr. ʒß. Mell. q. s. f. conditum aphrodisiacum, add. diamosch. ℈ij Elect. diasatyr. ℥ij.

℞. Olei rec. expr. nucl. pini ℥j. cape cum vino ad erigendam ♀em vel etiam ☍ Majoran. gt. iij.

NUC-

Pinus Sativa, Pinus Domestica, πεύκη, male I. B. πίτυς, Zahmer Fichten-Baum / Pinien-Baum / Zirbel-Baum / Pin Cultivé.

Est arbor flore amentaceo, plurimis staminibus constante sed sterili: embryo enim à flore separatim nascitur, abitque in fructum, inter cujus sqamas duobus scrobibus excavatas, occurrunt duo ossicula sæpe alata nucleo fœta oblongo. His notis addenda sunt folia bina simul ex eadem vagina prodeuntia.

Pinus sativa C. B. Pin. 491. Pinus ossiculis duris foliis longis I. B. 1. 248. Pinus Dod. Pempt. 859.

In multis Italiæ locis, præsertim in agro Ravenate, item in Gallia Narbonensi, circa Massiliam, in Hispania, item in aliis regionibus calidioribus Orientis provenit. Coluntur etiam in hortis & viridariis. In usum suppeditat hæc arbor nuces, quæ in Conis, Strobilis, Conariis, Zirbeln / Zapffen / Pin-Aepffel / Pommes de Pin appellatis, nascuntur, & utplurimum absque conis ad nos advehuntur. Vocantur Nuces Pineæ, Nuclei Pinei, Pinien / Pineolen / Pignolen / Krafft-Nüßlein / Zirbeln-Nüßlein / Pignons, Pignolas, Amandes de Pin. Hæ nuces recentes Stomacho, ut cum Sebizio loquar, & palato arrident. Inveteratæ oleosæ fiunt & rancorem contrahunt. Variis immiscentur ferçulis, saccharoque incrustantur & inter bellaria referuntur: Magis tamen hodie, nostris saltem in regionibus, pro usu inserviunt Medico. Dum detergunt, humectant, reficiunt & alunt, non possunt non prodesse iis, qui tabe, phthisi, tussi similibusque affectibus laborant. In calculo & exulceratione renum & vesicæ prosunt. Lac semenque augent. Resinæ cum his optime tritæ in vehiculo aqueo dissolvuntur. Sunt, qui in emulsiones eas recipiunt,

cipiunt, ſed non omnino gratum largiuntur colorem. Ingrediuntur Morſulos aliaſque formulas confortantes. Oleum apud nos non proſtat.

NUCLEI CERASORUM.

In horum ſubſtantia mucaginoſa & ⚯ſa latet aliquid ſalis diuretici, in oleoſa vero virtus anodyna, unde ſingulariter laudantur in nephritide.

℞. Nucl. Ceraſ. ℥iij. ▽ chæref. q. ſ. f. Emulſ. diuretica.

℞. Olei expr. nucl. ceraſ. ℥ij. exhib. ex ▽ chæref. contr. nephritidem.

NUC-

CERASUS ARBOR, Κέρασος, κεράσιον, à Ceraſunte, Pontico municipio, unde Lucullus Mithridate debellato primum in Italiam arborem detulit, id quod alii negant, Kirſch-Baum/ Kirſchen-Baum/ CERISIER.

Eſt arbor flore roſaceo, plurimis petalis in orbem poſitis conſtante, ex cujus calyce ſurgit piſtillum, quod abit in fructum carnoſum, ſubrotundum vel cordiformem, oſſiculo fœtum ejuſdem formæ, nucleum includente. Quibus notis addenda facies Ceraſo propria.

Hujus arboris major eſt varietas, quam ut deſcribi poſſit. Quotidiana enim cultura & inſitione augeri ſolet, id quod ſuo tempore jam pronunciavit SEBIZIUS. Ceraſus alia eſt ſativa, alia ſylveſtris. Alia majores, minores aut mediocres, alia dulces, ſubdulces, acidos, amaricantes, vinoſos fert fructus; alia arbor producit Ceraſa rotunda, oblonga turbinata, cordiformia, alia dura, alia vero tenera, alia brevia, alia longidula promit, & quæ plures aliæ ſunt differentiæ. Sequentes autem ſpecies frequentiores jam ſunt.

Ceraſus major ac Sylveſtris fructu ſubdulci, nigro colore inficiente C. B. Pin. 450. Ceraſus Sylveſtris fructu nigro I. B. 1. 220.

 Ceraſia

Cerasia nigra Tabern. Ic. 986. Schwartzer Kirsch-Baum / MERISIER, CERISIER SAUVAGE. Hujus fructus dicuntur Schwartze Wilde-Kirschen / kleine Schwartze-Kirschen / Vogel-Kirschen / CERISES SAUVAGES NOIRES, MERISES. Occurrit in Sylvis hinc inde.

Cerasus sativa rotundo rubro & acido fructu Tourn. I. R. H. cl. 21. S. 7. g. 4. Cerasa sativa rotunda rubra & acida, quæ nostris Cerasa sativa C. B. Pin. 449. Cerasia acida Tabern. Ic. 985. Kirsch-Baum / CERISIER, CERISIER DOMESTIQUE OU CULTIVÉ. Fructus dicuntur gemeine rothe Saure-Kirschen. CERASA ACIDA & VULGARIA, CERASA AGRIOTTA, AIGRIOTTES. Colitur hinc inde. Hæc Cerasa ut & alia hortensia, urbana atque domestica, prioribus Sylvestribus sunt majora carniosioraque & succulentiora.

Cerasus sativa fructu majori Tourn. I. R. H. cl. 21. S. 7. g. 4. Cerasa sativa majora C. B. Pin. 449. Cerasa acida rubella I. B. 1. 221. Cerasia Hispanica Tabern. Icon. 984. GRIOTIER. Zahmer Kirsch-Baum. Hujus fructus audiunt, Zahme-Kirschen / des GRIOTTES.

Cerasus fructu acido, serotino, succi sanguinei Tourn. I. R. H. cl. 21. S. 7. g. 4. Cerasa acidissima sanguineo succo C. B. Pin. 450. Cerasa acida nigricantia solidiora tardius maturescentia I. B. 1. 24. Cerasiorum primum genus Trag. 1027. dicuntur hujus fructus CERASA AMARENA, Amarellen / Weichßlen / Gallice etiam GRIOTTES appellantur.

Cerasus major fructu magno cordato Raji Hist. 1538. Cerasa crassa carne dura C. B. Pin. 450. Cerasa duracena oblonga I. B. 2. 221. Cerasia Pliniana Tabern. Icon. 985. BIGAROTIER, Gezweigte Große-Kirschen / große Hertz-Kirschen / BIGARREAUX.

Cerasa fructu albo dulci Tourn. I. R. H. cl. 21. S. 7. g. 4. Cerasa alba dulcia C. B. Pin. 450. Cerasia dulcia Trag. 1028. Eyer-Kirschen / GUIGNES.

Cerasus fructu aquoso Tourn. I. R. H. cl. 20. S. 7. g. 4. Cerasa carne tenera & aquosa C. B. Pin. 450. Cerasia aquea Tabern. Icon. 986. GUIGNIER. Fructus vocantur Glaß-Kirschen.

Ut jam non dicam de plurimis aliis speciebus; Ceraso racemosa,

mosa, flore roseo pleno. Florent hæ arbores vere, fructus Majo, Junio & Julio habetur maturus, Debent autem Cerasa eligi bene matura & succulenta; continent plurimum phlegmatis, mediocrem quantitatem olei & salis essentialis. Humectant atque refrigerant, humorum nimium motum compescunt, sitim sedant, alvumque lubricam reddunt. Acida cor ac stomachum roborant. Dulcia habentur magis cephalica, insalubriora tamen sunt, & citius putrescunt. Quo duriora siccicorave, acida item & paululum amara, præsertim si debito modo matura sint eo præstantiora. Possemus hac occasione de usu Cerasorum, quæ communiter cruda, tum in mensis secundis tum etiam matutino tempore ad refrigerandum & appetitum excitandum haud absque successu, modo moderate istud fiat, commeduntur, culinari, eorumque variis præparationibus conditurisque apud Pistores dulciarios consuetis sermonem facere: verum quoniam, ut ita loquar, Lippis hæc & tonsoribus mierculisque notissima, ideoque potissimum usus Medicus hic considerandus, & quæ in officinis præparata exinde prostant, contemplanda.

De usu Cerasorum SALERNITANI ita canunt,
Si Cerasum comedas, tibi confert grandia dona,
Expurgat stomachum, nucleus lapidem tibi tollit,
Hinc melior toto corpore sanguis inest.

Nuclei contusi adhibentur in frontalibus ad demulcendam Cephalalgiam. Vermes quoque necant. Ex arboribus Cerasis quoque extillat Gummi figuræ utplurimum globosæ, coloris flavescentis, substantiæ pellucidæ, saporis viscosi, omnis mordacitatis expers, odore carens. Commendatur pro verriculo sabuli & calculorum, ut & incrassatione humorum tenuium & acrium.

IN OFFICINIS OSTENDUNTUR

Aqua Cerasorum nigrorum, Schwartz-Kirschenwaßer/ *Eau de Cerises noires*, destillatur præsertim ex Sylvestribus nigris cum nucleis contusis, absque prævia fermentatione. Habetur cordialis, Cephalica, in Epilepsia, vertigine, paralysi laudatur, ut & in lingua paralytica & aphonia.

Spiritus Cerasorum nigrorum, Schwartz-Kirschenbrandtenwein/ *Esprit de Cerises noires*, paratus ex modo dictis Cerasis per fermentationem, qui haud raro etiam κατ' ἐξοχήν, Schwartz-Kirschenwasser dicitur. Habetur quoque cephalicus, antasthmaticus, stomachicus atque carminativus. Adhibetur ad unum alterumve cochlear. Externe in aphonia & paralysi linguæ conducit, rectificatur etiam hic Spiritus, ut resinæ in eo possint dissolvi.

Cerasa præsertim *acida condita*, eingelegte saure Kirschen/ oder eingelegte Amarellen/ *Condit de Cerise aigres* ou *Aigriottes*, ou *Griottes.* Condiuntur autem vel in forma liquida, vel in forma sicca. Sanorum palatis egregie abblandiuntur, & ægrotorum, præcipue febri laborantium refocillationi & ad sitim æstumque mitigandum inserviunt. Hæc autem Cerasa condita merito distinguenda à sic dictis nostratibus Fäßelkirschen/ sive *Cerasis in doliolis conditis*, dum Cerasis Amarenis superfunditur saccharum liquatum depuratumque, sed non ulterius coctum. Hoc enim, dum doliolum præsertim commovetur, saccharum in liquorem Spirituosum ardentem, Spiritus Vini æmulum convertitur. Unde quidem sanis ad roborandum stomachum coctionemque adjuvandam conducunt ejusmodi Cerasa cum suo liquore. Febricitantibus autem non sunt adæquata ut priora. Notandum hac occasione, quod *Cerasa Amarena siccata* quoque serventur & nunc sic comedantur, nunc cum aqua & vino atque saccharo decoquantur.

Roob Cerasorum acidorum, Saur-Kirschensafft/ *Rob de Cerises aigres*, refrigerat, sitim sedat & bilem refrænat.

Syrupus Cerasorum acidorum, Amarellen-Syrup/ *Syrop de Cerises aigres.* Gratissimus hic Syrupus mixturis julapiisque miscetur pro extinguenda siti, bile domanda & æstu extinguendo, unde & vires cordiales ei adscribuntur; Picæ & Malaciæ medetur.

Vulgus frequentissime parat *Spiritum vini Cerasorum*, Kirschen-Brandtenwein/ infundendo Cerasa cum Caryophillis & Cinamomo in Spiritu Vini vel simplici, vel rectificato, digerendo ad calorem Solis per insigne spatium, addendo tandem si placet pro majori gratia, saccharum in quantitate sufficiente. Confortativus habetur, stomachicus, carminativus atque cordialis; assumitur cochleatim. Cerasa quoque infusa manducantur.

Notissimum etiam est, & vix non in omnibus cauponis prostat,

Vinum

Vinum Cerasites, Kirschen oder Weichsel-Wein / quod vel cum vel sine aromatibus paratur. Bibitur magis jucunditatis & voluptatis, quam quidem sanitatis causa.

℞. Spiritus Vini Gallicani mensuras iij. Succi Cerasorum succo sanguineo mens. j. Succi fructuum rubi idæi mens. ß. Cinamomi ℥ß. Caryophyllorum, Piperis albi ana ʒij. Nucleorum Ceras. contus. manip. aliquot stent in digestione vel ad fornacem, vel ad solem per aliquot septimanas. Adde postea Sacchari libras duas, vel quantum placet, filtra & serva pro liquore stomachico sat grato, qui gratior juxta quosdam fit, si succus fructuum rubi idæi omittatur, & quantitas succi cerasorum adaugeatur.

NUCLEI PERSICORUM.

Cum nucleis cerasorum conveniunt, sed amariores, acriores & potentiores sunt in pellenda Urina.

Oleum expressum & infusum propriis floribus singulare est in surditate, tinnitu & eliciendis vermibus ex aure. Dantur nuclei cerasorum.

℞. Nucl. Persicor. ʒij. ▽ gram. q. s f. Emuls.

℞. Nucl. Persicor. ʒvj. sem melon. cucum. ana ʒij. papav. alb. ℥ß. ▽ veron. tussilag. farfar. ana ℥iij. f. Emuls. in phthisi.

℞. Nucl. Persic. ▽ Nymph. verben. acet. q. s. f. Epith. ad capitis dolorem.

ANA-

PERSICA ARBOR, à Persia unde adducta, PERSICUS, MALUS PERSICA, Μηλέα περσική, Pfersich-Baum / Pfersing-Baum / PESCHER.

Est arbor flore rosaceo, plurimis scilicet petalis in orbem positis constante, ex cujus calyce surgit pistillum, quod abit in fructum carnosum ferè globosum, per longitudinem sulcatum, ossiculo fœtum, profundis scrobiculis excavato, nucleum includente, oblongum. Adde faciem Persicæ propriam. Plurimæ dantur hujus

jus mali species, quarum fructus, qui dicuntur Pfersich / Pfersing / μῆλα περσικὰ MALA PERSICA, PERSICA, PECHES, ratione magnitudinis, coloris, saporis, odoris, figura, tempore quo maturantur, pellicula, qua teguntur, ut & ossibus differunt. Sequentes sunt frequentiores.

Persica molli carne & vulgaris viridis & alba C. B. Pin. 440. Malus Persica I. B. I. 157. & Dod. Pempt. 796. Hujus fructus vocantur Gemeine Pfersing / PECHES DE MONTAGNE.

Persica succo quasi sanguineo C. B. Pin. 440. Persica rubra Tabern. Icon. 995. Rothe-Pfersing / Blut-Pfirsing / fructus dicuntur

Persica dura carne buxea C. B. Pin. 440. Persica Cydoniaria Tabern. Ic. 995. Quitten-Pfirsing / MIRCOTTONS OU MIRLICOTTONS, quasi Gossypio obducta audiunt fructus.

Persica æstiva Armeniacis similia, sive Persica S. Johannis C. B. Pin. 440. Persica præcocia Tabern. Icon. 994. Trecacina Persica Car. Steph. Præd. Rust. 155. Fructus vocantur Früh oder Johannes-Pfersing / PECHE DE TROYE.

Persica juglandina Elsholtz. Nucipersica C. B. Pin. 440. Persica nux Anguill: Fructus nominantur Nuß-Pfirsing / Glatte-Pfersing / quod nucum juglandium faciem repræsentent, & nulla lanugine pubescant.

Persica dura carne candida aliquando ex albo subrubente C. B. Pin. 440. Duracina alba Tabern. Icon. 996. Harte oder Hertz-Pfirsing.

Persica fructu magno globoso carne dura Saccharata Tourn. I. R. H. cl. 21. S. 7. g. 3. PECHE ADMIRABLE.

Persica fructu magno globoso nigricante serotino. Tourn. loc. citat. PECHE ROYALE.

Persica fructu globoso compresso rubro carne rubente Tourn. Loc. Cit. PECHE MAGDELENE ROUGE.

Persica Amygdalina Elsholtz. Persica Amygdaloides C. B. Pin. 440. Amygdalo Persicus Camer. Mandel-Pfirsing / pulpa nempe persicum, nucleus Amygdalam dulcem sapit. Ut jam silentio præteream plurimas alias species hodie usuales.

Coluntur hæ arbores in hortis & vinetis, florent Martio & Aprili, tardius aut citius, pro natura loci & tempestatis, fructus diversis tempo-

temporibus, Augusto plerumque & Septembri maturescunt. Multa ex hac arbore in usum cedunt. Fructus autem potius sunt culinares, quam officinales, nec diu possunt asservari, quia admodum sunt succulenti. Refrigerant & humectant, alvumque laxant. Melius est, si jejuno ventriculo, quam eo repleto comedantur, qua ratione etiam appetitum excitant. Eligenda autem, juxta SEBIZIUM, Persica mala quæ odorata, bene colorata, probe matura, modico succo prædita, sapida & quorum caro haud difficulter à nuce recedit. Facile tamen noxam, præsertim abusu inferunt, quia putrescunt, ansamque sua corruptione diarrhæis, choleræ febribusque putridis præbent. Sunt, qui venenata qualitate hæc mala fugacia imbuta esse censent, adeoque vinum, in quo infusa comeduntur, abjiciendum esse suadent. Sed metus est vanus. Quod enim vinum quasi insipidum reddatur, provenit exinde, quòd caro persicorum laxa & porosa facile vinum imbibat relicta humiditate aquea. Condiuntur saccharo quoque tum in forma sicca, tum in forma humida. Hæc mala tum matura, tum utplurimum autem assumuntur immatura, quorum nucleus nondum induruit. Asservantur quoque in Spiritu Vini cum saccharo.

Ad solem porro & in fornacibus pistoriis in frusta dissecta exsiccari solent. Flores alvum laxant, in obstructionibus viscerum & mesenterii laudantur, serum educunt & vermes necant. Tempore verno frequentissime in sero lactis infunduntur, ad alvum successive expurgandam.

Folia iisdem fere viribus gaudent & externe ulceribus serpentibus & cancrosis pulvis ipsorum inspergitur, ob amarorem quoque contra febres & icterum laudantur.

Nuclei aperiunt & extergunt, commendanturque in obstructionibus Hepatis atque Lienis. Specialiter ad exturbandum sabulum & calculum laudantur, si vel comedantur singulis mane, vel in pulverem redigantur, & de hoc pulvere per plures dies ʒj assumatur. Vim porro possident anodynam, unde emulsiones frontales exinde fiunt ad Cephalalgiam & Agrypniam. Gummi Persicæ arboris ad alvi fluxum, asperitatem faucium, hæmoptysin, mictum cruentum &c. deprædicatur.

IN OFFICINIS PROSTANT

Aqua Persicorum florum, Pfirsichblüth-Waßer/ *Eau de fleurs de*

de Pêches, quæ interne ad vermes præsertim, externe autem ad cephalalgiam & maculas faciei delendas adhibetur.

Conserva florum Persicorum, Pfirsingblüth-Zucker / *Conserve de fleurs de Pêche* Vermibus adversatur hydropicisque conducit,

Syrupus Persicorum florum, Pfirsichblüth-Syrup / *Syrop de fleurs de Pêcher*. Laxat & serum bilemque evacuat, vermibusque adversari creditur, datur ad unciam dimidiam ad unicas duas usque.

Oleum nucleorum persicorum expressum, außgeprest Pfersingkernen-Oehl / *Huile de noyaux de Pêches tirée par expression*. In affectibus aurium, dolore, tinnitu, surditate & vermibus laudatur, temporibus illitum in agrypnia & cephalalgia commendatur. Sedat hæmorrhoidum dolores.

Ex nucleis cum Spiritu Vini paratur elegans liquor stomachicus, qui Gallis καт' ἐξοχὴν, PERSICO audit.

℞. Nucleor. Persic. ℔ß. Cinam. acut. ℥iij. Caryophyll. semin. Coriandr. ana ℈j. Spir. Vin. Gall. mens. j. Stent in digestione, postea filtretur liquor & edulcoretur Sacch. libr. j. Potest etiam talis liquor gratus ex ipsis foliis parari.

Huc referenda merito *Aqua diuretica Schrœderi correcta*, Harntreibendes Waßer von Kernen / *Eau diuretique de noyaux*, hanc aquam laudant ad abstergendas vias urinarias, urinam ciendam calculumque præservandum & imminuendum: cochleatim datur. Non diu autem durat, facile namque ob ingredientium oleosam substantiam rancorem contrahit.

ANACARDIUM.

Est arboris Malabaricæ Oepata dictæ, fructus compressus aviculæ cordis figura, nigricans, includens sub duplici involucro, exteriore tenui rufescente, nucleum solidum albicantem, saporis subdulcis & intra illud duplex involucrum quasi in poris favis apum similibus, liquorem melleum glutinosum rufum, saporis acris & exurentis, qui ab Indis habetur venenatus, à Chirurgis scirrhis etiam durissimis impositus eos miraculi instar dissipat.

Hujus

Hujus nuclei pistaciorum vices supplere possunt. Tosti horum nuclei sub cineribus ab Indis avide comeduntur.

Veteres integro fructui adscripsere vim memoriam confortandi, & in hunc usum prostat, an vis cerebrum confortandi consistat in nucleis his innocentibus, an in muco oleoso acerrimæ exedentis & volatilis Naturæ, qui intra corticis duplicaturam reperitur, aliis judicandum relinquo.

Hoc mucoso acri oleo utuntur Indi ad absumenda condylomata, ficus, caruncolas, scrophulas aliasque excrescentias carnosas.

℞. Confect. anacard. ʒj. cape pro confortando cerebro justo humidiore.

CA-

Ἀνακάρδιον, à cordis figura, LUSITANIS FAVA MALAGUA dicitur, quod viridis & in arbore pendens similis sit Majori nostrati Fabæ, PEDICULUS ELEPHANTIS, **Anacardien / Elefanten-Lauß /** ANACARDE.

De arbore hunc fructum ferente nondum omnino constat inter Authores. Arborem enim Oepata Hort. Mal. RAJUS quidem fructum anacardio similem gerere asserit ast diversam facit, unde decisio adhuc expectanda. Vocatur interim

Anacardium C. B. Pin. 511. & I. B. I. 335. In multis Indiæ locis nascitur, Malabar Campaja Decan &c.

Vix amplius imo plane non usurpantur in nostris saltem regionibus. Oleum exinde conficiebatur. *Confectio Anacardina*, quam quidam magnifico confectionis Sapientum & Salomonis titulo insigniebant, alii vero confectionem stultorum & Morionum appellarunt, quoniam, teste C. HOFFMANNO, incauto usu mania atque fatuitas fuit inducta exolevit. Quod si quis illam in usum trahere velit, non nisi subjectis humidioris constitutionis & in affectibus serosis frigidisque usurpetur, ne febris aliaque mala exinde proveniant. Laudatur à quibusdam in paralysi linguæ, si affricetur, quem in finem etiam adhibebant MEL ANACARDINUM, quod tamen

 etiam

etiam exolevit. Solent, ut ex ACOSTA refert RAJUS, Indi hunc fructum cuspidi cultelli infixum candelæ ardenti imponere, qui dum uritur, mirum quos strepitus edat, quas ignis scintillas quasi fulmina ejiciat variorum colorum, eaque ratione impostores mulierculis & rudioribus imponunt.

CACAO.

Sponte sua nascitur in India occidentali non orientali, ut quidam perperam scripsere.

Sunt arboris Cacaiferæ Americanæ nuclei, amygdalis magnitudine forma & consistentia similes, inclusi copioso numero in involucro corticoso, duro, rugoso, fusco oblongo peponem imitante. Saporis subpinguis oleosi & subamari, odoris nullius.

Virtutem amygdalarum pinearum & pistaciarum æmulantur, vim habent nutriendi potentem adeo, ut ex quorundam sententia carnibus omnibusque aliis alimentis sint anteponendi. Vis omnis consistit in mucosa blanda & oleosa substantia, qua totus fructus scatet.

Si ex retorta debite destilletur suppetit phlegma instar jusculi carnis, cujus spiritus & oleum redolet pinguedinem ex assata carne destillantem. Hinc emaciatis tabidis & qui pinguescere cupiunt valde convenit. Datur ustulatum in emulsione cum saccharo, lacte seu vino, additis vitellis ovorum, & si lubet aromatibus.

Indi & nunc Europæi ex hoc componunt massam Chocolatam dictam, quam in lacte, aqua & etiam vino fervente dissolvunt, eamque sorbillant.

℞. Cacao. tosti ℔j. farin. tritic. turcic. ℥vj. sacchar. ℔ß. solut. in ▽ rosac. contund. invicem & agitetur super ignem continuo ne aduratur, redigatur in massam.

Modus

Modus quomodo in Hispania à ditioribus conficitur. ℞. Cacao excortic. mundi & tosti ℔vj. Cinam. ℔ß. Vainigliæ n. vij in syrupo solut. caryoph. arom. n. vj. vel vij. farin. frumenti indici ℔iß. piper hispanic. ℥j. orleanæ, quæ suppetit colorem rubellum, in ▽ rosac. seu syr. solut. ℥ij. sacchar. q. v. circiter ℔iij. vel iiij. contunde & misce in cacabo super △e leni, agita continuo, dum omnia exacte invicem mixta sint, redige in massam & sub finem adde essent. ambr. & mosch. si velis.

FRU-

CACAO, rarius CACAVATE, CACAVI, CACAVAL, AVELLANA MEXICANA, FRUCTUS PERUVIANUS CACAO DICTUS, Cacau-Nuß/ CACAO, CARAQUE.

Arbor hunc fructum ferens, magnitudine & trunco Pruno similis, folia autem majora obtinens, nondum omnimode descripta est. His autem insignitur nominibus.

Cacao Acostæ: Cacao sive Cacavate. Park. Amygdalis similis Guatimalensis C. B. Pin. 442. Cacao Americæ sive Avellana Mexicana I. B. 1. 291. Cacahuase vulgo Cacao Pis. Mant. arom. 198. Cacava Quahuitl sive arbor Cacari Cacavifera Hern. 79.

Quatuor ejus species recensent, quæ in America Insulisque vicinis proveniunt, unde & quatuor species fructus recensentur. Le *Cacao gros noir & petit noir*, quæ species nobiliores appellantur, *Gros & petit Caraque*, *& le Cacao gros rouge & petit rouge*, species ignobiliores. Præsertim pro confectione Chocolatæ prima species adhibetur, fructus Cacao annosi licet facti rancidi tamen non fiunt.

Indi varia edulia & potulenta exinde parant, utuntur quoque iis loco monetæ. Apud nos vix aliter usurpatur hic fructus quam ad confectionem Chocolatæ, quæ etiam Succolada dicitur. A. DN. MARCO MAPPO, qui dissertationem de Chocolatæ potu edidit, ita definitur, Cocholata est massa ex tostis Cacao nucleis, additis interdum, quæ ad hos virtute accedere videntur, Saccharo & aromaticis quibusdam interdum etiam pretiosis fragrantibus adornata, saturate

 rubra

rubra in aqua lacte & simili liquore solubilis, & potabilis ad nutritionem, voluptatem, recuperationem sanitatis comparata. Plures Chocolatam parandi circumferuntur modi. Authoris descriptioni placet adjungere Lemeryanam. ℞. Cacao decorticati tosti & in massam redacti libr. jv. Sacchar. finissimi ℔iij. misce exacte adde sub finem pulverem compositum ex octodecim siliquis Vanillæ Cinamomi ℥iß. Caryophyll. No. X. Ambræ gryseæ gran. ij. Moschi gr. j. quæ duo ultima ingredientia pro lubitu omitti possunt, sicuti etiam omitti solent Piper Indicum sive Capsicum & frumentum Indicum &c. Formantur panes variæ figuræ, utplurimum tamen quadratæ oblongæ.

Modum præparandi potum Chocolatæ ex DN. DU FOUR sequentibus verbis proponit supra citatus MAPPUS. Ex communi more in Cucumam vel ollam Chocolatæ destinatam tot pocula aquæ profundunt, quot sunt personæ, quæ Chocolatam haurire constituerunt, hinc curant ut bulliat aqua & quam primum incipit bullire, injiciunt Chocolatæ instrumento aspero comminutæ unciam unam cum quadrante pro singulis poculis. Sine more agitatur in Cucuma baccillo ad hoc rite adaptato, ad dissolutionem, retracta ab igne cucuma agitatio continuatur donec probe spumescat; spumæ pars cratere excipitur, qui decocto liquore repletur: hinc iteratur agitatio, donec iterum spumescat idemque laborepetitur donec exhausta sit Cucuma & Crateres sint repleti omnes. Hinc sorbetur quantum fieri potest calide. Sunt, qui antequam assumant, hauriunt poculum aquæ frigidæ, alii panem intinctum in craterem præmittunt. Voluptuosi adjiciunt aliquot guttas essentiæ ambræ aut Crateri injiciunt pastillos ex ambra paratos. Sunt qui loco aquæ lac assumunt addentes insuper vitella ovorum, ut magis nutriat potus fortiusque spumescat. Sunt etiam qui cum farina Caffé tosti miscent & decoquunt, unde Caffé Chocolaté oritur: in hoc potu autem minime excedendum, cum nimis nutriat, variasque noxas producere possit. Unum aut alterum poculum per diem sufficere potest. Cum Succolada ex ingredientibus constet alimentosis & aromaticis, facile judicare est, quod obtineat vim stomachicam carminativam analepticam, aphrodisiacamque. Senibus, prægnantibus, Hypochondriacis, Phthisicis, Hecticisque cæteris paribus convenientem. Chocolada refertur alias etiam inter bellaria, mensis secundis inferenda, potest enim commode manducari.

FRUCTUS PARTICULIS DULCIBUS VISCOSIS CONSTANTES.

DACTYLI.

Sunt Palmæ majoris C. B. P. dactyliferæ fructus oblongo rotundi, glandium magnitudine & forma ſed paulo majores, includentes ſub pellicula fulva & tenui pulpa melleam ſubdulcem, & ſub hac nucleum oblongum durum, per longitudinem ſulco notatum. Ob vim mulcentem & temperantem acria quævis eorum caro commendatur in tuſſi, aſperitate faucium, raucedine vocis, catarrhis ab acriore lympha oriundis, ut & in dyſuria & ardore Urinæ tanquam ſpecificum. Nucleus terreis conſtat, & in dyſuria pro acido imbibendo datur.

Præſcribuntur ut ficus & paſſulæ.

℞ Carn. dactylor. ficu. ana n. xx. paſſul. min. ℥ij. rad. helen. ʒ. x. f. c. ▽ decoct. add. ſyr. violar. q. ſ.

FICUS

Hos fructus ferens arbor dicitur PALMA ἀπὸ λαμῆ, manus, à foliis inſtar manus apertæ diſpoſitis, φοῖνιξ Palm-Baum / Dattel-Baum / PALMIER.

Arbor hæc, quæ in Ægypto, Arabia, Syria, Indæa, Perſia &c. provenit, vocatur

Palma major C B. Pin. 506. Palma Raji Hiſt. 1252. Palma Dactylifera major Ionſt. Palma ſive Dachel Alp. Ægypt. 28. Phœnicobalanus quorumdam.

Onerum, ut SEBIZIUS loquitur, dicitur impatiens, onerata enim contra pondera eluctatur, ut neque incurvetur neque ſubſidat, ſed onera ſecum ſuſtollat in altum, & rami eos ſurſum elevant qui ſe deorſum trahere nituntur; unde in Hieroglyphicis Victoriæ eſt emblema.

Hujus arboris descriptionem nullus authorum melius exhibuit, quam ENGELBERIUS KÆMPFERUS IN AMOEN. EXOTIC. POLIT. PHYS. MEC. fasc. 4. ubi diffuse de Palma agit. Sequentia inde desumpta hoc loco sufficiant de ejus fœtu. Primitias suas edit, quarto aut quinto transplantationis anno, (falsum itaque post centesimum demum annum frugiferam hanc existere arborem.) Fœtus suos haud arborum ceterarum ritu parte gignit promiscua, sed eos in summo tantum caudicis fastigio è frondium axillis egerit, racemis instar scoparum ingentibus consitos, cum quibus adhuc tenelli vagina quasi coriacea arcte compacte obvolutique reconduntur. Amant Romani racemos sive termites hos appellare Spadices thecas eorum ob romphææ similitudinem spathas, (Vagina hæc vocatur Ἐλάτη & σπάθη,) propriis sed ex Græcia translatis vocabulis. In ortu suo fœtus palmæ maris à fœmina externa facie non est discretus, quin utraque palma spathas fert simillimæ prorsus figuræ, & in utrisque prolem, dum sectione eximitur, intus & extrinsecus candidissimam, facie utraque glabram, nitidam & in unius quasi tuberis soliditatem, strictura thecæ compactam, gemmulis nimirum una cum virgulis, quibus adhærent, adhuc tenerioribus molliculis & edulibus. Principio mensis Februarii arbores intra sinus frondium rudimenta partus sui concipiunt, nimirum Spathas surrectas, compressa sui facie caudici accumbentes, sed adhuc intra texturas & involucra frondium reconditas. E quibus emersæ & postea in omnem dimensionem perpetuo augmento accrescunt, & ex prolis quam ferunt copia, sic intumescunt, ut Martio in longum dehiscant & per fissuram alterutro latere rarius utroque factam inclusum tuber excludant, quod ipsum claustro solutum paucos intra dies Spadicis habitum induit, in virgulas resolutum numerosissimas, flosculis in mare in fœmina prunulis refertas secundum longitudinem in ordinate & sigillatim consitis; illis usum pro imprægnandis palmis fœmineis ex tempore præstantibus, his à tardiori incremento demum mense abhinc quinto maturescentibus. Spathas usu suo defunctas natura nutrimento prorsus destituit, ita ut brevi deformes extabescant.

Spathæ masculi recens in lucem nascenti exempta flosculorum moles, integro mense quo ejus habetur copia exquisitum præbet tam liguritoribus obsonium, quam socordibus remedium excitandæ

tandæ libidinis, si ejus buccellæ aliquot comedantur. Extrahitur eum in finem Spathe, vix dum è fasciis suis prominens cui in longum incisæ embryo ille eximitur & in virgulas vel buccellas divulsus dono distribuitur petentibus. Exscissus hic partus saporem habet vapide dulcem, & prout omnis pars palmæ esculenta, nucis castaneæ æmulum sed cum subamara cruditate quadam, & humiditate nitorem præbente spermaticum. Ejus gemmæ rudimenta sunt flosculorum proxime explicandorum tenerrima candidissimaque, vinaceorum magnitudinis & mutua compressione multilateralia, mox figuram acceptura trigonam, quæ petalorum numero & situi respondeat. Hæc intemerato relicta domicilio perfectionem mense Martio consequuntur, cujus calore promota carceris angustiam facto impetu disrumpunt, prodeunte per Spathæ hiatum incluso spadice cum racemosa oscitantium flosculorum Schola. Flosculi Liliis convallium sunt minores, oblongi, tripetali, coloris albidi in luteum pallescentis & ingrati, staminum tribus ad numerum, donati vestigiis, nituntur non petiolis, sed herbei coloris carnoso quodam principio, respondente magnitudini seminis coriandri & in petioli modum emarcente. Petala flosculorum surrecta sunt, oblonga, concava, obtuse mucronata, succosa, carnosa, rigida, stamina sunt lanuginosa, rigida, brevissima, albicantia, multo referta polline, in luteum pallescente, levissimo & subtilissimo, qui etiam floris umbilicum copiose obsidet. Pollis drachmæ unius pondere assumptus dicitur, ad ciendam libidinem majorem præstare efficaciam quam ipse embryo, quod vel ex seminali halitu conficias, quem exspirat prægravem. Colligitur à granis, concussione spadicum recens natorum, & pyxide reconditur probe operculata, vel immiscetur electuariis, ut eo melius a situ conservetur. Flosculorum uni spadici numerosa est congeries. Spadix namque unus mediocriter magnus virgulas ducentas continet.

Spadix fœmineus termes palmeus est, sine prodromis floribus agmen plurimorum fructuum exhibens, cum quibus dum uterino adhuc cortice obvolvitur, gulosæ plebi salivam quoque movet, ferculum ventri ac Veneri expetitum, sed quod masculo haud melius quidem sed eo rarius habetur, quo majus nefas est, id gravidæ arbori eximere. Vergente Februario, ac ineunte Martio spathis rumpentibus primum emicant Spadices claustroque non mul-

tis

tis post diebus relicto nudi in lucem prodeunt. Rudimenta fructuum, in Spadice magnitudinem æque ac rotunditatem obtinent granorum piperis, superficiem nitentem albam, saporem subausterum: subtus duplici induta membranula sive calyculo uno exteriori, qui brevior est altero interiori, qui fructum proxime & pene integrum involvit utroque oram habente inæqualem, & superficiem subasperam. Copiosissima uni Spadici insident, sed quorum vel medius vel major numerus per tot incrementi & mutationum gradus, quos ad maturitatem usque subeunt, defluit. Aprili mense invalescens Spadix extensis ultra maris vigorem virgulis fructus extra caliculos exhibet provectos, vergentes in figuram turbinatam coloris una cum virgulis in luteum languentis, saporis paulo quam antea austerioris. Mense Majo fructus, parum figura nil sapore mutati, cerasorum adipiscuntur magnitudinem colore in herbeum virente, subnato intus officuli rudimento molliculo, virgulis interim longius quoque productis ac quodammodo lutescentibus. Junio ineunte vel citius olivas figura & magnitudine exprimunt, dum officula indurescunt & caro imminuta humiditate fit solidior, sapore & colore nihil mutatis. Appetente Julio plenum adeptis, qui dactylis competit, habitum viridissimus nitor est, figura turbinata, officulum induratum, caro ut cunque mollior, sed pene exsucca, duriuscula & acerba. Hos tamen vulgus tam difficiles ventriculo & austeros fructus cum voluptate esitat, expectationis dum maturescant impatiens. Maturitatem accelerant Circii æstivi venti supra fidem ardentes, & frequentissime spirantes circa Caniculam. Mense Augusto citius tardius maturescunt Dactyli. Maturescunt vero non more ceterorum prunorum, quæ sensim tota simul substantia mollescunt, sed primo acquirunt putrescentis instar pomi maculam mollem, utplurimum in extremitate, quæ sensim proripiens omnem substantiam crudiorem paucis diebus in dulcem pulpam convertit. Legendi tamen sunt citius, ne producta ad umbilicum mollitie suo caliculo excidant, lapsuque spontaneo conquassentur. Hos fructus *Dumbasios* gula popularis maturis dactylis longe anteponit, fortasse, quod mixta partis crudioris durities cum pulpa bolum reddat commordenti gratiorem, vel quod primi expleant pruritum appetitus, quem in has annonæ primitias vulgus dudum acuerat.

rat. Quin & conviviis ingeruntur virorum illustrium inter antecænii mensæve secundæ tragemata loco non postremo proponendi. Eorum pars cruda superficiem habet, cum nitore quadantenus flaventem, carnem ex austero dulciculam, albam, duriusculam, quodammodo farinulentam siccam & friabilem, pars matura pellucida est, mollis, dulcissima, pro speciei varietate, in rubeum languens vel rufa. Hac facie, qua ad maturitatem vergunt, excussi in cumulos partiendi & solaribus radiis exponendi sunt, ut reliqua cruditate deposita, insolatione penitus emolliantur & dulcescant; quo modo omni graduum numero absoluti & excocti DACTYLORUM nomen subeunt.

Vocantur alias PALMULÆ Græci eas Δακτύλου à figura digitorum, quos tamen minime referunt, appellitant, Dattlen / DATTES. Sunt vero Phœnico balani, Caryotæ &c. Palmæ pruna utplurimum glandium quercinarum figura, sed iis fere majora, pellicula vestita tenui pellucida, nitida, coloris in aliis speciebus pallentis in aliis lutei, rufi vel rubri, pro diverso colore carnis translucentis. Caro eis multa est pinguis, pulposa saporis vinosi, dulcissimi, officulo suo laxe inhærens intercedente membranula albicante, tenera molli & quasi bombycina in plures pelliculas dividua. Officulum solidum est, cornu instar tenax ac durum superficie granis uvarum concolori, vel ex cinereo magis minusve diluta, interiori substantia ad similitudinem nucis myristicæ variegata, figura ejus quodammodo est turbinata, incurva una facie gibba & æqualis, altera insigni pulvinatæ figuræ sulco in longum divisa. Facies gibba notabili cælatur lineola tenui, per mediam longitudinem decurrente, cujus in medio punctum quasi umbilici conspicitur, albam fovens cartilaginem, quæ ad mediam officuli substantiam penetrans futuri germinis rudimentum est.

Officuli magnitudo plerumque ea est, ut tertiam totius substantiæ partem exhibeat. In ossium visceribus medulla talis non reperitur, qualem inesse ac terra emollitis eximi posse persuasum est RAJO.

Palmicolis incumbit, ut impraegnandis arboribus fœminis quotannis impendant operam. Spathæ videlicet masculæ incluso tumentes flore & ad thalami consortium maturo sub finem Februarii ex arboris fastigio extrahuntur, quibus in longum dissectis eximuntur

muntur ſpadices, floſculis nondum oſcitantibus ſed in unam maſſam compactis conſerti. Hos protinus in ſurculos ſive bacillos ſpadicibus fœmineis inſerendos divellunt, quantum quidem fieri poteſt in bifurcos, quoniam hac forma commodius uſui venire poſſunt. Bacillos alii amant recentes, alii eos prius exſiccant & in Martium uſque menſem cuſtodiunt, quo hiantibus uteris ad unum omnibus, inſitionem uno actu & opera inſtituant. Fœcundandi efficacia in eo poſita eſt, ut rudimenta fructuum ſeminali floſculorum polline vel ejuſdem ſubtiliſſimis & inſenſibilibus particulis perfundantur, quod, ut eveniat, furca una floridæ medio ſpadicis fœminei racemo per tranſverſum infigitur vel intexitur, ita ut evelli procellis non poſſit, ſed aliquandiu infixa retineri, dum omni depoſita virtute, embryonum rudimenta requiſitum vigorem adepta ſunt. Imprægnatio quoque ultronea contingit ſine ſtudio & manu cultoris, translato per aërem polline ex palma florida non procul extante à fœminea. Videmus, cum toti palmeto virgas diſtribuunt, eas omnes haberi inſuper, quæ marem proxime circumſiſtant ex floribus halitum ultro ſuſcepturæ. Quid quod orbum curatore nemus fœcundari univerſum p ſſit ab unica Phœnice florida, ſi duntaxat vario flatu ſeminale pollen juſte circumferatur; nam perinde quomodo pertingat, ſeu vento appulſum ſeu manu immiſſum ſive etiam ore afflatum.

Palmulæ dicuntur eſſe optimæ, quas Regias vocant, cum magnitudine, tum virtute.

Reſtat ut de uſu quem palma præſtat verba quoque pauca faciamus. Nolumus autem inhærere multum uſui œconomico, dum tenella partium principia, medulla, comæ, frondes palmæ adoleſcentis, novelli ſpadicis principium, fœtus tum maſculini tum fœminini exciſi manducari poſſunt, & quidem omnes hæ partes tum crudæ tum coctæ aut in bellaria redactæ. Omnem vero palmeas inter cupedias abſolvunt paginam ipſa pruna ſive fructus, qui varietatem ferculorum non contemnendam ſuppeditant. Alimentum etiam quod præſtant nec pondere aliquo, nec mora longiori gravat ventriculum, nec etiam, quod alii auctores ſcribunt, inebriante vapore turbat, ſed aquæ bibulis perquam ſalutare & maxime temperatum exiſtit. Exſiccati autem fructus duritie compagem nacti ſunt firmiorem, ſtypticam & concoctu difficilem. Elicitur quoque

que

que exinde Syrupus & vinum, quæ potulenta in nostris regionibus non conspiciuntur. Inservit porro palma ad ædificia variaque supellectilia &c. conficienda.

Caryotæ sive Dactyli moderate adstringunt, cohibent alvi fluxiones, intestina uterum & fœtum roborant. Ingrediuntur varias compositiones pectorales, Decoctum pectorale, Decoctum pro potu infantum &c.

PROSTAT IN OFFICINIS

Electuarium Diaphœnicum, sive de Dactylis, **Purgierende Dattlen-Lattwerg** / *Electuaire Diaphœnic*, pituitam & humores serosos evacuat, convenit in Hydrope, Lethargo, Apoplexia, morbisque soporosis, menses quoque ciet Datur à ʒj ad ℥j. usque.

Emplastrum Diapalmæ, **Palmen-Pflaster / oder Gicht-Pflaster** / *Emplatre Diapalme*; polychrestum est in quibusvis fere affectibus externis, vulneribus & ulceribus, ambustis, ossium fracturis & luxationibus. Cicatrices egregie exsiccat. Prolixius quidem videri posset me hæc ex KÆMPFFERO excerpsisse, ast quoniam curiosa admodum sunt & a teste oculato prolata, ideo non spero nauseam motura dicta, remittens simul Lectorem ad prædictum authorem, ubi plura alia lectu haud indigna haudque injucunda adinvenientur.

FICUS seu CARICÆ.

Sunt ficus communis C. B. P. fructus pyriformes, figuræ p. m. rotundæ ac depressæ, coloris ex flavo fusci, intus copiosissimis granulis per pulpam infarcti, saporis dulcis, odoris debilis non ingrati.] Variæ sunt species & tot ferme ficus quot pyrorum.

Acria quævis mulcent potius quam dactyli, hinc in tussi, asthmate, raucedine, nephritide, ardore urinæ, mictu cruento & ischuria, mire commendantur. Urinam adeo potenter pellere dicuntur, ut tam eorum decoctum quam

arilli manifestè à quibusdam conspecti fuerint. In specie temperant acidum Variolarum & morbillorum, temperando sanguinis ebullitionem & præcavendo ne acidum profundas foveas faciat.

Externe impositi maturant, emolliunt, leniunt & tollunt tumores gingivarum, uvulæ & faucium ut & horum omnium inflammationem. Nimium eorum usum generare pediculos experientia tam veterum, quam recentiorum confirmat. [Conf. Sebiz. d. alim. fac. l. 5. probl. 169. p. m. 1538. cujus sententiam & nostram facimus.]

Datur in substantia, decocto, gargarismate &c.

℞. Hord. mund. passul. min. ana ℥j. liquir. ʒij. ficu. n. vj. herb. capill. ♀is, hyssop. ana Mß. sem. brassic. ʒij. pin. recent. ℥ß. f. c. ▽ dec. ad. raucedinem.

℞. Ficus q. v. macera in ♎u vini anisato, deflagra, cape residuum pro tussi, raucedine & asperitate.

℞ Ficus n. xv. fol. millefol. summit. hyperic. ana Mj. coq. in ▽ contra mictum cruentum.

Cum successu adhibetur in bubonibus ♀eis pulpa ficuum cum ☿io maritata, loco emplastri de ranis cum ☿io.

℞. Caric. ping n. iiij. vel v. herb bellid. Mj. coq. in ▽ add. tantill. ⊖is prunellæ, f. gargarisma contra inflammationes quævis oris.

JU-

FICUS arbor Græce vocatur συκῆ Feigen-Baum / FIGUIER.

Est plantæ genus floribus, authore VALERIO CORDO, in ipsius fructus cavitate nascentibus, capillamentis scilicet tenuibus ex involucro quodam prodeuntibus, quod semen complectitur, utplurimum subrotundum. Fructus autem plerumque turbinatus est vel globosus, quandoque ovatus, sensibilis carnosus & mollis.

Ficus

Ficus dividitur in ſativam συκῆν ἥμερον & ſylveſtrem συκῆν ἀγρίαν καὶ ἐρινεόν. Hic autem ſermo eſt de priori. Ex diverſis ſpeciebus, quæ figura, magnitudine, colore, ſapore fructus præſertim ratione diſcrepant, ſequentes potiſſimum ſunt in uſu.

Ficus ſativa fructu oblongo albo mellifluo Tourn. App. I. R. H. p. 662. Ficus Uttata vulgo dicta ſuavi fructu albo ſciſſurato oblongo medio, delicatis micis albis conſtante H. Cathol. LA GROSSE BLANCHE LONGUE.

Ficus ſativa fructu globoſo albo mellifluo Tourn. l. c. LA GROSSE BLANCHE RONDE.

Ficus ſativa fructu majori violaceo oblongo cute lacera Tourn. l. c. Ficus nitide purpureo, cæſio fructu majori ſeu magnitudine & forma Melongenis propinguo ſcarificato cortice H. Cath. GROSSE VIOLETTE LONGUE.

Ficus ſativa fructu violaceo longo intus rubente Tourn. l. c. Ficus longo fructu medio nigro rubente cortice duro, intus rubro non contemnendi ſaporis H. Cathol. FIGUE ANGELIQUE.

Ficus ſativa fructu parvo ſerotino albido intus roſeo, mellifluo cute lacera Tourn. l. c. FIGUE DE MARSEILLE.

Ut de plurimis aliis Ficus ſpeciebus nunc taceam. In regionibus calidioribus Italia, Hiſpania, Gallia, imprimis Languedocia, & Provincia uberrime reperiuntur. Coluntur quoque vix non in omnibus hortis.

Ex hac arbore vix quicquam aliud in uſum Medicum cedit quam fructus, excepto quod ſuccus lacteus, quo ſcatet, verrucas tollat, impetigines maculaſque cutis deleat. Fructus hi nondum maturi vocantur GROSSULI & GROSSI, quando autem maturuere dicuntur FICUS, Feigen / FIGUES, cujus grana vocantur κεγχράμιδες frumenta, ficaria. Quando autem ſiccati ſunt, CARICÆ, Dürre-Feigen / FICUS PASSÆ audiunt, ubi notandum, quod quoties in formulis quis præſcribere velit Ficus, non debeat præſcribere ficus exſiccatas ſed CARICAS & quidem PINGUES. Caricæ advehuntur ad nos utplurimum ex Gallia, vel in corbibus & vocantur Korb-Feigen / vel in ciſtis commiſtæ cum foliis laurinis & dicuntur Laub-Feigen. Inter omnes autem CARICÆ parvæ in minutis & turbinatis è Sparto confectis corbi-

 bus

but allatæ, ſuavitate ſaporis præſtantes, quæque MASSILIENSES appellantur.

Ficus recentes in eſum cedunt, non autem adeo bonum chylum generant, ſæpius flatus, colicam diarrhœam, aliaque mala producunt, præſertim ſi non adeo moderate uſurpentur. Vermes inſuper & fœtor alarum, ut & ſcabies exinde poſſunt oriri. Sunt, qui venenis adverſari ficus aſſerunt.

Ficubus recentibus præferuntur Caricæ, utpote humiditate minus ſcatentes, Vim attenuandi & abſtergendi obtinent alvumque ſubducunt. Abuſu tamen ſuperius allegata mala inferre poſſunt. Decoctum ficuum ſaturatiſſimum in affectibus pectoris, tuſſi præſertim ferina minime ſpernendum. Ingrediuntur decoctum pro potu infantum, florum & fructuum ut & pectorale. Sunt qui Caricas ad partum facilitandum commendant, alii vero iis præſertim inverſis loco ſuppoſitorii utuntur. Applicantur quoque hæmorrhoidibus dolentibus. Uſum ad bubones peſtilentiales ex Hiſciæ per Jeſaiam mediante ficu curatione confirmare conantur.

Curioſum eſt, quod litteræ, quæ lacte ſeu ſucco ficus exarantur in charta omnino inconſpicuæ ſint, donec charta igni admota vehementer incaleſcat, tunc autem velut uſtulatæ ſe manifeſtant. Quod etiam aceto ſucco limonum aliiſque acidis commune eſt. Lac quoque ſucco iſto coagulatur in caſeum.

Analyſi Chymica exhibent ſpiritum ardentem phlegma acidum oleumque craſſum.

JUJUBÆ ſeu ZIZIPHI.

Sunt ſpecies prunorum, deferuntur ex Ægypto, Hiſpania, Mauritania. Sunt jujubæ majoris oblongæ C. B. P. pruna ſeu fructus olivæ magnitudine & forma, punicei ſeu rutili, involventes ſub pellicula craſſiuſcula oſſiculum oblongum, utrinque acuminatum, incluſum pulpæ molli fungoſæ, ſaporis mellei & vinoſi.

Symbolizant cum dactylis & ficubus, ingrediunturque decocta pectoralia & nephritica.

℞. Flor.

℞. Flor. Malv. Mj. junip. sebest. ana n. xv. coq. in ▽ ad ardorem Urinæ.

℞. Syr. jujub. violar. liquir. ana ℥ß. syr. pap. ℥ij. f. linctus contra tussim.

ZIZYPHUS, ZIZYPHA, Rother Brustbeerlein-Baum/ Zieserlein-Baum/ JUJUBIER.

Est arbor flore rosaceo, plurimis scilicet petalis constante, ex cujus calyce surgit pistillum, quod abit in fructum olivæ æmulum, carnosum ossiculum includens.

Ziziphus Dod. Pempt. 807. Jujubæ majores oblongæ C. B. Pin. 446. Zizipha sativa I. B. I. 40.

Hæc Arbor in regionibus calidioribus etiam ipsius Europæ, Hispania, Italia, Gallia, imprimis Galloprovincia versus Telonis potum nascitur; colitur quoque in hortis sed in nostro climate fructus rarius maturescunt.

In usum hæc arbor suppeditat fructus, qui vocantur ζίζυφα, ζίζιφα, ζίνζιφα, ZIZYPHA ZIZIPHI, Jujuben/ Brustbeerlein/ rothe Brustbeerlein/ JUJUBES.

Circa decoctum Jujubarum notandum ne nimis iis saturatum sit, quoniam ægro non solum nauseam movet, sed & inflationem abdominis, qua respirationis difficultas adaugetur, parit.

OFFICINIS NOTUS EST

Syrupus Jujubinus, aut *Jujubarum*, Brustbeer-Syrup/ *Syrop de Jujubes*, pectori dicatus est, convenit in tussi & asthmate, ubi serum tenue & acre peccat, incrassat enim & demulcet.

SEBESTEN.

Sunt Sebestenæ domesticæ C. B. P. fructus prunis domesticis similes, nigricantes in plicas sive rugas contracti, includentes in substantia carnosa mellea ossiculum tribus angulis vel costis notatum, in quo nucleus conditur exilis.

Virtu-

Virtute cum jujubis conveniunt.

℞. Elect. diasebesten. ℥ß. cape ad mulcendos quosvis æstus sanguinis.

SEBESTEN, quasi σεβαςὸς quod ob fructum arbor sit venerabilis, aut quod in honorem Augusti Cæsaris ita fuerit vocata, vel à Sebasta, Sarmatiæ Metropoli, MYXA ἀπὸ τῆς μύξης à mucore lento, quem fructus habent. PRUNUS SEBESTENA. Sebesten-Baum / Brust-Pfläumlein / Schwartze Brustbeerlein-Baum / PRUNIER SEBESTEN.

Arboris hujus, quæ in Syria, Ægypto &c. frequens est, & curiositatis causa etiam in quibusdam hortis Italiæ alitur, accuratissima descriptio nondum suppetit. Refertur interim ad prunum flores albos parvos geranii proximos ferentem. Sequentibus ab authoribus insignitur nominibus.

Sebestena Domestica C. B. Pin. 446. Myxa sive Sebesten I. B. T. I. par. I. 197. Sebesten Trag. 1021. Myxa Dod. 806.

Hujus arboris fructus, qui MYXA, MYXÆ, MYXARIA, SEBESTEN, Schwartze-Brustbeerlein / Sebestes appellantur, vix aliter quam pro usu pectorali inserviunt, leniunt fauces exasperatas, sedant sitim, ventrem laxant, viscera autem facile obstruunt, & inflationes pariunt, ut cum SEBIZIO loquar. *Electuarium diasebesten* non amplius in usu.

PRUNA DAMASCENA.

Sunt pruna magna dulcia atrocœrulea C. B. P. recentia siccis longe præferenda, præter virtutes mulcentes & temperantes quas cum superioribus, sebesten & ficubus habent communes, laxant simul alvum, & cum facile sint fermentescibilia, excitant quoque fermentationem in sanguine, unde nimis comesta dysenteriam & alvi fluxus atque febres causant.

Viscositas eorum, quæ aliquando justo diutius intestinis adhæret & tormina facit, corrigitur cinamomo, aniso, fœniculo.

Datur

Datur horum decoctum, pruna laxativa, electuarium, pulpa.

℞. Prunor. damasc. passul. major. ana ℥j coq. in ▽ add. fol. senn. ℥j. cinam. ʒj. sem. fœnic. ʒiij. ad laxand. alvum pro aliquot dosibus.

℞. Prun. damasc. ℥iiij. coq. in ▽ simpl. colatur. add. fol. senn. ʒvj. Crem. ♀ri ʒij. cinam. ʒij. mane ebulliant leniter, colaturam reaffunde prioribus prunis, serva in vase ut humiditas paulatim exhalet, dantur pro laxante pruna v. vj. vel etiam plura.

℞. Prun. damascen. n. xv. coq. in ▽ ad ℔j. colatur. infund. fol. senn. ℥j. sem. fœnicul. ʒß. flor. bugloff. violar. ana p. j. add. Mannæ ℥ij. sicca leniter super △ cape pruna vij. vel plura pro laxante.

℞. Elect. diaprun. ʒß. ad alvum laxand. add. diagryd. gr. v. pro stimulo & troch. alhand. gr. iij. ad purgandum.

PAS-

PRUNUS, Κοκκυμηλέα, Pflaumen-Baum/ PRUNIER.

Est arbor flore rosaceo, plurimis scilicet petalis in orbem positis constante, ex cujus calyce surgit pistillum, quod abit in fructum ovatum vel globosum, carnosum mollem, officulo fœtum utrinque plerumque acuminato, nucleumque includente.

Distinguitur Prunus in sativam & sylvestrem, hæc hujus loci non est, altera vero præcipue ratione fructuum maxime discrepat. Quæ in usum Medicum cedunt species sunt

Prunus fructu magno dulci atro cœruleo Tourn. I. R. H. cl. 21. S. 7. g. 1. Pruna magna dulcia atro cœrulea C. B. Pin. 443. Pruna Damascena Lugd. 314.

Prunus fructu magno crasso subacido Tourn. l. c. Pruna magna crassa subacida C. B. Pin. 443. Pruna Hungarica præstantissima Damascena forte Gesn.

Prunus Brignoniensis fructu suavissimo Tourn. l. c. Pruna ex flavo rufescentia mixti saporis gratissima C. B. Pin. 443.

Fructus duarum priorum specierum vocantur PRUNA DAMASCENA, Zwetschen/ Quetschen / Damaßcener oder Ungarische-Pflaumen/ PRUNES DAMAS, tertiæ vero speciei PRUNEOLA, BRIGNOLÆ, PRUNA BRIGNOLENSIA, Prineolen / Briggiolen / Pronolien / BRIGNOLES audiunt.

Hæc ultima Pruna sunt minora exacinata & à cute libera siccata, in febribus gratum præbent refrigerium, sitim sedant, refrænant bilem linguam humectant, ægrumque refocillant, é causo & hectica febri emaciatis conducunt, vel in vino, vel in aqua decocta, vel etiam absque præparatione comesta.

Quod ipsa pruna attinet, recentia, ut SEBIZIUS loquitur, refrigerant, humectant minimumque corpori alimentum subministrant. Siccata stomacho sunt meliora plus alimenti probioris nec adeo facile corruptibilis conferunt. Mensis & primis & secundis apponuntur, coquuntur in vino & saccharo consperguntur. Conveniunt juvenibus biliosis & sanguineis. Pro vehiculo purgantium Decoctum prunorum sæpius usurpatur. Solum etiam decoctum ex prunis exacinatis in frusta scisis cum aqua coctis hincque expressis pro alvo laxanda inservit, si successive hauriatur.

IN OFFICINIS PROSTANT

Pulpa Prunorum, Durchgetriebene Quetschen / *Pulpe de pruneaux.* Refrigerat sitim sedat alvumque laxat, datur ad ʒj. ʒij. & ultra; pro scopo vero laxandi ad ℥j. ad ℥ij.

Electuarium diaprunis lenitivum, Erweichende Quetschen-Lattwerg / *Electuaire Diaprun lenitif*; ad alvum humectandam datur etiam in febribus ardentibus & hecticis ad ℥j. ℥ij. & ultra.

Electuarium diaprunis laxativum, Purgierende Quetschen-Lattwerg / *Electuaire diaprun laxatif.* Confert morbis à bile genitis, sed in febribus, ubi calidiora purgantia suspecta, ab eo debemus abstinere, datur ad ʒj. ad ʒvj.

PASSULÆ MAJORES ET MINORES sive CORINTHIACÆ.

Est uva passa major βότρυς Græcis C. B. P. sunt baccæ exsiccatæ

exſiccatæ depreſſæ, rugoſæ ex obſcuro rufeſcentes, continentes ſub pellicula tenui acinos anguloſos, involutos pulpæ melleæ ſubrufæ.

Harum ſubſtantiam temperatam ſubacrem, ſubdulcem lenientem & alvum blande laxantem conſtare in particulis ⊖no volatilibus & -∿-uoſis docet vinum quod ex fermentatis conficitur ut & earum fermenteſcibilitas.

Ob ſubſtantiam viſcoſam ſubdulcem & temperatam emolliunt, leniunt, temperant, & propterea in tuſſi, raucedine, aſperitate conveniunt & partibus nutriendis alimentum apponunt, quem in finem decoctis infuſis acrioribus, tanquam temperans adjunguntur, ob ſui fermenteſcibilitatem alvum ſolvunt, eamque apertam detinent, ut proinde in alvi retentione & fœcibus induratis mire proſint. Ob ſalia vero volatilia aperiunt & deobſtruunt, adeoque ſcorbuticis, cachecticis & hypochondriacis ſingulari proprietate conducunt.

Datur earum ſubſtantia, pulpa, infuſum, decoctum.

Minores ſunt uvæ paſſæ minores ſive paſſulæ Corinthiacæ C. B. P. quæ præferuntur majoribus. Si majores præſcribuntur ſignentur paſſulæ majores exacinatæ, quia in acinis conſiſtit vis adſtrictoria. [Acinos exemptos & toſtos in pulverem redigit ſubtiliſſimum & à ℈j. ad ʒj. alvi fluxu laborantibus cum εὐφορίᾳ adhibet propter ſingularem vim ſtegnoticam Joh. Ægidius Euth. C. N. C. Dec. III. ann. 7. & 8. obſ. 5. p. m. 8. imo ex iis beneficio -∿-us vini rectificati tincturam extrahit ſaturate tinctam quæ mirificam cum marte vel terra Japonica habet analogiam.]

℞. Paſſul. cum pyris moſchatellin. q. v. contunde, ſine ſuccum efferveſcere ut fiat vinum, quo in cachexia utere, ſeu loco pyrorum cape poma redolentia contra hypochondriacam paſſionem.

℞. Pulp. passul. ℔ß. rhabarb. ʒij. sacchar. ℥ij. M. cape cochl. j. ante mensam ad dyscrasiam sanguinis, aromatisa etiam cinamomo.

℞. Pulp. passul. tamarind. ana ℥j. cape in sanguinis æstu cum adstrictione alvi.

℞. Passul. min. ℥ij. coq. in ▽ simpl. add. colatur. adhuc ferventi fol. senn. ʒß. Crem. ♀ri ℥iß. f. laxans.

℞. Pulp. passul. min. syr. d. cich. c. rh. ana ʒij. corall. r. Oc. ♋ ana ℈ß. M. datur infantibus ad expurgandum meconium, etiam in febribus in alvo adstricta.

℞. Pulp. passular. cape c. ∽u vini anisato contra tussim & raucedinem.

℞. Passular. amygd. dulc. ana q. v. cape singulis diebus pro corpore pinguefaciendo.

℞. Passul. minor. hord. mund. ana ℥j. rad. liquirit ʒij. caric. ping. n. vj. herb. capil. ♀is Mj. pinear. recent. ʒj. M. f. decoct. ad tussim & raucedinem.

SILI-

Occasione harum passularum imprimis majorum possemus sermonem de Vite vinifera ejusque productis imprimis Vino facere, verum quoniam commentatio isthæc longius excurreret, insuper animus sit, ea ad materiam Medicam pertinentia, quæ ab authore non fuere pertractata, peculiari in tractatu sistere, ideoque de ipsis uvis passis tantummodo tractabimus.

PASSULÆ MAJORES vocantur alias UVÆ PASSÆ, σαφίδες aut ἀσαφίδες, ZIBEBÆ, UVÆ MARINÆ, Zibeben / grosse Rosinen / Meertrauben / RAISINS SECS, RAISINS PASSES. Quæ ex vitibus Damascenis ex Syria adferuntur reliquis præferuntur, hodie autem Uvæ Passæ ex Hispania, Gallia, Italia, ad nos perveniunt.

DALE sequenti modo exsiccari docet, Botrorum seu racemorum, quos ad hunc usum destinant, pediculos ad mediam partem transversim incidunt, adeoque succi nutritii magnam partem interci-

intercipientes impediunt, ne ad uvas copiose affluat, sed parce admodum derivetur. Racemos semisectos in vite pendentes relinquunt, donec paulatim calore solis & alimenti inopia exsiccentur: cum sufficienter exsiccatos senserint demetunt & in vase recondunt. Juxta Dn. TOURNEFORTIUM parantur racemos uvarum sæpius in aquam bullientem immergendo & ad solem siccando. Comeduntur uvæ passæ tum crudæ, tum elixæ extra & in pastibus ordinariis. Ingeruntur enim, ut SEBIZIUS ait, mensis secundis una cum amygdalis aut bellariis aliis. Adduntur etiam cibis aliis, carnibus maxime, artocreatibus gustus gratia.

Passulis majoribus virtutes quoque cordiales atque cephalicæ adscribuntur. Vias urinarias abstergunt & urinæ acrimoniam mitigant. Lieni autem non admodum convenire dicuntur.

Juxta illud SCHOLÆ SALERNITANÆ, *Passula non spleni, tussi valet, est bona reni.*

Aliis è contra tota substantiæ suæ familiaritate convenire dicuntur. Ob acinos alvum haud raro adstringere asserunt, unde sæpissime passulæ exacinatæ præscribuntur. LEMNIUS puerorum lumbricos uvarum passarum esu expurgari asserit, si jejunis, nullo alio admixto edulio illas exhibeas. In decoctis pro potu & pectoralibus solent usurpari. Uva passa inversa clavis pedum imponitur, ut dolores mitigentur & præcaveantur.

UVÆ PASSÆ MINORES, PASSULÆ MINORES, PASSULÆ CORINTHIACÆ, PASSULÆ SINE GRANIS, PASSULÆ APYRENÆ, Kleine Rosinen / Rosinlein / Corinthen / Corinth-Träublein /, RAISINS DE CORINTHE, proveniunt ex vite aquæ dicitur

Vitis Corinthiaca sive Apyrina I. B. 2. 72. Uvæ passæ minore, vel passulæ Corinthiacæ C. B. Pin. 299. Passulæ Trag. 1054.

Olim circa Corinthum, unde & nomen habent, reperiebantur in copia. Hodie ex Insulis Ægei Maris imprimis Zante, Cephalonia ad nos devehuntur, curiositatis quoque gratia in hortis coluntur. Mense scilicet Augusto, cum maturuerunt, decerpuntur & exsiccantur, siccatæ postmodum doliis committuntur, arctissime illas comprimendo ut aër & per consequens corruptio arceatur.

Passulæ minores comeduntur vel crudæ, vel aliis quoque eduliis sæpissime admiscentur. Crudæ comestæ ad hæmorrhagiam narium copiosiorem a fluxilitate & acrimonia sanguinis scorbutici præsertim oriundam conducunt, commendantur ad atrophiam ab acrimonia sanguinis dependentem & certe egregium constituunt nutriens & humectans in phthisicis atque hecticis, modo non adsit diarrhœa. Sitim sedant atque refrigerant, affectibus pectoris medentur, hepati & renibus prosunt, in scabie & lue venerea usurpantur, & ad alvum emolliendam faciunt. Communius nihil est, quam ut adhibeantur in decoctis pro potu ordinario. Passulæ aqua fervente emollitæ & tumefactæ ad sitim extinguendam etiam in ipsis febribus egregie prosunt. ZORNIUS laudat ad tussim cum sibilo infantum, si passulæ minores in aqua Scabiosæ decoquantur, postea per linteum exprimantur, & infanti successive exhibeantur.

PROSTANT IN OFFICINIS

Pulpa passulorum, Durchgetriebene Rosinlein / *Pulpe de raisins de Corinthe*, refrigerat sitimque sedat & alvum laxat, datur ad ʒij. ℥ß. ℥j. ad ℥ij.

Passulæ purgantes cum brodio, Purgier Rosinlein mit der Brüh / *Raisins de Corinthe laxatifs avec le jus*, ut & *passulæ purgantes sine brodio*, Purgier-Rosinlein ohne Brüh / *Raisins de Corinthe laxatifs sans jus*. Alvum laxant & expurgant. Dantur ad ℥ß. ad ℥j. &c.

Lohoch de passulis, Rosinlein-Lattwerg / *Looch de Raisins de Corinthe*, ad affectus pectoris difficilem respirationem, pituitam crassam incidendam, præsertim in infantibus adhibetur.

Tandem notandum quod ex passulis minoribus quoque aqua fermentatis liquor vinosus dulcis prodeat.

SILIQUA DULCIS seu CERATONIA.

Sunt Siliquæ edulis C. B. P. fructus oblongi, compressi, paululum intorti, crassi, digito longiores, pollice latiores,

res, fusci splendentes, dorso elatiore includentes pulpam carnosam, rufam, dulcem, sub qua intra membranaceos loculos latitant nuclei plani, compressi, orbiculati, lucidi, fusci. Habent dulcedinem majorem in pulpa, quam in cortice. Hujus dulcis & viscosa substantia in specie temperat sodam, ardorem Ventriculi & urinæ. Datur integra cum pulpa & cortice.

℞. Siliq. dulcis ℨj. cape cum ▽ Nymph. contra sodam & ardorem ventriculi.

SEMI-

κεράτιον, κερατώνια, à fructu quasi cornuto & falcato, ξυλοκέρατον, XYLOCARACTA, CERATIA, CAROBA, SILIQUA ARBOR, CERAUNIA, SILIQUA, St. Johannisbrodt-Baum/ Horn-Baum. CAROUGE.

Est planta flore apetalo, plurimis staminibus constante ex divisuris calycis nascentibus, cujus meditullium occupat pistillum, quod deinde abit in fructum seu siliquam planam, veluti carnosam, seminibus fœtam planis pariter & subrotundis.

Siliqua edulis C. B. Pin. 402. Siliquæ arbor sive Ceratia I. B. I. 413. Ceratonia Dod. Pempt. 787.

In regionibus orientalibus, India, Syria, Judæa, Palæstina, item porro in Candia aliisque regionibus calidioribus, Regno Neapolitano, Campania, Apulia, item in Hispania provenit, colitur quoque in hortis. In Syria atque Judæa, adeo familiarem esse hanc perhibent, ut fructibus porcos pinguefaciant. Floret mox soluta hyeme, vere appetente fructus autumno maturescunt. Ante duos annos in horto nostro Academico tres quoque perfecte maturos obtinui. Sunt autem hi soli ex hac arbore in usu; dicuntur SILIQUÆ, SILIQUÆ DULCES à sapore, CERATIA, Johannes-Brod/ quasi Joh. Bapt. iis usus fuerit, Sood-Brod/ ab effectu contra ardorem stomachi.

Recentes siliquæ adeo grati saporis non sunt, siccatæ autem temporis progressu dulces evadunt & gustu suaves. Edulium præbent

bent non adeo boni ſucci. Recentes & humidæ adhuc alvum laxare poſſunt, ſiccæ remorantur. Orientales populi ſuccum melleum, quo utuntur ad condituras, ex his exprimunt. Cum ratione hujus ſucci præſertim demulceant & involvant humores acres, ſiliquæ tuſſientibus, aſthmaticis & orthopnoicis in decocto commendantur. Ingrediuntur ſpecies pro potu ordinario.

IN OFFICINIS CELEBRIS EST

Syrupus de Siliquis, ſive *Syrupus Diacodii pectoralis* ſeu *Diacodion Johannis Baptiſtæ Montani*, Diacodium / oder componirter Magſaamen oder Schotten-Syrup / *Syrop de Diacode, de Carouge* ou *pavot blanc composé*, commendatur in tenuibus & acribus defluxionibus pulmones & aſperam arteriam vellicantibus item in tuſſi continua & ferina, datur cochleatim.

SEMINA PARTICULIS AQUOSIS ET CRASSIS CUM OLEO PAUCO CONSTANTIA.

SEMINA QUATUOR FRIGIDA MAJORA.

Sunt Citrulli, melonum, cucurbitæ, cucumeris. Vocantur majora, quia majorem habent vim refrigerantem.

Citrulli ſemen. Sunt Anguriæ Citrullus dictæ C. B. P. Semina oblonga plana, rhomboidea, ad margines æqualia abſque eminentia, modo nigra, modo nigricantia, ſub cortice duriuſculo includentia medullam albam, ſaporis aquei.

Planta eſt pomifera ſcandens monopetala.

Melonum ſunt ſemina oblonga ex flavo albicantia, ad ſemen cucumeris accedentia.

Cucurbitæ ſunt ſemina thyroidea, oblonga, plana pallida,

lida, parte ſuperiore cornuta, ſeu auriculata duabus apophyſibus quaſi anguloſis eminentibus, & duabus lineis per longitudinem excurrentibus notata.

Cucumeris ſunt ſemina oblonga, plana, in medio paululum tumida ſeu convexa, candicantia, ſeminibus melonum anguſtiora, puſillo ſubtus apiculo protenſo.

Semina hæc, inter quæ præſtantiora ſunt ſemina melonum, conſtant particulis viſcoſis, aquoſis, craſſis, cum blando & pauco ☍, propterea temperant & obtundunt ⊖ia acria quævis, eaque ad renes præcipitant & per urinam expellunt, hoc nomine proſunt etiam in ſupprimendo orgaſmo genituræ, conveniunt etiam in linguæ ariditate, & mulcendis doloribus inteſtinorum à bile acri. Dantur horum pulpæ excorticatæ vel per ſe, vel in Emulſione.

℞. Sem. 4. frig. maj. ana ʒij. amygd. dulc. ℥j. decoct. hord. ℥vj. ▽ roſar. ℥j. f. Emulſ. temperans & refrigerans, add. ſyr. papav. alb. q. v.

℞. Sem. 4. frig. maj. ana ʒij. ſem. cannab. ʒij. f. Emulſ. ex ▽ lactuc. nymph. portulac. q. ſ. add. ⦶tr. præpar. ℈j. ſacch. ♄ni ℈ß. contra nimiam ſalacitatem.

Semina Citrulli ſpecifice in menſibus decoloratis laudantur ſi xij. excorticata ſimul deglutiantur & hauſtus lactis ſuperbibatur.

SEMI-

Ἄγγουρ۞, ANGURIA, CITRULLUS à citreo colore, CUCUMIS CITRULLUS, Citrullen / Angurien / CITROUILLE.

Anguria differt à reliquis cucurbitaceis folio in profundas lacinias diſſecto & fructu eduli.

Anguria Citrullus dicta C. B. Pin. 312. Citrullus folio Colocynthidis ſecto ſemine nigro quibuſdam Anguria I. B. 2. 235. Anguria Cucumis Citrullus Dod. Pempt. 664.

In regionibus calidioribus, Apulia, Calabria, Sicilia & Hispania præsertim provenit, floret Junio & Julio. Caro fructus comeditur tum cruda tum cocta, parum alimenti præbet, semen in usum medicum cedit, ast semper recens desideratur.

MELO à voce Græca μῆλον, à malo sive pomo, nam & majus malum refert, & fragrantis mali odorem spirat, vocatur à quibusdam quoque MELOPEPO, Melon / Melonen / MELON.

Est planta floribus monopetalis, campaniformibus, patentibus, multifidis, cucumeris flores omnino referentibus, ex iis autem alii steriles sunt, nulli embryoni adhærescentes, alii vero fœcundi insidentes embryoni, qui deinde abit in fructum utplurimum ovatum, glabrum aut rugosum in terna loculamenta divisum, quæ bifariam secari videntur, seminibus fœtum oblongis. Etiamsi Melo à Cucumere foliis rotundioribus & fructu suavi distinguatur, plus tamen faciei externæ tribuendum est.

Felicissime in Italia, Hispania, Gallia, aliisque siccis regionibus proveniunt, Fructus tum carnis, tum corticis ratione, differentes odore, sapore, colore &c. Julio præsertim & Augusto crudi vel soli vel cum Saccharo, vel cum Saccharo & Pipere, vel cum Sale & pipere esitantur.

Melo vulgaris C. B. Pin. 310. Melones I. B. 2. 242. Melo sive Melopepo vulgo Cucumis Galeni Dod. Pempt. 663.

Melo rotundus parvus C. B. Pin. 311. Melo Moschatellinus rotundus parvus & pyriformis I. B. 2. 244. Melo Saccharinus Tabern, Ic. 469,

Melo reticulatus I. B. 2. 244.

Fructus refrigerant & humectant, sed paulo difficilioris sunt digestionis, nutrimenti non omnimodo boni, sed putrescibilis, febribus ac torminibus generandis apti. Unde, (quod quasi in proverbio dicitur) Melones si plus justo comederis opus habebis eorum seminibus, h. e. febres exinde excitatæ emulsionibus ex seminibus indigebunt.

CUCURBITA à concurvatu dicta putatur, facile enim si quid obstiterit, quo minus extendatur, incurvescit, ut loquitur SEBIZIUS; Græce vocatur κολοκύνθη ὕμερος καὶ ἐδώδιμος, sativa & edulis ad differentiam κολοκυνθίδος, quæ non vesca, sed vehementer purgatoria juxta eundem authorem. Kürbiß / Kürbße / CALEBASSE, COURGE.

Est

Est planta floribus campaniformibus, patentibus, & plerumque ita sectis, ut ex quinque petalis constare videantur, ex floribus autem alii steriles sunt, nulli embryoni adhærescentes, alii vero fœcundi seu insidentes embryoni, qui abit in fructum in quibusdam speciebus teretem & longum, in aliis lageniformem, in sex loculamenta plerumque divisum seminibus fœtum planis, oblongis hinc obtusis inde latioribus & quasi introrsum emarginatis.

Ex cucurbitæ speciebus pluribus, ex quibus quædam ad Peponem & Melopeponem cum TOURNEFORTIO referendæ, in usum præsertim veniunt

Cucurbita latior folio molli flore albo I. B. 2. 215. Cucurbita major sessilis flore albo C. B. Pin. 312. Cucurbita latior Dod. Pempt. 669. Grosser Plat runder Kürbis mit Weissen-Blumen.

Cucurbita longa folio molli flore albo I. B. 2. 214. Cucurbita oblonga. flore albo folio molli C. B Pin. 313 Cucurbita longior Dod. Pempt. 669. Lange oder trompeter Kürbis.

Ad PEPONEM, qui fructum oblongum vel rotundum, carnosum, cortice nonnunquam duro tuberosum, cavum in tres partes sæpe divisum, seminibus fœtum planis annulo quodam veluti cinctis & placentæ spongiosæ affixis, obtinet, refertur

Pepo vulgaris Raji. Hist. 639. Cucurbita foliis asperis sive Zuccha flore luteo I. B. 2. 218. Cucurbita major rotunda flore luteo folio aspero C. B. Pin. 312. Grosser runder Kürbiß mit gelben Blumen und rauchen Blättern.

Cucurbitæ seruntur & coluntur in hortis agris & vinetis. Autumno fructus maturescit.

Fatua est, inquit SEBIZIUS, atque insipida succumque gignit improbum gelidum & humidum. Elixatur, assatur, frigitur, variis additis condimentis, ut sapidior evadat.

Folia Cucurbitæ recentia puerperarum mammis applicata lac minuunt.

CUCUMIS, CUCUMER, à curvore vocatur, σίκυς καὶ σίκυος ἥμερος, ἢ ὠδ ωδιμος, CUCUMIS SATIVUS & esculentus, Gurcken/ Cucumern/ CONCOMBRE.

Est planta floribus monopetalis, campaniformibus, patentibus & multifidis, ex quibus alii steriles sunt, nulli embyoni adhærescentes, alii fœcundi insidentes embryoni, qui deinde abit in fru-

ctum carnosum plerumque teretem in terna vel quaterna loculamenta divisum & seminibus fœtum oblongis.

Cucumis sativus vulgaris maturo fructu subluteo C. B. Pin. 310. Cucumis vulgaris viridis I. B. 2. 245. Cucumis vulgaris Dod. Pempt. 662. &

Cucumis sativus vulgaris maturo fructu albo C. B. Pin. 310. Cucumis vulgaris albus I. B. 2. 245.

Seritur Cucumis non tam in hortis quam etiam in agris. Julio, Augusto & Septembri sunt edules.

Fructus imprimis sunt culinares, refrigerant, succumque humidum & alimentum humidius frigidiusque suppeditant. Cortex cartilagineus resecatur, verba rursus sunt SEBIZIANA, reliquum secatur in taleolas, quæ consperguntur sale: Salsugo postea abjicitur, & taleolæ pipere oleo atque aceto conditæ mensis condimenti loco apponuntur. Coquuntur quoque cum succo ex carne vervecina præsertim assa extillante & cum eadem carne apponuntur. Vulgus præfert in cibo Cucumeres, qui sunt adultiores & maturitati proximi, qui flavent. Ast Apiciis magis sapiunt, qui virides nondumque maturi. Cum infantes adhuc sunt parumque ventrosi, apices avelluntur, horam unam circiter atque alteram in aqua macerantur tandem siccati, sale anetho, fœniculo, Dracunculo &c. & aceto condiuntur & pro condimento asservantur. Gallis dicuntur Cornichons.

Modo dicta semina frigida majora nunc simpliciter usurpantur, nunc etiam excorticantur.

SEMINA QUATUOR FRIGIDA MINORA.

Sunt Lactucæ, Scariolæ, Portulacæ, Plantaginis.

Lactucæ sativæ C. B. P. sunt semina parva oblonga, compressa, pallida, utrinque acuminata, saporis aquei.

Scariolæ sunt Intybi sativæ angustifoliæ C. B. P. semina Cichorii seminibus simillima, colore pallidiora.

Portulacæ latifoliæ seu sativæ C. B. P. sunt semina exigua nigra.

Planta-

Plantaginis latifoliæ ſinuatæ C. B. P. ſunt ſemina parva oblonga, puliciformia, coloris obſoleti ac ferruginei.

Endiviæ vulgaris C. B. P. ſunt ſemina parva oblonga anguloſa ſpadicea, in ſummo acetabulo inſtar coronæ notata.

Coincidunt cum ſeminibus frigidis majoribus, excellunt vero ſemina lactucæ, ſemen vero plantaginis habet ſimul virtutem adſtringentem, ut proinde forſitan rectius ad terrea quam ad aquoſa amandari poſſit. Dantur in Emulſ. ut frigida majora.

℞. Sem. frig. min. ana ℥ij. f. Emulſ. ex decoct. hord. add. ſyr. pap. alb. q. ſ.

℞. Sem. plantag. portulac. corall. præpar. borrac. calcinat. ana ℈j. ſacch. ♄n. gr. v. L. O. gr. ij. f. pulv. ad ij. doſes exhibendus in nimiis alvi & menſium fluxibus.

SEMI-

LACTUCA, à lacteo, quem fundit, ſucco, θρίδαξ θριδακίνη, Lattich / Lactucke / LAITÜE.

Eſt planta flore ſemifloſculoſo, plurimis ſemifloſculis conſtante, embryoni inſidentibus & calyce ſquammoſo oblongo tenui comprehenſis. Embryo autem deinde abit in ſemen pappis instructum. Quibus notis addatur facies propria.

Lactuca ſativa C. B. Pin. 122. Lactuca ſativa vulgaris non capitata I. B. 2. 997. Lactuca ſativa folio ſcariolæ Lob. Icon. 241. Gemeiner-Lattich. LAITÜE NON POMMEE.

Lactuca foliis endiviæ C. B. Pin. 122. Lactuca Intybacea Tabern. Icon. 423. Weiſſer Sommer-Endivien / Endivien-Lattich.

Lactuca maculoſa C. B. Pin. 123. Lactuca fuſci ac veluti purpurei coloris Dod. Pempt. 644. Lactuca rubra, Brauner oder Spaniſcher Lattich.

Lactuca Romana longa dulcis I. B. 2. 998. Lactuca folio obſcurius virente ſemine nigro, C. B. Pin. 123. Lactuca folio obſcurius

ſcurius virente Dod. Pempt. 644. **Brauner Sommer-Endivien oder Lattich / Florentiner-Salat /** LAITUE ROMAINE.

Lactuca capitata C. B. Pin. 123. Lactuca ſativa vulgaris capitata I. B. 2. 997. Lactuca ſativa ſeſſilis ſive capitata Lob. Icon. 242. **Kopff-Lattich / Köpffel-Lattich /** LAITÜE POMME'E.

Lactuca Criſpa laciniata I. B. 2. 999. Lactuca Criſpa C. B. Pin. 123. Lactuca Criſpa non capitata Lob. Icon. 242. **Kraußer-Lattich /** LAITÜE CRESPE'E.

Lactuca folio oblongo acuto C. B. Pin. 123. Prodr. 60. Lactuca longo & valde anguſto folio I. B. 2. 999. &

Lactuca Criſpa altera C. B. Pin. 123. Lactuca Criſpa & tenuiter diſſecta I. B. 2. 999. Lactuca Criſpa ij. Tabern. Icon. 423.

Ex his ſpecies prima præſertim toto anno ſeritur ad uſum acetariorum, aliæ vero ſua certa requirunt tempora hortulanis & olitoribus notiſſima.

Lactuca comeditur cruda tum tenella adhuc, tum etiam adultior, condita oleo aceto ſale & pipere, placet imprimis capitata & criſpa. Coquitur quoque cum juſculis & ſic in uſum trahitur. Alimentum humidum & frigidum equidem ſuppeditat, ſed non adeo pravum. Ob vim ſomnum indulcendi olim ſumſere ultimo in cœna, recentiores vero de appetitu magis ſolliciti ab ea dapes inchoant, hinc MARTIALI quærenti,

Claudere quæ cœnas lactuca ſolebat avorum,
Dic mihi, cur noſtras inchoat illa dapes?

Reſpondet FRID. HOFFMANNUS,

Vim vini reprimens affert lactuca ſaporem,
Humiditate ſua, frigiditate ſua.
Ferventis ſtomachi Lactuca refrigerat æſtum,
Et facit ut poſitas appetat ille dapes.

Alvi laxitatem Lactucam inducere vel modo dicti Poëtæ verbis confirmatur, dum canit

Prima tibi dabitur ventri Lactuca movendo
utilis. &
Utere Lactucis & mollibus utere malvis,
Nam faciem durum, Phœbe, cacantis habes.

Lactuca

Lactuca biliosis & sanguineis convenit, sitim sedat, acrimoniam humorum reprimit, gonorrhœam sistit, venerem refrænat, Lac auget præsertim in subjectis calidioribus. Somnum inducit unde veteres post cœnam assumebant. Quidam folia lactucæ ebullire sinunt in jusculo, quod deinde contra agrypniam propinant, immiscetur quoque Lactuca pediluviis ad vigilias arcendas.

Semen Lactucæ valet ad gonorrhœam, & ad ea, ad quæ ipsa Lactuca prodest. Venerem porro quoque extinguit, & alvi fluxum sistit. Juxta illud Poëtæ,

Semen Lactucæ Veneris ludibria tollit,
Cum vino bibitum fluxum quoque comprimit alvi.

Succum Lactucæ expressum venenatum esse quidam asserunt.

IN OFFICINIS PROSTAT

Aqua Lactucæ ex foliis, Lattich-Waßer / *Eau de Laitüe*, quam tum interne, tum externe adhibent, ad acrimoniam humorum demulcendam, æstum sedandum, vigilias arcendas capitisque dolorem mitigandum. Ad hæmorrhagias narium multorum e vulgo est remedium, assumendum dum cubitum itur.

Conditum Lactucæ, Eingelegter-Lattich / *Condit de Laitüe*; in febribus ad refrigerium ut & in affectibus hepatis celebratur.

Scariola cum concordet cum Endivia vulgari, cujus etiam author meminit, utramque plantam simul lustrare lubet. ENDIVIA vocatur σέρις, INTYBUM SCARIOLA, Endivien / Sckariol / ENDIVE, SCARIOLE.

Est species Cichorei, de quo supra, in usu sunt sequentes species.

Cichorium latifolium sive Endivia vulgaris Tourn. I. R. H. cl. 13. S. 2. g. 3. Intybus sativa latifolia sive Endivia vulgaris C. B. Pin. 125. Intybum sativum latifolium I. B. 2. 1011. Intybus major sativa. Cichoreum domesticum Tabern. Ic. 173. Endivien mit breiten Blättern oder Winter-Endivien.

Cichorium angustifolium sive Endivia vulgaris Tourn. l. c. Intybus sativa angustifolia C. B. Pin. 125. Intybum sativum angustifolium I. B. 2. 1011. Serium Cichorium Sativum minus Tabern. Ic.

Ic. 174. Seriola aut Endiviola adv. Scariola Officin. Schmale-Endivien.

Cichorium Crispum Tourn l. c. Intybus Crispa C. B. Pin. 125. Intybum sativum crispum I. B. 2. 1011. Intybus crispa, Endivia crispa Tabern. Ic. 173. Krauße-Endivien / ENDIVE OU SCARIOLE CRESPÉE.

Seritur Intybum in hortis & agris & quod vere satum (verba sunt J. BAUHINI) celeriter adolescit, ac ipsa æstate florens semina profert ac deinde intercidit. Julio vero satum in Hyemem restat, Septembri ac Octobri terra obrutum, colligatis prius foliis, nivis instar candidum redditur ac deinde mensibus hybernis aliorum acetariorum loco mensis infertur. Coquitur quoque in jusculis variarum carnium & ipsis etiam ægrotis gratum præbet edulium.

Olus istud refrigerat extergit & aperit leniter insuper adstringit, sitim sedat, stomachi, ut SEBIZIUS loquitur, ardores compescit, appetitum conciliat, ictericos juvat, Hepati prodest ut & affectibus sic dictis calidis laborantibus. In ipsis quoque febribus continuis ægris conceditur. Saluberrimum Cholericis, sanguineis, juvenibus & quibus viscera ventriculusque æstuant. Conducit hinc hecticis atque phthisicis. A quibusdam quoque contra sterilitatem in mulieribus celebratur, dum alii Venerem extinguere dicunt.

IN OFFICINIS PROSTAT

Aqua destillata Endiviæ sive *Intybi*, Endivien-Waßer / *Eau d'Endive* ou de *Scariole*; quæ interne in emulsionibus & potionibus refrigerantibus, externe in Epithematibus & frontalibus usurpatur. Olim prostabant *Syrupus de Endivia*, *Syrupus Byzantinus & Syrupus diasereos* Andernaci, sed vix amplius usurpantur.

Ἀνδράχνη, ANDRACHNE, PORTULATA, PORCELLANA, quod porcis prosit, Burtzel / Burtzel-Krauth / Börtzel / Portzel-Krauth / POURPIER, POURCELLANE.

Est planta flore rosaceo, plurimis petalis in orbem positis constante, ex cujus calyce monophyllo & bifido surgit pistillum, quod deinde simul cum calyce abit in fructum, plerumque ovatum, seminibus fœtum exiguis & duabus testis in summo donatum, quarum exterior, quæ calycis pars fuit bifida primo, interior vero, quæ aliud nihil est, quam pistillum ampliatum postremo transversa

bifa-

bifariam dehiſcunt, inferiori ſeu calycis altera parte pediculo affixa. His notis adde folia craſſa, carnoſa alternatim poſita.

Portulaca latifolia ſativa C. B. Pin. 288. Portulaca hortenſis latifolia I. B. 3. 678. Portulaca ſativa Dod. Pempt. 661.

Portulaca ſativa, latifolia, flaveſcens ſive foliis aureis H. R. Par. Portulaca hortenſis folio flavo Moris H. R. Bles. POURPIER DORÉ.

Portulaca anguſtifolia ſive Sylveſtris C. B. Pin. 288. Portulaca Sylveſtris minor ſive Spontanea I. B. 3. 678. Portulaca Sylveſtris Dodon. Pempt. 661.

Hæc ultima autem ſpecies non æque bona ac ſativa, quæ ſeritur Martio & Aprili, deinde vero in autumnum uſque viget & viret. In uſum ſuppeditat folia & ſemen. Refrigerat, æſtum mitigat, vermibus reſiſtit, in febribus, urinæ ardore & ſcorbuto convenit. Largius comeſta Venerem extinguere fertur. Maſticata ſtuporem dentium tollit. Externe quoque folia applicantur, in inflammationibus mammillarum, dolore & rubore. In culinis multi quoque uſus, adhibetur in acetariis ut & juſculis refrigerantibus, pauci tamen eſt nutrimenti.

IN OFFICINIS EXTAT

Aqua portulacæ deſtillata ex herba, Burtzel-Waßer / *Eau de Pourpier*, quæ refrigerat & humectat inque allegatis morbis conducit.

PLANTAGO, quod plantam pedis æmuletur, aut quod ſit planta κατ' ἐξοχὴν MULTINERVIA, CENTUMNERVIA, à foliis, quæ multis quaſi nervis gaudent ἀρνογλώσσον, LINGUA AGNINA obſimilitudinem, OLUS AGNINUM Wegerich, quia ſecus vias creſcit, PLANTAIN.

Eſt planta flore monopetalo, hippocrateriformi, plerumque quadripartito, ex cujus fundo ſurgit piſtillum, ſtaminibus utplurimum longioribus ſtipatum, quod deinde abit in fructum ſeu teſtam fere ovatam, aut conicam, per maturitatem in duas partes, quarum altera alteri incumbit, tranſverſa dehiſcentem, ſepto intermedio in duo loculamenta diviſam, & ſeminibus fœtam oblongis placentæ affixis.

Duæ ſequentes ſpecies potiſſimum in uſum cedunt:

Plantago latifolia sinuata C. B. Pin. 189. Plantago major folio glabro non laciniato utplurimum I. B. 3. 502. Plantago major Dod. Pempt. 107. Breit-Wegerich/ PLANTAIN à LARGE FEUILLE.

&

Plantago angustifolia major C. B. Pin. 189. Plantago lanceolata I. B. 3. 505. Plantago minor Dod. Pempt. 107. Spitz-Wegerich/ PLANTAIN à FEUILLE ETROITE.

Crescunt fere ubique in locis herbosis, florent Majo, Junio &c semen Augusto maturescit. Ex hac planta in usu sunt non solum semen, sed radix, quæ pusilla, tenera, fibris multis constans, albicans; atque folia saporem insipidum & adstrictorium possidentia.

Planta est polychresta. Abstergit, incrassat, vim temperandi & acrimoniam demulcendi obtinet, conducit hinc in affectibus hepatis. Vulneraria insuper est & adstringens. Hinc in omnibus fluxibus, imprimis alvi, diarrhœa, dysenteria, Hæmoptysi, vomitu & mictu cruento, mensium & Lochiorum fluxu nimio, gonorrhœa quavis laudatur. Conducit quoque ad febres intermittentes, ubi decoctum radicum, numero videlicet trium in tertiana, quatuor vero in quartana à Dioscoride aliisque commendatur. Febribus quoque symptomaticis medetur. Cum ad læsiones internas æque ac externas quam plurimum valeat, ingrediens potionum vulnerariarum constituit. Virtus quoque Alexipharmaca ad morsus canis rabidi serpentum & insectorum variorum adtribuitur. Externe folia vel contusa vel non contusa vulneribus & ulceribus variarum partium, ad ficus condylomata hæmorrhoides dolentes & nimium fluentes, ulcera oris, tonsillarum & uvulæ applicantur. Conducunt sugillatis & ambustis, item inflammationibus oculorum & eorundem doloribus folia æque ac radix, cujus decoctum in odontalgia quoque celebratur. SIMONE PAULI teste, radix lota recens ex terra extracta, cultro rasa & auris meatui indita dolorem dentium incantamenti instar mitigat. Semen quoque plantaginis ad calculum & herniam laudatur & in fluxibus alvi & sanguinis præsertim mensium nimio item ad abortum præcavendum celebratur. Meretur hoc de semine audiri DAN. LUDOVICI, semen inquiens, commendatum quidem est, vique simul leniendi Lapathi, consimiliaque stypticorum semina nonnunquam superant, dum tot tamen

tamen æquivalentibus circumscribatur, & in dysenteriis præcipue promissis haud adeo stet, quandam ejus necessitatem non videmus.

Plantago immiscetur quoque clysteribus. Ad tumorem & læsionem pedum ex itinere plantaginem cum aceto impositam suadet TABERNÆM. Succus plantaginis vermes necat, ictero, hydropi & phthisi conducit & ad singultum illico tollendum facit. Succus plantaginis si inungatur papillis lac egregie imminuit, porro in mortario plumbeo ad mutationem coloris cum axungia anatis mixtus ad rhagades uteri prodest. Folia plantaginis trita & cum modico salis imposita ad podagram & omnem tumorem nervorum faciunt.

IN OFFICINIS CONSPICIUNTUR

Aqua plantaginis destillata ex herba, Wegerich-Waßer, *Eau de plantain*; quæ in omnibus affectibus hepatis, præcipue autem ejus inflammationibus prodest; æstum mitigat, fluxiones quasvis sistit, sodam minuit, lumbricos necat, in ictero, hydrope & peste laudatur. Gargarismata ingreditur ad anginam & oris ulcera, oculorum inflammationes tollit, & lac è mammis abigit. Frequentissime assumitur ad injectiones in membrum virile ad gonorrhœam.

SEMINA ET FRUCTUS PARTICULIS CRASSIS AQUOSIS SEU MUCAGINOSIS ABSQUE OLEO SE TAM SUBITO MANIFESTANTE CONSTANTIA.

SEMEN ALTHEÆ.

Sunt Altheæ Dioscoridis & Plinii C. B. P. seu Malvæ palustris semina semicircularia semilunam exprimentia, ex dorso crassiori in acutiorem aciem desinentia, saporis viscosi. Sua mucaginositate conspirant cum radice, nisi quod mucago seminum sit paulo tenuior.

℞. Sem. alth. ʒß. sacch. ℈j. f. pulv. in dysuria, si potentiorem velis, add. Oc. ♋. ℈j ⊖ stip. fabar. ℈ß.

℞. Sem. alth. ʒij. ▽ rosar. q. v. f. Emulf. f. mucago ad dolores ex ambustione ortos.

Eibisch-Saamen / *Semence de Guimauve.*

Ad calculum frangendum, arenulas educendas & dolores nephriticos minuendos commendatur. Dosis ʒß.

SEMEN MALVÆ.

Sunt Malvæ folio sinuato & rotundo C. B. P. semina in rotulæ aut caseoli formam circumacta &c. inferiora sunt & debiliora semine altheæ.

℞. Sem. Malv. Alth. ana ʒij. ▽ chærefol. f. Emulf. vel mucilag. diuretica & simul. anodyna.

Semina Malvæ rarissime in usum trahuntur.

SEMEN AQUILEGIÆ.

Sunt aquilegiæ sylvestris & hortensis simpl. C. B. P. semina nigra lucida. In mulcente sua mucagine habent aliquid salis, quod simul movet blandos sudores, hinc in acido Variolarum & Morbillorum expellendo, & in nimia sanguinis effervescentia tollenda laudantur.

℞. Sem aquileg. ʒj. nasturt. ʒß. ▽ Card. Bened. f. Emulf. temperans fervorem sanguinis in variolis & morbillis.

AQUILEGIA, AQUILEIA, quia folia nondum expansa facile aquam seu pluviam legunt, vel colligunt. Alii aquilegiam dictam putant, quasi AQUILINAM ab aquila; cujus ungues petalis cucullatis & aduncis referre existimatur, Agley/ Ackeley/ Aquiley/ ANCHOLIE.

Est planta flore polypetalo anomalo ex pluribus petalis dissimilibus utplurimum constante, horum enim nonnulla plana sunt, cætera vero cucullata, utraque simul alterno ordine posita. E floris meditullio surgit pistillum staminibus stipatum, quod abit in fructum, in quo velut in capitulum colliguntur vaginæ membranaceæ, seminibus foetæ utplurimum ovatis planisque. Addantur folia glauca ad Thalictrum accedentia.

Plures Aquilegiæ reperiuntur species, sequentes tamen quoad maximam partem in usum cedunt.

Aquilegia sylvestris C. B. Pin. 144. Aquilegia flore simplici I, B. 3. 484. Aquilegia Dod. Pempt. 181.

Aquilegia hortensis simplex C. B. Pin. 144. Aquilina rubra Lob. Icon. 761.

Aquilegia flore albo simplici Eyst. &c.

Crescit in locis sylvestribus incultis ut & sata in horto, floret Majo, Junio, Julio &c. In usu folia, quæ semen virile spirant, si conterantur. Vim obtinent aperitivam & diureticam atque diaphoreticam, menses pellunt, virtutemque possident alexipharmacam æque ac semen, quod seminibus expulsivis accensetur. Externe ad anginam, putredinem gingivarum, vacillationem dentium & ulcera oris consolidanda semen hoc ut & flores commendantur.

IN PHARMACOPOLIO EXTAT

Aqua Aquilegiæ ex floribus imo tota herba destillata, Ageley-Waßer / *Eau d'Ancolie*, rarius autem præscribitur.

FOENUM GRÆCUM.

Sunt Foenugræci sativi C. B. P. semina oblonga flavescentia sesamacea, compressa, angulosa, saporis mucilaginosi odoris jucundi, cum quadam gravedine.

Horum mucago in farinacea ſubſtantia conſiſtens, includit quidpiam ⊖is volatilis, quod odor indicat, unde non tantum emolliunt & leniunt, ſed etiam diſcutiunt, incidunt.

Horum uſus potior externus eſt in cataplaſmatibus emollientibus & maturantibus, ut & in clyſteribus anodynis, dantur etiam in fotibus, inſeſſibus. Uſurpatur farina, mucago, ipſa ſubſtantia, rarius interne, frequentius externe datur.

℞. Fœn. græc. ℥iij. ferment. ℥j. ſterc. columb. ℥ij. ∞ chamom. ℥iß. Mell. ℥j. contund. miſc. f. catapl. in maturandis abſceſſibus.

℞. Fœn. græc. ſem. lin. herb. chamom. chæref. coq. c. ▽ ad form. Catapl. ad tumorem lienis.

℞. Mucag. ſem. lin. fœn. græc. alth. ∞ amygd. d. lilior. alb. ana q. v. applica tumoribus emolliendis.

℞. Sem. fœn. græc. pſyll. ana ℥ij. flor. verbaſc. Mj. roſar. pallid. Mß. lumbric. terr. ℥ß. coq. omnia c. lacte f. clyſter. in teneſmo add. ſebi cervin. ℥j.

SEMEN

FOENU GRÆCUM, quia ſemen è Græcia primum allatum, Τῆλις βούκερας, CORNU BOVINUM, Αἰγίκερας, CORNU CAPRÆ, κεραίτης. SILIQUA, SILICULA SILICIA, FOENACIA HERBA, Fönu-Greck/ Grünſchau/ quaſi Griechiſchhau/ Ziegenhorn/ Bockshorn/ Kühhorn/ FOENUGREC.

Eſt planta flore papilionaceo, ex cujus calyce ſurgit piſtillum, quod abit in ſiliquam nonnihil planam corniformem, ſeminibus fœtam plerumque rhomboidiformibus aut reniformibus. Addantur folia terna ſingulis pediculis inſidentia.

Uſuale potiſſimum eſt

Fœnum Græcum ſativum C. B. Pin. 348. Fœnu Græcum I. B. 2. 363. & Dod. Pempt. 536.

Fœnum Græcum ſeritur, floret Aprili Majoque, ſemen Auguſto

Augusto maturescit, dicitur de eo, quod quo pejus tractetur, eo melius proveniat. In usu tantummodo est semen, quod olim culinis quoque inserviebat, hodie non item. E farina seminis Fœnu Græci parant cataplasma ad dolores podagricos & malum ischiaticum. Mucilago seminis expectorationem promovere & ad asthma arenulas calculum & ulcera renum conferre fertur. Rubedinem insuper oculorum, sugillationes atque dolores eorumdem curat. Decoctum Fœnigræci pediculos capillorum necat, si caput illo abluatur, capillos auget & maculas faciei delet. CRATO laudat in scirrhosa mesenterii dispositione; ab aliis vero hoc dococtum celebratur ad affectus spleneticos, glandulas induratas, scirrhos atque scrophulas; ad quas strumas quoque ut & ad tumores duros frigidosque oleum ex hoc semine expressum commendatur. Veterinarii Fœnum Græcum cum avena exhibent equis tussientibus & asthmaticis.

SEMEN OROBI.

Sunt Orobi siliquis articulatis semine majore C. B. P. semina seu grana angulosa, subrotunda, fusca, spadicea, saporis amaricantis & ingrati paululum.

Ob farinaceam mucaginem respondet fœnu græco in emolliendis & maturandis abscessibus, sed quoniam more omnium leguminum gaudet ⊖e diuretico ideo medetur Urinæ & calculo pellendo. Datur ut fœnum græcum.

℞. Sem. Orob. Cicer. ana ℥ij. rad. gramin. ℥j. f. decoct. cui add. syr. dialth. Fern. q. s. contra calculum.

SEMEN

OROBUS, ὄροβος παρὰ τὸ ἐρέπτεσθαι ἀπὸ τῶν βοῶν, quod boves eo pascantur & saginentur, ERVUM ab eruendo, Erven / Orobus / Ers.

Est planta flore papilionaceo; ex cujus calyce surgit pistillum, quod

quod abit in ſiliquam utrinque undulatam, veluti nodoſam, ſeminibus fœtam ſubrotundis. Addantur folia bina quaſi conjugata coſtæ innaſcentia.

Ervum verum Camer. Hort. Orobus ſiliquis articulatis ſemine majore C. B. Pin. 346. Orobus ſive Ervum multis I. B. 2. 321. Mochus ſive Cicer ſativum Dod. Pempt, 524. &

Ervum ſemine minore Tourn. I. R H. cl. 10. S. 2. g. 9. Orobus ſemine minore C. B. Pin. 346. Orobus Creticus Lugd. 469.

Seruntur in agris & hortis. Semen tantummodo in uſu, pro uſu alimentari non niſi in fame magna adhibitum fuit, nam vomitiones movere, capiti ſtomachoque oneroſum eſſe, genuaque degravare jam Plinius aſſeruit.

Sunt tamen qui juſcula ex farina Orobi Nephriticis calculoſis, cachecticis, cacochymicis pituitoſiſque commendant.

SEMEN CICERIS.

Eſt vel rubrum vel album, rubrum officinale, album culinarium. Cicer rubrum ſunt Ciceris ſativi C. B. P. ſemina rotunda anguloſa, piſo majora, unico angulo acuto prædita, coloris ex fuſco rubentis, ſaporis viſcoſi & leguminoſi.

Symbolizant cum ſemine orobi, aſt temperatiora ſunt & gratiora, provocant urinam, menſes lochia & fœtum. Dantur ut ſemina fœnugræci.

℞. Sem. Cicer. q. v. coq. cum brodio vel juſculo carnis ad menſes & urinam provocandam ut & ad lochia expellenda.

℞. Sem. Cicer. ℥ß. ſtipit. fabar. cremat. Mj. rad. gramin. petroſel. ana ℥ij. f. decoct. diuretic. cui add. ſyr. dialth. Fern.

℞. Farin. Cicer. lupin. fabar. ana ℥ij. f. Catapl. in tumoribus duris leniendis.

℞. Cicer.

℞. Cicer. rubr. ℥j. flor. verbasc. Mij. coq. in ▽ colatur. add. ſevi hircin. ℥ß. f. Clyſter. in teneſmo.

SEMEN

CICER forſan à κύκλῳ, ut SEBIZIUS loquitur, nomen accepit, circularis enim & rotunda illi figura, ἐρέβινθος, Kichern/ Ziſern/ Küchen-Erbs/ POIS CHICHE.

Eſt planta flore papilionaceo, ex cujus calyce ſurgit piſtillum, quod abit in ſiliquam brevem veſicæ inflatæ æmulam, ſeminibusque fœtam caput Arietinum quodammodo referentibus.

Cicer ſativum flore candido C. B. Pin. 347. Cicer Arietinum I. B. 2. 292. & Dod. Pempt. 525. Vocatur etiam Columbinum, quod Columbæ eo alantur.

Cicer ſativum flore ex purpura rubeſcente ſemine rubro C. B. Pin. 347. Dicitur etiam Venereum, quod Venerem ſtimulet.

Cicer ſativum ſemine ruſo C. B. Pin. 347.

Cicer ſativum ſemine ex ſaturo rubente C. B. Pin. 347.

Cicer ſativum ſemine nigro C. B. Pin. 347. Cicer Arietinum fructu nigro Mor. H. R. Bles.

Seruntur vere, Junio Julioque florent & poſtmodum ſemen in ſiliquis producunt, citius tardiuſque, pro diverſo ſationis tempore.

Legumen hoc rarius in culinis uſurpatur, niſi quod viridia quandoque adhuc & inſtar fabarum præparata adhibeantur, aperiunt, abſtergunt, diſcutiunt. Nigrum Cicer præ cæteris urinam ciere & calculum frangere, rubrum autem ad excitandam Venerem aptius eſſe cum multis aſſerit SEBIZIUS. Decoctum Cicerum commendatur quoque ad Lienem & jecur expurgandum, Ictericis, Hydropicis atque cachecticis prodeſt. Lac quoque auget, & ſunt, qui cicer cum lacte coctum ſummum analepticum eſſe pronunciant. Hoc habet vitii, quod flatus excitet in copia. Farina ſeminis Orobi in cataplaſmatibus emollientibus ad teſtium præſertim tumores laudatur, convenit quoque contra ſcabiem. Dioſcorides tradit, quod nonnulli in verrucarum curatione tradant, prima Luna ſingulis granis ſingulas verrucas eſſe tangendas, eaque grana linteo deligata poſt ſe eſſe abjicienda, ita eas decidere arbi-

trantes. Huic jungendus SIMON PAULI QUADRIP. BOT. vulgus nostras, inquiens, pisis idem molitur, quæ postea verrucosi jubentur à tergo in puteum dejicere ac taciturni ab eo celerrime profugere, ne exaudiant, ut pisa fundum petant.

SEMEN LUPINI.

Sunt Lupini sativi flore albo C. B. P. semina orbicularia plana, compressa, saporis leguminosi ingrati.

Coincidunt cum orobo & ob sui amaritiem lumbricos pellunt, tum interne in decocto data, tum externe. Datur decoctum & farina.

℞. Farin. lupinor. ℥ amygd. amar. applica umbilico contra vermes.

℞. Sem. lupinor. ℥j. f. dec. contra vermes.

SEMEN

LUPINUS ita dictus videtur, juxta J. BAUHINUM, quod sicut Lupus terram appetit, & in fame terra vescitur, ita Lupinus tellurem, ut PLINIUS ait, adeo amat, ut quamvis fructetoso solo conjectum inter folia vepresque ad terram tamen radice perveniat, vel quod velut Lupus expositus impune jaceat, vel derelictus, si non protinus secuti imbres, ab omnibus animalibus amaritudine sua, tutus sit. θέρμος, θέρμος ἥμερος, λυπανάριον, Lupinen / Wick Bohnen / Feig Bohnen / Wolff Schotten / Wolff-Sackbohnen / LUPIN.

Est planta flore papilionaceo, ex cujus calyce surgit pistillum, quod abit in siliquam seminibus fœtam nunc planis nunc sphæricis; adde folia flabelliformia seu digitatim pediculo innascentia.

Lupinus sativus flore albo C. B. Pin. 347. Lupinus vulgaris semine & flore albo sativus I. B. 2. 288. Lupinus sativus Dod. Pempt. 529.

Lupinus sylvestris purpureo flore semine rotundo vario majore Bot. Monsp. App. Lupinus Sylvestris purpureo flore semine rotundo

rotundo vario I. B. 2, 290. Lupinus Sylvestris C. B. Pin. 348. Lupinus minor Tab. Icon. 494. Plures dantur adhuc species, quæ ornatus gratia coluntur in hortis, ast usualis maxime est primo loco allegata. Multum coli non vult Lupinus. Junio circiter floret, Augusto, Septembri, Octobri, semen maturescit.

Legumen hoc in usum cibarium recipiebatur & decoctione suam amaritiem deponit, sed cum dyspeptum admodum & alimentum malæ notæ producat, melioraque prostent, non amplius hodie usurpatur. Juxta SCHWENCKFELDT si in aqua decoquatur, donec in cremorem lentescat, faciem abstergit, scabiem & livores tollit. Farina Lupinorum cum aceto strumas ac tubercula dissipat & carbunculos rumpit. Cum pulvere Myrrhæ & melle mixta ventri calide imposita menses provocat.

SEMEN FABARUM.

Sunr Fabæ vulgaris C. B. P. semina oblonga, elata, ovalia, coloris varii, cum ciceribus conveniunt, tum ratione virtutis diureticæ, tum emollientis, usurpantur ut cicera, prostant etiam stipites fabarum ustulati, ut & ⊖ è stipitibus paratum.

Farina est abstersoria, unde Cosmeticum. Exterior cortex fabarum habet vim adstrictoriam.

℞. Farin. Fabar. ℥iij. sem. Cumin. ℥ß. f. Catapl. ad inflammationem scroti & testium, add. flor. cham. Mj.

℞. ⊖ stipit. fabar. gr. vij. Oc. ♋ ℈j. M. f. pulv. diureticus.

SEMEN

FABA à fructu eduli, Κύαμος, quod fœcunditatem adjuvet, BOONA, Bonen/ FEVE.

Est planta flore papilionaceo, vexillo alis & carina constante, ex cujus calyce surgit pistillum, quod abit in siliquam longam, semini-

minibus fœtam planis & quaſi reniformibus. Addantur ſtipites firmi & folia bina veluti conjugata, coſtæ innaſcentia in mucronem abeunti.

Faba flore candido lituris nigris conſpicuo C. B. Pin. 338. Faba Cyamos I. B. 2. 278. Faba major recentiorum Lob. Ic. 57.

Faba flore ex purpura nigreſcente C. B. Pin. 338. Flos vel ex purpureo nigricat vel candidus eſt, ſed nigris lituris, quas literas vocant lugubres, notatis.

Variat, ut C. BAUHINUS ait, flore & fructu. Sunt enim Fabæ magnæ, longæ, latæ, ſunt etiam parvæ: ſunt itidem pleræque veluti compreſſæ, quædam tamen orbiculatæ. Candicant aliæ, vel in candido pallent, viſuntur vero & nigræ & rubræ, & purpureæ, viridive colore tinctæ. Fructus magnitudine figura & colore differunt. Seritur in agris Faba poſt hyemen, floret Majo, Julio fructus matureſcunt. Juxta MATTHIOLUM ſeritur à nonnullis ſolum ad impinguanda arva. Nam cum florere incipit totaque ſtirps eſt ſucculenta, terram arare ſolent Agricolæ, ita ut Faba in illam quaſi defodiatur & contabeſcat. Tabida facta planeque conſumpta lætiſſimum pinguiſſimumque agrum reddit.

De Fabis agentes diſputant, an Fabæ hodiernæ conveniant cum Bonis veterum, & quamob rationem PYTHAGORAS Fabarum eſum interdixerit. Priorem quæſtionem decidit cum aliis affirmative SEBIZIUS, alterius cauſam quidam eſſe dicunt, vel quod ſomnia turbulenta excitent Fabæ, vel quod animas mortuorum in iis habitare creditum fuerit, quidam vero PYTHAGORAM per κυάμυς, non Fabas ſed generationis organa intellexiſſe, adeoque abſtinentiam à Venere injunxiſſe aſſerunt. Nonnulli plures alias examinant quæſtiunculas & proverbia à Fabis deſumpta, quibus nunc ſuperſedemus, conferatur laudatiſſimus SEBIZIUS, qui de uſu Fabarum cibario ita porro loquitur. Virides gratiam in menſis habent majorem. Avide enim æſtivo tempore à gulæ proceribus expetuntur. Aridæ deſtinantur ſaginæ porcorum, unde & Fabæ dicuntur Suillæ Sau-Bohnen. Offeruntur tamen etiam tenuioris fortunæ hominibus, variis modis præparatæ. Virides Fabas delibrant, delibratas in butyro frigunt, tum porrum ſectile vel cepas petroſelinum, ſaturejam, piper & quandoque lac, vel juſculum addunt, tandem denuo, dum prorſus tenereſcant aliquandiu coquunt. Edulium

lium ſapidum magis eſt & gulæ placens, quam valetudini conducens. Coquuntur quoque cum fruſtis lardi, rediguntur in pulmentum inſtar piſorum addendo convenientia aromata.

Fabæ flatus pariunt, inſomnia turbulenta cauſantur, caput gravant, viſum debilitant, ingenium gravant, nec laudabile admodum præbent nutrimentum. Conveniunt tantummodo ventriculo valido præditis, corpuſque labore exagitantibus. Fabas ſiccas, antequam in uſum trahantur, quidam leviter mola confringunt, & dicuntur à Plinio Fabæ freſſæ.

Fabis crudis præmanſis maculæ faciei præſertim à variolis relictæ tolli dicuntur, ſi iis veſperi ante lecti introitum facies illinatur, mane vero iterum abluatur vel frigida, vel ipſarum fabarum aqua. Vapor fabarum coctarum auribus exceptus in auditus difficultate laudatur. Farina fabarum non ſolum inſervit pani tempore annonæ exinde conficiendo, ſed & maculas cutis imprimis à ſole contractas abſtergit nitoremque ei conciliat, ad diarrhœam hæmoptyſin alioſque fluxus adhibetur, inſuper uſurpatur ad tumores inflationes & inflammationes pudendarum inprimis partium genitalium, ut & mammarum.

Cineres ſtipitum Fabarum, Bohnen-Strohaſch / *Cendres de Feves* ut & *Sal ſtipitum fabarum*, Bohnenſtroh-Saltz / *Sel de tiges de Feves*, tanquam remedium diureticum, in aſthmate, hydrope, urina ſuppreſſa, calculo &c. extollitur. Ex priori fit cum aqua vel cum vino lixivium, poſterius per ſe datur ad ʒß. ʒj. &c. Præter modo allegata

IN OFFICINIS PROSTAT

Aqua florum fabarum, Bonenblüth-Waßer / *Eau de fleurs de Feves*, quæ tanquam diuretica & ophthalmica celebratur non tantum, ſed imprimis tanquam inſignis coſmetica ad maculas cutis delendas & cutis nitorem conſervandum dicatur.

SEMEN LINI.

Sunt Lini ſativi C. B. P. ſemina oblongo-rotunda compreſſa, lubrica lucida, in medio tumida, ex fuſco punicea.

Est planta multicapsularis non leguminosa.

Ex mucagine farina & oleo constructa sunt, unde leniunt, molliunt & suppurant.

Oleum recenter expressum per os sumtum specificum est in Pleuritide & tussi pro juvanda expectoratione, per clysteres injectum in foecibus alvi induratis, à quibus colica & iliaca passio oritur. Oleum lini cum terra japonica & sigillata exhibitum in dysenteria arcanum. Externe applicatum valet ad ambusta & dolores hæmorrhoidum. Oleum lini cum ♅a destillatum mire medetur Paralysi.

Mucago & farina applicantur tumoribus emolliendis & abscessibus maturandis.

Decoctum seminis vim habet singularem ad foetum mortuum expellendum [conf. Dav. Herlicius de cura gravidar. c. XI. p, 57. & ex eo Sim. Pauli Quadr. Bot. p. m. 77.]

Datur mucago & oleum.

℞. ∞ lini rec. expr. ℥iij. amygd. dulc. ℥j. cape ex jusculo ad pleuritidem.

℞. ∞ lini ℥iij. dent. apri præpar. ʒj. cape ex ▽ chærefol. calide ad pleuritidem.

℞. ∞ lini ℥vij. infund. troch. alhand. ʒß. f. clyster. injiciendus ad foeces emolliendas.

℞. ∞ lini, rapar. ana ℥iiij. f. Clyster. ad iliacam passionem.

SEMEN

LINUM, λίνον & λινάριον à mollitie & lævitate, Flachs/ Flaß/ Lein/ Lien/ LIN.

Est planta flore caryophyllæo, plurimis petalis constante in orbem positis, ex calyce polyphyllo & quasi tubulato emergentibus. Pistillum autem ex eodem calyce surgit, abitque deinde in fructum fere globosum, plerumque acuminatum, ex pluribus capsulis

capsulis compositum, introrsum dehiscentibus, semine fœtis plano fere ovato hinc obtuso, inde vero utplurimum acuto.

Linum sativum C. B. Pin. 214. Linum I. B. 3. 450. Linum sativum vulgare cæruleum Lob. Ic. 412.

Seritur Linum Vere, Majo & Junio floret. Colligitur Linum (verba sunt JOH. BAUHINI) cum maturo colore flavescit, & eodem die ne rore tangatur, sub tecto ponitur in fascibus, deinde malleolis ligneis excutiuntur semina & ipsum Linum ad maturandum in aqua ponitur, in qua quatuor vel quinque diebus si putrida sit, stetisse sufficit, si autem aqua non sit corrupta septem dies stare in eadem oportet, ut putrefiat caro herbalis & cortex, ex quo fit stuppa, cujus præparandi modum optime ex rusticis addisces. Quantum usum œconomicum habeat, in suppeditandis filis linteaminibus, charta &c. Linum, omnibus est notissimum. In usum Medicum præsertim cedit semen, Lein-Saat/ Lein-Saamen/ SEMENCE DE LIN, quod vel per se vel in decocto erosiones ventriculi à Cantharidibus factas, ut & mictum cruentum corrigit, & pro earum antidoto habetur. Recens comestum cum passulis minoribus commendatur phthisicis, cum melle vero assumptum respirationem liberam reddit, pulmones detergit, & ad asthma raucedinem & tussim laudatur. Semen quoque hoc virtute fœtum & secundinas pellendi pollet, si vel ejus decoctum potetur vel in partes genitales infundatur, vel in balneis adhibeatur, unde gravidis neque interne neque externe debet adhiberi. Mucilago seminis Lini ad affectus oris, ad ambusta, ad dolores podagricos & ad hæmorrhoides dolentes celebratur. Cum aceto fronti impositum hæmorrhagiæ narium obviam it, & dolores quosvis compescit atque scrophulas discutit.

Oleum Lini, Lein-Oehl/ *Huile de Lin*; præter virtutes allegatas, vi quoque gaudet anodyna, convulsionem articulorum curat, musculorum, nervorum atque cervicis duritiem mitigat, prodest ad pterygium seu unguem oculorum. Abdomini illitum lochia remorantia & secundinas pellit, auribus immissum vermes necat. Imprimis in pleuritide lateri dolenti illinitur vel per se, vel in eo friguntur poma nostratibus dicta die Francken-Aepffel/ vel recentia, vel quod melius putant semiputrida, & cataplasmatis instar applicantur. Veterinarii hoc oleo utuntur in canibus & equis

equis ad pilos adaugendos. Quod si hoc oleum inveteratum sit & rancidum, quale pro usu interno plane non convenit, sequenti modo corrigi potest. ℞. Olei Lini, Aquæ tepidæ ana seu partes æquales, concute bene invicem, quantum possibile est, ut commisceantur, postmodum expone Soli, relinquendo ibidem per tempus, & semper quod in fundo est removendo, idque tamdiu continuatur, donec oleum Lini optime sit depuratum. Poterit etiam quis hoc modo procedere: Oleum Lini cum Spiritu Vini coquatur, donec spiritus fuerit consumptus, hoc enim modo Spiritus Vini acidum in oleo Lini existens secum aufert, aut potius mitigat.

Inservit porro oleum Lini variis artificibus, Pictoribus, fabris Scriniariis &c. Residuum seminis post expressionem olei, si decoquatur in aqua pluviali, vel tantummodo in eadem maceretur, & facies ea aqua aliquoties abluatur, cutis nitida redditur, rugæque quadantenus obliterantur. Confert quoque talis aqua scabiosis.

Sunt qui decoctum Lini recentis cum radice in vino factum, & calide potum, præstantissimum dicunt esse remedium ad diuturnam urinæ suppressionem. Denique illud notandum, quod oleum ex Lino aut Linteaminibus vel charta combustis productum, ad odontalgiam & maculas cutis præsertim Lichenes delendas conducat.

SEMEN HYPERICI.

Sunt Hyperici vulgaris C. B. P. semina exigua, oblonga ex fusco nigricantia, saporis subamari & resinosi, odoris picei. Planta est tricapsularis polysperma.

Ob resinam cui ⊖ blandum diureticum conjunctum convenit in calculo, ut & in vulneribus tam internis quam externis. Specifice laudatur in mania, melancholia, delirio atque in vermibus, unde si herbam inspergis caseo, omnes vermes exiliunt.

Datur substantia, essentia seu tinctura ℥ dlat. decoct. & balsam. ℞. Sem

℞. Sem. hyperic. ʒj. ſacch. q. ſ. f. conſerv. l. a. contra nephritidem.

℞. Sem. hyperic ʒj. conſerv. roſar. fl. malv. ana ʒj. f. bolus diuret.

℞. Sem. hyperic. ʒj. conſerv. fl. nymph ʒij. f. bolus contra maniam & deliria.

℞. Sem. hyperic. affund. 🜂 vin. q. v. f. tinctura Vulneraria, vel affund. 🝖 thereb. 🜂uoſ. l. Balſ. 🜍is & fac balſamum vulnerarium.

Quidam ad vulnera conſolidanda & cicatriſanda capiebat Hyperic. recent. Mij. affundebat vinum, idem vinum bis vel ter ſeminibus affundebat, & ſic deſtillabat, uſque dum 🜂us vini prodiens per alembicum totus reſinoſus adparebat, hoc penicilla tingebat & vulneribus applicabat.

SEMI-

Υ᾽περικὸν, PERFORATA, MILLEFORA, quod folia obverſa ſoli innumeris fere poris acu quaſi trajectis aciem tum noſtram, tum Solis tranſmittant radios. FUGA DÆMONUM, quoniam ſpectra & dæmones fugare ſuperſtitioſi credunt, juxta verſiculos iſtos,

> Doſt / Harthaw und Weiſſe-Heidt
> Thut dem Teuffel viel leid.

HERBA ST. JOHANNIS, à tempore, quo reperitur, Johannes-Krauth / Harthau / Wald-Hopff / Teuffels-Flucht / MILLE PERTUIS.

Eſt planta flore roſaceo, plurimis petalis in orbem poſitis conſtante, ex cujus calyce polyphyllo ſurgit piſtillum, quod abit in fructum plerumque trigonum, & tricuſpidem, tricapſularem, ſeminibusque fœtum utplurimum exiguis. Addantur folia bina è regione in caulis geniculis naſcentia.

Hypericum vulgare C. B. Pin. 279. Hypericum vulgare ſive

 per-

perforata caule rotundo foliis glabris I. B. 3. 381. Hypericum Dod. Pempt. 76.

Planta est ubique vulgatissima & usu tritissima, margines satorum areas desitas & ruinosas sectans etiamque latiora loca floret æstate. In usu ex Hyperico, quod manibus confrictum thuris odorem refert, sunt folia flores & semen. Duo priora constituunt remedium vulnerarium insigne. Conducit in vulneribus tum externis, glutinat vulnera, medetur ruptis, convulsis, contusis, ambustis, aperit præterea, attenuat, sanguinem coagulatum resolvit, putredinique resistit. Usurpatur in calculo, urina & mensibus ciendis. Roborat porro systema nervosum, vertiginem abigit, Melancholicos juvat, unde forsan, quoniam Melancholia balneum Diaboli dicitur, vis ista Dæmonifuga derivata fuit, quæ tamen virtus æque vera videtur ac altera, qua non solummodo incantamenta & fascinationes arcere, sed & tempestates præcavere tonitruaque ac fulmina pellere superstitiose satis creditum fuit. Recensetur quoque Hypericum inter alexipharmaca pestis. Commendatur insuper ad fluxus alvi, item fluxus sanguineos hæmoptysin, mictum cruentum, febres imprimis quartanam &c. Suffitus Hyperici celebratur ad accelerandum partum. Virtutes anthelminticæ Hyperici tum externe, tum interne usurpati magni quoque fiunt. Herba devorata, ut SCHWENCKFELDT dicit haustaque, tum vulneri illita venenosorum morsibus resistit. Miscetur insessibus & decoctis ad articulorum & uteri affectus.

Semen quoque in fluxibus sanguineis deprædicatur.

IN OFFICINIS PROSTANT

Aqua Hyperici ex foliis & floribus destillata, Johannes-Krauthwasser/ *Eau de Millepertuis* ou d'*Hypericum*, contra sanguinem congrumatum vulnera & ulcera externa & interna prodest, valet quoque contra spasmum, nervos roborat, caputque confortat.

Oleum Hyperici, Johanneskrauth-Oehl/ *Huile de Millepertuis* ou d'*Hypericum*, per infusionem florum in oleo communi paratum. Egregium est vulnerarium & anodynum, in doloribus articulorum, in affectibus nervorum & contusionibus luxationibusque in colica & verminatione infantum conducens.

Bal-

Balsamum Magicum Pforzhemensium, Zauberbalsam / *Beaume de Pfortzheim*. Vires hujus Balsami cujus principale fere ingrediens est Hypericum, prædicantur insignes ad incantamenta; præterea pellit calculum necat vermes, curat hæmoptysin ac doloribus colicis arthriticis & nervinis medetur, interne & externe

Tinctura Hyperici, Johanneskrauth-Tinctur / *Teinture de Millepertuis*. Convenit in maniacis melancholicis in affectibus nephriticis in vulneribus & ulceribus &c. Dosis est ad drachmam semis & ultra.

℞. Sem. Hyperici in umbra exsiccati ℥iij. Conserv. ros. rubr. ℔j. Julep. rosac. q. S. Msc. f. elect. quod ad ℥ß. per tempus assumptum à calculo arenulisque præservare & liberare dicitur.

SEMINA MUCAGINE VOLATILI PRÆDITA.

SEMEN HYOSCYAMI.

Sunt Hyoscyami albi majoris C. B. P. semina exigua rotunda, compressa, ex cinereo spadicea, saporis aliquantum viscosi, odoris narcotici & ingrati. Semen tostum ad △em omni virtute anodyna expers est, unde probatur in volatilitate illam consistere.

Horum oleum crassum quod per expressionem elicitur, includit quoque volatilem quandam mucaginem -♌-us involventem eorumque ferociam sistentem velut opium, unde inter anodyna & hypnotica refertur.

Suffitus tetri odoris est & vermibus exosus, si dentibus cavis & auribus excipiatur elicit vermes. Cave tamen ne nimis utaris suffitu vel seminibus ipsis nam stuporem & amentiam inducunt.

℞. Sem. hyosc. ʒj. infund. vin hispan. relinq. per 24. horas, cape hora j. ante decubitum, ad somnum conciliandum.

℞. Sem. hyoſc. ℈j. conſerv. fl. violar. vel pap. rh. ʒj. f. bolus ad ſputum ſanguinis.

℞. Sem. hyoſc. papav. ana ʒß. Coriandr. ʒj. thur. gr. ij. maſtich. gr. iiij. hirund. præpar. ℈ß. ſacch. ʒiiij. f. pulv. ad ſput. ſanguinis doſ. ad ʒj.

🝆 hyoſc. expr. ℈ß. extract. verben. ʒj. f. liniment. ad cephalalgiam.

℞. 🝆 hyoſc. gt. vij. nucl. perſic. ungt. alabaſtr. ʒj. f. linim. ad leniendos dolores capitis.

℞. 🝆 hyoſc. inunge inguina & lumbos ad gonorrhæam & menſium nimium fluxum, inunge tempora ad compeſcendum ſanguinem.

SE-

SEMEN HYOSCYAMI Ὑοσκύαμος ab ὗς ſus & κύαμος faba, JUSQUIAMUS, FABA SUILLA vel PORCINA, quibus lethalis exiſtit, HERBA CANICULARIS, DENS CABALLINUS, HERBA APOLLINARIS, Bilſen-Krauth/ Toll oder Schlaff-Krauth ab effectu, Säu-Krauth/ Säu-Bohn// Zigeiner-Krauth/ Rind-Wurtzel/ Raaſe-Krauth/ JUSQUIAME, HANNEBANE.

Eſt planta flore monopetalo, infundibuliformi & multifido, ex cujus calyce ſurgit piſtillum, quod abit in fructum in ipſo calyce reconditum, ollæ ſimilem operculo inſtructum, in duo loculamenta diviſum ſepto intermedio, cui adhæreſcunt plurima ſemina.

Hyoſcyamus vulgaris vel niger. C. B. Pin. 169. Hyoſcyamus vulgaris I. B. 3. 627. Hyoſcyamus niger Dod. Pempt. 450. Juſquiame noir &

Hyoſcyamus albus major vel tertius Dioſcoridis & quartus Plinii C. B. Pin. 169. Hyoſcyamus albus I. B. 3. 627. & Dod. Pempt. 451.

Niger creſcit incultus ſecus vias, & in locis ſabuloſis ubique fere gignitur, floret Junio & Julio, Auguſto & Septembri ſemen obtinetur. Albus apud nos colitur in hortis. Diſtinguuntur autem

autem potiſſimum ratione floris & imprimis ſeminis. Albus Hyoſcyamus præfertur nigro, qui ob virulentiam quadantenus ſuſpectus videtur. In uſum autem venit radix folia & ſemen. Radix Julio collecta & collo appenſa pro amuleto in Epilepſia venditatur. Hyoſcyamus emollit, ſomnum ciet, ſtupefacitque. Folia ob vim anodynam in ſcorbuto laudantur. Cataplaſma exinde cum lacte præſertim paratum ad dolores Ventriculi ſcorbuticos conducit. Prodeſt quoque ad alios dolores atque tumores, etiam ad podagricos ex mente quorumdam. Succus Hyoſcyami cum gummi ammoniaco commixtus & dentibus illitus ſponte & abſque dolore dentes cadere facit, ut ajunt. Idem ſuccus partibus inunctus pilos demit; atque non permittit ut renaſcantur, parietibus porro conclavium illitus cimices abigit, ſicut & ſuffitus Hyoſcyami glires necare creditur. Sunt, qui Hyoſcyamum ad incantationes prodeſſe, præprimis ſi toto corpore excipiatur fumus, perſuadere volunt. In exhibitione ſeminis contra hæmoptyſin caute mercandum.

IN OFFICINIS ASSERVANTUR

Oleum Hyoſcyami ex ſemine imprimis albo, expreſſum, **außgepreſtes Bilſenſaamen-Oehl/** *Huile de Juſquiame tirée de la Semence par expreſſion.* Anodynum eſt, ſomnum conciliat, ad odontalgiam, dolores ſcorbuticos, cephalalgiam ſcorbuticam &c. laudatur. &

Emplaſtrum de Hyoſcyamo Ludovici, **Bilſen-Krauth-Pflaſter/** *Emplatre de Juſquiame.* inſigniter reſolvit & ſimul dolores quoque mitigat. Ab authore omnibus reſolventibus & ſpleneticis, imo ipſi Emplaſtro de Cicuta præfertur. Huic ultimo Emplaſtro etiam haud raro jungitur.

Noxæ à ſemine Hyoſcyami illatæ vel hauſtu lactis aut mulſæ, vel aſſumptione ſeminis urticæ, ſinapi ceparum atque allii &c. tolluntur.

SEMEN PÆONIÆ.

Sunt Pæoniæ folio nigricante ſplendido maris C. B. P. ſemina ſeu grana oblongo rotunda, nigra, lucida, ſub cor-

tice crassiusculo membranaceo includentia pulpam albam saporis subdulcis, odoris nullius.

Emulsiones Epilepticæ cum aquis appropriatis nonnullis inde parantur.

Colligi debent juxta quosdam, ita ut manibus non contrectentur, cum instrumento aureo in vas aureum. Sicuti de radice ita & de semine multa superstitiosa finguntur. Adhibentur in variolis & morbillis; puerorum pavoribus & terroribus nocturnis, qui prodromi solent esse Epilepsiæ; In Incubo specificum quoque esse dicuntur. Laudantur etiam interne ad loquelam amissam & hepar nimis magnum imminuendum. Externe quoque collo & bracchiis ad eundem scopum à mulierculis appenduntur. Ob oleositatem, virtute quadam anodyna, aliquid præstare possunt. Dubium autem maxime adhuc est an tantas mereatur laudes.

SEMEN PAPAVERIS.

Sunt papaveris hortensis semine albo seu sativi C. B P. semina minuta rotunda, rugosa, candicantia, saporis subdulcis. Nigri sunt ejusdem descriptionis.

Utrumque opii succedaneum est, constans oleo crasso cum mucagine ∽uum motum compescente, acria quævis mulcente, sanguinis fermentationem compescit, hinc tanquam anodynum, hypnoticum & lenitivum in catarrhis à lympha acri, in tussi, raucedine, hæmoptisi, cephalalgia convenit.

Dantur substantia, emulsio, syrupus & ⚇ expressum tam interne quam externe.

℞. Sem. papav. alb. ʒij. ▽ pap. rhœad. q. s. f. Emuls. cui adde syr. scabios. q. s. ad tussim & lympham acrem.

℞. Sem. papav. alb, ʒij. decoct. hord. cum liquirit. fact. q. s. f. Emuls.

℞. ⚇

℞. ∴ papav. expr. ℥j. ∴ N. M. expr. ℥ß. opii g. v. f. liniment. temporibus applicandum.

℞. ∴ papav. expr. ℥j. ∴ nucl. persic. ℥iß ∴ hyosc. aneth. ana ℈j. ceræ q. s. vel potius ∴ N. M. express. q. s. f. unguentum anodynum & hypnoticum.

SE-

PAPAVER ita dictum à pappa pultis specie, cui papaver olim immiscebatur, μύκων ἀπὸ τοῦ μὴ κυεῖν, à non ministrando, eo quod vescentes muniis suis fungi nequeant. Mag-Samen / Mohn / Mohn-Saat / Mohn-Saamen / Oehl-Magen / PAVOT.

Est planta flore rosaceo, quatuor plerumque petalis in orbem positis constante, ex cujus calyce bifolio surgit pistillum, quod deinde abit in fructum seu testam ovatam vel oblongam, capitello ornatam, sub quo in quibusdam speciebus series spiraculorum in circuitu aperitur in fructus cavitatem, variis per longitudinem foliis munitam seu lamellis, quibus tanquam placentis adhærent semina rotunda utplurimum & minutissima.

Papaver hortense, semine albo sativum Dioscoridis, album Plinio C. B. Pin. 170. Papaver album I. B. 3. 390. Papaver album sativum Lob. Icon. 272. Weisser Mag-Saamen / PAVOT BLANC.

Papaver hortense, nigro semine, sylvestre Dioscoridis, nigrum Plinio C. B. Pin. 170. Papaver nigrum sativum Dod. Pempt. 445. Schwartzer Mag-Saamen / PAVOT NOIR.

Plures dantur adhuc species, sed hæ, quarum differentia in seminis colore consistit, quam maxime sunt usuales. Coluntur in hortis imo in ipsis arvis; florent æstate.

In usu flores atque semen tum album tum nigrum, tum & capita cum vel sine semine. Tota planta scatet lacte, succo nonnihil pingui & oleoso. Laudatur in deliriis, diarrhœis, dysenteriis, &c. motus elasticos sistit, confert in febribus. Sunt qui vim narcoticam in codiis seu capitibus potissimum consistere, minus in seminibus, autumant. Olim semen tanquam condimentum usur-

usurpabatur. Incrustatur quoque saccharo & inter bellaria à quibusdam adhibetur. Capita papaveris à mulierculis decoquuntur, & decoctum infantibus, qui vigiliis nimiis & torminibus vexantur, exhibetur. Prostant autem exempla funesti exinde inducti somni. In pediluviis ut & frontalibus alias pro sistenda Cephalalgia & somno leni inducendo adhibentur.

IN OFFICINIS PROSTANT

Syrupus Papaveris albi, Weiß Magsaamen-Syrup/ *Syrop de Pavot blanc*; quemadmodum quælibet ex papavere parata virtute anodyna pollent, & blandum conciliant somnum, ita quoque Syrupus his viribus instructus est; commendatur in catarrhis tenuibus & acribus, tussi aliisque pectoris affectibus. Conducit in colica diarrhoeis, dysenteriis &c. Datur ad unciam unam.

Syrupus Diacodii pectoralis, sive *Diacodium liquidum*, de quo jam sub siliqua dulci dictum.

Diacodium solidum. Magsaamen-Täffelein/ *Tablettes de Pavot blanc*. Conducunt in tussi ab acredine orta &c. ubi in ore liquantur & successive deglutiuntur, demulcent & irritationem sistunt.

Oleum papaveris albi, Weiß Magsaamen-Oehl/ *Huile de Pavot blanc*. Anodynum est. Adhibetur externe ad ardorem febrilem mitigandum, somnum conciliandum & capitis dolores tollendos, fronti & temporibus inungitur.

Oleum tum ex albo tum ex nigro semine expressum, non solum ad lampades usurpatur, sed & multis è plebe gratum præbet edulium, præsertim in acetariis.

SEMINA TERREIS CONSTANTIA.

GALLÆ.

Gallæ & glandes cum cortice & foliis quercus conveniunt. Cæterum in glandibus est vis alimentosa, unde tempore annonæ caritatis vices alimentorum supplent, in gallis vero major vis adstrictoria cum austeritate. ℞. Rad.

℞. Rad. torment. bistort. ana ℥j, sem. papav. alb. ʒij. coq. in ▽ colatur. add. gall. ʒij. f. gargarism. ad gingivas cruentas.

℞. Gallar. malicor. ana ℥j. fol. salv. laur. chamom. summit. aneth. flor. balaust. ana p. ij. coq. in vino & ▽ chalybeata, applica pro fotu ad procidentiam ani ex sphinctere resoluto.

βάλανοι τῆς δρυὸς, Eichlen/ GLANDS. Glandes, ut JOHANNES BAUHINUS inquit, in calycibus suis seu cupulis sessiles vel surculo proxime adhærent, & longis tenuibusque pediculis appenduntur; atque etsi magnitudine varient, unciam tamen communiter longæ sunt, corticosa membrana tectæ punicea, nucleo calloso acerbo & austero, quemadmodum & cupula exterius asperiuscula, interius lævis, prædicto cortice multo densior, vix tertiam glandis partem capiens.

Glandes olim fuere victus, hodie non amplius, cum frugibus inventis glandes edere insipientis sit.

Pulverem glandium siccatarum etiam nonnulli interne ad alvi fluxus varios, mictum cruentum, & fluorem album, suadent, æque ac *Capulas* seu *Cupulas*, die Eichen-Köpfflein/ oder Eichen-Hütlein/ Eichen-Häußlein/ *Ecorce ou Calyce de glands, Calotes de glands*; laudantur quoque in urina calculoque pellendo, ut & ad stranguriam curandam. Caute autem utique mercandum.

Cupulæ quandoque adhuc usurpantur in fonticulis excitandis, supponendo illis cauterium, ne serpat ulterius.

Sues glandibus pinguescere & duram solidamque carnem exinde obtinere res est notissima.

GALLÆ, Gall-Aepffel/ GALLES OU NOIX DE GALLES. In regionibus præsertim calidioribus quercubus adnascuntur & præsertim sequentibus speciebus, quæ vocantur

Quercus Gallam exiguæ nucis magnitudine ferens C. B. Pin. 420. Robur iij. Clus. Hist. 18.

Quercus foliis muricatis non lanuginosis Galla superiori simili C. B. Pin. 420. Robur iiij. Clus. Hist. 18.

Quercus foliis muricatis minor C. B. Pin. 420. Robur. v. Cluſ. Hiſt. 19. &c.

De Gallarum natura inſignis authorum eſt differentia, ſunt qui pro fructu ſed male habent, ſunt qui pro excremento venditant. Et certe Illuſtris MALPIGHIUS haud male judicat, gallas eſſe excreſcentias morboſas, à puncturis inſectorum præſertim muſcarum ova deponentium ortas. Nidus quippe ſunt ejecti illuc ovi vel vermiculi è parente animali, nequaquam vero a planta ortus. Dum namque futuri ſurculi alimonia circa ovum vel plura etiam affunditur, & utriculorum ordines ſurculum compoſituri immutata via circa ovum contorquentur, Galla fit. Hinc recte à LANGIO definiuntur, quod ſint quercus tubercula excrementitia, rotunda, (ſeu morboſæ excreſcentiæ in ſuperficie inæqualitatibus pluribus ornatæ) admodum lævia, utplurimum foramine pertuſa, intus fungoſa, ſaporis acerbi admodum adſtringentis, nata è compage folii vel rami turbata, ob vitiatum humorum nutritiorum motum, quem excitant ovula muſcarum pullitieſque inde orta, quæ veluti in utero intra hos folliculos foventur, donec manifeſtis firmatiſque partibus, novum exoptantes aerem, vias ſibi parant, exitumque ex hoc ergaſtulo quærunt. Hinc Gallæ ſæpe ſæpius & utplurimum perforatæ reperiuntur. Plures equidem Gallarum ſunt differentiæ, ſed potiſſimum quæ in uſum veniunt dividuntur in Turcicas & vulgares. Illæ Aleppo, Tripoli, Smirna &c. ad nos allatæ minores ſunt nigrioreſque, verruciſque pluribus obſitæ, hæ quæ ex Gallia &c. aſportantur majores ſunt magiſque albicantes. Gallæ interne in uſum non trahuntur, externe autem in ulceribus quoque putridis uſurpantur. Laudatur pro hoc ſcopo decoctum nigrum MYNSICHTI, in armamentario deſcriptum, quod etiam omnia equorum vulnera & plagas antiquas curare dicitur.

Communiter Gallæ ad atramentum conficiendum adhibentur.

℞. Gallar. ℥iij. ⊖li ℥ij. Gummi Arab. ℥j. affunde aquam, vinum vel Cereviſiam.

Optimum atramentum admodum nigrum corruptioni non obnoxium deſcribitur ab Euthio in Eph. N. C. hoc modo.

℞. Aceti ℔j. Aqu. pluvial. ℥xiij. ebullitis adde ⊖l. calcinat. ℔ß.

℔ß. ſtent per 24. horas deinde adde Gall. ℔j. ℥iv. Gumm. Arab. ℥j. agitentur ſæpius.

Ob hanc rationen Tinctoribus quoque multum inſerviunt.

Curioſum eſt, quod de Gallis quidam præſagium circumferunt. Perhibent nempe, quod ſi vermis in medio Gallæ ſitus ſit, futuram hyemem aſperiorem deſignet, levem autem ſi circa margines. Porro dicunt illas quotannis annonæ fertilitatem aut ſterilitatem aut peſtilentem auram præſagire. Si ſcilicet è perforata evolet muſca futuri belli, ſi prorepat vermiculus, annonæ penuriam, ſi currat araneus peſtilentium morborum omen adeſſe volunt.

Plures adhuc alias excreſcentias habet quercus, pilulas, uvas quercinas &c. verum quoniam non multum in uſum trahuntur, ideo non opus eſt verba de iis facere.

SEMEN SUMACH.

Rhus folio Ulmi C. B. P. ſunt baccæ ſeu grana orbiculata, villoſa, parva, rubentia ſeu coccinea, includentia nucleum ſeu ſemen orbiculatum ſpadiceum, ſaporis adſtringentis & terreſtris.

Terreis & acido-auſteris conſtant, hinc conveniunt in fluxu alvi, uteri, ſeminis, ſanguiniſque ob vim ſumme adſtringentem. Pro ſunt etiam in procidentia ani, dum firmant ſphincterem, conveniunt etiam in dentium vacillatione, laudantur ſingulariter ad præcavendos oculos à variolis & morbillis.

Datur ſubſtantia, decoctum.

℞. Sumach. ʒj. cape ex ▽ plantag. ad fluxum alvi.

℞. Cort. granator. ℥iiij. ſumach. ℥ij. Maſtich. ʒj. coq. in vino rubro ad procidentiam ani.

℞. Sumach. ℥j. infund. c. ▽ fœnicul. ad præſervandos oculos à variolis & morbillis.

RHUS, ῥοῦς, quod fluxus sistat, ῥοῦς ἐρυθρὸς à semine rubente, RHOE ῥόος, RHUS CULINARIA, RHUS CULINARIUM, quod olim inter obsonia referebatur, RHUS OBSONIORUM, RHUS CORIARIORUM, ῥοῦς βυρσοδεψική, quia Coriarii ad desiccandum & adstringendum coria utuntur hoc frutice RHOE SUTORIA, CORIORUM enim infectoribus inservit, SUMACH. Gerber-Baum / Färber-Baum / Schling-Baum / SUMAC.

Est arbuscula flore rosaceo, plurimis petalis in orbem positis constante, ex cujus calyce surgit pistillum, quod deinde abit in capsulam subrotundam, quasi reniformem semine fœtam ejusdem formæ.

Rhus folio ulmi C. B. Pin. 414. Rhus sive Sumach. I. B. 1. 555. Rhus Coriaria Dod Pempt. 779.

In regionibus calidioribus, Italia, Hispania, Gallia Narbonensi, Provincia &c. provenit. Colitur in hortis. Fructus Autumno maturescit.

Olim semen ferculis inspergebatur, hodie ex culinis exulat. Decoctum foliorum capillos denigrare fertur. Gummi Sumach ad odontalgiam celebratur.

MESPILUM.

Immaturum ob austerum terreum potenter adstringit in quovis alvi fluxu, vomitu, diarrhæa, dysenteria. Matura facile fermentescunt, & ventriculo debili & intestinis nocent.

℞. Mespil immatur. crud. utere frequenter ad fluxus alvi, vel coque cum ▽ contra fluxus alvi.

NUX

Μέσπιλος, μεσπίλη, ἐπιμηλὶς, Neßpel-Baum / Meßpel-Baum / NEFLIER.

Est arbor flore rosaceo, plurimis petalis in orbem positis constante, cujus calyx foliatus abit in fructum fere globosum, coronatum, mollem unicapsularem ossicula condentem nucleo fœta oblongo.

Mespilus

Mespilus Germanica folio Laurino non serrato, sive Mespilus sylvestris C. B. Pin. 453. Mespilus vulgaris I. B. 1. 69. Mespilus Dod. 801.
&
Mespilus folio Laurino major C. B. Pin. 453. Mespilus domestica Lob. Ic. 166.

Illa Colitur in hortis, hæc sponte provenit, & malum agrestem plerumque habet vicinam. Floret Mespilus Aprili & Majo: fructus seu poma μέσπιλα, MESPILA Mespeln / Meßpeln dicuntur, & quinque ossicula raro plura aut pauciora continent, Autumno maturescunt.

Immatura Mespila prædura, ut SEBIZIUS loquitur, sunt, valdeque acerba; quocirca esui inepta. Paleis instrata mollia mitiaque evadunt, quod fit mense Octobri.

In pica gravidarum conducere dicuntur, ut & ebrietatem arcere, Urinam quoque ciere feruntur. Imprimis autem ossiculis seu lapillis aut acinis virtus Lithontriptica adscribitur. Foliis Mespili tribuitur quoque vis adstringens. Usurpantur in Gargarismis, Balneis uterinis &c. Lignum appensum contra abortum, hæmorrhagiam mictionemque cruentam celebratur.

Quidam Mespila dura atque acerba melle cinamomo & caryophyllis condiunt, & pro remedio confortante tonicoque usurpant.

NUX CUPRESSI.

Terreis adstringentibus cum pauca resina gaudet, & officium adstringendi cum blanda vi anodyna absolvit.

℞. Nuc. cupress. n. vij. fol. ebul Miiij. Cort. aurant Mac. Cinam. rad. Zedoar. galang. destilla ex cerevisia Brunsvvicensi vel alia generosa, cape ad crebrum vomitum ex crapula.

BAC-

Κυπάρισσος, CYPARISSUS, à Cyparo in hanc arborem mutato

tato, ut fabulæ ferunt, CUPRESSUS, Cypreßen-Baum / CYPRE'S.

Est arbor flore amentaceo, plurimis nempe foliolis seu squamis constante, sed sterili; in earum alis adsunt apices pulverem tenuissimum effundentes. Embryo autem abit in fructum subrotundum, in plures veluti clavos dehiscentem, seminibusque fœtum plerumque angulatis.

Cupressus meta in fastigium convoluta quæ fœmina Plinii Tourn. I. R. H. cl. 19. S. 3. g. 5. Cupressus Dod. Pempt. 856. Cypres femelle. &

Cupressus Ramos extra se spargens, quæ mas Plinii Tourn. l. c. Cuprêssus Matth. 119. Cyprês Mâle.

In Insula Creta sive Candia in copia proveniunt. In Italia frequens est. Colitur multum in hortis ornatus gratia. Perpetuo viret, funebris arbor olim habebatur, unde funesta, moesta, funerea, atra, feralis, invisa arbor audit.

Lignum odore non admodum ingrato fragrans, diu absque corruptione perdurat, Tineis adversatur, & calefactum in gravitate auditus & surditate commendatur. Folia, quæ tamen raro usurpantur, cum fructibus symbolizant. Hi autem CONI, NUCES, PILULÆ, GLOBULI GALBULI, GALBULÆ, Cypreß-Nüßlein / *Noix de Cyprès* appellantur. Commendantur ut in aliis fluxibus ita & in incontinentia urinæ & herniis tum interne tum externe. Juxta EUSTACHIUM RUDIUM pulvis harum nucum ad polypum est præstantissimus.

BACCÆ MYRTI.

In specie stomachi fibras roborant, hinc quibusdam stomachicæ audiunt, laudantur in gingivarum laxitate, præcipue scorbutica, junctis specificis.

℞. Bacc. Myrt. ℥ij. nuc. cupress. ℥iß. coq. in 🜄 f. apoz. add. syr. menth. q. s. ad ventriculum debilitatum.

MYRTUS, MURTUS, Μυρσίνη, μυῤῥίνη, à Myrsine Atheniensi puella in hanc arbusculam mutata, nominatur. Aliis sic dicitur propter æmulam Myrrhæ quandam odoris gratiam, quæ in ejus baccis recentioribus observatur. Myrten / Myrten-Baum / Myrrhen / MIRTE, MYRTE, MEURTE.

Est arbuscula flore rosaceo plurimis petalis in orbem positis constante, cujus calyx abit in baccam olivæformem, coronatam, in tria loculamenta divisam, seminibusque fœtam utplurimum reniformibus.

Myrtus communis Italica C. B. Pin. 468. Myrtus vulgaris sylvestris I. B. 1. 510. & Camer Hort. &

Myrtus minor vulgaris C. B. Pin. 469. & Lob. Icon. 127. Myrtus Tarentina Clus. Hist. 67. & I. B. 1. 512.

Coluntur hæ aliæque species in hortis decoris & deliciarum causa. Crescunt in regionibus calidis Italia, Gallia &c. Perpetuo virent, florent Majo sequentibusque mensibus, quos flores excipiunt baccæ primo virescentes, postmodum rubentes maturæque nigrescentes.

Olim ad varios usus tum tristes tum hilares, imprimis vero ad coronamenta usurpabatur Myrtus. In usum Medicum trahuntur folia & Baccæ. Illa refrigerant & adstringunt, inque fluxibus variis commendantur, polypo medentur, putredinem oris sanant, & imprimis ad fœtorem atque sudorem sub axillis in inguinibus & pedibus sistendum tollendumque deprædicantur. Caute autem in hoc casu versandum. Baccæ, quæ MYRTI, MYRTILLI, MURTA, MYRTA, , Myrtlen oder Myrten-Beerlein / dicuntur, præter virtutes assignatas mitigant oculorum inflammationem, ut SCHROEDERUS ait, juvant luxatos articulos ac ossa fracta, subveniunt procidentiæ uteri ac ani, capitis tineas furfuraceaque excrementa abigunt. Sunt qui exinde oleum adstringens parant, alii vero Syrupum ex iis conficiunt.

In ramis Myrti, præsertim annosæ, excrementum nascitur inæquale, tuberosum colore vario, quod manus instar arborem complectitur vocaturque Μυρτίδανον, Myrtidanum, virtute gaudens adstringente.

SEMEN

SEMEN CYDONIORUM.

Austeras & terreas particulas obtinent in mucagine, in quam resolvuntur semina, hinc in fluxu alvi, sistendo vomitu, in temperando æstu, ardore linguæ, faucium, cæteris mucaginosis præstantiora sunt, conveniunt etiam partibus ambustis & inflammatis oculis.

Datur eorum substantia, emulsio & mucago.

℞. Sem. cydon. ℈iß. Cort. granat. ℈j. add. conserv. rosar. r. ℥ß. f. bolus in alvi fluxu & in sistendo vomitu add. L. O. gr. ij. cum syr. cydon. s. q.

℞. Sem. Cydonior. ℥ß. ▽ semperviv. plantag. nymph. q. s. f. mucago add. ⏀tri ℈j. phlegm. ⊕li par. & syr. papav. q. s. detine in ore ad ariduram siccitatem & æstum.

℞. Sem. cydon. fœnicul. hormin. f. mucilag. c. ▽ flor. cyan. add. sacch. ♄ni ℈ß. impone oculis inflammatis.

℞. Pulp. pomor. redolent. ℥iiij. mucag. sem. cydon. sperm. ranar. ana ℥iß. camph. ℈iß. sacch. ♄n. ℈ß. f. cataplasma ad ambusta & oculorum contusiones.

℞. Mucag. cydonior. fact. c. decoct. linariæ, applica hæmorrhoidibus dolentibus.

℞. Mucag. sem. cydon. cape ad faucium præclusiones ex ▽ forti factas.

CAPUT

CYDONIA, Μηλέα κυδονία, à Cydone Cretæ oppido, κυδώνιο͂ς μηλέα, COTONEA. Quitten-Baum/ Kütten-Baum/ COIGNIER, COIGNASSIER.

Est arbor flore rosaceo, plurimis petalis in orbem positis constante, cujus calyx abit in fructum turbinatum, carnosum in loculamenta divisum, seminibus fœta oblongis & callosis. Addatur simul facies propria.

Cydonia

Cydonia fructu oblongo læviori Tourn. I. R. H. cl. 21. S. 8. g. 2. Malus Cydonia fructu oblongo & læviori H. R. Par. Mala Cotonea majora C. B. Pin. 434. Cydonia majora Raji Hist. 1453. Cotonea malus I. B. I. 27. Struthia & Pyra Cotonea Cast. Bieren-Quitten/ COIGNIER FEMELLE, COIGNASSIER OU POIRIER DE COING.

Cydonia fructui breviore & rotundiore Tourn. l. c. Malus Cydonia fructu breviore & rotundiore H. R. Par. Mala Cotonea minora C. B. Pin. 434. Cydonia minora Raji Hist. 1453. Quitten-Aepffel/ Aepffel-Quitten/ COIGNIER OU POMMIER DE COING.

Hæ arbores frequentissime coluntur in hortis, pratis & vinetis, florent Aprili & Majo, fructus Septembri & Octobri maturescunt.

Fructus hic vocatur μῆλον κυδώνιον, MALUM aut PYRUM COTONEUM, eo quod cortex tenui lanugine, Xylo, Gossypio seu bombace obducitur. De usu horum fructuum ita differit SEBIZIUS. Cydoniorum crudorum nullus est in mensis usus. Gratiora sunt assa & cocta. Ventriculum firmant, vomitiones arcent, alvi profluvia sistunt, ac ob id cœliacis, lientericis, dysentericis, diarrhœa conflictatis & cholera affectis utilia. Cordi præterea robur addunt, à cibo stomachum claudunt, appetitum excitant, fœtum roborant. Apponuntur mensis cocta eaque aut integra aut in partes dissecta. Condiuntur quoque vel cum melle, vel cum Saccharo & aromatibus.

Lanugo corticis in pulverem redacta celebratur ad hæmorrhagias. Quod si malum cotoneum excavatum oleo mastichino repleatur, assumque postea & contusum ventriculo imponatur, singultum vomitum ac choleram sistit.

IN OFFICINIS VARIA EX CYDONIIS PROSTANT.

Aqua Cydoniorum, Quitten-Waßer/ *Eau de Coins*.

Aqua Cinamomi Cydoniata, de qua sub Cinamomo.

Cydonia condita, Eingelegte Quitten/ *Condit de Coings*.

Diacydoniatum lucidum simplex, gemeine helle Quitten-Lattwerg/ *Cotignac simple*. Conducit pro roborando stomacho alvique fluxibus sedandis. Sumitur drachma una aut altera pro dosi.

 Dia-

Diacydoniatum aromatisatum, gewürtzte Quitten-Lattwerg/ *Cotignac aromatisé*, iisdem ac prius virtutibus gaudet. Datur ad Drachmam & ultra.

Diacydoniatum lucidum Gialappinum, de quo sub Gial app

Miva Cydoniorum, Flüßige Kütten-Lattwerg/ *cotignac liquide*; adstringit & roborat.

Panis Cydoniorum cum & sine aromatibus, gewürtzt und ohngewürtzt Quitten-Brod/ *Pain de Coins simple & aromatisé.*

Succus Cydoniorum, Roher Kütten-Safft/ *Suc de Coins*, & exinde paratum cum Saccharo

Vinum Cydoniorum, Quitten Wein/ *Vin de Coins*, quod cordiale roborans & adstringens existit, fœtumque confortat.

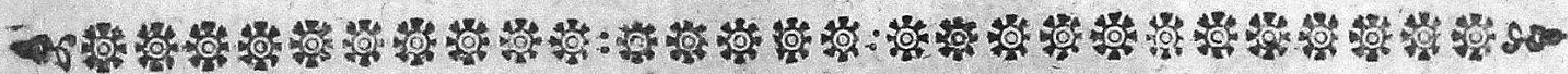
Syrupus Cydoniorum, Kütten-Safft oder Syrup/ *Syrop de Coins.* Gratus ventriculo syrupus eundem roborat, appetitum excitat, nauseam vomitum & fluxus alvi sedat, bilem reprimit & ob vim suam adstringentem abortui præcavendo destinatus est, ita ut mulierculæ sæpius eundem in usum trahant, & amygdala à pellicula liberatas ex eo comedant. Datur per se ad unciam unam semis usque.

Oleum Cydoniorum coctum, Quitten-Oehl/ *Huile de Coins.* Stomachicum est, conducit in ventriculi imbecillitate, vomitu, alvique fluxibus nimiis, sudores quoque spinæ illitum cohibere fertur.

Unguentum Cydoniorum, Kütten-Salb/ *Onguent de Coins*; conducit ad roborandum ventriculum & fluxus alvinos sistendos, abortum præcavendum & mensium atque lochiorum fluxum nimium cohibendum.

Tandem quoque mentio facienda *Vini* ex cydoniis in Vino infusis parati, quod *Vinum cydonites* vel *Melites*, Quitten-Wein audit. Adstringit, ventriculum roborat, hepaticis & diarrhœa conflictatis prodest. Habet etiam vim cardiacam.

CAPUT

CAPUT SEXTUM.

DE HERBIS, FOLIIS ET GERMINIBUS.

PLANTÆ CONSTANTES SALE VOLATILI OLEOSO seu AROMATICO.

ORIGANUM.

CReticum & Hiſpanicum vulgari longe præferendum, inter plantas ⊖e aromatico ⁰₀₀ſo volatili conſtantes penetrantiſſimum & ſpirituoſiſſimum, propterea in obſtructione contumaciſſima, in morbis ſoporoſis, catarrhoſis, hyſtericis ſpecificum eſt.

Datur infuſ. ▽ decoct. ⁰₀₀ deſt. ingreditur clyſteres.

℞ Summit. origan. fol. thym. ſerpill. ana p. ij. flor. origan. Mß. infund. vino ad pint. ij. f. infuſum anticatarrhale vel apoplecticum, addita radice pyrethri ad ℥j. f. infuſum antiparalyticum tam internum quam externum.

℞. ▽ origan. deſt. c. vino, inſtilla auribus ad auditum amiſſum, ex cruditate tympanum obſidente.

℞. ⁰₀₀ d. origan. gt. iij. excipe goſſypio & inde cavo dentis.

Ὀρίγανον ab ὄρος mons & γάνος lætitia, quasi dicatur planta, quæ montibus delectetur, alii ab ὁρᾷν videre & γάνω clarifico, quod visum acuat, dici volunt. AGRIORIGANUM, ONITIS MAJOR, MAJORANA SYLVESTRIS, ORIGANUM VULGARE, ORIGANUM SYLVESTRE, CUNILA BUBULA, Dosten / Wohlgemuth / Berg-Müntz / Costentz / ORIGAN.

Est planta flore monopetalo labiato, cujus labium superius surrectum est, subrotundum bifidum, inferius vero tripartitum. Ex calyce surgit pistillum, posticæ floris parti adinstar clavi infixum. ac quatuor veluti embryonibus stipatum, qui abeunt, in totidem semina subrotunda, in capsula, quæ floris calyx fuit recondita. His notis addendum est flores Origani in Spicis squamosis & Muscarii æmulis nasci.

Origanum sylvestre Cunila bubula Plinii C. B. Pin. 223. Origanum vulgare spontanum I. B. 3. 236. Origanum sylvestre Dod. Pempt. 285.

Nascitur in inculto solo, secus itinera, in collibus & apricis, in locis campestribus etiam opacis, floret mensibus æstivis.

Species allegata apud nos unice usualis, in usum suppeditat folia cum floribus seu summitates.

Origanum aperit, abstergit, discutit. Vires obtinet stomachicas & uterinas; Laudatur in singultu, asthmate, stranguria, tussi ictero, urinam & sudorem movet, lac auget mensesque pellit. Poterit infundi instar Thée. Externe in balneis uterinis nervinisque celebratur, in partibus tumentibus & sugillatis à casu, contra scabiem item adhibetur. Pectini ad urinam movendam imponitur, conducit in uvulæ prolongatione. Aurium dolorem mitigat succus origani, cum lacte præsertim muliebri mixtus, quem in finem etiam prodest suffitus Origani in Vino decocti.

OFFICINÆ ASSERVANT SOLUM

Aquam Origani destillatam, ex integra planta cum floribus, Wohlgemuth-Waßer / *Eau d'Origan*.

Sunt qui exinde destillant oleum, quod tanquam uterinum, Cephalicum & stomachicum & à quibusdam tanquam arcanum odontalgicum laudatur.

MAJO-

MAJORANA.

Mitior est origano, specifica in catarrhis, obstructionibus, doloribus capitis, vertigine & morbis soporosis.

Datur infus. ▽ ♁ d. ingreditur quoque clysteres.

℞. Majoran. serpill. thym. ana Mj. infund. vino q. s. f. infusum anticatarrhale.

SER-

MAJORANA, ἀμάρακος, σάμψυχον, AMARACUS, SAMPSUCHUS, Majoran/ MARJOLAINE. Differt ab origano capitulis rotundioribus densioribus & brevioribus, ex quaterno ordine foliorum squamatim positorum conflatis.

Majorana vulgaris C. B. Pin. 224. Majorana majori folio ex semine nata I. B. 3. p. 2. 241. Majorana sive Marum Dod. Pempt. 270.

&

Majorana tenuifolia C. B. Pin. 224. Majorana tenuior I. B. 3. p. 2. 241.

Est planta hortensis, floret Julio & Augusto. In usu sunt folia & semen. Vires obtinet Majorana cephalicas, digerentes, attenuantes & incidentes, in affectibus nervorum prodest, flatus discutit, præsertim à causa, uti loquuntur, frigida ortis. Conducit in uteri & stomachi morbis. Menses promovet & Urinam, commendatur ad sterilitatem. Externe adhibetur in pessariis uterinis, in cucuphis cephalicis & in fomentis. In ictibus aranearum & serpentum cum sale & aceto imponitur. Suffitus decocti Majoranæ præsertim in vino laudatur ad auditum roborandum & tinnitum atque susurrum tollendum, Errhina est planta & apophlegmatizans. Usurpatur vel recens vel sicca in pulvere. Additur etiam hæc herba ferculis multis, præcipue vero jusculis, quibus gratiam in sapore conciliat.

IN OFFICINIS REPERIUNTUR

Aqua Majoranæ ex foliis recentibus destillata, Majoran-Waßer/ *Eau de Marjolaine*. Errhina est & coryzam abigens, si ore aqua repleto ex vola manus naribus hauriatur.

Conserva Majoranæ, Majoran-Zucker / *Conserve de Marjolaine*, quæ cephalica eſt & uterina, & imprimis mulieres fluxu albo laborantes ſolatur.

Butyrum Majoranæ, Majoran-Butter / *Beurre de Marjolaine*, conducit in affectibus narium, earumdem ſcilicet obſtructione, præſertim in infantibus; illinitur radici dorſo & cavitatibus narium.

Oleum Majoranæ coctum, Majoran-Oehl / *Huile de Marjolaine*, reſolvit & nervos roborat, errhinum eſt & in catarrhis & coryza infantum prodeſt.

Oleum Majoranæ deſtillatum, deſtillirt Majoran-Oehl / *Huile diſtillé de Marjolaine*, ad eoſdem uſus celebre, ſtomachicum inſuper eſt & carminativum atque uterinum. Facile exinde poteſt parari Balſamum.

SERPILLUM.

Coincidit cum majorana & datur ut majorana.

℞. Lign. ſaſſafr. ℥iij. rad. helen. ℥ß. Zedoar. ʒiij. Majoran. fol. ſerpill. ana Mj. cort. Winteran. ʒj. affund. vin. generoſ. Miij. f. infuſum anticatarrhale.

℞. Majoran. Thym. ſerpill. ſaturej. ana q. v. affunde Spiritum proprium harum plantarum, f. tinct. ſ. eſſent. contra catarrhos.

℞. ▽ ſerpill. ℥ij. cape pro cienda urina, it. in menſibus obſtructis & pro Catarrhis.

℞. ▽ ſerpill. infund. rad. pyretr. f. infuſ. ad aphoniam.

℞. ∘∘ Nuciſt. expr. ℈j. ∘∘ ſerpill. gt. vj. vel. viij. f. balſam. ad vertiginem.

TYH-

Ἕρπυλλον ἀπὸ τοῦ ἕρπειν, à ſerpendo, SERPYLLUM. Quendel / Feldquendel / Feld-Kümmel / Wilder-Tymian / Hüner-Krauth / Hüner-

Hüner-Kohl/Hüner-Serb/ quoniam Gallinis morbidis auxilio est; SERPOLET.

Differt tantum à Thymo caulibus humilioribus & minus duris ac lignosis.

Serpillum vulgare minus C B. Pin. 220. Serpillum vulgare I. B. 3. 2. 269. & Dod. Pempt. 271.

Serpillum vulgare majus flore purpureo C. B. Pin. 220.

Serpillum foliis Citri odore C. B. Pin. 220. Serpillum Citri odore I. B. 3. p. 2. 270. Serpillum Citratum Tabern. Ic 360. Vulgare crescit locis sabulosis, apricis & siccis, Citratum colitur in hortis; floret æstate.

Herba cum floribus est in usu. Planta est cephalica, stomachica, hysterica, attenuat, aperit, convenit in obstructione mensium & urinæ, sudores ciet. Externe cucuphas, pediluvia, blanea, gargarismata, fomenta ingreditur, cephalalgiæ atque vertigini medetur.

IN OFFICINIS NON EXTAT NISI.

Aqua Serpilli, Quendel-Waßer/ *Eau de Serpolet*, ex planta cum floribus collecta. Quidam eam cum vino destillant. &

Aqua Serpilli composita, vermischtes Quendel-Waßer/ *Eau de Serpolet composée*, quæ vires obtinet cephalicas, cordiales, stomachicas atque carminativas, dolores colicos compescit, menses quoque atque partum promovet. Dosis cochlear unum duo & ultra.

THYMUS.

Gratior est serpillo, & tanquam aroma cibis crudioribus adjungitur.

℞. Thym. infunde △ propriæ dest. & spirituosæ, fac essentiam & detine in ore ad læsam deglutitionem, it. ad odontalgiam ex catarrhis.

SATU-

θύμος, THYMUM, ἀπὸ τοῦ θυμοῦ, quod animum addat, vel à suffitu,

suffitu, quoniam in sacris olim ad suffimenta recipiebatur, SERPILLUM HORTENSE, Thymian/ Welscher Römischer Quendel/ Kümmich/ THYN, THYM, THIM.

Est planta flore monopetalo labiato, cujus labium superius surrectum est plerumque bifidum inferius vero tripartitum. Ex calyce surgit pistillum posticæ floris parti adinstar clavi infixum ac quatuor veluti embryonibus stipatum, qui abeunt in totidem semina in capsula, quæ floris calyx fuit, recondita. His notis addendi sunt caules duri lignosi & flores in capitula collecti.

Thymus vulgaris folio latiore C. B. Pin. 219. Thymum durius Dod. Pempt. 276.

&

Thymus vulgaris folio tenuiore C. B. Pin. 219. Thymum vulgare rigidius folio cinereo I. B. 3. p. 2. 263.

Coluntur Thymi species in hortis, florent Majo & tota æstate.

Incidit, discutit, appetitum excitat digestionem juvat, flatus pellit, egregium est anticatarrhale, vim habet diaphoreticam & alexipharmacam, usurpatur in affectibus capitis pulmonum & artuum. Sacculos ingreditur carminativos, sanguinem coagulatum resolvit, omnia viscera reserat, menses partum & secundinas pellit, hebetibus oculis prodesse dicitur in cibo.

OFFICINÆ DESTILLANT

Aquam Thymi, ex herba cum floribus, Thymian oder Kümmich-Waßer/ *Eau de Thym.*

Oleum Thymi, Thymian-Oehl/ Kümmich-Oehl/ *Huile de Thym*, Quod morbis capitis stomachi & uteri dicatum.

SATUREJA.

Thymo respondet, & fabis additur, quarum flatulentiam præcavet, cæterum ♀ stimulat. Datur ut Thymus.

℞. Saturei. q. v. affunde aquam ♌uosam propriam f. essentia contra odontalgiam & catarrhos.

℞. Essent. saturej. ▽ Magnanim. f. ♌us formicar. ana q. v. exhibe cum. tinct. ambr. & elect. diasatyr. ad excitandam ♀.

MELIS-

SATUREJA nomen habere videtur à ſaturando, quod cibis condimenti loco addatur, alii juxta SEBIZIUM à Satyris denominatam autumant, quod coitus marceſcentes ſtimulet, Saturey / Garten-Eysop / Garten-Ysop / Bohnen-Krauth / Käse-Krauth / Sengen-Krauth / SARIETTE.

à Thymo differt floribus ſparſim in foliorum alis naſcentibus, non vero in capitulum collectis, à Calamintha floribus pediculis non ramoſis inſidentibus, à Thymbra vero floribus non verticillatim diſpoſitis.

Satureja ſativa I. B. 3. 272. Satureja hortenſis ſive Cunila ſativa Plinii C. B. Pin. 218. Satureja Dod. Pempt. 289. Colitur in hortis, floret fere integra æſtate, eodem anno quo ſeritur rurſus perit.

Attenuat, aperit, diſcutit, convenit in affectibus uteri, menſes ciet, cruditates ventriculi corrigit, prodeſt in anorexia, in affectibus pectoris cephaliciſque. Viſum acuit. Externe diſcutit tumores & ad dolores aurium laudatur. Pulices necare dicitur ſtrata in cubili aut accenſa.

IN OFFICINIS EXTAT

Oleum Saturejæ deſtillatum, Saturey-Oehl / *Huile de Sariette*, roborat nervos, eorumdemque obſtructiones tollit, habetur etiam anodynum in doloribus dentium & aurium.

MELISSA.

Ob Θia ſua aromatica valde ſpirituoſa, analogiam quandam cum ſpiritibus noſtris habentia ſummum cardiacum & analepticum eſt. Hinc in ſubitanea virium proſtratione & amiſſa memoria, in palpitatione cordis ſpecificum eſt. Commendatur & ad epilepſiam, maniam & ſterilitatem.

Febure primum ens Meliſſæ, mire prædicat, quo aniculam iuventuti reſtituiſſe affirmat. [ſi credere fas eſt vid.

ejus Chym. part. 2. p. m. 221. seqq. ubi plura de renovatione & restauratione habet.]

Vis analeptica intenditur flavedine Corticum citri.

℞. Herb. Meliss. Mj. ▽ Meliss. c. v. ℔j. flaved. Cort. Citr. ℥ß. f. infusum ad palpitationem cordis.

℞. Fol. Meliss. Mj. incidantur minutim & infundantur in ♎ vini ℥ij. deind. add. marg. præpar. ʒß. dos. cochl. ij. ex mente Riverii [l. 1. prax. Med c. 13. p. m. 187. qui addit hoc in Illustr. quadam familia Monspeliensi pro secreto gentilitio & hæreditario habitum.]

℞. ▽ Meliss. rub. id. vel fœnicul ana ℥ij. ♎ Theriac. ℥ß. syr. flor. tunic. ʒvj Ess. Citr. ʒß. M. f. mixtura ad tremorem & papitationem cordis.

℞. Aq. Meliss. spirituos. ℥j. Cinam. ʒiij. borrac. ℈j. f. mixtura ad mensium remoram.

℞. ▽ Meliss. rub. id. ana ℥ij. Cinam. ℥ß. Conf. alk. ʒiij. syr. rub. id. s. cinam ℥ß. Julep. rosar. ℥ß. M. f. mixtura analeptica.

HOR-

Μελισσόφυλλον, μελίφυλλον, MELIPHYLLUM, MELLIFOLIUM, MELISSA quasi folium melleum, quod mellis materiam hinc exugant apes, vel à Cretensium Regis Melissi filia, quæ una cum sorore Amalthæa Jovem caprino lacte aluisse in fabulis dicitur. APIASIRUM, quod apes ea delectentur, CITRARIA vel CITRAGO, CITRONELLA, CEDRONELLA ab odore, cum malum Citreum vulgaris Melissa redoleat. Melissen / Mutter-Krauth / Citronen-Krauth / Bienen-Krauth / MELISSE.

Est planta flore monopetalo labiato, cujus labium superius surrectum est, subrotundum, bifidum, inferius vero tripartitum. Ex calyce surgit pistillum posticæ floris parti ad instar clavi infixum, ac quatuor veluti embryonibus stipatum, qui abeunt in totidem semina in capsula, quæ floris calyx fuit, recondita. Adde flores Melissæ

Melissæ in foliorum quidem alis nasci, non tamen omnino verticillatos esse.

Melissa hortensis C. B. Pin. 229. Melissa vulgaris odore Citri I. B. 3. p. 2. 232. Melissa Dod. Pempt. 91.

Colitur in hortis, floret mensibus æstivis & semina perficit, perit postmodum, radice solummodo restibili.

Melissa vires quoque stomachicas, carminativas atque uterinas obtinet. Notanda vero in ultimo casu idiosyncrasia. Valet contra malum Hypochondriacum & exinde dependentem Melancholiam. In balneis uterinis & pediluviis in mensibus deficientibus prodest, quo in casu non tantum interne in infuso sumitur, sed tibialibus quoque recens immittitur. Sacculis quoque cordialibus immiscetur. Visum clarificat.

IN OFFICINIS PROSTANT

Aqua Melissæ, ex herba integra destillata, Melissen-Waßer / *Eau de Melisse*, quæ vel cum aqua vel cum vino destillatur. In palpitatione cordis & symptomatibus uterinis multum celebratur. In affectibus quoque capitis locum habet.

Oleum Melissæ destillatum, Melissen-Oehl / *Huile de Melisse*, quod tanquam cephalicum, cordiale atque uterinum externe potissimum usurpatur.

Sunt qui exinde conservam, essentiam, extractum, spiritum atque sal parant, sed in usum vix amplius veniunt. Celebratur hodierno tempore multum AQUA sic dicta CARMELITARUM, cujus primarium ingrediens quidam Melissam esse putant. LEMERY Aquæ Melissæ compositæ descriptionem hanc tradit.

℞. Melissæ viridis m. vj. flavedinis Cortic. Aurant. ℥ij. Nuc. Mosch. semin. Coriandr. ana ℥j. Cinam. Caryophyll. ana ℥ß. infundantur in vini albi generosi & Spiritus Vini ana libris duabus, digerantur invicem per aliquot dies, postea fiat destillatio. Aqua hæc spirituosa in morbis uteri, capitis, stomachi, cordis, imprimis ejus palpitatione &c. interne conducit, externe membris paralyticis, debilibus, contusis, sugillatisque prodest. Dosis pro usu interno à drachma ad unciam unam.

Tandem nec omitti debet ex Melissa parata aqua antihysterica egregia & usu multiplici comprobata, ab Hochbergio descripta, quæ hæc est.

℞. Folior. Meliss. rec. man. x. vel xij. concisis intersperge baccarum Lauri contusarum & seminis Cumin. ana man. j. Myrrh. elect pulv. ℥ß. castor. ʒij. superaffunde Vini gener. mens. ij. vel iij. stent in digestione per 24. horas in vase bene clauso, postea destillatione proliciatur dimidia pars, quæ multum conducit.

Tandem vel verbo quoque tangendum Arcanum seu primum ens aut quinta essentia Melissæ, de quo remedio cum Paracelso, le Febure aliique præsertim ad rejuvenescentiam conciliandam mira fabulantur.

HORMINUM SCLAREA DICTUM.

In colica & hysterica passione ut & in fluxu albo mulierum & ♀e stimulanda singulariter prodest, ast cave ne nimis utaris, quia ob nimiam sui fragrantiam capiti inducit gravedinem. Datur ut Melissa.

℞. Hormin. rorismar. ana Mij. Vin. generos. Mens. ij. f. decoct. leni igne vel infusum in cineribus contra fluorem album & hystericam passionem.

℞. Horminum, ova conquassata & flores lactis q. s. f. c. butyro placentæ pro stimulanda ♀e, addi potest aliquid essentiæ ambræ.

PLAN-

Ὅρμινον, quoniam venerem stimulat, SCLAREA à caule duriore nec admodum succulento, SCARLEA, GALLITRICUM, ORVALA, TOTA BONA. Scharlach/ Gemein-Scharlach/ Mußcateller-Krauth/ quoniam vino conciliat saporem moschatellinum. TOUTEBONNE, ORVALE.

Est planta flore monopetalo labiato, cujus labium superius falcatum est, inferius vero in tres partes divisum, media cochlearis instar excavata. Ex calyce surgit pistillum floris parti posteriori instar clavi infixum, ac quatuor veluti embryonibus stipatum, qui abeunt

abeunt in ſemina ſubrotunda, in capſula, quæ floris calyx fuit, recondita.

Sclarea Tabern. Icon. 373. Horminum Sclarea dictum C. B. Pin. 238. Gallitricum ſativum I. B. 3, 309. Orvala Dod. Pempt. 292. In hortis & viridariis colitur, floret æſtate.

Notandum de Sclarea, quod vina, in quibus vel per ſe, vel cum floribus ſambuci fuit infuſa, cito inebrient, capitiſque dolores inſignes excitent.

PLANTÆ SALE AROMATICO VOLATILI CUM QUIBUSDAM FIXIS CONSTANTES,

ROSMARINUS.

Præter vires analepticas vim etiam habet in uteri capitis & nervorum obſtructionibus, ut & in colica, fluore albo, memoriæ debilitate, ingreditur quoque cum majorana, hormino ſatureja & mentha inſeſſus & balnea contra ſterilitatem.

℞ Roriſmarin. matricar. ſabin. ana Mj. bacc. junip. ℥iß. Cinam. ʒij. Croc. ʒj. ⊖ 🝗ri ʒß. infunde vini q. ſ. ad remoram menſium. Si alvus ſit adſtricta add. helleb. n. ʒj. fol. ſenn. ℥j. exhibe per vices.

℞ Fol. roriſmar. ℥ß. rad. caryophyllat. ℥j. lign. ſaſſafr. ℥ij. affund. vin. generoſ. q. ſ. coque leniter in vaſe clauſo, cape hauſtum ſubinde inter cibandum ad catarrhos.

℞. Roriſmar. ſalv. abſynth. ana q. v. coque in vino chalybeato & applica utero contra procidentiam.

SAL-

Rosmarinum, quoniam prope mare provenit, & rorem marinum

marinum recipit, λιβανωθὸς, λιβανοτὶς, quia thus accensum redoleat, LIBANOTIS, στεφανωτικὴ, LIBANARIA, ROSMARINUM CORONARIUM, quod coronis inflectatur. HYSSOPUS HEBRÆORUM, CASIA NIGRA. Per excellentiam quoque vocatur ἄνθος, ANTHOS, quasi totus floridus sit hic frutex, Roßmarin/ ROMARIN.

Est planta flore monopetalo labiato, cujus labium superius bifidum & sursum versus posteriora revolutum est, cum staminibus aduncis, inferius vero in tres partes divisum, media cochlearis instar excavata. Ex calyce autem bidentato vel tridentato surgit pistillum, posticæ floris parti ad instar clavi infixum, ac quatuor veluti embryonibus stipatum, qui deinde abeunt in totidem semina subrotunda, in capsula, quæ floris calyx fuit, recondita.

Rosmarinus hortensis angustiore folio C. B. Pin. 217. Rosmarinus Coronarius fruticosus sive nobilior angustiore folio I. B. 2. 25. Rosmarinum Coronarium Dod. Pempt 272. &

Rosmarinus spontaneus latiore folio C. B. Pin. 217. Rosmarinus Coronarius fruticosus ignobilior I. B. 2. 25.

Apud nos colitur in hortis. Sponte nascitur in Gallia præsertim Languedocia, locis etiam incultis, Hispania &c. floret Majo & Junio.

Usurpantur folia & flores, Vires obtinent attenuantes, abstersivas, incidentes, aperientes & obstructiones reserantes. In affectibus quoque pectoris, asthmate, & catarrhis, ut & inflatione ventriculi, sterilitate, chlorosi, ictero, arthritide conducunt.

Externe nervos & articulos roborant, ingrediuntur fomentationes, Recipiuntur quoque in pulveres Ptarmicos; in Epilepsia à LINDANO multum commendatur Rosmarinus, in apoplexia aliisque affectibus soporosis atque paralyticis, Melancholia itidem palpitatione cordis &c. celebratur. Visum & auditum acuit, & tum externe tum interne usurpatus à quibusdam vix non pro panacea habetur.

IN OFFICINIS ASSERVANTUR

Aqua Rorismarini ex integra planta cum aqua vel vino destillata, Roßmarin-Wasser/ *Eau de Romarin.*

Aqua Reginæ Hungariæ, Ungerisch-Waßer/ *Eau de la Reine, d'Hongrie*

d'Hongrie, quæ nihil aliud est quam Spiritus Vini rectificatissimus super folia seu, quod melius flores aliquoties cohobatus. Optima ex Languedocia habetur ob majorem plantæ ibidem fragrantiam.

Aqua hæc spirituosa, verba sunt Dn. CHARAS, præstantissima est adversus quosvis affectus cerebri frigidos, utilissime etiam in usum venit in nervorum & artuum morbis, contra Rheumatismum & arthritidem frigidam. Cephalalgiam sanat, vertiginem dissipat surditati auriumque tinnitui medetur. In capitis contusionibus cunctarum corporis partium sanguinem à concretione præservando & coagulatum resolvendo utilis est. Virtutes quoque stomachicas, carminativas atque Hystericas possidet. Interne assumitur ad drachmam & ultra ex vino vel aqua cephalica, externe pro refocillatione naribus admovetur & partes eadem foventur.

Aqua Cephalica Bœcleri, Böcklers Haupt-Wasser / *Eau Cephalique de Bœcler*. Sale volatili oleoso sexui quoque sequiori non adverso turget, convenit in affectibus capitis, Cephalalgia, clavo, affectibus soporosis, &c. nec in passionibus hystericis ultimum locum occupat; cochleatim, ab uno ad duo &c. datur cochlearia.

Conserva Anthos, sive florum Rorismarini, Roßmarin-Zucker / *Conserve de Romarin*, quæ præter virtutes cephalicas memoriam singulariter confortare dicitur.

Oleum Rorismarini destillatum, Roßmarin-Oehl / *Huile de Romarin*. Interne commendatur in affectibus capitis, apoplexia, paralysi ut & in affectibus uterinis ad aliquot guttas. Externe ingreditur Balsama Cephalica. Facili quoque negotio exinde conficitur

Balsamum Rorismarini, Roßmarin-Balsam / *Beaume de Romarin*.

Mel Anthosatum, Roßmarin-Honig / *Miel de Romarin*. In colica, affectibus soporosis, imprimis apoplexia clysteribus inditur.

Olim prostabant species dianthos & Sal Rorismarini, sed hodie non amplius usurpantur

Tandem merito mentio injicienda remedii contra gravem auditum non omnimodo spernendi, quod consistit in axungia, quæ ex anguilla surculis Rorismarini confixa & ad ignem lentum assata extillat & calide auribus instillatur. Quidam etiam per infu-

sionem

ſionem exinde parant *Vinum Roſmarinatum*, Roßmarin-Wein / *Vin de Romarin*, quod cephalicum cardiacum ſtomachicum atque Hyſtericum habetur.

SALVIA.

Virtute rorimarino reſpondet, ſed in epilepſia, vertigine, paralyſi, virginum cachexia & leucophlegmatia conſenſum cum Utero habente, ut & podagræ & arthriditi medetur.

℞. Fol. ſalv. ſerpill. ana Mij. roriſmar. Miij. vel iiij. bacc. Junip. ℔ß. coq. in aq. f. pediluvium contra podagram.

℞. Fol. ſalv. q. v. infund. ∽ vini fac eſſentiam, quam cape cochleatim ad podagram.

℞. Conſerv. ſalv. ℥vj. Zinz. chin. cond. ℥ß. ſem. ſinap. l. eruc. ℥ij. cardam. cubeb. galang. ana ℈j. ⊖ vol. ſucc. ℥ß. ∽ Ceraſ. nigr. & ſyr. flor. tunic. q. ſ. f. Elect. ad vertiginem ex cruditate ventriculi.

℞. Salv. menth. abſynth. ana q. v. deſtilla c. vino & deſtillatum cape ad famem caninam.

MEN-

SALVIA à ſalute, vel ſanitate, quam inducit & conſervat, dicta; Alii à Saliva, quam maſticata elicit, dictam putant, ἐλελίσφακος, quoniam retorrida quaſi viſitur & exſucca, Salbey / SAUGE.

Eſt planta flore monopetalo labiato, cujus labium ſuperius modo fornicatum eſt modo falcatum, inferius vero tripartitum extuberans, nec cochlearis inſtar excavatum ut in hormino & ſclarea. Ex calyce ſurgit piſtillum, poſticæ floris parti ad inſtar clavi infixum, ac veluti quatuor embryonibus ſtipatum, qui deinde abeunt in totidem ſemina ſubrotunda, in capſula, quæ floris calyx fuit, recondita. His notis addenda ſunt ſtamina os Hyoides quo-

quodammodo referentia. Salviæ species flore fructuque carentes facile dignoscuntur odore quodam proprio, aromatico, graveolente, & foliis rugosis quales esse solent usu detritæ vestes.

Ex pluribus Salviæ speciebus duæ sequentes in usum culinarem atque Medicum potissimum veniunt

Salvia major an Sphacelus Theophrasti C. B. Pin. 237. Salvia latifolia I. B. 3. 304. Salvia major Dod. Pempt. 250. Große-Breyte-Salbey. SAUGE. &

Salvia minor aurita & non aurita C. B. Pin. 237. Salvia minor Auriculata I. B. 3. 305. Salvia minor Dod. Pempt. 290. Spitz-Salbey / Edle-Salbey / Kreutz-Salbey / SAUGE FRANCHE, PETITE SAUGE.

Utraque colitur in hortis, floret æstate. Folia & flores in usu sunt. Surculi Salviæ haud raro carni vervecinæ ad gratiorem saporem conciliandum infiguntur. Miscentur quoque cum ovis frixis, aut cum certa massa farinacea in lagana coguntur. Vires obtinet Salvia abstergendi, incidendi, menses movendi, urinam ciendi & partum pellendi. Cerebro nervis & articulis quam maxime convenit, unde illud SALERNITANORUM,

Salvia confortat nervos manuumque tremorem
Tollit.

Ad fœcunditatem uterum calefaciendo roborandoque conferre dicitur; qua ex causa, quoniam multos curat morbos, hæcce pronunciant verba SALERNITANI,

Salvia Salvatrix, Naturæ conciliatrix.

Sunt qui contra febres intermittentes per novem dies folia Salviæ comedunt, & quidem primo die novem, secundo octo & sic porro descendendo ad unum diem: Memoriæ confortandæ & sensuum vi adaugendæ consecrata est Salvia, tussim mitigat aliisque pectoris morbis medetur. Valere quoque fertur contra pestem venena & pocula suspecta, unde rursus SALERNITANI canunt,

Salvia cum Ruta faciunt Tibi pocula tuta.

Externe Salvia commendatur in balneis, cucuphis, fomentis & suffitu. Ingreditur pulveres sternutatorios. Serpigines & lentigines delet, in oris Scorbuto, aphthis & ulceribus oris convenit. In

odontalgia laudatur decoctum salviæ cum vino, item in vulneribus mundandis atque curandis. Quidam adeo extollunt ob virtutes Salviam, ut cum Schola SALERNITANA exclament

Cur moritur homo cui crescit Salvia in horto?

Quibus tamen cum ejusdem Scholæ Medicis facile respondere est dicendo

Contra vim mortis non est Medicamen in hortis.

Circa usum autem Salviæ monent, ne in usum trahatur antequam optime lotione sit depurata, quoniam bufonum præsertim veneno aut saliva venenata facile illam infici asserunt. Hinc reperiuntur qui hoc metu inducti salviam & rutam alterno ordine plantant.

IN OFFICINIS INVENIUNTUR

Aqua Salviæ, Salbey-Waßer / *Eau de Sauge* destillata ex herba cum floribus.

Aqua Salviæ composita, vermischtes Salbey-Waßer / *Eau de Sauge composée.* Calefacit, siccat, cephalica, arthritica & penetrantissima est, conveniens tam interne quam externe. Hystericas quoque solatur debito tempore adhibita. Dosis cochlear unum ad duo &c.

Conserva Salviæ ex floribus, Salbey-Zucker / *Conserve de Sauge.*

Oleum Salviæ coctum, Salbey Oehl / *Huile de Sauge*, partibus nervosis, quas roborat, amicum est, & virtute discutiente gaudet.

Oleum Salviæ destillatum, destillirt Salbey-Oehl / *Huile de Sauge distillé*, partibus quoque nervosis dicatum est.

Extractum Salviæ, Salbey Extract / *Extrait de Sauge*, quod ut reliqua ex Salvia praparara capitis affectibus medetur.

De Salvia Franc. PAULINI peculiarem edidit tractatum, qui insignitur SACRA HERBA seu NOBILIS SALVIA.

Nec silentio prætereundum tantopere celebratum & adamatum *Vinum Salviatum*, der Salbey-Wein / *Vin de Sauge*, per infusionem in vino vel cum uvis recentibus vel cum uvis passis, & aromatibus paratum, in vulgus notissimum, quod, ut cum SEBIZIO loquar, nervis potissimum cerebro & ventriculo salutare est, confert

fert tremulis, convulsis, paralyticis. Adversatur venenis. Bibendum est mulieribus, quæ ob frigiditatem & lubricitatem matricis infœcundæ sunt.

MENTHA CRISPA.

Hujus ⊖ aromaticum ventriculum ejusque fermentum auget & confortat, ut specifica audiat in cholera, vomitu, colica, anorexia, singultu & vertigine, ob sui penetrantiam etiam uterina est. Externe commendatur ad lactis concrescentiam, it. ad vomitum & dolorem ventriculi. Datur decoct. conserv. infus. aq. dest. ∽us, 🝆 dest. Elix.

℞. Menth. q. v. affund. ∽ vin. f. Elix. stomachic.

℞. Menth. summit. absynth. ana Mj. acori rec. ʒij. Cinam. ac. ℥ß. f. nodulus in vino ad vitia Ventriculi.

℞. Aq. Menth. ℥iij Essent. Castor. ʒiij. Laud. op. gr. iij. Elix. Citr. q. s. M. exhibe in colica convulsiva.

℞. Aq Menth. ℥iß. ∽ theriac. ʒiij. Conf. alk. ʒj. L. O. gr. ij. syr. menth. ʒvj. f. mixtura ad singultum.

℞ 🝆 Menth. dest. gt. ij. L O. gr. ij. aq. Menth ℥j. Cinam. ℈ij. M. contra vomitum præcipue ex hypercatharsi.

℞. 🝆 Menth tacamahac. q. v. cum 🝆 Nucist. expr. f. liniment. ad vomitum & cardialgiam add. L. O.

MEN-

Μίνθη, ἡδύοσμος, MENTHA, ab odore dicta, quod eo mentem excitet, BALSAMUM olitoribus audit, Müntz / Balsam / MENTHE, BEAUME.

Est planta flore monopetalo labiato, cujus labium superius fornicatum est, inferius vero tripartitum, sic tamen ambo secantur, ut flos quadripartitus primo aspectu videatur, observante RAJO. Ex calyce autem surgit pistillum posticæ floris parti ad instar clavi infixum, ac quatuor veluti embryonibus stipatum, qui deinde

 abeunt

abeunt in totidem semina, in capsula, quæ floris calyx fuit, recondita. Menthæ species flore fructuque carentes odore quodam proprio aromatico dignosci solent. Plures autem reperiuntur, hic vero de crispa sermo est, quæ iterum duplex in usum trahitur, nempe

Mentha rotundifolia crispa spicata C. B. Pin. 227. Mentha spicata rotundifolia crispa I. B. 3. p. 2. 218. Mentha altera Dod. Pempt. 95. Krauße-Müntz / Krauß-Balsam / MENTHE OU BEAUME CRESPÉE. &

Mentha crispa verticillata C. B. Pin. 227. Mentha crispa verticillata folio rotundiore I. B. 3. p. 2. 215. Mentha prima Dod. Pempt. 95. Garten-Müntz / Krauß-Balsam / 2c.

Coluntur in hortis, sponte etiam nascuntur, florent Julio præsertim.

Mentha, cujus usus olim etiam fuit culinaris, attenuat, subadstringit. Inter remedia stomachica vix non principatum obtinet. Contra lactis coagulationem mulierculæ viridem mentham contundunt & mammis applicant vel etiam ejusdem decoctum cum linteis adhibent. Juxta HORSTIUM surculi Menthæ in lac immissi ejus coagulationem impediunt.

Semen Menthæ venereum extinguere appetitum & sterilitatem inducere dicunt, unde ab ARISTOTELE jam quæsitum fuit, cur in proverbio quæratur, Mentham belli tempore neque edito neque serito. Alii vero Mentham Venerem stimulare autumant. Nonnulli media incedunt via. Mentham recentem Venerem stimulare siccam vero inhibere asserentes. Laudatur semen ad gonorrhœam. Succus Menthæ fluxibus sanguineis conducit. In doloribus post partum & in fluore albo atque chlorosi commendatur. Laudatur in sacculis carminativis, anticolicis & antihystericis, tinnitum & sibilum aurium tollit, morsibus animalium medetur, ut & rheumatismis. Nondum experientia sufficienter comprobatum est, vulneratos, quibus Mentha exhibetur, aut qui solummodo mentham secum gestant, difficilius curari.

IN OFFICINIS PROSTANT

Aqua Menthæ, Krauß-Müntz oder Kraußbalsam-Waßer / *Eau de Menthe*, quæ stomachica & antihysterica est insignis, passiones hyste-

hystericas & præcavens & arcens, mulieres ad tormina ventris in infantibus compescenda adhibent, commendatur quoque in tumore testium ex hernia & fecibus retentis in scroto.

Oleum Menthæ coctum, Kraußmüntz-Oehl/ *Huile de Menthe*, stomachicum est & uterinum.

Oleum Menthæ destillatum, destillirtes Kraußbalsam-Oehl *Huile de Menthe distillé*, datur ad aliquot guttas.

Syrupus Menthæ, Kraußbalsam-Syrup/ *Syrop de Menthe*. Non admodum quidem gratus est, ventriculo tamen dicatus, eundem roborat & calefacit singultum & vomitum inhibet, flatusque dissipat, sicuti quoque in affectibus uterinis haud inutiliter adhibetur.

MENTHA AQUATICA.

Cum Mentha omnino conspirat, sed recipitur hodie inter balnea uterina & nervina.

MENTHA AQUATICA vocatur quoque σισύμβριον, SISYMBRIUM, BALSAMUM PALUSTRE, Waßer-Müntz/ Bach-Müntz/ Fisch-Müntz/ Wildkatzen-Krauth/ Roß-Müntz/ MENTHE AQUATIQUE OU SAUVAGE. Character plantæ sub Mentha crispa cerni potest.

Mentha rotundifolia palustris seu aquatica major C. B. Pin. 227. Mentha aquatica sive Sisymbrium J. B. 3. p. 2. 223. Sisymbrium Dod. Pempt. 97.

Riguorum ac humentium alumna est hæc Mentha, floret Julio.

Præterquam quod cum Mentha coincidat urinas quoque & calculos pellit cum vino pota, dicente SCHWENCKFEIDTIO. Folia ad cephalalgiam & apum vesparumque ictus laudantur. Postponitur semper Menthæ crispæ ob odorem insuaviorem.

MENTHASTRUM.

Nil differt à Mentha aquatica, nisi quod odor sit paulo gravior, ingreditur etiam balnea uterina & nervina.

MENTASTRUM, MENTHA EQUINA, MENTHA CABALLINA, Wilde Krauß Müntz/ Roß=Müntz/ Wilde=Müntz/ MENTHE SAUVAGE: à Mentha ratione characteris non differt; vocatur

Mentha sylvestris folio longiore C. B. Pin. 227. Menthastrum spicatum folio longiore candicante I. B, 3. 2. 221. Menthastrum Dod. Pempt. 96.

Humidis locis provenit, ad fluviorum ripas, gravem odorem exhalat, floret Julio.

Virtute anthelmintica gaudet, in asthmate conducit & menses pellit, laudatur in auditus difficultate.

NEPETA.

In Uteri affectibus, in mensium & lochiorum remora tam interne quam externe specifice usurpatur, ingreditur quoque balnea & clysteres uterinos.

℞. Nepeth. puleg. sabin. matricar. ana q. v. f. infusum uterinum ex vino ad mensium remoram.

CA-

MENTHA CATARIA, MENTHA FELINA, CATARIA dicitur quod Cati seu feles mire ea planta delectentur, HERBA FELIS, HERBA CATI, CALAMINTHA CATARIA, NEPETA, Nept/ Katzen=Müntz/ Katzen=Nept/ Katzen=Krauth/ Stein=Müntz/ HERBE AUX CHATS.

Est planta flore monopetalo labiato, cujus labium superius surrectum est, subrotundum bifidum, inferius vero in tres partes divi-

divisum, media cochlearis instar excavata, cæteris tanquam alis orificium insigne inter duo labia positum cingentibus. Ex calyce autem surgit pistillum, posticæ floris parti ad instar clavi infixum, ac quatuor veluti embryonibus stipatum, qui abeunt in totidem semina in capsula, quæ floris calyx fuit, recondita. Catariæ species flore fructuque carentes odore quodam proprio acri & aromatico, foliisque canescentibus dignosci solent.

Cataria major vulgaris Tourn. I. R. H. cl. 4. S. 3. g. 18. Mentha Cataria vulgaris & major C. B. Pin. 228. Mentha Cataria I. B. 3. p. 2. 225. Cataria herba Dod. Pempt. 99.

Circa margines hortorum, secus aggeres, scrobes ac vias humido & uliginoso solo nascitur. Floret mensibus æstivis.

Partium est tenuium, attenuat atque aperit. Commendatur in obstructionibus Hepatis & Lienis, ictero, tussi, asthmate & pulmonum tartaro. Usurpatur infusa vel in aqua vel in vino. Succus inditus naribus pituitam extrahit & visum acuere dicitur. Adversus veneficia à vulgo commendatur. Dicitur etiam præsertim ejus radix masticata & comesta homines mites reddere iracundos & truculentos.

OFFICINÆ SERVANT

Aquam Nepetæ, Nept oder Katzenmüntz-Waßer / *Eau de l'herbe aux Chats.*

CALAMINTHA.

Cum mentha conspirat, sed in flatibus dissipandis & mensibus ciendis potens est, adeo ut & fœtum excludere dicatur, in artuum doloribus & orthopnœa appropriatum medicamentum est.

Externe pubi ad inflammationem uteri, ut & capiti ad vertiginem, & ventriculo ad vomitum applicatur. Præterea ingreditur catapl. fomenta insessus & balnea.

PU-

καλαμίνθη, quasi pulchra Mentha, Calamenth/ Ackermüntz/ Gemeine-Bergmüntz/ Wild-Mutterkrauth/ Berg-Poley/ CALAMENT.

Est planta flore monopetalo labiato, cujus labium superius surrectum est subrotundum bifidum, interius vero tripartitum. Ex calyce surgit pistillum posticæ floris parti ad instar clavi infixum, ac quatuor veluti embryonibus stipatum, qui abeunt in totidem semina subrotunda in capsula, quæ floris calyx fuit, recondita. His notis addendum est flores Calaminthæ in foliorum alis nasci, pediculis ramosis insidentes.

Calamintha vulgaris vel officinarum Germaniæ C. B. Pin. 228. Calamintha flore magno vulgaris I. B. 3. p. 2. 228. Calamintha montana Dod Pempt 98.

Crescit in arvis, montes amat umbrosos & saxosos clivos. Viget æstate ac fere toto anni tempore, à Junio in autumnum flores semenque perficit.

Calamintha aperit, attenuat, abstergit viscera atque corrigit, tussi medetur & asthmati. Blandum quoque est diureticum, ulcera renum abstergit & mictum cruentum sanat.

Syrupus atque *species Diacalaminthæ* ut & *Aqua destillata*, ob ingratiorem paulo saporem non amplius in usu.

PULEGIUM.

Menthæ vel calaminthæ analogum est, ast præstantius, & in tussi clamosa, in mensibus & lochiis pellendis nulli secundum. Externe in ischuria renali singulare est.

℞. Puleg. Mij. infund. vino dulci, add. syr. puleg. vel scabios. contra tussim, clamosam, vel loco vini affundatur aqua dest. ♌uosa.

℞. Decoct. puleg. ℥iiij. Tinct. Castor. ʒj. syr. puleg. q. s. ad gratiam. M. exhibe contra ischuriam. it. injice in vesicam ad eundem affectum.

℞. Puleg. flor. chamom. sabin. ana Mj. pulp. colocynth. ʒß. f. decoct. injiciendum ad provocandos menses.

℞. Decoct.

℞. Decoct. Puleg. vel aq. -uos. ℥iiij. ex quo cape borrac. Venet. ℈j. pulv. Cinam. ℈ß. ☍ d. cinam gt. j. f. pulv. ad mensium remoram, si dolores adsunt add. L. O. gr. j.

℞. Aq. puleg. ℥ij hysteric. ʒij. Essent. Castor. ʒß. liq. C. C. succinat. ʒj. M. mixtura in paroxysmo apoplexiæ.

℞. Aq. puleg. ℥iij. Cinam. ʒiij. M. pro vehiculo in quo medicamenta contra obstructiones uteri exhibentur.

℞. Gumm. animæ ʒß. aq. Puleg. -uos. q. s. redige in formam Emuls. add. syr. puleg contra tussim & asthma.

Γλήχων, γλίχων, βλήχων, πλίχων, quia à pecoribus comestum balatum excitat, PULEJUM, PULEGIUM REGALE vel REGIUM, Poley / Hertz-Poley / POULIOT.

Ad Mentham pertinet, & est

Mentha aquatica seu Pulegium vulgare Tourn. I. R. H. cl. 4. S. 2. g. 10. Pulegium latifolium C. B. Pin. 222. Pulegium I. B. 3. p. 256. & Dod. Pempt. 282.

Locis gaudet palustribus incultis tamen, Julio & Augusto floret, & tunc quidem colligendum.

Pulegium aperit, attenuat, resolvit, refertur inter plantas nervinas & cephalicas, uterinas stomachicas atque pectorales ictericis atque hydropicis conducit. Externe quoque dolores mitigat, vertiginem discutit & ingreditur pediluvia ad ciendos menses. Pulegium ex aceto tepido potum & appositum naribus loquelam amissam statim restituit ex mente SCHWENCKFELDTI.

IN OFFICINIS PROSTAT

Aqua pulegii, Poley-Wasser / *Eau de Pouliot* &
Oleum destillatum Pulegii, Poley-Oehl / *Huile de Pouliot*, æque ac aqua utero est dicatum.

EUPATORIUM.

Salia aromatica obtinet cæteris rigidiora, propterea

convenit in obstructionibus & morbis chronicis ortis à crassa, terrestri acida viscosa materia. Datur decoctum & infusum.

℞. Eupator. Mij. agrimon. summit. absynth. ana p. ij. f. infusum ex vino ad affectus melancholicos.

℞. Eupator. Mij. coq. c. vino, adde camphoram & applica tumoribus hydropicis.

HYS-

EUPATORIUM, Eupatoria, à Rege Eupatore, unde regiam auctoritatem habere dicitur à PLINIO. Triplex potissimum recensetur, Eupatorium veterum, de quo infra; Eupatorium Mesues quod est Ageratum, & Eupatorium Avicennæ sive Cannabinum.

Ultimum vocatur alias EUPATORIUM ADULTERINUM PSEUDO EUPATORIUM, CANNABINA AQUATICA, HERBA ST. CUNIGUNDIS, TRIFOLIUM CORVINUM, CONSOLIDA CERVINA, Waßer-Dosten / Waßer-Hanff / Künigs-Krauth / Kunigunden-Krauth / Alb-Krauth / Hirtz-Güntzel / Hirsch-Klee / Hirschwund-Krauth / EUPATOIRE.

Est planta flore flosculoso, plurimis scilicet flosculis (ex quibus longa capillamenta plerumque surgunt) constante multifidis, embryoni insidentibus & calyce longo, tereti, ac squamoso comprehensis. Embryo autem abit in semen pappis instructum.

Eupatorium Cannabinum C. B. Pin. 320. Eupatorium adulterinum I. B. 2. 1065. Vulgare Hepatorium Dod. Pempt. 28.

Ad scrobes rivulorum, stagnantium aquarum margines, fluviorumque ripas Julio & Augusto viget.

Planta hæc hepati & Lieni est dicata, in ictero & hydrope prodest, item in febribus tertianis & quartanis, urinam pellit & in tussi aliisque pectoris affectibus conducit. Remedium præterea constituit insigniter vulnerarium imprimis externum; Detergit cutim scabieique medetur. Balneis & insessibus uterinis ad menses præsertim ciendos immiscetur. Ad Cephalæam in lixiviis adhibetur. Animalia venenata fugare dicitur, si in suffitu usurpetur.

EUPATORIUM MESUÆ vocatur alias AGERATUM, Αγήρατον,

Ἀγήρατον, quod non senescat seu flores diu servet. HERBA JULIA à mense, quo floret, BALSAMITA MINOR, COSTUS HORTENSIS MINOR, HERBA DIVÆ MARIÆ, Leber oder kleiner Costen-Balsam / Frembd Leber-Krauth / Klein Welsch Frauen-Krauth. EUPATOIRE DE MESUE'.

Est species Ptarmicæ, planta scilicet flore radiato, cujus discus ex plurimis flosculis, corona vero ex semi flosculis componitur, embryonibus insidentibus & calyce squamoso comprehensis. Embryones autem abeunt in semina tenuia. His notis addenda sunt folia vel denticulata, vel in amplas lacinias divisa & à millefolii incisuris aliena.

Ptarmica lutea suaveolens Tourn. I. R. H. cl. 14. S. 3. g. 9. Ageratum foliis serratis C. B. Pin. 221. Ageratum plerisque, Herba Julia quibusdam I. B. 3. 142. Balsamita minor Dod. Pempt. 295.

In Gallia Narbonensi & Italia sponte nascitur, colitur in hortis floret Julio & Augusto.

Calefacit, attenuat, abstergit, aperit, resolvit, bilemque evacuat, ut SCHWENCKFELDT loquitur. Hepatica est planta atque splenetica, ictero medetur, atque Hydropi; laudatur contra febres inveteratas præsertim quartanam. Vi stomachica quoque gaudet, colicæ conducit & passioni hystericæ. Vermes necat tum interne tum externe.

HYSSOPUS.

Ob vim aromaticam temperatiorem in specie pectori dicatur, tussi & pleuritidi medetur. Datur decoctum infusum syr. simpl. & comp. aq. dest.

℞. Hyssop. Mij. coq. in vino, add. colatur. syr. propr. contra tussim.

℞. Aq. Hyssop. Menth ana ℥ij. asthmatic. ℥vj. ♎ gumm. ammom. ʒiß. syr. Nicot. ℥iij. M. cape cochleatim ad asthma.

℞. Aq. Hyssop. applica oculis ad sugillata, add aq. puleg.

Ὕσσωπος, a madefaciendo faciem, HYSSOPUM, Isop/ Eisop/ Kloster oder Kirch-Hysop/ Eisewig/ HISOPE.

Est planta flore monopetalo labiato, cujus labium superius surrectum est subrotundum, bifidum, inferius vero in tres partes divisum, media cochlearis instar excavata, bicuspide & quodammodo alata. Ex calyce surgit pistillum posticæ floris parti ad instar clavi infixum, ac quatuor veluti embryonibus stipatum, qui abeunt in totidem semina oblonga in capsula, quæ floris calyx fuit, recondita. Hyssopus flore fructuque carens foliis longis angustis & odore grato dignosci solet.

Hyssopus Officinarum cærulea seu spicata C. B. Pin. 217. Hyssopus vulgaris spicatus, angustifolius flore cæruleo I. B. 3. 274. Hyssopus vulgaris Dod. Pempt. 287.

Colitur in hortis. Floret Junio Julioque. In usum veniunt folia cum floribus Augusto collecta. Magnas habere vires in apoplexia & epilepsia tum curatorie tum præservatorie fertur. Aperit præterea, obstructiones viscerum reserat, in ictero, Hydrope calculo prodest, menses secundinas ut & urinam pellit Ob vim balsamicam resocillat. Oculorum sugillationibus, uteri impuritatibus, auriumque tinnitui medetur. Odontalgiæ quoque conducit. Insessibus, Balneis, fomentis, clysteribus ad colicam & uteri affectus immiscetur.

IN OFFICINIS EXTAT

Aqua Hyssopi ex herba & floribus destillata, Hysop-Waßer/ *Eau d'Hisope.*

Syrupus Hyssopi, Hysop-Syrup/ *Sirop d'Hisope.* Pectoralis est & in asthmate commendatur, præsertim ubi pituita & serum crassum peccat.

Tabulæ de Hyssopo, Hysop oder Kirch-Hysop-Täfflein/ *Tablettes d'Hisope*, ad incidendam pituitam crassam ad tussim & ad asthma commendantur, expectorationem promovent. Dosis ad drachmam, drachmas duas &c.

PO-

POLIUM.

Celebre est in Uteri vitiis ab obstructionibus. Sylvius adscribit vim antepilepticam [Prax. Med. l. 2. c. 20. §. 148. p. m. 427. ubi inter celebratissima medicamenta antepileptica post rutam, polio montano secundum locum tribuit] veteres vero vim contra maniam & noctambulationem.

℞. Summit. polij. q. v. affund. vin. f. infus. uterinum.

℞. Polij q. v. f. cucupha imponenda capiti.

Πολιὸν, quasi canum, nam ex Dioscoride corymbos habet cæsariei canæ similes. Polium Montanum, Berg-Pollum / Berg-Poley. Polium.

Est planta flore monopetalo labiato, cujus labii superioris locum occupant stamina; Labium vero inferius in quinque partes dividitur. Ex calyce autem surgit pistillum posticæ floris parti ad instar clavi infixum, ac quatuor veluti embryonibus stipatum, qui abeunt in totidem semina in capsula, quæ floris calyx fuit, recondita. His notis addendum est flores polii in capitulum collectos summis ramulis & caulibus innasci.

Polium montanum luteum C. B. Pin. 220. Tabern. Ic. 364. Polium luteum Lob. Ic. 487.

Crescit in montibus regionum calidiorum, Languedocia, Provincia, Delphinatu &c. colitur in hortis, floret Julio & Augusto.

Polium rarius in usum trahitur, commendatur in obstructionibus, catarrhis, affectibus pectoris, menses & urinam ciet, in Hydrope & Ictero conducit. Recipitur in Theriacam, sunt qui illud quod ex Creta sive Candia affertur, præferunt; sed discrimen vix adest.

DICTAMNUS CRETICUS.

Polio accedit & cum pulegio ad partum promovendum commendatur.

 ℞. Dictamn.

℞. Dictamn. Cretic. ʒß. borrac. ℈j. f. pulv. dandus ex vino rutaceo ad partum promovendum.

℞. Dictamn. Cretic. puleg. polij. ſabin. f. ex vino infuſ. ad part. promovendum.

℞. Fol. dictamn. p. j. infund. ▽ fervent. infuſum ſorbillando cape ad menſium remoram.

Δίκταμνος, δίκταμνον, quidam hanc vocem ἀπὸ τοῦ τίκτειν, alii ἀπὸ τοῦ δίκτειν parere, JOH. BAUHINUS vero à monte Cretæ δίκτης & θάμνος deducit. Cretiſcher oder Candianiſcher Diptam/ DICTAME DE CANDIE, DICTAME DE CRETE.

Inter Origani ſpecies refertur.

Origanum Creticum latifolium tomentoſum ſeu Dictamnus Creticus Tourn. I. R. H. cl. 4. S. 3. g. 12. Dictamnus Creticus C. B. Pin. 222. Dictamnus Cretica ſeu vera I. B. 3. p. 2. 253. Dictamnum verum Dod. Pempt. 281.

In Creta provenit, Julio floret, colitur etiam in hortis.

In uſu folia tomentoſa & odorata. Vires obtinet attenuantes, aperientes, uterinas & Alexipharmacas, unde in Theriacam & Mithridatium recipitur. Externe ad ſpicula & res heterogeneas ex vulneribus extrahendas conducere dicitur, ea præſertim de cauſa, quod cervos ſagittis ictos ad Dictamnum recurrere ſicque ſpicula extrahere narretur.

MATRICARIA SEU PARTHENIUM.

Cæteris rigidiore & penetrante ⊖ præfertur, & propterea ratione virtutis uterinæ polium & dictamnum ſuperat, habet quoque blandam vim anodynam, quæ ex odore ad chamomillam nonnihil accedente cognoſcitur. Succus in pluſcula doſi datus alvum laxat.

℞. Matricar. artemiſ. flor. chamom. ſabin. ana Mj. f. de-

coct. ex ▽ & vino ad Uteri affectus. Ex eodem decocto f. etiam clyster carminans. Etiam cataplasmatis forma abdomini applicari potest post partum.

AR-

Παρθένιον, HERBA VIRGINEA, quod virginum morbis medeatur, MATRICARIA, MATRONELLA, MATRONARIA HERBA UTERINA à virtutibus, Mettram / Metram / Meter / Metter-Krauth / Matron-Krauth / Mutter-Krauth / Magd-Blum / Meyd-Blum / Sonnen-Aug / MATRICAIRE.

Est planta flore plerumque radiato, cujus discus ex plurimis flosculis, Corona vero ex semiflosculis componitur, embryonibus insidentibus & calyce semisphærico & quasi squamoso comprehensis. Embryones autem abeunt in semina oblonga thalamo affixa. His notis addendum flores quasi per fasciculos nasci & folia multifariam ac veluti per conjugationes secari.

Matricaria vulgaris seu sativa C. B. Pin. 133. Matricaria vulgo minus Parthenium I. B. 3. 129. Artemisia tenuifolia Tab. Ic. 8.

Nascitur in sepibus, hortis, secus veteres muros, locis gaudet ruderatis, floret æstivis mensibus.

Folia cum floribus in usu sunt. Vires obtinet Matricaria attenuantes, aperientes, incidentes & diureticas. Menses & secundinas atque lochia pellit, in passione Hysterica conducit. Colicos quoque dolores sedat, & flatus discutit. Rustici adversus nauseam, anorexiamque & dolores ventriculi folia recentia vel per se vel cum sale assumunt.

Succus matricariæ laudatur in quartana Hydrope & juxta quosdam in impotentia. Valet etiam in arthriride & vertigine. Externe ingreditur sacculos & clysteres carminativos contra colicam & tormina hysterica. In infantum morbis præsertim torminibus multum usurpatur. Imponitur mammis ad lac discutiendum, ad dolores capitis quoque usurpatur. Pessarium exinde factum menses ciet.

IN

IN OFFICINIS PROSTANT

Aqua Matricariæ, Metram oder Mutterkrauth-Waßer / *Eau de Matricaire.*

Oleum Matricariæ, Mettram-Oehl / *Huile de Matricaire*, per coctionem paratum, in colica flatibus & uteri affectibus ut & doloribus post partum conducit.

ARTEMISIA

Virtutibus uterinis remissior est, quam matricaria. Carbo ad radicem repertus neque productum radicis est, neque antepilepticus, ex observatione propria.

℞. Artemis. Mij. sem. cicer. r. ℥j. coq. cum ▽ propria destillata, exhibe contra dolores post partum, adde tantillum cinamomi si adsit virium prostratio.

℞. ⊖ artemis. ʒß. exhibe ex decocto ficuum ad sudores movendos, præcipue in variolis & morbillis.

PLAN-

Ἀρτεμισία vel ab Artemi Mausoli Cariæ Regis uxore, vel ab Artemide Diana, quia succurrit parturientibus, παρθενις, παρθένιον; PARTHENIUM, HERBA REGIA, OLUS REGIUM, MATER HERBARUM, CINGULUM ST. JOHANNIS, St. Johannes-Gürtel / faciunt enim inde coronas & cingula, quibus corpus cingunt, inde nescio quæ carmina recitant, & vesperi in ignem St. Johannis conjiciunt, & sic ab omnibus malis se tutos putant; qua de re conferatur FUCHSIUS. Germanice vocatur etiam Beyfuß / quia lassitudinem præcavere fertur. Quidam autem id in jocum trahunt dicentes, non facile fatigatur, qui habet Beyfuß / hoc est quatuor pedes equi validi, videatur HOFFMANNUS de medicamentis officinalibus; Buck / ARMOISE.

Est planta flore flosculoso plurimis flosculis constante multifidis, embryoni insidentibus & calyce squamoso comprehensis. Inter

flosculos vero occurrunt, & embryones nudi in capillamentum bifidum desinentes, qui perinde ac embryo abeunt in semina Absinthii æmula: ab absinthio autem differt sola facie externa, nam florum discrimen oculos pene fugit.

Artemisia vulgaris major caule & flore purpurascentibus C. B. Pin. 137. Artemisia vulgaris I. B. 3. 184. Artemisia rubra Tabern. Icon. 7. Rother Buck. &

Artemisia vulgaris major caule ex viridi albicante Tourn. I. R. H. cl. 12. S. 3. g. 4. Artemisia alba Tabern. Icon. 8. Weisser Buck.

Differunt inter se ratione potissimum caulis ut & floris. Passim circa urbes, pagos, arces, muros in convallibus & montibus proveniunt florentes Julio & Augusto.

Utraque Artemisia in usum venit, frequentius tamen rubra & quidem tum summitates tum tota herba.

Attenuat artemisia, aperit & penetrat, Menses & Lochia promovet. Smuck & alii putant quod si artemisia ab inferiore parte sursum versus decidatur Artemisia menses supprimat, sin vero à parte superiori deorsum versus, eosdem promoveat: fides sit penes authores. Ex uterinis plantis est celeberrima, tam interne quam externe usurpata. In utero purificando sterilitateque corrigenda, mola, partu difficili, fœtu mortuo exturbandis conducit, item in chlorosi & pallidis virginum coloribus. Laudatur quoque ad affectus urinarios ad obstructiones viscerum, icterum & Hydropem. A TABERNÆMONTANO inter plantas vulnerarias ex propria experientia recensetur & præsertim in vulneribus Sclopetorum ejus decoctum tum externe tum interne usurpandum celebratur. In doloribus podagricis & arthriticis laudem obtinet, sunt enim, qui dicunt, radicem comestam subito intolerabiles lenire dolores. In contracturis & paralysi artuum locum habere potest. Deprædicatur à quibusdam in affectibus pectoris. Ingreditur Balnea & pediluvia uterina in mensibus ciendis & sterilitate arcenda. Commendantur Balnea Artemisiæ ad lassitudinem & imbecillitatem membrorum, vel ex itinere vel ex morbis contractam. Ingreditur quoque sacculos carminativos & antihystericos.

De CARBONIBUS ARTEMISIÆ, quæ nihil aliud sunt quam radices Artemisiæ annosæ, demortuæ atque ita exsiccatæ & nigrican-

nigricantes, multa inter Authores disceptatio est. Quidam hos carbones colligendos esse ipso S. Johannis Baptistæ festo hora 12. meridiana suadent, alii ante solis ortum effodiendos & imprimis sub Artemisia rubra reperiundos censent. Hos jam tanquam antepilepticum mirum deprædicant, cum JOELE, PATAEO, ETTMÜLLERO &c. Reclamant autem alii & rem superstitionem anilem sapere asserunt, ita ut stultorum lapides Narren-Kohlen/ hos carbones appellitent. Quod si aliquid etiam præstitere, certe tamen non tantis laudibus virtus ipsorum celebranda carbonum, qui circa festum Joh. Baptistæ per aliquod reperiuntur tempus. Usurpantur autem tum interne tum etiam externe collo instar amuleti appensi. Reperiuntur etiam qui hanc plantam contra incantationes & veneficia facere sibi persuadent. Usus quoque Artemisiæ est culinaris dum summitatibus infarciuntur imprimis anseres tum jucunditatis, tum melioris digestionis gratia.

IN OFFICINIS ASSERVANTUR

Aqua Artemisiæ, Beyfuß-Waßer/ *Eau d'Armoise.*

Syrupus Artemisiæ, Beyfuß-Syrup/ *Syrop d'Armoise*, qui mensium obstructionibus, partui difficili & uteri suffocationibus medetur; communiter miscetur aliis remediis uterinis.

Sal Artemisiæ, Beyfuß-Saltz/ *Sel d'Armoise*, quod nil peculiare obtinet.

PLANTÆ SALE AROMATICO VOLATILI OLEOSO CUM MULTO FIXO CONSTANTES.

SHOENANTHUS seu JUNCUS ODORATUS.

[Juncus odoratus aromaticus C. B. P. seu Gramen dactylon aromaticum, multiplici pannicula, spicis brevibus tomento candicantibus, ex eodem pediculo binis. Plucken. Phyt.

Phyt. Est saporis acris amaricantis & suavis odoris fragrantis.] Dicitur etiam foenum seu gramen camelorum.

Gratius est acoro & cum hoc felici successu præscribitur, additur quoque tanquam confortans infusis & decoctis diureticis contra hydropem v. c.

℞. Rad. gramin. ℥ij. vincetoxic. ℥j. schœnanth. Mij. f. decoctum ex ▽ cui adhuc ferventi pro stimulo si opus sit add. rhabarb. ʒiij. colatur. edulcor. syr. 5. rad. aperient.

℞. Schœnanth. Mj. santal. citr. ℥ß. rad. açori ʒj. f. infusum diureticum & stomachicum.

Σχοῖνος, σχοίνανθον, SCHOENANTHUM, PALEA DE MECHA, SQUINANTHUM, FOENUM CAMELORUM, STRAMEN CAMELORUM, quoniam ab Arabibus Camelis non tantummodo substernitur, sed & pro pabulo exhibetur. Camel-Heu/ Cameel-Stroh/ Squinanth/ SCHÆNANTHE OU JONC ODORANT.

Refertur ad Juncos, flos tamen & semen nondum omnimode descripti sunt. Appellatur interim

Juncus odoratus aromaticus C. B. Pin. 11. Schœnanthos sive Juncus odoratus I. B.

Ex Africa imprimis Arabia ejusque Provincia Nabathea & Ægypto præprimis adfertur.

Vix usurpatur quam ad confectionem Theriacæ, ubi quidem flores solummodo aut summitates deberent adhiberi, sed Juncus ipse haud raro, & quidem quandoque absque floribus assumitur. Bene interim observandum ut genuina obtineatur. Virtutes cordiales alias ipsi cephalicæque adscribuntur & in reserandis obstructionibus confortandisque visceribus, flatibus discutiendis & mensibus pellendis commendatur.

ABROTANUM MAS.

Hujus acredo aromatica graveolens pronunciat vim uteri-

uterinam, fragrantia vero camphorata sudoriferam in malignis, ob amaritiem vermes quoque expellit. Externe quoque laudatur ad alopeciam; junctum cum floribus chamomillæ & seminibus calidis vim acquirit anodynam & uterinam.

℞. Abrotan. Matricar. sabin. ana Mj. rad. galang. ʒß. flor. chamom. p. ij. f. dec. Uterin.

℞. ⊖ abrot. ℈ß. Camph gr. v. C. C. phil. præpar. ℈j. f. pulv. exhibendus ex decocto abrotani in febribus malignis.

RU-

Ἀβρότανον, ab ἁβρὸς mollis quod aspectu tenerum, molle ac delicatum appareat, & τείνω tendo, extendo, quod molle sit & longum vel extensum, vel quod gravem acremque odorem spiret, ἀπρότανον, ἀβύτανον. ABROTANUM alii dictum putant à βροτὸς mortalis, quasi diceres plantam immortalem, vel à βρώσκω comedo, quod comedi ob saporem ingratum nequeat. ABROTANUM MAS, Stab-Wurtz/ Schoß-Wurtz/ ab effectu Gert/ Gert-Wurtz/ Girt-Wurtz/ Garten-Heyl/ AURONNE, GARDE ROBBE.

Est planta floribus & fructibus Absinthii à quo sola facie externa differt.

Abrotanum mas vulgare angustifolium majus C. B. Pin. 136. Abrotanum vulgare I. B. 3. 129. Abrotanum mas Dod. Pempt. 21.

Colitur in hortis, floret Augusto, folia atque summitates potissimum in usu.

Cum Absinthio multum conspirat. Incidit, aperit, abstergit, discutit putredini resistit. Celebratur tanquam remedium Hepaticum, convenit asthmaticis, convulsis, & Ischiadicis. Venenorum habetur antidotum præsertim eorum quibus coitus inhibetur. In affectibus renum & vesicæ quoque commendatur, item in ictero & quartana. Extrinsecus in ossibus exsiccandis roborandisque item in Alopecia. In culinis usurpatur ad farcimina, quam-

vis

vis sint qui ejus usum ventriculo infestum & molestum esse asserant.

IN OFFICINIS REPERITUR

Aqua Abrotani, Stabwurtz-Waßer/ *Eau d'Auronne*, ex foliis atque summitatibus destillata, quæ præter alias virtutes etiam ad passionem cardiacam infantum laudatur. &

Oleum Abrotani coctum, Stabwurtz-Oehl/ *Huile d'Auronne*, quod ad dolores abdominis & intestinorum placandos commendatur membris paralyticis conducit & in alopecia sive defluvio capillorum laudatur.

RUTA.

Vim aromaticam penetrantem & 🜍uosam obtinent, cui quoque ⊖ia fixa sunt associata, unde in morbis chronicis contumacissimis & malignis indubitatum promittit effectum. Præ cæteris laudatur in peste, variolis, morbillis, epilepsia, passione hysterica & affectibus soporosis. Confert quoque in gonorrhœa, satyriasi & priapismo. Externe gangrænæ & sphacelo succurrit. Vis concentrata consistit in capsulis seminalibus.

℞. Rut. sabin. abrotan. ana Mj. coq. c. cerevisia & cape cum tinctura castorei vel croci, contra omnes obstructiones uteri.

℞. Capsul. seminal. rutæ q. v. affunde aquam propriam 🜍uosam f. essentia, exhibe in morbis malignis cum camphora, vel 🜍u vini camphorato & theriaca.

℞. Rut. affund. acet. q. v. cape tempore pestis pro præservatione. add. rad. Zedoariæ, Camphor.

SA-

Πήγανον, quod siccitate, & calore coagulet & condenset semen, Rauten/ Wein-Rauten/ RUE.

Est planta flore rosaceo quatuor plerumque petalis cavis & in orbem positis constante, ex cujus calyce surgit pistillum, quod abit in fructum subrotundum utplurimum tetragonum, ex quatuor sæpe capsulis axi affixis compositum, seminibusque fœtum non raro reniformibus aut angulatis. Juxta ipsum TOURNEFORTIUM Ruta utique pertineret ad flores cruciformes nisi sæpe floribus esset pentapetalis. In usum promiscue veniunt sequentes species.

Ruta hortensis latifolia C. B. Pin. 336. Ruta sativa vel hortensis I. B. 3. 197. Ruta graveolens hortensis Dod. Pempt. 119.

&

Ruta hortensis altera C. B. Pin. 336. Ruta tenuifolia Tabern. Icon. 133.

Colitur in hortis, floret Junio. In usum cedit herba ac summitates cum seminibus. Incidit & attenuat, alexipharmaca est cephalica, stomachica, carminativa & anodyna. Singularem antipathiam cum busonibus & serpentibus obtinere creditur, narrant hinc mustelam cum serpente dimicaturam manducare solere Rutam & se præmunire, quoniam itaque busonibus adversus existit juxta salviam, cui sæpius subsunt, plantari potest. Jungitur etiam Salviæ in potu ob vim venenis resistendi, unde SALERNITANI canunt

Salvia cum Ruta faciunt Tibi pocula tuta.

Usurpatur jejuno ventriculo ad arcendum contagium & est Rusticorum Theriaca.

Rutam ad libidinem stimulare sexum muliebrem cum aliis tradit TABERNÆMONTANUS, unde de hac aliisque virtutibus SALERNITANI disserunt,

Nobilitas Rutæ hæc, quod lumina reddat acuta,
Auxilio Rutæ vir quippe videbis acute,
Cruda comesta recens Oculos caligine purgat.
Ruta Viris minuit Venerem, Mulieribus addit.
Ruta facit castum dat lumen & ingerit astum
Cocta Ruta facit de pulicibus loca tuta.

Virtute anthelmintica Ruta quoque gaudet. Externe nervinas vires exserit, in carbunculis & ictibus serpentum ut & in fistulis laudatur

laudatur. Ophthalmicam virtutem externe possidet, unde vel appensa oculos à Variolis præservare fertur. Recens contusa cum fermento panis capiti, item plantis pedum contra cephalalgiam & æstum febrium malignarum & ardentium non sine successu applicatur; imprimis ubi metuendæ sunt agrypniæ.

Ruta si in vino coquatur & hoc decocto os eluatur calide, contra dentium cariem & gingivas scorbuticas valet. Commendatur ad ictus vesparum apum aliorumque insectorum. Mammis imposita lac discutit, Verrucas abigit. Contra pediculos laudatur. Ad olfaciendum quoque inservit præsertim iis, qui circa ægros & mortuos versantur. Nimius usus internus gravidis noxius est, externe nimium olfacta Cephalalgiam inducit.

IN OFFICINIS PROSTANT

Acetum Rutaceum, Rauten-Eßig / *Vinaigre de Rhuë*, quod Bezoardicum est & externe naribus olfaciendum admovetur.

Aqua Rutæ destillata, ex planta cum cauliculis Majo collectis, Rauten-Waßer / *Eau de Rhuë*, laudatur imprimis singulariter ad affectus uterinos à mensibus retentis, expertum quoque est remedium ophthalmicum.

Oleum Rutæ coctum, Rauten-Oehl / *Huile de Rhuë*. Inter linimenta carminativa primatum fere tenet, calefacit discutit, dolorem colicum sedat cum clysteribus injectum. Nervorum & spinæ resolutioni convulsionibusque medetur.

Oleum Rutæ destillatum, destillirt Rauten-Oehl / *Huile de Rhuë distillé*. Convenit in doloribus colicis, morbis flatulentis præsertim ubi Epilepsiæ metus. Exinde quoque cum oleo Nucistæ paratur

Balsamum Rutæ, Rauten-Balsam / *Beaume de Ruë*, in Cephalalgia & præservatione à morbis malignis & pestilentialibus usurpari solitum.

SABINA.

Salia volatilia oleosa fixis juncta inclusa habet resinæ, hinc vermes, urinam, præcipue vero menses & fœtum promovet, & ob resinam inter vulneraria ponitur. In

In verme umbilicali dicitur ſpecifica. [Si pulvis ſabinæ cum vitro veneto & melle ſubigitur & in putamine nucis dimidiatæ infantis umbilico per noctem applicatur. De hoc verme umbilicali vid. Sennert. Pract. l. 3. part. x. c. 4. p. m. 984. & Hœfer. Hercul. Medico. l 7. p. m. 352.]

℞. 🝆 deſt. ſabin. gt. ij. extract. inſpiſſ. croc. myrrh. caſtor. ana gr. vij. f. pil ad menſes provocand.

℞. Rut. matricar. ſabin. ana Mß. Myrrh. ℥ij. Croc. ʒß. f. peſſus ſyndoni involvendus &c.

MAR-

SABINA à Sabinorum regione, in qua copioſe creſcebat, βράδυς, quia βραδέως tarde in altum creſcit, SAVINA, SAVINARIA, Sevenbaum / Sadebaum / Siebenbaum / Mägdebaum / Jungfern-Roßmarin / Kindermord / SABINE OU SAVINIER.

Eſt frutex flore amentaceo extremitati ramorum innaſcente ſed ſterili, embryones autem ſeu baccæ baccis juniperi ſimiles nucleis turgent anguloſis & aſperis. Addatur propria Sabinæ facies

Sabina folio Tamariſci Dioſcoridis C. B. Pin. 487. Savina mas Tab. Ic. 945. Savina Mirifolio Cord. Colitur in hortis, perpetuo viret. Folia in uſu præſertim ſunt, penetrant, incidunt, diſcutiunt, abſtergunt, acidum vulnerum externorum & internorum corrigunt & res extraneas extrahunt. Commendantur in ulceribus fiſtuloſis cancroſis & dyſepuloticis, imprimis pulvis eorum cum Spiritu Vini adhibitus. Laudatur quoque Sabina in ictero & Hydrope, Aſthmate & arthritide, ut & in vermibus. Ob vim promovendi & enecandi partum ſuſpectis mulierculis nunquam dari debet. Ingreditur balnea uterina in menſium obſtructionibus & fœtu mortuo expellendo, ut & in fluore albo, pulvis Sabinæ in conſumendis tumoribus & verrucis multum laudatur, cum emplaſtro diapalmæ clavos pedum abigit.

Decoctum Sabinæ vel in aqua vel in vino odontalgiam ſedat. Suffitus Sabinæ laudatur in eriſypelate ut & teneſmo. Tineas arcet Sabina.

IN

IN OFFICINIS ASSERVATUR

Aqua Sabinæ, Sevenbaum-Waßer / *Eau de Sabine*, quæ præter vim emmenagogam, ſanguinem congrumatum diſſolvit cutiſque maculas delet.

Extractum Sabinæ, Sevenbaum-Extract / *Extrait de Sabine*, doſis ad ℈j. ℈ij. &c.

Oleum Sabinæ deſtillatum, Sevenbaum-Oehl / *Huile de Sabine*, fortiter menſes movet, fœtumque pellit interne ſumptum ad aliquot guttas, adeoque perſonis ſuſpectis minime dandum. Externe reſolvit tumores ſcirrhoſos & clavos diſcutit, doloreſque ſopit, conducit quoque in vermibus, ut & dolore dentium.

MARRUBIUM ſeu PRASSIUM.

Præter cæteras virtutes quas cum abrotano aliiſque graveolentibus communes habet, poſſidet quid ſingulare in tuſſi aſthmate & ictero flavo ex mucagine orto.

℞. Cichor. tarax. ana ℥ij. chelid. maj. ℥j. Endiv. Mij. Marrub. Mß. ♀ri. ℥ß. coq. ex ▽ & vino, infunde fol. ſenn. ℥vj. contra icterum.

TANA-

MARRUBIUM dicitur quaſi macidorum rubus, quoniam in hectica conducit, πράσιον, PRASIUM OFFICINARUM, MARRUBIUM VULGARE, MARRUBIUM FOEMINA, MARRUBIUM ALBUM, Andorn / Weißer Gemeiner Andorn / MARRUBE.

Eſt planta flore monopetalo labiato, cujus labium ſuperius ſurrectum eſt & bicorne, inferius vero tripartitum. Ex calyce ſurgit piſtillum poſticæ floris parti ad inſtar clavi infixum, & quatuor veluti embryonibus ſtipatum, qui abeunt in totidem ſemina in capſula, quæ floris calyx fuit recondita.

Marrubium album vulgare C. B. Pin. 230. Marrubium album I. B. 3. 316. Marrubium album ſive Praſſium album Tab. Icon. 539.

Multis locis frequens ſponte creſcit incultum juxta vias, in ruderatis, floret Junio & Julio.

Marrubium, quod folia in uſum ſuppeditat, inſigne eſt ſolvens, aperiens atque abſtergens. Convenit in cachexia, lochiis & menſibus pellendis, aliiſque uteri morbis. Roborat porro ventriculum, appetitum excitat, vermes necat, renes expurgat & in hydrope prodeſt. A quibuſdam phthiſicis & hecticis multum commendatur.

IN OFFICINIS EXTANT

Aqua Marrubii, Andorn-Waßer *Eau de Marrube*.

Syrupus de Praſio, Andorn Syrop / *Syrop de Marrube*, qui pectoralis conducit in affectibus à materia craſſa & viſcida oriundis, in tuſſi aſthmate & expectoratione promovenda.

TANACETUM.

Convenit cum cæteris nempe ſabina, matricaria abrotano. Hodie in uterina balnea, cum nepetha, pulegio, menthaſtro ingreditur, decocta minus.

AB-

TANACETUM forte à Tanaco, quo nomine Parthenium appellatum fuiſſe PLINIUS teſtatur, Ἀρτεμισία λεπτόφυλλος, Ἀθανάσια quaſi IMMORTALIS, THANASIA, HERBA MARIÆ, Rheinfarn / Weinfarn / Wurmkraut / Wurmfarn / Revierblumen / TANESIE.

Eſt planta flore floſculoſo, plurimis ſcilicet floſculis conſtante multifidis embryoni inſidentibus & calyce ſquamoſo & quaſi hemiſphærico comprehenſis. Embryo autem abit in ſemen pappis nequaquam inſtructum. His notis addendi ſunt flores craſſi in capitulum quoddam collecti.

Tanacetum vulgare luteum C. B. Pin. 132. Tanacetum vulgare flreo luteo J. B. 3. 131. Tanacetum Millefolii foliis Lob. Ic. 749.

Paſſim

Paſſim ad margines agrorum pratorumque ſecus foſſas & aggeres occurrit, floret Julio & Auguſto.

In uſu herba cum floribus & ſemen. Incidit, attenuat, aperit, & ob amaritiem putredini reſiſtit, & vermibus adverſatur hinc communiter agyrtæ pulveres anthelminticos exinde parant. Vulnerarium præterea eſt Tanacetum, uterinum, nephriticum, ſtomachicum, febrifugum, & anticachecticum. Semen laudatur in flatibus & vermibus atque hydrope.

Decoctum Tanaceti in Atrophia membrorum celebratur. Succus in vulneribus & ulceribus inveteratis & dyſepuloticis ut & rimis atque fiſſuris manuum & pedum commendatur. Sunt è mulierculis, quæ ad abortum præcavendum ſæpe applicant partibus genitalibus tanacetum in manu calefactum.

IN OFFICINIS PROSTAT

Aqua Tanaceti, Reinfarnkraut-Waßer / *Eau de Taneſie.*

Oleum Tanaceti, Reinfarn-Oehl / *Huile de Taneſie.* Commendatur in Lumbricis & menſium obſtructionibus tum interne ad aliquot guttas tum externe.

℞. Pulv. Tanac. ʒij. Corall. r. C. C. uſt. Semin. Cyn. ana ʒj. Cort. Aurant. Rhabarb. ana ʒß. rad. Zedoar. ℈j. Mſc. f. pulv. cujus doſis ʒß. Uſurpatur autem potiſſimum Luna decreſcente.

ABSYNTHIUM.

Ob ſal volatile oleoſum cum multis fixis ſociatum, convenit in morbis chronicis tanquam polychreſtum, in ſpecie eſt ſtomachicum, antihydropicum, antifebrile, anticolicum, antihyſtericum, anthelminticum: ob nimiam ſui graveolentiam accerſere dicitur ſomnum.

Datur infuſ. -⌒-. Eſſent. ⊖. ſyr. conſerv.

℞. Summit. abſ. p. ij. menth. roriſmar. ana Mß. galang. Zedoar. Zinz. ana. ʒj. ſem. fœnic. ℥ß. cinam. ʒv. Cort. aurant. ℥ß. f infuſ. cum vino ad cachexias quaſcunque.

℞. ⊖ absynth. ℈j. Oc. ♋ gr. xv. L. O. g. j. ⚖ junip. gt. ij. M. f. p. contra febres tertianas.

℞. ⊖ absynth. ℈j. succi limon. cochl. j M. exhibe in crebro vomitu. [Insigniter laudat River. Prax. l. 9. c. 7. p. m. 284. ubi nominat remedium præstantissimum, præsertim in vomitu, qui à febribus malignis solet contingere: & exemplis id confirmat. Cent. I. obs. 15. & Cent. 2. obs. 99.]

℞. Elix. propr. ʒß. Essent. absynth. ʒj. f. mixtura in appetitu prostrato.

℞. Vin. absynthit. cape per totum tempus curationis febris tertianæ, it. ad anorexiam.

AB-

ABSINTHIUM ἀψίνθιον, ἀψίνιον, quasi planta minime grata, Wermuth / Wermuth / quasi Wehr den Muth / quoniam somnolentum reddit & impigrum ac venerem retundit, Wurmtodt / Wermuth / quasi Wehr-Unmuth / ABSINTHE.

Est planta flore flosculoso sed exiguo, plurimis scilicet flosculis constante multifidis, embryoni insidentibus & calyce squamoso comprehensis. Embryo autem abit in semen pappis nequaquam instructum. His notis addenda totius plantæ facies.

Absinthium Ponticum seu Romanum Officinarum seu Dioscoridis C. B. Pin. 138. Absinthium vulgare majus I. B. 3. 168. Absinthium latifolium Dod. Pempt. 23. Absinthium commune seu rusticum Gemeiner Wermuth / ABSINTHE ORDINAIRE.

Multis in locis hodie seritur, sponte quoque provenit in hortis imprimis vero Alpibus, floret Julio & Augusto.

Folia ac summitates in usum veniunt. Remedium est polychrestum, aperit, attenuat, incidit, anticachecticum, hepaticum, spleneticum, verum bilis, ut quidam loquitur, & sanguinis condimentum, viscera insigniter roborans. Sudorem ciet, putredini ac ipsi etiam pesti, ut loquitur J. MICH. FEHR. in HIERA PICRA seu ANALECTIS DE ABSINTHIO, resistit; obesitatem minuit, fœcunditatem parit, in paralysi & surditate præstans,

hydro-

hydropicorum & arthriticorum ichores absumit, vermes enecat crapulam & maris nauseam tollit, somnumque inducit, tum interne præsertim cum vino sumptum, tum extrinsecus plantis pedum ac temporibus impositum. Succus absinthii ad ulcera putrida & cancrosa conducit, siccat, exterget & adstringit. Decoctum capitis furfures & tineam tollit, pediculosque profligat. Curiosum, si verum est, quod infantes recens nati antequam 12. septimanas excedunt, si absinthii succo undique, præsertim manus & pedes, perungantur, nullam neque à frigore neque à calore læsionem per totam vitam sentiant. Prodest porro succus ut & decoctum ad scabiem vitiligines & herpetes. Auditum quoque acuit suffitus Absinthii auribus exceptus. Aqua in qua Absinthium maceratum fuit, ut & succus Absinthii pavimentis vestibus & linteis aspersus, curculionum, tinearum, pulicum generationem prohibet. Suffitus ex Absinthio muscas necat & abigit.

Plura qui desiderat adeat supra citatum FEHRIUM & BARTHOL. ZORN in BOTANOLOGIA MEDICA.

IN PHARMACOPOLIIS PROSTANT SEQUENTIA PRÆPARATA.

Aqua stillatitia ex summitatibus & foliis recentibus destillata, Wermuth-Waßer / *Eau d'Absinthe*, insipida fere, cui tamen plurimi decoctum præferunt.

Succus Absinthii inspissatus, Außgetruckneter Wermuth-Safft / *Suc d'Absinthe*, qui alias quoque vocatur *Extractum Absinthii*, Wermuth-Extract / *Extrait d'Absinthe*, quod pilulas ingreditur in affectibus ventriculi &c. ex hoc diluto cum vino potest ex tempore parari vinum Absinthites.

Essentia Absinthii, eaque multiplex *Essentia Absinthii simplex*, gemeine Wermuth-Essentz / *Essence d'Absinthe*. Stomacho medetur, appetitum excitat, coctionemque promovet atque hepati prodest, aliasque virtutes quas ipsum Absinthium habet possidet. Datur ad triginta quadraginta guttas, vel per se vel etiam cum aliis miscetur.

Essentia Absinthii composita, Vermischte Wermuth-Essentz / *Essence d'Absinthe composée*, iisdem sed majoribus ac prior gaudet virtutibus, datur eadem dosi.

Essentia Absinthii Zuvelfferi, Zwelffers Wermuth-Essentz/ *Essence d'Absinthe composée de Zuvelffer.* Hanc essentiam tanquam integras sui vegetabilis vires referentem aliis longe præfert author. Datur eadem dosi sed acrior est & magis nauseosa, unde macilentis non usque adeo conveniens.

Oleum Absinthii coctum, Wermuth-Oehl/ *Huile d'Absinthe*, calefacit & roborat ventriculum, flatus dissipat & lumbricos necat

Oleum destillatum Absinthii, destillirt Wermuth-Oehl/ *Huile d'Absinthe distillée*, in affectibus ventriculi convenit interne & externe, in febribus & unguentis stomachicis prodest

Oleum stomachicum Cratonis, Magen-Oehl/ *Huile stomachale de Craton*, quod principaliter ex Absinthio constat, in affectibus ventriculi, ejus doloribus, flatibus &c. conducit.

Syrupus de Absinthio, Wermuth-Syrup/ *Syrop d'Absinthe.* Viscerum confortationi imprimis autem stomacho dicatus appetitum excitat, concoctionem juvat, flatusque pellit.

Dari potest ad unum alterumque cochleare vel per se, quod tamen ob amaritem multi detrectant, vel cum Vino. Utplurimum electuariis stomachicis & febrifugis, si propter palatum licet, jungitur.

Sal Absinthii, Wermuth-Saltz/ *Sel d'Absinthe.* Paratur per incinerationem Absinthii & elixiviationem, adeoque ad alcalina pertinet salia. Ne autem facile liquescat per additionem sulphuris desuper deflagrandi in crystallos redigitur adeoque castratur. Laudatur ad aperiendas obstructiones, humores crassos attenuandos, viscidos incidendos & ad putredinem tollendam. Stomacho quoque medetur, appetitum excitat & vomitum compescit, in febribus multum commendatur etiam continuis, ut & in Ictero & Hydrope. Quicquid autem sit, à reliquis salibus plantarum fixis ratione virium non discrepat. Dosis Salis à ℈j. ad ʒj.

Tandem quoque mentio facienda *Vini* istius, quod per infusionem Absinthii solius, vel cum aliis remixti, in vino cum vel absque uvis paratur & vocatur *Vinum Absinthites*, Wermuth-Wein/ *Vin d'Absinthe.* Prostant hunc in finem *Species pro vino Absinthiaco*, Species zum Wermuth-Wein/ *Poudre pour le Vin d'Absinthe.* Stomacho potissimum medetur, digestionem juvat & appetitum excitat, urinam ciet & obstructiones reserat, in ictero & hydrope conducit,

ducit, Lumbricos necat & venenis, contagioque resistit. Sunt qui ad amarorem mitigandum Absinthium ante infusionem in aquam ferventem conjiciunt. Nocet siccioris constitutionis hominibus, neque tempore matutino multum debet assumi.

℞. Summit. Absinth. fol. Card. Bened, ana mj. Summit. Centaur min. Mß. Rad. Helen. ʒiij. Pom. Citr. vel Aurant. Caryoph. & Cinam. transfix. No. 1. infund. in ℔jv. Vin. gener. stent per diem. Fit inde vinum egregie stomachicum post febres intermittentes imprimis utile.

ABSYNTHIUM PONTICUM.

Virtute est remissius absynthio vulgari, sed vim habet diureticam specificam ob quam hydropicis valde convenit.

℞. Absynth. pont. Mj. Card. B. Mj. Cent. min. Mß. lign. sassafras ℥ij. f. infus. in vino contra hydropem, ad diuresin movendam.

ABSINTHIUM PONTICUM, ἀψίνθιον πόντικον, quoniam in ponto maxima ejus copia, ABSINTHIUM ITALICUM, ROMANUM, NOBILE & HORTENSE. Welscher Römischer Wermuth/ Pontischer-Wermuth/ Alb-Krauth/ quoniam ad incubum præservandum facere dicitur. PETIT ABSINTHE.

Absinthium Ponticum tenuifolium incanum C. B. Pin. 138. Absinthium Ponticum vulgare folio inferius albo I. B. 3. 175. Absinthium tenuifolium Dod. Pempt. 24.

Provenit maxime in Ponto. Hodie tamen in Hungaria Bohemia, Silesia &c. reperiri dicunt, quamvis sint, qui distinguant inter Ponticum & in modo dictis regionibus proveniens. Colitur in hortis florens Augusto.

Herba minus est in usu quam Absynthium vulgare, attamen à quibusdam ratione virtutis carminativæ præfertur.

PLANTÆ SALE AROMATICO CUM PAUCA RESINA CONSTANTES.

CHAMÆPITYS.

Ob reſinoſum ſeu piceum illud, quod tam ex ſapore quam odore percipitur anodyna & nervina eſt & in doloribus arthriticis & iſchiaticis ſpecifica eſt, in aſthmate convulſivo ſingulariter convenit, ab aliis in mictu cruento & catarrhis laudatur.

℞. Chamædr. chamæpit. ana Mj. Cent. min. Mß. coq. ex aqua ſeu vino dulci contra arthritidem, podagram & iſchuriam, ſi vinum ſuſpectum videatur, decoq. in ſero lactis.

BO-

Χαμαιπίτυς, quaſi Pinus humilis, χαμαιπεύκη, IVA, VA ARTHETICA & MOSCHATA, AJUGA ABIGA, & IBIGA, THUS TERRÆ, HERBA APOPLECTICA, Erd-Pin/ Feld-Cypreßen/ Schlag-Kräutlein/ IVETTE.

Eſt planta flore monopetalo unilabiato, in tres partes diviſo, quarum media bifida eſt, labii ſuperioris locum occupantibus denticulis. Ex floris fundo ſurgit piſtillum quatuor veluti embryonibus ſtipatum, qui deinde abeunt in totidem ſemina oblonga in capſula, quæ floris calyx fuit, recondita. Addendum eſt flores Chamæpytios ſparſim in foliorum alis naſci non vero verticillatim.

Chamæpytis lutea vulgaris ſive folio bifido C. B. Pin. 249. Chamæpytis vulgaris odorata flore luteo I. B. 3. 295. Ajuga ſive Chamæpytis mas Dioſcoridis Lob. Ic. 382.

Creſcit locis aridis arenoſis & incultis, floret Julio.

Chamæpytis conducit quoque in apoplexia epilepſia, vertigine

gine paralysi paresi, scorbuto & ictero. Vulnera, recens præsertim, glutinat & putrescentia sanat, tumoresque mammarum discutit.

IN OFFICINIS HABETUR

Aqua Chamæpyteos sive Ivæ arthetica, Erd-Pin oder Schlag-Kräutlein-Waßer / *Eau d'Ivette.* &

Extractum Chamæpyteos, Erdpin-Extract / *Extrait d'Ivette* quod datur ad ℥ß. ℥j. &c.

BOTRYS.

Virtute incidente discutiente potentior est quam chamæpitys, unde in flatulentia hypochondriaca, præcipue infantum expertissimum est remedium: laudatur quoque in tussi, asthmate & vitiis pulmonum.

℞. Botrys Mij. coq. in vin. add. Mell. q. s. ad orthopnœam singulis diebus capiendum.

Aqua botrys detur cochleatim ad inflationem hypochondriacam infantum.

LAU-

Βότρυς, UVA HERBA à dispositione floris atque seminis, ARTEMISIA TURCICA, PATIENTIA, Trauben-Kraut / Botrys-Kraut / Lungen-Krauth / Schaben-Motten-Krauth / PIMENT.

Est planta flore apetalo, plurimis staminibus constante ex calyce multifido surgentibus. Pistillum autem abit in semen orbiculatum & planum, in capsula veluti stelliformi, quæ floris calyx fuit, reconditum.

Chenopodium Ambrosioides folio sinuato Tourn. I. R. H. cl. 15. S. 2. g. 4. Botrys Ambrosioides vulgaris C. B. Pin. 138. Botrys Dod. Pempt. 34.

Sponte nascitur in arenosis Italiæ & Galloprovinciæ locis, in hortis ex deciduis seminibus facile propagatur. Floret Julio.

Botrys obstructiones viscerum reserat, conducit in Ictero & Hydrope. Menses lochiaque pellit, & passionem Hystericam sedat. Adhibetur ad pollincturas. Ob odorem vestimenta à tineis præservat. Antidotum dicitur esse Aconiti.

LAURI FOLIA.

Respondent virtute baccis lauri, licet baccæ ob olei copiam vim potentiorem anodynam habeant, quas vide supra.

℞. Fol. laur. Mj. cort. lign. sassafr. ℥ij. f. infusum diureticum, hydropicis utile.

Lorbeer-Blätter FEUILLES de LAURIER. Tanquam condimentum plus culinis quam usui Medico inserviunt, cum vix non in omnibus ferculis adhibeantur. Quod coronæ exinde formentur, supra jam dictum fuit. Has imponebant tum ad ebrietatem arcendam, tum ut se præcaverent à fulmine. Intactam enim ab eodem manere laurum fabulabantur. Id quod experientia falsum deprehendit. Folia devorata quidam ad ebrietatem arcendam laudant. Ad vescarum apumque ictus commendantur suffitus, menses provocat. Adhiberi possunt in clysteribus & sacculis carminativis ut & fomentis.

PLANTÆ SALE BLANDO CUM PAUCO VOLATILI CONSTANTES.

AGRIMONIA.

Ob blanda sua salia tam fixa quam volatilia egregium est deobstruens in morbis chronicis, incidens sanguinis impuritates acidas & terrestres, easque per urinam expellens, unde

unde quoque in mictu cruento specifice laudatur. Externe convenit in uteri procidentia ut & tumore scroti. Datur decoct. infus. extr. essent.

℞. Agrimon. & hyperic. coque ex vino seu cerevisia contra mictum cruentum, a sanguine justo acidiore.

℞. Agrimon. fol. plantag. ana Mj. rad. liquir. ℥ß. coq. in aq. ferrarior. ℥xij. add. mell. rosac. q. s. extr. aloës ℨß. f. injectio in penem, contra mictum cruentum.

℞. Agrimon. fumar. capill. ♀is ana Mß. rad. Cichor. fœnic. ana ℥j. ir. flor. ℥ß. fol. senn. ℨvj. rhabarb. ℨij. Cort. aurant. ℨiij. ⊖ ♀ri. ℨj. M. f. infusum contra hydropem.

THEA

ἐπαλώριον, ἠπαλώριον, ἠπαλῖτις, EUPATORIUM VETERUM HEPATORIUM, quod hepati medeatur, LAPPULA HEPATICA, MARMORELLA CONCORDIA, Agrimonien / Odermennig / Aggermennig / Leberkletten / Steinwurtz / Bruchwurtz. AIGREMOINE.

Est planta flore rosaceo plurimis scilicet petalis in orbem positis constante calyci insidentibus. Calyx autem abit in fructum plerumque oblongum veluti echinatum uno vel altero semine oblongo utplurimum fœtum.

Agrimonia Officinarum Tourn. I. R. H. cl. 6. S. 9. g. 3. Agrimonia seu Eupatorium J. B. 2. 398. Eupatorium veterum sive Agrimonia C. B. Pin. 321. Agrimonia sive Eupatorium Dod. Pempt. 28.

In satorum & viarum marginibus circa sepes & in pratis passim provenit. Æstate floret, semen Autumno maturescit. Herba potissimum in usu, quæ verno tempore, quo maxime est odorata, colligi debet ex mente TRAGI.

Calefacit, siccat, detergit, subadstringit, unde una ex præcipuis hepaticis & spleneticis est, ad febres, icterum, Hydropem, mensium suppressionem celebratur. Planta quoque est vulneraria, laudatur in quibusvis exulcerationibus internis, hæmoptysi, ut &

externis Ingreditur potiones vulnerarias. Conducit in vulneribus & ulceribus mundificandis & detergendis, in ulceribus manantibus & sinuosis, fistulis & ulceribus cancrosis &c. Laudatur ad exulcerationes oris, crurumque. In gonorrhœa virulenta, fluore albo, imo ipsa Lue venerea ad dolores artuum mitigandos celebratur. Nervos luxatos restituit, & recens vel sicca juxta TRAGUM cum furfuribus triticeis in vino cocta luxationibus medetur. Radix helenii cum herba agrimoniæ decocta in pernionibus confert. Pediluvia ad abigendam lassitudinem, & lixivia Cephalica ad sordes capitis detergendas ingreditur. Cum aceto impastata verrucas tollere dicitur. In pulvere data ad ʒj. &c. in incontinentia urinæ laudatur. Sunt, qui dicunt Agrimoniam pulvinari subjectam dormientem tamdiu somno vinctum detinere, donec removeatur.

IN OFFICINIS PROSTANT

Aqua Agrimoniæ, Odermennig-Waßer / *Eau d'Aigremoine.*

℞. Agrimon. pulv. ℥j. pellicul. Ventric. Gallinac. ℥ß. Ciner. erinac. ʒiij. Misc. f. pulv. dos. ʒß. vel ʒj. dum cubitum itur in incontinentia Urinæ.

THEA.

Hujus vis in ⊖ volatili blando potius quam fixo consistit, quod acida quævis dissolvit & per urinam educit, unde in cruditatibus mali hypochondriaci, podagra, arthritide & nephritide mire conducit, -ʃ-us valde auget & confortat, eosque in continua agitatione conservat, proinde etiam cephalicum audit, & in confortanda memoria, arcendo somno & inducendis vigiliis elegans remedium est. A Chinensibus laudatur in comate tam somnolento quam vigili.

BE-

THEA Japonibus TSIAA, Sinensibus THE' H dicta, THEE, Thee/ DU THE'.

De planta hac exotica multi equidem verba fecerunt imo integros tractatus aut saltem prolixas descriptiones tradiderunt. Non solum enim ii qui itinerum rationem scriptis reddidere, uti est inter alios DAPPER, NEUHOFF, MONTANUS, OLEARIUS, MANDELSLO aliique plures, quique peculiarem Indiæ Chinæ atque Japoniæ tradiderunt descriptionem, KIRCHERUS, MAFFEUS, LINSCHOTTUS, &c. sed & illi, qui simplicium rariorum consignarunt historiam, ut BONTIUS, WORMIUS, PISO, cum pluribus Thée examen sistunt, imo haud pauci peculiarem de eo concinnarunt tractatum, inter quos eminent SIMON PAULI de Usu & Abusu Tabaci, & Thee': Author Gallicus Libelli de Potu Caffe' Thee' & Chocolata, Pechlinus, imprimis vero WILHELMUS TEN RHYNE, αὐτόπτης, cujus observationes legere est apud BREYNIUM in APPENDICE ad EXOTICARUM PLANTARUM CENTURIAS. Nullus autem magis videtur rem melius examinasse, quam modo dicti TEN RHYNE successor, ENGELBERTUS KÆMPFFERUS in fasciculo 3. amoen. exotic. observ. 13. qui ea, quæ antecessor annotare per causas non potuit, optime maximeque curiose, consarcinavit. Hinc non omnimodo rem ingratam fore autumamus, si in compendio ejus deductionem exhibeamus.

THEA ultra orgyiæ altitudinem tardo incremento fruticans, foliis vestitur carnosis brevissimis surculos perenni, nisi decerpantur, vigore, inordinate singulatim occupantibus, foliis Cerasi hortensis fructu acido, substantia figura colore & magnitudine paribus; utut recens nata, qualia pro interno usu carpuntur, magis fortasse folia Evonymi vulgaris granis rubentibus excepto colore, referant. Flores autumno singuli geminive ex foliorum axillis prodeunt, rosæ sylvestris facie, remisse fragrantes, albi, hexapetali, petalis rotundis concavis cum numerosis staminibus; fructus florem numerosus excipit monococcus bicoccus & utplurimum tricoccus, concretus ex tribus globosis capitulis pruni sylvestris magnitudine nucula fere globosa, fœtis Fructuum autem atque florum nullus est usus, De folio deinde sequentia proponit. Pediculo pingui perbrevi herbaceo insistit folium ex membranaceo carnosum,

ſum, longitudine maxima geminæ unciæ, latitudine pollicari vel minori, figuram obtinens ex anguſtiori principio languide arcuatam mucrone obtuſo; ſæpe etiam ovatam in longitudinem repandam & inordinate undulatam medio depreſſo ambitu aliquantillum reflexo. Facies utraque lævis eſt, & ex depreſſis nervulis lacunoſa, ſaturo & ingrato virore micans, in dorſo magis diluto, ora denticulis nonnihil repandis, duriuſculis, obtuſis denſe & inæqualiter eſt crenata. Odorem recens habet nullum, ſaporem ex ſylveſtri ſubamarum, adſtringentem, ſine tetricitate. Folium ratione ſoli natalis, ſitus, ætatis, haud parum in ſubſtantia magnitudine & figura variat, unde ex novellis foliis, qualia in Europam toſta perferuntur, perfectorum forma perperam judicatur Foliis maligna quædam vis & inimica cerebro qualitas ineſt, quæ ſpiritus animales turbando mentem inebriat, & tremulum inducit nervorum motum: quæ vero aſſidue frigendo egregie corrigitur, ita ut eliminata narcoſi blanda remaneat animales ſpiritus refocillandi efficacia.

Folia autem hæc, quæ ex frutice juniori quam trienni, quæ tum & præſtantiſſima & ſatis copioſa exhibet, non colligenda, nec carptim rapienda, ſed ſigillatim capienda ſunt & quidem non eodem tempore, nec una vice, ſed utplurimum diverſis. Qui tertium colligunt, illi auſpicium tentant circa finem menſis Japonum primi, qui exorditur cum novilunio illo, quod æquinoctio verno eſt propius, ſive id in Februarii exitum ſive Martii initium inciderit. At hic menſis folia pauca tantum ſuppeditat, eaque perquam tenella, & nondum integre explicata, duorum aut trium dierum; quæ vero nobiliſſima ſunt omnium & ob pretioſam raritatem palatiis principum ac divitibus dicanda, unde Thea Cæſarea necnon flos Theæ appellari ſuevit, Ex hoc cenſu eſt THEA BUU Sinenſium, vera illa atque optima, quæ & ſub ipſo cœlo patrio bene cara eſt Secunda collectio, (quæ prima eſt aliis) menſe ſecundo inſtituitur, id eſt circa Martii finem vel Aprilis initium, hac folia integre explicata una ſi placet cum ſemiexplicatis decerpuntur, ante præparationem ſecundum bonitatem & magnitudinem in claſſes ſeligenda. Ex his, quæ nondum explicata ſunt bonitatem prædictorum quodammodo aſſequuntur, unde eodem nomine veniunt, à cæteris ob præſtantiam ſeparanda. Poſtrema atque omnium uberrima collectio (aliis altera) fit menſe Japonum tertio;

tlo, quo explicata folia multitudine luxuriant. Sunt qui neglectis prioribus unica hujus mensis collectione omnem Theæ claudunt absolvuntque messem, cum sedula disjunctione foliorum in diversas primæ, secundæ & tertiæ bonitatis classes, quarum ultima exhibet folia bimestria & rigidiora pro usu plebejorum.

Triplex foliorum jam est distinctio. Prima est foliorum tenerrimæ ætatis, quæ præparata vulgo vocantur MOLENDA THEA, quia molendo in pollinem redigitur cum aqua fervente sorbillanda. Huic Theæ respondet Sinensium quod dixi THE'H BUU. Secunda est adultiorum THEA SINENSIS dicta, quod Sinensium more præparata sit. Hæc in Japonia dividitur à tractatoribus & Theæ venditoribus utplurimum in quatuor classes bonitate & pretio differentes. Prima est foliorum recens natorum, quorum collectio saltem ineunte vere celebratur, dum singuli novelli surculi non-amplius duo vel tria folia sive integre, sive minus explicata ferebant. Secunda est paulo adultorum quolibet mense collectorum. Tertia classis folia nonnihil crassiora exhibet. Quarta est foliorum, quæ promiscue & sine discretione collecta sunt. Tertia distinctio Theæ foliorum ultimæ collectionis farraginem exhibet nimirum rigidiorum ad præparationem Sinicam (id est ad crispandum) ineptorum; unde utcunque saltem præparata usui villicorum & numerosæ plebis dicata sunt. Vires hæc obtinere dicuntur maxime fixas, quæ nec longiori aëris contactu, nec coctione pereant, secus ac Thea priorum ordinum, cujus admodum volatilis quanquam subtilior nobiliorque virtus, nec foliorum in aëre expositionem nec coctionem patitur sine insigni dispendio.

Præparatio in eo consistit, ut folia recens decerpta torreantur supra laminam ferream, tosta vero dum fervent, volvantur volis manuum supra stoream, donec crispa reddantur. Torrendo enim non modo folia exsiccantur, verum etiam castrantur maligna sua & inimica cerebro qualitate, ut in usum humanum mitigentur, rotatione vero rediguntur in compendium sive molem parvam, qua commode asservari possunt. Perficitur opus in Officinis urbium publicis eam in rem adornatis, ut quisque folia sua iis inferre torrenda possit, siquidem paucioribus œconomis rite præparandi vel notitia vel apparatus instrumentorum suppetit. Instruuntur Officinæ furnis, quorum summitates claudit sartago ferrea ampla, plana,

na, quadrata vel rotunda, prælonga itidem tabula, storeis ex subtili junco tectis, in quibus foliorum rotatio celebratur, & denique ipsis operatoribus tum exustionem dirigentibus, tum volutationis negotium perficientibus. Torreri debent folia recentissima, quia servata in diem sequentem nigrescunt, dum friguntur, & de virtute plurimum remittunt. Carpta in cumulo jacere diu non debent, ne intestinum calorem concipiant, qui vires destruit.

Ipsa præparatio sic peragitur. Immittit, qui tostionem dirigit, foliorum libras aliquot in prædictam sartaginem, quæ ex supposito igne usque adeo fervere debet, ut immissa folia velut succo nativo humentia ad laminæ contactum crepent. Eadem ille huc atque illuc utraque manu versat strenuè, ne aliquo loco immota quiescant & impariter torreantur. Nota morem obtinere in Sina potissimum, ut folia primæ collectionis ante ustionem bullienti aquæ immergantur per dimidium temporis minutum, quo facultas narcotica, qua maxime scatent folia magis succosa recens nata, duplici correctione eliciatur. Ignis in furno ad illum gradum moderari debet, ut à manibus tractantis ægre perferri possit; versatio autem eo usque est continuanda, dum invalescens foliorum calor tolerantiam manuum pene excedat, quo ipso actutum ope rutabili lignei in flabelli formam expansi eximuntur, ac in stoream effusa traduntur collegio rotantium. Ex his illico, dum fervent, volvendis, raptim quisque modicam ante se capit partem. Volvuntur autem utraque palma, non quidem motu promiscuo sed uniformi, quo eodem tenore pariter contorqueantur. Hac volutatione compressa succum exerunt ex luteo virentem, qui fervorem manibus infert pene intolerabilem; sed quo non obstante volutatio continuanda est, donec folia refrixerint. Nam sicut crispandi actus non succedit nisi in fervore, ita gyri non perdurant, nisi sub manibus refrigescant. Refrigeratio autem quo citior eo laudabilior est, cum sic gyros folia arctius retineant, quæ proinde sedula ventilatione ope flabelli promoveri debet: Frigefacta redduntur ustori velut directori operis (interea occupato in assandis aliis, quæ crispanda restituat) frigenda vicissim, dum omnis humor exspiraverit. Hic ea secus ac antea non tumultuarie, sed lenta manu huc illuc commovet, eo consilio ne gyri evolvantur, quamvis caveri nulla arte possit, ne multa rursum dehiscant. Exempta

ex

ſartagine ſecundo traduntur in manus volutantium priori modo caute rotanda, tum ſi ſatis exſiccata ſint, aſſervanda; ſin minus, uſtioni ac rotationi denuo ſubjicienda: in iterandis uſtionibus cautio eſt, ut ſubinde cum decremento humoris gradus quoque ignis imminuatur, quo inſuper habito folia aduruntur & nigreſcunt. Qui curioſi ſunt, quinquies, imo ſi otium ſuppetit, ſepties uſtionem cum volutatione iterant, breviter ſemper & leniori igne theam in frixorio verſantes, ut ſenſim & lentis gradibus areſcat, quo ipſo viror vividus & unicolor ex voto conſervatur, qui citiore nimia & inæquali uſtione faceſſit. Ad virorem conſervandum requiritur etiam ut poſt ſingulas uſtiones ſartago aqua fervente repurgetur ab inquinamentis humorum, qui foliis eliciti adhærere parietibus & theam immiſſam contaminare ſolent. Toſta ſufficienter folia deponuntur in pavimentum ſtorea contectum, ut ſicuti ante præparationem cruda folia in claſſes dividebantur, ita nunc à præparatione recondenda cenſuram ſubeant, qua craſſiora incondite volutata & nimis aduſta ſeparantur & ad ſequiorem referuntur claſſem. Folia Theæ primi ordinis Theæ molendæ ad ariditatem majorem aſſari debent, ut molitori obediant, & in pollinem minori opera ſe redigi patiantur. Eadem ſi perquam tenerrima ac recentiſſimè nata ſint, tunc extracta è ferventi, cui immergebantur, aqua, frigi vel ſaltem exſiccari ſolent in craſſiori charta, ſuper prunas expanſa, omiſſa ob parvitatem omni volutatione. Ruſtici folia ſua torrent in lebete fictili paucis vicibus & rudi manu, nec tamen ſic poſtremæ notæ Theam obtinent. Thea menſibus aliquot aſſervata ſecuritatis gratia conditoriis ſuis rurſus eximenda & de novo igne leniſſimo frigenda eſt, ut ſi quæ humiditas relicta, vel per menſes pluvioſos contracta fuerit, penitus abſumatur, ita citra corruptionis periculum denuo recondenda, & ab aëre caute munienda, quippe qui ſub calidiori climate, virtutem Theæ ſubtiliorem magis faciliuſque diſſipat. Hinc etiam credendum quod in Europam delata jam ſubtiliſſimi ſalis paſſa ſit jactura, nam in ea nec illa ſaporis gratia, nec recreandi facilitas invenitur, quam hauſta in natali ſolo. Sina conditoriis utitur ex laminis ſtanni ignobilioris, in quibus etiam trans mare in alias regiones tranſmittitur Thea. Japones eam condiunt in ollis magnis fictilibus

orificii angustioris, & si præstantior sit in vasis myrrhinis sive porcelanis.

Servit Thea interno usui duplici præparatione. Prima est Sinensibus usitata quæ fit infusione, dum integris foliis superfundimus aquam ferventem, quæ foliorum virtute imbuta protinus sorbilletur. Hic modus ex Sina in occidentem translatus jam lippis & tonsoribus innotuit. Altera est quæ fit attritu; quomodo folia cum mola manuali ex lapide serpentino fabricata in subtilissimum pulverem pridie vel eodem die re liguntur, ut aquæ ferventi mixta pulpæ ad instar tenuioris pitissando pariter hauriatur. Usus hujus inter divites Magnates & Principes per solam & pene omnem Japoniam obtinet. Tertia est, quæ fit coctione, quæ à civium & rusticorum vulgo recepta est.

Ratione virtutis qua Thea pollet dictum quod inebriandi & & spiritus animales turbandi facultate polleat, quæ ustione expelli debeat; non potest autem ita sufficienter debellari, ne remaneat quædam cerebro inimica qualitas, sed quæ sua mitescit sponte, videlicet mora decem pluriumve mensium. His elapsis tantum abest, ut spiritus turbet, ut potius blande excitet & eorum organa demulceat adeoque exhilarandi præstet efficaciam. Intra annum sorbillata delicatissima sapit quidem sed turbat copiose assumpta mentem, & tremorem inducit articulis. Optima delicatissima & maxime exhilarans est, quæ unius anni ætatem habet, recentiorem Japonum nemo bibit, nisi mitigatam admixta æquali portione Theæ vetustioris. Virtutes paucis comprehenduntur, si quis dicat, Theæ liquorem obstructiones viscerum reserare, defæcare sanguinem, præsertim vero eluere tartaream calculi materiem. Vitia Theæ à Japonensibus dicuntur sequentia.

Omnis Theæ potus supprimit Medicamentorum efficaciam. In Colica endemia nocet & maxime vitandus est. Recentioris Theæ potus, uti in genere totam cerebri compagem turbat & offendit, ita certo experimento quam maxime nocet ophthalmia laborantibus. Theæ potum qui toto die biberet fortiter extractum, eum vitæ suæ, quæ in calido humidoque residet, radicale fomentum destruere asserunt Medici Sinenses. Hæc ex KÆMPFERO paulo prolixius excerpta nauseam minime motura speramus, quoniam plurima jucunda & curiosa continent, insuper à tali viro prolata sunt, qui

Orien-

Orientales regiones imprimis etiam Japoniam, cui biennio, sicut toti Asiæ decennio immoratus fuit, nequaquam otiosus sed sedulus rerum præprimis naturalium scrutator invisit. Qui præter allegata aliis narrationibus delectatur is supra citatos adeat auctores aliosque inprimis vero celeberrimi Lycei hujus Professoris Medici Dn. Marci Mappi dissertationem de Potu Thée. Illud unicum notare adhuc liceat, abusum Thee in causa extitisse, ut ab aliis maxime fuerit culpata, sicuti quoque alii in tradendis ejus laudibus hyperbolice nimis versantur & multum excedunt.

BETONICA.

Ob subtilem suam acrimoniam in qua paucum alcali latet, diureticum & vulnerarium est, præcipue in vulneribus & affectibus capitis. Poterius decoctum herniariæ cum betonica in calculo renum & vesicæ commendat, alii laudant decoctum betonicæ ad sistendum fluxum lochiorum post partum. Chirurgi addunt cataplasmatibus suis cephalicis.

℞. Fol. beton. Mj. summit. absynth. Mß. cubeb ʒj. M. & cum vino fiat catapl. cephalicum. Eligenda sunt folia recentia.

CHA-

βετονική BETONICA, VETONICA à Vetonibus seu Vectonibus Hispaniæ populis, qui eam invenisse dicuntur. ψυχότροφον, PSYCHOTROPHON quod in frigidis locis nascatur. κέςρον CESTRUM, à floris spicata & mucronata acutie veruculum viriculum præferente juxta J. BAUHINUM, vel ut alii volunt à virtute Medicamentosa. Veteribus SACRA HORO, HORUS VEGETABILIS, NATURÆ PARENS dicebatur Betonien / Braune Betonien / Battenien / Zehr-Krauth / BETOINE.

Est planta flore monopetalo labiato, cujus labium superius surrectum, imbricatum & plerumque bifidum, inferius vero in tres partes divisum, media ampliori & bifida. Ex calyce surgit pistillum posticæ floris parti ad instar clavi infixum, ac quatuor veluti embryonibus stipatum, qui abeunt in totidem semina oblonga in capsula, quæ floris calyx fuit, recondita. His notis addendum est flores Betonicæ verticillatim & spicatim summis caulibus innasci.

Betonica purpurea C. B. P. 235. Betonica vulgaris purpurea I. B. 3. 301. Betonica Dod. Pempt. 49.

Crescit in pratis & herbidis montium, ut & in hortis, locis umbrosis, floret Junio & Julio.

In usu folia & flores. Polychresta multisque virtutibus prædita est Betonica, ut Itali in proverbio dicant, tunicam seu vestem esse vendendam, ut comparari possit Betonica, & de homine summe virtuoso, ipsum plures quam Betonicam possidere virtutes pronuncient.

Discutit, aperit, attenuat, extergit maximarum virium est ad Capitis, pectoris atque pulmonum, Hepatis, Lienis & Uteri affectus. Arthritidi & podagræ medetur. Epilepsiæ, vertigini, Apoplexiæ convulsionibus & omnibus affectibus capitis sic dictis frigidis auxilio est. Crapulæ molestias levat, à SIM. PAULI substituitur Herbæ Thée, suntque multi qui Betonicam infusam in aqua fervente hauriunt. Phthisicis, Tabidis & Hæmoptyicis prodest. Venenis adversatur, resistitque morsibus animalium rabidorum. Ab alto delapsis prodest. In stomachi quoque affectibus multæ sunt energiæ folia & flores, radices autem ingratæ sunt & vomitum movent. Tormina quoque colica sedant. Laudatur præterea Betonica in febribus ut & in sterilitate. Convenit externe in doloribus podagricis, quos mitigat cum lacte cocta. Conducit lassis ex itinere: Commendatur in herniis præsertim puerorum. Contusa vulnera mire glutinat, & ulcera inveterata & cacoëthea sanat. Succus Betonicæ tinnitum aurium sedat. Naribus radix Betonicæ indita odontalgiam curat quem effectum quoque præstat decoctum cum vino sæpius in ore detentum.

IN PHARMACOPOLIIS EXTANT

Aqua Betonicæ, Betonien-Waßer/ *Eau de Betoine*, quæ potiones

tiones vulnerarias, cephalicas, stomachicas, hepaticas, diureticas, pectorales & uterinas ingreditur.

Conserva Betonicæ ex floribus, Betonienblüth-Zucker / *Conserve de Betoine*, quæ cephalica imprimis censetur.

Syrupus Betonicæ, Betonien-Syrup / *Syrop de Betoine*. Capiti dicatus est.

Emplastrum de Betonica, *sive Ceratum ex Betonica*, Betonien-Pflaster / *Emplastre de Betoine*. Ad exsiccandos varios humores Cerebri, Cephalæam, Cephalalgiam, Catarrhos aliosque Capitis affectus conducere dicitur, in vulneribus præsertim capitis adhibetur, ubi detergit & ad cicatricem perducit.

CHAMÆDRYS.

Convenit cum chamæpiti ast siccior est & validior in acidis infrigendis, ideo à nonnullis in quartana & mensium remora laudatur.

℞. Chamædr. ʒj. f. pul. ad quartan.

℞ Chamædr. Chamæp. ana Mj. rad. aristol. eryng. ana ʒj. M. f. decoct. in remora mensium.

RI-

Χαμαίδρυς quasi quercus humilis, ob foliorum quandam similitudinem, TRIXAGO TRISSAGO, QUERCULA MINOR, CALAMANDRINA, Erdeich / Gamanderlein / Germanderlein / Bathengel / klein Bathengel / GERMANDRE'E.

Est planta flore monopetalo labiato, cujus stamina labii superioris locum occupant. Labium vero inferius in quinque partes divisum est media ampliori cochlearis instar excavata & quandoque bifida, cæteris in floris cervice è regione positis. Ex calyce surgit pistillum posticæ floris parti ad instar clavi infixum, & quatuor veluti embryonibus stipatum, qui abeunt in totidem semina in capsula, quæ floris calyx fuit, recondita. His notis addendum est flores Chamædryos in foliorum alis nasci & calyce donari tubulato.

Chamædrys major repens C. B. Pin. 248. & Dod. Pempt. 43. Chamædrys vulgo vera existimata I. B. 3. 288. &

Chamædrys minor repens C. B. Pin. 248. Chamædrys repens minor Dod. Pempt. 42.

Reperitur Chamædrys in collibus, pratis, scrobibus & secus fruteta. Colitur etiam in hortis, floret Julio.

Aperit, penetrat, hepatica est planta & splenetica, urinam & sudorem movet, convenit in hydrope & ictero, commendatur in febribus & scorbuto, in mictu cruento, & hæmoptysi ut & in epilepsia In morbis quoque pectoris, asthmate & tussi prodest. Caput & nervos roborat, lumbricos necat. In arthritide & podagra multum laudatur, eumque in finem à Medicis Genuensibus Carolo quinto fuit commendata. Externe laudatur in doloribus hæmorrhoidum, scabie pruritu catarrhisque exsiccandis. Ingreditur Theriacam, usurpatur instar herbæ Thée.

IN PHARMACOPOLIIS EXTANT

Aqua Chamædryos, Gamanderlein oder Bathengel-Waßer / *Eau de Germandrée* ou *petit Chêne*. Asthmaticis & tussientibus prodest, vermes necat, icterum & hernias curat, sanguinem mundificat, deobstruit, fœtum pellit, convenit in fluore albo & Chlorosi.

Conserva Chamædryos, Gamanderlein-Zucker / *Conserve de Germandrée*, diuretica est atque diaphoretica, spleni insuper ac Hepati dicata.

Sunt qui extractum quoque exinde parant, quod in quartana præsertim à RIVERIO laudatur.

℞. Radic. Centaur. major. Arist. rotund. Gentian. fol. Chamædr. Chamæpyt. Centaur. minor. ana partes æquales Msc. fiat pulvis subtilis, qui notante TOURNEFORTIO Principi cuidam Mirandolæ familiaris fuit. Conducit contra Arthritidem malum ischiadicum & podagram. Exhibetur vel in substantia, quod melius, vel in infuso. Dosis drachma una. Jubent autem ut per integrum annum usurpetur, vel quotidie vel alternis saltem diebus, aut saltem singulis septimanis bis vel ter. Prodest quoque hic pulvis in febribus intermittentibus hydrope & obstructionibus viscerum.

RIBE-

RIBESIUM.

Urinam potenter movet, propterea in ſtranguria & variis morbis chronicis commendatur. Datur infuſum ex vino & cereviſia it. decoctum: plurima vis conſiſtit in novellis foliorum germinibus.

PLAN-

Ribes Vulgaris, Grossularia Hortensis non Spinosa, St. Johannes-Träublein-Stauden/St. Johannes-Beerbaum/ Groseiler.

Eſt frutex flore roſaceo, plurimis ſcilicet petalis in orbem poſitis conſtante, in inciſuris calycis monophylli & pelviformis naſcentibus. Hujus autem poſterior pars abit in baccam globoſam, vel ovatam, mollem, ſeminibus fœtam exiguis.

Groſſularia multiplici acino, ſive non ſpinoſa hortenſis rubra ſive Ribes Officinarum C. B. Pin. 455. Ribes vulgaris acidus ruber I. B. 2. 97. Ribeſium fructu rubro Dod. Pempt. 749. Rothe Johannes-Träubel/ Grosselier Rouge de Jardin.

Groſſularia hortenſis, majore fructu rubro C. B. Pin. 455. Ribes flore rubente I. B. 2. 98. Ribeſii genus amplioribus foliis & majore fructu Cluſ. Hiſt. 119.

Groſſularia hortenſis fructu margaritis ſimili C. B. Pin. 455. Ribes vulgaris acidus, albas baccas ferens I. B. 2. 98. Ribes vulgaris albo fructu Cluſ. Hiſt. 120. Weiße Johannes-Träubel/ Grosselier Blanc de Jardin.

Groſſularia hortenſis, majore fructu albo H. R. Par.

Groſſularia non ſpinoſa fructu nigro majore C. B. Pin. 455. Ribes nigrum vulgo dictum folio olente I. B. 2. 98. Ribeſium fructu nigro Dod. Pempt. 749. Schwartze Johannes-Träubel.

Quamvis ſponte etiam in quibuſdam montibus proveniat hic frutex, utplurimum tamen colitur in hortis, floret Aprili & Majo, baccæ circa ſolſtitium æſtivum matureſcunt.

In

In usu præter Germina novella, quæ rarius usurpantur, sunt baccæ. Fervorem ut SEBIZIUS loquitur, stomachi & hepatis seu potius sanguinis alterant, & effervescentiam domant, sitim fugant, cibi fastidium pellunt vomitiones compescunt, ventriculum firmant, ventris profluvia sistunt, acrimoniam bilis frænant, putredini resistunt. Utiles propterea cæliacis, dysentericis, cholera laborantibus siticulosis, febricitantibus, hæmoptoicis & affectibus, ut ita loquar, calidis loborantibus.

Ribesia nigra præsertim ad affectus urinarios commendantur. Infunduntur in Spiritu Vini, vel vino, & quotidie ad calculum expellendum & præservandum aliquid hauritur. Sunt qui sola hujus fruticis nigras baccas ferentis folia contrita & naribus admota stranguriam ut & passionem Hystericam demulcere asserunt; quibus foliis adscribitur quoque virtus diuretica & lithontriptica. Laudantur porro hi fructus ad arthritidem vagam, convulsiones paralysin atque paresin.

Fructus tum rubicundi tum albi comeduntur crudi, vel etiam consperguntur sacchara à pediculis imprimis liberati.

IN OFFICINIS PROSTANT

Conditum Ribium, eingelegte Johannis-Träublein / *Condit de Groseilles*, gratum in morbis constituunt confortans.

Succus Ribium, roher Johannisträubel-Safft / *Suc de Groseilles*, ex quo cum Saccharo elegans paratur

Gelatina Ribium, Johannesträubel-Salrey / *Gelée de Groseilles*.

Rob ribium, Johannestrauben-Safft / *Rob* ou *Syrop de Groseilles*. Confortant hæc remedia, sitim sedant, refrigerant & adstringunt. Commendantur in febribus.

PLANTÆ SALE BLANDO FIXO CUM QUIBUSDAM TERREIS CONSTANTES.

VERONICA.

Ob ⊖ia temperata diureticum est & vulnerarium, chamædri

mædri respondet: cæterum incidit viscidam pituitam pulmonibus, intestinis & renibus impactam; confert in phthisi, tussi, colica, nephritide.

℞. Heder. terr. veronic. ana Mj. coq. in 🜄 ex qua cape myrrh. ℈ß. contra colicam.

HEDE-

VERONICA, BETONICA ALBA, TEUCRIUM, THE'E EUROPÆORUM, Ehrenpreiß à virtutibus, Heyl aller Welt/ Heyl aller Schäden/ Grund-Heyl/ VERONIQUE.

Est planta flore monopetalo rotato & multifido, ex cujus calyce surgit pistillum mediæ floris parti ad instar clavi infixum, quod abit in fructum membranaceum, in duo loculamenta divisum seminibus foetum modo crassioribus modo exiguis.

Veronica mas supina & vulgatissima C. B Pin. 246. Veronica vulgatior folio rotundiore I. B. 3. 282. Veronica mas serpens Dod. Pempt. 40.

Nascitur, ut J. BAUHINUS loquitur, incultis & sylvestribus locis, apricis, sabulosis ac arenosis non raro juxta tumulos, ac aggeres agrorum, sepimenta, quandoque & saxosis reperitur. Floret Majo & Junio.

Vires Veronicæ tot tantæque esse dicuntur ut vix satis commendari possit. Sanguinem mundificat, alexipharmaca & sudorifera, cephalica atque carminativa est. Laudatur contra pestem & venena, valet ad icterum. Prodest in cruditate primarum viarum, malo hypochondriaco, scorbuto, scabie, calculo mictu cruento, asthmate, empyemate, hectica & omnibus viscerum obstructionibus ac exulcerationibus nondum inveteratis, ipsisque febribus intermittentibus. Prodest quoque ad Rachitidem, & varia renum mala. Externe in vulneribus & ulceribus aphthis atque ulceribus faucium deprædicatur. Pulvis Veronicæ in subjectis pinguioribus ad foecunditatem facere dicitur. Quidam decoctum vel infusum Veronicæ præsertim ante tempus florendi collectæ infuso Thée nimis adstringenti vel præferunt, vel saltem æquiparant quibus tamen celebr. NEBELIUS in dissert. de PLANT. ÆSTIV. non assentitur, quoniam

niam vel ſolus Theæ violatus odor de puriore illius Sale volatili oleoſo, quo Veronica deſtituitur, ſatis teſtatur. Ejuſmodi jam cum aqua factum infuſum Veronicæ, ad ſanguinem mundificandum & edulcorandum, obſtructiones reſerandas, catarrhos exiccandos, dolores capitis tollendos, memoriam & viſum confortandum, ebrietatem arcendam & abigendam, vertiginem & apoplexiam, arthritidem mitigandam ſterilitatemque curandam, & neſcio ad quos alios affectus mirum quantum celebratur. Conferri hac de re poteſt JOH. FRANCI Tract. de VERONICA THEEZANS. FRID. HOFFMANNUS in diſſert. DE INFUSI VERON. EFFICACIA PRÆFERENDA HERBÆ THEÉ: & TRACTATUS GERMANICUS, die Preißwürdige Veronica.

IN OFFICINIS ADSUNT

Aqua Veronicæ, deſtillata ex herba cum florere incipit, Ehrenpreiß-Waſſer/ *Eau de Veronique.*

Conſerva Veronicæ ex ſummitatibus, Ehrenpreiß-Zucker / *Conſerve de Veronique*, phthiſicis præprimis commendatur.

Syrupus de Veronica, Ehrenpreiß-Syrup / *Syrop de Veronique*, pulmonum imprimis vitia corrigit, & renum ſabulum arenulas atque calculos expurgat; Capiti quoque eſt dicatus.

HERDERA TERRESTRIS.

Symbolizat cum veronica eam tamen ob ſalia ſua temperata quibus & nonnulla volatilia ſunt admixta, & ratione virtutis antipthiſicæ ſuperat.

℞. Heder. terr. q. v. coq. c. ▽ ℞. Colatur. ℥viij. add. ☍ laurin. ℥j. Clyſter ad colicam.

℞. Heder. terr. q. v. infund. in ſ. q. ▽æ pro pot. ordin. in calculo & nephritide.

℞. Conſerv. heder. terr. roſar. ana ℥j. flor. ♃is. antihect. Pot. Oc. ♋. ana ʒj. f. Elect. contra phthiſin.

℞. Heder. terr. chærefol. veron. ana M. j. helen. ir. flor. ana

ana ℥ß. rad. ari. ʒj. caricar. n. v. passul. min. ℥iß. liquirit. ℥ß. f. decoct. ex ▽ in tussi & phthisi ad incidendam mucaginem pulmonum.

PIM.

HEDERA HUMILIS, Χαμαικίσσος, CHAMÆCISSUS ob folia hederæ similia & reptatum. CORONA TERRÆ, Gundelreb / Grundreb / Donnerreb / Gundermann / Erd-Ephew / Erdkräntzlein / TERRETRE, LIERRE TERRESTRE.

Est species Calaminthæ, videlicet

Calamintha humilior folio rotundiore Tourn. I. R. H. cl. 4. S. 3. g. 4. Hedera terrestris vulgaris C. B. Pin. 306. Chamæcyssus sive Hedera Terrestris I. B. 3. app. 839. Hedera Terrestris Dod. Pempt. 394.

Crescit passim circa sepes, parietes & muros urbium atque hortorum margines, floret Aprili, Majo &c.

In usum venit herba cum floribus. Acidum absorbet, putredini resistit, vulnera & ulcera abstergit, sanationemque promovet in ulceribus & erosionibus internis, in sputo & mictu cruento polychrestum est remedium. Vulnerarium est medicamen insigne, recipitur in potiones. Pectori peculiariter est destinatum ita ut a quibusdam Panacæa pectoris salutetur. Laudatur ad nephritidem & podagram, diarrhœam atque dysenteriam. Pesti obviam ire dicitur & icterum sanare. Vi quoque anthelmintica gaudet. Externe deprædicatur porro ad Herniam, fistulas, ulcera inveterata, scrophulas &c. In vino cocta surditatem & tinnitum aurium aufert. Semicupiis quoque ad menses & calculum pellendum additur. Laudatur ad narium fœtorem ut & ad scabiem. Succus dolorem dentium tollere, auri lateris dolentis inditus à BAYRIO asseritur. Sunt qui dictam herbam in manu tamdiu detentam donec calefiat postmodum naribus sæpius admotam alvum ciere perhibent.

IN PHARMACOPOLIIS REPERIUNTUR

Aqua Hederæ terrestris, Gundelreb-Waßer / *Eau de Lierre terrestre*, ex herba, Majo præsertim collecta.

Conserva hederæ terrestris, Gundelreb-Zucker / *Conserve de Lierre terrestre*, &

Syrupus Hederæ terrestris, Gundelreb-Syrup / *Syrop de Lierre terrestre.* Vires obtinet traumaticas, detergit & consolidat, commendatur præsertim in affectibus pectoris ulceribusque pulmonum. Urinam quoque sudorem & menses ciet.

PIMPINELLA.

Cum hedera terrestri, veronica, agrimonia simul præscribitur & in viribus etiam coincidit, singulare quid obtinet in dysenteria, tum quod acidum dysentericum infringat, tum quod laxatas intestinorum fibras blande adstringat. Sanguinis quoque purgatorium polychrestum audit.

PIMPINELLA HERBA CUM FLORIBUS sudores ciet, urinamque movet unde in calculo commendatur. Vulneraria quoque est, unde decocta ingreditur. Ejus capitula cum pane pinsuntur & in diarrhæa atque dysenteria commendantur. In acetariis Pimpinella solet ob suavitatem & odorem usurpari. Lætitiam conciliare dicitur, præsertim in vino infusa, hinc vinorum Majalium perpetuum & principale est ingrediens, forsan hilaritas magis à Vino provenit. Interim egregie tingit vinum sapidumque reddit.

PROSTAT

Aqua ex integra planta Julio collecta quam in specie ad Phthisin laudant.

EUPHRASIA.

Ob salem tenuem blandum acidas sordes abstergentem Oculis eorumque inflammationibus dicata est. Hoffmann. Clav. in Schrœd. Euphrasiam flore albo decoctam in vino contra icterum flavum utilem deprehendit.

℞. ▽ Euphras dest. cape intro & lava oculos inflammatos & caliginosos, pro hoc scopo cape etiam conservam.

HYPE-

εὐφροσύνη, quia oculos juvat & delectat, unde corrupte EUPHRASIA, EUFRASIA, EUPHRAGIA, OCULARIS, OCULARIA, OPHTHALMICA, LUMINELLA, Augentrost/ Augendienst/ Weißeleuchte/ Tagleuchte. EUPHRAISE, EUFRAISE.

Est planta flore monopetalo, anomalo, personato, in duo labia distincto, quorum superius surrectum & multifariam sectum, inferius vero in tres partes dividitur, quæ singulæ quoque bifidæ sunt. Ex calyce surgit pistillum posticæ floris parti ad instar clavi infixum, quod abit in fructum seu testam oblongam in duo loculamenta divisam, seminibusque fœtam exiguis.

Euphrasia Officinarum C. B. Pin. 233. Euphrasia I. B. 3 432. & Dod. Pempt. 54.

Locis herbosis non omnino aridis sed non-nihil humentibus & pinguibus, ast cultis & incultis, ut pratis, secus agrorum margines, & vias, imo in ipsis viis provenit, floret mensibus æstivis in autumnum usque.

In usum trahitur herba cum floribus. Virtutem obtinet cephalicam in apoplexia memoriaque confortanda, & imprimis ophthalmicam in tanto gradu, ut vix non ad ipsam commendetur cæcitatem, & ad omnes oculorum affectus celebretur. Usurpatur vel in substantia præsertim in Tragæis, vel infuso, in vehiculo aquoso vel vinoso. *Vinum* certe *Euphragiatum*, Augentrost-Wein/ *Vin d'Euphraise*, vel per simplicem infusionem in vino generoso, vel per fermentationem cum musto paratum, rejuvenescere quasi facit, ut quidam loquuntur, omneque oculorum impedimentum visusque defectionem aufert.

OFFICINÆ EXHIBENT

Aquam Euphrasiæ destillatam ex herba cum floribus collecta, Augentrost-Waßer/ *Eau d'Eufraise*, quæ vix non in omnibus collyriis humidis primatum tenet; &

 Conservam

Conservam Euphrasiæ, Augentrost-Zucker / *Conserve d'Euphraise* ad eundem scopum.

HYPERICUM.

Hujus virtutes vid. in capite de semine hyperici.

℞. Virg. aur. Mj. summit. hyper. p. ij. rad. symph. ℥ß. rasur. corn. cerv. ℥ß. coq. ex aq. ferrarior. ℞. Colatur. ℥xvj. add. syr. dialth. ℥j. aq. Cinam. ℥ß. pro vulnerario. it. in erosis à dysenteria intestinis.

℞. Summit. hyperic. herb. anagall. fl. purp ana q. v. f. decoctum contra melancholiam, delirium, maniam pro potu ordinario.

PLANTÆ SALE AROMATICO OLEOSO PENETRANTISSIMO CUM ACIDO VOLATILI CONSTANTES.

COCHLEARIA.

Respondet armoraciæ & cortici Winterano, tamen multo penetrantior est & validior ut ejus acredo ubi suspecta videtur temperanda sit passulis, dulcibus aliis, & temperatis, scilicet lacte caprillo, sero lactis. [Optime cochlearia cum acetosa conjungitur & sic evadit nobile remedium antiscorbuticum. vid. Act. Hafniens. ann. 1671. obs. 9. p. m. 35.]

Datur substantia, succus. conserv. infus. aq. ♎us ☍ Elix.

℞. Rad. helen. armorac. ana ℥j. cochlear. nasturt. ana Mj. passul. min. ʒvj. f. infus. ex vino vel sero lactis contra scorbutum.

℞. Cochlear. Nasturt. armorac. rad. ari, contunde omnia, affund.

affund. -ʌ-um sambuci, digere & destilla ex balneo f. -ʌ-us antiscorbuticus.

℞. Cochlear. Mij. fumar. Mj. cortic. fraxin. ʒvj. baccar. Junip. ℥j. summit abs. Mj. rad. cichor. ℥j. helen. ℥ß. strobil. abiet. n. v. sine hæc omnia effervescere cum cerevisia, & fiat cerevisia medicata contra scorbutum.

℞. -ʌ- cochlear. impone membris ab epilepsia contortis.

MAS-

COCHLEARIA à foliorum forma nomen accepit, HERBA SCORBUTI appellatur a virtute, Löffelkrauth/ Löffelblatt/ Scharbockskrauth / Scharbockshenl/ HERBE AUX CUILLIERS.

Est planta flore cruciformi, quatuor scilicet petalis constante, ex cujus calyce surgit pistillum, quod abit in fructum fere globosum, septo intermedio, cui valvæ adhærent, in duo loculamenta divisum, seminibusque fœtum subrotundis.

Cochlearia folio subrotundo C. B. Pin. 110. Cochlearia I. B. 2. 942. & Dod. Pempt. 594.

Copiose provenit in locis maritimis. In hortis quoque colitur & locis riguis & umbrosis felicius, floret primo vere.

In usum trahuntur præsertim folia viridia & recentia, quia in exsiccatis Sal volatile exhalavit. In scorbuto curando primatum ducit, quem in finem ex singulari Dei beneficio in regionibus mari finitimis & hinc scorbuto magis obnoxiis sponte crescit, ut homines scilicet habeant, quo vitia à scorbuto provenientia, cruentationes scilicet gingivarum, vacillationes dentium &c. corrigant. Magni porro usus est cochlearia in morbis chronicis, cachexia, malo hypochondriaco, cæteris paribus, omnibusque morbis à sanguinis dyscrasia viscida & acida oriundis. Frequenter usurpatur in jusculis, ita ut vel folia in jusculo fervente absque ulteriore coctione infundantur, vel succus exinde exprimatur, & cum jusculis hauriatur. Ubi quam maxime notandum, succum qui recens debet esse extractus, vel in instrumentis lapideis, vitreis aut etiam stanneis

neis esse exprimendum. Quod si enim in mortariis æneis contundantur folia, & paulo diutius ibidem relinquantur, succus facillime vim emeticam summo cum assumentium damno acquirit. Id quod etiam contingit, si post exemptionem foliorum contusorum, non eluatur statim mortarium. Quod si enim die insequente rursus contusio novæ cochleariæ fiat, idem effectus rursus conciliatur, approbante dicta experientia. Externe adhibetur in balneis ad paralysin arthritidem & scorbutum, convenit etiam, uti dictum, in cruentatione gingivarum & vacillatione dentium.

Plura In Officinis Ex Hac Planta Custodiuntur Medicamina.

Aqua cochleariæ, Löffelkrauth-Waßer / *Eau de l'Herbe aux cuillieres.*

Conserva cochleariæ, Löffelkrauth-Zucker / *Conserve de l'Herbe aux cuillieres.*

Extractum Cochleariæ, Löffelkraut Extract / *Extrait de l'Herbe aux cuillieres*, quod tamen multi ob perditas partes volatiles respuunt.

Syrupus cochleariæ, Löffelkraut-Syrup / *Syrop de l'Herbe aux cuillieres*, qui, uti antecedentia remedia in affectibus scorbuticis convenit, obstructiones reserat, urinamque pellit. Datur ad unciam unam usque.

Spiritus Cochleariæ per fermentationem paratus, Löffelkrauth-Spiritus / *Esprit de l'Herbe aux Cuillieres.* Commendatur tanquam insigne remedium antiscorbuticum, vim obtinet diaphoreticam, stomachicam atque carminativam. Exhibetur ad guttas decem viginti triginta &c. Externe convenit in scorbuto oris & gingivarum exulceratione.

NASTURTIUM.

Virtute antiscorbutica remissius est Cochlearia, cæterum potenter pellit urinam & in verme pericardii enecando propriam dicitur habere vim. Datur ut cochlearia.

R.

℞. Nasturt. ▽tic. exprime succum, sine effervescere cum fermento, misce cum novo nasturtio & fac massam, destilla per balneum, cujus cochl. j. vel ij. exhibe in scorbuto.

κάρθαμον quasi καρήδαμον, quod caput suo calore & acrimonia tentet vel ἀπὸ τῆς καρδίας, quod cor foveat, & in cardiaca Passione plurimum valeat, vel παρὰ τὸ κόρας μύειν, pupillas coëuntibus palpebris abscondat. Oculis enim admotum καρδαμύττειν, connivere cogit. NASTURTIUM inde dictum, quod nasum torqueat, præsertim semen quod adeo acre ut etiam sternutamenta provocet. CRESSIO dicitur, quoniam perenni sobole summis fervoribus vel etiam brumæ rigoribus spretis crescat. Kreß/ Garten-Kreß/ CRESSON, CRESSON DE JARDIN.

Est planta flore cruciformi, quatuor petalis constante, ex cujus calyce surgit pistillum, quod abit in fructum subrotundum, planum, in duo loculamenta divisum septo intermedio, respectu valvarum ad perpendiculum oblique posito, & seminibus fœtum utplurimum planis. Adjungantur folia multifida.

Nasturtium hortense vulgatum C. B. Pin. 103. Nasturtium vulgare I. B. 2. 912. Nasturtium hortense Dod. Pempt. 712.

Colitur in hortis, tota etiam hieme viret, vere tamen seritur ad acetaria, quod multo tenerius. Floret æstate. Sanguinem purificat, aperit, attenuat convenit in omnibus morbis à viscoso sanguine oriundis, menses reserat, fœtum pellit & in mucilagine tartarea pulmonum prodest.

PLANTÆ SALE VOLATILI ACRI CONSTANTES ABSQUE OLEO VOLATILI.

ERYSIMUM.

Convenit in tussi pro incidenda mucagine, it. in raucedine ex lympha acida viscida in faucibus hærente.

℞. Erysim. Eruc. ana Mj. coq. in hydrom. contra raucedinem.

Ερύσιμον à multiplici foliorum sectione, vel ab ἐρύω salvum conservo, ob eximias qualitates. IRIO, quod fervido sapore in linguam irruat, VERBENA FOEMINA, ERUCA NOBLLIS, SINAPI SYLVESTRE, Weg-Senff/ Hederich/ Wilder-Senff/ à sapore, VELAR, TORTELLE.

Est planta flore cruciformi, quatuor scilicet petalis constante, ex cujus calyce surgit pistillum, quod abit in fructum seu siliquam septo intermedio in duo loculamenta divisam, seminibusque fœtam utplurimum exiguis & rotundis. Addi debet facies quædam Erysimo propria.

Erysimum vulgare C. B. Pin. 100. Erysimum Tragi flosculis luteis juxta muros proveniens I. B. 2. 863. Erysimum Irio 1. Tab. Icon. 448.

Crescit juxta vias passim in incultis & sterilioribus, floret Junio, Julio, &c.

In usu herba & quandoque semen, quod non tantum ut herba in pectoris affectibus vocisque vitiis, sed & in urina, calculoque pellendis atque in gonorrhæa conducit. Externe in tumentibus mammis earum scirrho & Cancro non exulcerato laudatur.

OFFICINIS FAMILIARIS EST

Syrupus de Erysimo Lobelii, Weg-Senff oder Hederich-Syrop. *Syrop de Velar*; attenuat, atque incidit pituitosos atque viscosos humores in pectore, expectorationem promovet, & respirationem liberiorem reddit, imprimis commendatur in raucedine. Per se datur ad unciam dimidiam ad unciam unam.

PERSICARIA.

Ratione ⊖is volatilis penetrantis, aperientis & resolventis summe commendatur in obstructione hypochondriorum, mesenterii & aliorum viscerum, & ob nimiam suam acrimoniam temperatur passulis.

▽ dest. c. ♀io dulci contra vermes potest dari, commendatur etiam contra calculum.

℞. Persicar. Mj. passul. maj. ℥ij. coq. ex ▽ s. cerevis. contra obstructiones varias.

Vis magnetica quam in curandis ulceribus & vulneribus obtinere dicitur, docente experientia merito explodenda est. [Conf. hac de re Helmont. d. Magnet. Vuln. curat. §. 29. p. m. 459. Fonseca consult. 37. p. m. 252. & Marc. Marci Phil. Vet. restitut. Part. v. Sect. 1. subsect. vj. p. m. 495. seqq. de magnetismo Persicariæ.]

Externe in tumoribus resolvendis magni usus est, ut & in ulceribus sordidis mundificandis, succus cavo dentis inditus dolorem ejus tollit.

℞. ▽ dest Persicar. cape cochleatim contra calculum, tempera cum syr. d. althæa.

CUS-

PERSICARIA à similitudine foliorum, PULICARIA à vi pulicifuga, Pfersigkrauth / Flöhkraut / Rottich / Raßel. PERSICAIRE.

Est planta flore apetalo, plurimis scilicet staminibus constante, ex calyce multifido surgentibus. Pistillum autem abit in semen planum ex ovato acuminatum, in capsula, quæ floris calyx fuit, reconditum.

Ex Persicariæ speciebus in usum venit tum acris, tum mitis, tum maculosa tum non maculosa.

Persicaria urens seu Hydropiper C. B. Pin. 101. Persicaria acris sive Hydropiper I. B. 3. 780. Hydropeperi Dod. Pempt. 607. Scharff oder brennend Flöhkraut / Flöh-Pfeffer / Waßer-Pfeffer / à loco & sapore, Pfauenkrauth / Pfauenspiegel / PAVONARIA à maculis, Brennender-Rottich / Mücken-Krauth / CURAGE.

Persicaria mitis maculosa C. B. Pin. 101. Persicaria mitis I. B. 3. 779. Persicaria ij. Tabern Ic. 857. Gelind Flöhkraut.

Persicaria mitis non maculosa C. B. Pin 101.

Crescunt in locis humidis, palustribus, fossis & scrobibus, in locis udis & herbidis ad urbes & pagos. Julio & Augusto potissimum florent.

PERSICARIA præsertim HYDROPIPER analysi Chymica suppeditat multum acidi & olei atque terræ cum pauco sale volatili concreto, ut testatur TOURNEFORTIUS in HIST. PLANT. CIRCA LUTET.

Calefacit persicaria, incidit, attenuat, aperit atque resolvit obstructiones pulmonum, hepatis, Lienis atque mesenteni. In ictero, Hydrope, asthmate urina suppressa, ut & in scorbuto laudatur. Planta præterea insignis est vulneraria tum interne, tum externe. Tumores veteres, ut SCHWENCKFELDT loquitur, duritiesque veteres discutit & sugillata delet, vulnera & ulcera mirifice purgat. Clavos quoque & verrucas curat. In arthritide vaga scorbutica à nonnullis deprædicatur. Juxta DEODATUM aliosque herba dolentibus dentibus masticata, mox fimo ad putrescendum sepulta, dolorem auferre dicitur. Cubiculis inspergitur ad enecandos pulices. Reperiuntur qui ob signaturam in morbo petechiali laudant, ad sanguinem purificandum & impuritatem expellendam. Curiosum est, quod dicitur equos succo Persicariæ inunctos, muscas non admittere. Carnibus quoque ab insectis servandis circumponitur.

CUSCUTA. EPITHYMUM.

Notæ sunt plantæ ob vim reserandi obstructiones præcipue in scorbuto & hydrope, quæ in ⊖e volatili acri, mitiori tamen quam in persicaria & erysimo consistere videtur, specifice laudatur in viscosa bile incidenda. Datur ▽ dest. syr. & infus.

℞. Rad. helen. ℥j. raphan. rustic. ʒvj. summit. cent. min. Mj. cortic. Winteran. ʒj. Cuscut. p. ij. passul. min. ℥j. f. infus. add. fol. senn. ℥j. rad hell. n. ʒij. contra malum hypochondriacum.

PLAN-

Κασσύτη, κάσσυλα, CASSUTHA, CASSUTA LUPULI, ANGINA & PODAGRA LINI, OROBUS ARBORUM & HERBARUM, quoniam tanquam planta parasitica se circumvolvit plantis, easque quandoque strangulat, Filtzkraut / Seide-Flachs / Seide / Seidenkraut / Hopffen-Seiden / Flachs-Dotter / CUSCUTE.

Est planta flore monopetalo veluti campaniformi multifido, ex cujus calyce surgit pistillum posticæ floris parti ad instar clavi infixum, quod abit in fructum membranaceum, subrotundum, angulatum (postica parte perforata incumbente capsulæ, quæ fundum calycis occupat) seminibusque fœtum tenuissimis.

Cuscuta major C. B. Pin. 219. Cassutha sive Cuscuta I. B. 3. 266. Cassitha Tabern. Icon. 901.

Falsum est hanc plantam omni plane destitui radice, tum demum illa deficit, quando aliis plantis, ex quibus deinde nutrimentum exsugit, jam adhæsit. Prope sepes inter Lupulos, & Linum, urticam, Hyssopum &c. haud raro luxuriat, & mole sua plantis nocet; floret Junio, Julio & Augusto. In usum trahitur potissimum Cuscuta Lupulo & Lino adhærens. Vi aperitiva, abstersiva ac diuretica gaudet, ad affectus hepaticos & Spleneticos, malum Hypochondriacum, melancholiam Hypochondriacam & icterum, imprimis nigrum nec non ad scabiem commendatur. Febribus quoque auxiliari dicitur. Sunt qui Cuscutam in lue Venerea laudant.

Επίθυμον, EPITHYMUM, supra Thymum crescens, CUSCUTA THYMI, CUSCUTA MINOR, CASSUTA MINOR, Thym-Seiden / Stoltz-Kraut / EPITHIM, GALLE OU TEIGNE DE THYM.

Est utique species Cuscutæ, quæ dicitur Cuscuta minor Tourn. I. R. H. App. p. 652. Epithymum sive Cuscuta minor. C. B. Pin. 219. Epithymum Tabern. Icon. 357.

Æque ac prior cuscuta radiculis suis nititur, cum primum erumpit, mox autem parasitica facta, cum plantas vicinas arripuerit, circumvolveritque illis destituitur. Foliis quoque similiter caret, & totum capillamentis constat tenuibus, saporis nonnihil acris & subadstringentis, coloris subrubentis, quæ alimentum sugunt ope cotyledonum seu tuberculorum asperorum, quibus arcte cortici cæterarum plantarum adhærent.

Epithymum aperit quoque, abstergit & alvum laxat; in affectibus scorbuticis & Hypochondriacis laudatur, item in epilepticis & vertiginosis præsertim, qui oriuntur per consensum splenis & Hypochondriorum. Ingreditur nodulos atque insusa laxantia & purgantia.

PLANTÆ SALIBUS FIXIS SEU AMARIS CONSTANTES CUM PAUCO VOLATILI SALE.

CENTAURIUM MINUS.

Ob intensam acredinem & amaritiem in qua ⊖ fixum oblatet, potentissime deobstruit, acida destruit, unde in obstructionibus chronicis & febribus intermittentibus primum locum obtinet, aperit quoque suppressas hæmorrhoides & menses promovet. Extra ulceribus applicatum ea mundat, additur quoque clysteribus contra morbos soporosos.

Datur subst. decoct. infus. extract. aq. ⊖.

℞. Cent. min. ʒß. ⊖ propr. ℈ß. f. pulv. exhibendus c. aq. propria.

℞. Cent. min. Card. B. summit. orig. ana Mß. Croc. or. ℈j. fruct. alkek. ℥j. coq. in aq. simpl. ad consumpt. mediet. ad ℔ij. hoc decocto curatus fuit senex quidam febre quotidiana cum anorexia & ictero afflictus.

CAR-

Κενταύριον μικρὸν, CENTAURIUM à Centauro Thessaliæ Medico, FEL TERRÆ ab amaritudinem, FEBRIFUGA à virtute, klein tausend Gülden-Krauth/ ob insignes dotes, Erd-Gall / Fieber-Krauth/ PETITE CENTAURÉE.

Est planta flore monopetalo, infundibuliformi & multifido, ex cujus

cujus calyce surgit pistillum, quod infimam floris partem perfodit, abitque in fructum cylindraceum pene vel ovatum, in duo loculamenta divisum, & seminibus fœtum utplurimum exiguis.

Centaurium minus C. B. Pin. 278. & Dod. Pempt. 336. Centaurium minus flore purpureo I. B. 3. 353.

Loca amat herbosa & aratro non proscissa, aliquantulum sed tamen non omnino rigua, floret Julio & Augusto.

In usu est planta foliis ac floribus referta seu summitates. Abstergit & resolvit quasvis sordes in primis viis stagnantes, simulque intestina ad excretionem stimulat. Omnibus vitiis à bile oriundis dicata est. Hinc virtutem hepaticam POSTHIUS sequentibus exprimit versiculis,

Flos mihi suave rubet, sed inest quoque succus amarus,
Qui juvat abscessum bilem aperitque jecur.

Convenit in Cachexia & malo Hypochondriaco, scorbuto, arthritide, lumbricis & morsu canis rabidi. Laudatur etiam in peste. Ingreditur Theriacam. Vix vinum medicatum stomachicum & anticachecticum paratur, quod non ingrediatur Centaurium minus. Succus Centaurii minoris cum gossypio pudendis intrusus menses prolicit. Decoctum laudatur contra pediculos, surfures & tineam. De Centaurio minore scripsit LEDELIUS.

IN OFFICINIS EXTANT

Aqua Centaurii minoris, ex integra planta, tausend Gulden-Kraut-Wasser/ *Eau de petite Centaurée.*

Conserva Centaurii minoris, tausend Gulden-Blumen-Zucker/ *Conserve de petite Centaurée* in vulgus notissima, ad quam in morbis stomachi a bile oriundis, ut & febribus intermittentibus frequentissime confugiunt.

Extractum Centaurii minoris, tausend Gulden-Krauth-Extract/ *Extrait de petite Centaurée*, datur usque ad drachmam & ultra in febribus intermittentibus & obstructionibus.

Sal Centaurii minoris, tausend Gulden-Krauth-Saltz/ *Sel de petite Centaurée*, quod præ aliis salibus per incinerationem paratis nil peculiare obtinet.

CARDUUS BENEDICTUS.

Virtute antifebrili respondet centaurio minori, quo tamen paulo mitior est, cæterum sanguinem coagulatum mire dissolvit, & propterea in pleuritide confert. Decoctum observante Ballonio urinam reddit crassam & fœtidam.

Datur subst. decoct. infus. aq. dest. syr. & ⊖.

FU-

CARDUUS BENEDICTUS, CARDOBENEDICTUS, CARDUUS SANCTUS, à virtutibus ita dicitur, κνῖκος ἄγρια, CNICUS SYLVESTRIS, Cardobenedicten/ gesegnete/ hochgelobte/ gebenedeite Distel/ Spinnen-Distel/ quod lanugine aranearum telis simili capita ejus septa sint, aut aranearum morsibus medeatur. CHARDON BENIT. Ad Cnicum refertur à TOURNEFORTIO.

Est scilicet planta flore flosculoso, plurimis flosculis constante multifidis, embryoni insidentibus & calyce squamoso sed amplioribus foliis capitelli instar circumvallato comprehensis. Embryo autem abit in semen pappis instructum.

Cnicus sylvestris hirsutior sive Carduus Benedictus C. B. P. 378. Carduus benedictus I. B. 3. 75. & Dod. Pempt. 737.

Colitur in hortis, floret Junio & Julio semen autumno maturescit.

In usum venit herba colligenda dum floret cum semine.

Carduus benedictus, qui gustu amarus est, incidendi, attenuandi, abstergendi, penetrandi expurgandi siccandi & calefaciendi vires obtinet. Menses movet sanguinem mundificat, vi diaphoretica gaudet pus è pectore & pulmonibus educit; in morbo comitiali confert. Lienis & jecoris obstructiones expedit putredini atque vermibus resistit. Ventriculo confert, cibi fastidium discutit, urinam & calculum pellit. Ad capitis dolorem imprimis Cephalæam & clavum valet, venenis resistit & pestilentibus morbis confert. Vertiginem pellit memoriam confortat atque visum.

Contra febres tertianam & quartanam etiam inveteratas prædi-

prædicatur. Cancrum aliaque maligna putrida & Gallica ulcera sanat. Carduus benedictus asserente SCHROEDERO, si sub initium Julii collectus fuerit, vulnera recentia mirabiliter curat, sin alio tempore nunquam id præstabit. Sunt qui teneriora folia in cibum trahunt. Pulvis foliorum & summitatum teneriorum euporiston vulgare est in affectibus ventriculi, appetitu dejecto, febribus aliisque morbis. Sæpissime jungitur cum pulvere corticum aurantiorum Crystallis tartari atque oculis cancrorum aliisque. Dosis est ad ℈j. usque.

Radix Carduibenedicti urinam fœtidam reddit, & alarum totiusque corporis graveolentiam corrigit. Conferatur PETRI in peculiari de carduo hoc tractatu.

PROSTANT IN OFFICINIS

Aqua Cardui benedicti ex herba integra, Cardobenedicten-Wasser/ *Eau de Chardon Benit.* Vehiculum constituit alexipharmacorum; diaphoresin promovet, in affectibus capitis & pectoris conducit.

Essentia Cardui benedicti, Cardobenedicten-Essentz/ *Essence de Chardon benit.* Stomacho præsertim est dicata, datur ad guttas viginti, triginta & ultra.

Sal Cardui benedicti, Cardobenedicten-Saltz/ *Sel de Chardon benit*, cum aliis salibus fixis coincidens.

Syrupus Cardui benedicti, Cardobenedicten-Syrup / *Syrop de Chardon benit.* Hunc syrupum plebs & mulierculæ magni faciunt in stomacho vitiato, in cruditatibus & in appetitu prostrato, utuntur quoque eo post contractam iram & ad colicam. Commendant porro illum ad vermes enecandos putredinemque arcendam, & in pleuritide, febribus malignis & pestilentialibus laudant. Dosis à cochleari uno ad duo vel tria.

FUMARIA.

Salibus nonnihil subtilioribus volatilioribus & penetrantioribus gaudet quam Centaurium & carduus benedictus, & propterea sanguinis acidam dyscrasiam corrigendo, in mor-

bis chronicis, malo hypochondriaco, scorbuto, scabie, quartana, singularis est efficaciæ.

℞. Fumar. rec. Mj. rad. Chin. ℥ß. M. f. decoct. contra scabiem, ut & malum Hypochondriacum.

℞. Cort. sassafras ℥iß. fumar. rec. Mj. f. infus. ex vino ad obstructionem hypochondriorum.

℞. Succ. cochlear. fumar. ana q. v. M. c. sero lactis exhibe contra scorbutum, tanquam medicamentum temperatius.

℞. Pil. d. fumar. ʒß. ☿ d. ℈ß. cape ad scabiem scorbuticam, it. ad sanguinem purificandum.

SCOR-

κάπνος fumus, quia succus oculis instillatus fumi instar mordeat. Erdrauch/ Tauben-Krauth/ Katzen- und Trauben-Körbel/ Tauben-Kropff/ CEREFOLIUM FELINUM & COLUMBINUM, Grind-Krauth/ Kratz-Heyl/ SOLAMEN SCABIOSORUM, FUMETERRE.

Est planta flore polypetalo, anomalo papilionaceo æmulo ex duobus tantum petalis constante quasi bilabiato, labio superiori in caudam abeunte cum inferiori ad pediculum conjuncto. Hæc inter labia velut in palato, cujus os à ligula occupatur pistillum positum est vagina obvolutum, quod deinde abit in fructum membranaceum nunc longiorem nunc breviorem, semine fœtum subrotundo. Adde folia tenuiter dissecta & cæsia.

Fumaria officinarum & Dioscoridis flore purpureo C. B. Pin. 143. Fumaria vulgaris I. B. 3. 201. FFumaria Dod. Pempt. 59.

Multis in locis in hortis agris ac secus vias sponte provenit, floret Majo & Junio. In usu est præsertim herba cum floribus

Urinam ciet laxat leniter & serosos humores purgat. In affectibus hydropicis & cachecticis conducit, ut & in morbis Venereis. Vermes quoque necat. In curis vernalibus sæpius adhibetur, & infusum cum sero lactis scabie prurientibus conducit. In oculorum affectibus quoque laudatur.

In

IN OFFICINIS ASSERVANTUR

Aqua Fumariæ, Taubenkropff- oder Erdrauch-Wasser / *Eau de Fumeterre*, quam in variolis & morbillis aliisque febribus continuis quidam laudant, quidam vituperant, oculis conducit, faciei maculas delet. In olfactu læso laudatur.

Conserva Fumariæ, Taubenkropff-Zucker / *Conserve de fumeterre*,

Syrupus Fumariæ, Taubenkropff-Syrup / *Syrop de fumeterre*, in transpiratione promovenda utilis.

Extractum Fumariæ, Taubenkropff-Extract / *Extrait de fumeterre*.

SCORDIUM.

Ob ⊖ia penetrantissima tam fixa quam volatilia omne peregrinum præcipue ad putredinem inclinans per sudorem expellit, hunc in finem est alexipharmacum, antipestilentiale & polychrestum. In malignis, it. in curando morbo Hungarico, in lumbricis. [Qua occasione vis putredini resistendi in scordio reperta fuerit vid. ap. Galen. de antidotis l. 1. c. 12.]

Dat. subst. decoct. Elect. diascordium dictum, stimulatur optime camphora, sed à plebejis allio.

℞. Scord. absynth. cent. min. ana Mj. Myrrh. ℥j. camph. ʒij. vel iij. affund. 🜂 vin. f. infusum pro lavamento ad curandam gangrænam vel sphacelum.

℞. Scord. summitat. hyperic. ana Mj. f. decoct. pro lumbricis.

℞. Scord. summit. hyperic. fol. senn. ana ℈j. f. pulv. contra vermes.

℞. Diascord. ʒj. camph. gr. iij. ⊖ volatil. C. C. ℈ß. M. f. bolus in malignis ad ciendos sudores.

Σκόρδιον ἀπὸ τοῦ σκορόδου ab odore & acrimonia, quod folia contrita allii odorem referant, CHAMÆDRYS PALUSTRIS, Wasser- oder Lachen-Knoblauch / Wasser-Bathenig / GERMANDRE'E D'EAU, SCORDIUM, CHAMMARAZ.

Est species Chamædrys, scilicet Chamædrys palustris canescens seu Scordium officinarum Tourn. I. R. H. cl. 4. S. 4. g. 1. Scordium C. B. Pin. 247. & Dod. Pempt. 126. & I. B. 3. 292. Crescit in locis humidis, floret Junio & Julio.

Scordium in affectibus pulmonum imprimis empyemate quoque celebratur, expectorationem promovet & visceris corruptelam arcet. Vulnera ac ulcera putrida mundificat. Ventriculo porro benefacit, urinam, sabulum & menses pellit. Hydropicis quoque succurrit.

IN PHARMACOPOLIIS REPERIUNTUR

Aqua scordii destillata, Lachenknoblauch-Wasser / *Eau de scordium.*

Syrupus scordii, Lachenknoblauch-Syrup / *Syrop de scordium*, cui vires alexipharmacæ emmenagogæ & anthelminticæ adscribuntur.

Electuarium Diascordium Fracastorii, seu *Diascordium* simpliciter dictum, anhaltende Gifft-Lattwerg / *Diascordium.* Egregium est sudoriferum & alexipharmacum in morbis malignis admodum proficuum, sudores elicit, motus sedat, quietem conciliat, vomitum diarrhœam, dysenteriam omnemque fluxum præternaturalem sistit, ad catarrhos quoque sistendos conducit. Dosis est ad scrupulum ad Drachmam unam; in fluxibus alvinis commode Rhabarbarum tostum commiscetur. Uncia electuarii fere duo grana opii continet.

LUPULUS.

Salem suum utrumque tam fixum quam volatilem in quadam quasi resina & glutinositate inclusum habet, ob quam rationem non tantum crassa & viscida incidit & vel per sudorem vel ver urinam expellit, sed & blande ad somnum componit: in malo hypochondriaco, scorbuto, febribus chro-

chronicis, ſcabie aliiſque cutaneis affectibus laudatur. Turiones etiam vim alvum laxandi obtinent.

℞. Capit. lupul. herb. fumar. ana Mj. paſſul. min ℥ij. f. decoct. contra malum hypochondriacum, cui in alvi adſtrictione infunde rad. hell. n. rhabarb. ana ʒij.

PLAN-

LUPULUM, à Lupo ſub eo ſe condente, vel à floribus inſtar Lupi noxiis & hominibus temulentiam & gravedinem capitis inducentibus. LUPUS REPTITIUS & HUMULUS, LUPULUS SALICTARIUS, quoniam Salices ſcandit, VITIS SEPTENTRIONALIUM, VOLUBILIS MAGNA. Hopff / HOUBLON.

Eſt planta flore apetalo, plurimis ſtaminibus calyci inſidentibus conſtante & ſterili; embryones enim iis ſpeciebus Lupuli innaſci ſolent, quæ flore carent, abeuntque in fructum ſquamoſum, ex plurimis foliis compoſitum axi affixis, in quorum alis adſunt ſemina calyptra obvoluta.

Lupulus mas C. B. Pin. 298. & I. B. 2. 151. Lupulus Dod. Pempt. 409. Camer Epit. 933. &

Lupulus fœmina C. B. Pin. 298. I. B. 2. 1[illegible]. Camer. Epit. 934.

Ubivis ad ſepes, dumeta & margines pratorum humentium luxuriat. Colitur quoque in quibuſdam regionibus, adeoque vel eſt ſativus vel ſylveſtris, floret Auguſto.

TURIONES LUPULI hybernis præſertim menſibus reperiundi, Junger-Hopff / TENDRONS D'HOUBLONS, LUPULI GERMINA TENELLA, gratum præbent edulium, eodem modo parantur ac turiones aſparagi; alvum fluidam reddunt, obſtructiones viſcerum reſerant, detergendo, incidendo attenuandoque urinam pellunt. Quidam turiones hos adhuc comedunt, quando folia expandi incipiunt. Melius autem ſapiunt, ſi folia plane nondum comparent, quo juniores eo meliores. Flores potiſſimum ad cereviſiam, de qua ſub hordeo actum, uſurpantur.

Rarius in uſum Medicum trahuntur. Ob virtutem deoppilantem & aperientem commendantur iis qui hepatis, ſplenis alio-

rumque viſcerum obſtructione, ictero hydrope melancholia, quartana, laborant. Menſes quoque & urinam pellunt. Decocti in lacte ad vermes celebrantur. Imprimis autem deprædicantur in ſcabie aliisque vitiis cutaneis. Externe medentur contuſis & luxatis.

PLANTÆ PURGANTES.

SENNA.

Blandum, polychreſtum & catholicum, humores quosvis movens, per alvum blande educens, jungitur variis ſpecificis, morbo cuique appropriatis, vis potior in ⊖e volatili particulis terreis & nonnihil gummoſis videtur incluſa, quare potius in infuſo, quam in decocto exhibendum eſt. In gummoſitate autem potior vis conſiſtere videtur.

Dantur folia pediculis & ſtipitibus rejectis, corrigitur & ſtimulatur ſale ♀ri ut & rhabarb. in ſubſtantia datur ad ℈ij. vel ʒj. in infuſo ad ℥ß. vel ex aq. fumariæ ♀iſata vel ſero lactis, vel decocto prunorum, vel melius decocto paſſularum.

℞. Fol. Senn. ℥ß. rhabar. ʒß. ⊖ ♀ri. ʒj. ſem. aniſ. fœnicul. ana ℈j. cinam. ʒß. infunde aq. fumariæ pro infuſo laxante.

℞. Fol. ſenn. ʒiij. ⊖ ♀ri. ℈j. infund. aquæ ſimplici ferventi. ℞. Colatur ℥ij. vel iij. edulcor. ſyr. d. pom. q. ſ.

℞. Fol. ſenn. ʒj. caryoph. arom. gr. vij. ſacch. cand. ℈j. M. f. p.

℞. Fol. ſenn. ℥ß. ſem. aniſ. ʒj. affund. aq. ferventiſſ. ſtent in infuſo, infuſum cape ſorbillando ut thea, pro laxanda alvo.

SENA, quasi Sana. FOLIUM ORIENTALE, Senne / Sennet / Sennet-Blätter / SENE'.

Est planta flore rosaceo, ex quinque utplurimum petalis constante, cujus pistillum abit in siliquam planam admodum, utplurimum incurvam, ex duabus membranis compositam, quas internidulantur semina gigartis similia, tenuibus veluti dissepimentis inter se distincta.

Senna Alexandrina sive foliis acutis C. B. Pin. 397. Sena I. B. 1. 377. Sena Orientalis Tabern. Ic. 517. Senné Orientale ou Senné de Levant.

Senna Italica sive foliis obtusis C. B. Pin. 397. Sena Florentina sive foliis per extremum latis pene cordatis I. B. 1. 377. Sena Italica Tabern. Ic. 518.

Hæ duæ species non solum loco natali sed & ipsis foliis atque virtute discrepant. Illa ex Orientalibus regionibus Syria Persia, Arabia, Ægypto per Alexandriam, unde & Senna Alexandrina appellari consuevit, ad nos adfertur; hæc vero in Italia potissimum provenit. Utraque est planta siliquosa, sed minime confundenda cum Coluthea, quam quidam Sennam sylvestrem nominant & nonnulli sed male substituere solent. Senna Orientalis obtinet folia acuta ex viridi plus minus pallescentia saporis subacris, amaricantis, nauseosi quodammodo. Italica folia obtinet latiora, & acumine obtusiore constantia, saporis glutinosi & magis subdulcis, Orientali inferior est.

Eligi debent folia Sennæ viridicantia, probe exsiccata non maculosa, nec teredine corrosa, tractu lævia à stipitibus repurgata, odoris fortis. In Gallia dum præscribuntur folia Sennæ sæpius foliorum Orientalium nomine tantum insigniuntur. Senna speciatim educendis melancholicis & pituitosis humoribus est dicata. In morbis ab atra bile, ut loquuntur, oriundis, & in ipsis etiam febribus continuis & ardentibus, teste WEDELIO, usurpari potest. A quibusdam reprehenditur, quod flatulenta sit & tormina excitet, id quod tamen non tam foliis ipsis quam stipitibus & folliculis Sennæ non diligenter remotis adscribendum est. Ad crudiorem autem Sennæ partem corrigendam, adhibentur Tartarea & Nitrosa, Cremor & Crystalli Tartari, imprimis vero Tartarus Solubilis sive Sal vegetabile.

Infundi-

Infunditur Senna vel frigide vel calide, frigidè cum solummodo aqua frigida superfunditur addito pauco Sale ♀ri, ubi egregia tinctura extrahitur, calide vero cum aqua fervens superfunditur, aut in loco calido infusum detinetur. Hodiernis temporibus folia Sennæ instar herbæ Thée sæpissime usurpantur. Fit etiam infusio horum foliorum per noctem, postmodum insequente mane cum aqua decantata & fervefacta fit infusum Theæ edulcorandum Saccharo, vel ordinario vel Thomæo vel Manna &c. Decoctum cum prunis vel passulis hoc modo paratur.

℞. Prunor. dulc. vel Passul. ℥ij. vel ℥iij. coquantur in aqu. & vin. ana ℥vj. in decoct. infund. fol. Senn. Al. S. S. ʒiij. Cremoris Tartar. vel quod melius est, Tartar. Solub. ʒß. vel. ʒj. digerantur per unam aut alteram horam, vel decoquantur, in colat. dissolv. Mann. Calabr. ℥iß. pro una vice.

Præscribitur etiam hoc modo.

℞. Fol. Senn. S. S d. ad ch.

℞. ♀r. Solub. ʒj. d. ad ch.

℞. Mann. Calabar. Mann. el. aut. Mann. tabul. vel Tartar. ℥j. ad ℥ij d. ad ch.

Postea mulierculæ aut ministri jubentur facere decoctum prunorum cum aqua, vel si è re visum fuerit cum dimidia quoque parte vini. In decocti ℥vj. vel ℥viij. infunduntur folia Sennæ cum Tartaro per unam aut alteram horam, aut fit statim decoctio. In colatura dissolvitur Manna præscripta, & post dissolutionem, si opus est, rursus fit colatio; unde emergit potiuncula laxans & polychresta.

In Gallia frequenti in usu sunt sic dictæ ptisanæ laxativæ cum Senna, additis quandoque quibusdam aliis appropriatis paratæ. Celebratur imprimis PTISANA REGIA, LA PTISANE ROYALE, ex Senna, Sale polychresto, crystallis tartari, Tartaro Solubili, pomo Citreo aut alio subacido per noctem in aqua simplici vel destillata infusis per noctem, & insequente mane leviter decoctis. Ex. gr.

℞. Fol. Senn. mund. S. S. ℥ß. sem. anis. Cremor. Tartar. aut Tartar. solub. ʒß. vel ʒj. infunde omnia in aqu. fontan. ℔j. adde limonem vel mala 2. Renettica seu Borsdorffiana in frusta majora dissecta, mane fiat lenis decoctio, filtretur liquor, &, si placet aut

è

ère visum fuerit, in eo dissolvatur Mann. el. ℥j. aut ℥ij. Æger capiat 2. haustibus una hora interposita.

℞. Fol. Senn. S. S. ʒij. Rhabarb. el. ʒj. ♀r. Sol. ℈ij. infunde in Aqu. fontan. calid. ℔j. per noctem, mane insequente bulliant parumper, postea in colatura dissolvatur Mann. el. ℥j. vel ℥ij. & hauriatur. Si autem tempus non suppetit infusionem præmittendi, statim poterit fieri decoctio.

IN OFFICINIS PROSTANT E' SENNA

Decoctum laxativum Managettæ, sive *aqua laxativa Viennensis* Wienerisch Laxir-Tränckhlein / *Decoction laxative de Managetta.* Laudatur ad alvum laxandam, præsertim si in liquoris hujus unciis aliquot solvatur Manna, & postea, si necessarium est, clarificatio instituatur.

Species pro Decocto antifebrili, Species zum Fieber-Tranck, *poudre pour la Decoction ou Apozeme febrifuge laxative.* Tempore usus coquuntur in quantitate sufficiente aquæ, per horæ quadrantem, in vase optime tecto. De hoc decocto, singulis diebus intermissionis febrilis, haustus aliquot unciarum trium vel quatuor assumitur. Utplurimum autem ad potiones laxantes vehiculi loco adhibetur. Commode in eo dissolvitur Manna. Drachma specierum pro uncia una liquoris est sumenda.

℞. Decoct. antifebr. ℥iv. Mann. Calabr. ℥j. Msc. pro dosi in passion. Iliac. repetatur singulis quatuor horis.

℞. Decoct. antifebr. ℥iij. Diacyd. lucid. Gialap. ʒij. aut ʒiij. Mann. elect. ℥j. Msc. d. ad vitr. pro dosi.

℞. Decoct. antifebr. Mann. liquid. ana ℥j. Diacyd. lucid. Gialap. ʒij. Aqu. Cinam. bugloss. ana ℥ß. Msc. pro dosi.

Notandum autem has potiunculas calide assumi debere, ne tormina insequantur.

Senna porro vix non omnes nodulos laxantes ingreditur, WEDELIO sequentes species laxativæ placuerunt.

℞. Rad. acetos. Scorzon. Cichor. ana ʒj. summit. fumar. Centaur. min. ana Mß. flor. 4. cordial. ana p. j. fol. Senn. S. S. ℥ß. Rhabarb. elect. ʒiß. Cost. ver. ℈j. Cremor. Tart. ℈jv. Msc. pro nodulo: pro pauperibus omitti poterit Rhabarbarum & dosis Sennæ adaugeri, vel etiam Rhabarbarum Monachorum substitui. Pertinent huc quoque

Species pro decocto aperitivo majori, Species zum großen eröffnenden Tranck / *Poudre pour l'Apozeme aperitive majeure.* Laudatur decoctum exinde factum ad quascunque obstructiones in abdomine; usurpatur autem frequentius ad medicamenta laxantia & purgantia in eo dissolvenda. Per se hauritur ad aliquot uncias.

Species pro decocto aperitivo minori sive pro decocto lenitivo, Species zum eröffnenden oder Laxier-Tranck / *Poudre pour l'Apozeme aperitive mineure* ou *lenitif.* Ad eosdem usus conducit ac antecedens.

Electuarium Diacatholicum, *Electuaire Catholicon.* Commendatur tanquam purgans universale in omnibus morbis & ad omnes humores educendos. Dosis ad unciam semis ad unciam unam. In Gallia adhuc in usu; frequenter ad unciam unam cum dimidia usque immiscetur Clysteribus.

Electuarium Lenitivum Florenzolæ, *Electuaire Lenitif de Florenzola.* Ad alvum laxandam & emolliendam, bilem pituitamque & sic dictum succum melancholicum educendum tum in febribus, pleuritide, tum etiam in renum & aliis pectoris affectibus commendabatur. Dosis à drachmis duabus ad unciam & ultra, sed hodie vix aliter quam in clysteribus adhibetur, ad unciam unam, unciam unam semis.

Passulæ laxativæ sive purgantes cum & sine brodio, Purgier-Rosinen mit und ohne Brüh / *Raisins de Corinthe avec jus ou sans jus.* Alvum ob Sennam laxant & purgant. Dantur ad unciam semis ad unciam, unam &c.

Syrupus fragrans laxativus Kufferi, Dr. Küffers Laxier-Syrup / *Syrop laxatif de Kuefer.* Pro scopo laxandi adhibetur ad unciam unam, duas, tres, à Senna quoque virtutem obtinens uti &

Syrupus pomorum laxativus, Laxierender Aepffel-Syrup / *Syrop de Pommes laxatif.* Purgat & aperit, commendatut in affectibus melancholicis & hystericis, menses quoque pellere dicitur. Datur ad unciam dimidiam ad uncias duas.

Extractum foliorum Sennæ, Sennetblätter-Extract / *Extrait de Sené*, quod cum aqua Sale Tartari acuata paratur, datur ad ℥ß. ad ℈ij. vix autem amplius usurpatur.

Hoffmannus in Schroederum sequentes *Crystallos Sennæ laxativas* ab Hertodio communicatas recenset,

℞. Spir. Roris Majal. q. v. in hoc infunde per noctem folia Sen-

næ S. S. q v. ut Spiritus quatuor digitos emineat, tinctura aliquoties per chartam bibulam filtretur, postea pars superflua levissimo calore exhalet, spiritus reliquus in frigido & sicco loco locetur, & tunc crystalli concrescent quæ in vase servandæ sunt clauso. Dosis ad gr. v. ad ℈j.

Beato Parenti meo olim in usu multum fuit, nec absque successu à me usurpatur sequens *pulvis stomachico laxativus*.

℞. Succol. pulv. stomach. Birokm. ana ʒvj. Trag. aromat ℥ß. fol. Senn. S.S. ʒvj. ⚬⚬⚬ Cinam. Caryophyll. ana gtt. vj. Ambr. Gryf. Mosch. ana gr. j. Msc. f. pulvis: pro sexu sequiori absque ambra & Moscho poterit asservari. Assumitur vel ante vel post pastum ad modum Trageæ. Dosis est quantum duobus tribus vel quatuor cultri cuspidibus comprehendi potest.

Tandem pauca de folliculis seu siliquis Sennæ addenda. Sunt autem folliculi sulcati, recurvi, semilunares compressi, ut superior membrana inferiori incumbat, continentes semina nigricantia & subviridescentia. Sunt qui hos folliculos ipsi Sennæ præferunt, experientia autem tutius usurpari folia docet.

SOLDANELLA.

Gallica præstantior quam nostra Belgica, blande aquas præcipue hypochondriorum expurgat per alvum, hinc antiscorbuticis, & antihypochondriacis medicamentis pro laxante adjungitur.

Datur pulv. ʒj. succus ad. ℥ß. in decoct. Mj.

℞. Fol. soldanell. ℥j. f. decoct. vel infus. cui infund rhabarb. ʒj. exhibe hypochondriacis simul hydrope correptis.

℞. Fol. soldanell. cochlear. ana Mj. contere & extrahe succum, quem misce cum passularum decocto, exhibe scorbutico ad laxandam alvum.

GRA-

Κράμβη θαλασσία, θαλασσοκράμβη, BRASSICA MARITIMA, BRAS-

BRASSICA MARINA, CONVOLVULUS MARINUS, CAMPANULA MARINA, Soldanell / Meerkohl / Meerwinde / Meerglöcklein / SOLDANELLE, CHOU MARIN.

Eſt ſpecies Convolvuli, planta videlicet flore monopetalo, campaniformi, ora repanda, cujus piſtillum, quod ſurgit ex calyce, abit in fructum ſubrotundum, membranaceum, ſeminibus angulatis fœtum.

Convolvulus maritimus noſtras Mor. Hiſt. Oxon. part. 2. 11. Soldanella maritima minor C. B. Pin. 295. Braſſica marina ſive Soldanella I. B. 2. 166. Soldanella Dod. Pempt. 395.

In locis maritimis Italiæ, Galliæ, Angliæ, & Belgii creſcit, floret æſtate.

GRATIOLA.

Aquas hypochondriacorum & hydropicorum fortiter tam per ſuperiora quam inferiora expurgat, in enecandis & expellendis vermibus efficaciſſima eſt.

Externe hydrocephalis medetur.

Corrigitur Zinzib. Mac. Cinam. aniſ. ſpecificatur in malo hypochondriaco cochlearia. Datur pulv. ad ℈ij. infuſ. ad ʒij. ſuccus inſpiſſatus ad ʒj. & aliquando ad ʒiß. optimum eſt extractum cum -ռ-u vini factum, quod datur à ℈j. ad ʒß. conſerva folior ad ʒij. paratur quoque ⊖ fixum, quod hydropicis ſpecificum & diureticum eſt.

℞. Gratiol. ℥ß. ſem. aniſ. ʒij. paſſul. min. ℥j. coq. leniter in vino, propinetur colatura ad educendas aquas hydropicorum.

℞. Soldanell. gratiol. fol. ebul. aſari, ſambuc. flor. geniſt. perſicor. cort. ſambuc. frangul. rad. ireos germanicæ, eſul. ana q. v. add. pulp. colocynth. p. j. coq. in urina, applica totum hydrocephalo.

℞. Gratiol. Cent. min. ana Mj. ſem. tanacet. ſanton.

ana

ana ℥ß. coq. in ∇ f. Clyster. ad enecandos & expellendos vermes, hærentes præcipue in intestinis crassis.

NI-

GRATIOLA, quasi minus grata ob amaritiem, GRATIOLA CENTAUROIDES, GRATIA DEI, LIMNESIUM, Wild Aurin/ Gottes Gnad/ Gottes Gnad-Krauth.

Refertur à TOURNEFORTIO ad Digitalem, est enim planta flore monopetalo, anomalo, tubulato utrinque patente, & quasi bilabiato ex cujus calyce surgit pistillum, posticæ floris parti ad instar clavi infixum, quod deinde abit in fructum seu testam è rotundo acuminatam, bifariam dehiscentem, in duo loculamenta divisam, & seminibus fœtam utplurimum exiguis.

Digitalis minima gratiola dicta Moris. Hist. Oxon. p. 2. 419. Gratiola Centauroides C. B. Pin. 279. Gratiola I. B. 3. 434. & Dod. Pempt. 362. In locis uliginosis & palustribus pratisque humidioribus provenit. Floret Junio & Julio.

Folia quæ usurpantur tum recentia tum sicca, commendantur quoque ad febres intermittentes imprimis quartanam, arthritidem & alios morbos Heroicos. Virtute gaudet traumatica externe vulneribus inspersa. Pulvis Gratiolæ ad ℈j. ad ʒj. datur in substantia, in infuso vero aut decocto ad ʒj. ad ʒiij. exhibetur.

IN OFFICINIS PROSTANT

Conserva Gratiolæ, Wild Aurin oder Gottes Gnaden-Zucker/ *Conserve de Gratiole*, quam quidam in febribus pro excitando vomitu in arcanis habent.

Quidam exinde parant extractum, quod melius adhuc quam sal per incinerationem prolectum.

NICOTIANA.

Hujus vis potenter incidendi, aperiendi & resolvendi, ut & purgandi aquas tam supra quam infra consistit in ⊖e-

 tam

tam fixo quam volatili, vis somnum inducendi & stuporem, dolorem mulcendi, consistit in pinguedine seu glutinositate volatili.

Foliorum infusum vel decoctum purgat per superiora & inferiora, idem faciunt folia in pulverem trita, quæ masticata salivam potenter movent, dentium quoque dolorem tollunt, naribus attracta sternutationem inducunt. Decoctum mundificat ulcera sordida.

Fumus accensorum foliorum in quo ⊖ volatile ☍sum seu mucositas stuporem inducit, ac somnum accersit.

Oleum destillatum sanguini immediate permixtum præsentaneam infert mortem, unde Viganus in Chym. p. 36. oleo hoc fœtido feles enecari dicit, dummodo una guttula stilletur in linguam. [Circa hanc rem plura experimenta instituit Franc. Redi in Experim. circa res diversas naturales pag. 13. seq. it. p. 54. & Joh. Jacob. Harder. in Apiario obs. 1. usque ad septimam, qui in varii generis animantibus experimenta fecit.]

Succus ad ℥ij. datus purgat ἄνω & κάτω, injicitur quoque fistulis ad eas mundificandas & curandas.

Balsamus Nicotianæ vulnerarium est externum. Unguent. ex Nicot. factum necat pediculos, quod etiam præstat ☍ Nicot.

Syrup. & ▽ Nicot. in asthmate & catarrho suffocativo valent. Prostat quoque Syrup. Nicot. emeticus in asthmate & aliis thoracis affectibus deprædicatus.

℞. Fol. Nicot. ʒiß. infund. vino seu cerev. ad ℔ß. cape infus. pro purgante ἄνω & κάτω.

℞. Fol. Nicot. ʒj. fl. ros. pall. ʒij. infund. s. q. vini pro vomitorio & purgante.

℞. Syr. Nicot. heder. terr. d. symph. Fern. ana ℥ß. M. exhibe contra asthma.

℞. ▽ dest.

℞. ▽ dest. Nicot. ℥j. ☍ per camp. gt. v. cape contra asthma.

℞. Succ. Nicot. inde vulneribus ad ea mundificanda, add. quoque myrrh. aloë ad vulnera & fistulas curandas.

PLAN-

NICOTIANA à Joh. NICOTIO Nemausensi Regis Galliæ apud Regem Portugalliæ Legato, qui anno 1560 semen, quod à Belga ex Florida reduce acceperat, primum in Galliam attulit, Reginæque obtulit, unde & HERBA REGINÆ, HERBA LEGATI dicitur. TABACUM vocatur ab insula in qua abundat. PETUM à πετάω extendo, à foliorum scilicet extensione, SANA SANCTA INDORUM, HERBA SANCTA, HERBA DIVINA à viribus. HERBA SANCTÆ CRUCIS, HERBA MEDICEA, HERBA PANACEA, HERBA PRIORIS quoque audit. Taback/ Indianisch Wund-Krauth/ Indianisch Beinwelle/ Heilig-Krauth/ Indianisch Bilsen-Krauth/ NICOTIANE OU TABAC.

Est planta flore monopetalo, infundibuliformi & multifido; ex cujus calyce surgit pistillum infimæ floris parti ad instar clavi infixum, quod deinde abit in fructum membranaceum oblongum, vel subrotundum, septo intermedio in duo loculamenta divisum, plurimis seminibus fœtum placentæ affixis.

Nicotiana major latifolia C. B. Pin. 169. Nicotiana major sive Tabacum majus I. B. 3. 629. Hyoscyamus Peruvianus Dod. Pempt. 452.

&

Nicotiana minor C. B. Pin. 170. Priapeja quibusdam Nicotiana minor I. B. 3. 630. Dubius Hyoscyamus luteolus solanifolius Lob. Ic. 269.

Nicotiana ex Indiis tum Orientali tum præcipue Occidentali ad nos allata copiosissime nunc in Europa in agris colitur, seritur vere, folia Augusto & Septembri colliguntur ex plantis, quibus apex, ne in florem abirent, fuit decerptus. Floret alias Augusto. Nicotiana minor in hortos translata se ipsam ex semine propagat.

Ni-

Nicotiana anodyna expectorationem quoque promovet, & laudatur tanquam pestis præservativum juxta DIEMERBROECK. Externe planta recens vulnerarium remedium est egregium sive folia integra sive contusa imponantur. Folia Nicotianæ leviter contusa & imposita multum præstant in cruribus oedematosis. Medentur lichenibus, achoribus, favis, ulceribus fistulosis atque sinuosis, commendantur quoque in Phthiriasi. Quando usurpare volumus decoctum foliorum Nicotianæ, caute agendum, homines enim exinde in Maniam etiam incidisse historiæ tradunt. Fumus in genitalia admissus uteri affectibus confert, sicuti quoque per peculiares fistulas in anum inflatus in dolore colico & alvi obstructione pertinaci commendatur, quem ultimum in finem incoquitur quoque clysteribus vel cum aqua vel cum vino paratis. Effectus quidem violentos à talibus clysteribus observarunt authores, sed sæpe sæpius non adeo felices. Nicotiana minor ad culices, cimices & pediculos fugandos laudatur, si vel ejus succo vel decocto vel etiam foliis contritis obviam eamus. Semine hujus Nicotianæ utuntur ad priapismum sedandum, unde forsan nomen. Occasio hic sese offerret, de virtute egregia Nicotianæ in affectibus catarrhalibus aliisque ut & in subjectis phlegmaticæ potissimum constitutionis verba faciendi; cum sive ejus fumo, qui per fistulas hauritur, sive pulvere per nares attracto, similibus morbis atque subjectis quam maxime succurri possit. Ast, ut credo, melius est fumibibulis & Naribus Tabacophilis suam relinquere consuetudinem incorrigibilem. Magis in excessu quam in defectu peccari extra dubium est. Folia manducantibus suam relinquimus asam.

IN OFFICINIS PHARMACEUTICIS EXHIBETUR

Syrupus Nicotianæ, Tabac-Syrup/ *Syrop de Tabac ou Nicotiane*, qui convenit adversus affectus asthmaticos, in quibus pulmonum bronchia, pituita crassa ac viscida adeo infarciuntur, ut intercepta respiratione suffocationis periculum immineat. Vomitum movet & expectorationem promovet. Datur ad drachmam ad drachmas sex ad unciam. Externe ulcera sordida & antiqua detergit absque dolore.

Oleum Nicotianæ, Taback-Oehl/ *Huile de Tabac*, per infusionem paratum, quod ad tumores discutiendos & membra paralytica foven-

fovenda valet. Prodest etiam in coryza, sed rarioris est usus. Sunt qui ex Nicotiana destillant etiam oleum, sed non extat in officinis.

Unguentum Nicotianæ, Taback-Salb / *Onguent de Nicotiane ou de Tabac.* Mira huic unguento in scrophulis dissipandis vis inesse dicitur. Celebratur etiam in ulceribus, vulneribus tam recentibus quam antiquis persanandis. Adusta quoque, morphæam & tineam capitis juvat, ac cutim à scabie mundificat.

Pertinet huc quoque *Spiritus arthriticus per fermentationem paratus Boecleri*, Böcklers Glieder-Spiritus / *Esprit contre la goutte.* In externis doloribus artuum, doloribus ischiadicis & in catarrhis conducit, confortat nervos, prodest in paralysi. Usurpatur solummodo externe.

PLANTÆ CONSTANTES SALE NITROSO LAXANTE.

MERCURIALIS.

Ob nitrosum suum laxantem salem fœces emollit & promovet, propria quoque virtute fluxum mensium uterumque purgat, ob quam rationem forsitan sterilitatem à vitio Uteri arcere dicitur.

Adhibetur interne & externe, in decoctis, cataplasmat. pessariis, Clysteribus.

℞. Mercurial. parietar. violar. coque in jusculo pulli, vervecis vel alterius ad alvi adstrictionem.

℞. Myrrh. ℥ß. Croc. or. ʒß. succ. Mercurial. vel mell. Mercurial. M. f. pessus sindoni involvendus, & utero intrudendus ad provocandum menses & purgandum uterum, stimuli loco adde troch. alhand. ʒß.

MERCURIALIS à Mercurio inventore, MERCURII HERBA, ἑρμȣ̃ βοτάνιν, λινόζωστις, παρθένιον φύλλον, PHYLLUM, Bingel-Krauth / Bengel-Krauth / Mercurius-Krauth / Scheiß-Krauth / Clystier-Krauth / Winter-grün / MERCURIALE.

Est planta flore apetalo, plurimis scilicet staminibus calyci insidentibus constante & sterili. Embryones enim in speciebus Mercurialis nasci solent, quæ floribus carent, abeuntque deinde in fructum ex duabus capsulis compositum, semine fœtis subrotundo.

Mercurialis testiculata sive Mas Dioscoridis & Plinii C. B. Pin. 121. Mercurialis mas Dod. Pempt. 658. & I. B. 2. 977.

Mercurialis spicata sive fœmina Dioscoridis & Plinii C. B. Pin. 121. Mercurialis fœmina Dod. Pempt. 658. & I. B. 2. 977.

Nascitur in campestribus cultis, vinetisque, floret per integram æstatem.

Mercurialis olim in escam cedebat, hodie culinas non amplius ingreditur. Bilem atque aquam evacuare creditur. Sunt qui ad emolliendam alvum folia viridia contusa in anum intrudunt. Sunt etiam qui asserunt, quod si Mercurialis mas à purgatione menstrua bibatur & folia ejus trita genitalibus admoveantur mares, si fœmina fœmellæ generentur. Fides sit penes authores. Mercurialis à quibusdam mulierculis in pulte infantibus exhibetur ad alvum laxandam. Succus Mercurialis verrucas tollere, impetigines delere, & auribus instillatus surditatem corrigere asseritur. Pertinet ad quinque herbas emollientes.

IN OFFICINIS NON PROSTAT NISI

Mel Mercuriale, Bingel-Kraut-Honig / *Miel de Mercuriale.* Adhibetur in clysteribus abstergentibus & laxantibus, ut & ad repurgandum uterum in injectionibus uterinis.

PARIETARIA.

Respondet mercuriali & in specie ratione nitrosi salis copiosioris movet simul urinam, ejusque ardorem temperat, hinc commendatur in hydropicis. Externe applicata pubi, ischuriæ infantum medetur.

℞. Pa-

℞. Parietar. Mij chæref. Miß. coq. cum butyr. rec ℥ij. add. ⁂ scorp. ℥iß. applica pubi ad suppressionem urinæ, ut & ad tormina ex calculo orta.

PARIETARIA ita dicta à loco natali, quod circa muros ac parietes antiquos & rudimenta antiquarum domuum crescere soleat. HERBA MURALIS, ἑλξίνη, quia vestes ad se trahit, HERBA URCEOLARIA, aut URCEOLARIS, HERBA VITRARIA, HERBA VITRI, quoniam vitris expurgandis conducit, περδίκιον, PERDICIUM, PERDICALIS, quoniam perdices ea delectantur. Tag und Nacht / St. Peters-Krauth / Glaß-Krauth / Feldhühner-Krauth / PARIETAIRE.

Est planta flore apetalo, quatuor plerumque staminibus constante ex calyce quadripartito surgentibus, nunc campaniformi nunc infundibuliformi, modo rotato. Pistillum autem abit in semen utplurimum oblongum, in capsula, quæ floris calyx fuit reconditum.

Parietaria officinarum & Dioscoridis C.B. Pin. 121. Parietaria Dod. Pempt. 102. & I.B. 2. 976.

Ex hac herba Majo florente, in usum veniunt præprimis folia, adhibentur in clysteribus cataplasmatibus & fomentis emollientibus. Succus laudatur ad expurgandos renes à sabulo & lapillis, celebratur quoque ad sanguinem sistendum præsertim in hæmoptysi. Uterum porro expurgat & menses pellit, in affectibus quoque pectoris commendatur. Externe virtute vulneraria gaudere fertur. Sunt qui dicunt parietariam inflammare interna viscera, semen autem eadem refrigerare, experientia autem hoc nondum satis comprobatum. Semen a quibusdam cum aceto mixtum applicatur pedibus ad tumores discutiendos. In Anglia per Syrupum parietariæ è succo integræ plantæ cum saccharo paratum, curationem hydropis quidam instituere conantur, mediante diuresi sive sit hydrops ascites sive anasarca.

PHARMACOPOLIA NON HABENT NISI

Aquam Parietariæ, Tag und Nacht oder Glaß-Kraut-Wasser / *Eau de parietaire*.

VIOLARIA.

Virtute emolliente laxante cum parietaria & mercuriali convenit, juvat quoque ad expectorationem si cum propriis floribus coquatur & exhibeatur.

℞. Violar. Mj. coq. c. ▽ colaturæ ferventi infunde flor. violar. p. ij, edulcora syr. violar. pro expectoratione.

Violen-Krauth/ Veyel-Krauth/ Veyelloten-Krauth/ HERBE DE VIOLETE, DE VIOLIER.

De charactere plantæ sub floribus violarum tractabitur.

Refertur inter quinque herbas emollientes, quæ sequenti versiculo comprehenduntur.

Malva, Althæa, Violaria, Mercurialis, Acanthus.

Alii addunt Parietariam, betam aut atriplicem.

In clysteribus emollientibus laxantibus & anodynis, in cataplasmatibus maturantibus fomentationibus lotionibus & balneis pediluviis anodynis & somniferis adhibentur folia hæc, quæ oculorum mitigant æstum, & in oris & faucium affectibus, gargarismata ingrediuntur.

PLANTÆ CONSTANTES PARTICULIS OLEOSIS AQUOSIS CRASSIS:

ALTHÆA.

Respondet seminibus & radici, ingreditur decocta clysteres, cataplasmata emollientia.

℞. Fol. Malv. alth. coq. ex ▽ add. camphor. & applica scirrhis emolliendis & maturandis.

℞. Fol.

℞. Fol. Malv. alth. flor. chamom. ana Mj. melilot. Mß. ficu. n. iij. liquir. ℥ij. vel iij. coq. in lacte f. cataplasm. emolliens, colatura inservire potest in angina pro gargarismate.

Supra jam dictum quod ex althæa radix ex malva folia sint usurpanda.

MALVA.

Convenit cum althæa, ast debilior est.

TUS-

Μαλάχη à μαλάσσειν ab emolliendo præsertim alvum, MALVA dicta putatur, Papplen / Käß-Papplen / Käßlein-Kraut / Hasen-Papplen / Pappellen / MAUVE.

Est planta flore monopetalo campaniformi, patente & multifido, ex cujus fundo emergit tubus pyramidatus, staminibus plerumque onustus. Ex calyce vero surgit pistillum, infimæ floris parti ad instar clavi infixum, quod deinde abit in fructum planum, orbiculatum quandoque acuminatum, calyce utplurimum involutum, è plurimis capsulis constantem axi ita circumhærentibus, ut singulæ ejus striæ capsulam suam quasi articulatione quadam excipiant, semine fœtam, non raro reniformi. Adde folia minus secta quam alceæ, minus villosa & incana quam althææ.

Species potissimum usuales sunt sequentes,

Malva vulgaris flore minore folio rotundo Joh. B. 2. 949. Malva sylvestris folio rotundo C. B. Pin 314. Malva sylvestris minor Tabern. Icon. 769. Kleine Käß-Gänß Haßen oder Roß-Pappellen.

Malva vulgaris flore majore folio sinuato I. B. 2. 949. Malva sylvestris folio sinuato C. B. Pin. 314. Malva sylvestris major Tabern. Icon 768.

Crescunt hæ malvæ quæ intelliguntur, quoties simpliciter malvæ fit mentio, passim incultæ. Florent Majo sequentibusque mensibus.

In usum suppeditat folia flores radicem, & semen de quo u'timo supra. Radix, quæ satis tenuis est, eximii candoris gustu dulcis, & lubrico lentore viscida; temperat, humectat atque emollit. Imprimis tanquam dentifricium usurpatur; Vim quoque habet ophthalmicam. Folia quoque emolliunt laxant, dolores mitigant, acrimoniamque demulcent, pro alvo laxanda ut & in affectibns pulmonum vesica renum atque urina acri, commendantur. Clysteres frequentissime ingrediuntur. Adhibentur in balneis, cataplasmatibus & fomentis emollientibus. Juxta TABERNÆMONTANUM gravidæ facilius pariunt, si decoctum Malvæ sæpius assumant. Laudatur porro Malva in doloribus colicis externe & interne. Folia hæc in butyro frixa, remedium constituunt colicæ infantibus. Ob vim insignem quinque herbis emollientibus accensetur,

Malva tum cruda tum cocta olim usurpabatur, hodie non amplius comeditur.

De virtutibus Malvæ SALERNITANI canunt.
Dixerunt Malvam Veteres, quod molliat alvum,
Hujus radices rasæ, solvunt tibi fæces.
Vulvam moverunt & fluxum sæpe dederunt.
Quibus merito jungitur illud MARTIALIS,
Exoneraturas ventrem mihi Villica malvas
Attulit.

Paratur è Malva ejusque radice cum butyro Majali non salito & addita pauca camphora linimentum ad loca Tinea & Achoribus affecta detergenda. Hæc porro radix à prægnante gestata dicitur vim obtinere fœtum ad debitum tempus gestandi, sicuti quoque eadem radix Sole aquarium ingrediente in plenilunio præsertim effossa & appensa singulare dicitur remedium ophthalmicum in ophthalmia Epiphora &c.

OFFICINÆ ASSERVANT

Aquam Malvæ, Pappellen-Waßer/ *Eau de Mauve*, sed raissimi est usus.

TUSSILAGO.

Hujus folia tenuiorem habent mucaginem quam althææ folia, hinc specifica sunt in tabe, phthisi, ulcere pulmonum vel aliorum viscerum, ut & in vomica pulmonum, it. in catarrhis à salibus acribus. Horum decoctum Lindanus laudat in asthmate & orthopnœa, ut & in pleuritide à quibusdam.

Foliorum fumus haustus per fistulam à Boileo commendatur in phthisi & catarrhis salsis.

Datur pulvis foliorum, succus expressus, Syrupus ut & decoct. cum propria radice factum, addita China, sassafras, aliisque appropriatis. Vulgus recipit folia ad placentas contra tabem & phthisin.

℞. Fol. tussilag. succin. sem. anis. ana q. v. hauri fumum per fistulam contra catarrhos Salsos.

℞. Tussilag. flor. ♀is. succin. fol. nicotian. hauri fumum per fistulam contra phthisin.

De Tussilagine confer ea, quæ supra dicta sunt de radice Tussilaginis.

VERBASCUM.

Ob mucaginem emollientem terreis junctam convenientissimum est in tenesmo, dysenteria, dolore hæmorrhoidum in specie ad procidentiam uteri & ani.

℞. Fol. verbasc. querc. coq. in lacte contra tenesmum.

℞. Verbasc. Mij. sem. hyosc. coq. in ▽ contra tenesmum & dolores hæmorrhoidum.

PLAN-

Φλόμος à φλέγω uro, CANDELA REGIS, CANDELARIA, à flore, VERBASCUM seu potius BARBASCUM dici volunt à canitie illa, seu barba pubescente, qua folia verbasci vulgaris obduci solent; LANARIA, Woll-Krauth/ Brenn-Kraut/ Himmel-Brand/ Königs-Kertzen/ Feld-Kertzen/ Fackel-Blumen/ BOUILLON BLANC, MOLENE, BON HOMME.

Est planta flore monopetalo rotato & multifido: ex cujus calyce surgit pistillum mediæ floris parti ad instar clavi infixum, quod deinde abit in fructum seu testam ovato acuminatam, septo intermedio in duo loculamenta divisam, & seminibus fœtam utplurimum exiguis & angulatis placentæ affixis.

Verbascum mas latifolium luteum C. B. Pin. 239. Verbascum vulgare flore luteo magno, folio maximo I. B. 3. App. 855. Verbascum latius Dod. Pempt. 143. &

Verbascum fœmina flore luteo magno C. B. Pin. 239. Verbascum maximum odoratum luteum I. B. 3. App. 855. Verbascum maximum album fœmina flore subpallido Lob. Ic. 561.

Verbascum juxta agrorum margines, arvorumque aggeres, scrobes, aliisque locis haud cultis à Junio mense in Autumnum usque cum flore reperitur.

Ex verbasco in usum veniunt folia & flores rarius radix, quæ appensa ad affectus catarrhales præservandos & curandos laudatur, unde etiam dicitur radix Rheumatica. In pulvere assumpta per plures dies dolorem & fluxum hæmorrhoidum sedare dicitur; Succus hujus radicis celebratur ad quartanam ante paroxysmum sumptus. Radix porro contusa & in vino infusa ad fluxus alvi & vermes deprædicatur. Folia præter virtutes allegatas vi quoque gaudent vulneraria, conferunt ad contusiones & sugillata. Succus rugas & maculas faciei verrucasque delet, qui etiam æque ac succus radicis interne ad quartanam commendatur.

PLAN-

PLANTÆ TERREIS CONSTANTES.

EQUISETUM seu CAUDA EQUINA.

Virtute fibras Ventriculi & intestinorum roborante, adstringente, ut & incrassante sanguinem cæteris sui generis præpollet, & propterea in sistendis hæmorrhagiis, in sedando mictu cruento & cæteris generibus fluxuum sanguinis laudatur; recipitur hoc nomine inter vulneraria.

℞. Equiset. Millefol. plantag. ana Mj. coq. in ▽ colat. add. succ. vel syr. granator. q. s. ad sistenda profluvia sanguinis.

℞. Equiset. q. v. coq. in ▽ ad ulcera quævis pulmonum sanguinolenta.

MUS-

Ἱππερις HIPPURIS, CAUDA CABALLINA à foliorum figura, CAUDA CATTI, Roß oder Pferd-Schwantz/ Katzen-Wadel/ Katzen-Schwantz/ PRELE, QUEÜE DE CHEVAL.

Est planta flore monopetalo, plurimis scilicet staminibus apici fungiformi donatis constante, spicato & sterili. Fructus enim equiseti speciebus innascuntur, quæ floribus carent, grana nempe authore CÆSALPINO nigra, aspera, & farcta. His notis addendum est folia internodiis constare invicem commissis, ut unum in alterum inseratur tubarum modo.

Plures occurrunt equiseti species ratione virtutis non multum differentes, usualis tamen præprimis est in Medicina

Equisetum arvense longioribus setis C. B. Pin. Equisetum minus terrestre I. B. 3. 730. Hippuris minor Dod. Pempt. 73.

Decoctum Equiseti scabiei vesicæ mederi dicitur. Radix aut

 herba

herba trita fronti aut radici naris impoſita hæmorrhagiam ſiſtit.

IN OFFICINIS REPERITUR

Aqua Equiſeti, Katzenwadel-Waſſer/ *Eau de Prêle* ou *de Queuë de Cheval*, quæ præter virtutem adſtringentem, quam ipſi adtribuunt, etiam in affectibus renum & veſicæ conducit.

MUSCUS QUERNUS.

Equiſeto & cæteris quercuum partibus longe anteponitur ob inſignem ſui vim deſiccativam, & humorum motum ſiſtentem, ſpecifice laudatur in tuſſi â tenui & acri lympha proveniente, pulmones erodente & nonnunquam phthiſin inducente. Externe quoque cum phlegmate ⊖li, aceto vel alio acido applicatus mire ſiſtit ſanguinem fluentem. Ingreditur quoque capillares pulveres ſeu cyprios ad deſiccandas humiditates.

℞. Muſc. Quern. ʒj. ⸰ anis. gt. iij. ſacch. cand. ℈j. M. f. pulv. contra tuſſim.

℞. Muſc. ʒij. lac. 🜍is ℈ij. ſem. aniſ. ℈j. M. f. pulv. contra tuſſim.

℞. Muſc. quern. uſneæ cran. human. ana ʒß. cape c. ▽ burſ. paſtor. in hæmorrhagiis internis etiam periculoſiſſimis.

℞. Equiſet. Millefol. muſc. quern. ana Mj. coq. in ▽ cape contra mictum cruentum.

PULMONARIA.

Muſco querno inferior eſt virtute, cæterum in ulcere pulmonum & ſanguinis ſputo, hectica & phthiſi ſingulariter commendatur, uſurpatur ut muſcus quernus.

℞. Pul.

℞. Pulmonar. fol. tussilag. ana Mj. f. decoctum contra phthisin ex ulcere visceris nobilioris cum alvo adstricta.

MUSCUS PULMONARIUS, PULMONARIA ARBOREA MUSCOSA, LICHEN ARBOREUS, Lungenmoß / Baumlunkrauth / Baumflechten / Eichenlung. HEPATIQUE DE BOIS, HERBE AUX POUMONS, PULMONAIRE DE CHENE.

Est species Lichenis floribus carens, fructu vero quodammodo pelviformi, polline seu semine tenuissimo fœto, quod microscopii ope subrotundum videtur.

Lichen Arboreus sive Pulmonaria arborea I. B. 3. 759. Muscus pulmonarius C. B. Pin. 361. Pulmonaria Dod. Pempt. 474.

Quercuum, fagorum, aliarumque sylvestrium arborum corticibus annosis rimosisque, lapidibus etiam & duris pavitisque Germinibus instar crustæ aut loricæ inducuntur coriacea pulmonariæ folia, rugosa lacunis eminentiisque inæqualia, ineffabili laciniarum variatione, quæ, qua matri suæ adhærent albicant, altera vero parte virent, sapore amaricante non sine adstrictione, ut J. BAUH. loquitur.

Laudatur præsertim pulmonaria querna. Exsiccat & adstringit, abstergit, vulnera glutinat. Ad vulnera pudendorum & ulcera & ad utrumque muliebre, juxta SCHWENCKFELDT, profluvium, dysenteriam & biliosos vomitus conducit. Ejus decoctum laudatur in ictero.

SOLIDAGO SARACENICA.
VIRGA AUREA.

Harum plantarum particulis terreis, ⊖is ⊕trosi diuretici aliquid esse inclusum docet earum vis diuretica, & quia impedimenta quæ vulnerum curationes morantur removent, inter vulneraria recensentur. Datur decoctum & pulvis.

[Quam mira præstare dicitur virga aurea in resolutione

tione calculi renalis vid. ap. Wedel. Amœn. Mat. Medic. l. 1. f. 3. c. 9. p. m. 185. ex Barclai Satyrico p. 1. p. m. 75.]

℞. Virg. aur. ʒij. cape ex vino seu decocto proprio pro diuretico & nephritico.

℞. Alchymill. virg. aur. consol. saracen. summit. hyperic. ana Mj. rad. consolid. ʒij. glycyrrh. ℥ß. coq. ex ▽ vel Cerev. col. add. syr. d. symph. Fern. q. s. ad grat. f. apoz. vulnerarium & diureticum.

BUR-

SOLIDAGO SARACENICA, vocatur etiam CONSOLIDA SARACENICA, vel VIRGA AUREA SARACENIA, Heidnisch-Wundkrauth.

Est species Jacobææ, planta videlicet flore radiato, cujus scilicet discus ex pluribus flosculis corona vero ex semiflosculis componitur, embryonibus insidentibus & calyce tubiformi & multifido comprehensis. Embryones autem abeunt in semina pappis instructa, thalamoque affixa.

Jacobæa Alpina foliis longioribus serratis Tourn. I. R. H. cl. 14. S. 1. g. 3. Virga aurea angustifolia serrata, sive Solidago Sarracenica I. B. 2. 1063. Virga aurea angustifolia serrata C. B. Pin. 268. Consolida aurea Tabern. Ic. 556.

Invenitur in montibus, & ad fossas atque rivulos, floret Julio & Augusto.

VIRGA AUREA quod ramuli floribus aureis gravidi auricolorem virgulam referant, SOLIDAGO & CONSOLIDA à virtute, Gulden-Wundkrauth / Grund-Heyl / VERGE D'OR, VERGE DORÉE.

Est planta flore radiato, cujus discus ex plurimis flosculis, corona vero ex semiflosculis componitur, embryonibus insidentibus & calyce squamoso comprehensis. Embryones deinde abeunt in semina pappis instructa. His notis addendi sunt flores longa serie in summis ramulis nascentes

Virga aurea vulgaris latifolia I. B. 2. 1062. Virga aurea angusti-

gustifolia minus serrata C. B. Pin. 268. Virga aurea Dod. Pempt. 142.

Nemorosis & saltuosis opacis læto pinguique loco enascitur, Augusto virga lucet aurea dicente SCHWENCKFELDT.

Commendantur hæ plantæ ad fluxus alvi & uteri, item ad icterum & hydropem. Renes atque ureteres ab impuritatibus liberant. Sanant ulcera oris, columellæ inflammationem arcent & faucium morbis medentur, putredinem gingivarum & vacillationem dentium curant.

BURSA PASTORIS.

Tam intra quam extra pro adstringente & vulnerario habetur, convenit quoque in sputo sanguinis & hæmorrhagiis quibusvis, nonnulli prædicant etiam in pollutionibus nocturnis.

℞. Burs. pastor. Mij. f. dec. ex ▽ ad sistendum hæmorrhagias, & præcipue nimium mensium fluxum, mictum & vomitum cruentum, vel cape succi expressi ℥ß. ex decocto proprio contra eundem affectum.

VER-

Ita dicitur à forma fructus, qui ad pastoris marsupium accedere existimatur, PERA PASTORIS, PERA PASTORIA, nonnullis appellatur HERBA CANCRI, CRISPULA, SANGUINARIA & SANGUINALIS, quia sanguinis fluxus sistit. Seckel-Kraut/ Teschel-Kraut/ Hirten-Seckel/ BOURSE DE PASTEUR, BOURSE à BERGER, TABOURET, BOURSETTE.

Est planta flore cruciformi quatuor petalis constante, ex cujus calyce surgit pistillum, quod abit in fructum planum, ora suprema scissum, triangulum isosceles inversum quasi referentem, septo intermedio, cui valvæ utrimque adhærescunt in duo loculamenta divisum, seminibusque fœtum exiguis.

Bursa pastoris major folio sinuato C. B. Pin. 108. Bursa pastoria I. B. 2. 936. Pastoria bursa Dod. Pempt. 103.

 Ubivis

Ubivis obvia eſt hæc herba, locis incultis ſecus vias ſepes &c. Aprili, Majo & Autumno floret.

In uſu ſunt folia quæ refrigerant & adſtringunt. Ad fluxum menſium nimium in calceis geſtatur burſa paſtoris, applicatur quoque alis & popliti & lumbis in hæmorrhagia narium & uteri. Radix ut & herba ob eundem ſcopum ſub lingua aut in manibus detinetur. Succus burſæ paſtoris vulnera glutinat, & ulceribus aurium medetur. Succum alii naribus immittunt, alii fronti & collo cum aceto & albumine ovi imponunt. In ictero nudis pedum plantis ſubditur. Juxta Borellum burſa paſtoris contuſa & auribus adplicita optimum conſtituit remedium, ſæpe expertum in dolore dentium, ob ſingularem cum iis conſenſum.

IN OFFICINIS DESTILLATUR EX FOLIIS,

Aqua burſæ paſtoris, Teſchelkraut-Waſſer/ *Eau de Tabouret* ou *de Bourſe à Berger*, quam in fluxibus alvinis quidam commendant.

VERBENA.

Vim adſtringentem cum cæteris ſuæ ſortis obtinet, ab hac an dependeat vis ſpecifica contra dolorem capitis à tenui & acri lympha ortum aliis judicandum relinquo, interim omnibus cephalicis medicamentis impune addi poteſt. [Etiam ex collo ſuſpenſam miraculi inſtar dolorem capitis ſedaſſe exemplo demonſtrat Foreſt. lib. 9. obſ. 52. p. m. 270.]

℞. Extr. verben. inſpiſſ. ∘∘∘ hyoſc. papav. q. ſ. applica temporibus ad dolores capitis tollendos.

℞. Santal. rubr. ʒij flor. roſar. fol. verben. ana Mj. camph. ʒß. ſacch. ♄ni ʒj acet. q. ſ. f. epith. egregie ſiſtens dolorem capitis febricitantium, temporibus applicatum.

℞. Aq. deſt. verben. ad ℥iiij cum aliquot guttulis ∼us ⊕li aſſumta Hoffmanno Clav. in Schrœd. in dolore capitis mira præſtare dicitur.

℞. ▽

℞. ▽ verben. cape bon. haust. cum ℈j. Oc. ♋ ad abortum præcavendum.

FOLIA

VERBENÆ vocabulum quidam à verrere deducunt, quoniam olim ad aras detergendas adhibebatur; alii dictam volunt quasi HERBENAM seu VENERIS VENAM. Vocatur etiam VERBENACA, περιςερέων, PERISTEREUM, HERBA SACRA, SAGMINALIS & FERRARIA, Eisen-Krauth / Eisenhart / Eiserich / à ferri duritie. VERVEINE.

Est planta flore monopetalo labiato, cujus labium superius surrectum & plerumque bifidum est, inferius vero tripartitum, sic tamen secantur ambo, ut flos quinquepartitus primo aspectu videatur. Ex calyce surgit pistillum, posticæ floris parti ad instar clavi infixum, ac quatuor veluti embryonibus stipatum, qui abeunt in totidem semina tenuia & oblonga totam pene capsulam, quæ floris calyx fuit, occupantia. His notis addendum est flores spicatim utplurimum nasci, non tamen verticillatim & quandoque in capitulum disponi.

Verbena communis cæruleo flore C. B. Pin. 269. Verbena vulgaris I. B. 3. 443. Verbena recta Dod. Pempt. 150.

Ubique secus pagorum viarumque margines & urbium areas, ac non raro in ipsis ruderibus nascitur, floret mensibus nunc æstivis nunc autumnalibus.

Verbena, cujus folia in usu, vires habet anodynas & vulnerarias, convenit in affectibus pectoris, obstructionibus Lienis & hepatis, ictero, torminibus ventris, vermibus, calculo, arthritide, febre tertiana &c. Commendatur Verbena ad arthritidis species. Virtute quoque ophthalmica gaudet. Externe in doloribus capitis in oleo coctam verbenam applicant, vel planta recens sola aut cum pulvere radicis rhodiæ vel zedoariæ contusa capiti dolenti circumligatur. Quod etiam facit decoctum ejus aut aqua cum proprio pulvere. Verbena laudatur quoque ad epilepsiam & ad affectus melancholicos. Tanquam amuletum laudatur ad strumas. Succo verbenæ ferrum indurari sunt qui asserunt. Sunt qui superstitiose geniculum

lum tertium Verbenæ ſurſum à terra decerptum ad febrim tertianam commendant.

OFFICINÆ CUSTODIUNT

Aquam Verbenæ, Eiſenkraut-Waſſer/ *Eau de Verveine*, ex herba cum floribus collectam, in collyriis & frontalibus multi eſt uſus, hepar & lienem deobſtruit, icterum curat, arenulas pellit, febres fugat, lac auget, oris vulnera & ulcera curat.

FOLIA QUERCUS.

Cum corticibus conveniunt, in ſpecie laudantur in procidentia ani & uteri.

FOLIA QUERCUS tempore peſtis accenſa aërem repurgare dicuntur. Suffitus aut etiam balneum foliorum in fluore menſium aut hæmorrhoidum nimio commendatur. Laudantur quoque ad odontalgiam in vino vel aqua decocta.

Ex his tenellis Majo collectis deſtillatur.

Aqua foliorum Quercus, Eichenlaub-Waſſer/ *Eau de feuilles de Chesne*, tanquam adſtringens non ſolum in alvi fluxibus, ſed & ad mictum cruentum ſabulum & calculum celebratur. Aphtis medetur & dentibus vacillantibus: Ulcera quoque antiqua & præſertim Tibiarum ſanat.

PYROLA.

Virtute vulneraria, quæ ſola de hujus foliis innotuit cæteris omnibus congeneribus præfertur.

℞. Pyrol. ſanicul. virg. aur. ana Mij. hyperic. p. ij. rad. ſymph. ℥iij. coq. in vino f. decoct. vulnerarium.

SANI-

PYROLA à Pyro, propter foliorum ſimilitudinem, Wintergrün/ Waldmangolt/ PYROLE.

Eſt

Est plantæ genus flore rosaceo, plurimis petalis in orbem positis constante, ex cujus calyce surgit pistillum, quod abit in fructum subrotundum, striatum plerumque umbilicatum quinquecapsularem seminibusque fœtum utplurimum exiguis.

Pyrola rotundifolia major C. B. Pin. 191. Pyrola I. B. 3. 535. & Dod. Pempt. 138.

Locis gaudet montanis ac umbrosis, in multis per Germaniam sylvis occurrit, cum floribus Junio ac Julio viget, toto anno viret.

Pyrola laudatur in cohibendis fluxibus sanguineis, ut & in herniis curandis, si præsertim cum consolida Sarracenica decoquatur.

PROSTAT

Aqua Pyrolæ, Wintergrün-Wasser / *Eau de Pyrole.*

SANICULA.

Cum cæteris suæ sortis ad vulneraria tam interna quam externa refertur.

℞. Sanicul. alchym. beton. ana Mj. rad. aristol. ℥j. symph. ℥iij. f. decoct. vulnerarium tam internum quam externum, pro interno add. syr. d. symph. Fern.

A.L-

SANICULA à Sanando dicta, DIAPENSIA, Sanickel/ Sannickel/ SANICLE.

Est planta flore rosaceo, & umbellato in capitulum conglobato, plurimis petalis constante in orbem positis ad centrum floris plerumque reflexis & calyci insidentibus. Is autem abit in fructum ex duobus seminibus compositum, hinc gibbis & echinatis, inde vero planis. Ex floribus nonnulli sæpe steriles sunt.

Sanicula officinarum C. B. Pin. 319. Sanicula mas Fuchsii sive Diapensia I. B. 3. 639. Sanicula Dod. Pempt. 140.

Crescit in montibus ac vallibus, solo gaudet pingui & opaco, floret Junio, quo tempore etiam colligi solet.

Roborat, glutinat, & adstringit, commendatur in hæmoptysi aliisque fluxibus sanguinis. Herniis medetur. De hac herba in proverbio dicitur; NON EGET CHIRURGO QUI SANICULAM HABET.

OFFICINÆ ASSERVANT

Aquam Saniculæ, destillatam ex herba florente, Sanickel-Wasser / *Eau de Sanicle.*

ALCHYMILLA.

Ob vim validam adstringentem, additur tam decoctis quam clysteribus, convenit vulneribus medendis, dysenteriæ curandæ & laxis pudendis constringendis, laudatur quoque ad flaccidas laxasque mammas duriusculas & minores reddendas.

℞. Alchymill. fol. symph. cum toto q. v. f. insessus vel balneum vel fotus ad mammas & pudenda strictiora reddenda. [De vi adstrictoria radicis symphiti in hoc casu vid. ridiculam historiam apud Phil. Hœchstetter. Decad. 3. cas. 5. p. m. 236.]

PILO-

ALCHIMILLA dicitur, quoniam ab alchimistis multum celebratur, PES LEONIS, PLANTA LEONIS, LEONTOPODIUM a figura foliorum, HELIODROSIUM, quod sole licet præsente rorem servet. PSIADIUM à roris guttis vocatur. Stellaria à foliorum dispositione. Sinnau quasi Sonnenthau / Löwentappen / Löwenfuß / gulden Gänßerich / Genselgrün / Sternkrauth / grosser Sanickel / Marien-Mantel / unserer Frauen-Mantel à plicis foliorum. PIED DE LION.

Est planta flore apetalo, plurimis scilicet staminibus constante ex

ex calyce infundibuliformi & multifido surgentibus. Pistillum autem abit in semen unicum vel multiplex in capsula, quæ calyx floris fuit, reconditum.

Alchimilla vulgaris C. B. Pin. 319. & Clus. Hist. cviij. Pes Leonis sive Alchimilla J. B. 2. l. 17. 598. Alchimilla Dod. Pempt. 140.

Crescit loco udo & humido, item in pascuis, colitur quoque in hortis, florens Majo & Junio.

Alchimilla cum sanguinem tenuem incrasset, in fluxibus variis, nimio v. gr. mensium fluxu & fluore albo prodest. Usurpatur in potionibus vulnerariis. Succus alchimillæ ad aliquot uncias per tres dies haustus in principio Epilepsiæ à quibusdam commendatur. Ingreditur unguenta & emplastra. In gargarismate adhibetur ad anginam, & alia oris vitia.

IN OFFICINIS EXTAT

Aqua Alchimillæ, destillata ex integra planta collecta mense Júnio cum floribus, Sinnau-Wasser/ *Eau de pied de Lion.* Hac aqua virgines flaccidas mammas turgidulas reddere conantur, tales scilicet, quales cruda viro servat puella.

PILOSELLA.

Inter vulneraria temperatior est, & propterea infantibus ad herniam curandam datur. Laudatur quoque in temperanda lympha acida, à qua aspera arteria moleste afficitur & inflammationem faucium producit.

℞. Pilosell. Mij coq. ex Cerev. f. gargarism. ad dentium dolores ortos ad humore acido acri.

POLY-

PILOSELLA quasi pilosa herbula, AURICULA MURIS à similitudine foliorum, PILOSELLA LUTEA Mauß-Oehrlein/ gelb Mauß-Oehrlein / Nagel-Krauth / kriechende Piloselle / PILOSELLE.

 Est

Est planta flore semiflosculoso, plurimis semiflosculis constante embryoni insidentibus & calyce comprehensis. Embryo autem abit in semen pappis instructum, in capitulum globosum collectum & thalamo affixum. His addendum est flores innasci pediculis non ramosis, adeoque est dentis Leonis species.

Dens Leonis qui Pilosella officinarum Tourn. I. R. H. cl. 13. S. 1. g. 1. Pilosella major repens hirsuta C. B. Pin. 262. Pilosella Auricula muris Tabern. Ic. 196. Pilosella majori flore sive vulgaris repens I. B. 2. 1039.

Nascitur arido solo locis incultis, collibus & agrorum herbidis limitibus, pratis siccioribus. Floret Majo & Junio.

Usurpatur pilosella tanquam adstringens in fluxibus alvinis & sanguineis. Pectori benefacit, Ictericis, Phthisicis & Lienosis prodest. Laudatur etiam in scabie ejus decoctum. Externe in vulneribus & ulceribus inveteratis imprimis conducit, odontalgiam sedat, & oris ulcera sanat. Hæmorrhagiam narium sistit pulvis inditus.

IN OFFICINIS EXTAT

Aqua Pilosellæ ex integra planta, Mausöhrlein-Wasser. *Eau de Piloselle.*

POLYGONUM.

Præter virtutem vulnerariam habet quoque specificam in hæmoptysi & quavis hæmorrhagia. Externe applicatur carpis manuum ad æstus febriles tollendos.

℞. Succ. polygon. ℥j. vin. auster. ℥iiij. cape contra vomitum sanguineum.

℞. ▽ Polygon. melius decoct. in quo exhibe rhab. tost. N. M. tost. ana ℈ß. contra hæmoptysin.

PLAN-

Πολύγονον, quasi planta multum geniculata POLYGONIA, CEN-

CENTUMNODIA, CENTINODIA SANGUINARIA herba à virtute sanguinem sistendi, CORRIGIOLA, Weg-Graß/ Weg-Tritt a loco natali, Tausend-Knoden/ Blut-Krautl/ RENOUÉE, TRAINASSE, CENTINODE.

Est planta flore apetalo, plurimis staminibus constante, ex calyce infundibuliformi & multifido surgentibus. Pistillum autem abit in semen triangulare in capsula, quæ floris calyx fuit, reconditum. His addendum est flores in foliorum alis nasci & plantam radicibus fibratis donari.

Polygonum latifolium C. B. Pin. 281. Polygonum sive Centinodia 3. 374. Polygonum mas Dod. Pempt. 113. Sanguinaria Advers. Lob. Ic. 419.

Hoc polygono, ut loquitur SCHWENCKFELDT, nihil comtemtius ac vulgatius habent compita & rura, floret æstate.

Polygonum ob virtutem adstringentem in omnibus fluxibus alvi laudatur. Sunt, qui dicunt, nihil magis sanguinem sistere, quam ipsam hanc herbam: calculum præterea pellit, stranguriam sedat, lumbricosque necat, ad difficilem quoque partum & fœtum mortuum ejiciendum commendatur. Externe hæmorrhagiis narium uteri hæmorrhoidum &c. medetur axillis vel ossi femoris alligata, quem in finem celebratur quoque radix, convenit porro in inflammatione oculorum & tumoribus mammillarum.

IN PHARMACOPOLIIS EXTAT

Aqua Centinodiæ vel Polygoni, Wegtritt-Waßer/ *Eau de Renouée ou de Centinode*, qua uti solent in fluxibus alvi, dysenteria ut & in vomitu sanguinis, adhibetur quoque in gargarismatibus ad oris & gingivarum inflammationes.

PLANTÆ PARTICULIS TERREIS TEMPERATIS ET BLANDIS VOLATILIBUS CONSTANTES.

HERBÆ CAPILLARES.

Sunt Adiantum album ſeu ruta muraria. Adiantum nigrum ſeu Capillus ♀is. Polytrichum aureum. Aſplenium ſeu Ceterach ſeu Scolopendrium.

In terrea ſubſtantia habent quidpiam volatilis, ob quod blande incidunt, reſerant, hinc viſcerum obſtructionibus quibuſvis, in ſpecie ſcorbuto, malo hypochondriaco, ſcirrhis & obſtructionibus lienis conducunt, proſunt quoque in vitiis pectoris & renum, ad incidendum mucum illis impactum. Ob ſubſtantiam terream tubulos & poros conſtringunt ne defluant capilli.

Pulvis aureus qui parti foliorum averſæ adnaſcitur cum ſuccino albo & ſucco portulacæ datus mire ſiſtit fluxum gonorrhœæ.

Datur decoctum, ſyrupus tam ſimpl. quam comp.

PHYL-

Quinque communiter ſolent numerari in uſum venientes herbæ capillares. ADIANTUM NIGRUM ſeu CAPILLUS VENERIS, ADIANTUM ALBUM ſeu RUTA MURARIA, POLYTRICHON AUREUM, TRICHOMANES & ASPLENIUM ſeu CETERACH.

Ἀδίαντον, ADIANTHUM, quod aqua non madefiat. ADIANTHUM NIGRUM, CALLITRICHON, quod crines pulchriores reddat, HERBA CAPILLARIS, CAPILLUS VENERIS, CAPILLUS TERRÆ, Frauen-Haar/ Venus-Haar/ Jungfern-Haar/ CAPILLAIRE.

Capillus Veneris duplex eſt communis & ex Gallia allatus. Ille

Ille ad filiculam pertinet, dum ratione foliorum ad filicem accedit, & dicitur

Filicula quæ adiantum nigrum Officinarum pinnulis obtusioribus Tourn. I. R. H. cl. 1. 6. S. 1. g. 6. Adiantum foliis longioribus pulverulentis pediculo nigro C. B. Pin. 355. Adiantum nigrum Officinarum I. B. 3. 742. Dryopteris nigra Dod. Pempt 466.

CAPILLUS VENERIS OFFICINARUM, CAPILLAIRE ORDINAIRE. Ab hoc nobilior species discrepat quæ à cæteris plantis, quæ floribus carent & quarum fructus foliis innascuntur, differt propria foliorum facie. Fructus nascuntur in sinubus seu complicatione foliorum, in quibus occurrunt capsulæ sphæricæ annulo vi elastica donato munitæ, cujus contractione rumpuntur & semina fundunt minutissima.

Adiantum foliis Coriandri C. B. Pin. 355. Adiantum sive capillus Veneris I. B. 3. 751. Adiantum Dod Pempt. 469.

Capillus Veneris communis. In parietibus petrosis, umbrosis, humidis secus fontes & aquarum stillicidia exit. Viret quavis anni parte Altera autem species in Languedocia circa Montem pessulanum multum provenit, & præfertur tanquam nobilior.

ADIANTUM ALBUM seu RUTA MURARIA, SALVIA VITÆ, RUTA PARIETUM, FILICULA ASELLORUM. Maurraute / Stein-Raute / Esels-Farn.

Discrepat à congeneribus plantis foliis ad rutam accedentibus. Fructus foliis innascuntur; capsulæ scilicet membranaceæ Sphæricæ annulo vi elastica donato munitæ, cujus contractione rumpuntur seminaque funduut minutissima.

Ruta muraria C. B. Pin. 356. I. B. 3. 753. & Dod. Pempt. 470. Adiantum album Tabern. Ic. 796.

Locis saxosis & è scissuris, juncturis murorum vetustorum, juxta aquas, puteos, fontes locis umbrosis provenit, folia ejus non prius, quam nova emergant, marcescunt.

POLYTRICHUM AUREUM, Polytrichum dicitur quasi ex crinibus multis constans. ADIANTUM AUREUM, à caulibus & summitatibus aureo colore præditis, CHRYSOTRICHON, MUSCUS CAPILLARIS AUREUS, Gulden-Wiederthon / Gulden Haar / Wolffs-Gerst.

Cum

Cum foliis singularibus gaudeat, flores vero & fructus vulgo desiderentur ad Muscum pertinet.

Muscus Capillaceus major, pediculo & capitulo crassioribus Tourn. I. R. H. cl. 17. S. 1. g. 1. Muscus aureus capillaris medius Herm. H. L. B. Polytrichum aureum majus C. B. Pin. 356. Polytrichum Apuleii majus quibusdam I. B. 3. 752. Adiantum Aureum Tabern. Ic. 797.

In altis sylvis è muscosis præsertim & antiquis, ut vult SCHWENCKFELDT, quæ corruerunt, arboribus provenit.

TRICHOMANES παρὰ μανὰς τρίχας è rasis capillis, quod nempe capillum rarum derasumque nasci faciat. POLYTRICHUM vulgo, Wieder-Todt / Rothe-Mauerrauthen / Wieder-Thon / POLITRIC.

Differt à reliquis capillaribus, quod ejus folia à foliolis componantur plerumque subrotundis, costæ utrinque quasi per conjugationes innascentibus. Fructus foliis innascuntur, capsulæ scilicet membranaceæ, globosæ ferme, squamis obvolutæ annnulo elastica vi donato munitæ, cujus contractione rumpuntur, seminaque fundunt tenuissima.

Provenit in sylvis & montibus, locis umbrosis tenebricosis & humidis, sabulosis itidem & arenosis saxis.

ASPLENIUM, Ἀσπλήνιον, σπλήνιον, σπλένιον, à virtute contra morbos lienis, SCOLOPENDRIA, SCOLOPENDRIUM VERUM, CETERACH, Miltz-Krauth / Miltz-Fahrn / Nebel-Farn / CETERAC.

Ab antecedentibus plantis flore carentibus differt foliis singulari forma præditis, margine scilicet pulchré sinuato.

Asplenii prona pars squamis obducitur, è quibus velut è sinubus propriis emergunt capsulæ sphæricæ annullo elastica vi donato munitæ, cujus contractione rumpuntur seminaque fundunt minutissima.

Asplenium sive Ceterach I. B. 3. 749. Ceterach Officinarum C. B. Pin. 354. Asplenium Dod. Pempt. 468.

In montibus asperrimis, in vetustis item quandoque parietibus, in rupibus, in saxosis opacis ac umbrosis prosilit, toto anno virens.

Herbæ capillares, præter virtutes allegatas, laudantur quoque in morbis uteri, mensibus & secundinis pellendis, fluxu albo, pleuritide

tide itidem asthmate Phthisi & Hectica, ut & in ictero, hydrope & febribus. Ad rachitidem tanquam specificum commendatur Ruta muraria; quæ etiam in Herniis infantum multum deprædicatur. Capillus Veneris haud raro in infuso instar Theæ usurpatur. Lixivium aut potius decoctum herbarum capillarium capillos auget, pulchrioresque reddit, & furfures capitis abigit.

IN OFFICINIS PROSTAT

Syrupus Capillorum Veneris, Syrup Capillaire / oder Frauen-haar-Syrup / *Syrop capillaire.* In pectoris morbis, tussi asthmate, raucedine, pleuritide item commendatur, expectorationem promovet; admiscetur remediis becchicis sæpissime in infuso Thée jucunditatis gratia assumitur loco Sacchari. Inficitur etiam odore florum Aurantiorum. Præfertur qui Montepessulano ad nos advehitur.

PHYLLITIS seu LINGUA CERVINA.

Convenit cum plantis capillaribus & cum his simul & semel præscribitur, frequenter ingreditur vulneraria decocta.

℞. Phyllit. Mij. virg. aur. Mj. rad. helen. ℥iij. rad. Cichor. ℥vj. bacc. juniperi ℔ij. sine effervescere cum Cerevisia recenti f. potus diureticus & vulnerarius, cachecticis & hydropicis utilissimus.

CA-

Φυλλῖτις, PHYLLITIS, quasi foliosa herba, cum tota quasi folium sit, LINGUA CERVINA, SCOLOPENDRIA VULGARIS, SCOLOPENDRIUM. Hirsch-Zung / Hirsch-Zungen-krauth. LANGUE DE CERF, SCOLOPENDRE.

Est planta cujus folia linguæ cervi figuram æmulari vulgo existimantur, nunc simplicia, nunc laciniata, interdum ramosa seu costæ affixa. Linguæ cervinæ fructus innascuntur foliis; in sinubus

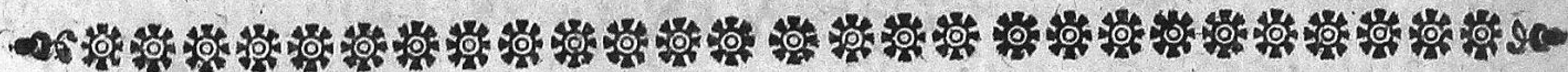
enim sulcatis & quasi bivalvibus occurrit numerosa congeries capsularum, quæ singulæ annulo elastica vi donato muniuntur, cujus contractione rumpuntur seminaque fundunt minutissima.

Lingua Cervina Officinarum C. B. Pin. 353. Phyllitis sive Lingua Cervina vulgi I. B. 3. 748. Phyllitis vulgaris Clus. Hist. CCXIII. Crescit in sylvis locisque umbrosis ac opacis in puteis. Colitur etiam in hortis. Viret fere per totum annum.

Aperit, attenuat & subadstringit. Laudatur ad affectus spleneticos, hepaticos & pectorales. Ingreditur Vina Majalia. Externe quoque ad vulnera & ulcera mundificanda celebratur, ut & ad casum capillorum, in odontalgia quoque & scorbuto oris prodest in aqua vel vino decocta.

IN PHARMACOPOLIIS HABETUR

Aqua Scolopendrii, Hirschzungen-Wasser / *Eau de Scolopendre.*

CAPUT SEPTIMUM.

DE FLORIBUS.

SALIBUS VOLATILIBUS OLEOSIS SEU AROMATICIS CONSTANTES.

FLORES RORISMARINI OFFICIN. ANTHOS.

RECentiores sunt subtiliores & spirituosiores quam folia, cum quibus cæteroqui conveniunt. Ex his fiunt Essent. ▽ reg. Hung. oo dest. conserva cum saccharo facta, in

in qua tanquam appropriato vehiculo cephalica, uterina & nervina exhiberi poſſunt.

℞. Conſerv. anth. Menth. ana ℥ß. ⊖ vol. ſuccin. gr. xv. M. f. uterin. & cephalic. pro ij doſ. ſi addideris petrol. alb. gt. ij. vel iij. habebis medicamentum contra vertiginem.

℞. Conſ. anth. ℥ß. ☍ cinam. gt. j. borrac. Ven. ℈ß. f. bolus in menſium remora.

℞. ♎us vin rectif. ſ. melius ♎ roriſmar. per ferment. fact. ſ. ▽ propr. deſt. ſæpius cohob. affundendo floribus roriſmarini & deſtilla ex balneo, hunc laborem continua donec deſtillatum fragrantiſſimum acquiſiverit odorem & saporem, hoc repone pro ▽ Reginæ Hungariæ.

℞. ▽ frag. roriſmar. & ♎uoſ. cohoba cum ☍ deſt. roriſmar. recenti, deſtilla blando △e, donec imbiberit tantum ☍ quantum commode ſuſcipere poteſt, hoc applica partibus paralyticis.

℞. ▽ Reg. Hung. applica vertici capitis ad tollendos dolores.

Confer ea quæ ſuperius dicta ſunt de Roremarino.

FLORES LAVENDULÆ ſeu SPICÆ.

Virtutibus cephalicis uterinis & nervinis roriſmarini floribus multo præſtantiores & penetrantiores eſſe, probat primo ☍ deſtillatum, deinde ſalivatio quam flores & folia maſticata excitant, hinc in ſoporoſis & catarrhalibus morbis valdopere laudantur. Horum odorem fugiunt pediculi, blattæ & alia inſecta, propterea in his fugandis vel enecandis conducunt.

Datur ▽ dest. dec. cons. infus. 🝆 dest.

℞. ▽ dest. lav. ∽uos. ℥ij. Ess. Castor. ʒij. ∽ Ceras. n. ℥j. detin. in ore contra aphoniam & amissam loquelam.

℞. 🝆 d. spicæ, 🝆 thereb. ana gt. v. 🝆 laur. expr. ʒj. camph. gr. v. M. f. balsamum, cujus gr. v. in jusculo calido exhibita mire conducunt convulsis, externe applicatur paralysi, stupori, & omnibus convulsionis generibus citissime medetur.

Cons. flor. tunic ʒj. add. 🝆 spic. gt. v. f. bolus contra aphoniam.

℞. Flor. & fol. lavend. ana q. v. affund. ▽ ∽uosam propriam, add. rad. pyrethri, ari q. v. f. infusum contra aphoniam.

℞. Decoct. vel lixivium lavendulæ, lava caput pro enecandis pediculis.

FLO-

LAVANDULA à lavando, quod ea parentur balnea, elotaque omnia si permisceantur odoris commendet suavitate. PSEUDONARDUS SPICA, Lavendel / Spick / LAVANDE, ASPIC, SPIC, NARD.

Est plantæ genus flore monopetalo labiato, cujus labium superius surrectum est, subrotundum plerumque bifidum, inferius vero tripartitum. Ex calyce surgit pistillum posticæ floris parti ad instar clavi infixum, ac quatuor veluti embryonibus stipatum, qui deinde abeunt in totidem semina, in capsula, quæ floris calyx fuit, recondita. His notis addendum est flores, Spicæ in modum, verticillatim summis caulibus & ramis innasci.

Lavandula latifolia C. B. Pin. 216. Pseudonardus quæ vulgo Spica I. B 3. 281. Lavandula Dod. Pempt. 273. Spick / Spicanard / ASPIC.

&

Lavandula angustifolia C. B. Pin. 216. Lavandula Dod. Pempt. 273. Pseudonardus quæ vulgo Lavandula I. B. 3. 281. Lavendel / LAVANDE.

Utraque

Utraque in Hispania & Gallia Narbonensi sponte provenit, apud nos colitur in hortis, Junioque ac Julio floret.

Flores utriusque plantæ ventriculum calefaciunt, flatus discutiunt, urinam & menses movent, aperiunt hepar & Lienem, unde in ictero & hydrope prosunt.

Externe in balneis uterinis cephalicis & nervinis adhibentur. Semen Lavendulæ in difficili laudatur partu.

IN OFFICINIS PROSTANT

Aqua Lavendulæ, Lavendel-Waßer/ *Eau de Lavande* ex summitatibus & herba destillata.

Conserva Lavendulæ, Lavendel-Zucker/ *Conserve de Lavande*, quæ ad uteri præsertim atque capitis commendatur morbos.

Oleum Lavendulæ destillatum, Lavendel-Oehl/ *Huile de Lavande*, quod Cephalicum est, uterinum, diureticum & carminativum, specificum juxta quosdam in convulsionibus nervorum à vulnere & punctura tam interne quam externe; ex quo paratur colore suo cæruleo maximopere se commendans

Balsamum Lavendulæ, Lavendel-Balsam/ *Beaume de Lavande.*

Oleum Spicæ, Spick-Oehl/ *Huile d'Aspic*, quod etiam cephalicum est, uterinum, diureticum, carminativum, & anthelminticum est. Pediculos fugat, tineas libris affrictum arcet.

FLORES SALVIÆ.

His folia multo anteponuntur, de quibus supra.

CHAMÆMELI FLORES.

Licet Romani flores habeantur penetrantiores quam vulgaris, tamen in his potior vis anodyna est; cæterum utriusque flores aliquid balsamici volatilis in Salibus tam fixis quam volatilibus fovent, à quo pendet singularis vis acria quævis mulcens & obtundens, hinc in cardialgia, colica

lica ſimplici & convulſiva & nephritica, ut & flatulentis omnibus diſcutiendis nulli cedunt, promovet quoque lochia, menſes, dolores poſt partum tollunt, conducunt etiam in lacte cocti contra dyſuriam. Externe emolliunt, & dolorem præcipue teneſmi leniunt, ingrediunturque clyſteres ad flatus & tormina.

Datur eorum pulv. decoct. ▽ deſt. ⁰₀₀ d. eſſent. c. ▽ propria ſ. ſpirituoſa facta.

℞. Flor. chamom. Mij. coq. in vin rhenan. ℔ij. leniter exprime & expreſſum novis floribus affunde, laborem aliquoties reitera, exhibe cochl. iij. contra nephritidem.

℞. Flor. chamom. Mj. coq. ex vino leniter, exhibe contra dolores poſt partum, ſtimuli loco add. eſſent. artemiſ. q. ſ vel coq. in lacte ad dyſuriam & aromatiſa nuce moſchata.

℞. ▽ deſt. chamom. ℥iij. ♎ theriacal. ʒij. L. O. gr. j. ⁰₀₀ d. chamom. gt. ij. ſyr. è Cort. aurant. ℥ß. f. mixtura in colica flatulenta.

℞. ▽ Menth. Chamomill. ana ℥ij. ♎ Carm. Sylv. ℥j. Elix. menth. ʒij. ♎ ⊕tr. dulc. q. ſ. ad acorem L. O. gr j. vel ij. f. mixtura colica.

℞. ⁰₀₀ d. chamom. gt. v. ⁰₀₀ laur. expr. ℈j. f. balſam. quo inungatur regio ventriculi ad cardialgiam, add. L. O. gr. iiij. exhibe cum juſculo calido hujus balſami ℈ß. interne contra cardialgiam.

℞. Flor. chamom. ʒj. cape ex decocto proprio ad febres puerorum, idem confert in lumbricis.

℞. Flor. chamom. Mij. coq. in vaſe clauſo, igne leni ſufficienter. ℞ Colatur. ℥viij. add. ⁰₀₀ laur. expr. ℥j f clyſter. ad colicam quamcunque, ſi nullæ exeant fœces. add. ⊖is ʒij. injice denuo clyſterem, in torminibus cum convulſione add. Eſſent. caſtor. fact. cum ⁰₀₀ ſubtili therebinth. ℥ß.

CRO-

χαμαίμηλον, quasi pomum humile, quoniam quædam species pomum redolent, CAMOMILLA ἄνθεμις, ANTHEMIUM, λευκάνθεμον, CHAMOMILLA, LEUCANTHEMUM, ROTULA SOLIS, DISCUS SOLIS, Chamomillen/ Chamillen/ Gamillen/ Hermlein/ Magd-Blum/ Meyd-Blum/ Laugen-Blum CAMOMILLE.

Est planta flore plerumque radiato, cujus discus ex plurimis flosculis, corona vero ex semiflosculis componitur, embryonibus insidentibus & calyce squamoso comprehensis. Embryones autem deinde abeunt in semina thalamo affixa. His notis addenda sunt folia in tenuissimas lacinias divisa, totiusque plantæ facies.

Chamæmelum vulgare, Leucanthemum Dioscoridis C. B. Pin. 135. Chamæmelum vulgare amarum I. B 3. 116. Chamæmelum vulgare Dod. Pempt. 257. Gemeine Camillen. &

Chamæmelum nobile flore multiplici C. B. Pin. 135. Chamæmelum Romanum flore multiplici Tabern. Ic. 19. Chamæmelum repens odoratissimum perenne flore multiplici I. B. 3. 119.

Prior species passim obvia est in segetibus aliisque locis, posterior vero colitur in hortis & hoc habet peculiare quod pedibus conculcata fortiorem odorem spargat. Floret utraque Junio Julioque. Chamomilla vulgaris colligenda singulis annis, cum flores suos in ambitu albos cum umbone luteo expandit. Tota autem herba cum floribus est in usu. Chamomilla digerit atque laxat, ad urinam pellendam convenit, possidet virtutem discutientem & resolventem atque obstructiones reserantem, unde in febribus varii generis, pleuritide itidem præsertim spuria, asthmate, Ileo, tenesmo, paresi, dysenteria, hypochondriorum tensionibus, nephritide, dolore calculi, urinæ suppressionibus, stranguria & dysuria, ictero, hydrope, mesenterii, Lienis, hepatis aliisque obstructionibus & morbis exinde oriundis usurpatur. Multum celebratur in affectibus uteri, ejusque doloribus præsertim post partum; sic quando puerperæ frigori se exponunt, unde uterus inflatur, ita ut quasi semel adhuc parituræ compareant, nullum fere melius remedium quam Chamomilla tum interne tum etiam externe in vino decocta. In febribus intermittentibus interne commendatur, ubi flores pulverisati ad drachmam semis, singulis quatuor horis assumuntur, ad profligandos paroxysmos, sunt qui eundem ac corticem Peruvianum exserere effectum volunt. Nauseosum interim est medicamen-

camentum, sed non omnino spernendum. Planta hæc decocta cum lacte, addita præsertim Linaria, hæmorrhoidibus cæcis dolentibus confert, imprimis autem, ut & ipse author innuit in clysteres emollientes carminativos & anticolicos recipitur, imo vix ullum est clysma, quod Chamomilla non ingreditur. Inter plantas, quæ in balneis contra calculum & colicam recipiuntur; flores Chamomillæ egregium constituunt ingrediens. Adhibetur etiam Chamæmelum frequentissime in pediluviis, ubi ad lassitudinem confert, cum floribus Nymphææ mixtum iisdem pediluviis ad vigilias arcendas, & dolores capitis sedandos immiscetur. Sacculi porro è Chamomilla parantur, in contusionibus sanguinis, suffusionibus tumoribus, doloribus abdominis & uteri convenientes.

IN OFFICINIS VARIA EX CHAMOMILLA INVENIUNTUR PRÆPARATA

Aqua Chamomillæ, ex floribus præsertim destillata, Camillen-Wasser / *Eau de Camomille*, in colica aliisque affectibus flatulentis laudata.

Oleum Chamomillæ, per infusionem & coctionem paratum, Camillen-Oehl / *Huile de Camomille*, quod emollit, laxat discutit, & dolores mitigat, commendatur in tumoribus, affectibus flatulentis, in contracturis, convulsionibus arthriticis, affectibus febrilibus ac lassitudine: à nonnullis olei benedicti nomine insignitur.

Oleum Chamomillæ, per destillationem prolectum, præsertim *Sapphirinum*, sive *cæruleum*, Blau Camillen-Oehl / *Huile distillée Bleuë de Camomille*. Oleum hoc externe convenit in colica, suffocatione uterina umbilico, abdomini & scrobiculo cordis inunctum: ut specificum contra cardialgiam celebratur, item cum bombace auribus inditum, in eorum doloribus. Constat insuper mihi hoc oleum quoque deprædicari ad affectus nephriticos & calculos pellendos. Interne guttatim propinatur vel in vehiculo vel cum Saccharo in Elæosaccharum mutatur, admodum conveniens in affectibus flatulentis. Guttæ circiter sex octo aut decem unciæ sacchari admiscentur. Quæ de hoc oleo Sapphirino dicta sunt suo modo etiam communiter destillato applicari possunt.

Syrupus de Chamomilla, Camillen-Syrup / *Syrop de Camomille*.

mille. In doloribus colicis, iliacis, nephriticis & uterinis tum à flatibus, tum aliis causis oriundis præsertim in doloribus abdominis infantum commendatur. Pertinet porro huc

Aqua Carminativa Schrœderi, sive *Aqua contra flatus cum Vino*, Schröders Wind und Grimmen-Wasser / *Eau carminative de Schrœder.* Hæc aqua quoad partem cum vino parata adeoque spirituosa magnarum ab authore dicitur esse virtutum, in morbis à flatibus subortis, præsertim cum etiam aliqualem vim possideat paregoricam. Dosis uncia semis & ultra.

Aqua contra flatus sine vino, sive *Aqua carminativa Dorncreilii correcta*, Grimmen oder Wind-Wasser ohne Wein destillirt / *Eau contre les vents* ou *carminative sans Vin.* Convenit cum priori ratione virtutum, excepto, quod ut loquuntur, minus calida sit ob vinum, dosis quoque eadem. Optandum autem esset, ut & Chamomillæ & exinde præparatis gratior inexisteret sapor.

Aqua ad tormina infantum, Leibweh-Wässerlein / *Eau contre la colique pour les enfans.* In colica infantili flatus dissipando & fibras intestinorum demulcendo convenit. Datur cochleatim.

CROCUS ORIENTALIS.

Crocus optimus ex Anglia ad nos transfertur, in India orientali ipse non crescit, sed ad Indos e nostris regionibus transfertur.

Constat ⊖ibus fixis & volatilibus fragrantissimis & penetrantibus junctis blando oleo seu unctuositati, hinc aromaticus est, anodynus & hypnoticus, discutit mirifice, & in tussi dyspnœa, asthmate convulsivo, in phthisi, roborando & exhilarando corde, in mensium lochiorum & fœtus remora ut & in ictero in usu habetur, item in syncope & palpitatione cordis, externe ventriculo applicatus eum roborat. Frontalibus admotus phrenitidem, maniam & cephalalgiam à frigido ortam tollit, membris paralyticis & induratis impositus mire discutit.

🜍us vini crocatus grumos sanguinis sub cute solvit & discutit, immoderatior usus vitandus est, quia stuporem, somnolentiam nimiam & aliquando etiam amentiam inferre solet.

Datur substant. ad ℈ß. Essent. Extract. prostat etiam emplastrum oxycroceum.

℞. Croc. or. gr. vij. Cinam. ac. ℈ß. Myrrh. gr. viij. Zedoar. ℈ß. ♁ diaph. ℈j. M. f. pulv. ad lochia promovenda.

℞. Croc. or. gr. vij. borrac. ℈ij. Myrrh. gr. xv. cinam. ac. ℈ß. M. f. p. pro ij. dos. in remora mensium & lochiorum.

℞. ▽ Meliss. ℥ij. Croc. or. ℈ß. exhibe ad cordis palpitationem, idem quoque applica regioni cordis.

℞. Croc. or. ℈ß. ♀r. ⊖lat. gr. vij. sem. aquil. ʒß. cape ex vino contra icterum.

℞. Croc. or. ℈ß. Mosch. gr. v. cape ex vino in asthmate convulsivo.

℞. Ess. croc. Castor. ambr. ▽ 🜍uos. meliss. ana ʒj. exhibe ad gt. xxx. ex decocto vel ▽ Meliss. contra palpitationem cordis.

℞. Extract. Croc. ʒj ▽ rosar. ℥j. ▽ solan. ℥iiij. f. Epith. contra cephalalgiam, addita aq. nymphææ prodest contra maniam & phrenesin.

FLO-

κρόκος, κρόκον, CROCUS, à puero Croco, ut fabulantur, in hanc plantam converso, aut à vocabulo κροκὶς, κροκη, filamentum, pilos denotante quoniam Crocus in filamentis existit. CROCUS SATIVUS, CROCUS VERUS, CROCUS NOBILIS, SAHAFARAN ZAPHERAN, Saffran/ Edler-Saffran/ Gerechter-Saffran/ SAFRAN.

Est planta flore liliaceo, inferius tubulato, monopetalo tubo scilicet

ſcilicet in partes ſex ampliato & pediculo inſidente. Piſtillum è fundo floris ſurgit in terna capillamenta capitata & criſtata diviſum: calyx vero deinde abit in fructum oblongum, trigonum in tria loculamenta diviſum, ſeminibuſque fœtum ſubrotundis. His notis addenda eſt radix gemina tuberoſa, quarum altera, quæ minor eſt alteri majori carnoſæ & fibratæ inſidet; utraque vero involucro membranaceo obducitur.

Crocus ſativus C. B. Pin. 65. Crocus Dod. Pempt. 213. & Joh. Bauh. 2. 937.

Plures regiones Croci eſſe feraces etiam in Oriente ſitas, Indiam nempe Africam Turciam &c. multi contra Authorem, in Oriente non provenire putantem, aſſerunt. Quicquid autem ſit, non opus eſt ut illum ex tam remotis accerſamus locis, cum in noſtra Europa Anglia, Hiſpania, imprimis vero Gallia atque Germania hujusque provincia Auſtria in agris Viennenſibus aliiſque locis, uberrime & ſumma efficacia præditus proveniat. Floret tempore autumnali.

In uſum apud nos trahitur Crocus tum Gallicus tum Auſtriacus ſic dicto Orientali minimè inferior. Crocus autem nihil aliud eſt quam ſtyli ſeu ſtamina florum purpureo & aureo colore nitentia, ſapore ſubacri & ſubamaro, odore ſpecifico intenſe acuto & quodammodo etiam narcotico prædita.

Cum Crocus ſæpius adulteretur nunc ſtaminibus carnis bubulæ ſalitæ, nunc Cnici floribus ſive Carthami, nunc etiam in locis humidioribus aſſervetur, ſequentes bonitatis notas proponit LANGIUS. Si odorem de ſe ſpargat fragrantem in diſtans ſpatium 2. Si color quodammodo ad candorem inclinet in capreolis 3. Si madefactus notabiliter manus inficiat, 4. Si ſapore acris fuerit, 5. Si non ſitum aut alium peregrinum odorem ſpiret, 6. Si manipulus ejus faciei admoveatur, ejuſque odor exhalans acris palatum & oculos verberet, 7. denique ſi non ſit pulverulentus.

Crocus cordialis eſt, & ob vim becchicam ANIMA PULMONUM audit. Cephalicus eſt ad vertiginem imo ipſam apoplexiam cæteris paribus utilis. In ſyncope & affectionibus hyſtericis prodeſt. Urinam pellit, Veneremque ſtimulat. In obſtructionibus porro conducit & ictero medetur, affectibuſque ſpaſmodicis auxilio eſt. Torminibus ventris obviam it & in alvi fluxibus etiam

 iam

iam sanguineis confert. Dosis est ad scrupulum unum & paulo ultra. Cavendum utique ne in majori usurpetur dosi, capitis enim dolorem creat pallorem inducit, cibique appetitum dejicit, mentem turbat, temulentos homines reddit, somnum nimium & in specie delirium cum risu infert, imo ℥ij. vel. iij prorsus hominem interimere valent. Externe in epithematibus cordialibus & anodynis, ut & in cataplasmatibus discutientibus, emollientibus & suppurantibus adhibetur. Pulvinari in sacco subjectus sommum conciliare fertur, sed caute mercandum. Paralyticis quoque membris confert, & remedium opthalmicum insigne constituit, præsertim in variolis & morbillis, ubi cum lacte muliebri aut aqua quadam ophthalmica, haud raro applicatur, quo modo etiam aurium dolores profligat. Cordi impositus, hilaritatem conciliare fertur. Crocus à multis tanquam condimentum usurpatur. Plura qui nosse cupit, adeat HERTODTI CROCOLOGIAM, ZORNII BOTANOLOGIAM aliosque.

IN OFFICINIS ASSERVANTUR

Essentia Croci, Saffran-Essentz/ *Essence de Saffran*, quæ vires cordiales pectorales hystericas & anodynas obtinet, exhibetur ad guttas tres quatuor decem & ultra.

Extractum Croci, Saffran-Extract/ *Extrait de Saffran*, quod cordiale est cephalicum uterinum atque anodynum. Dosis aliquot grana tantum.

Emplastrum Oxycroceum, Saffran-Pflaster/ oder Oxycroceum/ *Emplatre de Saffran* ou *Oxycroceum*. Ad contusa, ossium fracturas; nervorum dolores & abscessuum inveteratorum duritiem emolliendam idoneum; Emplasticum quoque & gignendo callo habile, in compescendis doloribus contusionibus & contorsionibus Chirurgorum est asylum, præstaret tamen hoc in casu sæpius illud omittere & spirituosis uti.

Plures ingreditur compositiones Crocus Theriacam, Mithridatium, confectionem de Hyacyntho, Elixiria proprietatis aliaque & basin constituit decantati illius medicaminis quod vocatur

Electuarium de ovo Maximiliani I. Imperatoris, Gulden-Eylattwerg/

werg / *Electuaire* ou *opiate de ovo.* Male de ovo appellatur cum nihil fere de eo ingrediatur, sed solummodo Crocus in testa ovi coquatur cum vitello, potius nomen traxit à forma oviformi, in quam redigitur & postmodum deauratur. Commendatur in peste & præservatione à venenis deleteriis, sudores potenter movet & venenatos ichores à centro ad circumferentiam propellit, cor à tetris fuliginibus tuetur, ac pestilentis luis noxas discutit, commendatur etiam in variolis modo tempus probe mensuretur, ubi ex pulsione opus est; dosis à scrupulo ad drachmam unam & paulo ultra.

Virtutem quoque insignem exinde nanciscitur apud nos usualis sic dictus

Pulvis Trium nummorum, Dreypfennig-Pulver oder Dreypfemmert / *Poudre à trois pfennings*, qui ad tormina infantum curanda adhibetur à plebe & mulierculis. Datur cuspidatim.

℞. Mic. pan. tritic. q. v. coque in lacte ad pulmenti liquidioris consistentiam, adde postea unum aut alterum vitellum ovi, coque ad cataplasmatis spissioris & quasi emplastriformis consistentiam, injice sub finem pulveris Croci cuspides aliquot. Habebis cataplasma egregie demulcens anodynum, emolliens, suppurans atque discutiens.

FLORES STOECHADOS.

In specie inter aromata cephalica, pulmonica nervina & uterina recensentur. Datur eorum conserva & syrupus, in quibus tanquam vehiculo specifica ad supra dictos affectus exhibentur.

℞. Aq. flor. til. ℥ij. syr. stœchad. ℥j. conf. alk. ʒß. ♒ Ceras. n. ʒij. f. mixtura ad roborandum caput in Apoplexia.

℞. Conserv. fl. Stœchad. ʒj. ⊖ vol. C. C. ℈ß. f. bolus in capitis & uteri obstructione.

Στόχας, ςίχας, STICHAS, duplex est, STOECHAS ARABICA, & STOECHAS CITRINA. Prior vocatur etiam STOECHAS VULGARIS. Stechas-Krauth / Römischer Welscher Frembder Kümmel oder Thymian / Arabischer Stechas / Welscher-Lavendel / STOECAS, STECAS ARABIQUE. Stœchas in insulis Galliæ gignitur, quæ è regione Massiliæ sitæ Stœchades appellantur, & ab iis nomen accepit.

Est planta flore monopetalo labiato, cujus labium superius erectum est bifidumque, inferius vero tripartitum, sic tamen secantur ambo, ut primo aspectu flos quinquepartitus videatur. Ex calyce autem surgit pistillum, posticæ floris parti ad instar clavi infixum, ac quatuor veluti embryonibus stipatum, qui deinde abeunt in totidem semina in capsula, quæ floris calyx fuit, recondita. His notis addendum est Stœchadis flores varia serie disponi in capitulis squamosis, é quorum cacumine aliquot foliola eminent visui grata, quæ CLUSIUS membranaceas ligulas vocat.

Stœchas purpurea C. B. Pin. 216. Stœchas Arabica vulgo dicta I. B. 3. 277. Stœchas brevioribus ligulis Clus. Hist. 344.

Colitur apud nos in hortis.

In usu flores Stœchadis sive potius spicæ inter florum & seminum proventum collectæ, eligendæ autem sunt recentes odoratæ & subamaræ. Ex Gallia ad nos advehuntur. Conveniunt hi flores in affectibus pectoris, asthmate tussi &c. In affectibus Lienis & hepatis prosunt, & quoniam vi alexipharmaca pollere censentur, in Theriacam atque Mithridatium recipiuntur.

IN OFFICINIS ASSERVATUR

Syrupus de Stœchade, Stöchas-Syrup / *Syrop de Stœchas*, qui inter remedia cephalica, nervina, stomachica & becchica refertur.

STOECHAS CITRINA vocatur alias CHRYSOCOME, COMA AUREA, AMARANTHUS LUTEUS, ἑλίχρυσον, ELICHRYSUM, TINEARIA, quoniam Tineas abigit, Rhein-Blumen / Winter-Blumen / Motten-Blumen / Schaben-Krauth / Rhein-Blumen / Streichblumen / IMMORTELLE, quia flores exsiccati diu admodum servari possunt. AMARANTHE JAUNE.

Est

Est species Elichrysi, planta Scilicet flore flosculoso, plurimis scilicet flosculis constante, stellæ ad instar divisis, embryoni insidentibus & calyce comprehensis squamoso, splendido, aureo. Embryo autem abit in semen pappis instructum.

Elichrysum seu Stœchas Citrina latifolia C. B. Pin. 264. Stœchas Citrina Germanica latiore folio I. B. 3. 153. Amaranthus luteus. I. Tabern. Icon. 387.

In locis asperis sabulosis siccis & convallibus frequens juxta Rhenum provenit, floret Junio & Julio.

Flores vim obtinent vulnerariam, & abstersivam atque aperientem. Conducunt in obstructione & in sanguine coagulato. In affectibus Lienis Hepatis & Renum prosunt

In catarrhis morbisque pectoris variis conducunt. Lumbricos necant tùm interne tam externe usurpati.

Lendes atque tineas abigunt in lixivio, capillosque flavo colore tingunt, Ad lumbricos pellendos quidam hos flores de collo suspendunt.

FLORES SCHOENANTHOS.

Conveniunt cum planta propria quam evolve.

FLORES TUNICÆ.

Caryophylli hortensis flores, officinis flores tunicæ dicti, ⊖e blando temperato volatili aromatico ad caryophyllos aromaticos accedente gaudent, & propterea in roborando capite, ut & à Sim. Pauli Q. B. aliisque in morbis malignis prædicantur, prostat horum conserva, aq. dest. syrupus multiplici infusione factus, quæ omnia stimulantur caryophyllis aromaticis.

℞. Cons. flor. tunic. ʒj. caryoph. ar. gr. vj. ℴℴ d. caryoph. gt. j. M. f. bol. ad roborandum caput, add. ambr. gr. iij. vel iiij. in ∽ rosar. solut.

℞. Decoct.

℞. Decoct. flor. tunic. exhibe contra febres ex observatione multorum practicorum.

FLO-

CARYOPHYLLUS ab odore florum Caryophyllum æmulante, CARYOPHYLLUS HORTENSIS RUBER, TUNICA, BETONICA CORONARIA, CARYOPHYLLUS ALTILIS, Rothe Graß-Blumen/ Nelcken/ OEILLET ROUGE.

Est planta flore Caryophyllæo plurimis petalis constante in orbem positis, ex calyce cylindraceo membranaceo ad exortum squamato emergentibus. Pistillum autem ex eodem calyce surgit, abitque in fructum cylindraceum pariter apice dehiscentem calyce ipso involutum, seminibus fœtum planis & quasi foliaceis placentæ affixis.

Caryophyllus pleno flore minor C. B. Pin. 308. Hortorum Caryophyllus multiplex, minor, ruber striatus versicolor peramœnus. Lobel. Icon. 442.

Caryophyllus maximus ruber C. B. Pin. 207. Caryophyllus maximus plenus flore rubro Eyst.

Coluntur in hortis, florent Junio:

Præter virtutes cephalicas & cordiales, in apoplexia, paralysi, tremore & palpitatione cordis &c. prosunt, conducunt quoque hi flores in affectibus hepatis, ut & in partu doloribusque post partum. Externe non solummodo hi flores in sacculos ad cor & pulsus, cucuphasque & suffimenta pulveresque sternuatorios recipiuntur, sed in vulneribus capitis, cephalalgia, odontalgia eorum adhibetur decoctum

IN OFFICINIS PROSTANT

Acetum florum Tunicæ, Graßblümlein-Eßig/ *Vinaigre d'Oeillets*, quod in pestis præservatione, aliisque morbis malignis syncope & Lipothymiis, externe naribus illitum vel pulsui applicitum prodest.

Aqua florum Tunicæ, Graßblümlein-Wasser/ *Eau d'Oeillets*, quæ cephalica & ophthalmica habetur.

Con-

Conserva florum Tunicæ sive *Tunicarum*, Graßblümlein-Zucker / *Conserve d'Oeuillets*, quæ in electuariis cordialibus & cephalicis adhibetur.

Syrupus florum Tunicæ, Graßblümlein-Syrup / *Syrop d'Oeuillets.* Admiscetur mixturis confortantibus, cephalicis & alexipharmacis. Sunt tamen qui dubitant de his virtutibus.

Cæterum elegans tinctura vel cum aqua spiritu acidulo acuata, vel cum phlegmate Vitrioli extrahi potest, quæ in febribus continuis ardentibus & malignis non omnimodo inutilis.

FLORES VIOLARUM.

Sunt violæ martiæ purpureæ flores pentapetali oblongi purpurei, posterius obtuso calcare notati. Temperatum & blandum volatile aroma in tenui laxante viscositate possident, propterea conveniunt in tussi, asperitate faucium, ariditate linguæ, ⊖ibus acribus, catarrhis, it. phthisi, pleuritide, in fallenda siti, in affectibus cordis ab acido ⊖e terreo seu melancholia ortis, it. in febrium nimio æstu temperando. Inter cardiaca roborantia numerantur tam ob gratum odorem seu blandum volatile aroma, quam ob tenuem viscositatem terrea rigida solventem & lenientem.

Colligendi sunt matutino tempore dum rore adhuc madent. Calices in quo vis nauseosa est rejiciendi, sin autem vis potior laxans expetitur, calices cum floribus in usum sunt vocandi.

Datur conserv. tinct. syr. simplex. & comp. it. succ. aq.

℞. Mann. q. s. affund. succ. violar. ad conservæ consistentiam add. novos flores recentes & fac conservam cujus ℨj. ad ℨij. data laxat alvum.

℞. Conserv. violar. ℨj. Mann. ℥j. syr. violar. q. s. f. laxans.

℞. Flor. violar. infund. aq. borrag. bugloss. q. s. add tantillum ~ 🜍is. f. tinctura.

℞. Syr. violar. ex multiplic. infus. aq. violar. cum sacchar. s. q. f. tabulatum ad morbos pulmonum, tussim, asth m.

FLO-

Ἴον, ab Jo puella, uti volunt, VIOLA ob odorem, vel quasi minime violanda sit, VIOLA PURPUREA, ἴον πορφυρῦν, ἴον μέλαν, καὶ μελάνιον, à floris colore, VIOLA MARTIA, Violen / Veylotten / Blaue Violen / Mertz-Violen / FLEURS DE VIOLIER OU VIOLETTES.

Est planta flore polypetalo, anomalo papilionacei floris æmulo, hujus enim duo petala superiora vexillum, duo lateralia alas, inferius vero, quod in caudam desinit, carinam quodammodo repræsentant. Ex calyce surgit pistillum quod deinde abit in fructum plerumque trigonum, trifariam dehiscentem seminibusque fœtum utplurimum subrotundis.

Ex multis Violæ speciebus usualis præsertim est

Viola Martia purpurea flore simplici odoro C. B. Pin. 199. Viola Martia purpurea I. B. 3. 542. Viola nigra sive purpurea Dod. Pempt. 156.

Amat opaca & aspera, ad murorum radices, ut SCHWENCKFELDT, loquitur, hortorum margines, sepes & dumeta provenit, frigoris patientissima, floret Februario, Martio & quandoque citius, pro tempestatis ratione

In usum ex hac planta veniunt folia, de quibus supra, radix sed rarissime, semen atque flores & quidem frequentius.

Radici vis vomitoria atque purgans adscribitur, præsertim si ex præcepto TOURNEFORTII Sal absinthii jungatur. Semini mucilaginoso sapori subacri cum levi amaritie prædito, præter virtutem laxantem, vis diuretica & lithontriptica tribuitur, quoniam tradente præprimis ETTMÜLLERO Therebinthinatum spirat odorem. Sunt tamen authores qui de ejus viribus dubitant.

Imprimis autem in usum veniunt Flores fragrantem gratum subtilem

ſubtilem & tenuem odorem ſpargentes, qui juxta TOURNEFORTIUM ſuccum acidum, multo oleo, ſale volatili concreto & fixo lixivioſo gaudentem obtinent. Sunt ex quatuor floribus cordialibus. Ob vim laxantem dantur vel in acetariis, infuſis vel decoctis laxantibus, vel in pulvere ad drachmam uſque & ultra. Proſunt etiam in affectibus viarum urinariarum. Laudatur quoque ad cephalalgiam, nec deſtituuntur virtute ophthalmica.

IN OFFICINIS PROSTANT

Aqua violarum, Violen oder Veiellotten-Waſſer/ *Eau de Violettes*; inter quatuor aquas cordiales refertur, inſipida autem eſt & fere inodora, niſi peculiaris adhibeatur encheireſis.

Conſerva florum Violarum ſimplex, Viol oder Velllotten-Zucker/ *Conſerve de Violettes de Mars*, quæ & virtute laxante & cardiaca gaudere cenſetur.

Conſerva florum violarum Vitriolata, Saur Violen-Zucker/ *Conſerve de Violettes Vitriolée*, quæ præter virtutem cordialem magis refrigerans & adſtringens habetur.

Mel violatum ſimplex, Violen-Honig/ *Miel violat*, quod refrigerat, demulcet atque ſanat, adhibetur in clyſteribus & gargariſmatibus.

Oleum violarum, Violen oder Veyellotten-Oehl/ *Huile de violettes*, per infuſionem paratum. Emollit, lenit, febrilem æſtum mitigat, in vigiliis fronti ac temporibus illinitur pro ſomno conciliando.

Syrupus Violarum, Violen oder Veylotten-Syrup/ *Syrop violat*, cui Syrupo ſuaviſſimo & uſitatiſſimo vires cordiales atque pectorales, ad tuſſim, raucedinem & aſperitatem faucium, refrigerantes inſuper & humectantes adſcribuntur. Infantibus præſertim conducit alvum parumper laxando. Æſtivo tempore Julapia ſæpius inde fiunt. Color hujus Syrupi cæruleus ab affuſo acido in rubicundum, ab alcali vero inſtillato in viridem mutatur. Curioſum eſt quod color cæruleus non poſſit reſtitui, ſed ſemper vel rubicundus vel viridis poſtmodum exoriatur. Confici quoque Syrupus elegantior fere poteſt ex ſucco violarum per expreſſionem profecto, aſt carior eſt.

Syrupus violarum laxativus, laxirender Violen-Syrup / *Syrop violat laxatif*, qui alvum ſubducit & infantibus præſertim exhiberi poteſt. Datur ad drachmas duas, ad unciam unam uſque ad uncias duas.

Julepus violarum, Violen-Julep / *Julep violat*, refrigerandi confortandique fine conducit.

Saccharum Cantum violatum, Violen-Zucker / *Sucre Candi violat*, quod vel ex Syrupo ulterius cocto paratur vel ex ſponte cryſtalliſato extrahitur. A quibuſdam quoque in uſum trahitur

Tinctura violarum, quæ vel cum aquis deſtillatis, uti author ipſe docet, vel cum aqua ſimplici ſpiritu acido grato acidulata, aut etiam phlegmate Vitrioli elicitur. Conducit ad ſitim ſedandam & æſtum ſanguinis mitigandum. Parari quoque cum aceto exinde poteſt *acetum violaceum* eleganti colore violaceo reſplendens. Cape videlicet violas juſtumque earum pugillum infunde menſuræ aceti; Stent per 3. horæ quadrantes, eaſque tunc exime ac redintegra ſepties infuſionem ſimili quantitate violarum, prodibit acetum tam fragrans odore florum, ut ſi poſt annum proferatur, in acetario percepturus ſis odorem antequam offeratur. Perfectius etiam fragrantiam odoris redolet longiori poſt ſpatio, quam prima vice. Tandem nec ſilentio prætereunda.

Emulſio violata Mynſichti, Dr. Mynſichts Kuhmilch / *Emulſion violat de Mynſicht*, quæ refrigerat, humectat, ſitim ſedat; ſomnum conciliat & dolores mitigat. Doſis hauſtus mediocris duarum ſcilicet trium vel quatuor unciarum. Loco Julepi violacei edulcorari poterit Saccharo. Quandoque additur Syrupus papaveris albi.

De viola Martia purpurea conferri meretur diſſertatio Henningeri.

FLORES ROSARUM PALLIDARUM.

Florum vis temperata alvum laxans, bilem mulcens & aquas evacuans conſiſtere videtur tum in rore, quo flores matutino tempore madent, tum in odore ſeu particulis volati-

volatilibus, quæ à rore tanquam menstruo ⊖ino ⌽troso suscipiuntur, reliquum vero totum terreum est & adstrictorium. Cæterum in volatili illo odore residet quoque vis analeptica, propterea tota substantia florum laxat, adstringit & simul roborat, in specie vero convenit biliosis, hydropicis, & in fluxu albo mulierum.

Aq. dest. habet vim roborantem & refrigerantem, quæ ex rosis damascenis est aqua, laxat simul alvum si paulo largiore dosi exhibeatur. Datur conserva, syrupus, ⏜ ardens. Aq. dest. decoct. ung. ℴℴ destil. & infus. Ob vim purgantem non exhibentur in decocto, quia vis purgans consistit in volatili, frequentius dantur in infuso.

℞. Rosar. pallid. rec. matutino tempore collectar. q. v. adde mannam & tantillum rosarum pallidarum, fac conservam purgantem.

℞. Conserv. rosf. pallid. ℥ß. pulv. hepat. rubr. ℈j. scammon. rosat. gr. v. ⏜ rosar. q. s. f. bolus laxans, convenit in febribus intermittentibus, præcipue in declinatione.

℞. Aq. dest. rosf. ℥j. verben. ʒij. acet. rosf. ʒij. santal. rubr. ʒß. f. epith. fronti applicandum.

℞. Aq. rosar. additur mixturis & emulsionibus cardiacis pro lubitu.

FLO-

ROSA flos ab omnibus cognitus, in duas præsertim dividitur species, sylvestrem alteram, alteram domesticam de qua hic sermo. ῥόδον. Rosa & flos & frutex est, Rosenstaud / ROSIER.

Est frutex flore ex plurimis petalis in orbem positis constante, cujus calyx foliatus abit deinde in fructum subrotundum, vel oblongum, carnosum, unicapsularem, seminibusque fœtum utplurimum angulatis & villosis.

Ex plurimis sequentes quam maxime in usum trahuntur species.

Rosa alba vulgaris major C. B. Pin. 482. Rosa candida plena & semiplena I. B. 2. 44. Rosa alba Tabern. Ic. 1083. Weiße Rosen/ Weiße Garten-Roßen/ ROSES BLANCHES.

Rosa Moschata simplici flore C. B. Pin. 482. Rosa Moschata minor flore simplici I. B. 2. 45. Rosa Muscata alba Tab. Ic. 1086.

Rosa Moschata flore pleno C. B. Pin. 482. Rosa Moschata minor flore pleno I. B. 2. 47. Rosa Muscata alba multiplex Tabern. Ic. 1086. Weiß Mußcaten-Rosen / Bisam-Rosen / ROSES MUSQUÉES

Rosa purpurea C. B. Pin. 481. Rosa provincialis major Tabern. Ic. 1084. Rosa rubello flore majore multiplicato sive pleno incarnata vulgo I. B. 2. 36. Leibfarbe-Rosen/ Damascener-Rosen/ ROSES INCARNATES.

Rosa Rubra pallidior. C. B. Pin. 481. Rosa holosericea Lob. Icon. 207. Rosæ pallidæ Bleiche Roßen/ Blaße Rothe-Rosen oder Zucker-Roßen/ ROSES PASLES.

Coluntur in hortis, florent mensibus Majo & Junio.

In usu præsertim sunt flores rosarum. Tempore quo Rosæ florent frequentissime pro alvo laxanda in sero lactis infunduntur.

IN OFFICINIS EX ROSIS QUIBUSVIS PROSTAT

Aqua Rosarum, Rosen-Wasser/ *Eau de Roses*. Destillatur vel cum aqua per vesicam vel in balneo Mariæ. Optima fit, quæ aut absque aqua affusa per se destillatur, aut quæ juxta Dn. Lemery in Balneo vaporis vel Mariæ cum Succo rosarum expresso & super rosas recentes cohobato elicitur. Rosæ porro salitæ egregiam quoque aquam fundunt. Aqua hæc odorifera virtute gaudet refocillante, inter quatuor aquas cordiales refertur, sæpius autem omittitur, & tunc præscribuntur aquæ trium florum cordialium. Usurpatur tum pro usu Medico tum pro usu culinari in bellariis præsertim variis præparandis. Externe in affectibus oculorum, ophthalmia aliisque laudatur, præfertur tamen à multis hunc in finem.

Aqua Rosarum pallidarum, Bleich Rosen-Waßer. *Eau de Roses pasles*. Post destillationem aquæ ad siccitatem remanent sic dictæ *placentæ Roseæ*, Die Rosen-Kuchen/ *Chapeau de Rose*, quæ odoris gra-

tia linteaminibus & veſtimentis interponuntur. In doloribus quoque capitis a quibusdam uſurpantur.

Conſerva roſarum albarum, Weiß-Roſen-Zucker/ *Conſerve de roſes blanches.*

Conſerva roſarum pallidarum, Bleich Roſen-Zucker/ *Conſerve de Roſes pasles*, quæ conſervæ inter ſe non multum diſcrepant.

Muchari ſeu *infuſum roſarum*, *Infuſion de roſes*, pro ſcopo laxandi adhiberi poteſt ad aliquot uncias.

Julepus roſarum, Roſen-Julep/ *Julep roſat*, cordialis cenſetur, inſervit pro edulcoratione.

Syrupus roſarum ſolutivus, laxierender Roſen-Syrup/ *Syrop de Roſes laxatif*, alvum blande ſubducit, ipſis infantibus exhiberi poteſt. Datur ad ʒij. ℥ß. ad ℥ij. uſque.

Electuarium e ſucco roſarum, Roſenſafft-Lattwerg/ *Electuaire de ſuc de Roſes.* Commendatur ad bilem evacuandam & in affectibus a bile ortis. Doſis ad drachmas duas ad unciam ſemis. Drachma continet ſcammonei grana quatuor circiter.

Spiritus Roſarum per fermentationem, Roſen-Spiritus/ *Eſprit de Roſes par fermentation*; Vires ſtomachicas atque cordiales interne & externe obtinet. Datur ad ℈j. ʒß. ʒij. in vehiculo. Sunt qui etiam Spiritum Roſarum parant cum Spiritu Vini.

Oleum Roſarum per infuſionem paratum, Roſen-Oehl/ *Huile de Roſes*, Emollit mitigat, repellit & refrigerat, ſomnum inducit alvumque laxat.

Oleum Roſarum verum, deſtillirt Roſen-Oel/ *Huile de Roſes veritable.* Cephalicum eſt & cordiale. Inſervit præſertim ut exinde paretur

Balſamum Roſarum, Roſen-Balſam/ *Beaume de Roſes.*

Mel Roſarum laxativum, laxierender Roſen-Honig/ *Miel Roſat laxatif.* Abſtergit, alvum laxat & infantibus ad aliquot drachmas dari poteſt.

Unguentum Roſatum ſimplex, Roſen-Sälblein/ *Onguent Roſat ordinaire*; Cephalalgiæ mederi ac hæmorrhoidum inflammationem demulcere dicitur, refrigerat inſuper vireſque reſtaurat & conſervat, dolores quoque mitigat imprimis articulorum. Præbet quoque ob ſuavem odorem quorumdam ſimplicium, quæ exterius applicare volumus, vehiculum. In tuſſi infantum cum unguento rubro

rubro potabili commendatur. Loco unguenti pomatini optime inservire potest. Quod si Camphora addatur, exurgit

Unguentum Rosatum Camphoratum, Rosen-Sälbel mit Campffer/ *Onguent rosat Camphré.*

Tabulæ Manus Christi simplices, Manschrist-Täffelein/ *Tablettes de Sucre rosat.*

Tabulæ Manus Christi perlatæ, seu Saccharum perlatum, Mannschristtäffelein mit Perlen/ *Tablettes de Sucre rosat perlé*, ou *Sucre perlé.* Inserviunt potissimum ad edulcorationem.

Tandem de medicamentis rosaceis notandum, quod in eorum applicatione bene respiciendum sit ad idiosyncrasiam subjectorum, præsertim in sexu sequiori. De Rosis conferri meretur ROSEMBERG in RHODOLOGIA.

FLORES TILIÆ.

Aroma suum volatile in temperata tenui viscosa substantia fovent, unde capiti, nervis & spiritibus dicantur, & in specie conveniunt in vertigine, convulsione, epilepsia, suffocatione hypochondriaca. Externe commendatur eorum decoctum pro cataplasmate in tenesmo.

Præscribitur ▽. decoct. & -⁀-us.

℞. -⁀-lil. convall. flor. til. ana ℥j aq. Cinam. ℨiij conf. alkerm. ℨj syr. flor. tunic. ℥j M. f. mixtura ad epilepsiam add. -⁀- Ceras. nigr. ℨiij.

LILI-

TILIA, Linden/ Lindenbaum/ a mollitie uti quidam volunt, TILLAU, TILLEUL.

Est arbor flore rosaceo, plurimis petalis in orbem positis constante, ex cujus calyce surgit pistillum, quod abit in testam unicapsularem, seminibus fœtam oblongis.

Tilia fœmina folio majore C. B. Pin. 426. Tilia vulgaris platyphyllos I. B. I. 133. Tilia Dod. Pempt. 838. &

Tilia

Tilia fœmina folio minore C. B. Pin. 426. Tilia folio minore J. B. I. 137. Tilia ſylveſtris Trag. 1111.

Hinc inde colitur Tilia, arbor in multam ætatem vivens, floret Majo & Junio.

In uſu ex hac arbore trahuntur Cortex, Lignum, folia ſemen & imprimis flores. Folia ac cortex ſiccant, diſcutiunt, menſes & urinam pellunt, ambuſtis quoque proſunt. Decoctum foliorum tumores pedum diſcutere & in aphthis atque ambuſtis prodeſſe dicitur. Folia porro in lacte vel in aqua decocta in teneſmo mederi perhibentur. Lignum adhibetur ad ſanguinem coagulatum diſſolvendum. Imprimis autem carbones Ligni Tiliæ vim cephalicam & antepilepticam obtinere quidam perſuadere volunt, creduntur & contra caſum facere, multi tamen his viribus nihil tribuunt. Inſerviunt alias hi carbones ad candelas fumales odoratas.

Flores, quorum virtutes author ſatis expreſſit, frequenter in decocta pro potu ordinario recipiuntur, ubi non injucundum colorem & ſaporem largiuntur.

Umbram arboris Tiliæ quidam Naturæ curioſi adeo ſalutarem eſſe contendunt, ut dolorem capitis in umbra juglandis contractum, umbra Tiliæ ſanari pronuncient. Arbori huic quoque haud raro innaſcitur Viſcus, quem, ut ſupra dictum, querno in affectibus epilepticis quidam præferunt.

IN PHARMACOPOLIIS REPERITUR

Aqua florum Tiliæ, Lindenblüht-Waſſer / *Eau de fleurs de Tilleau* quæ vehiculum in affectibus capitis epilepticis & convulſivis, item in palpitatione cordis præbet, de hac aqua notandum, quod tota prodeat mucilaginoſa, ſi ignis urgeatur.

LILIUM CONVALLIUM.

Virtute coincidunt cum floribus tiliæ ſed præſtantiores ſunt, externe naribus admoti ſternutationes provocant. Dantur ut flores tiliæ.

℞. Aq. flor. lil. convall. lavend. roriſmar. primul. veris

℞ ceras. n. ana q. v. cape pro usu interno & externo in morbis convulsivis.

PRI-

LILIUM CONVALLIUM, quia in convallibus multum provenit, LILIUM CONVALLIUM SYLVESTRE, LILIUM CONVALLIUM VERUM THEOPHRASTI, EPHEMERUM NON LETHALE FUCHSII, sed juxta J. BAUHINUM non admodum bene. Mayenblümlein/ a mense, quo maxime florent. MUGUET.

Est planta flore monopetalo campaniformi, brevi, calycis experte & multifido, ex cujus fundo surgit pistillum, quod deinde abit in fructum mollem, utplurimum globosum & seminibus dense congestis foetum.

Lilium convallium album C. B. Pin. 304. Lilium convallium vulgo J. B. 3. 531. Lilium convallium Dod. Pempt. 205.

In sylvis & locis umbrosis humidisque sponte provenit. Aprili aut citius nova germinaprotrudit, eodemque mense sub finem atque Majo floret.

In usu flores, raro radix: flores concretum sunt singulare odoris suavissimi. Obtinent vires cephalicas præsertim in affectibus sic dictis frigidis, apoplexia &c. nervinas item & arthriticas, analepticas porro in Lipothymiis atque cardiacas, sternutatorias & errhinas. Succus aut liquamen florum multum a quibusdam commendatur in doloribus podagricis mitigandis. Flores exsiccati pulveres ingrediuntur sternutatorios.

IN OFFICINIS EXTANT

Aqua Liliorum convallium, Mäyenblümlein-Wasser/ *Eau de Muguet*, quæ cephalica præsertim habetur.

Conserva Liliorum convallium, Mäyenblümlein-Zucker/ *Conserve de Muguet*, ad eundem scopum ac aqua utilis.

Oleum Liliorum convallium, Mäyenblümlein Oehl/ *Huile de Muguet*, spasmo convulsioni & aliis nervorum affectibus frigidis conducit, torminaque puerorum sedat.

Spiritus Liliorum convallium, Mäyenblümlein-Brandtenwein/

Esprit

Esprit de Muguet, paratur per infusionem cum Spiritu Vini & insequentem destillationem. Est confortans memoriam, & in affectibus cephalicis præsertim soporosis conducit. Externe autem utplurimum usurpatur ad contusiones, luxationes, dolores & affectus nervorum sic dictos frigidos, ut & ad odontalgiam per nares attractus.

PRIMULA VERIS.

Tiliæ & lavendulæ floribus respondent, & in specie laudantur in paralysi, iis quoque qui tenerioris sunt ætatis & complexionis hypnotici sunt & anodyni. Dantur ut flores tiliæ.

℞. Aq. prim. veris flor. til. lil. convall. ana ℥ij aq. apopl. ♒ ceras. n. ana ℥ß. add. ⊖ vol. succin. ʒß syr. flor. tunic. ℥j. f. mixtura contra apoplexiam & paralysin.

FLO-

PRIMULA VERIS dicitur a primo Vere, quod scilicet plurimæ ejus species tunc florere soleant. HERBA PARALYSIS, quod ad artuum, & nervorum dolores conducat, VERBASCULUM ODORATUM, HERBA St. PETRI, Schlüssel Blumen/ a floribus eorumque præsertim caule, Himmelschlüßel/ St. Peters Schlüßel/ Gichtkraut/ PRIMEVERE.

Est planta flore monopetalo hypocrateriformi & multifido, ex cujus calyce (qui tubulatus est) surgit pistillum infimæ floris parti ad instar clavi infixum, quod deinde abit in fructum seu testam oblongam, in ipso calyce vel ferme reconditam, apice dehiscentem & seminibus fœtam subrotundis placentæ affixis. Dignoscitur flore & semine carens, foliis rugosis & veluti asperis tenuibus, ad Lactucam nonnihil accedentibus.

Ex pluribus primulæ Veris speciebus in usum præsertim venit

Primula Veris odorata flore luteo simplici J. B. 3. 495. Verbasculum pratense odoratum C. B. Pin. 241. Primula veris flavo colore elatior Clus. Hist. 301.

 Ubi-

Ubique in pratis præsertim uliginosis & riguis veris tempore florent.

Vis horum florum antapoplectica a quibusdam multum celebratur. Laudantur in arthritide. Virtute quoque traumatica æque ac folia gaudent. In balneis antiparalyticis item in cucuphis adhibentur. Radix commendatur in febribus, calculo renum, herniis & lumbricis.

IN OFFICINIS PROSTANT

Aqua Paralyseos, Schlüsselblumen-Wasser / *Eau de Primevere*, ex integra herba caule & floribus destillata, refertur inter aquas cephalicas & articulares. Conducit ad cephalalgiam.

Conserva Paralyseos, Himmelschlüssel-Blumen-Zucker / *Conserve de Primevere.*

Syrupus Paralyseos, Schlüsselblumen-Syrup / *Syrop de Primevere.* Morbis nervorum capitis atque articulorum dicatus est æque ac conserva.

Oleum Paralyseos, Schlüsselblumen-Oehl / *Huile de Primevere*, quod Paralyticis & convulsis prodest.

FLORES MUCAGINE TENUI POLLENTES.

FLORES MELILOTI.

Blandum discutiens ⊖ volatile temperatum, quasi unctuositate sociatum habent, hinc interne inter expectorantia recensentur, potior tamen eorum usus est externus, discutiunt, emolliunt, dolores mitigant, hinc in inflammationibus quibusvis præcipue uteri, ani, testium, ut & in doloribus nephriticis & podagræ conveniunt.

Præscribuntur in cataplasmate, fomentis, emplastris; junguntur floribus chamomillæ.

℞. Flor. melil. chamom. fol. alth. ana Mj. rad. alth. ℥j ficu-

ficuum n. vij coq. in aqua vel lacte pro gargarismate in inflammatione faucium maturanda, residuum applica partibus induratis emolliendis.

FLO-

MELILOTUS quasi diceres Lotum mel olentem, μελίλωτος, LOTUS URBANA, SAXIFRAGA LUTEA, TRIFOLIUM ODORATUM, SERTULA CAMPANA, quia in coronas recipiebatur. Steinklee/ Honigklee/ Meliloten/ MELILOT.

Est planta flore papilionaceo, ex cujus calyce surgit pistillum, quod deinde abit in capsulam nudam, hoc est in calyce non reconditam, ut in Trifolio, uno vel altero semine fœtam subrotundo. His notis addenda sunt folia terna singulis pediculis insidentia.

Melilotus officinarum Germaniæ C. B. Pin. 331. Trifolium odoratum sive Melilotus vulgaris flore luteo I. B. 2. 370. Melilotus Germanica Lobel. icon. 48.

Melilotus Officinarum Germaniæ flore albo C. B. Pin. 331. Melilotus 2. flore candido Dod. Pempt 567.

Circa arvorum margines, locis præprimis saxosis, nec non inter segetes, tota æstate florens provenit.

Adhibetur Melilotus in clysteribus & decoctis ad hydropem, pleuritidem, stranguriam obstructionem mensium ut & venena. Prodest quoque in fluore albo. Decoctum Meliloti laudatur insigniter ad dolores post partum atque etiam ante partum mitigandos.

IN OFFICINIS EXTANT

Aqua Meliloti, Stein-Klee oder Honig-Klee-Wasser/ *Eau de Melilot*, quæ capiti dicata est, reserat obstructiones partium præsertim urinariarum, dolores oculi solvit, &, si vapor hujus aquæ auribus excipiatur, dolores & susurros tollit.

Emplastrum de Meliloto, Meliloten oder Meloten-Pflaster/ *Emplatre de Melilot*. Malacticum sive emolliens celebre est emplastrum, commendatur ad durities jecoris, Lienis ventriculi, viscerum & reliquarum

quarum partium etiam inveteratas emolliendas, hypochondriorum tensionem laxandam, flatus resolvendos, bubones discutiendos ac dolores a frigido sedandos. In intumescentia genarum cum dolore dentium conjuncta ad hoc emplastrum confugiunt plurimi, cum tamen sæpius plus prodesset, si Theriacam cum Spiritu Vini camphorato applicarent.

FLORES SAMBUCI.

Hujus flores ⊖e discutiente adeo potenti gaudent, ut simul sudores moveant, si recentes sunt & frixi cum butyro exhibentur alvum blande subducunt, & si ex sero lactis coquuntur hydropicis conducunt. Horum decoctum commendat Langius in augendo lacte mammarum. Externe in erysipelate applicantur feliciter ut & in cephalalgia & nimiis vigiliis, nam ob demulcentem virtutem blandum somnum accersunt.

Dantur in decocto vel ex aqua vel sero lactis facto, aq. destill. laudatur in Variolis. Externe ingrediuntur clysteres & cataplasmata; inspergitur pulvis cum creta & sacch. ♄ni in erysipelate.

℞. Flor. chamom. Sambuc. Melil. coq. c. aq. ad ileum, residuum applica ad calculum renum, idem quoque conducit pro clystere in colica passione.

FLO-

FLORES SAMBUCI, Holder-Blüth / FLEURS DE SUREAU.

Laudantur in cachexia, pellenda urina & mensibus, obstructionesque viscerum reserant febribusque medentur. Interne quoque in erisypelate tum curative deprædicantur tum præservative, si videlicet Lunæ decrementis hauriatur eorum decoctum. Flores quoque cum pasta farinacea friguntur, & comeduntur: si pro lacte augendo

augendo flores decoquuntur, obſervatur quandoque in infantibus alvum laxari. In doloribus quoque partium ſcorbuticis proſunt. Conveniunt in tumoribus emolliendis diſcutiendis & maturandis. Ingrediuntur ſacculos carminativos & diſcutientes in doloribus podagricis vel cum floribus Chamomillæ vel cum farina ſecalina. Notandum imprimis de his quoque floribus, quod iis mediantibus vino & cereviſiæ odor & ſapor Moſchatellinus communicetur, & Vinum Neccarinum evadat, ubi hoc ſciendum, quod tale vinum inſignem capitis inducat dolorem.

IN OFFICINIS HABENTUR

Aqua florum Sambuci, Holderblüth-Waſſer/ *Eau de fleurs de Sureau*, quæ eſt diaphoretica, & convenit in colica & pellendis menſibus. Externe in doloribus capitis prodeſt ob vim anodynam. Maculas faciei delet oculisque prodeſt

Oleum Sambuci ex infuſione florum, Holder-Oehl/ *Huile de Sureau.* Lenit, abſtergit, mundificat, & anodynum eſt.

Spiritus Sambuci ex floribus per fermentationem, Holderblüth-Spiritus/ *Eſprit de fleurs de Sureau*: Vires obtinet diſcutientes & diaphoreticas interne & externe, datur ad guttas decem triginta & ultra.

Acetum Sambucinum, Holder-Eſſig/ *Vinaigre de Sureau*, quod diaphoreticum & diſcutiens cenſetur. Uſurpatur quoque pro embammate.

FLORES SALE FIXO CUM PAUCIS VOLATILIBUS CONSTANTES.

FLORES CHEIRI.

Sunt Leucoji vulgaris flores lutei, ſaporis ſubacris ſubamari. In ſpecie utero dicantur, in pellendis menſibus & lochiis, laudantur quoque tanquam nervinum & diſcutiens in paralyſi & apoplexia. Datur conſerva & ∞ ex florum infuſione

fusione, quod in Italia ad facilitandum partum regioni pubis inungitur.

℞. Conserv. flor. cheir. cape ex aqua propria dest. ad apoplexiam & paralysin præservandam, add. ⊖ volat. succin. gr. v. & ♁ d. caryoph. gt. j.

CAL-

CHEIRI, KEIRI, ALCHEIRI, LEUCOJUM LUTEUM VIOLA LUTEA, Negelein / Negel-Violen / Gelbe-Nägelein / GIROFFLIER OU VIOLIER.

Est planta flore cruciformi, quatuor scilicet petalis constante; ex cujus calyce surgit pistillum, quod deinde abit in fructum seu siliquam longam compressam, septo intermedio, cui valvæ utrinque adhærescunt, in duo loculamenta divisam, seminibusque fœtam planis orbiculatis & marginatis.

Leucojum luteum vulgare C. B. Pin. 202. Leucojum luteum vulgo Cheiri flore simplici I. B. 2. 872. Leucojon luteum Dod. Pempt. 160.

Colitur utplurimum in hortis, raro apud nos sponte provenit, floret Aprili Majo &c.

Commendantur hi flores in exsiccandis catarrhis & doloribus caput infestantibus, laudanturque ad icterum profligandum. In balneis quoque uterinis adhibentur.

IN OFFICINIS EXTANT

Aqua florum Cheiri, Gelbnägelein-Waßer / *Eau de Giroflées.*

Oleum Cheirinum, Negelblumen-Oehl / *Huile de Violier jaune*, quod ventris torminibus succurrit, lumbricos interimit, uterinæ suffocationi medetur, menses provocat, partum facilitat, convenit etiam in nervorum affectibus.

CALENDULA.

Sunt Calthæ vulgaris flores aurei discoidei radiati, saporis

poris acris nauſeoſi, conſpirant cum floribus Cheiri, ſed in menſibus pellendis & fœtu tantæ efficaciæ cenſentur, ut & menſes calendularum odorem ſpiraſſe nonnulli affirment. Cæterum virtutem alexipharmacam habent, & in variolis, morbillis, peſte aliisque malignis, ut & ictero conducunt.

Externe applicantur verrucis mollioribus tollendis, alias additur ☿ -ᔐ-ti gr. j. interim vicinæ partes muniantur emplaſtro diapalm. vel de gratia Dei; in hoc caſu etiam poſſunt applicari c. urina vel ▽ propria.

Datur conſerva decoct. acet. calend. quod frontalibus pulſui & plantis pedum applicatur. it. ad capitis dolores in peſte commendatur.

℞. Succ. flor. calend. ℥j. pulv. lumbr. terr. ʒj. exhibe contra icterum.

℞. Conſerv. fl. calend. ʒj. ℴℴ cinam. gt. j. f. bolus in remora menſium.

FLO-

CALENDULA, quod Calendis menſium florere ſoleat, SOLSEQUIA, SOLSEQUIUM AUREUM, & SOLIS SPONSA, quod flos Solis ortu aperiatur & occaſu claudatur. FLOS OMNIUM MENSIUM, VERRUCARIA à virtute contra verrucas. FLOS ANNULI à ſemine intorto & in circulum acto, Ringel-Blumen/ Gold-Blumen/ SOUCY.

Eſt ſpecies Calthæ, planta videlicet flore radiato, cujus diſcus ex plurimis floſculis, corona vero ex ſemifloſculis componitur, embryonibus inſidentibus & calyce comprehenſis. Embryones autem abeunt in capſulas plerumque incurvas & marginatas, ſemine fœtas utplurimum oblongo.

Caltha vulgaris flore pallido C. B. Pin. 275. Caltha flore ſimplici I. B. 3. 101. Calendula Dod. Pempt. 254. &

Caltha vulgaris flore Citrino C. B. Pin. 275.

Creſcit in hortis, florere incipit Majo, floretque per integram æſtatem.

Floribus his adscribitur quoque virtus cordialis, diaphoretica & anthelmintica. In paralysi & contracturis prosunt. Externe porro in balneis adhibentur, in suffitu menses & fœtum pellunt & ad odontalgiam commendantur, præsertim succus: capillos colore flavo tingere dicuntur.

IN OFFICINIS PROSTANT

Aqua Calendulæ, Ringelblumen-Wasser / *Eau de Soucy*, quæ oculorum morbis & capitis dolori medetur.

Acetum Calendulæ, Ringelblumen-Essig / *Vinaigre de Soucy*, quod virtute alexipharmaca imprimis tum interne tum præsertim externe se commendat.

FLORES AQUEIS CONSTANTES.

BORRAGO & BUGLOSSA.

Utriusque flores cardiacis annumerantur, dum sua aquositate ⊖ia acida terrestria seu Melancholica ♌us suffocantia dissolvunt, hinc melancholicis & hypochondriacis conveniunt; prosunt quoque specifice ad mensium suppressionem.

Datur conserva ex floribus recentibus parata, ut & ▽ destillata & syrupus.

℞. Conserv. bugl. borrag. ana ℥j. cape c. ▽ propria ad melancholiam, add. tantill. aq. cinam.

℞. Cons. borrag. ℥j. cape cum vino albo ad mensium emansiones.

℞. Flor. bugloss. infund. vino ad desperatam epilepsiam ex mente Willisii.

BORRAGO, quaſi Cor ago, quod cordis affectibus opituletur, & quod quaſi gaudia cordis agat, unde proverbium:

Dicit Borrago, gaudia cordis ago.

A PLINIO dicitur EUPHROSINUM, quod cor & mentem exhilaret. Quibusdam audit NEPENTHES, vel νηπενθὴς quaſi ſine triſtitia vel moerore, Burreß / Burretſch / Borretſch / Hertzens-freud / BOURRACHE.

Eſt planta flore monopetalo rotato, ex cujus calyce multifido ſurgit piſtillum, mediæ floris parti ad inſtar clavi infixum, & quatuor veluti embryonibus ſtipatum, qui abeunt in totidem ſemina viperini capitis æmula, quæ in calyce ipſo longe ampliato matureſcunt.

Borrago floribus cæruleis J. B. 3. 574. Bugloſſum latifolium, Borrago flore cæruleo C. B. Pin. 256. Bugloſſum ſive Borrago Matthiol. 1186.

Borrago floribus albis J. B. 3. 574. Bugloſſum latifolium Borrago flore candido C. B. Pin. 256.

Creſcit utplurimum in hortis, tum quoque locis incultis: floret Junio & ſubſequentibus menſibus in Septembrim usque.

In uſu ex hac planta ſunt radix, folia, flores qui inter famoſos quatuor flores cordiales recenſentur, ſunt autem flores BORRAGINIS, BUGLOSSÆ, ROSARUM, VIOLARUM.

Ubi notandum quod, dum plura præſertim ex ſequiori ſexu ſubjecta odorem roſaceum ferre nequeunt, roſis omiſſis, reliqui tantummodo ſumantur, id quod quoque notandum de aquis quatuor cordialibus ex modo dictis floribus prolectis, quo in caſu præſcribuntur ſolummodo *Aquæ trium florum cordialium.*

Tota planta eſt temperatiſſima. Folia á quibusdam vel per ſe vel cum aliis oleribus elixantur. Placentulæ quoque ex iisdem parantur.

Flores vino injecti mentis hilaritatem conciliare & ſuavitatem ſaporis inducere dicuntur, inſperguntur quoque acetariis. Laudatur porro Borrago adverſus venena, adhibetur in febribus & quidem etiam ardentibus & malignis. Externe flores in epithematibus, ſacculis cordialibus & cucuphis adhibentur. Succus Borraginis in potu exhibitus ad ducendam ſecundinam commendatur.

datur. Radix ad scabiem conducit, semen autem ad lac producendum facere dicitur.

IN OFFICINIS EXTANT

Aqua Borraginis destillata ex herba & floribus, Burretsch-Wasser / *Eau de Bourrache.*

Conserva Borraginis, Burretsch oder Borragenblüth-Zucker / *Conserve de Bourrache*, quam præter vim cordialem ad proritandos menses commendant.

Syrupus florum Borraginis, Burretsch oder Borragen-Syrop / *Syrop de Bourrache*, cui quoque vires cordiales, lætitiam conciliantes, antimelancholicæ & antimaniacæ ex quorundam opinione adscribuntur.

Βούγλωσσον, BUGLOSSA, quasi linguam bubulam diceres, LINGUA BOVIS, ECHIUM ITALICUM SPINOSUM, ANCHUSA ALCIBIADION, Ochsen-Zung / Buglossen / BUGLOSSE.

Est planta flore monopetalo infundibuliformi & multifido, ex cujus calyce ad basin usque secto, surgit pistillum infimæ floris parti ad instar clavi affixum, & quatuor veluti stipatum embryonibus, qui deinde abeunt in totidem semina viperini capitis æmula, quæ in calyce ipso longe ampliato maturescunt.

Buglossum angustifolium majus flore cæruleo C. B. Pin. 256. Buglossum vulgare majus J. B. 3. 278. Buglossum angustifolium Lob: Jc: 576.

Provenit locis campestribus & agris arenosis, plantatur quoque in hortis, floret Majo & Junio.

Usurpantur radix folia & flores, qui quatuor cordialibus accensentur: cum Borragine convenit Buglossa & eodem modo usurpari potest. SALERNITANI de hac planta ita canunt.

Vinum potatum, quo sit macerata Buglossa,
Mœrorem cordis dicunt auferre periti;
Fertur Convivas decoctio reddere lætos.

IN PHARMACOPOLIIS REPERIUNTUR

Aqua Buglossæ, Ochsenzungen-Wasser / *Eau de Buglosse.*

Con-

Conserva Buglossæ, Ochsenzungen-Blüthzucker / *Conserve de Buglosse.*

&

Syrupus Buglossæ, Ochsenzungen-Syrup / *Syrop de Buglosse*, qui convenit ratione virium cum Syrupo Borraginis.

FLORES CYANI.

Ejusdem sunt virtutis cujus sunt flores borraginis & buglossæ, potentius tamen urinam pellunt, quapropter hydropicis censentur utiles. Camerarius pulv. ʒj. feliciter exhibuit in ictero. Decoctum florum cyani & calendulæ datur ad urinam promovendam.

℞. Aq dest. fl. cyan. chærefol. ana ℥iij add. -ᚢ- vin. camphorat vel tinct. Croc. tantill. applica linteis exceptum oculorum suffusioni.

Κύανος à cyaneo vel cæruleo floris colore, BLAPTISECULA, BATTISECULA, GRUIS PES, à foliorum antequam excaulescat figura, FLOS FRUMENTI, FLOS SILIGINIS, Korn-Blumen / wilde Korn-Blumen / BLUET.

Est planta flore flosculoso, plurimis scilicet flosculis sed dissimilibus constante. Alii enim, qui meditullium occupant, cæteris minores sunt in lacinias æquales divisi. Cæteri vero ad circumferentiam positi, longe majores sunt, magisque conspicui & veluti bilabiati, utrique embryoni insident & calyce squamoso non aculeato comprehenduntur. Embryo autem deinde abit in semen pappis instructum.

Cyanus segetum flore cæruleo C. B. Pin. 273. Cyanus hortensis flore simplici ejusd. Cyanus Flos Dod. Pemp. 251. Cyanus J. B. 3 21.

Crescit passim inter segetes, floret Majo & Junio.

Flores Cyani saporis sunt amari & nonnihil acris, absterguns,

gunt, discutiunt, menses pellunt, sanguinem purificant, & in scabie prosunt. Externe liquor florum Cyani oculis, à calida fluxione & salso humore infestatis, auxilio est. Succus florum ulcera mundificat, & stomacaci medetur. Flores contusi & appliciti sugillatis prosunt.

IN OFFICINIS REPERITUR

Aqua florum Cyani, Kornblumen-Wasser / *Eau de Bluet*, quæ in collyriis præsertim usurpari solet, & ad sugillata deprædicatur. Ad puerorum facilem dentitionem hæc aqua, si in ea prius contusus fuerit cancer vivus, gingivis illita commendatur.

FLORES MUCAGINE CRASSA CONSTANTES.

FLORES MALVÆ ROSEÆ seu HORTENSIS.

Ob viscositatem & vim adstringendi quam in recessu relinquunt in specie medentur inflammationi & exulcerationi faucium, gingivarum & uvulæ. Commendantur quoque ad erysipelas sub forma cataplasmatis, in faucium vero affectibus præscribuntur sub forma gargarismi.

℞. Flor. Malv. coq. in aq. add. par. aceti. & syr. violar. pro gargar. ad faucium inflammationes add. par. ⦶tri q. s. ad gratiam.

℞. Pulv. flor. malvæ ℥j. laccæ, myrrh. ana ℈j mell. q. s. & tantillum conf. alk. f. liniment. contra putredinem gingivarum scorbuticam, add. quoque tantillum ♎us cochleariæ.

VER-

MALVA ARBOREA, MALVA AUTUMNALIS, μαλάχη χορσαῖα

χορσᾶια & κηπευλή, Erndroßen/Herbstroßen/Pappelroßen/Baumroßen/ Halßroßen/Mundroßen/Römische Papplen/ROSE D'OUTREMER, MAUVE DE JARDIN ET CULTIVÉE, ROSE DE TREMIER:

Character sub Malva explicatur. Ex sequentibus potissimum speciebus possunt desumi flores, solummodo usuales.

Malva rosea folio subrotundo, flore dilutius rubente C. B. Pin. 315. Malva rosea sive hortensis flore carneo J. B. 2. 951. Malva arborea sive hortensis Tabern. Icon. 765. Malva hortensis flore simplici incarnato Eyst.

Malva rosea folio subrotundo flore saturatius rubente C. B. Pin. 315. Malva rosea sive hortensis flore sature sanguineo J. B. 2. 951. Malva rosea flore simplici rubro Eyst.

Malva rosea folio subrotundo flore pleno rubro C. B. Pin. 315. Malva hortensis multiplici flore Dod. Pempt. 652. Malva rosea multiplex flore pleno rubro Eyst.

Coluntur in hortis florentes sub finem æstatis.

Sunt qui flores hos in fluxu mensium nimio commendant, sunt etiam, qui ad eundem fluxum promovendum iis utuntur. Res experientia nondum satis confirmata.

VERBASCUM.

Respondent foliis, quibus tamen præstantiores sunt. ℞. Flor. verbasc. pone in cella ut liquescant, cape ℥ & applica omnibus tumoribus, præcipue lienis, hæmorrhoidum arthritidis & podagræ.

POEO-

FLORES VERBASCI, Wollkraut-Blumen/ FLEURS DE BOUILLON BLANC.

Sunt remedium temperatum, anodynum emolliens ac discutiens; Valent contra tormina ventris, prosunt in ipsa dysenteria vel etiam tenesmo ab hypercatharsi orto, laudantur ad hæmorrhoidum dolorem & fluxum. Adhibentur vel per se vel cum foliis

foliis in clysteribus anodynis & sacculis lenientibus & demulcentibus. In tenesmo ab assumptis purgantibus excitato decoquuntur in lacte, quo postmodum spongia imbuitur, quæ, quam calide fieri potest, applicanda parti dolenti. Ad nimium hæmorrhoidum fluxum decoquuntur in aqua ferrariorum, vel etiam in vino rubro austero. Cum vitello ovi tumentes & dolorificas hæmorrhoides cohibent.

Flores æque ac folia ad apostemata interna, dolores laterum & pectoris commendantur. Decoctum horum florum capillos flavo colore tingere dicitur.

IN OFFICINIS PROSTANT

Oleum florum Verbasci, Wollblumen-Oehl / *Huile de bouillon blanc*, per infusionem paratum, quod emollit & dolores præsertim hæmorrhoidum mitigat. &

Liquamen florum Verbasci per insolationem, Wollblumen-Oehl an der Sonnen gemacht / *Huile de bouillon blanc par insolation*, cujus etiam author meminit. Insigniter est vulnerarium, egregie demulcens & anodynum in doloribus quibusvis dentium, hæmorrhoidum &c.

Dicitur quoque esse insigne remedium in Tympanitide.

POEONIA.

Sunt flores rubentes, saporis fatui, odoris nullius. Conveniunt cum radice & seminibus. Constant particulis aquosis mucilagine volatili & crassa, ob mucilaginem volatilem antepileptica est, raro decoctum vel infusum paratur, sæpius conserva utimur pro vehiculo.

℞. Conserv. flor. pœon. ℥j. ⊖ volatil. C. C. gr. v. syr. pœon. q. s. pro bolo s. Elect. epileptico.

Contra vertiginem ℞. cons. flor. pœon. ℥j. rad. galang. gr. xv. castor. gr. ij. syr. pœon. q. s.

POEONIÆ FLORES, Gicht-Rossen / FLEURES DE PIVOINE. Adhibentur potissimum ad præparandam exinde aquam per destillationem. Addi floribus potest ipsa radix. Gichtrosen-Wasser / *Eau de Pivoine.*

PROSTAT etiam *Conserva florum Poeoniæ*, Gichtrosen-Zucker / *Conserve de Pivoine*, &

Syrupus Pœoniæ, Gichtrosen-Syrup / *Syrop de Pivoine*, qui ut & priora medicamina ad affectus capitis epilepsiam convulsionesque adhibentur.

PAPAVER ERRATICUM.

Ob mucaginem volatilem cui quidpiam acredinis & amaritiei est conjunctum, blande discutiunt, moderate incrassant, leniunt, mulcent, & somnum inducunt, propterea conveniunt in pleuritide aliisque pulmonum & thoracis affectibus, ortis ab acri tenui materia, magis tamen in principio ubi dolor urget quam in statu & declinatione conferunt, sistunt quoque nimias hæmorrhagias & nimium mensium fluxum.

℞. Conf. flor. papav. ℥j. mandib. luc. pisc. ʒß. ⊖ volatil. C.C. gr. vij. L. O. gr. j. syr. papav. q. s. f. bolus contra pleuritidem.

℞. Aq. flor. papav. nymph. ana ℥j sem papav. alb. ʒij f. Emulf. add. syr. violar. vel papav. contra nimias vigilias.

℞. Flor. beton. papav. ana p. ij sassafr. ℥ij f. decoct. ex aq. colatur. add. syr. papav. q. s. contra phthisin.

℞. Flor. papav. infunde aquæ propriæ dest. exhibe contra nimium fluxum mensium.

FLO-

Μήκων ῥοιάς aut ῥοιὰς, PAPAVER RHOEAS, PAPAVER FLUIDUM à floribus facile deciduis, PAPAVER AGRESTE sive

SYLVESTRE, PAPAVER RUBRUM, FLOS PLEURITICUS, Klapprosen / Klaprosen / Wilder-Mohn / Feld-Mohn / Feld-Magsaamen / Rothe Korn-Blumen / Korn-Rosen / Feuer-Blumen. PAVOT ROUGE, COQUELICOQ.

Characterem hujus plantæ vide sub Papavere albo.

Papaver erraticum majus ῥοιὰς Doiscoridis, Theophrasto, Plinio C. B. Pin. 171. Papaver erraticum rubrum campestre I. B. 3. 395. Papaver erraticum Dod. Pempt. 447. &

Papaver erraticum minus C. B. Pin. 171. & Tabern. Icon. 575.

Crescit in arvis juxta vias ac inter segetes, floret Majo, Junio & Julio.

Flores, qui solummodo in usu, conducunt in sanguine congrumato dissolvendo, & in omnibus inflammationibus tum internis tum externis. Specifice laudantur in pleuritide. Conducunt itidem in Catarrhis acribus salsis & tenuibus, hæmorrhagia narium, hæmoptysi, dysenteria & mensibus nimiis. In infuso commode usurpari possunt hi flores instar herbæ Theæ, quod infusum laudatur etiam ad ebrietatem & exinde ortam Cephalalgiam.

IN OFFICINIS PROSTANT

Aqua Papaveris erratici, destillata ex floribus, Klapprosen-Waßer / *Eau de Coquelicoq.*

Acetum Papaveris erratici, Klapprosen-Eßig / per infusionem florum paratum, *Vinaigre de Coquelicoq*, quod à quibusdam in Peste &c. laudatur.

Syrupus Papaveris erratici, Klapprosen-Syrup / *Syrop de Coquelicoq*, qui adhibetur in morbis pectoris pro scopo demulcendi, laudatur in angina, tussi, phthisi, hæmoptysi & specifice in pleuritide.

FLORES TERREIS CONSTANTES.

FLORES BALAUSTIORUM.

Vi adstringente & roborante conveniunt cum corticibus querc, granator, aliisque congeneribus. ℞. Flor.

℞. Flor. balaust. ℥j. pulv. Malicor. ℈ij. conſ. roſar. ⊖lat. ℈j. ſacch. ♄n. gr. v. ☍ N. M. expr. ℨß. L. O. gr. ij. ſyr. granat q. ſ. f. boli in diarrhæa.

℞. Pulv. flor. balauſt. inſperge intertrigini & cuti exulceratæ.

FLORES BALAUSTIORUM Granaten-Blumen / BALAUSTES OU FLEURS DE GRENADIERS.

Notandum hic quod flores mali granatæ ſativæ & frugiferæ vocentur CYTINI, ſylveſtris vero & infrugiferæ atque flore pleno præditæ appellentur BALAUSTIA; cum quibus ſæpiſſime miſcentur calyces.

Interne exhibentur ad ℈j. ℨß. & ultra, commendantur alias in laxitate gingivarum, præſertim ſcorbutica, ſi cum melle Sale & floribus malvæ arboreæ fiat linimentum. Gargariſmata quoque in modo dicto affectu exinde parantur, commendantur ad hernias.

Decoctum balauſtiorum cum ſolutione Vitrioli mixtum nigreſcit. Decoctum hoc dicitur oculos præſervare in variolis & morbillis, ſi circulus ducatur circa oculum.

FLOES NYMPHÆÆ.

Conveniunt cum radice propria:

℞. Sem. pœon. ℥ij. aq. Nymph. bugloſſ. q. ſ. f. Emulſ. add. ⊕tr. præpar. ℈j. & tantillum ſyr. nymph. ad nimiam ſalacitatem.

℞. Conſ. flor. nymph. ℥j. camph. gr. v. L. O. gr. j. ſacch. ♄ni ℈ß. ſyr. nymph. q. ſ. f. bolus contra maniam.

FLO-

Non tantum ad maniam, ſed & in Satyriaſi ſalacitate, & furore uterino deprædicantur. Flores & folia adhibentur ad ſomnum conciliandum adque æſtum mitigandum in febribus; applican-

plicantur temporibus, lumbis, plantis pedum & in pediluviis usurpantur.

Turcas flores Nymphææ in aqua macerare, & se à multis præservare morbis, modo ea nares inungant vel eandem bibant, à S. PAULI perhibetur. Sunt qui hujus plantæ usum ideo aversantur, quod desiderium coitus compescat frigidosque reddat.

Flores hi nunquam intra aquam aperiuntur, sed supra superficiem se attollunt. Authores quidam de Nymphæa alba referunt, ipsam occidende Sole florem claudere, deinde se totam cum foliis sub aqua occultare, eoque oriente florem primum extra aquam promere, aperire atque paulo post cum omnibus foliis supra ipsam assurgere. Recte pronunciat RAJUS: Nobis, inquiens, hæc incredibilia videntur. Semen iisdem gaudet virtutibus.

EX NYMPHÆA IN OFFICINIS PRÆPARATÆ PROSTANT.

Aqua ex floribus albis destillata, Seeblumen-Wasser / *Eau de Nenufar*, quæ vim anodynam, Hypnoticam & refrigerantem obtinet, adhibetur in mixturis emulsionibus & epithematibus.

Conserva florum Nymphææ, ex floribus scilicet candidis, Weiß Seeblumen-Zucker / *Conserve de Nenufar*, quæ phthisicis & hecticis prodest, refrigerat & humectat, seminis & sanguinis acrimoniam corrigit, fervoremque extinguit, unde in furore uterino & gonorrhœa commendatur.

Syrupus Nymphææ ex infusione florum, Seeblumen-Syrup / *Syrop de Nenufar*. Refrigerat & incrassat, hæmorrhagias compescit & somnum conciliat ad uncias duas usque datus. Conducit in gonorrhæa virulenta & ardore urinæ.

Oleum Nymphææ, ex infusione quoque florum paratum, Seeblumen-Oehl / *Huile de Nenufar*, quod temporibus & fronti illitum somnum conciliat, convenit in dolore capitis, vigiliis & phrenitide. Lumbis & spinæ illitum febres mitigat. Renibus & ventri inunctum Venerem extinguit, gonorrhœam sedat, ambustis quoque medetur.

Mel Nenupharinum, Seeblumen-Honig / *Miel de Nenuphar*, quod refrigerat, humectat atque demulcet. Adhibetur præsertim in clysteribus ad unam aut alteram unciam.

FLO-

FLORES ROSARUM RUBRARUM.

Sunt roſæ rubræ C. B. P. flores ampli, modo ſimplici modo multiplici petalorum ſerie conflati, ſaporis ſi ſiccati adſtringentis & auſteri, ſi recentes ſubacris ſubamaricantis ingrati. Quia minus odorati ſunt terreis conſtant, & ubicunque adſtrictione opus eſt mire conducunt, præcipue ſi cum acido exhibeantur, laudantur quoque ad compeſcendum vomitum, it. in phthiſi ad conſolidanda ulcera, ut & in hæmopthiſi.

Paratur nobile balſamum roſarum ex ∴ proprio deſtillato apud Perſas.

Conſtant quibuſdam particulis ⊖inis volatilibus cum prædominio tamen terrearum.

Datur conſerva, ſyrupus ut & pulvis.

℞. Conſerv. roſar. r. ʒj. ∼ ⊕li g. v. L. O. gr. j. ∴ N. M. expreſſ. ʒj. f. bolus in omnibus fluxibus. In nimio menſium fluxu conſerva roſarum ad ʒj. cum ſyrupo cydoniorum commendatur, præcipue ſi menſes doloroſi ſunt.

℞ Conſ. roſar. rubr. ʒj. ſem. pap. alb. ℈j. ſyr. roſar. f. bolus contra hæmoptyſin.

℞. Corall. r. præpar. ʒj. Crem. 🜿ri. ʒß. pulv. roſar. r. ℈j. ∼ ⊕li ſantal. rubr. tincti q. ſ. f. pulvis ad æſtus vagos & phlogoſes reprimendas.

℞. Flor. roſar. r. affund. acetum, exhibe in quibuſdam dyſenteriis, præcipue ſi à bile acri oriuntur.

℞. Pulv. roſar. rubr. ʒij cape ſucceſſive ex aqua plantag. ad contumaciſſimam diarrhæam & dyſenteriam.

℞ Flor. roſ. r. balauſt. ana ʒß. N. M. toſt. ℈ß. L. O. gr. j. in dyſenteria maligna.

℞. Conſerv. roſ. ʒij. pulv. Zedoar. ℈j. ſucc. cydonior.

 q.

q. ſ. f. Elect. in pica add. parum -ɑ-us ⊖li vel ſucc. limon. vel acetoſitat. citri.

Aqua deſtillata interne blande refrigerat, hinc in ſiti febricitantium. ℞. Decoct. hord. ℔j. aq. roſar. ℥iiij. ſyr. acetoſ. Citr. q. ſ. add. ⏀tr. depur. vel lap. prunell. ʒj. ſyr. roſar. ℥j. pro Julapio.

Externe in inflammationibus oculorum. ℞. Aq. roſar. fœnicul. ana ℥j. ſacch. ♄ni ʒj. ſacch. cand. ʒiß. camphor. gr. iij. extr. croci gr. ij. f collyrium.

CA-

Rosæ Rubræ, Rosæ Provinciales, Rothe-Roſen/ Knopff-Roſen/ Roses Rouges, Roses de Provins.

Roſa rubra C. B. Pin. 481. Roſa rubra flore ſimplici fere I. B. 2. 34. Roſa Damaſcena Lob. Icon. 206. &

Roſa rubra multiplex C. B. Pin. 481. Roſa rubra flore valde pleno & ſemipleno I. B. 2. 34. Roſa Mileſia flore rubro pleno Eyſt. florent hi frutices cum cæteris roſis.

Roſæ Rubræ externe ad contuſiones, luxationes & ſugillationes, contorſiones item, & ubi adſtringendum atque roborandum eſt, in vino decoquuntur & partes eo decocto foventur. Conducunt in affectibus faucium & gingivarum ſcorbuticis, item in prolapſu ani & uteri. Adhibentur in ſuffumigiis, & pulveribus ſternutatoriis. Stamina tum harum tum aliarum etiam roſarum flava Antheræ das Gelbe von Roſen/ Sommets de Roses dicta uſurpantur ad affectus dentium & Gingivarum. Roſæ Rubræ multas ingrediuntur compoſitiones, unde exungulari debent, id eſt liberari à parte inferiori minus rubicunda.

In Officinis Reperiuntur ex his Rosis

Acetum roſaceum, Roſen-Eßig/ *Vinaigre roſat*, cujus aceti eleganter rubentis uſus & in menſis, & in arte Medica pro refocillandis præſertim ægris, in febribus aliiſque morbis. Haud incommode noduli odoramentales ex mica panis amygdalis contuſis, pulvere

pulvere Cinamomi, Caryophyllorum macis &c. parati, in hoc aceto humectantur, qui quandoque magis reficiunt quam aqua Reginæ Hungariæ aut alia spirituosa.

Conserva rosarum rubrarum, **Rother Rosen-Zucker** / *Conserve de Roses rouges* ou *de Provins*, quæ virture analeptica roborante & adstringente gaudet. Commendatur emaciatis, præsertim Phthisicis Præfertur quæ Genua adfertur.

Conserva rosarum rubrarum antiqua, **Altrothrosen-Zucker** / *Conserve de Roses rouges vieille*, quæ magis adstringens habetur, & pro eo scopo adhuc magis celebratur.

Conserva rosarum rubrarum Vitriolata, **Sauerroth Rosen-Zucker** / *Conserve de Rose Vitriolée.*

Conserva Visceralis, **Eröffnender-Zucker** / *Conserve Viscerale*, cujus principale excipiens est conserva rosarum. Polychresta est, viscerum obstructiones, Hepatis & Lienis ita aperiens, ut simul cumprimis ventriculum & caput roboret. Hinc in cachexia ictero hydrope, affectibus spleneticis, hystericis hypochondriacis, melancholicis & quibuscumque ab acido viscido provenientibus, item in febribus usurpatur cum successu. Dosis per se ad drachmam semis ad drachmam unam.

Saccharum rosatum tabulatum, **Rothrosen-Zucker in Täffelein** / *Sucre rosat en Tablettes.* Immiscetur Tragæis, pulveribus atque potionibus.

Mel Rosatum, **Rosen-Honig** / *Miel Rosat.* Vulnerarium censetur, adhibetur in faucibus lingua palato aliisque partibus his vicinis læsis & quovis modo excoriatis. Usurpatur etiam in clysteribus pro abstersione.

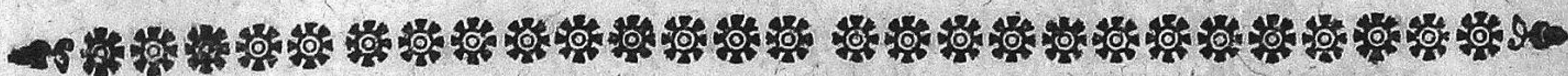
Species diarrhodon Abbatis, **Leber-Species** / *Poudre diarrhodon Abbatis.* Commendatur hic pulvis hepaticis, ictericis cardiacis & cæliacis, medetur mensibus suppressis & cachexiæ. Dosis ad ℈j. ad ℈ij. Parantur exinde etiam

Trochisci diarrhodon Abbatis, **Leber-Zeltlein** / *Trochisques diarrhodon.*

Species Aromaticæ rosatæ completæ & incompletæ sive *Aromaticum rosatum Gabrielis*, **Gewürtzt Rosen-Pulver mit und ohne Bisam und Ambra** / *Poudre aromatique rosate complete & incomplete.* Vires obtinent stomachicas carminativas, anticolicas & cephalicas. Dantur ad ʒß. ad ʒj.

Syrupus è Rosis siccis, gedörrter Rosen-Syrup/ *Syrop de Roses secchées.* Vires adscribuntur cordiales & adstringentes in fluxibus alvi atque hæmorrhagiis.

Tinctura Rosarum, Rosen-Tinctur/ *Teinture de Roses*, refrigerat, sitim sedat & corroborat, vel per se hauritur vel immiscetur potui ordinario.

CAPUT OCTAVUM.

DE SUCCIS RESINIS ET GUMMATIBUS.

Succus dicitur, quod prælo ex planta vel arbore exprimitur. Resina est corpus oleosum crassum quod tamen in oleosis & spirituosis solvitur. Gummi est pars aquea congelata in mucilaginem crassiorem, quæ tamen in aqua solvitur. Dantur ceu amphibia, dicunturque gummi resinæ, quæ partim in aqueis, partim oleosis & spirituosis solvuntur; resina autem ex iis extracta, aliarum statim genium induit resinarum, tantumque in -n-uosis se solvi patitur.

SE-

Dantur etiam succi, qui sponte extillant, reliquis expressis utplurimum præferuntur. Resinæ quando ab authore dicuntur tantum in spirituosis dissolvi, illud non ita intelligendum est, quasi non etiam in vehiculis aqueis possint dilui, modo enim vel cum amygdalis nucleis pineis &c. vel cum vitello ovi optime terantur, artificium statim succedet.

SE-

SEQUENTIA HABENT PARTICULAS SALINAS VOLATILES OLEOSAS CUM MUCILAGINOSIS TENUISSIMIS SUBTILIBUS.

CAMPHORA.

Prima est Camphora nostra officinarum, Chinensis vulgo dicta, licet nulla in China inveniatur, eo quod his olim ad nos tantum profecta sit: Est substantia candidissima facie salis vel nivis, pinguis & oleosa, vi ignis sublimata, ex ligno arboris camphoriferæ Japonensis & compacta in glebas; saporis acris amaricantis, aromatici, pinguis & lenti, odoris fragrantis & gravis. Est scilicet arborum camphoriferarum in Japonia, quæ sunt folio rigido viridescente & fere laurino, flore pentapetalo, baccis bifidis: radix, truncus, rami, folia fissa conjiciuntur in ahenum, cui imponitur capitellum seu conus ex stramine qui usitatior, vel storeis, vi substrati ignis quicquid volatile est expellitur, & lateribus coni se applicat, quæ dum levis instar fuliginis decidit, quæ deinde in massam cogitur & ad nos transfertur.

Secunda species est, quæ in insula Zeylon conficitur, paratur ex radice seu arctius cortice radicis cinamomi, hic nempe separatus à materia lignea immittitur vesicæ instructæ suo capitello, vase serpentino & recipiente, affunditur ▽ & destillatur, hinc obtinetur 1. aqua 2. oleum & 3. oleo supernatans camphora, quæ ab oleo optime expressione manuum separatur.

Tertia species ex variis plantis Indiæ orientalis elicitur, sic ex radice Zedoariæ recenti, modo supra in secunda specie descripto obtinetur aqua, oleum & huic supernatans Camphora, quæ eadem methodo separatur. Hinc radix

Zedoariæ destituta suo sale volatili cum ad nos defertur optime Camphora stimulatur. Sic ex Menthæ quadam specie camphoram mihi quoque comparavi. Atque hæ tres species sunt camphoræ factitiæ, quarum duæ posteriores non nisi à curiosioribus asservantur & possidentur.

Quarta nativa est in Insula Borneo, quæ in arboribus mole tiliis, configuratione florum, foliorum & baccarum arboribus camphoriferis paribus, cæsis truncis in partes divisis in spaciolis quibusdam forma minutissimarum lamellarum lenticularium, quæ unciæ Indis vocantur reperiuntur in rara satis copia: duæ namque vel tres sæpe arbores cæsæ vix ℥ij. vel iij. suppeditant. In Oriente maxime ad Japonas, quibus domestica sordet Camphora distrahitur, tantum pro libra una 100. solvuntur floreni, ad nos ob pretium non transfertur.

Blandam spiritibus requiem ob salem suum subtilissimum inducit, & simul acida, viscosa, terrea crassave potentissime discutit, hinc sudoriferum est & anodynum universale, quibus nominibus specifice convenit in peste, malignis, deliriis, melancholia, passione hysterica & motibus convulsivis, gonorrhœa, &c. dos. in substantia à gr. v. ad vij. & x.

Jungitur tam internis quam externis medicamentis tanquam stimulus. Sic. e. c. in Catarrhosis cum capitis dolore & alvo adstricta. ℞. Resin. jalap. gr. x. extr. troch. alh. gr. iij. ♁ succin. gt. j. camph. gr. v. balf. Peruv. q. s f. pil.

Singularis est in febribus malignis omnibus, item tam continuis quam intermittentibus: sic in febre acuta cum alvi fluxu. ℞. C. C. præp. ʒß. L. O. gr. j. Camphor. gr. v. f. pulv.

℞. ♁ diaph. ℈j. ⊖ vol. succin. gr. v. Camphor. gr. ij. f. pulv. contra febres malignas, exhibe ex ▽ Card. B. vel theriacali.

Specifica

Specifica est cum Laud. Op. & extracto Croci, in mania, deliriis, melancholia. Sic. ℞. ▽ flor. sambuc. hyperic. ana ℥j. camphor. gr. v. extr. Croc. gr. iij. L. O. g. j. M. vel in forma pulveris: ℞. Arcan. duplicat. ♁ diaphor. ana ℈j. sacch. ♄ni ℈ß. camphor. gr. v. L. O. g. j. M. f. pulv. vel excipe conserv. flor. nymph.

℞. Laud. op. gr. ij. camph. gr. iij. f. pil. ad præservationem epilepsiæ.

℞. Camph. ℈ß. Myrrh. ʒß. gum. tragac. cum aceto in mucagin. redact. f. trochisci antipestilentiales.

Externe additur unguentis ceu stimulus pro incidente & anodyno. ℞. Ung. dialth. ℥j. camphor. ʒj. pro tumoribus emolliendis.

℞. Empl. diapomph. ℥j. Croc. or. ℈j. camph. ʒß. 🝆 philosoph. q. s. f. emplastr. in tumoribus dissipandis.

Paratur etiam Epithema egregium manuum febrifugum contra tertianas agyrtis commune, quod sæpe effectu suo non caruit.

℞. Fulig. splendent. ℥iß. thereb. ʒvj. tel. aranear. ʒj. camphor. ʒß. 🝆 aranear. vel scorpion. q. s. pro epithemate, applicatur carpis manuum.

Utimur etiam -⌒-u theriacali Camphorato it. essentia ejus in omnibus febribus malignis. ℞. ▽ flor. sambuc. Card. B. ana ℥ij. -⌒- theriac. camphorat. ℥ß. L. O. gr. ij. syr. acetos. Cir. ℥j.

℞. ▽ rosac. ℥ij. -⌒- vin. camphorat. ʒj. f. colyr.

OPIUM.

κάφυρα, CAPHURA, CAPUR & CAFUR ARABUM Kampher / Kampfer / Gampfer / Kaffer / CAMPHRE.

Arborem Camphoriferam, quam BREYNIUS cum aliis etiam quoad partem descripsit quidem, sed supra laudatus

KÆMPFFERUS in catalogo plantarum Japonicarum ita delineat. Laurus Camphorifera arbor est sylvestris, in Japonia occidentali & adjacentibus insulis in lætam vastamque Tiliæ magnitudinem adolescens. Radice nititur valide ac parum bracchiata, quæ camphoram præ cæteris partibus spirat, & coctione impertitur. Cortex est scaber coloris pulli. Medulla magna fungosa & lignosa. Lignum candidum per siccitatem ex rufo variegatum, substantiæ laxioris ex fibris crassiusculis compactæ, aliquando serviens pro fabricandis scriniis, sed quorum superficies per vetustatem asperatur, dum volatilis resina poros destituit. Folia promiscuo loco singula, membranacea, triuncialia vel longiora ex brevi acuto principio ovata, mucrone oblongo angusto, margine integro undulato, non raro tenui pallescente virgula fimbriato, supina facie saturo virore imbuta, ac micante, dorso herbaceo & quasi holoserico. Flosculi in fastigiis ramulorum sed arboris provectæ ætatis & magnitudinis mense Majo Junioque inter foliorum axillas prodeunt, albi hexapetali, intra seminis Coriandri ambitum radiantes, petalis ovatis, staminibus apicatis novem ea dispositione locatis, ut terni medium stylum premant, hos cæteri in orbem ambiant, intercepti singulis tuberculis carnosis exiguis luteis, mollibus, umbilico laxe adnatis. Florem excipit calyculo accrescente Bacca per maturitatem atro purpurea & splendens, magnitudine pisi majoris, figuræ quodammodo turbinatæ, pericarpio molli purpurascente, saporis ex camphora caryophyllacei; nucleo intus piperis magnitudine, corticula nigra micante obducto, bifido oleoso, saporis fatui.

Extractio Camphoræ rusticorum opus est in provincia Satzuma & insulis Gotho, qui radices & ligna in festucas comminuta, cum affusa aqua coquunt in vesica ferrea, impositoque capitello fictili amplo & (ne ex vapore rumpatur) rostrato, sublimatam resinam excipiunt, stramini, quod capitellum replebat adhærentem.

Modo laudatus author camphoram quoque in destillatione Schœnanthi Persici & arabici se obtinuisse copiosam asserit, nec eandem Junipero aliisque stirpibus camphoriferis inesse dubitat. Ad camphoram ex arbore canellifera, quod attinet, Author noster recensente BREYNIO, ex Zeilan insula Dn. à Beverningk & Dn. Syen Camphoram corticis Cinamomi per calcem sublimatam; Camphoram crudam, seu Sal volatile corticum radicis arboris Cinamo-

mi crudam; Camphoram corticis radicum arboris Cinnamomi per se sublimatam; cum oleo & corticibus radicum arboris Cinnamomi & aqua ex foliis Cinnamomi transmiserat.

De arbore camphorifera Borneensi hæc ex BOCCONE observationibus naturalibus annotat modo citatus BREYNIUS. Caphura de Borneo, quæ melioris notæ est & rarior quam Japonica in Borneo insula ab arbore ibi Liono dicta, quæ minor graciliorque est Japonica, profertur. Huic Liono arbori tunc temporis cum Caphura abundare & quasi turgere norunt, sub ortum solis aurem applicant, & notatu dignum strepitum percipiunt, deinde ipsam amputatam in partes dissecant, quas findunt, solique ut siccentur exponunt, siccatas in particulas comminuunt, & Caphuræ frustula eximunt, cribroque á sordibus purgant, si majuscula frustula offenderint, iis oculos leniter & leviter confricare solent. Camphora hæc magis clara est & perspicua, nec ullo modo ut Japonica evanescit & consumitur.

In insula quoque Sumatra ab arboribus itidem camphoriferis, quas à Bornensibus non differre quidam putant, obtineri GRIMMIUS asserit.

Si ERASMO FRANCISCI fides adhibenda, etiam in China nascitur quoque Camphora.

Ex dictis jam patet Camphoram minime esse bituminis, uti quidam voluerunt, genus, nec etiam est merum gummi, sed resina, aut gummi resina, ardet enim & menstruis oleosis atque spirituosis potissimum dissolvitur.

Camphora Japonica seu Chinensis dicta potissimum ad nos adfertur, in panes ingentes coacta, eligi autem debet, candicans sine maculis pellucida fere instar crystalli, digitis friabilis, odoris fragrantis, saporis quadantenus amaricantis, quæ accensa vix extinguibilis, & quæ in aqua quoque ardere perseveret, volatilis ita, ut tota sublimari queat, & aeri exposita etiam cum tempore evanescat. Servanda hinc est in vasis locisque bene clausis, adjiciunt alii semina Lini, Psyllii, Milii, alii in granis piperis sepeliunt.

Ratione virium multum olim disceptabant de Camphora, an calida sit vel frigida, qui frigidam esse putant, præter plures alias rationes in eo se fundant, quod Venerem extinguat, juxta communem illum versiculum,

Camphora per nares castrat odore mares.

Cujus versiculi veritas licet non semper deprehendatur, attamen non prorsus illud monitum esse contemnendum ex DIEMERBROECKIO docet LANGIUS, & experientia propria confirmat; Sed nec ex hoc effectu frigiditas camphoræ demonstratur, sicuti etiam de Pipere calorem in corpore moderante, non possum argumentari ad ejus naturam calidam. Aliud est agere per se aliud vero per accidens. Nemo dubitare potest de summa partium camphoræ subtilitate, & potentissima penetratione.

Camphora dolores capitis mulcet, inflammationes sedat, sanguinemque stagnantem resolvit, Venenis & putredini resistit, MINDERERUS inter fortissima pestis alexipharmaca reponit. Quod usum Camphoræ in febribus præsertim continuis concernit, in nostris aliisque regionibus diæta vinosa & aromatica assuetis, Camphora vix locum invenit, quæ tamen subjectis phlegmaticis & victu crassiore viscosioreque utentibus summo usui esse potest. Distinguatur etiam quam maxime, an in ejusmodi febribus sanguinis massa magis ad dissolutionem an vero coagulationem inclinet, nam in casu priori omnia exagitantia & dissolventia exulent, præferanturque magis temperata, & blanda acida. In Epilepsia, vertigine, apoplexia multi camphoram commendant, sunt qui in hæmorrhagiis laudant, in hæmoptysi, vomitu cruento nimio mensium fluxu, in dysenteria itidem diarrhœa atque hypercatharsi. A multis magni fit in fluore albo aliisque uteri vitiis passione hysterica, furore uterino &c. Nonnulli haud parum commendant in doloribus arthriticis aliisque morbis plurimis. Distingue ubivis tempora, regiones subjecta, victum aliasque circumstantias & concordabit scriptura. Externe camphora in Epithematibus, frontalibus ad dolorem capitis sedandum, in collyriis, emplastris & unguentis adhibetur. Conducit in inflammationibus, contusionibus, gangræna &c. odontalgiam sedat, cum Butyro Majoranæ vel oleo ovorum commixta in coryza prodest. Quidam camphoram de collo suspendunt in tergum, ad febres intermittentes profligandas; Camphoram avolare certum est, frequentissime autem febris remanet.

IN OFFICINIS PROSTANT

Oleum Camphoræ verum SENNERTI, Campffer-Oehl/ *Huile de Camphre*, dicitur esse summum diaphoreticum & alexipharmacum in peste ad præservationem & curationem ad aliquot guttas datum. Obtinet quoque vim cosmeticam & partibus gangrænosis prodest. Laudatur ad sanguinem mundificandum, lipothymias, palpitationem cordis, vertiginem, Epilepsiam, Maniam &c. Dolores dentium sedat, tinnitum & susurrum aurium curat. Quod si Camphora Spiritui Nitri, Salis, aut aquæ forti injiciatur, solvitur camphora, saporem & odorem amittit, & sub forma olei supernatat, si autem hoc oleum rursus instilletur aquæ, denuo renascitur camphora & sub antiquo sapore & odore comparet.

Spiritus vini camphoratus, Campffer-Brandtenwein / *Esprit de vin Camphré*. Vires habet diaphoreticas cephalicas, cordiales, alexipharmacas, antiarthriticas, exhibitis guttis sex ad viginti & ultra. Utplurimum externe solummodo usurpatur, in contusionibus luxationibus & ubi discussione opus est.

Spiritus Theriacalis camphoratus, Theriack-Spiritus mit Kampffer/ *Esprit Theriacal camphré*. Virtutes adscribuntur diaphoreticæ & alexipharmacæ, incidentes & attenuantes, tenuitateque substantiæ universum corpus sine molestia penetrantes. Cordialium in numero locum habet, dominante pestilente contagio prodest in actu curationis ad drachmas duas, in actu præservationis ad drachmam semis, sumtus cum vino generoso.

Unguentum album camphoratum, weiß Kampffer-Sälblein/ *Onguent blanc camphré*. Ad erysipelas, leviores inflammationes, & cutis vitia à salsedine enata prodest.

Tandem notandum ex HOFFMANNI CLAVE IN SCHROEDERUM, quod camphora cum sale tartari cosmeticum constituat externum, item quod ex camphora in aqua forti soluta & cum aqua præcipitata fiat sapo, cum quo si mulierum perungantur manus & aqua postmodum abluantur, manus reddantur molliculæ & lacteæ.

De camphora consulantur MOEBIUS atque WEDELIUS, qui expresse de Camphora scripserunt, aliique auctores Materiæ Medicæ.

OPIUM

OPIUM.

Eſt ſubſtantia partim reſinoſa, partim gummoſa, dum recens eſt mollicula dum inveterata durior, collecta ex papavere & in maſſam redacta, ſaporis ſubacris amari, odoris viroſi narcotici & quaſi ſtupefacientis.

Aliud eſt Thebaicum, aliud Indicum, prius eſt ſubtilius & in Ægypto circa Cairo & confines tractus colligitur, poſterius eſt craſſius, fœculentius & in Inſulis Bengalenſibus colligitur. Scilicet utrinque agri, imo integri tractus conſeruntur ſemine papaveris hortenſis, ubi per æſtatem ad maturitatem vergunt diſcuſſis floribus ſcalpello 5 vel 6 locis ſauciant capita, è quibus lacteus ſtillat humor, qui idem in maſſam coactus ad nos transfertur. Unum caput papaveris ultra ij vel iij grana vix ſuppeditat.

Thebaicum fere tantum apud nos officinale, uti in oriente proprio ſolo enutritum. Opium album vulgo Maslac ſeu magnanimum, eſt opium ab omnibus ſordibus depurgatum, quod carioris eſt pretii. Meconium aliud non eſt quam papaver coctum expreſſum, filtratum & inſpiſſatum.

Univerſale eſt remedium in omnibus morbis ubi opus eſt ſomnum vel torporem inducendi, ubi conjuncti ſunt dolores, ubi acredo obtundenda, ſiſtit etiam functiones animales impeditque ſpiritus quo minus in organa influere poſſint.

Datur per ſe à gr. j. ad iij. in aſſuetis ℈j. imo ʒß in India non nocuit.

Vis ejus narcotica ſuſpecta corrigitur optime toſtione, ſic enim multum 🜍is volatilis perit, ſed nota ſtatim eſſe exhibendum, alias ad genium & malignitatem ſuam redit, reanimatum ab aëre. Alias etiam ſucco Citri vel cydoniorum caſtratur.

Nonnulli præcipue recentiores corrigunt caſtoreo, quod

quod quasi est opii antidotum. Item ℞. opii ʒj. Castor. ʒß. Camph. ℈ß. spirit. vin. 🜄isat. q. s. f. tinctura, quæ filtretur & inspissetur. Omnium vero mitissime agit opium leviter tostum.

Additur etiam clysteribus in colica, sed decoquitur in nodulo inclusum, ne se applicans intestinis tormina excitet.

Additur purgantibus validioribus pro correctorio præcipue in colica. Sic ℞. Extr. agaric ℈j. Extr. troch. alhand. gr. iij. ⁘ expr. flav. cort. aur. gt. iiij Castor. gr. iij. L. O. gr. ij f. c. Bals. Peruv. pil. vel cum cons. fl. anthos bolus.

℞. Opii tost gr. ij Nuc. Mosch. tost. ʒj f. pulv. in dysenteria.

℞. Opii tosti gr. iij. ⁘ Nucist. expr. ℈ß. Corall. r. præpar. ℈ß. rad. tormentill. ℈j. conserv. rosar. ⊖lat. q. s. f. bolus in dysenteria.

℞. Opii præp. gr. j. Camph. gr. iij cons. Nymph. ʒj f. bolus in delir. & mania add. sacch. ♄n. gr. ij vel iij.

℞. Resin. jalap. gr. xv. extr. lign. aloës ℈ß ⁘ succin. gt. iij. opii gr. iij. bals. Peruv. q. s. f. pilulæ purgantes & anodynæ, post alvi evacuationem placidum inducentes somnum.

Externe poma in manu calefacta naribusque admota narcosin inducunt v. c. ℞. styrac. calam. L. O. ana ʒiß. lign. aloës rad. ir. flor. ana ʒiij.

In hæmorrhoidibus exulceratis inflammatis, tenesmo dysenterico sequens unguentum profuit. ℞ Ung. alb. camphorat. ℥j L. O. ʒj sacch. ♄ni. ʒij. ☿ viv. ʒß. ⁘ rosac. vel quod sæpe præstat lini q. s. quod exceptum stupis vel filamentis linteaminum, præmissis universalibus intruditur ano ad partem usque affectam.

Ὀπιον ἀπὸ τοῦ ὀποῦ à succo dicitur, MECONIUM, Mohn-Safft/ Schlaff-Safft/ OPIUM..

Opium ex papavere tam nigro quam albo, cujus capita prægrandia, in locis orientalibus crescunt, elicitur. Exinde vel sponte stillat, vel methodo ab authore proposita & cum BELLONII, GARZIÆ, aliorumque narrationibus correspondente colligitur. Addere liceat verba KÆMPFFERI. In Perside, inquit, collectio opii celebratur per ineuntem æstatem, propinqua maturitati capita decussatim sauciando per superficiem. Culter negotio servit quintuplici acie instructus, qui una sectione quinque infligit vulnera longa parallela. Ex vulnusculis promanans succus postridie scalpro abstergitur, & in vasculum abdomini præligatum colligitur. Tum altera capitum facies eodem modo vulneratur ad liquorem pariter proliciendum. At hæc collectio ob capitum impar incrementum & magnitudinem aliquoties in eodem arvo instituitur. Solent in plantis nimium ramosis, superflua capita prius amputari; sic reliqua magis grandescunt & succo implentur majoris efficaciæ. Primæ collectionis lacryma præstantior est & graviori pollet cerebrum demulcendi virtute, colorem exhibens albidum vel ex luteo pallentem, sed qui color ex longiori insolatione & ariditate infuscari solet. Altera collectio succum promit priori, ut virtute ita pretio inferiorem, coloris plerumque obscuri vel ex ruso nigricantis. Sunt qui & tertiam instituunt, qua obtinetur lacryma nigerrima & exiguæ virtutis. Præparatio opii potissimum in eo consistit, ut aquæ pauxillo humectatum spatha crassa lignea continuo & fortiter ducatur, & reducatur, in patina lignea & plana, donec elaboratissimæ picis consistentiam, tenacitatem & nitorem inducat. Ita diu multumque subactum ad ultimum manu non nihil pertractatur nuda, & demum in cylindros breves rotatum venale exponitur, forcipe dividendum cum particulas emptores petunt. Hactenus ille.

Olim plurimum & optimum opium mittebat Regio Thebaica Ægypto contermina, unde THEBAICUM dicitur & adhuc hodienum optimæ notæ censetur. Colligitur quoque copiosissime in Natolia, Cilicia, Cappadocia, aliisque Indiæ Orientalis regionibus. Nos opio puriore vix potimur.

In opio color, ad aloen fere accedens hepaticam, ex nigredine ruffescens, cum frangitur splendore quodam nitens, probatur. Odor ad

adeſt vehemens, graveolens, nauſeabundus papaveraceam redolens proſapiam, ſapor ineſt acris atque amaricans. Compactum eſt & grave, facile aqua imprimis accedente calore diſſolvitur, non tamen inſtar ceræ & mucaginis cujusdam lenteſcit. Non rarum eſt & friabile, non aſperum nec grumoſum ſed ponderoſum, denſum, ſolidum. Inflammabile eſt nec atra obſcuraque nec ſplendida lucidaque exardet flamma, plus tamen ad obſcurum vergente.

Quod naturam opii attinet de eo magnus admodum eſt diſſenſus, qua de re pertractavit WEDELIUS in OPIOLOGIA & plures alii. Veteres utplurimum frigidæ eſſe temperiei judicarunt, eo quod calorem vitalem opprimat, ſomnum profundum inducat, & totum cerebrum, omnesque ſenſus frigidos reddat. Alii calidum aſſerunt opium, ob odorem gravem penetrantemque, ob amaritiem, ob ſudorem, quem excitat, ob inflammabilitatem, ob ſitim ab ejus uſu excitatam, ob virtutem diſcutientem & ob animoſitatem, quam conciliare fertur. HOFFMANNUS in SCHROEDERUM Opii qualitatem non ex primis calido, frigido, nec ſecundis amaro & Sulphureo principio metiendam eſſe, ſed opium agere juxta ſingularem partium texturam, figuram motum, quietem & ſitum, à quibus ſupra dictæ proveniunt qualitates pro iſtius applicatione, docet. Juxta alios modus agendi opii conſiſtit in ἀναθυμιάσει ſeu blanda evaporatione, quæ porulos cerebri à vigiliis nimiis apertos & dilatatos obſtruit, ſpirituum animalium, ſeu ſucci nervei, effrenem influxum impedit, eosdemque quaſi coagulat & addenſat adeoque ſuaviſſimam corpori conciliat quietem. Cum autem in opio emineat ſulphur copioſum & ſal volatile, (deſtillationi namque ſubjectum exhibet phlegma, ſpiritum volatilem ſeu ſale volatili refertum, urinoſum, qui cum ſpiritu Vitrioli aliisque acidis commixtus efferveſcit, odore reſtante fœtido, & oleum nigricans, præter partes ſalinas fixas & terreas in capite mortuo reſidentes) quæritur, an ſulphuri an ſali volatili vis opii narcotica ſit adſcribenda. Plures autem in ſulphure narcotico (non tamen plane excluſo omni ſale volatili) rationem quærendam eſſe cenſent, cum ejus ſulphur admodum ſit reſolubile. Opium enim in quolibet fere menſtruo, aqueo, ſalino, acido, ſpirituoſo & oleoſo absque deperditione ſaporis & conſequenter virium diſſolvitur. Ita pariter in corpore noſtro omni-

bus aut pluribus humoribus obsecundat, imprimis vero serosis aqueis, unde spiritus vaporosos & sulphureos cum sanguine & cerebro communicat, qui cerebri conceptacula & poros opplentes, soporem inducunt. Non autem omnibus opium æque somniferum est, sed qui serosis abundant humoribus. Dolores opium lenit, somnum procurando, nervos partesque membranaceas demulcendo & obliniendo, humorumque acrimoniam temperando. Sudorem insuper movet opium, partim ob sal volatile, partim ob somnum inductum, sub quo sudoris excretio non, ut aliæ excretiones, supprimitur, sed potius promovetur. Quod autem in tam exigua dosi opium suos exserat effectus, non adeo difficulter comprehendi potest. Quod si certe duæ guttæ alicujus olei ætherei, v. gr. Olei anisi vel per intergram amphoram aut ad minimum dimidiam ita dispergi possunt, ut quælibet gutta odorem & saporem referat anisi, quid impedit, quo minus & unum aut alterum opii granum à calore corporis nostri in tam incomprehensibiliter fere exiguas resolvatur particulas, quæ vix non per omnes omnino meatus penetrent, ibidemque suam edant virtutem.

A Turcis, Persis atque Indis, opium usurpatur pro scopo stimulandi venerem, ac magnanimitatem conciliandam. Prior effectus non semper sequitur, sed quandoque etiam supprimitur; Quando autem excitatus inde observatur stimulus Venereus, id potius aromatibus ambratis aliisque additis adscribendum esse videtur, uti haud inepte GARZIAS AB HORTO judicavit, cui assensum præbere videtur supra allegatus KÆMPFFERUS. Magnanimitas inducta proprie talis non est, sed potius stupiditas, ac quædam quasi conciliata ebrietas, ob quam pericula pensitare, multo minus dijudicare nequeunt. Hi populi autem opio ita adsueti sunt, ut absque ullo alio damno, quam ut tremulum aliquem exinde persentiunt motum, ad ℨß. ad ℨj devorent. Externe dolores lenit capitis v. gr. moderate appositum, vel naribus illitum, item pro vigiliis simul coercendis plantis pedum, temporibus, fronti, nuchæ & pone aures inunctum.

Dosis opii infima est pars quarta vel dimidia grani, vel granum unum, media, grana duo vel tria, summa, grana quatuor vel quinque.

Opium

Opium crudum minus usurpari solet, cum in eo reperiantur halituosæ excrementitiæ particulæ, quæ correctionem aliquam requirere videntur. Veteres calidis hanc correctionem præstare pipere v. g. Zingibere & imprimis Castoreo conati fuere. Moderni quidam corrigunt opium tostione super lamina ferrea seu patella. Scinditur in minutula frustula opium, & in laminam orbemve apposite collocantur segmenta, ne se tamen arctius contingant invicem; subdito moderato carbonum igne sinitur sensim exhalare sulphur, à quibusdam dictum vaporosum, donec odor papaveraceus teter expiret & opium in pulverem facile teri possit. Rejicunt autem alii hanc tostionem, nam opium non est castrandum virtute narcotica, non sulphur narcoticum separandum, alias evanidum fiet & nullarum virium, sed heterogenea atque noxia sunt removenda. Hinc veram correctionem in ejus à partibus excrementitiis depuratione consistere dicunt. Fit autem hæc depuratio solutione atque separatione per Menstrua, quæ triplicis generis sunt, vel aquea vel salina, vel sulphurea. Inter menstrua aquea habemus vel aquam simplicem, vel destillatam, imprimis autem rorem Majalem destillatum qui ultimus imprimis ea propter commendatur, quod neque privet opium virtute salina ut acida, nec illam secum auferat, ex quorumdam opinione, ut Spiritus Vini, sed cum levis & subtilis sit facile evaporetur sine ulla virtutis privatione. Inter salina menstrua eminent imprimis acida acetum tum simplex, tum destillatum, succus citri, succus cydoniorum &c. Verum hic rursus notat WEDELIUS opium acidis, si non plane destruatur, multum tamen castrari. Quod succos attinet, si cum eis opium extrahatur, horum extractum proprium, forte paris, si non majoris, cum extracto opii, ponderis simul emergit; quod ipsum tamen vires non auget sed imminuit. Egregie sese habent menstrua sulphurea, Vinum Hispanicum, Malvaticum, aliudque generosum non dulce & imprimis etiam Spiritus Vini rectificatissimus probeque dephlegmatus, vapidas enim & halituosas opii partes naturæ reddit amicas.

Opium ingreditur Theriacam Andromachi & Cœlestem, Mithridatium, Philonium Romanum, aliasque compositiones. Remedia opiata magna esse remedia nullum est dubium, cautum autem & prudentem exposcunt directorem, alias sunt ut gladius in manu furiosi.

IN OFFICINIS PROSTANT

Essentia anodyna sive Laudanum liquidum Sydenhamii, Schmertz-stillende Essentz/ *Essence anodyne* ou *Laudanum liquide de Sydenham.* In mitigandis doloribus totius corporis acutissimis vigiliisque nimiis coercendis ac fluxibus sistendis inservit. Dosis est ad guttas aliquot ad decem viginti & paulo ultra in quovis liquore.

Extractum opii, Opium Extract, *extrait d'opium*, cum aqua succo citri acidulata paratum, datur ad granum unum duo tria vel quatuor.

Extractum opii Laudanum opiatum dictum, *Extrait d'opium nommé Laudanum opiatum.* Conducit ut Laudanum liquidum. In febribus pertinacibus, quæ cortici etiam Peruviano resistunt non spernendum est remedium. Dosis ad granum dimidium, granum unum, duo, tria, quatuor.

Tryphera Magna Nicolai, Stärck- und Ruh-Lattwerg. Putredines humorum emendat & bonum corporis habitum restituit, porro ad omnia muliebria à frigiditate nata vitia efficax est, infantibus quoque propinatur, sed parce danda.

CONSTANTIA PARTICVLIS SALINIS VOLATILIBVS OLEOSIS CVM VIRTVTE LAXANDI.

AMMONIACVM.

Est substantia gummosa & resinosa ex variis densis solidisque grumis modo flavescentibus modo lacteis, qui optimi, collectis ex ferula ammoniacifera, quæ mole fere arborem æquat & lactescens est, splendidis & nitidis in glebam coactis, dum manibus tractantur lentore mollescentibus, saporis acris, amaricantis, viscosi, lenti & paululum nauseosi, odoris fragrantis gravis, alliaris fere, aut castoreum utcunque æmulantis.

Ra-

Ratione ⊖is volatilis oleoſi incidit & diſcutit & aperit, ratione reſinæ lenit & mollit, utriusque vero ratione, in largiori doſi datum, alvum ſolvit, & proinde in tuſſi, aſthmate, hyſterica paſſione, hypochondriaca & ſcorbutica ſpecificum eſt. Externe tumores & ſcirrhos reſolvit, diſcutit & emollit.

Datur in ſubſtantia ʒj ſub forma emulſionis, electuarii, boli vel pilularum, ſtimulatur ♀ro, oleo ♀ri, ⊖e ♀ri, borrace &c. pro ſcopo vero alvum laxandi exaltatur trochiſcis alhandali & diagrydio. Præparant ad impuritates removendas ſolvendo in aceto, filtrando & inſpiſſando, in pilulis, bolis, emplaſtris, in potionibus vero melius ſolvitur in ipſo vehiculo non inſpiſſandum, alias periret multum ⊖is volatilis, v. c. in aſthmate: ℞. Gum. ammon. ʒß. ▽ Cinam. ſimpl. vel puleg. ℥ij. ſyr. hyſſop. puleg. vel cinam. ʒiij.

℞. Gum. ammon. purgat. ʒj. ſolv. in ▽ Cinam. ℥iiß. f. hauſtus contra tuſſim, vel loco ▽ Cinam. cape ▽ puleg. vel menthæ.

℞. Gum. ammon. purg. ʒj ♀r. ⊕lat. ℈j. ▽ fumar. Meliſſ. ana ℥iß. ſyr. cochlear. ʒij f. hauſtus in paſſione hypochondriaca & ſcorbutica.

℞. Gum. ammon. ſal. ammon. ana q. v. deſtilla ex retorta, cape ⌒um ad gt. x xx. cum ▽ deſtillata vel ſyrupo ad tuſſim, aſthma, ſcorbutum.

℞. Gumm. ammon ʒj. ₒₒ caryoph. & tantundem ₒₒ amygdalarum f. linimentum ad reſolvendos tumores frigidos.

℞ Gumm. ammon. ʒß. troch alhand. ℈ß. Elix propr q. ſ. f. pil. laxantes, pro aliquot doſibus in ſcorbuto & paſſione hypochondriaca.

Habentur in officinis pilulæ de ammoniaco, quæ ſunt aſthmaticæ hypochondriacæ & uterinæ, pro cujus obſtructioni-

ctionibus tollendis egregie maritantur purgantibus. ℞. Pil. d. ammon. ℈ß. extr. troch. alhand. gr. j. ⊖ vol. succin. gr. v. ☍ d. succin. gt. iij. f. pil. Emplastrum de ammoniaco impositum in dolore iliaco, ischiatico lumbarique commendatur junctum cum emplastro de cicuta anatica portione.

Externe in doloribus dentium à cavitate, pro iis extrahendis sequens paro unguentum: ℞. Gum. ammon. sem. hyosc. ana ʒiß succ. hyosc. cum pinguedine ranarum viridium ana q. s. f. unguentum, quod exceptum stuppis intruditur cavo dentium, ubi circumjectam carnem quasi solvit, ac proinde extractionem dentis multum facilitat.

GAL-

AMMONIACUM, ἀμμωνιακὸν ARMONIACUM GUTTA AMMONIACA, AMMONIACI LACRYMA, HARMONIACUM, Ammoniac/ Gummi Ammoniack. GOMME AMMONIAC.

Hoc Gummi resinosum quod & flammam concipit & in aqua atque aceto dissolvitur, provenire dicitur ex ferula quadam, quam Ammoniaciferam vocant. Crescit illa in Lybia locis sabulosis, præsertim circa Jovis Ammonis delubrum, unde & nomen traxit. Ex hujus truncis aut, ut alii volunt, radicibus potius effluit hoc Gummi.

In infarctibus & incipientibus scirrhis viscerum non solum interne, sed & externe egregie prodest, in mensium obstructionibus non contemnendum est. In scrophulis & strumis quoque conducit.

IN PHARMACOPOLIIS EXTANT

Pilulæ de Ammoniaco Quercetani, Ammoniack-Pillen/ *Pilules de Gommme Ammoniac.* Commendantur ad incidendau Lymphæ visciditatem & ad eandem educendam. Unde in affectibus non solum supra allegatis ab authore, sed in uteri obstructionibus, cachexia, febribus

febribus inveteratis conveniunt. Dantur ad ſcrupulum unum, ſcrupulos duos & ultra.

Oleum Gummi Ammoniaci, Ammoniac-Oehl/ *Huile de Gomme Ammoniac*, uſurpatur potiſſimum externe ad membra paralytica, obſtructiones reſolvit & tumores diſcutit. Cum oleo prodit quoque *Spiritus* quem rectificatum ad guttas 10. 20. & ultra in peſte, morbis malignis ſcorbuto & omnibus obſtructionibus commendant.

Spiritus aſthmaticus Michaëlis, de quo ſub viridi æris.

Emplaſtrum ſive *Ceratum de Ammoniaco Foreſti*, Ammoniack-Pflaſter/ *Emplatre de Gomme Ammoniac.* Malacticum & plurimi uſus ac emolumenti eſſe dicitur in omnibus affectibus externis digeſtionem & coctionem requirentibus, inflammationes ſedat, indurata emollit, ulcera detergit, vulnera conſolidat & callum obducit. Ammoniacum ingreditur plura alia emplaſtra.

℞. Aqu. hyſſop. ℥iij. Vin. Rhen. ℥iß. Gummi Ammon. ʒj. Miſc. pro doſi. Eſt decantata BRUNNERI potiuncula in paroxyſmo aſthmatis, humidi præſertim, cum viſcoſitate conjuncti, & ubi laxatione opus, ſat efficax aſt admodum ingrata.

GALBANUM.

Eſt ſubſtantia gummoſa & reſinoſa, pinguis, ceræ inſtar ductilis, ammoniaco ſimilis, aſt ex variis albentibus & ſplendentibus grumis in maſſam coacta, collecta ex Ferula Galbanifera Syriaca, ſaporis ſubacris, ſubamari nauſeoſi, odoris fragrantis gravis, odor & ſapor idem qui ammoniaci, mitior tamen, tantumque gradu differunt.

Virtute nonnihil inferior eſt gummi ammoniaco, ſed in ſpecie valet in colica hyſterica & affectibus convulſivis, datur ut ammoniacum.

℞. Maſſ. pil. d. galban. Sylv. ʒß. diagryd. gr. v. f. pil. purgantes hyſtericæ.

℞. Galban. q. v. ſolv. in + ſeu ♒u vini, ſoluto add.

 extract.

extract. Castor. Croc. ana ℥iij. ℴℴ d. succin. spic. ana ℥iß. M. applica umbilico ad passionem iliacam.

BDEL-

FERULA GALBANIFERA, FERULA SYRIACA, Galbankrauth / Syrisch Ferulkrauth. Est planta flore rosaceo & umbellato, plurimis petalis constante in orbem positis & calyci insidentibus. Is autem abit in fructum ex duobus seminibus compositum amplis planis striatis & marginatis, involucrum sæpe deponentibus. Addenda sunt folia apii æmula, adeoque pertinet ad Oreoselinum licet à Tournefortio ante ad ferulam fuerit relata & appellata.

Ferula Galbanifera, Lob. Icon. 779. Galbanifera ferula J. B. 3. part. 2. 52. Ferulago latiore folio C. B. Pin. 148. Oreoselinum Galbaniferum Tourn. de us. med. l. 2. c. 6.

In Arabia, Syria & India magna reperitur. Colitur nunc etiam in hortis quibusdam.

Ex hac planta vulnerata, jam extillat atque colligitur GALBANUM, γάλβανον, χάλβανον, CHALBANUM, LACHRYMA FERULÆ SYRIACÆ, SUCCUS METOPII, Galben-Safft / Mutter-Hartz / GALBANUM quoque Gallis audit.

Adfertur Galbanum, odore ingrato præditum, vel in massa vel in forma lachrymarum. Eligenda autem est massa arida, sicca, nitida, pura, repleta lachrymis albicantibus, odoris utplurimum fœtidi. Lachrymæ præferuntur siccæ, odoris fortis.

Interne rarius adhibetur, Dosis tamen est ad ℈j. ad ʒß. sed potissimum usui externo est dicatum. Convenit in affectibus dolorosis & convulsivis partium internarum, imprimis in colica hysterica vel sub emplastri forma, vel in suffumigiis per se aut cum aliis castoreo, assa fœtida, &c. usurpatur. Dolores quoque à Lue Venerea oriundos & diuturnos discutit. In apoplexia & paralysi spinæ dorsi applicatur. Multis immiscetur emplastris, ingreditur Theriacam atque Mithridatium & Diascordium.

In

IN OFFICINIS HABENTUR

Emplastrum de Galbano crocatum Mynsichti, Mutter-Pflaster mit Saffran/ *Emplatre de Galbanum avec Saffran.* Commendatur ad emolliendos & resolvendos tumores duros & scirrhosos, nec non ad sedandos & mitigandos vehementes & lethales partium dolores, sive à crudis humoribus, vel à flatu crasso, vel ab alia causa, uti loquuntur, frigida, ortos. Strumas quoque emollit, lenit atque discutit. Præterea in convulsione & singultu laudatur, nec destituitur virtute antihysterica; in tumoribus mammarum mulierum multum præstat calide applicitum, imprimis si simul sacculus arena repletus calide applicetur.

Emplastrum Matricale Norimbergensium, Mutter-Pflaster/ *Emplatre Hysterique*, prodest in uteri affectibus, calefacit, flatus dissipat, doloresque placat præsertim sic dictos frigidos; in suffocatione & strangulatione uteri umbilico imponitur.

Oleum Galbani destillatum, Galbensafft-Oehl/ *Huile de Galbanum.* Convenit in affectibus spasmodicis, colica convulsiva, affectibus hystericis, hemiplexia, membris paralyticis & pareticis, in affectibus scorbuticis & contracturis artuum, umbilico & partibus affectis inunctum.

Referri quoque huc potest *Balsamum Hystericum*, Mutter-Balsam/ *Baume Hysterique*, quod in affectibus matricis naribus, temporibus vertici & umbilico applicatur.

BDELLIVM.

Est substantia gummosa & resinosa, pinguis, ceræ instar tenax, glutinosa, coloris ex flavo ferruginei, collecta ex arbore Americana spinosa, saporis acris, pinguis, lenti, amaricantis, aromatici, odoris fragrantis.

Constat ⊖ibus volatilibus cum resinosis multis, convenit cum ammoniaco in virtute nisi quod tanta vis catharctica non insit, sed potius adstrictoriam in recessu relinquat.

℞. Pil. d. bdell. ʒß. sacch. ♄ni ℈j. balsam. Peruv. q. s. f. pil. in hæmorrhagia hæmorrhoidum.

Externe paratur emplastrum, linimentum, pro mollienda duritie & nodis nervorum , pro membris convulsis. ℞. g. bdell. myrrh. ana ʒj solv. in 🝆 laurin. express. super carbon. add. 🝆 succin. spic. ana ʒß. 🝆 scorpion. lumbricor. & ceræ q. s pro consistentia linimenti vel emplastri.

Odoramenta uterina etiam ingreditur. ℞. Bdell. myrrh. succin, ana ʒj. injiciantur carbonibus & fumus recipiatur per muliebria, ad lochia, fœtum, menses pellendum. Oleum destillatum specificum est contra obstructiones Uteri.

ASA

Βδέλλιον βρόχον , BOLEHON , MALATHRAM , MALDACON , Germanice quoque Bdellium / ut & Gallice Bdellium vocatur.

Arborem hoc gummi resinosum ferentem nondum descripsere authores, ut par est. Author in America illam provenire autumat, alii in Arabia , Media, India aliisque Orientalibus regionibus illam reperiri & haud abs ratione censent. Sunt qui Myrrham & Bdellium ex una eademque arbore provenire sed. ex mente aliorum male putant. Sunt etiam, qui gummi animæ legitimum Bdellium esse dicunt. Res nondum est decisa.

Bdellium digerit, discutit, emollit, & virtute roborante atque adstringente gaudet. Commendatur in affectibus pectoris ad acrem lympham temperandam, ulceribus pectoris , obstructione urinæ & mensium, rarius autem interne usurpatur, nisi quod olim exinde pararentur *Pilulæ de Bdellio*, quæ ad moderandum nimium mensium & hæmorrhoidum fluxum usurpabantur, præsertim si simul suffitus Bdellii simul fuit adhibitus. Mithridatium ingreditur & plura emplastra.

ASA FOETIDA.

Est substantia gummosa & resinosa, aridior, ceræ instar se-

ſequax, ex variis ſplendentibus grumis; modo albeſcentibus, modo flaveſcentibus modo elegantiſſime incarnatis collectis ex tithymalo Perſico fœtido ſarmentoſo, ferula Perſica rectius dicto, in maſſam coacta, ſaporis acris mordacis lenti, aliquantum nauſeoſi, odoris fragrantis gravis allium mentientis. Indi loco aromatis in cibis uſurpant.

Ammoniaco & Galbano potentior eſt & ſpecifica in colica & hyſterica paſſione, ſudorifera eſt in variolis & morbillis, febribus malignis, odor naribus exceptus hyſtericam paſſionem ſiſtit. Datur à ʒß. ad ʒj.

℞. Aſ. fœtid. ℈j. ⊖ vol. ſuccin. gr. xv. borrac. ℈ß. f. cum balſ. Peruv. vel Elix. propr. pil. in menſibus lochiis & fœtu pellendo.

℞. Aſ. fœtid. q. v. infund. in ⏜ vin. ♀iſat. q. ſ. f. tinctura antihyſterica, cujus guttas xx vel xxx. exhibe in aqua florum ſambuci.

℞. Ung. alcis ʒij aſ. fœtid. ʒj. verruc. equor. ʒj vel ij. f. pulv. injiciendus carbonibus candentibus ad ſuffocationem uteri.

℞. Aſ. fœtid. ℈j. ⊖ vol. ſuccin. ℈j. L. O gr. j. conſerv. flor. ſtœch. ad ʒj f. bolus uterinus.

℞. Galban. ʒj. aſ. fœtid. ʒß. Caſtor. ʒß. ⁰₀⁰ ſuccin. cer. alb. q. ſ. f. pomum auro obducendum, quod naribus ſæpius admotum paſſionem hyſtericam impedit.

℞. Aſ. fœtid. q. v. album ovor. q. ſ. applica panaritio.

SA-

ASSA FOETIDA, ὀπὸς συριακὸς, ὀπὸς μηδικὸς, LASER, LASER FOETIDUM, LASER SYRIACUM, STERCUS DIABOLI, STERCUS DÆMONIS, ob atrocem fœtorem, Teuffelsdreck/ Stinckendaſand/ Gallice quoque appellatur ASSA FOETIDA.

 Hiſto-

Hiſtoriam hujus aſæ fœtidæ nemo melius tradidit aliquoties jam laudato KÆMPFFERO, ex quibus ſequentia non diſplicebunt.

HINGISCH aſam fundens eſt planta umbellifera Leviſtico affinis, foliis inſtar Poeoniæ ramoſis, caule pleno maximo, ſemine foliaceo, nudo, ſolitario, Brancæ urſinæ vel paſtinacæ ſimili, radice aſam fœtidam fundente. Hujus plantæ conjecturis botanicorum ad varias ſpecies diſtractæ genuinam tradit hiſtoriam, inſtituta eum in finem laborioſa profectione. Patria ejus ſola eſt Perſia, non Media, Lybia, Syria, aut Cyrenaica regio, unde ex hoc capite facta ſucci apud authores diſtinctio eſt inanis. Illa planta potiſſimum, quæ circa Heraatum campeſtre deſertum occupat, & quæ creſcit in montibus vicinis, territorio & oppido Disguun, ſucci ferax exiſtit.

Aſa fœtida nulla ex caulibus vel ſponte fluit, vel arte exprimitur, ſed ex radice manat ſauciata. Hæc autem radix miræ longævitatis eſt, magna, ponderoſa, nuda, exteriori vultu nigra in ſolo limoſo lævis, in ſabuloſo ſcabra ac quadantenus rugoſa, utplurimum paſtinacæ inſtar ſimplex, ſæpe paulo à capite duabus vel pluribus divaricationibus bracchiata, aliis perpendiculariter demiſſis, aliis incodite & in obliquum extenſis, prout ab objectis flectuntur. Radix hæc quadriennio minor parum lacteſcit & nunquam ſecatur, quo autem vetuſtior & major eſt, eo majorem impertitur lacrymæ copiam. Exemta tellure, ſi vel poſtridie ſecetur, lacte tamen ſtillabit, adeo nimirum ſucco diffluit, à quo inſolens pondus obtinet. Succus ex utriculis ſuis recens emanans candidiſſimus, liquidus & pinguis eſt, flori lactis dulcis exacte ſimillimus, adeoque omnis exſors lentoris, ad aëris vero ſolisve contactum, colorem ſubfuſcum induit & coaleſcens lentorem quoque. Foetor, virtutis index, quo major eſt, eo meliorem aſam teſtatur. At ille in recenti lacryma vehementiſſimus eſt, cum eo quem concreta & antiquior redolet, qualem Europa recipit, nullatenus comparandus. Affirmare auſim, inquit author, unam drachmam recens effuſam majorem ſpargere fœtorem, quam centum libras vetuſtioris, quem ſiccum venundant aromatarii noſtrates, ſucci. De virtute medica Laſeris dicit, Perſicos Medicos ob delicatum nationis genium ab uſu ejus fere abſtinere, ruſticis

sticis saltem in colicis torminibus & hydrope præsertim tympanitide curanda usus innotuit. Vulnera ex imposito recenti succo coalescere dicuntur ad miraculum. Asserit porro cum HERMANNO nostro Indis, præsertim Benjanis, crebrum asæ usum esse in cibis pro condimento. Quo modo etiam à Romanis usurpata fuit, uti videre est in APICII LIBRO DE RE COQUINARIA. Degustavi, dicit rursus KÆMPFERUS, hoc succo imbuta crustula, quæ mihi non adeo sapiebant teterrime, ac putaveram. Familiare est Benjanis oras craterum eadem lacryma perfricare, pro appetitu excitando male habentium.

In nostris regionibus raro, & fere non nisi in affectibus uterinis, passione Hysterica mensium difficultate &c. usurpatur tum interne tum externe. In morbis equorum multum adhibetur. Ingreditur emplastrum matricale, de quo sub Galbano.

A PHARMACOPÆIS PRÆPARANTUR

Pilulæ fœtidæ, sive *Matricales Sydenhamii*, Mutter = Pillen / stinckende Mutter-Pillen / *Pilules fœtides* & *Hysteriques de Sydenham*. Commendantur in variis uteri morbis, passionibus hystericis & mensium negotio. Dosis ad grana decem quindecim & ultra.

SAGAPENUM.

Est substantia gummosa & resinosa lactescens, in grumos foris ex rufo flavescentes intus candidos concreta, collecta ex ferula Ægyptiaca sagapenifera, saporis acris mordacis nauosesi, odoris virosi si recens, fragrantis gravis.

Constat virtute laxandi cæteris majore, tum datur ad ℥iij alias ubi alterare debet ad ℥j.

Mitius est asa fœtida, & interne in retentis lochiis, fœtuque mortuo pellendo usurpatur.

℞. Ammoniac. opopan. sagap. galban. ana ℥j. ☍ philosophor. q. s. f. Emplastr. ad suppurandas hernias carnosas, additur magnes arsenicalis & bdellium.

RE-

Σαγαπηνον, SAGAPENUM à ſagire & pinu, uti quidam volunt, quoniam odorem acrem & fortem ad odorem pinus accedentem ſpirat, GUMMI SERAPINUM, SACOPONIUM, Serapin-Gummi / Seraphin-Safft / GOMME SAGAPENUM.

Sagapenum oriri dicunt ex planta Ferulacea, quam propterea Ferulam Sagapeniferam appellitant, & plures in India Orientali Perſia atque Media provenire aſſerunt.

Attenuat, aperit, lentos craſſos & pituitoſos humores expurgat, obſtructionesque reſerat in hydrope aſthmate &c. prodeſt. Ob vim emmenagogam ſat fortem, prægnantibus maxime noxium eſt, unde & ſuſpectis mulierculis concedi non debet. Externe diſcutit, reſolvit atque detergit; à multis ad ſpicula & res extraneas extrahendas deprædicatur, & ex eo fundamento immiſcetur à quibusdam Emplaſtris magneticis lumbis applicandis ad herniam retrahendam.

RESINÆ SPISSIORES ET SOLIDIORES ARIDIORES, SALE OLEOSO CONSTANTES.

GUMMI ANIME ET CANCAMUM.

Eſt ſubſtantia reſinoſa, arida, forinſecus retorrida, alba, ſubinde farina aſperſa, intus ex candido flaveſcens, ſuccino ſimilis, facile friabilis, collecta ex arbore Jetoiba in occidentali & orientali India. Sponte naſcitur in inſula Minæa, unde antiquitus tantum ad nos transfertur, hinc forte anime dicitur. Saporis prima fronte nullius evidentis, hinc pinguis reſinoſi, odoris dum accenditur fragrantis jucundi, accedentis ad odorem thuris vel olibani.

Ratione odoris cerebro & ſpiritibus gratiſſimo annumeratur cephalicis, nervinis & anticatarrhalibus, quoniam vero

vero ſuum volatile habet in reſina duriſſima in ventriculo vix ſolubili, ideo præſcribitur tantum in ſuffitu, ſi interne velimus uſurpare volatilibus ſtimulatur vel oleis.

℞. Anim. ℥j Maſtich. Benz. ana ℈ij Ladan. ℥ß. M, f. p. pro ſuffitu in Catarrhis.

℞. Lign. al. ℥j anim. benz. ana ℥ß. f. pulv. pro ſuffitu ad corrigendam aëris malignitatem.

Parantur & flores ex hac reſina, ejusdem virtutis cum floribus benzoë, egregie nempe thoracici. ℞. Flor. g. anim. ℈j. benz. gr. vij. exhibe in ▽ Cinam. vel ſyr. aſthmatico.

SAN-

ANIME ſeu GUMMI ANIME, GUMMI ANIMÆ, RESINA ANIMÆ, CANCAMUM quibusdam, Gummi Anime, GOMME ANIME.

Cum hoc Gummi aut confunditur Cancamum, aut ſæpiſſime ſubſtituitur, ab aliis vero utrumque Gummi invicem diſtinguitur. Cancamum rarius eſt quam Gummi animæ & hoc potiſſimum in uſum cedit. Arbor unde profluit, deſcribi nunc non poteſt, cum deſtituar Breynii cent. 2. ubi ea appellatur Acaciæ quodammodo accedens, Arbor animæ Gummi fundens Americana, foliis magnis acuminatis in pediculo binis, Lobo magno craſſiſſimo eduli. Raro in uſum trahitur.

SANDARACHA.

Eſt ſubſtantia reſinoſa, arida, pallide flaveſcens, ſplendida, in guttas vel ſtrias modo rotundas, modo oblongas maſtichi ſimiles concreta, collecta ex truncis juniperi vulgaris fruticoſæ, ſaporis reſinoſi, odoris dum accenditur fragrantis & ſuavis.

Constat ⊖ volatili ⁂ſo incluſo mucilaginoſis craſſis, cum acido volatili remiſſiore tamen quam in ſuperioribus gradu.

Cum g. animę convenit, & contra catarrhos in ſuffitu tantum præſcribitur. Cum ⁂ ſuccini vel lini ſoluta medetur doloribus hæmorrhoidum, cocta cum ⁂ lini externe applicatur vulneribus. In multis etiam convenit cum maſtiche, pauciora tamen habet ⊖ia volatilia, hinc in defectu maſtichis in ſuffitu eo poſſumus uti.

℞. Sandarac. ℥iij Maſtich. ℥j benz. ℨß. raſ. ſuccin. ℥ij. f. pulv. pro ſuffitu in catarrhis & coryza.

MA-

SANDARACHA ARABUM, SANDARAX, GUMMI JUNIPERINUM, VERNIX SICCUS, VERNILAGO, quaſi veris ros, Wachholder-Hartz/ trockner Firnis/ Verniß/ Glaß-Virnis/ GOMME DU GRAND GENEVRE. Hoc bene notandum quod Sandaracha Arabum optime diſtingui debeat à Sandaracha Græcorum, quod eſt Arſenicum adeoque ſummum venenum. Extillat ex junipero præſertim arbore æſtivis menſibus. Interne commendatur quidem ad hæmoptyſin, vermes, affectus capitis & nervorum, ſed rariſſime uſurpatur interne: potius externe in uſum trahitur in ſuffitu & in Cucuphis.

Ex hoc Gummi in oleo Lini aut Terebinthinæ vel etiam Spiritu Vini ſoluto fit Vernix liquidus, qui pictoribus & Bibliopegis potiſſimum inſervit: alias ad ambuſta dolores hæmorrhoidum & in affectibus nervorum commendatur, mammillis inflammatis prodeſt & ab exulceratione præſervat.

MASTICHE.

Eſt ſubſtantia reſinoſa arida, dura, pellucida ex flavo pal-

pallescens, granulata, modo oblonga, modo rotunda, profluens ex lentisco Chiensi, odoris quasi obliterati, dum accenditur fragrantis. Salia sua volatilia resinæ molliori facilius solubili & nonnihil constringenti habet inclusa, hinc in ventriculi debilitate, diarrhæa & dysenteria convenit. Ratione acidi sui volatilis, ventriculi acidum suppressum erigit, unde prodest hypochondriacis scorbuticis; externe convenit in suffitu ad procidentiam uteri & ani.

Datur in granis iij vel iiij vel coct. ut & destillat. it. sub forma emplastri & unguenti.

℞. Mastich. gr. iij integra deglutiantur ad debilem ventriculum roborandum.

℞ Mastich. ʒß. pulv. Caryoph. ʒj. rosſ. rubr. p. ij. vin. rubr. adstr. ℔ß coq. in vase clauso ad medietatem, ad sistendum vomitum & diarrhœam. add. L O. gr. j.

℞. Pil. Mastichin. ℈j horis vespertinis post cœnam ad movendam alvum in doloribus capitis à catarrhis, quibus add. pro stimulo diagryd. gr. v. troch. alhand. gr. ij.

℞. Medull. lapid. ʒiij. lign. aloës resinos. ʒiß f. pulv. cujus ʒß exhibe in incontinentia urinæ puerorum, & fiat ex solo mastiche suffitus.

Paratur etiam ▽ Mastichina capiendo ollam recentem, suspendendo super fumos mastichis ita enim egregie imprægnabitur, huic deinde infunde vinum vel aquam utere pro potu ordinario, vel in liquoribus hisce extingue accensam mastichen.

Si per retortam destillatur, phlegma prodit subacidum, si vero per vesicam aqua aromatica.

LENTISCUS, seu arbor mastichen sudans, ita dicitur quod lentore quodam folia ejus lentescant, vel a lentis ramulis, σχῖνος, quod ejus ligno utantur ad repurgandos dentes, Mastix-Baum/ LENTISQUE.

Arbuscula hæc à Terebintho vera, cujus characterem infra evolve, differt foliis, quæ per conjugationem quidem costæ affiguntur, sed nullo plerumque impari claudente.

Lentiscus vulgaris C. B. Pin. 399. Lentiscus J. B. 1. 285. & Dod. Pempt. 871.

Lentiscus copiosissime provenit in Chio Ægæi maris insula. Provenit & in Ægypto, Syria & Græcia. Nascitur porro in Italia, Hispania & Gallia præsertim Narbonensi. In Germania in hortis colitur, floret vere.

Lentiscum totam vi gaudere adstingente asserunt, sed vix aliquid præter resinam in usum cedit, nisi quod dentiscalpia ex Ligno parata ad repurgandos præsertim à pastu dentes, à multis adhibeantur, quoniam odontalgiam curare & gingivas roborare creduntur, orisque suavitatem conciliant.

Resina ex Lentisco manans vocatur MASTICHE, RESINA LENTISCINA, OFFICINIS MASTIX, Mastix/MASTIC. Hæc gummi resina, uti STROBELBERGERUS in MASTICHOLOGIA refert, exsudat non liquida ut aliæ resinæ, sed arida potius grumosa, duraque aut saltem mox indurescens. Laudatissima & copiosissima ex insula Chio atque Oriente affertur. Duplex solet prostare, MASTICHE videlicet IN SORTE, gemeiner Mastix/ multis adhuc impuritatibus scatens, & MASTICHE ELECTA seu IN GRANIS, außerlesene Mastix-Körner/ MASTIC CHOISI. Eligenda autem sunt grana majora, si contundantur pellucida, friabilia, suavem odorem spirantia; improbantur nigricantia bitumini similia, viridia livida & impura.

Mastiche laudatur in catarrhalibus morbis, ut & in asthmate. Datur ad grana aliquot ad drachmam semis & ultra, utplurimum in ovo sorbili. Grana mastiches aliquot masticata pituitam eliciunt, fœtorem oris corrigunt, carnemque gingivarum roborant. Usurpatur in pulveribus dentifriciis & frequentissime in emplastris ad odontalgiam, præsertim à defluxionibus catarrhalibus ortam. Mastiche scilicet pulverisata parumper aut confracta inspergitur

panno

panno ſericeo aut etiam holoſericeo, & cultro ignito diſſolvitur, & in emplaſtrum redigitur. Alii addunt Gummi Tacamahaca vel Galbanum, quidam etiam aliquid cantharidum adjiciunt. Ejusmodi emplaſtra nunc tantummodo tempori lateris dolentis nunc utrique tempori, nunc etiam pone aures applicantur, quam calidiſſime fieri poteſt: quo citius veſicæ elevantur, eo promptius etiam auxilium. Frequenter admodum uſurpatur in ſuffimentis. Sacculus granis maſtiches repletus aut calefactus ſtomacho applicatur ad eundem roborandum.

A PHARMACOPOLIS SEQUENTIA DIVENDUNTUR.

Aqua Maſtichina, Maſtix-Waſſer / *Eau de Maſtic*, coctionem ventriculi confortat, nauſeam, ſingultum, vomitum fluxus alvinos, diarrhœam, dyſenteriam &c. cohibet. Nauſeabunda cum ſit & per ſe exhibita ingratior, exhibetur utplurimum cum aliis. Doſis ad drachmas duas, unciam ſemis & ultra.

Oleum Maſtichinum, Maſtix-Oehl / *Huile de Maſtic*, ſedat vomitum, & fluxus alvi, nervos roborat & juncturas, inflammationi gingivarum, linguæ, & totius oris medetur.

Oleum Maſtichinum deſtillatum, diſtillirtes Maſtix-Oehl / *Huile diſtillée de Maſtic*, eidem ſcopo ac prius inſervit, aſſumitur interne guttatim.

Pilulæ Maſtichinæ, Maſtix-Pillen / *Pilules Maſtichines*, Catarrhos demulcere & intemperiem Ventriculi ſic dictam frigidam corrigere dicuntur. Dantur ad ſcrupulum unum ad ſcrupulos duos.

Spiritus Maſtichinus cum Spiritu Vini, Maſtix-Brandtenwein / *Eſprit de Maſtic avec l'eſprit de Vin.* Prodeſt in imbecillitate ventriculi, in cruditatibus & doloribus colicis. Doſis guttæ viginti, triginta & ultra. Gedani paratur ejusmodi ſpiritus & elegantiſſimus & ſuaviſſimus, ſub nomine deß Dantziger Maſtix-Waſſers / cognitus.

THUS ſeu OLIBANUM.

Eſt ſubſtantia reſinoſa ex flavo palleſcens & ſplendeſcens,

in guttas maſtichi ſimiles ſed majores concreta & indurata, collecta ex arbore ſpinoſa Arabica thurifera, ſaporis amaricantis reſinoſi, odoris fragrantis.

Ratione figuræ eſt vel indicum, quod eſt in glebis, vel mammoſum, quod eſt in guttis, vel maſculum, quod eſt in granis.

Maſtiche fragrantius & ſuavius, cæteroquin cum ipſo convenit.

℞. Maſtich. Oliban. ana gr. v. Ocul. ♋. gr. xv. Corall. r. præpar. C. C. præpar. ana ℈ß. ⚭ d. fœnic. gt. iij M. f. pulv. ad abſorbenda acida, ex lacte dandus, præcipue contra tormina puerorum.

℞. Thur. ʒj Maſtich. ʒß. ⊖✻ci. ℈j. f. pulv. pro eroſis gingivis, ſuperſumendum decoctum ſalviæ.

LAC-

Λιβανὸς, λιβανωτὸν, THUS à θύω ſuffio, quoniam ad ſuffimenta inſervit, OLIBANUM, quaſi oleum Libani, quoniam in Monte Libano arbor, ex qua exſtillat, creſcere dicitur, Weyrauch/ ENCENS, OLIBAN.

Arbor Thurifera in Arabia præſertim ejusque provincia Sabæa, creſcens, pertinet utique inter plantas nondum rite deſcriptas, quicquid etiam quidam referant. Adfertur interim ex eadem tum ejus cortex craſſus reſinoſus atque odoratus, quem THYMIAMA, quoniam ad ſuffimenta inſervit, THUS JUDÆORUM, NARCAPHTUM & SERICHATUM THURIS CORTICEM, Weyrauch-Rinden appellitant, tum imprimis ejus ſuccus reſinoſus exſiccatus. Is autem diverſus exiſtit gradu puritatis figura & magnitudine diſcrepans. Si Thus adhuc cortici huic adhæret, vocatur *Thus corticoſum, Olibanum Corticoſum*, Rinden-Weyrauch.

Qui ſuccus primus ex arbore vel ſponte vel ſauciata profluit, in Lachry-

chrymis purioribus pellucidis & candicantibus comparet, vocaturque THUS MASCULUM, OLIBANUM, THUS ALBUM TESTICULATUM, OLIBANUM TESTICULATUM à quorumdam granorum forma, Olibanum / OLIBAN, ENCENS MASLE. Quod si ex hoc grana rotundiora, minora, purissima, Mannæ pulchræ colore resplendentia, colligantur, audit MANNA THURIS, MANNA LIBANI, quamvis à quibusdam etiam Olibano confracto in moleculas minores redacto, aut etiam ejus farinæ, hoc nomen tribuatur, aliasque etiam MICA THURIS, THUS GRANULOSUM, OLIBNAUM GRANULOSUM, zerbrochener oder zerstückelter zerbröckelter Weyrauch dicitur. Resina minus elegans in massa quandoque existens flavescens & minus pura vocatur THUS vel simpliciter, vel THUS COMMUNE, THUS FOEMININUM, Weyrauch / ENCENS, ENCENS FEMELLE denominatur.

Vires obtinet cephalicas, stomachicas, pectorales, vulnerarias & adstringentes in consolidatione ulcerum & vulnerum convenientes, aliasque, sed vix unquam interne usurpatur. Ejus usus potius est externus in suffimentis, cum accensum gratissime & suavissime redoleat. Conducit etiam ejus fumus in catarrhis, vertigine, Coryza, procidentia ani atque tenesmo.

LACCA.

Lacca in ramulis est substantia resinosa superficie inæquali veluti granulata, dura, rufa pellucida, intus cavernosa, elaborata à formicis alatis & circa extimos arborum pinguescentium ramulos congesta, saporis resinosi, odoris dum accenditur fragrantis sulphurei, nonnihil acidi, & spiritibus nostris mire grati.

Lacca in granis, sunt grana resinosa, parva dura rubicunda, lapillis granatorum similia, pellucida, collecta ex arbore Indica Kapethia dicta, floribus villosis, semine tricocco, ricini specie, saporis & odoris præcedentis.

Utraque in resina sua adstringente fovet ⊖em volatilem

lem qui cum accenditur ſeu incaleſcit ſe prodit, cujus ratione blandum diureticum, & præcipue in morbis chronicis, variolis & morbillis blandum & elegans diaphoreticum eſt. Externe tanquam ſpecificum ingreditur compoſitiones ad gingivarum & dentium vitia ſcorbutica. Datur ſoluta in Spiritu Vini.

℞. Lacc. q. v. affund. 🜈 vin. rectificat. relinque donec 🜈us vini ſufficienter tinctus fuerit, hanc tincturam exhibe cum ſyr. Card. B. vel emulſ. ſem. aquileg. ad expellendum variolas add. quoque tinct. myrrhæ. eſſent. Caſtor. ⊖ volat. ſuccin. &c.

℞. Crem ♀ri ℥iij. Lacc. ʒj. ⊕l. cypr. gr. vij. f. pulv. dentifricius.

℞. Lacc. ℥iß. Myrrh. alum. uſt. ana ʒj. phlegm. ⊕li q. ſ. ſtent in digeſtione f. tinctura, huic admiſce ſyr. cochleariæ, vel ſyr. gran. cherm. q. v. f. linimentum, ad gingivas carie ſcorbutica infectas.

SUC-

GUMMI LACCA, LACHETTA, Lack / Gummi-Lacke / Lach / LACQUE, GOMME LACQUE.

Arbor hoc gummi ſuppeditans nondum ita innotuit, ut nullum ſuperſit dubium, ſequentibus interim inſignitur nominibus & imprimis à BREYNIO cujus prodromos nunc non poſſideo, vocatur Jujuba Indica rotundifolia ſpinoſa foliis majoribus ſubtus lanuginoſis & incanis Breyn. 2. prodr. Ber Indica fructu jujubino J. B. 1. p. 2. 44. Cleyerus in Ephem: Nat. Cur. anno S. p. 79. arborem vocat Lacciferam Japanenſem Faſnoky ſive Namra. Sicuti autem nondum plane concordes ſunt de arbore, ita quoque de ortu hujus Gummi non conveniunt.

LACCA IN RAMULIS AUT IN BACULIS, Stecken-Lack / LACQUE EN BATON, maſticata ſalivam rubore tingit,

tingit, & cum aqua modice acidulata decocta, eidem quoque elegantem conciliat rubedinem; sunt qui vocant Laccam Sumetri, quia ex Sumatra insula obtinetur.

LACCA IN GRANIS, Lack in Körnern / LACQUE EN GRAINE. Quod si grana pulchra sint utique præferri debent, accidit autem quandoque, ut minus elegantia adinveniantur. His addenda

LACCA IN TABULIS, Taffel-Lack / LAC EN TABLETTES OU LACQUE PLATE, quam ex baculis fundunt. Cum loco gummi Laccæ autem minime confundenda est LACCA FLORENTINA, quæ etiam in usum Medicum vix cedit, à quibusdam interim commendatur ad obesitatem nimiam. Gummi nostrum usui externo potissimum est dicatum.

Pictores atque Mechanici Laccam dissolvendo in Spiritu Vini vel oleo Therebinthinæ ea utuntur ut vernice. Massa quoque ista literis obsignandis dicata, cera obsignatoria dicta cum Lacca paratur, dum vel cinnabari tingitur, quæ omnium optima & merito præferenda ei, quæ ex Lacca impuriore cum resina &c. est fabrefacta. Color huic ceræ conciliari potest vel nigricans vel flavescens vel alius etiam. Optima censetur elegans, lævis, polita, resplendens, facile fluens & chartæ arctissime adhærescens.

PROSTAT

Tinctura Laccæ cum aquis facta, Lack-Tinctur mit Wasser / *Teinture de Gomme Lacque faite avec de l'eau*; in scorbuto oris & gingivarum laxitate, cruentatione atque putredine conducit.

SUCCINUM.

Est substantia resinosa in lapideam duritiem concreta, lucida, magnitudinis & figuræ variæ, transparens, flavescens, nata in terræ visceribus Prussiæ mari Balthico vicinæ, saporis subacris & resinosi, odoris fragrantis dum accenditur. Est vel album vel flavum vel nigrum, præstat omnibus album.

Habet ⊖ia volatilia oleosa cum acidis volatilibus inclusis resinosis crassis & terreis. Utrumque & album & flavum, polychrestum medicamentum est, tum ob salem volatilem oleosum incidentem & discutientem, tum ob resinam temperantem, & adstringentem, utriusque nomine in catarrhis, morbis soporosis, convulsivis, alvi fluxibus, gonorrhoea specifice convenit. Datur à ℈j ad ʒß. in substantia, pulvere. Externe sumitur ad suffimigia contra catarrhos, coryzam.

℞. Succin. præp. terr. sigil. ana ʒß. Ocul. ♋ ℈ij Diascord. Fracast. & syr. myrtin. q. s. sumatur cum ▽ plantag. contra dysenteriam, addi possunt L. O. gr. ij vel iij.

℞. Troch. d. charab. ⁰⁰⁰ N. M. expr. ana ℈j. L. O. gr. ij. conserv. rosar. ⊕lat. ʒj M. f. bol. contra diarrhœam.

℞. Succin. præpar. ʒß borrac. Venet. ℈j ⁰⁰⁰ cinam. gt. j. conserv. fl. anth ʒj f. bolus in mensium remora. Vel. ℞. succin. præpar. ʒß. borrac. calcinatæ ℈j omitte ⁰⁰⁰ cinamom. cape cum conserva flor. nymph. ad nimium mensium fluxum.

℞. Succin. præpar. os. sepiæ ana ℈j datur ex ▽ flor. nymph. contra gonorrhœam.

℞. Succin. præpar. ℈ij vin. auster. q. s. cape ad lochiorum fluxum.

℞. Essent. succin. gt. xv. ▽ Cinam. ℥j f. lac in mensium remora & passione hysterica & aliis debilitatibus nervorum & spirituum.

℞. Essent. succin. Croc castor. ana cape ad menses.

Contra sputum sanguinis & mictum cruentum: ℞. succin. præpar ʒj terr. sigill. lap hæmatit. ana ℈ß conserv. heder. terrestr. ℥ß. L. O. gr j. syr. de symph. q. s. pro bolo.

Externe parantur etiam linimenta pro partibus convulsis egregia, ut & balsama antapoplectica, quæ naribus indun-

duntur. Sic ℞. oo expr. bacc. laur. ℥ß. oo succin. lavend. ana ℈j camphor. ʒß. M. f. liniment.

℞. oo junip. succin. ana ʒj. oo caryoph. gt. v. camphor. q. s. scil. gr. xxx vel XL. f. balsamum.

Ex diutina coctione cum oleo lini fit vernix pro incrustandis scriniis.

GUMMI

SUCCINUM a succo dictum, quoniam vel arborum vel terræ credebatur succus. Vocatur etiam CARABE, KARABE, ELECTRUM CHRYSOELECTRUM, AMBRA CITRINA, seu FLAVA, RESINA TERRÆ, Agstein/ Bernstein/ SUCCIN, AMBRE JAUNE, AMBRE CITRIN, CARABE OU KARABÉ.

De hujus origine admodum disputatum fuit. Fabulæ Deorum & Dearum lacrymas esse docent. Quidam ex urina Lyncis aut ex semine Cetorum concrescere autumarunt. Nonnulli ex arboribus succinum stillare censent, ita ut ratione originis sit lacryma aut resina arborum resiniferarum Pini, Abietis, Alni, Populi, in mare defluens & ab eodem congelata & ad littora delata, præeunte in hac sententia OLAO MAGNO, sunt qui pro spuma maris habent. Multis videntur bene judicare illi, qui statuunt Succinum esse bituminis subterranei speciem scaturientem vel è fundo maris, vel in prope positis locis, tandem in talem consistentiam per sal marinum ope solis aërisque redactam. Licet autem non sub forma fluida aquis supernatet, nihil tamen impedit, quo minus dicamus, Succinum in primo ortu fuisse liquidum, quod varia adhærentia & inclusa corpora, insecta, aliaque tam nobili tumulo tecta satis ostendunt. HARTMANNUS in HISTORIA SUCCINI ejus generationem sequentibus delineat verbis. Prussiæ solum undiquaque bituminosum cogita, insignes enim glebæ bituminis condensati in abditis terræ aut luti fuere deprehensæ, Cespites bituminosi ex pluribus locis effodiuntur & olei rivi ex terra dimanant. Bituminoso itaque Litoris Sudavici solo calor subterraneus, quicunque iste fuerit, bituminis exhalationes per interanea dispersas undique consociat, & in guttas cogit præprimis ex corticosa

& lignosa fossili matrice eandem congregat, quod dum agit vicina simul salia pervadit ipsorumque effluvia secum abducens bituminosis guttis immiscet, salina spicula fluorem bituminosum sistunt & si nullæ suppetiæ bituminosarum guttarum à calore submittuntur, gleba pro modulo incunabuli formam subit, omnique exhalationum motu sopito caloreque evanescente salinæ particulæ rigorem recuperant, bituminosis superfluum humorem exhalantibus; sociatæque succineam gemmam producunt, nitidiorem, splendidiorem fragrantiorem, firmiorem ex puritate & proportione exhalationum bituminosarum ac salinarum. Hæc jam vera est succini generatio quam ante nos (verba sunt authoris) nemo erudito orbi perspicuum reddidit, siquidem præconceptis opinionibus laborantes, in animalibus, in vegetabilibus, in fundo maris prima succinorum incunabula quærendo à veritate aberrarunt omnes.

Succinum in regionibus potissimum ad mare Germanicum & mare Balticum sitis Prussia præprimis & hinc Pomerania adinvenitur. Versus Pillaviam multum reperitur. Non autem cuilibet pro lubitu succinum licet colligere, peculiares enim hanc in rem constituti sunt custodes, quos Strandtreuter appellant, qui impediunt, ne Succinum pro aliis quam pro imperantibus colligatur. Et Mare & terra in Prussiam dona succinea confert; sed maris dona partim in litore leguntur partim ex aqua hauriuntur. Vadoso scilicet mari, signis apparentibus, coloni reticulis conto affixis fundum verrunt aut fluctibus volventibus eadem adversa opponunt; hæc quæ haustilia: reliqua inter ejectamenta, quæ natantia prædæ indicium faciunt, algarum, sarmentorum lignorum aut arenarum, sedulo investigantur & seliguntur, lectaque audiunt. Ex terra vero quæ fodiendo acquiruntur, fossilia appellantur: Amam longiori conto præfixam venæ in montium litoreorum jugis conspicuæ, admovent, tentanda sicuti glebam ligno immersam offendant, qua animadversa lignum fossile leniter radunt, amaque subjecta glebas excipiunt, exceptasque adducunt.

In Succino eminet quoque virtus ista insignis corporum sic dictorum Electricorum qua mediante calefactum motu & attritione paleas stramenta aliasque res leviculas arripit, & ad se trahit, sibi agglutinat, quam, ut explicarent authores mire se torserunt, alii namque ad sympathiam aut nescio qualem vim attractricem confugerunt, nonnulli

nulli facultatem Succini electricam exinde oriri suspicantur, quod à corpore hoc caloris ope propellantur viscosi ac tenaces halitus seu radii & fila quasi halituum, quæ filamenta halituosa paululum tensa, postquam retrahuntur, tunc corripiant corpuscula leviora secumque reducant. Cartesiani dicunt è succino confricto primi elementi corpuscula per illius rimulas quasi gladiolos erumpere, quæ cum in aëre idoneos meatus non offendant, in locum suæ originis revertuntur, & minora corpora, quorum meatibus implicita sunt, secum reducunt. Res videtur pulsu effici. Succinum nempe paleas aliasve res leviusculas attrahit, quia, dum aër circa corpus Succini, ut ita loquar, athmosphæricus frictione & calore debilitatur, & postmodum Succinum ad res leviculas in sphæram activitatis locetur, aër his rebus à tergo incumbens sese expandendo illas versus Succinum, ubi sufficiens resistentia, ex causa dicta deest, cum impetu propellat, uti hoc videmus in aliis corporibus electricis; è quibus talia effluvia viscosa exhalare probabile non est: exemplo sit Adamas, aliæque gemmæ attritu quadantenus calefactæ, simili modo paleas &c. attrahentes. Ultima autem in experimento physico manifesto, dum duo cylindri lignei in canali ferreo post extractum intermedium aërem magno impetu invicem compelli videmus, fundatur opinio.

Præter tres ab authore allegatas Succini species plures adhuc aliæ, diversorum colorum, reperiuntur.

Succinum commendatur in affectibus nephriticis & urinariis, in stranguria atque dysuria. Partum promovet, convenit in casu ab alto, sputo & vomitu cruento, ut & vulneribus nervorum atque capitis. Globuli ex succino collo circumligati ad catarrhales defluxiones oculos præcipue infestantes arcendas gestantur.

IN PHARMACOPOLIIS SEQUENTIA REPERIUNTUR PRÆPARATA

Succinum album & flavum præparatum, **präparirter weisser und gelber Agstein** / *Succin blanc & jeaune præparé.*

Essentia Succini, **Agstein-Essentz** / *Essence de Carabé, Succin, ou ambre jaune.* Conducit in affectibus cephalicis generisque nervosi, ut & in morbis uterinis. Convenit quoque in gonorrhœa virulenta datur ad ℈j ad ʒj usque.

Spiritus Succini Volatilis, flüchtiger Agstein = Spiritus / *Esprit Volatil de Succin ou d'ambre jeaune.*

Sal Succini Volatile, flüchtig Agstein = Saltz / *Esprit Volatil de Succin* ou *d'ambre jeaune.*

Oleum Succini rectificatum, rectificirtes Agstein = Oehl / *Huile de Succin rectifiée.*

Sal Volatile ad naturam Salium essentialium aut potius acidorum temperatorum quam proxime accedens, multi usus est ad affectus cephalicos & nervinos, apoplexiam, lethargum, vertiginem morbosque catarrhales. Dosis est ad grana sex scrupulum semis & paulo ultra. Spiritus quoque ad eosdem affectus ad guttas quatuor decem &c. usurpari potest. Magis tamen externe adhibetur ad aurium affectus, tinnitum susurrationem aliosque. Oleum Succini egregium est remedium interne & externe in affectibus nervorum & capitis, apoplexia & similibus. Ictericis prodest, convenit Ischuria & Gonorrhœa laborantibus. Dosis est ad guttas quatuor ad scrupulum unum. Quod sub finem destillationis extillat oleum nigrum naribus & umbilico admoveri potest in passione hysterica, membra quoque paralytica eo foventur.

Balsamum Succini, Agstein = Balsam / *Beaume de Carabé* ou *d'ambre jaune.*

Pilulæ de Succino Cratonis, purgirende Agstein=Pillen / *Pilules de Succino Cratonis.* A veteribus maxime commendabantur in morbis capitis affectibusque catarrhalibus. Dantur ad gr. xv. 30. & ultra.

Liquor Cornu Cervi Succinatus, de quo sub cornu cervi.

Tandem vel verbo tangenda Succinum fundendi & parva frusta in unam molem salva firmitate uniendi ars, quam quidam se callere asseverarunt; Juxta HARTMANNUM inter adeptos numerandi ejusmodi artifices, si idoneis documentis fidem fecerint, neque minus quam ex lapide Philosophorum lucrum Electrotoreutæ ipsis promittunt. Quod nondum patet forsan dies docebit.

GUMMI ELEMI.

Est substantia resinosa pinguis ex flavo albicans, splendida,

dida, ad viridiuſculum inclinans, in maſſam coacta, dum recens mollecula, dum inveterata durior, collecta ex arbore indica prunifera, ſaporis reſinoſi & pinguis, odoris fragrantis, cum ſuavitate graviuſculi.

Hujus uſus externus frequentiſſimus eſt præcipue in confortandis nervis & roborando cerebro, quidam interne commendant pro diuretico.

In uſum domeſticum parant Indi impinguando ſtoreas cannabinas vel paleas, quibus deinde utuntur, pro elychniis, diutius enim alit flammam.

℞. Elem. ʒß. detur ex vitello ovi ad gonorrhœam ſimplicem, ex debilitate nervorum à cauſa paralytica.

℞. Elem. q. ſ. ſolv. in 🝆 deſt. elem. vel. ſuccin. f. ung. contra dolores artuum à frigore ortos.

℞. Elem. ℥j. 🝆 d. caryoph. ʒß. laurin. ℥j. f. linimentum quo inungatur abdomen.

℞. Tacamahac. Caran. Elem. ana ℥ij ceræ ℥j picis ℥ß 🝆 deſt. elem. q. ſ. ad diſſolutionem omnium, add. 🝆 mac. ʒß. 🝆 caryoph. ℈j f. emplaſtrum ad dolores ſcapularum, dorſi, in catarrhis, aliiſque affectibus à frigida cauſa ortis, applica etiam partibus dolentibus in colica.

GUMMI ELEMI, ELEMI RESINA, quidam hoc gummi ita dictum putant, quod ex olivæ quadam ſpecie extillet. Elemi/ Aethiopiſch Oehlbaum-Hartz, GOMME ELEMI.

Nec de hujus ſucci arbore res clara exiſtit. Alii in India Orientali, quidam in America illam quærunt. Gummi interim Elemi Orientale Occidentali à plurimis præfertur.

Hæc reſina, quæ facilius in oleo quam menſtruo aquoſo diſſolvitur, vi balſamica mire ſucurrit in vulneribus præſertim cranii

ut & ejusdem fracturis. In contusionibus quoque confert & ulceribus serpentibus medetur. Recipitur in varia emplastra & unguenta. Celebre præsertim ob hoc gummi resinosum est

Balsamum Arcæi, Wund = und Digestiv = Balsam / *Beaume d'Arceus*, Communissimum nunc est vulnerarium, consolidat vulnera & ulcera fortificatque nervos, conducit in luxationibus & contusionibus & tanquam insigne digestivum usurpatur.

CARANNA & TACAMAHACA.

Caranna est substantia resinosa, concreta, laxa, dum recens tenax, picis instar ductilis, sine tamen agglutinatione vel colliquatione, inveterata dura ac friabilis, foris ex cinereo nigricans, picei coloris, collecta ex arbore Mexicana Caragna, saporis viscosi amaricantis, odoris dum accenditur fragrantis.

Tacamahaca est substantia resinosa, arida & retorrida, ex cinereo & ruso nigricans, modo figura minori, modo in glebas coacta, modo foliis tubuli in modum convolutis inclusa, ex arbore Mexicana Tacamahaca collecta, saporis aromatici resinosi, odoris fragrantissimi.

Utrumque ob suavissimum odorem nervinum est & cephalicum potentius quam elemi. In specie medetur externe podagræ, arthritidi, ischiatico dolori, capitis item & dentium catharrhis & doloribus. Egregie stimulatur ol. Nuc. mosch. expr.

℞. Carann. Tacamah. ana q. v. dissolv. in bals. Peruv. s. q. f. emplastr. temporibus applicandum ad prædictos affectus, etiam in debilitate ventriculi & doloribus post partum.

℞. Ol. dest. caran tacamahac. ana q. v. succin. ℥j f. linim. ad affectus prædictos.

℞. Gum.

℞. Gum. Carann. sem. nasturt. ana q. s. M. c. albumine ovorum, & fac Ceratum, impone herniæ intestinorum.

Interne etiam usurpari potest in affectibus pectoris, licet apud practicos non præscribatur. Sic ℞. Gum Carann Tacamah. ana ℥j. affund. ol. thereb. ad eminent. iij. digitorum f. essentia à gt. IX. ad XX. sumenda in ▽ Cinamomi vel syrupo pectorali.

Oleum destillatum acre & rubicundissimum, specificum uterinum est, confortatque egregie, odoriferum etiam summum est.

BEN-

CARAGNA, Caranna/ GOMME DE CARAGNE OU CAREGNE.

Arbor hanc resinam fundens licet nondum quoad omnes partes delineata, sequentibus insignitur nominibus

Caranna Monardi C. B. Pin. 503. Clus. exot. 298. Carannæ Garciæ nomine data resina I. B. 1. p. 2. 329. Tlahueliloca Quahuitl, id est arbor insaniæ Caragna nuncupata Hern. 56.

Ex nova Hispania aliisque Indiæ occidentalis locis, foliis junceis involuta adfertur Caranna.

Caranna habetur a quibusdam præstantior Tacamahaca, volatilior & penetrantior, naturæque magis balsamicæ.

Tacamahaca, Tackamahac/ corrupte Hackmanhack/ TACAMAQUE.

Arbor Tacamahacifera, quæ in Indiæ potissimum occidentalis nova Hispania aliisque locis, & juxta quosdam etiam in India Orientali provenit, appellatur ab authoribus

Tacamahaca Officinarum Parkins. Tacamahaca populo similis fructu colore pœoniæ I. B. 1. p. 2. 346. Tecomahoica Hern. 55. Tacamahaca Clus. Exot. 298.

Usus internus & Tacamahacæ & Carannæ rarus est, externus autem admodum celebris. Tacamahaca imprimis celebratur tanquam uterinum, in suffocatione matricis egregie conducens etiam in suffitu si adhibeatur, Cum temperet & quodvis acre leniat, attenu-

etque atque dissolvat viscidum, in podagra multum extollitur, juxta illud Poetæ.

Indomitam lenit, Tacamahaca podagram.

IN OFFICINIS PROSTAT

Oleum Tacamahacæ, Tacamahac-Oehl/ *Huile de Tacamaque.* Doloribus ac tumoribus est dicatum, ventriculum roborat & podagricis doloribus mederi dicitur, ad affectus quoque Hystericos prædicatur egegrium, umbilico illitum.

BENZOE seu ASA DULCIS.

Est substantia resinosa arida & indurata ex variis splendentibus micis modo flavescentibus, modo albicantibus in massam coacta, collecta ex arbore indica Benzoifera, saporis pinguis cum quadam dulcedine odoris suavis.

Respondet styraci, & ob sui mollitiem & blandam dulcedinem Pulmonibus dicatur, externe fiunt linimenta, emplastra, balsama, suffitus. Prostant flores, tinctura s. essentia.

℞. Benz. ℈j. Mastich. thur. ana ʒj. anim. ʒij. M. f. suffitus in catarrhis & coryza.

℞. Flor. benz. ℈j. flor. 🜍is ℈ij. bals. Peruv. q. s. f. pil. contra tussim, ab hydrope pectoris, quibus adde ol. dauci vel fœnic. ana gt. ij. vel. iij. Flores benz. soluti in ol. Thereb. balsamum præbent summe asthmaticum, in ∽u vini tincturam rubicundam summe thoracicam ex syrupo pectorali.

PIX.

ASSA DULCIS, BENZOIN, BELZOE, BENJOINUM Benzoe/ Benzoin/ Wohlriechender Asandt/ BENJOIN.

Arbor ex qua colligitur hæc resina, vocatur arbor Benzoinifera in India Orientali reperiunda. Teste imprimis TOURNEFORTIO

IN

in TRACTATU DE MATERIA MEDICA, arbor est alta crassa & pulchra, folia habet malo citreo fere similia, sed minora, minus viridia & in dorso albicantia. Florere illam quæ in horto Regio asservatur tempore verno asserit, at florem non descripsit. Fructum fert nuciformem, uti GRIMM. IN EPH. NAT. CUR. DEC. 2. ANNO I. OBS. 152. notat, qui collectionem Benzoes in Sumatra hoc modo describit. Postquam dicta arbor ad 5. vel 6. ætatis suæ annum pervenerit, supra ad principum ramorum secundum longitudinem sed aliquantulum oblique ad lignum usque inciditur, unde tunc præstantissimum hoc gummi profluit, quod à Sole & aëre suam maturitatem & coagulationem acquirit. Primo collectum est colore albo, tenue, viscosum, glutinosum & pellucidum, tractu vero temporis flavedinem contrahit. Duplex habetur Gummi, primum quod eleganter album & flavum est, secundum quod est crassius, subfuscum durum & recrementa habet admixta. Nobilissimum Benzoinum in Sion & Malaccis provenire ignobilius vero in Sumatra & Java quidam putant. Distinguunt in BENZOEN IN LACRYMIS, BENJOIN EN LARMES, quod & ob micas albicantes interspersas amygdalis confractis similes, BENZOINUM AMYGDALOIDES appellatur, & BENZOEN IN SORTE quod quidem non æque nobile, interim tamen alteri substitui potest, modo recrementis non scateat.

Vires obtinet calefaciendi, incidendi atque attenuandi. Usus tamen internus rarus est. Externe in dentium dolore prodest masticando, sternutationem ciet, & virtute cosmetica gaudet. Ingreditur suffimenta & alia odoramenta.

PROSTANT

Flores Benzoin per sublimationem & per destillationem per retortam prolecti, Sublimirter Benzoin / *Fleurs de Benjoin ou par sublimation ou par destillation par la cornuë*. Gaudent aciditate, pectorales sunt & asthmaticis conducibiles. Dosis grana tria ad decem &c. Priores flores ut paratu ita & virtute elegantiores sunt.

Oleum Benzoin, Benzoin-Oehl / *Huile de Benjoin*; Valet in catarrhis ad pectus depluentibus, commendatur ad vulnera & ulcera, odontalgicum quoque est remedium, Aromatariis & unguentariis quoque usuivenire potest.

Tinctura Benzoes, seu *Lac virginis*, Benzoin-Tinctur oder Jungfrauen-Milch / *Lait virginal* ou *Teinture de Benzoes*. Tanquam cosmeticum ad maculas tollendas & nitorem faciei conservandum commendatur, dum hæc tinctura aquæ instillatur lactescit, & constituit sic dictum Lac virginis, ad quatuor uncias aquæ sumitur drachma una plus minus Tincturæ. Asthmaticis & aliis pectoris affectibus laborantibus ad aliquot guttas propinari potest.

PIX.

Est substantia resinosa nigricans, splendescens, ignis calore in furnis, vel destillatione per descensum ex foliis & arboribus resinosis & piceis ut pini, abietis &c. collecta & prolecta, primo liquida, hinc igne inspissata, saporis resinosi, odoris gravis. Constat ⊖e volatili °°so incluso resinæ & crassis terreis.

Robustissimis etiam in dysenteria aliquando datum una cum cera, in forma pilularum. Externe virtute discutiendi, temperandi, mulcendi cum resinis aliis convenit, ingreditur emplastra & cerata, ob vim conglutinantem, it. ad tineas capitis & alopecias.

℞. Pic. ℥iij. resin. pin. ℥j virid. æris. ⊕li Romani ana ℥ß. ☿r. viv. ʒj. coq. c. +to f. emplastrum contra tineam applicandum, & biduum relinquendum, postea removendum, ut hujus beneficio radices pilorum simul evellantur.

STY-

PIX. πίσσα, Pech / POIX

Placet Picis Historiam quam ex JOH. CONRADI AXTII TRACT. DE ARBORIBUS CONIFERIS ET PICE CONFICIENDA extraxit LANGIUS, apponere. Arbores ex quibus pix habetur diversæ sunt, Abies, Picea, Pinaster &c. Hæ omnes morbo aliquo subinde laborant, dum nempe non solum cor, sed etiam pars

pars externa caudicis, abundantiori succo resinoso liquidiori repletur, unde strangulantur quodammodo ab abundantia largissimi succi nutritii, vocaturque hoc vitium TÆDA, Khünholtz. Et hæc affectio seu morbus Pino & Pinastro propria est, patiuntur tamen eam subinde etiam reliquæ. Ex hac tæda tum naturali tum artificiali conficitur Pix. Tæda autem artificialis hoc modo fit. Mense Majo decrescente Luna adeunt operatores Piceas & Pinastros detrahuntque corticem. Incipiunt in parte superna, qua ascia pertingere possunt & detrahunt corticem latitudine trium digitorum usque in partem imam, ita tamen, ut pedibus duobus à terra plaga absit; deinde sinunt corticem in arbore, latitudine unius circiter palmæ & iterum plagam inserunt, & sic pergunt, donec tota arbor ita sit sauciata, quem laborem vocant gelagen/ ipsos lucos autem seu plagas lagen. Duobus aut tribus annis plagæ illæ ita sunt repletæ resina, ut deradi se patiatur. Accingunt itaque operatores die Hartz scheerer se operi & induunt tunicas lineas breves & ubique consutas Hartz-Kappen/ cultrisque ancipitibus incurvis longis baculis infixis mit den Hartzmessern deradunt resinam eamque recondunt in vasculis seu sportulis ex cortice sorbi sylvestris factis, & deinde in acervum dictam materiam congerunt. Tæda hæc picem dat. Faciunt nempe in officinis suis furnum quadratum, oblongum, in quo duobus fere pedibus à terra ponunt duos canales ligneos, in posteriori parte tantum prominentes, his imponunt ollas figulinas tres oblongas in fundo foramine donatas, quas tædis aut resina replent, dein accendunt ignem intra fornacem & liquescens resina à calore stillat in canales suppositos è quibus effluens vasis certis excipitur. Sunt etiam qui ex ipso ligno per destillationem per descensum picem extorquent. PIX quædam dicitur NAVALIS LIQUIDA, PISSA, Schiffdörr/ TARC OU GOUDRAN, GOUDRON, quæ navibus doliisque potissimum picandis inservit, & PIX COMMUNIS NIGRA, Schwartz Pech/ Poix noire. Sicca est quoniam omni humiditate est orbata, unde ex pice liquida hæc facile parari potest. Hæc ultima, quæ in usus varios opificibus cedit, in usum præsertim Medicum recipitur. Interne vix usurpatur. Pice solent uti in atrophia aut aridura membrorum, ubi his emplastrum inde confectum imponitur. Sunt qui picem commendant

præsertim sutoriam, quæ fit picem cum sevo miscendo, ad clavos pedum. Sanguinem quoque sistere dicitur. Vulneribus equorum conducit & scabiei ovium medetur.

STYRAX CALAMITA.

Est substantia resinosa, pinguis, mollecula, ex flavo rufescens, in grumos vel micas variæ magnitudinis collecta, ex trunco arboris styracis foliis mali cotonei in insulis Massiliensibus & locis calidioribus, saporis subacris lenti aromatici, odoris suavis. Habetur etiam styrax liquida, quæ sponte fluit, estque substantia liquida, resinosa, terebinthina crassior & spissior, ex flavo ferruginea, collecta ex corticibus arboris styracis, folio mali cotonei, saporis acris aromatici oleosi, odoris fragrantis gravis.

Convenit cum tacamahaca sed cum odoris sit fragrantioris, conducit in corroborandis nervis, cerebro, spiritibus ut & utero, convenit & cum benzoë sed abest dulcedo, interne datur velut mastiche, externe recipitur inter suffimigia.

℞. Styrac. calam. benz. ana ℈j Mastich. oliban. an ℈ß L. O. gr. j. succ. liquir. sol. in elix. propr. q. s. f. pil. in obstructionibus cerebri cum doloribus, in coryza.

Sublimantur etiam flores, qui exterius in doloribus pudendorum specifici sunt, vel soli cum modico ⊖li applicati.

RE-

Στύραξ, Storax, Styrax / Storax / STORAX.

Est arbor flore monopetalo veluti infundibuliformi, multifido, è cujus calyce surgit pistillum, posticæ floris parti adinstar clavi

clavi infixum, quod deinde abit in fructum subrotundum, carnosum, uno vel altero ossiculo plerumque fœtum, in quo nucleus continetur.

Styrax folio Mali Cotonei C. B. Pin. 452. Styrax arbor J. B. I. 341. Styrax Lob. Icon. 151.

In regionibus calidioribus etiam Europæis atque Italia reperitur, ast non fundit resinam, nisi in Orientalioribus, Syria Pamphilia Cilicia &c.

Resina hæc, quæ dicitur Styrax calamita à cannarum calamis, & arundinibus, quibus inclusa olim advehebatur, hodie in vesicis adfertur.

Styrax conducit quoque in affectibus pectoris tussi, asthmate catarrhis raucedine, gravedine &c. calefacit, discutit, atque resolvit. Ingrediens est Theriacæ.

IN OFFICINIS PROSTANT

Styrax sive *Storax expressa*, sive *Resina Styracis*, Storax-Hartz/ *Resine de Storax*, quæ longe est nobilior.

Pilulæ de Styrace seu de *Storace*, Pillen von Storax / *Pilules de Storax*, commendantur in affectibus catarrhalibus & tussi ferina sistenda, ut & prægnantibus, cum metu abortus tussientibus. Dosis ad grana sex ad octo decem &c. Scrupulus continet Opii grana duo circiter.

Trochisci fumales cum & sine moscho, Rauch-Täffelein mit und ohne Bisam / *Trochisques à parfum musqués & sans musc.*

Candelæ Fumales, Rauchkertzlein / *Cloux à parfum.*

Massa ad fornacem, Ofenlack / aut καὶ ἐξοχὴν, Storax / *Masse d'Espagne odoriferante.* Hujus & antecedentium præparatorum usus ex nomine patet.

Styrax liquida, STYRAX LIQUIDUS, weicher oder fliessender Storax / Storax-Honig / *Storax* liquide, utique deberet esse id pro quo ab authore venditatur & sic esset præferenda priori. Haud pauci autem plerumque Styracem liquidam factitiam esse autumant, ex Styrace calamita in oleo ac vino soluta & cum tantillo Terebinthinæ aut resinæ mixtam. Optimum est, quod pro usu interno non multum usurpetur. Externe interim ob vim bal-

balsamicam in vulneribus & ulceribus, doloribus mitigandis, nervisque roborandis conducere potest.

RESINÆ LIQUIDÆ SALE VOLATILI OLEOSO CONSTANTES.

TEREBINTHINA.

Est substantia resinosa, transparens mollecula, resina laricea crassior, coloris flavescentis ad cœruleum vergentis, collecta ex trunco arboris Terebinthi ad imam medullam sauciato, saporis acris amaricantis resinosi, odoris fragrantis & gravis, & hæc quidem est Cypriæ descriptio. Vulgaris colligitur in Germania, Norvvegia ex truncis pini & abietis junioribus sauciatis, quæ dum lavatur aqua, donec limpida tota iterum possit decantari, depurata dicitur.

[Terebinthina vera ex Cypro vel Chio Insula allata nunc raro est in usu apud nos, loco hujus usurpatur Terebinthina Veneta dicta, & est resina liquida collecta ex arbore laricis, consistentia mellis novi, coloris flavescentis, saporis acris & amaricantis.]

Respondet superioribus resinis & gummatibus siccis, ast cum gaudeat ⊖e volatili copioso balsamico oleo sociato & temperato, vim suam per diuresin exerente, multivarii usus est: inprimis medetur tussi, asthmati, pleuritidi, nephritidi, stranguriæ, gonorrhææ, fluori albo, & sanandis vulneribus tam internis quam externis. Alvum facit apertam in majori dosi.

Externe in nervorum vitiis & tumoribus discutiendis nulli inferior est, additur quoque clysteribus tam vulnerariis

riis quam anticolicis & antinephriticis, vesicæ utero & intestinis injiciendis.

In genere datur à ℥ß ad ℥j. datur lota cum vitello ovi, vel in Emulsione.

℞. Tereb. ℥ß. cape ex vitell. ovi add. tantillum sacchari contra tussim, addito succo Citri contra pleuritidem, addito syrupo symphiti ad vulnera & ulcera interna, præcipue renum & vesicæ.

℞. Sem. papav. ℥ij Melon. ℥ß. f. ex ▽ Portulac. Petrosel. ana ℥iij emulsf. add. ℴℴ tereb. gt. vij. in nephritide & lumborum dolore.

. Tereb ℥ij rhabarb. ℥j Merc. virid. gr. iij sacch. ♄ni ℈ß. cap. cum vitello ovi contra gonorrhæam virulentam pro duabus dosibus.

℞. Rhabarb. tost. Nuc. Mosch. tost. borrac. probe calcinat. oss. sep. terræ alum. dulc. ana ℈j Merc. virid. gr. iiij. tereb. q. s. f. pil. in gonorrhæa sistenda, pro quatuor vicibus.

Post curatam maxime pleuritidem residuis tamen adhuc doloribus. ℞. Pic. naval. ℥iß. flor. ♀is ℥ß ceræ ℥vj. tereb. ℥j ℴℴ chamom. q. s. f. emplastr.

Fiunt etiam clysteres in passionibus colicis non spernendi. ℞. Urinæ human. ℔j tereb. venet. ℥j vitell. ovor. q. s. f. clyster injiciendus; parari etiam hoc modo potest cum lacte bubulo.

BAL-

Τερέβινθος, TEREBINTHUS, Terbenthin-Baum, TEREBINTE.

Est arbor flore apetalo, plurimis nempe staminibus constante apicibus donatis, embryones autem iis Terebinthi specie-

 bus

bus innasci solent, quæ floribus carent, abeuntque deinde in testam nunc unicapsularem nunc bicapsularem, semine fœtam oblongo. His notis addenda sunt folia per conjugationes costæ affixa cui summæ folium impar innascitur.

Terebinthus vulgaris C. B. Pin. 400. Terebinthus J. B. I. 278. & Dod. Pempt. 870.

Reperitur arbor hæc præprimis in insula Chio & Cypro, unde Terebinthina Chia & Cypria vocatur. Invenitur quoque in Syria, Arabia, circa Montem Idam, Macedonia, item in Gallia Hispania aliisque Europæ locis. Ex Terebintho vel sponte vel per incisionem effluit resina hæc quæ non usurpatur, nisi quod in Theriacam recipiatur. Quoniam olim Terebinthina per Venetiam ad nos devehebatur, Terebinthina Veneta audiebat. Ab hac non differt TEREBINTHINA VULGARIS nisi in eo quod sit fluidior parum, & coloris magis flavescentis, Terbenthin/Terberthin-Hartz/ TEREBINTHINE. Ex variis arboribus resiniferis Larice præcipue abiete atque Pinu &c. obtinetur. Vulnerantur nempe hæ arbores terebra ad cor usque, sic extillat resina Terebinthina dicta. Arbores juvenculæ splendidiorem, vetustiores flavescentem magis suppeditant. In sylva Hercynia ex abietibus præsertim acquiritur Terebinthina, quam RAJUS appellat Argentoratensem. Optima est quæ purissima, odoratissima, aliquantum translucida, & quæ ab intincto digito contumaciter & æqualiter diffluit. Præfertur semper fere ab omnibus Terebinthina Veneta, quanquam multi sint, qui demonstrare conantur illam nihil aliud quoque esse, quam ipsius abietis resinam. Si dicendum quod res est, non nisi puritatis gradu videntur differre. Et hinc fit quod una species alteri substituatur. Dicente ETTMÜLLERO nil melius purgat renes quam Terebinthina, unde & calculi præcaventur & Urina odore violaceo imbuitur, ubi curiosum est, quod non solum hunc odorem violaceum largiatur Terebinthina, si per os assumatur, sed & si vel carpis manuum affricta fuerit, vel si quis versetur in locis ubi Terebinthina coquitur, destillatur, aut etiam balsamum Sulphuris Terebinthinatum præparatur. In exulcerationibus renum atque vesicæ primatum ducit. Ob vim balsamicam plurima ingreditur emplastra, & unguenta, digerit, abstergit atque emollit, ulcera & vulnera mundificat,

dificat, suppurat atque maturat. Pro usu interno oblatis seu pane azymo involuta, aut in aqueo liquore mediante vitello ovi dissoluta adhibetur, vel inspissata in pilulas redigitur. Sunt qui in dosi Terebinthinæ ad ʒij. ad ℥ß. ascendunt. In diarrhœis & dysenteriis frequenter immiscetur clysteribus, nunquam autem mixtio fieri potest, nisi cum vitello ovi, ubi notandum, quod Terebinthina prius probe cum vitello sit subigenda, antequam affundatur brodium.

IN OFFICINIS EXTANT

Terebinthina cocta, gekochter Terbenthin, *Terebenthine cuite*, quæ commodius assumitur.

Aqua anhaltina completa & incompleta, Anhaltisch Wasser mit und ohne Bisam/ *Eau anhaltine complete & incomplete*, cujus ingrediens primarium est Terebinthina. Aqua hæc ob vim ingredientium balsamicam & spirituosam, nauseabundum licet saporem conciliantium, adhiberi poterit in iis affectibus, ubi sanguinis motu majore opus, tonusque roborandus & viscera confortanda; hinc externe & interne locum habet in catarrhis & doloribus, à causa ut loquuntur, frigida ortis, in arthritide vaga, Paralysi, Apoplexia, tremore, Lethargo, vertigine, in animi deliquiis, affectibus ventriculi à cruditate acida & viscida præsertim productis, in flatibus, in colica, variisque affectibus uterinis, ut & certo respectu in calculo, vim enim diureticam obtinet. In odontalgia quoque conducit, si una aut altera gutta denti cavo instilletur. Interne datur per se ad ℥ß. & ultra pro ratione circumstantiarum, vel miscetur cum aliis. Externe membra eadem foventur.

Aqua contra Gonorrhœam Quercetani, Wasser gegen den Drüpper/ *Eau de Quercetan contre la Gonorrhée*, partes Spermaticas egregie deterget, & propterea in gonorrhœa virulenta, tum recenti tum etiam inveterata, convenit. Datur à ʒij. ad ℥j in vehiculo.

Pilulæ de Terebinthina cocta, Pillen von gekochtem Terbenthin/ Pilules de Terebenthine cuite. Dosis ad ʒß. ʒj & ultra.

Spiritus Terebinthinæ, Terbenthin-Geist/ *Esprit de Terebenthine*, nihil aliud est quam Oleum Terebinthinæ album.

Oleum Terebinthinæ, Terbenthin-Oehl/ *Huile de Terebenthine*. Spiritus Terebinthinæ abstergit, urinam & calculum pellit,

ulcera mundificat &c. unde frequentissime in gonorrhœa virulenta adhibetur. Externe vulnerarius est atque balsamicus, valet imprimis contra frigus hyemale mammarum aliarumque partium, quas inunctus præservat & læsas curat. Per os propinatur ad guttas 10. 20. & ultra. Oleum flavum iisdem virtutibus gaudet, conducit etiam membris à frigore læsis.

Balsamum Sulphuris Terebinthinatum, Schweffel-Balsam mit Terbenthin-Oehl / *Beaume de Souphre avec l'Huile de Terebenthine*. Exulcerationibus tam externis quam internis conducit, in gonorrhœa prodest, præservat à putredine, hinc etiam in peste & morbis malignis laudatur. Datur ad guttas sex decem &c.

BALSAMUM PERUVIANUM ET TOLUTANUM NIGRUM.

Balsamum Peruvianum est liquor oleosus viscosus tenax, balsamicus nigricans ex arbore Hoitziloxilt Hernandez dicta, ramis cortice & ligno excoctus & saporis & odoris balsamo albo debilioris & ignobilioris. Fluit illud etiam partim sponte, partim ex arbore sauciata, est sacchari instar coagulabile.

Spirituosius est & subtilius terebinthina & in specie confert in phthisi. In vitello ovi solut. datur à gr. v. ad ʒß. exhibetur ut terebinthina, additurque pro specifico clysteribus in erosione intestinorum,

℞. Bals. Peruv. ℈ß. ⁀ Junip. ʒiij vitell. ovi q. s. ad stomachum confortandum.

℞. Bals. Peruv. ʒij ○○ succin. ℈ß. f. liniment. ad epilepticas convulsiones.

In phthisi conjungitur cum elix. p. p. s. acido ad ʒj cujus gt. vj ad x exhibentur, & decocto vel syrupo thoracico vel aqua hordei.

In majori quantitate sudorem movet, sic in morbis malignis

lignis ♀eis. ℞. ref. lign. guajac. ʒß. ⁂ Guajac. vel lign. rhod. gt. ij Bez. min. ℈ß. Balf. Peruv. q. f. f. pil. fudoriferæ nocturnæ.

BAL-

BALSAMUM PERUVIANUM ET TOLUTANUM NIGRUM, Author hæc duo Balfama confundit, alii vero diftinguunt.

BALSAMUM PERUANUM, BALSAMUM INDICUM NIGRUM, Schwartzer-Indianischer oder Peruvianischer Balsam/ BEAUME DE PEROU.

Arbor balfamum hoc largiens quæ ab aliis folia myrti, ab aliis amygdali habere dicitur, & nondum fatis defcripta eft, in Peru & Brafilia reperitur.

Balfamum Peruvianum, quod denfum, ponderofum, faporis acris & odoris grati eft, egregium exiftit aromaticum, revera balfamicum analepticum & fumme anodynum, concretum, ut inquit ETTMULLERUS, anomalum eft, quia neque cum aqueis neque oleofis, neque volatilibus intime mifcetur. Diffolvitur quidem in faccharo diffoluto, fi vero in aquam infunditur, iterum fe refolvit. Cum Spiritu Vini optime quidem commifcetur, fed fi refrigefcat fupernatat iterum, propterea fi eo uti voluerimus, in ovo leniter cocto folvi & affumi poteft, vel mifcetur cum faccharo. Externe propter vifcofam fubftantiam & nimiam glutinofitatem non abfque moleftia applicatur, præcavetur hoc optime fi in forma liquida cum vitello ovi probe fubigatur; hoc enim modo facile fpiritibus & oleofis redditur commifcibile.

Calefacit, ficcat, difcutit, roborat partes, putredini refiftit, conducit in anorexia, prodeft in omnibus pectoris affectibus, afthmate, phthifi, dolore nephritico, menfibus retentis hepate obftructo, ac utero fqualido & gonorrhœa virulenta &c. Externe lenit dolores ex humoribus frigidis ortos caput roborat, ac nervofas partes contracta fanat, arthriticis doloribus fumme confert, in vulneribus confolidandis proficuum, lienem durum emollit, dolorem nephriticum lenit, & emplaftra ftomachica ingreditur.

BALSAMUM TOLUTANUM, BALSAMUM DE TOLU, Balſam aus Tolu / BEAUME DE TOLU.

Profluit & extrahitur ex arbore pruno aut ut alii volunt Pinui ſimili, in provincia Tolu Americæ, hoc Balſamum reſinoſum, viſcoſum, coloris rubicundi, odoris grati & citrati. Nauſeam non cauſatur aſſumptum. Cum balſamo peruviano coincidit ratione virtutum, ſed rarius eſt.

Præter hæc duo balſama proſtat etiam BALSAMUM PERUVIANUM SICCUM RUBRUM & ODORATUM, BEAUME ROUGE, BEAUME DURE, BEAUME EN COQUE, ex ramis arboris ſtillans colore albicante, ſed in ſole exſiccatum rubeſcit.

BALSAMUM PERUVIANUM ALBUM.

Eſt liquor oleoſus, tenax, limpidus ex albo flaveſcens terebinthina conſiſtentia tenuior, ſtillans ex arbore Americana eadem, ſaporis acriuſculi aliquantum amari, odoris fragrantis & grati.

Eſt potentius nigro, ſpecifice commendatur in diarrhœa & gonorrhœa, ubi cum adſtringentibus formantur pilulæ.

Oleum deſtillatum ſtatim concreſcit in ſalem inſtar ſacchari, candidum velut camphora, quod nobile eſt in obſtructionibus uteri, tuſſi & aſthmate.

BAL-

Datur ad guttas quinque decem &c. in affectibus pectoris multum conducit.

BAL-

BALSAMUM DE COPAIVA.

Est liquor oleosus, viscosus, tenax, terebinthinæ consistentia, balsamicus limpidus, subflavus, stillans ex arboris Americanæ Copiava Bontii trunco ad medullam usque vulnerato, saporis acriusculi amaricantis aromatici, odoris fragrantis. Nihil differt à Peruviano nisi quod in fluore albo & gonorrhœa sit specificum, datur ut Peruvianum à ℈ß ad ℈j.

℞. Rhabarb. ʒj. balf. copaiv ʒiß. ☿ vir. gr. ij. solv. in vitell. ovi, singulare est in fluore albo.

℞. Extr. lign. sassafr. cui proprii olei aliquid admixtum est ℈ß Balf. Copaiv. gr. xv. vitell. ov. q. s. cape pro gonorrhœa & fluore albo.

℞. Succin. præpar. ℈j. balf. Copaiv. q. s. f. pil. stipticæ ex ▽ Hormini.

AM-

BALSAMUM DE COPAIBA, COPAHU, COPAU, COPOLYVA, COPAIF, CAMPAIF, GAMELO, BALSAMUM INDICUM ALBUM quoque vocatur, & cum antecedente sæpius confunditur, weißer Indianischer Balsam/BEAUME DE COPAIBA.

Extillat ex arbore in Brasilia, Mense Majo & Junio, tempore plenilunii vulnerata & quidem tanta, ut ferunt, in copia, ut spatio trium horarum duodecim libræ colligi possint. Vulnus obducitur postmodum cera aut argilla, &, quando post quindecim dierum spatium rursus adaperitur, majori adhuc in copia defluit.

Cum vitello ovi optime assumitur. Hoc & antecedentia balsama in odoramentis quoque usurpantur.

In

In Officinis Prostat

Tinctura Balsami Indici albi, Tinctur von weißem Indianischem Balsam / *Teinture de Beaume de Copayba.* Fragrans hæc Tinctura medicamentum est cephalicum, nervinum, roborans & cardiacum, conducit quoque in gonorrhœa virulenta. Datur ad guttas decem, viginti & ultra.

AMBRA LIQUIDA.

Est liquor resinosus, oleosus, pinguis crassiusculus, terebinthina consistentia tenuior & dilutior, coloris ex flavo rufescentis, stillans ex arbore Mexicana, saporis acris aromatici, odoris ad styracem accedentis. Styraci respondet, & potius externo quam interno usui dicata est, adhibetur ut terebinthina.

℞. Liquid. ambr. ℥ij Mosch. gr. j f. linimentum ventriculo applicandum.

℞. Ambr. liquid. ℈j tacamahac ʒj f. emplastrum temporibus ad capitis dolorem applicandum.

OPO-

Liquidambra, liquidambar, Liquidamber / flüßige Ambra / weiche Ambra / Liquidambre. Arbor ex qua extillat vocatur à quibusdam Ococol.

Emollit maturat resolvit atque consolidat, conducit ad duritiem uteri, rheumatismum malum ischiaticum, & debilitatemnervorum.

OPOBALSAMUM.

Est substantia liquida balsamica oleosa ac crassiuscula lim-

limpida, albicans, collecta ex arbuscula Syriaca & Ægyptiaca, Balsamum dicta, saporis acris aromatici, odoris fragrantis, fluit hoc sponte ex arbuscula. Fructus dicitur carpobalsamum, lignum vero xylobalsamum.

Recentissime collectum & destillatum oleum præbet fragrantissimum, ubi annosius fit terebinthinaceum fere habet odorem.

Copaivæ respondet, sed spirituosius & subtilius est, in specie laudatur in viscerum debilitate; Alpinus contra sterilitatem in Ægypto adhiberi refert.

Externe in nervorum vitiis applicatur.

℞. Opobals. ℈j. spic. nard. q. s. f. bol. vel dissolv. in vitell. ovi & cape in debili ventriculo, add. rad. helenii pro appetitu excitando.

℞. Opobals. ℈j. succin. præpar. q. s. f. bolus vel cum vitello ovi dilue & cape pro fluore albo & gonorrhœa & Alpino teste contra sterilitatem.

LA-

BALSAMUM VERUM, JUDAICUM, GILEADENSE, SYRIACUM, ÆGYPTIACUM, BALSAMÆLEUM, OLEUM BALSAMI, BALSAMUM DE MECCHA, LACHRYMA BALSAMI. Balsam/gerechter Balsam. BEAUME BLANC OU VRAY BEAUME, BEAUME DE JUDÉE, ou de GRAND CAYRE, BEAUME DE SYRIE, BEAUME DE MECQUE.

De arbore, ex qua profluit, dictum sub Carpobalsamo.

Ex arbore partim sponte, partim ex læsa sive incisa Junio, Julio, Augusto, profluit, & in vascula recipitur. Statim, ut loquitur ALPINUS, eductum colore albescit & postea in viridem, tertio in aureum atque demum in melleum mutatur. Stillatum ejus est clarum, quod mox turbatur, crassescit & tertio denique tenuissimum atque clarissimum fit, tandemque senio confectum,

ut Terebinthina crassescit. Olet in principio recentissime destillatum acutissimo atque eximio odore, qui multis capitis dolorem concitare solet, & aliquibus etiam sanguinem ex naribus promovere, odoris vero illa acuties ac vehementia tempore obtunditur & gratior evadit, Senio vero confectum vix sentitur in eo aliquis odor. Est etiam in principio levissimum, & dilui facillimum, ita ut si in aqua vel lacte ex alto distillet in imo vasis residere non patiatur, clarum vero aureumque redditum, ac ab omni fece purgatissimum mediocri levitate præditum est, ita ut instillatum in aquam, etsi fundum petat, tamen cito rursum in superficiem aquæ feratur, cum eaque cito resolvatur, quæ omnia, quo annosius eo obscurius habet. Hactenus Alpinus.

Cum hocce Balsamum haud raro adulteretur, sequentes Notas observandas esse ajunt Authores, 1. Si una gutta aquæ vase exceptæ infusa fuerit, illico sursum evehitur ac super aquæ superficiem expanditur, pelliculæ albæ formam referens, quam paulo post cultelli cuspide colligere licet a concretione, exuto colore flavo qui in album abit 2. Guttula opobalsami panno infusa illic subsistit, neque illum ulterius subiens ac ope aquæ tepidæ potest abstergi vel affricando digitis si exsiccata 3. Gutta Lacti infusa huic commixta ac specietenus concorporata sursum statim effertur, & supra superficiem expanditur, partem maxime sibi vicinam lacti coagulans: quibus 4. addunt odorem adeo fragrantem, ut sanguinem proliciat. Quas tamen ultimas notas non adeo necessarias esse volunt, cum sufficiat Opobalsamum condensari in lacte, & odor non nisi recentissimo eique tantum modo competat, qui aut sponte exudat, aut per incisionem effluit, minus vero illi, qui per decoctionem ligni & fructus aut etiam destillationis ope prolicitur.

Balsamum, inquit SCHROEDERUS, inter olea quævis & balsama omnium est laudatissimum, præstantissimum, ac toto orbe celebratum, utpote quod vires habeat abigendis morbis tam internis quam externis nulli medicamento secundas. Confert febricitantibus asthmaticis, jecoris obstructiones solvit, menses movet, stomachi dolores sedat, Phthisicos juvat, appetitum excitat. Recens igneis & aëreis partibus abundat, & suavissimo halitu per os exhibitum, viscerum putredinem & corruptionem tollit, abscessibus internis pulmonum hepatis & renum conducit. Externe

ne vulnera consolidat ulceraque sordida expurgat. Ab Ægyptiis & Arabibus vix non pro panacea habetur. Ob vim alexipharmacam, & vim venenis venenatorumque morsibus resistendi ingreditur Theriacam. Substituitur tamen Oleum Nucis moschatæ expressum optimæ notæ.

LADANUM.

Est substantia partim resinosa, partim gummosa pinguis, indurata ex gryseo, & fusco nigricans, multis arenulis permixta, collecta ex Ladani Cretici, vel Cysti Ladaniferæ foliorum superficie, & in spiras contorta, saporis amaricantis, odoris, dum accenditur fragrantis & grati: nec in aqueis nec oleosis, sed tantum spirituosissimis solvitur, principia activa sunt ⊖ia volatilia oleosa cum multis partibus terreis, propter quas constringit, fibras confortat, cephalicis nervinis maritatur. Datur solut. in ♒u vini à ℈j ad ʒß.

Ingreditur etiam candelas odoratas & balsama apoplectica, tum ratione virtutis, tum ratione nigredinis quia tingit, solvitur nempe ladanum prius in ♒u vini, solutum inspissatum, additur ☍ menth. caryoph. &c.

STY-

Cistus Ladanifera, Cisten-Rößlein/Ladanumbäumlein/ Cistus Ladanifere.

Est frutex flore rosaceo, plurimis scilicet petalis in orbem positis constante; ex cujus calyce surgit pistillum, quod deinde abit in fructum subrotundum vel acuminatum, apice plerumque dehiscentem, multicapsularem, seminibusque foetum utplurimum exiguis.

Cistus Ladanifera Monspeliensium C. B. Pin. 467. Cistus ladanifera sive Ledon Monspessulanum angusto folio nigricans J. B. 2. 10.

Cistus Ladanifera, Hispanica, Salicis folio, flore candido Tourn. J. R. H. cl. 6. S. 4. g. 10. Cistus ladanifera Hispanica, incana, C. B. Pin. 467. Cistus Ledon. 1. angustifolium flore omnino interdum albo. Clus. Hist. 77.

Cistus ladanifera Cretica flore purpureo Tourn. Coroll. J. R. H. Ladanum Creticum Prosper. Alpin. Exot. 88. Cistus è qua Ladanum in Creta colligitur Bellon. observ. l. 1. c. 7.

Sicuti duæ priores species in Gallia & Hispania Majo plerumque florentes reperiuntur, ita posterior in Candia Cypro Græcia præsertim luxuriat, & ex hac potissimum colligitur Ladanum, Labdanum, Ladum Ladanum/ Ladanum de quo hic sermo. De modo colligendi hoc Ladanum diversi sunt authores, quidam ex barbis aliisque pilis hircorum, quibus, dum circa frutices hos pascuntur, adhæret, obtineri putant, unde LADANUM DE BARBA, LADANUM DE BARBE & LADANUM NATUREL vocatur. Alii, ut LANGIUS notat, funiculos præsertim coriaceos per frutices trahunt, ut resina ipsis adhæreat. BELLONIUS ex propria observatione docet, Græcos peculiare parare instrumentum rostro dentium exerto simile, cui affixæ sunt multæ ligulæ ac zonulæ ex corio rudi non præparato, quas leniter ardente Sirio affricant Ladaniferis foliis, ut adhæreat liquidus is humor, qui deinde à ligulis iterum abraditur labore pene ineffabili, cum per totas sæpe dies æstum intolerabilem ferre cogantur operatores.

Ladanum hoc, (nam de liquido cum rarum admodum sit hic non est sermo) emollit, digerit, maturat, acrimoniam Lymphæ catarrhalis mitigat, in tussi nocturna & affectibus asthmaticis conducit, stomacho quoque applicari potest in ejus vitiis. Ingreditur varia emplastra consolidantia & anodyna item contra Hernias. ℞. Ladani ℥iij. Mastich. ʒß. Nuc. cupress. no. iij. Hypoc. terr. sigill. ana ʒj. Picis nigr. ℥ij. Terebinth. Venet. Cer. virgin. ana ℥j. Radic consolid. major ℥ß. Msc. f. l. a. emplastr. applicandum postquam intestina fuere reposita. Simul tamen debet usurpari Spiritus Salis optime rectificatus sequenti modo. Vini generosi libræ j. infundantur scrupuli quatuor spiritus & infanti-

bus

bus sex annorum ad decem quotidie per viginti dies duæ propinentur unciæ. Infantibus quindecim annorum libræ vini infundi debent drachmæ duæ spiritus, subjectis viginti annorum immisceri debent eidem Vini quantitati drachmæ duæ semis vel tres instillentur, & adultioribus concedi possunt drachmæ quinque spiritus simili Vini quantitati remixtæ: Omnibus autem quolibet die duæ unciæ de hoc Vino spiritu salis imprægnato per 20. dies debent propinari. Est hoc famosum illud secretum PRIORIS DE CABRIERES benignitate Ludovici magni revelatum.

STYRAX LIQUIDA.

Ambræ liquidæ succedanea est, & frequentius externe quam interne usurpatur. v. styr. calam.

RESINA SALE TAM VOLATILI QUAM FIXO CUM INTENSISSIMA AMARITIE CONSTANS.

MYRRHA.

Specificam vim obtinet resistendi putredini, reserandi obstructiones uteri, lumbricos expellendi, variolas & morbillos, & curandi morbos malignos quoscunque.

Est resina arida, dura, ex flavo ferruginea & nitens, unguibus subinde pallidis permixta, in glebas compacta. Collecta ex arbore spinosa Bola dicta, cui aliquando adnatæ inveniuntur glebæ magnæ, saporis subacris amari & aromatici, odoris fragrantis. Myrrha Stacte est, quæ sua sponte effluit.

Datur à ℈ß. ad gr xv. in pilulis convenientius, quam in cæteris formulis, datur tantum in parva dosi ob insignem

amaritiem ; in majori dosi alvum laxat, simulque vim adstrictoriam habet in recessu. Famosissimæ sunt illæ pilulæ de tribus dictæ, seu pestilentiales Ruffi, quæ elixir proprietatis siccum dici merentur.

℞. Myrrh. gr. xv. borrac. ʒß cinam. ℈j. f. pulv. excipiendus vel conserv. menth. vel balsamo Peruviano pro formandis pilulis, ☉i foliis obducendis ad mensium remoram.

℞. Myrrh. C. C. præpar. ♁ diaph. ana ℈ß f. pulv. pro ij dosibus. Vel cum theriaca in forma pil exhibendus.

℞. Tinct. Myrrh. ess. Castor. ess. as. fœtid. ana ℈ß cape ex ▽ flor. sambuc. ad promovendam maturationem variolarum & morbillorum.

℞. Sabin. Mß Myrrh. ʒij lign. asphalt. troch. alhand. ana ʒj f. suffitus ad remoram mensium.

In halitibus uteri putridis. ℞. Myrrh. gr. iiij croc. orient. gr. iij. rad. Zedoar. ℈ß. cons. anthos q. s. f. bolus.

℞. Aqu. theriacal. ℥j. 🜅 theriac. ʒij camph. gr. v. Myrrh. ℈j in malignis.

Convenit etiam me experto in tertiana & quartana, quas aliquando feliciter fugavi h. m.

℞. Myrrh. ℈ß. ⊖ absynth. ℈j extr. gentian. vel absynth. cent. min. ana ʒß f. pil. paulo ante paroxysmum, etiam si placuerit diebus vacuis assumendæ.

Singularis est etiam in defectu bilis ab obstructo poro vel vesicula à calculo. ℞. Rhabarb. ʒij myrrh. ℈ß rad. helen. ʒß f. cum pauxillo sacchari pulvis, vel cum 🜅u vini aucta helenii dosi tinctura, guttatim ex vino generoso vel jusculo exhibenda.

Externe vel per se vel cum Euphorbio inspergitur ossibus denudatis cariosis, vel cum 🜅u vini extrahitur tinctura, quæ in sphacelo & gangræna specifica : egregio sæpe cum successu ingreditur etiam linimenta contra gingivas putridas,

tridas, sanguineas scorbuticas, sic ℞. Tinct. Lacc. ʒj Myrrh. ʒß alum. ʒj mell. anthos. syr. gran. cherm. q. s.

RE-

MYRRHA, juxta POLISIUM, qui Myrrhologiam scripsit, est vocabulum Hebræum ab amaritudine derivatum, competitque non tantum succo & lacrymæ, sed & ipsi arbori, alii à Myrrha Cynaræ Cypriorum Regis filia in arborem conversa, alii vero à μύρον unguentum derivant, Myrrhen/ MYRRHE.

Arborem vel fruticem myrrham ferentem nondum clare descripserunt authores. Adinvenitur in Arabia plantarum pretiosarum feracissima.

Ex arbore Myrrha vel sponte sudat, & στακτὴ Stacte appellatur, optimaque censetur, vel arte elicitur nempe per incisionem, sic destillat in substratas tegetes, pars vero circa caudicem concrescit. Myrrha hodie plerumque dividitur in MYRRHAM COMMUNEM, gemeine Myrrhen/ MYRRHE, & MYRRHAM ELECTAM quæ & Troglodytica audit, außerlesene Myrrhen/MYRRHE CHOISIE. Illa in glebas est redacta, externe ex flavo ruffescens, micis quibusdam albicantibus interspersis, intus vero magis albescens. Hæc non æque in massa seu glebis apparet, sed tantum fragmentis avellanæ magnitudinem non excedentibus, colorisque est magis fulvi. Notas bonitatis supra allegatus author has tradit. 1. Friabilis quæ est, 2. lævis, 3. undiquaque concolor 4. quæ confracta intrinsecus lineas candidas intercurrentes habet, unguium speciem præ se ferentes. 5. Amara, 6. odorata, & acris eligenda venit. Ponderosa & picei coloris quæ est, merito rejicitur.

Myrrha calefacit, siccat, attenuat, aperit, & subadstringit. Ob vim alexipharmacam ingrediens est Theriacæ & Mithridatii. Ob vim putredini resistendi in condiendis cadaveribus multi & magni est usus. Myrrha sudores alarum fœtentes cum albumine ovi mixta curat, suffitusque ejus facie exceptus à rugis anilibus præservare præsentesque tollere dicitur. Dosis Myrrhæ est ad ℈ß. ℈j. ℈ij. Multas ingreditur compositiones, Elixyria proprietatis, pilulas unguenta & emplastra.

IN

IN OFFICINIS EXTANT

Essentia Myrrhæ, Myrrhen-Essentz/ *Essence de Myrrhe.* Usurpatus interne & externe, calefacit atque roborat, discutit atque aperit, sudorifera est atque alexipharmaca & anthelmintica atque stomachica. Externe convenit in gangræna sphacelo atque carie imprimis ossium, vulneribus & ulceribus sordidis. Antequam fiat extractio, digerenda prius Myrrha cum liquore Nitri fixi, unde discrepat ab hac essentia.

Tinctura Myrrhæ, Myrrhen-Tinctur/ *Teinture de Myrrhe*, quæ absque ulla præcedente præparatione, cum Spiritu Vini extrahitur. Coincidit cum priori ratione virtutum & eadem dosi datur, nempe ad guttas decem, viginti, triginta & ultra.

Tinctura Myrrhæ succinata, Myrrhen-Tinctur mit Agstein/ *Teinture de Myrrhe succinée*, quæ in affectibus uterinis præstantior præcedentibus habetur.

Oleum Myrrhæ destillatum, destillirtes Myrrhen-Oehl/ *Huile de Myrrhe distillée*, quod aperit, attenuat, putredini resistit & in carie ossium atque gangræna conducit.

Oleum Myrrhæ per deliquium, sive *Liquamen Myrrhæ*, *Huile de Myrrhe par defaillance.* Eximium censetur in omnibus affectibus cutaneis, maculas delet, in specie à sole productas, scabiem herpetem & ulcera sanat, conducit egregiè in fissuris mammillarum & ulceribus.

Trochisci de Myrrha, Myrrhen-Zeltlein/ *Trochisques de Myrrhe.* Vi antihysterica pollent, menses provocant, partum facilitant & secundinas pellunt. Dantur ad scrupulum ad drachmam usque.

RESINÆ GUMMOSÆ ET SUCCI PURGANTES FORTIORES.

EUPHORBIUM.

Est substantia gummosa & resinosa concreta in guttas vel lachrymas ex pallido flavescentes, splendidas, modo rotundas, modo oblongas, ramosas & cavernosas, collecta ex tithymalo Mauritanico spinoso sarmentoso, semine tri-

tricocco, saporis acerrimi exurentis nauseosi, odoris nullius.

Principia activa sunt ⊖ia volatilia cum aliquibus fixis, quæ maxime massæ nostræ sanguineæ adversantur, cum illa mixta excitant effervescentiam purgatricem. ⊖ia fixa sunt in decoctis satis acribus.

Fortissime purgat, hinc specificam & potentem habet vim educendi hydropicorum aquas tam per superiora, quam per inferiora, prodest serosis melancholicis, nocet biliosis sanguineis. Vix se patitur cicurari, quod quidam tentant solvendo in ♒u ⊕li, aceto, & hinc iterum inspissando, subsequente tamen nonnunquam ubi exhibetur inflammatione ventriculi & intestinorum excoriatione. Corrigitur amygdalis vel succo portulacæ.

Datur in substantia à gr. v. vij. ad x. extract. c. ♒u vini à gr. iij in robust. ad v. vij. Nunquam in pulvere datur propter causin, sed in pilulis, addito stimulo alcalico vel etiam purgante. Sic ℞. Euphorb. gr. v. extr. coloc. g. iij. ⊖ ♀ri gr. j. caryoph. arom. gr. v. f. c. bals. peruv. vel elix. propr. P. pil. antihydropicæ.

℞. Euphorb. ℈ß extr. absynth. ℈j mell. q. s. f. bolus ad quartanam cum hydrope curandam.

℞. M. P. fœtid. ℈j Euphorb. gr. iij. succ. limon. q. s. f. pil. in morbis chronicis, præcipue hydrope.

℞. Euphorb. ʒj rad. ir. flor. ℥j ari ℥j f. pulvis inspergendus denudatis ossibus & cariosis, addi potest ℴℴ dest. caryophyllorum.

℞. Extr. euphorb. admisce gr. iij. cuilibet purganti pro stimulo, in hydrope.

Pro excitandis soporosis. ℞. ▽ serpill. origan. lil. convalli. ana ℥ij Euphorb. ʒij f. decoct. quod naribus admoveatur.

Ad tumores scirrhosos sæpe cum fructu maximo D. Hermannus dissolvit euphorbium in oleo, tribusque vel quatuor diebus illos sustulit.

ELA-

Εὐφόρβιον, EUPHORBIUM, ab Euphorbo Jubæ Regis Mauritanorum Medico, & Antonii Musæ, qui Augusti Cæsaris Archiater fuit, fratre dictum, Euphorbium / Euphorbien-Safft / EUPHORBE.

Euphorbium à TOURNEFORTIO in TRACT. DE MAT. MED. dicitur esse frutex hominis longitudinem superans, cujus radix crassa exterius fusca interius albicans existit. Truncus est nodosus, plenusque spinis, foliis vestitur rotundis sed paucioribus. Floribus gaudet pentapetalis solidis & brevibus è viridi albicantibus. Fructus est triangularis in tria loculamenta divisus, unico fœta semine. Tota planta lacte turget acri & corrosivo.

Euphorbium C. B. Pin. 387. & Dod. Pempt. 378. Tithymalus Mauritanicus aphyllos angulosus & spinosus ex quo Euphorbium officinarum Hort. Lugd. Bat. Herm.

In Africa, præsertim Lybia, hæc planta provenit. Succi ejus tantam acredinem esse perhibent, ut incolæ ejus fervorem expavescentes ovillas pelles circumligent eminusque plantam vulnerent, è quibus plagis copiosus succus defluit, qui postea concretus colligitur.

Correctionem alii instituunt cum aceto, succo citri, aliisque acidis. Interne vix debet in usum trahi & quidem non nisi valde annosum. Externe inter rubefacientia, imo vesicantia refertur. Convenit in punctura nervi. Additur linimentis & unguentis contra atrophiam, paralysin & similes artuum nervorumque affectus. Errhinum est potentissimum, si naribus indatur aut oris narium solum applicetur, vel cum saccharo vel cum amylo. Sunt qui hunc in finem Euphorbii ℈j cum rad. Ireos florentinæ ʒß commiscent. Alii Euphorbii ʒß vel ʒj in aquæ simplicis, vel liliorum convallium vel Majoranæ ℔j decoquunt.

In

IN OFFICINIS PROSTAT

Oleum Euphorbii coctum, *Huile d'Euphorbe*, quod commendatur in affectibus nervorum sic dictis frigidis, paralysi, in specie in catarrhis & lethargo, ut & in atrophia & alopecia, sed externo solum usu.

Oleum Euphorbii destillatum, *Huile d'Euphorbe destillée*, præterquam quod usibus modo dictis conveniat, humores crassos & pituitosos resolvit.

ELATERIUM.

Est succus ille viridis luridus & viscosus ex fructibus maturis cucumeris sylvestris asinini C. B. P. vel sua sponte vel leni compressione emissus, collectus & inspissatus, qui veterum est elaterium. Vel ex tota planta expressus coctus inspissatus coloris fusci, instar extracti, saporis amaricantis, nauseosi & vinosi.

Datur in affectibus deploratis chronicis, hydrope, cachexia, leucophlegmatia ad hydropem vergente, sursum enim & deorsum humores viscidos & aquosos expurgat.

Elaterii veterum dos. est à gr. iij ad v. recentiorum ad ℈j. quod si debite correctum sit succo limonum vel ſ.u ⊕li etiam delicatulis ad ℈j potest exhiberi.

℞. Elat. vulg. gr. xv. resin. Jal. gr. iij extr. troch. alhand. gr. j. f. pil. antihydropicæ.

℞. Elater. veter. gr. iij cons. flor. persic. ʒj f. bolus antihydropicus.

GUT-

ELATERIUM, quasi dicas exagitans turbasve ciens remedium, getrockneter Eselskürbis-Safft / ELATERIUM OU EXTRAIT DE CONCOMBRE SAUVAGE.

Probatur læve non asperum nec ponderosum, sed (verba sunt J. Bauh.) album nec aridum vel exustum, vehementer amarum & lucernæ objectum facile fragrans. Sunt qui annosum præ recenti commendant. Per longissimum enim temporis spatium virtutem suam servat. Adeo fortiter purgat, ut tunicas etiam intestinorum erodat, & vasorum oscula aperiat, quare vix amplius in usu: & si datur, adhiberi debet cum bdellio, tragacantha, aut lacte dulci vel mulsa, à quibus noxa illata aut inferenda vel curatur vel præservatur. Sunt qui optimam correctionem cum Spiritu Vitrioli institui statuunt. ETTMÜLLERUS suadet, ut elaterium per aliquot dies in vino infundatur, hocque postmodum abstracto admisceatur Spiritus Vini tartarisatus ad consistentiam Essentiæ liquidæ ad ℈ß ℈j propinandæ.

GUTTA GAMBA.

Est substantia gummosa & resinosa indurata, flavescens ex arbore pomifera Chinensi, Indis Coddampulli dicta & in horto Malabarico [Tom. I. p. m. 41. ubi etiam D. Hermanni nostri literæ Columbæ datæ de hac arbore producuntur] descripta. Ex saucio enim trunco manat humor flavescens, qui collectus purgatur à fœcibus solutione in ▽ pluvia & inspissatione, sed lenissimo △e, alias nigrescit, in massam uniformem flavescentem, saporis primum resinosi, hinc acris caustici. Transfertur potissimum ad nos ex China, ubi affabre norunt tractare.

Virtutem suam purgantem paucæ resinæ, sed largiori gummati habet inclusam, hydropicis specificam, quarum aquas tam per superiora quam inferiora educit. Datur etiam in scorbuticis, potissimum in substantia, rarius in potionibus, fiunt enim acres valde & inflammant fauces.

Datur à ℈ß ad ℈j potest & delicatulis dari, licet tormina excitet, hoc enim omnibus fere accidit purgantibus.

℞. Gutt.

℞. Gutt. gamb. ℈ß. extr. troch. alh. gr. ij syr. ros. ℥v ▽ Cinam. foenic. ana ℥j M. f. mixt. purgans contra hydropem.

℞. Resin. jalap. gr. v. gutt. gamb. gr. v. vel vij diagr. gr. iij. ⊖ ☿ri gr. v. ꝏ d. caryoph. gt. ij syr. rhab. q. s.

[Optime exhibetur cum anatica quantitate ☿ri ⊖lati & sic raro vomitum excitat.]

SCAM-

Gutta Gamba. Variis hic succus insignitur nominibus, Succus Indicus Purgans, Gummi Guttæ Laxativum, quod ad Podagram Barbaris gutta dictam conferat. Gutta Cambodia, Gommi Gottæ, Gommi Gitta, Gitta Gemu, Gummi de Goa, Gummi de Peru, Gutta de Peru, quoniam etiam ex regno de Peru advehitur, Gummi Gemu, Gutta Gamba, Gummi Gamandræ, Gutta Gamandra, Chrysopus. Gummi Gutta / Gomme Gutte, ou Gutte Gomme.

De ortu hujus succi inodori disputatum quam maxime fuit. Sunt qui pro succo composito ex scammonio & succo chelidonii majoris habent. Alii ex scammonio & Tithymalo, alii è Rhamno solutivo, alii è succo corticis frangulæ, alii è cataputiæ succo constare dicunt. Rosenberg statuit esse lacrymam Ricini Indici croco Indico tinctam. Bontius ex Tithymali cujusdam specie derivari autumat, cui assentitur Wedelius succum hunc curcuma tingi asserens. Et licet ab authore nostro ex arbore obtineri dicatur, contradicit tamen Dn. de Syen loco allegato, monens Gummi Gotta ex arbore dicta profluens non esse confundendum cum vulgari, quod ex Esula Indica colligi testatur Bontius. Tournefortius dicit esse plantam arbores scandentem, cujus caulis triangularis bracchii crassitie, tumoribus spinosis obsitus, folia fundit foliis sedi majoris haud dissimilia.

Eligendum est gummi guttæ fulvum ex rubro flavescens, nitidum & sabulo carens; quod saliva solutum flavo tingat colore

ad candelam ardeat, & in aqua atque Spiritu Vini dissolvatur, quoniam duplici gaudet substantia gummosa altera, altera vero resinosa. Rejicit equidem HOFFMANNUS IN SCHROEDERUM solutionem cum menstruis aqueis factam tanquam heterogeneam & qua solummodo atomi quædam segregentur, non autem ipsum gummi vere solvatur, ast hæc solutio merito conceditur, cum totam gummosam substantiam aquei liquores dissolvant, quæ non minus ac resina purgat & quidem mitius ac tutius.

Commendatur in morbis à serosa colluvie, & omnibus affectibus ab impuris humoribus in primis viis stagnantibus oriundis, hos enim efficacissime sursum deorsumque expurgat. Qui corrosivitatem ejus abhorrent, illam mitigare poterunt liquoribus acidis, ubi mitius purgat & interdum nullos vomitus excitat. Vix autem amplius in usum trahitur & pictoribus relinquitur.

SCAMMONIUM.

Est substantia resinosa nigricans, cum frangitur fulva splendens, collecta ex convolvuli specie scammonia Syriaca C. B. P. dicta, ubi vel in excavatam radicem, quæ aliquando ad capitis magnitudinem accedit, destillat succus, vel ex radice in taleolas scissa exprimitur & inspissatur, saporis acris nauseosi, odoris virosi.

Etiamsi inter purgantia cholagoga sit relatum, tamen usus comprobavit esse catholicum, polychrestum, & in omnibus morbis conducere, ubi purgatione opus est. Hujus vis consistit in resina, cui acredo ⊖ina indissolubili nexu est involuta.

Datur in substantia & extracto à ℈ß ad gr. xv. robustiss. ad ℈j resin. à gr. vij. ad xv. in vitell. ovi.

℞. Scammon. crud. gr. vij. extr. troch. alhand. gr. iij. °° Cinam. gt. j. syr. cinam. ʒj ▽ borrag. fumar. ana ℥j. f. haustus purgans.

℞. Resin.

℞. Resin. Jalap. gr. vij scammon. gr. v. ☿ dulc. gr. iij ☉ cinam. gt. j. balf. peruv. q. f. f. pil.

℞. Scam. ⊕at. ℈ß ☿ dulc. ℈j mucag. tragac. q. f. f pilulæ Riverio Calomelanos dictæ. v. plura in Jalappa.

ALOE.

Σκαμμωνία, σκαμμώνιον, SCAMMONEUM SCAMMONEA, ἀπὸ τῦ σκάπτειν a fodienda & cavanda radice, dum succus colligitur. Δακρύδιον, LACHRYMA, quod officinæ corrupte, DIAGRYDIUM appellitant, PULVIS SYRIUS, à Patria, Syrische Scammonien/ SCAMMONE'E.

Hunc succum fundens planta est species convolvuli, cujus characterem supra sub soldanella vide.

Convolvulus Syriacus & Scammonia Syriaca Moris. Hist. Oxon. p. 22. Scammonia Syriaca C. B. Pin. 294. Scammonia Syriaca flore majore convolvuli J. B. 2. 163. Scammonium Syriacum Antiochenum Lob. Icon. 620.

In calidis regionibus in Syria circa Antiochiam, in Mysia aliisque Asiæ regionibus, &c. reperitur.

TOURNEFORTIUS in Insula Lesbos & Samos quoque hanc plantam offendit.

Scammonium optimum censetur, quod ex Antiochia ad nos apportatur, & quod ex sola radice profluit & quidem probatur compactum, leve, tenerum, friabile, resinosum, splendens è cinereo nigricans, amarum, odore virulento, inamoenum, in pulverem abiens album, cum digitis tractatur, & aquæ immissum lactescens. Improbatur durum, ponderosum, nigrum & capillis plenum. Sunt quidam, qui resinam prius extrahunt & caput mortuum pro sincero Scammonio vendunt, sed fraus detegitur, illud immittendo in aquam, dum videlicet illa non imbuitur colore lacteo. Resolvit, stimulat, & potenter expurgat humores biliosos & mucido serosos. Abhorrent quidam medicorum ab usu hujus medicaminis, quod ignea quasi caliditate excedat, drasticam atque colliquativam vim habeat, & interdum enormes cruciatus excitet, verum utut negari non possit, violenter ac satis valide

de purgare Scammonium, interdum etiam periculosa symptomata excitare, si minus circumspecte adhibeatur, attamen, si rite præparatum fuerit & correctum, si in debita ætate constitutis propinetur, si morborum aliarumque circumstantiarum ratio habeatur, medicamentum erit, quod egregios poterit edere effectus. In febribus ardentibus alisque sic dictis morbis calidis exulare debet. Delicatulis & calidiore constitutione præditis non est exhibendum. Non dandum infantibus, puerperis aut gravidis, aut viscerum imprimis ventriculi debilitate laborantibus. Sanguinem pellit, idcirco neque in hæmoptysi, neque in hæmorrhagiarum fluxu, neque in dysenteria offerendum. Flatus ciet & tormina excitat, ob viscciditatem & terreas admixtas particulas, ideoque ab his liberandum & debito modo præparandum est. Dosis Scammonei propterea incerta est, quoniam unum majori resinæ copia gaudet quam alterum.

IN OFFICINIS PROSTANT

Scammonium præparatum, Dacrydium, seu corrupte, *Diagrydium præparatum*, **präparirte Scammonien**/ *Diagrede*, ou *Dacrede preparée*. Datur ad grana octo, quindecim &c.

Scammonium Sulphuratum aut *Dacrydium Sulphuratum*, **geschwefelte Scammonien**/ *Scammonée, ou Dacrede Souphré*, datur ut antecedens. Utrumque autem plerumque stimuli loco aliis additur purgantibus.

Resina seu Magisterium Scammonei, **Scammonien-Hartz**/ *Resine ou Magistere de Scammonée*. Hæc tutius datur quam Dacrydium, eodem modo ac Resina Gialappæ in liquoribus spirituosis & aquosis & eadem dosi exhiberi potest; qua de re vide supra. Elegantes quoque pilulæ pellucidæ exinde parantur.

Pulvis Cornachini, **Cornachins Purgier-Pulver**/ *Poudre Cornachine ou de Tribus*. Ita dicitur à Cornachino qui commentarium in hunc pulverem scripsit, vocatur alias pulvis *Comitis de Warvvick*, *Cerberus triceps, pulvis trium diabolorum*. Majoris securitatis & tormina evitandi gratia Dacrydio sulphurato, quod olim recipiebatur, substituta fuit resina. Cito & jucunde operatur, humores peccantes blande educit, vitia ventriculi, nauseam, anorexiam corrigit, biliosos affectus curat, febrili imprimis fomiti expurgando idoneus. Dosis in infantibus grana aliquot, pueris ad scrupulum semis, adultis ad scrupulum

lum unum, drachmam ſemis, ſcrupulos duos usque: Drachma ſemis continet reſinæ ſcrupulum ſemis.

Confectio aniſi laxativa, de qua ſub aniſo.

Electuarium Diacitri aut *de Citro Solutivum*, laxierende Citronen-Lattwerg/ *Electuaire de Citron laxatif.* Dicitur Cholagogum pituitam quoque educit, datur ad drachmas duas ad drachmas ſex.

Electuarium diaprunis laxativum de quo ſupra ſub prunis.

Electuarium è Succo roſarum de quo ſub Roſis.

Extractum Diacitri de quo ſub Citro.

ALOE.

Hepatica eſt Aloës Aſiaticæ ſuccus gummoſus & reſinoſus, foris fuſcus intus flaveſcens, hepatis inſtar, expreſſus ex foliis Aloës, imo & plantis tranſverſim radicem verſus inciſis, extillansque in patinas ampliores, in ſole concretus & condenſatus, ſaporis aris amariſſimi, nauſeoſi pinguis oleoſi & adſtringentis, odoris fragrantis ad myrrham accedentis. Colligitur Hepatica in China non in Socotra.

Succotrina eſt Aloës Aſiaticæ ſuccus gummoſus & reſinoſus ex fuſco nigricans, dum fractus in lamellas ſplendens & pellucidus ex foliis imo & planta transverſim radicem verſus diſſectis, ſua ſponte in vere ubi ſucci nutritii luxuriant in ſuppoſitas patinas amplas deſtillans, vel etiam expreſſus, in quibus à Sole condenſatur & exſiccatur; hinc ulterius inſpiſſatur & quo diligentius hæc fiunt, eo pellucidior & nobilior fit, ſaporis & odoris cum Hepatica ejusdem. Colligitur in inſula Succotra, quod in fundo ab illa fœculentum remanet, id Aloën caballinam conſtituit, differuntque utræque plantæ, ex quibus colligitur Hepatica & Succotrina, nonniſi loco natali.

Caballina eſt Aloës Aſiaticæ ſuccus nigricans gummoſus,

ſus, prioribus ponderoſior craſſior ac impurior expreſſus ex foliis Aloës diſſectis, in Sole concretus & ſaporis ſubacris amariſſimi nauſeoſi, odoris gravioris quaſi picei & myrrhati, conficitur etiam in omnibus tractibus Indiæ Orientalis maritimis.

Hepatica quæ mihi optima videtur vim purgantem habet in ſubſtantia gummoſa, cui quippiam mucaginis reſinoſæ in qua vis ſtyptica & balſamica juncta eſt, purgat blande & in ſpecie humores bilioſos. Specificum habetur in affectibus capitis, in præcavenda putredine, in omnibus morbis à bile oriundis.

Ob ſingularem acredinem excitat hæmorrhoidum fluxum, venasque hæmorrhoidales aperit, quod tamen impeditur Aloë roſata & violata facta. Externe vulnera & ulcera mundificat, toſta & virtute purgante orbata vim adſtringentem habet, & propterea in fluxibus quibusvis ſanguinis ſpecificum eſt.

Tardior vis corrigitur diagrydio, ☿ro ⊖lato &c. correctorio aromatico vix opus habet.

℞. Aloës ʒj myrrh. ʒß. Croc. or. gr. xv. oxym. q. ſ. f. pil. contra malignos morbos præcavendos.

℞. M. P. aloëtic. ℈j ambr. gryſ. gr. iij ⊖ vol. ſuccin. gr. v. ⚇ d. ſerpill. gt. iij balſ. peruv. q. ſ. f. pil. catarrhales & cephalicæ.

℞. Al. toſt. rhabarb. toſt. borrac. calc. ana ℈ß. f. pulv. exhibendus cum ▽ plantag. ad fluxum quemlibet, & præcipue ſanguinis, hæmoptyſin.

Externe fiunt emplaſtra ſic: ℞. Myrrh. ʒß Aloës ʒij fell. taur. q. ſ. f. emplaſtrum, quod applicatum umbilico vermes necat.

Caballinæ uſus Medicus non eſt, Indi utuntur pro incruſtandis navibus picis loco, norunt nunc eam expurgare

à

à ſordibus, ita ut à Succotrina etiam experientiſſimus vix contradiſtinguere valeat.

MANNA.

Ἀλόη, Aloe / ALOE.

Eſt planta flore liliaceo, monopetalo, veluti tubulato in ſex partes ſecto, cujus fructus eſt oblongus, fere cylindraceus, in terna loculamenta diviſus, ſeminibusque foetus planis & quaſi circularibus.

Plures equidem ſunt aloës ſpecies, aſt hic non intelligitur niſi Aloë vulgaris C. B. Pin. 286. Aloë J. B. 3. 696. & Dod. Pempt. 359.

In regionibus Orientalibus potiſſimum quærenda hæc aloë, cujus ſuccus eſt tantum in uſu.

BAUHINUS tres aloëtici ſucci ſpecies, ab una eademque planta extrahi putat, modum colligendi hoc modo deſcribens: Plantam in fruſta diſſectam & contuſam in vas oblongum reponunt per 25. dies, ubi ſpuma attollitur mobilis & abjicienda, tum mediante concha ſuperior pars ſucci demitur, donec diverſitas ſucci appareat. Succus autem ille purior concretus, ALOE SOCOTRINA dicitur, ſuccus vero, qui remanet & paulo obſcurior eſt, ALOEM HEPATICAM efficit. Feces ſeu craſſamentum in ALOEN CABALLINAM indureſcit. Jungitur merito BAUHINI verbis TOURNEFORTII aſſertum in MAT. MED. inquientis, addidici ex illuſtri HERMANNO Profeſſore Botanices Leydenſi, ſervos in provinciis Orientalibus exprimere folia Aloës, manibus in vas aliquod, poſtridie vero mediante concha margaritifera ſeparare ſuccum ſupernatantem, qui in peculiari concretus vaſe aloën conſtituit puriorem. Tertio die tollunt rurſus alium ſuccum, qui inſpiſſatus aloën conſtituit hepaticam. Remanentia ad aloen Caballinam inſervit. Hinc patere poteſt J. BAUHINUM non deceptum fuiſſe. Accedit quod Aloës etiam Succotrina ſoluta & per chartam bibulam filtrata relinquat mucilaginem quandam foliis aloës communem, manifeſto indicio ſuccum Aloëticum non per ſimplicem extillationem, ſed per expreſſionem obtineri.

Diversis Aloë constat partibus, gummosis atque resinosis, cum admixtis terreis. Quatenus enim partes habet acres resolubiles & gummeas, stimulat, aperit, purgat, adeoque in omni cruditate acida cumprimis & pituitosa, cachexia, chlorosi, mensium atque hæmorrhoidum suppressione proficuum est remedium; quatenus vero particulas possidet terreas, emplasticas atque resinosas, consolidat, siccat atque adstringit. Et hinc non solummodo externe in consolidandis vulneribus & ulceribus utilissimum est auxilium, & ad putredinem arcendam in condituris & balsamationibus corporum, quam maxime conveniens, sed & interne in debitis casibus & circumstantiis adhibitum, maxime proficuum. Quatenus tandem insignis est amaritiei, ventriculo est amica Aloë, vermibus admodum adversatur & pro iis enecandis tanquam specificum laudatur. Curiosum est quod Vulpes Lupi & canes, ut & volatilia, ab ejus comestione interficiantur.

Sicuti autem Aloës ab haud paucis tanquam lenissimum purgans ventriculo gratum & viscera confortans, atque vulnera consolidans, maximis extollitur laudibus, ita quoque ab haud infimi nominis Viris CARDANO, SCALIGERO, FERNELIO, HOFFMANNO aliisque rejicitur, tanquam abominandum amarore, ventriculo ingratum, acrimonia sua venas vellicans, hæmorrhoides aperiens, & excessiva caliditate præcipue calidis & siccis extenuatisque corporibus adversissimum, ipsique vitæ nostræ insidiosum.

GUIDO PATINUS diabolicum medicamentum vocare solitus est pilulas aloëticas, quia sanguinem adurant, humidumque nativum horrendo modo depopulentur. His vero objectionibus respondet ROLFINCIUS in TRACT. DE PURGANT. VEGET. distinguendo inter usum & abusum. Si enim in debita accipiatur dosi, si non frequenter nimis ingeratur, si debito modo correcta exhibeatur & debitis subjectis propinetur, nullum adfert periculum, sed commoda præstat haud contemnenda.

Si vero immoderatius, si in nimia dosi & frequenter nimis usurpetur utique noxia. Cavendum utique est, ne subjectis constitutionis siccioris ventriculo calidiore præditis, hecticis Phthisicis atque ad hæmoptysin, mensium & hæmorrhoidum fluxum præsertim nimium pronis, exhibeatur.

Aloë

Aloë in usum non tam cruda vocatur quam præparata, aut in pilulas, ut amarities occultetur, redacta, aut alio modo conversa.

HINC IN OFFICINIS VARIA PROSTANT PRÆPARATA.

Aloë Violata, *Aloës Violat.* Datur ad grana decem, Scrupulum unum & ultra. Hanc plurimi pilulas Francofurtenses constituere putant.

Extractum aloës resinosum, Hartzigter Aloes-Extract / *Extrait d'Aloës resineux* putredini resistit, convenit in cruditatibus acidis & viscidis, ventriculum roborat & alvum insuper laxat. Dosis est ad grana decem, quindecim, ad scrupulum unum & ultra: adhibetur potissimum in pilulari forma. Experientia autem sæpius comprobat, quod quo minori in dosi exhibeatur, eo melius suum edat effectum.

Extractum aloëticum gummosum, Aloes-Extract / *extrait d'aloes gummeux.* Hoc extractum à resinositate torminum & tenesmi hæmorrhoidalis authore liberatum priori extracto merito præfertur pro scopo laxandi, daturque vel per se ad grana aliquot ad scrupulum unum &c. vel pro basi etiam pilularum aliarum laxantium & purgantium inservire poterit: Prostant porro varia alia extracta, quæ aloën tanquam basin maximopere agnoscunt.

Extractum Catholicum, *Extrait Catholique* ou *Catholicon* Omnes promiscue humores evacuat, adeoque in discrasia sanguinis conducit. Datur ad grana quindecim ad drachmam semis ad scrupulos duos.

Extractum Marocostinum, de quo sub costo.

Extractum Panchymagogum, *Extrait Panchymagogue*: familiare est purgans ad omnes humores è corpore eliminandos, datur ad grana quindecim ad drachmam dimidiam, miscetur etiam cum aliis.

Electuarium Hieræ picræ simplex, sive *Hiera picra Galeni.* Dicitur Hiera picra quasi Medicina sacra; GALENO non tanquam authori, sed quod tantopere ab ipso celebrata & exculta fuerit adscribitur: Acrimonia caloreque suo, uti GALENUS loquitur, crassos & lentos succos dissecat, præsertim qui in ventriculo hærent, conducit iis, qui alvo sunt adstricta & mulieribus, quæ non

 facile

facilè purgantur. Minus autem ejus frequens usus per os, cum nimiam amaritiem respuant ægroti. Asservatur etiam in officinis sola Aloë cum corrigentibus & *Species Hieræ*, gemeine Bitter-Species / *Poudre de Hiera simple* appellantur, quando autem hæ species melle excipiuntur, & in formam electuarii rediguntur, *Hiera simplex* vocatur. Species in pulvere dantur à drachma semis, ad drachmam unam. Electuarium datur ad drachmas duas ad unciam dimidiam. Utplurimum autem ejus usus hodie in clysteribus tantum esse solet ad unciam unam & ultra.

Electuarium Hieræ cum agarico, *Electuaire d'Hiera avec l'agaric.* Bilem & pituitam educere dicitur. Dosis à drachma una ad drachmas duas. Rarius autem ob insuavitatem in usum venit, & plerumque in clysteribus ad drachmas sex ad unciam unam &c. præscribitur.

Imprimis autem Aloë vix non omnium pilularum laxantium & purgantium est basis.

Pilulæ de Aloë Violata, Pillen von Aloe mit Violen-Safft/ *Pilules d'Aloës violat*, concordant & virtute & dosi cum aloë violata, unum enim idemque sunt.

Pilulœ Angelicæ, Pilules Angeliques quarum nomine apud nos intelliguntur sic dictæ

Pilulæ Francofurtenses, Franckfurther-Pillen/*Pilules de Francfort.* Dosis ad scrupulum unum ad drachmam semis & ultra. Notandum quam maxime de Pilulis his, quod sæpius in minori dosi assumptæ facilius suam operationem exserant. Conducit etiam ut dosis separetur, altera pars enim assumitur leviter coenando, & cum suam per noctem aut insequente mane non exserit operationem, altera exhibebitur, id quod in aliarum etiam laxantium pilularum exhibitione observari poterit.

Pilulæ Antipodagricæ, Pillen wieder die Gicht oder das Podagram / *Pilules Contre la Goutte.* Dosis præservationis præsertim gratia ad grana quindecim triginta &c. sub Novilunium.

Pilulæ Aloëphanginæ, Haupt-und Magen-Pillen / *Pilules Aloëphangines*, ad evacuandum roborandumque stomachum commendantur. Dantur ad scrupulum unum drachmam semis & ultra.

Pilulæ Aureæ Nicolai, *Pilules Aurées* panchymagogæ habentur, & imprimis capiti sunt dicatæ. Dosis scrupulus unus ad scrupulos duos.

Pilulæ

Pilulæ Cochiæ Rhasis, starcke Haupt-Pillen / *Pilules Cochées*, ad pituitam evacuandam commendantur, præsertim in affectibus capitis & nervorum. Dosis scrupulus unus, drachma semis & ultra.

Pilulæ Emanuelis, Emanuels-Pillen / *Pilules d'Emanuel*. Nomen exinde obtinent, quod Comes quidam è gente Fuggerorum hoc nomen gerens iis frequenter usus fuit, alvum blande subducunt. Dosis ad grana decem viginti & ultra.

Pilulæ Hydropicæ aut *Hydroticæ Bontii*, Pillen wider die Wassersucht / *Pilules Hydragogues de Bontius*. Virtus ex nomine patet, aquam ortiter educunt, commendantur quoque in obstructionibus Mesenterii & Lienis. Dantur ad grana decem ad triginta & ultra.

Pilulæ Hypochondriacæ Bœcleri, Pillen wider die Miltz-Sucht / *Pilules antihypochondriaques*. Conveniunt in obstructionibus alvinis & Hypochondriorum, aliisque pluribus morbis: Dantur ad grana quindecim viginti, triginta & ultra.

Pilulæ Lucis majores, Augen-Pillen / *Pilules Lucis majeures*. Visum conservare & nervos opticos ab ostructionibus liberare dicuntur. Dosis scrupulus unus drachma semis & ultra.

Pilulæ Mastichinæ, de quibus sub Mastiche.

Pilulæ contra obstructiones, Pillen wider die Verstopffung / *Pilules laxatifs*, ad alvum laxandam & obstructiones alvinas curandas & præservandas. Dantur ad aliquot grana ad viginti.

Pilulæ Polychrestæ, Polychrest-Pillen / *Pilules Polychrestes*. Commendantur ad alvum laxandam, obstructionesque reserandas & laudantur in affectibus uterinis. Dantur ad grana quindecim viginti & ultra.

Pilulæ tartareæ Quercetani, laxirende Weinstein-Pillen / *Pilules de Tartre de Quercetan*. In obstructionibus Lienis Hepatis & Renum, ut & affectibus hypochondriacis commendantur. Dantur ad grana quindecim, triginta &c.

Varia porro alia medicamenta ingreditur aloe, unde porro prostant

Elixyr proprietatis Paracelsi, Paracelsi Magen-Elixyr / *Elixir de proprieté de Paracelse*. Ab authore sic dictum, qui asserebat, quod quemadmodum Aloë & Myrrha, mumias custodiunt à putrefiendi

fiendi aptitudine, ita hoc Elixyr corpus vivum à putredinis labe vindicet & à peste morbisque malignis præsertim, defendat. Stomacho quoque dicatum est, anorexiam atque dyspepsiam corrigit, vermes necat, urinam menses & hæmorrhoides pellit, in affectibus Hypochondriacis conducit, ictero que medetur, & alvum laxat. Dosis ad guttas decem viginti & ultra, si autem laxare debet, ultra drachmam est sumendum. Cholerici, siccioris naturæ homines & ad hæmorrhagias inclinantes ab hoc similibusque remediis sibi debent cavere.

Elixyr dulce, vel *Elixyr proprietatis dulce*, Magen-Elixyr/ *Elixyr doux*. Vocatur ita non quod dulcem obtineat saporem, sed quod acido careat. Viribus cum Elixyr proprietatis convenit, nisi quod ob menstruum alcalisatum in morbis nonnullis conducat, ubi acidum minus convenit. Datur quoque eadem dosi. Notandum quod Elixyria proprietatis cum alcalibus præparata se misceant vino & aqueis vehiculis sine præcipitatione.

Elixyr proprietatis Rhabarbarinum Jungkenii, laxierendes Magen-Elixyr. *Elixyr de proprieté laxatif avec Rhubarbe*. Hoc ab Elixyrio dulci in eo differt tantum quod ratione menstrui mitius sit & in majori dosi assumi queat, perque inferiora purget ob Rhabarbarum; datur ad drachmas duas usque ad unciam semis in vehiculo.

Elixyr aperitivum Clauderi, eröffnendes Elixyr/ *Elixyr aperitif de Clauder*. Virtutibus æmulatur Elixyr dulce, sed præstat in eo quod ob menstruum aqueum in subjectis, ubi spiritus exulare debet, verbi gratia in quibusdam febribus & etiam ipsis pueris exhiberi possit. Dosis ad guttas quindecim in junioribus, ad quadraginta & plures in adultis.

Elixyr Cachecticum Ettmülleri, *Elixyr Cachectique d'Ettmüller*, Vires ex nomine patent, obstructiones reserat humoresque viscidos & pituitosos incidit. Datur ad guttas triginta, quadraginta & ultra.

Elixyr viscerale Bæcleri, eröffnendes und stärckendes Elixyr/ *Elixyr visceral*. Virtutibus pollet iisdem ac Elixyr dulce eodemque modo usurpatur.

Tandem notandum quod Aloë sæpius etiam dissolvatur in Spiritu Vini, quæ Tinctura in vulneribus & ulceribus gangræna & carie ossium frequentissime vel per se vel cum Tinctura Myrrhæ usurpatur.

MANNA.

MANNA.

Sunt grana ex albo flavescentia, pinguia, figuræ variæ, quasi ex Salina quadam substantia concreta, collecta ex arboribus orni & fraxini in Calabria, Sicilia , agris Romanis, ubi sæpe coluntur, saporis subacris, subdulcis, pinguis & nauseosi, odoris nullius vel melliti.

Meminere Theologi Mannæ cœlestis, Philosophi aëreæ, Medici frumentaceæ quæ in Polonia ex seminibus alicujus graminis colligitur [etiam super folia borraginis reperitur. v. Hœfer. Herc. Med. p. m. 385.] item factitiæ à formicis alatis candicantibus in India Orientali [vid. Joh Ott. Helbig. C. N. C. Dec. 1. an. 9. & 10. obs. 194. p. 459. & Herm. Nic. Grimm. C. N. C. Dec. 2. an. 1. & 2. obs. 151. p. 369.] sed hæc fori nostri jam non sunt. Loquimur jam de illa specie arborum in Calabria &c. ubi diebus canicularibus potissimum succo seu nutritio seu alio luxuriantes, ab hujus copia fiunt tubercula, quibus hiscit cortex, ex quibus deinde profluit succus viscidus subdulcis , qui pomeridianis horis à Sole nonnihil condensatur, colligitur, & in clibano ulterius exiccatur. Non omnes indiscriminatim illæ arbores fundunt hanc mannam, sed quæ talis est, per annos quadraginta & plures mannam depromit.

Calabrina, quæ optima, fovet in substantia dulci gummosa virtutem laxantem, & in specie evacuant bilem , sed cave exhibeas iis qui bilem habent viscosam & ad icterum vergentem, ut & Hypochondriacis, Melancholicis & Scorbuticis, cum enim salia tam blanda sint , facile obtunduntur, & in corpore remanentia putrescunt. Vis ejus torminosa corrigitur cinamomo, tarda vero exaltatur ⊖e ♀ri, scammon. &c.

℞. Mann. ʒiß. cape ex ꝏ amyd d. rec. expr ad ʒiiß ex jusculo ad laxandam alvum, præcipue in colica, add. sem. fœnic vel cinam. pro correctorio.

℞. Mann ʒij Diagryd. gr. iij Crem. ♀ri. ℈j M. cape ex vino.

Datur infantibus per se ad ℥j. vel ʒj cum gr. ij vel iij diagrydii.

SAR-

MANNA, Manne/ MANNE.

Arabes aliique Mannam esse Mel aereum de coelo deciduum cum vulgo putarunt; sed ANGELUS PALEA & BARTHOLOMÆUS AB URBE Monachi Franciscani, qui anno 1543. in Mesuen commentarios ediderunt, jam eo tempore annotarunt Mannam esse revera succum concretum fraxini, tum vulgaris, tum sylvestris, quæ Ornus appellatur. Hanc sententiam pluribus observationibus confirmavit DONATUS ANTONIUS AB ALTOMARI, Medicus & Philosophus Neapolitanus, qui claruit circa annum 1558, nam superinjecto linteo per plures dies ac noctes supra fraxinos, ita ut ros ad eas pervenire non posset, inventa nihilominus est Manna in arboribus coopertis, quod fieri haud potuisset, cum supra linteum ne vestigium mellis adesset. Fatentur etiam omnes qui Mannam colligunt eam iterum ex iisdem arborum locis exsudare, sensim effluere atque deinceps coagulari. In fraxini Ornique caudicibus juxta corticem sæpius protuberant vesiculæ plenæ liquoris albidi, dulcis, qui crassescit & in optimam Mannam convertitur; hoc autem evacuato alius humor tenuior manifesto emanat & in grumos concrescit. Incisis fraxinis effluit idem liquor, & cicadæ aliaque insecta corticem ejus perforare deprehenduntur, ut lacrymam hanc sugant, his vero recedentibus manat è vulneribus idem liquor in Mannam concrescens. Cum fabri Lignarii Ornos secant, ut ex iis pro Vini doliis circulos parent, sæpe contingit, ut ex ipsis truncis & ramis per longum fissis & Soli expositis non parva Mannæ quantitas effluat, non solum-

lummodo è cortice sed, & è lignosa fraxini materia. Qui porro carbonibus faciendis operam dant, igne accenso ex Ornis, quæ prope fornacem adsunt, Mannam exsudare & coagulari sæpe conspiciunt. Notat insuper ALTOMARI, quotannis ex iisdem fraxinis, non vero ex omnibus indiscriminatim fluere Mannam, adeo ut non desint qui easdem arbores emant, tanquam singulis annis hoc vectigal producentes, suntque eodem in loco & ejusdem speciei arbores, quæ Mannam non proferunt. Demum refert idem author, Mannam emanare ea potissimum parte ex ramis, qua foliorum pediculi iisdem annectuntur, in his vero partibus vascula tenuiora sunt & facilius rumpuntur. Neque inepta est ejusdem observatio, quod Meridie tantum, ac calidissimis diei horis Manna exsudet è foliis. Majori enim caloris gradu opus est, ut succus ad folia perveniat, & extra vasa sua deferatur. Cœlo enim sicco & mense Julio in regno Neapolitano & Sicilia sponte fluit liquoris limpidi instar & sensim concrescit. Postridie cultri ope eam colligunt, ne à pluviis & cœlo udo liquescat, & in vasis vitreis condunt, ac deinde soli exponunt in chartis nitidis, donec manibus non adhæreat, aliter enim liquesceret & candorem amitteret. Manna spontanea à die 21. Julii ad finem usque Julii effluit, nisi adveniant pluviæ. Julio desinente Rustici corticem fraxinorum incidunt ad materiam usque, tunc à meridie ad sextam fluit idem liquor, & in grumos crassiores cogitur, caloris paulo intensioris ope. Quæ sponte fluit dicitur Italis MANNA DI FRONDA, eo quod è fraxini foliis sudoris instar ardente Syrio ejus guttulæ fluant, in granula magnitudine granorum tritici indurandæ. Quæ vero è vulnerato cortice emanat MANNA COACTA dicitur, ab Italis vero SFORSATELLA, & SFORSCATA seu MANNA DI CARPO.

Hanc sententiam plurimi postmodum propugnarunt, GAROBIUS, LOBELIUS, CÆSALPINUS, COSTÆUS, CORNELIUS CONSENTINUS, cæterique, qui majorem oculis fidem quam authoritati tribuerunt, nec obstat MAGNENUS, qui peculiarem quoque DE MANNA TRACTATUM scripsit. Non autem solummodo in Sicilia, Neapoli, inprimis in Calabria reperitur Manna, sed & in Oriente occurrit, quæ tamen apud nos rarior est. Datur etiam in Gallia MANNA LARICEA seu MANNA BRI-

ANSONENSIS, quæ propre Bryanſonium in Delphinatu è Laricibus defluit, ſed rarioris eſt uſus, præſertim cum Manna Italica in ſufficienti quantitate haberi poſſit.

Probatur Manna pinguis & quadantenus translucida, Maſtichæ ſimillima, ſaporis ſaccharáti & ſuavis, quæ tamen linguam modice mordet, recens, levis, ex albo tantillum ad ſubrubrum inclinans colorem, cujus grumi diſrupti, intus veluti Syrupo ſunt irrorati. Improbatur arida & intus veluti ſpongioſa, cinericei coloris, quæ morſu plane caret, rancida eſt nauſeoſa impura aut adulterata. Suſpecta eſt quæ Sennæ folia granis ſuis complectitur.

MANNA alia GRANATA dicitur, quod minoribus conſtet granis, alia MASTICHINA, quæ Maſtiches prope granis eſt æqualis. Communiter præſcribitur nunc MANNA CALABRINA, Manna/ MANNE DE CALABRE, nunc ELECTA, außerleſene Manna/ MANNE CHOISIE, quæ tamen non ſemper æque purgare ac Manna communis deprehenditur. Mannam principia ſalina acidulata & mucilaginoſa continere non dubitare poteſt, qui vel ad ſolum Saccharum reſpicit. Manna abſtergit, alvumque leniter ſubducit, ita ut infantibus recens natis cum oleo amygdalarum dulcium in pulmenti formam redacta, pro expurgandô meconio, propinetur, quo ultimo tamen caſu quam maxime cavendum ne diſpoſitio adſit ad Epilepſiam. Ob vim abſtergentem in pectoris pulmoniſque vitiis conducit, quia autem dulcis eſt facile bileſcit, hinc minus prodeſt in ſic dictis morbis calidis, febribus ardentibus & inflammatoriis, nec convenit cholericis, neque in variolis & morbillis promiſcue uſurpari poteſt.

Datur ad unciam unam, ad uncias duas & ultra. Adhibetur in juſculo, lacte, vino & aqua, decocto prunorum, paſſularum, decocto Caffee, decocto antifebrili, Infuſo Sennæ &c.

EX MANNA IN PHARMACOPOLIIS EXTANT

Manna liquida, ſolvirte Manna / *Manne liquide*, Doſis eſt ad unciam unam ad uncias quatuor. Commiſcetur etiam inſtar Mannæ ſimplicis aliis laxantibus atque purgantibus.

Manna Tabulata, & quando cremor Tartari additur, *Manna Tartariſata* dicta, tabulirte Manna/ *Manne en Tablettes* ou *Tartariſée*. Doſis utriuſque eſt ad unciam unam ad tres pro ſcopo purgandi.

Electua-

Electuarium laxativum de Manna, Manna-Lattwerg / *Electuaire de Manne*, tanquam laxans & lene universi corporis purgans commendatur, ad biliosos & Melancholicos succos educendos, ad jecoris renum viarumque urinalium calidam intemperiem mitigandam, obstructionemque reserandam. Dosis ad unciam unam & duas.

Electuarium diacassiæ cum Manna, de quo sub Cassia.

Syrupus de Manna laxativus, laxierender Manna-Syrup / *Syrop de Manne*. Infantibus propinatur ad unciam semis ad drachmas sex &c.

Pulticula de Manna, Manna-Müßlein / *Bouillie de Manne*. Laxat alvum leniter & absque multis torminibus; adhibetur præsertim in infantibus tenellis ad drachmas duas, unciam semis &c.

℞. Mannæ Calabrinæ partem unam, Nitri partes duas, inde in vesicam eamque optime ligatam impone aquæ calidæ ut solvantur, solutionem destilla per alembicum & prodibit aqua sapore amygdalarum amararum, quæ *Manna Meteorisata*, Magnatibus conducens ad unam aut alteram unciam alvum laxat.

SARCOCOLLA.

Est substantia gummosa in grumos vel sabulum concreta ex albo rufescens, quasique mannæ colore, spongiosa, lucentibus subinde micis permista, levi concussu in pollinem abiens, collecta ex tithymalo Persico spinoso sarcocollifero, saporis amaricantis cum obscura quadam dulcedine, odoris dum incenditur ingrati.

Convenit cum gummi ammoniaco, galbano, nisi quod major insit vis catharctica, quod acredo major testatur, ob dulcedinem suam specifice convenit in vitiis pulmonum & thoracis. Externe convenit in consolidandis vulneribus.

℞. Sarcocoll. ʒß extr. troch. alh. gr. iij Zinz. gr. vij syr. rof. q. s. f. pil. purgantes serum & pituitam.

℞. Myrrh. Aloë sarcocoll. ana q. v. f. pulv. pro consolidandis vulneribus.

Σαρκοκόλλα, quasi gluten carnis, CARNIGLUTINIUM, Gummi Sarcocolla Fleischleim / SARCOCOLLE OU COLLECHAIR.

Alii hoc Gummi ex arbore aut frutice spinoso defluere putant. Usus internus rarior. Externe ingreditur emplastra ad vulnera & fracturas. In lacte macerata ophthalmicum est, inflammationes oculorum, albuginem, nubeculas discutiens. Conducit quoque in maculis faciei delendis, & in hæmorrhagia narium sistenda.

OPOPANAX.

Est substantia resinosa gummosa ex rufo & albo flavescens mollecula, quasi ex grumis vel sabulo crassiori in massam redacta, collecta ex radice Panacis Sphondylii C. B. P. saporis acris amaricantis ingrati, aliquatenus nauseosi, odoris fragrantis gravis.

Ad galbanum accedit, & ob intensam acredinem habet vim potentiorem alvum deponendi, serum & pituitam educendi. Externe laudatur in herniis, præcipue carnosis discutiendis & suppurandis, ut & in scirrhis, nodis & gangliis resolvendis.

℞. Opopan. ℥ß. Castor. ℈j. borrac. gr. v. troch. alhand. gr. vj. syr. stœchad. q. s. f. pil. uterinæ in mensium obstructione & lochiorum suppressione.

℞. Opopan sagap. galban. ammon. ana ℥ij ℴℴ lumbr. vel philosoph. q. s. f. emplastr. ad hernias carnosas suppurandas.

SUCCI.

Ὀποπάναξ, OPOPANAX, quasi succus Panacis, OPOPANACUM, PANACIS LACRYMA, GUMMI PANACIS, Panaxsafft / Panax Gummi / OPOPANAX.

TOURNEFORTIUS in MATERIA MEDICA plantam, ex qua hic succus extrahitur, ignorari asserit. Interim plures alii ex

Pa-

Panace Heracleo deſumi cenſent. Eſt autem juxta ipſum Tournefortium Sphondylii ſpecies, ſcilicet

Planta flore roſaceo & umbellato, plurimis petalis conſtante, inæqualibus cordiformibus, in orbem poſitis & calyci inſidentibus. Is autem abit in fructum compoſitum ex duobus ſeminibus amplis planis, ovatis, apice introrſum emarginato, ſtriatis, involucrum plerumque deponentibus, lituris nigris, qua parte ſibi adhæreſcunt, notatis.

Sphondylium majus ſive Panax Heracleum quibusdam J. B. 3. p. 2. 161. Panax Sphondylii folio, ſive Heracleum C. B. Pin. 157. Panaces Heraclium vel potius Sphondylium alterum Dod. Pempt. 307.

In Syria Boeotia & Macedonia reperitur. Colitur etiam in hortis.

Laudatur Opopanax etiam in affectibus uterinis, putredinique reſiſtit. Conducit ad affectus capitis & nervorum frigidos, ad pectoris vitia & ad ventriculi cruciatus, ut & ad Obſtructiones viſcerum. Suffitus Opopanacis in delapſu Uvulæ laudatur.

SUCCI CONCRETI MUCAGINOSI DULCES.

SACCHARUM.

Eſt ſubſtantia gummoſa, facie ⊖is contuſi, excocta ex expreſſo ſucco arundinis ſacchariferæ. Ita fit in India Orientali & Occidentali; agri probe aratro perfoſſi conſeruntur articulis Cannæ ſacchariferæ, exſurgunt hinc arundines digitos quatuor circiter craſſæ, quæ dum ad altitudinem hominis aſcendunt, revelluntur à radice, in conſtitutas vehuntur molendinas, ibidemque ſuccus omnis ex iis exprimitur, qui niſi intra 24. horas coquatur, aceſcit, nec ulla arte reduci poteſt. Coquitur autem primo lixivio forti, ut viſcoſitas hæc melius incidatur ad ſpiſſitudinem mellis, hinc iteratur coctio ſine calce, ſi nimium ebullit, fervor hic ſupprimitur

mitur affuso oleo vel tantillo butyri, vel continua debet fieri agitatio; coctus infunditur in vasa conifera & exponitur Soli ut indurescat, talis defertur ad nos, ubi varias adhuc subit solutiones & crystallisationes.

Constat mucagine temperata dulci cum blanda acredine, quibus nominibus tam alimentum, quam medicamentum est, temperans & obtundens quævis acida, resolvit quævis rigida & aspera. Indi coquunt in aqua cum pauxillo farinæ ad nutritionem.

Promovere urinam experientia docuit, specificum est in tussi, raucedine, asperitate aliisque pulmonum vitiis. Melancholicis, hypochondriacis, hystericis, febricantibus &c. ob facilem sui acescentiam sacchari largior usus non convenit. Externe vulnerarium & opthalmicum est.

℞. Sacch. q. v. coq. c. ▽ q. s. in form. syr. vel julepi add. sacch. ♄ni tantillum, cape contra inflammationem faucium cum raucedine.

℞. Spir. vin. vulgar. q. v. M. c. sacchar. & accende -ꭥ-um, deflagret, cape hanc massam cochleatim pro raucedine & catarrhis.

Fiunt etiam clysteres cum saccharo sic pro infante, ℞. juris ping. ℥vj sacchar. ℥j stimuletur ⊖e gemmæ pro alvo laxanda.

SUC-

Σάκχαρ, σάκχαρον, ZUCCHARUM, MEL ARUNDINACEUM, MEL CANNÆ, ZUCCARUM, Zucker/ *Sucre.*

Planta Saccharifera ad Arundinem à Gramine nonnisi magnitudine discrepantem ab omnibus refertur, vocaturque

Arundo Saccharifera C. B. Pin. Arundo Saccharina J. B. 2. 531. & Raji Hist. 1278.

CANNA SACCHARIFERA Zuckerrohr/ CANNE à SUCRE

CAN-

CANNAMELE, ſex vel octo pedes quandoque & ultra longa, craſſiſſima, geniculata, foliis utrinque longis anguſtis, ſtriatis obvoluta, fungoſa & medulloſa, intus dulciſſimo ſucco ubertim referta, radices habet ſucculentas & dulces, è quibus germina erumpunt, quæ decenti & legitimo tempore transplantata virent & adoleſcunt.

De Succi Saccharini coctione ita loquitur PISO. Per canales & ductus ligneos in ampliſſimos æreos cacabos derivatur, in quibus continenter nunc vehementius, nunc lenius ferveſcit, frigidæque aſperſione intenſior ebullitio coercetur, ut ſubſtantia minus conſumatur. Ab hoc ſucco in primo aheno conſiſtente modicoque ſubſtructo igne paulo fæculentior & copioſor ſpuma aufertur, vocaturque Cagaſſa, quæ ſolis pecoribus eſcam potumque ſuppeditat. Sublata Cagaſſa liquor, quem Hiſpani Caldo vocant, in proximum ahenum effunditur, in quo coquitur & prægrandi cochleari crebris foraminibus pertuſo à ſordibus liberatur. Ut exquiſitius immundities ſecernatur, forte quoddam lixivium, affunditur. Hinc per linteum percolatur, ac tandem ſuccus eo pacto noviſſimum excrementum, ſi quod habet, deponit. Hæ fæces mancipiis victum ſufficiunt, qui iis contenti tam improbos atque indefeſſos labores, exhauriunt, quippe toto ſemeſtri æſtivo noctes atque dies perpetuo molendina agitantur. Vinum quoque exinde conficiunt, quod avidiſſime appetunt incolæ. Porro minores qui ſubſequuntur Cacabi alii ſunt ad concutiendum alii ad coquendum parati. In quibus ſuccus jam dictus tantiſper condenſatur, donec Sacchari conſiſtentiam acquirat. Ad hæc vehementi & arduo labore primum in majoribus tum in minoribus ahenis inter coquendum capaciſſimis cochlearibus agitatur quatiturque, & ad altitudinem viginti plus minus pedum attollitur, unde rurſus in vaſa prolabatur. In cacabis minoribus ob ignem intenſiſſimum vehementioris ebullitionis habenda eſt ratio, ſtatutiſque temporibus olei modicum guttatim inſtillatur, ne ignis vehementia Saccharum aliquid detrimenti capiat. Obſervatu dignum ſi oleum majoribus inderetur ahenis, in quibus liquor primo Caldo dictus purificatur Saccharo conficiendo plane foret ineptus; viciſſim ſi minoribus lixivium ſicut majoribus infundatur, æque impoſſibile ſaccharum conficere. Si denique momentum ſucci Limonii vel acidi injiciatur ſacchari conſiſtentiam nunquam acquiret, ſed in totum perditur. Formæ porro fictiles innumeræ, quando ſuccum fluidum acceperunt, or-

ordine asseribus perforatis in amplissimis ædibus imponuntur mox superimposito luto humefacto, dicta vasa à melle quod subfusco antea colore saccharum tingebat, repurgantur. E formis excussum candidum à nigricante Mascavado dicto separatur & in frusta redactum soli sereno exponitur probeque exiccatur donec cistis recondatur. Nondum tamen sic depuratus sufficienter hic succus deprehenditur, sed novo indiget opere. Saccharo nimirum huic, verba sunt, LANGII, lixivium calcis vivæ affunditur, simulque aliquot albuminum ovorum, quo sordida adhærens pinguedo spumæ sub forma removeri possit, dum massa ad ignem fervet. Rursus nunc vasis pyramidalibus inversis infunditur liquor satis inspissatus, ac denuo massæ quodammodo in illis refrigeratæ argilla latiori basi applicatur, idque aliquot vicibus, inferiori ostio aperto subducitur aqua superflua. Tertia vice reiteratur labor.

Varium prostat Saccharum vel à forma, vel a loco, unde adfertur & excoquitur atque purificatur, denominatum.

SACCHARUM MISCELLANEUM CONFUSANEUM sive FARINACEUM, in doliis & cistis allatum, Caßaun-Zucker/ Meng-Zucker/ CASSONADE OU CASTONADE, quod majorem largitur dulcedinem, & Syrupi etiam exinde confecti, non tam facile, ut ita loquar, candisantur aut in crystallos abeunt.

SACCHARUM PYRAMIDALE à figura, Zuckerhut/ Hutzucker/ SUCRE EN PAIN, id quod nunc magis nunc minus repurgatum sive, ut ajunt, refinatum est, estque rursus varium. MADERENSE ab insula Madera dictum, præfertur, SEBIZIO dicente, reliquis Sacchari generibus estque ad siccas confectiones accommodatissimum.

SACCHARUM MELISIUM sive MELITEUM ab insula Melita seu Maltha ex quorundam opinione, vel potius ab insula quadam occidentali dictum, Melis/ Melis-Zucker oder Speiß-Zucker/ SACCHARUM CIBALE, medium est inter Canarium & Thomæum; illo enim deterius, hoc melius, quia eo purius nitidius candidiusque. Friatur quidem facile sed manibus farina mediocriter adhæret, idque propter lentorem & pinguedinem aliquam, quam in se habet. Probatur quod foris & intus candicat, quod autem foris tantum est album, intus vero subrufum improbatur.

SACCHARUM CANARIUM sive CANARIENSE, ab insulis Canariis dictum, Canarien-Zucker/ Maderensi proximum bonitate, ut

rursus

rursus SEBIZIUS disserit, optimum nivis instar candidissimum, minime lentum ac pingue, sed malleo percussum in solidas dissiliens particulas, cum dentibus atteritur quodam strepitu crepans, & si resolvatur aqueam habens claritatem. Quando & hoc adhuc despumatur & depuratur prodit

SACCHARUM FINALE sive FINUM aut FINISSIMUM à summa & quasi finem acquisita puritate & candore appellatum, SUCRE ROYAL. Ubi notandum quod Saccharum hocce ut & aliud pyramidatum quodvis charta cærulea sit involutum; porro illud observatu dignum, quod Saccharum solidius cultro rasum atque confrictum, tempore nocturno scintillas igneas de se spargat. Sunt qui dicunt Saccharum finissimum non esse optimum, ob qualitatem quandam nocivam à calce viva contractam, quamvis autem hic metus non multam attentionem mereatur, interim non tantam largitur dulcedinem.

SACCHARUM THOMÆUM sive THOMASINUM, SACCHARUM RUBRUM, Thomas-Zucker/SUCRE ROUGE, ab insula à Thoma nomen habente hoc modo appellatum. Paratur tamen etiam alibi ex Syrupo Saccharino de quo mox. Solidum diu non manet, sed propter lentorem & pinguedinem humescit. Saporem cæteris quidem habet dulciorem sed minus suavem. Eligendum quod pingue densum, candidius & quod non adeo lentum, & fractu contumax, cum malleo percutitur. Abstergit & laxat, conducit in affectibus scorbuticis & hypochondriacis. Adhibetur in jusculis prunorum & passularum, immiscetur quoque clysteribus.

SACCHARUM LIQUIDUM, MELAZIUM, MEL SACCHARINUM, MEL SACCHARACEUM, Zucker-Honig/Zucker-Syrop/SYROP. Simile est Melli liquido, estque nil aliud, quam liquor ex panibus seu pyramidibus Saccharinis recens paratis effluens, vel etiam spuma Sacchari collecta denuo cocta & quantum licet purificata. Manet semper liquidum.

Saccharum Chymice resolutum exhibet phlegma, spiritum acidum & oleum, fermentatione abit in Spiritum ardentem, uti illud facile comprobari potest Cerasis Saccharo liquidiore conditis. Melli utique præfertur, interim tamen & caute cum Saccharatis agendum. Cum oleo amygdalarum dulcium assumptum colicis doloribus medetur, cæteris videlicet paribus. Egregium vulnerarium simulque concretum balsamicum & putredini resistens existit, & in ulceribus putridis con-

conducit, convenit quoque ob vim abstergentem in nebulis & ungue oculorum. Nocet scorbuticis, biliosis flatibus obnoxiis, atque haud raro infantibus. Gingivis infensum est, reddit halitum fœtidum & dente nigros ac cariosos. vermes quoque alit. Clysteribus interim immiscetur ad vermes deorsum alliciendos, & anthelmintica remedia per os sumenda commode isto occultantur.

Tantus Sacchari apud Pharmacopoeos usus est in parandis Syrupis, tabulatis, trochiscis, tragematibus, confectionibus & incrustationibus radicum, seminum, corticum, fructuum florum &c. conservis, conditis, & electuariis, ut merito inter eorum Evangelistas locum obtinuerit, prouti disserit aliquoties jam citatus SEBIZIUS, qui porro ita pergit. Quid de cupediariis, crustulariis, libariis, uno verbo pistoribus dulciariis dicam, qui panes suos biscoctos, sive buccellatos, panes Marci, placentas, liba, scriblitas globulos, spiras, pemmata, alia partim ex Saccharo conficiunt, partim confecta Saccharo conspergunt. In culinis quoque multum usurpatur. Sed qui omnia Saccharo condiunt coqui, absurdissime procedunt, falsum enim est proverbium, nullum cibum Saccharo corrumpi & deteriorem fieri. Saccharum Lac à coagulatione præservat, unde offis ex lacte paratis aliisque Lacticiniis injicitur, & in cura Lactis minime omittitur: impedit etiam, quo minus Lac in butyrum cogi queat. Curiosum est quod Saccharo dissoluto, & ad liquorem rubicundum cocto, aut etiam ad siccitatem usto, aqua vel vinum insigniter colorari, usque etiam ad rubedinem queat. Qui color permanens est & ab que noxa.

Præter supra allegatas Sacchari species aliæ adhuc prostant.

SACCHARUM CANDUM, CANTHUM sive CANDIDUM, vel à candore, vel ab angulosa figura dictum, LUCIDUM alias & CRYSTALLINUM dictum, estque rursus duplex ALBUM alterum clarum, & pellucidum, weisser Zucker-Candel oder Candit / SUCRE CANDI BLANC, ex Saccharo Canariensi aut alio fino crystallisatum, alterum RUBRUM, rother Candit / SUCRE CANDIT ROUGE, ex Saccharo præsertim Thomæo paratum, quod priori vilius existit.

SACCHARUM HORDEATUM, Gersten-Zucker / Zucker-Dorsch / SUCRE D'ORGE, quod cum aqua hordeata quidem debet coqui, sæpius autem cum aqua simplici paratur. Eligi debet hoc saccharum coctum recens, siccum, flavum, transparens, coloris succinei,

nei, fragile, saporis dulcis & suavis, lente in ore liquescens. Convenit in tussi aliisque affectibus pectoris ad mitigandam acrimoniam lymphæ & ad expectorationem promovendam. Coincidit cum hoc ratione virtutum & præparationis.

SACCHARUM PENIDIUM, SACCHARUM PENIDIATUM PENIDIA ALPHOENIX, Zuckerpenit/ PENIT, OU EPENIDES. SUCRE TORS. Non est nisi saccharum fortiter coctum & in baculos contortum. Eligendum candidissimum, rarissimum ac levissimum. Alvum laxat, unde mulierculæ quædam saccharum hoc cum oleo amygdalarum dulcium infantibus recens natis exhibent.

De *Tabulis Manus Christi, Sacchara Rosato, Sacchara Cando Violato*, suis locis dictum.

SUCCUS GLYCYRRHIZÆ.

Est glycyrrhizæ siliquosæ vel Germanicæ C. B. P. radicis succus expressus, ignis calore inspissatus & in glebas redactus, coloris nigricantis, saporis subacris & dulcis, odoris debilis. Convenit cum propria radice è qua conficitur.

℞. Succ. glycyrrh. solv. in ▽ Puleg. f. haustus contra tussim.

℞. Succ. glycyrrh. ℥j sacch. cand. in ▽ puleg. solut. f. morsuli pectorales.

℞. Aur. foliat. volum. v. vel vj succ. glycyrrh. in ▽ fœnic. solut. f. pilulæ in fluxu nimio salivæ à ☿libus, quibus si alvus foret adstricta add. resin. jalap. gr. v ⊖ ☿ri gr ij. sic enim ubi erunt imprægnatæ globulis ☿ij per alvum secedent è corpore.

MEL.

SUCCUS LIQUIRITIÆ, a quo non discrepat extractum, Süßholtz-Safft / Lack Ritzen Safft / Bärendreck JUS DE REGLISSE.

Advehitur vel ex Franconia vel ex Hispania, qui in baculos formatus est, unde Gallis dicitur JUS DE REGLISSE EN BATON, OU D'ESPAGNE.

Hic ſuccus ad ſcopos ſupra dictos de radice, in ore detinetur, ubi ſenſim liqueſcens deglutitur. A quibusdam parvæ exinde formantur placentulæ.

Notat de hoc ſucco ETTMÜLLERUS, quod ſæpiſſime variis quisquiliis inquinatus ſit, adeoque opus habeat, ut ſolutione, filtratione ſeu tranſcolatione lento & moderato igne facta inſpiſſatione, depuretur. Ob eandem rationem CHARAS jubet, ut quilibet, qui Theriacam, cujus hic ſuccus eſt ingrediens, conficere vult, hunc ſuccum propriis paret manibus.

EX HOC SUCCO IN OFFICINIS PARANTUR

Trochiſci Becchici nigri, ſchwartze Huſten-Täffelein / *Trochisques pectorales noirs.* Conveniunt præſertim in pertinaciori tuſſi cui quædam vaſorum læſio juncta eſſe videtur.

MEL.

Eſt ſubſtantia liquida craſſiuſcula ex albo flaveſcens, nata in variis vegetabilium floribus & ab apibus in iisdem collecta.

Cum ſaccharo convenit, aſt temperatius, 🜀uoſius & magis anodynum eſt.

℞. Mell. q. v. camphor. par. applica vulneribus mundificandis, vel add. 🜀 vin. 🜄 reg. Hung. vel balſ. Peruv. pro eodem uſu, add. virid. æris ſi ulcus ſit malignum, add. ſacch. ♄ni ſi ſit cum inflammatione.

℞. Mell. deſpum. ℥iij paſſul. major. ℥iiij liquirit ℥j ſacch. cand. ℥v. vin. Hiſpan. ℥vj bulliant invicem f. conditum, add. ad gratiam 🜀 🜍is per campan. in aſthmate & tuſſi expertiſſimum.

℞. Mell. ℥ß. 🜄 Cinam. ℥j. 🜀 ⊖ ✳ci ʒj f. mixt. add. etiam flor. benz. ℈j.

GUM-

Μέλι, Honig / MIEL.

à LANGIO definitur, quod ſit ſubſtantia liquida conſiſtentiæ tamen craſſioris coloris ex albo flaveſcentis, ſaporis dulcis ab apibus congeſta intra alvea cerea quadrata.

Quid

Quid proprie mel sit, & quomodo colligatur, magnus inter authores est dissensus. Quidam chylum apum in ventriculis earum consummatum & vomitu intra favos rejectum cum MOUFFETO esse contendunt. Alii cum ARISTOTELE, PLINIO, RAJO, DALE, volunt esse rorem dulcem de cœlo deciduum, eo quod rore tali deciduo integra fere apum agmina evolent, miraque industria & maxima festinatione sese melle onerent illudque ad alvearia devehant, multoties eundo & redeundo, donec ros solis fuerit dissipatus. Huic tamen sententiæ alii contradicunt, statuentes mel tantummodo florum progeniem seu succum in illorum partibus natum esse, & quidem se fundant in iis argumentis, quæ LANGIUS ex aliis collegit, quod apes non colligant summo mane, dum flores roscidi sunt, sed magis die fervente, quod non versus cœlum prospicientibus floribus ac foliorum partibus insideant apes, sed versus terram pendulis, imo repant ad interiora & abdita florum, quo ros qui summa tantum foliorum & florum attingit, pervenire non potuit, quod quibusdam floribus mellea dulcedo jam insit, quæ gustu deprehendi potest, v. gr. in floribus Lamii albi, Jasmini, Melianthi &c. Quærunt porro cur, si mel ex aëre venit, à certis duntaxat collligatur plantis, non à festucis aliisque corporibus, quibus apes non insidere certo constat.

Nonnulli statuunt, Mel nihil aliud esse nisi extractum seu Balsamum florum, sæpius tamen cum subtiliori & volatiliori roris substantia conjunctum. Modus generandi quoque est controversus. Chylum apum esse vomitu rejectum supra dictum. Sunt, qui apes succum melleum è floribus ore colligere quidem, attamen non ingerere sed ipso duntaxat crura & costas onerare dicunt. Alii probabilius esse asserunt, apes succum gummoso resinosum vegetabilium, quem hinc inde è floribus exsugunt, una cum subtiliore & volatiliore rore nocturno subactum colligere, sub lingua in vesicula quadam magnitudine grani Milii deponere & per fermentationem maturatum iterum evomere, & in foveis cereis recondere; ubi sensim sensimque deinde in temperatum mel perfectum abit.

Mel differt tum ratione temporis, quo colligitur, hinc aliud autumnale, aliud hyemale, quod omnium pessimum, tum pro varietate loci & plantarum. Imprimis autem ratione coloris differt, estque duplex ALBUM & FLAVUM. ALBUM absque adhibito igne è favis novellis per se deffluit, hinc etiam MEL VIRGINEUM Jungfern-

Honig/

Honig/ MIEL VIERGE, appellatur; FLAVUM ex omnis generis, novis nempe æque ac vetustis favis ad ignem cum pauca aqua calefactis & in saccos immissis exprimitur, sic nempe Mel transit remanente in sacco cera: Est autem flavum albo impurius, quia non impediri potest, quo minus aliquid ceræ quoque transeat. Notandum etiam quod Mel Virgineum quoque vocetur illud quod novellæ apes conficiunt ex flavo albicans. Mel album debet esse novum, consistentia neque crassum, neque concretum neque dilutum nimis, clarum, odoris aromatici jucundi, saporis dulcis cum grata acredine conjuncti. Flavum Mel eligendum est pellucidum, justæ consistentiæ, nec nimis crassæ nec nimis dilutæ, coloris ad aurum vergentis, odoris grati. Vitetur autem imprimis in mellis electione favus aranearum telis refertus.

Vir. Mel habet singulariter penetrantem, atque abstergentem, acrimoniam in corpore temperat, partes læsas internas indeq; dolentes demulcet, nutrit, sordes & viscositates primarum viarum detergit & resolvit. Potiones mellitæ conveniunt in ventriculo copiosa crassa ac viscida pituita onerato: in affectibus pectoris & pulmonum, in tussi, asthmate & similibus affectibus prosunt, conveniunt itidem in renum & partium urinariarum affectibus. Conducit Mel senibus & subjectis pituitosis, biliosis vero hypochondriacis, hystericis & Melancholicis nocet, habet enim hoc vitii Mel, quod brevi in corpore bilescat. Ingreditur clysteres & gargarismata, emollit, suppurat, vulnera & ulcera mundificat, putredinemque arcet, unde ingreditur digestiva. Olim ad edulcorandas potiones syruposque conficiendos adhibebatur, hodie in ejus locum successit Saccharum, nihilominus tamen ad condituras adhuc præsertim à pauperibus adhibetur. Ex melle cocto fiunt suppositoria.

Multa cibariorum genera ex Melle parantur Placentæ, Liba aliaque dulciariorum opera. Mel cum aqua mixtum vel simpliciter vel per coctionem Hydromel vocatur: de Aqua mulsa simplici Hippocratis aphorismus ita loquitur. Si velis nosse an mulier conceperit, aquam mulsam potui dato & si ventris tormina patiatur concepit, sin minus non concepit. In multis regionibus parantur MULSÆ, MEDÆ, MEDONES, Meth/ ex aqua, Melle, & speciebus aromaticis quandoque, qui potus etiam cum tempore & per fermentationem vinosum acquirunt saporem, tantæ virtutis & efficaciæ, ut non minus ac generosissima Vina inebrient, FRIDER. HOFF-

HOFFMANNUS IN SCHROEDERUM notat genuinum Turcarum Rusma è melle confici quod ad spissitudinem coctum locoqne dropacis impositum cum violentia abrumpitur. Curiosum est quorumdam assertum quod si in magnum cadum melle plenum panis secalini tosti tantillum injiciatur, totum mel abeat in copiosissimas formicas, quod phoenomenon quidam pro stabilienda generatione æquivoca allegant.

IN PHARMACOPOLIIS PLURES EX MELLE, quod unus etiam est ex Evangelistis Pharmacopœorum, COMPOSITIONES EXTANT

Mel anthosatum, Mercuriale, Nenupharinum, Rosatum atque *Violatum*, de quibus suo loco dictum.

Oxymel simplex, gemeiner Sauer-Honig/ *Oxymel simple.* Commendatur in affectibus pectoris, pituitosis & asthmaticis, datur ad cochlear dimidium, ad cochlear unum, aliquoties de die.

Oxymel Scilliticum & *Oxymel Helleboratum*, de quibus jam sub Scilla & Helleboro actum.

Aqua Mellis, destillirt Honig-Wasser/ *Eau de Miel.* Inseruire potest interne ad urinam & menses ciendos, utplurimum autem usurpatur externe ad capillos adaugendos.

Spiritus Mellis, Honig-Geist/ *Esprit de Miel.* Interne habetur aperitivus & diureticus, datur in julapiis ad gratam aciditatem. Externe in capillis producendis & flavedine tingendis celebratur.

Elixyr Mellis Waldschmidii, Honig-Elixyr/ *Elixyr de Miel de Waldschmid.* Datur in asthmate præcipue stomachali & difficultate respirandi cum tussi conjuncta, ubi appetitus languet, & anxietas circa præcordia adest. Dosis ad guttas viginti, tiginta & plures.

GUMMOSA AQUOSA CRASSA.

GUMMI ARABICUM.

Est substantia in grumos variæ magnitudinis & formæ condensata, foris superficie granulata, pallide flavescens vel omnino albicans, intus pellucida vitri instar, collecta ex arbore Ægyptiaca Acacia dicta, saporis aquei viscosi lenti odoris nullius.

Gummi Arabicum optimæ notæ est vermiculatum, purius enim illud & candidius.

Ratione ▽eæ substantiæ in quam totum resolvitur, temperat, incrassat lympham acriorem & tenuiorem, & proinde in raucedine orta à catarrhis tenuioribus mulcet: in stranguria & acri sanguine specificum est, recentiores nonnulli commendant ad stranguriam & urinæ ardorem h. m. ℞. Gumm. Arab. ʒß Nuc. Mosch. ℈j f. pulv.

℞. Gum. Arab. ʒß sacch. cand. ʒj ▽ sperm. ran. ℥ij f. gargarisma ad faucium asperitatem; adde sacchar. ♄ni si inflammatio adsit.

℞. Gumm. tragac. Arabic. ana ℈j succ. glycyrrh. ʒß sacch. cand ℥j ▽ rosar. q. s. f. l. a. trochisci vel rotulæ ad raucedinem & faucium asperitatem.

TRA-

GUMMI THEBAICUM, GUMMI BABYLONICUM, GUMMI SARACENICUM, GUMMI ACANTHINUM, Arabisch Gummi/ GOMME ARABIQUE, GOMME.

Gummi Arabicum quoniam ex Arabia felici & Ægypto potissimum adfertur, ex Acacia admodum spinosa, cujus folia adeo parva & multa sunt, ut vix numerari queant, profluere dicitur. Quod autem communiter pro Gummi Arabico divenditur, adfertur vel ex Guinea, vel est Gummi ex arboribus nostratibus, prunis, cerasis aliisque collectum. Interim tamen debet esse clarum, transparens, nitidum.

In pleuritide jubent ut recipiatur pomum excavatum & impleatur Gummi Arabico coquaturque ad ignem & coctum ita assumatur. Laudatur in hæmoptysi, mictu cruento, aliisque fluxibus. Conducit in conglutinandis ulceribus & vulneribus nec non ad immodicas gingivarum cruentationes, hæmorrhagias præterea sistit, & cum aceto solutum atque illitum serpigines curare dicitur; sicut quoque in ambustis cum albumine ovi applicitum pustulas præcavere dicitur. Si solvitur in aqua quadam ophthalmica, asperitates pruritus & dolores oculorum solvit. Ad varios denique domesticos & necessarios usus multum prodest.

TRAGACANTHA.

Est substantia gummosa, lucida, alba, tenax, levis gracilis,

col-

collecta ex radice tragacanthæ, quæ in agris Massiliensibus copiose alitur, saporis subdulcis & mucilaginosi.

Crassiore mucilagine constat, quam Gummi Arabicum, cum cujus virtute cæteroquin convenit.

℞. Succ. glycyrrh. ʒj. terr. Japon. ʒj sacch. cand. ʒiij opii gr. v. mucilag. tragac. q. v. f. trochisci sublinguales ad excipiendos humores catarrhales.

RE-

Τραγάκανθα, quasi diceres SPINAM HIRCINAM, Traganth/ Bocksdorn/ Bocksdistlen/ BARBE RENARD, EPINE DE BOUC.

Est planta flore papilionaceo, ex cujus calyce surgit pistillum, quod deinde abit in siliquam bicapsularem, seminibus fœtam reniformibus. His notis addenda sunt folia bina veluti coniugata, costæ adhærentia in mucronem sæpe abeunti.

Tragacantha Massiliensis J. B. 1. 407. Tragacantha C. B. Pin. 388. Clus. Cur. post. add. 60.

Hæc arbuscula magno numero in Syria inprimis circa Aleppo ut & in Candia crescit. Multum quoque in Gallia circa Massiliam reperitur. Gummi ex hoc frutice vocatur TRAGACANTHA TRAGACANTHUM, Traganth/ Tragant-Hartz/ GOMME ADRAGANTH.

Gummi Tragacanthum quod flavum & nigricans est merito rejicitur. In aqua hoc gummi facile in mucilaginem resolvitur, & hujus ratione egregium est in tussi sicca, & raucedine, aliisque affectibus pectoris, pro demulcenda acrimonia, remedium, involvit, temperat, fluxus mitigat, præsertim ubi serum acre abundans est, & bilis caustica & subtilis adest, hæmorrhagias mitigat, & acrimoniam urinæ tollit, unde in dysuria, exulceratione renum, & stranguria convenit, partes exasperatas excoriatas & fissuris laborantes egregie demulcet. Convenit in fissuris manuum, pedum, papillarumque, item ad inflammationes oculorum cum lacte vel aqua rosarum. Miscetur Vitriolo ad Solem calcinato, ad pulverem sympatheticum constituendum. Pharmacopoei non possunt pulverisare hoc gummi, nisi in mortario calido aut tempore summe frigido. Cum dissolutum tragacanthum in aqua, mucilaginem aut gluten egregium nitidum & transparens exhibeat, adhibetur in variis rebus e. gr. in trochiscis &c. formndis

IN OFFICINIS PROSTANT

Species diatragacanthi frigidæ, kühlendes Traganth-Pulver/ *Poudre diatragacanth froide.* Incrassant & inviscant, unde conveniunt in defluxionibus catarrhalibus tenuibus & acribus, tussi pleuritide &c. Exhibentur ad drachmam semis ad drachmam unam.

Pulticula de Tragacantha, Traganth-Müßlein/ *Bouillie d'Adraganth.* Convenit in doloribus abdominis & intestinorum in infantibus, ut & in tussi à materia acri in affectibus renum & vesicæ, datur ad cochlear dimidium ad unum.

RESINÆ OLEO CRASSO CONSTANTES.

BITUMEN JUDAICUM.

Naturam & essentiam picis imitatur.

℞. Bitum. ʒj ladan. ℈j. ℴℴ d. caryoph. gt. vj. ℴℴ succin. q. s. f. balsam. apoplecticum.

CO-

BITUMEN BABILONICUM, ASPHALTUM, Juden Pech/ BITUME DE JUDÉE.

Est Bitumen solidum, nigrum, pici nigræ simile cum splendore, ponderosum, fragile, inflammabile, odoris dum accenditur fortis & ingrati.

Sunt qui putarunt esse succum ex arboribus resiniferis in mare mortuum defluentem, alii autem melius cum LANGIO censent, scaturire ex terra sub forma fluida, sub qua etiam aquis innatare solet, donec tandem ad littora depositum concrescat densetur, ac tenacissimum reddatur. Reperitur magna in copia in mari seu Laca Aphaltite aut mari mortuo, ex quo extrahitur. Tantum fœtorem ibidem exhalat ut etiam aves supervolitantes inde interemptæ in mare delabantur, in quo præterea nulli quoque pisces aut ullum aliud animal subsistere posse dicunt.

Discutit, glutinat, resolvit, attenuat & mundificat. Olim apud Ægyptios in balsamatione cadaverum plerumque usurpabatur. Hodie ei substituitur Pissasphaltum, ex hujus Bituminis cum pice commixtione ortum, ad balsama tingenda adhibetur.

CO-

COLOPHONIUM.

Est substantia resinosa, arida & indurata flavescens, ex resina vel laricis vel abietis vel terebinthi excocta, saporis pinguis oleosi & resinosi.

Lenit, temperat, emollit, simulque urinam provocat, ejusque acredinem temperat, pro quo scopo solutum cum -ʃ-u vini exhibetur, usus externus tamen frequentior est interno.

℞. Colophon. q. v. Spir. vin. rectific. q. s. f tinctura, nonnullis ⊙ potabile dicta, contra morbos chronicos ab obstructionibus dependentes.

℞. Colophon. q. v. ⁂ lil alb. q. s. f. liniment. ad mammas induratas, add. quoque emplastr. de sperm. ceti.

CERA.

COLOPHONIA, Colophonium/Geigen-Hartz/ab usu, COLOPHONE. Remanet post destillationem Spiritus & Olei Terebinthinæ. In pulverem si redigatur, & pulvis per candelam accensam dispergatur, flammam concipit & fulgur repræsentat.

CERA.

Est substantia oleosa flavescens ex favis apum vel solis vel ignis calore extracta, saporis lenti & ⁂si, odoris debilis, sed non ingrati.

Cera alba est substantia ceræ flavæ simillima, coloris albi, ex cera flava multiplici ▽æ infusione & in Sole exiccatione in alborem conversa, saporis cum cera flava ejusdem, odoris debilioris.

Particulis oleosis mollioribus constat quam colophonium, hinc quoque potentius emollit, interne autem à nonnullis commendatur in fluxu alvi & ictero. Externus usus frequentior est in linimentis & emplastris pro basi.

℞. Ceræ, vitell. ovi ad duritiem coct. croc. or. gr. vij syr. absynth q. s. f. pil. ad icterum.

℞ ⁂ ceræ dest. ad gt v. exhibe cum ▽ petrosel. in passionene phritica & urinæ suppressione. RE-

Κηρὸς, Wachs / CIRE.

Cpes ceram pedibus suis agglutinatam in alveos apportantes, ex eadem cellulas quadratas & invicem muro quasi quodam separatas, exstruunt, in quas cellulas non tantum mel, sed & ova, è quibus novæ deinde prodeunt apes, deponunt. Cera hæc anno primo est albicans, secundo flava, tertio fusca & tandem nigra. Cera est vel nativa, vel factitia. Illa favos proprie constituit & ab aliis particulis melleis sequentem in modum, quem è COLUMELLA ac PLINIO LANGIUS annotat, separatur. Exprimitur è favis mel tuncque reliqui, postquam diligenter aqua dulci ablutæ sunt, in vas æneum conjiciuntur, adjecta aqua liquantur igne, postmodum per stramenta & juncos colatur cera, rursumque hoc modo elixatur, tandemque formis infunditur, intus prius melle illitis, & hæc cera fere solenniter flavum acquirit colorem, estque CERA COMMUNIS, das gelbe Wachs / CIRE JAUNE.

CERA ALBA utplurimum est factitia, vel radiis solaribus ceram flavam antea cum aqua ad ignem solutam atque colatam per plures menses exponendo, vel cum Spiritu Vini ebulliendo, quam methodum docet BOYLE TRACT. DE COLORIBUS, weiß Wachs / CIRE BLANCHE.

CERA VIRIDIS est cera alba, Terebinthina emollita & viridi æris tincta, grün Wachs / CIRE VERTE; laudatur præsertim ad clavos pedum.

CERA RUBRA est cera alba Terebinthina emollita & vel radice anchusæ vel Cinnabari tincta, roth Wachs / CIRE ROUGE, qua ad sigilla utuntur.

Invenitur quoque in alveorum foribus rudis, cerosa crassaque materia, instar visci glutinosa, nunc flava, nunc nigricans, odorata, styracem vel galbanum referens. Dicitur CERA VIRGINEA & PROPOLIS, quasi suburbana, quod præ foribus alvei ab apibus ædificetur, ne ab injuriis aëris lædantur.

Ad usum Medicum Citrina præfertur haud raro albæ, quia hæc non solum per diuturnam insolationem flavedine sua, sed & subtilissimis & actuosis suis partibus in tantum privata est. Adeo usitata est officinis ut vix emplastrum reperias quod non ingrediatur. Vi nempe emplastica gaudet summa & tam resinosum est subjectum, quod summe quoque corrosiva non facile attingunt. In aqua hinc forti magis indurescit, quam ut liquefidt. Digerit Cera, maturat, consolidat,

dat, vique gaudet abstersiva, nervis & tendinibus denudatis læsisque applicatur, tueturque partes adversus frigoris vim. Cera alba inservit haud raro pro corpore pro balsamis. Cum Saccharo, Oleo, & Melle, constituit quatuor Evangelistas Pharmacopœorum,

IN OFFICINIS HABETUR

Oleum Ceræ, Wachs-Oehl/ *Huile de Cire*, dum enim Cera destillatur primo phlegma & spiritus prodit subsequente liquore instar butyri sese coagulante & hinc BUTYRUM CERÆ dicto, ex quo postmodum prolicitur Oleum. Spiritus est Medicamentum aperitivum à quibusdam in dolore nephritico laudatum, exhibetur ad guttas viginti, triginta. Butyrum resolvit tumores, dolores artuum sedat, Paralyticis conducit, ad perniones & mammarum fissuras confert. Vires olei sunt anodynæ, vulnerariæ & resolutivæ, resolvit nempe & attenuat humores contumaciores ex lympha vitiosa ortos, laudatur & contra affectus nephriticos. Interne ingens est diureticum, ad urinam & calculum pellendum. Dosis est ad guttas duas, tres quatuor & plures.

RESINÆ ET SUCCI TERREIS CONSTANTES.

SANGUIS DRACONIS.

Est substantia gummosa & resinosa, rubicunda, ex parvis quasi grumis modo in panes seu offas coacta, modo folliculis foliaceis inclusa, collecta ex trunco arboris Mexicanæ Draco dictæ, non quod illam Dracones circumvolitent, fabulosum enim illud, saporis adstringentis & viscosi. Arbores hæ nascuntur etiam copiose in insulis Canariensibus. Sunt arbores Palmarum instar, nec fructus multum abludit ab his. Colligitur etiam ex aliis Indiæ arboribus. (conf. Dale Pharmacolog. supplement. p.m. 263 qui tradit tres dari species arborum, quæ sanguinem Draconis præbent.)

Cum terreis virtute fluxus quosvis sistente convenit.

℞. Sang. dracon. ℨß. corall. r. ℈j. L. O. g. j. c. ▽ plantag. ℥ij. ▽ Cinam. ℨiij acet. ℨij syr. myrt. ℥ß. f. mixtura pro sistendis mensibus.

℞. Sang.

℞ Sang. dracon. myrrh. ana ℥j gumm. helen. ʒiij thereb. venet ʒvj. °°° hyperic. par. f. balsamum ad rupturas.

Datur in substantia à ʒß ad ʒj cum succ. acac. rob. rib. syr. cydon. &c.

℞. Sang. dracon. mastich. myrrh. ana ʒß alum. ℈j Mell: rosat. q. s. f. linimentum in vacillatione dentium à causa scorbutica.

TERRA

αἷμα δρακόντιον, αἷμα δράκοντος, Drachenbluth/ SANG DRAGON.

Olim fabulabantur ex Serpentis & Elephantis invicem pugnantium sanguine mixto componi. Plurimi ex arbore Draconis, cujus fructui figuram draconis impressam esse quidam somniant. derivant. Audiamus KÆMPFFERUM de sanguine hoc ita loquentem. Duplicem nobis exhibent sanguinem pharmacopolia, haud quaquam sola puritate, quod creditur, sed ipso genere arborum, ex quibus colligitur, differentem: unum nimirum in glebis, cujus ex occidente quoque, alterum in guttis, ut loquimur, cujus ex solo Oriente nobis fit copia. Ille in Canariensi insula manat, ex dehiscente caudice arboris pruniferæ cujusdam Draco dictæ, si Clusiano candori fides est; si Arabibus Persisque credimus, idem ex arbore santalina rubra prolicitur. Ex alia rursus arbore eundem succum derivari contendunt alii. Nec mirum sic dissentiri de illius natalibus. Varium enim adulterium, quin supposititium hujus nominis genus, quod arte componitur & pro encaustis & pictoribus venale prostat, variam conjecturæ & erroris occasionem ignaris rimatoribus suppeditant. De hoc vero posteriori, quem sanguinem in guttis appellant inter Nigritas Orientis Malajos Javanosque exploravi, quod artificio eliciatur ex fructu parvulo, strobili figura, arboris μονοβλάστου spinosissimæ. Eliciendi hic modus est. Reponuntur fructus in craticula supra vas amplum fictile, quod aquam ad sui dimidium continet. Quo facto, vas leviter operculatum supra prunas collocatur, eo fine ut elevatus aquæ bullientis vapor fructus emolliat atque emaciet, ita fit ut tinctura sanguinea, quæ in dissecto fructu ad oculum mihi non comparuit, calente halitu extricatus exsudet, & in superficie fructuum sistatur. Hæc bacillo abrasa in folliculos reconditur, ex folio arundinaceo complicatos, mox filo nectendos, in seriem & in aëre tamdiu suspendendos, donec inclusus

inclusus sanguis exaruerit. Ab aliis simplici coctione opus perficitur: Nimirum usque eo strobili excoquuntur donec rubedinem in aqua deposuerint; hæc rejecto fructu coctione ulteriori in spissum succum redigitur, folliculis pariter involvendum. Describit deinde allegatus author ipsam plantam, quæ Palma pinus vocatur, dubius tamen adhuc.

In hæmorrhagiis vulnerum prodest. A quibusdam in casu ab alto commendatur. Sanguine hirci quandoque miscetur, eodemque etiam adulteratur.

TERRA JAPONICA seu CATECHU.

Lycium veterum: Est substantia resinosa, gummosa indurata, ex rufo nigrescentis obscuri & obsoleti coloris, expressa ex fructibus immaturis Arecæ & corticibus arboris Indicæ Catschu, quæ est certa species Acaciæ & in massam calore △is redacta, saporis adstringentis & austeri, postmodum dulcis & grati, odoris vel nullius vel debilis.

Et fructibus & corticibus seorsim affunditur ▽ impræ-gnata calce, quam Indi parant ex conchyliis, utuntur loco ⊖ ♀ri, quo melius terrea virtus extrahatur, confundunt solutiones & inspissant.

Constat adstringentibus simul & abstergentibus partibus, ob quas in alvi & sanguinis fluxibus, ut & in catarrhis salsis tenuibus, in asperitate, inflammationibus tollendis commendatur. In mundificandis ulceribus sordidis est etiam specificum.

Sumitur vel interne, vel detinetur in ore donec liquescat ad tollendas asperitates.

℞. Terr. Japon, q. v. dissolv. in ▽ add. aliquid succi liquirit. & leni △e denuo inspissa, adde inspissato aliquid ambræ & mosch. cum ⌒u rosar. solut. forma inde pilulas vel trochiscos, vocatur Catechu præparatum.

℞. Terr. Japon. ʒß lap. hæm. præpar. ℈ij cons. ros. ⊕lat. ʒj L. O g. j. f. bolus in fluxibus. (De terr. Japon. cons. G. W. Wedel. C. N. C. Dec. 1. ann. 2. obs. 128.)

CAATCHU, Terra CATE, Catechu/Japanische Erde/CACHOU.

Plurimi dixere terram esse, quia duriuscula apparet, & linguæ applicita aliquandiu ibi remanet, non alterata. Alii vero & imprimis WEDELIUS terram non esse statuunt. Observavit enim hic stramen lignorumque particulas corpora aliaq; peregina subinde incorporata esse huic concreto, dissolvi penitus in aqua fontana, solutionem evaporatam in fundo relinquere sedimentum non terreum, sed resinosum & gummosum, solutiones omnes secum ferre per philtrum particulas, contra naturam terræ solutæ, & si calcinetur in cineres in aqua solubiles converti. His adde, quæ allegat HAGENDORN in TRACTATU DE TERRA CATECHU, argumenta, nempe terram Catechu omnibus auscultare menstruis & cum iis promptissime in mutuos ruere amplexus, ita ut sine ulla digestione mox tinctura exinde eliciatur, id quod aliæ terrarum species haud faciunt; terram Catechu ad ignem positam flammam mox concipere, resinosum exsudare liquorem, inque cineres totam fatiscere &c. Nec obstat POMET, qui pro terra quadam è Levante seu Oriente allata ac in montium altissimorum jugis Cedris potissimum feracibus effossa habet, utpote ad quarum cedrorum radices terram hanc admodum solidam & compactam simul aliquali fœtore imbutam eruere solent sub titulo Masquiqui. Melius cum AUTHORE WEDELIO, AMMANNO, HAGENDORNIO, LANGIO aliisque pro artificiali, vegetabili & succo quodam mixto habetur, sive ex succo Arecæ & corticibus arboris Catschu quod probabilius, sive ex succo Liquiritiæ & calami Aromatici Indici, cum succo Arecæ, conflato. Sicuti autem de ortu ejus ita & de ipsius patria dubitatur. Vocatur quidem terra Japonica, ast alii in Japonia illam provenire negant, & aliunde in illam inferri putant. HAGENDORN v. gr. censet in Catajo ortum suum habere & hinc in Japoniam transportari. KÆMPFFERUS de hac terra plane tacet.

Convenit hæc terra in omnibus affectibus ubi adstrictione opus est, vomitu, incontinentia urinæ, mensium fluxu, catarrhis vacillatione dentium &c. Dosis est ad scrupulum unum ad drachmam semis.

PHARMACOPOLIIS INEST

Tinctura seu Essentia Catechu, Essentz von Kaschou/ *Essence de Cachou.* Ob vim adstringentem in fluxibus alvinis & hæmorrhagiis compescendis, ad ventriculum roborandum & ad Catarrho laudatur. Dosis ad guttas decem viginti & ultra.

Trochisci de Terra Catechu, instar Muscerdæ, Caschou/ *Trochisques de Cachou.*

Cachou. Conveniunt in fœtore oris ejusque ſcorbuto & gingivarum eroſione.

SUCCUS ACACIÆ.

Ægyptiacæ eſt ſiliquarum immaturarum acaciæ foliis ſcorpioides leguminoſæ C. B. ſuccus expreſſus coctus & induratus, ſaporis acerbi auſteri adſtringentis. Acaciæ in Ægypto duæ ſunt ſpecies, alia ſiliquis rotundis teretibus inarticulatis, ſiliquis iſthmo interjecto, ex hoc poſteriori colligitur copioſum Gummi Arabicum vermiculatum. Deſcripta habetur ab Alpino.

In utriusque ſiliquis craſſioribus reperitur ſubſtantia quædam viſcida ſubdulcis aromatica, quam ego credo eſſe acaciam veterum, has enim vulgo adſcribunt ſaporis differentias. Datur in ſubſtantia à ʒß ad ʒj. Conſtat particulis acidis auſteris, cum aliquibus reſinoſis.

Germanicæ eſt fruuctum pruni ſylveſtris immaturorum ſuccus expreſſus coctione induratus, nigricans, ſaporis acidi auſteri & adſtringentis.

Uterque notus eſt vi adſtringente & incraſſante, ob quam in ſiſtendis fluxibus laudatur. Germanicus differt tamen ab Ægyptiaco, vel nullam vel nonniſi parvam reſinam obtinet, modus utendi item.

℞. Succ. acac. ℈j L. O. g. j. ▽ plantag. ℥iiß. cinam. ʒij ſyr. acetoſ. ℥ß. f. hauſtus adſtringens in fluxibus.

℞. Acac. Germ. ʒj ſolv. in decoct. cortic. gran. ʒij contra nimios menſes.

Veteres tribuere vim alexipharmacam ſed hoc intelligendum de medulla intra ſpinarum cavitates.

Pilulæ de ſucc. acac. cum ♀io viridi dantur in gonorrhœa.

HYPO-

Ἀκακία vel ab ἀκάζω acuo, vel παρὰ τὴν ἀκὴν, quod ſpinulis gaudeat. Acacia/ ACACIA.

Acacia eſt arbor flore monopetalo, infundibuliformi, ſtamini-

 bu

bus numerosis plerumque donato, & in capitulum collecto; ex floris autem fundo surgit pistillum quod deinde abit in fructum siliquosum in plurimas veluti foveas divisum, seminibus fœtum subrotundis.

Acacia vera J. B. 1. 429. Acacia foliis scorpioidis leguminosæ, C. B. Pin. 392. Acacia Dod. Pempt. 752. Aegyptischer Schotten oder Schlehendorn/ ACACIA D'ÆGYPTE.

In Ægypto nascitur, ubi etiam succus extrahitur, quo Ægyptii utuntur ad oculorum inflammationes, labiorum fissuras & vacillationem dentium. Laudatur in articulis debilibus, & ad dolores podagricos, si decocto hujus succi membra foveantur; & aliquid quoque succi interne assumatur, uti hoc docet & ALPINUS de PLANTIS ÆGYPTI. Recipitur in Theriacam.

ACACIA GERMANICA sive NOSTRAS est PRUNUS SYLVESTRIS, SPINUS, frutex ubivis obvius in sepibus, Schlehen-Dorn/Schlehen-Strauch/PRUNIER SAUVAGE

Characterem vide sub Prunis.

Prunus Sylvestris C. B. Pin. 444. & J. B. 1. 193. & Lob. Icon. 176.

Flores primo vere; fructus autumno maturescunt. In usu præsertim sunt flores atque fructus, & exinde expressus succus.

Flores Schlehenblüth/odoris haud ingrati, recentes, laxant blande, aperiunt, abstergunt, vermes necant, sanguinem mundificant, in scorbuto, scabie, hydrope & ictero conducunt. Laudantur quoque ad renes repurgandos, urinam, sabulum, & calculos expellendos. Verno tempore sæpissime in sero lactis infunduntur. Et si recentes haberi non possunt, siccati adhibentur, infusum autem deinde stet per noctem.

Fructus ἀγριοκοκκυμηλα, PRUNA AGRESTIA, PRUNULA, PRUNEOLA, Schlehen / Dornschlehen / Heckschlehen/ PRUNELLES vocantur, refrigerant, siccant & adstringunt, habentque, inquiente SEBIZIO, locum magis in officinis pharmaceuticis quam in culinis. Eduntur tamen vel per se vel melle aut saccharo dulcorata, ad ventriculum roborandum, appetitum excitandum & fl idam alvum supprimendam. Exiccata pruneola hæc in collutionibus & gargarismatibus ad uvulæ, gingivarum & tonsillarum affectus usurpantur. Imprimis inserviunt ad succum exinde exprimendum, qui succo acaciæ Ægyptiacæ substitui solet.

Muscus pruno Sylvestri adnascens communiter virtute adstringente in herniis multum celebratur. Folia quoque & cortex in gargarismatibus & balneis adstringentibus adhibentur.

In

IN OFFICINIS PROSTANT

Aqua florum Acaciarum, Schlehenblüth-Wasser/ *Eau de fleurs de Prunier Sauvage*, quæ in raucedine, tussi asthmate pleuritide morbis renum alvi laxitate, torminibus infantum convulsivis, & epilepsia celebratur.

Conserva florum Acaciarum, Schlehenblüth-Zucker / *Conserve de fleurs de Prunier Sauvage*, quæ alvum blande subducit vermes, necat, & in epilepsia morbisque pectoris prodest.

Syrupus florum Acaciarum, Schlehenblüth-Syrup/ *Syrop de fleurs de Prunier Sauvage*. Pro Scopo laxandi & tenue serum expurgandi commendatur, à quibusdam etiam vires antepilepticæ & anthelminticæ ei adscribuntur. Exhibetur imprimis infantibus ad ℥ß. ℥j & ultra.

Tandem quoque mentio facienda *Vini Pruneolorum Sylvestrium*, deß Schlehen Weins/ *Vin de Prunelles*, ex fructibus contusis & siccatis in Vino bono infusis parati, quod contra calculum celebratur, stomachum roborat, coctionem promovet, alvum sistit, & urinam pellit.

HYPOCISTIDIS SUCCUS.

Est plantæ spuriæ quasi ex Cisti radice enascentis & hypocistis dictæ succus expressus inspissatus, niger, saporis austeri acidi adstringentis; nascitur ut plurimum in Insula Creta. Ex Cisti foliis colligitur Ladanum.

Convenit cum superioribus, vim etiam habet levem anodynam à ʒß ad ʒj.

℞. Succi acac. hypocist. ana ℈j. roob. rib. q ſ f. bolus vel cum ▽ rosar. portulac. ℥ij f. haustus in fluxibus alvi.

HYPOCISTIS, quoniam sub Cisto ex ejus radice nascitur, Hypocist/HYPOCISTE.

Est planta flore monapetalo, campanulato, multifido, cujus posterior pars abit in fructum mollem, intus veluti radiatim divisum & seminibus fœtum.

Hypocistis Cretica flore purpureo Tourn, I. R. H. p 48. Hypocistis Officinarum C. B Pin. 465. & J. B. 2. p. 1. 7. Orobanche quæ Hypocistis dicitur Raji Hist. 1228.

Planta hæc quæ, instar Orobanches, sub cisto assurgit non solummodo in Candia sed & in aliis regionibus calidioribus, Gallia, Gallo-provincia, Languedocia & c. reperitur. Aprili & Majo ex eadem succus exprimitur, qui in morbis, ubi adstrictione opus est, locum habet. Ingreditur Theriacam Mithridatium & varia emplastra adstringentia.

SUCCUS SALE SALSO CONSTANS NONNIHIL LAXANTE.

TARTARUS ALBUS ET RUBER.

Eſt ſubſtantia ſabuloſa, indurata, modo ex ruſo cinerea, modo ex ruſo candicans, intermixtis ſalinis quibusdam micis, nata ex vini recentis vel muſti particulis terreſtribus fermentationis ope præcipitatis & coagulatis, ſaporis ſubacris acidi & nauſeoſi, odoris nullius.

Ob ſal ſalſum ex alcali multò & acido pauco conſtans virtutem tam incidentem diureticam & laxantem alvum habet, in ſpecie medetur obſtructionibus morborum chronicorum, præcipue ubi ſimul opus laxante.

Datur cremor à ℈j ad ʒj imo ʒiij, ſolvitur enim cito in ventriculo etiam debili. 🜿rus ⊕latus a ℈j ad ʒß.

℞. 🜿r. præpar. ʒß. 🜿. ⊕lat. ℈ß. M. f. pulv. in febribus ad laxandam alvum.

℞. 🜿r. præpar. ʒj coq. cum juſculo pulli, cape ad alvum laxandam in obſtructionibus morborum chronicorum.

Τρύξ, TARTARUM, TARTARUS, vel à τείρω, affligo vel à τήρω in carcere cuſtodio, vel à ταράσσω καὶ ἀὴρ, qnod aer ibi ſit turbatus, Weinſtein/TARTRE.

Vocabulum hoc, quo Chymici quoque quemcunque ſuccum & reſidentiam in fundo ſtabnlantem, quaſcunque quoque limoſitates, viſcoſitates & impura ſedimenta inſigniunt, tripliciter alias ſumitur. 1. Pro acido vini ab omni vinorum genere inſeparabili, nunc magis nunc minus fixo, 2. pro fecibus vini & 3. proprie pro concreto iſto ſalino doliorum lateribus adhærente. Sal acidum non adeo paucum ineſt, & partibus Salinis intertextæ ſunt partes terreſtres fixæ, ut & oleoſæ multæ. Pro diverſitate Vini vel ALBUS eſt vel RUBER. Eligitur pro uſu Medico præcipue albus, qui continua ſerie coagulatus doliorum lateribus adhæret, maxime ponderoſus, duritieque ſua non cedens lapidi, & ab ea, qua vinum tangit parte, pluribus apicibus adamantis ad inſtar acuminatis ſplendet, quique confractus non apparet inſtar ſpongiæ poroſus aut terra refertus, ſed qui ſubſtantia eſt ſolidiſſimus & in medio ſeu centro albeſcit. Ruber æque poſſet uſurpari, rejicitur is qui in fruſtulis minimis & variis quoque ququiſiliis refertus cernitur, & floß audit. Cum in omni tartaro ſit pars terreſtrior & feculenta, ab eadem liberandus eſt, antequam in uſum

Me-

Medicum trahatur, id quod fit per solutionem & iteratam coagulationem, unde

IN OFFICINIS

Cremor Tartari, zartes Weinstein-Pulver / *Creme de Tartre.*

Crystalli Tartari, präparirter Weinstein / *Crystaux de Tartre.* Cremor & Crystalli Tartari nec à se invicem nec à tartaro discrepant, crassos ac viscidos humores incidunt, aperiunt, alvum blande subducunt, in obstructionibus viscerum, affectu hypochondriaco, hydrope cachexia, scorbuto, febribus &c. conducunt: ventriculum roborant & appetitum excitant. Dosis per se ad scrupulum unum drachmam unam, drachmas duas. Sunt qui ad podagram laudant, quo in casu ad duas vel tres uncias assumunt. Notandum quod in aqua frigida tartarus non dissolvatur, & quod in liquore calido solutus, quamprimum refrigescat, ad fundum præcipitetur, quia licet multum salis continet, hoc tamen adhuc implicitum est terræ & oleo.

Sal Tartari fixum, Weinstein-Saltz / *Sel de Tartre*, quod in vitris optime clausis, si in forma sicca illud conservare volumus, custodiri debet, alias facile liquescit. Hoc Sal naturæ alcalinæ est insigne digestivum & deobstruens, reserans obstructiones jecoris, Lienis, renum & ureterum, datur ad ℈ß, ℈j & paulo ultra. Purgantibus ad aliquot grana additur. In aëre facile liquescit in liquorem, unde emergit

Oleum Tartari per deliquium, Weinstein-Oehl / *Huile de Tartre par defaillance*, quod Spiritui Vini rectificatissimo non jungitur. Quod si autem cum aqua fuerit solutum facile est connubium. Improprie autem vocatur ob viscositatem oleum, quia flammam non concipit & nihil aliud est, quam Sal tartari resolutum potestque leni evaporatione rursus in Sal redigi. Interne non multum usurpatur, externe vel per se vel cum aliis mixtum, faciei maculas delet, pustulas aufert, impetigini medetur, pro dealbanda facie adhibetur, scabiem sanat & ulcera sordida mundificat. Apud Chymicos usus ejus insignis est in præcipitatione solutorum ab acidis, in solutione sulphuris & extractionibus è vegetabilibus parandis. In volatilisatione Salis Tartari fixi multi desudarunt. TEICHMEYERUS id præstari posse dicit, si oleum tartari per deliquium destilletur, remanens Sal rursus in aëre solvatur, & denuo destilletur, continuando hunc laborem donec omne transierit, sed quid inde.

Sal Tartari volatile ex fecibus vini, flüchtig Weinstein-Saltz / *Sel volatil de Lie de Vin.* Vire ei adscribuntur diaphoreticæ & diureticæ, commendatur in affectibus soporosis, apoplexia &c. Datur ad grana sex, decem quindecim.

Tartarus Solubilis, Sal vegetabile Tartarus tartarisatus, Vegetalisch Saltz / *Sel Vegetal ou Tartre soluble.* Egregium est medicamentum in dissolvendis cruditatibus ventriculi & Hypochondriorum. Habetur pro insigni aperitivo & diuretico. Purgantium operationem citra tormina eximie promovet. Dosis est ℈ß. ad ʒj. Solvitur in quocunque liquore etiam in aqua frigida unde nomen traxit.

Tartarus Vitriolatus cum Spiritu Vitrioli & Sale tartari paratus, Tartre Vitriolé. Insigne est digestivum ad omnes fere obstructiones solvendas, conducit in obstructione Lienis, suppressioneque mensium, in ictero, hydrope, febribus &c. maximi est usus. Dosis ad ℈ß. ℈j. ʒß.

Tartarus Vitriolatus Tachenii, Weinstein mit Vitriol präparirt/ immerito alteri præfertur.

Tartarus Emeticus, Brech-Weinstein/ *Tartre Emetique.* Vires ex nomine patent. Datur ad granum semis, granum unum, duo, quatuor: Quod si præmittatur purgans & post horam unam aut alteram subjungatur tartarus emeticus, in refracta dosi, elegans effectus sequitur. Paratur communiter ex partibus æqualibus crystallorum tartari & croci metallorum, ast in Gallia partes duæ Tartari & una tantum croci assumuntur, unde mitior evadit sed in majori dosi usurpatur.

Terra foliata Tartari, arcanum Tartari, Sal essentiale Tartari, Terre feuilletée de Tartre. Sanguinem purificat, obstructionesque corrigit, hinc non contemnendum est antihypochondriacum, prodest in arthritide calculo & omnibus morbis ab obstructione ortis. Dosis ad grana quinque ad scrupulum & ultra. Facile in aëre liquescit, hinc in forma liquoris quoque prostat, *Liquor* scilicet *terræ foliatæ tartari per deliquium, Liqueur de terre feuilletée par defaillance.* Dissolvitur quoque cum aqua, & tunc prodit *Liquor terræ foliatæ tartari limpidus, Liqueur de terre feuilletée claire.*

Tinctura Salis Tartari, Weinstein-Saltz-Tinctur/ *Teinture de Sel de Tartre*, quæ est insigniter aperitiva, obstructiones reserat, vias urinarias abstergit, urinam ciet & sanguinem purificat. Dosis ad guttas decem viginti triginta & ultra.

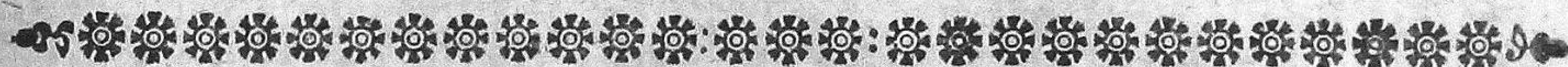
Spiritus Tartari rectificatus, rectificirter Weinstein-Geist/ *Esprit de Tartre rectifié.* Incidit, attenuat, resolvit, obstructiones reserat, sudores ciet, atque urinam movet, in mensibus retentis, paralysi, ictero convenit. Dosis ad ℈j ad ʒj.

Oleum Tartari fœtidum, stinckend Weinstein-Oehl/ *Huile de Tartre fœtide.* Interius rarissime vel nunquam usurpatur, Unguentis ad scabiem additur, tumores duros resolvit, dolores artuum contumaces valida frictione inunctum mitigat, membris paralyticis inservit, egregium est vulnerarium mundificandi vi præditum. Mulierum Hystericarum naribus admovetur.

Pilulæ Tartareæ Quercetani, de quibus sub aloë.

Mixtura simplex, seu *Spiritus de Tribus*, *Mixture simple* ou *Esprit de Tribus.* Vires habet incidendi, attenuandi, tenuitateque substantiæ per totum corpus absque molestia penetrandi. Commendatur in Epilepsia, pleuritide, obstructionibus viscerum, affectibus hypochondriacis & melancholicis, imprimis in febribus ardentibus & malignis auxiliares præstat operas, earumm materia dissipat & per diaphoresin à centro ad superficiem pellit, & absumit, inde & diaphoreticum in peracutis à paracelso dictum. Dosis ad ℈j. ℈ij. in vehiculo appropriato.

Liquor Spleneticus ex Tartaro & Nitro Schrœderi, Liqueur de Tartre & de Nitre de Schrœder. Insigne est deoppilativum Lienis aliarumque obstructionum mesenterium maxime infestantium, adeoque utile in hypochondriaca scorbuticaque affectione ac mensium obstructione, & affectione nephritica, Dosis cochlear semis ad unum vel ad ʒij. ℥ß cum aliis appropriatis vehiculis.

PARS SECUNDA.

CONTINENS REGNUM ANIMALE.

PARTES ANIMALES SALE VOLATILI OLEOSO CUM MULTIS TERREIS CONSTANTES.

CORNU CERVI.

Hujus ſubſtantia vel cruda vel præparata ⊖e alcalino & multa terra conſtans, vi incidente & abſorbente omnia acida & viſcida pollet, decoctum hujus temperat, eſt anodynum & blandum ſimul ſudoriferum, hinc confert in malignis, acutis, variolis, morbillis, diarrhoea, dyſenteria, epilepſia & pluribus aliis affectibus ab acido.

Datur crudum & præparatum à ʒß. ad ʒj.

℞. C. C. præp. gr. xv. ☉r. foliat. par. exhibe contra tormina infantum.

℞. C. C. præp. ʒj. °°° Nuc. Moſch. expr. ℈j. L. O. gr. ij. conſ. fl. roſ. ʒiß. ſyr. acetoſ. citr. q. ſ. f. bolus in quolibet fluxu.

℞. C. C. præp. ʒß. Caſtor. gr. vij. ⊖ vol. C. C. gr. v. M. f. pulv. exhibendus ex ▽ Card. B. & Cent. min. contra variolas & morbillos.

℞. Rasur. C.C. ℥ij. coq. in ▽, cape decoct. ad temperandam sanguinis acredinem, cui add. syr. rosar. vel violar. vel rub. id ad ℔j. ℥j. f. Julepus.

℞. Rasur. C. C. ℥iiij. rad scorzon. ℥iij. ras. lign. sassafr. ℥j. f. decoct. sudorif. in malignis pro potu ordinario.

⏜us C. C. datur à gt. v. ad xxx. in convenienti vehiculo.

℞. ⏜us C.C. succinat ʒß. cape ex ▽cinam.

℞. ▽Cinam. ℥ß. ⏜ C. C. succinat. essent. castor. ana ʒß. L. O. gr. j pro uteri vitiis.

Pulv. dentifricius: ℞. C. C. ust. Corallor. os. sepiæ, pumic. ana ℈j. ☍ lign. rhod gt. ij. M.

CRA-

Ἔλαφος, Cervus, Hirsch/ Cerf, fœmella ejus vocatur Cerva, Hirsch-Kuh/ Hinde/ Wilde/ das Thier/ Biche, Pulli vero vocantur Hinnuli, Jung-Hirsch/ Hind-Kalb/ Hirsch Kalb/ Faons. Hic autem de Cervo Mare potissimum est sermo, qui varie quoque, præsertim etiam ratione cornuum discrepat.

Definitur Cervus à Grabe, in ἐλαφογραφίᾳ, seu descriptione Cervi, quod sit Brutum quadrupes, bisulcum, natura ferum, cornibus bimum simplicibus ac rectis, deinde ramosis præditum, quotannis deciduis, pilo molli spadiceo colore, rancorem edens, timidum, velox ac vivax, in locis montosis ac sylvestribus degens, à Deo in multiplicem hominis usum primæva creatione formatum.

Cervi rancorem edunt, graviter rudiunt, glocitant sitibundi, imprimis cum libidinis œstro perciti agitantur, id quod sub finem mensis, Augusti, circa Ægidii festum, fieri solet, ubi plurimi Cervi salaces Zelotæ vehementer quandoque inter se pugnant & vulneribus se invicem conficiunt. Quando conceperunt fœmellæ, separantur Mares, & Mares seniores cum maribus, fœminæ vero cum fœminis & maribus junioribus degunt ac pascuntur. Circa octavum

vum atque nonum à conceptu mensem, cum horribili clamore, modo unum, modo geminum edunt partum.

Adeo vivax dicitur Animal esse cervus, ut centum & ultra annos supergrediatur. Infinitum fere homini præstat usum Cervus, tum ipse integer ac vivus, tum ejus externa & interna pars, sive oblectamentum, sive vestimentum, sive alimentum & Medicamentum spectes.

Hic de usu Medicinali sermo erit, ubi vix non integrum Pharmacopolium contra quosvis morborum insultus auxilia subministrans, in Cervo latens deprehenditur. Prodeunt primo loco Cornua, quibus Mares, non vero fœminæ, ordinario exornantur. Anniculo Cervo cornua nondum nascuntur, nisi quod cernatur excrescentia cornea aut protuberans quoddam, quod breve hirtumque est, cute quasi vestitum & lanugine tenui & molli hispidum. Bimis Cornua demum proveniunt, primo quidem simplicia & recta, trimis bifida, quadrimis trifida & sic ad sextenarium procedit numerus. Ex quo tempore per numerum ramorum non nisi difficulter cervi cognoscere ætatem, & tantummodo dentibus aut plane absentibus aut paucioribus, adminiculis sive ramis inferioribus deficientibus, licet, dum deinde in insignem quandoque excrescunt magnitudinem & ramis non amplius cognoscibilem. In Typhis cervorum den Hirschkolben/ Cornichons ou cornes nouvellement sorties, têtes ou cru de Cerf, cum cornua adhuc sunt molliora, color rubens & sanguineus videtur, annosioribus vero in cornubus in superficie conspicitur magis puniceus aut ex flavo pallens aut nigricans, juxta apicem vero albus; intrinsecus autem gryseus & partim ater, partim vero albus vel mixtus.

Cornua singulis annis ante vel circa Veris tempus deponunt Cervi, qui postmodum sese tamdiu occultant, donec nova prodierint cornua & satis firma, pastum euntes nocturno solum tempore. Curiosum est, quod Cervi juniores ante eruptionem cornuum castrati cornua deinde non acquirant, si autem cornuti jam castrentur nunquam deinde eadem deponant. Perhibetur quoque de Cervis, quod è depositis cornubus vel dextrum, vel juxta alios sinistrum, omni modo, ne inveniri facile possint, occultent, unde de rebus & locis abditis in proverbio dicitur, quo Cervi amittunt & deponunt cornua.

Hæc cornua jam delectamentum, alimentum & medicamentum constituunt. Par cornuum majorum termino technico venatorio ein Gehirn/ oder Geweihen/ Corne de Cerf, crassitiem autem eorum ubi majores extant Stangen/ minores ex his erumpentes Zincken/ appellitant. Communiter autem Hirschhorn vocantur, Emolliuntur cornua coctione longiori ad octo horas usque protracta, in aqua, addito præsertim cineris modico, unde varia postmodum exinde res fabricantur, ne dicam de aliis usibus œconomicis.

Ex Typhis Cervorum, ut GRABA loquitur, seu tenellis & adhuc lanuginosis cornibus insigne paratur edulium, Magnatibus sæpe numero & delitiosis Hominibus oppido voluptuosum.

IN OFFICINIS REPERITUR

Aqua Typhorum Cervi, Hirschkolben-Wasser/ Eau de cru ou tète de Cerf, quæ à multis, tanquam alexipharmaca & febribus ardentibus vel malignis dicata, vel per se ad aliquot cochlearia aut vehiculi loco cum aliis propinata, aut cum aliis juncta, deprædicatur.

Ipsum Cornu Cervi vix non pro panacæa habetur, & ab haud paucis summæ eruditionis & judicii Viris Unicornu & lapidi Bezoar vel præfertur, vel saltem æquiparatur.

PROSTANT IN OFFICINIS PHARMACEUTICIS VARIA EXINDE PRÆPARATA.

Cornu Cervi philosophice præparatum, weiß gekochtes Hirschhorn/ Corne de Cerf preparée sans feu ou philosophiquement, quod ad affectus ab authore allegatos ad ℥ß. & ultra datur.

Cornu Cervi ustum, gebrandt Hirschhorn/ Corne de Cerf brulée, quod præter virtutes allegatas vi adstringente, anthelmintica, alexipharmaca & antifebrili gaudet. In decoctis pro potu vel per se, vel cum aliis frequentissime usurpatur. Minutissime tritum vocatur *Cornu Cervi præparatum*, präparirtes Hirschhorn/ *Corne de Cerf preparée*, datur ad drachmam usque.

Magisterium Cornu Cervi, Magistere de Corne de Cerf, quod tamen vix amplius in usu.

Sal volatile Cornu Cervi, flüchtig Hirschhorn-Saltz/ sel volatile de Corne de Cerf.

Spiri-

Spiritus Cornu Cervi volatilis rectificatus, rectificirter Hirschhorn-Geist / *Esprit volatil de Corne de Cerf rectifié.* &

Oleum Cornu Cervi, Hirschhorn-Oehl / huile de Corne de Cerf.

Spiritus & sal volatile sunt medicamentum penetrantissimum, alexipharmacum, cephalicum, antapoplecticum, antepilepticum, uterinum & antasthmaticum. Spiritus exhibetur ad guttas quinque, decem, viginti & ultra, sal autem volatile siccum ad grana quinque, decem &c. porrigitur. Oleum fœtidum vix aliter quam externe, in roborandis partibus paralyticis, item in excitandis mulieribus Hystericis usurpatur.

Liquor Cornu Cervi Succinatus, Hirschhorn-Geist mit Agstein / *Esprit de Corne de Cerf avec le sel volatil de Succin ou Carabe.* Conducit in corrigendo acido præprimis puerorum, in motibus convulsivis & epilepticis ut & morbis soporosis prodest. Datur ad guttas aliquot, ad quindecim & ultra.

Aqua Cornu Cervi Citrata, Hirschhorn-Wasser mit Citronen / *Eau de Corne de Cerf Citrée.* Waldschmidium authorem agnoscit, Analeptica deprædicatur & æstum sedans, vires quoque alexipharmacæ eidem adscribuntur. Exhibetur cochleatim aliisque mixturis immiscetur.

Imprimis autem ex *Rasura Cornu Cervi*, dem geraspelten Hirschhorn / *Rapure de Corne de Cerf*, quam etiam vel in pulvere, vel in decoctis adhibent, celebris est & à pharmacopolis & à coquis præparata, *Gelatina* sive *Galreda Cornu Cervi*, Hirschhorn Galrey / *Gelée de Corne de Cerf.* Convenit in multis & magnis morbis, ubi humectandum, refrigerandum, confortandum & adstringendum. In Hectica, Phthisi, alvi fluxibus &c. Dosis cochlear unum vel alterum, vel per se, vel in jusculo. Poterit instillari succus Citri, aut edulcorari saccharo, vel majoris confortationis gratia adjici confectio alkermes. Sunt etiam, qui hanc Gelatinam cum aqua & vino parant. Ubi nutriendum & demulcendum simul, egregie conducit *Gelatina Cornu Cervi Amygdalata*, dum Amygdalæ dulces excorticatæ cum gelatina calida contunduntur & emulgentur, ubi deinde consistentiam paulo crassiorem colore albicante resplendentem nanciscitur. Usus in supra dictis similibusque affectibus non plane spernendus est. Fuere equidem, qui in Gelatina nihil solidi inesse

inesse putarunt, ast falso, contrarium enim testatur *Gelatina Cornu Cervi sicca.* Quodsi enim Gelatina ad ignem lentum evaporetur, remanet pulvis fuscus, qui eo in casu, ubi diffusior gelatina locum non habet, & imprimis ubi mucus ventriculi & intestinorum videtur abrasus vel imminutus, convenit vel sicca assumptus in forma, vel in pauca quantitate liquoris dissoluta, ubi glutinis ad instar comparet.

Præter cornua plures aliæ partes ex Cervo in usum trahuntur Medicum, v. gr. LACHRYMÆ, Hirschthränen/ LARMES DE CERF, in angulis oculorum concrescentes, quas alii, sed falso, pro lapidis cujusdam venditant specie, magnique in expellendis præsertim venenis faciunt.

COR CERVI, Hirsch-Hertz/ *Cœur de Cerf*, quod multi, ex nescio qua superstitione, pro peculiari magnarumque virium analeptico habent, & exinde varias compositiones antihecticas & confortantes parant.

OS DE CORDE CERVI, Hirsch-Creutz/ *Os de Cœur de Cerf*, quod nihil aliud est quam arteriarum, in basi cordis concretio ab initio cartilaginea, mox ossea facta, coloris albicantis, figuræ irregularis, crucem plerumque referens, odore & sapore destituta. Insignis huic ossi assignantur virtutes, alexipharmacæ, cordiales & totum corpus confortantes, ita ut in omnibus compositionibus bezoardicis olim reperiretur, ad uterum quoque & fœtum roborandum celebratur. Datur ad ℈j. ad ʒß. Externe quoque tanquam amuletum in hæmorrhagia nimia deprædicatur, quem in finem etiam vel potui injicitur, vel in pulvere naribus inflatur. An autem peculiare quid præ aliis ossibus possideat, vix credibile est. Taceo nunc lapidem in corde aliisque partibus reperiundum. Ex sanguine parant quidam spiritum diaphoreticum & alexipharmacum, alii eundem sanguinem exsiccatum in dysenteria contra calculum & ischuriam laudant.

PRIAPUS CERVI, Hirschruthen/ *Priape de Cerf*, adversus morsus venenatos, in peste, contra pleuritidem colicam &c. commendatur, pellit urinam & calculum & in mictu cruento laudatur, specificum habetur antidysentericum, ad partum promovendum adhibetur, & imprimis ad venerem excitandam celebratur, contra sterilitatem suffitus ejus membris genitalibus excipitur. An alia virtu-

virtute, quam ſua ſubſtantia gelatinoſa & ſale volatili agat ſaniores judicent. Pro ſcopo aphrodiſiaco deprædicantur quoque multum TESTICULI CERVINI, Hirſch-Geylen.

SEVUM, SEBUM CERVINUM, Hirſchen-Unſchlitt / *Suif de Cerf.* Penetrat, attenuat, diſſolvit, emollit, demulcet & dolores ſedat atque tumores, conducit ad perniones, laudatur in hernia, in excoriatione perinæi multum celebratur, egregie quoque prodeſt in clyſteribus ad alvi fluxus & dyſenteriam. Hæc jam de Cervo dicta ſufficiant.

CRANIUM HUMANUM.

Reſpondet virtute Cornu Cervi, etiam ſpecificum habetur in epilepſia, datur in ſubſtantia à ℈j. ad ʒj.

℞. Cran. human. ʒß. cap. cum ▽ ♌uoſ. meliſſ. vel. fl. lil. ad Epilepſiàm.

℞. Cran. human. ℥j. uſneæ cran. hum. gr. x. L. O. gr. j. N. M. toſt. ℈j. f. pulv. ad dyſenteriam.

EBUR.

Hirnſchahl / CRANE HUMAIN.

Sunt multi, qui in oſſibus humanis peculiares quærunt virtutes, &, prouti ex diverſis deſumuntur partibus, differentibus quoque viribus gaudere illa oſſa putant, aliis oſſa ex eadem conſtare materia, & iisdem per conſequens facultatibus abſorbendi, adſtringendi, exſiccandi, acrimoniam mitigandi, alvum ſiſtendi & transpirationem inſenſibilem atque ſudorem promovendi pollere pronunciantibus. Curioſi interim, ne dicam ſuperſtitioſi, eligunt præprimis cranium humanum & quidem non morbis defunctorum, ſed violenta morte interemptorum, rotæ impoſitorum, de patibulo ſuſpenſorum aut in prœliis occiſorum. Eligunt nonnulli ſolum os triquetrum a nonnullis crux dictum. Sunt qui pro fœminis anteriorem cranii partem, pro maribus poſteriorem colligunt. Super-

Superstitio est porro insignis, quod potus ex cranio humano per aliquot dies haustus scrophulas curet, aut quod bibentes ex eodem cranio immunes sint ab armis.

In cranio aëri exposito muscus nascitur, quem USNEAM CRANII HUMANI, Mooß von Menschen-Hirnschaalen / Usne'e ou MOUSSE de CRANE HUMAIN, appellant, nunc faciem, ut LANGIUS loquitur, villorum seu capillorum, nunc crustarum præ se ferens, coloris ex viridi incani, saporis terrei ac subadstringentis, odoris expers. Quoniam rarior hæc est usnea ideoque arte factam quidam substituunt. Recipiunt nempe, teste ETTMÜLLERO, muscum è lapidibus grandioribus, eumque mense Aprili collectum & leviter exsiccatum pulverisant grosso modo in mortario vitreo, irrorando cum vino malvatico, ut pultis consistentiam acquirat, postmodum hunc pulverem cum cultro illinunt Cranio rota fracti cadaveris admodum subtiliter, ubi sensim exaruerit denuo repetunt, ponunt sub dio seu cœlo aperto radiis solaribus, quoties vero pluviæ superveniunt dimovent à loco, aliquoties hæc reiterando, usque dum efflorescat, & postmodum usneam inde colligunt. Sicuti autem cum ossibus ita & cum hac usnea multa superstitiosa & impia perpetrantur. Recipitur in Unguentum armarium, & ad firmandum corpus vel per se vel cum Zenith juvencularum usurpatur. In Medicina ejus virtutes cephalicæ & antepilepticæ deprædicantur multum, ast si quæ sunt, non aliunde dependent, quam à vi absorbente siccante & adstringente, quam etiam ob rationem fluxus hæmorrhagicos compescit.

IN OFFICINIS REPERIUNTUR

Cranium humanum raspatum, Geraspelt Hirnschahl / *Crane humain raclé.*

&

Cranium humanum præparatum, präparirte Menschen-Hirnschahl / *Crane humain preparé.* Datur ad drachmam usque.

Magisterium Cranii humani. Magistere du Crane humain, sed vix usurpatur.

Sunt qui spiritum exinde & sal volatile eliciunt, alii quintam essentiam extrahunt. Sed possumus his remediis utique carere.

EBUR.

EBUR.

Plus terræ, ſed minus ⊖is volatilis habet quam Cornu Cervi, unde potentius eſt in abſorbendo acido, commendatur etiam ſpecifice ad nimium menſium & album fluxum & præcavendum abortum, datur ut cornu cervi.

℞. Raſ. ebor. ℈ij. camphor. gr. vij. f. pulv. cape ex ▽ roſar, nymph. ana ℥iß. ad menſes decolores albos.

℞. Raſ. ebor. ſuccin. præp. C. C. præp. ana ʒj. maſtich. ʒß. lign. aloës ℈j. Nuc. Moſch. ʒß. f. pulv. ad fluorem album, cape vel ex decocto vel vino ſaſſafr.

UNI-

ELEPHAS, ELEPHANTUS, Elepant / Elephant / Helfant / ELEFANT, ELEPHANT.

Eſt animalium quadrupedum bellua maxima, aſpectu horrenda, altitudine quatuor quinque ad octo & ultra ulnas adæquans. Caput habet grande admodum, ſed deforme, auriculis demiſſis, oculis in ſe quidem magnis, ſed ratione capitis parvis, proboſcide ſive promuſcide, quam alii etiam manus vocant, in quam naſus diducitur, gaudet longiſſima, carnea, nervoſa, flexibili, duobus foraminibus non tantum in extremitate prædita, ſed & per totam longitudinem pertuſa, qua veluti manu utitur tum ad cibos colligendos orique admovendos, tum ad injurias arcendas, & ad corpus ſuum defendendum. Dentibus porro, præter illos, qui in ore latitant, inſtruitur binis inſtar dentium aprinorum extra os prodeuntibus. Duriſſimum tergum rariſſimus pilus contegit, cruribus craſſis equidem ſed nihilominus contra falſam vulgi opinionem flexibilibus præditum, vivax, ferum ſed domabile & docile, coloris cinerei rarius albicantis, ordinario vocem edens gracilem, & quaſi luctuoſam, quandoque horrendum murmur & quaſi mugitum, reperiundum in India Orientali præſertim inſula Ceylon, ubi omnium nobiliſſimi exiſtunt. Quod ſi de hujus animalis variis qualitatibus docilitate, aſtutia, robore, ut & de fabulis quæ de eo

 ſpargun-

ſparguntur, diſſerere vellemus, longum nimis foret, interim de elephante conferri poterunt peregrinationum ſcriptores, ut & STURMIUS in diſſertatione de elephanto per Europam ad ſpectantum circumducto, præſertim cum in uſum Medicum non ſuppeditet niſi DENTES, quos EBUR, Helffenbein/ *Yvoire* appellant. Sunt autem, definiente LANGIO, prominentiæ oſſeæ ex elephantis maxilla ſuperiore, aut uti alii volunt ex ipſo cranio prognatæ, ex baſi ampliori cava in cuſpidem deſinentes ſolidiſſimam, reflexæ diverſæ magnitudinis, longitudinis, craſſitiei & ponderis, pro ætate ipſius beſtiæ, exterius coloris ſubfuſci, interius albicantiſſimi, odore & ſapore carentes.

Commendatur Ebur in fluxibus alvi, epilepſia, vertigine venenis atque vermibus, ad tormina infantum in pulte quoque celebratur. Adhibetur in decoctis pro potu, & gelatinæ quoque exinde confici poſſunt. Uſurpatur ejus præſertim *raſura*, geraſpelt Helffenbein/ *Yvoire rapée* ou *raclée*, *Rapure d'Yvoire*.

IN OFFICINIS PROSTAT

Magiſterium Eboris, *Magiſtere d'Yvoire*, quod autem non multum in uſum trahitur.

Ebur uſtum, ſive *ſpodium ex Ebore*, gebrandt Helffenbein/ *Yvoire brulé* ou ſpodium, quod abſorbet & adſtringit. Datur ad ℈j. ʒß. Non confundi debet cum ſpodio Minerali.

Quanti uſus ſit apud Toreutas & quam elegantia exinde parentur vaſa & inſtrumenta in vulgus eſt notiſſimum.

UNICORNU VERUM.

Cum ebore convenit, decantatum tamen eſt in epilepſia puerorum item torminibus, & convulſionibus.

℞. Ebor. unic. cryſtall. mont. præpar. ana ʒj. L. O. gr. v. N. M. toſt. ℈j. f. pulv. in cholera dandus ex ▽ Menth. Cinamom. & ſyr. portulac.

℞. Unic. ʒß. ⊖ vol. C. C. gr. vij. datur ex ▽ chærefol. ℥iß. c. ſyr. Card. B. ʒij. contra variolas & morbillos.

UN-

MONOCEROS, Einhorn/ LICORNE.

De hujus natalitiis veteribus non bene constitit. Habebant enim pro cornu animalis cujusdam quadrupedis, Equo similis Ungulis fissis & unico cornu in fronte donati. Alii aliter quadantenus hoc animal figuratum esse voluerunt. Ast tale unicornu non nisi in Utopia reperitur. Recentiores sane, imprimis WORMIUS & BARTHOLINI aliique plures, verum illud animalis unicornu habitum esse DENTEM BALENÆ NARHVAL dictæ, reperiundæ cum in mari boreali tum etiam in Islandiæ Groenlandiæque aliarumque vicinarum insularum littoribus esse dicunt. SACHSIUS in MONOCEROLOGIA, contra BARTHOLINOS negat esse dentem, sed revera cornu, quoniam non datur animal unico dente præditum, quoniam radix unicornu neque acuta, neque cornu multum tenuior, secus ac in aliis dentibus, sed ejusdem fere cum hoc crassitudinis, neque deorsum, neque sursum vergit, sed recta linea in sinu suo ad oculorum orbitam excurrit, neque os hoc in palato, ubi prensatio & incisio ciborum fieri potest & debet, sed extra è nare lanceæ oblongæ instar progreditur. Manet igitur nostræ belluæ quocunque etiam modo cornu ex proboscide seu nare exeat & in cranio generatum & affixum sit, Unicornu gloria ejusque cornu Unicornu nomen illibatum. Sunt tamen adhuc alii authores, qui diversa animalia unicornu superbire putant, qua de re conferri meretur BROUVNE in PSEUDODOXIA EPIDEMICA, præsertim cum Unicornua etiam reperiantur diversa, quædam enim quasi Torno elaborata cernuntur, alia vero glabra existunt. Hoc certum, quod illud Unicornu, quo pro usu Medico utimur ex Cetaceo animali sit depromptum. Est autem candidum, teres, striatum, & tornatile, aliquot ulnas plus minus longum, ad Ebur accedens, durum, grave, intus etiam quoad partem excavatum, odoris & saporis nullius. Variis in locis elegantia & grandia asservantur cornua: iis superbiunt Venetiæ, fanum S. Dionysii in Gallia, Antwerpia, Argentoratum & Magnatum aliorumque Musea, magno quoque pretio acquisitis, quasi ex animali terrestri deprompt is & admirandis virtutibus præditis. Ast ex eo tempore, quo Unicornu origo innotuit, ejus etiam existimatio multum cecidit, sicuti quoque ejus tantis laudibus ad cœlum fere elata virtus alexipharmaca, contra omnia venena utilis, in dubium fuit vocata, nullaque alia con-

cessa, quam quæ aliis cornubus aut dentibus competit, virtus videlicet absorbens acidum, & acre mitigans & lenis diaphoretica. Datur non ad grana aliquot sed ad ℈j. ʒß. &c. in morbis etiam spasmodicis.

UNGULA ALCIS.

Cornu Cervi per omnia respondet, epilepsiæ vero unicè videtur dicata esse. Datur ut cornu cervi, incenditur quoque ad arcendos insultus epilepticos.

℞. Ungul. alc. rad. pœon. sem. pœon. visc. quern. ana ʒj. ⊖ vol. C. C. ʒß. f. pulv. ad epilepsiam, cape ex ‑u cerasorum nigrorum.

℞. Ung. alcis. castor. ana ℈j. M. f. pulv. ad epilepsiam fœminarum pro ij. dosibus.

BLAT-

Alce, Elend/ Elan.

Est animal cervo simile, paulo tamen crassius & altius. Humeros habet depressiores & humiliores partibus posterioribus. Capite aliquantulum prono incedit. A summo capite usque ad humeros & maxime in cervice pilos habet prolixos, color plerumque vergit ad cineream albedinem, pro vicissitudine tamen anni pili varias subeunt mutationes. Caput est oblongum ac gracile, si conferatur cum toto corpore. Labra magna, prominentia, & crassa, maxime superius, qua de re retrograditur in pascendo. Os habet longum, dentes non admodum magnos nec longos, aures prolixas latasque. Fœmineus sexus cornibus caret, Masculinus multifida ac ramosa habet, sed non tam longa & frondosa ut Cervi vulgares, lata tamen & instar magnæ avis alæ extensa mucronibusque quibusdam divisa, pondere duodecim fere librarum si matura sunt aut præ maturitate deciderunt; mutat enim illa statis temporibus, ut Cervi solent, decidentibus sponte pristinis & novis sub-

ſubnaſcentibus. Eſt præterea obeſo & grandi ventre, fere ut vaccæ. Cauda mirum in modum brevis. Ungulæ bifidæ, ut cervis & bobus, unde & inter biſulca quadrupeda numeratur. Ita deſcribitur à SCHOTTO in PHYSICA CURIOSA, quocum conferri meretur BACCIUS & WIGANDUS de alce, aliique Hiſtoriæ Naturalis ſcriptores.

Simplex dicitur eſſe animal & valde timidum, cum tamen velociſſime currat. In regionibus præſertim ſeptentrionalibus, Lithuania, Moſcovia, Suecia reperitur. In uſum Medicum ex hoc animali trahuntur potiſſimum Ungula & Cornua.

UNGULA ALCIS, Elends-Klauen / ONGLE d'ELAN, cornu colore & compage refert, ſapore deſtituta ut & odore, niſi raſpetur. Optima cenſetur à vivo animali abſciſſa; & à quibusdam quæ maſculi eſt eo tempore capti, quo animal ruit in Venerem. Epilepſiæ præter alias rationes, etiam propterea dicata eſſe cenſetur, quoniam ipſum animal ſe ea liberet. Fabulantur enim Alcem ſingulis diebus corripi hoc malo, & levari dextri poſterioris pedis ungula ſiniſtræ auri immiſſa: alii dicunt id fieri pede ſiniſtro in aurem dextram immiſſo; conſulatur WIGANDUS allegatus, mirum quod homines imperiti ejusmodi nugas auſi fuerint comminiſci & in vulgus ſcribere, pronuntians. Non ſolummodo autem interne ad malum caducum & alias convulſiones tremorem apoplexiam uſurpatur, ſed & de collo ſuſpenſa geſtatur aut annulis exinde factis digiti ornantur, circa quos notandum ab Agyrtis ſæpius ſubſtitui annulos ex ungula bovina, qui autem dum raduntur fœtent, qui fœtor in ungula alcis deeſt. Adhibetur quoque in ſuffumigiis tum ad dictos affectus tum etiam ad paſſionem Hyſtericam. Ad eundem ſcopum quidam CORNU quoque Alcis Elends-Horn / *Corne d'Elan*, utuntur, ubi nonnulli dextrum præferunt. Poteſt exinde elici Gelatina æque ac ex Cornu Cervino.

BLATTA BYZANTINA.

Eſt ſubſtantia teſtacea ad corneam accedens, oblongâ ſpadicea, pinguis, nata in conchis rubri maris, orificium vel aperturam conchæ claudens, ſaporis & odoris dum accenditur

ditur castaneam æmulantis. Ab ungula alcis nil differt, attamen paulo majore dosi data solvit alvum, datur ut ungula alcis.

℞. Blatt. byzant. ung. alc. troch. d. charab. ana ʒß. injice prunis, hauri fumum ore & naribus ad arcendum epilepticum insultum.

Recentiores hanc blattam pro ungue odorato veterum habent, æmulatur enim figuram unguis animalis.

Blatta Bisantia, Indianische Muschel-Schahlen / Blatta Byzantina.

Reperitur in India Orientali inter nardum unde ejus odor bonus quem tamen cum tempore amittit. In Medicina vix usurpatur.

MANDIBULÆ LUCII PISCIS.

Sunt ossa mandibulæ inferioris, saporis & odoris nullius evidentis, integra capita prosunt, palmam oculis ♋ præripiunt in pleuritide & peripneumonia.

℞. Mandib. luc. pisc. C. C. præp. ana gr. xv. ⊖ vol. C. C. gr. iiij. f. pulv. cap. ex ▽ flor. sambuc. contra pleuritidem, add. essent. castor. ʒj. ▽ flor. chamom. ℥iß. syr. artemis. ʒiij. exhibe contra colicam convulsivam.

℞. Mand. luc. pisc. dent. apri. ♁ diaph. ana ℈j. ⊖ vol. C. C. gr. vj. f pulv. cap. ex Emuls. sem. Card. ben. mar. papav. alb. ana ʒij. c. s. q. ▽ flor. pap. rhœad. f. emuls. contra pleuritidem & peripneumoniam.

℞. Mandib. luc. pisc. succin. præp. ana ℈j. f. pulv. cap. ex ▽ flor. nymph. contra gonorrhœam & fluorum album.

DENS

LUCIUS, Λύκος, LUPUS PISCIS, REX, PRÆDO, TYRANNUS AQUARUM, Hecht/ BROCHET.

Definiente SCHWENCFELDT piscis est voracissimus & edacissimus, fluviis, lacubus, piscinis aliisque aliis dulcibus aquis peculiaris. Color ei per dorsum fuscus, ad latera subflavus, ventre albo, squamis minutis densissime compactis. Pinnæ ad branchias & ventrem binæ, totidem ad caudam supra & infra unica dilutè fusca. Branchiæ senæ utrinque ternæ. Oculi nigri, Iris aurea. Cor sub branchiis minutum sature rubet. Hepar longiusculum simplex, cui anteriore loco fel jungitur majus cæruleum. Ventriculus oblongior intestinis replicatis continuus. Splen latiusculus cordis figuram fere æmulatur sanguinei coloris. Vivacissimi sunt pisces & diu conservari queunt. Partum numerosum edunt Lucii. Non solum aliis piscibus, sed & sui generis insidiantur. Vescuntur quoque aliis animantium cadaveribus in flumina & piscina conjectis.

Discrepant Lucii, tum ratione locorum, in quibus degunt, tum etiam ratione magnitudinis, unde quoque diversa obtinent nomina.

Qui Lucii in fluminibus puris rapidisque educantur, carnem habent duriusculam ac friabilem, uti SEBIZIUS differit, εὔπεπτον item, εὔχυμον & excrementis vacantem. Qui in stagnis lacubus & piscinis aluntur, limosum virus redolent, mali succi sunt, carneque constant glutinosa & excrementitia. Delicatissimi sunt LUCIOLI præsertim NOVELLI, quos HORNOS Heurling vocant. Annosi Lucii duri sunt & concoctu difficiliores. Variis modis à coquis præparari & condiri solent Lucii, de quibus vide supra allegatum SCHWENCKFELDT, & artis coquinariæ scriptores.

Ex hoc pisce plures partes in usum trahuntur Medicum. Cor antipyreticum, fel ophthalmicum, Pinguedo tussi mederi dicitur, hinc plantis pedum & pectori infantum præcipue inungitur: foveis quoque à Variolis replendis dicatur. Ossiculum cruciforme in capite reperiundum interne ad epilepsiam, appensum ad incantationes prodesse fertur.

Mandibulæ Lucii piscis imprimis *præparatæ*, präparirte Hecht-Kiffel / *Machoires de Brochets preparées* ad affectus inflammatorios renum

num & veſicæ, ut & ad ſecundinas promovendas adhibentur. Externe ad ulcera inveterata & ſynoviam uſurpantur.

DENS APRI.

A mandibulis lucii piſcis nil differt, & cum his ſimul datur. ℞. Dent. apr. ℈ij detur ex 🜖 lini rec. expr. ℥iij per vices ad expectorationem & concoquendam materiam in pleuritide.

In inflammationibus internis. ℞. Dent. apr. ʒß. ⊖ vol. C.C. ℈ß. ex ▽ papav. ſcabioſ. ana ℥j.

OS

APER, quaſi Afer, ſive Aſper, VERRES SYLVATICUS, κάπρος, PORCUS AGRESTIS MAS, ein wild Schwein / ein Hauer / *Sanglier*. Ejus fœmella vocatur SUS FERA, ὗς ἄγριος, SCROPHA SYLVESTRIS, wilde Sau / Beer-Mutter / PORC SAUVAGE; Juniores autem vocantur PORCELLI SYLVESTRES, junge Friſchling.

Aper fera eſt cuivis nota, uti SCHWENCKFELDT dicit, quam non ſolum natura obdurata pelle piliſque hirſutis veſtivit, verum etiam ipſa luto ſe loricat, ne facile lædi poſſit. Niſi lethale acceperit vulnus Venatorem conculcat ſi ipſum ferire nequiverit. Dentibus aper armatur magnis & ad incidendum aptis, Venatoribus Wehren / Waffen / Hau-Zähne / audiunt, quibus percutiunt; ſcrophæ autem iiſdem deſtituuntur & potius mordent. Hi *dentes apri* præprimis *præparati*, präparirte wilde Schweins-Zähn / *dens de Sanglier preparés*, in uſum trahuntur Medicum: agunt abſorbendo, acrimoniam humorum demulcendo, aperiendo & ſudorem ciendo. Doſis ad ʒj. uſque. Laudantur quoque in aliis inflammationibus angina &c. Jecur præterea apri adverſus ſerpentum morſus & alvi fluxus commendatur, fel ſtrumis diſcutiendis eſt dicatum. Veſica aſſa ad incontinentiam urinæ celebratur. Eadem porro cum lotio addita pinguedine in fumo ſuſpenſa, ut unguenti craſſitiem

acqui-

acquirat, Herniis mire prodeſſe ſi illinatur Venatores, teſte allegato authore, obſervarunt. Ex carne Aprugna delicatiſſima fieri fercula notiſſimum eſt. Conſulantur Doctores Culinarii.

OS SEPIÆ.

Piſcis eſt, qui in pedibus habet ſuccum nigerrimum inſtar atramenti, quem Chinenſes cum brodio oryzæ vel alterius leguminis inſpiſſant & formant, & in univerſum orbem transmittunt, ſub nomine atramenti Chinenſis.

Eſt ſubſtantia teſtacea candida, levis, utrinque tumida, parte ſuperna duriuſcula, inferna fungoſa mollecula, leviter aſpera, friabilis, nata in dorſo piſcis Sepia dicti, ſaporis aliquantum ſalſi & ſubacris, odoris nullius.

Vi abſorbente & præcipitante potentius eſt quam oculi ♋, in ſpecie laudantur in gonorrhœa, fluore albo & omnibus cæteris fluxibus, intenſiorem vim adſtringentem acquirit, ſi ei affundatur -ᴧ-us ⊕li, eoque iterum abſtracto, reſiduus pulvis reſervetur uſui, qui à ℈j ad ʒß datur. Specificum eſt in quavis ſiſtenda gonorrhœa.

℞. Os ſep. borrac. calcin. ℥ß. Nuc. Moſch. ʒß. conſ. roſ. r. nymph. ana ℥j ſyr. nymph. roſar. ana q. ſ. f. Elect. in gonorrhœa.

℞. Os ſepiæ. C. C. uſt. pumic. præp. ana ℥iij. Moſch. ℈ß. inſperg. -ᴧ- roſar. q. ſ. f. pulv. ad dealbandos dentes.

OCU-

Σηπία, Blackfiſch / Blackkuttel / Meerkuttel / Meerſpinn / SEICHE, BOUFRON.

Ex RONDELETII libro de piſcibus ita deſcribi poteſt. Piſcis eſt marinus litoralis, aliquando ad duorum cubitorum magnitudinem

dinem accedens, tenui ſed ſatis firma cute contectus, foris carnoſo corpore, intus quid ſolidum quod σήπιον vocant continente. Capiti affixos habet pedes octo rotundos, craſſiores initio, deinde paulatim gracileſcentes, omnes interiore in parte δικοτύλες, id eſt duplici acetabulorum ordine, quibus cedentia comprehendat & comprehenſa firmiter premat retineatque. Iisdem pedibus ſive brachiis natat cibosque ori, juxta quod ſita ſunt, admovet. Præter hæc duas promuſcides, longiores pedibus, tenuiores rotundas, ubique læves præterquam in extremo, utroque binis acetabulis aſpero, quibus ſepiæ capiunt orique è longinquo cibos admovent, iis etiam quoties tempeſtates urgent ad Saxa aliaque adhærentes ſe veluti anchoris ſtabiliunt. In pedum promuſcidumque medio veluti in centro roſtrum & os ſepiæ ſitum eſt, duabus cartilaginibus duris altera ſuperiore altera inferiore conſtans, colore & figura avium carnivorarum vel pſittaci roſtro plane ſimile. Roſtrum membrana quadam craſſa carnoſaque veluti annulo undique ambitur & firmatur, qua diſrupta roſtri partes disjunguntur. Intus linguæ vice eſt caro fungoſa. Oculi majuſculi ſunt, inter hos cartilago eſt cerebri parum continens. Os œſophagus excipit id eſt gula longa & anguſta, quæ per μύτιν tendit ad ingluviem. Eſt autem mutis in mollibus, quæ viſceribus carent, ſub ore membrana humidum quid continens. Gulam ſequitur ingluvies, cui jungitur ventriculus. A ventriculo inteſtinum tenue gula craſſius, partem ſuperiorem repetens ad os fertur. Qua vero ad ſuperiora revolvitur, veſica eſt ſive membrana, in qua humor niger, quem CICERO atramentum appellat, continetur, cui inteſtinum ſubjicitur; cujus membrana meatus veſicæ obductus eſt, ut idem ſit & atramenti & excrementi exitus, per fiſtulam quæ in ſupina eſt parte inter alveum & os prope alveum latior prope os anguſtior: hac effluit atramentum, quod in ſepia plurimum eſt, Græci θολὸν appellant. Veſiculam collo dependentem habet atro liquore plenam. Hunc capta ſepia effundit obſcurato circum mari & tenebris affuſis latitare, fugare venantis aciem ſtruens.

Oſſa ſepiæ, Blackfiſch-Schuppen oder Weiß Fiſchbein/ *Os de Seiche*, commendantur in fluore quoque albo & in pulveribus dentifriciis. Doſis oſſis ſepiæ ℈j. vel ℈ij. &c. Adhibentur ab aurifabris aliisque ad parandas varias formas, quibus aurum argentumque infunditur.

OCU-

OCULI CANCRI.

Sunt lapilli crustacei, duri, albicantes, glabri, orbiculati, piso majores, aut utplurimum pisi majoris partem dimidiam adæquantes, una parte compressi & sinuati, altera convexi, nati utrinque unus in ventriculo cancri fluviatilis astacei, saporis & odoris nullius evidentis. Scilicet circa dies caniculares languere incipiunt, non nutriuntur, exanimantur fere, in eorum ventriculo reperitur materia quædam lactea, quæ sensim post 6 vel 8 dies concrescit in lapillos, qui deinde sensim iterum consumuntur, & ut probabile est in restaurationem cedunt, exuvias enim tum deponunt & resumunt.

Incidendi discutiendi & absorbendi virtute superant cornu cervi, pellunt quoque urinam & sudorem, in sanguine congrumato dissolvendo specificam habent virtutem, in sananda hectica peculiare quid obtinent.

℞. Ocul. ♋i ℥ij. Corall. præp. limat. ♂tis ana ℨiß. rad. ari ℈j f. pulv. in bulimo & fame canina ad absorbenda acida.

℞. Ocul. ♋. ℈j. ⊖ abs. ℈ß. Nuc. Mosch. gr. vij. f. pulv. digestivus diurnus, add. L. O. gr. j. f. pulv. digestivus nocturnus.

In febribus intermittentibus. ℞. Oc. ♋. præp. ℈j. Bez. min. vel ♁ diaph. vel arcan. dupl. Mynſ. gr. xv. ⊖ absynth. vel ammoniac. ℈j. ⁰⁰d. caryoph. vel junip. gt. j. M.

Famosus ille pulvis contra casum fit h. m. ℞. Ocul. ♋i ℨj sperm. cet. mum. sang. dracon. ana ℨß. cape in acet. dest. ℥j ▽ chærefol. ℥ij.

Familiaris mihi est in Nosocomio pulvis sequens antihecticus. ℞. Ocul. ♋. rad. ir. flor. ana ℈j. flor. ♃is ℈j. antihect. Poter. ℨj L. O. gr. j.

ASTACUS ſeu GAMMARUS, GAMBARUS. Hic intelligitur à nobis potiſſimus GAMMARUS FLUVIATILIS, improprie CANCER dictus, cancer caudatus, Aſtaco marino colore & forma, ut SACHSIUS IN GAMMAROLOGIA loquitur, quam ſimillimus, magnitudine ſaltem differens. Krebs / Fluß-Krebs / Bach-Krebs / ECREVISSE.

Liceat hic deſcriptionem Cancri paulo quidem prolixiorem, ex SCHWENCKFELDT quoad maximam partem deſumptam, apponere. Aſtacus eſt animal Amphibium, cruſtaceum exangue. Corpus ei longiuſculum, cruſta tenuiore intectum, fuſci coloris, concoctum toto rubente. Cornua ante oculos duo habet initio articulata, longa, tenuia, quæ ſenſim adeo gracileſcunt, ut tandem in tenuiſſimum Cirrum deſinant, in omnemque partem pili inſtar flecti queant. E media fronte exiſtit aliud parvum latiuſculum utrimque ſerratum. His ſubſunt Cornua veluti Cirri, quatuor alia, forma quidem ſimilia, ſed multo tenuiora, breviſſima, quibus piſciculos, ut opinatur author, allicit & venatur. Supra hæc oculi apparent parvi, cornei, ſemper prominentes & exerti ex obliquo mobiles. Frons acuta & aſpera veluti aculeus eminet, Oris lateribus ex parte inferiore juxta pedes ori proximos, appendices binæ frequenter hirſutæ veluti parvi pedes ad tutelam adnaſcuntur & veluti branchiæ os circumdant. Pedes in ventre enaſcuntur deni, in obliquum flexi, utrimque quini, quorum anteriores bini grandes & craſſiores chelis magnis ſeu forcipibus grandioribus quaſi denticulatis æqualibus ſæpiſſime tamen inæqualibus donantur, quatuor ad grandes diſpoſiti, utrinque bini biſulci ſeu bifurces & hirſuti, chelis glabris roſtris avium ſimilibus, quarum ſuperior pars movetur, inferiore immobili, reliqui quatuor poſteriores ſimplices & indiviſi ex toto pertendunt. Flectuntur omnes in obliquum, Chelæ vero introrſum. Chelis ori cibos admovent, pedes autem habent ad ingreſſum neceſſarios, quia in terra quoque victum quæritant. Chelis porro ſtirpes apprehendunt & apprehenſi hærent, ne ex vehementi inundatione aquarum pereant. Chelæ hæ deperditæ renaſcuntur. Pedes Gammarorum foris oſſei, intus tamen carnoſi. Cauda, quæ & collum τράχυλον vocatur, lævis ſine aculeis, ex quinque tabellis contexta, in quinque pinnas extremitatibus hirſutis natandi cauſa deſinit, quibus in natando quaſi remo utitur,

tur, estque in hac robur totius corporis, in cujus supina seu interiore parte appendices quædam hirtiusculæ ex utroque latere quatuor, pinnis similiter hirtiusculis, in quas fœminæ foras pariunt, ovaque deponunt, quibus etiam duplices sunt ad contingenda & conservanda ova, Mari simplices & parvæ. Inter caudam supernam & pedes novissimos, veluti calcaria majuscula prominent acuta, quæ femina parva habet & leviora. Motu & progressu retrogrado astacos sive cancros fluviatiles moveri communis est opinio. Id quod tamen negat SPERLINGIUS, dicens. Duces itineris astaci oculi sunt, cum horum positu si concordet progressus, motus in anteriora fit non in posteriora. Cancrorum oculi non in rectum, sed in obliquum dispositi sunt, hos sequitur cancer & ratione sui corporis recta progreditur, non enim cum SCALIGERO dicendum, oculos propter progressionem in latus iis flecti, sed quod contrario fiat modo; propter oculos enim progressionem fieri in latus, quorum dispositio non sit arbitraria sed naturalis ac necessaria. Porro Dentes bini magni in intimo pectoris orificio ad latera positi, in ore caruncula linguæ specie: sequitur gula brevis, hanc ventriculus membraneus excipit, cujus ostio tres infixi sunt denticuli duo adversi, reliquus infra, inde intestinum in ventriculi latere simplex pari semper crassitudine in caudam terminatum, qua excrementa excernit, & ova edit. Præter ista meatus est, qui à pectore pendens in anum terminatur, in feminis vulva est, in maribus seminis receptaculum, hic juxta carnis cavum continetur, ita ut media caro inter intestinum & meatum sita sit, meatu carnis cavum intestino connexum contingenti. Hoc meatu mas à femina differt. Nam in utroque à pectore pendet, tenuis est candidus, humorem quendam pallidum intra se continens, capitis collique testa subtus tota perforata apparet, quam etiam quotannis deponunt & renovant. Quamvis autem hæc SCHWENCKFELDTII descriptio, quam SACHSIUS exacte sequitur, quoad magnam partem vera, differentia tamen insignis adhuc deprehenditur ab aliis, præsertim ratione partium genitalium quibus inter se discrepant cancri. Curiosus in hac re fuit scrutator, WILLISIUS & imprimis PORTIUS Neapolitanus Medicus Viennensis in EPHEM. NAT. CUR. D. 2. anno 6. obs. 19. de cancri fluviatilis partibus genitalibus, ex quo sequentia delibare forsan non inju-

cundum erit. Artus cancrorum à cauda naſcuntur minores, præter majores brachia crura aut pedes alias vocatos: Mares habent in cauda horum artuum quinque paria, quæ in fœminis ſunt tantum quatuor. Primum par artuum in cauda marium longius, durius & reliquis firmius ſemper converſum eſt ad ventrem, cumque ortum habeat à prima interſectione oſſium in cauda, protenſum jacet inter quatuor crura, hoc eſt inter majores artus qui caudæ proximiores ſunt. Cartilaginoſi ſunt artus iſti, finiuntque in figuram, quam faceret contorta in cylindrum plana cartilago. Cum jam in Gammaro vaſa ad crura tendant & in cruribus aperiantur, in quibus foramina adſunt, per quæ ſemen effunditur, Primum par minorum artuum poteſt, dum movetur, titillare oſtiola, quibus adapertis copioſe ſemen erumpit. Secundum par artuum minus firmum & minus longum primo eſt, eſtque in nonnullis primo ſimile, in aliis aſſimilatur potius reliquis tribus paribus, quæ languidiora ſunt, molliora & breviora & iis ſimilia, quæ obſervantur in Gammaro fœmina, cujus quatuor tantum ſunt paria minorum artuum in cauda, qui bifidi ſunt & quælibet pars iterum ſubdividitur, deſinuntque in fibras molliſſimas & quacunque flexibiles, è quibus dum tempus eſt pendent ova, hosque artus minores in fœmina uteri forſan vice, fibrillas autem placentæ uterinæ aſſimilari poſſe cenſet author. Perſpectis majoribus artubus obſervantur foramina, per quæ ova pariuntur. Scilicet in tertio pari majorum artuum, quod languidulas habet forcipes & medium eſt inter reliqua quatuor paria, quorum duo chelas etiam habent, reliqua duo verſus caudam non habent, ſunt feneſtrellæ binæ, ſive bina adſunt foramina figuræ non exacte ſphæricæ, unum in dextro tertiorum artuum, aliud in ſiniſtro, in quæ terminantur canales membranacei ab ovariis diducti. Atque ideo ova deſcendentia per canales iſtos tandem per foramina, quæ ſunt in artubus mediis in tertio nempe brachiorum pari, egreſſum in lucem inveniunt. Artus hi majores medii octo habent articulos numerato etiam eo, quo brachium ventri conjunctum eſt, & quilibet artuum ex octo componitur oſſibus fiſtuloſis, muſculos plerosque in eorum cavitate includentibus. Unum tamen exiguum nimis eſt, interponiturque inter ſecundum & quartum oſſa, quæ nonnunquam in natu majoribus in unum coaleſcunt & ex tribus fit

os

os unum. Inter primum articulum, quo brachium unumquodque tertii paris ventri adnectitur & secundam articulationem est os primum in ordine ossium brachii, in quod inseritur canalis ab ovario illius lateris diductus & in eo terminum habet. Quæ quidem foramina unum in dextro brachio, aliud in sinistro obducta apparent membranula quadam, in morem turgidæ vesiculæ aliquantulum extuberantis, quam tamen propter musculosas fibras contrahi, dum ova pariuntur, atque sic adaperiri foramen probabile est. Estque in hac membrana observatu dignum, quod ex ea tantum parte quæ respicit forcipes, ossi sive labio foraminis adnexa, ex alia vero parte, quæ respicit ventrem cancri, libera sit & soluta ab omnibus aliis partibus, ut pateat proinde via ovis. Sed cum extrinsecus hujus membranulæ color similis sit membranularum, quibus musculosa substantia, quæ conspicitur inter aliquos articulos, contegitur, facile poterit iste color alicui imponere, qui nihil cogitans de canali, qui absconditur membranula illa, ex hac coloris similitudine poterit credere solidum musculum aliquem lusu quodam naturæ occludere foramen, cum revera membranula abscondat quidem viam, per quam ova emittuntur, sed aperiatur ad latus. Estque membranula veluti velum expansum claudens foramen illud. Quod si velum contrahatur, patet via & foramen adaperitur. In sicco animali, quoniam velum hoc non turget, neque expansum est, fovea apparet in foramine intus ducens. Est medium hoc par artuum simile aliis, nisi quod primum par forcipes habeat majores & validiores, sicuti etiam omnia ossa in eo sunt majora, & validiora; & postrema duo paria forcipes nullas habent. Est item medium hoc par artuum in fœminis simile omnino medio pari artuum cancri masculi, nisi quod in cancro mare nulla appareat neque in primo, neque in reliquis ossibus exsculpta fenestrella, nullumq; appareat ovale foramen. Atque ideo, si quis hujus rei notitiam habeat, omissis aliis signis, quibus fœminæ à maribus distinguuntur, tantum ex eo quod adsint vel non adsint foramina ovalia in medii artuum pari, certo certius pronunciare poterit in cancris, hoc animal est fœmina, hoc est mas. Ab ovariis autem antequam coëant in unum corpus subrotundum, canales procedunt alter ad dextrum latus, alter ad sinistrum. Ac canalis unusquisque progreditur inter processus costula-

ſtularum, inde ultra pergens intrat in fiſtuloſum os brachii & terminum habet in foramine inſculpto in hoc eodem primo oſſe brachii. Ova in ovariis fere ſemper occurrunt. Nam antequam omnia vetera ova in lucem prodeant, novorum ovorum albicantia rudimenta apparent. Membranula una & altera, quæ unum atque alterum foramen obtegit, per quod ova eduntur, partus tempore & nonnullis diebus poſt abſolutum partum, omnium veterum ovorum minime tenta ſed conſpicitur languida & flaccida tanquam nimis defatigata in opere & apparet humida. Tempus autem hujusmodi partus eſt menſibus Novembris & Decembris circiter, ac etiam per menſem Januarium ac Februarium, rarius per Martium menſem conſpiciuntur ova pendula à minoribus artubus caudæ. Ovariis ſuperincumbit cor, quod ſedet in parte ſuperiori in medio ovariorum, ut ſi dorſum incidatur Gammari inter caudam & curvam quandam lineam in dorſo inſignem, teſtaque illius partis auferatur, appareat cor palpitans ſuperincumbere ovariis, quæ cordi tanquam ſtratum ſubjecta ſunt. Cordis autem ſubſtantia eſt albicans, & vaſa, quæ ab illo naſcuntur, ſunt etiam albicantia & vix diſtinguibilia ab aliis membranulis & muſculoſa aliarum partium ſubſtantia niſi motu & palpitatione. Motu enim & palpitatione cordis apparent ortus & progreſſus vaſorum à corde, & apparent ortus & progreſſus vaſorum minorum à majoribus vaſis. Cæterum in Cancris maribus cor teſtibus ſuperincumbit, teſteſque cordi ſubſtrati ſunt, qui attentius inſpecti apparent veluti parvi glomi tenuiſſimorum albicantium filamentorum. Suprema teſtium pars conſtat ex vaſis anfractuoſis, ſinuoſis & celluloſis. A teſtibus tenui principio ortum habent vaſa ſpermatica, quæ progreſſu majora ſunt & corporatiora, & ſeminis; quo menſibus iiſdem, quibus fœminæ pariunt, & in cauda geſtant ova, albo colore maxime conſpicua ſunt, nam menſe Majo vaſa ſeminalia ſunt flaccida, languida & fere vacua ſemine. Poſtrema autem pars ſeminalium vaſorum prope crura minus amplum ductum habet, & minus candida apparet, ſed eſt carnoſior & firmior, quam media pars neque tam facile diſrumpitur. Longa & tortuoſa via, multis revolutionibus vaſa hæc terminum habent in quinto pari majorum artuum, dextrum in dextro femore, ſiniſtrum in ſiniſtro. Ac in primo oſſe utriuſque cruris eſt pars,

quæ

quæ parum exporrecta in cylindri figuram foraminulum habet, quod obtegitur caruncula quadam ex extuberanti membranula, quæ ductus pars est carnosior. Ex uno latere est pilus quidam majusculus in radice, sed desinens in cuspidem acutam, ut caruncula cum isto pilo faciat speciem partis extremæ in cauda nonnullorum scorpionum, videtur videlicet caruncula veluti granum milii habens e latere cuspidem quandam. Ubi cancer siccus est & aridus contracta etiam & siccata caruncula, apparet parva fovea in osse. Cum vasa turgent agitato & molestato cancro facile semen albissimum è miliari grano erumpit, dissecto etiam cancro compressione facta vasorum & protrusione crura versus lacteum semen è cruribus erumpit. Quamvis autem organa propagationis & generationis sic constructa sint in cancris, attamen pronunciat PORTIUS, difficulter inveniri posse rationem, qua maris semen in fœminæ corpus ejaculari infundi vel intrudi possit; sed neque ex ipsa constructione hæc eadem ratio infundendi semen in corpus fœminæ videtur impossibilis. Forsitan etiam edita jam ova superinsperso fœcundantur semine, ex aliorum opinione. Multi asserunt quod mas in coitu ascendat supra dorsum fœminæ, ea vero statim supinam se vertat, atque ita mas coeat cum ea confricando se ad eam.

Valde sunt libidinosi, ut unus mas in una caverna vel tres habeat fœmellas, pro quibus vehementer pugnet, & alter alteri ob id forcipes frangat. Ovula matura per loca superius allegata excernuntur & sub cauda tam diu detinentur affixa, donec parvi astaci sive Cancelli excludantur. Mas præter signa superius data cognoscitur cauda rotundiore & pleniore, fœminæ vero cauda tenuis magis lata atque depressa existit.

Reperiuntur Gammari, SEBIZIO docente, ubique fere præsertim in Europa, ubi fluvii, torrentes, lacus & rivi. Vivunt rebus variis, herbis, ranis, etiam carnibus & excrementis animalium. Ex aquis pabulatum sæpius progrediuntur in terram. Hinc etiam diu extra aquam servari possunt vivi, dummodo herbis alantur. In terra & riparum cavernis domicilia hyberna sibi extruunt, & hiematum concedunt, subventante vere copias rursus educturi, ut vicinas terras deprædentur, quamvis etiam tempore hyemali prodeant de suo cubili pastum. Æstate quoque latibula quærunt præsertim

abjecta veteri crusta, donec nova tractu temporis in debitam exsiccetur soliditatem & induresccat. Habent quoque Gammari hanc prærogativam, ut forcipes vel amissi vel fracti rursus renascantur. Capiuntur vel manibus vel nassis allecti variis escis imprimis ranarum carnibus, & coxis.

Astaci seu Gammari fluviatiles vulgo cancri differunt præcipue magnitudine, loco & colore. Unum genus minus est, saxatile, supina parte albicans, prona nigricans, elixum undiquaque non rubescens, sed quodammodo album præsertim in supina chelarum parte permanens. Appellantur hi CANCRI PETROSI, Stein-Kräbs / Thul-Kräbs. Alterum genus majus est, sed & nobilius, & nomine **Krebs** simpliciter, vel etiam **Edel-Krebs** insignitur. Quod Lacustres attinet, illi tanquam inferiores non multum curantur. Colorem potissimum triplicem præ se ferunt Astaci, nunc cæruleum, nunc ferrugineum, nunc nigricantem, cocti autem præsertim nobiles rubescunt. Quo majores sunt eo quoque excellentiores habentur. Apicii præferunt fœmellas & imprimis illas, quæ ova rubicunda sub cauda gerunt, die Duckelmäußer; delectantur quoque iis, qui crustam veterem deposituri nova sed molli & eduli cinguntur lorica, die weichen Krebs. Vere & autumno pinguescere & meliores esse dicuntur, Novilunio emaciatos, plenilunio refertos esse censent, Communiter de esu cancrorum dicitur.

Mensibus in quibus R. non bonus est cancer.

Quod tamen apud nos non æque valet, cum mense Septembri, Octobri, Novembri adhuc maximo comedantur cum gustu. Hieme utique macri sunt & non bene sapiunt. Præfertür caro in caudis & chelis. Carne, ut SEBIZIUS inquit, constant dura crassa & frigida. Longiore mora in ventriculo noxam inferre possunt. Cocti digestique satis alunt liberaliter, sanguinem producunt non facile dissipabilem, pituitosum tamen, sed Hecticis & Tabidis utilem. Apparantur modis variis. Elixantur, friguntur & ex crusta nudatis multa conficiuntur eduliorum genera. Imprimis autem tum pro gulæ blanditiis & scopo alimentario tum pro usu Medico humectante, acrimoniam involvente & demulcente *offæ* & *juscula Cancrina* die Krebs-Suppen und Krebs-Brüh/

Brüh/ multum deprædicantur. Juſcula parantur ex tribus quatuor vel quinque aſtacis viventibus, vel etiam in lacte aut aqua ferven-te ſuffocatis, quibus abſcindi prius caput & inteſtinum extrahi debet, contuſis & in juſculo carnis vel pulli tam diu coctis, donec bene rubeſcat, quo viſo colatura inſtituitur, & addito pro re nata vel ſale vel Butyro vel Maci &c. hauritur juſculum, quod magis reddi poteſt medicatum, addendo varias herbas, & animalia, cochleas, &c. pro diverſa intentione Medici.

Deſtillantur quoque ex Gammaris *aquæ antihecticæ* variæ. In gargariſmate medentur inflammationibus faucium, ſuccus quoque expreſſus ex cancris contuſis tum internè tum externe adhibetur. Chelæ atque cruſtæ virtute gaudent abſorbente & diaphoretica nec multum diſcrepant à lapidibus cancrorum, de quibus mox ſermo erit. Cinis cancrorum combuſtorum laudatur in cancro & morſu canis rabidi. Imprimis autem in uſum Medicum veniunt, ſic dicti OCULI CANCRI, non quod oculi ſint, ſed quod quadantenus oculi repræſentent figuram; vocantur alias etiam LAPILLI CANCRORUM, Krebs-Augen/ *Yeux d'Ecreviſſe*. HELMONTII obſervationes de ortu horum lapillorum hæ ſunt. Mares quotannis ægrotare incipiunt à menſis Junii medio, fœmellæ dein in Julio ante Teſtarum exuvium. Sunt per dies novem & amplius velut ſemiexanimes ac immoti. Ea tempeſtate ſtomacho illorum obducitur membranula nova, inter quam & ſtomachum veterem eſt liquor quidam lacteus, qui ſenſim exterius in globum ſtomachi convexum, qua parte attingit, obducitque ſtomachum veterem, contrahitur utroque latere in concavum ſtatimque lapideſcit. Ideoque (quod juxta SACHSIUM pene incredibile) vetus ſive interior ſtomachus ſenſim in mucilaginem alimentariam abſumitur, exteriorque ac novus alter ſtomachus in vicem abſumti ſuccedit. Siquidem iſti lacti ad ſtomachi veteris convexum ſubnato obtenditur ſtatim pellicula per modum lacti tepenti ſolitum, creſcitque Lac iſtud inter utramque præfatam membranam, utriusque ſcilicet ſtomachi. Quæ cuncta ducentis forte cancris diſſectis dietim, (ut HELMONTIUS ipſe loquitur) obſervavit jucunda admiratione. Tandem reſidua pars lactis cancro cedit in alimentum. Poſtremo etiam uterque lapis iterato ſenſim diſſolvitur & in nutrimentum paulatim abit. Nihil autem Can-

icr edit aut in ejus ſtomacho reperitur, quantisper iſti lapides ſunt n ſtomacho ejus, vivitque 27. circiter dies tam ex veteri ſuo ſtomacho ſenſim abſumpto, quam ex uſu reſolutorum poſtea lapidum. HELMONTII pronunciato accedit etiam WEPFFERUS aliique plurimi. Oculi Cancri ex vivis deſumpti ad colorem cæruleum vergunt, & omnium optimi exiſtimantur, ex coctis vero albeſcunt. Solent adulterari vel creta vel imprimis materia terreſtri illa, ex qua fiſtulæ fumo Nicotianæ hauriendo deſtinatæ conflantur. Cognoſcuntur autem facile, quod in concavitate quaſi ſigillum habeant, ſuperficie gaudeant lævigata polita & compacta, interna facies ſit albiſſima & ex lamellis ſibi inſtratis compoſita, linguæ quoque lapilli veri fracti non adhærent, calcinati vero ſaporem quaſi igneum imprimunt. Virtutes ſatis expoſuit author; illud ſolummodo monendum à quibusdam oculos cancrorum vel præferri vel ſaltem æquiparari Lapidi Bezoar. Curioſum quidem eſt, ſed facile explicandum, Lapillos cancrinos in aceto vel ſolummodo aceto conſperſos motu locali promoveri, ex natura lapillorum alcalinorum, & menſtruo acido in motu ſemper exiſtente & in alcali agente.

IN OFFICINIS PROSTANT

Oculi Cancri præparati, präparirte Krebs-Augen/ *Yeux d'Ecreviſſe preparées*. Dantur vel cuſpidatim vel ad ℈j. ʒj. &c. Multi crudos pulveriſatos præparatis præferunt. Non autem exhibendi ſunt, niſi in vehiculo aqueo pro ſcopo abſorbendi. Alia ratio eſt, ſi in corpus tertium pro ſcopo incidendi & aperiendi illos velimus redigere.

Solutio aut ſal Oculorum Cancri, ſolvirte Krebs-Augen/ *ſolution d'yeux d'ecreviſſe*, cum hæc ſolutio, in ſubſtantiam redacta ſiccam, jam ſit corpus neutrum non opus eſt, ut in præſcribendis formulis de novo jubeamus acido ſaturari lapillos hoſce.

Magiſterium Oculorum Cancrorum, *Magiſtere d'yeux d'ecreviſſe*. Datur ut antecedens ſolutio ad ℈ß. ad ʒß. Vires utrique adſcribuntur neſcio quæ cordiales, roborantes, atque veneno reſiſtentes.

SANGUIS HIRCI.

Est ſanguis hirci exſiccatus, quem Helmontius & alii prius plantis aromaticis, lithontripticis alendum voluere, hinc angendum inſigniter, & intra extremas anguſtias pone aurem incidendam eſſe arteriam & colligendum ſanguinem, alii hujus teſticulis reſectis diligenter colligunt, ſed hoc perinde eſt, conſtat enim ſale volatili copioſo, terræ incluſo. Ob copioſum ſalem volatilem alcalicum & terram parciorem ſuperat oculos ♋i, præcipue virtute diſcutiendi, incidendi & urinam movendi.

℞. Sang. hirc. ʒß. cape ex ▽ flor. papav. contra pleuritidem & peripnevmoniam, ex ▽ chærefol. ad ſanguinem congrumatum diſſolvendum.

℞. Ocul. ♋ ſang. hirc. ana ʒß. cape ex aceto ad ſanguinem congrumatum reſolvendum.

Bocks-Bluth / Sang de Bouc.

Hircum vulnerariis præſertim plantis nutriunt. Ex vana iſta opinione, quod ſanguinem hircinum adamantem emollire dixerint, profluxit, quod etiam virtutem Lithontripticam eidem adſcripſerint, quam alii quam maxime rident. Ad ſanguinem congrumatum diſſolvendum, commune eſt remedium. Datur ad ʒj. uſque, miſcetur frequenter cum oculis cancri, ſpermate ceti & ſanguine draconis. De ipſo Hirco ſuo loco erit ſermo.

MUMIA.

Est ſubſtantia reſinoſa, indurata, nigra, ſplendida ſaporis ſubacris, amaricantis & reſinoſi. Accedit virtute diſcutiendi & incidendi ad ſanguinem hirci, aſt ob reſinoſas ſimul ipſis adjunctas mulcens eſt anodynum.

℞. Oc. ♋i. ʒj. rhabarb. ſperm. cet. mum. ſang. hirc. ana ʒß. f. pulv. ad ſanguinem congrumatum diſſolvendum, datur ex aq. chærefol. in empyemate. [Mumiam nunquam interne exhiberem.]

℞. Mum. ſuber. uſt. terr. ⊖li dulc. ana q. v. add. ſucc. plantag. q. ſ. f. liniment. in ſiſtendo fluxu hæmorrhoidum.

Mumia vera, Mumien/ Mumie.

Intelligitur hic proprie Mumia Ægyptiaca, ſive corpus humanum vel integrum vel in partes diviſum Bitumine Judaico Myrrha, Aloë aliisque conditum & à putredine præſervatum, cum autem rarior Ægyptiaca ſit, ideo utplurimum ſubſtituitur artificialis, quare etiam ejus uſus internus ab authore diſſuadetur. Laudatur interim à quibusdam in phthiſi & pectoris affectibus, in reſerandis viſceribus menſium obſtructione & Lienis deoppilatione. Virtutes quoque traumaticæ inſunt, ut & adſtringentes. Externe pulvis Mumiæ vulneribus inſpergitur. Doſis eſt pro uſu interno ad ʒj. uſque & ultra. Ingreditur eſſentiam vulnerariam, quæ

In Officinis Prostat et dicitur

Eſſentia Traumatica Wedelii, Wund-Eſſentz/ *Eſſence vulneraire.* Vires ejus prædicantur inſignes in hæmoptyſi, vomitu cruento, menſibus immodicis, dyſenteria &c. vel per ſe vel cum aliis. Doſis guttæ viginti triginta & ultra.

MARGARITÆ.

Sunt partes rotundæ vel anguloſæ, albæ pellucidæ, ſaporis terrei, excrementitiæ ſcirrhoſæ, conchæ, neque enim in omnibus reperiuntur, tunc enim ſunt inſipidæ, cum alias ſint ſapidiſſimæ, quando nullas habent perlas. Præ oculis cancrorum nihil habent peculiare, niſi quod ob ſubſtantiam mol-

molliorem in ventriculo magis convincibiles & ſubtiles, quare in phthiſi & hectica commendantur.

℞. Margar. præp. ʒß. ſpec. diambr. ℈j. cape ex Emulſ. ſeq.

℞. Amygd. dulc. ℥ß. aq. Meliſſ. ℥ij. aq. roſar. cinam. ana ℥ß. f. emulſ. add. conf. alkerm. ʒß. exhibe contra virium laſſitudinem & languorem, in hectica, phthiſi, tabe.

℞. Margar. ℈j. ⊖ abſynth. ℈j. piper. alb. gr. vij. f. pulv. contra febres intermittentes.

Margaritæ in calcem redactæ ſunt ſpecificum in quartana, quod mihi & Medicis Orientalibus per experientiam conſtitit. Ita: ℞. Calcis margarit. ʒß. ſacch. ♄ni ℈j. ⊖✳ci ℈.j L. Q. gr. j. f. pulv. vel ℞. Marg calcin. ℈ß. ⊖ abſ. gr. xv. Nuc. Moſch. toſt. ℈ß. ∘∘∘ caryoph gt. j. (Mater perlarum eſt teſta valida & ponderoſa, extus rugoſa, & aſpera non ſtriata, intus lævis argenteo colore prædita, & hæc teſta ejusdem naturæ & qualitatis eſſe videtur cum margaritis, niſi quod ſit ſubſtantiæ durioris & ſolidioris, hinc non neceſſe eſt, ut margaritæ in calcem pro pulvere antifebrili rediganatur, ſed ex matre perlarum optime fieri poteſt, eodem modo, ſicuti ex conchis vulgaribus paratur ſpecificum antifebrile Crollii.)

BE-

Μαργαρίτις, Μαργαρίτης, MARGARITA, MARGARITUM, UNIO, quod nulli duo plane ſimiles in eadem concha reperiantur. PERLÆ, Perlen / PERLES.

In peculiaribus conchis Margaritiferis reperiri nullum eſt dubium, quis autem proprie earum ſit ortus, diſcrepant authores. Sunt qui cum PLINIO conchas ad ſuperficiem maris elevatas à rore cœleſti depluente imprægnari, & menſtruo ſpatio margaritis gravidas reperiri, putarunt. Alii perlas, eodem ac calculos modo

-do gigni censentes, à superflua materia novarum laminarum restitutioni dicata oriri docent. Nonnulli pro lepra, aut cum authore nostro pro excremento concharum habent. Quidam à succo nutritio stagnante in senio confectis aut alio morbo laborantibus conchis certis in maribus aut locis reperiundis exsurgere autumant. Recentiorum quorumdam ea est opinio, ac si margaritæ nihil aliud sint, quam ovula ex quibus novæ deinde producantur Conchæ margaritiferæ, quæ sententia ulterius utique meretur examen.

Non autem ex unius generis Concha extrahuntur perlæ, sicuti quoque non in uno eodemque reperiuntur loco. Superbit imprimis margaritis ferax Oceanus Orientalis atque Occidentalis, nec quidam fluvii atque rivi in ipsa quoque Europa, Silesia, Bohemia, Livonia &c. tam pretioso thesauro se destitui monstrant. Imprimis tamen in usum Medicum priores duæ species cedunt, de quorum piscatura consulantur scripta à peregrinantibus variis in lucem edita.

Non autem usurpantur pretiosissimæ illæ margaritæ magnitudine, colore albicante & rotunditate quam maxime resplendentes, UNIONES, Zahl-Perlen/ dictæ, sed minores imo haud raro minimæ angulosæ admodum, quas Saat-Perlen/ SEMENCE DE PERLES appellitant. Præferuntur Orientales. Absorbent acidum, præcipitant, & virtutes nescio quæ cordiales cephalicæ aliæque admirandæ adscribuntur. Hinc quidam suas essentias perlarum v. gr. cum vino Tockaviensi paratas, quidam suum Lac perlarum magnificis extollunt titulis, quod si autem res debito examinetur modo, aut à menstruo aut ab aliis additis potius, talia remedia virtutem suam accersere eaque ad emungendam potius crumenam excogitata esse patefit. Quomodocunque enim perlas examines, attamen insigniores quam oculos cancri aliaque ostracodermata vires possidere vix deprehendes.

IN OFFICINIS PROSTANT

Margaritæ Orientales & Occidentales præparatæ präparirte Orientalische und Occidentalische Perlen / *Perles Orientales & Occidentales preparées*, dantur ad ℈j. ʒß. & ultra.

Spe-

Species diamargariti frigidæ, kühlendes Perlen-Pulver. Cordiales atque alexipharmacæ habentur. Dosis ℈ß. ad ℈ij.

Aqua perlarum ſive *confortativa uſualis*, Perlen-Waſſer oder Krafft-Waſſer, *Eau de Perle* ou *confortatiſe uſuelle*. Hanc plebi & mulierculis tantopere decantatam aquam de faſtigio ſuo velle dejicere eſſet crabrones irritare. Adhibent quippe in omni debilitate & languore virium, ſpiritus, ut loquuntur, animales puriores reddit, ſenſuum internorum & externorum organa reficit, atque ita quaſi generale confortans omni ſexui ætati & morbo accommodatum exiſtit remedium: ſi quæ vis confortans ineſt, illa maximam partem debetur aquæ Cinamomi. Exhibetur cochleatim.

Tabulæ manus Chriſti perlatæ aut *Saccharum perlatum*, de quo ſub ſaccharo. Plures interim, ex neſcio qua perſuaſione, compoſitiones ingrediuntur Perlæ.

MATER PERLARUM, Perlen-Mutter/ NACRE de PERLE ou *Mere de Perles*, eſt ſpecies concharum bivalvium, figuram quaſi planam & circularem obtinens, ita dicta quod vel perlas quandoque in ſe contineat, vel ſplendore ſuo præſertim interno perlas imitetur. Inſervit non ſolummodo ad varia exinde paranda cochlearia &c. aſpectu tactuque haud injucunda, ſed & in Medicina tanquam corpus alcalinum, acrimoniam mitigans & adſtringens locum habet, & ſi non plane iisdem ac margaritæ facultatibus, ſaltem haud adeo minoribus gaudet.

A PHARMACOPOEIS OSTENDITUR

Mater perlarum præparata, präparirte Perlen-Mutter/ *Nacre de perles preparée*. Doſis ad drachmam uſque.

Solutio ſive ſal Matris perlarum, ſolvirte Perlen-Mutter/ *ſolution de Nacre de perles*.

Magiſterium Matris perlarum, *Magiſtere de Nacre de perles*. Et his quoque compoſitionibus alexipharmacæ & cordiales tribuuntur vires. Doſis ad ℈ß, ʒß & ultra.

BEZOAR ORIENTALIS ET OCCIDENTALIS.

Orientalis eſt ſubſtantia lapidea, foris ſplendida, glabra,

quaſique lævigata, coloris foris atro virentis, intus obſcure cinerei, forma modo rotunda, modo oblonga, tereti vel ovali, magnitudinis variæ, compacta ex pluribus lamellis ſibi invicem incumbentibus, oſtendens in meditullio cavitatem notabilem, continentem paleas, pilos, fibrillas, aliaque ſimilia, nata in ventriculo caprarum ſylveſtrium Indicarum, ſaporis & odoris nullius evidentis.

Occidentalis eſt ſubſtantia lapidea, Orientali fragilior & laxior, foris ſcabra & minus lævigata, coloris modo ex viridi nigricantis, modo cinerei, ex multis quaſi tunicis ſibi invicem incumbentibus compacta, forma ut plurimum rotunda, magnitudine varia, habens in meditullio cavitatem, includentem paleas, pilos &c. nata in ventriculis caprarum Peruanarum & Mexicanarum.

Non in omnibus reperiuntur, ſed partes excrementitiæ earum quæ morboſæ ſunt videntur, uti notavimus de margaritis. Eſt hoc proprium in India Occidentali, quod vix animal reperiatur, in quo non generentur lapilli tales, & omnes ſub hoc nomine ad nos deferuntur, paucioribus ⊖ibus volatilibus gaudet, quam Orientalis.

Uterque cum margaritis & oculis ♋ convenit, ſed ſubſtantia ſubtilior eſt, & in melancholia, febribus malignis pro ſudorifero habetur, in virium languore ab acido præ cæteris laudatur. Datur à ℈j. ad ʒß. imo ʒj. niſi pretium obſtaret. Refertur quoque inter anthelmintica, forte quatenus acida imbibit, quæ nidus ſunt vermium.

℞. Lap. bez. ℈j. abſynth. gr. xv. ☿dulc. ℈ß. f. pulv. contra vermes ex ▽ graminis vel hyperici vel decocto filicis.

℞. Lap. bez. ℈j. ⊖ volat. ſuccin. gr. vij. f. pulv. dandus ex ∽u lil. convall. contra epilepſiam.

Lap.

℞. Lap. bez. ℈j. Croc. ♂t. ℈ß. ⊖ vol. C. C. gr. v. Croc. or. gr. vij. f pulv. in melancholia ex aq. fumar.

DEN-

BEZOAR derivant quidam à voce Arabica vel Chaldaica Bel, quæ Dominum significat & Zoar venenum, quasi Dominus veneni, Bezoar / BEZOAR.

Audiamus de lapide Bezoar Orientali laudatissimum KÆMPFFERUM. Patria hujus lapidis præcipua est Persidis provincia LAAR, aliæque. Genitrix est fera quædam montana caprini generis, quæ Capricerva aut juxta alios Cervicapra vocatur. Animal pilis brevibus ex cinereo rufis vestitur, magnitudinem capræ domesticæ ejusdemque barbatum caput obtinens. Cornua fœminæ nulla sunt vel exigua; hircus longiora & liberalius extensa gerit, annulisque distincta insignioribus, quorum numeri annos ætatis referunt: annum undecimum vel duodecimum raro exhibere dicuntur, adeoque illum ætatis annum haud excedere; reliquum corpus à cervina forma colore & agilitate nihil differt. Timidissimum & maxime fugitivum est animal, inhospita asperrimorum montium tesqua incolens, & ex solitudine montana in campos rarissime descendens. Non autem in omnibus, quas inhabitant, regionibus lapides in hisce gignuntur animalibus. In hircis lapides majores & frequentius inveniuntur quam in fœminis. Lapidem ferre judicantur annosi, valde macilenti, colla habentur longiora, qui gregem præire gestiunt, circumspectius incedunt & insidias magis atque sodales metuunt, quod idem de fœminis affirmatur. Supercilia quoque ac lineamenta frontis insigniter nigricantia lapidis præsentiam confirmare dicuntur, imprimis autem linguæ solito asperiores præsentiam lapidis restantur. Locus natalis est pylorus sive productior quarti, quem vocant, ventriculi fundus; cujus ad latus plica quædam, sive scrobiculus mucoso humore oblitus lapillum suggerit. Utrum casu hic sibi hospitium paret, jam alibi formatus, an in eo loco generetur, sive illapsus retineatur & augmentetur non constat. Credunt, quos plicarum alveoli non satis amplectuntur, elabi pyloro posse & cum excrementis

excer-

excerni, quin formatos interdum dissolvi rursus, præsertim longiori animalis inedia. Certum insuper esse dicit author, Lapides in loco natali viventis bruti dum latent, nondum gaudere petrosa duritie, sed molliores esse & quodammodo friabiles. Hoc propter recenter exsectus ne improvide frangatur, vel attactus nitorem perdat, ab inventoribus ore recipi consuevit & in eo foveri aliquandiu, donec induruerit, mox Gossypio involvi & asservari. Asservatio ni primis diebus caute fiat, periculum est, ne adhuc dum infirmior importuna contrectatione rumpatur aut labem recipiat. Generationem fieri concipiunt, cum resinosa quædam ex herbis depastis concoctisque substantia ventriculorum latera occupat, quæ egestis cibis jejunoque viscere in pylorum confluens, circa arreptum calculum, lanam paleamve consistat & coaguletur. Ex primo circa materiam contentam stramine, efformandi lapidis figura pendet; cujus anguli blanda compressione, quam à cavitate hospitii patitur, in pulvinatam cogitur lævitatem, nisi etiam rotunditatem obtineat ex motu, tum fermentantis alimenti, tum visceris peristaltico, qui eum continuo agitabat; dum interim accessione novi glutinis, lamellis aliis atque aliis per intervalla temporum augetur, & in aliqualem molem accrescit. Hos jam veros esse asserit lapides, sed rarissimos, magno constantes pretio, & in Pharmacopoliis Europæorum non facile reperibiles. Extrahuntur videlicet ejusmodi lapides etiam ex aliis brutis sylvestribus Indiæ Orientalis, capris, imprimis vero Simiis, quem ultimum quidam præferunt.

Occidentalis Bezoar in similibus fere animantibus producitur, & ex certis quibusdam vegetabilibus potissimum oriri ab authoribus existimatur. Huic autem semper præfertur Orientalis. Uterque adulterari solet vel aliis lapidibus vilioribus, vel creta vel cineribus testarum, ostrearum aliisque ingredientibus &c. Notas hinc bonitatis sequentes tradunt, quod lamellatim Bezoar lapis debeat esse concretus, quod cavitas interna non debeat esse plane vacua, quod in aqua per noctem infusus illius limpiditatem non turbet, duritiem non amittat, nec pondere augeatur, quod volæ manus vel chartæ cinere aspersæ vel creta aut calce viva oblitæ affrictus, lineam inducat luteam, vel ex luteo viridantem, quam notam Persæ omnibus præferunt. Addunt quidam, quod legitimus lapis

exinde

exinde cognoſcatur, quando acus candens intrudi poſſit. Juxta KÆMPFFERUM autem fallax bonitatis teſtis eſt, quia adulterini ex reſinoſa conſtructi materia acum utique admittent; legitimi vero plerique ita indurati ſunt, ut acum candentem reſpuant. Non eſt quoque nota factitii lapidis, ſi interiores laminæ deterioris ſubſtantiæ & coloris fuerint, ea enim ex diverſitate alimenti diſparitas provenit, dum genitrix beſtia locum paſtus mutat. Pro genuinis lapidibus Orientalibus eos habet modo dictus author, qui inter reſinæ & lapidis ſubſtantiam ita ambigunt, ut contuſi in acido nitri vel ſalis ſpiritu diſſolvantur, ac menſtruum colore ſatis rubente ſimul ac virtute ſua imbuant, qua ratione etiam exinde paravit liquorem bezoardicum.

Lapidis hujus virtutes, ut ex nomine patet, ad quævis venenorum genera deprædicantur. In peſte, morbis contagioſis, febribus ardentibus, malignis, variolis & morbillis ſacra quorumdam, imprimis muliercularum eſt anchora. Laudatur in pleuritide, peripneumonia, ictero uter, morbis, partu difficili, melancholia, cancro ſcabie &c. Perſæ facultatem declinandi morbos & prolongandi vitam eidem tribuunt. Sunt qui in potu infundunt aut de collo ſuſpendunt. Licet autem hic lapis laudabile medicamentum ſit, ubicunque abſorbendum acidum, vel acrimonia temperanda, vel humores reſolvendi, tantus tamen non eſt faciendus, ut omnibus reliquis bezoardicis remediis præferatur, præſertim cum in tam exigua ſoleat exhiberi doſi, quæ revera, ſi aliquid exinde expectare volumus, adaugeri debet. Cæterum in plures equidem recipitur compoſitiones, vix autem aut raro ſaltem ab ipſis præſcribitur Medicis, imitantibus hac in re Medicos Perſiæ, qui raro quoque eodem utuntur, quamvis à vulgo ibidem maxime celebretur. In abſorbendo & tranſpiratione promovenda non minori virtute præditus videtur Lapis Bezoar foſſilis, in Sicilia ut & Gallia, Languedocia, circa Monſpelium reperiundus.

DENTALI. ENTALI. UMBILICUS MARINUS.

Sunt conchæ maritimæ. Alcali volatili & terra gaudent

dent & ad acida infringenda veluti oculi cancrorum exhibentur, ſed ob ſubſtantiam duriorem poſtponuntur oculis ♋, certis tamen in caſibus.

℞. Dental. tere in pulv. exhib. ʒß. cum aq. deſt cinamom. vel alia ad abſorbenda acida. Verſa in calcem fiunt ſpecificum contra quartanam, v. c.

℞. Calcis hujus ʒß. ⊖ abſynth. ℈ß. quibus addi poteſt ſacch. ♄ni L. O. exhibetur ex vino abſynthite.

PAR-

DENTALIUM, DENTALE, à figura dentis, quam æmulatur, Zahn-Schneck. Eſt, definiente LANGIO, conchula parva, oblonga, candida, exterius aſpera intus læviſſima, tubuli in modum excavata, altera parte dentis canini ad inſtar acuminata, transverſalibus lineis per incerta intervalla cincta. Capiuntur in mari Britannico. Refutat hinc eos, qui conchulas illas dentiformes exterius æque ac interius læves dentalia vocant, aut qui conchulas illas convexas ex una parte, altera vero depreſſas, & rima dentata ornatas, pro veris dentalibus venditant, quæ conchæ frænis quandoque ornatus cauſa affiguntur. Dicuntur quibusdam Schlangen-Köpffgen.

ENTALI, ANTALE, ANTALIUM, ENTALIUM, eodem LANGIO & WORMIO notante, ſunt proprie conchulæ parvulæ ejusdem ſubſtantiæ cum venereis aut potius cylindricis, niveæ, læves, rimulam habentes. SCHROEDERUS deſcribit eſſe teſtaceum quoddam marinum, inſtar parvi cornu longiuſculum, rectum & cavum, foris ſtriatum intus læve, raro longitudinem digiti ſuperans. In uſum Medicum non trahuntur, niſi quod in unguentum Citrinum recipiantur.

UMBILICUS MARINUS, BELLIRICUS MARINUS, BELLICULUS MARINUS, Meer-Bohnen/ NOMBRIL MARIN. Ita dicitur à figura, qua umbilicum æmulatur, LAPIS MARGARETHÆ, OCULUS LUCIÆ, & MARINUS, faba marina. Eſt operculum cochleæ cœlatæ, ſubſtantia ſolida intus eburnea, figuræ

ræ ſubrotundæ & quaſi ovalis, cujus in altera ſuperficie plana ſubfuſci coloris ſpiralis linea apparet, adeo ut tota maſſa in orbem videatur reflexa, altera vero facies aliquantum labroſa in margine, depreſſa vero circa centrum videtur, coloris utplurimum eſt eleganter rubicundi, quem viridis circa centrum deturpat. Reperitur ad littora maris Adriatici.

PARTES ANIMALES SALE VOLATILI OLEOSO CUM ODORE FRAGRANTISSIMO CONSTANTES.

MOSCHUS.

Si optimus, debet eſſe. 1. ex ferrugineo nigricantis coloris. 2. unctuoſus. 3. ſaporis grati & amaricantis. 4. odoris fragrantis non adulterati.

Eſt ſubſtantia grumoſa pinguis & unctuoſa, ſanguini congrumato ſimilis, collecta ex Dorcadis ſeu capræ Moſchiferæ Aſiaticæ folliculo, ſito in abdomine inter umbilicum & pudenda, coloris ex nigro ferruginei, ſaporis ſubacris, amaricantis, odoris fragrantis & grati.

Ob volatilem ſalem ſpiritibus analogum obtinet in ſpecie virtutem analepticam, cardiacam, confortantem, ♀em promoventem, ſanguinem congrumatum diſſolventem & hyſtericam paſſionem tollentem.

℞. Moſch. ℈ß. ambr. gryſ. ℈iß ſacch. cand. q. ſ. 🝆 citr. gt. v. cinam. gt. ij. caryoph. gt. j. M. f pulvis analepticus cardiacus ad ℈j. cum vino vel ſyr. chermes exhibendus.

℞. Moſch. gr. iij. detine ſub lingua, ſi ex accepto vulnere thoracis nullus ſanguis effluit, illicò ſanguis fluere incipiet.

℞. Ladan. ʒiij. ſtyr. cal. ʒj. benz. ʒij flor. benz. ʒj. Moſch. ℈ß. ambr.

℈ß. ambr. gryſ. ʒß. ℴℴ Cort. Citr. rec. expreſſ. gt. xxv. mucag. tragacanth. cum ▽ roſ. fact. q. ſ. f. pomum ambræ odoriferum analepticum.

℞. Moſch. gr. v. extract. caſtor. inſpiſſ. ℈ß. mac. gr. iiij. f. pil. deaurentur fortiter ad promovendum conceptum.

℞. Coagul. lepor. gr. v. Moſch. gr. j. Elect. diaſatyr. ʒj. ambr. gr. iij. ℴℴ majoran. gt. iiij. ſyr. gran. cherm. q. ſ. f. Elect. paulo ante coitum.

ZI-

Μόχος, MOSCHON, MOSCHUM, MOSCUS, MUSCUS, MUSCHUS, Biſam / Biſem / Byſem / MUSC.

Quæſtio magna fuit, ex quo animali & ex quibus partibus depromatur Moschus. ANIMAL MOSCHIFERUM vocatur CAPREA DORCAS, CAPREOLUS, GAZELUS, vel GAZELLA, CAPRA MOSCHI, MOSCHIUS. Biſam-Thier.

SCHROECKIUS Filius in HISTORIA MOSCHI, quamvis duplex animalis Moſchiferi genus eſſe credat, verum tamen ex capreolorum genere eſſe probat, cute variegata, capite lupino, duobus ex ore terram verſus protenſis dentibus, & infra umbilicum folliculo quodam inſtructum eſſe docens. Folliculus hic extus piloſus magnitudine ſua adæquat ovum gallinaceum, & in cavitate ſua nuciſtam facile continere valet, non tam carnoſæ, quam membranaceæ ſubſtantiæ ductu peculiari, orificio ſuo & muſculo ſphinctere munito gaudens, ne prodige profundatur Moſchus ibidem contentus. Interiori vero ſuperficie adhuc ſpecialem habet pelliculam Moſchum cingentem, in qua præter vaſa ſanguifera circa meatus Moſchiferi orificium complures glandulas ad Moſchi procul dubio ſecretionem facientes reperire licet, in quas pilorum orificium illud cingentium, radices implantantur. Reperitur hoc animal potiſſimum in Tartaria China & India. Ex hoc jam folliculo depromptum concretum odoriferum humana præſertim ope exemptum SCHROECKIUS præfert, non tamen penitus

tus rejectis aliis ex sanguine renibus vel testibus paratis massis, modo fragrantia nativa cominus gravi, eminus vero suavi se commendent. Debent autem folliculi integritas, amaror &c. conspirare.

Circa Moschi usum caute procedere debemus præsertim in mulieribus. Sanguinem impetuosum admodum reddit & hæmorrhagias narium facile excitat. Novi ipse subjectum quoddam, quod quotiescunque Moscho infecta vel bellaria vel potulenta assumit, hæmorrhagia narium corripitur. Inter Cephalica interim, ut & alexipharmaca recensetur remedia, stomacho quoque benefacit & in colica prodest. Asservatur Moschus optime in suis folliculis aut in vasis plumbeis, ut odor & vis dissipabilis detineatur. Moschus ut & Zibethum cum tempore amittit odorem suum, quem tamen recuperat, si irroretur urina pueri vel si suspendatur in latrina. Haud paucas Moschus ingreditur compositiones, quæ exinde completæ nominantur.

IN OFFICINIS PROSTANT

Species Diamoschu dulcis, köstliche Bisam-Specerey/ *Poudre Dia Moschu dulcis.* Commendantur ad affectus cerebri præsertim frigidos, Vertiginem, Apoplexiam, palpitationem cordis, & affectus melancholicos. Dosis ad ℈j. ℈ij.

ZIBETHUM.

Est substantia unctuosa flavescens pallida, melli vel butyro forma & consistentia similis, saporis subacris, odoris fragrantissimi, collecta ex folliculo animalis Zibethici vel majoris vel minoris, sito intra anum & pudenda, in fœmina, in mare inter penem & testes.

Hujus usus potius externus quam internus, quia multum pinguedinis habet nauseosæ, est nempe antepilepticum, antihystericum, nervinum & anodynum.

℞. Zibeth. gr. iij. Castor. ℈j. cons. fl. anth. syr. matricar. q. s. f. Electuarium antihystericum.

℞. ☍ majoran. gr. iij. Zibeth. ʒß. ☍ pin. recenter expreſſ. q. ſ. Moſch. gr. v. f. unguentum quo inungatur penis.

℞. Zibeth. ʒß. ☍ laur. expr. ℥ß. camph. ℈ß. f. liniment. in colica.

℞. Moſch. gr. iij. Zibeth. ʒß. ☍ pin. recenter expreſſ. q. ſ. ambr. gryſ. ʒj. f. unguentum quo inguina & lumbi ſunt inungenda ad ♀em ſtimulandam præcipue in feminis.

CAS-

Hyæna odorifera, Catus Zibethicus, Zibeth-Katz/ Civette.

Castellus in tractatu de Hyæna odoriſera duplex deſcribit animal, Arabicum alterum, alterum Americanum; Hoc, Fabro exponente, caput non craſſum, ſed tenue & acutum habet, ut roſtrum caninum potius quam Felinum eſſe judicares, quod cum labris ſuis ſubrubet. Orbitæ circa oculos, qui minus truces ſunt nec magni admodum, albicant. Cæterum ſubcineritii coloris eſt caput & pili in barba vix ulli. Collum quoque longius pulchro quodam ordine alternis nigriuſculis & albicantibus faſciolis velut totidem torquibus arte appictis exornatum. A capite ad dorſum per colli longitudinem ſupernam ſimilium colorum lineæ excurrunt. Dorſi medium à collo ad caudam linea nigricans piloſa valde diſtinguit. Maculis, in corpore cinereo minus obſcuro, nigricantibus, rotundis & ovalibus ordinatim ſecundum rectam lineam verſus caudam productis inſigniter decoratur, ita ut ſuperiores, dorſo quippe viciniores, ſint majores, mediocres paulo inferiores & quæ in imo ſunt ventre ſenſim evaneſcant. Caudam gerit alternis ſimiliter, ut in collo dictum, faſciolis nigreſcentibus ac cineritiis diſtinctam, ac ſatis longam, ſub cauda tria foramina eminenter viſui ſe præbent, anus ſcilicet, loculus in quo Zibethum colligitur & extrahitur, ac vulva, medium tamen cæteris duobus majus apparet. Hyæna autem odorata Africana Lupum potius æmula-

æmulatur quam Felim, capite enim eſt oblongo & roſtrum acuminatum, non obtuſum ut Feles, habet, item dentium formam ut canum: duorum palmorum altitudine erat animal à CASTELLO diſſectum, tantundem erat corpus à ſcapulis ad caudam, caudæ vero longitudo quanta totius corporis, collum etiam longitudine ſuperabat ſemipalmam, capitis longitudo duplex erat ad latitudinem. In barba & genis pilos habebat duros, albos, & longos felium ritu; roſtrum pilis denudatum, nares nigricantes & ſub oculis maculæ nigræ, oculi ſplendentes & ſubrubentes nec hilares, ſed potius triſtes & depreſſi magis, quam eminentes erant. Aures parvæ ſunt orbiculares ad Melis ſeu Taxi formam, in ipſis ſimilis pilus nec mollis nec aſper. Corpus habet albicans & cinereum Lupi colore maculis aſperſum nigris, crura & pedes parvi potius quam magni breves quam alti & pilo nigro obſitii, pedum digiti quatuor ſimul & inſuper parvus pollex interne ſitus nec longe diſtinctus. Ungues ſunt caninæ, nigræ, breves, craſſæ & obtuſæ, minimum aduncæ. Sub cauda immediate eſt excrementorum meatus, proxime collocantur teſtes, in maribus tum vas Zibethicum & ſub hoc ſexus maſculinus & fœmininus. Vas Zibethi poſitum eſt inter genitale & teſtes, quos ſatis magnos ac evidentes habet & inodoros, & ab his vaſa ſeminaria admodum craſſa feruntur ad genitalis radicem ad latera pſeudo uteri, ſub quo veſica parva. Genitale totum occultatur in corpore felium modo, dum vivum animal quieſcit apparetque ſola glans. Totius corporis pili ſunt longi rudes & aſperi apri modo & in cervice ac per dorſi ſpinam pili adſunt nigri, prælongi, ac duriores, quos erigit iratum animal uti ſus. Cauda eſt oblonga & bene piloſa uſque ad terram pertingens, variis diſtincta maculis. Reperiuntur animalia hæc in pluribus Indiæ tum Orientalis tum Occidentalis locis. Membrum Zibethicum primo adſpectu fœminea vulva videtur, lineam enim oblongam habet & labia craſſa, quod ſi manibus tangatur, tactu ſentitur ovi parvi magnitudine veluti cartilaginoſum corpus & duriuſculum, in quo cum parum digitis diducitur & dilatatur, apparent duo foramina iis, quæ ſunt in naribus ſimilia, ſub quibus cavitates quædam ſunt ſedes Zibethi. Hæc vaſcula ſi digitis magis preſſa deducantur apertis omnino foraminibus totas cavitates demonſtrant, loculique perfecte patent, quorum cavitas

tanta eſt, quanta ſufficeret ad continendum Amygdalæ nucleum; in his loculis nullus porus, nullus meatus apparet, poſt diſſectionem corpus duriuſculum ovi magnitudine, quod cartilaginoſum tactu videtur, in duos utriculos olivæ magnitudine & nequaquam cartilaginoſos, ſed carnoſos & minutis albis duris glandulis ſeu granulis inſertos diſtingui obſervatur, duriore autem multum quam teſtes ſunt ſubſtantia, omnino tamen inter ſe diſtinguuntur hi folliculi, membranis tamen unitis & interi r quidem communis exiſtit ambobus utriculis, qui exſiccati etiam mire redolent Zibethum.

Ex hoc jam vaſe colligitur iſtud odoramentum, quod ZIBETH, ZIBETTUM, ZIBETHUM, CIVETTA, Zibeth/ CIVETTE dicitur, adeoque neque ſemen eſt neque excrementum, ſed inſervit, CASTELLO opinante, vel ut irritentur animalia ipſa ad coitum, vel ut odor iſte inſerviat animali ad venandum, & ad ſe allicienda alia animalia. Cum repleti fuerint utriculi ſubſtantia Zibethi, animal ipſum inquietum eſt, & ſemet exonerare ſatagit, unde videtur dicendum ab ipſius acri qualitate turgere, vexari & pungi, atque ad excretionem proritari, delectarique videntur cicurata animalia, dum folliculi ii auriſcalpio exinaniuntur.

Zibethum optimum illud eſt, quod leonino aut ſubpallido colore gaudet, pingue, moderate liquidum, cum tempore craſſeſcens, papyro impoſitum & affrictum ſolubile ſine corpore, quo ipſo diſtinguitur ab adulterino. Adulteratur autem vel butyro vel caſeo, adipe rancido &c. Sunt qui fœmininum Zibethum longe præſtantius quam Maſculinum eſſe aſſerunt.

Zibethum in magna quantitate male olet, in exigua vero copia bene. Quod concernit Zibethi virtutem antihyſtericam, quam maxime reſpiciendum eſt ad idioſyncraſiam. Non autem naribus eſt admovendum, ſed ſinui muliebri aut umbilico applicatur. Commendatur quoque ad ſterilitatem & appetitum Venereum præſertim in mulieribus excitandum. In torminibus ventris infantum umbilico inungitur. Alias Zibethum ingreditur balſama, unguenta, & ſuffumigia. Sunt, qui dicunt Zibetho inuncto omnes pediculos fugari. Optime ſolvitur cum ſaccharo aut ſpiritu vini.

CASTOREUM.

Non ſunt teſticuli Caſtoris, ſed excreſcentiæ quædam glanduloſæ inter pudenda, quæ in medio fovent materiam melleam, quæ eſt quaſi quinta eſſentia. Sic multa alia animalia iisdem tumoribus, qui cum genitalibus nullum plane commercium habent, gaudent, uti capræ moſchiferæ, quæ tamen ſimplicem tumorem habent, felis Zibethi qui duplicem habent, quorum ex glandulis liquor etiam pinguis emanat. In Canada mures ſunt aquatici, qui valde conveniunt cum Caſtoribus, habent etiam tumorem unicum, qui exciſſus ſpirat moſchum fragrantiſſimum, ſed tamen nihil moſchi reperitur etiam in tumore ipſo.

Teſticuli caſtoris foras non propendent, ſed ſunt in ipſo abdomine.

Eſt ſubſtantia glanduloſa, oblonga, rotunda nata in inguine ſubtus teſticulis ovi magnitudine, veſtita pellicula craſſa & impleta liquore oleoſo & ceroſo tractu temporis ſeipſum exſiccante, ſaporis acris amaricantis nauſeoſi, odoris gravis.

Ratione ⊖is volatilis penetrantiſſimi pinguedini incluſi ſpecifice convenit in morbis ab acido auſtero ortis, morbis ſoporoſis, paſſionibus colicis, hyſtericis, convulſivis, in virginum cachexia, in ſingultu, cardialgia, palpitatione, variolis & morbillis. Eſſentiam Caſtorei ex oleo ſpicæ diſſolut. in colica convulſiva cum ſucceſſu exhibuit D. Hermann. doſ. à gt. x. ad xx. Externe naribus admotum torpidos ſpiritus in morbis ſoporoſis excitat.

Datur à ℈j. ad ʒß. in majori doſi datum alvum ſolvit.

℞. Caſtor. ℈j. L. O. gr. ij. ⚯ d. chamom. gt. ij. ocul. ♋. ʒß.

♋. ʒß. M. f. p. divid. in duas part. æq. ad omnis generis dolores ex acido.

℞. Castor. ℈j. scammon. præp. gr. xv. f. pulv. dandus ex oxym. contra morbos soporosos.

Ego mihi paravi nobilissimam essentiam sequentem: ℞. Rad. ari. ʒij. pyretr. ℥ß. castor. ʒij. ♒ ⊖ ✳ci q. s. f. essent. in aphonia, applica cum linteaminibus vel detineatur in ore. it. in tussi.

PARS

Κάσωρ, ab insigni ventre, CASTOR male à castratione vel exsectione testiculorum dicitur, CANIS PONTICUS, cum circa Pontum frequens reperiatur, φιβρὸς, vel à teneritudine pilorum mollissimorum, vel quod circa amnium ripas & oras, tanquam extremitates sive fibras conspiciantur, FIBER, Biber / CASTOR, ou BIEVRE.

Est autem Castor, definiente JOH. MARIO in CASTOROLOGIA à FRANCO adaucta & in lucem emissa, animal quadrupes adæquans magnitudinem felis, quod tam in aquis quam terra vitam degere potest, & fructibus atque arborum corticibus piscibus cancris ranisque se satiat, præprimis ulmis; pedes anteriores sunt instar canum, quibus terram fodit, ac posteriores consimiles anserum pedibus, quibus in aqua natat atque eam dividit, caput non admodum dissimile muri montano. Cauda non solummodo caudam piscis, sed fere integrum piscem refert, depressa est, & pilis in totum nudata, quatuor circiter digitos lata cinericii coloris, multis rugis & anfractibus gyrisque effictis instructa est, excavata quasi. Aquis quidem immergitur, sed non diu sub iis manet, & quando amnem transnatat, erecto super aquam capite trajicit. Amat loca avia, ut ab injuriis & aggressoribus tutior esse possit; aditus ad cavernas, quas mirifice præsertim in litoribus exstruit, sub aqua patet, & sursum fodiunt, contignationes aliquot cum lignis anterioribus pedibus dentibusque suis fabricat, ut testes oculati nec satis mirari nec ejusdem astutiam narrare possint. Admiranda

randa ſunt, quæ de Caſtoribus in Canada recenſentur. Habet hoc animal ferum, & vix ad manſuetudinem domabile, dentes longos & acutos, quibus omnia perforat, quicquid invenit, & etiam aliorum animalium oſſa, quæ comprehendit, confringit. Non longe à domicilio imprimis tempore hyberno & nocturno ad capiendum pabulum ſecedit. Acribus quatuor ſuis dentibus fortiter pugnat, œſtro cientur Venereo ineunte æſtate, fœmellæ menſe Decembri catulos modo unum modo duos tresve edunt. Pellis cinerea eſt ad nigredinem tendens, pilis nitidis mollioribus.

Capiuntur Caſtores à venatoribus non tantum pro uſu alimentario, oeconomico, ſed & Medico. Caro, notante SEBIZIO, dura eſt & inſuavis coctioneque corrigenda, Cauda nihilominus lautiorum conviviorum menſis apponitur. Iis etiam, quibus per certum temporis ſpatium carnium uſus eſt interdictus, conceditur hoc animal amphibium, cujus caro & cauda variis modis apparatur, variiſque condimentis imbuitur. Piſces ſapit Caſtor. Nutrimentum non adeo laudabile præbet, & difficilioris eſt digeſtionis. Pelles ad pileos, veſtes, &c. uſurpantur.

DENTES CASTORIS, cum aliorum animalium dentibus abſorbendi, aperiendi, & diapnoica virtute in morbis inflammatoriis, febribus, ictero, motibus ſpasmodicis &c. coincidunt.

Imprimis autem ex Caſtore in uſum venit ſic dictum CASTOREUM, Καςόριον, Bibergeil/ CASTOREUM. Vulgare ſomnium eſt, caſtorem, dum ipſum proſequuntur Venatores, ſibimet ipſi morſu reſecare teſticulos, cum tamen conſtat illos ſpinæ dorſi in corpore adeo adhærere, ut ſine vitæ diſpendio eximi nequeant, inſuper ita parvos eſſe, ut Galli Gallinacei teſticulos vix ſuperent. Rectius itaque LANGIUS aliique cum authore noſtro à teſticulis Caſtoreum diſtinguunt; ſupra allegatus MARIUS ita loquitur; Intra poſteriores pedes duæ crumenæ vel folliculi conſpiciuntur ac prominent, quorum unus alteri major, ex quibus nonnunquam melleus effluit liquor, quam Caſtor ipſe lambit, taleſque folliculi in maribus pariter ac fœminis conſpiciuntur, uno loco inſiti ovi anſerini magnitudinem referentes & ſic Caſtoreum & abuſive teſtes ſive teſticuli vocantur. Licet enim in maribus penis & fœminis vulva infra has duas crumenas reperiantur ac pendeant, nihilominus hæ crumenæ nullum meatum in pudendo habent, qui alias omni-

omnibus in animalibus extat. Cæterum in mari testiculi in spina rectissime animadvertuntur ac conspiciuntur teste ipso cultro meo Anatomico. Sunt tamen alii, qui hic addunt, hos sacculos per peculiaria vasa excretoria in fœmellis in vulvam, in maribus vero aliorsum se exonerare extra corpus. Castoreum eligi debet carnosum, ponderosum, odoris gravis & penetrantis.

Castoreum adhibetur in affectibus abdominis, torminosis & flatuosis. In passione Hysterica sacra quandoque anchora existit, sive externe sive interne usurpatum. Foetum pellit, mensesque ciet, in sistendis quoque mulierum doloribus post partum datur. In paralysi & epilepsia commendatur, in Lethargo quam maxime celebratur. Externe adhibetur in tinnitu aurium ut & in auditus difficultate, partes nervosas roborat, in convulsionibus & spasmis prodest.

IN OFFICINIS PROSTANT

Axungia Castorei, Bibergeil-Schmaltz / *Axonge de Castoreum*, ou *Liqueur onctueuse de Castor*, quæ separatim asservatur.

Aqua Hirundinum cum Castoreo, Schwalben-Wasser mit Bibergeil / *Eau d'Hirondelles avec Castoreum.* In convulsionibus, vertigine, apoplexia, similibusque affectibus, palpitatione cordis, & imprimis passionibus Hystericis, iis, quibus permissum est dare liquores, sale volatili oleoso Castorei impraegnatos, conducit. Dosis cochlear unum atque alterum. Hac occasione notandum, quod haud raro in aquis hystericis Castoreum in nodulis suspensum præscribatur.

Balsamum Hystericum, Mutter-Balsam / *Beaume Hysterique.* Naribus, temporibus, Vertici & Umbilico applicatur.

Extractum Castorei, Bibergeil-Extract / *Extrait de Castoreum*, quod ad affectus soporosos, convulsivos & uterinos ad aliquot grana adhibetur.

Essentia Castorei, Bibergeil-Essentz / *Essence de Castoreum.* In ante dictis conducit affectibus. Externe in auditu difficili, tinnitu aurium, loquela amissa & membris paralyticis prodest. Interne datur ad guttas viginti, triginta & ultra.

Oleum Castorei, Bibergeil-Oehl / *Huile de Castoreum*, quod in affectibus convulsivis paralyticis & uterinis deprædicatur.

PARS

PARS ANIMALIS SALE VOLATILI CUM MULTA PINGUEDINE CONSTANS.

SPERMA CETI.

Optimum eſt quod eximitur ex certis cavitátibus proceſſuum cerebri Orcæ piſcis, parte poſtica utrinque unus, it. canibus Carchariis Indis, item ex aliis piſcibus majoribus Indiæ Orientalis.

Eſt ſubſtantia gummoſa, alba, tenera, mollis, pinguis oleoſa, quaſi ex parvis raris furfuraceis ſquamis compoſita, balænarum, orcarum, præcipue ceti dentati & aliorum piſcium vel poſt mortem effuſa & in maris ſuperficiem acta, vel ſtudio ex cranio ſectove cerebro exempta, beneficio lixivii ſæpius purificata, quouſque ad albedinem redigatur, ſaporis pinguis butyracei & viſcoſi, odoris grati debilis, quod in ſuperficiem maris eructatur, invenitur rarius.

Salem ſuum volatilem caſtoreo blandiorem ſubſtantiæ pingui habet incluſum, unde præter virtutem diſcutientem & diureticam obtinet ſingularem vim anodynam, hinc audit anticolicum, antipleuriticum, antihyſtericum, antiaſthmaticum, anticatarrhale, in ſanguine & lacte congrumato diſcutiendo præ cæteris ſpecificam habet virtutem.

Datur ℈j. vel ʒß. c. vitell. ovor.

℞. Sperm. Cet. ʒß. caſtor. gr. vij. f. pulv. contra pleuritidem, exhibe in vitello ovorum, ſuperbibendo aquam chærefolii.

℞. Sperm. cet. ʒß. ♁ diaph. gr. xv. cape contra lac congrumatum.

℞. Emplastr. d. sperm. cet. applica mammis ad lactis discussionem.

Sequens cataplasma in coagulato lacte & hinc mammis tumidis commendatur. ℞. Sperm. cet. ʒj. croc. or. ʒß. cum mica panis & vino generoso f. cataplasma.

ANI-

Wallrath / BLANC de BALEINE, NATURE de BALEINE.

De ortu spermatis ceti discrepant veteres & recentiores. Putabant enim olim esse semen aut genituram Balænarum, quæ post coitum è pudendis muliebribus rursus elabatur, unde & nomen habet. Fuere, qui ambram albam vel repurgatam esse putarunt, alii ad bituminosa retulerunt corpora, quorum materia aliunde in mare influens, in hoc, admixtione salis ejus, & salsedine aliquali & viscositate imbuatur. Cum autem adiposum quid potius & pingue sit, videtur utique esse ex animalium classe, & in specie aquatilium, id quod rancor facilis, piscosus sapor, sequax liquabilitas, & odor, quem spirat, gari, manifeste declarat. Materia autem hæc spermatis Ceti è capite Balænarum præprimis provenit, & tam est ipsum pingue cerebrum, quam oleosus huic cerebro circumfusus liquor. Hoc autem Balænarum genus vocatur Orca, Byaris, Cachalot, Pottfisch; incolit præcipue Borealem Oceanum, circa Norwegiam, Islandiam, Groenlandiamque. Capite prægrandi instructa bellua, adeo ut tertiam totius piscis sæpe partem adæquet, dentes obtinet mediocres. In horum jam piscium craniis tanta reperitur copia spermatis Ceti, ut ex uno dissecto plures amphoræ deprompta fuerint. Nunc autem immediate è cranio tum vivorum & occisorum, tum demortuorum colligitur; nunc vere mari innatans deprehenditur. Reperitur autem in mari quando aut Cete pugnando cum aliis occubuit, aut quando hanc materiam certo tempore per appropriatos meatus evacuarit. Quod innatat mari, plerumque ignobilius est, quod autem è craniis

niis extrahitur purius, nobilius, & pretiosius existit. In TRANSACTIONIBUS ANGLICANIS Viri eruditi testantur, cerebrum hujus piscis cum lixivio aliquo forti coqui, usque donec omni humiditate deposita in consistentiam abierit spissam, saponiqueformem, quam in ollis convenientibus asservant, quousque refrigerata fuerit, tumque, supernatante oleo remoto, residua solida massa rursum funditur, frigorisque ope condensatur, tandem cultellis convenientibus in lamellas tenuissimas divellitur. ETTMÜLLERO vero, teste in DISSERTATIONE DE CEREBRO ORCÆ sive SPERMATE CETI, tantummodo in lixivio è calce viva & cineribus facto, postquam prius ab ipso per transcolationem per saccum pilosum oleosa substantia omnino separata fuerit, maceratur, usque dum in hanc prædictam substantiam abierit. Sperma ceti variis adulteratur modis, facile enim illud ex aliis majorum piscium cerebris impostores illud conficiunt. Pinguedo quoque oleosa ex sauciatis mortuisque Balænis emanans marique innatans, & hujus salsedine pariter ac frigore densata spermatis loco à quibusdam divulgatur. Quin & adeps pinguis Ceti aut Omphacio præparatus, aut in loco frigido reconditus, hinc expressione à tenuiori parte separatus aut lixivio dissolutus, aliove modo subactus, pro spermate Ceti intemerato venditatur. Reperitur autem Sperma Ceti in masculorum tantum craniis, cum fœminarum cerebrosa substantia liquidioris instar sit pinguedinis, oleum in usum lucernarum suggerentis.

In catarrho suffocativo remedium est quam maxime laudabile, præsertim si Venæsectio præmittatur, in doloribus spasmodicis abdominis & imprimis in doloribus quoque arthriticis non absque successu adhibetur. Externe ad tumores & inflammationes mammarum vel per se vel cum aliis applicatur. Quidam Cicatriculis post ablationem pustularum in variolis Sperma Ceti inungunt, aut ipsis etiam pustulis variolosis illinunt ad temperandum acorem in variolarum pustulis cutis corpus fibrosum exedentem, & in foveas excavantem. In unguentis porro commendatur ad nervos contractos & ad spasmum, ut & ad morbos pectoris, imprimis tussim, ubi mulieres adhibent sparadrappum factum ex charta per Sperma Ceti in oleo dissolutum trajecta. In usum quoque cosmeticum venit cum oleo Tartari per deliquium vel aliis subactum, glabram

enim & nitidam cutim reddit ac maculas faciei tollit. Notandum tandem, quod intus assumtum virtute anthelmintica & aphrodisiaca gaudere dicatur.

Dari potest vel cuspidatim vel ad ʒj. usque. Exhibetur in lacte vel jusculo calido, vel cum Syrupo Violarum, vel Syrupo Capillorum Veneris aliove pectorali. In pulverem quoque redigitur cum Saccharo vel simplici vel candisato, imprimis violato. Vel cum Trochiscis de confectione Alkermes. Ut autem eo melius pulverisari possit, humectatur parumper oleo amygdalarum dulcium.

IN OFFICINIS CELEBRE EST

Emplastrum de Spermate Ceti, Wallrath-Pflaster/ *Emplatre de blanc de Baleine*. Sanguinem & Lac imprimis coagulatum resolvit. Hinc mammis puerperarum impositum, omnibus ex lacte doloribus & tumoribus etiam duris imo scrophulis & strumis ab authore MYNSICHTO dicatur. Quandoque tamen effectus non respondet.

ANIMALIA SALE VOLATILI BLANDO CONSTANTIA.

SCINCUS.

Est animal quadrupes oviparum, lacertæ simile, nisi quod dorsum habeat latius magis glabrum & minus serratum, cute squamosa albicante tectum, cœsia à capite ad caudam decurrente linea, in aquis degens, potissimum maris rubri, intestina rejiciuntur & exiccatur.

Sale volatili blando scatet, ob quod diureticum est, an vero habeat simul vim alexipharmacam, aphrodisiacam & adversus lepram uti veteres putarunt, experientiæ committendum, interne datur à nonnullis ejus caro ad excitandam ♀em.

℞. Carn.

℞ Carn. ſcinc. formicar. alat. ana ℥j. Elect. diaſatyr. ℥iij. ſyr. cherm. q. ſ. f. Elect. ad proritandam ♀em. add. ſemen eruc. & eryſ. pro ſtimulo.

Cineres cum ⊖e volatili conjuncti laudantur in hydrope & in nephritide.

Σκύγκος, Stincus, Zincus Marinus, Crocodilus minor, Meerſtinx / Scinc Marin.

Veſcitur herbis odoriferis: ex Ægypto & India ad nos exenteratus adfertur. Sunt qui inter partes Scinci diſtinguentes renes cæteris præferunt, aſt vanè. Doſis eſt ad ʒj. Ingreditur Theriacam & Mithridatium, ut & Electuarium diaſatyrii.

LUMBRICI TERRESTRES.

Sunt animalia apoda, exoſſia, digitum longa, craſſitie pennæ anſerinæ, mollia & carnoſa, coloris dilute ſanguinei, collo rubicundis angulis cincto, ſaporis nullius evidentis terrei.

Conſtant ⊖e diuretico & diaphoretico, hinc in ſpecie ad arthritidem & colicos dolores commendantur, in hunc finem dantur intra, & extra applicantur.

℞. Lumbric. terr. viv. ℥j. affund. vin. ſ. ▽ gramin. f. infuſum diureticum.

℞. Lumbric. terr. viv. q. v. applica parti arthriticæ & inprimis vaga afflictæ.

℞. Rad. helen. ℥iß. lign. ſaſſafr. ℥ij. herb. capill. Mij lumbric. vivor. ℥iiij. paſſul. min. ℥iß. coq. ex ▽ f. apozema ad morbos ſcorbuticos & arthriticos.

℞. ☍ Lumbric. terr. factum per coctionem, adde ☍ proprium deſtillatum per retortam, applica partibus arthriticis.

γῆς ἔντερα, VERMES TERRÆ, LUMBRICI à lubricitate, INTESTINA TERRAE, Erd-Würm/ Regen-Würm. VERS DE TERRE, LOMBRICS.

Insecta hæc reptilia oculis & auribus destituta, colore, differentes, dum alii sunt rubicundi, alii albidi, alii lividi, é quibus tamen priores eliguntur, hyeme sub terra latent, vere & æstate delabentibus potissimum pluviis e latibulis prodeunt, ita ingredientes, ut præcedenti parte priori, quod reliquum est corporis, ad illam contrahant, atque hoc pacto ex uno in alium locum feruntur, dicente SCHWENCKFELDT.

Lumbrici præter citatas ab authore virtutes, discutiunt, obstructiones reserant, in ictero & Hydrope conducunt, ut & in morbis spleneticis. Nervos roborant unde in Paralysi Apoplexia &c. laudantur, item in convulsionibus & spasmis & in morsu canis rabidi deprædicantur. Adhibentur præparati seu cum Vino loti & postmodum leni calore exsiccati. Commendantur ad aurium affectus, comedones abigendos, & in panaritio vivi applicantur ibique relinquuntur, donec moriantur.

IN OFFICINIS PROSTAT

Oleum Lumbricorum, Regenwurm-Oehl/ *Huile de Lombrics*, ou VERS DE TERRE. Interne laudatur ut singulare vulnerarium, externe anodynum, in spasmis & contracturis scorbuticis, in nervorum vulneribus & puncturis.

Spiritus Lumbricorum, Regenwurm-Spiritus/ *Esprit de Vers de Terre.*

&

Sal volatile Lumbricorum, flüchtig Regenwurm-Saltz/ *Sel volatil de Vers de Terre.* Spiritus & salis usus est diaphoreticus & diureticus, Arthriticis imprimis tam interne quam externe commendatur. Laudatur quoque in rheumatismis, contusionibus, luxationibus atque paralysi. Spiritus per os datur ad guttas decem viginti & ultra, sal autem volatile ad grana tria ad decem.

ANI-

ANIMAL CAUSTICUM ET ACERRIMUM.

CANTHARIDES.

Sunt animalia oblonga, alata parva, vaginipennia, aureo colore viridantia, ſaporis primo nullius, hinc acerrimi picei, cauſtici erodentis, odoris cum recentes ſunt fœtidiſſimi, inveniuntur maxime in regionibus calidioribus, Hiſpania, Gallia, etiam in Germania ſuper cynogloſſam, ſed earum virtus brevi perit, acerrimæ tamen etiam ſunt, ubi recentes, ut plurimum gaudent fraxino, ut & liguſtro.

Vis cauſtica conſiſtit in ⊖e, infuſa enim fiunt cauſtica ex vino & -∿-u vini, ſed ſimplici tantum non rectificato, alias ⊖ non ſolvitur, & ſ. q. cantharidum, hinc forte cujuſdam error, qui ſumſit forſitan rectificatum -∿-um vini, vel quantitatem cantharidum non ſatis largam, ut ſcripſerit infuſa ipſorum non ſatis eſſe cauſtica. Cæterum quæ Olaus Borrichius fecit experimenta ſunt optima. (Conf. act. Haſn. Volum. IV. obſ. 80. p. m. 185. & Vol. V. obſ. 89. p. m. 216.)

Harum vim diureticam & ſimul cauſticam & veſicatoriam, non ab imaginariis illis aculeis, ſed ab △is ſeu ⊖is particulis acerrimis dependere evincunt tum autopſia, tum experientia, à Segero aliisque tradita. [Conf. etiam Ehrnfrid. Hagendorn. C. N. C. Dec. II. ann. 1. obſ. 163. p. 388. ubi de virtute liquoris ex cantharidibus prolecti agit.] Quamvis tamen earum uſus ob vim cauſticam renes & veſicam exulcerantem ſuſpectus eſt, tamen in morbis nonnullis ad urinam movendam, ad corrigendam gonorrhœam virulentam exhiberi poteſt, incipiendo à doſi minori, ſcilicet à gr. ß. & ſi fiat cum ægri levamine ad gr. j. vel ij.

Fre-

Frequentior earum uſus eſt externus in excitandis veſicis, ad capitis, aurium & oculorum dolorem, it. ad ſuffuſiones & tumores œdematoſos.

Absque ſumma neceſſitate vix dantur interne, nam comperi vel quartam grani partem aliquando renes inflammaſſe, unde diureſes copioſæ, dolorificæ, imo cruentæ. Vid. Wedel. Amoen. Mat. Med. Vis nimia cauſtica temperatur lacte vaccino vel 🝆 lini expreſſo.

℞. Canthar. gr. j. datur in Emulſ. ſemin. 4. frigid. maj. ad diureſin excitandam.

℞. Canthar. ℈j. Vin. rhenan. ℥iiij. f. infuſ. cujus cochl. ß. vel j. cum vino vel decocto diuretico poteſt permiſceri & per vices exhiberi, præcipue hydropicis ad urinam movendam, quod commendatur à Williſio. [Conf. Th. Bartholin. Cent. V. Hiſtor. 82. p. m. 159.]

Pro Veſicatorio dantur ſi recentiſſimæ gr. v. ſi annoſiores ℈ß. ad ℈j. Veſicatoria conveniunt in oculorum inflammationibus, à lymphæ coagulo, in capitis dolore, morbis ſoporoſis, ſurditate. Fiunt pone aures, in nucha, dorſo, lumbis, brachiis, femore, ſura &c.

℞. Canthar. ℈j. pulp. ficus q. ſ. f. Veſicator.

℞. Canthar. ℈j. ferment. piſt. ʒj.

℞. Canthar. ℈j. Empl. Citr. ʒß. Thereb. q. ſ. f. veſicator. ſub forma emplaſtr.

℞. Infuſ. Cantharid. ℥ß. ∇ Nymph. portulac. gramin. ana ℥ij. 🝆 thereb. gt. v. exhibe ſucceſſive hoc infuſum ceu extremum remedium in gonorrhoea virulenta inveterata cum ulceribus ſordidis, per penem etiam injicitur.

Hæc ſalia cauſtica minime infringuntur ab acidis, quidam poſſident -∩-um fœtidiſſimum Cantharidum, qui ſanguini affuſus fluiditatem ipſi reddit.

PAR-

Κανθάριδες, quasi parvi Scarabæi, MUSCÆ HISPANICÆ, Spanische Mucken / MOUCHES CANTARIDES.

Statis temporibus fere per universam reperiuntur Europam. Fraxinum deperire Cantharides adeo certum est, ut viderim, excelsam arborem exinde demortuam; amant etiam herbas odoriferas. HAGENDORNIUS in CYNOSBATOLOGIA ex vermibus intra Cynosbati spongias generari asserit has Muscas, quod tamen negat LANGIUS, statuens ex aliis regionibus turmatim ad nos accedere, & licet in oris his nostris coire videantur, ova tamen non ponere, nec pullos excludi, sed omnes unius ejusdemque magnitudinis conspici.

Calcinantur quoque Cantharides, quæ aceti vapore enecantur, & ad grana duo, tria in Lue venerea, calculo, morsu canis rabidi & hydrophobia laudantur. Dum ad vesicas excitandas adhibentur, quæstio est, an totæ quoad corpus alas pedes & caput, an vero abjectis alis & pedibus assumi debeant. Recte LANGIO nimis scrupulosi videntur, qui unam aut alteram partem abjiciunt, cum levis aut nulla ratione particularum causticarum intercedat differentia inter singulas partes, conferri quoque hac de re meretur WEDELIUS in AMOEN. MAT. MED. sunt qui pro corrigenda Cantharidum virulentia addunt semen Ammeos, Sinapi Euphorbium, acetum &c.

Quod emplastra Vesicatoria concernit, quilibet fere Chirurgus habet peculiare.

IN OFFICINIS QUOQUE ASSERVATUR

Emplastrum vesicatorium, Blasen- oder Blattern ziehendes Pflaster / *Emplatre Vesicatoire.*

Cum Cantharides tam infestæ sint partibus urinariis, tum usu interno, tum externo, ita ut dolores intensissimos & mictum etiam cruentum excitent, earum quoque antidotum notandum, quod Lac est, tam vaccinum, quam aliud quodcunque largius haustum, tum externe in balneis & injectionibus usurpatum. Conveniunt quoque emulsiones ex seminibus quatuor frigidis paratæ ut & omnia mucilaginosa. Dolores ab appositis Cantharidibus excitati non melius sopiuntur, quam unguento sambucino cum balsamo sulphuris commixto. Curiosum utique, si verum est, quod, si pol-

lex pedis oleo inungatur, in quo cantharides fuerunt digestæ, mira excitetur erectio membri genitalis.

PARTES ANIMALES OLEOSIS CRASSIS CONSTANTES.

ICHTHYOCOLLA.

Est substantia ex albo flavescens glutinosa excocta ex pisce Huso dicto, cujus ventriculus, intestina, vesica coquuntur, quousque in tenues possint diduci lamellas, post contorqueri & cogi in spiras, saporis glutinosi, odoris nullius.

Pinguibus glutinosis seu mucaginosis cum paucis volatilibus constat, & propterea tanquam temperans & anodynum sumitur, in specie in dysenteria, diarrhœa, temperanda & incrassanda lympha acri Jungitur decoctis & clysteribus.

℞. Rasur. C. C. ℥iiij. ichthyocoll. ʒij. coq. c. s. q. ▽ commun. in consistentiam gelatinæ. Hujus cape ℥j. ▽ cinam ℥ij. ▽ Cichor. ℔j. syr. violar. ℥j. M. f. julapium in febribus ardentibus & malignis.

℞. Mucag. ichthyocoll. tragac. g. arab. ana ʒj sacch. alb. in ▽ puleg. solut. f. trochisci contra acrem lympham, catarrhos salsos, inflammationem faucium & tussim.

Egregii fiunt clysteres ad demulcendum acre dysentericum. ℞. Lact. chalybeat. ℥viij. ichthyoc. ʒij. coque ad solutionem, add. Bals. Peruv. ʒj. vitell ov. num j.

ANI-

ICHTIOCOLLA piscis, HUSO, PISCIS EXOS, Hausen/ Husen.

Juxta

Juxta RONDELETIUM Cetaceus piſcis eſt, cartilagineus ſine oſſibus ullis, aut ſpinis, ſine ſquamis. Capite eſt craſſo & lato, ore magno & in promptu poſito, è ſuperiore maxilla quatuor apophyſes carnoſæ dependent, oculos parvos habet, pro corporis magnitudine. Carne eſt prædulci & glutinoſa admodum, ob id ſalituræ idonea, qua melior redditur rubeſcens & durior.

Piſcis quidem eſt marinus, ſed timidus & mitis: in aquas dulces frequenter adſcendit. Capitur imprimis in Danubio. Quandoque viginti quatuor pedes longus eſt, & aliquot centenas libras pendens. Carnem Huſonis in dorſo ſapere ajunt carnem vitulinam, in ventre ſuillam. Lactibus ejus nil dulcius aut delicatius eſſe ferunt. Ova quoque in cibo expetuntur. Apponitur menſis recens, & ſalitus ſed prius aqua maceratus.

Non ſolum ex interaneis, ſed & corio, pinnis, cauda excoquitur gluten, quod ICHTHIOCOLLA, GLUTEN PISCIUM, COLLA PISCIUM, Fiſchleim/ Hauſzblaſen/ COLLE DE POISSON vocatur.

Uſurpatur paulo rarius in Medicina. Inſervit ad parandum iſtud glutinis flavi genus, Mund-Leim/ quo in ore liquefacto chartæ glutinantur. Ad vina clarificanda quoque adhibetur; dum enim ibidem diſſolvitur, ſecum deinde rapit ad fundum partes craſſiores vinum turbidum reddentes. Quidam uſurpant ad gelatinas: chartæ porro glutinandæ & aliis rebus firmandis conducit. Ingreditur Ichthyocolla varia emplaſtra.

ANIMAL SANGUISUGUM.

HIRUDINES.

Sunt animalcula apoda, exoſſia, longa, lubrica, lineis & punctis nigris variegata, ore triſulco; vivunt in paluſtribus.

Applicantur utero, podici, vaſis hæmorrhoidalibus, brachiis, pedibus, temporibus aliiſque partibus ad extrahendum ſanguinem, maxime in hæmorrhoidibus cœcis tu-

 midis

midis & dolentibus. Cum distentæ apparent sanguine, nec sua sponte volunt decidere, asperguntur oo ♀ri per deliquium, vel sale quocunque.

PARS

Βδέλλα ἀπὸ βδέλλειν, ab exsugere SANGUISUGA, Blutsauger/Blutigel/ SANGSUE.

Hirudines aliæ sunt majores equinæ dictæ, quia novem equum sugentes eundem occidere possunt, aliæ minores. Rejiciendæ sunt, quæ in paludosis & putridis generantur aquis, magna capita viridia habent, & lanugine lineisque cæruleis in dorso ornata sunt. Præferendæ vero, quæ fluentibus aquis innatant, tenuiora ac longiora ac capita exiliora habent, dorsum viride maculis nigris vel lineis flavis signatum & ventrem rubicundum, quoad reliquas vero partes flavedine tincta comparent. Recens captæ non statim sunt applicandæ, sed per aliquot dies in aqua pura detinendæ, ut ab impuritatibus noxiis liberentur, & esurientes magis reddantur, quem in finem etiam ante applicationem quidam illas ex aqua eximunt, & in capsula lignea per aliquot horas detinent. Pars cui admovendæ sunt, panno lineo vel spongia aqua calida imbuta fricatur, ac fovetur, partim pro munditie concilianda, partim pro parte parumper rubificanda. Si adhærescere detrectent, locus lenissine ad effluxum alicujus guttulæ sanguinis scarificatur, vel sanguine columbino aliove aut lacte illinitur. Si applicantur, digitis duobus anterioribus linteo molliter comprehenduntur. Sunt qui pro evacuatione adjuvanda caudam præscindunt, tum major quantitas per vulneratum corpus extillat. Quod si hæmorrhoidalibus vasis applicentur, bene cavendum, ne in anum irrepant, quod si autem illud contingat statim clysteres saliti in copia sunt injiciendi, donec expulsæ rursus fuerint.

PARS

PARS ANIMALIS TERREIS CONSTANS CUM PAUCO SALE VOLATILI.

FOLLICULI SERICI.

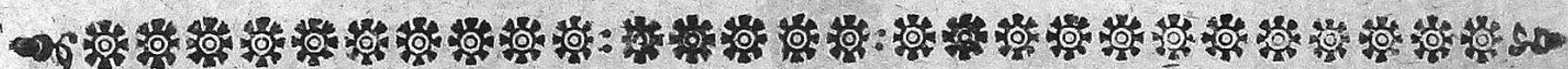
Sunt vesiculæ pallide flavescentes, ovi columbini magnitudine, textæ ex filo serico continuato sæpe replicato, ex bombycum ore emisso, saporis & odoris nullius evidentis.

Ob paucum ⊖ volatile cardiaci habentur. Externe cinis eorum vulneribus mundificandis inspergitur.

℞. Ciner. follic. seric. ℈j. ⊕l. Hungar. g. iij. insperge vulneribus.

Ædes sericeæ, sepulchrum sericeum, Seidenbälglein. Quoniam in usum plane non amplius trahuntur, ideoque non opus est multum de eisdem & Bombycibus sermonem facere.

PARS TERTIA.

REGNUM MINERALE EXHIBENS.

MINERALIA SALE VOLATILI SALSO CONSTANTIA.

SAL AMMONIACUM.

EST ſubſtantia alba cryſtallina, ſalina, ex quintuplo urinæ humanæ, una parte ſalis communis, & dimidia fuliginis parata, ſaporis acris & urinoſi. Omne eſt factitium, ipſi Arabes rident nativum dari.

Ob ſal ſalſum obtinet vim diureticam, ſtomachicam, antifebrilem. Datur in ſubſtantia à ℈ß. ad ʒß. jungitur variis ſpecificis.

℞. ⊖✱ci ℈j. 🜿r. ⦶lat. gr. xv. ⊖ abſynth. ℈j. f. pulvis digeſtivus.

℞. Sal. Ammon. Nitr. depur. ana ʒß. rad. liquir. ir. flor. ana ʒj. f. pulv. contra phthiſin doſ. ad ℈j. ex juſculo pingui.

℞. Sal Ammon. ʒß. Corall. ℈j. 🝆 d junip. gt. ij M f. pulv. antifebr. ad ij. doſes.

℞. Gumm. Ammon. ℥j. tragac. ʒj. empl. d. mucilag. ʒij. ſal. ammon. ʒiij. 🝆 ſuccin. q. ſ. f. emplaſtrum imponendum ad tumores viſcerum.

In ophthalmia à Catharrhis. ℞. ▽ fœnic. ℥j. ſal. ammon. gr. v. f. collyr. addi poteſt ſacch. ♄ni. Flores ſublimati pro-

proficui sunt, in iisdem affectibus, in quibus Sal. Spiritus totus est alcalinus, excepto phlegmate, convenit hinc in omnibus morbis provenientibus ab acido, egregium est antifebrile.

℞. -∿-us sal. ammon. ʒij. ▽ Card. Bened. ℥iiij. syr. absynth. ℥ß. ⊖ absynth. ℈ß. L. O. gr. j. f. mixtura in febribus.

SAL AMMONIACUM, vel ab Ammonis oraculo, circa cujus delubrum olim effodiebatur, vel quod sub arena reperiri credebatur, SAL ARMONIACUM quasi Armeniacum, SAL SOLARE, AQUILA COELESTIS, FULIGO MERCURIALIS ALBA, SAL MERCURIALE PHILOSOPHORUM, Salmiack/ SEL AMMONIAC.

Distinguunt inter Sal Ammoniacum veterum & recentiorum, illud ex urina animantium cum terra conjuncta & confermentata, àque radiorum Solarium æstu coctis in Lybia repertum fuisse tradunt, hodie autem inveniri negant. Hodiernum Sal Ammoniacum factitium est.

Sal ammoniacum eligi debet candidum, nitidum, siccum ac purum, saporis acris ac penetrantis, sub forma panum planorum atque rotundorum, exterius quidem grysei interius vero albicantis coloris & consistentiæ crystallinæ. Quod si depuratum cupis hoc sal, solve in aqua simplici, solutionem filtra & vel ad siccitatem evapora, vel post phlegmatis quoad partem exhalationem repone in locum frigidum, ut concrescat in crystallos hexagonas.

Sal hoc humores resolvit, incidit, dissipat vimque diaphoreticam possidet. Externe in gangræna, in angina &c. adhibetur, oculorum ungues nubeculasque discutit, in simplici aqua solutum & instillatum. Ad ungues oculorum in equis infallibile dicitur esse remedium. Exinde paratur sic dicta *Aqua Sapphirina Chirurgorum*, nempe Sali Ammoniaco in pelvi ænea aquam affundunt, additaque modica calcis vivæ quantitate simul agitant, & per noctem

ctem stare sinunt, quæ in multis oculorum affectibus egregie prodest.

IN OFFICINIS PROSTANT

Flores Salis Armoniaci simplices, Salmiackblumen/ *Fleurs de Sel Armoniac.* Dantur ad grana tria, decem & ultra.

Flores Salis Armoniaci cum cineribus clavellatis, Salmiackblumen mit Potasch/ *Fleurs de Sel Armoniac avec des cendres gravelées.* Magis sunt volatiles.

Flores Salis Armoniaci cum Marte aut lapide Hæmatite, Salmiackblumen mit Eisen- oder Blut-Stein/ *Fleurs de Sel Armoniac avec du Mars.* Penetrantiores habentur simplicibus. Ex capite Mortuo post sublimationem horum florum, per deliquium obtinetur

Liquor Martialis stypticus, qui ad aliquot guttas instillatus liquori terræ foliatæ tartari ex tempore elegantem *Tincturam Martialem* exhibet.

Sal Anglicum volatile, Englisch Saltz zum riechen/ *Sel volatil d'Angleterre*, usurpatur externe naribus admovendo, pro excitandis Lypothimicis & refocillandis ægris.

Spiritus Salis Armoniaci cum calce viva, aut *urinosus* Salmiack-Geist mit ungeleschtem Kalck/ *Esprit de Sel Armoniac volatil avec de la Chaux vive.* Nephriticus est & calculum præcavet, resolvit massam sanguineam fluidamque reddit ac tenuem, unde in apoplexia epilepsia spasmo convenit. Est quoque remedium sudoriferum & antifebrile. In suffocatione uterina tam interne exhibitus, quam naribus admotus laudabilem edit effectum. In affectibus chronicis; spleneticis, scorbuto, malo Hypochondriaco datur ad guttas decem triginta & ultra. Ebrietatem arcet & abigit. Externe inservit ad mensium obstructionem per certum instrumentum admissus, dolores quoque podagricos & arthriticos lenit, inservit etiam tanquam præcipitans solutorum in acidis. In vitro angustioris colli ad excitandos ægros naribus admovetur. Cum autem hic spiritus admodum volatilis pauco tempore debilis evadat, præstat ex tempore pulverem salis armoniaci cum pulvere calcis vivæ nondum extinctæ miscere, qua ratione longe fortius nares percellentur.

Spiritus Salis Armoniaci cum cineribus clavellatis, Salmiack-Geist mit

mit Potaschen gemacht / *Esprit volatil de Sel Armoniac avec de cendres gravelées.* Easdem ac prior vires obtinet, & pro usu interno magis adhibetur. Spiritus hic non solum Flores suppeditat, sed & in crystallos abit, & cum spiritu Vini rectificatissimo congelatur. Ex capite mortuo elixiviatur *Sal* aliquod *febrifugum Sylvio* Medico quondam Parisiensi usitatissimum, ad ℥j. &c. datum.

Spiritus Salis Armoniaci anisatus, Salmiack Geist mit Anis gemacht / *Esprit de Sel Armoniac anisé.* Usus ejus in pectoris affectibus demulcendis, præsertim, qui causam viscidam agnoscunt, unde in asthmate pituitoso & affectibus à flatibus oriundis conducit, flatus nempe egregie discutit. Dosis pro ratione ætatis ad guttas quinque viginti triginta &c.

Spiritus Salis Armoniaci succinatus, Salmiack-Geist mit Agstein / *Esprit de Sel Armoniac avec l'ambre jaune.* Remedium nobile cephalicum, nervinum & antepilepticum, datur ad guttas decem viginti triginta & ultra.

Cum spiritu Salis Armoniaci & æquali quantitate spiritus Vini rectificatissimi ex gummi Ammoniaco efficax in asthmate pituitoso, hydrope &c. paratur essentia.

Ex capite mortuo spiritus Salis Armoniaci cum calce viva parati in aqua per horas aliquot decocto obtinetur liquor, qui cum oleo Tartari per deliquium in coagulum albicans spissum satis abit, quod rursus resolvitur affundendo acidum.

BORAX.

Est substantia pellucida glaciei instar, alumine durior, ex lapide nitroso vel chrysocolla calcinata & in ▽ dissoluta, cocta & in crystallos concreta, saporis acris salini & nitrosi. Scilicet in India Orientali eruuntur ex fodinis terræ nitrosæ, quæ leviter calcinatæ in pulverem tritæ coquuntur affusa aqua, vel lixivio forti, hinc exponuntur ut concrescant in crystallos, quæ rarius in India ulterius præparantur, sed huc locorum translata ulterius solvuntur, crystallisantur, donec pelluciditatem adipiscantur.

Urinam, menses, fœtum potenter promovet, recipitur quoque inter compositiones aphrodisiacas. Dosis à ℈j. ad ʒß.

℞. Borac. ℈j cinam. ℈ß. M. f. pulv. exhibetur in decocto puleg. vel rorismar. ad remoram mensium, additur gt. j. ♂ cinamom.

℞. Myrrh. ℈j succin. alb. gr. xv. Croc. or. gr. v. borac. gr. vij. f. pul. cap. & superbibatur ▽ cinamomi.

℞. Borac. ℈j Tinct. Castor. ʒj. ⊖ vol. succin. ℈ß. ▽ Cinam. ℥j. puleg. ℥ij. syr. cinam. vel menth. vel aurant. ℥j. f. mixtura in uteri vitiis.

℞ Borac. Venet. ʒj. ⊖ vol. succin. ℈ß. Croc. ♂t. aperitiv. ℈j. ♂ cinam. gt. ij. sacch. cand. q. s. ad menses provocandos

℞. Elect. diasatyr. ʒij. borac. ℈j. f. bolus ad ♀em stimulandam.

Borax calcinata ad expulsionem omnis salis & acidi volatilis, specifice convenit in fluxibus alvi, seminis, & est nihil aliud quam terra styptica, datur à ℈j. ad ʒß. in conserva rosar. vel per se, vel congeneribus. sic. ℞. oss. sep. præp. borac. calcin. Nuc. mosch. tost. sacch. ♄ni. ℈j. f. pulv. qui propinatur ex vino rubro, vel alio decocto adstringente.

CHRY-

BORAX vocatur etiam CHRYSOCOLLA, AURICOLLA, GLUTEN AURI, CAPISTRUM AURI ab usu, Borax/ BORAS.

Distinguunt communiter inter Boracem nativam & factitiam. Hujus compositionem LENTILIUS in Ephemeridibus Nat. Cur. sequentem tradit, ℞. Lactis vaccini destillati ℔ij. Mellis despumati ℥jv. croci ʒiij, nitri purificati, ita ut nullam amplius acrimoniam

niam habeat, sed subdulce sit, ℔jv. incorporentur omnia cum lacte dissolvendo ad ignem; demum mitte in olla vitreata in locum humidum & frigidum per mensem, lapis deinde in fundo repertus iterum sic depuretur, ℞. dicti lapidis ℔j. aquæ simplicis destillatæ ℔jv. ad ignem omnia dissolve, simulque despuma & cum nulla spuma superfuerit, refrigerata jam aqua effundatur, & invenies boracem. Alii autem cum authore nostro boracem omnem putant esse naturalem. Agricola dicit esse sal nativum in terra repertum, ex quo Venetiis paretur postmodum Borax; LISTERUS, TOURNEFORTIUS aliique ex Sale quodam fossili Indico Tincal dicto obtineri putant. CÆSALPINUS, ex cremato quodam lapide candido & fissili Boracem ortum trahere asserit. Alii ex Chrysocolla nativa parari censent. Res nondum omnimodo decisa.

Ad venerem stimulandam ejus aliquot grana in ovo sorbili exhibentur. Externe in ulceribus sordidis & excrescentiis carnium absumendis ut & ad scabiem laudatur. Virtute quoque cosmetica gaudet. Ingreditur unguentum Citrinum. Usurpatur ad fundenda metalla & auri atque argenti combinationem: Item ad delendas literas & maculas atramento factas. Ingrediens est remedii quod dicitur

Pulvis ad dystokiam, **Pulver die Geburth zu beförderen** / *poudre pour les accouchemens difficils.* Datur vel cuspidatim vel ad scrupulum unum, drachmam semis &c.

CHRYSOCOLLA CRYSTALLINA.

Est substantia crystallina alba, condensata velut borax, facta ex chrysocolla nativa, dissoluta & concreta in crystallos, saporis borace acrioris salini, odoris nullius. Principia eadem quæ boraci, nisi quod inclusa terræ copiosiori. In usum cedit pictorum & aurifabrorum ad consolidandum aurum & argentum.

MI-

Χρυσοκόλλα, AURICOLLA, AURIGLUTINUM, CAPISTRUM

STRUM AURI ab effectu, VIRIDE TERRÆ, VIRIDE MONTANUM, Berg-grün / Stein-grün/ Schiefer-grün/ Berg-Boras/ Kupffer-grün.

Est ſubſtantia metallica admodum ſolida, coloris viridicantis nunc ſaturatioris nunc dilutioris, ex mineris præſertim ærariis educta. Reperitur in Oriente, Macedonia, Cypro, Hiſpania, Hungaria, Sileſia, Miſnia &c.

In uſum Medicum vix venit, niſi quod à quibusdam ad ulcera maligna & contumaciter reſiſtentia à quibusdam celebretur. Evolvatur BAUSCHIUS de Cœruleo & Chryſocolla.

MINERALIA SALE SALSO FIXO CONSTANTIA.

SAL COMMUNE.

Eſt vel marinum, vel fontanum, Sal marinum paratur coctione ignis vel ſolis, ubi in maritimis per paratas foveas & canales deducitur aqua marina, ubi accedente ſole quicquid humiditatis eſt avolat & conſumitur, reliquum à vento frigidiuſculo ultro inſpiſſatur & concreſcit in cryſtallos.

Vim habet diureticam incidentem, & ſimul eſt ciborum condimentum catholicum, ſtomachicum, ob vim abſtergentem & potenter diſcutientem, additur ſtimuli loco clyſteribus.

℞. ⊖ decrepitat. piper. alb. ana, applica uvulæ prolapſæ & inflammatæ.

℞. Decoct. Emollient. ℥viij. add. ⊖ comm. ʒij. f. Clyſto.

℞. Sal. comm. ℈ß. ſal. vol. ſuccin gr. v. aq. chærefol. ℥iij. ſyr. dialth. q. ſ. f. hauſtus diureticus.

Externe

Externe usurpatur in doloribus colicis, artuum, capitis &c. ubi decrepitatum in sacculis calefactum imponitur, forte quia humorem in poris istis in se suscipit.

℞. Sal. commun. ℈j. sal. gemm. gr. xv. sal. succin. volat. ℈ß. ex vin. diuretic. ℥v. vel vj f. haustus antihydropicus egregius, add. roob vel syr. juniper. ℥j.

SAL

Ἅλς, Saltz/ SEL.

Sal est substantia plus minus albicans, crystallina, angulosa, cubica, facilis solutionis in aqua & linguam sapore acri & salso afficiens.

Longum nimis foret, si modum Sal tum ex aquis marinis, tum ex fontibus salinis extrahendi describere vellemus, sufficit dicere quod sicuti sal marinum calore solis mediante, ita sal fontanum ope cocturæ ex muria, dissipata prius motu lapsuque magna aquæ sylvestris sive heterogeneæ Sulciæ sive Solæ, ut loquuntur, mixtæ quantitate, obtineatur. Sal Marinum obscurius est & ex albo nigricat, potest tamen per repetitam solutionem & coctionem depurari & dealbari.

Eligendum Sal albicans in granis præsertim majoribus, admodum acre, quæ acrimonia in marino utplurimum major.

Sal, dicente SEBIZIO, optimum, usitatissimum summeque necessarium ferculorum pene omnium condimentum est. Nam vel lautissimi cibi sine sale sentiuntur fatui, & sine salis conditura nulli palato arrident. SALERNITANI ita canunt.

Vas condimenti præponi debet edenti,
Sal virus refugat, recte insipidumque saporat,
Non sapit esca probe, quæ datur absque Sale.

Unde semper in mensa apponitur, nam

Omnis mensa malè sternitur absque Sale.

Et juxta alios

Sal primo poni debet, primoque reponi.
Non bene mensa Tibi, ponitur absque Sale.

Ominosum adhuc quibusdam videtur, si vel mensa salis sit expers, vel si Sal in eadem evertatur. Sal autem est ejusmodi condimentum, quod cujuslibet ætatis sexus complexionis & conditionis hominibus, non secundæ modo sed etiam adversæ valetudinis tempore, conveniens est, charum, gratum atque acceptum. Ad piscium, carnium, butyri, casei, panis, omniumque propemodum ferculorum condituram & ad arcendam putredinem adhibetur, ne dicam de aliis usibus quibus sal dicatum est. In Medicina multiplicem præstat utilitatem. Convenit in cruditatibus ventriculi, appetitu prostrato. Externe in suppositoriis, oris collutionibus, dentifriciis &c. adhibetur. In ulceribus putridis mundificandis & tumoribus discutiendis conducit ad scabiem pruritum & impetiginem prodest, ambustis quoque medetur & sanguinem extravasatum discutit. Labiis astrictum aut ori inditum Lipothymiam arcet & tollit. Sicuti autem debito usu quam maxime existit laudabile, ita vicissim ejus abusus maxime noxius. Hecticis, Melancholicis, atque Cholericis nocet, scorbutum infert, ad calculum disponit, sitim causatur, & juxta SALERNITANOS

Urunt res salsæ visum semenque minorant,
Et generant scabiem, pruritum sive rigorem.

Sal porro Chymicis quoque inservit operationibus, antequam autem usurpetur, calcinandum est atque decrepitandum, sive liberandum à partibus aquosis, quæ per ignem expulsæ strepitum istum edunt.

IN OFFICINIS PROSTANT

Spiritus salis, Saltz-Geist/ *Esprit de sel.* Spiritus hic acidus obtinet virtutem aperientem, & diureticam, appetitum restaurat & in hydrope atque Hernia commendatur, laudatur quoque ad calculum comminuendum, lumbricos enecat febribusque medetur. Externe gangrænam refrænat & carnem putridam absumit, à quibusdam quoque cum aquis appropriatis mixtus in doloribus podagricis

cis commendatur. Dosis est ad guttas tres, sex, decem &c. pro ratione ætatis. Rarius autem interne usurpatur. Magis scilicet in usum internum trahitur.

Spiritus salis dulcis, versüßter Saltz-Geist/ *Esprit de sel dulcifié.* qui odore & sapore admodum suavis & gratus est, constituit remedium egregium stomachicum, appetitum dejectum cruditates nidorosas, vomitum & nauseam corrigit, & in ante dictis affectibus prodest. Datur ad guttas decem, viginti, triginta, & ultra pro ratione circumstantiarum.

Sal Catharcticum amarum, Englisch Purgier-Saltz / *sel purgatif amer.* Datur ad drachmas duas ad unciam unam & ultra sed rarius.

SAL GEMMÆ.

Est substantia alba, crystallina salina, eruta ex terræ fodinis, saporis acris & salsi.

Sale communi potentius est, cæteroquin cum ipso convenit, hincque hydropicis datur ʒß. Utplurimum tamen externe datur in clysteribus, gargarismatibus.

℞. ▽ portulac. plantag. vel succi semperviv. ana ℥iiij. sal. gemm. ʒij. syr. violar. q. s. ad grat. pro gargarism.

NI-

SAL NATIVUM, SAL CÆDUUM, SAL CRYSTALLINUM, SAL GEMMEUM, SAL FOSSILE, Stein-Saltz/ Berg-Saltz/ Sel gemme.

Effoditur ex montibus aliisque terræ visceribus, variis in regionibus Asia, Africa æque ac Europa, Hispania, Catalaunia, Germania, Hungaria, Transylvania, Polonia &c. Extrahitur in frustis majoribus minoribusve. In sua fodina molle esse dicitur & leve, extra autem in momento durescere & gravitare, ita ut unicum frustum, quod in fodina ab unico homine tractabatur, extra vix quatuor

tuor boves movere possint. Figura quoque hujus salis, si crystallisetur cubica est. Non tam prompte in aqua dissolvitur ac sal commune, cum quo tamen ratione usus culinaris coincidit. Eligendum potissimum quod colore crystallino albicante instar gemmæ, unde & nomen traxit, resplendet. Datur enim & sal rubescens, croceus, purpureus &c.

Sunt authores qui inter Sal Gemmæ & Sal cæduum sive fossile distinguunt, & non omnino absque ratione.

NITRUM.

Est substantia alba, crystallina salina, ex terra pingui salsa & nitrosa cum urina vel aqua in lixivium cocta, in crystallos concreta, saporis amaricantis & acris. Scilicet in tractibus Bengalensibus inveniuntur terræ nitrosæ, saporis salsi acidi subacris, cui lixivium forte ex salicibus, vel ▽ vel urina affunditur, coquitur, inspissatur & exponitur ut concrescat in crystallos. Deinde repetita apud nos filtratione, concretione magis exaltantur, purificantur, tumque nitrum depuratum dicitur. Efflorescit etiam aliquando ex rupibus & parietibus antiquis, ex alcali calcis & acido aëris.

Sale salso mediæ naturæ inter volatile & fixum constat, gaudet virtute diuretica, refrigerante, temperat nimiam acredinem bilis, sedat sitim, & sanguinis phlogoses, præcipue in malignis, est quoque antaphrodisiacum.

℞. Nitr. sal. ammon. ana ʒij. liquir. ir. florent. ana ʒß. f. pulv. antihecticus dos. ℈j.

℞. Sem. agn. cast. Nitr. depur. ana ʒij. camph. ℈ß. L. O. gr. iij. f. pulv. contr. nimiam salacitatem.

℞. Fol. salv. Mij. sem. nasturt. ʒij. flor. malv. hortens. Miß. rad. polypod. ʒiij. coq. in ▽ fontan. ℞. Colatur. ℔ij. add. Mel. ros. ℥iß. Nitr. præp. ʒiij. M. f. gargarism. pro exesione,

ſione, inflammatione & affectu ſcorbutico gingivarum, faucium & laryngis.

In hæmorrhagia narium, nitrum in aqua ſolutum & naribus hauſtum profuit.

Lapis prunellæ* nitro gratior eſt & temperatior, alias cum ipſo convenit, eſtque nihil aliud quam Nitrum cum ſulphure depuratum. doſ. ℈j.

℞. Lap. prunell. ℈j. ⊖ abſynth. gr. v. ocul. ♋. gr. x. ○○ junip. gt. ij. M. f. pulv. exhibendus hora j. ante paroxyſmum febrilem.

ALU-

νίτρον, NITRUM. Hoc vocabulum ob vim abſtergentem ἀνίζω, quidam derivant, alii à nitore, quo præcipue cryſtallisatum reſplendet, deducunt, alii à Nitria Ægypti provincia, in qua olim copioſe proveniebat, dictum volunt. Dicitur & SAL NITRUM, SAL PETRÆ, quod in Rupium murorumque ſuperficiebus erumpat; CERBERUS CHYMICUS, SAL INFERNALE, ANATRON, SAL HERMAPHRODITICUM &c. quoque audit. Salpeter / SALPETRE, NITRE.

De generatione Nitri inter ſe non conveniunt authores, quidam in terra generari, alii in hac ab aëre educi aut in eadem ſeparari affirmant, videtur autem utrumque poſſe admitti, cernimus nimirum tum in ſtabulis jumentorum & aliorum animalium urina ſtercoribus & fimo prolutis, ab aëre etiam remotioribus, copioſius Nitrum erui. Sicuti etiam ex terra cellarum profundarum extrahitur. Efflorescit porro in parietibus lapideis & muris, & in terra, è qua Nitrum jam elixiviatum fuit, ſi aëri per tempus exponatur, ita ut pluviæ non accedere queant, novum rurſus nitrum innaſcitur.

Nitrum, præter Nitrum antiquorum, quod non adeo cognitum eſt, reperitur potiſſimum triplex, quod ex terra extrahitur, quod muris lapideis adhæreſcit, & quod ſcopulis & rupibus adnaſcitur.

In usum autem imprimis cedit prima species. Sequenti autem modo fit ejus extractio. Assumuntur lapides aut terræ pingues redditæ à stercoribus vel urinis animantium, vel è vetustis ædificiis extractæ, vel per longum tempus aëri expositæ, pulverisantur grosso modo, induntur vasis ligneis, superinfunditur aquæ tantum, quantum vas capere potest, postquam per integrum diem stetit aqua super terras & lapides, effluere permittitur ex epistomio, prope fundum vasis, lente & guttatim, hic liquor imprægnatus Nitro ad ignem ad medietatis consumptionem coquitur, postea per cineres repurgatur, sequenti modo, nimirum in vas aliud in fundo plurimis foraminibus pervium & cineribus repletum infunditur & transcolatur, hic labor sæpius reiteratur, donec liquor maxime clarus sit, postea denuo coquitur & quando supra cultrum effusus margaritæ similis est, sterque non defluat, sed congelascat in petras, fortemque odorem spiret, in pluribus vasis ligneis vel metallicis ad coagulandum vel crystallisandum in loca frigida reponitur, ubi in crystallos hexagonas spiculorum instar acuminatas abit. Liquor à crystallis decantatus, quem Nitromitram seu Nitri Matrem appellant, iterum cineribus detergitur & coquitur adque coagulationem reponitur, hæcque operatio tamdiu continuatur, donec omne Nitrum fuerit extractum.

Per Chymiam quadruplex ex Nitro prolicitur substantia, aquea, acida, alcalina & terrea, ita tamen ut aquea & terrea exiles satis & magis passivæ habeantur. Sunt qui Nitro etiam sulphur inesse volunt, eo quod ex ipsorum sententia aliquid inflammabile insit, verum negatur Nitrum per se esse inflammabile, neque enim crucibulo immissum per longum temporis spatium in ardentissimo igne detentum, flammam concipit. Nec spiritus rubicundi in destillatione Nitri prodeuntes magis inflammabiles sunt, quam ipsum Nitrum, ne dicam jam de eo, quod sulphur opacitatem inducat, aciditatem obtundat & magis calefaciat, cum Nitrum pellucidum refrigeret potius. Hæmorrhagias sedat tam interne quam externe adhibitum. Laudatur in Cephalalgia, deliriis, Mania. Conducit in Nephritide & calculo, urinam pellit, motus spasmodicos demulcet, imo in ipsa diarrhoea præsertim biliosa quandoque locum invenit. Adhibetur in inflammationibus faucium & angina, in gargarismatibus, additur quoque remediis topicis

picis anodymis & refrigerantibus, combuſtis quoque medetur, ut & ſcabiei, ulceribus cacoœtheis & fiſtulis. Illud notandum quod ubi alvus laxior eſt, circa ejus uſum internum, caute ſit verſandum. Notiſſimum eſt Nitrum ingrediens eſſe primarium pulveris pyrii. Chymicis inſervit in calcinationibus, ſublimationibus, diſſolutionibus, præcipitationibus, fuſionibus &c.

IN OFFICINIS PROSTANT PLURA

Nitrum depuratum, **purificirter Salpeter/** *Salpetre ou Nitre depuré*, per repetitam ſolutionem atque cryſtalliſationem, ut quam maxime liberetur à ſale marino, quod in cryſtallos cubicas abit, cum nitrum hexagonas obtineat, & hoc pro uſu Medico debet recipi, præſtatque ſæpius lapide prunellæ. Datur ad ℈j. ʒj. &c.

Nitrum præparatum, Nitrum Tabulatum, Cryſtallus mineralis, La-*pis* aut *Sal Prunellæ*, **präparirter Salpeter/ Salpeter-Täffelein/** *Sel prunelle*, ou *Criſtal Mineral*. Adhibetur tam interne, quam externe in ſupra dictis affectibus, præſertim tonſillarum, faucium & angina. Doſis ad ℈j. ʒj & ultra.

Nitrum perlatum, **Salpeter mit Perlen präparirt/** *Nitre preparé avec des perles*. Refrigerat & vires cordiales obtinere dicitur, commendatur in febribus continuis & malignis. Doſis eſt ad grana quinque ſcrupulum unum &c.

Sal polychreſtum, **Polychreſt-Saltz/** *Sel Polychreſt*. Vires obtinet detergentes & viſcidum incidentes. Hinc optimum purgantibus ſociatum addit ſtimulum, alias & per ſe ad ſcrupulum ad drachmam uſque & ultra exhibitum alvum laxat, in febribus intermittentibus inſigne eſt deobſtruens atque diureticum.

Nitrum fixum, Sal Nitri fixi, **fixirter Salpeter/** *Nitre fixe*, & ejus per deliquium

Liquor Nitri fixi, **ſolvirter flüßiger Salpeter/** *Liqueur de Nitre fixe*. Symbolizant cum ſale & oleo Tartari per deliquium, eodemque modo uſurpantur.

Spiritus Nitri acidus, **Salpeter-Geiſt/** *Eſprit de Nitre*. Menſtruum eſt corroſivum.

Spiritus Nitri dulcis, **verſüßter Salpeter-Geiſt/** *Eſprit de Nitre dulcifié*. Stomachicus eſt & carminativus, colicæque medetur unde vocatur ſpiritus Anticolicus, conducit etiam in paſſionis

bus Hystericis & virtutem diureticam possidet. Dosis est ad guttas viginti triginta & ultra.

Aqua Fortis, Scheid-Wasser/ *Eau Forte*. Ut corrosivum menstruum inservit solutionibus metallorum mineraliumque. Ex hac aqua, quæ Argentum tantummodo solvit, aurum autem non aggreditur, cum sale communi vel gemmæ vel etiam sale ammoniaco paratur *Aqua* sic dicta *Regia*, das Gold-Wasser/ *Eau Regale*, quod aurum dissolvit, intacto fere argento.

Arcanum Duplicatum, Sal Cachecticum Nitratum, Panacæa Holsteinensium. Polychrestum dicitur esse remedium in quavis febre intermittente, malo Hypochondriaco, melancholia Hypochondriaca, aliisque morbis chronicis mensiumque affectibus. Lymphæ quoque vitia & copiam, nunc diaphoretica, nunc diuretica vi corrigit. Blandam insuper virtutem anodynam & somniferam possidet, unde in vigiliis diuturnis à quibusdam adhibetur. Datur ad ℈j. ʒß. &c.

Liquor ex Nitro & Tartaro Schrœderi, de hoc sub Tartaro.

Magnesia alba, Panacæa solutiva, Panacæa antihypochondriaca, Englisch Laxier-Pulver/ *Magnesia*. Remedium est alcalinum aptum, ut ZWINGERUS loquitur, omnem acorem, acredinem & salsedinem viscidam humorum in corpore absorbendi, invertendi, edulcorandi ac blando motu utplurimum è corpore educendi. Mundificat quoque sanguinem atque ad balsamicam suam dulcedinem reducit. Dosis ad ʒß. ʒij. prout nunc pro scopo alterandi, nunc pro scopo laxandi datur. Exhibetur vel in jusculo vel infuso Thée, vel aqua, sive fontana simplici sive destillata, aut aqua minerali, vel etiam in emulsione amygdalarum dulcium. In affectibus obstinatis per decem quindecim & ultra dies usurpatur. Magnum esse absorbens atque præcipitans nullum est dubium. Hoc tamen habet vitii, quod pruritum ani tenesmodem quandoque vix tolerabilem haud raro producat.

ALUMEN RUPEUM ET ROMANUM.

Est substantia modo alba modo ex albo rubicunda, pel-

pellucida, cryſtallina, ponderoſa, glaciei inſtar, ex lapide aluminoſo rocha dicto calcinato & cum aqua cocto, in cryſtallos variæ magnitudinis & formæ concreta, ſaporis acris, urinoſi & adſtringentis.

Conſtat ⊖e ſalſo p. m. corroſivo, magis tamen ad acidum inclinante, tum volatili tum fixo, ut & terra ſtyptica, quæ elixiviato alcali & acido plane dulceſcit. Vim habet diureticam & antifebrilem, ſimulque relinquit in receſſu vim adſtrictoriam: Externe laudatur in ophthalmia & abſumendis carnibus fungoſis vulnerum & aliarum partium.

℞. Alum. nitr. Nuc. moſch. ana ℈j. M. f. pulv. ſumendus hora j. ante paroxyſmum febrilem, ſi febris non cederet adde L. O. gr. j. & ſacch. ♄ni ℈ß. ſic enim certiſſime febris profligabitur.

℞. Alum. ℈j. lap. lyncis. ⊖ abſynth. ana ℈ß. L. O. gr. j. f. pulv. in febribus intermittentibus.

℞. Alum. nuc. moſch. ana ʒß. M. f pulv. in febribus intermittentibus infantum, pro duabus doſibus.

℞. Alum. crud. ʒj. Miv. cydon. ℈j. f. bolus adſtringens præcipue contra vomitum ventriculi add L O. gr. j. Vel ℞. alum. ℈ß. terr. ſigill. Corall. præpar. ana ℈j.

℞. Alum. crud. ʒiß. flor. aquil. ſalv. ana Mij rad. ir. florent. ʒiiß. Myrrh. ℈ij Mell. roſat. q. ſ. f. linimentum ad dentium vacillationem.

℞. Alum. ſal. piper. ana q. v. applica uvulæ inflammatæ.

ALU-

ALUMEN. Dicitur ita à lumine, quoniam pellucidum & fere glaciale eſt. Στυπτηρία, Allaun, Alun.

Alumen duplex est, nativum è terra, ita statim sub forma crystallorum extractum quale in Regno præsertim Neapolitano occurrit, aut factitium, quod vel ex aquis aluminosis excoquitur, vel ex mineris, lapidibus terrisque aluminiferacibus excoquitur. Id quod e rupibus aut terra sui generis extrahitur, vocatur ALUMEN RUPEUM, seu ROCHAS. Non solum autem in Italia, sed & in Anglia, Germania, Bohemia &c. reperitur.

Alumen Romanum ad rubedinem declinat, alterum albicans magis est.

Ob vim astringentem in vomitu pertinaci, diarrhœa aliisque fluxibus tum simplicibus tum sanguineis commendatur, cum nuce moschata ad hæmorrhagiam narium interne propinatur. In mensium nimio fluxu quotidie ad ʒß. assumendum laudatur. Externe inservit in vulneribus mundificandis & in ulceribus profundis atque malignis. Ad vaginæ quoque prolapsum quarundam muliercularum est remedium. Conducit in scabie & pruritu, item ad hæmorrhagiam. Decoctum Aluminis cum æquali parte Myrrhæ cum linteolis applicitum in fluore albo benigno conducit. Quædam defloratæ ad sophisticationem virginitatis eo abutuntur.

IN OFFICINIS PROSTAT

Alumen ustum, gebrandter Alaun / *Alun brulé*. Quod ad carnes luxuriantes absumendas præsertim, à quibusdam quoque ad dentes abstergendos adhibetur.

Phlegma Aluminis, destillirt Alaun-Wasser / *Phlegme d'Alun*. Refrigerat & sitim sedat, atque adstringit; usurpatur præsertim in Julepis. Exterius conducit in laxitate gingivarum & scorbuto oris.

Alumen Saccharinum, Alaun-Zucker / *Alun de Sucre*, à figura, qua comparet, dictum, paratur ex Alumine albumine ovorum & aqua Rosarum, inservit iisdem usibus.

De Alumine tandem notandum, quod ejus mechanicus quoque celebris sit apud Tinctores, Aurifabros, Bibliopegos aliosque opifices usus.

Prostat quoque aliud aluminis genus quod SCISSILE, ALUN SCISSILE dicitur. Est concretio lapidea non adeo compacta, sed levi opera in lamellas ad tractum fibrarum rectilinearum abiens, sapo-

ſaporis adſtringentis, odoris nullius. Non multum autem in uſum venit.

ALUMEN PLUMOSUM.

Eſt ſubſtantia media inter terram & lapidem ex viridi caneſcens, pinguis, ex numeroſis tenuibus fibris plumoſis vel lanuginoſis ſibi invicem incumbentibus & facile ſeparabilibus compacta, eruta ex terræ fodinis ſubſtantiæ ſubadſtringentis ſubacris.

Transfertur ex Rhodo & Creta inſula magna in copia ad nos, habentur ibi montes integri. Differt ab Asbeſto, qui ex Japonia & China ad nos adfertur, ſimilis etiam materia circa Oxoniam reperitur, unde chartas ſcriptiles conficiunt.

Ob acutiſſimas ſuas particulas cuti inſperſum pruriginem excitat, in quem finem membris paralyticis ſolet applicari ad vellicandos nervos, & torpidum ſpirituum animalium motum corrigendum, cum tinctura Caſtorei, ſpiritu vini camphorato &c.

ALUMEN PLUMEUM, Federweißer Alaun / ALUN DE PLUME, differt ab asbeſto ſapore non ſolummodo, ſed etiam quod flammam non concipitat.

MINERALIA SALE SALSO VOLATILI ET CORROSIVO CONSTANTIA.

CALX VIVA.

Eſt ſubſtantia lapidoſa, ex albo cinerea, ex calcario lapi-

lapide ignis violentia in calcem exuſta, ſaporis acris & mordacis.

Multo ſale alcalico prævalente & pauco acido, utroque tamen volatili & ſimul corroſivo cum multa terra conſtat; hinc in vulnerum acido deſtruendo, gangræna tollenda & ſphacelo compeſcendo, item in nervis vellicandis & paralyſi tollenda, ut & in ambuſtis & hydrocephalo externe uſurpatur.

Latet in calce viva admirandum contra calculum & podagram remedium, ita ut ab externo ejus uſu in podagra jam inveterata nodi & tophi feliciter diſſipati fuerint. vid. Stiſſer. diſſert. d. arthrit.

Recipitur à nonnullis inter injectiones contra gonorrhæam & clyſteres contra colicam cum alvo adſtricta.

℞. Raſ. lign. ſaſſaſr ℥j. ſem. aniſ. ʒiij paſſul. ℥ß. liquirit. ʒij. 🜄 calc. vivæ ℔ij f. infuſum ex mente Williſii [Pharm. Rat. ſ. 4. c. 4. p. m. 98. & 99.] contra diabetem ex acido in ſanguine orto. Cujus doſ. cochl j.

℞. Calc. viv. ℔ij. ♀r. crud. ℥iiij. alum ℥j. coque cum 🜄 fontan. ad coagulum uſque, cui affunde ſpir. vini rectificat. f. tinctura, cujus gt. xx. in urinæ ſuppreſſione, item nephritide dantur.

℞. Lixiv. calc. vivæ, impone capiti contra hydrocephalum.

℞. 🜄 calc. vivæ ℥iiij. aloës myrrh. ana ʒß. mell. ʒvj. f. injectio contra gonorrhæam.

Si juſta doſi exhibeatur egregium eſt in febribus deſperatis. v. c. ℞. Calc. viv. gr. x. ad xv. Ocul. ♋i. ℈j. f. pulv. nonnulli audaciores ad ℈j. aſcendunt, cum ſacch. ♄ni ℈ß. & L. O. gr. j pro robuſtis. [Sed audacia imo temeritas erit in tali qui hoc remedium præſcribet.]

℞. Rad. ari. pyretr. carlin. ana ℥ß. 🜄 calc. vivæ q. ſ. f. infu-

infuſum, quod petiis exceptum applica membris paralyticis ad concitandum ſpirituum affluxum.

AR-

Calx viva, ungeleſchter Kalck / Chaux vive.

In calce tales adeſſe partes, quæ Naturam ſalium alcalium fixorum imitantur, & omnes effectus talibus ſalibus alias attributos acidum ſcilicet abſorbendi & corrigendi &c. exſerunt, nullum eſt dubium. Salia autem talia in ipſa calce exiſtere nondum eſt probatum, neque effervescentia & ebullitio in calce viva, dum cum aqua miſcetur, à ſalium diverſorum pugna deducenda videtur. Forſan melius derivaretur a materia mundi ſubtiliſſima in lapide, per toſtionem omni humiditate privato, incluſa, quæ deinde, ruptis ab affuſa aqua vinculis, turmatim egrediens, & conjuncta cum iis partibus, ejuſdem materiæ, in aqua exiſtentibus, tantum producat motum cum ſummo calore, ob partes terreſtres concitatas, conjunctum. Quod ſi enim à ſalibus accerſenda eſſet, vix ratio dari poſſet adæquata, cur non ſemper calx ita ebulliret.

In Officinis Prostat

Aqua benedicta Chirurgorum, Aqua calcis vivæ, ungeleſcht Kalck-Waſſer / *Eau de Chaux*. Deſiccat egregie & reſiſtit gangrænæ, inflammationes arcet, ardorem vulnerum & ulcerum demulcet, ſcabiem curat, ſerpiginem, guttam roſaceam & aphthas tollit, tumores hydropicorum minuit, in tumoribus & ulceribus antiquis præſertim pedum confert. Pro ratione circumſtantiarum nunc cum ſaccharo Saturni, nunc cum Myrrha, camphora, aloe ſcordio & ſpiritu Vini &c. miſcetur. Si libræ uni hujus aquæ grana quindecim aut viginti Mercurii ſublimati corroſivi adduntur, exurgit *aqua* ſic dicta *Phagædenica*, quæ carnes luxuriantes abſumit, ulcera antiqua mundificat, & gangrænæ reſiſtit, præſertim, ſi cum ſpiritu Vini miſceatur.

Aqua Sapphirina Chirurgorum, etiam ex aqua calcis vivæ paratur, vide Sal Armoniacum.

ARSENICUM ALBUM ET RUBRUM.

Album est substantia ponderosa, albicans, gypsi instar condensata, foris crystalli instar splendens, facta ex auripigmenti cum salis communis anatica portione, saporis acerrimi & exurentis.

Salibus ⊖sis, ♃eisque volatilibus acerrimis exedentibus constat, humanæ naturæ aversissimis. Extrinsecus tantum adhibetur ad absumendas carnes, clavos, scirrhos, pilos, item ad ulcera serpentia & cancrosa. Interne non sine summo periculo in febribus intermittentibus usurpatur.

℞. Vitriol calcin. ℥iiij. arsenic. sulphur. ana ℥j. sal. gemm. ℥ß. misc. & cum aceto in vase clauso calcina, calx inspergatur ulceribus cancrosis.

℞. Arsenic. alb. irroretur cum aceto, impon. clavis & scrophulis absumendis, interim vicinæ partes muniantur emplastro de mucilaginibus.

Arsenicum rubrum seu sandaracha Græcorum est substanstia metallica condensata, ponderosa, ex flavo rufescens & splendens, facta ex auripigmento in ollam clausam injecto & ad rubedinem calcinato seu cocto, saporis exurentis.

Usurpatur à pictoribus, potest tamen in casu necessitatis substitui arsenico albo.

Oleo per deliquium utimur in ♋o aperto.

AU-

ARSENICUM vocatur alias REALGAR, RISOGALLO, Ratten-Gifft/ ARSENIC. Discrepat quam maxime ratione coloris. ARSENICUM ALBUM, weisser Arsenick/ ARSENIC BLANC. Odo-

Odorem, dum accenditur, ſpargit ad allium accedentem. Mineræ arſenicales variæ ſunt. Imprimis tamen copioſiſſime reperitur in iſta vena, quæ Metallurgis Cobaltum & Cadmia foſſilis Metallica audit. Sulphur arſenicale ſæpius in ipſis fodinis inſenſibiliter é mineris ſuis exhalans gravem ſubinde ſpirat odorem, adeo ut manifeſte noceat foſſoribus imprimis nondum aſſuetis. Magis vero ſentitur fœtor iſte ad fornaces, in quibus cremantur mineræ arſenicales, quod ſi nimirum incautius quis paululum acceſſerit, breviſſimo temporis ſpatio damnum ſentit infallibile, hinc etiam ordinarie metallarii, qui aliquandiu in fodinis laborant, & qui ad fornaces & domunculas, in quibus flores arſenicales ſublimantur, hærent & verſantur, viva ſceleta referunt, pallidique incedunt & plane exſucci.

Quo autem ſub fumi ſeu exhalationis forma emiſſum à crematis mineris arſenicum obtineatur, ædes ligneæ affixæ ſunt caminis, ubi adhæreſcit, unde & vocatur Hüttenrauch; Ex hoc polline Hüttenſtaub dicto deinde arſenicum ſolidum conflatur liquefactione.

ARSENICUM RUBRUM, rother Arſenick/Berg-röthe/rother Schwefel/ Feuer-Schwefel/ Rothoperment/ *Arſenic rouge*, eſt vel nativum vel factitium: licet rubrum viſu compareat, ſi tamen teratur, aut cum aqua miſceatur, flaveſcit.

Datur etiam ARSENICUM CITRINUM, Reiß-gelb/ Roß-gelb/ Rauſch-gelb/ *Arſenic jeaune*, quod ex ſublimato auripigmento cum ſale & ſulphure obtinetur.

Vires Arſenici quod attinet, præſentaneum eſt venenum, ita ut pauca grana faucium ſtomachique eroſionem inducant brevique interimant. Recte hinc judicat STAHLIUS Arſenicum & Arſenicalia Medicamenta non eſſe honeſti viri remedia, nam uſu tam interno quam externo maxima produxere mala. Provoco ad experientiam & Medicorum conſcientioſorum fidem.

AURIPIGMENTUM.

Cum arſenico omnino convenit, & eodem modo externe uſurpatur.

AURIPIGMENTUM, ita dictum à colore aureo, Operment/ ORPIMENT, ORPIN.

Est substantia metallica, ponderosa, friabilis, coloris è viridi flavescentis, interspersis quibusdam flavescentibus venulis ac stellis, saporis acris, odoris ingrati, sulphurei. Constat sulphure & multis particulis arsenicalibus, usurpatur præsertim à pictoribus. Depilatorium constituit, præsertim cum calce viva mixtum, sed caute agendum. Decoctum hoc ex auripigmento & calce viva cum aqua factum, literas & picturas cum aceto Lythargyrii chartæ inscriptas, antea invisibiles, reddit conspicuas & nigricantes. Adhibetur hinc ad sic dictum atramentum sympatheticum.

CINNABARIS FACTITIA.

Est substantia metallica, solida ponderosa, rubicunda, numerosis subinde decursantibus fibris seu striis, splendentibusque micis interpolata, facta ex una parte sulphuris & tribus mercurii vivi, vi ignis sublimata.

Datur à gr. iij. ad v, robustissimis tamen, & qui aliis mercurialibus non moventur, cum conserva melissæ, theriaca. Sale enim volatili corrosivo tam sursum quam deorsum vehementer purgante constat. Frequentior ejus usus est externus in suffimigiis ad excitandam salivationem, & curandam luem veneream, & scabiem Gallicam, callosque absumendos.

℞. Cinnabar. factit. gr. iij. succ. liquir. q. s. f. pil. ad vomitum & salivationem promovendam.

℞. Cinnab. factit. ℥ij. vel iij adde si lubet thuris, styrac. balsam. Tolut. ana ʒv. M. f. pulv. insperge per vices carbonibus ignitis, quibus in sella foraminata æger locatus & operculo tectus, capite excepto, supersedeat, ita ut fumus totum corpus pervadat, & sudores expectet, hac fumigatione per 4 ad 8 dies continuata prodit salivatio & ulcera cutis Gallica exsiccantur.

℞. Fo-

℞. Folior. nicotian. concis. ℥j. cinnab. factit. ℥ß. inde tubulo tabacali & hauri fumum ad salivationem.

Cinnabaris nativa alia est, quæ modo in ☉i modo in ☽ti fodinis reperitur, ex qua fit mercurius vivus; per se non utimur, nam à ventriculo solvi non potest.

MER-

CINNABARIS, Zinnober / CINABRE, VERMILLON.

Duplex est Cinnabaris, altera nativa, artificialis altera.

Hæc CINNABARIS FACTITIA vocatur etiam CINNABARIS VULGARIS, gemeiner oder gemachter Zinnober / Schuster- und Mahler Zinnober / CINABRE ARTIFICIEL. Ab AGRICOLA aliisque casu dicitur esse inventa, cum enim Alchymistæ argento vivo adjicerent sulphur, ut ex iis efficerent aurum & argentum, in hoc pigmenti genus incidere, quod omni plane odore & sapore caret. A Pictoribus Sutoribus Ceræque sigillatoriæ confectoribus multum usurpatur. Circa usum Cinnabaris hujus Medicum dubii hærent authores, quibusdam ejus usum suadentibus, & æque ac Cinnabarim nativam & Antimonii innoxie assumi posse statuentibus, aliis vero eadem ac sublimatum & præcipitatum argentum vivum symptomata post se trahere asserentibus. In dubio melius est illo non uti, quamvis ratio nondum adeo clare compareat, cur tam noxia existat. Ex hac Cinnabari, quæ eum in finem quoque præparatur, ut Mercurius vivus commodius transportari queat, mixta cum tripla parte calcis vivæ aut anatica Limaturæ Martis, destillatione per retortam in recipiens vas aqua plenum rursus revivificatur Mercurius pulcherrimus. Notante illustri LEMERY ex quavis libra Cinnabaris, unciæ tredecim argenti vivi obtineri debent.

CINNABARIS NATIVA, quæ ANTRAX, MINIUM NATIVUM, SANDIX, Berg-Zinnober / CINNABRE MINERAL dicitur.

Est substantia metallica, solida, ponderosa ac rutilans elegantissima ex scarlatino vel purpureo cum splendore, è mineris Cinnabarinis seu mercurialibus sublimationis subterraneæ ope elevata,

ſaporis & odoris nullius, conſtans ex ſulphure & Mercurio vivo cum terreſtri materia inſtar lapidis compactis. Reperitur in diverſis Europæ locis Gallia, Hiſpania, Germania, Hungaria, Carinthia &c. Præfertur tamen omnibus Hungarica. Quod uſum Medicum hujus Cinnabaris attinet, vim antepilepticam, cephalicam, nervinam, antiſpasmodicam, anticatarrhalem & anodynam poſſidere dicitur, humores fluxiles reddit, tenues & acres corrigit, in colica, arthritide vaga præſertim, vertigine, febribus, variolis, morbillis &c. deprædicatur. Externe ad luem Veneream ſcabiem &c. laudatur. Quæſtio autem fuit an tuto intra corpus aſſumi poſſit, ſuſpecta namque eſt quibusdam, ob ſulphur arſenicale, quod in mineris ſe aſſociare poteſt. Hinc præparatur prius vel decoctione cum aqua roſarum Borraginis &c, vel lotura ſimplici cum aqua colligendo ſemper pulverem ſubtiliſſimum. Quidam poſtea ſpiritum Vini rectificatiſſimum deſuper deflagrant. Optimam ejus per repetitam ſublimationem inſtitui depurationem multi authores aſſerunt.

IN OFFICINIS PROSTAT

Cinnabaris nativa præparata, präparirter Zinnober/ *Cinabre preparé.* Datur ad grana quinque ſcrupulum unum &c.

Specificum Cephalicum Michaelis, Dr. Michels Haupt-Pulver/ *Poudre Cephalique ſpecifique.* Laudatur in omnibus capitis affectibus ut & nervorum, in Cephalalgia, epilepſia, convulſionibus, ſpasmis, tremore, vim quoque cordialem obtinere dicitur, & in palpitatione cordis laudatur. Prodeſt in febribus continuis, variolis atque morbillis, commendatur quoque in colica. Datur ad grana decem, drachmam ſemis &c.

MERCURIUS SUBLIMATUS.

Eſt ſubſtantia alba cryſtallina, ponderoſa, ſplendens, ſublimata ex part. j. ☿ vivi & duplo ⦶li calcinat. & ⊖is. ſaporis acerrimi & exurentis. Conſtat ⊖e ∈ſo volatili acerrimo & corroſivo vomitum & ſedes vehementer cauſante, inſequente ſalivatione, quare interne rariſſime exhibetur,

betur, nam venenis acerrimis merito annumeratur, externe vero in ulceribus Gallicis & ſordidis mundificandis locum habet.

Adjungitur loco ſtimuli unguento Neapolitano ad ſalivationem promovendam. v. c. ℞. Ung. Mercurial. ℥ij. ☿ ♎-ti gr. v. f. unguentum pro excitando fluxu ſalivæ.

℞. ☿♎-ti gr. ij. includ. ſucc. glycirrh. ſ. q. f. pil. involvantur auro foliato, deglutiantur, & ſuperbibatur ▽ deſtillata menthæ vel juſculum pingue largiori doſi ad vomitum promovendum & ſalivationem. N. hoc tantum robuſtiſſimis exhibendum eſſe, & qui blandioribus non moventur.

MER-

MERCURIUS SUBLIMATUS CORROSIVUS, Corroſiviſcher Sublimat oder Corroſiviſch ſublimirt Queckſilber / MERCURE SUBLIME' CORROSIF.

Corroſionem hujus ſublimati cum Dn. LEMERY plurimi à cuſpidibus acidis, corpori Mercurii infixis recte deducunt. Mercurius namque ſubtiliſſime licet diviſus, ſemper tamen figuram ſuam rotundam retinet, quando jam calore ignis in infinitos globulos diſcerpitur particulæ acidæ aquæ fortis, ſpiritus Nitri, & ſalis præſertim additi, undique eos penetrant, ſuis cuſpidibus implicant, ut ex utriſque maſſa iſta compacta formetur. HATSOECKER in OBSERVATIONIBUS PHYSICIS ſingulos globulos Mercurii dicit parva habere foramina, in quibus particulæ ſalinæ figuntur. Hinc cum omnes globuli Mercuriales, particulis acidis tanquam acubus acutiſſimis & ſcindentibus conſperſi ſint, & velut echinati, non mirum eſt, quod dilacerent atque diſcindant, præſertim dum vel aſſumptus vel externe applicitus humiditati atque calori conjungitur, hoc enim modo globulorum excitatur motus, qui deinde cum impetu voluti ope cuſpidum inſtar cultellorum partes, quas pertranſeunt, dilacerant, diſcindunt, inflammant, ipſamque mortem inferunt. Quod ſi ergo quis Mercurium cor-

corroſivum aſſumpſerit, neceſſe eſt, ut quam primum opponantur remedia, quibus inviſcari & obtundi poſſunt particulæ acres, ſalinæ, quibus etiam parietes ventriculi obliniantur atque defendantur, qualia ſunt oleoſa, oleum olivarum, oleum amygdalarum dulcium butyrum &c. & quidem in tanta copia ingeſta, ut vomitum quoque cieant. Lac porro hic conducit tum naturale tum artificiale, ut & juſcula pullorum cum ſeminibus quatuor frigidis. Sunt qui cryſtallum optimum antidotum eſſe perhibent. Cavendum autem eſt à remediis acribus Theriaca, Mithridatio, Orvietano &c.

Mercurius corroſivus non raro adulteratur arſenico, id quod cognoſci poteſt terendo vel fricando illum cum ſale tartari, quod ſi namque nigreſcat, absque ullo dubio arſenicum eſt commixtum, ſi vero flaveſcat, bonus eſt.

Cum calce viva conſtituit aquam Phagædenicam.

MERCURIUS PRÆCIPITATUS RUBER.

Fit ex affuſa aqua forti Mercurio vivo, qui hinc coit in magma, quod in igne reverberii ad rubedinem tendit. Mitior eſt multo quam mercurius ſublimatus, unde iterne exhiberi poteſt, cum circumſpectione tamen, tum ad vomitum & ſedes, tum ad ſalivationem promovendam. Externe ſtimuli loco additur unguentis pro ſordidis ulceribus mundificandis.

℞. Merc. præc. rubr. gr. iij. theriac. ʒß. f. bolus ad excitandum vomitum & ſalivationem.

℞. Pil. Maſtichin. ℈j. Merc. præcip. gr. j. 🝆 ſuccin. q. ſ. f. pilulæ in dolore capitis ex lue venerea.

℞. Ung. Mercurial. ℥iiij. Merc. præc. rubr. ʒj. f. unguentum ad promovendam ſalivationem.

Mercurius præcipitatus albus mitior eſt rubro.

MER-

MERCURIUS PRÆCIPITATUS RUBER, rother Präcipitat/ MERCURE PRECIPITE' ROUGE.

Improprie præcipitatus dicitur. Habet vim cathæreticam auferendi excrescentias carnosas, quas blande & sine dolore corrodit, unde fistulis, pustulis, caruunculis, & aliis defœdationibus conducit.

Pro usu interno commendant ut spiritum Vini alcoholisatum aliquoties desuper accendamus, & deflagrare sinamus, quo mitior evadat. Vocatur deinde Arcanum Corallinum.

MERCURIUS PRÆCIPITATUS ALBUS, weisser Präcipitat/ MERCURE PRECIPITE' BLANC. Adhibetur quoque à quibusdam ad salivationem excitandam, ad grana quatuor, ad quindecim, vomitum movet atque secessum Sed caute agendum. Externe adhibetur contra lichenes & ad pruritum, in emolliendis tumoribus induratis, tophis præsertim Venereis & in scabie profunda.

MERCURIUS DULCIS.

Est substantia alba crystallina, splendens, sublimata ex Mercurii sublimati & Mercurii vivi anatica portione, saporis & odoris nullius.

Inter Mercurialia temperatior est & blandior, adeoque & pueris tuto exhibetur, purgat blande per inferiora & cæteris purgantibus loco coadjuvantis adjungitur, imo & diagrydio pro correctorio: in lue ♀ea curanda singulis diebus vel biduis exhibetur ad excitandam salivationem, laudatur quoque in expellendis lumbricis.

Datur à ℈ß. ad ℈j. & ʒß. in bolo vel pilulis, & quibus ad promovendam salivationem datur, cum antimonio diaphoretico vel sale volatili.

℞. Merc. dulc. ℈ß. Ocul. ♋. gr. xv. ☍ cinam. gt j. f. pulv. digestivus præmittendus purgantibus.

℞. Rad. Jalap. ʒj. Merc. dulc. ℈ij. sacch. cand. ℥v.

▽ flor. hyperic. q. ſ. f. rotulæ purgantes contra vermes.

℞. Merc. dulc. gr. xv. ♁ diaphor. ℈ß. f. pil. cum ſucco glycyrrh. vel f. bolus c. theriaca vel conſerva flor. anthos, ad ſalivationem ſingulis diebus exhib.

℞. Pil. Maſtich. ℈j. Merc. dulc. gr. xv. balſ. peruv. q. ſ. vel extract. caſtor. f. pil. purgantes anticatarrhales.

℞. Merc. dulc. ℈j. Myrrh. ℈ß. Caſtor gr. v. ℔ ſabin. gr. ij. troch. alhand. gr. j. f. pil. cum extracto caſtorei ad menſes promovendos.

Riverius in ſuis ſcriptis ſæpe meminit Calomelani & eſt hoc: ℞. ☿ dulc. ℈j. diagryd. gr. vij. f. pulv.

MER-

AQUILA ALBA, verſüßter Sublimat / MERCURE SUBLIME' DOUX.

Mercurius dulcis datur quoque in ſcabie ferina, hemiplegia, epilepſia inveterata, & obſtructionibus, maſſam ſanguineam purificat. Exterius in ſcabie & aliis cutis infectionibus, puſtulis venereis aliiſque exulcerationibus prodeſt. Dulcis autem vocatur, non ob ſaporem, ſed quia partes acidæ, quæ corroſionem effecerant, diſperſæ & infractæ fuerunt per additi Mercurii mediante trituratione atque igne in motum acti corpuſcula. Quia autem non omnes partes acidæ plane fuerunt deſtructæ, hinc remanet ipſi vis purgans, quam amittit ſi ſexies & ultra ſublimetur.

IN OFFICINIS PROSTANT

Pilulæ Mercuriales cum Mercurio dulci, Mercurial-Pillen mit verſüßtem Sublimat / *Pilules Mercurielles avec le Mercure doux.* Inſerviunt in morbis venereis, uſurpari tamen etiam poſſunt in obſtructionibus, & morbis catarrhalibus; ad grana duodecim, ſcrupulum unum &c.

Trochiſci Hermetici Scretæ, Wurm-Zeltlein mit Queckſilber/

Tro-

Trochisques contre la vermine. In vermibus & morbis inde oriundis conducunt. Dosis scrupulus unus ad scrupulos duos.

Panacæa Mercurialis, Panacee von Queckſilber/ *Panacée Mercurielle.* Laudatur in morbis venereis, rheumatismis inveteratis, obstructionibus, scorbuto, scrophulis scabie, ulceribus antiquis & vermibus. Datur ad grana sex, triginta &c. Sunt qui ea utuntur ad salivationem excitandam.

MERCURIUS VIRIDIS.

Fit ex Mercurio & cupro solutis in aqua forti, quæ deinde abstrahitur, pulvis deinde aceto irroratus viriditatem induit.

Principium activum est salsum Emeticum, mitius tamen Mercurio sublimato, specificum est in gonorrhæa virulenta, ratione forte cupri propter terram vitriolicam, dos. gr. iij. ad v. quam non excedere debemus nisi salivationem excitandi animus sit.

In principio gonorrhœæ ℞. ☿ vir. gr. iij. extract. cathol. ℈j. thereb. q. s. f. pil. Deinde his succedere poterit seq. ℞. rhabarb. ʒj. ☿ vir. gr. iij. & ubi simul conjunctus ardor. sacch. ♄ni ℈ß. thereb. ʒß. f massa ex vitello ovi continuetur hoc, quousque fœtor cessarit. Hinc adstringatur Rhabarb. Nuc. Mosch. tost Borrac. calcin. terr. ⊕li dulc. ana ℈j. ☿ vir. ℈j. f. pil. pro singulis dosibus ☿ij virid. gr. j.

In ulceribus penis feci inde candelas cum felici successu: ℞ Merc. virid. q pl. ☍ ♄ni q. s. ceræ par. f. candela cum suo elychnio, ut pro lubitu possit extrahi peni intrusa.

TUR-

LACERTA VIRIDIS, grüner Präcipitat/ MERCURE PRECIPITE' VERD.

Gonorrhœam nimiam tollit insufficientem vero promovet. Inservit etiam ad luem veneream, ulcera venerea phimosin &c. Purgat per superiora & inferiora.

TURBITH MINERALE.

Fit ex ○○○ ⊕li & ☿io, ubi post abstractionem in fundo remanet pulvis albissimus, qui deinde ▽ ablutus mox flavescentem induit colorem.

Principium activum est salsum, causticum, emeticum catharcticum, operatur paulo blandius sublimato & præcipitato.

Datur à gr. iij. ad v. v. g ℞. Extr. Cathol. ℈j turb. min. gr. iij. f. pil. vel cum conserva flor. persicor. bolus.

MERCURIUS PRÆCIPITATUS FLAVUS, TURPETHUM MINERALE, Mineralisches Turbith von Queckfilber, TURBITH MINERALE OU MERCURE PRECIPITÉ JAUNE. A quibusdam commendatur in Hydrope.

MINERALE SALE VOLATILI ALCALICIS AFFINI CONSTANS ABSQUE TERRA.

MERCURIUS VIVUS.

Est substantia metallica mobilis fluida, ponderosa, ex innumeris tenuissimis globulis conflata, coloris ex cæsio albicantis, facta ex cinnabaris minera destillatione per descensum. Invenitur & nativus, sed hic tantum inter rara asservatur.

Alcalicæ Naturæ Mercurium esse, probat 1. ejus effervescentia cum acidis 2. quoniam in omnibus morbis ab acido ortis v. c. Lue ♀ea egregie convenit. Volatilitas autem ejus fit manifesta ex eo, quod △i impositus facile in auras abire solet. Crudus vel interne vel externe usurpatus salivationem excitat, & vermes necat, qui ejus auram ferre nequeunt. In morbis ♀eis curandis specificum est. Ratione gravitatis suæ, in colica, iliaca passione, & alvi fœcibus induratissimis cum fructu exhibetur.

℞ Merc. viv. ℈ß. succ. glycyrrh. q. s. f. pil. singulis diebus exhibendæ, donec appareant futuræ salivationis signa, pro lue ♀ea curanda.

℞. Merc. viv. ℈ß. detur ex melle ad enecandos lumbricos.

℞ Merc. viv. ℥j. affund. ▽ gramin. & pone in digestione, exhibe decantatum infantibus contra lumbricos.

℞ Saturni ʒij. Mercurii ʒj. liquescant super igne, forma globulos, qui in colica passione à fœcibus induratis sumuntur, superbibendo ⚯ amygd. d. ℥j. & ultra.

℞ Merc. viv. ʒij pingued. porcin. ℥j. f. ung. quo inungatur corpus singulis biduis ad salivationem excitandam, donec salivationis signa appareant, in robustis augendus ☿ ad ℥j. pro correctorio adde aliquid camphoræ, & si vis ⚯ laurin. idem unguentum necat quoque pediculos.

MINE-

MERCURIUS, ὑδράργυρος, HYDRARGYRUM, ARGENTUM VIVUM, AQUA ARGENTEA, ARGENTUM AQUEUM, AQUA NON MADEFACIENS MANUS, SERVUS FUGITIVUS, Queckſilber/ lebendig Queckſilber/ MERCURE, ARGENT VIF.

Argentum vivum excepto auro corpus est ponderosissimum, me-

metallis imprimis vero auro summopere amicum, igne in fumum facile resolubile, sed mox rursus in pristinam abiens figuram globulosam. Ex particulis autem lævibus exilibus solidis & sphæricis dependet ejus fluiditas, gravitas atque volatilitas.

Olim hoc corpus metallicum inter metalla ipsa, ut unicuique planetæ suum assignaretur corpus fossile, referebatur, ast cum & ductilitate & malleabilitate destituatur, ideoque ex metallorum numero eximitur. Corpus est quam maxime mobile & fluidum, ob soliditatem & figuram rotundam in minutissimis etiam moleculis reperibilem, quam ob causam etiam manibus contrectantibus non adhæret, quare non est corpus humidum.

Quidam Mercurium ex aqua & sale atque terra subtili perlata constare dicunt, alii acidum, alii vero sulphur ipsi attribuunt. Ast demonstrentur talia principia. Ex partibus homogeneis semper solidis & globulosis constare nullum dubium est.

Duplex habetur ARGENTUM VIVUM, NATIVUM, quod in forma viva è mineris eruitur, dicitur alias MERCURIUS VIRGINEUS, quod ignem nondum sit expertus, **gediegen Quecksilber/** atque ARTIFICIALE, quod excoquitur ex minera Mercuriali, quæ cinnabarina dicitur. Reperitur in variis Europæ etiam Germaniæ locis, imprimis tamen in Hispania & Hungaria. Mercurius ex mineris extractus in capsulis ligneis transportatur, aut redigitur in Cinnabarim, ex qua deinde rursus extrahitur.

Mercurius frequenter vel scatet impuritatibus noxiis, vel adulteratur commixtione plumbi mediante præsertim bismutho. Censetur Mercurius bonus, qui per retortam propulsus nil recrementi relinquit, & qui in cochleari argenteo evaporationi super prunas expositus, maculam relinquit flavam aut albicantem, non nigram aut fuscam. Curiosiores fumum exhalantem examinant, quod si enim fuerit viridis ad luteum inclinans, judicant solaris naturæ esse Mercurium, si cœrulescit, Luna intus latitat, si ad rubedinem & fuscum colorem vergit, de Venere participat, si albicans extiterit fumus, natura Jovialis, si vero cinereus Saturnina colligitur, & si denique colorem ex atro luteum refert, Martem inesse perhibent. Notandum quoque, quod Mercurius carbonibus ardentibus expositus de metallis commixtis se participare testetur, si strepitum edat. Ut Mercurius à sordibus liberetur varios adhibent

bent modos. Instituitur enim repurgatio vel simplici transpressione per corium mundum, qua fecibus crassis in corio remanentibus Mercurius transit, vel lotione cum aceto simplici aut sale acuato, vel per lixivium alcalinum aut saponariorum, vel cum spiritu Vini sæpius instituta, donec liquor affusus colorem obscurum aut nigricantem non amplius assumat. Quidam elegantissime Mercurium purificant cum aqua forti, ubi quidem insignis quantitas de Mercurio absorbetur, reliquum autem quam maxime resplendet. Optimum est illum per destillationem per retortam addendo corpora alcalina calcem vivam, cineres clavellatos, Limaturam ferri, repurgare. Ex cinnabari quoque artificiali pulcherrimus obtinetur.

Curiosum est corpus hoc grave admodum nihilominus aquis innatare posse. Quod Phænomenon Agyrtæ nescio pro quo Arcano venditant. Fundamentum effectus in acu polita in aquæ superficie hærente quærendum. Recipe itaque Mercurium, & cum pauca aqua in mortario lapideo in minutissimas moleculas redige. Has insperge chartæ bibulæ, ut humiditas absorbeatur, quo facto moleculas minimas, politas, siccasque cum cultello, penna alioque instrumento saliva parumper madido, leni manu superficiei aquæ impone successive, sic argentum vivum in copia quoque natare posse percipies. Sunt qui Mercurium cum oleo quoque terunt, ut eo minus ab aqua possit complecti.

Mercurio utuntur tum Medici tum Mechanici. Ab his adhibetur ad deauranda vasa, præsertim argentea, mediante scilicet amalgamate, quod insignem aliumquoq; possidet usum; metallorum separationem, confectionem speculorum, Barometrorum &c. Medicis inservit interne pro mundificatione sanguinis. De actione Mercurii in corpore audiri meretur HOFFMANNUS in NOTIS AD POTERIUM ita disserens. Mercurius appropriatum & potentissimum luis gallicæ alexipharmacum est humores coagulatos promptissime fundit & colliquat, & obstructiones in angustissimis tubulis egregie resolvit. Operatur & partium subtilitate summa & gravitate maxima. Est quippe fluidorum omnium gravissimus, quare etiam minutissimæ ejus partes respectu aliorum fluidorum & sanguinis semper specie sunt graviores, unde magno impetu & vi sanguinis partes movet, & ab ipsis motis vehementioris motus gradum acquirit, ut adeo minutissimos poros subeundo firmissimas

mas obstructiones reserare queat. Dum autem textura sua faciles in amplexus spicula salina arripit, hinc salia acria corrosiva in Lympha & sanguine lue venerea infectorum obvolitantia imbibit & arripit, unde spiculis sic armatus salinis glandulas vasa & fibras vellicat, unde hæc mediante influxu spirituum copiosiore inflata & contracta premunt liquida in iis contenta, ut non tantum salivalis latex, sed & serum per sudorem vomitum & alvum non raro excernatur, ubi autem vasa excretioni apta non existunt, ibi notabilis observatur turgescentia. Lympha itaque quo magis fœta salibus corrosivis, acetosis, ut in cachecticis & scorbuticis, hoc facilius virulentam induit naturam, dum sic brevi stamina fibrosa partium corrodit, vel fortiori irritatione convulsiones, inflammationes spasmos, hæmorrhagias excitat. In unguentis atque suffumigiis, juxta eundem HOFFMANNUM, semper citius & vehementius operatur, quam si intus adhibeatur, dum tali ratione immediate fluoribus corporis communicantur ejus moleculæ, quæ alias difficillime cum chylo miscentur, & sanguini substantialiter propinantur. In passione Iliaca caute procedendum in exhibitione Mercurii, ut in debita & sat magna exhibeatur quantitate, præmisso præsertim oleo amygdalarum dulcium. In eo casu, ubi superior pars intestini inferiorem intravit, aut ubi inflammatio, aut hernia in corpore latens adest, ibi minime locum invenit. Ad vermes decoquitur vel in aqua simplici, vel graminis vel portulacæ &c. Externe scabiem sanat, fugatque pediculos, ubi mentio facienda cinguli sapientiæ, quod nihil aliud est, quam pannus lineus unguento Mercuriali illitus. Applicatur lumbis. Discutit tumores scirrhosos & strumosos. De collo in avellana suspensus à peste præservare & lactis proventum promovere dicitur. Pro usu quoque cosmetico à quibusdam commendatur. Nocet Hypochondriacis, spleneticis atque scorbuticis. Inimicissimus est nervis dentibus, gingivis, tonsillis & partibus circa palatum existentibus. Rugas Mercurius cosmeticus producit atque cito senescere facit. Iis qui ab assumptis Mercurialibus male se habent, tremore percelluntur &c. Aurum exhibetur cum successu. Quam facile enim cum eodem se uniat patet vel exinde, quod si curæ salivationis subjecti in ore detineant, aut secum gestent, Monetam auream, ea albescat totaliter, qui color removetur facile, expellendo hydrargyrum mediante ignis calore.

Circa

Circa fixationem Mercurii mire ſeſe torſerunt & adhuc torquent quidam Chymici. Summe difficilem, ſi non plane impoſſibilem eſſe, certo conſtat.

Interim curioſi cum viridi æris, ſale, aceto & aqua ferrariorum Argentum vivum in ſolidum redigunt ſtatum, coloreque aureo mediante Curcuma tingunt, ut annuli exinde fundi queant.

IN OFFICINIS PROSTANT

Pilulæ Mercuriales cum Mercurio vivo, Mercurial-Pillen von lebendigem Queckſilber / *Pilules Mercurielles avec l'argent vif.* Inſerviunt præſertim in morbis venereis. Dantur ad ſcrupulum ad ſcrupulos duos.

Unguentum Neapolitanum, Neapolitaniſche Salb / *Onguent Neapolitain.* Conducit ad ſcabiem, impetigines, herpetem, pruritum cutis, pediculos necat etiam inguinales, pulices atque cimices interficit, quem in finem illinitur lectorum fulcris. Inſervit quoque frictioni pro ſalivatione excitanda.

Unguentum pediculorum, Lauß-Salb / *Onguent contre les poux.* Virtus ex nomine patet.

Æthiops mineralis cum & abſque combuſtione paratus, Mineraliſches Wurm-Pulver / *Æthiops mineral fait avec du feu & ſans feu.* Eſt ſpecificum ad expellendos vermes, remedium, datur ad ſcrupulum drachmam ſemis &c. per aliquod tempus, interponendo ſemper laxantia. Conducit quoque in gonorrhœa virulenta & ſcabie. Poteſt quoque exinde ſublimari cinnabaris.

Notandum tandem quod Medicamenta Mercurialia præſertim interna neque præparari neque exhiberi debeant in vaſis aut cochlearibus metallicis.

MINERALE SALE VOLATILI SULPHUREO CUM TERRA CONSTANS.

ANTIMONIUM CRUDUM.

Est substantia metallica solida, ponderosa, obscuri cœrulei plumbei coloris cum longioribus radiantibus striis concoloribus & aliquando rufescentibus compacta, concreta ex ejus minera liquata, & in figuram pyramidalem ut plurimum effusa, saporis & odoris nullius evidentis.

Partibus 🜍eo alcalinis cum multa terra minerali constat, ob terram acidum imbibentem & evertentem, datur crudum in epilepsia, orta præcipue à vitio ventriculi, & cruditatibus primarum viarum. Ob 🜍 volatile aliqui addunt decoctis in morbis chronicis.

℞. ♁ crud. gr. iij. rad. pœon. ℈j. f. pulv. contra epilepsiam, dandus ex 🜄u cerasorum nigrorum.

℞. Candel. ex cera alba factam cui admisce ♁ crud. vel hujus loco crocum metallorum, inde meatui urinario ad tollendas carunculas.

In Dysenteria maligna multi assumunt ℈j. ad ʒj. ex conserva rosarum.

Potiora medicamenta, quæ ex antimonio parantur, describuntur in Collectan. Chymic. Leydens. p. m. 23. usque ad 54.

MI-

ANTIMONIUM, quidam dictum putant, ἀπὸ τȣ̃ ἀντὶ καὶ μόνος, quod ipsi adversetur solum & sine aliorum metallorum consortio nasci, alii ab ἀντιμένειν, quod in igne perduret, vel quod corpora firmet & contra morbosos insultus defendat, derivant. Quidam jocose

jocose à Monialibus quas faciem stibio fucare non deceat, deducunt. Alii jocando ulterius Antimonium quasi anti & Moine appellatum esse volunt. Fabulantur namque Monachos quosdam, qui se eo pinguefacere voluerunt, incauto usu fuisse interemptos. Vocatur alias στίμμι, à στείβω, στίβω denso, firmo, στίβη, στίβι. Stibium, Spieß-Glaß/ ANTIMOINE. Chymicis LUPUS, MARCASITA, MAGNESIA SATURNINA, SATURNUS PHILOSOPHORUM, PROTHEUS, PRIMUM ENS & RADIX METALLORUM audit.

Effoditur Antimonium pluribus in regionibus, in Gallia, Italia, Germania, Hungaria, Transylvania &c. laudatur autem quam maxime Hungaricum. ANTIMONIUM alterum est FOSSILE, quod vel silici vel lapidi duro aut pyritæ aut fluoribus hexagonis sociatum effoditur, & MINERA ANTIMONII vocatur. Alterum fusum existit. Nimirum ex minera antimonii cruda in ollis excoquitur, atque in massas pyramidales fusum ad nos advehitur. Differt à minera puritatis gradu & ab exhalationibus noxiis, quibus minera quandoque scatet, liberatum existit.

Usus Antimonii multus est in depurando auro aurifabris. Inservit stannifusoribus, ad stanno argenti sonum conciliandum. Ferri liquationem juvat, saturnum indurat, æri & mixturæ, unde campanæ & specula conficiuntur metallica &c. conjungitur. Insignem quoque hoc metallum in Medicina habet usum, nullum enim ex omnibus fere mineralibus reperitur concretum, ex quo tot tantarumque virium præparantur medicamenta. Licet enim à quibusdam Chymiæ osoribus rejectum fuerit, atque pro venenoso declamatum; insons tamen omnino est, tum ipsum antimonium crudum, tum ex eo præparata, præsertim si bene præparata à sapiente Medico præscribantur. Crudum interne commendatur ad Epilepsiam, contra Luem Veneream, ubi decocta extant specifica cum aliis antivenereis. A quibusdam ad dysenteriam, hydropem, lepram laudatur. In sanguine depurando conducit, virtute gaudet adstringente & roborante. In febribus ut & in morbis arthriticis, arthritide vaga &c. mire deprædicatur. Ipse sancte testari possum, me usum Antimonii crudi in febribus, arthritide scabie &c in haud paucis subjectis admodum proficuum deprehendisse. Usurpatur vel in pulvere, vel redigitur in pilulas vel in decocto adhibetur,

 vel

vel in morsulos cogitur. Celebres sunt *Morsuli* KUNCKELIANI sequentes.

℞. Pinear. mundat. pistac. decortic. Amygd. dulc. ana ℨiß. Confect. cortic. aurant. ℨj. Antim. Hung. ℥ß. cum s. q. Sacchari in aqua rosar. solut. & ad consist. tabul. coct. f. Morsuli no. 12. de quibus unus in tres partes divisus per diem comedendus est.

Valet quoque Antimonium ad pinguefacienda bruta, equos imprimis & sues.

PRÆPARATA ANTIMONIALIA, PRÆTER INFERIUS RECENSENDA, IN OFFICINIS SEQUENTIA EXTANT.

Regulus Antimonii simplex, Spieß-Glaß-König / *Regule d'Antimoine*. In usum internum minime venit, licet vi vomitoria insigni gaudens. Quod si tamen eo quis uti velit, adhibeatur solummodo in infuso. Inservit ad pocula & pilulas Emeticas perpetuas exinde formandas, & ad varia alia Medicamenta Antimonialia præparanda.

Regulus Antimonii Jovialis, Spieß-Glaß-König mit Zinn / *Regule d'Antimoine Joviale*, ex quo paratur

Specificum Antihecticum Poterii, Pulver wieder die Dorrsucht / *specifique antihectique de Poterius*. Commendatur in hectica, phthisi, affectibus uteri, febribus continuis atque malignis. Dosis ad grana sex ad scrupulum unum. Si majori dosi datur aliquando vomitum movet atque secessum. In hectica atque phthisi hoc utuntur modo, ut à granis quinque ad sex & ultra eousque ascendant, donec æger nauseam ab eo percipiat, tunc ab eadem dosi paulo remittitur, atque ita continuatur singulis diebus talem dosin propinando, donec observetur operari per urinas.

Regulus Antimonii Martialis, Spieß-Glaß-König mit Eißen / *Regule d'Antimoine Martial*. Ex hoc regulo facilius parantur pocula Emetica, exinde conficitur

Specificum stomachicum Poterii, Poterii Magen-Pulver / *specifique stomachale de Poterius*. Stomacho potissimum est dicatum, transpirationem insensibilem promovet, sanguinem purificat, acidum absorbet, in affectibus hystericis conducit, hæmorrhagiis confert. Dosis grana sex ad drachmam semis.

Regulus Antimonii Medicinalis, *Regule d'Antimoine Medicinal*. In febri-

febribus quibusvis intermittentibus & continuis, variolis & morbillis, ſcabie & aliis cutis vitiis commendatur. Datur ad grana tria, quinque, viginti & ultra, doſi autem majori ſæpe vomitum movet. Ex hoc regulo & radice contrayervæ, quoad maximam partem, ſuam obtinet virtutem.

Pulvis Bezoardicus Rollwagenii, Rollwagens Gifft-Pulver/ *Poudre Bezoardique de Rollwagen.* Laudatur in diverſis generis febribus continuis & ardentibus, variolis & morbillis, ut & ipſa dyſenteria. Datur infantibus & adultis cuſpidatim ad duas vel tres ſcilicet cultri cuſpides, ſive ad ſcrupulum unum ad drachmam ſemis bis vel ter de die.

Scoriæ Reguli Antimonii, *ſcories de Regule d'Antimoine.* Hæ minime abjiciendæ ſunt, nam præterquam quod vapor ex decoctis ad partes genitales admiſſus, in ſexu ſequiori menſes cieat, parantur quoque exinde *Tinctura Antimonii*, & ex earum decocto

Sulphur Auratum Antimonii, Schweffel-Pulver auß Spieß-Glaß/ *Souffre doré d'Antimoine*, quod obtinet vim catharticam per ſuperiora & inferiora. Datur ad grana duo ad ſex, ſed rariſſime. Figitur à quibusdam ſpiritu Vitrioli, ut magis diaphoreticum evadat. Chymici decoctum ſcoriarum Antimonii quater quinquies & ultra præcipitant, ſicque ſemper ſulphur mitius purgans & tandem plane diaphoreticum nanciſcuntur.

Pulvis Carthuſianorum ſive *Kermes minerale*, Mineraliſches Brech-Pulver/ *Poudre de Chartreux* ou *Kermes Mineral*; ſulphur hoc auratum mitigatum, ad mentem GLAUBERI præparatum, & in Gallia à DN. LIGERIE, qui illud Monachis Carthuſianis, unde nomen traxit, communicarat, introductum, laudatur inſigniter ob partes ſuas alcalinas ſulphureas & balſamicas. Creditur ſanguinem, præſertim per inſenſibilem tranſpirationem, mundificare ejusque fluorem conſervare. In cruditatibus primarum viarum agit leniter per ſuperiora æque ac inferiora purgando. Per diureſin quoque operari fertur. Adhibetur in febribus intermittentibus & continuis, hydrope, vertigine, apoplexia aliisque capitis & nervorum affectibus, in urinæ difficultate, ſabulo. Doſis eſt à grano uno ad tria quatuor quinque pro ratione circumſtantiarum.

Antimonium diaphoreticum, Schweiß-treibendes Spieß-Glaß/ *Antimoine diaphoretique.* Sanguinem mundificat vim habet diapnoicam,

cam, diaphoreticam & alexipharmacam, hinc in cruditatibus acidis, soda, scabie, febribus intermittentibus continuis & malignis, pleuritide erysipelate &c, usurpatur. Dosis est ad scrupulum drachmam semis &c.

Diaphoreticum sive *Bezoardicum Martiale*, sive *pulvis Cachecticus Ludovici*, Schweiß-treibendes Spieß-Glaß mit Stahl präparirt/ *Diaphoretique* ou *Bezoar Martial.* Prodest in morbis cachecticis & febribus cum diarrhœa conjunctis, item in dysenteria Epidemica. Datur ad scrupulum ad drachmam semis.

Nitrum Antimoniatum fixum, *Nitre fixe d'Antimoine.* Refrigerat, urinam atque sudorem ciet, simulque leniter alvum laxat, conducit in febribus & faucium inflammationibus. Dosis est ad grana sex, ad scrupulum, immiscetur etiam gargarismatibus & Epithematibus atque clysteribus.

Antimonii flores, Spieß-Glaß-Blumen/ *Fleurs d'Antimoine*; vehementer per superiora & inferiora purgant. Dosis grana duo, quatuor, nunquam autem per se debent exhiberi, sed in vino infunduntur & vinum solummodo bibitur.

Butyrum Antimonii, *oleum Antimonii glaciale*, Spieß-Glaß-Butter/ *Beurre* ou *Huile glaciale d'Antimoine.* Vim obtinet causticam, carnem exedit & ulcera callosa abstergit.

Mercurius vitæ, *Pulvis Algaroth*, *Mercure de vie* ou *poudre d'Algaroth.* Nihil aliud est quam Antimonium corrosum & per aquam præcipitatum. Vires obtinet per superius & inferius guttur purgandi. Dosis granum dimidium granum unum, duo, tria. Ob vim autem drasticam maligna sæpius symptomata secum trahentem, haud raro evadit Mercurius mortis aut vitæ æternæ. Leni fusione abit in vitrum succineum.

Bezoardicum Minerale; Mineralisch Bezoar-Pulver / *Bezoar Mineral.* Diaphoreticum est atque alexipharmacum, unde in febribus continuis, malignis, epidemicis, contagiosis multi usus est. Dosis ad grana quinque ad scrupulum unum & paulo ultra.

Cinnabaris Antimonii, Spieß-Glaß-Zinnober/ *Cinnabre d'Antimoine.* Habetur pro specifico in affectibus capitis atque nervorum, in vertigine, convulsionibus, epilepsia, febribus continuis & malignis, in morbis contagiosis, & iis omnibus, ubi serum acre & austerum peccat, & coagulationem sanguinis minatur. Conducit

in

in morbillis, variolis, nervoſarum partium doloribus, arthritide, paralyſi &c. Operatur utplurimum per ſudorem. Doſis eſt ad grana ſex ad ſcrupulum, drachmam ſemis &c. Loco Cinnabaris nativæ ingreditur ut plurimum ſpecificum Cephalicum Michaelis, de quo ſub Cinnabari. Ex hoc Cinnabari tanquam baſi conſtat

Pulvis ad palpitationem cordis ruber, rothes Hertz-Pulver / *poudre rouge contre les palpitations du cœur.* Pro confortante atque cordiali remedio uſurpari poterit. Datur ad ℈j. ʒß. ſumitur etiam cuſpidatim.

Clyſſus Antimonii, *Clyſſus mineralis*, *Clyſſus mineral*, attenuat, aperit, per alvum, per urinam, & per ſudorem expurgat, convenit in exæſtuatione ſanguinis, hinc in febribus continuis, ardentibus etiam & malignis prodeſt. Immiſcetur vel potui ordinario vel Julapio. Doſis guttæ tres ad decem viginti & ultra.

Tinctura Antimonii, Spieß-Glaß-Tinctur / *Teinture d'Antimoine.* Sanguinem purificat, acidum abſorbet, obſtructiones tollit. In menſium obſtructionibus, melancholia hypochondriaca, paſſione hyſterica, ſcabie, ſcorbuto conducit. Vim obtinet ſudoriferam, convenit in Catarrhis, Gonorrhœa virulenta & Lue venerea. Doſis ad guttas decem triginta & ultra. Quod ſi dimidia pars ſpiritus Vini abſtrahatur, obtinetur

Tinctura Antimonii concentrata, concentrirte Spieß-Glaß-Tinctur / *Teinture d'Antimoine concentrée*, acerrima & longe efficacior. Quod ſi conjungatur cum eſſentia Lignorum concentrata, obtinebis remedium in affectibus Venereis convenientiſſimum & aliis Tincturis antivenereis vix cedens.

MINERALIA SALE VOLATILI PURGANTE CONSTANTIA CUM TERRA ADSTRINGENTE.

LAPIS LAZULI ET ARMENUS.

Lapis Armenus eſt ſubſtantia lapidea ad metallicam accedens duritiem, pallide cœrulea cum quadam viriditate ex par-

parvis quasi grumis & intercursantibus quibusdam argenteis micis compacta, eruta ex fodinis argenti.

Lapis Lazuli est substantia lapidea ad metallicam accedens duritiem, saturate cœrulea, cum splendentibus quibusdam aureis micis, armenio lapide durior & compactior, eruta ex fodinis auri.

Uterque possidet virtutem purgantem & emeticam & specifice in morbis soporosis, mania, apoplexia, ut & in quartana singulariter commendatur.

Tostus seu ignitus ex quo expulsa sunt salia volatilia, totus adstrictorius est.

Dos. à ʒß. ad ʒj. sed raro, interdum enim in minima dosi purgat, interdum in maxima dosi non operatur.

VI.

LAPIS ARMENUS, λίθος ἀρμενιακὸς, LAPIS ARMENIUS, à regione, ex qua ad nos olim afferebatur, dictus, Armenier-Stein/ Armenischer Purgier-Stein / PIERRE ARMENIENNE.

Ex Armenia hodie vix amplius obtinetur, imo sunt, qui dubitant olim hunc lapidem ibidem fuisse repertum. Invenitur in Germania, Franconia, Misnia, Bohemia, Hungaria, Polonia &c. Differt à lapide Lazuli, quod sordibus magis scateat, minusque cæruleus existat. Lapis hic lotione à sordibus depuratus, suppeditat illud pigmentum, quod vocatur Berg-blau / blau Berg-grün/ blau-grüne Erde/ blau Schiffer-grün / CENDRE VERTE OU VERD DE TERRE, VERD D'ASUR. In usum Medicum vix unquam cedit.

LAPIS LAZULI, LAPIS CYANEUS, LAPIS CÆRULEUS, Berglasur/ Lasurstein/ Lasurblau/ PIERRE d'AZUR.

Lapis hic, quem duriorem esse lapide Armeno asserunt, vix amplius in Medicum recipitur usum, quam ut ingrediatur decantatam confectionem Alkermes, de qua sub Chermes actum.

Inservit

Inservit itaque potissimum, ut exinde vel aurum extrahatur vel nobile atque pretiosum præparetur pigmenti cærulei genus, quod vocatur ULTRAMARINUM, Ultramarin/ OUTREMER. Ubi bonitatis notas sequentes observant, si nempe lapis cum sputo vel aqua madefactus in pannum albissimum colorem violaceum spargat, si inter prunas ardentes candefactus colorem postquam refrixit, retineat, si super ferrum ignitum projectus & in aceto albo extinctus acerrimo, colorem non mutet, imo intensiorem acquirat, & si pulvis lapidis, super ferrum ignitum sparsus & colorem & consistentiam lapidis retineat, tunc ad parandum Ultramarinum censetur bonus, secus si instar ceræ fluat. Paratur autem hoc cœruleum pigmentum, calcinando lapidem & lævigando in porphyrite, commiscendo cum massa ex pice cera atque oleo composita. Affunditur deinde aqua ut pulvis cœruleus alcoholisatus dissolvatur & ad fundum præcipitetur, qui collectus deinde servatur.

VITRUM ANTIMONII.

Est substantia ponderosa solida vitri instar, hyacinthini obscuri coloris, facta ex antimonio calcinato & fuso, saporis nullius evidentis.

Constat ⊖e alcalino, qui per superiora & inferiora contenta vehementer expurgat, præcipue bilem. Raro datur in substantia, frequenter in infuso, ubi menstrui ratio est habenda, non ipsius vitri antimonii

℞. Vitr. antim ℥j. affund vin. hispan. q. v. infusi hujus filtrati cape ʒj. vel ʒiß. vel per se vel cum syr. vel ▽ cinamomi, vel quovis alio correctorio, ad vomitum & sedes movendos.

CRO-

VITRUM ANTIMONII, Glaß von Spieß-Glaß/ VERRE D'ANTIMOINE.

Præ-

Præfertur illud quod Hyacinthino resplendet colore, rothgelbes Glaß von Spieß-Glaß / VERRE D'ANTIMOINE DE COULEUR DE HYACINTHE.

In substantia nunquam interne debet exhiberi. Uladislaus quartus Poloniæ Rex ab usu vitri hujus incaute propinati è vivis fuit sublatus, teste BARNERO. Data autem fuerant sedecim grana.

Quoad usum infusi hujus antimonialis, non consideranda quantitas vitri, sed liquoris; scrupulus enim unus vitri antimonii æque integram mensuram ac unciam unam vini inficere potest. Admiratione utique hic dignum, quod ejus, ut & aliorum vomitoriorum antimonialium, Reguli v. gr. Croci metallorum &c. vis emetica exhauriri nequeat, & ea vel millies etiam infundi queant, ut nihil plane virium vel parum admodum decedat. Dosis vini, in quo infusum stetit hoc vitrum, est ad unciam semis, unciam unam, unciam unam semis ad uncias duas ad summum in robustissimis. Excessu hoc vinum Emeticum facile abit in vinum Eneticum, ut cum PATINO loquar. Notandus hic calix vomitorius RULANDI, dum ex ligno juniperino torno elaborato, implicatur pix cui pulvis vitri fuit permixtus. Externe infusiones vitri inserviunt quoque pro scopo ophthalmico.

IN OFFICINIS PROSTANT EXINDE

Elixyr Emeticum, Brech-Elixyr / *Elixyr Emetique*. Purgat per vomitum & secessum, dosis in adultis à guttis viginti, ad triginta, aut quadraginta in jusculo vino aut liquore alio appropriato. Convenit in Hydrope, Ictero, febre quartana, & viscerum obstructionibus. Septem grana cum dimidio vitri antimonii, per acidum Vitrioli fixati, respondent circiter drachmæ uni liquoris.

Syrupus Emeticus, Brech-Syrop oder der Städlerin Säfftel / *Syrop Emetique*. Dosis est ad drachmas duas ad drachmas sex ad summum.

CROCUS METALLORUM.

Mitior est quam vitrum ℈ij, datur eodem modo.

℞. Croc. metallor. gr. iij. detur ex melle seu oxymell. ad vomitum.

℞. Croc.

℞. Croc. Metallor. q. v. affunde vin. Hispan. part. ij. vel iij, filtrati exhibe ℥j. vel ij. eodem modo quo infusum vitri ♁ij exhibetur. Hoc infusum stimuli loco adjungitur clysteribus contra colicam, & morbum apoplecticum, item ad collyria exhibetur.

In Colicis passionibus cum scybalis durissimis.

℞. Decoct. Emoll. & carminativ. ℥viij. infus. ♁ij. ʒij. ⊖ commun. ʒij. f. Clyst.

MI-

CROCUS METALLORUM, Saffran von Spieß-Glaß/ SAFFRAN DE METAUX LAVÉ.

Nihil aliud est, quam Hepar Antimonii edulcoratum seu aqua sæpius lotum. In substantia rarissimè dari debet. Exinde paratur

IN OFFICINIS

Tartarus Emeticus, Brech-Weinstein/ *Tartre Emetique*, de quo sub Tartaro.

Oxysaccharum Emeticum Ludovici, saurer Brech-Zucker/ *Oxysaccharum Emetique*. Est elegans vomitorium. Exhibetur infantibus, verbi gratia trimestri ad grana duo circiter, anniculo ad grana sex, septem octo &c. Adultis ad drachmas duas, unciam semis, ad drachmas sex ad summum. Drachmæ uni respondet granum unum croci metallorum.

 MINE-

MINERALIA SALE ACIDO CUM PAUCO ALCALI CONSTANTIA.

VITRIOLUM ALBUM. HUNGARICUM. ROMANUM.

Vitriolum album eſt ſubſtantia ſalina alba, ⊖is inſtar concreta, facta ex decocto vel lixivio terræ vitriolicæ, ſaporis acris ſubacidi & adſtringentis.

Hungaricum eſt ſubſtantia metallica tranſparens ex viridi cœrulea, ex terræ vitriolicæ decocto vel lixivio in cryſtallos concreta, ſaporis cum albo ejuſdem.

Romanum ſeu Cyprium eſt ſubſtantia cryſtallina cœrulea, tranſparens &c.

Vitrioli genera omnia conſtant ſale acido tam volatili quam fixo p. m. corroſivo cum pauco alcali & terra metallica. In ſale fixo alcali juncto conſiſtit vis emetica, in terra vis adſtrictoria. Album mitius eſt ad vomitum. Cætera vitriola fortiora ſunt, & ad externum potiſſimum uſum.

℞. Vitriol. alb. ʒj. cape ex ▽ Mulſ. ad ℥iiij. vel cereviſia, vel vino ad vomitum ciendum.

℞. Vitriol. alb. gr. iij. ▽ fœnic. ℥j. f. collyr. ad oculorum ſuffuſionem.

℞. Vitriol. alb. inſperge vulneribus mundificandis.

℞. Vitriol Hungar. applica ulceribus ſordidis, ejuſdem virtutis eſt & Vitriolum Romanum.

℞. Vitriol. Roman. ʒij. ▽ commun. ℔j. coque, injice in veſicam, ad mundificandum ulcus colli veſicæ ad mentem Foreſti.

CHAL-

Χάλκανθον, quasi æris flos, VITRIOLUM a vitri nitore, vocatur etiam ATRAMENTUM, ATRAMENTUM SUTORIUM, Vitriol/ Kupffer-Wasser / VITRIOL. Alchymistæ hoc nomen mysteriosum esse pronunciant, & singulas literas ita explicant. Visita interiora terræ, rectificando invenies optimum lapidem, veram Medicinam.

Vitriolum, sapore pontico nauseoso & austero præditum, scatet utplurimum particulis ferreis æneisve, aut alio quopiam metallo vel materia metallica nonnihil terrestri.

Vitriolum vel in fodinis ipsis concretum est, aut ex terra in cavernis destillat stiriarum forma, vel ex aquis Vitriolicis per evaporationem paratur, vel ex lapidibus Chalcantosis aut terra vitriolacea excoquitur. Vitriolum variat ratione Metalli quod continet. Cupreum cœrulescit, ferreum viridescit, si de utraque minera participat, utrumque quoque colorem exhibet, & vocatur Hermaphroditicum.

Vitriolum commune Goslariense est viridantis coloris. Vitriolum album sæpius est factitium, ex Vitrioli viridi calcinato ad albedinem, factum. Vitriolum ad atramentum conficiendum adhiberi res est notissima. Ob summam nauseam & violentiam, interne rarissime adhibetur. Commendatur interim à quibusdam ad vermes. Vitriolum præsertim album, errhinum est, si solutio ejus naribus attrahatur. Curiosum est, quod dum aliquid vitrioli in ore detinetur, postmodumque fumus Tabaci hauriatur, dulcis percipiatur sapor.

IN OFFICINIS PROSTANT

Vitriolum vomitivum sive *Gilla Theophrasti*; Brech-Vitriol/ *Vitriol Emetique*, ou *Gilla de Vitriol.* Vomitum fortiter ciet & non nisi in affectibus herculeis & subjectis Athleticis usurpari debet. Dosis est ad scrupulum semis ad drachmam unam.

Phlegma Vitrioli, destillirt Vitriol-Wasser/ *Phlegme de Vitriol.* In nimia sanguinis ebullitione & in intemperie uti loquuntur calida, biliosa in febribus &c. ad plures guttas commendatur. Inservit quoque ad Tincturas ex floribus extrahendas.

Spiritus Vitrioli, Vitriol-Geist/ *Esprit de Vitriol.* Usurpatur potissimum in Julapiis ad aliquot guttas vel ad gratam aciditatem,

pro siti & æstu sedandis. Alias pro menstruo corrosivo inservit.

Oleum Vitrioli Vitriol-Oel / *Huile de Vitriol.* Usurpatur quidem à quibusdam tanquam causticam ad absumendas carnes luxuriantes & excitandos fonticulos. Magis autem tanquam menstruum summe corrosivum adhibetur.

Caput mortuum Vitrioli, Colcothar Vitrioli, Colcothar / roth calcinirter Vitriol / *Tête morte de Vitriol* ou *Colcothar*, quod adstringit. Per elixiviationem extrahitur Sal Vitrioli vomitivum Angeli salæ, quod ad ℈ß. ad ʒß. ab authore mire laudatur in affectibus soporosis. Remotis postmodum etiam partibus metallicis remanet terra Vitrioli dulcis quam pro scopo adstrictorio interne & externe laudant.

Ex vitriolo quoque paratur decantatissimus iste *Pulvis Sympatheticus*, Sympathetisch Pulver / *Poudre de Sympathie.* Usurpatur præsertim externe ad hæmorrhagias sistendas quasvis etiam in subjectis remotis modo de ejus sanguine in linteaminibus obtineatur, qui ultimus tamen effectus nondum satis experimentis comprobatus.

Habemus quoque exinde paratos *Liquores stypticos.* WEBERI hic est

℞. Vitriol. Hungar. Aluminis ana ℔ß. Phlegmat. Vitrioli ℔jv. coque tamdiu, donec omnia fuerint dissoluta. Liquorem frigefactum filtra & à crystallis subinde natis separa, adde singulæ libræ liquoris Olei Vitrioli ʒj. serva pro usu.

Aqua styptica, Dn. MATTE LA FAVEUR, distillatoris quondam Monspeliensis, à CHARAS ita describitur

Dissolvantur in sufficienti quantitate aquæ communis vitrioli libræ viginti quinque, dissolutio hæc per linteum crassius traducta igni imponatur excepta cacabo æneo, post nonnullas ebullitiones remotumque ab igne vas, illico liquori affundatur libra una spiritus aceti præcipitandæ causa in vasis fundum partis terrestris Vitrioli, improprio sulphuris nomine donatæ; demum liquore per decem aut duodecim horas quiescente, quo pars terrestris universa illuc confluat & congregetur, liquor supernatans decantandus erit, postea probe eluto, dulcorato & exsiccato supra cineres calidos pulvere in fundo subsidente, hujus unciæ octo immittantur retortæ vitreæ super affusisque

ſisque ſpiritus Vitrioli optime dephlegmati libris octo, commiſſaque retorta Balneo Mariæ, ſuſcipienda erit deſtillatio igne gradatim adhibito, mitiori initio tandem vehementiſſimo, pergendo eouſque donec ex retorta nihil amplius extillet. Demum ſponte refrigeratis vaſis effracta retorta, contuſaque maſſa ſuperſtite, hæc matratio indatur quod poſt affuſum ſpiritum Vini cum ſale Tartari rectificatum, donec illi ſupereminear quinque vel ſex transverſis digitis, coopertumque matratium appoſitum alembicum cœcum accuratiſſime loricatum, id exponendum erit Balneo digeſtionis per viginti quatuor horas, poſtmodum Spiritus Vini, cui intenſiſſimus color rubicundus conciliatus, calide per chartam emporeticam transmittendus, qui demum per alembicum vitreum eductus, leni evaporationi ſubjiciatur ad ſiccitatem uſque ſubſidentiæ, in fundo relicto pulvere candicante cujus unciæ uni affundantur aquæ pluviæ unciæ quatuor. Mixtura autem hæc per aliquot dies ſoli exponatur filtretur liquor aquam ſtypticam exhibens ad quamvis hæmorrhagiam compeſcendam.

Deſcribitur porro *alia* dicti authoris aqua, ab eodem CHARAS, ſequenti modo. Vitrioli libræ ſeptem vel octo decoquantur in aquæ libris ſedecim, diſſoluto autem vitriolo & ab igne remoto ſuperfundatur ſemilibra aceti, demum ſponte ſubſidentibus materiis decantatoque liquore pulvis in fundum præcipitatus eluendus erit dulcorandus & exſiccandus, quo poſtea retorta vitrea ima parte ſolum luto incruſtata excepto, ſuperinfuſoque duplo pondere ſpiritus Vitrioli optime rectificati inſtituenda erit. Deſtillatio igne nudo, ſed moderato ad ſiccitatem uſque materiæ quæ cineritii coloris evadet. Poſtea effracta retorta, contrita maſſa crucibulo immittenda erit ſuper candentes carbones, ſpathula ferrea continue commovendo quouſque flaveſcentem colorem nanciſcatur. Tunc in mortarium conjicienda erit optime conterenda, hujus unciæ duæ matratio excipiendæ, additis aquæ communis libris tribus, præmiſſaque per horam digeſtione, liquor hic per chartam emporeticam transmittendus; in lagena vitrea denſa accurate occludenda aſſervandus, quamvis hæmorrhagiam exterius adhibitus cohibens.

CHALCITIS.

Est substantia metallica ponderosa dura, glabra, rubicunda, æri similis, multis intercursantibus splendidis fibrillis, eruta ex venis æris, saporis acris & adstringentis.

Cum vitriolo convenit, ast in externo usu potentior est. Chalcitis quæ nunc in officinis habetur, nihil aliud est quam vitriolum ustum, & servit in officinis ad inducendam theriacæ nigredinem.

Χαλκίτις λίθος, à χαλκὸς æs, quoniam de cupro participat, atramentum rubrum Hart/roth Atrament/ Calcite ou Colcothar naturel.

Chalcitis ad ignem liquescit & in liquoribus aqueis facile dissolvitur, Charas perperam Vitriolum ustum ad rubedinem vice Chalcitidis in Theriacam recipi dicit. Quamvis enim vi alexiteriæ Chalcitidi assignatæ non nimium adhæreat, attamen propterea chalcitidem ingredi putat, ut efficaci vi juvet conjunctionem & unitatem facultatum cæterorum omnium simplicium Theriacam ingredientium, beneficio videlicet fermentationis quam aciditate sua promovet, plusquam quodvis aliud medicamen Theriacam subiens. Reperitur in Germania, Suecia &c.

VIRIDE ÆRIS.

Sale salso caustico gaudet, & ad ulcera mundificanda usurpatur, absumit quoque excrescentias carnis præter naturales.

℞. Mell. rosat. misce c. virid. æris q. s. applica vulneribus sordidis.

℞. Virid. æris arsen. alb. ana q. v. excipe tantillo ceræ & olei, applica verrucis & clavis pedum tollendis, seu solve cum aceto & applica.

MI-

ÆRUGO, Grünspan/ VERDET, VERD DE GRIS.

Est substantia, LANGIO definiente, grumosa, condensata, cæruleo viridis, saporis acris pontici, summeque adstringentis & nauseosi, odoris specifici. Ærugo vel nativa est, quæ ex marcasitis æreis, aliisque lapidibus efflorescit, vocaturque Berg-grün/ Kupffer-grün/ vel potissimum factitia ex cupro corroso, mediantibus præsertim vinaceis, in quibus sepelitur, producta, quæ methodus præsertim in Gallia viget. Admiscetur variis emplastris & unguentis pro cura ulcerum & vulnerum sordidorum, ut & ad cicatrices inducendas. Conducit quoque in fistulis & cancro.

IN OFFICINIS REPERIUNTUR

Flores viridis æris, seu *viride æris crystallisatum*, Grünspan-Blumen/ *Fleurs de verd de gris.*

Spiritus Asthmaticus Michaëlis, Lufftmachender Spiritus/ *Esprit contre l'asthme.* Non tantum in asthmate sed tanquam spiritus acido volatilis in aliis affectibus pectoris humoralibus, ubi satis est resolutivus, convenit. Datur ad guttas quinque triginta &c. in aqua spirituosa.

Emplastrum ad clavos pedum, Krähen-Augen-Pflaster/ *Emplatre pour les cors des pieds.*

Emplastrum viride, Grün-Pflaster/ *Emplatre vert*, detergit & consolidat vulnera & ad clavos pedum conducit.

Unguentum Ægyptiacum simplex, gemeine braune Reinigung oder Wund-Salb/ *Onguent Ægyptiac simple.* Valentissimum est ad saniem siccandam, sordes detergendas & carnem luxuriantem absumendam, ulceribus malignis putridis & sinuosis convenit. Prodest quoque in gingivis tumentibus & ulcerosis, præsertim si rosacei Mellis unciæ v. gr. uni admisceantur drachmæ duæ unguenti Ægyptiaci.

Unguentum Ægyptiacum Magistrale seu *compositum*, starcke Reinigung-Salb/ *Onguent Ægyptiac Magistral.* Commendatur in gangræna & sphacelo, omnibusque aliis ulceribus valde putridis & sinuosis, putredini siquidem resistit & carnem mortuam à sana separat exsiccat ac detergit, carnem quoque luxuriantem absumit. Habet tamen & hoc vitii, quod nisi corruptæ carnis copia adsit absque doloribus acerbissimis vix applicari queat.

MINERALE OLEOSIS SEU PINGUIBUS CUM ACIDO VOLATILI CONSTANS.

SULPHUR.

Multis pinguibus & paucis acidis gaudet, ob pinguedinem temperat & mulcet, & proinde in phthisi, tussi, colica aliisque casibus laudatur; infringit quamcunque acrimoniam nimiam præcipue bilis. Externe temperat & absorbet quælibet acria, scabiem & pustulas generantia.

Datur crudum in substantia seu ejus flores à ℈j. ad ʒß. Præscribitur & specie fumi, quo aquæ perfumantur, & à 🜍is acido impregnantur.

℞. Sulph. crud. ℈j. cape ex ovo sorbili ad tussim, & phthisin singulis diebus seu cape ex pulpa passularum & syrupo papaveris.

℞. 🜄 scabios. ℥vj. asthmat. ℥iij diacod. ℥j. cape cum flor. 🜍is ℈j. pro tussi add. rad. ir. florent. ℈j.

℞. Rad. ir. flor. rad. ari. 🜍is ana ℈j. f. pulv. add. flor. benz. gr. vij.

℞ Flor. 🜍is ℈j. Zedoar. gr. vij. L. O. gr. j. elæosacch. chamom. ℈j. f. pulv. contra colicam.

℞. 🜍is q. v. M. c. ☍ laurin. f. ung. pro scabie add. si opus ☿ viv.

℞. 🜍 ʒß. fulig. ʒß. f. pulv. in doloribus post partum.

MI-

Θεῖον, Schwebel/ Schweffel/ SOUFFRE, SOUPHRE.
Est corpus minerale, solidum, ponderosum, è partibus pinguibus

bus seu sulphureis inflammabilibus cum sale acido & tantillo terræ junctis constans, coloris flavi vel subfusci, vel quodammodo viridescentis, odorem de se spargens, præsertim accensum, singularem ac virosum, pulmonibus infestum.

Duplex est NATIVUM & FACTITIUM. NATIVUM Græcis dicitur θεῖον ἄπυρον, Latinis, SULPHUR VIVUM, VIRGINEUM, lebendiger Schweffel / SOUPHRE VIVE, hoc e terra effoditur non in profundioribus cuniculis, sed in aëre aperto propter halitus sulphureos, quos copiose effundit. Hujus fragmenta sunt dura, exterius subcinerea, interius subflava atque splendentia aut etiam pellucida quando sunt puriora. Reperitur in Islandia, Italiæ plurimis in locis præcipue in Phlegræis campis inter Puteolos & Neapolim, in Germania aliisque Europæ locis. Certe totus terrarum orbis sulphure abundat, plus tamen in hoc quam in illo loco. FACTITIUM SULPHUR, θεῖον πεπυρωμένον, IGNEM EXPERTUM, SULPHUR COMMUNE gelöschter Schweffel/ SOUPHRE COMMUN dicitur, & excoquitur tum ex aquis sulphureis, tum eliquatur è gleba effossa, tum è pyrite aut minera sulphurea extrahitur. Liquefactum postmodum in MAGDALEONES, Zapffen oder Stangen/ SOUFRE EN BATON OU EN CANON, formatur. Sulphur aliud alio impurius magisque aut minus flavum existit. Ex sulphure & squama ferri concoctis in urceolos transfusis, sulphureque hinc inde obductis, componitur SULPHUR ignobilius CABALLINUM, Roß-Schweffel/ appellatum.

Sulphur aperit, incidit, putredini & venenis quibusdam resistit, provocat sudorem. Pectori dicatum est, unde communiter Balsamum & anima pectoris audit. Conducit in asthmate & pluribus pectoris affectibus. Convenit in morbis & febribus catarrhalibus. In mensium suppressione atque partu difficili à quibusdam laudatur. Pulverem pyrium ingredi omnibus notum, æque ac illud, quod vina eo condiri soleant, sed bene observandum, ne quid nimis. Fumo Sulphuris maculæ à cerasis, moris &c. in linteaminibus, enntibus & ore productæ facile delentur.

IN OFFICINIS PROSTANT

Flores Sulphuris, Schweffel-Blumen / *Fleurs de Souffre*. Dosis est ad scrupulum ad drachmam semis.

Lac sive Magisterium sulphuris, Schweffel-Milch/ *Lait ou Magistere de souphre*. In supra dictis affectibus ad sanguinem itidem purifican-

ficandum & putredinem arcendam datur ad scrupulum semis, scrupulum unum &c. sed caute.

Balsamum Sulphuris Rulandi, Rulands Schweffel-Balsam/ *Beaume de souffre de Rouland*. Discutit atque resolvit, digerit atque ulcera mundificat, dolores quoque mitigat, & imprimis ad ambusta conducit, præsertim cum unguento Sambucino mixtum.

Balsamum Sulphuris Anisatum, Schweffel-Balsam mit Anisöhl/ *Beaume de Souphre Anisé*. Pectori est dicatum imprimis autem ad ejus ulcera laudatur, commendatur etiam in asthmate morbisque frigidis atque flatulentis. Datur ad guttas tres ad guttas decem in vehiculo.

Balsamum Sulphuris Terebinthinatum, Schweffel-Balsam mit Terbenthinöhl/ *Beaume de Souphre avec l'Huile de Terebenthine*. Exulcerationibus tam externis quam internis conducit, in Gonorrhœa prodest, præservat à putredine, hinc etiam in peste & morbis malignis laudatur.

Emplastrum Diasulphuris Rulandi, Schweffel-Pflaster/ *Emplatre de Souphre de Rouland*. Deterget, mundificat & omnis fere generis ulcera curat, putredini resistit, & præterea insigniter resolvit, quam virtutem in strumis præsertim dissolvendis exserit. Beato Parenti meo ut & mihi sequens *emplastrum strumale* usu comprobatum fuit.

℞. Emplastr. diasulphur. Rulandi ℥vj. ungul. bubul. combust. ℥iij. Malaxentur cum oleo lacert. Convenit impositum Luna decrescente, usurpando simul quotidie mane & vesperi ʒß. vel ʒj. pulveris strumalis, qui in rotulas quoque facile converti potest.

Spiritus Sulphuris, Schweffel-Geist/ *Esprit de Souphre*. Refrigerat, sitim sedat, & ebullitionem massæ sanguineæ mitigat, hinc in febribus continuis & ardentibus laudatur, vi quoque diuretica gaudet. Spiritus hic gratior spiritu Vitrioli admiscetur præprimis Julapiis ad aliquot guttas vel gratam aciditatem.

Tinctura Sulphuris, Schweffel-Tinctur/ *Teinture de Souphre*. Interne commendatur in affectibus pectoris ad guttas quinque viginti &c. externe in affectibus fistulosis cancrosis & aliis vitiis cutaneis convenit.

MI-

MINERALIA FIRMIORIBUS PARTICULIS CONSTANTIA.

AURUM FOLIATUM.

Sunt ſubſtantiæ lamellatæ tenuiſſimæ, ex auro inter bina coria malleo cuſo & in lamellas redacto, commendatur ad compeſcendam ſalivationem nimiam à ☿io ortam.

Eo involvuntur pilulæ, ingreditur quoque confectiones & pulveres.

℞. Aur. foliat. q. v. ſucc. glycyrrh. q. ſ. f. pil. ad cohibendam ſalivationem ex ☿io, his ſolet addi reſin. jalap. gr. v. troch. alhand. gr. j. ſi alvus adſtrictior.

℞. Aur. fol. num. v. ung. camphorat. ℥ij. quô inungatur corpus ad nimiam ſalivationem compeſcendam.

℞. Aur. fol. q. v. ſacch. in ▽ lavend. ſ. q. ſolut. ℥j. f. rotulæ ad compeſcendam ſalivationem.

MINE-

AURUM ita dictum vel à ſplendore, vel ab ejus inventore. Χρυσὸς Græce dicitur, Chymicis SOL à ſimilitudine, quam cum Sole cœleſti habet, REX METALLORUM appellatur, Gold/Or. Eſt metallum omnium puriſſimum, graviſſimum & ponderoſiſſimum, ex partibus arctiſſime ſibi cohærentibus conſtans, omnia ignis examina fere ſuſtinens, maxime ductile & malleabile, colorem fulvum præ ſe ferens. Auri pondus tantum eſt, ut ejus pes cubicus Pariſinus libras 1368. pendeat. Maxima ejus ductilitas bracteatoribus nota eſt, à quibus in libris ex inteſtino recto animalium præſertim boum atque vaccarum, mirum in modum in lamellas diducitur, ſicut à fili ductoribus in ſtupendam longitudinem extenditur.

AURUM aliud dicitur NATIVUM, ἄπυρον, VIRGINEUM, ignem non expertum, gediegen Gold / quod è terra effoditur, aut lotione è fluminibus auriferis obtinetur. Aliud vero FACTITIUM ex mineris diversi generis prolectum & ignem expertum. Non solummodo in Peru, Arabia, &c. reperitur aurum, sed & in Europa, Hungaria &c. præsertim in fodinis ut & fluminibus, Rheno aliisque plurimis invenitur.

Aurum depuratur vel lotione à sordibus externis, vel cupellatione ab aliis metallis imperfectioribus dictis, vel per Antimonium, aut per aquas stygias ab Argento, vel per cæmentationem.

Auri quantus usus sit in re politica, superfluum est dicere. In Medicina maximæ à quibusdam confortativæ, & nescio quæ aliæ, adscribuntur vires. Unde Tincturæ Solares, aurum potabile varium &c. tantis extolluntur laudibus, quæ tamen remedia vix non semper sunt imposturæ. Iis conducere, qui Mercurium in nimia quantitate usurparunt, largiendum utique, pilulæque AURO FOLIATO, den Gold-Blättlein/ OR EN FEUILLE, quæ nonnisi ex auro purissimo confici solent, ad conservandam figuram rotundam recte cinguntur. Reliquis autem remediis tum liquidis tum solidis, nonnisi splendoris & pretii, aut forsan, ut interni corporis parietes deaurentur, frustra adduntur.

IN OFFICINIS INVENITUR

Aurum fulminans, Schlag-Gold / *Or fulminant*. Præter vim fulminantem in minima quoque quantitate dum calori exponitur insignem, vires quoque Medicas obtinet, diaphoreticum enim est atque catharticum, & præsertim in epilepsia puerorum à torminibus alvi excitata convenit. Datur ad granum, grana duo & paulo ultra.

Bezoardicum Solare, Güldisch Bezoar-Pulver / *Bezoar d'Or* ou *Solaire*. Ad salia heterogenea massæ sanguineæ domanda in febribus continuis tam malignis quam aliis laudatur. Vires obtinet cordiales, & alexipharmacas. Commendatur ad arthritidem vagam, podagram inveteratam, scorbutum, luem veneream, lepram. Dosis ad ℈ß. ℈j. ʒß.

MINERALIA TERREIS CONSTANTIA.

LAPIS CALAMINARIS.

Est substantia media inter lapidem & terram, consistentiæ friabilis laxæ, modo ex rufo modo ex albo flavescens, effossa ex fodinis metallicis maxime cupri, saporis nullius evidentis. Hujus usus est in exiccandis vulneribus & ulceribus præcipue intertrigine.

℞. Lap. calam. ʒß. croc. ♂t. ʒj. Cret. albiss. Ceruss. ana ℈j. f. pulv. pro intertrigine infantum.

℞. Lap. calam. q. v. misc. c. 🝆 lini, applica herpeti.

LAPIS CALAMINARIS vocatur etiam LUPI SPUMA, CADMIA FOSSILIS, ad differentiam Cadmiæ, quæ vocatur, Cobaltum, Galmeystein / PIERRE CALAMINAIRE OU CALAMINE.

Metalli expers est & dum accenditur fumum eructat luteum. Reperitur in Metallifodinis Germaniæ, aliisque locis.

Interne nunquam debet usurpari. Externe in ulceribus adstringit, ulcera carne replet, cicatricem inducit. Ingreditur unguenta epulotica & sarcotica. Fusores eo utuntur ad æs & aurichalcum conficiendum, cuprum nimirum pallere facit. Vi quoque gaudet ophthalmica insigni, in ophthalmia, Epiphora & defluxionibus conducit.

IN OFFICINIS PROSTAT

Emplastrum gryseum, sive de lapide Calaminari, Gallmey-Pflaster / *Emplatre gris* ou *de pierre Calaminaire*. Ulcera explet siccat & cicatrice claudit, in excoriationibus perinæi conducit.

CRYSTALLUS.

Eſt ſubſtantia ſolida, denſa, albicans, glaciei inſtar pellucida, dura, eruta è terræ fodinis, vel ſummis montium jugis, ſaporis & odoris nullius.

Ob potentem vim abſorbendi acida laudatur in epilepſia, & à nonnullis in cardialgia à bile æruginoſa. Datur ad ʒj.

℞. Cryſtall. præpar. ʒj. ⏜ ceraſ. n. ℥j. ▽ flor. til. ℥ij. cape pro epilepſia, ſed plus tribuendum vehiculo quam pulveri.

℞. Cryſtall. præpar. ʒj. C. C. Corall. ana ʒß. L. O. gr. ij. f. pulv. pro ij. doſ. in cardialgia.

℞. Cryſtall. præpar. Croc. ♂t. ana ʒß. ☍ d. lign. ſaſſafr. gt. j. f. pulv. contra icterum, ſi ſit à bile tenuiore & acriore.

℞. Cryſtall. præpar. ℈j. lign. aloës ℈ß. conſ. anthos ʒß. f. bolus in fluore albo.

Denique in defectu lactis mulierculæ vel interne ſumunt, vel externe appendunt dorſo. ℞. Cryſtall. præpar. lac. ☽æ ana ℈j. ▽ fœnicul. ℥ij. f. hauſtus.

FRAGMEN-

Κρύσαλλ☉, ςελλόμενον ὕδωρ, CRYSTALLUM, CRYSTALLUS MONTANA, Berg-Cryſtallen/ Cryſtall/ CRYSTAL.

De ortu hujus lapidis olim fuit diſceptatum: quidam eſſe aquam frigoris ope congelatam docuerunt, ſed cum è cryptis terræ æque eruatur ac in ſummitatibus montium, ad profundiſſimas tales fodinas tantum gelu penetraſſe credibile non eſt. Accedit quod calcinata cryſtallus in calcem abeat quod de glacie ſperari nequit. Sunt, qui perſuadere voluerunt à fulmine eam cadere ac gigni, unde etiam Straalen/ Straalſtein/ à quibusdam Alpicolis vocatur. Aſt inſtar aliorum lapidum cryſtallum quoque creſcere diffuſe ſatis

tis ostendit HOTTINGERUS in dissertatione inaugurali de Crystallo & STENO de solido intra solidum. Reperitur in variis Europæ locis, Helvetia præprimis in Alpibus &c.

Crystallus caloris impatiens figuram utplurimum obtinet hexagonam, superficiem vero lævigatam. Pellucida utplurimum est, interdum tamen etiam colorata, sicuti quoque in ejus figura quandoque variat natura. Curiosum est vel aquam vel aliud solidum corpus Crystallo innasci, curiosius autem longe Crystallum Crystallo obtegi. Varia ex crystallo parantur vasa & ornamenta, pocula, scyphi, patinæ, cochlearia, candelabra &c. Quoad usum Medicum, adstringit, unde in omni fluxu alvi præsertim bilioso celebratur. In Cholera habetur specificum & verum Mercurii sublimati corrosivi antidotum. Laudatur porro in calculo. In torminibus infantum & vaporibus inde obortis prodest. Dentitionem infantum promovet ad masticandum data, adhibetur in pulveribus dentifriciis. Observante HEER lac auget & minuit pro diversa applicatione; si dorso applicatur Lac retrahit, si Thoraci & collo auget. Globuli crystallini in ore ac manu detenti sitim tollunt & febricitantibus levamen afferunt.

IN OFFICINIS PROSTAT

Crystallus montana præparata, **präparirte Crystallen** / *Crystal preparé*; datur ad ℨß. & ultra.

FRAGMENTA LAPIDUM PRETIOSORUM.

Ad acida primarum viarum absorbenda efficacia sunt, hinc forte est, quod in lypothymia, palpitatione cordis & aliis affectibus laudantur.

Fragmenta quinque lapidum pretiosorum, sunt Sapphyri, Granati, Smaragdi, Hyacynthi, Sardæ seu Carneoli.

GRANATUS.

Sunt lapilli ex fuſco rubicundi, ſeu ex rufo nigricantes, parvi anguloſi, granis mali punici ſimiles, collecti ex variis terræ lapidoſæ locis.

Iis in diarrhoeis deſperatis feliciter uſus fuit Hermannus h. m. ℞. Granat. ℨj. conſerv. roſar. ℥j. f. bolus.

Granaten/ GRENAT. Eſt vel Orientalis qui major elegantior & pretioſior eſt adeoque inſtar aliarum gemmarum in annulis geſtatur, vel Occidentalis qui potiſſimum in uſum Medicum venit. Reperitur in Gallia, Hiſpania, Germania, Bohemia, Sileſia &c. Nolo dicere de ejus virtute roborante & lætitiam conciliante: quicquid agit, agit abſorbendo & adſtringendo. Colorem ejus ab auro procedere vel exinde apparet, quod aurum ex his lapillis extrahatur. Proſtat Lapis *Granatus præparatus*, präparirte Granaten/ *Grenate preparé.*

HYACINTHUS.

Sunt lapilli ex flavo rubicundi, pellucidi, ignis inſtar fulgentes, granatis rubedine dulciores, collecti ex variarum regionum variis fluviis vel eorum ripis.

Confectio de Hyacintho cardiaca eſt, quatenus abſorbet acida, quæ ſpiritus poſſunt tenere ligatos.

RU-

HYACINTHUS vocatur quoque RUBINUS FLAVESCENS, Hyacinth/ HYACINTHE.

Duplex quoque eſt Orientalis, qui excellentior, & pretioſior, & Occidentalis, in Sileſia præſertim & Bohemia reperiundus.

Et huic lapidi neſcio quæ vis ſomnifera, peſtem pellens, à fulmine præſervans &c. affingitur, abſorbet & adſtringit.

In

IN OFFICINIS PROSTAT

Lapis Hyacinthus præparatus, präparirter Hyacinth / *Hyacinthe preparé.*

Species de Hyacintho completæ & incompletæ, Hyacinthen Pulver mit und ohne Bisam und Ambra / *Poudre de Hyacinthe complete & incomplete.* Exinde cum Syrupo florum Tunicæ fit

Confectio liquida de Hyacintho completa & incompleta. Confection de Hyacinthe complete & incomplete. Utrique compositioni tum speciebus tum confectioni attribuuntur vires cordiales, stomachicæ cephalicæ alexipharmacæ adstringentesque in fluxibus alvi & vomitu sistendis. Dosis specierum est ad ℈j. ad ʒß. confectionis vero ad ʒß. ad ℈jv. Sæpissime miscentur aliis.

RUBINUS.

Sunt lapilli pellucidi rubentes, laccæ granulatæ similes, collecti ex arenis ad ripas fluminum, de collo gestatus subinde colorem perdit, ut & corallia ab effluviis acidis, quæ in se recipiunt, unde lixivio alcalico iis, uti coralliis color restituitur.

RUBINUS à colore, CARBUNCULUS, PYROPUS, ANTHRAX, Rubin / RUBIS, CARBONCLE. In Regionibus Orientalibus potissimum reperitur hæc gemma admodum pretiosa. Absorbet & adstringit. Vires cæteræ imaginariæ sunt. Ex hoc rubino aliisque gemmis in officinis extat Rubinus præparatus, präparirter Rubin / Rubis preparé & Julepus gemmatus completus & incompletus, Edelgestein-Syrop Julep de pierres pretieuses complet & incomplet. Vires obtinet cordiales, stomachicas & adstringentes non tam à gemmis, quam ab aliis ingredientibus dependentes.

SAPPHIRUS.

Sunt lapilli pellucido diaphani, modo cœrulei, modo pallidi,

pallidi, collecti vel ex arena ad fluminum ripas, vel ex terris lapidosis.

Oleum s. Q. E. Sapphiri commendatur in morbis malignis, sed nota si flores chamomillæ destillantur in vase cupreo cum pauxillo ⊖is ammoniaci vel ℴℴ thereb. tum eandem exhibebunt tincturam, quam falso Sapphiri nominant.

κύανος, σάπφειρος, Saphir / Saffier / SAPHIR. Reperiuntur in Oriente, item in Europa, Bohemia, Silesia, Misnia, Anglia &c. Gemma pro diverso suo colore & magnitudine plus minus æstimanda absorbet ut reliqui lapides & adstringit, vi ophthalmica præditus esse dicitur. Si circulus cum Sapphiro circa oculos ducatur eos à variolis tueri fertur. Virtus castitatem servandi æque vera est, ac mutatio coloris & dissilitio hujus lapidis in coitu. Prostat *Sapphirus præparatus*, präparirter Sapphir / *Saphir preparé*.

SARDIUS.

Est lapis opacus, colore Hepati similis, in superficie variis subinde albicantibus vel etiam cœruleis striis notatus, collectus ex saxis quibus adnascitur.

Hæmorrhagiam sistit manu solum si retinetur.

SARDUS à Sardinia, CARNEOLUS à colore, Carneol / CARNIOLE.

Loturam carnis fere refert. Reperitur in Oriente ut & Europa, Bohemia, Silesia, Misnia &c. Nulla alia quam præcedentes lapides gaudet virtute. Sigillis insculpendis inservit.

SMARAGDUS.

Sunt lapilli pellucidi, virides, reliquis gemmis molliores, collecti ad fluminum ripas.

Con-

Contra pavores nocturnos infantum laudatur à Timæo.

SMARAGDUS à splendore LAPIS PRASSINUS, NERONIANUS aut DOMITIANUS, Schmaragd/ Emeraude. Est rursus vel Orientalis vel Occidentalis in Europa & America reperiundus. Ratione virtutis Medicæ coincidit cum reliquis pretiosis hæc gemma: Virtutes etiam imaginariæ plures eidem adscribuntur. *Lapis Smaragdus præparatus*, präparirter Schmaragd/ *Emeraude preparé*. Curiosum est hunc lapidem & ejus mineram, quæ utplurimum substituitur, candefactam, egregium constituere in Tenebris phosphorum.

TOPASIUS.

Sunt lapilli pellucidi, transparentes, aurei coloris, ad Solem radios de se spargentes, collecti vel ex terris lapidosis vel ex arenis.

TOPAZIUS, Topaß/ TOPAZE. Orientalis Europæo molliori in suo genere præfertur. Absorbet & adstringit, *præparatusque*, präparirter Topas/ *Topaze preparé*, à quibusdam adhibetur. Quæ autem hactenus de lapidibus his pretiosis dicta sunt, de virtute Medica fuerunt prolata, non de pretio ipsarum gemmarum.

OSTEOCOLLA.

Est substantia media inter terram & lapidem, alba, friabilis, multis tuberculis exasperata, crustacea, oblonga, ex basi crassiori in obtusum desinens mucronem, excrescens ex arenis, aliisque locis lapidosis, saporis nullius evidentis terrei.

Præter facultates terreis communes obtinet singulare quid in generando callo, laudatur & in fluore albo & febribus intermittentibus.

℞. Osteocoll. ʒj. cape ex haustu vini, vel ex aceto ad consolidanda ossa & generandum callum.

℞. Osteocoll. magister carniol. corall alb. Smaragd. ana q v. exhibe ʒj. ex vino sassafr. contra fluorem album.

℞. Osteocoll. ebor. succin. præpar. ana ʒiß. conf. anthos f. bolus.

OSTIOCOLLA quasi COLLA OSSIUM, OSTEOLITHUS, LAPIS SABULOSUS, LAPIS OSSIFRAGUS, Beinleim/ Bruchstein/ invenitur multum in Germania, præsertim in eo tractu Rheni, quem die Berg-Straß appellant.

OLAUS WORMIUS margæ speciem per terræ meatus transcurrentem, & in talem figuram concretam arbitratur. IMPERATUS FERRANDUS autem censet Osteocollam esse radicem mutatam in lapidem cæmentitium, mollem substantiæ sabulosæ. Forsan, ut LANGIUS docet, circa radicem sabusum aut terra condensatur, hinc semper cavitas intus conspicitur, quatenus diuturnitate temporis frustum illud ligneum absumptum fuit. Ad fracturas applicatur quoque externe, cavendum autem ne abusu superfluus generetur callus; sunt qui ad herniam quoque commendant.

TUTIA.

Est substantia metallica ponderosa, crustacea, corticis instar, intus lævis ex flavo cinerea, extus numerosis exasperata tuberculis, ex cœruleo pallido cinerea, congesta è fuligine æris in fornacibus metallicis cum cadmia liquati & vel fornacibus vel ferreis pistillis, quibus æs agitatur adhæret.

In inflammatione oculorum & hæmorrhoidum, ut & in vulneribus curandis & ulceribus siccandis adhibetur, adhibetur externe tantum.

POM-

TUTHIA, NIHIL GRYSEUM, CADMIA BOTRITES, TUTIA ALEXANDRINA, Tutien/ TUTIE. Saporis est acris & odoris expers. Tutia à mulierculis ad intertriginem infantum ab acrimonia Urinæ ortam usurpatur. Olim ex Alexandria afferebatur, hodie in Germania, Suecia &c excoquitur.

PROSTAT *Tutia præparata*, präparirte Tutien / *Tutie preparéé.*

POMPHOLYX.

Est pulvis tenuissimus farinaceus albicans, favillæ instar, sublimatus ex cadmia & ære coctis in fornace, saporis nullius evidentis.

Convenit omnimode cum tutia.

℞. Tut. ʒß. os sep. ℈j. sacch. cand. ʒj. ⊖l. alb. ℈j. f. pulv. subtilissimus inspergendus oculis inflammatis, vel add. ▽ plantag. fœnicul. rosar. & fac colyr.

℞. Tut. insperge vulneribus sordidis ad ea mundificanda.

℞. Ung. de tut. ℥j. sacch. ♄ni ʒij. ☿ viv. ʒj. Camph. ʒß. opii ʒj. ⚯ lin. q. s. f. liniment. ad hæmorrhoidum dolorem, intrudendum penicillo convenienti in anum.

Similia medicamenta parantur etiam ex NIHILO ALBO quod est spodium Græcorum. Nam spodium Arabum est ebur ustum.

PUMEX.

CADMIA, CAPNITIS, seu FURNARIA, NIHIL ALBUM, NIL, weiß nichts/ Nichts. CALAMINE BLANCHE; Pompholyx & Nihil album ita distinguuntur à quibusdam, ut favilla quæ ex ære resoluta fertur sursum in operculi cavitatem eamque implet Pompholyx dicatur, si vero olla operculo tecta haud fuerit & favilla cum ligno aut cinere in sublime lata parietibus fornacum adhæreat, spodium constituit parum à pompholyge differens, nisi quod

quod non adeo tenuium ſit partium. Pro uſu ophthalmico frequentius uſurpatur quam tutia.

IN OFFICINIS PROSTAT

Unguentum diapompholygos, Augen-Salb/ trocknende Kühl-Salb/ *Onguent de Pompholyx.* Prodeſt uceribus calidis, ac iis quos humores acres & ſalſi infeſtant, refrigerat, ſiccat & conſolidat, nec non cicatricem inducit, abſorbet acidum acre & ſalſum ulcerum putrefactivum. Commendatur ad Epiphoram oculorum.

Unguentum Nihili ad oculos, weiß Nichts-Sälbel/ *Onguent de calamine blanche.* Calidas oculorum fluxiones demulcet, ac ſiſtit eorumdem rubedinem, nec non dolores inde natos aufert.

PUMEX.

Eſt ſubſtantia lapidea levis, poroſa, cinerea, nata ex ſcoriis montium ignivomorum in mare projectis à ⊖ibus eroſis & poroſis redditus & in littus propulſis, ſaporis & odoris nullius evidentis.

Ob ſcabras particulas ſordes dentium abſumentes ingreditur quoque pulveres dentifricios, ad dealbandos dentes. Nonnulli etiam hunc lapidem præparatum, ut Timæus, ad nimios alvi fluxus ſiſtendos propinant.

℞. Pumic. ℥ß. Corall. rubr. albor. ana ʒiß. alum. ʒj. rad. ir. florent. ℥j. f. pulv. dentifricius, adde olea deſtill. & ambram pro odore.

℞. Oſſ. ſep. C. C. uſt. pumic. Corall. r. ana ʒj. Nuc. Moſch. ʒß. f. pulv. irroretur tinctura coccinell. vel ipſis in ſubſtantia, vel ſantalo rubro ad colorem rubrum conciliandum, adde moſch. & ambram & ſi cauſſa ſimul peccat ſcorbutica add. ⊖ ammoniac. ʒj vel ₀°₀ cochlear.

Externe uſurpatur in intertrigine, exulceratione cutis & ulceribus manantibus. ℞. Pumic. lap. calamin. ana ʒj. tere in pollinem & inſperge.

Eodem

Eodem modo usurpatur SPONGIÆ LAPIS, qui nascitur fruticis instar ex saxis, conchis, aliisque marinis.

Κίσσηρις quasi verrucalis, Bims/ Bimsenstein/ Kratzstein/ Pierre Ponce.

Hic lapis pumex à spuma quasi spumex dictus effoditur quoque è terra, v. gr. apud Confluentiam in Germania.

Laudatur pumex quoque in strumis & scrophulis abigendis, ut & in Lue Venerea curanda. Ad lævigandam cutim & pilos quoque abradendos olim adhibebant. Chartarum & membranarum confectores aliique opifices hoc lapide frequentur utuntur.

LAPIS SPONGIÆ à porositate substantiæ ita dictus vocatur quoque SPONGITES, CYSTEOLITHOS, Schwamm-Stein/ PIERRE D'EPONGE.

Est lapis porosus, friabilis, ex cinereo fuscus, odoris nullius, saporis arenosi & quodammodo salsi, invenitur quoque ejusmodi concretum lapidosum in ipsis spongiis. Commendatur imprimis ad strumas. Quidam etiam ad calculum laudant.

MINERALIA PARTICULIS TERREIS CUM ALCALI CONSTANTIA.

CORALLIA RUBRA, ET ALBA.

Rubrum, est substantia lapidea ramosi fruticis instar excreta rubicunda, per longitudinem exiguis striis donata, nata in scopulis, lignis conchis aliisque submarinis.

Album est substantia levis porosa, ac cortice suo quo tegitur molleculo ferrugineo liberata &c.

Nigrum frequenter in China reperitur.

Corallia semen non habent, quod enim intra poros

coralliorum albidum & viſcoſum reperitur, aqua potius marina eſt.

Falſum eſt Corallia ſub aquis eſſe mollia, induere duritiem ab aëre, erroris cauſa hæc videtur, teguntur cortice molli poroſo, qui ad tactum facile cedit, imo ab ipſis aliquando tempeſtatibus diſcutitur, ſed rejecto cortice contrarium videmus.

Utrumque in terra, acida abſorbente, paucum alcali includit reſpectu Oculorum ♋i; laudatur in ſiſtendo vomitu, fame canina, fluxu alvi, in ſiſtendis menſibus, palpitatione cordis, febribus &c.

℞ Corall. ʒj. ⊖ abſynth. ʒß. ſucc. limon. ℥ij. ▽ Cinam. ℥ij. f. potio ad Vomitum ſiſtendum, add L. O. gr. j.

℞. Corall. ʒj. Cryſtall. præpar. ʒß. C. C. uſt. ʒß. L. O. gr. j. f. pulv. divid. in ij. doſes ad cardialgiam.

℞ Corall. præpar. ℈j ſal. ammoniac. ʒß. 🝆 junip. gt. ij. L. O gr. j. f. pulv. antifebrilis.

Tinctura Corallorum à nonnullis ſequenti modo paratur. ℞. Corallor. in pollin. ſubiliſſ. tritor. q. pl. affunde 🝆 thereb. junip. vel butyr. relinque in digeſtione, ſic omnis rubedo extrahitur ex coralliis, decantant menſtruum, & huic affundunt 🜍-um vini, qui omnem tincturam in ſe ſuſcipit, ſed objiciunt tincturam hanc etiam ab his menſtruis poſſe provenire, quod ut eluderem ſequenti proceſſi modo: Recepi butyrum non ſalitum, huic toties affudi 🜍-um vini, quouſque butyrum orbatum omni colore, butyrum affudi coralliis, atque ſic omnem extraxit rubedinem, quam in ſe deinde recepit omnem affuſum alcohol vini & ſic veram obtinui tincturam corallorum.

UNI-

Κοράλλιον, CORALLUM, quaſi maris filia aut puella, λιθοδένδρον, quaſi arbor lapidea, Corallen / CORAIL.

Coralla plurimi recentiorum cum TOURNEFORTIO ad vegetabilia referunt, dicentes eſſe plantam, natam in fundo maris, foliis carentem, cujus quidem nec flos neque ſemen ſit cognitum, rupibus &c. affixam aliqualem radicem, cortice veſtitam & in ramos diviſam. Extremitates horum ramorum molles eſſe perhibent, parvorum globulorum ſeu ribium ad inſtar rotundas, in ſex cellulas diviſas, repletaſque humore albicante, craſſo, acri adſtringente. Hos globulos autem capſulas ſeminales eſſe putant, aſſerentes ſuccum quem fundunt, producere plantas corallorum in omni corpore, cui illabitur, unde cum conchas, tum ollas in mare dejectas, tum crania demortuorum in mare conjectorum coralliis exornata cernere eſt. Ipſe poſſideo egregiam concham turbinatam ſubſtantia non ſolum corallina totam obductam, ſed & ramo exinde enaſcente egregie præditam. Notant porro de cortice, quod is ſit lubricus fere oleoſus ſeu cruſta quaſi tartarea, rubicundi in coralliis rubris, in albis vero candicantis coloris, & ob hujus corticis lubricitatem plantam ſub mari totam mollem, poſtmodum demum in aëre indureſcere ſed falſo creditum fuiſſe. Huic vero ſententiæ alii acriter ſe opponunt, probareque conantur, Corallia non ad regnum vegetabile, ſed ad minerale & quidem ad lapides pertinere, quia carent radice & per contiguitatem adhærent corporibus, quibus inſident, nullum adeſſe ſemen, carere foliis & cortice, flores & fructus Corallorum, quos Maſſilienſes Pharmacopœi vendunt, tantum extremitates eſſe hujus concreti ſubrotundas, & tandem innaſci non tantum lignis, verum etiam aliis ſolidis corporibus, è quibus nutrimentum acquirere non poſſunt. Rationes haſce allegat LANGIUS ex BOCCONE; interim nondum hæ objectiones adeo confirmatæ ſunt, ut Corallia è numero plantarum omnimodo debeant proſcribi. Reperiuntur Corallia variis in maribus, imprimis etiam Mari Mediterraneo ad littora Provinciæ, Maſſiliam, item ad Siciliæ oras, & copioſiſſime in fundo Maris rubri, ita ut, referente ETTMÜLLERO, in ejus fundo tantæ ſylvæ corallorum reperiantur, ut ne piſcibus quidem aditum concedant.

Dantur quidem plures ſpecies Corallorum, nigrum egregie

quandoque resplendens, quale frustum elegans inter curiosiora mea asservo, rubrum extus intus vero nigrum, imprimis tamen in usum Medicum trahuntur CORALLIA RUBRA, rothe Corallen/ CORAIL ROUGE, & CORALLIA ALBA, weisse Corallen/ CORAIL BLANC. Corallia acida in primis præsertim viis occurrentia absorbent, conducunt in soda, ructibus acidis, malo Hypochondriaco, aliisque affectibus chronicis, torminibusque & motibus epilepticis infantum. In fluxibus quoque sanguineis, gonorrhœa &c. prosunt. Coralliis porro imprimis rubris virtutes cordiales atque cephalicæ, ob nescio quod sulphur generosum ibidem inexistens, tanquam summe Arcanum remedium, attribuuntur. Externe quoque contra incantationes fascinationes atque terriculamenta a superstitiosis celebrantur. Quem in finem etiam in collo & bracchiis gestantur, ubi tamen magis ornatus gratia inserviunt.

IN PHARMACOPOLIIS PROSTANT

Corallia alba præparata, präparirte weisse Corallen/ *Corail blanc preparé.*

Corallia rubra præparata, präparirte rothe Corallen/ *Corail rouge preparé.* Dantur ad ʒß. & ultra.

Solutio sive *Sal Corallorum*, solvirte Corallen/ *Solution de Corail.* Dosis ad grana quinque ad ℈j. &c.

Magisterium Corallorum, *Magistere de Corail.* Magnæ his præparationibus adscribuntur confortandi quidem virtutes, ast quales exinde expectandæ, saniores facile perspiciunt.

Syrupus Coralliorum, Corallen-Syrup/ *Syrop de Corail.* Syrupo huic acidulo vires adscribuntur cordiales, hepaticæ & adstringentes, ita ut etiam in fluxu hepatico & dysenterico commendetur. Laudatur quoque ad præcavendum abortum. Datur ad unciam unam usque per se, vel miscetur cum aliis.

Tinctura Corallorum, Corallen-Tinctur/ *Teinture de Corail.* Revera est pomum Eridos inter Medicos & Chymicos, dum alii istam summis extollunt laudibus, alii vero eam vix non omnimodo rejiciunt. Minime quippe conveniunt, quale nam menstruum assumi debeat, alii spiritum fuliginis, spiritum roris Majalis, spiritum panis, spiritum lignorum, alii spiritum Mellis, spiritum

tum Nitri dulcem &c. pro dissolutione corallorum recipiunt, ex quibus deinde rursus coagulatis cum alcohol vini extrahunt tincturam. Nec authoris nostri cum butyro facta extractio pluris facienda videtur. Interim has Tincturus miris laudibus extollunt; mundificare enim sanguinem, obstructiones viscerum reserare, cordis palpitationi, syncopæ, melancholiæ, hydropi calculo & vix non omnibus morbis mederi, vires confortare, longævitatem & ipsam quasi immortalitatem conciliare, venditant. Sed sicuti hæ virtutes satis hyperbolicæ sunt, ita quoque maxime dubium est, an verum corallorum sulphur possit extrahi, nam licet corallia rubra colorem suum in certis rebus deponant, eundem nihilominus mox recipiunt, modo immergantur urinæ animalium aut sepeliantur in ovili.

UNICORNU FOSSILE.

Est substantia media inter terram & lapidem, exustis ossibus similis, cortice exteriore duro, flavescente aut subcinereo vel nigricante, medulla molli alba friabili, linguæ firmiter adhærente, saporis adstringentis & exsiccantis.

Convenit cum coralliis, specialiter laudatur in variolis & morbillis cum fluxu alvi, præscribitur ut corallia.

℞ Unicorn. fossil. ʒj. C. C. ʒij. terr. sigill. ʒß. f. pulv. polychrestus diaphoreticus conveniens in malignis, add. ⊖ C. C. it. camphor. vel L. O.

℞ Unicorn. fossil. cortic. ovor. ana ℈j. elæosacch. cortic. aurant. f. pulv. ad fluxum mensium.

BO-

CORNU FOSSILE, EBUR FOSSILE, CERATITES, gegraben Einhorn/ UNICORNE MINERAL.

De hujus natura adhuc dum litigant authores. Sunt, qui statuunt esse concretum terreum, seu margam quandam à succo quodam

dam salino in substantiam osseam mutatam. Alii vero dicunt esse dentes aut ossa animantium marga obducta, vel in lapideam substantiam per longitudinem temporis, dum à diluvio usque originem hujus unicornu deducunt, mutata. Et certe quod attinet hanc ultimam sententiam, adeo non videtur esse ridenda, cum detur ejusmodi cornu aut ebor fossile, cujus una pars manifeste est petrificata, altera vero continua cornea, ita ut exinde Gelatina potuerit excoqui; cujus rei fidem instituta quoque experimenta faciunt. Generosissimus maximeque strenuus Eques DN. JACOBUS SAMSON de RATHSAMHAUSEN ab Ehenweyer Dn. in Nonnenweyer Musarum amantissimus & magnus literatorum Mæcenas in curiosissimo suo Museo asservat Ebur fossile sive Dentem elephantinum petræfactum superiori anno in Rheno prope Nonnevillam suæ jurisdictioni subjectam repertum. Longitudo ejus in curvitate est. 3. pedum Regiorum cum $3\frac{1}{2}$ poll: circumferentia in extremitate crassiore ped. circiter 1. in parte vero angustiore versus cuspidem, qui non adest, $8\frac{3}{4}$ poll: existit. Cavitas interna tota repleta est marga, ut &, quoad partem, externa, substantia partim fere lapidea partim vero & quoad maximam partem ossea existit, quæ dum raditur vel accenditur Ebur ordinarium spirat, & decocta, aquam lentore & Gelatina inficit. Idem expertus est in alio pulcherrimo frusto, curiosissimus & experientissimus Medicus DN. MAUGUE, Regis Galliæ Consiliarius & omnium Nosocomiorum Regiorum per Alsatiam Inspector. Invenitur Unicornu fossile variis Europæ in locis, sylva Hercynia, Saxonia, Moravia & imprimis etiam in Ducatu Würtembergico, prope Canstadium, ubi variis quoque figuris maculatum è terra eruitur.

Ratione virtutis convenit partim cum aliis ossibus, partim cum aliis terreis absorbentibus. Datur ad ʒj. & ultra.

BOLUS ARMENA: VULGARIS: ALBA.

Bolus Armena est substantia terrea ex flavo pallide rubicunda, ponderosa, pinguis, facile friabilis, ex terræ fodinis effossa, saporis adstringentis & pinguis.

Vulga-

Vulgaris eſt ſubſtantia terrea rubicunda &c. ſaporis terrei & adſtringentis.

His accedit alba, differt tantum colore.

Optima vero Armena, cujus terræ pinguedo cum pauco ſale volatili, ♂tialibus accedit, hinc ſudorem movet, & ſimul adſtringit, & contra eoſdem affectus, ad quos corallia, exhibetur.

℞. Bol. armen. diaſcord. Fracaſt. ana ʒj. ſyr. Card. bened. q. ſ. f. bolus in malignis.

℞. Bol. armen. ʒj. conſerv. roſar. q. ſ. f. bolus contra ſputum ſanguinis.

℞. Bol. armen. acet. deſt. q. ſ. f. catapl. applicandum fronti, ad ſiſtendas hæmorrhagias.

℞. Bol. armen. Cret. alb. Croc. ♂t. ana f. pulv. ad intertriginem.

TER-

BOLUS ARMENA, à loco natali Armeniſcher Bolus/ BOL D'ARMENIE.

Referunt duas ejus dari ſpecies, alteram gleboſam non ſignatam aut in formam artificioſam redactam, alteram in maſſam oblongam quadratam, cui ſigilla duo Turcica ſunt impreſſa, redactam, quam ultimam etiam quidam pro vera terra Lemnia habent,

PROSTAT

Bolus Armena præparata, präparirter Armeniſcher Bolus/ *Bol d'Armenie preparé*, Exhibetur ad ℈j. ℈ij.

Bolus vulgaris rubra & *alba*, rother und weiſſer Bolus/ *Bol rouge* & *blanc*; non tam in uſum Medicum cedit, quam potius pro intermedio in deſtillatione ſpirituum acidorum inſervit.

TER-

TERRA LEMNIA ET SIGILLATA.

Eſt ſubſtantia argillacea ſebacea, pinguis, ex flavo rubeſcens, eruta ex terræ viſceribus in inſula Lemno & in placentulas coacta, ſaporis pinguis & adſtringentis.

Terra ſigillata eſt ſubſtantia argillacea ſebacea &c. cujus variæ dantur ſpecies.

Cum bolo ſymbolizant, qua tamen ſunt pinguiores & præſtantiores.

℞. Terr. ſigill. troch d. charab. ana ʒß. Corall. r. ℈j. L. O. gr. ij. f. pulv. vel cum conſerv. roſ. bolus.

℞. Terr. ſigill. ℈j. L. O. gr ij. ℴℴ cinam. gt. j. miv. cydon. q. ſ. f. bolus ad vomitum nimium.

℞. Terr. ſigill. affund. ⁓ ⊕li & ⊖tri donec in pultem abeat, ſicca, & poſt repone in cellam ut abeat in liquorem, qui liquor ſtipticus appellatur, hujus cape ℈j. vel per ſe vel ex ſyrupo cydoniorum, ad omnem hæmorrhagiam & fluores, utere quoque externe ad hæmorrhagias.

BLUM-

TERRA LEMNIA à loco natali, inſula Lemno, quæ hodie Stalimene, Lemniſche Erd/ TERRE LEMNIA.

Rarior paulo hæc eſt terra quoniam ſemel tantum in anno, & quidem ſumma cum circumſpectione foditur. Olim ſignum Capræ erat impreſſum, hodie ſigilla aut literæ Turcicæ ſunt impreſſæ.

TERRA SIGILLATA ita à ſigillo impreſſo dicta, geſiegelte Erd/ TERRE SCELLE'E. Diverſis in locis Germaniæ reperitur diverſoque colore prædita eſt. Imprimis autem duplex in uſum Medicum trahitur, STRIGENSIS altera flava, pinguis, lubrica, viſcoſa, ſaponi ſimilis & butyri fere inſtar in aqua diffluens, perfuſa par-

particulis ramosis aureis, unde & axungia Solis vocatur; Altera LIGNICENSIS ob colorem candicantem Axungia Lunæ dicta. Datur & RUBRA. Virtute fere coincidunt, & dum creduntur vi alexipharmaca pollere in variolis, morbillis & febribus exanthematicis, à mulierculis semper decoctis pro potu immiscentur.

PLUMBUM.

Est substantia metallica solida, flexibilis tamen, ex certa minera in furnis fusa, & per canales in proxima vasa effusa. Utimur tantum ejus præparatis.

LITHAR-

Μόλιβδος, PLUMBUM NIGRUM ad differentiam stanni, quod quidam plumbum album vocant, Chymicis SATURNUS audit, Bley/ PLOMB.

Est metallum ponderosum, molle flexile malleabile, ad ignem facile fusile, colorem nigricantem præ se ferens, sonum nullum edens, omnia metalla præter aurum & argentum absorbens. Est vel nativum vel excoctum ex mineris plumbariis, ex Galena v. gr. seu Molybdæna, quæ est vena plumbi juxta argenti venas reperiunda coloris diversi nunc, aut flavi &c. Ubi notandum quod MOLYBDÆNÆ nomine etiam veniat PLUMBUM SCRIPTORIUM, Das Wasser-Bley oder Reiß-Bley/ CRAYON, quod est lapis multo lævior ac friabilior plumbi minera, quod crudum Itali à Germanis petunt, illudque expolientes denuo remittunt referente HOFFMANNO in CLAVE AD SCHROEDERUM.

Qui mineras plumbi tractant, doloribus colicis convulsivis & artuum paralysibus non raro sunt obnoxii.

Plumbum spleni à quibusdam dicatur. Refrigerat, adstringit, incrassat, libidinem reprimit, ulcera carnibus implet, cicatrice obducit, excrescentiisque liberat, in ulceribus cancrosis, in ambustionibus, inflammationibus erysipelaceis convenire perhibetur. Internus autem plumbi usus rarus aut nullus debet esse, remedia enim saturnina non adeo tuta esse experientia comprobavit. Quoad

 usum

usum externum autem optime usurpatur, ita ut non immerito à PARACELSO, quarta Chyrurgiæ columna vocetur, absorbendo enim acidum vulnerum ulcerumque egregiam navat operam.

OFFICINÆ ASSERVANT

Plumbum ustum, & *lotum*, gebrandt Bley/ *Plomb brulé*, exsiccat, immiscetur emplastris & unguentis.

Emplastrum è plumbo sive *saturninum*, Bley=Pflaster / *Emplatre saturnin.* Valet contra omnis generis ambusta, inflammationes tumores, vulnera & ulcera maligna fœtida & corrodentia, ut & tumores cancrum imitantes.

LITHARGYRIUM AURI. ARGENTI.

Auri est substantia metallica, modo in glebas modo in pulverem redacta, ex fulvo splendescens, cum splendescentibus quibusdam aureis micis, cocta in fornacibus ex ♄no, dum ☉ eo purificatur, imo etiam argentum, dum diutius tractatur in igne.

Argenti est substantia metallica ponderosa, cinerea, cum micis ☽teis, cocta ex ♄no dum ☽ eo purificatur.

Usurpatur externe ad exsiccanda ulcera it. in intertrigine, inflammatione.

℞. Litharg. 🜂 tragacanth. ana ʒj. 🝆 rosat. q. s. cum tantillo aceti f liniment. ad anum exulceratam.

℞. Litharg. geruss. sacch. ♄ni ana q. v. affund. acet. c. 🜄 solani & tantillo rosar. f. lavamentum, applica inflammationibus, adde his pulveribus aliquid therebinthinæ cum vitello ovi subactæ, inde vulneribus.

In officinis habetur emplastrum tetrapharmacum, quod ulceribus manantibus, & tumoribus maturandis imponitur.

CE-

LITHARGYRIUM, λιθαργύριον, Silberglett/ Goldglett/ LITHARGE d'OR ou d'ARGENT.

Lithargyrium humores salsos imbibit, refrigerat & adstringit. Sunt qui pro usu interno commendant, pro calore hectico temperando, item pro scopo antaphrodisiaco sed sicuti omnia saturnina intus adhibita ita & Lithargyrium noxas insignes, colicas, pareses, post se trahit, teste tristi experientia, quæ superiori seculo sub finem in Ducatu Würtembergico cum vinis acidioribus, sed Lithargyrio dulcificatis, accidit.

IN OFFICINIS INVENIUNTUR

Emplastrum Divinum, *Emplatre Divin* ou *Manus Dei*. Nomen à virtutibus obtinet. Detergit, mundificat, emollit, resolvit & simul roborat atque ad cicatricem perducit. Adhibetur fere in omnibus vulneribus & ulceribus, tumoribus atque contusionibus.

Emplastrum Triapharmacum, *Emplastrum de Lithargyrio*, brauner Zug/ *Emplatre de trois ingrediens* ou *Triapharmacum*. Siccat potentissime ulcera difficilia & fistulas, quæ nondum callum contraxerunt, curat, detergit præterea, sanguinem sistit, & vulnera glutinat.

Unguentum de Lithargyrio, Silberglett-Sälbel/ *Onguent de Litharge*. Prodest scabiei & cutis vulneribus, pruritum & desquamata juvat, & siccat sine morsu, sarcoticum est & epuloticum difficiliaque ulcera persanat, & cruenta glutinat.

CERUSSA.

Est substantia alba condensata, friabilis, ponderosa, ex plumbi lamellis supra acetum suspensis & erosis, in glebas coacta.

Convenit cum Lithargyrio & usui externo tantum dicatur.

℞. Ceruss ℥ij. ☍ rosac. q. s. f. unguent. applica hæmorrhoidibus inflammatis.

Nota de omnibus ♄ninis, quod specifica sint in omnibus herniis & rupturis, maxime à peritonæo relaxato, ubi coquuntur in 🜄 simplici vel 🝆 therebinthinæ.

Κερῦσσα, Bleyweiß/ CERUSSE.

Convenit etiam in cancro, gangræna incipiente & imprimis combustionibus. Pro cosmetico quoque usurpatur, ast cutim rugosam nigricantemque reddit, aliaque inducit symptomata.

IN OFFICINIS PROSTANT

Emplastrum album coctum, *Emplastrum de Cerussa*, Bleyweiß-Pflaster/ *Emplatre de Ceruse*. In intertriginibus quacunque ex causa succurrit, & leves cutis exulcerationes sanat, ulceribus quoque sordidis dicatum est, quia valide exsiccat & refrigerat, cicatricem inducit, conducit quoque ad vulnera recentia leviora facile consolidanda.

Unguentum album coctum simplex, sive *Unguentum de Cerussa*, Bleyweiß-Sälbel/ *Onguent blanc simple*, commendatur ad ambusta, erysipelata scabiem & cutis vitia, à salsedine enata, ad prurigines & pustularum eruptiones, acrem serpiginem & intemperiem ulcerum, ut loquuntur, calidam.

Unguentum album Camphoratum, de quo jam sub Camphora.

MINIUM.

Est pulvis rubicundus ponderosus, factus ex ♄no igne reverberatorio & continua agitatione in rubicundum calcem ustulatus, cujus pondus augetur, si perite tractetur; ex libris enim xi ♄ni obtinentur Minii libræ xij.

Cerussæ respondet & ad ulcera gallica & ambusta it. lentigines & lichenes usurpatur.

℞. Minii, ☿ præcipitat. ana ℥iiij. 🝆 commun. ℥ij. Ceruss. Ceræ ana ℔ß. M. f. emplastrum in tumoribus & ulceribus gallicis.

℞. Empl.

℞ Empl. d. min. ℥j. sacch. ♄ni ʒj. ☍ rosac. q. s. f. emplastr. refrigerans in ardore & aliis malis.

MINIUM à Mina, quoniam è plumbo ex minis extracto paratur, SANDIX, Menning/ MINE DE PLOMB.

PROSTAT

Emplastrum de Minio, Menning-Pflaster/ *Emplatre de Minio*. Vulnera & ulcera etiam antiqua atque maligna curat, desiccat & ad cicatricem perducit.

Emplastrum Norimbergense, Nüremberger Pflaster/ *Emplatre de Nuremberg*, resolvit & siccat & ad cicatricem perducit, roborat quoque nervos.

Unguentum de Minio camphoratum, Menning Salb mit Campfer/ *Onguent de Minium Camphré*. Refrigerat & siccat potentissime, ideoque ad ulcera, quæ humorum acrimonia serpunt, conducit. Inflammationem quoque tollit & præcavet.

SACCHARUM SATURNI.

Nihil aliud est quam ⊖ aceti in naturam subdulcem conversum, fit ex omnibus præparatis ♄ninis, destillatum fundit spiritum ardentem, non acidum, caput mortuum fusum redit in ♄num, cum quo eadem principia habet. Interne datur à ℈j ad ʒß.

℞. Sacch. ♄ni ℈j. Ocul. ♋ ʒß. ☍ d. caryoph. g. j. M. f. pulv. optimus in febribus.

In ardore urinæ. ℞. Sacch. ♄ni ℈ß. Nuc. Mosch. gr. xv. Ocul. ♋. mandib. luc. pisc. ℈j. M.

FER-

SAL SATURNI, Bley-Zucker/ SUCRE OU SEL DE SATURNE.

Est substantia salina, albicans, dulcis cum aliquali austeritate conjuncti saporis; interne, licet inter remedia splenetica antihypochondriaca & antaphrodisiaca &c. referatur, caute tamen sub dosi granorum duorum, sex, &c. & rarissime debet exhiberi. Externe laudatur ad libidinem arcendam, imprimis vero in ulceribus corrosivis, malignis, cancrosis, impetiginibus, ambustis atque inflammationibus; ut & in doloribus hæmorrhoidum. Confert quoque in inflammationibus & rubedine oculorum.

IN PHARMACOPOLIS EXTAT

Tinctura Antiphthisica, Tinctur für die Schwindsüchtigen / *Teinture contre la Phthisie.* Vires ejus sunt serum refrænare, & leni adstrictione difflationem ejusdem, quæ fit per sudores, inhibere, hinc laudatur in hectica & phthisi ut & in gonorrhœa, commendatur in hæmoptysi, ad pulmones consolidandos, nimium mensium fluxum, pollutionem nocturnam, ulcera renum &c. Dosis guttæ decem ad triginta & ultra, caute tamen propinetur, præsertim si ventriculus jam sit debilis.

Ex solutione plumbi, qua mediante literæ invisibiles pinguntur, quæ ad calorem aut mediante liquore ex calce viva & Lithargyrio parato conspicuæ redduntur, præcipitatur quoque

Magisterium Saturni, *Magistere de Saturne*, quod cosmeticum est, sed noxium.

FERRUM ET CHALYBS.

Chalybs est ferro compactior & solidior factus ex ferro sæpius candefacto & in ▽ extincto. Ferrum ob substantiam minus solidam frequentius datur. Gaudet terra metallica, acida propterea absorbente & sale alcalico acida destruente, hincque utroque nomine obstructiones reserat, & inde ortos morbos præcipue chronicos curat.

Datur pro scopo aperiente tum in substantia, tum in infuso. Crudum & in subtilissimum pollinem redactum, præfertur omnibus cæteris præparatis, nam cum aceto si præ-

præparatur, eo tam copiose saturatur, ut tantum adstrictoriam habeat virtutem.

℞. Ferr. candefact. extingue aliquoties in vino Malvatico vel alio generoso f. vinum chalybeatum.

℞. Limat ferri recenter facti ℥j. Zedoar. ʒvj. Vin. Hispan. q. s. f. infusum in morbis chronicis, præcipue in hydrope imminente.

℞. Limat. ferri ʒj. caryoph. arom. gr. v. cons. flor. anth. syr. d. cinam. f. electuarium deobstruens in morbis chronicis.

℞. Limat. ferri ℈j. resin. jalap gr. x. ⊖ ♀ri ℈ß. ℘ d. caryoph. gr. ij troch. alhand. gr. iij. f. pulv. purgans acida.

Si excrementa non tingantur ex ferri usu nigredine, non facile continuandum, remanet enim in Ventriculo.

CRO-

FERRUM, vel quasi ferum, vel a feriendo; σίδηρος, Chymicis MARS, Eisen/ FER.

Est Metallum durissimum, ignibile, difficulter tamen liquabile, malleabile, sonorum quodammodo, colorem diversum præ se ferens, lividæ enim albedinis est in aperto, in obscuro rubet, facillime rubiginem contrahens, Magneti singulari familiaritate junctum, & mediante hoc ad alterum terræ polum converti aptum.

Invenitur ferrum in terræ fodinis quandoque purum, granorum vel massæ instar, gediegen Eisen/ alias plerumque excoquitur aut ex lapidibus ferreis, aut ex terra rubra ferrugine quasi læsa aut impregnata, aut ex aliis ferri mineris. Reperitur fere ubique locorum maxima ubertate ita, ut vix in orbe regio inveniatur, ubi id non prostet. Convenit cum ferro CHALYBS der Stahl/ ACIER, nullum enim essentiale inter utrumque sed accidentale tantum est discrimen. Hodie maximam partem est artificialis, a ferro variis modis indurato paratus. Ad usum Medicum præfertur ferrum, de cujus

jus vi acida absorbente non dubitant authores, sed plures tamen desiderarent demonstrationem salis alcalini. Potest corpus aliquod esse summe alcalinum, sed propterea tamen non est salinum. Martem per se adstringere, per accidens autem aperire dicunt. Optimum Melancholiæ & mali Hypochondriaci est alexipharmacum. In mensium negotio Cachexia, Chlorosi, multum valet. In usu medicamentorum Martialium notandum, corpus post assumptionem bene esse movendum, & omnia vitanda esse acida. Non tantum autem secedunt fæces nigricantes, sed & ructus nidorosi assurgunt. Nimius Martialium usus nocet, id quod in proprio corpore docuisse fertur DRAWITZIUS, in quo ob abusum venæ & arteriæ omnes rubigine quasi obsitæ repertæ fuerunt. Fides sit penes auctores.

IN OFFICINIS EX MARTE PROSTANT

Extractum Martis cum succo pomorum, Eisen-Extract mit Aepffel-Safft/ *Extrait de Mars avec le jus de Pommes.* Datur ad grana quindecim triginta &c. pro scopo aperiendi, & obstructiones reserandi; inservit præprimis in passionibus hystericis & hypochondriacis.

Electuarium Chalybeatum, Stahl-Lattwerg/ *Electuaire* ou *Opiate Chalybé.* Laudatur in hepatis obstructione & albo virginum ictero mensibusque suppressis. Dosis ad ʒj. ad ʒij. &c.

Pilulæ Martiales Sydenhamii, Stahl-Pillen/ *Pilules Martiales de Sydenham.* In cachexia & mensium præprimis suppressione dantur ad grana duodecim, viginti & ultra, superbibendo vehiculum & motum instituendo.

Vitriolum Martis, Crystallisirter Vitriol von Eisen/ *Vitriol de Mars.* Famosum est ad obstructiones viscerum reserandas vermesque necandos remedium; in humorum effervescentiis & calidioribus viscerum & sanguinis dyscrasiis corrigendis, fibris laxis reserandis, & constringendis egregie prodest. Dosis ad grana quatuor, decem &c.

Tinctura Martis aperitiva Tartarisata. Stahl-Tinctur mit Weinstein/ *Teinture de Mars Tartarisée.* Vires ex nomine patent, datur ad drachmam & ultra.

Tinctura Martis cum succo pomorum, Stahl-Tinctur mit Aepffel-Safft/ *Teinture de Mars avec le jus des pommes*, celebratur aperiens, crassos

craſſos & fœculentos humores maſſæ ſanguineæ admiſtos, ſeroſos etiam & acres humores ſcorbuticos reſolvens. Doſis ad ʒj. ʒij.

Tinctura Martis helleborata Wedelii, de qua ſub Helleboro.

Tinctura Vitrioli Martis Ludovici, Stahl-Tinctur von Eiſen-Vitriol/ *Teinture de Vitriol de Mars aperitive de Ludovici.* In quibusvis morbis ab obſtructione oriundis, in cachexia, menſium ſuppreſſione, in ictero, Hydrope &c. commendatur, ipſis quoque infantibus non absque ſucceſſu abhibenda. Doſis ad ℈j. ad ʒj.

Tinctura Vitrioli Martis Zwelfferi, Zwelffers Stahl-Tinctur von Vitriol/ *Teinture de Vitriol de Mars aperitive de Zwelffer.* Efficax eſt in obſtructionibus hypochondriorum, Meſenterii, pancreatis, menſibusque reſerandis, confortat hepar & reliqua viſcera, morbo virgineo & cachexiæ medetur. Doſis ad guttas decem ad ʒj. ʒij. &c. in vehiculo, quamvis obſervatum fuerit, quod ultra drachmam ſemis exhibita quandoque vomitum moveat.

CROCUS MARTIS.

Eſt pulvis ex flavo nigricans, factus ex ferro vel per calcinationem vel ſolutionem per acida, ſaporis adſtringentis. Eſt vel aperiens vel adſtringens. Aperiens fit quando lamina aut limatura ferri madefacta exponitur aëri vel rori, aut aqua conſpergitur, ut rodatur in calcem. Adſtringens fit affuſo -ɤ-u acido, uterque conſtat terra metallica puriſſima & proprio ⊖ alcalico aperiente, quod tamen potentius in aperiente, uterque in receſſu relinquit vim adſtrictoriam.

LAPIS

CROCUS MARTIS APERITIVUS, eröffnendes Stahl-Pulver/ SAFFRAN DE MARS APERITIF, quo ſimplicius & absque acido eſt paratus, eo melior.

CROCUS MARTIS ADSTRINGENS, anhaltendes Stahl-Pulver/ SAFFRAN DE MARS ADSTRINGENT. Datur ad grana quindecim ad drachmam. Præterea proſtat,

CROCUS MARTIS CUM SULPHURE ET NITRO PRÆPARATUS ſive PULVIS CACHECTICUS, Stahl Pulver mit Salpeter und Schwefel

präparirt / SAFFRAN DE MARS CALCINE' avec DU SOUFFRE ET DU SALPETRE. Datur ad ℈ij. ʒj. infunditur quoque cum vino, quod in hydrope laudatur.

LAPIS HÆMATITES.

Est substantia metallica mediæ consistentiæ inter lapidem & terram, ponderosa, rubicunda ex striis vel lamellis sibi invicem incumbentibus compacta, eruta ex terræ fodinis ferro gravidis, saporis adstringentis.

Differt à superioribus quod substantia sit magis porosa, subtilior & magis convincibilis in ventriculo. In specie contra hæmorrhagias laudatur tam interne quam externe.

℞. Lap. hæmat. ʒß. Corall. ʒij. sacch. ♄ni ʒij. L. O. ℈ß. f. pulvis ad 9 vel 0. doses in hæmorrhagiis.

℞. Lap hæmat. sacch. ♄ni liq. terr. sigillatæ M. applica hæmorrhagiis externis.

Optimum Hermanni remedium in hæmorrhagiis fuit sequens: ℞. Lap. hæmat. ʒj ⊖l. alb. ℈ß. phlegm. ⊖li q. s. excipe stuppis & formetur turunda: In narium hæmorrhagia sufficit ⊖l. ad gr. ij. sumtum.

HÆMATITES dictus à colore, aut a virtute, Blut-Stein / PIERRE SANGUINE ou HÆMATITE; pro usu interno *præparatus*, präparirter Blutstein / PIERRE HEMATITE PRÆPAREE, datur ad ℈j ℈jv.

Externe potius ob frigus quam ob vim magneticam hæmorrhagiam sistit.

MAGNES.

Est substantia lapidea ad metallicam accedens, ferruginea, polos mundi ostendens, effossa ex variis terræ mineris ferro gravidis.

Ferrum virtute æmulatur & in substantia ad ʒß in omnibus

bus morbis chronicis ab obstructione pendentibus exhibetur.

℞. Magn. ʒj. 🜿r. ⊖lat. gr. vij. ∘∘ cinam. gt. j. sacch. cand. q. v. f. pulv. deobstruens in morbis chronicis.

℞. Crem. 🜿ri. ℥ß. Magn. ʒj. ⊖ fraxin gr xv. sacch. cand. ʒj. f. pulv. aperitivus & diureticus in omnibus morbis chronicis & incipiente hydrope.

MAGNES à Magnesia Lybiæ provincia, ubi olim copiose reperiebatur. LAPIS SIDERITIS, LAPIS NAUTICUS, Magnet-Stein/ AYMANT, PIERRE d'AIMANT. Reperitur in Germania, Suecia, Norwegia. De virtutibus ejus ad polos se convertendi & ferrum attrahendi agunt Physici. Risum merentur, quia magnete etiam pulverisato talem vim attractricem in Medicina expectant. Vix ab ullo Medicorum in usum trahitur.

SYLLABUS REMEDIORUM, JUXTA PARTES CONSTITUTIVAS.

EX REGNO VEGETABILI.

SALE VOLATILI OLEOSO constant. Radices acori vulgaris: Acori indici. Calamus aromaticus. Zedoaria. Galanga major & minor. Zinziber. p. 8. ad 19. Cortices aurantiorum. Citri, Cinamomi. Cassiæ ligneæ & caryophyllatæ. Cortex Winteranus. Guajaci. Cortex Peruvianus spurius. p. 183. ad 203.

SALE VOLATILI DULCEDINE JUNCTA constant. Radices Imperatoriæ seu Ostrutii. Angelicæ. Mei. Levistici. Ninzin. p. 20. ad 33.

SALE VOLATILI OLEOSO AROMATICO, MIXTIS PARTICULIS TERREIS ET SALINIS FIXIS. Radices Valerianæ. Serpenta-

pentariæ Virginianæ. Costi. Cyperi longi & rotundi. Spicæ nardi. Vincetoxici. Helenii. Iridis Florentinæ. Curcumæ. Petasitidis. Carlinæ. p. 33. ad 56.

SALE AROMATICO BLANDO SEU MITIORE, CUM VIRTUTE DIURETICA APERIENTE ET BLANDE SUDORIFERA. Radices fœniculi. Apii palustris. Petroselini. p. 56. ad 61.

SALE VOLATILI AROMATICO SPIRITUOSO PENETRANTE ET PAUCO ACIDO VOLATILI. Radices armoraciæ seu raphani rusticani. Ari. quæ constat sale volatili acerrimo absque oleo. Scillæ. p 61. ad 69.

SALE VOLATILI ACRI FIXO ABSQUE OLEO. Radix Pyrethri. p. 69. sq.

SALE ACRI ABSQUE OLEO TAM FIXO QUAM VOLATILI. Radices pimpinellæ. Saxifragæ. Graminis. p. 70. ad 75.

SALE BLANDO BALSAMICO Radices Salsæparillæ. Chinæ, p. 75. ad 77.

SALE VOLATILI BLANDO CUM TENUI VISCOSITATE TEMPERATA. Orchis seu Satyrium. p. 77. ad 80. Boletus cervi. p. 241. ad 243.

SALE BLANDO FIXO, TENUI VISCOSITATI INCLUSO. Radices Scorzoneræ. Eryngii. Bardanæ. Cichorii. p. 80. ad 88.

SALE BLANDO DIURETICO. Radices Asparagi Rusci. Ononidis. Rubiæ tinctorum. p. 88. ad 94. Lignum Nephriticum. p. 232. ad 234.

SALE AMARO FIXO. Radices Gentianæ. p. 94. ad 97. Sale fixo amarissimo cortex Chinæ chinæ. p. 203. ad 210.

SALE FIXO CUM PAUCO VOLATILI RESINÆ INCLUSO. Radices Peucedani. Fraxinellæ. Aristolochiæ longæ, rotundæ, fabaceæ. Filicis. Osmundæ, p. 97. ad 108.

Radices purgantes SALE VOLATILI GAUDENTES. Asarum. Cyclamen. Hermodactyli. Rhabarbarum. Rhaponticum. p. 108. ad 123.

Radices purgantens SALE FIXO RESINÆ INCLUSO constantes. Gialappa. Mechoacanna. Turbith. p. 123. ad 131. Agaricus. p. 244. ad 246.

Radices SALE FIXO ACRI CONSTANTES & vehementissime purgantes. Cucumis asininus. Esula major & minor. Helleborus niger & albus. Bryonia. p 131. ad 143.

Radices SALE PURGANTE BLANDO constantes & vulgo laxantes. Ebulus. Polypodium. p. 144. ad 147.

PAR-

PARTICULIS BLANDE VISCOSIS CUM DULCEDINE constant. Radices Glycyrrhizæ. Doronici. p. 147. ad 152.

AQUOSIS CRASSIS SEU MUCILAGINOSIS constant. Radices Althææ. Liliorum alborum. Symphiti seu consolidæ majoris. p. 152. ad 160.

MUCAGINE TENUIORE PAUCIS FIXIS SALINIS. Radices Tussilaginis. p. 161. sq.

PARTICULIS TERREIS constant. Radices Alcannæ. Bistortæ. Tormentillæ. Contrayervæ. Caryophyllatæ. Pimpinellæ sanguisorbæ. Pentaphylli. Nymphææ. p. 162. ad 175. Cortices Castaneorum. Granatorum. Quercus. p. 215. ad 221. Santalum rubrum. Viscus quernus. p. 236. ad 239. Fungus orbicularis seu bovista. p. 246. sq.

TERREIS ET SIMUL MUCAGINOSIS VOLATILIBUS constant. Radices pæoniæ. Cynoglossæ. Mandragoræ. p 176. ad 183.

SALE FIXO DIURETICO. Cortex fraxini. Tamarisci. Capparis. p. 210. ad 215.

SALE OLEOSO AROMATICO. Lignum sassafras. Guajacum & sanctum. Aloës. Agallochum. Santalum citrinum & album. Rhodium. p. 222. ad 232.

SALIBUS FIXIS AMARISSIMIS. Lignum colubrinum. p. 234. ad 236.

SALE PURGANTE TAM FIXO QUAM VOLATILI. Pavana seu lignum Moluccense. p. 239. ad 241.

TERREIS SUBAUSTERIS constat. Auricula judæ seu fungus sambuci. p. 243. sq.

SALE VOLATILI OLEOSO AROMATICO. Cariophylli. Anthophylli. Amomum. Macis. Nux Moschata. Cubebæ. Cardamomum. Piper album, nigrum, longum. Grana Paradisi. Semen Ammios. Anisi, & Anisi Chinensis. Fœniculi. Levistici. p. 248. ad 277.

SALE VOLATILI AROMATICO CUM BLANDA VISCOSITATE. Semen Anethi. Cumini. Carvi. Baccæ Juniperi. Lauri. Carpobalsamum. Semen Dauci. Seselios. Sileris. Petroselini. Apii. Rutæ. Tanaceti. p. 277. ad 297.

SALE AROMATICO BLANDO CONFORTANTE. Grana Kermes. Vainiglia. Semen Coriandri. Nigellæ. p. 297. ad 303.

SALIBUS ACRIBUS FIXIS. Semen Sophiæ Chirurgorum. Thlaspi. Nasturtii. Saxifragiæ. p. 303. ad 306.

SALE VOLATILI ACRI CUM OLEO CRASSO. Semen Sinapi. Napi. Oleris atri. Raphani. p. 306. ad 310.

SALE FIXO AMARO. Semen Fumariæ. Cinæ. Cardui Benedicti. Cardui Mariæ. Bardanæ. Urticæ. p. 311. ad 318.

SALE BLANDO DIURETICO. Semen Alkekengi ſeu Halicacabi. Geniſtæ. Milii Solis. Ruſci. Aſparagi. Coffée. p 318. ad 327.

SALE PURGANTE ACERRIMO. Semen Mezerei ſeu Laureolæ. Staphiſagriæ. Pſyllium habet ſalem blandum purgantem. p. 327. ad 332.

SALE ACRI PURGANTE TAM VOLATILI QUAM FIXO. Colocynthis ſeu alhandal. Nux vomica. p. 333. ad 338.

SALE PURGANTE TAM FIXO QUAM VOLATILI OLEO CRASSO INCLUSO. Grana tilli. Ricinus Medius. Ricinus Americanus. Cataputia minor. Semen Cnici ſeu Carthami. Balanus mirepſica ſeu nux been. Myrobalanorum quinque ſpecies. Caſſiæ fructus. Tamarindi. Semen Atriplicis. Semen Sambuci. à p. 338. ad 360.

BLANDA VISCOSITATE conſtant. Semen Goſſypii ſeu bombacis. Hordeum. Semen Cannabis. p. 361. ad 369.

SUBDULCIBUS OLEOSIS ET TEMPERATIS conſtant. Amygdalæ dulces & amaræ. Piſtacia. Nuclei Pini, Ceraſorum, Perſicorum. Anacardium. Cacao. p. 369. ad 386.

DULCIBUS VISCOSIS conſtant. Dactyli. Ficus ſeu Caricæ. Jujubæ ſeu Ziziphi. Sebeſten. Pruna Damaſcena. Paſſulæ majores & minores ſeu Corinthiacæ. Siliqua dulcis ſeu Ceratonia. p. 387. ad 406.

PARTICULIS AQUOSIS & CRASSIS CUM OLEO PAUCO. Semina quatuor frigida majora & minora. p. 406. ad 417.

PARTICULIS CRASSIS AQUOSIS SEU MUCAGINOSIS ABSQUE OLEO SE TAM SUBITO MANIFESTANTE conſtant. Semen Altheæ; Malvæ. Aquilegiæ. Fœnum Græcum; ſemen Orobi. Ciceris. Lupini. Fabarum. Lini; Hyperici; (eſt reſinoſum.) p. 417. ad 433.

MUCAGINE VOLATILI prædita ſunt ſemen Hyoſciami, Pœoniæ, Papaveris. p. 433. ad 438.

TERREIS conſtant. Gallæ. Glandes. Semen Sumach. Meſpilum. Nux Cupreſſi. Baccæ Myrti. Semen Cydoniorum. (terreas in mucaginoſis obtinet) p. 438. ad 448.

PLANTÆ SALE VOLATILI OLEOSO SEU AROMATICO conſtant. Herbæ Origanum. Majorana. Serpillum. Thymus. Satureja. Meliſſa. Horminum ſclarea dictum. p. 449. ad 461.

PLANTÆ SALE AROMATICO VOLATILI CUM QUIBUSDAM FIXIS CONSTANTES. Roſmarinus. Salvia, Mentha Criſpa & Aquatica.

FLO-

Re-

Resinæ & succi TERREIS constantes. Sanguis Draconis. Terra Japonica seu Catechu. Succus acaciæ. Hypocistidis succus. p. 719. ad 726.

Succus SALE SALSO constans, nonnihil laxante. Tartarus albus & ruber p. 726. sqq.

EX REGNO ANIMALI.

Partes Animales SALE VOLATILI OLEOSO MULTIS TERREIS CONSTANTES. Cornu Cervi. Cranium humanum, Ebur, Unicornu verum, Ungula Alcis, Blatta Byzantina, Mandibulæ Lucii piscis, Dens Apri, Os Sepiæ, Oculi Cancri. Sanguis Hirci. Mumia. Margaritæ. Bezoar orientalis & occidentalis. Dentali. Entali. Umbilicus marinus. p. 1. ad 39.

Partes animales SALE VOLATILI OLEOSO CUM ODORE FRAGRANTISSIMO constantes. Moschus. Zibethum. Castoreum. p. 39. ad 48.

Pars animalis SALE VOLATILI CUM MULTA PINGUEDINE constans. Sperma. Ceti p. 49. ad 52.

Animalia SALE VOLATILI BLANDO constantia. Scincus. Lumbrici terrestres p. 52. ad 54.

Animal CAUSTICUM ET ACERRIMUM. Cantharides. p. 55. ad 58.

Partes Animales OLEOSIS CRASSIS constantes. Ichthyocolla. p. 58. sq.

Animal SANGUISUGUM. Hirudines p. 59. sq.

Pars Animalis TERREIS CUM PAUCO SALE VOLATILI constans. Folliculi serici. p. 61.

EX REGNO MINERALI.

Mineralia SALE VOLATILI SALSO constantia. Sal Ammoniacum. Borax. Chrysocolla Crystallina. p. 62. ad 68.

Mineralia SALE FIXO SALSO constantia. Sal commune. Sal. gemmæ. Nitrum. Alumen rupeum & romanum. Alumen plumosum. p. 68. ad 79.

Mineralia SALE SALSO VOLATILI ET CORROSIVO constantia. Calx. viva. Arsenicum album & rubrum. Auripigmentum. Cinabaris factitia & nativa. (nullam habet corrosivitatem) Mercurius sublimatus. Mercurius præcipitatus ruber. Mercurius dulcis. Mercurius viridis. Turbith Minerale. p. 79. ad 92.

Minerale SALE VOLATILI ALCALICIS AFFINI ABSQUE TERRA constans. Mercurius vivus. p. 92. ad 97.

Minerale SALE VOLATILI SULPHUREO CUM TERRA constans. Antimonium crudum. p. 98. ad 103.

Mineralia SALE VOLATILI PURGANTE CUM TERRA ADSTRINGENTE constantia. Lapis Lazuli & Armenus. Vitrum Antimonii. Crocus Metallorum. p. 103. ad 107.

Mineralia SALE ACIDO CUM PAUCO ALCALI constantia. Vitriolum album, Hungaricum & Romanum. Chalcitis. Viride æris. p. 108. ad 113.

Minerale OLEOSIS SEU PINGUIBUS CUM ACIDO VOLATILI constans. Sulphur. p. 114. ad 116.

Mineralia FIRMIORIBUS PARTICULIS constantia. Aurum foliatum, p. 117. sq.

Mineralia TERREIS constantia. Lapis calaminaris. Crystallus. Fragmenta lapidum pretiosorum. Granatus Hyacinthus. Rubinus. Sapphirus. Sardius. Smaragdus. Topasius. Osteocolla. Tutia. Pompholyx. Nihil album. Pumex. Spongiæ lapis. p. 119. ad 129.

Mineralia PARTICULIS TERREIS CUM ALCALI constantia. Corallia rubra & alba. Unicornu fossile. Bolus armen. vulgaris & alba. Terra Lemnia & Sigillata. p. 129. ad 137.

Metallum SOLIDUM FLEXILE tamen. PLUMBUM. Ex eo præparata sunt. Lithargyrium auri & argenti. Cerussa. Minium. Saccharum Saturni. p. 137. ad 142.

Metallum SOLIDUM TERRA constans. Ferrum. Chalybs. Croc. Martis. p. 142. ad 146.

Substantia LAPIDEA AD METALLICAM FERRI accedens Hæmatites. Magnes. p. 146. sq.

INDEX MATERIÆ MEDICÆ.

Litera a notat partem Secundam & Tertiam.

Phylli-

Se-

Irrepsere præter spem plura Errata Typographica. Sic. p. 45. lin. 6 & 7. legendum campaniformi & multifido, p. 80. linea prima postponenda secundæ, hinc inde porro scribendum exolevit, pendat pro pendeat, quæ & similia Ben. Lector haud gravatim, cum ob temporis penuriam eorum ennumeratio addi non potuerit, corrigat.

